Liliom András

A KPVDSz-hez tartozó vállalatok grafikusainak képzőművészeti kiállítása tegnap nyílt meg, melyen „Modern házak" c. képe szerepel. (említve)

T.L.: Képzőművészeti kiállítás. Délmagyarország/Szeged/, 1974. okt. 13.

MDK

Lilius György katonai mérnök
résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Lill József MJK

laboráns

a Zsolnay-gyárban a művészeti munkákban
közreműködött a festőosztályon
1877-1917.

71.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959

Lill József

MDK

A Zsolnai gyárban dolgozott

az eozin festékek, majolika-mázak érlelésének

titoknoka.

75.o. 14. jegyzet.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

LILLA POZSONYBAN

MDK

mesterjegyével ellátott pisztoly

fegyverkovácsmester

121.o.

Reprr:

/XØ X. tábla 37, kép.

Kozák Károly: A győri muzeum XIX. századi pisztolyai.

ARRABONA 2. Győr. 1960. 117-132. l.

Zillegue (Lélek)
festő Nagyenyed

l.

Barabás öné-
letrajza
296. l.

di m
ius
fog ta
erveze
ltételek
gtekint
lati mi
mint
apon d
i hivat
. (T
anácsa
ejtést t
yzat m
le a v
napon
hivatal
adka. (
szab.
éri pl
céljábó
ejtést t
egtekinthetők a mérnöki hivatalban.

rályhegyes. [Csanád m.] (Jegyzői épitése.) Királyhegyes községben dő jegyzői lak épitésére március d. e. 9 órára árlejtést hirdet a község sága. Terv és költségvetés a községhá- egtekinthető. Költségvetési összeg 12000

bánya (Malom átalakitás.) Nagy- város tanácsa a városi kismalomnál átalakitásra árlejtést hirdet. A munkálatok

dőé
él t
ádo
talo
ó, s
i, s
he
eln
g k
teh
k a
odro
alja
óra
áró
felt
ntál
s a
sitá
ci u
det
kor., melynek 5%-a bá
napon d. e. fél 9 órá
leteendő. Az ajánlatok
fél 9 óráig a községi e
A tervek, költségvetés
hivatalban megtekinthet

S.-A.-Ujhely. (Hida
kolc—gerenda—határsz
és 138—139 km. szak
sz. hidaknak betonalépit
kezettel leendő ujjáépit

ELLA

Budapest. IX., Üllői-ut
fld. 4. TELEFON 69

Beton és vasbe

ri, gazdasági és mindennemü magasépitési
beton födémek, viztartányok, vizierőművek,
hidépités, csatornázás stb.

valást hirdet a Gomirje összes magasépitmények ra. A tervek, költségvezet, az ajánlati minta, a alamint a külön épület vezetőség pályafentartási tők, ugyanott a kiirási szerezhető. Az ajánlatok éli 12 óráig nyujtandók őség általános osztályámunkákra tett ajánlatok ni Március 19-én lati végösszegnek 5%-a endő le a máv. zágrábi bánatpénzről szóló letétcsatolandó.

itásokra.

szállitás.) A székesunkás-személyzet részére éges nyári ruhanemüek őváros tanácsa verseny- Felhivatnak mindazok, állalkozni akarnak, hogy el s az előirt bánatpénz tványnyal ellátott aján-22-én d. e. 10 óráig nok vagy helyettesének árosház, I. em. 131.) i és szerződési feltételek, letes kimutatás, az ország valamennyi kedelmi és iparkamarájánál, az országo egyesületnél, a kereskedelmi muzeum ig ságánál, valamint a szamosvölgyi vasut ig ságának anyagszerkezelési osztályában tekinthető és utóbbi helyen, a kö megtérítése ellenében, megszerezhető. A ként egy kor. bélyeggel ellátott ajánl felirattal: Ajánlat anyagok és szer szállitására 1921|1909. A|IV. számhoz r vasut igazgatóságánál Désen, március déli 12 óráig nyujtandó be. Az ajánla egész csoportokra, akár a csoportna tetszés szerinti részére is tehető. Az aj egyidejüleg a vasut dési központi főpénz 5% bánatpénz teendő le.

M.-Sziget. (Utiszerek szálli Máramaros vármegye területén átvon közutak fentartásához szükséges utiszere litására árlejtés hirdettetik. Versenyezni felhivatnak, hogy 1 kor. bélyeggel ellátot lataikat március 20. napjáig a szál műszerek egy-egy mintadarabjával együtt megye alispáni hivatalához nyujtsák be. pénz letétele nem kivántatik. A feltételel mint a vázlatrajzok, a máramarosszigeti államépitészeti hivatalnál megtekinthetők

Szekszárd. (Utiszerek szállitá szekszárdi m. kir. államépitészeti hivatal lése alatti áll. közut fentartási

Lilleque (Lélek)

festő

l.

Márk Barónélek

28. l.

ängegkeitsverhältniss zwischen der pisa -
o mögen sich die Meister Albert und Pete
gefunden und ihre Schöpfung ohne Schwi -
he angepasst haben.

in überwiegenden, ja ausschliesslichen
Nun war Niccolo Pisano sicherlich der ers -
sich begrenzten plastischen Form und
Sinn der antiken Gewandung und Typenbil -
verstanden hat." 1./ Allerdings war dieses
der toskanischen Plastik und unter un -
talienischen Kunst im Zeitalter der
.1.

dralskulptur. Das Ergebnis wurde eine or -
, eine überzeugende Durchbildung der Mus -
ndividuelle, prächtig durgearbeitete Behand
stärkere körperliche und geistige Aus -
le und tiefenhafte Behandlung des Falten -

8. kép.

Ausgrabungen, Abh. d. preuss ... Hist. phil. Klasse Nr. 1 S. 21; Ar... XXXX (1925) Sp. 169), wo aus de... he ganze Götterköpfe heraussprin... ilverwandtschaft mit dem Leide... schon öfters betont wurde (Abb. ... diesen glaubte man nach ihrem ... en hellenistische Originale zu besi... ngs werden sie aber von den meis... n in die trajanische Zeit verwies... die Haarmasse an den Didymaion... Schattenfurchen stärker durchwü... Formenvortrag im Gesichte durch ... nwellungen noch mehr pathetisch ... ist ihre geistige wie stilistische

574. KÉT TRIPOSZALAKU SOTARTO, három hajlott kecskekörmös és kosfejes lába kerek talpon nyugszik, félgömbös csészéje kivehető. M. 8·1 cm. Lilpop mester-jegy. Magyar-empire. — Strasser Feldau Selma.

s a jobb fül mögött futó szalag peremén két hasonló lyuk, odább pedig egy 8 cm hosszú, 4 cm széles és 4 cm mély, ferdén bevájt árok felel meg (1—4. kép és I. tábla). Már maga a lyukak szokatlan mérete és szabálytalan elosztása valószínűtlenné teszi, hogy érckoszorú vagy más attributum megerősítésére szolgáltak. Ezt a gondolatot végérvényesen megdönti a fej hátsó oldalán aláfutó erőteljes árok, melynek egyedüli célja csak az lehetett, hogy a beléeresztett érc- vagy márványcsap segítségével a fejet a háttérhez erősítsék. Statikailag teljesen indokolt, hogy ezt a megerősítésre szolgáló csapágyat a fej erőteljes balrafordulására és hajlására való tekintettel a jobb fül mögött alkalmazták. A fej elnagyoltan kezelt hátsó része le van faragva, tehát szintén háttérhez való simulásra utal. Érveink sorát a fejtető technikai kezelése zárja le, hol a kerek 18 : 14 cm átmérőjű és 3 1/2 cm mély, hátul érc-

[1] Azért az előzékenységért, mellyel tanulmányaimat támogatta s számomra új fényképfölvételeket is készíttetett, Holwerda igazgató úrnak e helyütt is hálás köszönetet mondok.

Zilzel Hajnal

A fővárosi tanács iparművészeti pályázatán jutalommal tüntette ki és megvásárolta kerámiai díszedény-tervét.

Nemzeti Ujság, 1928. Jul. 27.

Limbeck Albina

1909. karácsonyi kiáll. -
Pozsonyi Képzőművészeti
Egyesület.

Parasztasszony Krakkó vidékéről, 80 K
Olvasó lány Krakkó vidékéről 140 K
Gardas galíciai parasztasszony, 80 K.
Honorka, krakkói parasztlány 200 K.

1910. évi kiáll. u. o.
Honorka, olaj. 100 K.

.

...ssé jobbra fordul. Bal kezét
...ét vörösbarna könyöklőhöz
felületét újjaival nemis
...pengének balozárnyát fogja.
...ujjatlan. Az alóla kilátszó
...rózsaszínű csíkok borítják,
...ú ékitmények díszítenek.
...ny hímzés borítja. A mellen
...arany ékszerrel, melyet egy
...fir díszít. A vállon az
...kirát...

M.D.K.

Limber Albert, órásm.

1702 okt.-ben jelentkezezett mestervizsgára. 1704 febr 10-én a mesterdarab bemutatása után mester lett Győrött. 345.o.

Jenei Ferenc9 Régigyőri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Limányi Alajos
Magyar Ifjúság
1976 APR 30
1021

LIMÁNYI ALAJOS RAJZA

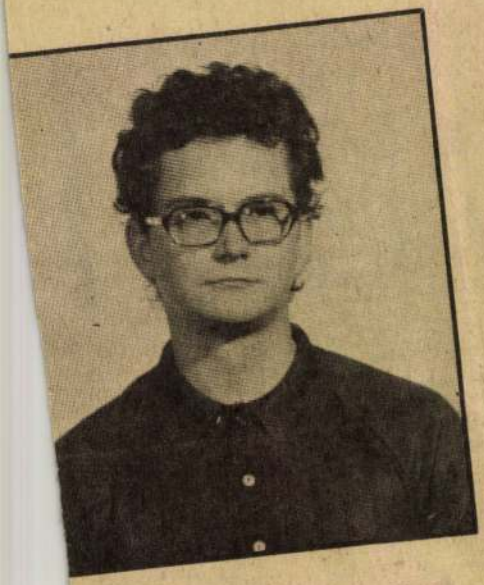

Tóth Lajos feleségév
nádtetős házhodályb
a mennyezettel harc
s folyik a köd a dró
No, de – s ez itt a k
kiszabadul-e a líriku
raboskodik a gépek, a sár, az ágdaruk között?
Tóth Lajos eddigi termése biztonságos és biztos építőre vall,
mert látni enged, mint köd utáni tiszta csillagok, egy-egy
puhafényű képvillanás: „hosszú szálú pulóverét lebontja az ég",
s a szürke, hétköznapi rútságok is váratlan, új és átlényegített
életre kelnek; s mert verssoraiban mindig vakmerő feszültség
kering. S még egy, eddigi legfőbb erénye: e félrideg állapot-
világból a nosztalgia, az elrévedés, részvét kiűzése. Tóth Lajos
tudja jól, itt minden efféle lelket gazdagító „érték" hamis,
elgyöngítő erejű. Ő maga sem szánakozik azon, hova került.
Sziki ember.

Szalai Csaba

Kocsma

Kint tenyérbe kúszó ujjait lengeti s valahol
nyikorgó kiskaput lökdös a szél
a rácsudálkozás sara
lyuggatja arcomat s a pólusaimban
megbotló mosoly távolba siet,
esik, nézzétek, hogy guggolnak a házak!
szemükben félelem kékes fénye béget
s vinnyogó antennazsinór kúszik a házfalakon.
Hogy támolyog egész országon át ez a zápor
fázlódó villanyfákhoz üzenet köti magát,
telex kattogása kutat új hírek között, de itt
esik, terpeszkedő pocsolyát kerülget a kései
hazatérő, csak a kocsmák csapódó ajtaja vihog
s rakodók tenyerén didereg pálinka.
hatalmas csend van,
a fényesre szidolozott csapokon
csúszkáló füst bámulja magát.

jelek,
lban

t vékony

gáriát

Ma még

LIMBAUER VINCE, rajztanar

Szombathelyen az ipariskolaban 1884-utan a rajzoktatas nehéz körülmények között indult meg.A rajzoktatast Limbauer Vince és Ertl Bertalan kezdik és alapozzak meg. 442.old

SIMON ENDRE: A szombathelyi szakmunkásképzés és ipariskolák története 1848-ig II. 442.old

VASI Szemle, XXIV.évf. 1970. 3.szám, Szombathely

LIMBEK FERENC, asztalosmester

Az atyamesterek általában a jómódu.több legénnyel dol gozó iparosok közül kerültek ki .1848-ban Limbek Ferenc aszatlosmesternek hét legénye volt. 287.old

BALÁZS PÉTER: A céhrendszer problémái Győrött a XIX század első felében 279. old

ARRABONA A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. Győr. 1975.

JACOB LIMBECK, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 169.- Herr Jacob Limbeck
Felvétel ideje: 1798. 13. May.
Hová vették fel: Csornau, /Csorna/. 157.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

LIMBECK LEOPOLD, kékfestő

A pozsonyi főcéh bejegyzései szerint 1777-ben Csornán volt műhelye, volt mester. 110.old.

DOMONKOS OTTÓ: A csornai kékfestőműhely 109.old.

ARRABONA, Xantus János Múz.-A Győri Múz.Évkönyve, 1971. Győr.-Győr-Sopron Megyei Nyomdaváll.

LEOPOLD LIMBECK, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név.-61- Herr Leopold Limbeck
Felvétel ideje: 1777. 25. Aug.
Hová vették fel: Zsornau,/ Csorna/. 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

LIMBEK Gyula (1903-1955 k.) építész

1948: Vértanúk tere

TBM 26. 1997 57-58.

1735 körül

Szabadon álló, a zártsorú beép
kerítésfallal csatlakozó, U alap
egyemeletes, kontyolt nyeregte
homlokzatának enyhe kiülésű l
párkány- és mellvéddíszes kapu
emeleti ablakok között fülkébe
szobor (Singer Mihály).
Építtettette Vagner András kar
Battista Carlone ?) A Justitia-s
ban lebontott városházára kész

Ferences templom
Kossuth Lajos u. 14-16. közöt
hrsz: 6566
barokk
1736-1755

Csatlakozó beépítésben álló, e
homlokzati tornyos templom,
keskenyebb nyújtott szentélly
csatlakozó kolostorépülettel (
torony között enyhén előreugr
(1793, Giovanni Adami) magá

Budapest. T.2515. III.

A koronás magyar czimerrel és a gyári berendezés egyes részeit feltüntető medaillonokkal ékesitett keretben a Tüköri féle sörcsarnokot látjuk a mely előtt számos kocsi és járókelő élénkiti az utat. Felirata:

TÜKÖRY

ez után balra: SERFÖZÉS PESTEN,
KÖSZIKLAPINCZE, KÖBÁNYÁN.
jobbra: BIERBRAUEREI, PEST.
FELSENKELLER, STEINBRUCH.
alól balra: Nach d. Natur gez. entw. u. lith. v. A. Limberg.
jobbra: Nyomt. Pollák Testvérek Pesten 1864.

Kny., alányomással, melynek mér. 55.8: 80 cm.

Limberg A

Nagyvárad. T. 8456.

Fürdői.

Fölül a Hájói kápolna-t, a Püspökfürdő-t délről és Pecze Szentmárton-t, középütt a Családi fürdőket és ivókutat, a Püspökfürdő-t éjszaknyugatról, a Félixfürdő-t éjszakról, alól pedig a Püspökfürdő szigetei-t és a Félixfürdő-t délkeletről látjuk virágos keretekben. Felirata:

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK

alól balra: Metzett Limberg J. A.
jobbra: Ny. Moll G. N. Váradon.

Kőmetszet alányomással, mér. 23.7: 31 cm.
Mayer A: A nagyváradi hévvizek. Nagyvárad 1861.

Limberg J. A. körajnoló M. D. K

az 1860 as években

1.) Hildegarde főhgnő

2.) Tüköry serfőzés Pesten

3.) A magyváradi fürdők

1861

Gerszi, A magy. körajz. 1960

164

A. Limberg

Tükörny sarzózás, Pesten
Reklamkép. Kojat
sarga alapszonasal.
Nagy folio
Nach d. Natur Gez.
entw. u. lit. v. A
Limberg. (1864.
Nyomtatta Pollák Tastvé
ak Pesten.

MDK

Limburszky János építőmester

Bucsánszky Alajos, üveghír

Józefv., Ösz-u. 20/968.

1865. - 2 homlokzat, fut. alapr., metszet, helyszínr.

MDK-A-II-1/1828.

ARCHIVE COPY

Limburg A.

körajza: a Kőbányai Sörgyár 1864-ben. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

931

Limburszky József építőmester

Kroll Vilmos fst udv. told.

Terézv. Kl. Feldg. 31/551.

1862. - Pince, fst, alapr. mehnet

MDK-A-II-1/608.

Limburszky József · épitőmester

Mitterer Anselm, fmt ordo. Sold.

Terézv. Gr Feldg. 13/1187.

1862. - Fül, alapr, metrik

MDK-A-II-1/638.

Limburszky József épitőmester

Szarvas János fest udv. told.

Józsefv. Rigó u. 1/639.

1862. - Fest alapr, metszet.

MDK-A-II-1/662.

Limburszky József építőmester

Götz Gyula II. em. ráép.

Belv. Ungar u. Zuckerg. Ecke. 11/510.

1862. – I–II. em. alapr. mehet

MDk-A-K-1/663.

Limburszky József építőmester

Zacher Jozefin II. em. ráép.

Perúv. Kl. Feldg. 33/550.

1862. - I-II. em. alapr, metszet

MDK-A-II-1/585.

Limburszky József építőmester

Schenefl Antal udv. istálló

Perézv. Aradeng. 14/867.

1862. - Helyszinrajz, fnt alapr. metszet

MDK-A-II-1/664.

Limburszky József építőmester

Freichlinger József 2 em. ház

Terézv. 3 dob u. István tér 4/240.

1862. - I. Homlokzat; metszet kapuvalj
II. Ömes alapr.

MDK-A-II-1/682.

Limburszky József építőmester

Patay János udv. fut. műhely

Perérv. 3 dob u. 31/575.

1862.- Fut alapr. mekut

MDK-A-II-1/685.

Limburszky József építőmester

Korn Lajos vegyi és gyufagyár által.

Ferencv. Liliom és Fő u. sarka 14/295.

1862.- Piros alapon.

MDK-A-II-1/691.

Limburszky József építőmester

Peres Perér sütőhamence

Józsfv. Serfőző u. 11/26.

1862. - Fut alapr. metnet

MOK-A-II-1/698.

MDK.

Limburszky József építőmester

Nessi Katalin 1 em. hár

Terézv. Schiffmansg. 8/1415.

1861.- Homlokzat, pince, fut, em. alapr. metszet

MDK-A-II.-1/28c

MDK.

Limburszky József építőmester

Böltzner György fnt udv. told.

Terézv. Winkelg. 482.

1861. – Pinne fnt alapr. metnet

MDK-A-II-1/351.

MDK.

Limburszky József építőmester

Keidelberger Antal nyitott kin.

Teréz. Stefanspl. 7.

1861. – Fut alapr, metszet

MDK-A-II-1/367.

Limburszky József építőmester

Post Vilmos fut udv. Sold.

Józsefv. Renng. 21/206

1862. Fut alapr. és metnet

MDK-A-II-1/409.

MDK

Limburszky József pesti épitőmester

Zakariás G.S: Aďatok Buda XIX.sz. eleji épitészetéhez. 1954. sajtó alatt.

MDK

Limburszky József

BP. VI. Paulay Ede u. 6.

1852-ben épitette Herz Salamon részére.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 148.l.

MDK

Limburszky József

VIII. Bródy Sándor u. 15.

Hild Károly építette Devecis Mihály kémény-
seprőmester részére 1851-55-ben több rész-
letben.
Limburszky József egyemeletes toldalékot 1857-ben

Zakariás G. Sándor : Budapest. Bp. 1961.

157.

Limburszky József MDK

BP. VI. Zichy Jenő u. 14.

Hild József épitette 1838-ban Richter Zsófiának Udvari toldalékszárnyát Limburszky József 1858 ban Vogel Károlynak.

~~Ennek~~ Emelet későbbi.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961. 149.1.

Limburszky József

Bp. V. Beloiannisz u. 12.

Épitette Hild J-zsef Ebner János részére 1836-ban egyemeletesr .

1856-ban Limburszky József második emeletet épitett rá. III. IV. emelet ujabb. Atalakitott.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

97.1.

MEK

Limburszky József

Bp. Vi. Dessewffy utca 21.

Hild József tervezte földszintesre Urbán Anna részére/1838/.
Limburszky József egy emeletet épitett rá Fajth Péter részére. 1853.
Második emelet ujabb.

Zakariás G.Sándor: Budapest. Bp. 1961.

137.1.

MK

Limburszky József

Nagymező u. 64.

tervezte 1870-ben.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1/61.

141.1.

MDK

Limburszky József

Bp. V. Veres Pálné u. 37.

1860-ban tervezte Klimm János számára.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

133.1.

Limburszky József építőmester

Vágner Ferenc fut ház

Józsefv. Különös u. 4/1060

1862. - Homlokzat, pince, fut alapr. Natnetek

MDK-A-II-1/416.

Limburszky József építőmester

Rieffel Károly hocsinin

Józsefv. Poleranzg. 22.

1862. - Fut alapr., metnet.

MDK-A-II-1/425.

Limburszky József építőmester

Post Ádám fut kertikár told.

Terézv. Stadtwäldchen 1776.

1862. Fut alapr. és metret.

MDK-A-II-1/451.

Limburszky József építőmester

Neri Katalin II. em. ráép.

Terév, Schiffmansg. 8/1415.

1862. - I-II. em. alapr. metnet

MDK-A-II-1/487.

Limburszky József építőmester

Fuchsloch, nyilt hin.

Józsefv. Ech der Praterg. 246. u. gr. Kircheng.

1862. – Fut alapr. és metnet.

MDK-A-II-1/499.

MDK.

Limburszky József építőmester

Lidl S. fszt. udvari toldalék

Winkel g. 4/694.

1861. Pince, fszt alaprajz, metszet, helyszínrajz

MDK-A-II.-1/12.

MDK.

Limbusszky József építőmester

Limburg János és Katalin magasfszt. ház

Józsefváros, Hollunderg. 4/1019. Plan III.

1861. Homlokzat, pince, fut alapsyr, metnet.

MDK-A-II.-1/57.

MDK.

Limburszky József építőmester

Fleischmann Károly II. em. sarok utcai told.

Terézváros, Königsg. 51/1097.

1861. Homlokzat (részlet), pince, fut, I–II. alapr. metszet.

MDK-A-II.-1/64.

MDK.

Limburszky József építőmester

Nagy Ferenc, fst udv. told.

Józsefváros, Mátyás tér 1355.

1861. Fut alapr. és metsz.

MDK-A-II-1/93.

Limburszky József építőmester

Sabeck István T. em. ráép és homlokz.

Perézv - Kreutzg. 14/336.

1862 - Homlokzat, fmt T. em. alapr.

MOK-A--II.-1/528.

MDK

Limburszky József épitőmester

Fischböck József, fényképirda

József-v., Szénatér 2 pinztolyi

1867. —

MDK-A-11-1/2543.

PROK

MDK

Limburszky József építőmester

Psibill Jakab, fut hár

Ferencv, Gyep-u. 21.

1867. Homlokrat; pince, fut. alapr., metnet

MDK-A-11-1/2554.

MDK

Limburszky József építőmester

Victoria Gőzmalom, III. em. ház

Lipótv. Feldunasor 64.

1867. –

MDK-A-II-1/2565.

MDK

Limburszky József épitőmester

Liegner Antal, T. em. műhely

Belv. Bástya-u. 16.

1867. Homlokrat; metrat; fmt. T. em. alapr.

MDK-A-II-1/2576.

MDK

Limburszky József építőmester

Kokcsek Sándor, fut. told.
Józefo-, Napéstutó-u. sarka 28/198.
1867. - fut. alapr., 2 mehet

MDK-A-II-1/2594.

MDK

Limbusszky József építőmester

Sikora János, fut. udv. told.

Józefv. Templom-tér 14.

1867. - Udv. homlokzat; metszet; pince fut alapr.

MDK-A-II-1/2595.

MDK

Limburszky Józef épitőmester

Keppi Anna, fut. udv. told.

Terézv, Rumbach-u. 12/619.

1867. - Pince, fut. alapr, metszet

MDK-A-II-1/2601.

MDK

Limburszky József építőmester

Dollek Antal frentes, vágóhid

Józefv., Józef-u. 4.

1867. . Tut. alapr., metrat

MDK-A-11-1/2608.

MDK

Limburszky József építőmester

Weinseitz Lajos, fut. utc. told.

Józsefv., Sertéshereskedő-u. és Névtelen-u. mellett

1867. Homlokrat; pince, fut. alapr.; metszet

MDK-A-II-1/2611.

MDK

Limburszky József építőmester

Backmann János, szt. utc. és udv. told.

Józsefv., Zsák-u. 8/110.

1867.- Homlokrat, metszet; pince, szt. alapr.

MDK-A-II-1/2612.

MDK

Limburszky József épitőmester

Petrovits Dóme, pince ablakok
Terein, Király - u. 1.
1867. - Pince alapr; metnet

MDK-A-II-1/2645.

PIPK

MDK

Limburszky József épitőmester

Fischer Péter, fut. ház

Perév, Lőportorony-u. s.

1867. Homlokrat, pince, fut. alapr.; metszet

MDK-A-II-1/2647.

MDK

Limburszky József építőmester

Tóth Lajos II. em. vaép. és told.

Pereiv, Nagymező u. 12.

1866.- Homlokrat, ömes alapr., metszet

MDK-A-II-1/2305.

MDK

Limburschy József építőmester

Ocskay Ignác, magos fut. ház

Józsefv., Zerge-u. 1/999. és József-u. sarka

1866. - Homlokzat, souterrain, fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/2306.

MDK

Limburszky József építőmester

Nessi Péter, 2 kobás kis hár

Pécsi, Aréna-u. 3/352. Korentzg. Ecke

1866. Homlokrat, fut. alapr., metrat

MDK-A-II-1/2320.

MDK

Limburszky József építőmester

Riegler Ignác, ideigl. raktár

Józefv., Sertéskereskedő-u. 8. mellett, ujtca sarka

1866.- Tut. alapr., metnet.

MDK A-II-1/2321.

MDK

Limburszky József épülőmester

Prockaska hagyaték, átvlak.

Terézv, Dob-u. 55/517.

1866.- Int. alapr.

MDK-A-II-1/2343.

MDK

Limburszky József építőmester

Bauer Ferenc, fszt. udv. told.

Pereér, 3dob. u. 72.

1866. - Fszt. alapr.; metszet

MDK-A-II-1/2350.

MDK

Limburszky József építőmester

Kuhn Károly, fut. udv. told.

Pereiv, Kisdiófa-u. 563.

1866. - Fut. alapr., metnet

MDK-A-II-1/2377.

MDK

Limburszky József építőmester

Mayer György, fut. hár

Perésv, Akácfa-u. 16/140.

1866.- Homlokrat, pince, fut. alapr, metrat

MDK-A-II-1/2384.

MDK

Limbarszky József építőmester

Pflauser József, ábrlak.

Terézv, Király-u. 48/668. Akácfa-u. sarok

1866.- Fut. alapr.

MDK-A-II-1/2388.

MDK

Limburszky József építőmester

Strommayer József, hőfaregómühely
Terézv, Erdőror, Plan 92.
1866. - Int. alapr., metnet, helyszínrajz.

MDK-A-II-1/2412.

MDK

Limbusszky József építőmester

Schmidtlechner János, 2 sütőhemence

Váci-u. 24.

1867. ——

MDK-A-II-1/2766.

MDK

Limburszky József épitőmester

Mühlbacher Éva, istálló

Józefv.; Gólya-u. 9.

1867. ——

MDK-A-11-1/2771.

MDK

Limburszky József építőmester

Dobler János, sütőhemence

Tenév, Király-u. 20/1424.

1867.

MDK-A-11-1/2783.

MDK

Limburszky Jónef cípőmester

Hermann Mihály, kezfinomító

Kültelek, Istvánmező 1682.

1867- —

MDK-A-11-1/2788.

MDK

Limburszky József épitőmester

Balla István, fut. bár

Rákosmező, 337. imnerer Holerweg

1864. - Pince, fut. alapr., metnet, helyszinrajz.

MDK-A-II-1/1541.

MDK

Limburszky József antalos

Csengery Antal, fut. villa

Teréz., Istvánmező, régi Aréna-u. 89.

1864. - Homlokzat, pince, fut. alapr., mednat

MDK-A-II - 1/1586.

MDK

Limburszky József építőmester

Dobler és Diamantstein Lipót, fafűrészgyár

Lipótv., Városi u. 26.

1864. ———

MDK-A-II-1/1589.

3159

MDK

Limburszky József építőmester

Rosenthal Jakab, fmt. kappan- és gyertyagyártó műhely
Józsefv., Prater-u. 23/202. Futó-u. sarok.
1864. Fzt. alapr.

MDK-A-II-1/1594.

MDK

Limburszky József építőmester

Ráb Albert, fut. udv. told.
Teréz. Arad-u. 26./782.
1864. - Fut. alapr., mehet

MDK-A-II-1/1612.

РПОК

MDK

Limburszky József építőmester

Weinseite József, fut fáshamra és W.C.

Józefo., Ujonnan nyitott utca Rigler és Auspitz hat.

1867. —

MDK-A-II-1/2823.

MDK

Limburszky József építőmester

Ferstl Ferenc, istálló

Terézv., Árok-u. 5/882.

1867. ——

MDK-A-11-1/2917.

MDK

Limburszky József építőmester

Quickl János, átalak.

Belv. Molnár-u. 3.

1865. Fut. alapr., mehrt.

MDK-A-11-1/1827.

٢٢ ٨ ٢٠٢٥

MDK

Limburszky József építőmester

Bauer Katalin, fakamra.

Terézv., Róma-u. 30/837.

1865. - Fűt. alapr., metret

MDK-A-II-1/1831.

MDK

Limburszky Jónet épitőmester

Danninger Mihály, fut. udv. told.
Ferencv. Liliom-u. 12.
1865. Fut. alapr., mednet

MDK-A-П-1/1843.

[illegible]

[illegible]

MDK

Limburszky Józef épitőmester

Schön Józef, nyilt sin

Tereév, Nagydiófa - u. z.

1865. —

MDK-A-M-1/1854.

MDK

Limburszky József építőmester

Dr. Ballagi kór fut. átalak.

Belv., Szerb-u. 39/238. - Lipót-u. sarka

1865. Homlokzat, pince, fut. alapr., metszet

MDK-A-11-1/1855.

MDK

Limburszky József épitőmester

Wahlkampf Henrik, fnt. átalak.
Teréz., Király-u. 685.
1864. - Fnt. alapr., metnet

MDK-A-II-1/1346.

MDK

Limburszky József építőmester

Pálfy Albert 1. em. hár.

Józefv., Alexanderg. 26.

1864. - Homlokrat, metszet, ömes alapo.

MDK-A-II-1/1362.

MDK

Limburszky József építőmester

Pajor Anna (Lengyelffy) fnt. félhár

Józsefv., Fecske-u. 13/1232.

1864. - Pince, fnt. alapr; 2 medvet

MDK-A-II-1/1377.

MDK

Limburschy Józef épitőmester

Mühlich Lajos, fut. udv. told.

Perém., Kiskerent-u. 35.

1864. - Pince, fut. alapr., 3 metret

MDK-A-II-1/1379.

MDK

Limburszky József építőmester

Wanits Károly, fut. udv. told.

Terézv. - Fehete Sas-u. 12/600.

1864. - Pince, fut. alapr., szabat

MDK-A-II-1/1393.

MDK

Limburszky József építőmester

Hirsch Ignác, fut. kátrány ponyvagyár

Terézv, Erdősor 63.

1865. Homlokzat, pince, fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1826.

MDK

Limburszky József épitőmester

Thurn Pius, istálló

Józsefv., Üllői-u. 18/77. Mária-u. sarok

1864. - Fut. alapr., metnet, helyszínrajz.

MDK-A-II-1/1918.

MDK

Limburszky József épitőmester

Fülep János, fnt. udv. told.

Terézv. Kübő János-u. 4.

1864. - Pince, fnt. alapr., matrat

MDK-A-II-1/1428.

MDK

Limburszky József építőmester

Förster Erzsébet, nyári mulatószín

Teréz-Király-u. 19/650.a.

1864.-Homlokzat, fut. alapr.

MDK-A-II-1/1431.

MDK

Limburszky József építőmester

Post Ádám, nyilt kin

Külterület, Istvánmező, Városligeti út 1678.

1864.- alapozás, fut. alapr., metnet, helyszínr.

MDK-A :II - 1/1452.

MDK

Limburszky József építőmester

Szendeffy János, frt. kir
Terézv. Király-u. 91/702.
1864.- Frt. alapt., mednat

MDK-A-II-1/1483.

MDK

Limburszky József építőmester

Amtmann József, fnt. parafingyár

Terézv, Két szív-u. és Markehajtó-u. külső részén 171.

1864. Homlokzat, metszet, fnt. alapr.

MDK-A-II-1/1484.

MDK

Limburszky József

Menjegyezte Lapotsy József tervét. – 1864.

(Schwartner Kristina fut. utc. told., Várerlejet, Pulverthurm oder Frühlingsg. 20.)

MDK-A-II - 1/1480.

MDK

Limburszky József épitőmester

Rosenthal Jakab, kapponfőző

Józefv., Prater-u. – Futó-u. 23.

1864. —

MDK-A-II-1/1503.

MDK

Limburszky József építőmester

Wagner Ferenc, nyilt vin, szoba, konyha

Józsefv., Békés és Koda-u. 4/1060.

1864. Int. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1508.

MDK

Limbursky József építőmester

Lucks János ép. felügyelő, fásszin

Ferencv., Ipar-u 209-210.

1863. - Fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1134.

MDK

Limburszky József épitőmester

Bogdán Jónet, fut. hár

Teréz. Aháczfa-u. 6.

1863. —

MDK-A-11-1/1162.

MDK

Limburszky József építőmester

Bollender János, fut.-átal.-és udv. told.
Terézv., Király-u. 88/701 - Rózsa-u. 700.
1863. - Pince, fut. alapr., 2 metnet udv. homlokzattal.

MDK-A-11-1/1230.

MDK

Limburszky József épitőmester

Glück Károly I. em. udv. átal.

Percív. Kerepesi-u. 1/3.

1863. - Pince, fut. I. em. alapr., metnet udv. homlokzattal.

MDK-A-II-1/1233.

MDK

Limburszky József építőmester

Braun Arnold, fnt. átalak.

Terécv. Nagymező-u. 50. - Dávid-u. sarka

1863. - Pince, fnt. alapr., 2 metnet

MDK-A-11-1/1277.

MDK

Limbursky József építőmester

Dobler F. és Diamantstein Albert, fűrészgyár

Lipót, Vadász-u. 85/b.

1863. —

MDK-A -II- 1/1267.

MDK

Limburszky József építőmester

Bogdan József, fűt. told. műhelyek

Terézv., Stradi-u. 6/875.

1863.- Alapozás, fűt. alapr., mestret

MDK-A-II-1/1302.

MDK

Limburschy Józef épitőmester

Eiberterenc, nyilt sin

Terév, 3dob. u. 46/532. „Zung Gardisten" Akatian g. Eck.

1864.- Int. alapr. metnet

MDK-A-II-1/1632.

MDK

Limburszky József építőmester

Brunner Ch., raktár

Belv., Váci-u. 18. Szentkirályi utód háza

1864. - Fil. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1636.

MDK

Limburszky József épitőmester

Grigorszky János, fut. told.

Józefv. Borja tér 6/1131.

1864. —

MDK-A-II-1/1635.

MDK

Limburszky József építőmester

Haimann József, fut. udv. told.
Terézv., Nagymező-u. 55/1126.
1864. - Homlokat, pince, fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1638.

MDK

Limburszky József építőmester

Herrich Antal, fut. udv. told.

Józsefv., Német-u. 13/1130.

1864. - fut. alapr, metnet

MDK-A-II - 1/1667.

MDK

Limburszky József építőmester

Pöhey Márton, fnt. udv. told.
Városliget, Hermina ut 1526.
1864. - fnt. alapr., metrut

MDK-A-II - 1/1688.

MDK

Limburszky József épitőmester

Wagner Ferenc, fut. utc. és udv. told.

Józsefv. Bihés-u. 4/1060. átmenő a Különös utcára

1864. - Pince, fut. alapr., 2 metnet

MDK-A-II-1/1691.

MDK

Limburszky József építőmester

Földessy József, istállók és kinek

Lipótv, Csillag-u. 3.

1864. - Homlokmt, fut. alapr., mehet

MDK-A-11-1/1697.

MDK

Limburszky József, építőmester

Biermann Adolf, pálinkafőző

Pécsv.; Nagymező-u. 13. 4187.

1865.. Fut. alapr., metnet

MDK-A-II-1/1706.

MDK

Limburszky József építőmester

Ruprecht Erzsébet, fut. kertészház

József tér. Nagytemplom u. 11.

1865. - fut. alapr., metszet

MDK-A-17-1/1707.

MDK

Limburszky József építőmester

Giergl Henrik, üzletátalakítás. - Válaufelépítés
Belv., Váczi-u. 14/34., Szentkirályi ház
1865.- ____

MDK-A-II-1/1713.

MDK

Limburszky József építőmester

Holzer János, fut. udv. told.

Teréz, Kültelek, Árokvonal u. 182/a.

1865. Hamlokmat, fut. alapr., metnet

MDK-A-Π-1/1717.

MDK

Limburszky József építőmester

Fohl Nándor, fnt. udv. told.

Ferencv., Florián-u. 5.

1865. - Pince, fnt. alapr., metszet

. . . .

MDK-A-17-1/1721.

MDK

Limburszky József építőmester

Leschitz Antal, fut. utc. és udv. told.

Terézv, Ahácfa-u. 40.

1865. - Homlokzat, pincze, fut. alapr., metszet

MDK-A-11-1/1741.

MDK

Limburszky József építőmester

Schermann János, fut. udv. told.

Józefv., Vig-u. 6/1150.

1865. - Pince, fut. alapr., metnet

MDK-A-II-1/1746.

MDK

Limburszky József epitőmester

Kavlatsek János, fmt udv. told. és rütőhemence
Jónefv., Prater-u. 19.
1865. - Udv. hamlokzat, pince, fut. alapr., mednat

MDK-A-II-1/1749.

MDK

Limburszky József építőmester

Bauer György, fut. utc. told.

Terév; Külső - Aradi u. 1/185a.

1865. – Pince, fut. alagr., medret

MDK-A-11-1/1752.

MDK

Limbuszky József építőmester

Lord Samu, fűrész és lisztmalom
Lipót. - Feldunasor 50.
1865. - ———

MDK-A-II-1/1753.

MDK

Limburszky József építőmester

Sinkovits Mihály T. em. ház

Józsefv., Hollundergasse 37/1407.

1865. - Homlokrat, pince, fszt. T. em. alapr., 3 metszet

MDK-A-17-1/1775.

MDK

Limburszky József építőmester

Zeitlinger József T. em. utc. sold.

Perczy, Kerepesi-u. 40. Gärtnergasse Ecke

1865. - Homlokrat, pince, frt. T. em. alapr., metrat, kalyszinr.

MDK-A-П-1/1787.

MDK

Limburszky Józef epitőmester

Kugler Klára, fszt. told.

Józefv., Conti-u. 11/1187.

1865. —

MDK-A-П -1/1791.

MDK

Limburszky József építőmester

Helmich Ferenc, fut. félhár

Terézv, Arndi-u. 20/862.

1865. - Pince, fut. alapr., metnet

MDK-A-17-1/1894.

МДК

MDK

Limburszky József épitőmester

Schon Jakab, zsinórgyártó műhely

Pesév, Erdősor 37/92.

1865. —

MDK-A -n- 1/1909.

MDK

MDK-A 12

MDK

Limburszky József épitőmester

Graner Jakab, ecet és pálinkagyár

Józefv., Statió-u. 1.

1865. – Tut. alapr., metret

MDK-A -17- 1/1928.

MDK

Limburszky József építőmester

Rotter Mór, ecet és pálinkagyár

Ferencv., Üllői-u. 15.

1865, - Fut. alapr, mehet

MDK-A-17-1/1924.

МДК

MDK

Limburszky József építőmester

Schön Jakab, szinózgyár

Terézv, Erdősor, 37/92.

1865. - Pince, frit. alapr., 2 metrat, kémény

MDK-A-П-1/1929.

MDK

Limburszky József építőmester

Quittner Károly, fut. utc. told.

Pereív. Kékhalas u. 8.

1865. Homlokrat, pince, fut. alapr, mutat

MDK-A-II-1/1944.

MOMA

MDK

Limburszky József, építőmester

Leschitz Antal, nyilt bim
Pereév, Akácfa-u. 37.
1865. - Frt. alapr. mednet

MDK-A-П-1/1954.

EADK

MDK

Limburszky József építőmester

Takl József, gard. épületek

Köbünye 408/a.

1867. ——

MDK-A-II-1/2923.

MDK

Limburszky Józef épitőmester

Gamperl Anna, II. em. told.

Józefo., 5 paaista-n. 14/1493.

1867. —

MDK-A-11-1/2932.

MDK

Limburszky József építőmester

Freiszleder Antal, Gut. Sold.

Tekér:, 2 szerecseny - n. 42.

1867. —

MDK-A-II-1/2935

MDK

Limburszky József építőmester

Csengery Antal, tornác

Tercero, Városliget, régi Arena - u. 89/1535.

1867. - 2 homlokrat, fut. alapr.

MDK-A-II-1/2666.

MDK

Limburszky József épitőmester

Molnár Samu, fut bár

Terézv, Dohány-u. 18/256/a.

1867. Homlokrat, metszet, pince-fut. alapz.

MDK-A-II-1/2674.

MDK

Limburszky József ágytőmester

Zeidler János 2 sütőhemence

Terezv, 3 dob. u. 59/515.

1867. Pince alapr., metnet

MDK-A-II-1/2675.

MDK

Limburszky József építőmester

Victoria Görmalom, II. toldaléknány

Lipótv, Feldmarsz 64.

1867. - I. Homlokrat, metrat, pince alapozás
II. - I. - II. em. alapz.

MDK-A-II-1/2705.

MDK

Limburszky József építőmester

Hampel Antal, 3 em. ház

Lipóto, 3 korona - u. 16/100.

1867. - I. Hozubohnat, matnat, pince alapr.

II. fut, I - II - III. em. alapr.

MDK-A-II-1/2706.

MDK

Limburszky József építőmester

Gamperl Marianne, kocsikin

Józsefv., Ötpacsirta - 14.

1867. Pince, fut. alapr., matnet

MDK-A-II-1/2714.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA

MDK

Limburszky József építőmester

Hofmayer Gyula, albumin-gyár

Józsefv-, Zerge-u. 17.

1867. Pince, alapr. matrat

MDK-A-II-2715.

MDK

Limburszky József építőmester

Dobler János, szt.

Terézv, Király-u. 20/1424. átmenő

1867. - Pince, szt. alapr.; metnet, helyszinrajz

MDK-A-II-1/2731.

MDK

Limburszky József épitőmester

Horváth Boldizsár, fst. melléképület

Városliget, Herminamező, kép Herminával szemben

1867. fst. alapr.: metszet

MDK-A-II-1/2745.

MDK

Limburschy József építőmester

Ebner J. M. I. em. told.

Lipót, Séta-tér 2/203.

1867. —

MDK-A-II-1/2841.

MDK

Limburszky József építőmester

Pesti Hengermalom Társ. gépgyár

Lipóto, Fa tér és Fegyvergyár-u.

1867. —

MDK-A-II-1/2874.

MDK

Limburszky József építőmester

Hueber József, fut. ndv. told.

Ferencv., Liliom-u. 14/362.

1866. - Pince, fut. alapr., metszet

MDK-A-П-1/2183.

WDK

MDK

Limburszky József épilőmester

Dietl János, nyilt kin

Percív, Diósz. u. 15.

1866. - Homlokrat, fut. alapr., metrat

MDK-A-M-1/2184.

PDK

MDK

Limburszky József építőmester

Dávid Mihály, fmt. udv. sold.

Teréz v., Háromszív u. 30.

1866. - Pince, fmt. alapr., metnet

MDK-A-M-1/2191.

MDK

MDK

Limburschy József építőmester

Kloyber Kata, fut. átal.

Terézv, Ahácfa-u. 47/538.

1866. - Fut. alapr., 2 metnet

MDK-A-II-1/2196.

MDK

MDK

Limbursky Józef épitőmester

Riegler Ignác, nyilt kin

Józefv., Sertéskereskedő-u. 8.

1866. - Homlokrat, fut. alapr., matrat.

MDK-A-II-1/2197.

WDK

MDK

Limburszky József építőmester

Pitzinger Márton, nyilt kin

Ferencv. Ferenc-u. 1.

1866. - Fut. alapr., mednek

MDK-A-11-1/2199.

MDK

MDK

Limburszky József építőmester

Waltersdorfer J. fut. átal.

Terézv, Aréna- és Nyár-u. sarka 7.

1866. – Homlokzat, fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/2218.

MDK

Limburszky József épitőmester

Brunner G. M., halapfertő műhely

Belv., Váczi-u.

1866. - Nem. eng.

MDK-A-II-1/2220.

MDK

Limburszky József építőmester

Horváth Boldizsár, nyári lak nagyobbítás

Terézv, Herminemező 16.

1867. Hamlokrátsán, fnt. alapr; 2 metszet

MDK-A-II-1/2665.

MDK

Limburszky József építőmester

Hofhauser Antal, fut. hér

Kőbánya, Óhegy 417. Bräuhausstrasse

1864. - 2 homlokzat, metszet, pince, fut. alapr.

MDK-A-II-1/2485.

MDK

Limburszky József építőmester

Mayer György, kocsisinek

Terézv, Akácfa-u. 146.

1866. - Tut. alapr., metszet

MDK-A-11-1/2486.

MDK

Limburszky József épitőmester

Gabriel Terér, magas fut. utc. told.

Józefo, Anna-u. 1623/a/9.

1866.- Homlokrat; pince, fut. alapn., metrat

MDK·A-II-1/2488.

MDK

Limburszky Józef épitőmester

Liegner Antal, fut. udv. told.

Belv.; Bástya-u. 16.

1866. - Price, fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/2492.

MDK

Limburszky Józef épitőmester

Bauer Katalin, fut. udv. told.

Terézv, Rózsa-u. 30/837.

1866. - Fut. alapr., metszet

MDK A II - 1/2493.

МОК

MDK

Limbursky József építőmester

Nessy Katalin I. em. rács és told.
Terézv., Király-u. 51/1096.
1866. —

MDK-A-II-1/2499.

WDK

MDK

Limburszky József épitőmester

Gieszer Mihály, fut. udv. told.
Ferencv. Ferenc tér 12/313.
1866. – Fut. alapr. mehrat

MDK-A-II-1/2500.

MDK

Limburszky József építőmester

Müller András istálló

Ferencv. Flórián u. 49/677.

1962. - Jut alagút, metrót

MDK-A-11-1/794.

MDK

Limburszky József építőmester

Willburger Alajos fszt. ház

Pereív, Nyár u. 299.

1863. - Homlókzat, metszet, pince, fszt. alapr.

MDK-A-II-1/896.

MDK

Limburszky József építőmester

Leschitz Antal fst bár
Peréev, Akácfa u. 45/417.
1863. - Homlokzat, metszet, pince, fst. alapr.

MDK-A-11-1/904.

MDK

Limburszky József épitőmester

Pöhey Márton fut átal

Kült. Hermina kápolna mellett 38/40.

1863. Fut alapr, metnet

MDK-A-II-1/905.

MDK
MDK

Limburszky József építőmester

Pfligler Ignác, 1 em. lak.
Terézv. Kerepesi utca 8/356.
1863. I. Homlokzat, metszet
II. ömes alapr.

MDK-A-II-1/925.

MDK

Limburszky József épitőmester

Kedvessy Lajos 2. em. ház
Perczv. Fekete sas u. 1.

1863. - I. Homlokzat, II. em. alapr., metszet
II. Pince, pat, I. em. alapr.

MDK-A-II-1/935.

MDK
MDK

Limburszky József épitőmester

Saager Jakab nyári lak

Városliget 189/a, 190. és 194.

1863.) Homlokzat; pince, fnt. alapr.) metszet, tornác oldalnézettel

MDK-A-11-1/936.

MDK

Limburszky József építőmester

Kisdedovó szinje

Ferencvz Templom tér 5.

1863. - Fut alapr., metnet.

MDK-A-II-1/976.

MDK

Limburszky József építőmester

Sásha János, fut. udv. told.

Józsefv. Gólya u. 3/425.

1863. - Homlokzat, fut. alapr. metszet

MDK-A-II-1/1035.

MDK

Limburszky József építőmester

Strochinger Tamás, fut udv. told.
Ferencv., Sorokrári u. 21/141.

1863. - Pince, fut alapr, mehrat

MDK-A-II-1/1040.

MDK

Limburszky József építőmester

Légszesz gyártó társulat szinje

Külterület, Kerepesi vámvonalon kívül

1863. - Fut. alapr, 2 metnet

MDK-A-II-1/1057.

MDK

MDK

Limbursky József, építőmester

Leschitz Antal, fut. ház

Jerézv., Akácfa u. 45/417.

1863. - Homlokzat, metnet, pince, fut. alapr.

MDK-A-II-1/1068.

WDK

MDK

Limburszky József építőmester

Kalay Sándor, őrhár

Józsefv. - József és Ön.-u. sarok 29/972.

1863. - Pince alapr, homlokzat, metnet

MDK-A-II-1/1070.

WDK

MDK

Limburszky József építőmester

Marschalkó József, olvasztóhemence

Tereiv., Vitér u. 4.

1863. - Pince, fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1096.

MDK

MDK

Limburschy József épitőmester

Preischlinger József fnt. udv. told.
Pénév., Kenyeri u. 3.
1863. - 1859 évi 53820. u. terv. alapján.

MDK-A-'11-1/1114.

MDK

MDK

Limburszky Józef - épitőmester

Zettner Ede, pincelakás

Peréw., Nagymező-u. 6/1105.

1863. ——

MDK-A-II-1/1123.

MDK

Limburszky József épitőmester

Deák János, válaszfal lebontás
Belv. Váczi u. 4(428.
1865. -

MDK-A-11-1/1807.

МДК

MDK

Limburszky József épitőmester

Zafralek János fszt udv teld.
Józsefv. Práter u. 19.
1865. Pince, fszt. alapr. metszet

MDK-A-II-1/1812.

PMDK

MDK

Limburszky József épitőmester

Schmidt István, betűátelek.

Józsefv., Prater-u. 8/60. Toleranzg. Ecke

1865. Pince, fut. alapr., nutnet

MDK-A-11-1/1821.

MDK

MDK

Limburschy Józef épitőmester

Nemetz János, ideigl. bolt
Józefv., Kistemplom-u. 1.
1866. Fut. alapr, metnet

MDK-A-11-1/2252.

MDK

Limburschy Tónet épitőmester

Gyula Ilona, fut. udv. told.
Terézv. 2 szerecseny-u. 9.
1865. - Fut. alapr., metnet

MDK-A-11-1/1980

MDK

Limburszky József építőmester.

Leschitz Mihály, istálló és nyilt min

Józsefv. Német-u. 19/1105

1865. - Fut. alapr., matrnet

MDK-A-17-1/1981.

РЮК

MDK

Limburszky József ékitőmester

Gruber Albert, nyilt sin; Terciv, Dohány-u. 47/149.

1865. Int. alapr. matrat

MDK-A-II-1/2004.

РГБ

MDK

Limburszky József építőmester

Lampel Róbert, hőmpkereshedő, ülletátalak.

Belv., Váci-u. 12. Masonyi ház

1865. - Tut. alapr.

MDK-A-11-1/2005.

PDK

MDK

Limburszky József építőmester

Fuhrmann József, fmt. kér

Józefv. Salétrom-u. 2/1033.

1865. - Homlokzat, mince, fmt. alapr., rezmet

MDK-A-11-1/2006.

MDK

Limburschy József építőmester

Hirsch Ignác, kátrányponyvanáriti

Teréco, Erdőrov 63.

1865. - Tut. alapr., metnet, helyszínv.

MDK-A-П-1/2035.

WDK V. 11.

HDK

MDK

Limburschy József építőmester

Figler Antal, boltajtó áttörés

Lipóto, Régiszínház épület, Nagyhid-u. sarok

1865.- Frt. alapr., mednet

MDK-A-n-1/2041.

МДК

MDK

Limburszky József építőmester

Braun Arnold id. mulatónin

Pesév, Dávid- és Nagymező-u. sarka 50.

1865. - Int. alapr., mednat, helyszínr.

MDK-A-П-1/2064.

MDK

Limburszky József épitőmester

Novotny Albert, fnt. udv. told.
Terézv, Aradi-u. 19/863.
1865. - Pince, fnt. alapr., mehet

MDK-A-n-1/2065.

MGK

MDK

Limburszky József épitőmester

Hankovszky Mihály, fnt. utc. told.
Pereő, Kereperi-u. 27/43.
1865. - Homlokrat, fnt. alapr., mátrat

MDK-A-11-1/2066.

MDK

Limburszky József építőmester

Jurkovits János, fut. utc. told.
Józsefv., Kiskunplom-u. 10.
1866. - Homlokzat, pince, fut. alapr., metszet

MDK-A-П-1/2082.

MDK

Limburszky József épitőmester

Fuhrmann József, ideigl. műhely.

Józefv., Salétrom-u. 2.

1866.- Hamlohnt, frit. alapr., metnet

MDK-A-П-1/2087.

MDK

Limburszky József építőmester

Dr Burghardt Ferenc, kocsisin

Lipáto, Nádor-u 27.

1866. - Homlokrat, fnt. alapr., metszet

MDK-A-II-1/2094.

МДК

MDK

Limburszky József építőmester

Branovszky József, fnt. udv. told.
Tereív, Uj Arsdi-u. 866. Fenl-tellek
1866.- Pinze, fnt. alapr, medmet

MDK-A-M-1/2101.

MDK

MDK

Limburszky József építőmester

Klimm János, T. em. hár

Teréz, Lipos-u. 18/379.

1866. – I. Homlokrat, metnet

II. Ömes alapr.

MDK-A-11-1/2106.

MOMA

MDK

Limburszky József építőmester

Weidinger Nándor, fut.-ház

Ferencv., Viola-u. 8.

1866. Homlokzat, pince, fut. alaps., 2 metszet

MDK-A-II-1/2128.

MDK

Limburszky József építőmester

Szürke nővérek, udv. T. em. ráép.

Terézv. – Templom-u. 1.

1866. fut. I. em. alapr., metnet

MDK-A-IT-1/2131.

MDK MDK

Limburszky József építőmester

Hoffmann Fános mester által.

Józsefv. Kerepesi u. és Országut sarok 72. h.

1862.——

MDK–A–II–1/730.

MDK

Limburszky József épitőmester

Jedlitska István istálló

Ferencv. Florian u. 49/677

1862. —

MDK-A-II-1/765.

MDK

Limburszky József épitomester

Kinszler Salamon nyilt kin

Perézv. 2 szerecsen u. 31. Nessi Katalin háza

1862.- Tut alapr és mérnet

MDK-A-11-1/772.

MDK

Limburszky József építőmester

Grünn János fényképészműterem

Belv. Egyetem u. 5/407.

1862. - T. em. alapr. és metnet

MDK · A-II-1/781.

MDK

Limbursky József építőmester

Schenefel Antal, fut kár

Tervév. Uj és Aradi u. 14/857

1862. - Helyszínrajz, fut. alapr. metszet

MDK A-II-1/785.

MDK

Limburszky József építőmester

Hoffmann János átal.

Józsefv. Ormág u. és Kerepesi u. sarok. 72 u.

1862. Fut. alapr.

MDK A-11-1/789

MDK

Limburszky József építőmester

Klimm János T. em. ház

Józsefv. Kőfaragó u. 1.

1862. - Houtohrat, pince, fmt T. em. alapr., metnet.

MDK-A-II-1/793

MDK

Limburszky József épitőmester

Wambersky József, fut. utc. félhár
Ferencv., Florián u. 37.
1866.- Hamlolnakán, fut. zlapr., metnet

MDK-A-11-1/2253.

ПОЛК У ДОМ

MDK

Limburszky József építőmester

Zimmermann Antal, fnt. udv. told.
Perézv, Két niv.-u. 43/771.
1866. - int. alapr., metnet

MDK-A-II-1/2260.

KOPY

MSK v 11

MDK

Limburszky József építőmester

Lethmüller Antal, fut.-ház

Kőbánya, Óhegy 1604. Kirchenplatz

1866.- Fut. alapr.; 2 metnet

MDK-A-11-1/2295./a.

PICA

MDK

Limbursky József építőmester

Riegler Ignác, hocsinin

Peréev, Kereperi-u. 18., Akácfa-u. sarka

1866. - Fut. alapa, matrat

MDK-A-II-1/2282.

MDK

Limburskiy József épitőmester

Márczy Antal, fut. udv. told.

Tereszv, 3 dob. u. 495.

1867. Pince, fut. alapr., 2 mehret

MDK-A-11-1/2539.

MDK

MDK

Limburszky Józef épitőmester

Weinseitz Lajos, fut. hár.

Józefv., Névtelen u.

1866.- Homlokrat, metnet; pince, fut. alapr.

MDK-A-II-1/2428.

MDK

MDK

Limburszky József építőmester

Riegler Ignác, kappanszárító

Józefv., Borstenverkäufler Gasse 10. mellett

1866. - Fut. alapr., mehet

MDK-A-M-1/2441.

МДК

MDK

Limburszky József építőmester

Lethmüller Antal, fűtőkemence

Kőbánya, 1604. Kirchenplatz

1866. - Fut. alapr., metrat.

MDK-A-II-1/2464.

[illegible]

[illegible]

MDK

Limburszky József építőmester

Vida Lajos dr, kerténlak.

Rákos; 330-331.

1864.- Int. alapr., metrat, helyszinrajz

MDK-A-II - 1/1521.

MDK

Limburszky József építőmester

Foch Lőrinc, fut. hír

Kültemlet, Istvánmező, Csömöri-u. 1686.

1864. - Pince, fut. alapr. metszet

MDK-A-'11-1/1527.

MDK

Limburszky József építőmester

Amtmann József, gyertyagyári kin és kerítés

Terézv. Kültelek 171.- Marhahajtó u.

1864.- Int. alapr., mednet

MDK-A-II-1/1528.

MDK

Limburschy Józef épitőmester

Mohr Lajos, üzletatalak.

Belv. Hatvani-u. 4/558.

1864. – Int. alapr., 2 metret

MDK-A-II-1/1537.

M. D. K

LIMBURSZKY József kőművessegéd

II. Malinovszki fasor ~~29~~. 27. Rohardt

József fszt. háza terve (1827.)

Lebontva

Zakoriás G. Sándor: Adatok Buda ex

exitészetéhez a XIX. sz. első felében.

Tanulmányok Bu. multjából XII.

Bu. 1957. 291. l.

M. D. K

LIMBURSZKY József

1827. Budán vis fszt. és mai terve

Később veresett mester Pesten

Zaroviás G. Sándor - Adatok Buda

építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.

Bp. 1957. 307. l.

Limburszky József

pesti építőmester

1854

l.

Schoenbelvárosi

14. l.

Sziszek.

Az előtért elfoglaló, bás
várban a teret katonák élénkit

SISEK

Rm., mér. a vk.

140-9

Kappel: Thesaurus exc

1969 JUL 6
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 JUL 6

1021

Nagyüzem a vásárvárosban

Szerelők, grafikusok, dekoratőrök vették birtokukba a Szegedi Ipari Kiállítás és Vásár napokban elkerített területét. A megnyitóig mindössze 12 nap van hátra, indokolt a sietség. Hiszen rövid idő alatt kell deszkából lécekből, lemezből valóságos pavilonvárost építeni. A legfrissebbek ezúttal a Hódmezővásárhelyi Kötöttárugyár, a Szegedi Kábelművek, a Vidia Nagykereskedelmi Vállalat szakemberei, akik éjjel-nappal a helyszínen dolgoznak.

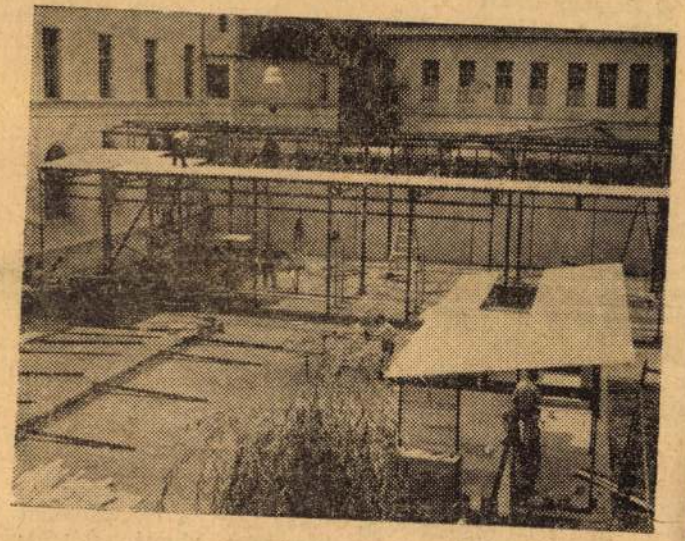

Somogyi Károlyne felvételei

Három emelet magasságból így fest a szövetkezeti ipar közös pavilonjának vasszerkezete az építőipari technikum udvarán.

Helyszínen összeállítható előregyártott elemekből készül a pavilon.

A Vidia Nagykereskedelmi Vállalat pavilonjában Liliom Andor grafikus már a felírásokat festi a tablókra.

Liliom Andor

LEZUHANT AZ ELDO R
TÁJA. Az Európai Cr
Fejlesztési Szervezet (E
Európa—F-8 típusú űrra
13 perccel a kilövés után
hant a Csendes-óceánba.
tonnás rakéta angol,
francia gyártmányú első
sodik fokozata jól működött, a
nyugatnémet-gyártmányú har-
madik fokozat azonban nem
gyulladt be. A képen: a rakéta
fellövése

örökítő fényképe
tották tele a nagykövetség
környékét.

Bonyolult helyzetben

Pozsony (MTI)

Zajac, a pozsonyi szakszervezeti lap, a Praca főszerkesztője, szombati cikkében a csehszlovákiai belpolitikai helyzet problémáival foglalkozik.

— Már megállapítást nyert, hogy a múlt évben aprópénzre váltottuk a cseh és a szlovák nép történelmi esélyét, ugyanis nem tudtuk fenntartani azt a meggyőződést, hogy azokat a szocialista célokat, amelyekkel a lakosság 90 százaléka feltétlenül azonosíthatta magát, csak úgy érhetjük el, ha fenntartjuk és megszilárdítjuk a politikai hatalmat és Csehszlovákia nemzetközi helyzetét. A barátságot és a szövetséget a szocialista országokkal, és ha tudatosítjuk, hogy a mi körülményeink között a fejlődés csakis a Szovjetunióval lehetséges, nélküle, de kiváltképpen ellene — lehetetlen.

— Az áprilisi pártvezetőség nemcsak a múlt évi hibák és következetlenségek miatt, hanem azért is bonyolult helyzetben veszi át a kormánykereket, mert olyan hajót kell kormányozni, amely éveken keresztül úszott sok létfontosságú kérdés zavarosában. Az új vezetőség olyan társadalmat vesz át, amely mélyen gyökerező krónikus és hosszas betegségben szenved — állapítja meg a cikkíró.

A válság jelenségeinek leküzdése után megkezdhetjük, mint az irányelvek hangoztatják, a társadalom valamennyi égető problémájának haladó, szocialista megoldását. Népeink saját tapasztalatukból győződhetnek meg arról, hogy mi a január utáni politikát folytatjuk, hogy annyi hiba és válság után, a felgyülemlett tapasztalat alapján folytatjuk szocialista forradalmunkat és az új társadalom sikeres építését — fejeződik be a Praca főszerkesztőjének cikke.

Hercegi kijelentések

London (MTI)

„Egy herceg Wales számára" címmel színes filmet készített a londoni Rank cég. A film jó részét az az interjú tölti ki, amelyet David Frost, az angol tv sztár-riportere készített Károly herceggel, a brit trón húszéves örökösével. Ebben a filmben a többi között a következő hercegi kijelentések hangzanak el:

Károly herceg: — Nem hiszem, hogy amint beiktattak a walesi hercegségbe, az lenne a dolgom, hogy nagysietve kikiáltsam az egész országban a köztársaságot.

Utcai bámulóiról: — A legtöbb ember egyszerűen nem hiszi el, hogy a walesi herceget látja. Bámulnak, bámulnak, én meg őket bámulom, hogy ki bírja tovább...

A királyi család komolyságáról: — Komoly szertartások közben néha a család tagjai nagyon félnek, hogy el ne röhögjék magukat, mert akkor teljesen megsemmisülnénk.

Végül David Frost megkérdezte: — Hogyan jellemezné röviden önmagát?

Őfelsége így válaszolt: „As a twit i suppose" — ami magyarul körülbelül ennyit jelent: *„Azt hiszem, amolyan tökkelütött fráter vagyok".*

Leonyid Brezsnyev, Nyikolaj Podgornij és Alekszej Koszigin üdvözlő táviratot intézett Bumedienhez, az algériai forradalmi tanács és minisztertanács elnökéhez.

Tokió

Aicsi Kiicsi japán külügyminiszter valószínűleg szeptember 4-én utazik Moszkvába Trojanovszkij tokiói szovjet nagykövet meghívása alapján. A japán államférfi találkozni fog Koszigin miniszterelnökkel és szovjet kollegájával, Gromikóval is. Úgy tudják a tárgyalásokon érintik a nemzetközi helyzetet, külön is fognak azonban foglalkozni a kollektív ázsiai biztonsági szerződés létrehozására vonatkozó szovjet koncepcióval. Gromiko szeptember vége felé vagy októberben viszonozza Aicsi utazását és Japánba látogat.

Nairobi

Merényletet követtek el Tom Mboya kenyai gazdasági és tervezésügyi miniszter ellen. A miniszter egy koszorút helyezett el a Lenin-mauzóleumnál, majd adózott Szergej Koroljov, a kiváló szovjet űrhajó-konstruktőr, Gagarin és Komarov szovjet űrhajósok emlékének. Az Ismeretlen Katona emlékművének megkoszorúzása után Frank Borman, German Tyitov és Konsztantyin Feoktyisztov társaságában hosszabb sétára indult a Kremlben, ahol megtekintette a történelmi nevezetességeket.

Lima

A perui kormány közölte, fontolóra veszi az amerikai katonai misszió működésének további engedélyezését, tekintettel arra, hogy az Egyesült Államok felfüggesztette a Peruba irányuló fegyverszállításokkal kapcsolatos tilalmat.

Karachi

Jahja Khán pakisztáni elnök meghívta Csou En-laj kínai miniszterelnököt. Csou En-laj a meghívást elfogadta.

Nachrichten.

Ankunft Abfahrt

der Dampfboote in Pesth.

Ankunft von **Wien** Abends
Abfahrt nach **Wien** Früh 7 Uhr } **Täglich.**
Ankunft von **Orsova** Vormittag den 2., 6., 13., 17. Nov.
Abfahrt nach **Orsova** bei Anbruch des Tages den 4., 8., 12. Nov.

Der Remorqueur **Erös** fährt jede zweite Woche nach **Semlin** und **Drenkova.**

Allerheiligen-Stritzel

von

köstlichem Zucker-Geflechte

in allen Größen
geschmackvoll und auf neue Art
elegant credenzt,
im Preise

von 12 kr. bis 2 fl. C. M.,

offerirt wie alljährlich auch dieses Jahr

Fischer's Zuckerbäckerei
„zur Hebe"
Servitenplatz in Pesth.

M. Daberger's Sohn

k. k. privil.

Fein-Tuch- und Schafwoll-Waaren-Fabrikant

in dem eigenen Gebäude, Oberzeil Nr. 7

in Brünn,

zeigt einem pl. t. Publicum an, daß er mit Genehmigung der hohen ungarischen Statthalterei eine forwährend bestehende

Niederlage im Graf Nakó'schen Hause in der Waiznergasse in Pesth,

von seinen bereits in der ganzen österreichischen Monarchie rühmlichst bekannten selbsterzeugten Schafwollwaaren-Fabrikaten unterhalten wird, so wie auch daß selbe Erzeugnisse schon nach englischer Manier gut eingelassen zum Tragen fertig zugerichtet sind, und zu Original- festgesetzten Fabrikspreisen in Conventions-Münze stück- und ellenweise verkauft werden.

Zugleich bittet er ein geehrtes Publicums möge Kenntniß nehmen, daß er die Direction obiger Niederlage seinem General-Bevollmächtigten Herrn

Carl Bober

einzig und allein übertragen hat, mit dem Ersuchen gleich ihm volles Vertrauen zu schenken, indem er gewiß durch reelle Handlungsweise und seine bestens bekannten Geschäfts-Kenntnisse und Erfahrungen Alles aufbieten und sich stets eifrigst bestreben wird, um die allgemeine Zufriedenheit zu erlangen

Pesth, im Monat October 1842.

Wechselgerichtliche Citation. (2)

In Folge einer von Susanna Barta, Witwe des Michael Király aus Debreczin, gegen Isak Gajzájó, Handelsmann aus Szamos-Ujvár in Siebenbürgen, anhängig gemachten Wechselklage, wurde Beklagten unterm 9 Juni sub 406 auf gesetzlich vorgeschriebenem Wege eine Vorladung zugestellt; nachdem aber bis zum 6. d. M., als an dem festgesetzten Tage kein Bescheid angelangt ist, so wird besagter Isak Gajzájó im Sinne des Wechselgesetzbuches II. §. 213 zur Erscheinung vor diesem Wechselgerichte erster Instanz am 29 Dezember l. J. Morgens um 9 Uhr hiemit vorgeladen.

Vom k. Wechselgerichte zu Debreczin aus der Sitzung am 10 October 1842.

Lizitation.

In Folge wechselgerichtlichen Bescheides werden am 2. November l. J in der Arabergasse Theresienstadt Nr. 806 verschiedene Kleidungsstücke, Bettzeug, Wäsche und Zimmermeubeln früh um 9 Uhr gegen baare Bezahlung lizitando veräußert.

Joseph Szanthó,
als Exequent.

Lizitation.

Auf Anordnung des löbl. k. Wechselgerichtes werden Mittwoch am 2. November l. J. in der Belagasse Nr. 37 im 2. Stock verschiedene Meubels, Bücher und Küchengeräthschaften lizitando gegen baare Bezahlung verkauft. — Pesth, am 29. October 1842.

Obligations-Amortisirung.

Die auf meinen Namen ungarisch ausgefertigte, über 480 fl. C. M. lautende 5% Obligation, die durch Einbruch in meine Wohnung gestohlen worden ist, erkläre ich für null und nichtig, und warne einen Jeden vor Ankauf derselben.

Michael v. Furtsik.

Lizitation

Nachdem die am 13. October 1842 angekündigte Lizitation in der Herrschaft Ercsin, welche in Folge des von der hochlöbl. Septemviraltafel als höchsten Wechsel-Apellationsgerichts gefällten Urtheils gegen Freiherrn Ignaz v. Eötvös und seine Gemalin Freiin Anna v. Lilien im Wege der Execution zur Befriedigung der Heinrich Herzberg'schen Forderung von 50,000 fl. C. M. und den gesetzlichen Interessen- und Prozeß-Unkosten begonnen; aber durch gewaltthätigen Widerstand der convincirten Partheien gehemmt wurde; beschloß das k. Pesther Wechselgericht vom 18. October l. J. beim löbl. Stuhlweißenburger Comitate am 19. October l. J. die erforderliche Brachial-Assistenz im Sinne des Wechselgerichts-Buches II. T. 143 §. anzuordnen. Folge dessen wird es ämtlich kundgemacht: daß die Fortsetzung dieser Lizitation auch heute und die darauffolgenden Tage mit Begleitung der Brachial-Assistenz unabläßig statt findet. Wobei zur Executirung der obigen Summe 2075 Preßburger Metzen Weizen, 5200 P. M. Gerste, 13850 P. M. Hafer, 5 Centner Esparcett- und 5 Centner Luzerner Samen, 1240 Farben verschiedenes Futter, als: Heu, Klee und Wicken, dann mehre Schober Stroh, 3270 Stück Mutterschafe und Jährlinge, 45 St. Widder, 8 St. Zugochsen, 4 St. Zugpferde, 6 St. 3 und 4jährige Füllen, 4 Stück Schweizer Stiere, 1 St. Schweizer Kuh und 22 St. 2jährige Schweizer Kälber an die Meistbietenden gegen gleich baare Bezahlung veräußert werden. — Der Anfang der Lizitation ist in Ercsin 9 Uhr früh, wozu alle Kauflustigen hiemit eingeladen sind. — Stuhlweißenbug, den 20. October 1842.

Sigmund Véghelius,
Oberstuhlrichter des löbl. Stuhlweißenburger Comitats als beauftragter Exequent.

Nicht zu übersehen. Dritter Besuch!
Etwas Neues! Höchst Interessantes!

Seit einer Reihe von Jahren hatte die

Mode- und Luxuswaaren-Niederlage

zum

Fürsten Eszterházy

aus Wien,

stets den ersten Rang und den größten Ruf durch die überraschende Schönheit und außerordentliche Billigkeit meiner

Moden-Erzeugnisse für Damen und Herren

allgemein erhalten.

Durch besondere Verbindungen mit einigen großartigen Fabriken bin ich aber nun für diese Saison in der angenehmen Lage, den geehrten Bewohnern von Pesth und Ofen ein Sortiment von Mode-Neuigkeiten vorzulegen, die Alles, was bis jetzt noch erschienen ist, so sehr übertreffen, daß kaum die feinsten französischen Fabrikate damit zu vergleichen sind, und dadurch noch mehr Werth erhalten, daß sie nur einzig und allein bei mir zu haben sind, besonders zu erwähnen sind die nach französischem Geschmack verfertigten

Cardinal-Krägen

die alles Gesehene übertreffen.

Die Niederlage befindet sich am neuen Marktplatz im Burgmann'schen Hause.

C. Harrer,
Eigenthümer des Moden-Salons und Fabriks-Niederlage zum Fürst Eszterházy in Wien.

Echte Handschuhe von Georg Jaquemar,

Handschuhe, Schwedisch,
Handschuhe, Glacée,
Handschuhe, seidene Mailänder und französische,
Handschuhe, Schafwoll Tricot,
Handschuhe, Baumwoll gewirkt und gefüttert,
Handschuhe, alle Gattungen für Kinder,

im Preise von 8 kr. bis 1 fl. 20 kr. C. M. sind zu haben in der Handlung unter dem Schilde

„zum Fischer,"

im gräfl. Almasy'schen Hause, gegenüber vom Ypsilanti, Waiznergasse in Pesth.

Großes Fabrikslager

von

Schweizer-Vorhäng-Mousseline

weiß und färbig, gestickt, tambourirt, glatt und broschirt, wie auch alle Gattungen

Fransen, Borduren und Gardinenspangen

bei

F. S. Pichler.

Weißwaaren-Niederlage zur Fürstin Eszterházy, Waiznergasse, dem neuerbauten Graf Nakó'schen Hause gegenüber, neben dem großen Christoph, in Pesth.

☞ **Beilage: Fortsetzung der Nachrichten.**

Pesther Tageblatt 1842

non wurde ein Mädchen von etwa 16 Jahren, weinend gefunden. Ihre große Schönheit rührte die Anwesenden um so mehr, als man sich nicht mit ihr, über ihr Schicksal verständigen konnte. In allen Sprachen der Welt, todten und lebendigen, nahen und fernen, bekannten und unbekannten, sogar in der magyarischen wurde sie angeredet — aber fruchtlos. Zu tauben Ohren schallten die Töne. Sie schrieb ihren Namen auf, aber niemand konnte die Züge entziffern. Endlich nannte man beim russischen Gesandten, wohin man sie gebracht hatte, zufällig die „Wolga", da heiterte sich ihr Gesicht auf; sie nannte die „Ukraine!" Also eine Landsmänin Mazeppa's!! Das Mädchen erzählte nun, sie habe sich zufällig auf der Reise mit einem Engländer (der eine Tartarin geheirathet hatte und nach seiner Heimath durch Frankreich zurückkehrte), verirrt. Die ganze Geschichte gleicht einer Mystification. Die fragliche Person steht mitlerweile unter der Obhut der Religiosen im Hôtel-Dieu.

Weiße Negerin.

In Kronstadt wird in einer Marktbude unter andern Merkwürdigkeiten auch eine „weiße Negerin" gezeigt. — Wir haben sie nicht gesehen, sondern entnehmen diese seltsame Nachricht dem „Siebenbürger Wochenblatt" — Erkläret mir, Graf Derindur, wie ihr zu weißen Negern kommt.

Theater-Notizen.

* In Paris wird ein neues „Theater der Parodie" eröffnet werden. Der Unternehmer macht sich anheischig, jede auf den übrigen Bühnen beifällig aufgenommene Piece binnen acht Tagen in seinem Hause zu parodiren. Achtzehn Dichter (?) sind zu diesem Zwecke als Zuschneider engagirt.

* „Der Sohn der Wildniß" ist ins Französische übersetzt worden. Das ist nichts als Dankbarkeit. Wir übersetzen so lange französischen Schund, bis die galanten Franzosen, gerührt, ein gutes deutsches Werk anerkennen.

* Mozart's „Entführung aus dem Serail" ist bisher in Italien noch nicht gehört worden. In der laufenden Staggione soll diese schöne Oper im Theater della Scala (zu Mailand) zur Aufführung kommen.

* Lortzings überall mit ungetheiltem Beifall aufgenommene deutsche Oper: „Czaar und Zimmermann" hat auch in Wien im Hoftheater am Kärnthnerthore verdienten Beifall geerntet. — Halm's „König und Bauer" wurde in der Leopoldstadt gegeben.

* Der Tenorist Duprez von der großen Oper in Paris hat sich herabgelassen, einen neuen Contract mit 90 000 Fr. jährlich zu unterzeichnen; dafür muß er monatlich acht Mal singen, und hat zwei Monate Urlaub. Guizot soll gesagt haben: „Wenn ich nicht Guizot wäre, so möchte ich Duprez sein."

* Bei Gelegenheit der diesjährigen Wiedereröffnung der italienischen Oper, bemerkt die „Gazette musicale": „Jedes Jahr fragt man sich um diese Zeit, was aus der Zukunft unseres italienischer Theaters werden soll. Diese Frage gilt nicht nur für Paris, sondern auch für andere europäische Hauptstädte, wohlverstanden mit Ausnahme Italiens selbst, denn in diesem glücklichen Lande ist man so gutmüthig, sich in der Musik mit dem zu begnügen, was man hat, und sich mit Einbildungskraft und Begeisterung für Antiquitäten zu erfüllen, die man zu Neuigkeiten ausschmückt. Mittelmäßige Sänger, um nicht einen noch schlimmeren Ausdruck zu wählen, werden dort mit Leidenschaft beklatscht. Und fast scheint es, als ob die Leute des Nordens es eben so machen wollten. Sie nehmen Opern und Sänger, wie sie ihnen gerade zukommen, und wie ihnen ein schöner Tag auch im Monat October noch Vergnügen macht, so gewöhnen sie sich daran, die Sänger und die Opern, die sie schon seit zehn bis zwanzig Jahren kennen, immer noch mit demselben Entzücken zu hören, wie in der ersten Zeit."

Kleine Stadtpost.

Pesth. (Uebersiedlung der barmherzigen Schwestern nach Pesth.) Wie wohlthätig das Wirken der barmherzigen Schwestern für eine große und volkreiche Hauptstadt sei, wurde schon längst ausgesprochen; diesen Heldinen am Krankenbette wird selbst der größte Gegner der Mönchorden seine Bewunderung und Hochschätzung nicht versagen können; sie sind der leidenden Menschheit das, was Engel des Himmels den Begünstigten der Vorzeit waren — und dennoch entbehrte Pesth, eine Stadt von 70 000 Einwohnern, welche außerdem noch der Centralpunkt des großen und weiten Ungarns ist, diese freundlichen Plegerinen der hilfsbedürftigen Menschheit — Tief fühlend diesen Mangel hatten sich der Magistrat und die Burgerschaft von Pesth an Se. k. k. Hoheit den vielgeliebten Erzherzog-Reichspalatin gewendet, Dem das Vaterland schon so viele gemeinnützige Anstalten zu verdanken hat, und von Höchstdemselben die Weisung erhalten, Se. Eminenz den Reichs-Primas bittlich anzugehen, den Orden der barmherzigen Schwestern nach Pesth übersiedeln lassen zu wollen. Dieser erlauchte Kirchenfürst verständigte sich auch über diese Angelegenheit mit Ihro Majestät, der verwitweten Kaiserin und Königin Karolina Augusta, der Durchlauchtigsten Schutzfrau dieses Ordens, Allerhöchstwelche Ihrer angestammten Municifenz gemäß, ein zu diesem Zwecke bequemes Grundstück in der Spitalgasse, gegenüber dem Rochusspitale in Pesth anzukaufen geruhte. — Zur schnellern Realisirung der Uebersiedlung jenes wohlthätigen Ordens wurde auch von Se. Eminenz dem Fürsten-Primas eine gemischte Deputation aus mehrern geistlichen und weltlichen Mitgliedern ernannt welche auch unter dem Vorsitze Se. Eminenz am 5. v. M. ihre erste Sitzung hielt. In dieser Versammlung wurde über die künftige Wohnung der barmherzigen Schwestern berathschlagt; und da das heilsame Wirken dieser menschenfreundlichen Schwestern, welche ohne Religions- und Rargunterschied Schaaren von Kranken und Nothleidenden uneigennützig warten und unterstützen, in unserm Vaterlande noch nicht hinlänglich bekannt ist, wurde beschlossen, eine, in ungarischer und deutscher Sprache geschriebene Flugschrift*) herauszugeben, welche diesen Orden dem Publicum näher bekannt machen soll; auch wurde beschlossen, das Publicum mittelst der Zeitungen zur Theilnahme für diese wohlthätige Anstalt aufzufordern, und zu diesem Zwecke wurden Subscriptionsbögen gedruckt, von deren Erfolg, wie auch von den Namen der Geber das Publicum seiner Zeit benachrichtigt werden wird.

*) Dieselbe ist bereits unter dem Titel: „Die barmherzigen Schwestern" erschienen, und um 6 kr. C. M. in allen Buchhandlungen zu haben.

Pesth. Ein trauriges Ereigniß hat sich dieser Tage in der Nahe der Stadt zugetragen. An der Gränze des Stadtwäldchens, auf dem Garten-Grunde des Herrn Zuckerbäcker P. Fischer, wo vor Kurzem eine Eisgrube von 12 Klafter Länge, 4 Klafter Breite und 4 Klafter Tiefe vollendet und bereits zur Erdaufschüttung geschritten wurde, stürzten am 26. (Mittwoch) um 10 Uhr Morgens beide Seitenwände von 9 Klafter Länge sammt dem gemauerten Gewölbe übereinander, und begruben unter ihrem Schutte leider drei Menschen.

Das dumpfe Rollen der einbrechenden Mauern erschreckte die Arbeiter an dem nahe gelegenen Baue der „Herminen-Kapelle." Ein geschehenes Unglück ahnend eilten sie, 42 Personen an der Zahl, alle von liebevoller Menschlichkeit getrieben, auf den traurigen Schauplatz, um, wo es irgend Noth that, helfende Hand anzulegen. De umsichtige Bau-Palier (am Herminen-Denkmale), Hr. Jos. Limburßky, leitete mit rastloser Thätigkeit die Ausgrabungen und so gelang es den Anstrengungen dieser braven Arbeiter einen, unter dem Sturze des Mauerwerkes verschütteten Unglücklichen, den Gärtner, halb todt schon, ans Tageslicht zu bringen. Der schnell herbeigerufene Therestiendter-Wund Arzt, Herr Andreas Wagner, wußte durch schnell angewandte Rettungsmittel den Halb Todten wieder ins Leben zurückzurufen. Aber zwei andere viel später ausgegrabene Männer, Taglöhner aus Palota, der Eine Familienvater, der Andere ein kraftiger Junge, blieben leider Opfer des unglücklichen Ereignisses. — Während dem hatte die Nachricht von diesem Vorfall sich bis nach Palota verbreitet und der ganze Ort, Männer, Weiber und Kinder kamen ängstlich und zagend hergezogen, um zu erfahren, welche Familie durch dieses unselige Geschick einen unersetzlichen Verlust erlitten habe. Es war eine schreckliche Scene; erst Trauer und Angst auf allen Gesichtern: dann heimliche Freude, kämpfend mit bitterm Mitgefühl auf den einen, und auf den andern namenloser Schmerz. — Wehmüthige Gefühle beschlichen alle Anwesenden. — Die Leichen wurden sodann von ihren Angehörigen auf einen von ihnen m[...]ten Wagen niedergelegt. Andächtig zogen di[...] von den Häuptern, knieten nieder [...] feierliche Todtengesänge an.

Alle, die rettend und helfend bei diesem traurigen Vorfall ihre Hand gebothen, haben um die Dankbarkeit ihrer Mitbrüder sich verdient gemacht. — Mögen diese Zeilen ihnen einen Theil derselben erhalten. a—a.

— Gasthausfreunden ist ein neues, elegantes, empfehlenswerthes Local, von heute Abend an, eröffnet. Herr Michalek, der bestens bekannte Gastgeber im Casino, bezieht nämlich heute den linken Flügel des Gebäudes, (Eingangs der Dorotheagasse) und wird nun auch am Abende an der Tafel serviren. Wem die treffliche Küche und Keller, und die solide Bedienung dieses Gastgebers bekannt ist, wird sich bei dieser Nachricht freuen. — Das freundliche Locale ist von dem gewandten und vorzüglichen Maler, H. Rüpnau, aufs Schönste hergerichtet. — Herrn Rüpnau ist, in Anerkennung seiner Verdienste um die Kunst, die Herstellung und Decorirung des Landhaus-Saales in Ofen anvertraut worden.

— Morgen kommt im Nationaltheater zum Vortheile der Mad. Erkel eine neue Posse: „Die Memoiren des Teufels," Vaudeville in 3 Acten, aus dem Französischen übersetzt von Egressy Benj., zur Aufführung. Die Musik ist vom Herrn Uebersetzer, im Verein mit Herrn Szerdahelyi componirt.

Wiener Börsen-Course.

27. October 1842.		Con Mze.
Metaliques	à 5%	108⁷/₈
dto.	à 4%	100¼
dto.	à 3%	77
Anleihen vom Jahre 1839 . .		276½
dto dto dto 1834 . .		710
Bank-Actien das Stück . .		1622
Eszterházy-Loos		50
Kaiserliche Ducaten . . .		101¾

Lotto-Ziehung.

Ofen am 19 October

37 80. 52. 14. 66.

Wien am 22. October.

84 88 30 58. 75

Markt-Preise

der Körnerfrüchte in Pesth am 28. October

Pesther Metzen, Groschen W. W.

Waizen	140	bis	162
Halbfrucht	110	–	120
Roggen	94	–	104
Gerste	75		83
Hafer	56	–	64
Kukurutz	90		100

Früchten-Preise.

Der Preßburger Metzen, Groschen W. W.

	Comorn den 22. Octob.			Baja den 22 Octob.		
	best.	mit.	ger.	best.	mit	ger.
Weizen . .	105	103	100	85	80	78
Halbfrucht .	91	92	89	63	60	58
Korn . . .	76	75	74	57	—	—
Gerste .	70	68	60	41	40	—
Hafer	46	44	40	31	31	—
Kukurutz .	80	75	70	45	—	—
Hirse .	—	88	—	—	—	—

Bühnen-Repertoir.

Pesth, deutsches Theater

Der böse Krollo.

Wasserstand der Donau

in der Brunnmaschine zu Ofen am 28. Octob.

Früh 8 Uhr 5 1″ 0‴ ober 0

Meteorologische Beobachtungen an der Ofner kön. Sternwarte am 28. Octob	Zeit der Beobachtung	Barometer auf 0° Reaumur reducirt: Pariser Maaß			Wiener Maaß			Thermometer Reaumur		Wind		Witterung
	9 Uhr Vormittags	27	Zoll	258	28 Zoll	02	1 P	+ 2,	94	NW	Stark	Trüb, Regen
	3 Uhr Nachmittags	„	„	202		0	2	+ 3.	72	NW	Stark	Trüb
	9 Uhr Abends	„	„	342		1	2	+ 3	51	NW.	Schwach	Wolken

Limburszky József, építész; szül. 1838-ban Pesten, hol atyja építőmester volt. 1859-ben a münchemi képzőművészeti akadémián Ziebland építőiskolájának növendéke volt.

Somogyi Miklós: Magyarok a münchemi képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 180. l.

Limburszky

** *(Elgázolt ember.)* Limburszky, ismert pesti épitészt a városház sarkán egy sebesen vágtató fogat eltapodta, s rajta oly sérülést ejtett, hogy élete veszedelemben forog. A vigyázatlan kocsist azonnal letartóztatták.

Vas. Ujs. 186
388. l

P.

Mücmler

II. 1619. Limburszky József, 21 éves, szül. Pesthen, atyja épitőmester, kath., Ziebland épitőiskolája, 1859 okt. 25.

Som 180 l

Oldal

— A IV. Béla csoport 1930—31-i esztendeje. — 51
Rohringer Sándor: † Viczián Ede. — Október 6. — Tennivalók. — vitéz Berencsy Béla: Felhívás a Hungária fiatal dominusaihoz. — Farkas Oszkár: A Hungária könyvtára. — — 57
Dr. Vér Tibor műegy. magántanár. — A Tinódi-Lantos csoport. — Az Ad Astra csoport. — A Szittya csoport. — — — — — — — — 64

Hírek.

† Keleti Dénes. — † Dr. Josef Epstein. — Pogány Sándor kinevezése. — Köpesdy Elemér kitüntetése. — Cím- és jellegadományozás. — A Kisfaludy Társaság Gregus jutalmának nyertesei. — Az óbudai dunahíd tervpályázatának nyertesei. — A Technológiai Könyvtár fejlesztése. — A székesfőváros műszaki igazgatásának reformja. — Megkezdődnek a pécsi egyetemi építkezések. — III. Vidéki építészeti kiállítás Szegeden jan. 4-től 10-ig. — Az 1931. évi német építőipari kiállítás. — Szeged és a Calais-sztambuli transzverzális műút. — A svájci vasútak villamosítása. — A Hungária Villamossági R.-T. — A m. kir. Póstatakarékpénztár LVII. aukciója. — — — — — 59

Kitüntetések. — Kormányfőtanácsosi kinevezés. — A Mérnöki Tanács tagjai 1931—33-ban. — A székesfővárosi ügyosztályok beosztása. — Országos Alföldkutató Tanács alakul. — A berlini nemzetközi lakásügyi és városépítési kongresszus és kiállítás. — „A Magyar Királyi Technológiai Intézet Nyilvános Könyvtára." — Törökországi útépítés. — A hatvanmilliós útépítési programm végrehajtása. — — — 106

Új műegyetemi magánanárok. — Igazságügyi Mérnöki Tanács. — A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet új tisztikara. — A Fővárosi Közmunkák Tanácsa hatáskörének kiterjesz-

L i n b u r s z k y

építész

Fővárosi Lapok.1869.jun.5. /Fővárosi hirek./

Limburský

l.

Lykanemzromantika

82, 145. l.

Limburszky József

kőmives mester

1845. aug. 29. vételett fel a pesti kőmives és kőfaragó cechbe –

Pke. 215. l.

Franciaország II. 142

Limburszky József

epitom.

1867. pestvárosi

birokt. Tag.

Schmall L. Adalé-

kok. Bp. 1899 273

I.

Limburszky József

Művészet 1912. 180

Fraknói Vilmos V. 67.

Limbarszky József

életének és munkásságának időrendi adattára mesterfel-
vételi ügyével bezárólag.

Komárik Dénes: Építészképzés és mesterfelvétel a XIX. században. Pesti mesterek és mesterjelöltek. Építés- Építészettudomány. III. köt. 4. sz. 379-418. l.

404 s. l.

Limburszky József

1857-ben emeletes pármyot épitett a VII. Bródy S. u. 15. p. a. házhoz.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

1271

Limburszky József épitész

A Pest-városi Árva-leány Intézet épületét tervezte, melynek költségvetését is elkészitette, 122.195.- forintról,-közli a Budapesti hirvivő c. rovat.

Családi Kör. Bp. 1869. juni. 27.
26. sz. 622. lap.

LIMBURSZKY József épitész

1867- kertészlak terve

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992
Adattár: 69.p.

MDK

Limoges-i János zirci apát

12o8-tól francia társaival itt él és valószinü

ő hono sitja meg az ötvöstárgyakon a zománc alkalm
mazását.

A magyarországi művészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 85.l.

MDK

Limpek Jolán épitész MDK

Budapesti Népmüvelési Gimnázium repr.

Sal-Halász Antal:Két iskolaépület Magyar Építőművészet 1955. XV.évf.7-8.sz.

245.1.

Limpek Jolán, MDK
építész

A bp.-i Iparművészeti Főiskola tervezőjének egyik munkatársa.

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervező : Farkasdy Zoltán
Munkatársak: Limpek Jolán
Mináry Olga
Mészáros Géza

M.D.K.

Limpek Leopold, órásm.

A céh sarkantyús mestere. /1842/ Győri órás. 348.o.

Jenei Ferenc: Régi győri órásmesterek. 345.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965. Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

M.D.K.

Limpek Lőrinc, asztalos

Egerben az 1736-44 közötti adóösszeírásokban szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Marosi Ernő.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360 old.

LIMPEK Lőrinc asztalos. Egerben 1736-44 közötti adóösszeirásokban szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Berto Linaiuolo; firenzei festő

nevét Vasari két feljegzésében is emliti (1550. és 1568-ban), mint akinek munkáiból a Magyarországról visszatért Chimenti, küldetett nékányat a magyar királynak, akinek azok nagon tetszettek („...furono in Ungheria tenute bellissime e dal quel re molto lodate...")

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2 köt.

1.köt. 521 old.

Linaiuolo, Berto MDK

Müvei ő ott voltak Mátyás király gyüjteményéb

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 263.o.

Linaiuolo Berto

toscan festo

XV. n.

Alcuni suoi quadri, dipinti a Firenze, furono mandati da Chimenti Camicia a Mattio Corvino, ed ebbero grande successo a Buda

Budinis

1571.

szegek etc. . .
Az anyag felszállitása a
Munkadij . .

(5)

A cserepezés javitását
szintén nem vagyok képes
készíteni, mert a legolcsób
rona.-

Egyedül a költségv
korlátot volnék képes az
készittetni.

Sziveskedjék a tekin

Linaiuolo Berto

festo

Budinis

46, 157 l.

s negyedévi részletekben további in-
fentmegjelölt alnaplójában kiadásként

ásolat hiteléül:

gató.

H.D.K.

LINASI (LINOSI), Giuseppe kőfaragó

1683. Zágráb; jezsuitákkal szer-
ződik

Hegyháry: Barokk szobrászat... Bp. 1955.
I. 234. l.

Berto Linauolo festö.

Mátyás korabeli.

Corvina. 1921. Csánky cikke.

MDK

Linaiuolo Berto olasz festő

Müvei Mátyás király gyüjteményében megtalálhatók voltak.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 281.l.

LINBOVI Ocusa M.D.K.

1929-ben Nagybányán a Szé pmüveszeti

Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 339.l.

Linauel.

festo

Caid

Budaei Videlic

M. D. K.

LINBURG János György

Az óbudai r. k. plébániatemp-
lom bádogmunkái (1744–

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 431. l.

-t műemlékei II. Bp. 1962.

Linczbauer István
építész

A Vigadó taldaléképületét lészetette
amit lebontottak.

Czagány István: Felelősek vagyunk...
Művészet, 1969. december - 17 lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁR - 4

SZOLNOK MEGYEI
HÍRLAP
Lunczer Anikó

1021

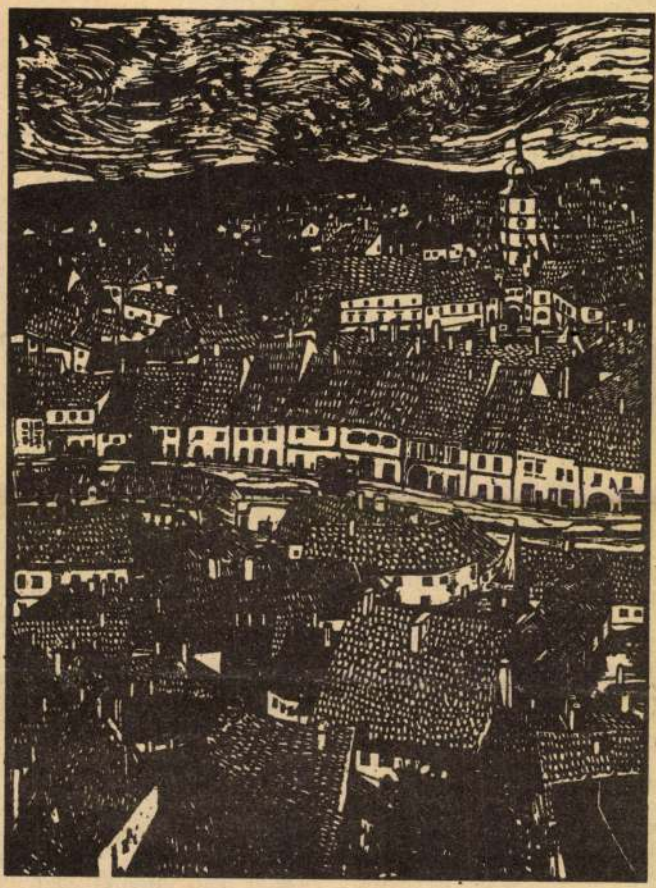

Lunczer Anikó: Öreg város

volt érdekes. Ketten-ha
játszottak rajta.

Ennyire érdektelenek
talok?

— Nemcsak ez a b
mondja Pélyi Tibor n
dásztanuló. — A klu
például gyalázatos áll
ban van. Csak akkor
benne élet, ha már
víz, mármint talajvíz. P
márciustól minden megv
zik, az intézet alagsor
megnyitjuk az új ifjúsági
klubot.

— Én bejáró vagyok —
szól közbe Bődi Ferenc, ő
szintén nyomdásznak
készül. — Ha elkészül a klub,
szívesen tölteném ott az időmet
vonatindulásig. Nem
kellene az állomáson csellengenem
órák hosszat, ennél
nincs unalmasabb. Karcagig
így is hosszú az út.

— *Napközben is igénybe vehetik majd az új klubot a tanulók?* — fordulok Szekeres Ferenc KISZ-titkárhoz.

— A délutáni nyitvatartást sajnos nem tudjuk megoldani, de azt hiszem, hogy nem is sokan kérnék — mondja. — A tanórák után mindenki rohan ebédelni vagy a vonathoz, a kollégistáknak pedig kötelező a tanulószoba. Az a helyzet, hogy nagyon is be van osztva a gyerekek ideje. Arról sem feledkezhetünk meg, hogy tanulóink zöme a hét három napján termelőmunkát végez. Munkahelyükre kipihenten kell

[illegible] tanulóinknak, tovább is kintmaradhatnak. Annak viszont semmi értelmét nem látjuk, hogy értelmes időtöltés helyett az utcán csavarogjanak.

— *Az iskola milyen szabadidős programokat nyújt?*

— Ha a klubunkat átadjuk, szeretnénk „eleven életet" teremteni benne. Egyébként hét szakkör, hétezer kötetes diákkönyvtár várja őket. — mondja Szekeres Ferenc. — Tornatermünk, sajnos, nincs, így télen a tömegsportprogramok szünetelnek.

A beszélgetés során kiderült, hogy a szakmunkástanulóknak hetente átlagosan 20—22 óra szabad idejük van. Egy darab papírra azt is felírták, hogy mivel töltik el ezt az időt: legtöbben moziba, táncolni járnak, kirándulni mennek a barátokkal, segítenek a szüleiknek. A város közművelődési intézményeinek szakköreit, rendezvényeit nem látogatják. Talán nem találnak kedvükre való programokat?

T. E.

Linzbauer Gyula, festő

L: Nyíry Istvánt

Hegyi József. A sárospataki Nagykollégium 11

Nepszabadság, Bp. 198: felér. 1.

Linzbauer István

udvari építén tervei szerint 1872-ben újabb romantikus stilusú traktust építettek a Vigadóhoz.

Czagány István: A pesti Vigadó épülettömbje. Épités Épités ettudomány, 197o. /2.köt./, 173-268.1.

200 1.

Quarterly Journal: A periodical [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible]. 173-206.

Liszbauer István

Vigadó-töldalékát (1870-71) említi

Borsos László: Feszl Frigyes /1821-1884/.

Magyar Építőművészet, 1971. 6.sz. 52-53.l.

Linczbauer István

budapesti építész

Tervei szerint indult meg a nádaslodányi kastély építkezése (1873)

Kelényi György: Kastélyok, Kuriák, villák

1974 Corvina

118. old.

LINDBAUER VILMOS, rajztanar

Szombathelyen 1883-ban alsófoku ipariskola formajaban megindul a tanitás. Lindbauer Vilmos a rajztanitó.
292 .old. 27.jegyz

SIMON ENDRE: A szombathelyi szakmunkásképzés és ipariskola története 286.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 2.szám, 1970. Szombathely

Linck Tános Károly

építész

építette a gyulai rk.

plébániatemplomot 1775-1777

között.

L. Genthon István

Gyula műemlékei.

Bp. 1944. 5. l.

LINCK János Károly építész

Czeglédi tune: Gyula, Müemlékek.
Bp. 1986 5. p.

Belvárosi rk. templom. 1775-1777.

Linek Lajos

méltatlanul elfelejtett kitűnő ujságíró.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1851

Johann Virgilius Lindtner

„Wasserkünstler"

Budavára visszafoglalása után a budavári vízmű újjáépítésére kapott megbízást. 1689-ben halt meg.

Dr. Czagány István: „A királyi vízmű" története
(a cikket lásd Ybl Miklósnál)

Budapest 1981/9 34.o.

Linck

az „Uj Szalon" (Mult és Jövő kerkusztósi-
gében) első kiállításán keropel ~~[illegible]~~-
~~[illegible]~~ alkotásával, melyek egész korszakot tükröztek vissza.

Ezer karikatura

P. N 931 XI. 15.

Hans Brandstetter
P. A. 931 II. 15

Linek

karakteresen torzitott közismert szemibjéségeket mutat be „Ezer karikatura" kiállitáson. (Mult és Jövő helyiség.)

(S. Fr.): Két kiállitás.
Est, 931. XI. 15.

Linck János Károly

épitaz

Gentmüerel

139. 1.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
264/909
ÉD. 10/i

Stephanie
nyugta 100 k.

Linck János Károly

ura dalmi építész

wod

Scherer

I. 311. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Linck János Károly

a gyulai rk. plebtemplom tornyának épitését 1779 – ben tegezték be

Scherer

I. 296. l.

SZOMBATHELY

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Link János Károly

gyulai uradalmi
építész tervezte és
1775–83ig építette
a gyulai rk. anya-
templomot.

Scherer
I. 296 l.

Charles Morgan

GARNETT: A róka-asszony
HUGHES: Szélvihar Jamaikában
HUXLEY: Két vagy három grácia
A vak Sámson
KENNEDY: Az állhatatos tündér
A család bolondja
KIPLING: Három katona
MORGAN: A forrás
O'FLAHERTY: Az aranyház
WALPOLE: Egy vöröshajú ember

Szerda

9

Al. Cirill

Csütörtök

10

Skolasztika

Péntek

11

Lurdi Mária

Szombat

12

7 szerv. al.

Linck János

urad. épitész

d.

Scherer

I 296, 311. l.

meg most munkáiban azokat az elemeket, melyek *oeuvre*-jét az expresszionizmushoz kapcsolják. Ezen az úton rá fogunk jönni arra is, mi az, ami *Halápy* művészetét — éppen a legsarkalatosabb ponton! — az expresszionizmustól is élesen elhatárolja.

Említettük fentebb, hogy *Halápy* a látványra — a külső valóságra — szinte rákényszeríti a maga szubjektív érzéseit. Az efféle érzéstartalmat az expresszionisták kétféle módon fejezik ki : vagy képzettársítás útján (mikor például az alak arckifejezése, vagy testtartása tükrözi vissza az érzést : a szomorúságot, a vidámságot, stb.), vagy *festői nyelven;* mikor ugyanezt az érzést vonallal, formával és színnel éreztetik (felfelé törő, nyugtalan, mozgalmas, vagy lefelé tendáló, tehetetlenül súlyos vonalakkal s meleg, élénk, vibráló, vagy hideg, tompa, mély színekkel). Tudjuk, hogy a piros eleven, meleg, hogy úgy mondjuk, aktív szín s kisebb fokban ilyen a sárga is, míg a zöld nyugodt, passzív (mint a természet!), viszont hideg és misztikus a kék. Ugyanígy közismert, hogy a vízszintes vonal nyugodt, a függőleges mozgalmas s a ferde ingatag, nyugtalan ; a négyszög a befejezettség, a háromszög az egyensúly, a kör a végtelen folytonosság illúzióját kelti, stb. s hogy a komplikáltabb érzéseket ezeknek a színeknek, formáknak és vonalaknak kombinációjával fejezi ki a festő, arra számítván, hogy az érzéseknek ez az asszociatív jelképessége már évezredek óta belénk ideg-

Linczmayer György

épitész

A veszprémi Erzsébet-
ligetben lévő u.n. ba-
konyi házat, mely a hely-
beli muzeum néprajzi
osztályának kiegészítő része,
fenti tervezte

MMÉEKözl

1939. 326. l.

(H. J.-t.: Beszámoló a Veszprém
herendi kirándulásról)

M.D.K.

Linck János Károly

Uradalmi épitész 1775-ben kezdte meg a belvárosi róm. kath templom épitését. A munka nyolc éven át tartott. 1777-ben áldották meg a templomot, a tornyot 1779-ben fejezték be.

Börtsök László: Gyula városképi és müemléki vizsgálata. Bp. 1953. 41-42. l.

MDK

Línck Lajos

Károlyi István gr. arcképe

Uj Idők, 1897, III. 17. sz. 379 l.

Linck Jauns Kristóf

épitén

l.

Szépmüvèszet

1944. 249. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lincz Orbán

váci kőmüves
célmester

lásd

Bórsné Vác 52. l.
86. l.

M.D.K.

Linczer József, egri asztalos

1767-ben az egri Foglár-kollégium asztalosmunkáit végzi. Meg 1768-ban is ott dolgozik.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 366 old.

Lincregh Daniel

~~otvös~~

1640. Kolozsvárt, ez évben a szász fejfiak között.

Zakab Elek Kolozsvár

tört. Bpest. 1888. II k.

312.

id. Linczegh Dániel

ötvös

1640 ben első céhmester.
1641 és 1647 ben első céhmester.
1644 céhmester.

Zarabklek. II K. 619 l. 620 l.

Lincregh Dániel

otvos

A XVI végén és a XVII
századelején Kolozsvár-
A 5 ja Jánosnak, a ki sza-
bó mester volt, s polgártár-
sai kiragbiróságra emel-
ték, érdekes Naplójegyzete-
ket hagyott hátra. Kolozs-
vár nak történeti nevű
Hilotte (t. i. János) s
valóságos neuvrati hős.

Jakab Elek: Kolozsvár
története. Bpest. 1888
II. 293. l.

Linczig Dániel

1692. Ötvös Kolozsvár.

Ekkor már öreg, beteg ember, akit a céh 1 fittal támogatott.

Nokolötvcéh 27. l.

ifj. Lincregh Dániel

ötvös.

Kolozsvárt 1641. ápr. 6án mutatta be remekét, Lincegh Dániel céhmester fia, Dániel. Az ápr. 21én adott collation az egész céh „nagy emberséggel mulatott", amit még a jegyzőkönyvbe is feljegyeztek.

Jakab Elek. Kolozsvár története Bpest 1888. II K. 620. l.

Linczki Ferenc

Beállott 1861. Jun. 10

Kolozsvári antalorok

Y. l.

Linczmájer György

okl. építész
Veszprém

Tér és Forma
1935. 73. l.
(Koós-villa Balaton-almádiban, képpel.)

tervezte fenti:

0/18

Lincznájer György

építész Veszprémben
jelenleg.

segítségere volt egyebekkört
szeröknek az alábbi könyv
megirásánál.

Luveszpr püspvár

6. l.

157. l

Linczmájer György

építész

szül Veszprém 1901

Befejező szigorlat ideje 1926

Névjegyz nüveggyetem 205

Nagy-Várad.

A középtért elfoglaló várt
háromkerekü malmot hajt, az elő
erőd van, a háttérben pedig heg
fölül a táblácskán.

WARADEIN.

magyarázó szövegének kezdete: 1
Chrysus oder Keres.

Rm., mér. a vk. 8.7: 14.

Linczmajer György

okl. építészmérnök Veszprém

Szül. 1901.

Tagja lett a Bpesti

Mérnöki Kamarának

MMÉE Közl

1931. 294 l.

Linczmayer János

Államvasutak Kő-
bánya alsó pályaud-
varán építendő állo-
másépület terve.

II. díj

MMÉE Közl.
1940. 33. l.

Kat. Albin pk. Prot. Albin	A hold kelte 10.25, nyugta 0.27 óra.	17. Tódor
CSÜTÖRTÖK 2 Kat Simplic p. Prot. Lujza	A hold kelte 11.02, nyugta 1.34 óra.	18. Leó p.
PÉNTEK 3 Kat. Kunigunda Prot Kornélia	A hold kelte 11.44, nyugta 2.44 óra.	19, Appia
SZOMBAT 4 Kat Kázmér Prot Kázmér	A hold kelte 12 32, nyugta 3.28 óra. 10. hét 1944 MÁRCIUS 31 nap	20. Leó pk.

Linczmajer János

építészmérnök

Magyar Építőművészet.

1941. 189. l. (Tervpályázat Kőbánya-alsópályaudvar új állomási épületek terveire; tervrajzokkal.)

Fenti az Államvasutak igazgatóságától kiírt tervpályázaton II. díjat nyert.

Linda Nándor

Tájképekkel szerepel a
műtermen a oprát-
kiállításán

Magyarság 1937 X. 12

~~Büttner János György~~

~~váci kőműves~~

Lincz Orbán

váci kőműves

Steverer Ferenc

váci kőműves

Windischbauer Gáspár

váci kőfaragó

1731 ben kérik a váci kőművesek és kőfaragók reszere a céhlevelet III-Károly királyból. Althann Frigyes gróf váci püspök ajánlatára megkapjak a céhlevelet.

Duray. 10. l.

161. l.

Továbbítanai.

Linz, Urfahr

später

Gmunden

363 l.

Limbacher Tádé Godwin,festő

Sopronban ifj.Dorfmeister István hagyatékának képeit értékelte.Munkái ismeretlenek.1799-ben pályázik az elhalt Steiner rajztanár helyére,de eredménytelenül. 1802-ben az Ikvahidon abban a házban lakik,amelyben később az ifj.Dorfmeister halt meg1826-ban a tanácsjegyzőkönyv polgárnak és festőnek nevezi.1830-ban özvegye tanácsvánt kért,hogy a festő 1829-ben meghalt és hogy fia János Lendván hercegi alkalmazott. 171.old.10.jegyz

Csatkai Endre: Adalékok a soproni barokk festészethez s a művészet egyéb ágaihoz III.Az ifj.Dorfmeister.Építészet,kőfaragók,szobrászok 168.old

Sorponi Szemle.Helytört.Folyóirat.23.évf.1969
Sopron

Limbacher

M. D. K.

LINCZÉNYI Ferenc

Egyetemi sportépület.

Diplomaterv. Perc.

Weichinger Károly: Építészhallgatóink nevelése
magyar Építőművészet 1956.(V). 1. sz. 22.23.l.

1. — M. D. K

LINCZÉNYI József építész
(1932 – 1960)

1955-ben szerezte meg oklevelét
Az egyetem elvégzése után az ÁÉTI-be
került
1960. szeptemberétben a Balatoni Intéző-
bizottság tömérdőkévi nevezték ki
Szaffa András: nekrológ.
Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 54.

1.

— 2. — M. D. K.

LINCZÉNYI József építész

1958. óbudai Vásárvendezési pályázat (III. díj)

miskolci csomaráló kialakítására tiszt pályát (I. díj)

miskolci svas tilató pályázata (II. díj)

gyulai fürdő – budapesti vízmű diszkúsja

Szuppa Sándor nekrológja

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 57. l.

M.D.K.

Linczermeyer

Müve szerepel több más művész alkotása között a Balassa fivérek gyüjteményében, amelyről "Több mint száz kiváló festmény van a Balassa fivérek birtokában" cimmel számol be a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1928. juli 8-14. XVIII. évf. 28. sz. 106-107. lap.

Linczigh
Likaüner
~~Globicz~~ Štvrs
Kolozsvár

~~Cziebrestenij~~ Conrad
~~Czob~~
~~Fylstite~~
Globicz (Globich)
~~Eppel (Eppelj)~~
~~Helfer~~
~~Henzler (Henszler)~~
Likaüner
Linczigh
Lüczi
Lütsch
Minerker (Minarcher, Minercher)
Neb
Pillas fordíts

Sovabbikissat

Radecius

Radner

Razman

Reichart

Sentz

Szeller (Zeller, Zeler)

Zicharter

Urbeogeor (Vebeogeor)

Werner

Szász és német nevű
ötvösök 1584–1600-ig
Kolozsvárt

Jakab Elek. Oklevéltár
Kolozsvár története II. és
III. kötetéhez. II. k. Bp.
1888. 730. l.

M.D.K.

Linczmayer Győző, építész

tervezte a veszprémi városi múzeum ún. bakonyi házát.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1939. 73. köt. 327. old.

M.D.K.

Linczmayer János, építész

400 p-ös második díjat nyert a Kőbánya első p.u. állomás épületére kiírt tervpályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.
febr. 1. sz. 5. old.

M.D.K.

Linczmayer János, építész

1400 p-ös második díjat nyert a Kőbánya alsó p.u. új állomásépület tervpályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf. febr. 1. sz. 5. old.

L.D.K.

Lünczer Antió

grafikus

M.D.K.

„Harák"

Élet és Irodalom, 1966. október 29. 10 lap

MDK

Lindau Gottfried János

nyomdász művezető

vezette a „Belnayörökösei" cég pozsonyi nyomdáját „Szakképzettségét és ügyességét" emliti elismerően Szabó József a pozsonyi nyomdák története 1826-ig e. dolgozatában.

Fritinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói Grafikai Szemle 1893 évf 4 z 55-l.

M.D.K.

Lindauer Alajos, Lakatos

Egerben 1845-ben szerepel az adóösszeírásban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Mercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360. old.

LINDAUER András egri lakatos. 1827-ben Egerben
a külvárosban irják össse.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

LINDAUER Alajos lakatos. Egerben 1845-ben említik a városi adókönyvek.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

M.D.K.

Lindauer András, laratost

1827-ben Eger Külvarosá-
ban írják össze

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 360. old.

nem művész-társulati tagból álló pályabíróság ítélkezik. Mind a három pályabíróságot a társulat választmánya választja.

A 4. sz. díj pályabírósága hét tagból áll: ezek közül négyet a Kaszinó, hármat pedig a Magyar Képzőművészek Egyesülete küld ki saját kebeléből.

Mind a négy díj a kiállítás megnyitásától számított *négy héten belül* ítélendő oda és adandó ki.

AZ 1905/6. ÉVI TÉLI KIÁLLÍTÁSON KIOSZTÁSRA KERÜLŐ DÍJAK:

1. *A 2000 koronás Ipolyi-díj.* Egyházi szent, vagy nemzeti történelmi kész olajképek, valamint hasonló tárgyú kész szoborművek számára.
2. *A 600 koronás Ráth-díj.* Olajban festett táj-, állat- vagy csendélet-képek vagy szobrászati művek számára.
3. *A 600 koronás Esterházy-díj.* Hazai tárgyú életképek — különös tekintettel a hazai népviseletre — hazai tájképek, vagy ilyenek hiányában arcképek vagy csendéletek *(vízfestmények)* számára.
4. *A budapesti Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díja.* Festészeti vagy szobrászati művek számára.

Mind a négy díjra, minden az illető pályázat föltételeinek megfelelő és az 1905/6. évi Téli Kiállításra szabályszerűen elfogadott s a megnyitástól a lezárásig kiállított művek pályáznak, hacsak a beküldők 1905 november hó 29-ikéig írásban ki nem jelentik, hogy a pályázatban részt venni nem kívánnak.

Az 1. sz. díj ügyében egy öt művész- és két műértő-, a 2. sz. díj ügyében egy négy művész- és öt nem művész-, a 3. sz. díj ügyében egy öt művész- és két

Linde

l. Gerechtigkeit

219. h. 24. n.

FÉNYVES

Linde

épitészhallgató

Részletek a körmöc-
bányai hegyi templom
karszékeiről

Rajzolta fenti.

Repr.

Steindl Imre -

Magyarországi mü-
emlékek

Bp. 1878. 11. l.

festuca pratensis
réti csenkesz

Linde János

1874/75 - 1875/76

Ferkèpzomfoiskèvk

108.e

Linde János, 1-sö éves MDK

[redacted]

az épitmény és iparmüvészeti rajz szakából állitott ki.

"Egyház és Iskola" Az országos mintarajztanoda és rajz-tanárképezde kiállitása. Vasárnapi Ujság 33.sz. 1875.aug.15. 524.l.

MDK

Linde János, 1-sö éves

A kiállításon a figurális rajz és festés szakmájából munkáival részt vett.

"Egyház és Iskola." Az országos mintarajztanoda kiáll. Vasárnapi Ujság. 33.sz. 1875.aug.15. 524.l.

M. D. K.

LINDEBECK, Alois farekasmester

Habán mester

Csángi 1954. ~~60~~ 111. l. IV. t.

Lindemann

pikör-mérnök

Lásd

Borbély Andor:

Erdélyi városok

képes-könyve 1736-

ból. Kolozsvár 1943

6-12. l.

Nagyszeben alaprajza

Segesvár látképe

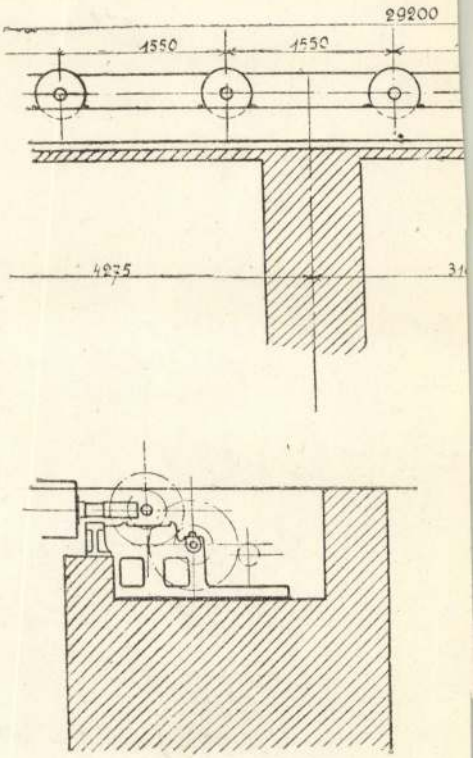
29200
1550
1550
4975

Lindemann

festő, mérnök 1736.

Lárd

Borbély Andor:

Erdélyi városok keper-
könyve 1736-ból.

Kolozsvár, 1943.

Könyvtáramban

Lindenbaum Emil

Journalist

1881, Budapest

Lindenmayer Franz

27 evés, mül. Örmény
in Ungarn

1840

Bécsi akadémia

Kassa II. 180

Lindenmayer Ferenc

festő

szül. 1812-ben Ürményben

Lásd okv

Fleischer Béés 64. l.

Lindenmayer Ferenc, festő, szül. 1812-ben Ürményben (Nyitra m.), 1835 tavaszán a virágfestészet vasárnapi tanfolyamát látogatta, 1838—40 a tájképfestészeti szakosztály r. hallgatója volt, 1843-ban pedig vonalperspektívát (Prof. G. Pein) hallgatott.

NICOLA TANEFF

Lindenmayer Piroska

női osztály

9 hónap: jeles

tanár Moldován Béla

Iparrajziskola 1911.

Érsekujvár.

Az előtért a vár foglalja
vezet, a háttérbeli hegyek közt
föl. Felirata fölül:

NEVCHESEL,

jobbra: 63.
magyarázó szövegének pedig kezde
jezése 3. la Citta di Nitri

Rm., mér. a vk. 6.2: 10.7

99-92-4.

Lindenschmidt, Ludwig, történeti festő és Körajzoló. 1809-1893.
~~Mainz~~ Mainz.- Cornelius tanítványa 1825-töla münch. akad.

Th-B. XXIII. 242.

Bem vertreibt die Russen aus Siebenbürgen infolge seiner siegreichen Schlacht bei Fogaras Anf.d.Jahres 1849.Lindenschmidt del.Kolol.Lithogr. /Scholz-Mainz/.- qu-fol.

Gilhofer-Ranschburg Anzeiger Nr.86.-282.sz.

Dembinsky besiegt die Russen in der Schlacht bey Hatvan July 1849. Lindenschmidt del.Kolor.Lithogr./Scholz-Mainz/.qu-fol.

Gilhofer-Ranschburg Anzeiger Nr.86.-283.sz.

Bem vertreibt die Russen aus Siebenbürgen infolge seines siegreichen Schlacht bey Fogaras Anf. d. Jahres 1849.
Lindenschmidt del. Kolor. Lithogr.
(Scholz- Mainz).- qu: fol.

Gith:-Rauschb. Anzeiger Nr. 80.- 282.

Th-B.-

Lindenschmidt

Für dich

D R . G E R E V I C H T I B O R

egyetemi nyilv.r.tanár
urnak
a budapesti Pázmány P.Tud.Egyetem Bölcsészeti Karán
az 1932/33.tanáv II.felében tartott előadása.

Ó K E R E S Z T É N Y M Ü V É S Z E T.

Kézirat gyanánt kiadja

N a g y Z o l t á n.

Dombinsky besiegt die Russen in der
Schlacht bey Hatzau July 1849.
Lindenschmidt del. Kolor. Lithogr.
(Scholz - Mainz). qu. - fol.

Gilh. Rauschb. Anzeiger Nr. 86. - 283.

C H T I B O R

.r.tanár

etem Bölcsészeti Karán
ében tartott előadása.

M Ü V É S Z E T.

kiadja

l t á n.

LINDENSCHMDT, LUDWIG (1809—1893.) történeti festő és kőrajzoló Mainz-ban. Cornelius tanítványa. Két magyar vonatkozású kőrajza: 1. Bem vertreibt die Russen aus Siebenbürgen infolge seiner siegreicher Schlacht bei Fogaras Anf. d. Jahres 1849. Lindenschmidt del.(Scholtz Lith. Inst.) qu-fol. — 2. Dembinsky besiegt die Russen in der Schlacht bey Hatvan July 1849. Lindenschmidt del. (Scholtz lith. Mainz). qu-fol. — Gilh-Ranschb. Anzeiger Nr. 86. — 282, 283 sz.

L i n d e n s c h m i d t , L u d w i g /1809-1893./ történeti festő és kőrajzoló Mainz-ban.Cornelius tanitványa.Két magyar vonatkozásu kőrajza: 1.Bem vertreibt die Russen aus Siebenbürgen infolge seiner siegreichen Schlacht bei Fogaras Anf.d.Jahres 1849.Lindenschmidt del./Scholtz Lith. Inst./.qu-fol.- 2.Dembinsky besiegt die Russen in der Schlacht bey Hatvan July 1849.Lindenschmidt del./Scholz lith.Mainz./.qu-fol.- Gilh-Ranschb Anzeiger Nr.86.-282,283.sz.-

kőny.
cm.

55.

évek,
.

.kőny.

.kőny .1866.

rmincas
m.

LINDENTHALER, Jakob, pozsonyi asztalossegéd

J.K.,Tischlergesell,
† 26 évesen, Pozsony, 1775 febr.23.
[1775, 21 szám, 8 l.]

Pr.Z.

Linder

l.,

Lykanemzromantika
126. l. 1

Linder László

Linder László ékszerész, aranyműves, II. Zsigmond király-útja 3.
353-837

Botávb 1940 szept.

Winter Serie

Linder Márton

LINDER MÁRTON. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem udvari építőmestere, akinek része volt a gyulafejérvári fejedelmi palota építésében. Úgy látszik, Eperjesről (Sáros várm.) származott, ahol, mint Kassa városához intézett leveléből tudjuk, tornyot vagy bástyát emelt a város részére. A kassai szabadon álló haranglábat, melyet a benne függő harangról Orbán-toronynak neveznek, az 1628—1629-ik évben építette. —168

Művészet 1905. 346. l.

ez már nem is változtatott, palettájának felélénkítésében nagy szerephez jutott. Hazajövet megfestette egyik legnagyobb méretű képét, egyben talán egyetlen históriai tárgyú vásznát, Báthory Erzsébetet (1893, Szeged, Városi Múzeum). A borzalmas tárgy messze az ország határain túl nevessé tette. A csejtei vár lelkibeteg úrnőjének vérárnyékos életéből azt a jelenetet mutatta be, midőn a várudvaron, fagyos téli napon hóba mártatja meztelenre vetkőztetett szolgálólányait. Verescsagin sem választhatott volna harsogóbban hatásos tárgyat. A mozgalmas jelenet elrendezése kiváló kompozíciós érzékre vall, a karszéken ülő nagyasszony s a pribékektől vonszolt leánysereg teremti meg egyensúlyát. Előadása lágy, festői, raffináltan artisztikus, színezése megszabadult a francia minták fehéres-borús tónusától s a velenciek tanulmá-

Linder Márton, épitész.

17. sz.

IV. 346.

LINDER MÁRTON. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem udvari építőmestere, akinek része volt a gyulafejérvári fejedelmi palota építésében. Úgy látszik, Eperjesről (Sáros várm.) származott, ahol, mint Kassa városához intézett leveléből tudjuk, tornyot vagy bástyát emelt a város részére. A kassai szabadon álló haranglábat, melyet a benne függő harangról Orbán-toronynak neveznek, az 1628—1629-ik évben építette. —168

LINDER (*Lindner*) *Márton*, építőmester a XVII. sz. elején Eperjesen, hol a város részére tornyot vagy bástyát épített. 1629 körül, mint Bethlen Gábor fejedelem udvari építőmestere, részt vett a gyulafehérvári fejedelmi palota építésében. L. építette a kassai Orbán-tornyot 1628—29.

Barangai Kosárruha X. 124.

Linder Márton

XVII sz.

Bethlen G. udvari építőmestere. Egerjesnek tornyot és bástyát épít. Valószínűleg odavaló is.

Irod

Tóth Sárvs 721.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

lyezem:

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Linder Márton

Művészet 1905. 346

Bogdán Jakab: Csendélet
(602), 3923 (551). — Csendélet
darakkal 57 (601), 3681 (495).
Csendélet rákkal 57 (602), 37
(511). — Gyümölcscsendélet 57 (
3787 (508), 3788 (509). — Kacsa
57 (602), 3924 (551). — Parki
57 (602), 3789 (509). — Szárnyas
tok 57 (601), 3467 (468), 3680 (49
— Fájkép gyümölcsel és madarakk
57 (602), 3821 (520). — Virágcsend
57 (601), 3786 (508).

Linder Sándor

szobrász

Kolozsvárról, 1862-ben 19 éves.

Lásd

Fleischer Béla 64. l.

Linder Sándor, szobrász, Kolozsvárról, 19 éves korában, 1862—63 a kisplasztikai szakosztály hallgatója volt.

540. U. n. ERDÉLYI SZŐNYEG. Usak, XVII. sz. eleje.
Sog. Siebenbürgischer Teppich. Uschak, Anf. XVII. Jh.
O. M. Iparművészeti Múzeum.

541. U. n. ERDÉLYI SZŐNYEG. Usak, XVII. sz. eleje.
Sog. Siebenbürgischer Teppich. Uschak, Anf. XVII. Jh.
O. M. Iparművészeti Múzeum.

542. KÉTOSZLOPOS IMASZŐNYEG. Jordesz, XVII. sz.
Zweisäulenteppich. Jordesz, XVII. Jh.
O. M. Iparművészeti Múzeum.

543. IMASZŐNYEG. Jordesz, XVII. sz.
Gebetteppich. Jordesz, XVII. Jh.
O. M. Iparművészeti Múzeum.

544. HATOSZLOPOS IMASZŐNYEG. Ladik, XVII. sz.
Sechssäulenteppich. Ladik, XVII. Jh.
O. M. Iparművészeti Múzeum.

545. ÖRMÉNY SZŐNYEG. Vörös alapon színes palmettás dísszel, keskeny szegéllyel. 1·35×1·76 m. Kaukázus, XVII. sz. eleje.
Armenischer Teppich. Wolle. Auf rotem Grunde bunte Palmetten. Schmale Bordüre. Kaukasus, Anf. XVII. Jh.
Chorin Ferenc.

546. SZŐNYEG. Gyapjú. Kék tükrének közepén stilizált virágcsokor barna és zöld színben. Frízében D S 1723 felirat. Zöld alapú csillagos erdélyi kerettel. 120×170 cm. Erdély, 1723.
Teppich. Wolle, geknüpft. In der Mitte des blauen Spiegels stilisierter Blumenstrauss in Braun und Grün. Im Fries Inschrift: D S 1723. In der Bordüre Sterne auf grünem Grunde. Siebenbürgen, 1723.
O. M. Iparművészeti Múzeum.

IX.

KÖNYVEK. — BÜCHER.

547—564.

547. WERBŐCZY ISTVÁN TRIPARTITUMA. Vaknyomású, reneszánsz díszű bőrkötésben. M. 21·3 cm. Kolozsvár, 1577.
Werbőczy Stephan: Tripartitum. In Renaissance-Lederband mit Blindpressung. Kolozsvár, 1577.
Magántulajdon.

548. APAFI MIHÁLY: ISTENI TUDOMÁNYRÓL ÍROTT KÉT KÖNYVE. Aranynyomású, rozettás bőrkötésben. M. 19 cm. Kolozsvár, 1674.

Buch in Lederband mit Rosetten in Goldpressung. Kolozsvár, 1674. Magántulajdon.

550. VÉR JUDIT BIBLIÁJA. Aranynyomású bőrkötésben, aranyozott, ezüst pántokkal. M. 34·8 cm. Erdély, 1688.

Bibel der Judith v. Vér. In goldgepresstem Lederband mit silbervergoldeten Bändern. Siebenbürgen 1688. Magántulajdon.

551. KOMÁROMI KALENDÁRIUM. Kötése fehér pergament, rajta préselt dísz: piros keretben edényből kinövő zöld és aranyleveles virágcsokor, madarakkal. M. 103 cm. Kötése Kolozsvár, 1718.

Komorner Kalender. Weisser Pergamentband mit gepresster Verzierung. In roter Umrahmung Vase. Darin Blumenstrauss mit grünen und goldenen Blättern und Vögel. Einband Kolozsvár, 1718. Báró Prónay György.

552. RÓMAI CSÁSZÁROK HISTÓRIÁJA. Barna, ezüst- és aranynyomású bőrkötésben: díszvázából kinövő nagy virágbokréta madarakkal. M. 20·5 cm. Erdély, XVIII. sz. 1. fele.

Geschichte der römischen Kaiser. Brauner Lederband mit Silber- und Goldpressung: Grosser Blumenstrauss mit Vögeln in Vase. Siebenbürgen, XVIII. Jh. 1. Hälfte. M. Nemzeti Múzeum Széchenyi-könyvtára.

553. KÖNYVTÁBLA. Borjúbőr, préselt s részben színezett virágtövekkel. M. 13·7 cm. Erdély, XVIII. sz.

Buchdeckel. Kolbsleder, mit gepressten und teilweise kolorierten Blumenstauden. Siebenbürgen, XVIII. Jh. O. M. Iparművészeti Múzeum.

554. KOSZTÜM KÖNYV. Friedenbergi Lindern János nagyszebeni bíró kézirata. Benne színes festésben az erdélyi fejedelmek nemzeti viseletes alakjai. Síma bőrkötésben. M. 29·5. Nagyszeben, 1734.

Trachtenbuch. Handschrift des Hermannstädter Richters Johann Lindern v. Friedenberg. Enthält kolorierte Bildnisse der siebenbürgischen Fürsten in Nationalstracht. Glatter Lederband. Nagyszeben, 1734. Magánulajdon.

555. KÁROLI GÁSPÁR BIBLIÁJA. Zöld, piros és kék pergamentkötésben; gazdag levéldíszes aranynyomással. M. 18·5 cm. Kolozsvár, 1751.

Erdélyi kiáll. 1931

554. 2

Lindl Zsigmondné

grafikus

1915

Érmiska 1930. 85. l.

Egész alak, állva s ki
taljat a fekete takaróval le
a mely félkettőt mutat. I
gon kereszt lóg felette koponya
kán s a kerein látható füre
ve, kivágott ruhája s vállra
gas ingválljának újjai szü
vont függöny lóg.

Olajfestés, vászonra
Lanfranconi E.

Lindley Vilmos

angol mérnök
a pesti első vízmű terve-
zője és építője

Lásd.

1868-tól.
Ideiglenes
terv 1868.
Első terv
1872.
Végleges
terv. 1888.

MMÉEKözl.

1944. 56, 57. l.

többször
emlitve

rtfa

os

SZAKCSOPORT

Harangok

KOR

1574

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

gobb harang

LAK, MEGMUNKÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JELZÉS):

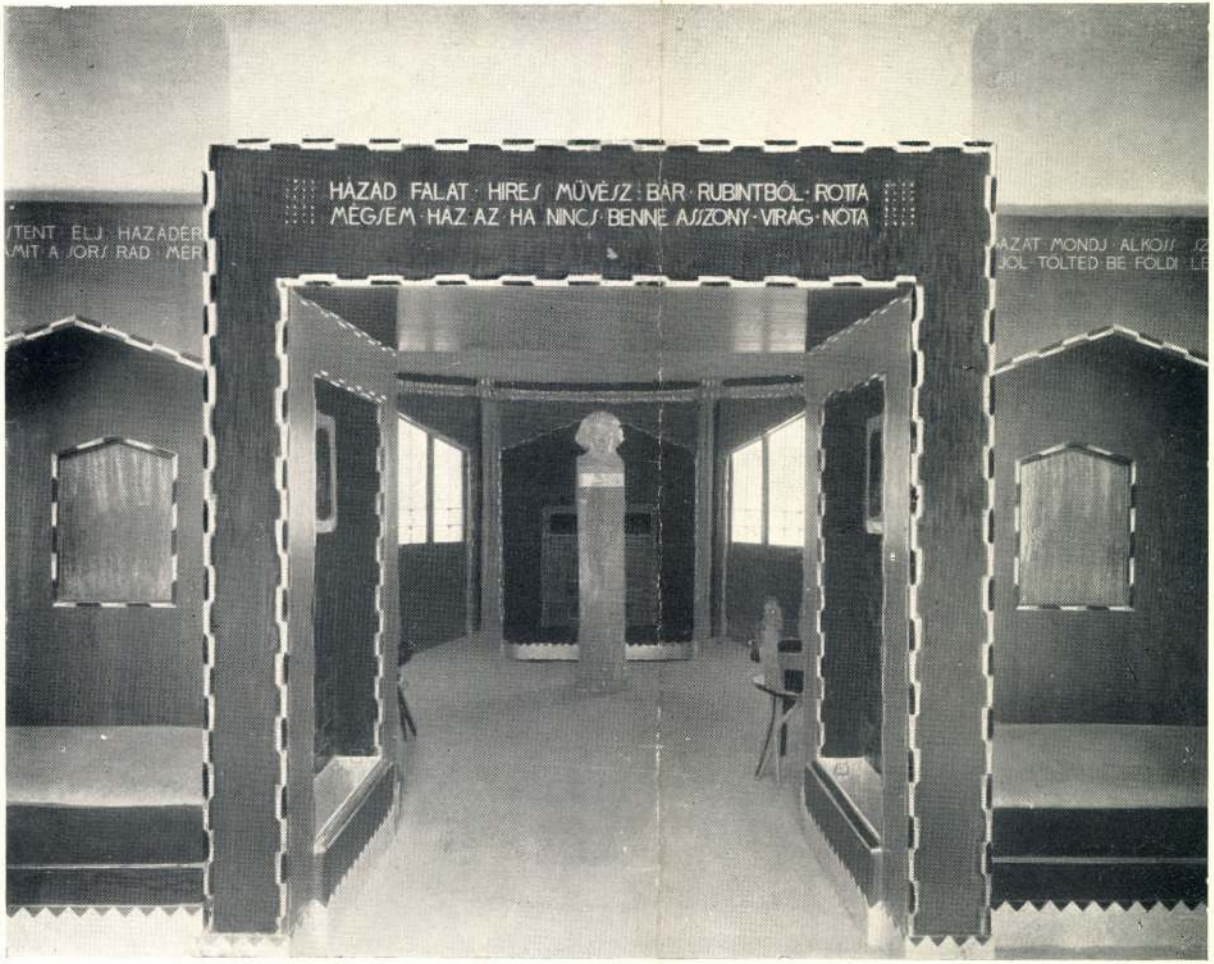

266. BEJÁRÓ MARÓTI GÉZA ZENESZOBÁJÁHOZ. ENTRÉE DE LA CHAMBRE DE MUSIQUE DE GÉZA MARÓTI.

268.

Ezt a förtelmet kuriózumnégen tettem ide!

Magyar Iparművészet
1907. 4. 7. 205. l.

268. KÖNYVTÁBLA.
TERVEZTE:
LINDMAYER JÁNOS.
TANÁR:
GRÓH ISTVÁN.

RÉLIURE.
PROJETÉ PAR:
JEAN LINDMAYER.
ÉLÈVE DE
ETIENNE GRÓH.

Lindmayer János

ötvösségből I. dj.

Eritimisk

1907/8. 15. l.

697.

GÖDÉNY

Lindmayer János

Ereklyetartó láda
vörös és sárgarézből
maratott acélból

repr.

Értimisk 1909/10

XII. t

~~Lindmayer Jó~~

VÁNYI ENDRE VA

Lindmayer Jáns

Kehely (?)

Terverte és Eszítette

fenti

Repr.

Erdmisk 1908/9

VII. t.

[illegible]

~~XVII. 4.~~

~~Bártfai ötvösczéh pecsétje~~ ~~VI. 293.~~

Lindmayer János

Ötvös

Esti tanf. Ötvösség

Estimisk 1904/5, 29. l.

Heidelberger Thore

Thor

Heidelberg. Thorweg

Photochrom 1894 [illegible]

Lindmayer János

ötvös tanonc

szül. 1886. Esti tanfolyam

ötvösség

Értesítők 1903/4

44. l.

Lindmayer János

Ötvös

1905 – 1909

Éimisk 1930, 85, l.

L. 576

Battyányi Lajos

Egész alak, állva s kissé j
tat, a hol piros bélésű kalpag
műek s balját az oldalán lóg
parókája gondöntett, szemöldöke
vált. A nyakába vetett piros sza
prémes mentéje, atillája s öve
s magas szárú csizmája ezüst
háttérben az oplopon innen félre

Olajfestés, vászonra
Lanfranconi E. 9

Lindmayer János

Ötvös mühelyben I. dij.

Eötvös 1908/9. 12. l.

szem közt nézve. Fején prémkalpag
vörös béléssel. Vállaira omló göndör
e s bajusza fekete, szeme kék, szakál-
A nyakába vetett piros szalagon
jas rendet viseli, sötétkék bársony
mzésü, jobb vállára vetett piros palástja
ékkövekkel van kirakva.

onra, méretei 76 : 62 cm.
másolta
yoki A. utaú László Fülöp a 1895. marci 24-diki a 13728/95 sz. rend. al.
zon Átvétetett 1895. junius 24-én.
király ő Felsége tulajdona. (96/95)
julius 25-diki 34148 sz. leiratot (96/95)
az erredéves Kiállításra engedtetett át (151/96)
29 érkezett vissza (416/96)

Lindner, Carl Hermann Theodor,

besztercebányai ötvöslegény

VII. 237

Lindner C. H. T.

lásd

Múz. és kozmt. ért

1913. 237

Dominus G.A.T.

Ps. 1

Matth. 25 Sept. 21

1913. 237

Lindner Dániel

Kolozsvári fegyverkovács

Puska XIX sz 1. fele

Ambrasi gyűjt.

Bécs.

Jml

DEBRECEN

Déri-múzeum: Nagyari bronzkori kerámika

Csedi István: Debrecen város Déri-muzeuma.
Budapesti Hírlap, 2 18-1930, 130 l.

Lindner, Ferdinand, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztalosle-gé-nyek jegyzéke: "Lindner, Ferdinand, Kismarton, 1674."
113. old. 13. jegyz

Batári Ferenc: Asztalosle-gények Győrött a XVII. szá-zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9, - Xantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

Lindner Ferdinand,asztaloslegény

Kismartonból jött.Győrben tanult.97.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város Asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Ferdinandus Lindner, asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legéynkönyvéből 1674-ből: "Ferdinandus Lindner von der Eisenstatt ein tischler gesell". 101.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr, 1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Lindner Ilona

1907/8 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

108. l.

mond VI-dik fajú pénzeivel fordul elő. A Rupp I. 48. lapján ritkábbnak mondott faj több uj jelzőü válfaját találtam e leletben, jelesen — k-val 1-et,
k — ꝛ vel 1-et,
k — ɯ-vel 5-öt,
S — n-nel 4-et; mig a Ruppban említettek közül a h—X
k—D
k—f
k—R
n—S-félék is, egyedül az n—J bélyegűek hiányával, elő fordultak.

Sokkal több válfajjal gyarapodott ezen lelet által a VI-dik faj. (49. l.)

Tudniillik az a)-félékből megvannak e leletben az:

1. Ꝟ — ♁
5. — — C
7. m — G
11. P — w
13. V S R-félék, mig a közbeesők, t. i. a 2., 3., 4., 6., 8., 9., 10. és 12-dik nincsenek képviselve; ellenben előfordulnak e következők, melyek az efféléket a 19 hozzáadásával 32-re egészítik ki, t. i.:

1. . — .
2. — — Є
3. Є — S
4. I — C
5. I — S
6. k — C
7. k — k
8. M — C
9. m — 7
10. — — M
11. n — B
12. O — —
13. — — P
14. — — R
15. S — Є

Ezen, csak magán nyerészkedési vállalatból keletkezett, s országunk czímerét téves ábrázolatban adó, czinkus az éremtan történetileg értékesb jelenetei közé egyáltalán nem sorolható ugyan; méltónak vélem mindazáltal, hogy a feledéstől megóvassék, mert a magyar érdekű, külföldi czinkusoknak kétségtelenül legrégibb- s legritkábbjaihoz tartozik, és mert III. Ferdinandnak egy szertelenül ritka s tudtomra kiadatlan fémere mellett, ez a régiségre második *érmészeti mü*, melyen országos czímerünk mellé vérttartókul szárnyas nemtők helyezvék. Említenem alig szükséges, hogy veretésére alkalmat I. Józsefnek még gyermekkorában ifjabbik magyar s örökösödési jogon első királylyá koronáztatása nyujtott, mit az alkalommal öszhangzó képvereten túl, azon ünnepélyes cselekvénynek kitett éve, hava s napja kétségbe nem vonhatólag igazol; készítőjének Lindner I. M.-nek nevét sem a Will által elsorolt nürnbergi czinkusgyártók között — holott tudvalevőleg a legtöbb ilyféle mű Nürnbergben készült — sem Neumann Józsefnek a rézérmekről, barczákról és czinkusokról kiadott nagy terjedelmű munkájában nem találom. Lindnert, úgy látszik, műveinek szerfeletti ritkasága német földiei előtt is elfeledtté tevé; legyen a mi történetünk egy mozzanatára kiterjedt figyelme s annak tehetsége szerinti megörökítéséhez járulása meghálálva azzal, hogy mi magyarokul viszont az ő nevét az érmészet terén megemlíttetni kivántak közé veszszük.

Dobóczky Ignácz.

II. Privigyei éremlelet.

Zsigmond király ezüst érmei ismét több válfajjal szaporodtak. Mult évben *Privigyén* két fontot nyomó és 3840 darabra rugó éremlelet jött napfényre, melyet ifj. *Adamik György* úr vétel végett hozzám küldött. Ezen fontos lelet darabjai Rupp. V-dik és VI-dik fajaihoz tartoznak, de igen sok — nevezett szerzőben nem található, válfajjal is díszlenek. Így az V-dik fajnak, melyet az idézett munkának XIX-dik tábláján 533-dik szám alatt látunk, Zsigmond király érmeihez való tartozása kétségtelen, minthogy e nagyszámú leletben kizárólag Zsig-

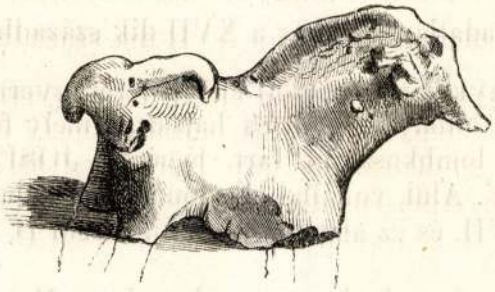

9. ábr.

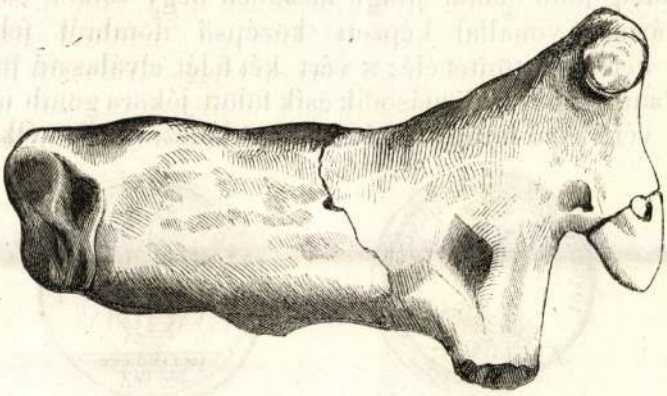

10. ábr.

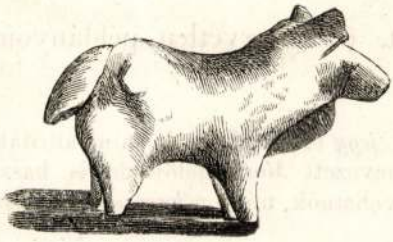

11. ábr.

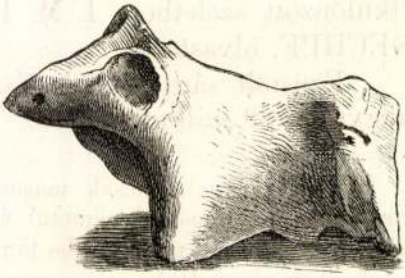

12. ábr.

Adalék a magyar érmészethez.

I. Kiadatlan czinkus a XVII-dik századból. *)

A gyöngykerettel körzött előlap terén gyermeki mellkép balról, római öltönyben, fürtös hajzattal, mely fölött felhőből kinyúló kar lombkoszorút tart. Körirat: JOSEPHVS REX HVNGARIÆ. Alul, vonallal elkülönített szeletben, az évszám MDCLXXXVII. és ez alatt hó- s napjelölésül D. IX. DEC. olvasható.

A hátlapon szintén gyöngykeretben, Magyarországnak némi faragványnyal körített monorú vérte látszik, két lebegő szárnyas nemtőtől tartva. A függélyesen keltészelt vértnek czímertanilag jobb oldala öttagú mezőben négy csíkot, balfele pedig hármas vonallal képzett középső dombról felmagasló kettős keresztet tüntet elé; a vért két felét elválasztó függélyes vonalban, a jobboldali második csík fölött jókora gömb mutatkozik. A vért felső faragványát, csüngő lánczocskák nélkül ábrá-

zolt, magyar korona födi. Körirata: IN HOC SIGNO VICTORIA. Legfölül keresztke lebeg, melyet a mondott köriratnak hullámos irányban irt SIGNO szava szakít meg. Legalul, vonallal elkülönzött szeletben, I. M. LINDNER s még alábbi sorban RECHPF. olvastatik.

Ezüstölt sárgarézből készült, eddig egyetlen, példányom nagysága 29 millimètre.

---

*) A *czinkus* nemcsak másnemü *jegy* értelmében, de mint állítják Erdélyben az éremszerü németül úgynevezett *Marke* jelölésére is használt szót, éremtani nyelvünkbe tán fölvehetnök, mint a *barcza* szót *jeton* értelmében elfogadtuk. D.

**) Úgy hiszem igaza van Thaly barátomnak, ha ezen idegen hangzásu szót a német Zinnguss-tól származtatja. R.

Arch. Ért. 1870. III. 6-10.

Lindner Manó

Müvészet 1904. 406

Görögkeleti festő: Jézus születése
188(614), 1271(72). — Madonna Két
szentel 189(615), 1279(75). — Ma
a gyermek Jézussal 189(615), 1286(
— Szent képe 189(615), 1274(73). — S
Spiridion 188(614) 1156(47), 1157(48
(48). — Szentháromság 188(614), 127

Lindner Márton

egerjesi épitész
Bethlen Gábor fejedelem
udvari épitésze épitette
a Nassai Orbán-tor-
nyot 1628-ban.

Mihalik Sándor:

Öt év műemlékvédelme
és múzeumi munkája.
Uj Magyar Museum
1943. III. K. II. f. 198. l.

25 A

LOTZ KÁROLY (1833—1904)

Nyár

Vászon, olaj, 30×43 cm.

Jelezve lent balra: Lotz K.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 35. l. —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Rényi 24. l.

Lindtner Márton

Bethlen Gábor udvari
építőmestere
1628.
l. a kassa Orbán-
torony építője

Kem kassaműeml.

18. l.

1668-909-18
Titkári-szoba.

275. Szék,

Két darab hajlitott fa-szék támláján és kerek ülőkéjén préselt diszszel, a melyben álarcz és két szárnyas gyermek-alak látható.

Méretei: magassága a támlával 87 cm. átméroi pedig 40.5 cm.

Becsértéke.....à 6 K.....12 K

Lindner Márton

epergési építész
Bethlen Gábor udvari
építésze 1628

lásd

Wick Kassa tört.

367. l.

A kassai Orbán-
torony építője

Lindner Márton

eperjes. polgár, az erdélyi fejedelem építőmestere

Gyulafehérvárott 1629. jan. 5-én kelt levelében ajánlkozik a Kassa város által emelendő torony építésére, s felemliti, hogy ugy Gyulafehérvárott, mint Eperjesen hasonló épületet emelt.

+ K + 81. l

Lásd

Tört. élet. agrok 1899.

Balassa Bálint 75 lap.

Monarchia

Osztrák ugyan ugyben

vásban és

VII. k. 571. l.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakból*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Endrényi Ir

Lindtner Márton

építész

Bethlen Gábor udvari építőmestere

építette a kassai

Orbán-tornyot

1628-ban.

Móricz József dr

Kassa m. kir.

város turista ka-

lauza. Kassa

1939. 14. l.

Tek: „Europa" lap- és könyterjesztő

Budapest

V Rothermere u 12 III. 2.

MIHÁJLOVITS
HÍRLAPIRODA
CEGLÉD, Kossuth-tér 6.

Lindner Márton

eperjesi építész

l.

Wickkassaidóm

378. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

GALLERIA PERMANENTE D'ARTE

PIAZZA DANTE, 1 - BERGAMO - TELEFONO N. 54-06

Mostra Personale

del pittore ungherese

EMIL LINDENFELD

:: dal 21 al 30 Settembre 1945 ::

ORARIO: DALLE 10 - 12 E DALLE 15 - 19

EMIL LINDENFELD

pittore del dramma e del gaudio.

Sin dal 1928 si trova in Italia questo valente artista a trasfondere tutta la sua passione e la sua poesia in centinaia di tele comparse in non obliate esposizioni a Milano, a Venezia, a Firenze e giù giù lungo la penisola sino a Napoli, nelle Puglie e in Sicilia. Anche i centri meno importanti dell'alta Italia, come Asiago, Biella, Vicenza e altre città hanno potuto ammirare la potente arte di questo forte colorista.

Ora è la volta di Bergamo, dove Lindenfeld fa la prima apparizione con una mostra veramente degna del suo nome, presentando sceltissime opere quasi tutte di recente creazione. Bergamo che aveva sentito l'eco degli elogi tributatigli nelle maggiori città italiane, che annovera numerosi e appassionati cultori e collezionisti, che vanta una nobilissima tradizione artistica che la pone in testa fra le città di provincia, non poteva essere dimenticata.

Ed ecco Lindenfeld che viene a noi quando si è sentito ben sicuro di poter presentare un importante gruppo di eccellenti opere, riservandoci così una mostra veramente d'eccezione.

Chi non ricorda i suoi quadri tanto celebrati sulle fatiche delle miniere, nei quali seppe esprimere con tutto il suo ardente animo e con una drammaticità ed un pathos commoventi ed avvincenti il lavoro duro, tormentoso e talora tragico del profondo delle miniere?

Lo stesso ardore, la stessa ansiosa ricerca di qualche cosa di nuovo, lo stesso vivo desiderio di tradurre sulla tela i più drammatici momenti, li ritroviamo persino nei paesaggi, densi di contenuto pittorico,

nei quali anche il cielo corrusco, le fosche nubi contribuiscono a manifestare la volontà e il pensiero dell'artista tesi a penetrare e scoprire ciò che vi può essere d'insolito e di sconvolgente fra le montagne tenebrose, i fiumi vorticosi, riuscendo in modo mirabile a far emergere il motivo drammatico predominante nel suo animo sempre inquieto ed irrequieto.

Lo stesso ardore compositivo, lo stesso spirito ansioso di progredire nella via dell'indagine, li ritroviamo nei soggetti lieti e gioiosi dove l'artista esprime tutta la poesia del gaudio e del contento, dove suona una musica come « Il Canto di primavera » ispirato a Schubert, nel quale canta come un poeta la luce del sole che avvolge in una ritmica danza vaporose fanciulle in festa.

Questo egregio artista italo-ungherese, allievo del celebre Tornay Janos e di Fay Sandor, passato dalla decorazione alla caricatura e poi all'acquaforte, per accingersi al quadro di cavalletto solo quando si convinse di essere sufficientemente preparato e maturo, possiede ora una forte personalità, che si sprigiona dalle sue opere varie e disparate, piene di sentimento e di pensiero, realizzate con una forma di pittura che é un po' anche mista di impressionismo, di ottocentesco e di moderno, e sempre ricca degli squisiti valori cromatici della sua portentosa tavolozza in continuo meraviglioso progresso.

DAVIDE CUGINI

ELENCO DELLE OPERE

1. Mattino
2. Sull'Altopiano
3. Nuvole basse
4. Spazzacamini a riposo
5. Meriggio sul canale
6. Interno di rustico
7. Disgelo
8. Primi tepori
9. Passato il vento
10. Mondo invernale
11. Noi due
12. Le modelle
13. Modelle in posa
14. L'ombra degli steccati
15. Paesaggio sull'altopiano Pemar
16. Aurora sulle Melette
17. Danza delle fate
18. Vele Chioggiotte
19. Effetto lunare
20. Cavalli sotto l'uragano
21. Bagnanti nel bosco
22. S'avvicina il temporale
23. All'aria aperta
24. Sole a S. Babila sul tardi
25. Il minatore
26. Barcaiolo sulla giunca
27. Ave Maria
28. Un carretto di neve
29. Via rustica
30. Darsena di Milano
31. L'aurora sull altopiano di Asiago
32. Barche nel tramonto
33. Ora pittorica sul corso di Milano
34. Scende la sera sull'ovile
35. Cristo solo
36. Nubi sulle malghe di Manazzo
37. Autunno
38. Tristezza
39. Fra poco pioverá
40. Canale in sole
41. Dopo la pioggia
42. Paesaggio
43. Gli ulivi del Garda a Sirmione
44. Rustico alla contrada Zocchi
45. Riposo
46. Barche sul Garda
47. Entra il sole nella mia camera a Tonengo
48. Macchie di sole a Sirmione
49. Tramonto a Gaiga
50. Al lavoro
51. Giardino in sole
52. Chioggia verso sera sul canale
53. Notizie liete
54. Covoni civettuoli
55. Una contrada d'Asiago

IL BALLO DELLE FATE

IL MINATORE

VERSO L'OVILE

BAGNANTI NEL BOSCO

LA DANZA DELLE FATE

LINDENFELD

Lo Studio del pittore EMIL LINDENFELD è a
Milano in via Boscovich, 46 — Telefono 200-430

MOSTRA PERSONALE DEL PITTORE UNGHERESE

EMIL LINDENFELD

29 GENNAIO — 12 FEBBRAIO 1949

GALLERIA D'ARTE GUGLIELMI

CORSO VITTORIO EMANUELE 22 — TELEF. 70-849

INAUGURAZIONE ORE 17

ESPOSIZIONE E VENDITA ORE 9-12 E 14-19

ANCHE I GIORNI FESTIVI

Nel cercare la "mia verità", dissi nel 1946: "Mai credere d'essere diversi da quello che siamo, ma volere, fermamente voler essere quello che crediamo d'essere".
Oggi aggiungo:
"Un pazzo trovò un chiodo e un sasso. Mise la testa del chiodo contro il muro e cominciò a picchiare sulla punta.
Vide la scena un altro pazzo, e disse: – Cosa fai? – Tu sei un pazzo. Non vedi che quel chiodo va bene per il muro di fronte?

RIPOSO. — DIPLOMA D'ONORE. MOSTRA NAZIONALE. BIENNALE D'ABRUZZO 1948

PAGLIACCI NEL CIRCO

LAVORO SUI CAMPI

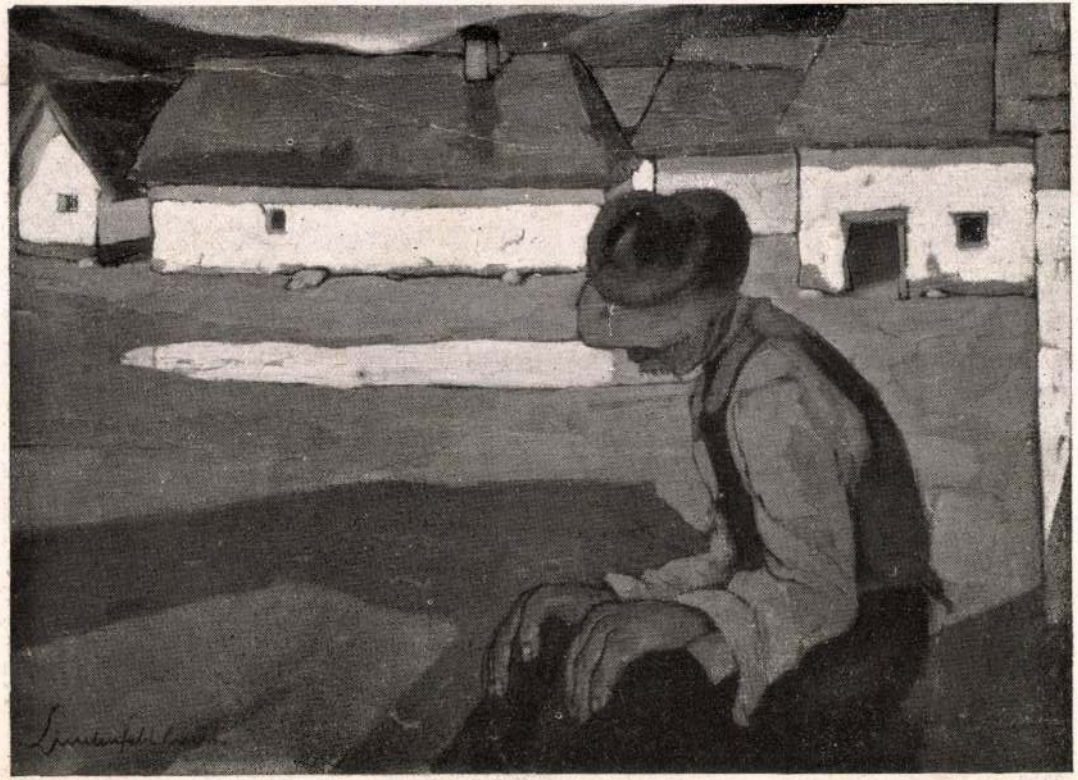

DOMENICA

UN UOMO STANCO

LAVORO NELL'ORTO

L'UOMO E LA SUA OMBRA

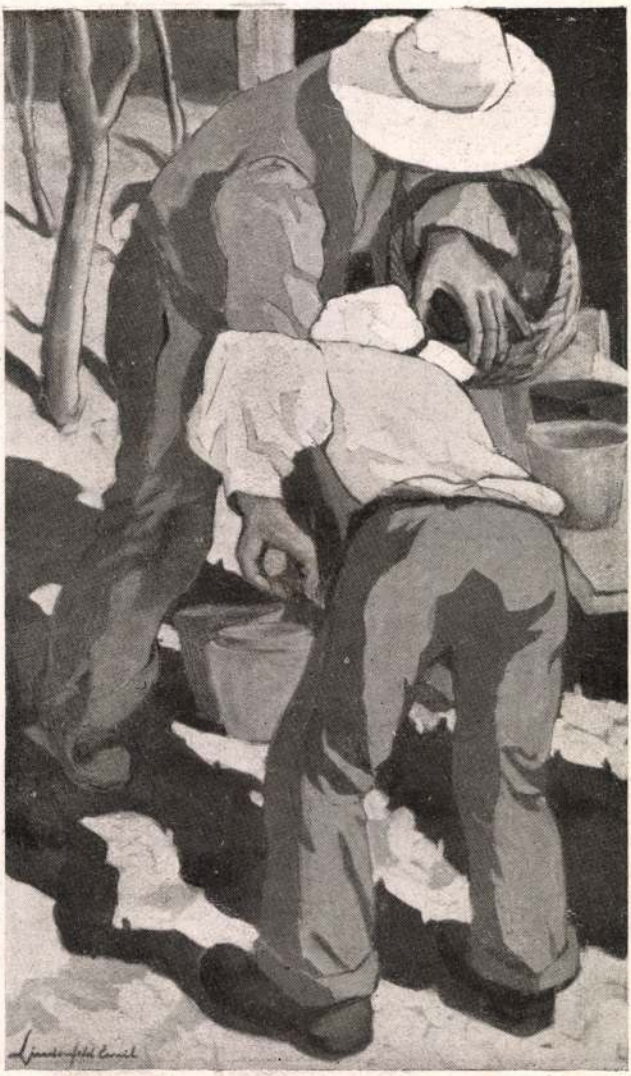

MERIGGIO D'ESTATE NELL'ORTO

VENTO NEL VILLAGGIO MAGIARO

RACCOLTA DELLE PANNOCCHIE

ELENCO DELLE OPERE

1 - Siesta.
2 - Autunno.
3 - Lavoro nell'orto.
4 - Nella fattoria.
5 - Domenica.
6 - Effetto lunare sulla puszta.
7 - Nudo nel mio studio.
8 - La mia camera gialla.
9 - Lavoro sui campi.
10 - Verso sera.
11 - Il bicchiere vuoto.
12 - L'uomo e la sua ombra.
13 - Meriggio d'estate nell'orto.
14 - Pomeriggio.
15 - Sonno.
16 - Villaggio della povera gente.
17 - Un uomo stanco.
18 - Riposo.
19 - Pagliacci nel circo.
20 - Tramonto autunnale - Lago d'Iseo.
21 - Nell'osteria.
22 - Riflessi sulla tenda.
23 - Raccolta delle mele.
24 - Autoritratto.
25 - Nel bosco.
26 - Autunno.
27 - Villaggio ungherese.
28 - La storia dell'uovo.
29 - Raccolta delle pannocchie.
30 - Vento nel villaggio magiaro.
31 - Angolo nel mio studio.
32 - Due amici.
33 - Sotto l'ombrello.
34 - Momento di sosta.
35 - Riflessi nel canale.
36 - Una calle di Venezia.
37 - Silenzio sul canale (Chioggia).
38 - Controluce (Asiago).
39 - Estate.
40 - Sole di meriggio.
41 - Sull'isola.
42 - La discussione.
43 - Disperati.
44 - Sonno profondo.
45 - Sera d'estate.
46 - Confidenze.
47 - Nella malga.
48 - Aurora di montagna.
49 - Autunno nel parco (Biella).
50 - Tardo autunno (Biella).
51 - Monte Isola (Iseo).
52 - Lago d'Iseo.
53 - Carovana al Lago d'Iseo.
54 - Il paese di Tonengo.
55 - Dopo la fatica.
56 - Al lago della vita.
57 - Ripa Ticinese.
58 - Scaricatori di porto in riposo.
59 - Alba (Iseo).
60 - La finestra del mio studio.
61 - Al lavoro.
62 - Dopopranzo.
63 - La negra.
64 - Girasoli.
65 - Mattino di domenica.
66 - Pozzo ungherese.
67 - All'abbeveratoio.
68 - Rustico tramonto.
69 - Lago d'Iseo a Riva di Solto.
70 - Fantasia di pesci.
71 - L'uomo del circo.
72 - Lavoratore della terra.
73 - Bocca d'Asse (Genova).
74 - Torbiera d'Iseo - Tramonto.
75 - Nel parco.
76 - Autunno.
77 - Autunno.
78 - Paesaggio.
79 - Altopiano di Asiago.
80 - Paesaggio.
81 - Il Cavallaro Magiaro.
82 - Vicolo rustico.
83 - Si monta la tenda del circo.
84 - Luci nella sera.
85 - Aurora sul Lago d'Iseo.
86 - Colori del tramonto.
87 - Lago d'Iseo.
88 - Composizione.
89 - La Carovana.
90 - Urlo del mare.

STABILIMENTO GRAFICO
MALUSARDI
VIA S. G. EMILIANI 3
MILANO

Lo studio del pittore EMIL LINDENFELD è a Milano in via Boscovich, 46 — Telefono 200-430

M.D.K.

Lindenfeld Emil

Terveket készitett Miskolc városkép-javitásához.

Tanácsház tér 5-7 sz. épület felujitása
1960-61. repr.

Társtervező: Klie Zoltán

Müemlékvéd elem 1966/3. 149-152. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lindenfeld Emil

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1965 OKT 28

1021

„Emil Lindenfeld artist"

EMLÉKEZÉS EGY AMERIKÁBAN ÉLŐ VÁSÁRHELYIRE

Külföldi képzőművészeti kiadványok és folyóiratok lapozgatása közben egyre többször mondogatjuk: *ez is biztosan magyar...* Hiszen *Amerigo Tot* mögött *Tóth Imre* szobrász húzódik meg, és *Victor Vasarely* tulajdonképpen *Vásárhelyi Viktor*. Néhányan meg éppen Vásárhelyről indultak el világot hódítani. A különös csak az, hogy ezeknek a művészeknek a nevét a külföld sem formálta át, mert *Simonkát* Párizsban, *Lindenfeldet* New Yorkban ma is úgy tisztelik, mint mi, mikor még itthon voltak körünkben. A hiba, hogy az idők folyamán egy kicsit megfeledkeztünk róluk. Csak akkor jutnak eszünkbe, ha valahol olvasunk róluk, vagy éppen 60. születésnapjukat ünneplik, mint *Lindenfeld Emil* is, az Amerikában élő festő, aki lassan 40 éve mondott búcsút a városnak.

Lindenfeld Emil „Vasárnap" című festménye

Egy művész életében mindig jelentős esemény 60. életéve. Ilyenkor már érdemes visszatekinteni a múltra, az indulásra, a nehézségekre, a sikerekre. Különösen akkor, ha az olyan változatos és eredményekben gazdag, mint amilyen az *„Emil Lindenfeld artist"* hatvan éve volt.

*

Hódmezővásárhelyen született 1905-ben. Akik ismerték, ma is emlékeznek arra a lobogó, lelkesedő gyerekfestőre, aki 15 éves korában, 1920. június 27-én az egykori Uránia Filmszínházban rendezte meg első kiállítását. Első kritikusa azt írta róla, hogy *„a polgári fiúiskola egykori növendéke, aki már az iskolában is kitűnt ügyes rajzaival, ecsetet vett a kezébe, és meglepő ügyességet és kiváló színérzéket árult el képein"*. A helyi lap arról viszont nem ír, hogy a tehetséges gyerekfestőt Tornyai és Endre indította el a művészet nehéz útjára. Erről a művész így ír: *„...Tornyai jó barátja volt apámnak, és így, mint egész fiatal gyerek a tanítványává fogadott. Tőle kaptam az első tanácsokat, a technikai irányítást. Nemcsak Tornyai, a művész, hanem az ember is szeretettel vett körül. Általa ismertem meg Endre Bélát, aki szintén több ízben tartott nekem előadást az ő halk, szelíd modorában."*

Első bemutatkozását hamarosan követi az 1922. évi kiállítása. A lapok úgy jelentik be, hogy ezt a tárlatot a Kaszinóban *Endre Béla* nyitja meg. Valami azonban közbejött, mert Endre helyett a kiállítást *Brauswetter Béla* hírlapíró nyitotta meg. Hogy mi lehetett ez a „valami", azt csak sejteni lehet. Talán nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy a feszítő erő, az új út, a fiatalság volt az, ami benne élt-parázslott színeiben. Megnyitójában az újságíró így sűrítette össze mindezt: *„Lindenfeld Emil azon fiatalok közé sorolható, akik a festészetet nem a hálószobák és ebédlők rendeltetését kifejező dekorativumnak tekintik. Az ő művészi célja a jelenlegi sematikus irányzatokkal ellentétben a belső lelkiéletnek formában, színben való kivetítése..."*

A fiatal piktor új hangon, új színekkel döngette a vásárhelyi művészet kapuját, pedig akkor még ezek a kapuk újak voltak, de a realista alföldi festészet határai máris szűknek bizonyultak annak az újnak befogadására, amit Brauswetter találóan így fogalmazott meg: *„...képeit szemlélve azt hiszem, el fogja érni, hogy egyéni érzésekkel, szubjektív tartalommal megtelítődjék minden képe, s akkor festménye... több lesz, mint maga a szín s a forma harmóniája — festészete akkor maga lesz az Élet..."*

Furcsa és merész jövendölés volt ez egy 17 éves, induló művészről, de — utólag nézve — nagyon is találó. Olyan nagy lendületet adott ez az amúgy is lázongó, újat kereső piktornak, hogy szülővárosából elindult a nagyvilágba, és 1926-ban Olaszországban telepedett le.

Munkakedve itt fokozódik. 1930-tól számos egyéni kiállítást rendez, és nemzetközi tárlatokon vesz részt. Díjat is nyer 1933-ban. Képeit magánosok és múzeumok egyaránt megvásárolják. Elindul a siker útján. Folyóiratok foglalkoznak munkásságával, lexikonok számontartják életrajzi adatait, műveit.

A háború vihara elzúg felette is. Műterme elpusztul, s minden, ami benne volt — művek, katalógusok, levelek. De nincs megállás, jönnek az újabb művek, kiállítások, elismerések. 1947-ben az olasz szépművészeti szindikátus tanácsosa, s 1948-ban az észak-olaszországi művészeket képviseli a *„Művészetek első nemzeti tanácsá"*-n. 1957-ben New Yorkba költözik, s 1960-ban az amerikai magyar művészek elnökükké választják. 1963-ban mutatja be olaszországi, amerikai és nem utolsósorban Mexikóban készült műveit, átfogó sikerrel.

Lindenfeld Emil valóban az Értől az Óceánig jutott el. S ezen az úton az egykori Tornyai-tanítvány csodálatos módon megőrizte azt, amitől fiatalos hevületében annyira szabadulni akart: *műveiben mindvégig vásárhelyi maradt.* Úgy látszik, elkísérte az útravaló, amit ez a föld adott neki, amit ettől a néptől kapott, amitől azok sem tudtak szabadulni, akik itthon maradtak, de azok sem, akik elmentek.

Ha azt a néhány katalógust forgatjuk, amik az 1935-ös, 1945-ös, 1946-os és az 1950-es kiállításairól készültek, megállapíthatjuk, hogy Lindenfeld mindvégig megmarad a látvány határán belül. Képein jelen van a föld és a rajta élő ember, a népi élet valósága. Számunkra a világító tanyavégek, a jászol mellett álló lovak, tehenek, a dolgozó és pihenő parasztok — és nem utolsósorban az *„Interno di rustico"* című szobabelsője — Tornyait és a vásárhelyi életet idézik — méghozzá nagyon is meggyőzően. Így értjük meg, amikor azt írja: *„...nagyon szerettem Tornyait, azt a szomorú embert"*.

A halvan év eredményeire, a múltra, a szülőföldre való emlékezése talán feljogosít minket arra, hogy tárgyilagosan megállapíthassuk: *Lindenfeld Emil eljutott művészete igazságához, beteljesedett a jóslás — festészete valóban maga az Élet.*

A szülőföld messze van már időben a fiatal piktortól, de messze van térben is a beérkezett Mestertől, és most mégis üzen, mert a művek összekötnek, amik itt is, ott is talán örökké élnek...

ALMÁSI GYULA BÉLA

tak exportra, s 75 vagont a belföldi piacokra. Jelenlegi készletük 69 vagon, még ebből is kerül exportra és belföldre. Szó- lítéshoz három teherau gépjárművet, valamint e res kukoricakombájnt kö

Csak az ésszerű, gondos takaré hoz tényleges eredményeket

Az SZMT elnökségének üléséről

A szigorú takarékosság. az idei esztendő — és nemcsak az idei esztendő — gazdasági alapelve. Ezért hangsúlyozta tegnapi ülésén a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának elnöksége, hogy a szakszervezetek fontos feladata szorgalmazni és segíteni a rendelkezésre álló anyagi eszközök, erőforrások hatékony felhasználását. Az elnökség az MSZMP Központi Bizottságának 1964 decemberi határozata tükrében a vas- és fémipari dolgozók szakszervezete Csongrád megyei bizottsága és az SZMT közgazdasági bizottsága jelentése alapján értékelte a Csongrád megyei vállalatok és szakszervezeti szervek takarékossággal kapcsolatos tevékenységét.

*

Megállapította az elnökség, hogy az év elején rendezett tervismertető termelési tanácskozásokon az üzemi munkások széles körű bevonásával tárgyalták meg a takarékossági feladatokat. Ezeken a tanácskozásokon helyesen bontakozott ki a dolgozók alkotó kezdeményező készsége. A Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttárugyárban például a munkások javaslatára „Semmit a földre" mozgalom született. E kezdeményezés célja a drága importanyaggal való felelősségteljesebb gazdálkodás.

Ugyancsak a munkások szerveztek minőségi őrjáratokat.

A dolgozók szakértő kis csoportja járja végig naponta az üzemrészeket, hogy tanácsokat adjon, s ezzel megelőzze a minőségi hibákat. A takarékossági mozgalomban is jó példát mutatnak a szocialista és e címért küzdő brigádok.

A megvizsgált üzemek szakszervezeti bizottságai az első félévi tervteljesítés számainak ismeretében értékelték a takarékossági mozgalom eredményeit. A gazdasági vezetők és a mozgalmi szervek együttes tevékenysége eredményeként például

a Csongrád megyei Húsipari Vállalatnál hat hónap alatt 364 ezer forint megtakarítást értek el.

A Divat Kötöttárugyárban még az előző években kialakult 21 százalékos szabászati hulladékot 17 százalékra csökkentették. A készáru minőségét tovább javították, s ezzel 579 ezer forint eredményjavulást értek el.

Üzemeinkben általában eredményesen valósították meg a műszaki szervezési intézkedéseket.

A Mezőgazdasági Géngyár makói üzemében a keréktárcsák gyártásánál eddig használt 8 milliméteres lemez helyett 6 milliméter vastagságút használtak fel, s ezzel egy gépnél 1590 forint megtakarítást értek el. A Magyar Kábelművek szegedi gyáregységében körültekintőbb programozással, a PVC gépi adagolásának megoldásával, a gépek műszereltségének növelésével csökkentették a hulladékot, s 545 ezer forint értékű PVC-t takarítottak meg. A Hódmezővásárhelyi Mérleggyárban felülvizsgálták a régi gyártmányok konstrukcióit, tökéletesítették ezeket és 444 000 forint értékű anyagot takarítottak meg.

A takarékossági intézkedések nem mindenütt jártak eredménnyel.

Többek között a selejtcsökkentésben akadnak problémák.

Néhány helyen, mint az öntödei vállalat szegedi üzemében, nőtt a selejt. Viszont az újítási mozgalom általában szép sikereket hozott. Az első fél évben a mérleggyárban 309 ezer forint, a DÁV Szegedi Üzletigazgatóságának üzemeiben 360 ezer, a Kábelgyárban 147 ezer forint megtakarítást értek el az újítások bevezetésével.

A szakszervezetek általában figyelemmel kísérik a fekbér és kocsiálláspénz alakulását. Ilyen irányú munkájukat azonban nem kísérte mindenütt siker a vasas üzemekben. Több helyen emelkedett az ilyen költség, viszont a mérleggyárban, a makói gépgyárban ésszerűbb gazdálkodással, kocsirendeléssel és kirakodással csökkentették az ilyen jellegű kiadásokat. A kötbérek mennyisége is kevesebb, mint egy évvel korábban volt. Viszont a szegedi kábelgyárban 1964 első félévéhez mérten 216 ezer forinttal fizettek ki több kötbért.

Sok még a kihasználatlan lehetőség Csongrád megye üzemeiben is — állapította meg a Szakszervezetek Megyei Tanácsának elnöksége.

E lehetőségek jobb kihasználására, a szakszervezeti munka hatékonyságának növelésére több határozatot hozott. Felhívta a szakszervezetek megyei és üzemi szerveinek figyelmét, hogy csak az ésszerű, gondos takarékosság hozhat tényleges eredményeket. Az év hátralevő heteiben a gazdasági vezetők a szakszervezeti bizottságokkal közösen az üzem- és a munkaszervezés javításával, a munkafegyelem további erősítésével számottevő eredményeket érhetnek el.

Az elnökség ezután megtárgyalta a termelést közvetlenül irányító műszakiak szakmai és megyei szintű tanácskozásának tapasztalatait, majd megvitatta a Vasutas Dolgozók Szakszervezete Csongrád megyei Bizottságának a vasutas szakszervezeti bizottságok társadalombiztosítási és egészségügyi tevékenységéről szóló jelentését.

Brezsnyev, Gennagyij *Voronov*, Nyikolaj *Podgornij*, Mihail *Szuszlov* és más szovjet vezetők búcsúztatták.

Kiújultak a harcok Plei Menél

* SAIGON — UPI, MTI

Egy éjszakai fegyvernyugvás után szerdán reggel Plei Menél kiújultak a harcok a partizánok és a bábkormány csapatai között.

A Felszabadítás-hírügynökség közlése szerint Dél-Vietnam déli részében a partizánok és a lakosság meghiúsították a bábkormány egész közlekedési rendszerének működését.

Edward Kennedy szenátor és a kíséretében levő három más amerikai kongresszusi tag szerdán négynapos dél-vietnami látogatás után repülőgépen Laoszba indult. A szenátor a repülőtéren kijelentette: a harc keménynek és hosszantartónak ígérkezik.

ÚJ ÜZEMRÉSZ

A Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttárugyárban márciusban kezdtek hozzá mintegy 900 ezer forintos költséggel egy régi raktárhelyiség átalakításához, felújításához, korszerűsítéséhez, hogy a *vasaló részlegét — amely eddig három különböző helyen volt és a munkavédelmi, valamint egészségügyi követelményeknek sem felelt meg — egy helyre vonják össze.*

Az új üzemrészt a gyá építőbrigádja és szakmunká

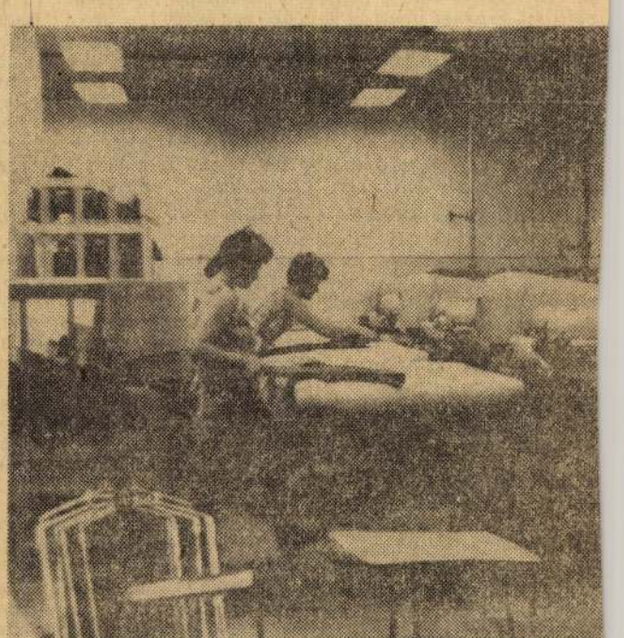

M. P. U.

LINDENFELD Emil építész

Középmagas terpályázat

III. Épületkategória (csökkentett megvétel)

Társtervező: Nagy I., Szőke D. és Budaházy M.

Terpályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

MDK

Lindenmayer Farkas kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

JOSEF LINDENMAYER
civis, faber serrarius

MDK

szül. 1666 körül,
megh. Pest, 1720.jun.6.

Belv.Lib.Def.

MDK

Lindenschmidt Ludwig, mainzi litográfus

Cornelius jónevü tanitványa Bem és Dembinszky dicsöséges csatáit ábrázoljaGyakorlott kézzel.

Ambcsata. 125.l.

Lindenschmidt Vilmos MDK

A dolgoz-szobában

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Lindenschmit Vilmos

MDK

Venus és Adonis

Miesarnok 1877.nov.8.

Lindenschmit Vilmos

MDK

A dolgozó szobában

Mlcsarnok 1877.nov.8.

Windenschmidt, Wilhelm német
festő

Pesti Napló. 1881. márc. 30. 3.

A Műcsarnokból

Lindner Anikó

P.H.930

P.H. 930. V. 16

— **Jaschik-növendékek gyermekművészeti kiállítása.** Az *Iparművészeti Társulat* Andrássy-uti kiállítóhelyiségeiben olyan kedves, szép és érdekes kiállítás nyílt meg, amelyet csak örömmel és büszkeséggel nézhet az ember. *Jaschik Álmos*, a kitünő grafikus-tanár növendékei vonulnak fel munkáikkal ezen a kiállításon, amelynek sokadrendüségében is egységes keretet ad a kiállítás célja: *a modern gyermek otthonát, iskoláját, könyveit, játékát és ruházatát* bemutatni. A legmaibb és legnyugateurópaibb levegő árad ennek a kiállításnak egész rendezéséből és ugyszólván minden egyes darabjából, a mai életnek az a gyakorlati művészete, amely nemcsak a dolgok uj formáiban, hanem a formának a lényeghez való alkalmazkodásában is megnyilatkozik. Akár a szónak régi értelmében vett illusztratív grafikai munkákat, akár az alkalmazott grafika terveit és tárgyait nézzük itt, mindenütt az intelligencia, kultura és céltudatosság jeleit látjuk és igen sok esetben egészen kivételes tehetség megnyilatkozását. Milyen szép és „tárgyilagosságában" is mennyire kellemes *Lindner Anikó* gyermekszobája, mesealakokkal ékesitett zöld butoraival, milyen ötletes és művészi *Zsengeri Rózsi* székely bábszinháza, amint — általában — a kiállitott mesejáték-szinpadok egytől-egyig telve vannak friss dekorativ ötletekkel és szinekkel: a budapesti szinházaknak Jaschik-növendékekkel kellene diszleteiket terveztetni, igy találna latna az ember valami eredetit is ezen a téren. Különösen *Kárász Éva, Forbáth Éva, S. Stauber Rózsi, Freyberger Klári, Tóbiás Éva* és *Kemény Lili* maquette-jei tünnek fel. Érdekesek még *Steiner Kató* és *Stern Bobby* ruhatervei, *Bayer Erzsi* groteszk játékszerei, *Görög Ata* pedagógiai plakátjai, *Kapcza Ilonka* modern mézeskalácsai, de bátran felsorolhatná az ember az összes neveket és tárgyakat. Jaschik mester művészi és gyakorlati elveke egyformán szem előtt tartó vezetése mellett minden növendéke kiválót produkál. *(f. j.)*

tes utalványok alapján.

magaslati gyógyhely, vizgyógyintézet
Szoba és ellátás P 6·50—8·50-ig.
Szanatórium gyógykezeléssel 10—11 P. — Főorvos:
Dr. GROÓ BÉLA. — Prospektust, felvilágositást
. 3. (Tel.: 824-55) és a Menetjegyiroda, V., Vigadó-tér 1. sz.

4 milánói játékszervásárra, máj. 22—máj. 27-ig 30 szá-

Lindner Dániel

fegyverkovács Kolozsvár

Gránátvető puska

XVIII. sz vége 2 db

az ambrasi kastély-

ban. Kalmár János
Kőrösi

Lindner Dániel

fegyverkovács Kolozsvár

Hendreinél 495. sz. lap

Gránátvető puska fenékből

285

5

10
3
12
4
4
4
2
8
12
2
8
4

731

1. AZ 1905. ÉVI KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS RÉSZLETE.
(A HÁTTÉRBEN MARÓTHI GÉZÁNAK RÉZBŐL DOMBORÍTOTT GENIUSZA.
KÉSZÍTETTE STEINER ÁRMIN ÉS FERENC.)

RENDEZTE MENYHÉRT MIKLÓS.

2

2. APPLIKÁCIÓS DÍSZÍTÉSŰ PÁRNÁK.

TERVEZTE KOPITS JÁNOS.
KÉSZÍTETTE KOVÁCS RÓZA.

3

3. HÁLÓSZOBA.

LINDNER MANÓ ÉS FIÁ-tól.

Magyar Iparművészet
1906. 1. szám

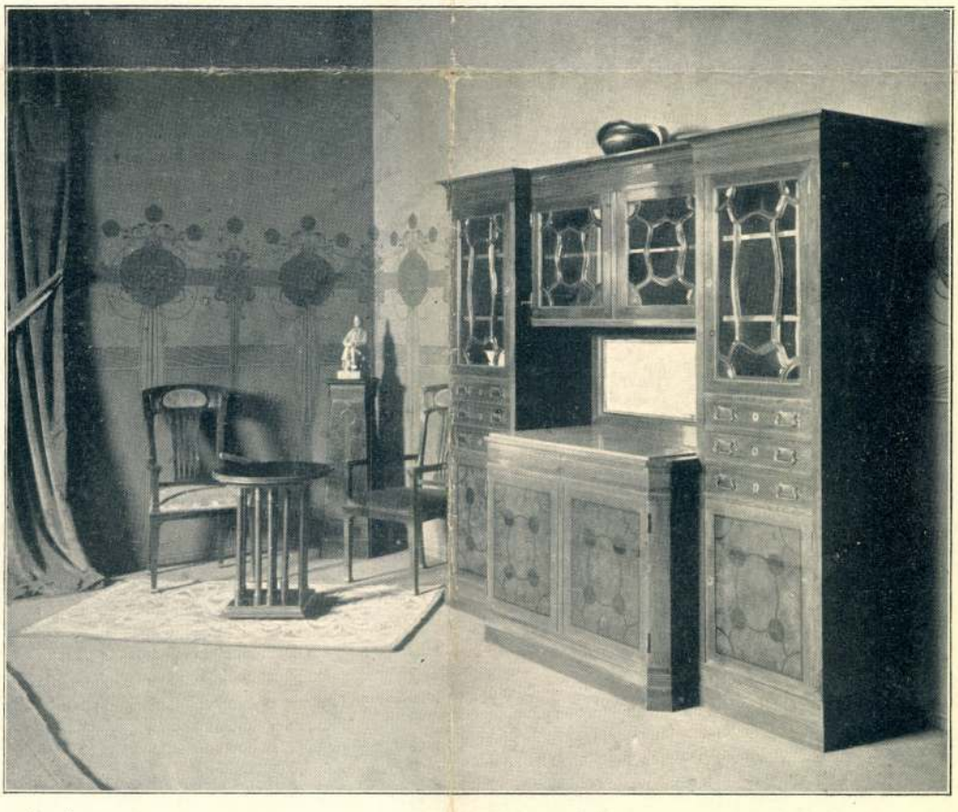

EBÉDLŐ.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZÍTETTE MAHUNKA IMRE.

K

4/P

Magyar Iparmüvészet
1901. évf.
250
kepek

fordítás
mint céd.

Lindner Mavó
Mahunka Imre

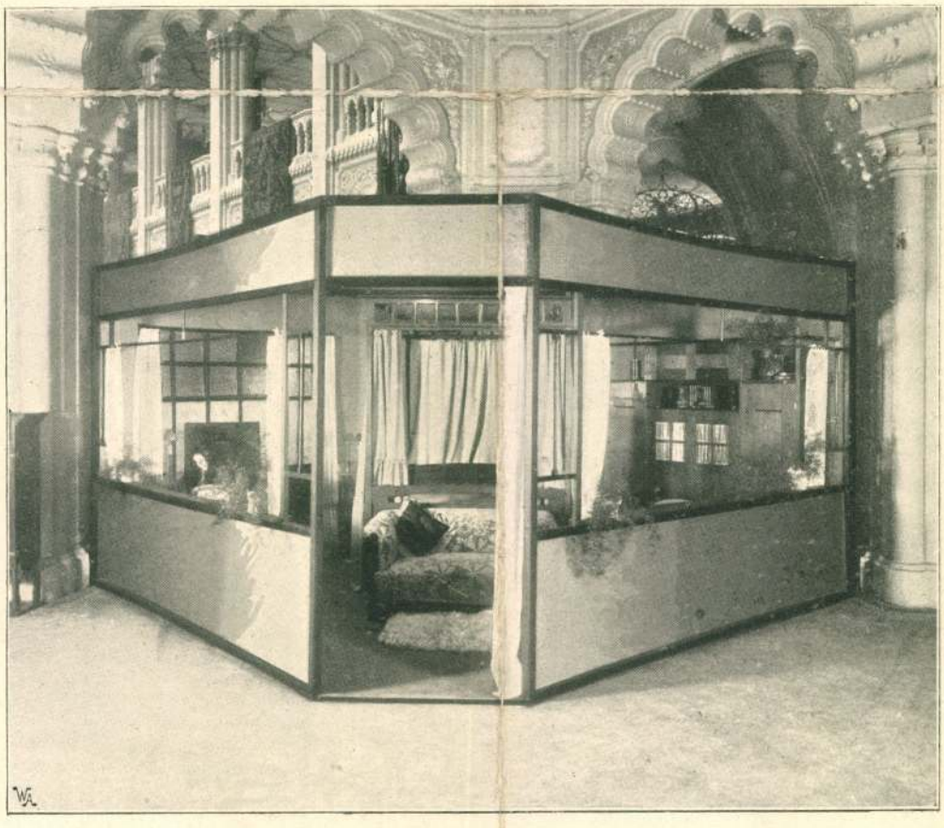

EBÉDLŐ S HÁLÓSZOBA.
TERVEZTE WIEGAND EDE.
KÉSZÍTETTE LINDNER MANÓ

Wolffgangus Linndt

ötwös 1591
1596

laid

Mich. Pozs. 113

Lindt, Wolffgangus, poznanyi ötvöslegény

V. 113.

Lindt István

Kőfaragó, Székesfehérvár

lásd

Lamazjiparalm II.r/391. l.

†

Szőnyi Zoltán mélyen megren

Dr. SZŐNY

az Országos Magyar Iparm

életének 59-ik esztendejében, hosszú szenvedés
6-án hajnali 1/2 órakor meghalt.

Heinrich Lindt

ötvös 1586

Basíd.

Mitt. Pars. 112

LINDENTHALER, Jakob, pozsonyi asztalos-segéd

J. L., Tischlergesell, + 26 éves korában, Pozsony, 1775 február 23. (1775, 21. szám, 8 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

Johann Virgilius Lindtner

„Wasserkünstler".

1687-ben megbízást kapott a budai palota korábbi vízművének helyreállítására a Kamarától (A Vízivárosból az addigi Pasa-szeráj fürdőjébe, ill. a Pasa-dzsámi csurgókútjába) Haláláig, 1689-ig dolgozott rajta.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

16. l.

MDK.

Lindinger Herbert

Müvészeti irásáról hirdás

Jövő már nöke 1965 dec.2o.

MDK.

Lindlár "Vierwaldstädti tava"

Vas. Ujs. 1858. 300. l.

?

MDK

Lindley

Budapest város 1872-ben tárgyalásokat kezdett vele a végleges vízmű (a balparti) kiépítéséről. A készült terveket azonban nem találta elfogadhatónak a főváros.

Dr. Schmelhegger Árpád: Városépítés. Városi Szemle, Bp. 1913. 10-12. sz. 1246. l.

?

MOK

Lindley (építész?)

építette a margit-híd alatt, a pesti részen levő ideiglenes vízművet.

Dr. Schmelhegger Árpád: Városépítés.
Városi Szemle, Bp. 1913. 10-12. sz.
1245. l.

?

MDK

Lindley

londoni szakértő. Ő építette meg 1867-ben, saját tervei alapján a Duna bal partján (Budapest) épült ideiglenes vízművet.

Dr. Schmalhegger Árpád: Városépítés. Városi Szemle, Bp. 1913. 10-12. sz. 1246. l.

LINDMAHR, Mathias, pozsonyi pazekas-segéd

M. L., Hafnergesell, 4 éves lánya meghalt. (1821, II. kötet, 98 l)

—

M. Lindmayer, † 55 éves korában, Pozsony, 1824 április 7, Schleimschlag-ban. (1824, I. kötet, 582 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

LINDMAYER, Anton, kőfaragóregét
Pozsonyban

A. L. Steinmetzgesell, + 26 éves korában, (Pozsony) 1805
május 12. (1805, 545 l)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

LINDMAYER, Joseph, kőfaragózegéd Sopronban

J. L. Steinmetzgesell, + 31 éves korában, Pozsony, 1803 julius 5. (1803, 631 l)

Preßburger Zeitung
(Gesellschaft)

LINDMAYER s. LINDMAHR

MDK

Lindmayer János

27. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészet.
II.rész. Bp. én. 35. l.

MDK

Lindmayer János

25. lapon közölt tervben részes

Groh István és tanitványai. Magyar diszitőművészeti szet. II.rész. Bp. é.n. 35. l.

MDK

Lindmayer János

Két serleg közös alkotás Kovács Ferenccel.
Repr.199.old.

Magyar Iparmüvészet,1908.

M.D.K.

Matthias Lindmeyer, bábsütő m.

1619-ben alakult meg az első magyar mézeskalácsos céh Pozsonyban. E győri mester is részt vett alapitásáb
2. Függelék. 438.o.

Weiner Mihályné: Művészi kézmüiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múz. Évkönyve. Győr, 1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr.

MDK

Lindner

cég készitette Undi Mariska ip.müv.-festöm. tervei szerint a népies modoru gyermekszobát.

St.-Louisi kiállitásunk.
Magyar Iparmüvészet.1904. 208-15.

Lindner Hermine,

MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Lindner Dániel, magyar fegyverkovács.

Kolozsvárt

dr. Kalmár János, körlése: Magyar fegyverkovácsok nevei.

Lindner Dániel, magyar legyenkovács

Vetrovát

dr. Kalmár János. Körtéle: Magyar-
legyenkovácsok nevei.

Lindner Dániel

puskaműves Kolozsvár

XVIII. sz.

Pisztoly, kovás, vér
verettel.

MNM. Fegyvertár

1359. leltsz.

MDK

Lindner Ernst és Schreier Theodor

a zágrábi országos jelzálogbank terv-pályázatán pályamunkájukat megvételre javasolták

Művészet 1903. 141.1.

Lindner F./Ferdinand/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint: "Kismarton: Lindner F." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967. - A Győri Múz. Evkönyve

MDK

Lindner J.

Önarckép.Festette Rubens P.P. Rézre metszette Lindner J. az Orsz.Magy.Képzőm.Tars.múlapja 1877. a bécsi "Gesellschaft fur vervielfaltigende Kunst"-tal közösen kiadott gyujt.-ból való.

SzmKT 50 152.1.

MDK

Lindner József kőmives

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoon Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Művért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

MDK

Lindner Manó bútortervező

Karácsonyi ipa. kiáll. Magyar Iparművészet, 1906, 3-4.l.

MDK

Lindner Manó asztalos

Magyar Iparművészet, 1901. képek.
249 l.

MDK

Lindner Manó és Fia asztalos

Margittay E: Lakásmüvészeti kiáll. Magy. Iparmüvészet, 1912. 135 l.

MDK

Lindner Manó

Bronzérem kitüntetést kapott a st. louisi világkiállitason.

Művészet, 1904. 406.1.

Lindner Manó és fia, mübutor aszt. MDK

2. Hálószoba. Kép. 6.1.

Magyar Iparmüvészet. 1906. 1.sz.

MDK

Lindner Manó és Fia asztalosmester

Az Iparművészeti Társulat tav. lakásművészeti kiállitásán, állami iparművészeti érmet kapott.

Cikk: Kitüntetett...

Magyar Épitőművészet, 1912. 139.l.

Lindner L.

Iparművész.

Magyar motivumokkal díszített bőrmunkáiból kiállítás nyílt, Heger S. Iparművész- és R. Reismann Gizella festőművész munkáival egyidejűleg.

Nemzeti Ujság, 1928 Jún. 3.

Lindner Manó mübútorasztalos

Mamar Sparmüvészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145–168. o.

Czakó Elemér: A torinói kiállítás.

Lindner Márton, építőmester M.D.K.

Gyulafehérvárott 1629. jan. 5-én helt levelében, mint eperjesi polgár és ő felsége az erdélyi fejedelem építőmestere, ajánlkozik a város által emelendő torony felépítésére.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1904. 38.köt. 81. old.

M.D.K.

Lindner Márton

Eperjesi születésü mester Bethlen Gábor udvari épitésze épitette Kassán a 45.méteres Harangtornyot és Orbántornyot -sirkőmuzeom-

Péchy-horváth Rezső: Kassa fejlődése a felszabadulás évei alatt.

Városok Lapja 1944. 8.szám. 93.old.

MDK

Lindner Márton, eperjesi polgár,

ö felsége az erdélyi fejedelem épitömestere.
A kassai dóm éjszaki oldalán örködö Orbán-toronynak épitését 1628-ban ápr. 2.-án megkezdték.
Hogy Lindner épitette-e, erre vall a gyulafehérvári püspöki palota egyik kapuja ,melynek architekturája szembeötlöen hasonlatos Orbán-tornyunk ajtajával. /3.ábra. repr./ Eperjesen is hasonló épületet emelt. Az ács és kömüves munka 1629-ben még folyik.

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMKE Közl. 1904. évf. 81.l. 28. kötet, 3. füz.

Lindner Márton

eperjesi építész

A kassai szt Orban toronyhoz 1912 ben építettek a loggiaszerű árkádokat és üzlethelyiségeket. Ugyanez esztendőben illesztettek az árkádok s a torony falára a dóhiból és környékéről való régi sírkövecket. 1927. ben vasáll-

Wick Béla dr. A háromszáz éves stb 17. l.

vánnyal cserélték ki a torony kettős keresztjének elkorhadt alapgerendáját

corypha umbraculifera

talipot palm

Lindner Márton

eperjesi nármazású
épitész épitette az
alábbi tornyot 1628-
29-ben. A torony oromza-
tát eredetileg renesszánsz
csipkezet és sgraffito
disz ékitette. Midőn a
tornyot magasba emel-
kedő tetővel láttázel,
a diszezet fallal töl-
töttek ki. 9 Fenti épitette
Bethlen Gábor fejede-
lem gyulafehérvári pa-
lotáját is -

Wick Béla dr. A há-
romszáz éves kassai
szent Orbán-torony.
1628-1928. Košice 1928.
6, 7. l.

9 Jelenbegi, piramis
alakú tetőjet az 1775-ki tüzvesztén
kapta.

liquidambar orientalis

sztòraxfa

LINDT, Simon [illegible]

1752

Im Jahre ... schuldete ihm Paul Karl Pfäffer

An 1996/1-3. 233

másik sírkő, ornamentális keretben Sepultura Ben
170. A padozatban itt még egy faragott kő, k
formájú czifraággal.

A templomhajó déli kapuja hornyolt kőkeret
primitív de régi vasalással ajtószárnyán. A templ
északi külső falán három, a szentély falán eg
szentély hátsó falán Szent Kristóf óriási falképé
templom nyugati falán kerek ablak s egysz
ajtókeret.

A templom főoltára csavart oszlopos portál
látogatását ábrázoló festménnyel s szép fafaragvá
sz. Tabernáculumában ausburgi úrmutató, fel
Beniczky kriptában talált ezüstből 1702-ben készí

Sekrestyében:

1. Ovális fakeret lombékítményekkel, XVII. sz.

M.D.K.

Lindtner János Virgil.

A Dunai meg svábhegyi viznek a várba való vezetésére 1685 után inditottak kisérletet és a salzburgi "Wasserkünstler" néven ismert Lindtnert hivták meg, azonban munkája közben forrólázban meghalt.

Schoen Arnold:Prati kamarai épitész mérnök Budán

Müv.Tört.Ért. 1.szám. 29.lap

1960.

Lindtner Márton

Bethlen Gábor
udvari építésze

l.

Kőszeghy Elemér

Kassa zimenlékei
Bp. 1939. 18. l.
Officina

saterium részéről a háromnal több
vármegyei és államvasuti alkalma-
helyettesitő rendkivuli évi segé-
ügyben f.évi augusztus hó 11-én
kiadott körrendelet 3-ik pontjára
15.évf. 97.szám/ való utalassal,
hivja fel az intézet alkalmazottait,
helyettesitő rendkivuli évő se-

MDK

Lindwurm Testvérek építész

Magánépitési...engedély. Épitő Ipar, 1910. jun.19. 259. o.

6475o. Lindwurm testvérek, épitészek

terve a Kubinyi Barna, Komócsy-u. 6. emeletes ház épitéséhez - engedélyt kapott.

Epitő ipar. 1910. jun.14. Magánépitési engedélyek.

MDK

Lindwurm György építész

magánépitési eng.

Épitő Ipar-Épitő Művészet, 1922. okt. 15. 152 l.

temették el, Földesen. — Olaszi Liszka Béla, állami főreáliskolai tanár, a ki ezelőtt a fővárosban a napi sajtó buzgó munkásai közé tartozott, 43 éves korában, Kecskeméten. — Hubner Ferencz, m. kir. felmérési felügyelő, 71-ik évében. — Jüngling Mihály, nyug. m. kir. uradalmi ispán, földbirtokos, 75-ik évében, Málomban. — Krajcsovits Gusztáv, nyug. államvasuti tisztviselő, 67 esztendős korában, Budapesten. — Mössmer Ernő, a Mössmer József czég főnöke, 44 éves korában, Budapesten. — Id. Olaj Ferencz, Vácz városi képviselő, 74 esztendős korában. — Mády János, a budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvénytársaság nyug. főtitkára, 56-ik évében, Kecskeméten. — Sófalvi Schopf Lajos, m. kir. pénzügyi titkár, 47-ik évében, Budapesten. — Vállas Tivadar, a Flóragyertyagyár hivatalnoka, 23 éves korában, Budapesten. — Suchán Venczel, dohánygyári főgépész, Debreczenben. — Harsányi Menyhért, kisváradi ügyvéd és földbirtokos, beregmegyei somi birtokán. — Biró Zoltán, a kolozsvári ref. főiskola növendéke, Biró András ref. lelkész fia, 20 éves korában, Darócz-Bogártelkén. — Hirsch Mihály, gimnáziumi tanuló, 18 éves korában, Budapesten. — Bodroghy Elemér, budapesti VIII. kerületi elüljárósági tisztviselő, 21 éves, Rákos-Csabán.

Özv. galochi Theömeösváry Károlyné, 88 esztendős korában, Budapesten. Férje hadbíró volt Bem táborában, az elhunyt pedig azzal szerzett honleányi érdemeket, hogy ér-pelei birtokára befogadta a menekülő honvédeket. Debreczenben is ő adott szállást Duseknek, Kossuth 49-iki pénzügyminiszterének s az ő házában készítették a Debreczenben nyomott Kossuth-bankókat, valamint ott őrizték a kincstár minden aranyát-ezüstjét. — Özv. Matkovics Pálné, szül. Szilágyi Ernesztina, Bus Vitéznek, a régibb magyar irodalom ismert munkásának özvegye, 61 éves korában, Budapesten. — Özv. Weszely Sándorné, szül. Hets Szidónia, 70 éves korában. Az elhunytban Hindy Kálmán, fővárosi

SAKKJÁTÉK.

2219. számu feladvány. Laws B. G.-t

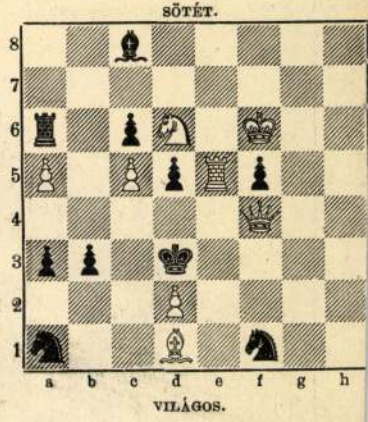

Világos indúl s a harmadik lépésre matot

A 2200. sz. feladvány megfejtése Pauly

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*
1. Fb6—c7	Ke6—d5 (a)	1.	
2. Ba1—h1	Kd5—e4 (b)	2. Ba1—b1	
3. Bh1—e1 †	t. sz.	3. Bb1—b5	
4. Be1—e5 mat.		4. Bb5—e5 mat.	

b.		*c.*
2.	Kd5—c5—e6	1.
3. Bh1—h5	t. sz.	2. Ba1—e1
4. Bh5—e5 mat.		3. Be1—e5 : stb.

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J
Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Néme
Lipótvártt: Hoffbauer Antal. — *Bakony-Szentlá*
János. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY

Linek Lajos rajza.

KOSSUTH A HALOTTAS ÁGYON.

Sándor „Fehér könyv"-ének legújabb kötetéből.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A SZENTANDRÁSI BIRÓ FIA.

Elbeszélés.

Irta JÓKAI MÓR.

A burkus háború alatt történt ez az eset, a minek a hire szájról-szájra hagyva maradt fenn messze tűnt időkből.

A két hadakozó potentát fegyverszünetet kötött; s az alatt, a mig a diplomaták egymásnak a vánkosából igyekeztek kihúzgálni a tollat, a fegyverben álló csapatok heverészhettek a szalmájukon: ha volt nekik.

Két lovas csapatot csak egy kis folyóvíz választott el egymástól: a Neisse; nyáron nem is akadály az a huszárnak: ott gázol át rajta, a hol csillámlani látja a vizet. Ez volt a határvonal.

Mind a két csapat huszár volt. Az innensők Batthyány vitézei, a tulsók Trenk Frigyes halálfejes huszárjai. Amazoknak kék dolmánya volt, farkasbőr kaczagánynyal, piros csákós süvege, emezeknek fekete mondúrja, medvebőr kaczagánynyal, halálfejes kalpaggal.

A kis folyó két partja tele volt nőve sűrű fűzfabozóttal, az ellenséges vitézek nem láthatták egymást, csak a felállított előörsök innen is, túl is, néztek egymással farkasszemet, a többiek csak akkor, ha kommandószóra a folyóhoz itatni lementek.

Ki volt adva a parancsolat, hogy minden ellenségeskedésnek szünetelni kell, a míg hármas ágyúlövés hírül nem adja, hogy a háború újra megindult.

Hanem az itatáskor mégis csak össze kellett kerülniök egy puskalövésnyire. Olyankor aztán átdiskuráltak egymáshoz. Batthyány huszárjai magyarok voltak, Trenk lovasai németek; hanem tótul tudtak, aztán még a «teremtettét» is megértették mind a két félen.

A Trenk lovasainak a kapitánya azonban magyar lehetett, mert a mit az átkiabált, azt a magyarok meg is hallhatták, meg is érthették.

Olyan hangja volt, mint a bikának s a mondásai tündököltek a körmönfont kifejezésektől. A mi csúfnevet csak kitaláltak a magyarok egymás boszantására, azt sorba rakta rájuk, megtoldva jó kívánságokkal.

A magyarok sem maradtak adósok. Azoknak a kapitánya, a hórihorgas Janosics, még törökül és ráczul is tudott szitkozódni, s letromfolta a burkus kapitányt.

— No, ha olyan nagy vitéz vagy szájjal, — kiáltott át túlról a burkus magyar kapitány, — mutasd meg, hogy karddal is győzöd a patvarkodást. Amott van egy halom a ti oldalatokon; jőjjünk ottan össze holnap reggel, jó hajnalban s mérjük össze a kardunkat.

A magyar kapitány elfogadta a kihivást. Szokás volt ez a régi bajnokok közt, hogy nyilt síkon összeakaszkodott egymással két kiváló dalia s a maga nemzete dicsőségeért páros viadalt küzdött meg életre-halálra. Ezt nem tartották a fegyverszünet megszegésének, csak vitézi tornának.

Másnap hajnalhasadtával trombitaszó jelenté, hogy a burkus részről elindult a bajnok a tusára. A kürthang az előörsöknek szólt, hogy a vizen átgázolóra rá ne puskázzanak. Magyar részről is megadatott a válasz harsonával. Janosics kapitány felült a lovára, s ő is megindult a kijelölt domb felé, kisérve a trombitásától. Janosics kapitány híres vitéz volt, hat láb magas termet, hosszú karokkal; de a trombitása is megnézni való legény volt. Nem lehetett még több tizennyolcz évesnél, bajusza sem volt még, hanem a termete daliára vallott: csak úgy feszült rajta a dolmány, csak derékban volt karcsu.

Csaknem egyszerre kaptatott fel a dombra a két ellenséges bajnok. Itt a burkus jelt adott a trombitásának, hogy maradjon hátra.

A burkus kapitány végig nézett a suhanczon s egyet törült a bajuszán, megvetően dörmögve.

— Eredj már te pállottszájú kölyök, mert ha megharagitasz, ugyan megtánczoltatom a hátadon a szentandrási biró korbácsát.

— Nem ugyan hogy nem azt. Magam is a szentandrási biró fia volnék.

— Melyik szentandrási biróé te?

— Hát a Vértessi Mihályé.

— Tyhű! A ki áldotta! Hisz akkor te az én fiam vagy, a Pesta! Én vagyok a Vértessi Mihály, a te apád! (Folytatása következik).

Linek Lajos rajza.

Nagy bozontos feje a Góliát fejére emlékeztet.

Ellenben Janosics kapitány is jelt adott; de maga magának a hátul maradásra, a mint egész testi alakjában megpillantá az ellenfelét.

Hisz ez nem anyaszülte ember, hanem mesebeli szörnyeteg. Nagy bozontos feje csimbókokba fonott szürke hajjal a Góliát fejére emlékeztet. Ilyen lehetett annak a két válla, dereka is, hatalmas öklében fennen villogtatott egy szörnyű széles pallost, a mi egy csapással képes a lovagot nyeregkápáig ketté hasítani. S a milyen szörnyű az alakja, olyan rettentő az arczkifejezése, sebhelyek forradásaival tele, szemei szikráznak, fogai csattognak. Alatta toporzékol a ló, mintha nem a mén vinné őt, hanem ő dobálná a lovat. Hangja olyan, mint a barlanglakó csodáé.

— No hát hol vagy magyarok legvitézebb bajnoka? Állj velem szembe!

De biz akkor ez már épen az ellenkező részét fordítá feléje.

— Eb áll bajnak ezzel a vasgyúróval! — dörmögé Janosics kapitány. Emberrel fogadkoztam én verekedni, nem behemóttal. Hisz ez megesz!

— No hát nincs a magyarok között vitéz, kérkedett a burkus kapitány, a ki össze merje csapkodni a kardját velem?

— De igen is hogy van! — kiáltott oda a fiatal trombitás. S azzal odanyomta a trombitát a kapitánya markába: fújja rajta az a hátrálót, maga pedig kirántotta a szablyáját, sarkantyúba kapta a paripáját s felrugtatott a dombra.

A LOVAGLÓ-MESTER.

Elbeszélés az amerikai életből.

Irta F. W. Wharton. — Angolból fordította S. A.

I.

Szokatlanúl kellemetlen éjszaka volt. Egész nap esett a hó, sőt az előtte való éjjel nagy részén is; a szél fölkerekedett és kupaczokba gyűjtve össze a havat, könyörtelenül söpörte végig a vidéket.

Lucy kisasszony kényelmesen, de töprenkedve ült a lobogó tűz mellett, s az újjain számlálgatta, nem maradt-e kinn egyik-másik a gondjaira bizottak közül.

A csirkék, a tehenek, a lovak, a kutyák (szeme itt egy fekete, aztán egy vörös fejre fordult, melyek mind a ketten ruhája szélén pihentek), a virágok, az öreg Brown asszonyság, a cselédek... Teljes volt a szám de oh, rettentő még csak gondolni is azokra, a kik kívül vannak az ő hatáskörén!... Megborzongott s fölkelve nyugtalanul járt föl s alá a nagy szobában.

A városi nép kényelmetlen szobákban szorong, vagy hajléktalanul csatangol az utczákon; a falusi megfagyva bukik a hóbuczkákba, vagy megveszi a hideg fütetlen kunyhójában... Ilyesmiket gondolt az élénk képzelődésü Lucy kisasszony, mig künn a vihar tombolt.

Nem jó egyedül lenni ilyen időben. Ránézett az asztalra, mely tele volt könyvekkel, folyóiratokkal, lapokkal és megrázta a fejét. Olvasni? lehetetlen. Micsoda zúgás!...

Ebben a pillanatban új, vad nótába kezdett a szél. Bőgött, dühöngött, veszettül tépte az ablakokat, az egyiket ki is csapta, aztán hirtelen elkezdett nyögni és zokogva kuncsorgott a ház körül. Szinte emberi hangok voltak. Lucy kisasszony kővé meredten állott, hallgatózva, remegve. Talán csakugyan segitségért kiáltott valaki, talán ki kellene mennie a kapuhoz, talán az utczára, vagy épen az országútra,— egy pillanatig úgy tünt föl neki, mintha kötelessége volna az országúton czirkálni hajnalig. Aztán egy éles hang ütötte meg füleit, egy koppanás, valaki megkopogtatta az ablakot.

Maga is szégyelte, de valami félelem szoritotta össze a szivét. Megfordúlt és az ablakhoz ment. Valaki volt ott, még pedig ember, annyi bizonyos volt. Intett neki a kezével, félelmét elnyomta a szánalom s kisietve a szobából odakiáltott a cselédleánynak, a mint a pitvaron végigfutott.

— Jane, Jane, a kaput, valami szegény ember!

De mégis ő maga volt, a ki először ért az utczai kapuhoz s kinyitotta. Jane mögéje állt, hogy kikerülje a betóduló hó rohamát.

A hótól befödött lépcsőfokokon egy ember állott, batyuval a hóna alatt.

— Jőjjön be, — kiáltotta Lucy. — Jőjjön be!

Mielőtt Jane megértette volna, miről van szó, a jövevény már a nappali szoba kandallója előtt állott, lucskos csizmáit a kandalló szélén száritgatva, összefagyott ruhájával megáztatva a szőnyeges karosszéket, s még mindig karjaiban szorongatva batyuját.

Lucy kisasszony úgy érezte, hogy kimondhatatlan öröm járja át a szivét.

— Valami ennivalót, Jane, — mondotta — és kérdezd meg Dávidtól (ez a kertész volt, a ki az előszoba pallóján szokott aludni) van-e szá-

— Jőjjön be, — kiáltotta Lucy. — Jőjjön be!

Lucy az ablakhoz ment.

raz harisnyája és egyéb fehérnemüje? Teát, Jane, teát és wiskyt.

Ez már jelentett valamit Lucy kisasszonynál s Jane ugyancsak el is ámult. A fiatal ember csöndesen ült és ránézett háziasszonyára.

— Nincs valamire különös szüksége? — kérdezte az utóbbi nyájasan — vagy tán nem is tud beszélni, annyira ki van merülve?

A fiatal ember megrázta a fejét.

— Tudok én beszélni egész jól, — szólalt meg lassan; — nem is zavartam volna önt hajlékért, ha nem e miatt.

És kibontotta a batyut s egy csecsemőt vett ki belőle.

Az asszonyok meghökkentek. Lucy kikapta kezéből a gyermeket.

—Egy gyermek! Egy gyermek!— kiáltotta.— Ilyen viharban! Uram Istenem, micsoda szörnyűség! Csak nincs baja!

Lefejtette róla a nehéz gyapju pólyát s megtapintotta hideg kis arczocskáját. A fiatal ember a tűz felé fordult:

— Él, — mondotta, — a kis koldus elég meleg volt mostanáig, de aztán gondoltam, mégis csak jobb lesz, ha nem hurczolom tovább ebben az időben.

Lucy kisasszony értetlenül nézett rá.

— Nem ülne itt egy kissé? — mondotta neki, — ide küldöm Dávidot s majd magam is idejövök önhöz, de előbb a kicsikére kell gondolni.

A két nő eltünt. Csaknem egy órába került, mig Lucy kisasszony visszatért a nappali szobába. Szeliden kinyitva az ajtót, megállott a küszöbön s mielőtt belépett volna, sokat mondó tekintettel nézett végig a látogatóján.

Ugyanazon a széken ült most is. Időközben evett és ivott s egy pár száraz ruhadarabot vett föl, a melyeken Lucy megismerte a Dávid ruháit. Meglátszott rajta, hogy nagyon jól érzi magát a tűz mellett. Lucy kisasszony feléje ment s leülve vele szemben egy székre, bólintott a fejével, az idegen fölállt helyéről.

— Üljön le — szólt Lucy kisasszony. — Beszélni akarok önnel.

Hosszas csönd állott be; az idegen leült és szemeit a kisasszonyra függesztette.

Nem volt munkásember, de «gentleman» se volt. Nehéz volt tisztába jönni állásával, s a szeme sem volt valami biztató. Csinos, nagyon világos kék szem volt, a szempillái és szemöldöke ir származásra vallottak. A szabályos vonásu, de köznapi arczot feltünővé ez a szem tette.

A csönd kezdett kényelmetlen lenni s Lucy kisasszonynak eszébe jutott, hogy neki van joga kérdezni.

— Az a kedves gyermek az öné? — kezdte.

A férfi habozott, aztán egy kemény vonás ült ajkára s úgy mondta:

— Igen.

— Nincs még egy esztendős?

— Nyolcz hónapos.

— Hol van... hol van... — Lucy kisasszony megakadt.

A világoskék szem nyugodtan nézett az övébe:

— Meghalt.

— Oh, — sohajtotta Lucy kisasszony s újra csönd állott be.

— Mit akar vele csinálni? — kérdezte megint.

A jövevény arcza kissé megváltozott, még pedig nem épen kedvezően.

— Tudja az Isten, — mondotta aztán elkomorodva.

Lucy szive megdobbant keblében. Szegény kis gyermek, szegény kis gyermek!

— Hát nincs valami terve? — kérdezte.

— Tervem? nincs, — szólt a férfi és fölemelte fejét. — Ha lerázhatnám magamról valamiképen s nem kellene a kicsikét valami árokba vetni... Gondoskodnom kellene róla, de hogy mikép, azt nem érem föl észszel.

A keze ökölbe szorult, de aztán rágondolva Lucy jelenlétére s visszanyerve önuralmát, melyet ugyancsak megtanul az ember, ha végigkóborolja a világot a nélkül, hogy helye volna benne, elcsöndesedett és kényelmesen terpeszkedett el székében.

Lucy kisasszony feléje hajolt. Talán harminczkét éves volt, vagy valamivel több, de mivel egész a legutóbbi időkig magánál jóval idősebb emberek közt élt, most pedig egész egyedül maradt, sokkal idősebbnek látszott, mint a mennyi volt. Nem is volt valami szép, de szelid, nyugodt tekintete és kedves, reszkető hangja volt s úgyszólván rá volt írva az arczára, hogy meg lehet benne bizni.

— Látom, hogy zavarban van, — mondotta. — Beszélhet nekem valamit a helyzetéről? Talán segithetnék önön vagy a gyermeken. Hogy van az, hogy igy kóborol vele?

A férfi erősen ránézett. Szeme, mint az ellenséges földre küldött kém, tájékozást keresett és talált s ez a tájékozás értékes volt. Urinő, annyi bizonyos, szelid, jó, megbizható a barátjának és könnyű préda az ellenségének. Talán segitségére lehet a gyermekkel; a mi őt magát illeti, vállat vont, a mi az ő nyelvén azt jelentette, hogy ezzel nem törődik. Tehát, lebocsátva könyökét a térdére s egyenest belenézve Lucy szemébe, azzal a sajátságos fényével szemeinek, melyek őt jellemezték, elmondta a történetet; nem a magáét, hanem a gyermekét. A maga életét csak tiz hónappal a gyermek születése előtt kezdte. A tények ezek voltak:

Üzlete volt; néha dolgozott is, néha eljárt barangolni. Ezt akarta tenni örökké. Megismerkedett egy leánynyal, a ki magasan fölötte állt, beleszerettek egymásba nagyon. Az ajka megrándult kissé, nem annyira az ellágyulástól, mint inkább a saját bolondsága feltoluló emlékeitől. Ezuttal nem birt kibontakozni az érzelmekből, mint máskor nem egyszer tette (Lucy kisasszony előtt megvillant kissé előbbi életének képe). Megszökött tehát a leánynyal. Kilencz hónapig hányódtak-vetődtek, megszületett ez a gyermek, helyzetük mind roszabbra fordult s mire a gyermek hét hónapos lett, az anyja meghalt egy kórházban. Ekkor ő fogta a gyermeket és ment tovább. Nem tudta, mit csináljon vele, legjobb szerette volna elhagyni valahol. De hol? A lelenczházban? Soha...

Lucy kisasszony ez elbeszélés minden szavát úgy érezte, mintha bevésődnék az agyvelejébe kitörülhetetlenül. Oly élénken élt lelkében a

gyermek képe, hogy az utolsó szavaknál szinte látta maga előtt s keze és ajka reszketni kezdett.

— Értem, — mondotta, mikor a férfi hirtelen elhallgatott s kérdő tekintettel nézett rá. — Mondjon még valamit, ha nem esik terhére — hangja akadozott kissé — mondjon valamit az anyjáról, a gyerek anyjáról. Már mint a rokonságáról és környezetéről.

A férfi gondolkozott egy pillanatig.

— Az apja methódista pap volt, — mondotta aztán.

Lucy kisasszony visszarettent ültében.

— Mennyire szenvedhetett, mikor megszökött tőle! — Ezek a szavak jöttek önkéntelenül az ajkára.

— Azt hiszem, igen, — szólt a férfi, kinek arcza simára volt borotválva, t. i. két-három nappal azelőtt s volt benne bizonyos finomság, a mi gyakran megszokott lenni a középosztályhoz tartozó amerikaiaknál. De volt valami az arczvonásaiban, a mi szívtelenségre vallott s megrémitette Lucy kisasszonyt.

— Mikor az asszony írt szüleinek a gyerekről, — folytatta a férfi, — megátkoztak mind a kettőnket és felvilágosítottak bennünket, hogy legjobb lesz, ha éhen halunk.

Lucy kisasszony küzködött magával. Mit tegyen? A gyermek nem maradhat az apjánál. Meg fogja tartani, gondját viseli. A lélekzete elállott. Igen, igen. Majd később határoz róla. Szerencse, hogy függetlenül áll a világon, mint nagyon kevés ember.

— Ha a gyermeket így hurczolja magával, meg fogja ölni. A legjobb volna . . . a legjobb volna, — rámeresztette szemeit és habozott, — a legjobb volna, ha nekem adná. Én gondját viselem.

— Gondját viseli? — Elmosolyodott, aztán elnevette magát. Meglátszott, hogy nem valami nemes lélek, semmi sem mutatja azt ki olyan jól, mint a nevetés.

Voltak pillanatok, a mikor Lucy kisasszony rokonszenvesnek találta, sőt csinosnak is tartotta, de most —

— Gondoskodni akar róla? Igazán nagyon jól teszi. — S megelégedetten mosolygott megint; Lucy kisasszony pedig komolyan felelt neki.

— Megteszem, az alatt a föltétel alatt, ha aláir egy irást, hogy nálam hagyja örökre s hogy senki másnak nincs joga hozzá, rajtam kívül.

— Jól van. Nagyon szivesen megteszem. Lemondok minden hozzá való jogomról. Aláirom az iratot, aztán elmegyek. Ugy-e ez az, a mit kiván?

Lucy csodálkozott ennek az embernek a könnyelmüségén.

— Elmegyek nyugatra — folytatta az. — Oda kivánkoztam régen s kivánkozom most is. Ön pedig ellátja a leánykát. Ez szép dolog, — csoda-szerencse. Ma éjjelre még itt maradhatok, ugy-e?

Nevetett megint. Mintha más emberré lett volna; a teher leszakadt válláról.

— Persze hogy itt maradhat, — mondta Lucy kisasszony: — holnap aztán mehet és —

— És nem is jövök vissza, — fejezte be a férfi. — Helyes, ez teljesen beleillik terveimbe.

Az üzlet el volt intézve.

II.

Lucy Lea kisasszony, gyönyörű juniusi reggelen mazsolát válogatott nappali szobája ablakánál. Az orgonabokrok illata eltöltötte a levegőt. A hosszú, hűvös, magas mennyezetű szoba ki volt tisztogatva és fel volt ékesítve, nagy orgona- és almavirág csokrok töltötték meg a vázákat s minden egyéb is ünnepi díszben volt, mert Lucy kisasszony vendégeket hivott ma estére. Megelégedéssel jártatta körül szemeit mindenütt, sehol sem talált semmi kivetőt.

Aczélszürke haja, hátrasimítva síma homlokáról, keskeny csipkeszegélybe volt foglalva. Két év óta, ötven éves kora óta hordott ilyen sapkát, — ő nevezte annak, — mert azt képzelte, hogy ez méltóságosabbá teszi megjelenését. Arczán az egészség pírja ült, de rendszerint derült szemében valami aggodalom látszott. Úgy tünt föl, mintha nagyon komolyan venné a mazsola-válogatást s csak akkor vette észre, hogy nincs egyedül, mikor a szobába bejövő leány már mellette állott.

— Édes Annuskám, — kezdte Lucy kisasszony, — milyen gyorsan jöttél át a szobán! Nem is gondoltam, hogy . . .

— Hogy a házban vagyok, úgy-e? Tudom, — a magas, nyulánk hölgy, a ki most megszólalt,

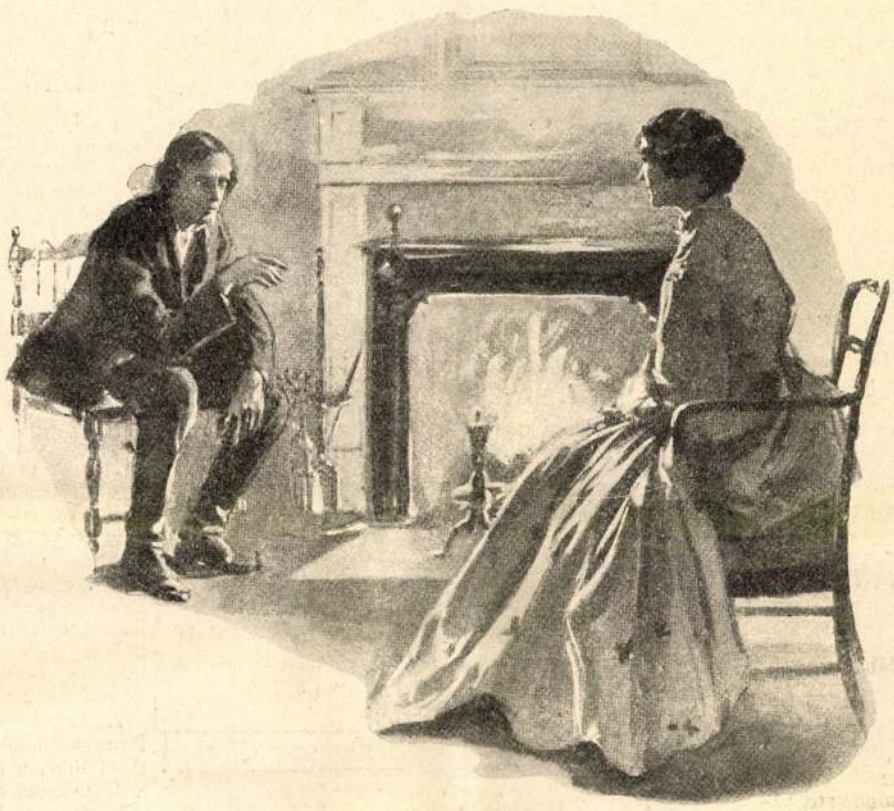

A férfi erősen ránézett.

mosolyogva nézett le rá, — de hát nem birok sokáig megmaradni egy helyen. Az nem valami mulatságos.

— Ne mondd, édesem, hogy nem tudsz, hanem nem akarsz, — javította ki Lucy kisasszony szeliden. — Az ember meg tud tenni sok mindenfélét, csak meg kell próbálni. Kezdődik már a lovagló órád?

A leány leült az ablaknál álló kényelmes karosszékbe s könyökét az ablakpárkányra nyugtatva kinézett.

— Öt percz mulva, úgy hiszem, megkezdődik, — mondta. — Ma új lovon fogok lovagolni, Pajkos a neve. Dexter úr azt mondja, hogy nagyon nemes vérű állat és szinte repül . . .

— Ki az a Dexter úr? — Lucy kisasszony kérdőleg emelte szemeit a leányra.

— Dexter úr a lovagló mester, néném — nevetett a leány, de nevetése elkomorította Lucy kisasszony arczát.

— Kerestelek ma reggel, — mondá ez nagyon komolyan, — de nem találtalak sehol sem. Hol voltál? Szeretnék neded valamit mondani.

— Csak nem akar prédikácziót tartani? — Annuska feléje nyujtotta keztyüs kezeit — kérem, néni, hisz tudja, hogy gyűlölöm a prédikácziókat. A pajtában voltam, néztem az embereket . . .

— Te is mindig az emberek után szaladgálsz, — szakította félbe Lucy kisasszony, szokatlan szigorusággal. — Én azt hiszem, egy fiatal hölgy találhatna foglalkozást reggel a házban is.

Egy perczig csönd volt. Annuska keskeny felső ajka odaszorult az alsóhoz, kék szeme egy pillanatra találkozott Lucy kisasszonyéval, aztán kitekintett az ablakon a fákra. Az idősebbik hölgy jól ismerte ezt az arczkifejezést: épen nem volt benne engedékenység, sőt ellenmondást fejezett ki s bizonyos kellemetlenül erélyes vonást vegyített a leány arczvonásai közé. Lucy kisasszony a leány gömbölyű vállára tette a kezét.

— Gyermekem, — mondta, — nem is gondolod, mennyien tartották már kötelességüknek, hogy figyelmeztessenek engem a vadságodra. Alig van hét az utolsó néhány hónapban — azaz, hogy ne túlozzak, legalább is ötször volt rá eset, hogy barátaink szükségesnek találták . . .

— Hogy kéretlen és ostoba kritizálással alkalmatlankodjanak neked, — vetette közbe a leány. — Meghiszem azt. May Leverett mindig fölbiggyeszti az ajkát, valahányszor a fivére átlovagol hozzánk, de ez azért mégis átjön; Beale kisasszony . . .

— Nem beszélek bolondos lányokról, kedvesem, ámbár az sem kivánatos dolog, hogy a korodbeli leányok gyűlöljenek, — holott te, úgy látszik, néha annak tartod, — de komoly panaszok, melyeket az anyák emelnek ellened.

Annuska fölemelte a fejét és megrázta a homlokára eső hajfürtjeit.

— Micsoda panaszok?

— A legkisebbik köztük a beszédmódod. Merész magaviseleted a férfiakkal szemben, a mikor vagy félrevonulsz egy fiatal emberrel, vagy pedig egész lármás csoportot gyűjtesz össze belőlük; meggondolatlan tetteid, melyeket meg lehet bocsátani egy gyermeknek, de nem egy felnőtt fiatal hölgynek.

Lucy kisasszony elhallgatott egy időre, de maradt még mondani valója, a mi megkeményitette arczát és eltörölte a gyöngédséget szeméből. Csaknem haragos volt, a mint folytatta vádbeszédét.

— Annuska, — mondta, — tudod-e, hogy elküldtem ma reggel Maitlandot?

A leány meglepetve nézett rá.

— Elküldted? Hiszen Warren, a kertész azt mondta, hogy jó kertész lesz belőle . . .

— Igen, azt mondta. — A néni komolyan nézett a leány szemébe. — Nem sejted, hogy miért küldtem el?

A leány fényes, tiszta szeme elborult kissé. Arczát friss pirosság futotta be, — de azért bátran szemébe nézett nénjének.

— Oh, — mondotta.

— Tehát tudod? — Lucy kisasszony elsápadt.

— Igen, tudom.

— És nem szóltál róla soha . . . soha . . .

Annuska összekulcsolta kezeit.

— Lucy néni, — a hangja halk volt, de nem reszketett, — lassabban a paripával! Gondold meg kissé a dolgot. Nem vagyok bolond. Tudtam, hogy a kertészlegényünk elég meggondolatlan volt, hogy belém szeressen. De hogy e miatt elveszítse az állását, azt nem értem. Ha ő akart elmenni, elmehetett, nekem mindegy volt . . .

— Neked mindegy volt, — ismételte Lucy néni elkeseredetten kiáltva föl — és ezt az a

gyermek mondja, a kitén oly gondosan neveltem! Nem tudod, nem érted, mily illetlen lett volna, ha itt marad? Hát nincs benned ösztön? Nem érezted, hogy az ő csodálata téged lealacsonyít?

A leány, a ki élénken figyelt, úgy bámult rá, mintha az arczáról akarná kibetűzni, miben viselte magát illetlenül. Az utolsó szavaknál erősen elpirult, aztán megrázta a fejét.

— Nem, nem éreztem. Miért is éreztem volna? Derék gyerek volt. Nem kételkedem benne, — e szavaknál tréfásan villant föl a szeme, — hogy tisztességes szándékai voltak s a Maitlandok jóhangzású nevével szeretett volna fölruházni. Persze, ez bolondság volt. Talán elküldtem volna a saját maga érdekében, de nem sokat törődtem a dologgal, ő pedig nem szólt egy szót sem.

Lucy kisasszony fölsohajtott.

— Maitland gyalázatosan viselte magát. Mind a cselédek látták. Warren mondta meg nekem nagy megbotránkozva.

— No, bizony, Warren hatvan éves s öt felnőtt gyermek atyja. No, de itt vannak a lovak, néném. Mennem kell.

Fölkelt, habozott kissé, feléje fordult nénjének, hogy megcsókolja, de aztán mást gondolt s kiment az ajtón.

— Ha majd megtisztulok Isten szabad levegőjében, visszajövök és megcsókollak.

Magas, karcsú alakja eltünt.

(Folytatása következik.)

A

„VASÁRNAPI UJSÁG“

és

„POLITIKAI UJDONSÁGOK“

48-ik évfolyam. *1901-iki évfolyama.* Szerkeszti: **Nagy Miklós.**

A **„Vasárnapi Ujság“**, melynek vezetése immár harminczhárom esztendeje van ugyanazon szerkesztő kezeiben, — a jövő 1901-ik évvel *48-ik évfolyamába lép.* E legrégibb magyar képes lap jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érzületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükre, szóval **korunk történetének igazi krónikája** legyen. Közli a hazai és külföldi nevezetesebb emberek *arczképeit, élet- és jellemrajzokkal* kisérve; *költeményeiben, elbeszéléseiben* a szépirodalmi becs mellett a nemesebb izlést és nemzeti irányt tartja szem előtt; *képeiben,* melyeknek érdekességet vagy művészi becsök, vagy a napirenden levő események kölcsönöznek, *képmagyarázataiban, történelmi, népismei, természettudományi, társadalmi s a tudományok népszerűsítésére, vívmányaiknak nagy körben elterjesztésére szánt czikkeiben* arra az egyszerű természetességre és józanságra, való hűségre és megbizhatóságra törekszik, mely e lapot családi lappá, valódi házi baráttá tette oly sok magyar tűzhely körében. *Tárczaczikkei* és *kisebb közleményei,* valamint a *heti események ismertetésére szánt rovatai* felölelik az irodalom, a művészetek, a közintézeti s általában az egész köz- és társasélet körében fölmerülő mozzanatokat.

*

Eredeti elbeszéléseket és regényeket, többnyire illusztrálva, közöl *Jókai Mórtól, Mikszáth Kálmántól, Baksay Sándortól, Gyarmathy Zsigánétól, Rákosi Viktortól, Vértesi Arnoldtól, Máriaffi Dávidtól, B. Büttner Linától, Petelei Istvántól, Szivos Bélától, Kazár Emiltől,* stb. — A külföld szépirodalmából a legjelesebbeket válogatja ki: hosszabb elbeszéléseket, regényeket, művészi kivitelű képekkel illusztrálva.

*

Mint családi lap, kiterjeszkedik **a női munkakörre és divatra is.** A női foglalkozás körébe tartozó közleményeken és képeken kívül ismerteti időnként a divat terén fölmerülő s a jó ízlést és a szép iránti érzéket fejlesztő legújabb jelenségeket.

*

A «*Vasárnapi Ujság*» hetenként *két és fél nagy ivre* terjedő tartalma mellett jövőre is adni fog időnként *rendkivüli mellékleteket és minden évben nagyobb külön képmellékletet is. Tartalma évenként több mint 130 ivre* terjed s több mint *ezer képet* közöl évenként.

*

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a most már 47-ik évfolyamába lépő **„Politikai Ujdonságok“,** melyet mint az *eseményekhű és részrehajlatlan előadóját* valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasóközönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség *együtt* találja benne mindazt, a mi a napilapokban *elszórtan* jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a *napilapokat is sok tekintetben pótolja.*

*

A «Politikai Ujdonságok» előfizetői e lapnak hetenként egy nagy ivre terjedő politikai tartalma mellett külön díj nélkül kapják a «Világkrónika» képes melléklapot, mely hetenként egy ivnyi mulattató és ismeretterjesztő közleményeivel egészíti ki a főlap politikai tartalmát, melyhez még a «Magyar Gazda» czimü havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklap is járul. Az igy két melléklappal megjelenő «Politikai Ujdonságok» előfizetési ára: negyed évre 2 korona 50 fillér, a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt 6 korona, — fél évre: 5 korona, a «Vasárnapi Ujság»-gal együtt 12 korona.

*

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. sz.** küldendők. *Egyes előfizetések* legczélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

Új előfizetőink szíveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatólag kiírni. — ***Régi előfizetőink*** legczélszerűbben úgy járnak el, ha czímszalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet a posta-utalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadóhivatalnak. — ***Külföldi előfizetésekhez*** kérjük a postailag meghatározott viteldíjat is csatolni.

Gyüjtőinknek a *«Vasárnapi Ujság»-ból* **10**, a *«Politikai Ujdonságok»-ból* **6** *előfizetett példány után egy tisztelet-példánynyal szolgálunk.*

*

Előfizetési föltételek:

	Koronaértékben					
	Egész évre		Félévre		Negyedévre	
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
A Vasárnapi Ujság	16	—	8	—	4	—
A Világkrónikával együtt	19	20	9	60	4	80
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	24	—	12	—	6	—
A Politikai Ujdonságok a Világkrónikával	10	—	5	—	2	50

A Franklin-Társulat kiadó-hivatala,
Budapest, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

Heti étlap

az „Arany fáczán“ nagyvendéglőben

VI. ker., Andrássy-ut 69.

8903

Minden **Vasárnap:** *Szárnyas-estély,*
« **Hétfőn:** *Magyar vacsora,*
« **Kedden:** *Ropogós malacz-estély,*
« **Szerdán:** *Halászlé-estély,*
« **Csütörtökön:** *Vadkülönlegességi estély,*
« **Pénteken:** *Halászlé és tengerihal-estély,*
« **Szombaton:** *Disznótor és vadkülönlegességi estély.*

Valódi magyar borok: **Gyöngyös-Visontai bortermelők szövetkezetének pinczészetéből.** A világhirü **Steinfeldi márczíusi sör** kimérése. Ne mulassza el senki gyönyörü **vadásztermeimet, éttermeimet és a télikertet** megtekinteni. — Számos látogatást kér

Lantos igazgató, **Géczy Ferencz** udv. vadszállító és vendéglős.

1072./a. 900.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A földmivelésügyi m. kir. Minister ur ő nagyméltósága az 1900. évi deczember hó 6 án kelt 86,859. számu rendeletével a Komárom szab. kir. városban felállitandó selyemgombolyitó-gyár és melléképületeinek felépitését 154,904 kor. 65 fillér összeg erejéig engedélyezte, melyből:

Föld- és kőmivesmunka	99,087	kor.	59 fill.
Ácsmunka	13,224	«	25 «
Tetőfedőmunka	4,587	«	41 «
Bádogosmunka	3,323	«	66 «
Asztalos-, lakatos, üveges- és mázolómunka	10,546	«	85 «
Vasszerkezeti munka	23,738	«	89 «
Különféle munka	396	«	— «

A fentemlitett munkálatok kivitelének biztositása czéljából **az 1901. január hó 12-ének d. u. 3 órájára** a komáromi m. kir. államépitészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. Az ajánlat az összes munkákra, egyes munkacsoportokra, vagy az egyes munkanemekre külön-külön tehető.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fenti munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, 5 pecséttel ellátott zárt ajánlataikat a kitüzött nap d. u. 3 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival is inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az általános feltételek 5. §-a értelmében a földmivelésügyi m. kir. Minister ur ő nagyméltóságának tetszésétől függ, a benyujtott ajánlatot az ajánlati összegre való tekintet nélkül el, vagy el nem fogadni és az ajánlattevő nem követelhet kárpótlást azért, mert ajánlata el nem fogadtatott.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előirt, az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénz letételét igazoló adóhivatali nyugta csatolandó.

A szóban forgó munkára vonatkozó műszaki müvelet és részletes feltételek a nevezett kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Az ajánlati minta az államépitészeti hivatalnál megszerezhető.

Komárom, 1900 deczember 15-én.

M. kir. államépitészeti hivatal.

Szép, tiszta, üde arczbőrt ér el mindenki

az

Erna-kenőcs

VÉDJEGY

(Kéz- és arczkenőcs) használata által.

Higany- és ólomvegyületeket sem egyéb mérges alkatrészeket nem tartalmaz, miért is

TELJESEN ÁRTALMATLAN!

Biztosan és gyorsan távolit el **szeplőt, májfoltot, pörsenéseket** (vimmerli), **bőratkákat** (mitessert), **bőrhámlást, napégetést, arczveresseget stb.** I. számu tégely **1 kor.** (50 kr.)
A hozzávaló **ERNA-SZAPPAN** 60 fillér (30 kr.)

ERNA-KENŐCS II. számu még finomabb és hatásosabb mint az I. számu. Tégelye 2 kor. (1 frt).
Hozzávaló **FOLYÉKONY ERNA-SZAPPAN 1 korona** (50 krajczár)

ERNA -puder (fehér, rózsa és crémeszinü) 1 doboz **1 korona (50 krajczár).**
-fogpaszta, szappan nélkül, **1 kor. (50 kr.)**
-fogszájviz, egy üveg **60 fillér (30 kr.)** 8762

ERNA-HAJFESTŐSZER. (Cromatique de Erna.)

Tökéletesen ártalmatlan szer **ősz** vagy **vörös** hajzatnak (bajusz, szakál) **szőke, barna** vagy **fekete természetes** szinre való **kényelmes** és **állandó** festésre. — *A vele festett haj sem mosás által, sem gőzfürdőben nem hagyja szinét.*

A használati utasitás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.
Kapható szőke, barna vagy fekete szinben. Egy tok ára 4 korona.

Pönti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják.

Direkte megrendelhető: **BANTLER ÖDÖN** «Szent Miklós» gyógyszertára *Temesvar,* Király-utcza 4.

Tessék mindenütt határozottan **Bantler**-fele **temesvári Erna**-készitményeket kérni és rendelni.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

II. évfolyam. 1896. január 26. 5. szám.

A hetedik szentség.

Írta: Szabóné Nogáll Janka.

— Linek Lajos rajzaival. — (Folytatás.)

Így tudta élvezni azokat a gyönyöröket is, melyek a társas életben vártak rá. Hellmer Arturnak jó, tisztességes, becsült neve volt és a kis Hamupipőke az ő oldalán a Karvaly-család színvonalára emelkedett. Egyforma volt velük. S mert sokkal ügyesebb, mint amazok, hát nemsokára föléjük kerekedett. A kiknek egykor ruháit kapcsolgatta, azok most az irígységtől sápadtan nézhettek az ő ruhájára, mely legkülönb volt az egész társaságban. Voltak barátnői, voltak bámulói, szóval Hellmerné szerepet vitt abban a világban is, melybe Gaga Bacsó Dezső fáradozásai révén akart bejutni. Sokat mulatott, szórakozott és sikerült neki legalább a nap legnagyobb részén nem érezni azt, hogy férjnél is van tulajdonképen. Mikor aztán mégis erre kellett ébrednie, hát segített rajta az asszonyok mindig jó altatója: a megszokás.

Karvaly torkaszakadtából nevetett.

Eleinte csak úgy a barátnői vitték bele, hogy mindezek dacára panaszkodjon egy kicsit a férje háta mögött. Ez utoljára is a divathoz, az asszonyi jó neveléshez tartozik. Később ebbe is belejött, aztán néhány üdvös példa megtanította rá, hogy hasznát is lehet majd valamikor venni annak, ha a férjet egy kicsit befeketítjük. — Én istenem, mindnyájunkat érhet baleset s valamely nem várt bajocskában mégis csak nagy mentség az asszonyra, ha a férjéről tudva van, hogy kínosan fé.tékeny, goromba vagy éppen hűtlenül kicsapongó volt.

Klárát nagyon sokáig nem érte semmiféle baleset. Nagyon is keveset álmodozott és olvasott arra, hogy valakinek a karjába dobja egy váratlan, enyhe hangulat. Teljesen kielégítette minden vágyát a gazdag, dologtalan fővárosi asszonyok életmódja. Szeretett átmulatott éjjelek után sokáig heverészni, gyönyör volt neki az öltözés, a délelőtti séta, ácsorgás a kirakatok előtt, a rendes találkozás egy divatos cukrászboltban, hol valóságos asszonyi törzsasztalok vannak s néhány jó sütemény mellett szidják annyira a távollevő férjeket, mint a sörházak törzsvendégei például a kormányt az adót vagy a rossz szivarokat.

Szeretett elnökölni otthon ama csinos kis ebédeken, melyekre Hellmer majdnem mindennap meghítta néhány jó emberét. Délutáni szieszt.ája alatt kielégítette a papagály szellemessége. Aztán újra öltözés, látogatás, kocsizás, színház. Nem, Klára egyébre nem ért rá, nagyon sokáig.

Szinte maga is restelte, hogy így elmaradt a barátnőitől és nem volt »titka.« Néhány óra a délutánból utóljára arra is jutott volna. De hát ha már választani kellett, mégis inkább volt ő a Karvalyzsúrok nebántsvirága, mint hogy azok közül kompromittáltatta volna magát valakivel, kik ezeken az estéken mitmaholtak.

— Még nem jött el az igazi, — mondta olykor és nem is várta.

Néhány hónap előtt azonban mégis történt valami.

Gaga, ki nagy kedvelője volt mindannak, a mi nem unalmas, elhatározta, hogy első estéjökre meghívja azt a mistert, ki mint éneklő atléta szerepelt egy mulatóban.

A vidéki természetü mama, ki persze azt hitte, hogy a mister úgy jelenik meg nála, mint a mulató színpadán szokott, teljes férfi szépségében, de fogyatékos jelmezben, majdnem görcsöket kapott ijedtében. De hát tudvalevő, hogy Gaga nem sokat adott erre a rémületre.

— A mamát falura küldöm, a háziasszonyi szerepet pedig Klárára ruházom, — szólt egyszerüen.

Az öreg Karvaly torkaszakadtából nevetett, a társaság tapsolt és a vége az lett, hogy a szegény mama nagyon szépen, csöndesen viselte magát.

Az érdekes angol, kiről azt suttogták, hogy egy igen előkelő család tagja és úri atyafiságának boszszantására bolyong mulatóból-mulatóba, csakugyan megjelent olyan kifogástalan eleganciával, mely utoljára is kibékítette az ijedős mamát. Gaga kívánságára magával hozta csodálatos vasdarabjait s a kis rózsaszínű szalon süppedő szőnyegeiről szedte fel hatalmas karjaival. Aztán elénekelte azokat a suttogó angol dalokat, melyeket nem győztek utána dúdolni az asszonyok.

Az angol szép volt mint egy szobor; finom arcélű, bajusztalan arca olyan, mint egy Geöthe-fej, kifaragva művészettel, élettelen, hideg márványból. Csak a szemei éltek. Csudás, acélos fényű szürke szemei, melyeknek tekintete alatt megborzongtak az asszonyok. Minden asszony kereste ezt a tekintetet, azzal az oktalan, tiltott vágygyal, melylyel a gyermek a kútba néz.

De az angol atléta igazi szakértő bírálója volt az asszonyi szépségnek és szemei egyedül a Klára csodás termetén akadtak meg. Nem sokat teketóriázott Hellmernénél, ki utoljára is egy egyszerű építészeti vállalkozó felesége volt csak. Valósággal leereszkedett hozzá, mikor észrevette ő, kinek szép karjaiban hercegnők pihentek már. Gyorsan végezte mutatványait, gyorsan kötötte viszonyait is, ma itt, holnap amott. Szerét ejtette, még akkor este, hogy ketten maradtak a Gaga kis szobájában. S ott, a nagy pálmák mögött, tekintetbe sem véve a Klára angyal-nézését (ismerte jól: mind így néznek a művészetpártoló hercegnők) egyszerűen magához ölelte. Hirtelen, megmagyarázhatlanul, de nagyon biztosan. Tudta jól, hogy az ő karjai sokkal szebbek, erősebbek, semhogy azok közül ki akarna menekülni egy olyan formástermetű asszony.

Hát csak Klára is ott maradt. Ki tehet róla, hogy olyan ritka a kivétel-asszony és az angol atléta csillagára már fel volt írva, hogy ilyennel sehol, soha se találkozzék.

Két hónap óta tartott már ez a viszony. Féktelen, szenvedélyes viszony volt és Klára, a polgári származású asszony, ki sokkal kevesebbet tudott elbirni, mint a hercegnők, két évet öregedett ez alatt. Fáradt volt, szenvedett s a második hónap végén már megszállta az a mélabú, mely a hercegnők szívét csak húsz évi tapasztalatok után vezeti a költészet, a zene vagy a vallás vígaszába.

Szívében felébredt valami abból a csodálatos romanticizmusból, mely meghódítja az elzüllött lányok fejét. Áthajóztak már minden poklokon s egy szer csak végig rezeg valami gyöngéd, szomorú érzés tépett idegeiken. Megszeretik a halált, a pihenést egy édes, ártatlan, húsz éves gyerek-szerelmes szívében; teleszórják virággal az ágyukat és meghalnak vele együtt valamely mélabús őszi reggelen.

Klára ilyesmi után vágyott. Sok virág, vers, hosszú, szomorú sóhaj kellett volna neki. Valaki, a ki imádja, a ki elüldögél a lábainál és hallgat.

Azok között, kik nála és Karvalyéknál mulattak, nem talált ilyet.

— Pedig valami változás kellene, — gondolta sokszor. Valami, a mi megtisztítana.

S mikor legjobban foglalkozott ezzel a gondolattal, eléje került Deésy Miklós. Három év előtt keveset foglalkozott vele, most egészen újnak látta, másformának, mint a többiek. A tűz mellé különösen jól illett. A hangja érzelmes volt, a szemei gyöngédek, gondolkozók.

— Ez lenne az? — kérdezte akkor éjjel, mikor végre pihenésre hajtotta fejét.

V.

Este még azon tűnődött:

— Ez lenne az?

Reggelre kész terve volt.

Ezeknek a jómódu fővárosi asszonyoknak, kik valósággal agyonfárasztják magukat a semmittevéssel, olyan hangulataik vannak, mint talán az íróknak. Megkapja őket egy vágy, valami új benyomás s egy éjen át kész tervvé gyúródva, kiformálva hajtja őket tovább a cselekvésre. És az íróhoz hasonló lázas, kínos türelmetlenséggel várják a saját regényük kifejlődését és meglepetéseit.

Hellmer másnap reggel aggodalmasan nézett a Klára szemébe:

— Rosszul aludt?

— Ah, ellenkezőleg, — felelt nyugodtan.

— De mégis van valami baja?

— Sok a gondom. Kicsit elhanyagoltam a kötelességeimet és tegnap egy egész csomó megintés, figyelmeztetés zúdult a nyakamba.

— A jótékony-egyesületektől?

Klára hirtelen lehajolt a teás csésze fölé s a forró víz puha, meleg gőzével fátyolozta be az arcát. Így elrejthette szemének felcsillanását. Mert felcsillant,

mak foglalják el, míg a korunkra s nemzetünkre sokkal fontosabb görög irodalom egymaga elfoglalja a kötet másik felét. A többi négy kötetben az óriási anyag már nyelvcsaládok szerint van csoportosítva, a mi az áttekintést nagyon megkönnyíti. Ily módon az egész öt kötetes mű a következőkép van beosztva:

I. kötet: Bevezetésül (*Heinrich* Gusztávtól). — India (*Fiók* Károlytól). — China és Japán (*Kühnert* Ferencztől és *Fiók* Károlytól). — Egyiptom, Babylonia, Assyria (*Mahler* Edétől). — Héberek (*Neumann* Edétől). — Arabok (*Goldziher* Ignáctól). — Perzsák (*Kégl* Sándortól). — Örmények (*Patrubány* Lukácstól). — Hellének (irták *Péterfy* Jenő, *Hegedüs* István, *Latkóczy* Mihály). — Új-görögök (*Pecz* Vilmostól).

II. kötet: Római irodalom (*Csengeri* Jánostól).— Bevezetés a románokhoz (*Becker* F. Ágosttól). — Keresztény-latin irodalom (*Balogh* Ármintól). — Provenceiak és catalanok (*Hernádi* M.-tól). — Francziák (*Haraszti* Gyulától). — Olaszok (*Radó* Antaltól). — Spanyolok (*Becker* F. Ágosttól). — Portugálok (*Huszár* Vilmostól). — Rumének (*Alexics* Györgytől). — Rhæto-rumének (*Gombocz* Zoltántól).

III. kötet: Bevezetés, germánok és kelták (*Heinrich* Gusztávtól). — Angolok és amerikaiak (*Hernádi* M. és *Petz* Gedeontól). — Németek (*Heinrich* Gusztávtól). — Németalföldiek, skandinávok (*Petz* Gedeontól).

IV. kötet: Szlávok (*Asbóth* Oszkártól). — Uralaltájiak (*Munkácsi* Bernáttól).

V. kötet: Magyar irodalom (*Széchy* Károlytól).

A tartalom gazdagsága mellett a munka *kiállítás* tekintetében is egyike a legtöbb izléssel és csínnal készült újabb magyar kiadványoknak. Finom metszésű, könnyen olvasható új betűkkel van nyomtatva, erős, finom, famentes papiroson. Különösen sikerült az illusztrálás, melyen mindenütt meglátszik a hozzáértő szakember izlése. Már a megjelent első kötet is nálunk ritka gazdagságát mutatja a művészi illusztrációknak, melyek közt sok kitünően sikerült színes műmelléklet is van; a további kötetek ez irányban még többet fognak nyújtani. A rendkívül értékes, monumentális vállalat kiváló fontosságát elismerte a vallás- és közoktatási miniszter is, a midőn kormány-támogatással segítette létrejövetelét. A kiadó-társulat gondoskodott arról is, hogy a munka ára ne legyen oly magas, hogy széles körben való elterjedésének akadályául szolgáljon az ár; az egyenkint 720 lapra terjedő öt kötet ára fűzve 80 korona, díszes bőrháttal és sarkakkal ellátott kötésben 100 korona; egy-egy kötet ára fűzve 16, kötve 20 korona. Nagyon megkönnyíti a megszerzését az, hogy az árát havi 3 koronás részletekben is lehet törleszteni bármely könyvkereskedés útján.

Mezey Sándor: Versek; *Budapest 1903.* Mintegy hetven eredeti verset s néhány műfordítást gyűjtött össze első bemutatkozás-képen csinos kiállítású kötetében a szerző. Kevesebb több lett volna: a versek között szép számmal akad olyan, a melyeket ha kihagy, csak javára válik a könyvnek. Az általános benyomás azonban, melyet a szerző tehetségéről nyerünk, kedvező. Fogékony lélek, szive könnyen megindúl, őszinteség is van benne. Nem igyekszik minden áron újat mondani, de sokszor talál olyan hangot, a mely az eredetiség friss hatásával van az olvasóra. Legfőbb hibája, a mi kezdő versíróknál igen gyakori, hogy nem uralkodik eléggé a tárgyain. Sok szót pazarol olyanra, a mit kevés szóval hatásosabban mondhatna el, áradozik olyan dolgokról, a melyeket nem is volt érdemes elmondani. Néha már elmondott egy-egy tárgyról mindent s mégse birja elhagyni, tovább beszél róla s ezzel elrontja különben sikerült versét. «Pusztulnak a darvak» című versének például ha a végéről két strófát elhagynánk, egész csinos, kerek vers válik belőle, egyike a kötet legjobb darabjainak; így, a hogy van, a fölösleges két versszak megrontja az egész hatását. Az a nehány kedves, zavartalan hangulatú kis vers azonban, melyeket kötetében találunk, szép tanubizonysága a fiatal szerző tehetségének. Nyelve csinos, verselni is elég jól tud, bár sok a banális ríme. Heine-fordításai nem tartoznak sikerültebb munkái közé. A 167 lapra terjedő kötet ára 2 korona 40 fillér. Mutatványúl a «Hortobágyon» című verset közöljük:

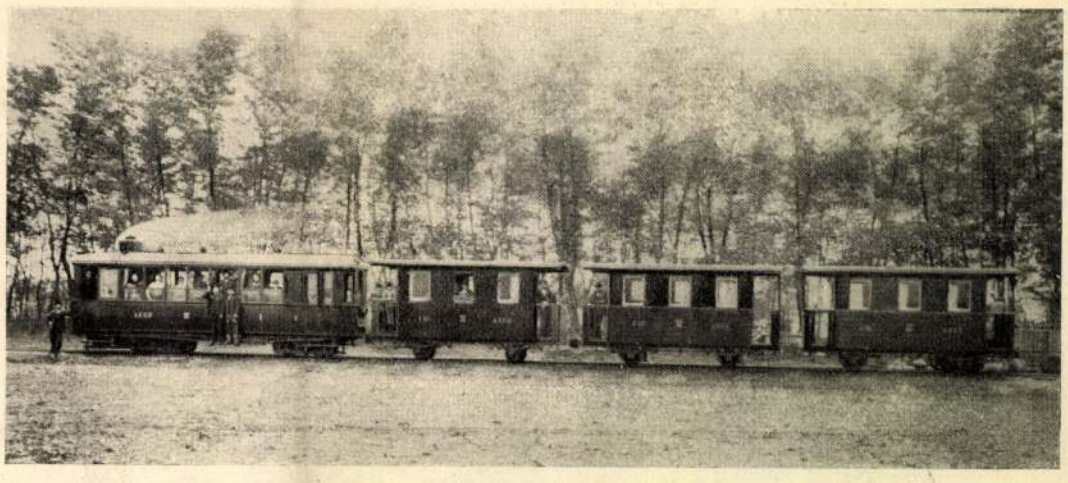

GŐZMÓTOROS KOCSI A HOZZÁKAPCSOLT MELLÉKKOCSIKKAL. A KESKENYVÁGÁNYÚ «ALFÖLDI ELSŐ GAZDASÁGI VASÚT» PÁLYÁJÁN.

A Hortobágyon.

Ragyogva leng a messzeségen
Sok játszi kép idébb-odább,
Csodás játékát űzi vélem
Bűbájos, tarka délibáb.

— Oh, puszta! rónák végtelenje!
Imádlak, érzem, tégedet,
Magyarság termő földje földed.
Vigaszsza nyugodt, kék eged.

Fehér tanyád szabadság fészke,
Jövendő nagyság ott fakad,
És mégis, rajtad elmerengve,
A szivem szinte megszakad.

Lelkembe száll e pillanatban
Az ezredéves szenvedés,
Mely végtelen, miként a sikod
S reménye, mint fád, oly kevés.

Mert érzem itt, hogy mért mi küzdtünk
Sok munkás századéven át,
Nem más, mint játszi kép, csalóka,
Bübájos, tarka délibáb!

Persius Flaccus szatiráit latin nyelvű magyarázó jegyzetekkel és szójegyzékkel kiadta *Némethy* Géza. Persius mint a legnehezebben érthető latin költő ismeretes a klasszikai irodalmak búvárlói előtt; mindössze hat szatirája maradt ránk, melyek rendkívül sok magyarázatra szorúlnak s a főleg művelődéstörténeti szempontból fontos iró magyarázóinak sok gondot okoznak. Némethy Géza kiadása, mely a szakembereknek van szánva, nagy gonddal és bő tudományos apparátussal készült s magyarázatai nem egy tekintetben új világot vetnek a szatirák értelmezésére. A vaskos kötetet az Akadémia klasszika-filologiai bizottságának kiadványai között foglal helyet, ára 4 korona.

A magyar birodalom története című munkának 9-dik és 10-dik füzete megjelent. E két füzet főleg II. Endre s IV. Béla uralkodását tárgyalja, részletesen kiterjeszkedvén a tatárjárás gyászos eseményére, IV. Béla király újjászervező munkásságára. A két terjedelmes kötetre tervezett s képpel is bőven illusztrált munkát *Acsády* Ignácz irja s az Athenaeum adja ki. Egyes füzet ára 30 fillér.

A Műcsarnok nemzetközi kiállítása. Az országos képzőművészeti társulat tavaszi nemzetközi kiállítására, mely április elsején nyílik meg, a beküldés idejére, márczius 14-ikének estéjéig 832 mű érkezett. Ebből 564 magyar, a többi külföldi művészektől való. A tárlatra még hetven kiváló külföldi mű érkezik, melyek külföldi tárlatokon voltak kiállítva. A tavaszi tárlat tehát rendkívül gazdagnak igérkezik.

E tárlaton művészeink között kiosztásra kerül: egy nagy állami aranyérem, egy négyezer koronás társulati díj, egy kétezer koronás Ipolyi Arnold-féle díj, egy hatszáz koronás Wahrmann-féle díj és egy négyszázötven koronás Harkányi-féle díj. A külföldi művészek között eddig egy nagy és egy kis állami aranyérem került kiosztásra. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter most még két nagy és két kis állami aranyérmet alapított, melyek az idén a tavaszi tárlat alkalmával kerülnek először kiosztásra a külföldi művészek között.

A Nemzeti Szinház a közelebbi napokban két estét a kegyeletes megemlékezésnek szentelt. A drámairodalmunkban oly kiváló helyet elfoglaló *Szigligeti* Edének halála évfordulóján, márczius 13-án előadta «*A trónkereső*» című tragédiáját a közönség érdeklődése mellett. Márczius 15-ikén pedig a közelebb elhunyt *Bartók* Lajos «*Thurán Anna*» című történelmi drámája került szinre, s ez előadás jövedelmét a költő síremlékére szánták. A hazafias szellemű darab előadásán, e mozgalmas estén a közönség csak félig töltötte meg a szinházat.

A Magyar Szinház a márczius 15-ikét megelőző estén *Mérei* Adolf verses színművét adta elő. Címe «*Gotterhalte*». A szerző egyik régebben megjelent

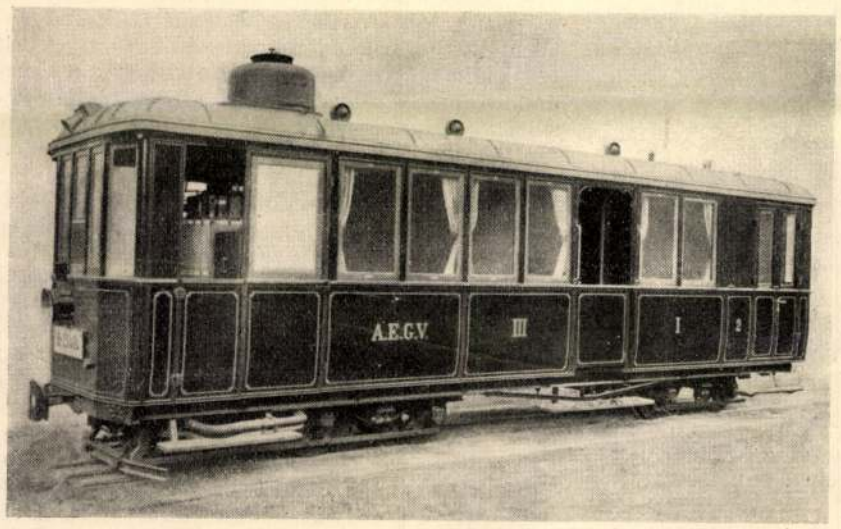

AZ «ALFÖLDI ELSŐ GAZDASÁGI VASÚT» GŐZMÓTOROS KOCSIJA.

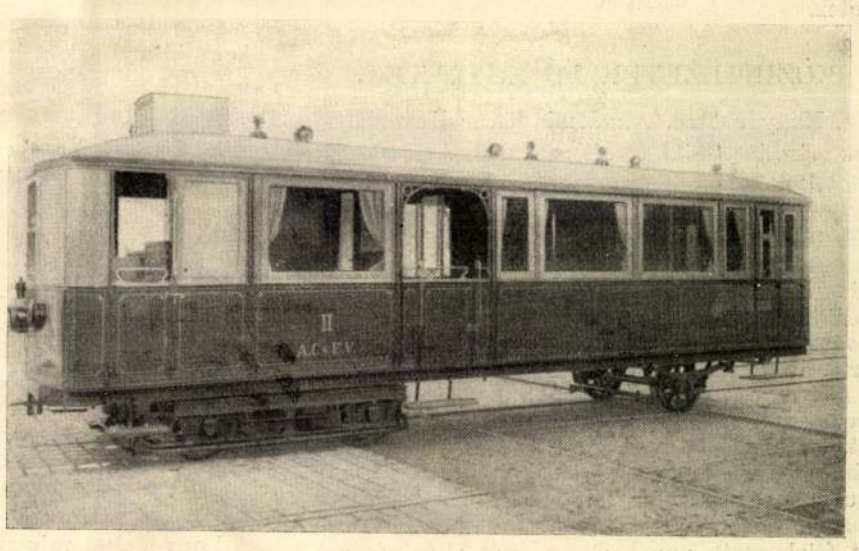

AZ «ARAD-CSANÁDI EGYESÜLT VASUTAK» ÚJ GŐZMÓTOROS KOCSIJA.

Linek Lajos rajza.

MÁRCZIUS 15-IKE BUDAPESTEN. — A szocziálisták menete Petőfi szobrához.

költeményéből alakította a szinművet és jól hangzó versekben vitte a szinpadra. A «Gotterhalte» gondolata azonban drámailag nem bírt érvényesülni, tudniillik az, hogy egy honvéd-tiszt és közös hadseregbeli tiszt áll szemközt és az ellentétet köztük a Kossuth-nóta és a Gotterhalte jelképezi. Egy régi honvédnek a fia, a ki az új honvédségben tiszt, mulatozás közben egy kávéházban a Kossuth-nótát húzatja, a mire egy cseh származású közös hadseregbeli tiszt a Gotterhaltét parancsolja rá a czigányokra. Ebből a két tiszt közt párbaj keletkezik, melyben a honvéd-tiszt elesik; katonai pompával temetik el és koporsójánál eljátszszák a Gotterhaltét. Az ősz apa erre összeroskad, meghal. Egy költeményhez ez a mese elég, a dráma azonban ennyi anyaggal nem elégszik meg, mert a szinpad az életbeli igazságoknak is magyarázatát követeli.

Mérei darabjának további előadását e hó 17-ikén egy szokatlan eset megakadályozta. A rendőrség ugyanis előadás után lefoglalta a katonai egyenruhákat a szinháznál. Névtelen följelentés érkezett, hogy ezek a ruhák nem kiselejtezett darabok, hanem alkalmasint tiltott úton kerültek a katonai ruhatárból. A szinház intézkedett, hogy a további előadásokra új egyenruhákat kapjon s a «Gotterhalte» előadásait folytathassa. A rendőrségnél megnevezte azt a ruhakereskedőt, ki az egyenruhákat szállította. Az eset a képviselőházban is szóba került márczius 18-án, mikor *Gál* Sándor képviselő interpellált, azt állítván, hogy a rendőrség a miniszterelnök tudtával akadályozta meg így a darab előadását. *Széll* miniszterelnök visszautasította a vádat, kijelentette, hogy ő az esetről csak a lapokból értesült s tudtával semmi törvénytelenség sem történt: a rendőrség följelentésre foglalta le a ruhákat, melyeket különben a szinház már visszakapott. Márczius 18-ikán a Magyar Szinházban negyedszer játszották a «Gotterhaltét»-t. Ez alkalommal némi tüntetések is történtek.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia harmadik osztályának márczius 16-iki ülését szaktudományi előadások töltötték be.

Than Károly «A szénmonoszulfid»-ról értekezett. Már 1875 táján kutatott egy gázat, a melyet a khémikusok 1856 óta kerestek, de kisérleti nehézségek miatt csak nehezen haladt előre. 1891 táján mégis előállította a szénmonoszulfidot. Vizsgálatait még tovább folytatta, s hogy, a mint egyszer már megjárta, ne előzhessék meg újra olyan találmánynyal, a melyre ő korábban bukkant, kutatásának főbb eredményeit zárt levélben 1901 január 28-án letette az Akadémia irattárába. Most egy kopenhágai dán tudós, Thompson, szintén kutatja a szénmonoszulfidot s más úton jutott sokban a Tháhéhoz hasonló eredményre. Thán fölbontatta a zárt levelet, fölolvastatta annak első pontját, elsőbbségének bizonyítására. Kutatásait még most sem tartja befejezettnek, de mivel tanári állása elfoglalja, pár hónapi szabadságot szándékozik kérni, hogy tanulmányát teljesen elkészíthesse. Utána *Ónodi* Adolf ismertette röviden «Az orr melléküregeinek viszonya a látó-ideghez» című dolgozatát. Végül *Rácz* István vendég ismertette a mételyférgek egy új nemét; dolgozatát *Horváth* Géza terjesztette elő.

A Petőfi-Társaság márczius 15-én ünnepi ülést tartott, melyre nagy közönség jelent meg.

A társaság elnöke, *Jókai* Mór, Abbáziában üdül és onnan intézett a történelmi nap évfordulóján távirati üdvözletet, melynek befejező soraiban így szólt: «Mindazoknak, a kik a szabadság nagy feltámadásának napját hajdan velem együtt üdvözölték és még ma is ünneplik, boldog emlékezésemet küldöm. Szeretetteljes üdvözletemet az ifjú nemzedéknek, szellemi emelkedésünk tényezőinek, a Petőfi-Társaságnak, legyen őre a nagy eszméknek, erős hőse a dicsőségnek, melyet a nagy költő viselt s kivívott utódainknak; erős lelket és kart adjon nektek az Isten!» Az ülésen *Herczeg* Ferencz elnökölt, s megnyitó beszédében magasztalta 1848 márczius 15-ikét, mikor a halottnak vélt nemzet «egy világrész borzongó ámulata közepette kikelt kriptájából.» A megnyitó beszéd után *Ferenczi* Zoltán «A szabadság eszméje és Petőfi» czímen emelkedett hangú felolvasásban rajzolta Petőfinek szabadságharczbeli szereplését. *Szávay* Gyula «Vitézi ének Rákóczi Ferenczről» című székfoglaló költeményét olvasta fel élénk tetszés közben. *Vértesi* Arnold is hatást keltett «Szegény ember» című hazafias rajzával, melynek meséje a szabadságharcz korában játszik.

MI UJSÁG?

A király márczius 19-ikén délután távozott el udvarával Budapestről. Májusra várják vissza, a mikor a királyi palota új termeit is megnyitják. Ez ünnepélyekkel lesz összekötve. A király márczius 19-ikén délelőtt még általános kihallgatást adott, s nem sokkal ezután, negyedfél órakor Bécsbe utazott.

József főherczeg levele szülővárosához. József főherczeget szülővárosa, *Pozsony* is szeretettel köszöntötte 70-dik születése napján. A város üdvözlő föliratára a főherczeg a következő levélben válaszolt:

Szivem mélyéből fakadnak a hála azon érzelmei, melyekkel szeretett szülővárosomnak, Pozsonynak, oly meleg szavakban hozzám intézett üdvkivánatait fogadtam. Ezen érzelmeim nem mulandók, mert míg szivem dobog, mindig tartandanak ép úgy, mint legbensőbb és legőszintébb ragaszkodásom anyavárosomhoz és minden egyes polgárához. Isten legdúsabb áldása szálljon önökre, viruljon városuk mindenkor. *József főherczeg.*

A honvédelmi miniszter 70-ik születésnapja. Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter márczius 15-ikén töltötte be 70-ik születésnapját. A képviselőházban már e hó 13-ikán üdvözölték és a gratuláló ivet sokan aláirták. Márczius 14-ikén gyöngélkedése miatt a miniszter nem jelent meg a képviselőházban. Az ünneplést későbbre halasztották, de a miniszter ezúttal is számos megemlékezésben részesült. Báró *Apor*, a király adjutánsa adta át a király ajándékát: Ő Felségének arczképét zománczozott arany rámában, «*Ferencz József*» sajátkezű aláirással. *József Ágost* főherczeg személyesen gratulált. *Gromon* Dezső honvédelmi államtitkár a a maga és a miniszterium tiszti és tisztviselői kara nevében meleg szavakkal köszöntötte főnökét. Sok üdvözlő távirat érkezett a királyi család tagjaitól, hatóságoktól és egyesektől.

Kossuth Lajos halálának évfordulója. Márczius 20-ikán volt kilencz éve, hogy Kossuth Lajos meghalt s azóta nem szünő kegyelet veszi körül a kerepesi-úti temetőben nyugvó hamvait. Az idei évforduló alkalmával a fővárosi tanács délszaki növényekkel dúsan felékesítette a sírt, melyet a mostanában Budapestre jövő vidéki küldöttségek is gyakran fölkeresnek. A nagy hazafi nyugvó helyét most egészen elborítják a virágok és koszorúk, melyeket kegyeletes női kezek, egyes hazafiak és társaságok hordtak oda. Kossuth Ferencz a maga és testvére, Lajos Tódor koszorúját tette le a sírra. Az évforduló napján, pénteken délelőtti tíz órakor gyászisteni tisztelet volt a Deák-téri evangélikus templomban, hol nagyszámú közönség jelent meg, köztük ott voltak a városi hatóság több tagja, számos országgyűlési képviselő és a honvéd-menház tagjai is. Délután a főváros több társasköre, egylete s az egyetemi ifjak nagy csapatokban vonúltak ki zászlók alatt a temetőbe leróni kegyeletük adóját. Az ünnepélyek egy része azonban vasárnapra, márczius 22-ikére maradt, hogy résztvehessének azok is, a kiket elfoglaltságuk a halálozás napján visszatartott.

Márczius 20-ikán délelőtt folyamán az egyetem központi épületénél összegyűlt ifjúság zajongva követelte, hogy gyászlobogót tűzzenek ki, a mi nem sokára meg is történt. Az ifjúság ezután az egyetemi könyvtár, majd a műegyetem előtt jelent meg és szintén a fekete zászló kitűzését követelte. Itt is kitűzték. Zajosabb volt a csoportosulás a nemzeti kaszinó előtt, hol már a rendőrök avatkoztak az utczai tüntetésbe. Az ifjúság az egyetem központi épületébe vonúlt vissza, a hova a rendőrség utánok ment. Több függetlenségi párti képviselő is megjelent itt s beszédet intéztek az ifjúsághoz. *Kétly* rektor csillapító beszédet mondott s megigérte, hogy a rendőrséget visszavonúlásra birja, a mi meg is történt.

A gyermekek védelme. Az országgyűlés megszavazta a költségeket, hogy a kitett és elhagyott gyermekeket az állam vegye védelmező szárnyai alá. A fővárosban, a vidék egyes központjain gyermekvédő intézeteket állítanak. A törvény végrehajtásának megvitatására *Széll* Kálmán mint belügyminiszter márczius 17-ikére tanácskozást hívott össze. E tanácskozásra meghivattak a közélet mindama tényezői, a kik gyermekvédelmi ügyekkel foglalkoznak; a meghivottak közé tartoztak a *nőegyletek* vezetői közül is többen; a fővárosi szocziálisták közül Goldner orvos és Bokányi, a ki vezér köztük, szintén meghivattak. A tanácskozás minden oldalról föltárta a gyermekvédelem nagy társadalmi fontosságát s nem egy helyes eszmét hoztak fölszinre.

A tanácskozást *Széll* Kálmán nyitotta meg, a ki az elhagyatott gyermekek védelméről szólva, kijelentette, hogy az eddigi mulasztásoknak véget kell vetni. Kijelentette, hogy nagy sulyt helyez a társadalmi tényezőkkel, a meglevő gyermekvédő-egyesületekkel való együttműködésre, mert csak így lehetséges e nagy czél megvalósítása. Budapesten egyelőre ideiglenes intézkedéseket kellett tenni; míg a központi épület fel nem épűlhet, addig kivette bérbe 1905 májusig a Fehér-Kereszttől az itteni helyiségeket. A v déken jelentékeny számú gyermekmenedékhelyet akar felállítani. Tárgyalás foly ezek ügyében az ország sok részében s 15—20 lesz már a jövő esztendőben készen és átadva rendeltetésének. E gyermekmenedékhelyeken kívűl két gyermekszanatóriumot szándékozik felállítani. Az egyiket a Balaton mellékén, a másikat pedig Palicson. Majd előadta, hogy a gyermekmenedékhelyekre egyes vármegyék és városok mennyi áldozatra hajlandók. Az eszme átalában áldozatkész lelkesedéssel és érdeklődéssel találkozik. Az élénk éljenzéssel fogadott megnyitó beszéd után a tennivalók intézéséhez, irányításához sokan hozzászóltak. A sta-

tisztikai adatok bizonyítják, hogy mennyien pusztultak el a kisdedek közül oltalom nélkül. A kit szülői eltartani nem képesek, azok a gyermekek 15 éves korukig az állam oltalmazottjai. A hanyag szülőkkel szemben a rendőri beavatkozást is követelték *Sipőcz* László budapesti árvaszéki elnök és *Katona* Béla koronaügyészi helyettes. *Csernoch* Károly kanonok és országgyűlési képviselő is arra nézve tett indítványt, hogy a gyermekvédelem a családi körben is lehetővé tétessék. A női meghivottak fölvetették az eszmét, hogy a mint hadmentességi adót fizetnek azok, a kik nem katonák, fizessenek agglegénységi adót a nőtlenek s áldozzanak az elhagyott gyermekek nevelésére. Ezt a javaslatot *Münnich* Aurél képviselő terjesztette elő.

Házassági jelentés. Dr. *Domony* Móricz miniszteri titkár márczius 25-én déli tizenkét órakor tartja esküvőjét a dohány-utczai izraelita templomban *Kornfeld* Mizzy kisasszonynyal, Kornfeld Zsigmond főrendiházi tag leányával.

Esküvő. *Fráter* Emil biharmegyei szolgabiró, tartalékos huszárhadnagy e hó 15-ikén tartotta esküvőjét özvegy *Ercsey* Ernőné leányával, Rózikával a Kálvin-téri ref. templomban, hol nagy és diszes közönség volt jelen. Az esketést Széll Kálmán nagyszalontai esperes végezte.

A kolozsvári egyetemnek márcz. 19-ikén ismét szép ünnepe volt. Jeles tanulót, *Kálmán* Jánost avattak doctorrá sub auspiciis regis. A király képviseletében, a király gyűrűjével *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár jelent meg, a kit küldöttség vezetett be az egyetem aulájába. A doctorrá avatás után a király képviselője mondott beszédet s átnyújtotta dr. Kálmán Jánosnak a király gyűrűjét.

A posta-takarékpénztár ünnepe. Az állami intézetek közt egy sincs, mely gyorsabban emelkedett volna, mint a postatakarékpénztár. Díszes palotája van a fővárosban s immár elérte, hogy tartalékalapja hat millió korona s most már az üzleti fölöslegek a kincstár javára esnek. Ezzel együtt következett be, hogy az intézetnek kezdet óta igazgatója, *Hollán* Sándor miniszteri tanácsos állami szolgálatának 35-ik évét betöltötte. Az intézet számára lefestették arczképét s ennek leleplezése az igazgató névnapján, márczius 18-ikán ment végbe.

Dr. *Halász* Sándor osztálytanácsos és aligazgató, az ismert közgazdasági iró mondott beszédet az intézet fejlődéséről 1886 óta, a vezető igazgató érdemeiről, a ki oly nagy eredményekhez vitte a postatakarékpénztárt a kezdet nehézségein keresztül, üzleti viszonyait a külföldre is kiterjesztette s a forgalom ma már milliárdokra megy. *Hollán* Sándor a szép emlékezést megköszönvén, az intézet fejlődésének érdemeit az aligazgató és az összes személyzet közreműködésében látja. Az erők összpontosítása és a céltudatos munkásság emelte az intézetet oda, hogy az 1886-ik évben 600,000 korona postaforgalmi pénzekből nyert forgó tőkével megkezdett működése után ezt az előleget csakhamar visszatérítette s csupán takarékfillérekből 45 millió koronát sikerült tiszta megtakarításúl összegyűjteni. A közönség bizalma is támogatta az intézetet. A festmény hirdesse azt az öszhangot, mely az intézet tisztviselői kara és igazgatója közt fennáll. Nagy éljenzés kisérte Hollán Sándor beszédét. A tisztikar elhatározta, hogy az ünnepély lefolyását jegyzőkönyvbe igtatja.

Új iskolai helyesirás. A magyar helyesirásban az újabb időben, különösen egyes kérdésekre vonatkozólag, mint például az idegen szavak irásmódja, a *cz* vagy *c* használata stb., különböző nézetek érvényesültek s az e tekintetben beállott bizonytalanság különösen az iskolákban nagyon megnehezítette a helyesirás tanítását. Az új iskolai helyesirási szabályzat, mely most már mindennemű iskoláinkban kötelező lesz, alapelveiben nem változtat helyesirásunk eddigi rendszerén, csak egyes részletkérdésekben tér el a régebbi akadémiai helyesirástól. Ez újítások a következők:

A *cz* helyett az egyszerű *c*-t ajánlja, bár a *cz*-t sem hibáztatja. Az eddig használt *ds* és *dz* betűk használatát megszünteti (*ländsa* helyett *ländzsa* irandó). A kétjegyű betűkben nyújtás esetén csak az első jegyet kettőztetjük, ragozott alakokban is, tehát így: *hossza*; a sorvégi elválasztás esetén s összetételekben azonban mind a két jegyet kettőztetni kell: *észszerű, jegygyürű, öcs-cse.* A helyesirás alapja a míveltek kiejtése; a hol ez megoszlik, mind a kétféle alak használható (csepp és csöpp); némely esetben az irodalmi hagyománynál fogva megmarad a régi forma, a kiejtés ellenére is (pl. holnap). Fontos az idegen szók irásáról szóló rendelkezés, melynek értelmében magyarosan irandók a népnyelvben és az irodalomban közhasználatú s a nem latin vagy görög betűkkel iró népek nyelvéből való idegen szók. A *ch* és *x* betűket azonban a szabályzat megtartandóknak itéli. Egyéb, közhasználatban nem levő idegen szók vagy műszók az idegen irásmód szerint irandók; a görögök azonban latinosan, azzal a különbséggel, hogy a *c* helyett a hol *k*-nak hangzik, *k* teendő (pl. akropolis). Az idegen szók túlságos gyakori használatától azonban óv a szabályzat, a szükséget itt az állapítja meg, van-e az illető fogalomra magyar szavunk. Hasonlóképen ellenzi az idegen képzők használatát ott, a hol magyar képző is van: tehát nem magnetizmus-t kell irni, hanem mágnesség-et. Az *én bennem, ő tőle*, továbbá az *a ki, a mi, a hol* stb. irásmódot nem hibáztatja, de ajánlja e szavak összeirását, így: *énbennem, őtőle, aki, ami.* Tájékozásúl a miniszter szójegyzéket is adott ki szabályzatához, mely kétes esetekre s némely idegen szók magyaros irására nézve ad útmutatást.

A monte-carlói sakktorna. Monte-Carlóban hat hétig folyt a sakkverseny a legjobb játszók közt. Részt vett a fiatal magyar *Maróczy* Géza is, ki a monte-carlói tavalyi sakkversenyben az első díjat nyerte meg. Most nem volt oly szerencsés. A verseny első napján a kisebb rangú játékos Taubenhans ellen elvesztett egy játszmát. Maróczy akkor éjjel érkezett Monte-Carlóba és reggel már játszott. Ezt a vereséget nem birta helyrehozni oly kemény ellenféllel szemben, mint a német *Tarrasch* Siegbert, Németország legelső sakkmestere. A küzdelemben csakis ők ketten számíthattak az első díjra, egyetlen elvesztett játszma lévén köztük a különbség. Márczius 17-ikén volt a döntő mérkőzés, *Tarrasch* megnyerte a 4500 franknyi első díjat 20 nyert egységgel, *Maróczy* a 3000 frankos második díjat 19 egységgel. A márczius 17-iki utolsó játszma eldöntetlen maradt köztük, remis lett. Mindenki elismeri, hogy Maróczy az első nap kivételével oly szépen játszott, hogy a szép játékot megillető díjra szintén ő az érdemes.

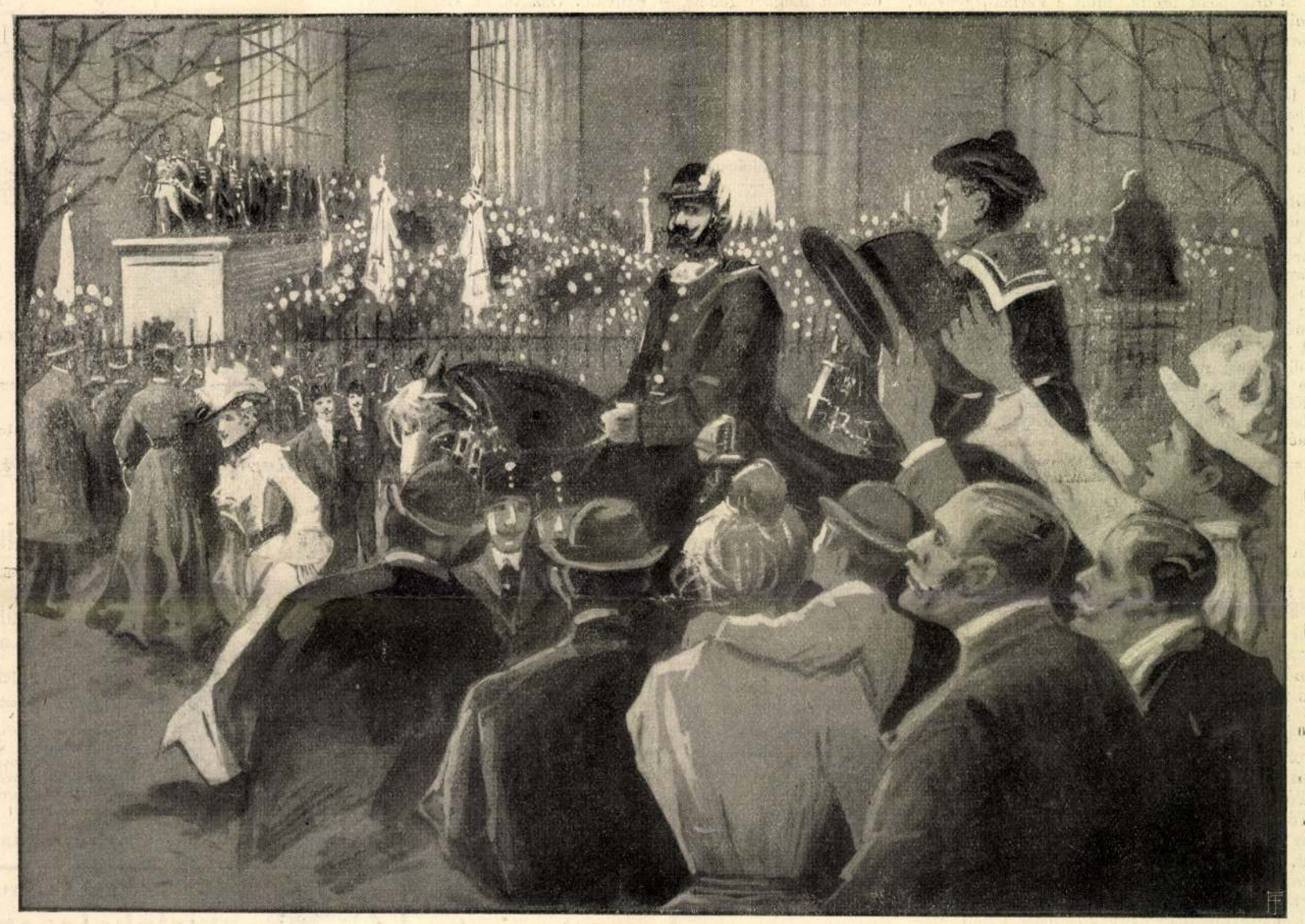

Linek Lajos rajza.

MÁRCZIUS 15-IKE BUDAPESTEN. — Az egyetemi ifjúság ünnepélye a Nemzeti Múzeum előtt.

A rovás-irásról múlt heti számunkban adott ismertető czikk folytatásúl szolgáló közleményt technikai okokból mai számunkról egy későbbi számra kellett halasztanunk.

Fertőtlenitő szerekről. A fertőtlenitő szer fontossága ma általánosan el van ismerve és alkalmazása azért szükséges, mert tisztitja a levegőt lak- és betegszobákban. Ennélfogva leghatalmasabb ellensége a fertőző betegségeknek. A kérdés csak az, melyik fertőtlenitő szer a leghasznosabb? A fertőtlenitő szertől megköveteljük, hogy valósággal fertőtlenitsen, hogy ne legyen ártalmas a légzőszervekre és hogy a szaglási szerveket ne zaklassa. E követelményeknek egyedül csak a Bittner-féle Coniferen Sprit felel meg, mely fertőtlenitő hatásán kivül felséges erdei illatot terjeszt és a légző- és idegszervezetre élesztő hatást gyakorol. A Coniferen-Sprit a szab. szóróval való alkalmazása

által a szobalevegővel tényleg közölve lesz. Ezen elismert szernek használata orvosi szaktekintélyektől ajánltatik gyermekek és gyermekágyasok szobáiban, továbbá mindazon helyeken, hol fertőző betegségek, ugymint: himlő, vörheny, hagymáz, torokgyík van keletkezőben. Ára egy üvegnek 80 kr., 6 üveg 4 frt, a szab. szóró ára 1 frt 80 kr. A Bittner féle Coniferen-Sprit valódi minőségben egyedül csak Bittner Gyula gyógyszerész cs. és kir. udvari szállitó által Reichenauban (Alsó-Ausztria) lesz készitve és szétküldve.

Az Eau de Cologne jelentősége az illatszerészet terén. Az egyedüli illat, mely a föld haladó művelődését lépésről-lépésre kiséri és az annak feltárt országokban győzedelmes bevonulását tartja és azt a helyet többé el nem hagyja, a mely minden körülmények között a finom világ kedvencz illata volt és lesz: a kölni viz, vagy Eau de Cologne. Ez illatszer a XVII. században egy Feminis Pál nevü olasz által lett feltalálva és kereskedelmileg forgalomba hozva. Ennek halála után a gyártás szamos Farina nevü unokájára ment át, kik ma is több kölni illatszerczégnek a tulajdonosai és hosszu ideig ugy tetszett, mintha más, mint Farina-féle Eau de Cologne valódian nem is létezne. Az ujkorban a közönség kegye megváltozott, a Farina név iránti előitéletet a *Mülhens Nándor*-féle kölni czég finomabb gyártmánya szüntette meg, mely közönségesen csak «4711. számu Eau de Cologne»-nek neveztetik. E gyártmány ma a legkitünőbbnek van elismerve és drágábban fizetik, mint a Farina-jegyüeket, mert mindenki biztos a fölött, hogy mindig ugyanazt a változatlan és kitünő 4711. sz. minőséget kapja. Mosdó- és fürdővizben, betegszobában ép oly fertőtlenitő és üditő hatásu, mint zsebkendőn használva a finom ízlésnek gyönyörüségére szolgál. A külföldön berendezett elárusitó-üzletek a czég nemzetközi jelentőségéről tanuskodnak és mint ennek különös bizonyitéka fölemlitendő még, hogy a czégnek nem régen az orosz császári udvari szállitói szabadalom lett megadva.

Élőkeritės. Kinek olcsó, örökös és teljesen áthatlan keritésre szüksége van, azt csak Gleditschia (koronatövis, krisztustövis vagy tüskés lepényfa) csemetékből készitheti legbiztosabban. Nagyobb és kisebb birtokok, hegyközségek, legelők, udvarok, majorok, kertek, temetők stb., stb., a legolcsóbban ugy kerithetők körül, hogy telejsen kulcscsal zárhatók. Ezer csemete elegendő kétszáz méter keritéshez. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési utasitás mellékeltetik. Szines fénynyomatu diszes árjegyzékeket bárkinek ingyen és bérmentve küld az «Érmelléki első szőlőoltvány-telep», Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid, melynek lapunk mai számában megjelent hirdetésére felhivjuk olvasóink figyelmét.

HALÁLOZÁSOK.

Tóth Lőrincz márczius 17-ikén hajnalban bekövetkezett halála mindenfelé általános részvétet keltett. A 89 éves, rendkívül szívós szervezetű aggastyán, ki fiánál, dr. Tóth Aurél váltótörvényszéki birónál lakott, az őszszel, öt hónap előtt lett beteg. Az aggkor erőt vett rajta, de haldoklása hosszú volt; négy hónapig csaknem folytonos eszméletlenségben feküdt és nem ismert meg senkit. Halálának hirére a családhoz nagyszámú részvétnyilatkozat érkezett, ezek közt van Széll miniszterelnöké és a többi miniszteréké, a Magyar Tud. Akadémiáé, stb. Halálát öt gyermeke gyászolja: Tóth Ernő itélő táblai biró, Tóth Aurél, ifj. Tóth Lőrincz, Thaly Guidóné szül. Tóth Ida, Miklós Ödönné szül. Tóth Jolán és számos unoka. A temetés az Akadémia palotájából történt, melynek oszlopos előcsarnokában állitották föl a ravatalt. Irodalmunk és birói karunk nesztorának gyászszertartására az Akadémia gyászlepellel bevont előcsarnokában nagy közönség jelent meg. Ott voltak: Wlassics Gyula és Plósz Sándor miniszterek, gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, báró Eötvös Loránd az Akadémia elnöke, Wekerle Sándor a közigazgatási bíróság elnöke, Szabó Miklós a Kuria elnöke, Vörösmarty Béla a Kuria másodelnöke, az Akadémia, a Kisfaludy- és Petőfi-Társaság tagjai, sok kuriai és itélőtáblai biró, a képviselőház és főrendiház több tagja, stb. A gyászdalokat az Operaház kara énekelte, az egyházi búcsúzó beszédet *Haypál* Benő budai ref. lelkész tartotta. Az Akadémia és Kisfaludy-Társaság nevében *Beöthy* Zsolt mondott szép beszédet, melyben az elhunyt érdemei mellett annak a korszaknak is rajzát adta, melyben az elhunyt működésének java része esik. «E ravatal előtt — mondotta — Tóth Lőrincz nevével, tőle való búcsúvételünkkel, nem úgy tetszik-e mindnyájunknak, mintha nem csupán ő tőle magától búcsúznánk? Nemcsak egy nemesen élt és szépen befejezett élettől, melynek hosszú útján a költészet, a tudomány, az igazság, a szeretet és hazafiság nemtői vezették, nemcsak tőle veszünk búcsút ez órában, hanem irodalmi, sőt nemzeti életünknek egy dicső korszakától, melynek utolsó képviselője volt. A nagy eszmék, nagy érzések, nagy tettek korától, Vörösmarty és Széchenyi korától». *Jakab* Ödön is érzéssel tolmácsolta a Petőfi-Társaság részvétét. A halottas menet csak későn ért a kerepesi-úti temetőbe, hol rövid ima után a főváros által a Deák-mauzoleum közelében fölajánlott díszsírba helyezték a nagy idők tanúját.

Füzy Szaniszló, a magyarországi irgalmas-rend hazafias szellemű tartományfőnöke meghalt e hó 16-ikán 73 éves korában Budapesten. Húsz évig kormányozta a jótékony rendet s előmozdította hathatós működését az egészségügy terén, rendezte anyagi ügyeit; az ő vezetése alatt épült föl Budán az irgalmasok nagy kórháza, melynek megnyitását azonban már nem érhette meg. A budai Császárfürdő kiépitése is törekvései közé tartozott, de előbb a budai kórház fölépitését akarta elvégezni. Ennek fölszerelését megtekinteni jött székhelyéről Pozsonyból Budapestre. Halálát itt szélhüdés okozta. A holttest beszentelése e hó 18-án történt; megjelentek a vidéki rendházak kormánytanácsosai, tagjai, számos tagja, több egyetemi tanár és orvos. A beszentelés után a halottat Pozsonyba szállitották.

Molnár Józsiás, a kézdivásárhelyi kerület függetlenségpárti képviselője elhunyt e hó 15-ikén Budapesten. Kézdivásárhelyen született 1836-ban. Iparral és kereskedelemmel foglalkozott és szülővárosában műmalmot is létesitett. Az e hó 17-ikén tartott gyászszertartás után hamvait Kézdi-Vásárhelyre szállitották.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Gyurkovics Péter, Szerémmegye főispánja, Vukovárott. A főispán neje egy héttel azelőtt halt meg ifjú korában. Gyurkovics főispán elkisérte a szerb királyi párt Krusedolba s alighogy visszatért, tüdőgyuladásban megbetegedett. — Salamon Oszkár, m. kir. udvari tanácsos, a közös legfőbb számvevőszék egyik kiváló hivatalnoka, Bécsben. — Lenner Miklós, kanonok, a rozsnyói egyházmegye nesztora, 90 éves korában. — Bay Géza, nagybirtokos, volt országgyűlési képviselő, Győrmegye bizottsági tagja, 56 éves korában, Budapesten. Holttestét Ráczalmásra vitték. — Lajtos Géza, nyug. honvédezredes, Munkácson, 60 éves korában. — Biró Gyula, m. kir. állami tanitóképzőintézeti tanár, tartalékos honvédszázados, 55 éves korában, Kolozsvárt. — Babos Árpád, földbirtokos, megyebizottsági tag, 43 éves korában, Salamonvárott. — Okolicsányi János, volt 48-as honvédhadnagy, nyug. törvényszéki biró, 78-ik évében, Balassa-Gyarmaton. — Erőssy Lajos, 48-as honvédszázados, Andrássy Dénes grófnak a nyolczvanas években volt főügyésze és uradalmi kormányzója, 84 éves korában, Krasznahorkaváralján. — Graffy Károly, 48-as honvédőrmester, 74 éves korában, a fejérmegyei Zámoly községben. — Kállói Veress Gyula, a hontmegyei kaszinó igazgatója, 38-ik évében, Ipolyságon. — Bélaváry Burchard Gusztáv, régi honvédtiszt, B. Burchard István festő édesatyja, Bélaváry Burchard Konrád főrendiházi tag fivére, 74 éves korában, Budapesten, a villamos vasuttól elgázolva. — Kovács Gyula, államvasuti főfelügyelő, Budapesten, 49 éves korában. — Popper J. István, a Luiza Gőzmalom részvénytársaság volt igazgatója, Budapesten, 77 éves korában.

Id. özv. Pánkótzki Ferenczné, szül. gyergyóditrói Csibi Mária, sóhivatalnok özvegye, 90 éves korában, Maros-Ujvárt, nagy rokonság gyászolja. — Cziktusnádi Betegh Kelemenné, szül. Kozma Erzsébet, 73 éves korában, Felőrön. — Özv. Horváth Tolnay Lajosné, szül. horogszeghi Szilágyi Mária, 79 éves korában, Orosházán. — Makláry-Pap Ernőné, szül. Albert Jolán, 26-ik évében, Hódmezővásárhelyen.

Szerkesztői üzenetek.

B. K. Hangversenyeken sokszor látni olyan embereket, a kik behunyt szemmel ülnek helyükön. Ezekről azt lehetne hinni, hogy alusznak, pedig — legalább nagyrészüknél — ez tévedés, mert azért hunyják be szemüket, hogy jobban halljanak. Hogy ez nem alaptalan dolog, legújabban kiderítette egy amerikai tudós, a kinek kisérletei arra az eredményre vezettek, hogy sötétben a fül jobban felfogja a hang-benyomásokat, mint világításnál, félhomályban jobban, mint erős fénynél.

Vallomás. Több csinos részlet van benne, de több helyütt halványan, erőltetetten fejezi ki gondolatait; kelleténél inkább el is van nyújtva. A tehetség azonban megérzik rajta. Tárgya is jó, érdemes volna több gonddal feldolgozni.

Szonettek I—III. Gond és csín látszik a kidolgozásukon, kissé jobban is látszik, mint kellene. A szonett erősen megkötött formájában mesterkéltté válik a nyelv, hideggé az érzés. Inkább a kimivelt izlésű irodalmilag képzett ember érzik a versekből, mint az igazi költő.

Fájó érzés. Utánad, stb. Körmönfont nyelven mond el zavaros érzéseket s oly rhythmustalanok a versei, hogy azt se lehet kiéretni belőlük, időmértékre vannak-e szedve, vagy a magyar hangsulyos formát követik.

Két vén szekrényre. Ha megirva is úgy volna, mint elgondolva, csinos vers válnék belőle. Igy — a jó gondolat hatását veszti a kidolgozás pongyolasága miatt.

Az utczáról. Az asszony. A vers, bár van benne néhány jobb fordulat, meglehetősen élettelen felsorolása az utczán látott alakoknak, minden bensőbb megfigyelés nélkül. Az elbeszélés sem elég érdekes.

Megvetés. Lemondás. Az első üres szinfal hasogatás, a másikban se mond sok érdekeset. Verselni azonban elég csinosan tud.

SAKKJÁTÉK.

2319. számu feladvány. Holzhausen W.-tól.

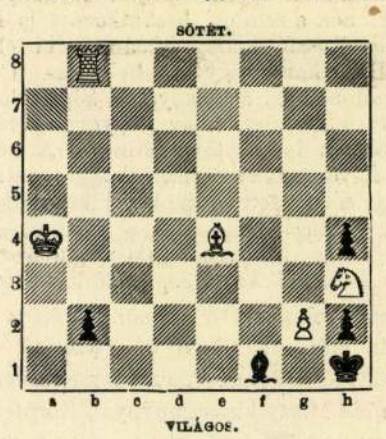

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A 9-dik számban közölt képtalány megfejtése: *Névtelen hősök.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Alapittatott 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianinók és harmoniumok

legolcsóbban kaphatók

Heckenast Gusztáv

zongoratermében

Budapest, IV., Gizella-tér 2

(Váczi-utcza sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár
Schiedmayer és fiai
stuttgarti udvari zongoragyár
magyarországi egyedüli képviselete. Valódi amerikai harmoniumok. 9720

Nagy kölcsönző-intézet. **Árjegyzék ingyen.**

Dr. Lengiel Frigyes

nyirfabalzsama

fölülmulhatlan jó hatással bir az arczbőr szépitésére. Ezen balzsam éjjelen át majdnem észrevétlenül választja le a pikkelyeket, miáltal a bőr megszabadul a legtöbb tisztátlanságtól, mint mindennemü **foltoktól, bőratkáktól, szeplőtől, orrvörösségtől** stb. A bőr simává, puhává válik és fehér lesz. Csodahatásunak mondható ezen balzsam hatása a bőrfelület gyors helyreállitására nézve, különösen pedig himlők után.

Egy korsó ára 3 korona. 9814

Dr. Lengiel benzoë-szappana

a legenyhébb és leghasznosabb bőrápoló szer. **Egy darab ára 1 korona 20 fillér.**

Raktáron az összes nagyobb gyógyszertárakban.

Főraktár Magyarország részére

Török József gyógyszertára,

Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

9804

Kérje ingyen és bérmentve!
a legujabb 1903. évi, körülbelül **3000 diszes ábrát tartalmazó árjegyzéket**

KELETI J. *orvos-sebészi mü- és kötszer-gyárostól*

BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-u. 17.

Tartalmazza *az összes ujdonságokat, melyek a* **betegápolás és betegkényelemhez** *szükségesek, minden eszközt rendszeresen a megfelelő betegséghez osztályozva, u.m cs. és kir. szabad. legujabb rendszerü* **sérvkötők, testegyenészeti gépek, (műfüzők, járó- és támgépek), müvégtagok (mükezek és műlábak), gyermekágyasok és csecsemők** *részére teljes betegfelszerelések tejsterilizálók stb. Továbbá:* **Hygienikus gummiáruk** *minden czélra,* **kozmetikus szerek, valódi angol és sollingeni aczéláruk** *különböző czélokra,* **borotváló eszközök**

A KARZAT.

szolga visszavitte a bájos kis toilette-tárgyat tulajdonosnőjének.

Az új Házba még szivesebben járnak a hölgyek, mert itt maga a Ház is látványosság és ők maguk is szebbek itt, mint egyebütt, mert a márványoszlopos fülkékre osztott karzaton úgy fest egy-egy csoport szép asszony, mintha szép festmény lenne, domború női fejekkel márványkeretben.

Kedvencz szónokaik most nincsenek, a «nagy Albert» kiöregedett s helyét nem birta elfoglalni senki. Ám azért mégis járnak, mert iszen járni csak kell vagy valakiért, vagy senkiért s aztán nem is épen mindig a szónoki babérok azok, mik édes kis szivüket dobogásba hozzák, néha egy-egy csinos néma bajusz is megteszi. Meg én Istenem, az új toilettet is meg kell valahol mutatni . . . Hát a viharok, az idegizgató szenák! Azonfelül a gyülölet a mamelukok iránt, melyet páter Laurentius vagy páter Bruno, a gyóntató atya ültetett el a sziveikbe.

Szóval igen sok rugó maradt meg most is, hogy egy-egy érdekesnek igérkező ülésre teljes számmal összeseregeljenek a karzaton a pesti szépségek. Ilyenkor az egész terem tündökölni látszik. A sok mosolygó szem, a sok kipirult arcz úgy tűnik fel, mintha perzselő napok sütnének és rózsák nyilnának körös-körül.

Az érdeklődés fölfelé irányul s egyszerre elfelejtik a miniszterelnököt, a nagy szónokokat és statusférfiakat, elfelejtik a napirenden levő tárgyat, elfelejtik a ressort-minisztereket, a kikhez pedig minden képviselőnek minden időben van valami kérése és mindenki egyetlen embert vesz körül, Piukovics Józsefet:

— Add ide, kérlek, a gukkeredet.

Gukkerje még másoknak is van és most valóban csak a gukkertulajdonosok a virilisták, de a Piukovics gukkere a legjobb, mely olyan közel hozza a szép asszonyokat a magasból, hogy szinte meg lehet őket csókolni.

M—th K.

EGYVELEG

* **Mária Feodorovna özvegy czárné** egy oly készülék feltalálására, melyen sebesülteket könnyen és biztosan lehetne a csatatérről elszállítani, 260 ezer korona díjat tűzött ki. A díjra bárki is szabadon pályázhat.

* **A londoni lordmayor díszebéde,** melyet hivatalos állásának elfoglalásakor a Guild-Hallban adott, 168 ezer koronába került. Az ebéd megfőzéséhez 350 mázsa kőszén kellett, az ételeket pedig 250 inas hordta fel.

* **Ha valamely orosz család** hurczolkodik, a családfő a régi lakás tüzhelyéről egy fazékban meleg hamut visz az új lakásba.

A KARZATOT VIZSGÁLÓ KÉPVISELŐK.

KÉPEK A KÉPVISELŐHÁZBÓL. — Linek Lajos rajzai.

Ha nem pusztul el jövőben, nem kellett-e neki képtelennek lenni arra, hogy létre ébredjen, mint a hogy képtelen arra, hogy megszünjék létezni? Mesterünk nem tudta. Nem mondhatta. Az utolsó rejtély kifog kérdésünkön. Az ismeretlen méreteit lejebb szállíthatják az egymásra következő korok, a mi csekély felfedezéseinkkel azonban, hogyha legtöbbre becsüljük is azokat, a még mindig ismeretlennek megmaradó óriási tömeg lesujt bennünket. A meg nem ismerhetőnek némi töredékei esetleg úgy foghatnak feltünni, mint a melyeket majd meg lehet ismernünk, de a fő titok kivül fekszik tudásunkon. És mégis marad két gondolat. Az egyik az, hogy ámbár eljő az éjszaka, a melyen többé senki nem dolgozhatik, dolgozhatunk addig, mig nappal van. Ha pedig dolgozhatunk, valamely módon rajtunk áll oly ügyért fáradni, a mi nemes, a mi lelkesítő, a mi szélesbiti, mélyíti és erősíti az ember életét. Odaadhatjuk éltünket a legnagyobb jóság szolgálatába. Visszatekintve Spencer életére, elmondhatjuk, hogy ő igy dolgozott, igy áldozta fel életét, ép oly igazán és ép oly nemesen, mint bárki más, a ki egy határozottabb hit vigaszát érzi meg. Ennek a szellemnek műve túléli őt, szavai még beszélnek, befolyása még hullámozni fog nemzedékről nemzedékre, mondhatjuk hát a felfogás teljességével, a mi csak felölelhető e kifejezésben: Isten veled!»

Ez a nemes hang méltó volt Herbert Spencerhez és méltó követőihez. A tudomány kétségei megállanak a megismerhetetlen előtt s a hol a kutatás az ismeretlen létének felismerésére s egy megismerhetlen feltételezésére vezet: ott távol áll a tagadás épúgy, mint a vak állítás. Ugyanaz az álláspont, melyet Lord Kelvin fejezett ki oly határozott formában legutóbb, hogy az evoluczió tana nem megengedi, de szükségképen feltételezi az örök erőt, egy teljes atheista állásponttal szemben, visszavive vagy a merev egoismusra, vagy a merev állítás vagy tagadásra. Herbert Spencer megáll a megismerhetlen előtt s synthesisében elegendő anyagot talál pusztán a megismerhető széles mezején.

Az élet becse az élet értékének jó gyümölcsöztetésében áll. Senki sem méltóbb a példaképen való követésre, mint Herbert Spencer volt. Nagy tudós és nagy ember. Harminczhat évre terjedő munkát szabott ki magának, szegénységgel, betegséggel, agg-korral küzdve. És a nagy munkát befejezte. Az emberi tudás minden ágát felhasználta, s gerinczet adott a széthuzó atomoknak. Az ismeretek nagy halmazában vezérfonalat nyújtott egyetlen egy élet munkájával. Korunk nagy szellemei, Darwin és Stuart Mill mellett méltó óriása a tudományok tudományának, a filozófiának.

De talán még nagyobb, mint ember. A ki egyszer látta, nem feledhette soha. Igazi bölcs és igazi ember. Brightoni egyszerű háza sok gondolkozó elmének volt gyülhelye, de talán még több gondolatnak szülőhelye. S az, a ki benne lakott, nagy volt minden irányban, de legnagyobb szerénysége öntudatában. A milyen biztos kézzel mérte ki saját életének feladatát s a milyen lelkiismeretesen töltötte be a feladatot teljes tudatával nagyságának, ép oly hozzáférhetetlenül szerény volt. Elvből visszautasitott mindennemű kitüntetést. A «Man versus State» szerzője meghatározta iratában az egyén jogát az állammal szemben, de életében megmutatta az egyén értékét az egész külvilággal szemben. Még csak arra sem törekedett, hogy tanitványai legyenek; csak arra, hogy mindenki gondolkozzék s emelkedjék.

... Hát mindez füstbe oszlik fel! A nagy mindenségbe minden belemerül? Nem csak a hit, nemcsak a költészet, de a tudomány is megáll e kérdés előtt s keresi szorongva a halált érlelő fejlődés helyét, irányát, módozatait; teljesen remélve, teljesen bizva, hogy «non omnis moriar». *György Endre.*

RADNÓTI DEZSŐ.

1865—1903.

Az erdélyrészi magyarság társadalmi mozgalmainak egyik derék szereplője költözött el *Radnóti* Dezsőben, kinek haláláról közelebb már megemlékeztünk.

Dunky fivérek fényképe.

RADNÓTI DEZSŐ.

Radnóti Dezső egy Erdélyben megmagyarosodott német család ivadéka volt. Erős nemzeti érzése kifejezést nyert már hirlapirói működésében. Munkásságával első sorban a magyarságnak kivánt használni, de ugyanakkor a hazában élő másfajú népek érdekét is igyekezett a magyarságéhoz csatolni.

Az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület körében eredményesen kezdett munkássága csak előkészület volt arra az élénk tevékenységre, melyet később mint az Erdélyi Kárpát-Egyesület főtitkára fejtett ki. E működésével az azelőtt szerény hatású egyesület jelentőségét nagyban emelte. Az 1891-ben alakult egyesület első elnökének, Bethlen Bálint grófnak lemondásával *Feilitzsch* Artur báró lett az egyesületnek elnöke, a ki nagy tervekkel lépett az elnöki székbe s eszméinek, törekvéseinek odaadó lelkes munkását találta meg Radnótiban. Az eredetileg tisztán turisztikai célokra alakult egyesület hazafias eszmék terjesztése terén is szép hatással működött.

Már régebben szó volt arról, hogy Erdély remek tájékait turisztikai muzeumban kellene szemléltetni Kolozsvárott. Az idegen, ha ide eljut, kedvet fog kapni, hogy a közelben kinálkozó ritka sportélvezetekből is kivegye részét. A turisztikai gyűjtemény vetette meg alapját, Radnóti buzgalma folytán, annak a szép néprajzi múzeumnak, mely most Mátyás király szülőházában Kolozsvár egyik érdekessége. Radnóti lelke volt ennek a kezdeményezésnek s éveken át sokat fáradozott, hogy az eszme testet ölthessen.

A fürdőügyet alaposan ismerte s idevágó kiadványaival, melyek több nyelven jelentek meg, az erdélyrészi fürdők érdekét hathatósan szolgálta. A fürdőügyi törvényalkotás érdekében is sikerrel emelte föl szavát.

Foglalkozott a néprajzi termékek értékesítése dolgával is és részint a magyarországi városokban rendezett kiállításokkal, részint az egyesület közvetítésének az árúsításra való kiterjesztésével sok szegény családnak megélhetését könnyítette meg. Nagy segitségére volt ebben neje, született Hrabovszky Jolán úrhölgy, a ki tollával is munkálkodott a czél érdekében.

Hatásában nem csekély jelentőségű az a kirándulás, melyet egy sereg előkelő angol turista tett Erdélybe harmadfél évvel ezelőtt. Az angolok körutazását Radnóti rendezte s maga is velük tartott az egész időn át. Az eredmény az volt, hogy a kiránduló társaság egyik tekintélyes tagja, Shrubsole, azóta számtalan felolvasást tartott hazánkról Angliában nagy tetszés közben, a mint ezt az angol és magyar lapok — köztük lapunk is — jelentették.

Hasznos műve Radnótinak az «Erdélyrészi Uti Kalauz» czímű derék turista könyv, melynek második kiadását — az első Téglás Gábortól való — ő szerkesztette. A szerkesztésében megjelent «Erdély» czímű folyóirat is szorgalmának és készültségének számos bizonyságát örökitette meg. *V. B.*

SUB AUSPICIIS REGIS.

A «sub auspiciis regis» doktori avatások néhány év előtt meghonosított s évenkint megújuló ünnepélye egyetemeink életének mindig kiemelkedő mozzanatai közé tartozik. Ilyen ünnepély folyt le közelebb Kolozsvárt, mely alkalommal a király személyét ezuttal is *Zsilinszky* Mihály vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár képviselte; a királyi gyürűvel pedig *Kiss* Géza jogtudort (dr. Kiss Mór kolozsvári egyetemi tanár fiát) ékesitette fel. A drágaköves gyűrűnek átadása szép ünnepélyly el ment végbe.

A központi egyetem dísztermében egybegyűlt egyetemi tanács pontban délelőtt 10 órakor megkezdett díszüléséből három tagú küldöttség jelent meg a királyi képviselő lakásán, hogy meghívja az ünnepélyre. A fellobogózott egyetemi épület csarnokában a rektor és a négy kar dékánja várakozott a küldöttséggel érkező királyi képviselőre s együttesen vonultak fel a díszterembe, hol menynyezet alatt, éljenzések közepette foglalta el a helyét. Tőle jobbra a zárt padsorokat ünneplő ruhában az egyetem tanári kara, balra pedig díszes közönség töltötte meg, kik között nemcsak a szép nők érdekes csoportja tarkállott, de katonai, papi, tisztviselői testületek képviselői is. Az arany nyakláncos rektor és dékánok alakjai kiváltak a díszes közönség soraiból, hol a főispán, a kir. tábla elnöke, a polgármester is helyet foglaltak. Ott voltak a felavatandó ifjú szülei és rokonsága és egykori tanárai, a kegyes tanítórendi atyák.

Apáthy rektor a király személyének képviselőjét fölkérte, hogy adja át a király drágaköves gyűrűjét a jelöltnek.

Előbb azonban a királyi képviselővel szemben ülő jogtudorjelölt felolvasta értekezését a «haszonbérelengedések»-ről, melynek bevégezte után többszörösen hangzik e sokat jelentő szózat a rektor és dékánok ajkairól: «Doktorrá fogadom!»

A mint a már felesketett jelölt átvette a nemzetiszinű szalaggal átkötött tudori oklevelet: tiszteletteljesen a királyi képviselő elé járult, a ki átadta a jelöltnek a gyűrűt, egy formailag és tartalmilag szép beszéd kiséretében, melynek a fölavatotthoz intézett végszavai a következőleg hangzottak: «Igaz örömmel nyújtom át a királyi Felség legszebb ajándékát, azon hő óhajtással, hogy ez legyen necsak az ifjúkori küzdelmeknek legszebb emléke, hanem további haladásában is a kötelességérzet állandó ébresztője és erősítője». Ezen buzdító szózat után a rektor hálás köszönetet mondott a király képviselőjének megjelenéséért, mire az ünnepély véget ért. *Dr. G. L.*

A HÁZ VIRÁGOS KERTJE.

A képviselőházban nemcsak meg lehet undorodni a közpályától, nemcsak meg lehet hűlni, nemcsak el lehet rekedni a kiabálástól, hanem meg lehet házasodni is.

A karzat rendszerint tele van szép asszonyokkal és lányokkal, mint egy virágos kert, azzal a különbséggel, hogy a virágok minden nap változnak. Már mikor belép a honatya, még az öregje is (a ki már csak lefelé néz az anyaföldre), ha leül, legott észreveheti (mert itt mindenkinek jó szimatja van), hogy finom rezeda és Eau de Russe illatok áradnak felülről a levegőbe. Igy vezeti el aztán az orr a szemet a paradicsomba, holott a köznapi életben megfordítva történik.

A hölgyek a Ház tanácskozásai iránt már a legrégibb idők óta érdeklődtek. Hires volt egy szép Kállayné a hetvenes években, a ki gyakran járt a karzatra s a képviselők egyszerűen «Pannoniá»-nak hítták, mert olyan volt, a minőnek Magyarországot rajzolják a művészek, nőalakká eszményesítve.

De persze nem mindég «szép» a karzat. Ahhoz bizonyos szónokok kellenek, a kik a nők kedvenczei. Ilyen volt Apponyi Albert, mig meg nem házasodott; a mágnásvilág összes asszonyai berukkoltak, suhogott a selyem a karzaton, lengtek az örökké kiváncsi mozgó fejecskéken a strucktollak s röpke szellőt hasogattak ki a legyezők a forró gőzökkel telített levegőből. Fenyvessy Ferencz a lateiner osztály hölgyeire gyakorolt ilyen vonzó hatást. Egy alkalommal egy muff esett le a karzatról egy felvidéki képviselő fejére, a ki rettentő ijedtségében egy szőrös szörnyeteget érezvén fejére ugrani, felugrott és anyanyelvén kiáltotta el magát: «Csert, csert!» (Az ördög, az ördög.) Persze nagy nevetés támadt s a terem-

S a zászlós fiakker oly szerény, hogy csakugyan csak egy napig él. Valóságos tiszavirága a választási mozgalmaknak, ha ennek a gyengéd hasonlatnak használata meg van engedve. A zászlós fiakker egyszer él öt évben székes fővárosunk aszfaltján és gránitburkolatán. E rövid élet alatt egyébbel sem foglalkozik, mint hogy buzgalommal szállítja ama kétlábu tollas állatokat (hogy a Plátó szavaira emlékeztessek), a kik két vagy három embertársuk iránt táplált érzelmeiknek az urnák előtt óhajtanak szabad folyást engedni. A zászlós fiakker megjelenésével okvetlenül megjeleni a horizonton a fehér, piros vagy zöld tollas úr is olyan méltósággal és öntudattal hordván nevezett tollát, mintha az szervesen kinőtt volna a kalapjából. Egészen komoly urakat látni ilyen veszedelmes időkor, a kik az ősemberiség e naiv kedvtelését sportszerüleg üzik és belső viharjaiknak egy színes madártollnak a cilinder mellé való tűzésével adnak külső kifejezést. Tekintsék bár némelyek a madártollas urat és a zászlós fiakkert a kultúra kevésbbé fontos fak-

A kis stréber.

torainak, azt megengedi mindenki, hogy a megjelenésük új színt ad szürke útcáinknak és egyúttal azt jelenti; hogy az alkotmányos kiadások költségeit takargató kasszák megnyilásának megérkezett az ideje. Alkotmányos életünkben pedig a szavazó polgárok lényeges része nem tartja fölösleges és eltörlendő dolognak ezt a kasszanyilást, mely egy időbe esik a zászlós fiakkernek megjelenésével.

—

A választás zajában.

A választás vihara elvonult, a mi még ezután következik, az néhány elkésett, szórványos dörgésben, villámlásban adja ki erejét. Szétnézünk a tájékon és ott látjuk a széthordott kéveket, a jégverte szőlőt, a kidőlt büszke jegenyéket. Parlamentünk legagilisabb pártja, a függetlenségi Ugron-párt összetörve hever a földön, csak itt-ott áll leveletlenül néhány szomoru régi törzs belőle; a nemzeti párt is keményen megszaggatva, számban is összezsugorodva megy vissza a Sándor-utcába s a régi ellenzékek közül csak a Kossuth-párt vonul be oda előbbi

Egy királyságot egy voksért!
(Shakespeare, III Richard, utolsó fölvonás.)

formájában, nagyságában. Az új ellenzéknek, a néppártnak vérmes reményei nem valósultak, csak a Dunántúl szolgáltatott csoportosan mandátumot; a felvidéken, igaz, heves, izgatott, véres harc után, jobbára elbuktak jelöltjei. Hajh, de micsoda óriási tábor huzódik fel ott a jobboldalon? Nincs se vége, se hossza, Xerxes hadserege, mely elé rémülettel néz a politikai élet autochton lakossága. Ez a kormánypárt. Már elborítja roppant testével a H[illegible] azért napról-napra új meg új kormánypárti alakok merülnek föl a szemhatáron. Mennyi új ember! Fiatalok, öregek, olyanok, a kik eddig politikával éppen nem foglalkoztak, vagy a kik a kávéházi asztalnál politizálva bírálgatták a parlamenti dicsfénynyel övezett nagyságokat . . . Valóban, úgy tetszik, a kávéház megúnta az ujságolvasó szerepet, fölkerekedett és maga ült a politikusok helyébe. A régi parlamentáriusokat pedig kiszorította a kávéházba. A főváros még soha sem szolgáltatott annyi jelöltet és megválasztott képviselőt a vidéknek, mint most. Minden társadalmi rétegből egész csoportok jutottak megbízó-levélhez és a szent mentelmi joghoz, pénzintézetek emberei, ügyvédek, írók, ujságírók, köztük egyszerű reporterek. A ki még tegnap a rendőrségen jegyezgette a hírecskéket a lapja számára és boldogan rohant haza, ha lebernyege zsebében néhány apró tolvajt vagy sikkasztót vihetett, ma mint törvényhozó ül a nemzet gyülésében. De talán jól is van ez így. A parlament demokrata intézmény és a képviselők szívesen elfelejtik, hogy ők is a nagy tömegből kerültek föl fórumra, olykor egészen kiváltságos, emberfölötti lénynek tekintik magukat. Néhány hideg zuhany, hatalmas lepottyanás legalább kiábrándítja őket képzelődésükből.

Linek Lajos, a mi rajzolónk egy csomó pompás karrikaturát rajzolt a most lefolyt választási harcból. Ott kapacitálja a kávéházi asztalnál a lipótvárosi kortes a választót s szinte halljuk a beszédét:

— Schlesinger! Maga a Schlesingerre szavazza! Egy doktor! Na, hallja!

Egészen más módon kapacitálják a kis-bürgözdi vörös tollasok a közibük keveredett fehér tollas választót, a ki szintén kézzelfoghatólag igyekszik meggyőzni polgártársait a maga elvei helyességéről.

Politikai meggyőződésében kissé ingadozva megy haza a kormánypárti tanyáról Kádár István gazda, a ki eddig mindig a balpártra »szavalt«, de Fehér Fridolin ur ő nagysága, a józsefvárosi háztulajdonos is furcsán rója az aszfaltot, mikor a választói banketről igyekeznék haza. Búsan a könyökére támaszkodik Harcsa János, a kanalasi nagy kortes: van is oka búsulásra, mikor a pártja jelöltjét egyhangulag választják meg. Micsoda hitvány kormány ez, hogy ellenjelöltet sem állit! Bezzeg jobb soruk van a szomszéd kerületbeli hazafiaknak, ott minden este cseng a pohár a kortestanyákon. Szegény Harcsa János elkeseredve nyeli a száraz kortyokat. Aztán következnek a jelöltek. Páter Bonifácius, a néppárti jelölt, a mint a gye hennáról, pokolról, kénköves tűzről predikál, Muki gróf, a páter elvtársa, a ki megvető mosolylyal nézi le a plebszet, melynek az ő pártja a nevét viseli s melylyel neki most parolázniа kell. A nemzeti párt jelöltje az ő imponáló szalonkabátjában Pittről, Foxról beszél a ködmönös választóknak, ellenben Pató Pál úr, a negyvennyolcas igaz hazafi Rákóczit, Kossuthot, az átkos kamarillát, az éhes bendőjü Bécset emlegeti. A cirkumspektusos szász jelölt filozóf nyugalommal nézi az ő germán cvikkerén keresztül a világot, a művelt lipótvárosi ügyvéd Bluntschliról, Hegelről beszél választóinak, a porcellánpipás szocialista pedig buzgón fujja a füstöt és a szitkot a középosztály szemébe. A képcsoportozat »méla akkorddal« végződik, a bukott jelölttel, a ki zilálltan rebegi: Se pénz, se posztó, — azaz fucs a mandátum, oda a költség! KEVE.

—

Vederemo. A *Sik* Sándor esete nagyon tanulságos és mély bepillantást enged a tisztelt választók lelkébe. A jelölt úr ugyanis azzal kezdte programbeszédét, hogy ő teljesen az alkotmányos alapra helyezkedik és azért bármily nehezére esik is, a személyes költségein kívül nem áldoz egyetlen fillért sem a választására. Ez a kijelentés, mint a lapokban olvasható volt, nagyon lehangolta a választókat és már

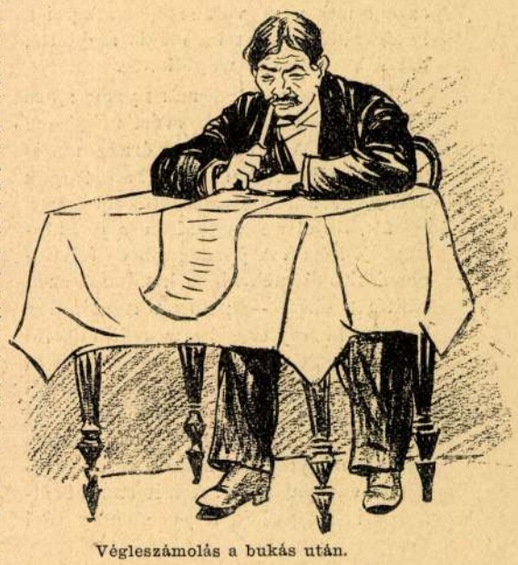

Végleszámolás a bukás után.

alig lelkesültek, mikor a jelölt úr szidta a kormányt.

Volt ennek az érdekes epizódnak egy kis utójátéka is, a mely elkerülte a közfigyelmet. Hogy a feledéstől megóvjuk, ideiktatjuk:

A mint Sik Sándor dr. eltávozott a kerületből, rögtön betette lábát az ellenjelölt. Ez nem volt annyira skrupulózus, hanem inkább óvatos. A mint a főkortes nála tisztelgett és azt kérdezte, lesz-e majd bor meg napidíj a tisztelt választók számára, mint született diplomata csak ennyit válaszolt:

— *Vederemo!*

A főkortes, a ki nem ismeri az olasz nyelv e finomságát, ragyogó arccal hirdette a tisztelt választóknak:

Ez ám a mi szívünk szerint való jelölt! Mikor azt kérdeztem tőle, lesz-e bor, nem beszélt sokat, hanem csak annyit mondott: *vederrel.* Ő lesz a mi képviselőnk és senki más.

—

Európai páriák. A Bretagne éjszaki csúcsán, majdnem egészen elszigetelve a többi világtól, ma is él még egy néptörzs, a melyre évszázados megvetés és gyűlölet nehezedik. Csakis egymás között házasodnak hozzátartozói és nincs rá eset, hogy bretagnei paraszt megengedné egy *cacous*-nak, hogy átlépje küszöbét. Borzasztó ez a gyűlölet és majdnem érthetetlen. Mondják, hogy a cacous-k a régi gótok maradványai volnának és ezért üldözték őket évszázadokon keresztül, de valószínűbb hogy a keresztes háborúk idejében tüntek fel először, mikor a leprabetegeket elkülönítették, hogy gátot vessenek e szörnyü betegség továbbterjedésének. Cap Finisterre környéke különösen alkalmasnak látszott a ragályosok elszigetelésére és lassankint benépesült az egész, addig elhagyatott terület. Ama századok sötét szelleme a beteget nem tekintette sorsüldözöttszerencsétlennek, hanem igenis olyanba vette, mint a ki isten haragját sinylit és azért is embertelenül bánt vele. A cacous-nak nem volt szabad átlépni a határvonalat, mert ha mégis megtette, bárki büntetlenül megölhette.

A betegségnek ma már nyoma sincs közöttük, de az átok azért még sem szünt meg. A bretagnei pórnép ma is azt követeli dalaiban, hogy az ostrogók átkozott ivadéka a vadállatokkal lakjon együtt, de el ne vegyüljön a jó katolikusok közzé. A gazdagabb és felvilágosultabb elemek hiába küzdenek ezen előítélet ellen — pedig történelmileg be van bizonyítva, hogy sok előkelő francia nemes és magasrangu úr, a ki a keresztes háborúból magával hozta a leprát, a cacousk közzé ment, ott élte le hátralevő napjait és így sajátképpen nagyon régi nemes vérből való a mai európai pária. A mit az a körülmény is megerősít, hogy néhány régi nemesi családnév akad közöttük, a melynek máskülönben nem akad már viselője. Igy Armingon közelében van egy Cacous-család, a mely jogosan viseli a Montmorency nevet. De mi haszna? Azért még az utolsó bretagnei paraszt sem lépne vele frigyre.

Ujabban egy poétája is akadt e szegény népnek, a ki tollal küzd az előitélet ellen, mely törzsét sujtja és egyik költeményében büszkén kijelenti: — Ámbár cacousk vagyunk, nincs okunk rejtőzni. A jó isten gyermekei vagyunk mi is és rég elkobzott emberi jogainkat visszaköveteljük. Egy párisi revue ettől a pária-költőtől egy bájos költeményt közöl. Elmondja benne, hogyan sújtja ősét a lepra betegség. Elbucsuzik övéitől, fölveszi a halotti szentséget és elmegy a cacousok közzé, hogy bevárja a halált. De az egyre késik és sok év mulva izenetet meneszt családjához:

Szól-e még a tilinkóm? — A fülemilém dalol-e még? — S a kis lányom, elhallgatott-e már a zokogása? — Hát a nőm megvigasztalódott-e már?

Csakhamar megjön az üzenet:

A tilinkód nem szól többé. A fülemiléd elnémult. — Még egyre zokog a kis lányod De a nőd, az már rég megvigasztalódott!

—

Szív és ész.

IX. Ha paragrafusokba lehetne foglalni a boldogság törvényeit és a szív, valamint az ész örökös küzdelmében megtalálnók azt a rég keresett középösvényt, a mely csalódások és fájdalmak nélkül vezet a boldogsághoz, már megvalósult volna a túlvilági üdvről szóló édes álom, a mely annyi szenvedő és kínjában vergődő léleknek egyetlen ábrándja. De nem lehet, mert a millió variációban megnyilatkozó érzésnek lehetetlen egy közös törvényt szabni, hacsak azt az egyet nem, hogy keresse a harmoniát az észszel, a mely nélkül olyan, mint a hajótörött, a kit a hullámok tetszésük szerint magukkal sodornak. Nincs igaza annak, a ki azt mondja, hogy a józan, az okos, a megfontoló ész nem vezethet a megelégedés, a csendes életörömek, tán a boldogság kikötőjébe. Példát mondok erre, mindennapi, közönséges példát.

Van egy barátnőm, édes, ábrándos, ennivaló gyermek, a ki még virágot szedhet minden ágról... Megszeretett egy deli ifjút, egy költői lelkü rajongót, a ki még gyermek, miként ő maga. S mikor eljött érte ez a szerelmes bohó gyermek, a kinek forrón dobogó szivén, tehetségén és ambícióján kívül nem adott más kincseket az élet, hát az én szerelmes, de okos kis barátném meggondolta a dolgot. Annak a gyermekifjúnak elvegye a jövőjét, olyan korban ismertesse meg véle az élet gondjait, mikor a lelke még szabadon óhajt repülni? Inkább követte az ész szavát és a már kopaszodó doktorhoz ment feleségül. Szűk szoba helyett a pompás körúti lakást választotta, a melyben jólét és kényelem mosolyognak feléje.

Jól tette a szerelmes kis lány. Kövessük mi is a példáját és hallgassunk — szívünkre. *Jánossy Mariska.*

X. Ismertem egy embert, a ki vakon született és mégis mindig az volt a szava járása: Majd *meglátjuk*, hogy mit hoz a jövő. Így vannak azok is, a kik érzelmeik vakságában nélkülözhetőnek tartják az ész vezetését és azt hiszik, hogy az igazi érzés soha sem tévedhet. Én ellenkezőleg azt hiszem, és vallom, hogy az okos ember nem lehet rossz ember, mert belátja, hogy gonoszságával maga ellen lázítaná embertársait és azért határozottan az észt tekintem annak a kalauznak, a ki a boldogsághoz vezet.

Egy nő, a ki sokat tapasztalt.

XI. Ha a saját boldogságunk, vagy akár másoké attól függ, a szív vagy az ész parancsát kövessük-e, hallgassuk meg mindig azt, a mit a szív súg. Mert a boldogság, a melyet így elérünk, elég nagy, hogy ne törődjünk az előítéletekkel és más emberek véleményével. *Rozinger Frida.*

XII. Sokszor hallottam már, hogy a szív az ész rabszolgája volna, de én ezt nem helyeslem. Miért is legyen az, mikor van egy saját világa, a hol ő is úr lehet, még pedig olyan úr, a ki nem zsarnokoskodik, hanem boldogít.

S. Aranka.

XIII. Kevés szerelmes volna a világon, ha az észt neveznék ki korlátlan hatalommal végrehajtónak az akarat fölött. S mit mondanának a költők, de még inkább a hozomány nélküli szép és fiatal leányok, ha a férfiak mindig csak az ész szavára hallgatnának?

Pannuska.

XIV. Mariska szülői nem éltek jó módban és azért örömmel ragadták meg az alkalmat, hogy leányukat férjhez adhassák egy vasúti hivatalnokhoz, a kinek biztos volt az ekszintenciája. Mariska maga is okos leány és így okoskodott: Nem szeretem ugyan azt az urat, de ő éppen elég jó arra, hogy úri módott biztosítson nekem. És győzött az ész. Pár év mulva megismerkedett valakivel, a ki megszólaltatta a szívét és most válik az urától. Győzött a szív. De mily drágán fizette meg győzelmét. Nem regény ez, hanem az ész tragikomédiája. Okuljon belőle, a ki tud. *Csillag.*

XV. A szív képviseli az ideálizmust, az ész a valóságot. Van egy kor, a mely az eszményiségé, azért is, ha fiatalok vagyunk, hallgassunk a szívünkre. Ugyis elég jókor hervad az ifjuság virága és ráérünk, ha akkor pótoljuk az ész csinált virágával.

Terbe Vincéné.

XVI. Magától értetődik, hogy a szív és az ész nem mindig harmonizálnak egymással és hogy adott alkalommal az egyiknek háttérbe kell szorulnia. Nagyon bajos előre meghatározni, hogy melyiké legyen az elsőség, mert ez mindig a körülményektől függ. Mindenesetre azonban tanácslom hogy még a szív dolgába is beleszóljon az érett megfontolás. *M. Emil.*

XVII. Ha hidegen megfontolva vizsgáljuk az életet és mérlegeljük annak kellemes és kellemetlen oldalait többnyire arra az eredmenyre jutunk, hogy nem érdemes folytatni az üzletet. De beleszól a szív, reményt önt belénk és kecsegtet boldogsággal. Már maga ez a kecsegtetés is megérdemli, hogy a szívet kövessük. Mert föltéve, hogy csalódnánk, még akkor is többet ér a fájdalom érzéssel, mint a gondtalan élet érzés nélkül. Csakhogy ehhez a megállapodáshoz *nemes* szív kell.

Legényember.

XVIII. A patológia szerint a szív egy közönséges hústömeg, de a laikus ember érzi, hogy másként áll a dolog. Nagyobb baj, hogy nem tőlünk függ, melyiket rendeljük alá a másiknak, de ha hatalmamban állana kineveznem az észt felelős kormánynak, a melyet ellenőriz a szív parlamenti *kétkamra* rendszere. *J. R. A.*

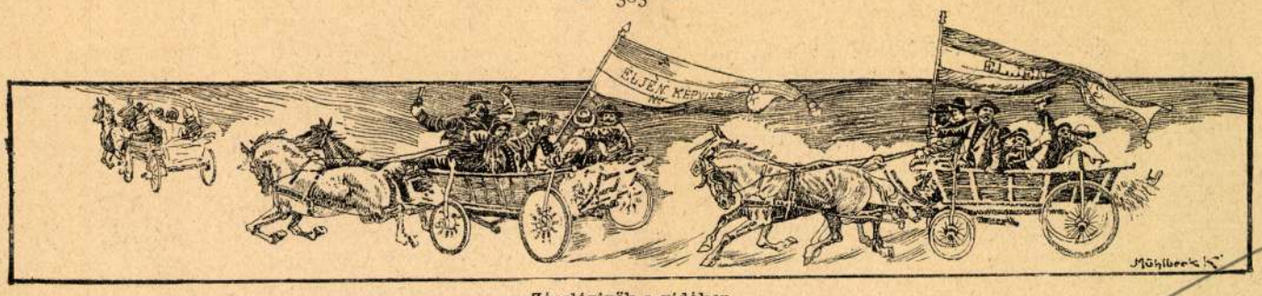

Zászlóvivők a vidéken.

II.

Már egy óra óta haladtak előre. Az ég feketén beborult, hirtelen esni kezdett a hó. A fehér pihék egész förgetege csapódott az útra és a sziklafalhoz, mely az utat szegélyezte. E percben a kocsi egy magaslaton haladt, hol a vihar teljes erejével ostromolhatta. A tájék elsötétedett, s az útat magas hó takarta, mely egyre növekedett.

— Teringettét! kiáltott föl Demjén, épp az következik be, a mitől tartottam ... De a lovak erősek, s ha kissé meghajtjuk ...

A lovak azonban a bók dacára megállottak; a hó félig megvakította őket, s a borzasztó vihartól megijedtek. A förgeteg egyre erősebb lett, s nehéz hótömegek hullottak tompa zuhanással a kocsi tetejére.

Így kezdődik.

A kocsist helyettesítő csendőr leszállott a bakról, s jelentette, hogy nem látja az útat.

— Csak bátorság, barátom! — mondá Koltay. Iparkodjék, hogy legalább a szomszéd faluig eljussunk.

— Az még messze van, aggodalmaskodott Demjén.

— Várj csak, — szólt a kocsiban ülő csendőr társához, — majd fölváltalak.

Fölmászott a bakra és az ostorral közibe vágott a lovaknak. Ezek vadul neki iramodtak, de a következő percekben az utasok már érezték az erős rázkódtatásokról, hogy nincsenek a rendes úton.

— Még felfordít bennünket! búsult Demjén.

— Hé, csendőr, letértünk az útról! — kiáltott teletüdővel Koltay.

Juon, a gyilkos, nagy lelki nyugalommal aludt tovább.

III.

A biró félelme alaposnak bizonyult. Az egyik ló hirtelen becsúszott egy mélyedésbe, s magával rántotta társát is. Az ócska batár hevesen megrázkódott, az egyik kerék eltört, s a kocsi oldalra dőlve, egymásra borította a bentülőket.

A bakon ülő kocsis a rúdra bukott és megsebezve magát, segélyért kiáltozva hentergett a lovak lábai közt.

A kocsiban az alügyész a bíró alá került, Juon pedig a csendőrre, ki hasztalan iparkodott a kocsi ajtaját kinyitni.

— Megsebesült? kérdezte Demjén az alügyészt.

— Azt hiszem, nem, de megfulladok. Mit csináljunk?

— Segítenék, ha a kezem szabadon volna, — szólalt meg Juon.

A helyzet kritikus volt; az alügyész úgy találta, hogy ki kell minden áron szabadulni.

— Csendőr, — mondta — szabadítsa ki a fogoly kezeit.

Ez a művelet nem ment végbe minden nehézség nélkül. De a mint meg volt, Juon átmászott a csendőrön, kibújt a kocsiból és a többieket is talpra állította.

— Jól nézünk ki! — szólt Koltay, a ki a vidéken először járt, s hóviharban még sohasem volt része.

Juon e közben a megsebesült csendőrt kiemelte a lovak közül. Aztán megvizsgálta az égboltozatot, s rázta fejét. Tapasztalásból tudta, hogy a havazás sokáig fog tartani. Majd odament a lovakhoz, biztos kézzel megfogta a zablájukat, felhúzta őket a meredek széléről és letakarta őket pokróccal. A veszedelem közepette oly nyugodtnak és értelmesnek látszott, hogy Koltay határozott elvei dacára bámulva tekintett reá, annál is inkább, mert ő maga csak panaszkodni tudott.

Pesti fiskális mint jelölt.

A hó esni kezdett a kocsiba is. Juon neki feküdt és teljes erejét megfeszítve, talpra állította. Továbbmenésről szó sem lehetett, de a kocsi legalább némi védelmet nyujtott a vihar ellen.

— Menjenek be a tekintetes urak, — szólt Juon.

Koltay, ki a hidegtől reszketett és minden tagjában zsibongó fájdalmat érzett, nem mondatta magának kétszer. Demjén követte. Juon a megsebesült csendőrt betette hozzájuk, aztán a széttört kocsibakkal iparkodott a havat eltisztítani a kocsi mellől. Mint tapasztalt hegyi lakó, mindenre gondolt.

Az urak tanácskozni kezdtek, ne induljanak-e gyalog útnak, de Juon felvilágosította őket, hogy a legközelebbi falu legalább másfél órányira fekszik.

Beállott az est, félelmesen sötét téli est.

Végre elhatározták, hogy az egészséges csendőr induljon útnak segítségért. Egy szó nélkül engedelmeskedett, felült az egyik kifogott lóra és nekiindult az ólomszürke sötétségnek.

— Ki tudja, eljut-e a faluba? — mondá Juon, utánna nézve.

Az alügyész nagyon nyugtalan volt és éppenséggel nem vigasztalódott meg Demjén elbeszélésén, hogy ő már töltött egy éjszakát a hegyek közt. Kimért modora

Zászlóvivők a fővárosban.

Uj Idők 1896. II.

Néppárti jelölt.

és állásának dekóruma az elhagyatottság és tanácstalanság közben eltűnt, s mint tapasztalatlan városi ember, bizonyos csodálatot érzett Juon iránt, a ki mitől sem ijedt meg.

— Megpróbálom, egy kis tüzet csinálni, — mondá a legény. Talán majd meglátnak bennünket, s azonkívül melegedhetünk is... Itt van egy cserfa, a melyikről nehány ágat levágni lehetne, ha volna hozzá kés.

Véletlenül azonban egyiküknél sem volt.

Az alügyész, félig megdermedve a hidegtől, nehány pillanatig harcot vívott hivatalos méltóságával. Nála volt egy kés, éppen az, melylyel Juon halálra sebezte áldozatát. A többi lefoglalt tárgy közzé volt helyezve egy zsákba. Összerázkódott, de mégis kinyitotta a zsákot és a kést átadta Juonnak.

A legény eltávozott s tíz perc múlva visszatért nagy csomó ággal. A havat leverte, a kocsi mellett összerakta egy csomóba az ágakat, s aztán nem minden fáradtság nélkül meggyujtotta. A füst dacára a lángok pompásan estek a félig megdermedteknek.

A hó csöndesen, de folyton hullott.

IV.

Két, három, négy óra telt így el, a csendőr nem tért vissza, bizonyosan eltévedt valamerre.

Juon a kocsiba telepedve, előhúzott zekéje alól egy darab kenyeret és szalonnát, a mit még hazulról hozott és a kihallgatás előtt gondosan elrejtett.

Az alügyész csakhamar rájött, hogy meghal az éhségtől. Demjén ellenben filozófikus nyugalommal elaludt.

Juon fogta a kést, — a gyilkoló kést — s egész nyugodtan leszelt egy darabot a szalonnából.

— Ha nem veti meg... szólt, az alügyészhez fordulva. Koltay hevesen megrázkódott és tiltakozva intett.

— Nem kell olyan büszkének lenni! — vélekedett Juon, s nagylelkűen adott egy darab kenyeret és szalonnát a megsebesült csendőrnek, a ki habozás nélkül elfogadta, maga pedig jó étvágygyal falatozni kezdett.

Kékvér és revizionista.

Az alügyész lelkében heves küzdelem támadt. Hogy foglyának vendége legyen, annak az embernek a vendége, a kire a legsúlyosabb büntetést szándékozik indítványozni, tényleg kényes helyzet volt. De a hegyek közt volt, hóviharban, elhagyatva, s az éhség erősen gyötörte. Büszkesége eltünt, s megszólalt:

— Nem bánom, hát egy harapást . .

Juon odaadta a maradékot, s az alügyész mohón felfalatozta. Most már nem érezte a megaláztatást, hogy egy gonosztevő mentette meg, szolgálta ki és vendégelte meg. A törvényszéki teremben lehet a dolgokat ideális szemmel nézni, de itt az más! . .

Gyönge gyermeknek tünt fel önmaga előtt a hatalmas parasztlegénynyel szemben. Ha az nincs itt, mi történt volna velük?

Az éj elmúlt. Soha alügyész nem volt furcsább helyzetben. A veszedelem minden társadalmi korlátot elenyésztetett, s kényszerítette a kultura emberét, hogy elismerje a természet emberének fölényét határozottságban és bátorságban.

Függetlenségi jelölt.

Az alügyész és a gyilkos barátságosan beszélgettek, míg a nap szürkén, bágyadtan föl nem viradt.

Egy órával később megérkezett a csendőr néhány paraszt kiséretében, kik egész éjjel térdig érő hóban bolyongtak, nem tudván eligazodni.

— Gyere fiam, Juon. — Szólt az alügyész szelíden a legényhez — most megint föl kel venned kezedre a bilincseket!...

YVON.

Szász jelölt.

A magyar palota.

Budapesten egy nagyobbszabásu palota épült — az üllői-uti iparművészeti múzeum. A király, a miniszter, több kisebb-nagyobb úr jelenlétében, az elmult vasárnap nyitották meg szolid ünnepséggel és így — bár még dolgoznak benne — már lehet beszélni róla.

A kép, mely az *Uj Idők* egy másik helyén látható: csak hozzávető fogalmat adhat az új palotáról A sok, de harmonikus, szikrázó, mégis szolid szín ennek az épületnek az igazi jelleme. A hétköznapi és komor klinikával szemben, a szürke palotákból alkotott üllői-úton első pillanatra idegenszerü, sőt egy

Jelölt, a kinek nincs ellenjelöltje.

Oláh agitátor.

kissé megdöbbentő a hatása, mint egy óriási bokréta, úgy kivirít a környezetből. Azonban meg kell nézni közelről, érdemes megnézni, milyen az első igazi magyar palota?

*

Sokan idegesek lettek az új múzeum magyar stilusától. De a szokatlan, a bátor, az, a miben fantázia van, mindig meg szokta próbálni a köznapi élvezetekre berendezett művelt világot. »Magyar épitészeti stílus — az nincs, meg van állapítva, hagyjanak nekünk békét.« Szinte hallom a kifakadást. Persze, hogy nincsen, fájdalom. De a kiknek tehetsége van rá, magyar motivumokkal szépen megkomponálni egy palotát, ennek talán mégse kellene bedugni a geniejét egy axiómával. A magyar tető vonala, a székely és a palóc oszlop, a rovásos kaligrafia, barbár, de változatos és gazdag ornamentikánk; nagyban, kőben, márványban, zománcban: ezeket látjuk az üllői-úti múzeumon. Mindezek a motivumok, természetesen, nem voltak elégségesek arra, hogy egy nagyarányu és nagy igényü épület kiteljék belőlük, a magyar ács hagyományos kötései helyett az építészek bizony hozzányúltak az olasz reneszánszhoz, a velencei csipkéhez, az Eskuriálhoz, a pagodákhoz, az oszlopos török szőnyegekhez, mindama hatalmas, kifejlett törzsekhez, a melyekhez a magyar stílus felkúszhat, hozzá símulhat, rajta és benne elélhet mint a lég-gyökér. Nagy fantáziával, kiváló tudással és buvárkodó szorgalommal dolgoztak azok az építészek, a kik a múzeumot kitervelték és fölépítették. Ám tessék munkájukat kisérletnek nevezni, de többet ér egy ilyen gyönyörü kisérlet, melynek részletei pompásak, mint a rövid úton lelopott bécsi és berlini úgynevezett korrekt paloták.

Szociálista jelölt.

*

Van egy részlete az új palotának: a külső vesztibul, az egész épületmagasságban, csillagalaku loggiák, csipkés korridorok törik át az emeleteket. Új és remek ez a részlet, ezért magáért érdemes lett volna az egész házat megépíteni. Az ornamentális rész pedig kivétel nélkül pompás és nemcsak a maga helyén hat, de értékes, hasznos és egyszersmind csaknem teljes gyüjteménye mindannak, a mit magyar motivumnak nevezünk. A magyar iparművészeti múzeumnak e külső dísze voltaképpen belső inveszticiója is.

A kivitelben: eredetiség izlés és szoliditás nyilatkozik. A tervelő építészek, Pártos és Lechner, valóban kitünnek a millenáris építők közül, ha dicsőségüket nem is hirdetik külön kőoszlopokon, kapott rendjelekkel, díszmagyaros arcképekkel. Azt nem tudjuk a kettő közül, melyik volt az inventor, nem is kutatjuk, a mi szegény művészettörténetünk majd nyomára jut és igen erős betükkel írja be a nevét eddig még igen tiszta lapjaira, talán éppen az elsőre. Az bizonyos, hogy mind a kettő igen szerény ember, a kiktől — igen sokat várhatunk.

B.

Szakítás.

Nemzeti párti jelölt.

Olvasván e címet, azt hiszem, talán valamennyi nőnek a szívén keresztül suhan egy szomoru emlék rég elmúlt időről, boldog ifjuságról; könyekről, melyek egykor égettek, reményről, mely nem teljesült be, szenvedésről, melyet el kellett temetni . . .

És az emlékezés egy-egy ilyen órájában feltámad az eltemetett halott, s megjelenik az az egy, az az igazi az, a kit jobban szerettünk a lelkünk üdvösségénél, — és a kivel ezért vagy azért szakítani kellett örökre, mindörökre . . .

De ime, mindannyian igazi nők, ráteszik kezöket szívök begyógyult, vagy még mindig vérző sebére; — az alaktalan semmiből sietve száll alá egy árny, melynek *női büszkeség* a neve, s erős kezével előhúzza a függönyt a múlt emlékeire.

Ne lássa senki . . . ne tudja senki . . .

Azt hiszem, nincs nő a világon, aki legjobb barátjának is őszintén meggyónna mindent, úgy a hogy történt, akár ő szenvedett akár miatta szenvedtek, mikor szakítani kellett . . .

Mióta emberek élnek és szeretnek, e szó fájdalmát kisebb-nagyobb mértékben átérezte mindenki.

Talán valamennyien, kik a szerelem országában vándoroltak, mikor távozniok kellett onnan, kétségbeesetten kiáltanak így fel: Megtört szív, végbúcsu . . . haldokló kezeinek tördelése . . . ez a szerelem! . . . Oh ne szeressetek soha! . . .

És mégis szívesen visszamenne mindenki ismét oda és szenvedne ismét, mert hiszen e haldoklókkal, könnyel, sóhajjal és bánattal telt országban van az Ifjúság, a Szépség, a Boldogság és a Remény . . .

*

Sok, sok éve múlt már annak.

De még most is, fehér hajjal, kihült szívvel, elmúlt szenvedések emlékeivel, egy hosszu, jól-rosszul átélt élettel a hátam mögött, összes emlékeim közül ez az egy áll most is legélénkebben előttem.

Csak be kell hunynom a szemeimet s átélem újra a boldogságot, mely osztályrészemül jutott, mikor megnyílt szívem, hogy magába fogadja a szerelem megmérhetetlen, fényes világát . . .

Igen, — éppen abban a pillanatban, mikor tagadólag kiáltottam mindenfelé: — nincs szerelem! — akkor egyszerre megéreztem szár-

Jelölt, a ki még az alkotmányos költséget sem akarja viselni.

Visszalépő jelölt.

nyának szelid, édes érintését; — úgy éreztem, hogy az ég boltozatja megnyílt s a lég egy fénysugárral többtől ragyogott. Tündöklő arccal, fénylő szemekkel, a szél áramlatán lebegve szállt elém a szerelem, s egy percre leereszkedve, megpihent. Én pedig leborulva kiáltottam föl:

— Oh szerelem, mily hatalmas vagy te!... Én királyom, én Istenem!

De mikor föltekintettem, nem volt már közelemben . . . .

Sok, sok idő telt el fejem felett; jöttek és mentek az évek és sok mindent magokkal vittek még, de azóta mégis mindig őrizem azt a helyet, melyet lábával érintett, s megáldom imádságaimban, nem törődvén a sok szenvedéssel, mely véle járt . . .

*

Mily rövid volt a mi történetünk, s mégis milyen hosszu!

Szomjazva vándorolt ő az elhagyott sivatagban. Én lelkemet nyujtottam neki, mint forrást, melyből szomját olthatta. Egy percre megállt a partján, s aztán tovább ment, a nélkül, hogy megáldotta vagy megátkozta volna. De képe, melyet ama percben a forrás bűvös vize visszatükrözött, ott ragyog még ma is változatlanul a tiszta mélyben. Egész lelkemet odaadtam neki, hogy oltsa vele szomját, s mélységeiben képe még mindig ott ragyog

Kapacitálás a fővárosban.

oly fényesen, mint akkor... Ki tudja, ő azóta hány zöldelő parton pihent meg; én híven és tisztán őriztem meg emlékét, s a válás órájára gondolva, most is fölsajog bennem a mult minden emléke.

Álmomban látom még most is az elhagyott, csendes kertet, hol utoljára álltunk egymással szemben; látom a hajlott törzsü olajfát a domb tetején, s látom megcsillanni a fodros tó tükrét, mely hidegen, részvétlenül csillogott előttünk, mitsem törődve azzal a régi, régi történettel, mely partján lejátszódott.

— El kell hát válnunk örökre? . . .

— Örökre! . . .

— És soha sem látjuk egymást többé? . . .

— Soha többé! . .

És nem láttuk egymást soha, soha többé . . .

Miért történt ez így?

Egykor tudtam.

Búsuló kortes — nincs ellenjelölt.

Hosszu, keserves, álmatlan éjszakákon ismételtem magamnak mindegyre, mint a gyermek, ki leckéjét mondja fel. Gépiesen gombolyítottam magam előtt szövevényes történetünk ezer összekuszált szálait, gyötrő vergődéssel mindennap ujra rendezgetve azt. De hajh, az élet vaskezével belenyult és még jobban összekuszálta, összetépte — és én kiejtettem a vezérfonalat kezemből . . .

A körülmények kényszerítő, könyörtelen hatalmai, a lélek titokzatos, megoldhatatlan rejtelmei, mind, mind belesodortattak, belesímultak az élet hullámaiba, — és én elveszítettem a kulcsot.

Ma már nem tudom . . .

De a rövid boldogságra s a hosszu fájdalomra emlékezem még most is.

Látom még most is azt a kertet, melynek kapujában mintha ott állana a tiltó hatalom a láthatatlan lángpallóssal: — ide belépni nem szabad soha! . . . És ajkára teszi kezét, mondván: — nálam a titok oldó zára! De nem felel többé, ha kérdezem: — miért kellett ennek így történnie? . . .

De én azért mégis át tudom élni ujra meg ujra azt a hatalmas, végzetes érzést, mely egykor boldogságom és boldogtalanságom volt — és azt hiszem, halálom óráján is eszembe fog jutni az az utolsó pillanat, s a rám boruló néma éj csöndjén keresztül is hallani fogom a becsapodó ajtó zaját, mely akkor bezárult mögötte örökre . . .

Öreg asszony.

Kapacitálás vidéken.

Utazás a nap körül

Egy év számokban

Tavaszkor megárad a folyam. Zúgva hömpölyögnek habjai. A futó hullámok szakadatlan egymásutánja a tovairamló tömegek kifogyhatatlansága és a mindig megújuló fodros területek végtelensége fenyegetést jelent. Veszedelmes lázadóvá lett a híg elem. A rombolási vágyról előlegesen fecsegnek és az utánuk nyomuló hatalmas tartalékról susogva tanuskodnak az előörsök, a partokon belül tovasietö habok.

Milyen hatalmas tömege a folyékony erőnek!

A haragos lendületek töménytelen mennyisége támadja meg a védelmező partokat, hullámmiriádok ostromolják az oltalmazó gátakat. És mikor a fölbőszült elem végül mégis győz, mikor zúgva és bőgve áttöri a gátot, mintha — amint a költő mondta — el akarná nyelni a világot, akkor megkondul a vészharang, bedül a ház, pusztul a vagyon és menekül az ember. És míg a legyőzött és kárvallott ember alázatos fohászaival járul a Legnagyobb elé, addig lelkének megmaradt szemlélő képességével nézve nézi és bámulja a pusztulás tüneményes szceneriáit és az alkotó természet romboló hatalmának csodái előtt eltörpülten hódol...

Ha pedig e csodásan hatalmas rombolás legelső indító okait föl akarjuk kutatni, úgy a legparányibb mozzanatokhoz, ici-pici, valóságos miniatür tünetekhez vezet a nyom. Ha a természet ébredésének első napjaiban elbarangolunk a hegyvidékek sziklás mesgyéi közé, úgy a hatalmas vizáradás kicsinyes indító okainak műhelyébe értünk.

A márciusi nap melegen tűz le a hótetők és a hegyi útak fehér burkolataira. A jégréteggel bevont hótömegek engednek a napsugár bontakozó erejének. A hótömbök közt lassan-lassan megkezdődik az olvadás. A hópehely visszacsinálja metamorfozisát, a halmazállapot ismét cseppfolyóssá lesz. A procedura kezdete, mely végeredményében városokat pusztít, azzal kezdődik, hogy a kis hópehelynek apró cirádája egy parányit zökken, a fehér szín intenzivitásából veszít, a ciráda oszlik, átalakul, vagyis a parányi hó visszaváltozik egy-egy vízcsöppre. Előbb csepeg, azután csurog a megolvadt vízmennyiség, nemsokára utat tör magának s a hegytető lejtőin át a bérceken megolvadt tavaszi nedvek országútját, a hegyszakadékot keresi, ahonnan aztán sietősen valamelyik gyűjtőmedencébe vándorol. A medencék megtelnek, tartalmuk tovább rohan és a csobogva továbbiramló vízerek elérik közös levezető csatornájukat, a folyamot. A folyam fölszíne egyre dagad, végül túllépi a medret és elönti a határt, mintha abban az illusióban akarná ringatni magát, hogy ő — tenger. Tengert játszik, városok és falvak között.

A prémier-doktor

... Pedig a rémesen nagy veszedelemnek legelső indító oka nem volt más, mint a kis hópihék halmaz állapotának fölosztása, vagyis — utolsó instanciában — a márciusi napsugár.

*

Mint a gátakat támadó romboló folyam, úgy árad és tombol a fiatal férfi háborgó lelkében a szenvedély.

Szeret. Bírni akarja azt, akit szeret. Egyedül, mindvégig és jogosan. Megnősül, házasodik. Nálunk, Magyarországon az egy év leforgása alatt kötött házasságok körül belül 140 és 160 ezer közt váltakoznak. Úgy a minimum, mint a maximum kapcsolatban áll az évi terméssel. Ha bőséges a termés, úgy a házasságok száma emelkedik, ha pedig a föld az ő adományaival fukarkodik, akkor a házasságok száma apad. És mi teszi fukarrá vagy adakozóvá a földet? Mi más, mint a napsugár! Ez az állandó faktor; termékenyítő eső és pusztító fagy, csupán közbejátszó okozatok. Legutóbbi befejezett utazásunk a nap körül olyan pályavégzett év, mely a menyasszonyok létszámát 154 ezerre emelte.

A mirtusz-koszorúk kelendősége természetesen nem esik együvé ezzel a nagy számmal. Nemcsak azért, mert a vadon virágai: a parasztmenyasszonyok nem művirágárusoknál rendelik meg a lakodalmi díszt. Van ennek még egy oka. Volt az év menyasszony-gárdájában húszezer olyan, akinek a mirtushoz való joga már lejárt. Ennyi volt ugyanis az elvált és az özvegy asszonyok száma, akik ezúttal nem először léptek az oltár vagy az anyakönyvvezető elé. Ebből is világos, hogy az iparstatisztikát sokkal bajosabb volna kapcsolatba hozni a nap hevítő erejével, mint a szívek indulatait.

Nehogy igaztalanok legyünk a többszörös menyasszonyokkal szemben, megemlítjük, hogy a férfiszívekben ezúttal is sokkal gyakoribb tünet volt a másodvirágzás. Míg a menyasszonyok között csak tizenkilencezer özvegyasszony szerepelt, addig a vőlegények között huszonháromezernél is több volt az özvegy férfi. Elvált nő csak 875 lépett újabb házasságra, elvált férfi pedig 1419. Az elvált nők és özvegyek közül csak 5631-nek jutott második férj gyanánt legényember,

Színházi alakok — A specialisták

Uj Idők 1901. VII.

ellenben az özvegy emberek közül 11.227, az elvált férfiak közül 978 a hajadonok sorából szemelte ki a második feleséget. De nemcsak a családi állapotok, hanem a korviszonyok is azt mutatják, hogy a férfiak a választás jogából fakadó előnyöket nagyon praktikusan használják ki. Már amennyiben praktikus előny rejlik abban, ha valaki, nálánál jóval fiatalabb hitestársat kapcsol magához. Köztudomásu ugyanis, hogy ez az előny az élet gyakorlati prózájában néha nagyon problematikussá válik. Így például még itt is, ahol csupán számokból vezetjük le a valószínüséget, kérdőjelekkel mernők aposztrofálni annak az 1765 fiatal férfinak a hitvesi hűségét, akik ötvenéves aggszűzeknek és hatvanéves vénasszonyoknak esküdtek örök szerelmet, viszont elaggott vőlegények, akik a félszázados jubileumot régen megülték, nem kevesebben, mint 6648-an vállalkoztak arra, hogy a házasság révén boldoguljanak és boldogítsanak. Akadt köztük 388, akiknek menyasszonya meghaladta a huszonnegyedik életévet, de nem töltötte be a harmincadikat. Volt e merész férfiak közt 181, akinek huszonnégy éven aluli és 78, akinek meg éppenséggel húsz éven aluli feleség jutott.

A lakodalmi ünnepélyt csend követi és a csendet később ismét vígan csengő hangulat váltja föl: a bölcső ünnepe. A boldogok családi otthonát átjárja az az érzés, mintha egy kis hulló csillag tutott volna le az égről és a tiszta magasságot fölcserélte volna azzal a kis bölcsővel, melyet közvetlen közelből melegít az anyai szív. A küzködő családok otthonában pedig legtöbbnyire egyszerre köszönti a kis jövevényt a lélek égboltjának derüje és boruja, köny és mosoly. Az elmult évben az aranyos napsugár ilyetén produktumainak száma, vagyis az újszülöttek nagy serege meghaladta a hatszáztizenhét ezret.

Mirtuság és ringó bölcső után térjünk át a ciprus-lombra, mely azonban — természetesen — ismét csak szimbolum. Szimbolum annál is inkább, mert a szegénység halottjai számára nincsen temetési pompa és nyugvó helyeiket nem ékesíti dísz. E szomoru rovatnak névtelen egységei különösen szoros kapcsolatban állanak a föld adományainak mennyiségével. Ez a kapcsolat megfordított arányban mentül bővebben terem a föld, annál kevesebb a halálozás, mentül fösvényebbül van kimérve az anyaföld által számunkra kiutalt évi járadék: annál nagyobb méretü. Ezúttal összesen 454.000 ember szakadt el az élettől.

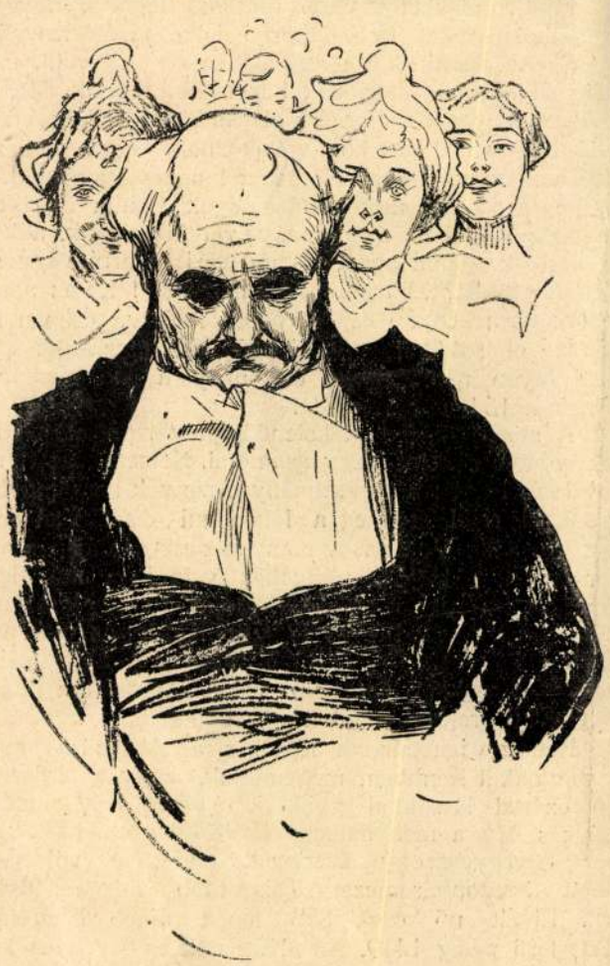

Szinházi alakok A klasszikus alvó

Szinházi alakok A legolcsóbb bérlet

Ámde semmiféle népesedési mozgalom, vagyis se a házasságok, se a születések, se a halálesetek számai nem mutatnak oly határozottan és szembeszökően arra, hogy ez a földi pályafutás milyen szoros nexusban áll a nappal, semmi annyira, mint a bűn.

A bűntények és vétségek évi létszámából körülbelől nyolcvanezer összesen, csupán kettőt sorolunk föl külön: a lopást és a verekedést.

A lopások évadja a tél. Az az időszak, mely gyéren és csekély hőtartalommal ontja a napsugarat, amikor aztán éppen ezért, a legszegényebbnek sem ád alkalmas szállást minden bokor. Az, hogy a táplálkozás gondjához a fagytól való védekezés gondja is hozzájárul, magyarázza meg, hogy az egy éven át elkövetett tizennyolcezer tolvajlásból majdnem tizenegyezer a hideg és nedves évszakra esik. E rendszeresen visszatérő tünethez megadja az ellentétes képet a legényvirtus, a verekedés.

A verekedések, beleértve azokat is, amelyek halállal végződtek, ezt az igen tekintélyes számot mutatják az összegező rovat végén: 24.653. — Ennek, általános tapasztalás szerint, nem egynegyede, vagyis 25 százaléka esik a három téli hónapra, hanem csak 19 százaléka, a tavasziakra 24, az őszikre 25 és a nyári hónapokra a maximum, vagyis 32 százalék. Ha e tapasztalás alapján megfelelően szétbontjuk a verekedések számát, úgy a nyárra 7878, télre pedig csak 4684 verekedés esik. Világos bizonyságául annak, hogy a napsugár tüze nemcsak a poétákból csalja ki a dalra keltő hangulatokat, hanem tettre serkenti azokat is, akiknek lelkében a legpoétikusabb hangulat az a törekvés, bebizonyítani és kétségtelenné tenni a lányok meg a pajtások szemében, hogy: ki a legény a csárdában?

Ez volna főbb vonásaiban annak az utazásnak eredménye, mely alatt ismét 365-ször bókolt a Föld az életadó hatalom, a Nap előtt.

FESZL GÉZA

Horkayné a Kaszinóban

Ellesett párbeszédek

— Jóestét! Nincs itt az uram? Akkor kérek egy pohár Szirmay-féle tokajit.

(Tokajit, asszonyom?)

— Téával csak nem köszönthetem az új esztendőt.

(Tehát halljuk a köszöntőt. Első a haza.)

— A nemes nemzetnek azt kívánom, hogy gyűlölet környékezze az új esztendőben is, támadjanak mindenfelől agyarkodó és irigykedő ellenségei —

(De asszonyom!)

— Az erőset gyűlölik és aki boldog, azt irigylik; de ha egy nemzet egyszer megnyeri Európa rokonszenvét, akkor benne van a pácban, — mint nálunk mondani szokták.

(Ön a búrokra gondol, asszonyom.)

— A búroknak is azt kívánom, tegyék tönkre minél előbb a jó hírnevüket és lázítsák maguk ellen egész Európát a Kitchenerrel szemben tanusított viselkedésükkel. Chamberlainnak pedig azt kívánom, amit Luegernek...

(És mit kíván Luegernek?)

— Amit a munkácsi csoda-rabbi kíván Egán Edének.

(És Vilmos császárnak mi jót kíván az új esztendőre, asszonyom?)

— Hogy legyen egy napig gyöngéd családapa olyan kinai városban, melyet porosz csapatok ostromolnak.

(Térjünk át a hazai nagyságokra. Mit kíván a miniszterelnöknek?)

— Széll Kálmánnak nyilt ellenfeleket és titkos imádókat sok nyilt imádója és titkos ellenfele helyett. És Vörösmarty dicsőült szellemének is kívánok valamit az új esztendőben: ha meglátja majd a kész szobrát, ne bánja meg, hogy magyar remekíró volt.

(És mit kíván a nagy Dezsőnek?)

— Egy Spártát, amelynek sürgős szüksége van gy Lycurgus-ra.

(És mit kíván a képviselőháznak és a választóknak?)

— Ezeknek nem lehet egyszerre jót kívánni, mert az érdekeik imkompatibilisek. Ha a képviselőknek tiszta választást kívánok, megkárosodnak a választók. Ha a választók érdekében nagy vesztegetést kívánok, csődbe kerülnek a képviselők.

(Halljuk tovább!)

— A könyvkiadóknak azt kívánom, hogy pillanatnyi fizetésképtelenségük esetén mindig megnyiljanak előttük a magyar költők pénzes szekrényei. És csukjanak be az új esztendőben minél több festőt és szobrászt becsületsértésért, mit a műtermekbe tolakodó vásárlókon követnek el. A merkantilistáknak és Fedák Sárinak azt kívánom, amit ők az agráriusoknak és Küry Klárának kívánnak. És viszont.

(Vannak még speciális kívánságai, asszonyom?)

— Óh igen! A meghosszabbított Kossuth-utca tervezőjének azt kívánom, hogy szabályozás közben járjon egyenesebb útakon az új esztendőben, vagy úgy görbüljön meg ő is. — A magyar állami pénztárnak rövidesen csak azt kívánom, hogy pukkadjon meg.

(És mit kíván az intendánsnak, asszonyom?)

— Az intendánsnak új Nemzeti Színházat kívánok; a Nemzeti Színháznak pedig új intendánst. A Nemzetinek azonfölül azt is kívánom, hogy legyen olyan direktora, akinek a belügyminiszter örök szerződést ad Jászai Mari előterjesztésére.

(És mit kíván az urának, asszonyom?)

— Azt, ami egy önzetlen férjre nézve a legboldogítóbb: hogy irigyeljék, bámulják és ünnepeljék a feleségét. De elég volt a fecsegésből. Megyek a kedves anyósomat meggratulálni.

(Neki mit kíván?)

— Uram, ön indiszkrét. Jóestét!

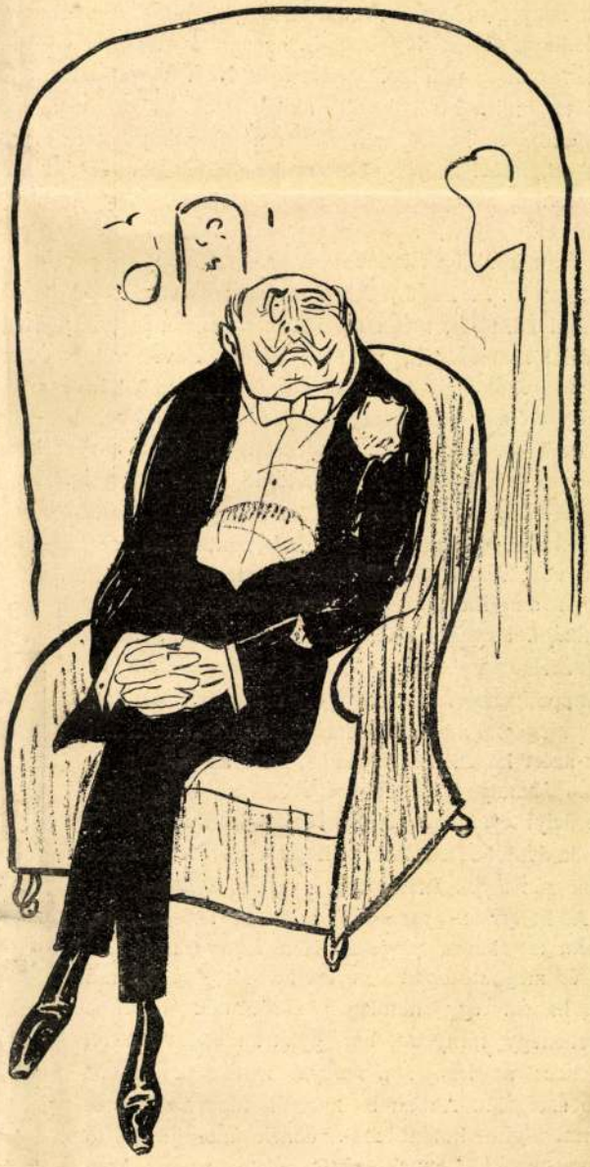

Színházi alakok — A jövendő intendás

A magyar államiság fejlődése, küzdelme

Mindenki sajnálta, mikor Beőthy Ákos kimaradt a képviselőházból. Olyan tartalmas, önálló és érdekes alakja volt a Háznak, hogy távozásával valóban lehullott arról egyik legjellemzetesebb dísze. De hát senki sem pótolhatatlan. Az emberek egy ideig érezték hiányát, a vitákban mindenki nélkülözte eredeti és mély gondolkozásból leszűrt okoskodását, de végre is — elfeledték. Nem hiszszük, hogy ily könnyen feledett volna maga Beőthy Ákos. Minden idegével, gondolkozása minden szálával a parlamenthez volt kötözve, és mikor hirtelenül elszakadt onnan az a sok erőszakosan eltépett szál esztendőkön át sajgott, rezgett.

Elképzeljük, hogy az oly termékeny és gazdag szellem, amilyen a Beőthy Ákosé volt, melyet nevelés, hagyomány, gyakorlat csak egy térhez, a közélet küzdő teréhez kapcsolt, mily elhagyatottnak érezte magát, mikor bezárultak előtte régi tevékenysége színhelyének kapui. Mit tegyen? A politikai események, a parlamenti viták hullámai épp úgy megérintik lelkét, gondolatait, mint azelőtt, de nincs, ahol kiöntse őket.

Beőthy Ákos nagy koncepcióju szónok volt, nem csoda tehát, hogy a magános élet csöndjének elűzésére is nagy koncepciójú tervet fundált ki. Elhatározta, hogy folytatja politikai munkáját, azzal a különbséggel, hogy nem napi vagy részletkérdésekhez fog szólni, henem a történelem örök és általános nagy politikai kérdéseihez. Nem szóval, hanem tollal. Úgy tett, mint Macchiavelli, akit könyvében oly mesterien és szímpatikusan ír meg: aki, mikor a hatalom polcáról egyszerre lebukott, falusi magányában, szűk szobájában esténkint fölvette államférfiúi aranyhímzetes ruháját, feledte, hogy egész nap összes társasága, a mészáros, a fűszeres és néhány paraszt volt és a kor legelőkelőbb szellemeivel vitázott, papirra vetve gondolatait . . . Beőthy Ákos is magára vette esténként fényes szónoki köntösét, maga elé idézte a nemzet és kor politikai és históriai kitünőségeit, vitázott, eszmét cserélt velük és ennek eredményéből nagy becsü és nagy terjedelmü könyv született. A könyv cime: „A magyar államiság fejlődése, küzdelmei." De csak az első része a tervezett műnek: a régi Magyarország a honfoglalástól az 1825-iki országgyűlésig. A szerző tulajdonképpen az 1825-iki országgyűléstől kezdve akarta megírni a magyar politika történetét, ami mondanivalója a korábbi időről volt, hosszabb bevezetésbe akarta foglalni. Ámde, a munka közben annyira lefoglalta érdeklődését az Árpádok nemzeti politikája, annyira szükségét érezte annak, hogy megvédelmezze Mátyás királyt a kényuralom és kozmopolitaság vádja ellen, oly fontosnak tartotta, hogy megcáfolja azt a véleményt, mintha a mohácsi vész azért következett volna be, mert az ország az önálló államiság életképességével nem bírt, aztán az erdélyi fejedelmek, Mária Terézia kora stb. annyi mondanivalót adtak tollára, hogy a bevezetés közel kilencszáz lapos önálló művé vált.

A könyv nagyszabásu, nemcsak terjedelemre, hanem tartalomra nézve is. Nem arányosan beosztott és meghatározott terv szerint földolgozott mű ez, hanem egy hatalmas szellemnek repülése egyetlenegy irányban, bár gyakran árkon-bokron át; s ez az irány: a magyar nemzeti eszmének való szolgálat. Abban is hasonlít Macchiavellihez (bármennyire különbözzék ennek morálja az ő egyenességétől, ennek aktiv élete az ő kontemplációban eltelt életéből), hogy a magányban mindketten a nemzeti eszme oltárán áldoztak. De ez irány dacára nem elfogult iró Beőthy Ákos. Ellenkezőleg, a nemzet hibáit, gyöngéit és bűneit senki sem látja tisztábban és senki sem tárja föl világosabban nála. Őszinte és igaz. És éppen azért hat meggyőzően, mikor a hatalmas, a kilenc századot felölelő politikai tanulmányban mindig kimutatja a nemzet életképességét és életre hivatottságát.

A históriai események politikai rugóit világosabban, áttetszőbben nem lehet föltüntetni, mint Beőthy Ákos könyvében látjuk. A magyar nemzet egész története, az egymást követő nemzedékek politikai gondolkozása oly sok tudással és ritka áttekinthetőséggel van megírva, hogy úgy érezzük, mintha történelmünk sok eseményéről valamely kortina emelkedett volna föl. Látunk mindent a Beőthy Ákos éles szemével. És noha nem marad az események sorrendjében, hanem elröpköd mindenfelé, még sem válik soha fárasztóvá. Hogy példát mondjunk: Mátyás király politikája eszébe juttatja Macchiavellit, ennek a kora a török uralom mivoltának rajzára készteti, ehhez pedig közel van Mohács, mely tüstént alkalmat ad Magyarország és Lengyelország bukásának összehasonlítására. Aztán fölveszi az események fonalát megint Mátyás királynál. Csakhogy az olvasó e kis kitérés közben három pompás essayhoz jut: Macchiavelliről, a török birodalomról és Lengyelország bukásáról.

A szerző szellemének e nyugtalan repülése dacára azonban a munka egyöntetü, mert egyrészt minden kitérés jellemző a magyar politika alakulására nézve, másrészt az egész nagy tanulmány minden apróságán átleng éltető eleme: a nemzeti irány szolgálata. Ehhez járul az erős logika, a világos bizonyitás, a tiszta itélet, amik Beőthy Ákos szónoklatának is elsőrangú faktorai voltak. Ez nem is meglepő oly erős és logikus fejtől, amilyennek Beőthy Ákost ismerjük. Meglepő azonban az a közvetlenség, melylyel eszméit és mondandóit nemcsak elgondolni és elmondani, hanem megírni is tudja. Az, aki egész gondolkozását úgy idomítja, hogy az élő szót, a beszédet szolgálja, irásközben rendesen éppen azt nélkülözi, ami a szónoklatban legnagyobb erőssége: a közvetlenséget. Beőthy Ákos stilusa is döcög néhol és elárulja a gyakorlat hiányát, de megnemesíti és élettel teljessé teszi a friss közvetlenség. A könyv nagyon becses, roppantul tanulságos és valóságos szolgálat a nemzeti politika érdekében vívott harcban. KEVE

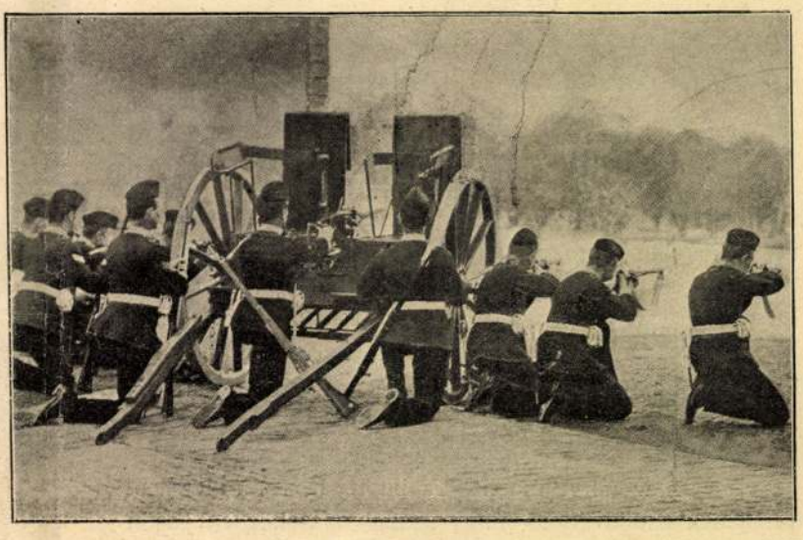

Régi Maxim-féle golyószóró

királyi hercegnek a neje és most *Mária* királyi hercegnő is búcsut vett a szülői háztól, hogy *Orleánsi* Fülöpöt kövesse, a ki régi jog alapján igényt tart a francia trónra.

Ha valaha beteljesül ez a büszke álma, úgy olyan királynét ad a francia nemzetnek, a minő tán soha sem ült még trónusán. Magas röptü szelleme, nagy képzettsége és mindenre kiterjedő figyelme mintegy predesztinálják, hogy részt vegyen egy hatalmas nemzet kormányzásában. *Mária* királyi hercegnő — így írja ő mindig a nevét — majdnem valamennyi európai nyelvet folyékonyan beszéli, a festészetben és a zenében olyan hivatottsága van, hogy polgári sorsban feltünést keltene eme adományaival és azonfelül a históriában meg a jogban egészen otthonos.

Mikor József Ágost királyi herceg 1891-ben szülőinek óhajára két évig tartó jogi kurzusra szánta magát, a budapesti egyetem egyik tanárát, dr. *Timon* Ákost hívták meg melléje. Timon félévi szabadságot vett és ezen idő alatt Alcsuthon lakott. Tanítványa a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta előadását — de nemcsak ő, hanem nővére is, Mária királyi hercegnő. *Holdházy* apát, a királyi hercegek nevelője, fölkereste egy napon Timont és kifejezte előtte a királyi hercegnő óhajtását, hogy jelen lehessen az előadásokon, de csak úgy, ha jelenléte nem hat zavarólag.

Timon a legnagyobb örömmel egyezett bele és e naptól kezdve Mária királyi hercegnő a legnagyobb pontossággal vett részt az előadásokban. Soha sem mulasztott el egyetlen órát sem. A latin nyelvet együtt tanulta fivérével és olyan jártasságra tett szert ebben a nem éppen könnyü stúdiumban, hogy a legnehezebb idézeteket is egyszeri hallásra teljesen megértette. Sőt a minden hónapban egyszer megtartott kolokviumokon, a melyek a fenséges szülőknek tanuságot tettek gyermekeik haladásáról, ő is tökéletes készültséggel vett részt. Kolokviumi munka volt az is, a melyet ilyen cím alatt irt meg: *A királyság fejlődési története Tacitustól kezdve napjainkig.* Rövid essay keretében, magvas irálylyal adja elő a királyság instituciójának fejlődését, pregnáns vonásokkal emelvén ki a főbb mozzanatokat és a befejező sorokban a következő konkluzióra jut:

Ezen, a renaissance-korban megkezdett virágzása a királyságnak, sok baj és viszontagság között és csekély változások mellett napjainkig fennáll, mint a népek támasza és védője Isten után; tehát „Vitam et sanguinem pro rege nostro".

Kitűnik ebből az essayből, hogy az orleánsi herceg ifju neje tökéletesen beszél és ír magyarul, valamint tény az is, hogy az alcsuthi udvarnál a rendes társalgási nyelv a magyar. De hogy mennyire érdekelte a királyi hercegnőt a jog stúdiuma, különösen pedig annak alkotmánytani része, bizonyítja az is, hogy nemcsak az előadások alatt, hanem asztalnál, társalgás közben, mindig erre a témára terelte a beszélgetést, kérdéseket vetett föl és nagy érdeklődéssel hallgatta a tanárja erre vonatkozó fejtegetéseit.

Hogy pedig a hálás tanítványok közzé tartozik, tanusítja az az arckép, a melyen fejedelmi jegyesével együtt le van véve. Ezt az arcképet sajátkezü dedikációval küldte el Timon tanárnak és az alírás igy hangzik:

A jegyesek. 1896. november 5.

A nagymama képe. A magyar piktoremberek közül *Baditz* Ottó egyike azoknak, a kiknek a közönség minden képét szereti, abból az egyszerü okból, mert minden képe jó. Nemcsak nagyobb kompozicióit, hanem kisebb rajzait is annyi műgonddal, annyi fínomsággal dolgozza ki, hogy az ember alig tud megválni a nézésüktől.

Mily frisseség, mily üdeség lengi át ezt a képet is, melyet az Új Idők számára rajzolt. Az a két eleven, vidám kis fruska, majd hogy ki nem ugrik onnan a fehér lapról.

Látszik, most jöttek föl a kertből, egy pompás lawn-tennis-partie után. A gavallérokat künn hagyták valahol az ebédlőben, vagy a dohányzó-szobában. A Mimi kezében még ott van a lapdaverő is.

Ella fáradtan veti magát a kék selyem marquise-karszékbe. Negédesen csapja egymásra lábait s rágyujt egy illatos cigarettára. Szeretné mindenképpen adni a nagyvilági hölgyet.

Csevegnek, beszélnek azon a bizonyos leány-nyelven mindenféle bolondos dolgokat s Elluska tetszeleg magának abban, hogy egy-egy pikáns megjegyzést is tegyen.

Hátradől a karosszékben, bodor füstkarikát bocsájt ki pajkos ajkai közül, s éppen valami jó viccet akar mondani egyik fiatal gavallérra, mikor véletlenül ráesik a tekintete a nagymama képére a falon. Elneveti magát, s odamutat a képre:

— Jaj, te Mimi, ha a nagymama minket most látna! . . .

Bizony, a nagymama! Milyen furcsa ellentét is az az ő ódon, merev brokátruhás képe, szendén ég felé néző arcával, kezével egy szál rózsát s fehér csipkés zsebkendőt szorongatva — és az ő nevető, pajkos, férfi-nyakkendős unokái. A század kezdeti nagymama, homlokáról szerényen, szűziesen kisímított hajjal, kezében a szimbolisztikus virággal — s a századvégi unoka, kacér, bodor frufrujával, hetykén félrecsapott spessart-sapkával fején, s kezében a — sajnos — szintén szimbolisztikus cigarettával . . .

—

Őszi mulatság. Sárguló avaron, csípős őszi szellő fujdogál. Az elmúlás, a hervadás szellemét viszi szárnyain és fázósan bújnak közelebb egymáshoz a didergő bokrok. Tapsifülesék gyanutlanul kocognak az erdő felé, hogy ott egy kis elemózsiát szerezzenek. A gazda, már mint Tapsifüles úr, ugyan óvatosságból azt szeretné, hogy külön menjenek, de Tapsifülesné nem hajlandó ebbe beleegyezni. »Talán, hogy kelmed úgy szép magában dőzsöljön a legjobb falatokon!« duzzog. — »Ugyan már asszony, tudod, hogy a vadász miatt mondom, egyesben jobban elbujkálhatunk.« Tapsifülesné mécsese eltörik. »Jól van, hát csak menjen kend egyedül — pityereg — tudom én, miért akar lerázni a nyakáról, azt is, hogy nem a vadász miatt.« — »Hát miért tenném?« — »A szomszédasszony miatt, a kinek a kötényе után szaladgál.« — Tapsifüles úr olyasmit mormog, hogy »hoszszú haj, rövid ész« és ráhagyja az asszonyra: »Jól van hát, gyerünk együtt.« Együtt mennek tehát s hamarosan elérik az erdőt. „A vízmosásban menjünk a fák közé« — indítványozza Tapsifüles úr. »Dehogy arra, a legbiztosabb út a harasztban van — ellenkezik Tapsifülesné. »De asszony, az a legalkalmasabb vadász-les!« »Már megint meg akarsz ríkatni az ellenkezéseddel?« — Tapsifüles úr vállat von és arra gondol, hogy az okosabb enged. A mint átsurrannak a harasztoson, egszerre nagyot dörren egy puska. Tapsifülesné egyet bukfencezik a levegőben és kétségbeesett sivalkodással vergődik a földön: »Végem van, meglőttek, mondtam ugy-e, hogy a vízmosásban menjünk!« — Tapsifüles úr őrületes gyorsasággal menekül a puska köréből és magában dörmögi: »Mondtad ám, éppen az ellenkezőjét mondtad!« Ez a kis családi dráma folyhatott le a képünkön látható vadászjelenet kapcsában. Képünk pedig a vadász-ember őszi mulatságát ábrázolja.

SZINHÁZ.

Hűtelen. A *Vígszínház* e heti premierje a szó szoros értelmében bemutató volt. A közönség nemcsak új darabbal ismerkedett meg, hanem új drámaíróval is. *Bracco* Róbert, a *Hütelen* szerzője, Olaszország legünnepeltebb modern drámaírója és darabjának témája emlékeztet *Dumas Francillon*-jára

Uj Idők 1896 II

Az akurátus vokskereskedő.

és Sardou *Váljunk el*-jére, de teljesen eredeti munka s elmésség magvasabb, mint az említett francia íróké. A darab hősnője Sangiorgi grófné, a ki szereti a férjét, de a — kivágott ruhákat is, ámbár az erényéhez szó sem fér. Valósággal fölháborodik, a mikor egyik udvarlója, Ricciardi, a hódításairól híres don Juan ezt mondja neki: — Asszonyom, az ön ereje csak a gyöngeségében rejlik. Ön becsületes, mert minden veszedelmet és alkalmat kerül. — Ez a beszéd meglehetősen impertinens, de ilyen az egész darab stílusa. A grófné elfogadja a kihívást. — Jöjjön el a lakásomra, — mondja neki Gino s a fiatal ember nagy meglepetésére a grófné csakugyan rááll a veszedelmes kísérletre. Másnap délután két órakor pontosan megjelenik Ricciardi lakásán s ezzel köszönt be: — Itt vagyok, csábítson hát el! — Gino zavarba jön, mentegetődzik, kifogásokhoz fordul, miközben az asszony alaposan megleckézteti. A helyzet bonyolódik, mert a szolga a gyanakvó Sangiorgi grófot jelenti be. Most már a grófné is megijed. Ricciardi módot akar nyujtani a menekülésre: van egy hátsó lépcső, a melyet hasonló helyzetben már sokat használtak, de a kulcs ára — egy csók. A grófné visszautasítja az ajánlatot s fölhivatja a férjét, a kinek egy alkalmas pillanatban odasúgja, hogy: — Ne nevessen! Legyen tragikusabb. — Ricciardi azt hiszi, hogy férj és feleség összejátszottak az ő felültetésére s a második felvonásnak itt vége szakad. A harmadik felvonásban Sangiorgi gróf meggyőződik a felesége ártatlanságáról, az írót pedig cserben hagyja a jó ízlése, mert Ricciardi fölsülését nagyon is rikítóan színezi ki. A darabot *Lánczy* Ilka fényesen, *Fenyvessy* Ferenc és *Ráthonyi* Ákos jól játszották. A darab kiállítása olyan pazar, a minőt Budapesten még alig láttak.

—

IRODALOM.

Biens à vendre. Ez a címe egy novellának, a melyet a legelőkelőbb francia lapok egyike, a *Temps* közölt folytatásokban. Olyan ismerősnek tetszik, meg a novella szerzője is, noha ő maga másként írja a nevét, nem éppen *Kálmán de Mikszáth*-nak. Hát biz' ez régi jó ismerős, *Az eladó birtok*, a melyet Párisban élő honfitársunk, *Horn* Emil öltöztetett francia mezbe. Nagyon megtetszett a francia olvasó közönségnek, mert a lap szerkesztője levelet intézett főmunkatársunkhoz, a melyben arra kéri, hogy küldjön neki minél előbb és minél többet *az effélékből*, mert rég nem jelent már meg külföldi regény a *Temps*-ben, a melyet oly egyhangú tetszéssel honoráltak volna a mélyen tisztelt olvasók.

—

Bródy Sándor német és cseh nyelven. A Lipcsében megjelenő *Universal Bibliothek*, a melynek minden egyes piros füzete sok ezer példányban van elterjedve, egyik legközelebbi füzetében *Bródy* Sándor két novelláját, a *Hófehérke* és a *Jisbi Beno* című eket mutatja be a német olvasóközönségnek Rothauser Miksa fordításában. Ugyancsak Bródy Sándortól jelentek meg cseh nyelven *A kétlelkü asszony* és a *Don Quisotte kisasszony* című regények. Mind a kettőt *Magerhoffer* G. Narcisz fordította.

—

Ninon dalai. *Szentessy* Gyula pompás kis verskötetet adott ki ilyen címmel. Bájos költeményekkel van tele ez a kis könyv, melyet sajnálatunkra csak lapzártunkkor kaptunk s így méltatását későbbre kell hagynunk. E helyett álljon mutatványul ez a néhány strófa:

A varrógéppel úgy maradtam,
Elhagyva, árván, egyedül;
Egy elhagyatott árva lányon
Csak a varrógép könyörül.

A rokonok durvák, kemények,
Az ismerősök ridegek,
Ha szívet kérsz az emberektől
Titokban mind csak kinevet.

A szükség jó komor szavával,
Az alkalom mindent igér,
A gyémánt olcsó a szegénynek,
De drága a falat kenyér!

Egyszer munkából jöttem éppen,
Mikor meglátott kedvesem
És elkísért titokban lopva,
Hogy meg ne lássa senki sem.

Nem néztem hátra egy világért,
De érezém: nyomomba van;
Aztán úgy kísért, mint egy árnyék
Naponta szótlan, hangtalan'.

Ő is szegény volt, árva ő is,
Öh összeillettünk nagyon,
Mikor a kápolnába mentünk
Kéz kézbe fogva egy napon.

A kápolnában néma csend volt,
Csak a mi szívünk dobogott
S repeső szívvel, mosolyogva
Néztek le ránk az angyalok . . .

—

A nagygáji kastély úrnője.

A régi egyiptomiaknál az volt a szokás, hogy a míg a király élt és uralkodott, a nevét csakis imában volt szabad megemlíteni, de ha meghalt, összegyűlt a halotti bíróság és törvényt ült fölötte. Nálunk a miniszterek tekintetében egészen ellentétes a fölfogás: a míg a nagyúr a bársonyos székben ül, mindig akadnak jóakarók, a kik tövisekkel dugdossák tele a fauteuiljét és különösen ha valami kitüntetés éri legfelsőbb helyről. Ilyenkor beteljesül rajta a római triumfátorok átka, a kik ha bevonultak diadalmenetben a világ fővárosába, kénytelenek voltak eltűrni a hivatalból kirendelt gúnyolódók minden csipkedését — nehogy nagyon elbízzák magukat!

Annál jobban meglepett, hogy mikor *Dániel* Ernőt megtette a király bárónak, egyetlen gúnyos hang sem szólalt meg a magyar sajtóban, a mely pedig meglehetősen ért a csipkedéshez. A milléniumi kiállítás nagy sikere volt a szérum, a mely őt megóvta. Ezt a bárót nagyon szívesen látta a közvélemény az új főnemesek sorában.

Jóízlésü ember nem dícséri a hatalmon levőket. Én is elengedem hát magamnak a Dániel Ernő dicséretét. Hanem azt már megtehetem, hogy a családjáról szóljak és nem az én hibám, hanem a család érdeme, ha abban is dicséret van.

Minden nyáron lemegyek rokonaimhoz egy torontálmegyei kis faluba, hogy teleszíjjam tüdőmet friss falusi levegővel. Abban a faluban van Dániel Ernő kastélya, egy régi nemesi kúria, még a Mária Terézia előtti időkből. Olykor elviszem magammal a családomat is. Ez a szegény magyar író lukszusa.

És ott láttam, hogy milyen áldás a falura, ha jó úrnője van. A ki együtt érez a szegényekkel, segíti őket apró-cseprő bajaikban és ha véletlenül más nemzetiségbeliek, megszeretteti velök a magyar hazát, a magyar nyelvet.

Báró Dániel Ernőné.

Báró Dániel Ernő.

Egyszer összetalálkoztam a gáji kastély úrnőjével. Átjött hozzánk látogatóba. Hallotta, hogy beteg gyermekünk van és eljött minket megvígasztalni.

Akkor hallottam tőle a következőket:

— Lássa kérem, nálunk már bevett szokás, hogy a dzsentrit szidják. Pedig nem az ő hibája, hogy kötelessége reprezentálni. Ma már, hála istennek, van egy polgári elem is, a mely őt ebben néha fölváltja, de még tizenöthúsz év előtt egészen ráhárult ez a súlyos föladat. A főnemesség csak nagyobb alkalommal lép akcióba, de a mindennapi szereplés gondja egészen a dzsentrié volt. S nem mondhatta: — Engedjetek megpihenni, hadd ápoljam és gyógyítsam a sebeket, a miket apám és nagyapám szereplése a családi vagyonon ejtett. — Szerepelnie kellett minden áron.

Mikor én férjhez mentem, első gondom az volt, hogy férjemmel együtt megcsináltuk a vagyoni mérleget. Kisült, hogy a törlesztések, a jótékonysági budget és a reprezentálási költségek leszámítása után marad még tizennyolcszáz forint évi jövedelmünk. Édeskevés, ugy-e? A férjem hivatalt akart vállalni a megyénél, hogy több legyen a jövedelem, de én lebeszéltem. Megyei hivatalnoknak lenni egy nemzetiségi vidéken áldástalan foglalkozás, őt a hajlandósága különben is a politikához vonzotta. Az én felfogásom szerint pedig a megyei hivatalnok ne csináljon politikát.

A férjem Budapestre ment, én pedig otthon maradtam és rendet csináltam. Cselédség kellett? Neveltem magamnak. Az én inasaim úgy kerültek az eke mellől a szalonba és ma már nem látja meg rajtuk senki, hogy egykor nem voltak odavalók. A gazdaság után magam láttam és ha az isten még olyan magasra viszi is a sorsunkat, ezt a feladatot nem bízom senkire. Ha a gazda szeme meghízlalja az ökröket, a jó gazdasszony szeme megtölti az éléskamrát, a pénzes ládát és egészséges vérlüktetést hoz az egész gazdaságba.

. . . Ime rövid vázlatban egy magyar család boldogulásának története. Egyszerű, de megkapó és a mi a fő, a recipe mindig beválik. Én láttam a kegyelmes asszonyt a konyhában is és mondhatom, hogy nem volt a kezén selyemkeztyű, mikor a rántást megkavarta. S a mellett jó volt a főzte, a milyen csak egy igaz magyar asszonyé lehet.

Mikor miniszterné lett, rábeszélte férjét, hogy ne költözzenek a miniszter palotájába, hanem maradjanak meg a régi másodemeleti hajlékban a Múzeum-körúton. A csengetyűhúzó mellett még jó ideig — tán most is, de ezt már nem tudom, mert miniszterekhez keveset járok — egy réztáblán az volt olvasható: *Dániel Ernő*. Semmi egyéb, nyoma sem a nagy rangnak és titulusnak.

Pedig ez az asszony szereti a magas rangot — a gyermekei kedvéért. Van két fia. Ezekről a Herbertekről nem hallott eddig semmit a világ, pedig már abban a korban vannak, a mikor az ifjúság szerepelni szeret és tud. Azóta, hogy atyjuk miniszter lett, meg báró, még szerényebbek, még sűrűbben járnak el a régi egyszerű ismerősökhöz: mintha bocsánatot akarnának kérni, hogy van némi részük Dániel Ernő dicsőségéből.

Otthon, Nagy-Gájon érzik magukat legjobban. Az idősebbik a könyveket bújja, a fiatalabb vadászni jár el a főtisztelendő úr társaságában, avagy a gazdaságban tölti idejét. A mellett szorgalmasan végzik a jogot.

A kép keretéhez hozzátartozik a lelkész is. A jó *magyar* katolikus pap prototípusa. Főtisztelendő *Gaál* Imre uram régi jó ismerősöm, miért is bátran elmondhatom róla, hogy kedélyesebb, *buzgóbb*, de a mellett *fölvilágosultabb* papot ritkán láttam még. Ő a Dánielné jótékonysági reszszortjának a szakavatott intézője és kiegészítő tényezője a szellemi életnek, a mely a nagygáji kastélyban otthonra talált.

IGRIC.

—

Az akurátus vokskereskedő.

— Választási történet. —

Mikszáth Kálmán, a kiről tudva van, hogy a választási érdekesebb mozzanatoknak leghivatottabb históríkusa, pompás történetet mondott el a *Pesti Hirlap*-ban, a melynek az is az érdeme, hogy szóról-szóra igaz. Bemutatjuk ezt az érdekes históriát az *Uj Idők* olvasóinak és még csak azt jegyezzük meg, hogy *Linek* Lajos a maga módja szerint meg is rajzolta.

. . . Somló-Vásárhelyen Meszlényi Pál néppárti és Bamberger Béla dr. kormánypárti álltak egymással szemben. A harc heves volt és a hogy mondani szokták, mind a két részre bizonytalan. A választási napon is egyre hullámoztak a chance-ok, hol Meszlényi volt felül voksok dolgában, hol Bamberger. Szóval érdekes választás volt, mely mindvégig kellemesen csiklandozta a somlyó-vásárhelyi kedélyeket. Szavaztak, egyre szavaztak s a differencia alig volt jelentékeny. A jó isten tudja, hova fog eldőlni.

Végre kitűzték a zárórát is. Ilyenkor hág az érdeklődés a legmagasabb fokra. A zárórát kitűzték s a voksok már csak egyenkint lassan kezdtek csepegni ide-oda, ide-oda.

A számarány Meszlényinek kedvezett: egy szavazattal többségben volt.

Voks, a melyet visznek.

— Hajrá kortesek, fussatok! Még a halottakat is behozzátok!

Sápadt galoppinek hozták meg a hírt a Bamberger hadiszállására, hogy áll a dolog percről percre.

Lihegve jött a hírnök:

— Megfogtuk a Klempa szűrszabót, már csak három a kisebbségünk.

Más hírnök jő:

— Végünk van, Meszlényiek két beteg embert vittek dunyhákban leszavazni; már öt a többségük.

A sápadt jelölt búsan kiáltja:

— Egy országot hat szavazatért!

S ím, ebben a kétségbeesett pillanatban megjelenik egy kék mándlis ember, a ki azt mondja súgva:

—Nem vennének az urak voksokat?

— Dehogy nem — kiált föl a Bamberger-párti főintéző. — Mennyi van?

— Harminc darab.

Harminc darab! Hisz' az valóságos kincs. Az maga a mandátum. A jelölt majdnem a nyakába borult az ismeretlen mándlis embernek örömében.

— Mi a voksok ára? kérdé mohón.

— Biz' azok drágák — felelte a mándlis ember — mivelhogy most ő kigyelmék döntik el a dolgot.

— Mibe kerülnek?

— Tizenötezer forintba.

A szabadelvű generálstab elkezdett tanácskozni. Hát borsos szavazatok, az igaz, tizenötezer forint sok pénz, minden szavazatra ötszáz forint esik, alkudni kell egy kicsit, de ha nem enged az eladó, hát mégis meg kell őket venni. Csak azt kell előbb konstatálni, hogy jó voksok-e, nem szavaztak-e még le s van valóban szavazati joguk, mert az efféle emberekkel szemben nem lehet eléggé óvakodni.

— Hol vannak azok a szavazatok?

— Itt a Turiék pajtájában.

— Lehet velök beszélni?

— Természetesen — mondja a mándlis ember – egytől-egyigjó voks, tessék elhozni a lajstromokat, hogy meggyőződjenek az urak. Igaz portékáról van szó. Megkívánom a mi dukál, de különben akurátus ember vagyok, a ki adok a becsületre. — Bamberger emberei utána jártak a harminc léleknek, megvizsgálták a a lajstromok után és miután mind a harminc szavazat jónak bizonyult, megadták nekik a tizenötezer forintot és ezzel most már a markukba nevettek:

— Mienk a győzelem!

És most minden olvasó azt hihetné, hogy Bamberger lett a képviselő.

Ohó! lassan csak. Nézzük csak meg előbb a másik tanyát is.

Az ellenfél törzskaránál más tervek főltek ez nap.

Meszlényieknek száz emberük volt tartalékban, a kiket a záróra utánra hagytak.

Miután azonban a záróra többségben érte őket, ekképpen okoskodának:

»Most már a győzelmünk teljesen biztos. Már ezekkel a meglevő szavazatokkal is biztos lenne. De hát még a száz tartalékszavazattal. Az ördögbe is, mire való nekünk ez a száz szavazat? A mi fölösleges, az fölösleges, Tudjátok mit, urak, szakítsunk ki belőlük harminc lelket és adjuk el őket Bambergernek.«

Tetszett a pompás terv az istenfélő táborban. Egészséges idea pénzhez jutni. Végre is száz tartalék-ember benne van tizezer forintjukba, ha már most tizenötezerért eladnak belőlük harmincat, mindössze ötezer forint lesz a polgári haszon, s ennyit ez az idea testvérek között is megér.

S így lőn, hogy külön kiszakítottak harminc lelket s a titokzatos mándlis ember elment őket megkínálni a Bamberger-féle főhadiszállásra.

És még csak azt se lehet mondani, hogy megcsalta Bambergeréket. Mert a harminc eladott voks becsületesen hullt le az urnába, a szabadelvű jelöltre.

Megjegyzendő, hogy ebben a történetben mindenki jól járt; jól jártak Meszlényiék a 15,000 forinttal, jól járt a mándlis ember, a ki megmaradt akkurátusnak és végül jól járt Bamberger is, a ki ezek folytán takarosabb, szemrevalóbb kisebbséggel bukott meg.

Betskyné zászlója.

De kár, hogy nem vagyok *hegedős* a tizenhatodik században! Ezzel az egy kis históriával, ha szépen versbe szedném és megfelelő, félig érzékeny, félig pajkos nótát csinálnék hozzá, bejárhatnám az egész országot. Úriházakban, büszke várkastélyokban szép asszonyok, szép leányok elfojtott mosolylyal, — kitörő kacagással a férfi népe — hallgatnák mesémet a *Betskyné zászlójáról* és megtraktálnának puha kalácscsal, fínom pecsenyével, arany kehelyben tüzes borral és tán még ráadásul egykét aranyat is csusztatnának útravalóul a tarsolyomba. Úgy élnék, mint az énekes madár aratás előtt, nem gondolva semmire.

De most, hogy lantkiséret nélkül mondom el, nem is várja be a végét a modern olvasó, hanem mindjárt szigorúan inkvirál, hogy ki volt sajátképpen Betskyné?

Igazán nem ismerték? Meglátszik azonnal, hogy nem *kaposváriak*. Ott a négyéves gyermek már róla regél és a férfiak fiatalja úgy, mint vénje, ha csak a nevét hallja, ábrándosan felsóhajt:

— Nem lesz többé ilyen asszony, a míg a világ áll! Ha fölvette tengerszín selyemruháját és kiállott az udvarra, egész Kaposvár odasereglett a csudájára. A rácsos kerítése olyan vott, mint egy régi török vár: ellepte a sok emberfej. S valamennyi csak azt hajtogatta: Ó be szép! Jaj de szép!...

Nagy *patrióta* volt a szép asszony, lelkesedett a közügyért és nem sajnálta az igaz ügytől legdrágább kincsét sem, a tengerszín selyem ruháját. Mikor képviselőt választottak és eljött hozzá a negyvennyolcas jelölt, hogy kikérje pártfogását, zászlót csináltatott a tengerszín selyemszoknyából. S ez a zászló majdnem egy évtizeden át megmutatta a tisztelt választóknak a helyes irányt. A kinek kezében volt, azé lett a biztos győzelem. Elengedték neki a programmbeszédet, nem volt rá szükség, hogy szidja a kormányt avagy alkotmányos költségekbe verje magát; megcselekedte mindezt helyette a Betskyné zászlója.

S mikor vándorútra kelt, a függetlenségiek táborából átment a kormánypárthoz, akkor is megmaradt a varázsa. Megviselte az idő, kiszítta selymes csillogását a napfény, el is rojtosodott a sok lengéstől, de azért hű maradt hozzá Kaposvár választó népe. Ha kormánypárti jelölt lengette is, felé szálltak a szívek és a voksok.

Egyszerre csak — lehet, hogy már jóllakott a sok dicsőséggel — eltűnik a zászló. Nyoma veszett. Tán csillag lett belőle, mint Kapisztrán lobogójából, vagy holmi rongyszedő kaparította meg és elvitte a gyárba, a hol papirt csináltak belőle. Akkor is fínom velinpapirt, a melyre szerelmes verseket írt valami modern poéta. De annyi bizonyos, hogy azóta sem volt *egyhangú* választás Kaposvárott.

A most lefolyt választási harcokban, a melyekben *Vörös* László államtitkár és egy függetlenségi jelölt állottak egymással szemben, egyszerre csak újból feltünt a Betskyné zászlója. S ujból a függetlenségi táborban. A jelölt úr nagy szorultságában arra a gondolatra jött, hogy megcsináltatja hasonmását. Nagy titokban fölment Pestre, beállított egy selymes boltba, megvásárolt egy vég tengerszínü selymet, egészen olyant, a minőből a Betskyné rokolyája készült sok sok esztendővel ezelőtt és zászlót varratott belőle. Hogy tökéletes legyen a hasonlatosság, még a rojtokat is kihasíttatta rajta és mesterségesen rányomta a kopottság bélyegét. Szakasztott olyan volt, mint a régi zászló és mikor először lengették, minden ember szíve megdobbant, hogy ime előkerült ismét a régi győzelmi jelvény.

De csak egy pillanatra. Mert a régi, az igazi varázsa, az nem volt meg. Hiába dicsőítették a kortesek, hiába énekelték meg a helyi poéták vezércikkekben és rímes versekben, a választók mégis Vörös Lászlóra adták a voksukat. Azt mondták egymás közt:

— Nem lehet az igazi, *hiányzik belőle az asszonyi illat . . .*

Az utolsó segédcsapatok.

Sikerült a tréfa.

A Hiob-póstás.

A fekete-sárga zászló a királyi váron. Az országgyűlést e hó végén nyitják meg. Első ülését november 25-én tartja a legöregebb képviselő elnöklésével. Ez a legöregebb képviselő *Madarász* József lenne, de ő aligha vállalja el a korelnökséget, mert csak úgy hajlandó a képviselőházat a trónbeszéd meghallgatására Buda várába vezetni, ha a királyi palotára ki nem tűzik a fekete-sárga zászlót. Így hát valószínűleg az öreg *Janicsáry* lesz a korelnök. A szélsőbal megalakulása óta sztrájkol a királyi trónbeszéd meghallgatása ellen. Az első vita ebben a dologban 1869 április 22-én volt, mikor az akkor ujonnan választott képviselőház első ülését tartotta, *Irányi* Dániel kijelentette elvtársai nevében, hogy ők nem fognak megjelenni a megnyitáson, ha sárga-fekete lobogó helyett nemzetit nem tűznek Budavárra. *Csanády* Sándor és *Madarász* József is ezt jelentették ki, *Andrássy* Gyula gróf miniszterelnök azt vetette ez ellen, hogy a sárga-fekete lobogó csak mint ő felsége személyes lobogója van a váron. *Deák* Ferenc egy véleményben volt Andrássyval ebben a tekintetben, de óhajtotta, hogy a megnyitás alkalmára a *magyar és a horvát lobogót is kitüzzék.* Különben megnyitásra, bezárásra máskor sem jelent meg minden képviselő, most is elmaradhat, a kinek tetszik. *Tisza* Kálmán, az akkori balközép vezére, noha a szélsőbal akkor a balközép klubjába belépett, mégis Irányi kijelentése ellen, a Budára való fölmenetel mellett beszélt. *Andrássy* Gyula gróf Deák kívánatára kijelentette, hogy a *magyar és horvát zászlót a budai palotára kitüzik.* Ez így maradt mostanig.

—

Bosnyák Zoltán. Egy mindenképpen érdekes ember arcképét közöljük, midőn bemutatjuk olvasóinknak a *Becsületbiró* szerzőjének képe mását. Érdekes már magában az a tény is, hogy egy fiatal ember, a kit az irodalmi céh még be sem vezetett nyilvántartási könyvébe, váratlanul egy művészileg megkomponált, széles keretü társadalmi színművel lép a nyilvánosság elé. Fölötte érdekes az író energikus, férfias egyénisége, mely szinte keresni látszik a disszonanciaként ható éles igazságokat. És érdekes végül a szakszerü kritika és a nagyközönség magatartása is, a meglepetésként ható bemutató előadás alkalmából. A magasztalások és kicsinylések hangzavarából, melyet a *Becsületbiró* előadása fakasztott,

Bosnyák Zoltán.

a hozzáértő egész világosan kiérez egyet: *Bosnyák Zoltán* erős és merész tehetség, a ki egy ugrással meg tudja tenni azt az utat a drámai parnasszuson, melyet mások száz lépéssel se tettek meg.

—

Elnökválasztás az Egyesült-Államokban. Az Egyesült-Államokban most zajlott le az elnökválasztási küzdelem, a melyből *Mac Kinley* került ki mint győztes. A harc elkeseredett volt és a két jelölt a gúnynak minden fegyverével küzdött egymás ellen – ezt jelképezi az a torzkép is, a mely az egyik jelöltet töviskoronával mutatja be — de a mikor a győzelem Mac Kinley részére dőlt el, *Bryan* volt az első, a ki őt táviratban üdvözölte. Ebben különböznek az amerikai választási harcok a mieinktől . . .

Bemutatjuk az *Uj Idők* olvasóinak az új elnököt, valamint ellenjelöltjét is. Hogy pedig a két asszonynak arcképét is hozzuk, ez már azt jelenti, hogy Amerikában a nők is kiveszik részüket az alkotmányos küzdelmekből,

GAZDASÁGI ÉLET.

A koronaértek. Értesülésünk szerint a magyar és az osztrák pénzügyminisztériumban már készül az a törvényjavaslat, mely a koronaértékben való kötelező számítást szabályozni fogja. A kötelező számítás megkezdése valószínűleg csak 1898. január 1-én lesz.

A kiállitási villamos vasut. A kiállítás területén közlekedő szellős villamos vasuti kocsikon május 3-tól november 3-ig összesen 300.000 egyén utazott. Ez idő alatt a vonat 26.554 fordulatot tett és 35.404 kilómétert futott.

Mac Kinleyné.

A két elnökjelölt.

A tiszai halászat. Halászatunkra szomorú világot vet az a körülmény, hogy az egykor híres szegedi halpiacra a Dunáról szállítják a halat. A Csongrádmegye több pontján tervezett halastavak még mindig a tervezgetés stádiumában vannak, pedig a Bezdán melletti halastó eléggé igazolja, hogy halászatunkat csakis mesterséges úton lehet régi színvonalára emelni.

Uj aranybánya részvénytársaság. Titkos alakok Budapesten egy új aranybánya-vállalatot akarnak létesíteni és hogy a kisebb tőke is részt vehessen az alapításban, 25 koronás részvénye-

Bryanné.

ket szándékoznak kibocsátani. Az ilyen fajta aranybányarészvények nem csak a francia-, hanem az angol piacot is megingatták. Ez pedig annyira köztudomásu dolog, hogy föl sem tehető, hogy a józan magyar közönség a titokzatos alapítók csábításainak lépre menjen.

Elnökjelölt töviskoronával.

A pénzpiac. *Budapesten* a pénzpiac helyzete a csekély igények következtében nem változott. A banknál a visszafizetések olyan nagymérvűek, hogy a médió síma lebonyolítása biztosra vehető. *Bécsben* a magánkamatláb $3^{13}/_{16}$ %, sőt egyes esetekben $3^{3}/_{4}$%. *Berlinben* még ma sem vehető észre nagyobb javulás. A magánkamatláb $4^{1}/_{4}$%. *Londonban* a pénzpiac helyzete még most is feszült. Naponta esedékes pénz $3^{1}/_{2}$–$4^{1}/_{2}$ %, négy hónapos váltó $3^{1}/_{4}$ és hat hónapos váltó pedig $3^{1}/_{16}$%. *Párisban* a helyzet változatlan maradt.

—

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Szív és ész. *Ennek a problémának további fejtegetését a jövő számra hagyjuk és kérjük egyszersmind olvasóinkat, hogy ne küldjenek be ujabb hozzászólásokat, mert a kérdés már eléggé meg van világítva.*

Dr—y Bella. Szíves üdvözleteért fogadja köszönetünket. A kikről kérdezősködött, tudomásunk szerint nincsenek egy és ugyanannak az írónak a személyében képviselve. Annak az álnévnek a viselője még fiatal iró, az előkelő társasághoz tartozik és sok ott az összeköttetése. Meg van már most elégedve?

J. B. Budapest. Szabolcs házassága, Herceg Ferenc regénye, fűzve 1 frt 50 kr., díszesen bekötve 2 frt 50 kr.

B—y Jánosné. A beküldött címekre már a mult héten elküldte a kiadóhivatal a kívánt mutatványszámokat. Cz. Irma és K. Lajos már elő is fizettek. Nagyon köszönjük a lapunk iránt tanusított meleg érdeklődését. Ujság, de különösen szépirodalmi és társadalmi hetilap csak úgy terjedhet, ha előfizetői és olvasói maguk is terjesztik ismerőseik körében. Mi nem kérhetjük föl erre külön olvasóinkat, de sokan megteszik a saját jószántukból, még pedig nagyon szép sikerrel. Az is bizonyos, hogy ezzel a saját érdeküket is előmozdítják, mert minél több az olvasó, annál jobb lehet a lap is.

B. Bella. A szerkesztő legjobb arcképe a *Szabolcs házassága* című regényhez van mellékelve.

Bandi. Megkaptuk és köszönjük. Jönni fog.

Derül-Borúl. A könyvet nem kaptuk meg.

Leonóra. Az említett főzőiskola a zöldfa-utcai nőképző-intézetben van. Tessék csak az igazgatósághoz fordulni, az szívesen megadja a szükséges útmutatást.

D. Szarvas. Széchenyi Alice grófnő után.

Ilonka. A kölcsönkönyvtárak intézményének egyáltalában nem vagyunk barátai, még pedig egészségügyi okokból nem. A kölcsönkért könyvek nagyon sűrűn fordulnak meg betegszobákban és magukkal viszik a ragályt más családokba is.

Pusztai lány. Nem lesz dolga a papírkosárnak sem az egyikkel, sem a másikkal, csak egy kis türelmet kérünk.

J. D. Miskolc. Nem *mezlelen kard*, hanem *kivont kard* a helyes kifejezés. Az előbbi germanizmus, ennek a kifejezésnek szószerinti fordítása: entblösztes Schwert.

M. nővérek. Kék és olivzöld bekötésben egy-egy tábla ára 1 frt, bérmentes postaküldéssel 1 frt 20 kr.

Nem közölhetők: A holt szezon halála. — Szeretlek. — Durva kéz. — Elkésett szerelem. — A mérgezett gyümölcs. — Bodajkiné nagymondásai.

—

Tartalom:

Szöveg: *A negyvenéves férfiú.* Regény. Írta Tábori Róbert. — *Kiállítás után.* Vers. Írta Jakab Ödön. — *Az eladó lány.* Írta Czóbel Minka. — *Vendéglátás kétszáz év előtt.* — *A fehér szfiinksz.* Írta Kőris. — *Alcsuthi emlékek.* — *Rovatok:* Képeink. Irodalom. Művészet. Mindenféle. Gazdasági élet. Szerkesztő üzenetei.

Képek: *A nagymama képe.* Baditz Ottó rajza. — *Őszi vadászat.* — *Az Orleansok családfája.* — *Báró Tániel Ernő és neje.* — *Választási képek.* — *Bosnyák Zoltán.* - *Mac Kinleyné.* — *A két elnökjelölt.* — *Bryanné.* — *Elnökjelölt töviskoronával.*

—

Uj zeneművek. *Schunda V. J.* udvari hangszergyáros zeneműkereskedésében (Budapest, magyar-utca 18.) megjelent: «Cimbalom családi körben» folyóirat novemberi füzete dús tartalommal 60 kr. Zimay L.: «Elemi és technikai gyakorlatok» zongorára 6 füzetben. Ára egy füzetnek 1 frt 50 kr. Lányi E. «Uj egri nóták» 10 eredeti magyar dal. Ének- és zongorára 1 frt 50 kr. Konti J. Blitzweiss Kóbi. Couplet. Ének- és zongorára 80 kr. Barna E. Vigécek, fővárosi életkép. Ének- és zongorára 80 kr. Konti J. Holtomiglan. 1. Postás kisasszony. Keringő. 2. Gelbgieszer Ármin. Couplet. 3. Beleznay A. Két lánya volt a falunak. Ének- és zongorára 1 forint.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

Singer és Wolfner legujabb kiadása.

Apponyi Albert gróf Beszédei. Második olcsó kiadás. Két vaskos kötet 6 frt. Díszkötésben 8 frt.

Herczeg Ferenc. *Az első fecske* és egyéb elbeszélések. Ára 1 frt 40 kr. Díszkötésben 2 frt 40 kr.

Gárdonyi Géza. Pöhölyék életéből. 50 kr. — Novellák, tárcák. 1 frt.

Pekár Gyula. Az aranykeztyűs kisasszony. Ára 1 frt 80 kr. Díszkötésben 2 frt 80 kr.

Marlitt E. *Aranyos Erzsike.* Regény 2. kiadás. Ára 2 frt. Díszkötésben 3 frt 20 kr. — *Második feleség.* Regény 2. kiadás. Ára 2 frt. Díszkötésben 3 frt 20 kr. — *Gizella grófnő.* Regény 2. kiadás. Ára 2 frt 40 kr. Díszkötésben 3 frt 20 kr.

Mi történt az éjjel?!

Hosszu kínos köhögéstől, rekedtségtől és elnyálkásodástól szabadultam meg az *Egger*-féle valóban páratlan *Mellpasztillái*-nak éji használata után. Egy doboz ára *50* kr. és *egy* forint. Próbadoboz *25* kr. Kapható minden gyógyszertárban.

Főraktár: EGGER-féle gyógyszertár a NÁDOR-hoz.

BUDAPESTEN, Váci-körut 17. sz.

Hirtelen egy helyben megállott Wessely.
«Szégyen és gyalázat, — szólt méreggel teli, —
Szégyen és gyalázat, hogy itt kell koplalnunk,
S egy asszony-direktor, ime kifog rajtunk

«Nem használ itt egyéb, ne habozzunk sokat,
Folytassuk a rendes előadásokat.
S mit eddig még sehol megtenni nem mertek,
Adjuk a Trubadurt harmonika mellett!

«Megeszem a fejem, hogyha nekem innen,
Még eszembe is jut népemet elvinnem!
Én el nem mozdulok, a míg messze földrül
S Kukányból is a nép mind ide nem csődül!»

Így szólván Wessely nagy önbizalommal,
A tagok reménye visszatért azonnal.
«No lám,—szólt Solymosi,—ez aztán már beszéd!
Megyek is azonnal kürtölni szerteszét.»

Csésze Mária.

«Ott a három vason végy szines papirost,
Nemzeti szinűet: zöld, fehér és pirost,
S hamar gyere vissza, mert sürgős a dolgom,
A többit aztán, ha visszajösz, megmondom.»

Szólt vala. És elment ajtón kapun által
Kullogva a súgó szomorú pofával;
A szines papirost hozta Wesselynek,
Habár el nem tudta képzelni, hogy minek?

Wessely pediglen ekkor elővette
A kofferját, abból ruháit kiszedte;
És kiválogatá ócska harisnyáit,
Mik használhatlanok valának egy szálig.

A szines papirba mindet becsavarta,
Aztán a sugónak hóna alá adta;
Szólván: «Vidd ezeket Csésze Máriának,
És nevemben mondjad meg ő nagyságának,

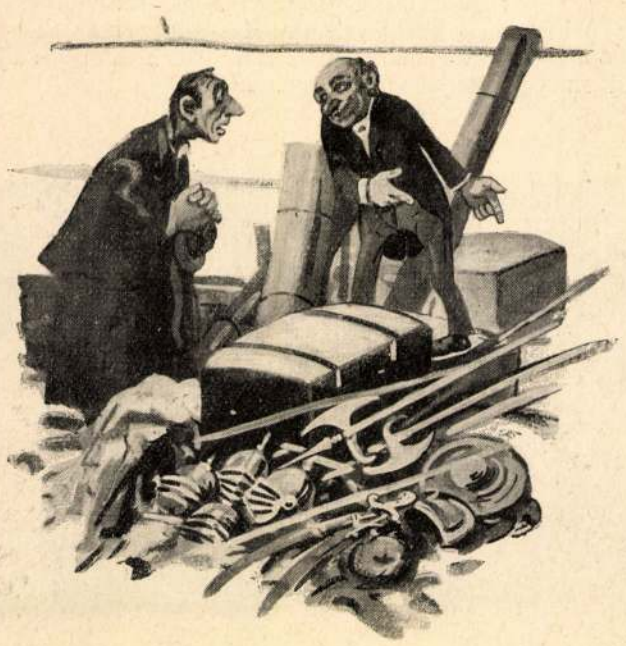

«Megmutatva mindent, pakkokat, ládákat
Mik jelmezzel tele szinültig valának.»

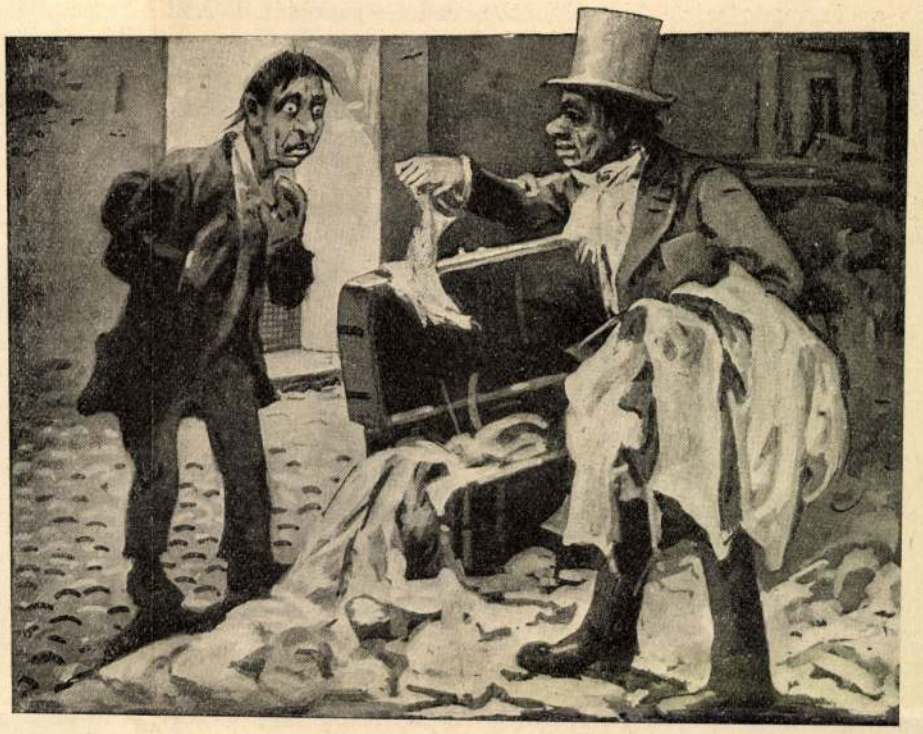

Wessely pediglen ekkor elővette
A kofferját, abból ruháit kiszedte

KUKÁNY OSTROMÁHOZ. — Linek Lajos rajza.

A direktor szavát mindnyájan helyeslék,
És Julius Caesart rögtön félretették.
Helyette úgy a mint Wessely rendelé,
A Trubadúrt vették nagy sietve elé.

Míg a próba tartott, hogy senki ne lássa,
Wessely direktor fölment a padlásra.
Ott a szalma közé heverve tünődék,
Hogyan és miképen kezdje boszúművét.

S a mint gondolkozott, nagyokat sóhajtva,
Megint csak erőt vett a csüggedés rajta.
Valami rosz sejtés bántotta szünetlen,
Az, hogy a mit akar, majdnem lehetetlen.

Elfusson-e hát most, blamirozva magát,
El hagyja széledni hires társulatát?
Így sem, úgy sem övé Kukány, csupán csak a
Hosszú ittlételnek szörnyű gyalázata!

És egyre mélyebben bújt be a szalmába,
Immár nem látszott ki se keze, se lába;
A feje is alig, mert leborult arczczal,
És küzdött sokáig nehéz, belső harczczal.

Néma volt e nagy harcz, végre könnyebbűle,
A gyötrő szorongás szavakban enyhűle.
S mit emberi fülek soha nem hallának,
Panaszolni kezdé a csendes padlásnak.

«Azért jöttem-e hát, — szóla kifakadtan, —
Kukányba, hogy minden szakadjon alattam?
Oh ha én ezt tudom, hát ide nem jövök
Tűrni, koplalni az Isten háta mögött.

«Hah! legdrágább kincsem, féltett drágaságom,
Szinigazgatói hirnevemet látom,
Ezen asszony által taposva a sárba,
És még nyakig úszom a sok adósságba!

«Egy ném ber, egy özvegy, egy ostoba asszony,
A ki igazgató, hogy kaczajt támaszszon!
A ki tán szakácsné, szobalány volt egykor,
Most itt áll előttem, mint szinházdirektor!

«Egy direktor asszony, neme kinövése,
A csodás természet méla tévedése!
Oh, olyan ez épen, mintha dajka helyett
Egy szakállas férfi szoptatna gyermeket.

«Egy ilyen szipirtyó nevessen engem ki?
Hah, a nőt, ugy mint én, nem ismeri senki!
Diadal, diadal, enyém a diadal!
Csésze, te az enyém leszel szinházaddal!

«Mert van engedélyed, van jócskán diszleted,
Jelmezed, kelléked, fényes bevételed,
Ezek ellen küzdve kifogytam erőmbül,
De az asszony szive: az nem lehet kőbül.

«Hiába van azon az esztendők súlya,
Hiába van képén ránczok koszorúja;
Ha hiúság benne lakik egy parányi,
Szerelemvallásnak nem fog ellenállni.»

Szólt és a padlásról sietve lemászott,
Aztán zsebeiben soká kotorászott;
És a három krajczárt, mit talált azokba,'
Az odahítt súgó kezeibe nyomta.

Megörült a súgó, el akart inalni,
Öt hete is múlt, hogy nem volt pénze annyi.
Azt hivé, Wessely előlegűl adja,
S megköszönte, magát illően meghajtva.

De mikor megfordúlt a túlboldog sugó,
Wessely megfogta a gallérját: «Hohó!
Nem tied ez a pénz, hanem hallgass ide:
A Kóbi zsidóhoz szaladj egyszeribe.

«Hogy e harisnyákat nékem stoppolja meg,
Nem kivánom ingyen, hanem megfizetek;
S ha pénzt elfogadni nem akarna értük,
Adok ajándékot, ugyanoly értéküt.»

Szólt, s elment a súgó, elvitte a pakkot;
És Wessely Ferencz egyedül maradt ott;
Nagy, sörényes fejét tenyerébe fogta,
S elmerült mélységes mély gondolatokba.

Egyszerre hirtelen uj eszméje támadt,
Homlokára ütött s szólt maga magának:
«Oh, te ökör!» S ezzel rohant az utczára,
Szerencse, a súgó még nem messze jára.

Nagy kiabálását a súgó meghallván,
Visszafordult s kérdé: «Valami baj van tán?»
Felelé Wessely: «Nincs reád szükségem,
Másra határoztam magamat most épen.

«Add ide a pakkot. Sokkal jobb, azt hiszem,
Hogyha Máriához személyesen viszem.
Különben is jön még bele néhány holmi,
De nem tudom mostan még magam se, hogy mi?»

(Folytatása következik.)

ÚJ-ÉVI TISZTELGÉSEK.

Régen az új-évnek sokkal nagyobb szerep jutott a politikában s a diplomácziában is s az üdvözleteknek ez alkalommal szokásos kicserélése nem egyszer vetett világot a közelgő eseményekre. Ily értelemben vált nagy jelentőségűvé III. Napoleon hires új-évi beszéde 1859-ben az európai helyzet új alakulására. Az új esztendő első napjának ezt a jelentőségét II. József császár reformjai alapították meg első izben. Ő volt az, a ki az udvari czere-

móniák egyszerűsítése érdekében az összes úgynevezett «gála-napok» eltörlésével, egyedül az új-év napjára szorította az udvari élet ünnepélyességeit, a mikor is mindkét császárnővel, a testőrség nyilvános felvonúlása mellett kézcsókot tartatott s egyúttal a főlovászmester, a főudvarmester, fő-falkanagy és fővadászmester részvételével «arany service-es» nagy ebédet rendezett.

Egyidejűleg új-év napjára tette át a követek kihallgatását is, holott ezelőtt nemcsak karácsony és húsvét napján, de minden név- és születésnapi ünnepen is tartottak ilyen kihallgatásokat.

József császár e megszorító intézkedéseinek érdekes előzménye volt. Mária Terézia uralkodása első éveiben a kihallgatások alig voltak formaságokhoz kötve. Csak föl kellett magát jegyeztetnie a kihallgatást kérőnek a megfelelő napon. Bécsben az 1750-es években valami per ügyében, mely az udvari tanács előtt folyt, bizonyos Belde nevű lovag tartózkodott, ifjabbik fia a kicsapongásairól hires Montbeillard György herczegnek, De l'Esperance bárónő második hugától. Önkivületi lázrohamokban szenvedett, melyek ellen egy nagy tekintélyű bécsi orvos, dr. Zwenghoff kezelte.

Az 1753. év egyik napján a lovag déltájban Schönbrunnba ment, s a szolgálatban levő kamarás D'Ursel herczegtől bebocsáttatást kért a császárnőhöz. Arra a válaszra, hogy a császárnő aznap nem ad kihallgatást, erővel a tükörszobába akart hatolni. Az ajtónál álló komornyik pár pillanatig ép távol volt, a kamarás tehát maga állt az ajtó elé, hogy a bemenetet elzárja. Amde a lovag most kardot rántott s dühösen támadt a kamarásra, kinek alig maradt ideje, hogy kardját szintén kivonja. Különben is kicsiny, gyönge ember volt s a parketten elsiklott, vagy Balde terítette földre, elég az hozzá, hogy szúrást kapott, mely csak kabátján hatolt ugyan át, de oldalát s kezeit meg is súrolta.

Most Belde egyenesen a királynő dolgozószobájába hatolt be, a hol az reggel óta titkárjával dolgozott. Mária Teréziát megijesztette a lárma és a kardzörej, s hirtelen a császár dolgozószobájába vonúlt vissza. Közben József főherczeg kamarása, Poul márki, a ki az előszoba egyik ablakmélyedésében diskurálgatott, mindaddig megragadva tartotta a tettest, míg az előrohanó drabantok és testőrök le nem fegyverezték.

Belde lovagot az őrszobába hurczolták, onnan pedig mint tébolyúltat a spanyol kórházba s később a rein-i kolostorba küldték Stájerországba. Sokan azt hitték, hogy nem őrültségi rohamban, hanem boszúból követte el tettét. A császárnő azonban, úgy mondják, nagylelkűségből nem akarta fejét lábaihoz tétetni s azért az enyhébb megitélés felé hajlott.

Bármint legyen is, az tény, hogy az eset akkoriban nagy feltűnést keltett, sokáig beszéltek róla, s az eredmény az lett, hogy azután senkinek sem engedték meg, hogy közvetlenül a tükörterembe lépjen, hanem csak az előszobán át. Azonkivül a jövőben, a kik audienciát akartak nyerni, előbb az udvari kanczellárnál, külföldieknek pedig a birodalmi alkanczellárnál kellett jelentkezniök, s igazolási irataikat a főkamarási hivatalnál kellett bemutatniok. Csak hosszabb idő múlva sikerült a császárnőt ismét rábírni, hogy megengedje a közvetlenül hozzá, vagy a főkamarásához intézett folyamodvány útján való jelentkezést, nehogy a miniszterek valakit személyes okokból visszautasíthassanak. De ez időtől fogva úgy Schönbrunnban, mint Bécsben a szolgálattevő kamarás mellett állandóan a helyőrség egyik tisztje is őrt állott.

József császárnál sem a nép óhajaitól való elzárkózás, de a hideg szertartásosságoktól való idegenkedés s a puritán életmód volt oka annak, hogy korlátolta az audienciák és a feszes állami czeremóniák számát. Ez indította arra is, hogy eltörölje az aranygyapjas-rend szilveszter-esti ünnepélyeit is, melyek eddig nagy fénynyel szoktak végbemenni. De az új-év jelentőségét nem kivánta csorbítani József császár sem, habár tényleg irtózott az üdvözlésektől és szerencsekivánatoktól. Sőt 1767 január 1-én szokatlan díszszel tartotta meg az év megnyitó ünnepélyét. A nagykövetek már a mise előtt kihallgatást nyertek, az udvari méltóságok s miniszterek is kifejezték szerencsekivánataikat. A főlovászmester egész kiséretével lovagolt fel az udvarhoz, elől az udvari cselédség, mögöttük az istállótisztek, apródok és császári hintók. Majd következtek a fővadászmester s a fősolymár egész személyzetökkel.

A császár ezúttal nem a jezsuiták templomába ment, mint addig, hanem az udvari kápolnába, palást nélkül. A következő év újesztendő napján pedig a testőrség is zenével vonúlt fel a Burgban és pedig az arcière-testőrség lovon, a trabantgárda gyalog, s végre a magyar testőrség s a svájcziak.

Ilyen ünnepélyességekkel volt egybekötve a múlt században a bécsi udvarnál az új-év. Természetesen a látványosságoknak sok nézője volt s az udvari személyzet is ilyenkor bőséges ajándékokat kapott.

EGYVELEG.

* **A belga kormány** 50 ezer frank jutalmat tűzött ki oly gyufa készítésére, melyhez foszfor nem szükséges és mégis bármihez dörzsölve meggyúl.

* **A csókot nem ismerő népek.** A világ valamennyi népei közűl csakis az ausztráliai benszülöttek, továbbá a maorik, a pápuák és az eszkimók nem ismerik a csókot, hanem e helyett orrukat dörzsölik egymáshoz. Nevezetes, hogy e tekintetben a forró földövi szigetek és a leghidegebb sarki tájak lakói egyforma szokást követnek.

* **A tenger alatt járó hajók** szerkezete most már oly tökélyre jutott, hogy még a legnagyobb zivatarban, valamint bármily mélységben bátran mozoghatnak. Azon körülmény, hogy a franczia, angol, olasz és amerikai hajóhadak tenger alatt járó hajókkal máris el vannak látva, a jövőben vivandó tengeri csaták lefolyását egészen meg fogják változtatni.

* **Japán legújabb kiviteli czikke** a papirosból készűlt zsebkendő. A zsebkendők anyaga oly szép és finom, hogy a versenyt a franczia vagy angol battisztokkal bátran kiállja. A kendők ára — száz darab három korona — lehetővé teszi, hogy egyszeri használat után mindig más kendőt vegyünk elő.

* **Umberto olasz király** élete 36 millió koronára volt biztosítva, Vilmos német császár 24 millióra, a mostani orosz czár pedig 192 millió koronára biztosítja életét. A többi európai uralkodók életüket szintén óriási összegek erejéig biztosították, de az olasz király, valamint Mac-Kinley elnök meggyilkoltatása után a társulatok csak igen magas díjakért vállalják már el a biztosítást.

Az első sorban ülnek (balról jobbra): Bársony István, Abafi Lajos, Szana Tamás, Ábrányi Emil, Vértesi Arnold, gróf Zichy Géza, Jókai Mór, Bartók Lajos, Szabóné Nogáll Janka, Jakab Ödön, László Mihály. Mögöttük állnak: Torkos László, György Aladár, Koroda Pál, Pekár Gyula, Neugebauer László, Rákosi Viktor, Prém József.

A FETŐFI-TÁRSASÁG JANUÁR 6-IKI KÖZGYŰLÉSÉRŐL. — Erdélyinek a közgyűlés után az Akadémia udvarán fölvett fényképe.

* **Gesztenye-kenyeret** esznek sok helyen Franczia- és Olaszország hegyvidék-lakói. A gesztenyét erősen kiszárítják, megőrlik és kenyérré sütik. A gesztenye kenyér édes, de nehezen emészthető eledel, némileg hasonlít a skót és tót szegény nép között ismeretes zabkenyérhez.

* **A legutóbbi párisi kiállítás** sok millió látogatója között sok tekintetben a legnevezetesebb volt egy száz évet meghaladott öreg asszony. 1797 január 2-án született, de a kiállítás annyira föllelkesítette, hogy Elszászból gyalog indúlt el Párisba, magával vivén 26 kilót tevő csomagját. Egész utiköltsége két frank volt s egész útközben csak kenyeret és sajtot evett s vagy pajtákban, vagy fa alatt hált. 15 napig küzdött ily módon a 103 éves vén asszony a nehézségekkel, míg végre Marne departementban Sezaune falu mellett éhségtől kimerűlve összeesett. Szerencsére fellábadt s csodálatos ereje annyira felkeltette a közrészvétet, hogy gyűjtést rendeztek számára és így a párisi út többi részét vonaton tehette meg.

* **Roosevelt Tivadar,** az Egyesült-Államok ez idő szerinti elnöke testi erő és ügyesség dolgában párját ritkítja. Egy alkalommal Rooseveltet éjszaki Dakotában fekvő birtokán egy North Roger nevű angol úri ember meglátogatta. Másnap Roosevelt vendégével sétalovaglásra menvén, North urat fiatal tüzes paripája elragadta és tüskön-bokron át egyenesen a tengerpart felé vitte. Erre Roosevelt a nyeregkápán lógó lasso-t (kötélhurkot) a ló nyakára vetve, azt egyetlen rántással a földre terítette.

* **Bő áldás.** Greenhill Vilmos abbotspordi birtokosnak (Angliában) harminczkilencz élő gyermeke van és pedig mind egy nőtől. Ez a jelenség — a mennyire ismeretes — páratlanúl áll a világon.

Linek Lajos

"Vigasztkereső" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1895. április hó
81. lap

«Julius Caesar»-ból vala épen próba,
S az alkalom nékik jött igen kapóra.
Wessely direktor volt a czímszerepben,
S magától értetik, hogy remekelt ebben.

Mikor a harmadik felvonás derekán
Behozzák őt holtan a szent Mihály lován,
Marcus Antonius a gyászbeszéd helyett
Sokszorta komolyabb húrokat pengetett.

«Direktor úr, így szólt, azt akarjuk tudni,
Hogy nem tetszett-e már a dolgot megunni?
Mert a mi sok, az sok; fölfordulunk éhen,
Ha nem negyünk innen, még ezen a héten.»

A holt Caesar erre fölüle fektéből,
Vas elhatározás villámlott szeméből;
Megvetően nézett színtársulatára,
Színtársulatának mind a nyolcz tagjára.

S szólt: «Oh gyáva népség, hát nem fogadtátok,
Hogy mindenütt s mindig számíthatok rátok?
Itt maradunk, punktum! Ne mondjatok ollyat,
Hogy teli ház nélkül innen elpakoljak!

«Azért jöttem-e el, hogy végre ne hajtsam?
Egy asszonydirektor kaczajt üssön rajtam?
Szarkáról mesélvén, s annak nagy farkáról,
Wessely Ferencznek csúfos kudarczáról?

«Vagy azért jöttem-e szezont kezdni itten,
Mert Kukánynak népét műértőnek hittem?
Hogy be ne mutassam Corjolánt, Lear királyt,
Hamletet, Otellót s Macbethet legkivált?»

Igy szólván, lefeküdt. Csakhamar utána
A sugó köhécselt, szólani kívánva.
Hallgatott a többi, nem volt szólni kedve,
Látván, a direktor mint fel van gerjedve.

S a sugó szólt: «Hát én bizony a napokban,
Hogy kotródjunk innen, magam tanácsoltam;
De mostan (és ebben nincsen semmi szégyen),
Ellenkező részre fordult véleményem.

«Könnyű itt minékünk, apró kis tagoknak
Ez, s amaz tanácsot adni a nagyobbnak;
Könnyű stácziókat hagyogatni sorba,
A mi hirnevünkön nem esik nagy csorba.

«De nézzük a dicső, nagy Wessely nevet,
Melyet az országban milljók emlitenek!
Nemzeti Szinházban is van hire neki,
Az intendáns Pálfyt vele ijesztgeti.

«Ismeri őt Császár, ismeri Gabányi,
(Nem is tudták egymást sohase kiállni.)
A méregtől majdnem kipukkad Feleki,
A mikor Wesselyt előhozzák neki.

«És ki nem emlékszik a riadalomra,
Mely a Nemzetiben két nap dúlt tombolva,
Mikor vezérczikkben a «Kispesti Közlöny»
Wesselyt kivánta intendánsnak rögtön?

«Zilahi, s Bakó már kezdték találgatni,
Kiket fog érettünk Wessely elcsapni?
Latabárt a hideg kirázta azonnal,
Alig győzte magát forralt vörös borral.

«És mikoron a hir, sajnos, nem lett való,
Támadt olyan vígság, mely le nem irható;
Egyszerre tizenöt bankettre készültek,
Török Irma s Márkus Emma kibékültek.

«Ujházy ferbliben száz forintot vesztett,
De nagy örömében föl se vette eztet,
Vala pénze bőven: Vizvári, Szigeti
Zsiráltak azonnal három váltót neki.

«Ime ily nagy ember a mi direktorunk!
Ránk is dicsőség, ha mellé sorakozunk.
Babérkoszorúja több van, mint a szemét,
Szinlapon nagy bötü mutatja a nevét.

«És direktorunkat viszi vezérelve
A szinésztalentum s irói lángelme;

«Tartsunk ki tehátlan direktorunk mellett,
Nem lankadva, és nem ismerve félelmet;

KUKÁNY OSTROMÁHOZ. — Linek Lajos rajza.

Mely, hogy a Telekit eddig el nem vitte,
Csak azért van, mert ő nincs benne a klikkbe.'

«A Nemzetiben ő lehetne Szigeti,
De hát Budapesten sohse tetszett neki;
Magasb ambiczió vezéreli őtet:
Hódítani folyton új és új vidéket.

«S fél Magyarországot ezzel a nyolcz taggal
Már eddig bejárta fényes diadallal;
Nos, ha hirét félti ő direktorsága,
Kérdem én, müvészek, nincs-e igazsága?

«Tartsunk ki tehátlan direktorunk mellett,
Nem lankadva, és nem ismerve félelmet;
Szó se legyen arról, hogy: se pénz, se posztó,
Publikumtól búcsút vesz a szinlaposztó!

«S ha Dicsőffy Loránd, avagy más valaki
Nevetné Wesselyt s minket gúnyolna ki,
Azt feleljük vissza: «Ugyan kérem szépen,
Maga jöjjön ide, azután beszéljen!»

Szólt és lyukába bujt a sugó, de onnan
A direktor felé sandita suttyomban,
A kitől ma reggel előleget kére,
S a ki az felelte, hogy: talán estére.

Ekkor előlépett Karomi Aladár,
Az intrikus színész és morgott: «Ugyebár,
Megmondtam előre, Kukány milyen fészek,
De ti ezt nem hinni voltatok merészek.

«Pedig pár esetet hogy elősoroljak,
Jövendöltem-e én csak egyszer is ollyat,
Jövendöltem-e én koplalást akkorát,
Mely nem teljesedett volna be akkurát?

«Rátóton ott maradt holminknak a fele,
Bagoson is jó sok, mennykő csapjon bele!
Hát a sok vadkörte, a mit Sápon ettem,
Nem ékesszólóbban beszél-e helyettem?

«Avagy gondoljatok Puszta-Szent-Mihályra,
A hol eljátszottuk két év előtt, nyárba'
Hatszor egymásután Otellót, de persze
Nem jött rá közönség egyetlen egyszer se.

«De ördög és pokol! Elég a koplalás!
Legalább énnekem, most már folytassa más.
Menjünk Debreczenbe, vagy Szegedre, ottan
Méltányolni fognak minket százszor jobban.»

«Sőt én be nem látom azt, hogy Budapestre
Miért ne mehetnénk játszani pár este?
Kapva kapna rajtunk, oh Wessely, hidd el.
A Vígszinház, mely küzd folyton deficittel!

«Sok ringy-rongy társulat, mely külföldön koplal,
Csak jön Ditróihoz s van pénze azonnal,
Mi vendégek gyanánt nem csupán hetekig
Játszhatnánk, de akár három esztendeig.

«Azért is javaslom, hogy még a mai nap
Folyamán Wessely irjon Ditróinak,
Hogy hajlandók vagyunk ahárhány estére
Elmenni hozzája vendégszereplésre.»

Szólt és a sugó is helyeselé szavát,
Egy kiáltás zúgott a színfalakon át:
«Menjünk el azonnal! Induljunk máshova!»
De egy hang közibük mennydörögte: «Soha!»

És Wessely Ferencz mérgesen fölugrott,
De nem volt ideje szólani több kukkot,
Mivelhogy Solymosi jött lélekszakadva,
Solymosi, de nem ám a Népszinház tagja.

Másik Solymosi az, kiről itt szó vagyon,
Ez roszabb kómikus még annál is nagyon.
Olyan rosz kómikus, hogy (és ez nem frázis)
Nálánál kitünőbb talán Feld Mátyás is.

Minthogy aznap este «Julius Caesar»-ban
Solymosi nem játszott, a direktor bátran
Csésze Máriához menesztette el őt
Fontos üzenettel még a próba előtt.

«Nos, mi választ hoztál? kérdezte Wessely, —
Ugyis a méreggel torkig vagyok teli;
Szólj: Csésze Mária mit válaszol nekem?
És megfontolta-e küldött üzenetem?»

Solymosi e szókra nagy lélegzetet vőn,
Azután elkezdett röhögni rettentőn;
Hasa, szeme, szája, pofája kidülledt,
Ugy, hogy körülötte mindnyájan elhültek.

S röhögött Solymosi, eleintén állva,
Ugy, hogy egy fotelbe magát belevágta;
A fotel feneke rögtön ki is esett,
S most rajta röhögtek, de ő nem nevetett.

Hanem kezde szólni: «Kérlek, ne higyjétek,
Hogy tán mese lesz az, a mit elbeszélek;

A mit mondok, ugy van mindenik szócskája,
Akár előre is hitet teszek rája.

«A felvégi trupphoz mikor eljutottam,
Hol a direktorné? kérdezém legottan.
Majd megettek szemmel, aztán nagysokára
A szinpadra vittek, egyenest hozzája.

«Nagy, sőt rendkivüli volt meglepetésem,
A mikor elébe értem szerencsésen.
Az igazgatónő valósággal ott volt,
Egy ócska diványon ült, s harisnyát stoppolt.

«Fejkötő volt fején, és kötény előtte,
Nagy kandur dorombolt, járt-kelt körülötte;
Nagyitó pápaszem ült vala az orrán,
A mely nem is orr volt, de igazi orrmány.

«Gömbölyü vállait és vastag derekát
Egy régenten fehér rékli övezte át;

«Jöjjön át mihozzánk, akár rögtön Nagysád,
Hogy az alvégen is végre bámulhassák;
Ime, direktorom oly szerződést kinál,
A minőt, mig csak él, nem kap Krecsányinál.

«Nagyanya szerepre már rég nincsen tagunk,
Hogyha boszorkány kell, mindig megakadunk;
Hát szerződjön hozzánk, kap negyven forintot,
Sehol soha nem lesz oly jó dolga, mint ott.

«Szintársulatának többi tagját pedig
Bocsássa el Nagysád, fölmondván ő nekik,
Vagy ha tán kedvük van hozzánk jönni szintén,
Hát kórista gázsit kapnak eleintén.

«Ha nem fogadná el ezt Nagysád, akkoron
Sajnálja Wessely, az én direktorom,
Szerfölött sajnálja, de kénytelen lészen,
Hogy sokkal erősebb eszköz után nézzen.

Hogy Nagysád Lear királyt adja czifra szűrrel,
S Szába királynőjét egy szál hegedűvel.

«Hogy Bánk bánnak czímén más darabot adat,
Valami rettentőn ostobát és vadat,
Hogy Sarah Bernhardnak buta példájára
Férfiszerepekben magát produkálja.

«Hogy hős szerelmese nagy mértékben süket,
Nem tudja a súgott szóknak értelmüket,
E miatt a sugó oly szörnyen kiabál,
Hogy a publikumnak a haja égnek áll.

«Hogy komédiások tagjai egy szálig,
S ez szinészetünknek szégyenére válik,
Hogy ily pereputtyot szétkergetni végre
Minden hazafinak szent kötelessége!»

(Folytatása következik.)

H. Gaál Adorján amateur fölvételei.

KARÁCSONY-EST.

KERESZT AZ ORSZÁGÚTON.

Szita könnyüségü volt az avult kelme,
De erős flanellal vala kibélelve.

«Mint mondám stoppoló tű volt a kezében,
És tiz öles dárda a tekintetében;
A kandúrral pedig mikor játszadozék,
A hangja olyan volt, mint a repedt fazék.

«A mint szembe lettünk végtére egymással,
S köszöntém a sárkányt illő meghajlással;
S láttam felfujt arczát és tokáját, melybe
Fejkötő madzagja el vala mélyedve:

«Kétes habozásban állék egy darabig,
Merjek, vagy ne merjek mondani valamit?
Végre megszólaltam, illően és szépen,
Válogatva a szót kitelhetőképen:

«Szép nagysád, ezt mondám, hogy meg ne sértse
Hát nem én beszélek, de az igazgatóm; [szóm,
Wessely Ferencz ur küldött engem ide,
Hogy miért, elmondom ezt is egyszeribe.

«Nem kivánja kárát Wessely, s ne vélje,
Hogy neki nem tetszik a Nagysád személye;
Inkább nagyon tetszik, mit bizonyit azzal,
Hogy megkinálja önt fényes ajánlattal

«S pedig jelentést tesz Mészáros Kálmánhoz,
Vagyis a központi szini választmányhoz,
Hol Wessely olyan befolyásos ember,
Hogy kikezdni véle még Rátkay sem mer.

«És jelentésének eredményeképen
Csésze Máriának el kell menni szépen,
El bizony Kukányból, s ha ezt nem cselekszi,
Szinigazgatói engedélyét veszti.

«Igenis elveszti, már persze föltéve,
Hogy Nagysádnak vagyon ilyen engedélye;
Wessely Ferencz ur, direktorom pedig
Ez iránt fölöttébb nagyon kételkedik.

«Im, láthatja Nagysád, hogy a legjobb lészen,
Ha direktoromnak szava szerint tészen;
De ha nem úgy tészen, s a központ elcsapja,
Ezt csupán magának tulajdoníthatja.

«Mert ő leleplezi Nagysádat teljesen,
Hogy nincs két szobára való díszlete sem;
S mikor a szinpadnak erdőt kell mutatni,
Öt cserép muskátlit szokott odarakni.

«Igen, direktorom jelentést fog tenni,
Hogy jelmeze nincsen abszolute semmi,

EGYVELEG.

* **Khinai sajátságok.** Khinában sok minden másképen történik, mint nálunk. Így pl. a férfiak szoknyát, a nők nadrágot viselnek; a férfiak hajukat befonják, a nők kontyot viselnek. A férfiak ruhát készítenek, a nők teherhordók. A könyveket hátulról kezdve olvassák, esetleges megjegyzések a lapok felső részén láthatók. A fehér szin gyászt jelent, ellenben a nyoszolyó nők, — kik Khinában nem fiatal hölgyek, hanem vénasszonyok, — feketébe öltöznek. A khinai üdvözletül nem a látogató, hanem a maga kezét szorítja meg. Az ebédet tésztával és süteménynyel kezdik meg, utoljára pedig levest és halételt tálalnak fel.

* **A világ legértékesebb karszéke** a persa sah birtokában van. A karszék szinaranyból készült és mindenféle drágakövekkel van kirakva. Ezelőtt egy évvel a szék egyik lábából nehány drágakövet elloptak, mire a sah több palotabeli szolgát bebörtönöztetett, a palota-felügyelőnek pedig tudtára adta, hogy azon esetre, ha a tolvaj meg nem kerülne, fejét levágatja. A tolvajt el is fogták, a drágakövek szintén megkerültek, de azért a sah nemcsak a tolvajt, hanem a felügyelőt is lenyakaztatta, a miért a reá bizott holmira jobban nem ügyelt.

* **A khinai császárné** utazására ezer teljes öltözet ruhát szokott magával vinni. Hatszáz nagy ládát tölt meg ez s tisztán ezek szállítására és őrzésére 1200 kulira van szükség.

Boldog új-évet!

Az új-évi malacz.

Hordár.

A kis leány.

Az ujságkihordó.

Üdvözlő küldöttség.

A levélhordó.

A borbélylegény.

A gavallér, ki ajándékot visz imádottjának.

A pinczérek.

UJ-ÉVI ALAKOK. — LINEK LAJOS RAJZAI.

ÚJ-ÉVI ALAKOK.

Azt mondják a tudósok, hogy az új-év csak annyiban új-év, mert azzá tették, de ép úgy emelhették volna e díszes polczra az esztendő akármelyik napját, sőt némelyiket még több joggal, például a tavasz kezdetét, vagy azt az időpontot, mikor a föld legközelebb ér a naphoz, avagy legjobban eltávozik tőle.

Azonban legyen bármikép a dolog, annyi bizonyos, hogy áz új esztendőnek különös varázshatása van, kivált a főváros lakosaira.

A falusi életen nem sokat változtat eme nevezetes nap, legfeljebb annyit, hogy az esztendő számát ettől fogva másképen irják, rengeteg malaczot és lencsét megesznek, hogy szerencsét hozzon, még egynehány jó kívánságot is elmondanak s meghallgatnak, a templomba elmennek, azután vége az új-esztendőnek s csak olyan ócska lesz, mint az elődje volt.

Bezzeg nem így van a fővárosban. A templomba itt is elmennek, a malaczot is megeszik, — némely jámbor családapa párjával is viszi haza a vásárcsarnokból, — de aztán ezen kívül mutatja ki az új-esztendő a foga fehérét, bűvös, ellenállhatatlan hatalmát. Azzal pedig, hogy a főváros lakosságát egy csapással két felekezetre osztja.

Egyik felekezet az lesz, a melyik *ad*, a másik — sokkal számosabb — az, a melyik *kap*.

Kik tartoznak az első csoportba, minek árúlnánk el, jól tudják azt ők szegények maguk is, a kik az ócska esztendő végső napjaiban egyébbel sem foglalkoznak, mint apró pénzt váltogatnak az új-év napjára trafikokban, boltokban s egyéb efféle alkalmas közhelyeken, — de még jobban tudják a második csoport mozgékony tagjai, kiknek bámulatos kitartása, páratlanúl éles szimatja elől nincs menekülés. Csak az a csuda, hogy az illetők még eddig rá nem jöttek: ezeket kellene megbízni a nagyobb summával elszelelt sikkasztók kinyomozására. Mert nincs kétség benne, hogy felfedeznék s új-évi üdvözletükkel megtisztelnék.

Hogy kik ezek, kiknek ellenében nincs fegyver, nincs menekülés, — egyedül a csendes, koronákkal, húszfilléresekkel bélelt önmegadás: — a lehetetlenséggel volna határos elsorolni, mert még ragyogó fővárosunk legöregebb lakói is, minden új-esztendőben fedeznek fel olyan újabb alakot, a milyenről eddig sejtelmük sem volt. Csak a rendesekből közlünk hát rövid sorozatot, kiknek azonban új-évi jó kívánsága bizonyosabb a hálálnál: a házmester, ki e napon — bár kevés sikerrel — nyájasabb arczot is igyekszik ölteni; a viczeházmester; a nagy szeméthordó; a kis szeméthordó; a kéményseprő; a családi komfortáblis; a bizalmas hordár; az újságkihordók; a levélhordók, — legkevesebb három; — a csomagkézbesítő; a lámpagyujtó; utczaseprő; borbélylegény; szabóinas; suszterinas; többrendbeli más inasok; szobalányok; mosónék; pinczérek; csaposok; egyéb közelebbről meghatározhatatlan egyéniségek, a kikhez most van először szerencsénk.

S ha mindezek megtisztelik bizalmukkal az embert, üdvözlő-kártyákban bővelkedni fog ugyan, de a zsebe bizony nagyon megérzi ama közmondás igazságát, hogy: a jó kívánságot sem mérik ingyen. A kit meg ezenkívül még az új-év szárnyain érkező fizetetlen számlák is felkeresnek, az úgy érzi magát, mint a kit hóvihar úton kap, hogy sűrűn omló pelyheivel eltemesse.

Ritka kivétel az, mikor mind a két fél örül: a ki ad is, a ki kap is. Az a kopaszodó gavallér például, a kit művészünk egy gyöngyfüzérrel az imádott ajtaja elé varázsolt, szemmellátható örömben leledzik, s hogy az imádott is örülni fog mindjárt — a gyöngynek, azt is bizonyosra foghatjuk.

Szeretne örülni az a másik alak is, a ki félénken hallgatózik az ajtó előtt, valamint az a tisztes üdvözlő küldöttség is, mely nagyon óhajtaná már, ha túlesett volna a hatalmas főnök leereszkedő szíves fogadásán. No, meg az a leányka is, a ki olyan jól betanúlta a versét s most az ajtó előtt mégis alapos kételyei támadnak: vajjon el tudja-e mondani hiba nélkül?

De igazságtalanok lennénk, ha az «adó»-kon és «kapó»-kon kívül hallgatással mellőznénk még azon középfajt is, mely sem nem ad, sem nem kap. Két díszpéldányt vetett eme ritka válfajból papírra a művész.

Az egyik nyilvánvalólag jó módra vergődött halaskofa, avagy nyugalomba vonúlt házmesterné, a ki haragban levén az egész környékkel, senkit sem üdvözölget, hogy pedig ő neki merészelne még a legvakmerőbb nagyszemetes is kártyával udvarolni, — no azt ugyan, — ha egy pillantást vetünk a hölgy harczra kész ábrázatára, — magunk sem hinnénk el.

Másik a sarki rendőr, a ki szegény szintén sem kap, sem ad, minélfogva aztán épen olyan keményen utasítja rendre az ügyetlenkedő kocsist, mintha soha új-esztendő sem volna a világon.

KLINGER LISZT-SZOBRA.

Az idei drezdai nemzetközi műkiállítás egyik legérdekesebb tárgya az a mellszobor, melyet a leghíresebb német művészek egyike, Klinger Miksa, Liszt Ferenczről készített.

Klinger nemcsak szobrász, hanem kitünő festő is, a modern irányú német festészet egyik vezérférfia. «Krisztus az Olympuson» czimű nagy képe a mult években mindenütt nagy feltűnést keltett. Ujabban nagy hévvel adta magát a szobrászatra s jelenleg Beethoven szobrát készíti.

Sajátszerű tartásban, előre hajolva ábrázolja Liszt Ferencz fejét. Az arcz jól ismert vonásaiban nemcsak a mély elméjü férfi, hanem a nagy zeneművész is jellemezve van. Klinger sajátos modora szerint nem realisztikus e mű, bizonyos ünnepies előkelőség ömlik el rajta. A szobrot egy német zenekedvelő rendelte meg s a lipcsei hangversenypalotának ajándékozta, melynek előcsarnokában fogják elhelyezni.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

Az általános üzletpangás közepette a női divattermek Párisban, Londonban, Bécsben, sőt még Berlinben is túl vannak terhelve megrendelésekkel.

A két első világváros divatműhelyeit VII. Edvard királynak július havában történendő megkoronáztatása, Bécset Erzsébet főherczegnő közeli esküvője és a Szent-Pétervárott január elején megnyitandó nemzetközi jelmezkiállítás foglalkoztatják, mi az ipar többi ágaira is jó hatást gyakorol. Ha mindezekhez a küszöbön álló farsangot veszszük, ki kell jelentenünk, hogy a divat százféle kellékeit gyártó és feldolgozó iparosok a helyzettel meg lehetnek elégedve.

A ki félve gratulál.

A volt házmesterné

A meggratulált.

A kéményseprő.

A házmester.

A kit agyongratuláltak.

A rendőr.

A komfortáblis.

A szobaleány.

ÚJ-ÉVI ALAKOK. — LINEK LAJOS RAJZAI.

A korcsolya-idényre szükséges öltönyök Jet-tel hímzett fekete bársonyból, esetleg hosszúszőrű Zibelin-ből készűlnek. Hölgyeink a jégen boák helyett Chenille tüll bársonyszalagokból és czobolyfarkokból összeállított Pierrot nyakfodrokat viselnek.

Szinházi és hangverseny-toilettek az idén feltünően rikító színű kelmékből készűlnek.

Határozottan észszerű haladásnak mondhatjuk azt, hogy a mostani kelengyék összeállításánál inkább a minőségre, mint a mennyiségre néznek. A fiatal nők szülőiktől legfeljebb egy-két öltönyt kapnak, de minden egyes darab valódi műbecsccsel bír s így a divatban egyúttal a művészetnek akarnak érvényt szerezni. A ruha legyen szép, gazdag, de egyúttal kényelmes is. Az olcsóság kérdése szintén ez úton fog megoldatni. Miért ne lehetne a szerényebb módú nő öltözete szép és izléses? Hiszen még a legfinomabb kelmék is aránylag elég olcsók.

Egyik képünk egy rendkívül elegáns zubbonyt mutat. A sokféle szinű vékony selyemből készűlt zubbony világos selyemszoknyához illik, mely e tarka heliotrop, zöld, fehér, fekete, világoskék, bibor-piros színvegyületeket még érdekesebbé teszi. A zubbony szélei fekete bársonyszalaggal szegvék, úgyszintén a magas gallér, valamint a fehér vagy világos zöld chiffonból készűlt újjak.

A fekete perzsa bárányból félhosszú, atlaszszal bélelt kabát, utczai sétára s a jégpályára egyiránt használható s e mellett nagyon olcsó, a mi újabb tanúságúl szolgál arra nézve, hogy a divatot nemcsak a magas ár teszi érdekessé.

Nagyon sikkes a két női téli kalap. — Ezek egyike sötét barna és fekete bársonyból készült. Egyedüli diszítését egy hatalmas fekete hattyu szárnytolla képezi; a másik kalap spanyol formáju, fekete bársony szalagokból, diszítésére két fekete kanadai galamb, és egy gyémántokkal köritett rubint csat.

Alice.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Zalár József költeményei. Egy félszázados költői pálya betetőzése e most megjelent három vaskos kötet. Zalár József, a kit a szabadságharcz idején az oltár mellől hivott a harcztérre a hazaszeretet, az elnyomatás éveinek népszerű költői közé tartozott; hangja kivált az akkori énekesek tömegéből s hazaszerte olvasták, énekelték egyes dalait; azok közé tartozott, kik ama szomorú korszakban ébren tartották a nemzetben a hazafias öntudatot, ápolták a nagy múlttal való közösség emlékét s a csüggedőkben a szebb jövő képeivel tartották a lelket. Verseinek terjedelmes gyűjteményét a nagy idők iránti kegyelet érzésével olvashatjuk, gyakran élvezetet is találunk bennük. Leginkább a hazafiság érzése keltett mindig s kelt ma is dalt ajkán s ez is legtöbbnyire a szabadságharcz emlékein, nagy eseményein és nagy emberein lobban lángra. A szerelem, a barátság érzelme s a sok évi tapasztalaton nyugvó életbölcseség is gyakran kedves hangokat csal ajkára. Formában és tartalomban talán nem mind állanak a mai kor szinvonalán e versek, de jól esik őket olvasni, mint a hogy jóleső érdeklődéssel hallgatjuk az öreg emberek jóizű, magyaros, bár kissé régi-módi beszédjét. Egyes költeményei pedig sikeresen kiállták a kor és a haladás próbáját, az izlés változását; vannak köztük, melyek ma is még országszerte kedvelt szavalati darabok (Zizim, Hunyadi László stb.). A csinosan kiállított három kötet Singer és Wolfner kiadásában jelent meg, ára kilencz korona. Mutatványúl közöljük a gyűjteményből a következő költeményt:

Női szív.

Nem csupán a férfi képes
Mindent tenni a honért,
A nemzet és haza üdve
Nem követel egyre vért;
Honszerelem szép virága
Női szívben is tenyész, —
Főleg, ha a haza gyászban,
S elzsibbadt a férfi kéz.

Ah, ilyenkor egy lelkes nő
A honnak őrangyala,
Vigasz, remény, áldás és üdv,
Mintha égből szállana; —
S míg szürkül a sötét éjjel.
És a hajnal közeleg,
Ezer apró áldozattal
A hazát — ő váltja meg.

Sötét éjjel csillag, lámpa,
S a bujdosót vezeti,
Nappal, mely az éjnél kétesb,
Menedéket nyújt neki;
Csonkának tám, sebzettnek ír,
Rabnak enyh és bizalom;
Mindenkinek lelki balzsam,
Kit csak a sors átka nyom.

És ha virrad a várt hajnal,
És a nemzet lelke zúg:
A női szív, galambhangon,
E zajba is belebúg;
Szive érzi, szive tudja,
Szive mondja, mit tegyen,
Mindenre megtanítja őt —
Az igaz honszerelem.

A Lotz-díj nyertese. *Lotz* Károly jeles művészünk jubileuma után 1898-ban a képzőművészeti társulat közgyülése 2000 koronát bocsátott ávankint a művész rendelkezésére, hogy ezzel saját elhatározásából tüntesse ki a legutóbbi évben festett valamelyik kiválóbb történelmi kép művészét. Lotz az 1901. évre *Jantyik* Mátyás festőművésznek itélte oda, az uj országház palotájának a főrendiházi ülésterme számára készített «Moriamur!» és «Aranybulla» czimű most befejezett falfestményeiért. A Lotz-díjat 1898-ban *Vajda* Zsigmond nyerte el, 1899-ben *Vágó* Pál, 1900-ban *Dudits* Andor. Az uj nyertes, *Jantyik* Mátyás 1864-ben született Békésen s Székely Bertalan és Lotz Károly voltak a mesterei. Négy évig tanúlt Párisban Munkácsy mellett; azután visszatért Budapestre, a hol először mint hirlapi illusztrátor tünt föl. Első képét 1885-ben állitotta ki még a régi Műcsarnokban. Jantyik a «Vasárnapi Ujság»-nak régi rajzolója, számos képet közöltünk tőle napi eseményekről, népszokásokról, és sok jellemző alakot. A magyaros érzés, a megfigyelés ép oly megbecsülni való tulajdonai Jantyiknak, mint a festői csoportosítás, az értelmes és hű előadás. Az országházi két kép a történelmi felfogásban és a mozgalmas, drámai jelenetezésben is előkelő alkotás.

Szájról szájra. A magyarság szálló igéi. Gyűjtötte és magyarázza *Tóth* Béla. Második javított és bővített kiadás. Már első kiadása e munkának nagyon kedvező fogadtatásban részesült a közönségnél úgy, hogy a második kiadás csakhamar szükségessé vált, a mely különben jóval bővebb tartalmú az elsőnél. Az 506 oldalra terjedő érdekes tartalmú könyv az Athenaeum kiadásában jelent meg, ára csinos kemény kötésben hét korona.

Pusztuló gentry. Irta *Gottier* Lajos. A szerző előszeretettel foglalkozik a magyar gentryvel, melynek igen sokáig oly fontos szerepe volt nemzeti életünkben, mely azonban a változott viszonyok hatása következtében immár eltünőfélen van s ősi sajátságait elvesztve, beleilleszkedik az új helyzetbe. Ezért jól teszi Gottier Lajos, hogy fajunk emez osztálya emlékét megőrizni igyekezik; a mire hivatása is van, mert alaposan ismeri a gentryt, a melyről most harmadik könyvét bocsátotta már közre. Ügyesen szőtt történetek keretébe sorakoztatva, melegséggel, szeretettel megrajzolva állítja elénk alakjait. A csinos kiállítású kötet *Révai* Leó könyvkereskedésében jelent meg, ára 3 korona.

A Szent István társulat ujabb kiadványai. *Japán mesék.* Átirta és illusztrálta *Akantisz* Viktor, Az előttünk oly idegenszerű, de mégis vonzó japán világból merített tárgyak vannak e könyvben mesékké — számszerint 31 — az ifjúság számára feldolgozva és illusztráczióikkal is élénkitve. A tetszetős kiállítású könyv ára kemény kötésben két korona 40 fillér. *Pásztorjátékok.* Öt mű foglaltatik a kötetben: pásztorjátékok, jól megválogatva, a katholikus iskolák, legényegyletek, népkörök stb. számára. Ára egy korona 40 fillér. *Anyaföldön.* Elbeszélések irta *Andor* József. Ára kötve egy korona. *Coloma elbeszélései.* Spanyolból fordította *Jándi* Bernardin. A spanyol életet ismerteti Coloma, műveiben. Ára a két kötetnek egy-egy korona.

Büntetőjogi döntvénytár czím alatt a «Jogtudományi Közlöny» szerkesztősége uj eset-gyűjteményt bocsájt közre. A régi «Döntvénytár», melynek eddig 86 kötete jelent meg, ezentúl csak a polgári jog körébe tartozó eseteket közli, mig a bünügyi esetek az új «Büntetőjogi döntvénytár»-ban fognak közöltetni. Minden fontosabb eset, mely a felsőbiróságok előtt megfordult, fel van e gyűjteménybe véve. A Franklin-Társulatnál most megjelent első kötet ára négy korona.

Előfizetési fölhivás. *Szabó Ferencz* tanár, kitől lapunkban is jelent meg elbeszélés, «Megsemmisült

főleg a közoktatási miniszterium évi költségvetésének emelkedését. A beszéd után átnyujtották a diszes üdvözlő iratot, melynek czímlapját mai számunkban közöljük. *Lukács* László miniszter mély megilletődéssel válaszolt, s hivatkozott tisztviselőire, kik vele együtt élték át a tiz évet, hogy mennyi nehézséget kellett leküzdeni. A támogatásért, melyben a tisztviselők részesítették, az ország nevében is köszönetet mondott. A miniszter beszédére felhangzó tetszésnyilvánítások közben lehullott a lepel a nagyterem középső festett ablakáról, a melyen szép kivitelben látható Lukács László sikerült arczképe a következő aláirással: «Lukács Lászlónak, e palota létesítőjének, tizéves miniszterségе emlékéül». A miniszter az osztályvezetőkkel barátságosan kezet szorítva, a tisztikar éljenzése közben visszavonult.

= **Választási mozgalmak a fővárosban.** A választási harcz mozgalmai magas hullámokat vernek fel a fővárosban is, a mint hogy a mostani választás országszerte igen küzdelmesnek mutatkozik. A főváros kerületei közül a leghevesebb a harcz a Belvárosban és a Terézvárosban. Ott gróf *Tisza* István és gróf *Andrássy* Gyula, itt *Hieronymi* Károly kereskedelmi miniszter és *Vázsonyi* Vilmos, az eddigi képviselő közt foly a küzdelem. E városrészekben lobog a legtöbb zászló s falragaszok is legjobban itt lepik el a házak falait. A terézvárosi pártok valóságos plakát-háborút vivnak egymással, különösen a Vázsonyi demokrata-pártja válik ki éles hangú falragaszaival. A hol csak két-három ember összekerül, másról se foly a szó, mint a választásról. Még a hölgyek is izgatott érdeklődéssel kisérik a harczot, sőt az apró gyerekek is pártállást foglalnak, rendszerint a mellett a jelölt mellett, a kinek kortesei nagyobb zajjal működnek. A békés polgár pedig egyre-másra kapja a leveleket, felhivásokat, melyekben mindegyik párt elvtársnak nevezi, értekezletekre hivja, értesíti a nagybizottságba való választásáról, stb. A bérkocsisok előre örülnek a választási napnak, mert ez az ő szüretjük, — már előre le van foglalva mind, sőt nincs is elég bérkocsi a városban s — ha igaz — némely pártok kénytelenek voltak másunnan hozatni fiakkert. Napirenden vannak a pártvacsorák is, melyek közül különösen érdeklődést keltett a belvárosi szabadelvűpárt lakomája, melyen nem kevesebb mint 1200 választó vett részt. Január 19-ikén este ment végbe a fővárosi Vigadóban ez a lakoma, melyet gróf *Tisza* István miniszterelnök, mint a kerület szabadelvűpárti képviselőjelöltje tiszteletére rendeztek. Nyolcz órára a Vigadó nagy termei egészen megteltek résztvevőkkel. A karzatokat hölgyek foglalták el. A lakomán a miniszterelnökön kívül megjelentek: Hieronymi, Plósz, Nyiri, Tallián Béla és Cseh Ervin miniszterek, több államtitkár, a közéletnek számos kitünősége és a kerület választóinak nagy száma. A miniszterek félkilencz órakor a Rákóczi-induló hangjai mellett vonultak be s azonnal megkezdődött a vacsora, a melynek folyamán gróf *Tisza* miniszterelnök nagy tetszés között ismételten is felszólalt. Kívüle beszéltek: Heinrich Alajos, Láng Lajos, Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter, Sándor Pál és egy nyomdai munkás, kinek komoly, értelmes beszédét nagy tetszéssel fogadták. A lakoma éjfélkor ért véget.

Rákóczi és bujdosó társainak síremléke. A műemlékek országos bizottsága január 17-ikén ülést tartott annak megállapítására, hogy Rákóczinak és bujdosó társainak hamvai a kassai dómban miként helyeztessenek el. A bizottság ülésén *Szalay* Imre miniszteri tanácsos elnökölt. *Éber* László előadó jelentette, hogy a bizottság a Rákóczi hamvai fölé építendő szárkofágnak saját szakértő építészeivel többféle tervét készíttette el. A tervek megvizsgálásánál a tárgyalásban részt vett az ülésre külön meghivott *Thaly* Kálmán is. Bemutatták *Sztehló* Ottónak, a bizottság egyik építészének tervezetét is. Sztehló a Rákóczi orvosának megmaradt koporsóján látható barokkmotivumokból tervezte monumentális szárkofágját. *Thaly* Kálmán alapos fejtegetései alapján megállapították a kőkoporsó czímereit és azok elhelyezését, valamint a koporsókra kerülő feliratohat. A megállapodásokat a bizottság a miniszternek terjeszti fel. A bizottság másik határozata, hogy Thököly hamvainak is Rákócziéhoz hasonló díszes siremléket készítenek. Thököly hamvait és siremlékét a késmárki templomban helyezik el.

A magyar királyi testőrdarabantok egyenruhájára nézve báró *Fejérváry* Géza darabant-kapitány és a fölkért művészek abban állapodtak meg, hogy meggyszin-posztóból készül az atilla és magyar nadrág, hozzá rojtos sárga bakkancs a legénységnek, ugyanolyan öltözék, de hosszu száru magyar csizma a tiszteknek. Az atilla fölé jő fehér posztóból a Zrinyi-mente (azaz kurta ujjú, nem félvállon hordott, de az atilla fölé felvett) magyaros aranyvitézkötéssel, egyszerűbb a legénységnek, díszesebb a tiszteknek. Ezt kiegészíti a fehér érczsisak, csúcsos, hasonló a koronaőrökéhez, alul a szemellenző fölött sastollal. Fegyverük félig hajlott magyar kard, azonfelül a legénységnél alabárd. Ezt az egyenruhát csakis ünnepélyes alkalomkor, a

KÜLVÁROSI KORTESEK. *Linek Lajos rajza.*

VÁLASZTÁSI MOZGALMAK A FŐVÁROSBAN.

a palota belső szolgálatában fogják hordani a testőrök, míg a rendes egyenruhájuk valószinűleg hasonlítani fog a huszártisztekéhez.

A farsangot, ha netalán zavarja is politika, választási ingerültség, de mindez nem veszi el az ifjuság kedvét. Mulatnak Budapesten is, máshol is. Mindenféle vigalmaknak megvan a kedve, szép asszonya, szép leánya és a czigány sem süket füleknek, hanem talp alá játszik. Budapesten a *Protestáns-bál* minden évben az árvaház javára rendezett előkelő, fényes mulatság. Január 14-ikén a Royal termében tartották, s a notabilitások közül jelen voltak *Berzeviczy* Albert, *Nyiri* Sándor, *Cseh* Ervin miniszterek, *Zsilinszky* Mihály államtitkár, *Dániel* Ernő báró, *Prónay* Gábor báró, stb. A választások közé eső napokban a fővárosban kevés bált tartanak. Az egyetemi *menza-bált* január 25-re tüzte ki az ifjuság a Royal termében. A választás napján január 26-ikán a fővárosban nincs egyetlen bál sem. Január 28-ikára a *medikusok* hivják meg a tánczolni akarókat a Royalba, s ugyanakkor lesz a *tiszti bál* a belvárosi katonai kaszinóban. Február hónap elég gazdag a bálban. Még márczius első hét napja is farsang. Január 22-ikén a korcsolyázó egyesület rendez a városligeti tavon *jelmezes jégünnepet*. A kemény téli idő nagyon jól előkészítette a mulatság talaját. Tiz év óta nem volt már jég-ünnep, a tél szeszélyessége miatt. A fővárosi összes jégpályákról csatlakoznak a tarka mulatsághoz. Nagy jégbarlangot építenek, hasonlót a dobsinai jégbarlang nagytermához. Lesz a jégbarlang körül japán teaház, angol kávéház, franczia pezsgőpavillon és a jég közepén egy magyar csárda, hol czigány játszik.

x **Fratelli Deisinger** küld Fiuméből, Budapestről (Andrássy-ut 9 és királyi bérpalota) vagy Triesztből 4¾ kg. Kubakávét 14.25 koronáért.

A Balassa-féle valódi **Ugorkatej** igen hatásos szépitőszer, mely mint a tapasztalat bizonyitja, minden hölgynek nélkülözhetetlen. 2-3-szori bekenés után finomitja az arczbőrt és eltávolit szeplőt, bőrfoltokat, pattanást (mitessert) stb. a nélkül, hogy a bőrnek ártalmára volna. Üvegje 2 korona *Balassa K.* gyógyszertárában Budapest, Erzsébetfalva. Postai szétküldés naponta.

HALÁLOZÁSOK.

Mohay Sándor, az igazságügyminiszterium politikai államtitkára, meghalt január 19-ikén Budapesten. A mult év deczemberében szélütés érte s azóta fekvő beteg volt. A képviselőháznak 1886 óta tagja, azóta folyton Gyulafehérvárt képviselte és most is jelölt volt ott. A politika napi küzdelmeiben Mohay nem igen vett részt, mint jogi szakember dolgozott s nem egy törvényjavaslatot készített. Az igazságügyminiszteriumban a politikai államtitkárságot ekkor foglalta el, mikor Vörösmarty Bélát innen a Kuria másodelnökévé nevezték ki. Mohay 1851-ben Maros-Vásárhelyen született. Mint ügyvéd Gyulafehérváron a püspökség és káptalan jogügyi tanácsosa volt s az erdélyi róm. kath. status ügyei körül is sokat buzgólkodott. (Életrajzát és arczképét lapunk 1902. évi 7-ik számában közöltük.) Halála hirére Plósz Sándor igazságügyminiszter részvétlevelet intézett az özvegyhez. A holttestet január 20-ikán szentelték be Budapesten és Gyulafehérvárra szállították.

Kemechey Jenő holttestét január 15-ikén szentelték be a budai új Szent János-kórházban, a hol meghalt. Az elhunyt jeles iró koporsójánál sokan gyültek össze. Rákosi Jenő mondott szép bucsubeszédet. A Petőfi-Társaság nevében Pósa Lajos beszélt. A halottat a gyászszertartás után szülőhelyére, Király-Helmeczre szállították, a hol a községháza udvarán terítették ki s újabb koszorúkkal diszítették a koporsót. A «Budapesti Hirlap» szerkesztősége nevében Berényi László mondta itt az utolsó bucsuzót s az elhunytat ezután a családi sirboltba helyezték.

Id. Vutkovich Sándor, pozsonyi jogakadémiai tanár s iró 59 éves korában meghalt Pozsonyban. A határszéli nagy városban megalapította és szerkesztette a «Nyugat-Magyarországi Hiradót», mely lelkes szószólója volt a magyarság dolgainak. Alapitója a «Toldy-kör» nevű társadalmi és irodalmi egyesületnek, melynek tiszteletbeli elnökévé választották. Több irodalomtörténeti munkát is adott ki. Temetése nagy részvét mellett történt, a koporsóra Berzeviczy Albert közoktatási miniszter is küldött koszorut. Utolsó fölolvasását november elején tartotta Petőfi fiáról, Zoltánról. A Toldy-kör mult hónapi jubileumán, mely alkalommal fia, ifjabb Vutkovich Sándor, atyja nevére tizezer koronás irodalmi alapítványt tett, már beteg volt. Özvegye és három fia gyászolja.

Steinberger Ferencz nagyváradi kanonok, 1903 óta a budapesti központi papnevelő intézet kormányzója, egyházi iró, január 17-ikén meghalt Budapesten, 59 éves korában. Szatmáron kezdte az egyházi pályát, Biró László püspök idejében ott a tanítóképző-intézet tanára, igazgatója lett. A kath. irodalom terén is munkálkodott és a Szent István-Társulat irodalom osztályának buzgó tagja volt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Illyés Lajos ref. lelkész 66 éves korában Losonczon. — Knezits Pál ráczkevei plébános. — Tordai György, a pancsovai főgimnázium igazgatója, a ki negyvennégy évet töltött a tanári pályán, Győrszentmártonban 66 éves korában. — Papp József nyug. főgimnáziumi tanár 61 éves korában Ujvidéken. — Solymosi Miklós tordai kir. törvényszéki biró. — Scheich Károly, előkelő budapesti polgár, a közmunkák tanácsának tagja, Budapesten. — Lovag Auffenberg János nyug. állami hivatalnok, Ormai (Auffenberg) Norbert ezredesnek a szabadságharcz első aradi vértanujának unokaöcscse Budapesten. — Poór József az alsó-baranyai ref. egyházmegye tanácsbirája és közpénztárnoka 60 éves korában, Ujszivaczon. — Gróf Wenckheim Gyula, néhai gróf Wenckheim József és Niczky Mária grófnő fia, ki sokáig lakott Bécsben, 70 éves korában, döblingi villájában. — Pollacsek Mihály, vállalkozó mérnök, egyike Magyarország első vasutépítő mérnökeinek, 55 éves Budapesten. — Sánta Elemér dr. budapesti kir. büntető törvényszéki biró 41-ik évében.

Özv. Hauszmann Ferenczné, szül. Maar Anna, Hauszmann Alajosnak, a József-műegyetem rektorának s a budai királyi palota építőjének édesanyja, 86 éves korában Budapesten. — Özv. Szabó Jó-

ZSEFNÉ, szül. Komáromy Erzsébet Budapesten, 92-ik évében. Mint jeles tanítónő Debreczenben több mint negyven éven át működött. Szabó Antal belügyminiszteri osztálytanácsos édesanyját gyászolja az elhunytban. — SAJÓHELYI FRIGYESNÉ, szül. Keresztes Ilona, fővárosi tanár felesége, életének 45-ik évében. — ÖZV. DÉZSI JÁNOSNÉ, 82 éves korában Hajduhadházán. Az elhunytban dr. Dézsi Lajos egyetemi magántanár és könyvtári tisztviselő anyját gyászolja.

Szerkesztői üzenetek.

Kassa B. A. A kötött léghajó bizonyos körülmények közt a háborúban fontos szolgálatot tehet ugyan, de a szabadon mozgó léghajó működését azért sem közelíti meg, mivel helyhez van kötve, másrészt pedig bizonyos magasságon túl nem használható. Az amerikai vezérkar műszaki osztályában most egy új szerkezetű katonai léghajóval állítólag teljesen kielégítő kisérletek folynak, melyek eredménye a hadászat terén óriási felfordulást idézhetne elő.

Szép holdas éjjel. Visszajövök, stb. Egy kis hangulat s némi érzék a forma kereksége iránt, de ez aztán minden, a mi jó a versekben van.

Ninának. Több érzést árul el, mint alkotó képességet; néha megcsillan benne egy-egy élénkebb szín, de a többi szürke és bizonytalan marad. A mese hosszadalmas is, laposan is van elmondva.

Könyörület. A hó. Szállj el lelkem. Nem mutatnak fejlődést; sőt ezek már «csinált virágoknak» látszanak.

Emlékkönyvbe. Álom. Temetőben. Hervadt rózsák, stb. Egy fiatal léleknek ábrándozásai, gyakran mesterkedő formában, fogyatékos nyelven elmondva.

SAKKJÁTÉK.

2416. számu feladvány. Fritsch K.-tól.

SÖTÉT.

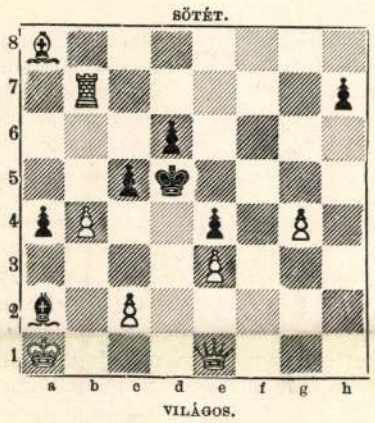

VILÁGOS.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» múlt évi 52-ik számában megjelent képtalányok megfejtése: I. *A vallásosság áhitatra, az erkölcsiség kötelességre ösztönöz.* — II. *Előre haladni azon az úton, mely az örök boldogságra vezet, az ember első hivatása.* — III. *A felhővel a lélek rokon: megkönnyebbül, midőn esője hull.* — IV. *Kinek hite nem puszta szavakból áll, az nem kétkedhetik Isten jóságában.*

E képtalányok megfejtését a múlt számunkban közlötteken kívül a határidőig még beküldötték s így a sorsolásban is részt vettek a következők: a Vasvári Kereskedelmi Ifjúsági Kör, Abel Janka, Debreczeni Jogász és Tisztviselői Kör, Dobos Manczi, Szabó András, Gallusz Boriska.

A megfejtők közül *elsőnek Ambrus* Ilona, *másodiknak Biki* Ferencz, *harmadiknak Abel* Janka, *negyediknek Szücs* Bertalan neve huzatván ki, kiadóhivatalunk a jutalom-könyveket címükre a mai postával megküldötte.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Báli-selyem m.-ként 60 krtól kezdve, legutolsó ujdonságok. Bérmentve és **már elvámolva** a házba szállitva. Gazdag mintaválaszték azonnal. **Selyemgyár Henneberg, Zürich.**

A legdivatosabb frizura könnyüséggel az én törvényesen védett 10850

„STUART MÁRIA“

betétem (hajjal vagy haj nélkül) által érhető el. Biztosit a frizurának nemes alakot és erős tartást és kiválóan könnyü és szellős. Ez az egyedüli hygienikus alapon előállitott hajbetét, mely sem a hajat nem rongálja, sem a fejbőr kigőzölgését nem akadályozza. Egyedüli készitője

A. M. NEDVĚD,
PRAG,
Nekazanka (Graben).

Legnagyobb müterem női hajfestésre, champonálásra (antisept. fejmosás elektr. hajszáritással), hajfestés külön helyiségben és manicure.

Minden rendszerü hajbetétek

Millennium-telep
NAGYŐSZ.

Legolcsóbb árak.

Legolcsóbb árak.

Szép és tartós szőlője

csak annak lesz, a ki **ingyen** kéri **Magyarország legnagyobb szőlőiskolájának árjegyzékét,** a mely szőlőiskola állami segélylyel és állami felügyelet mellett létesült. 10824

Tornaszer

ugy a hadsereg, mint iskolák részére készen vagy megrendelés szerint kapható

Lopos Gyula
tornaszer-készitőnél
Budapest, III. ker., Zsigmond-u. 102.

Árjegyzék kivánatra megküldetik. 10590

Salvator Természetes vasmentes **Lithion-forrás** kitűn hatású

vese-, hólyag-, rheuma- és köszvenybántalmaknál, vizeleti nehézségeknél, czukorbetegségeknél a légző- és emésztési szervek hurutainál. 10346

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

ST. HUBERTUS
a legjobb likőr
BRAUN TESVÉREK-NÉL
czégtulajdonos belatini Braun Géza
BUDAPESTEN,
a legrégibb magyar likőrgyárban készül.
(Alapittatott 1839-ben.)
Kapható a finomabb fűszer- és csemege-kereskedésekben.

Vérszegénység,
étvágytalanság, sápkór, idegesség
gyógyitására és gyenge gyermekek erősbitésére a leghatásosabb készitmény a
KRIEGNER-féle
Tokaji China Vasbor.

Valódi 5 puttonos tokaji borból készül, **tehát** ne tévesztendő össze más készitménynyel. Rendkivül kellemes izű, erősit, tisztitja és gyarapitja a vért.
Kis üveg K 3.20, nagy üveg K 6.
Főraktár:
KORONA-GYÓGYSZERTÁR
Budapest, Kálvin-tér.

10644

POLGÁR SÁNDOR orvosi mű- és kötszerésznél
Budapest, VII., Erzsébet-körut 50.

legjutányosabba i beszerezhetők saját gyártmányu m. kir. szab. **sérvkötők, betegápolási czikkek, kötszerek,** *összes* **gummiáruk,** *valódi franczia* **különlegességek (óvszerek)** *stb.*

Képes árjegyzék ingyen. 10145

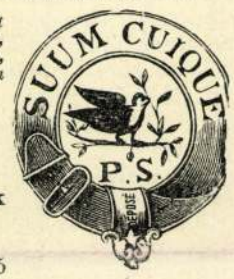

TUDJÁK MÁR T. HÖLGYEINK?

Ha nem, sziveskedjenek tudomásul venni, hogy az egyedül létező szépitőszer, mely 2—3-szori használat után biztosan hat, a valódi angol

BALASSA FÉLE UGORKATEJ

Csodálatos az az eredmény, melyet a t. hölgyek vele elérnek. Néhány nap után eltávolit minden **arctisztátlanságot kiütést, pattanást, szeplőt, májfoltot, bőratkát (mitessert),** *kisimitja a* **ránczokat, redőket** *és az* **arczbőrt fehérré, üdévé, finommá** *varázsolja.* **Balassa gyógyszerész** *kezességet vállal, hogy ártalmas anyagot nem tartalmaz. — Vigyázzanak, hogy utánzatot ne vegyenek, hanem kizárólag olyat, melynek minden üvegén a* **BALASSA** *név látható.* **Csak egyszer próbaként rendeljék meg tisztelt hölgyeink a**

BALASSA FÉLE UGORKATEJ

lámulatos hatásu szépitőszert, *akkor* **tiszta, üde, fiatal arczuk lesz és szépségüket megtarthatják, ápolhatják, növelhetik. Egy üveg ára 2 kor.** *Ajánlatos még az* **Ugorka-szappan,** *kellemes illatu és nagyszerü hatásu* **toillett-szappan.** *Ára 1 K. Nagyon kedvelt a* **Balalassa-féle PUDER** *(hölgypor), mely háromféle szinben (fehér, kréme és rózsaszinü) kapható. Ára* **2** *kor., kis doboz* **1** *kor.* **20** *fill. Dicsérik még a hölgyek az* **Ugorka-crémet.** *(Ára 2 korona.)* **Készitő és fő szétküldési hely:**

BALASSA KORNÉL gyógyszertára BUDAPEST-ERZSÉBETFALVA.

Postai szétküldés naponta. — Kapható azonban minden nagyobb gyógyszertárban.

Főraktárak Budapesten: Török József *gyógyszertára.* **Király-utcza 12.** *és* **Andrássy-út 26. Dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertára. Váczi-körut 17. — Zoltán Béla,** *gyógyszertára,* **V., Szabadság-tér. — Kerpel Vilmos** *gyógyszertára,* **V., Lipót-körut 28.,** *továbbá a következő drogueriákban:* **Detsinyi Frigyes, V., Marokkai-utcza 2. — Lux Mihály, IV., Muzeum-körut 7., Neruda Nándor, IV., Kossuth Lajos-u. 7., Molnár és Moser, IV., Koronaherczeg-utcza 11.** *stb.* 10896

A XX. században 10245
az amateur-fényképész filmjeit nem a sötét, egészségtelen sötétkamrában fejleszti, hanem világos, kedélyes lakószobában a

KODAK-napvilágot fejlesztő-géppel.
Árak nagyság szerint 13 kor.-tól 50 kor.-ig.
Kapható valamennyi kereskedőnél.

Üzemben látható KODAK Ltd. Wien, I. kerület, Graben 29. szám alatt.

LINEK Lajos festő

Kossuth a halottas ágyon c. festménye

ld. Kovács ~~Ibra~~ Holmi, 1995/3. 372

mártonban született.

ban a bátorfalusi ősi

ynénjétől, Zsuzsannától

világra László (1808),

), Alojzia, Anna, Mária

et.[103]

megyei nemesként vesz

lésen. Ezt a diétát fő-

Ludovika Akadémia ala-

e. Blaskovich József ez-

nányzott.[104]

sztrátusi névjegyzékből

években Hont és Nógrád,

csony estéjére csak a csutka marad, akkor *she shall found Adam*, azaz meg fogja találni Ádámot, — a férfit, jövendőbeli férjét.

Szintén az előkelő körökben divatos, hogy ha a leány Luca napján tükrőt tesz a vánkosa alá, meglátja álmában jövendőbelijét. Ezt a tükörrel való babonát remekül írja le Puskin *Anyegin*-ban, a hol az Eugénba szerelmes Tatjána tesz ilyen kisérletet.

A mi főrangu világunk ujabban a hipnotikus mutatványok iránt érdeklődik. Vannak aztán egész mágnásnemzetségek, a kik a spiritizmus hívei, mások a hipnotizmust kizárólag abból a szempontból gyakorolják, hogy a lélek távolbalátását és hallását bizonyítsák vele, a mi szintén spiritiszta tantétel.

Nagy divatban volt, különösen még a mult évtizedekben az *asztaltáncoltatás* és elévülhetetlen a *kártyavetés*.

Számtalan bohókás, mulatságos történetet kolportálnak ma is a szalónokban, a mik ehhez a két babonához füződnek.

Andrássy Manó gróf, a ki pedig ugyancsak rideg, szókimondó, *pozitiv* ember volt, egyszer szép asszonyok által ráhagyta magát beszéltetni, hogy vettessen kártyát. A jósnő azt jövendölte neki, hogy a mibe csak kezd, minden sikerülni fog, aztán tartós boldogságot és örök szerencsét úgy üzleti, mint szívbeli dolgokban jósolt neki. Manó gróf élete végeig emlegette a sibillát s mosolyogva mondá, hogy *igazat* mondott.

Természetes, hogy ez puszta véletlen. Hazudnak is jócskán a kártyavetőnők. Egyik például azt mondta Eötvös József bárónak, hogy *akasztófán* fog meghalni.

És sajátságos, Eötvös báró élete fogytáig borzadt ettől a jóslástól, különösen a forradalom alatt, és ez okozta talán azt is, hogy mindig a mérsékelt elemekkel tartott.

A csurgói cigányasszony jóslata is ösmeretes, a ki Károlyi György grófnak azt jövendölte, hogy *eben fog meghalni*. Ez majdnem beteljesedett, mert a gróf utolsó súlyos betegségében semmit se tudott enni és mesterségesen kellett táplálni.

A Flammarion Camille iskolájának tanításaira is sokan esküsznek ma a szalónokban, és ha egyebet nem, a *telepátiát* szentül hiszik: Ha egy olyan nagy tudós, mint Flammarion hiszi, mi szégyen volna ránk, ha mi is hiszszük! — Ez a jelszó a főuri világban. . . . És végre is, ha a delej mozgását letagadni nem lehet, miért ne lehetne valami valószínüség a lélek vibrációiban . . .

Fizikai és metafizikai értekezések keretében való lenne mind ennek a tárgyalása, de akár hogy is van, annyi bizonyos, hogy ezekben a most divatos úri babonákban *rendszer* mindenesetre van. CAGLIOSTRO.

—

Hőslelkü gyermekek. Most jelent meg a *Gracza* György *Szabadságharc* történetének harmadik kötete és ebből a nagyérdekü munkából vesszük át a következő apróságokat, a melyek annyira jellemzők arra a korra, a mikor a gyermekek hősök voltak és a hősök gyakran gyermekek.

A schwechati mérkőzésnél már kiadták a parancsot a visszavonulásra, az összes ágyuk elnémultak már, csak a nyolcadik üteg VI-os számu ágyuja szól még. Ezt pedig hat cingár diákfiu kezeli. De végre ennek is odább kell indulnia.

— Siessünk! . . . Mozdonyra! Mozdonyra! — kiáltott Már István tűzmester.

— Hagyj még egyet lőni, Pista — rimánkodik *Veres* Jancsi, egy tizenhatéves fiu.

— Nem szabad, sietnünk kell, nyakunkon az ellenség.

— Csak egyetlen egyet . . . bizony isten, *adok egy kiflit*.

És a tűzmester úr, a ki maga is tizenhét éves legényke, a kifli kedvéért enged az unszolásnak.

*

A bodrog-kereszturi ütközetben az egyik ütegnél szétroncsolt testtel egy tizenhét éves fiu hever. Még él, de beesett halovány arcára már rányomta hideg kezét a halál.

Schulz Bódog tábornok részvéttel hajol a haldoklóhoz, hogy megvígasztalja.

— Bácsi — szólal meg a kis tüzér — talált-e az én ágyum?

— Talált gyermekem, pompásan talált — válaszolt reszkető hangon a vén katona — öt németnek oltotta ki az életét.

— Akkor hát meghalhatok — suttog a hős gyermek és mintha csak édes álomra szenderülne, nyugodtan hunyja le szemeit és néhány perc mulva megszünt élni.

*

Bemnek volt egy *tizennégy* éves tüzére, rendkivül eszes, bátor székelygyerek, *Gál* Lacinak hívták.

A fiu, valahányszor ágyuja talált — *édes apám*-nak keresztelte el — valóságos örömujongásban tört ki.

— Megint jól viselted magadat édes apám! — kiáltott nevetve.

A piski csata förgetegében veszedelembe került a fiu is, az ágyu is, mert ellenség lepte el.

— Nem . . . nem engedem az *édes apámat!* — kiáltott könybe fuló hangon Gál Laci.

Ráborult az ágyura és mintha csakugyan szerető szüléje forogna veszedelemben, átfogta ölelő karjaival s ott halt meg *édes apja*, az öreg ágyu védelmében.

Uj alak a fővárosban. Másfél hónap óta a magyar főváros utcáit uj alak tarkítja: *az ujságáruló*. A mióta a fürge, krajcáros *Esti Ujság* megindult, és kivívta, hogy az utcán árusíthassák példányait, azóta a főváros alsó néposztálya kapva kap az uj keresetforráson. Öreg asszonyok, gyermeklányok, ősz férfiak és szurtos apró gamin-ok kínálgatják kiabálva, zajongva minden sarkon a krajcáros lapot. A gáz- és villámfényben uszó budapesti utcákon valóságos párisi, római, nápolyi hangulat ömlik el, hogy ime most mindenféle apró koboldok raja sürög, hóna alatt egy csomó ujságlappal és buzgón kiabálják:

— Megszöktetett királykisasszony — ára csak egy krajcár!

— Ugron Gábor párbajt vívott Kossuth Ferenccel! — egy krajcár!

Nem régi az alak, de már is aklimatizálódott teljesen s egészen otthonosan érzi magát a mi fővárosunk aszfaltján. Sürög, forog, kiabál, élcel; ha az utcán mégysz, hozzád törleszkedik s addig karatyol a füledbe, a míg ki nem gombolod a téli kabátodat és elő nem halászod a zsebedből a krajcárt a lapjáért; ha a kávéházban ülsz, ha a klubodban kártyázol, kis idő mulva már megjelenik az ujságáruló fickó vagy leányka az ő paksamétájával. Árusító buzgalmát nem lohasztja zápor, havazás, szélvihar. Fogvacogva, vékony gunyájában összehúzódzkodva áll az utcasarkon és bár reszkető hangon, de jókedvűen versenyt dudál a széllel, lóvasuti kocsival.

— Tessék uraim, tessék . . . nagy szenzáció . . . egy krajcár.

Az *Esti Ujság*-ot több boulevard-lap követte ezen a téren. Krajcárossá lett a *Magyar Estilap* is és már egy uj krajcáros lap is megindult: a reggel megjelenő *Friss Ujsag*. Ezeket is széltében kolportálja a budapesti uj utcai alak.

—

Szív és ész. Mi irányozza a mi lépteinket, a mi cselekedeteinket, a szív lüktetése-e, avagy az észnek fegyelmezett számítása? Ez a kérdés az *Uj Idők* olvasóinak plebiszcituma elé került és ez a plebiszcitum száz meg száz levélben adta meg rá a választ. Nagyon tanulságos, okos és érzelmes levelek voltak ezek, de egyet még sem juttattak dülőre: a kérdést magát. A szívimádók és az ész kultuszát szolgálók körülbelül egyforma számban állítottak be hozzánk, a miből arra szabad következtetni, hogy világunknak e két hatalmas mozgatója nem csinál egymásnak veszedelmes konkurrenciát, hanem megvan egymás mellett, mindenik a maga hatalmának glóriájától körülvéve. Észnek és szívnek megadatik a maga jussa, az ő dualizmusukon alapul a mi lelki kormányzatunk egyensúlya. Mint ahogy a XXII. levél irója szépen mondta:

Ész nélkül szeretni esztelenség,
Szív nélkül szeretni lehetetlenség.

Ész és szív nyugodtan országlanak tovább mindnyájunkon és

mindeneken. Egyiken sem esett rövidülés. Mindenik megkapta a maga triumfusait.

Hanem azért fölötte érdekes dolog gyanánt ki kell emelni, hogy a plebiszcitum fiatalsága volt az, mely leginkább megmentette az észnek a szív által már-már fenyegetett ész becsületét. Ez az idők jele s mint ilyent megőrizzük emlékezetünkben.

GAZDASÁGI ÉLET.

Éremprogramunk. A pénzügyminiszter már megállapította a jövő év éremprogramját és megadta a körmöcbányai pénzverőnek a szükséges utasításokat. A jövő évre e szerint 770 000 darab *20 koronás aranyat* vernek, 200.000 darab *10 koronást*, továbbá 50 millió *bronz kétfillérest* és 5 millió *egyfillérest*. Ezeknek összes értéke 18,450.000 korona. Az ezüst egykoronások verését egyelőre teljesen beszüntetik.

A vasuti kölcsön. Értesülésünk szerint a pénzügyminiszter az államvasutak beruházási céljaira egyelőre 40 millió kölcsönt szándékozik kibocsájtani. A kibocsájtás április hónap folyamán fog megtörténni, még pedig nem-törlesztéses $3^1/_2$ százalékkal kamatozó kötvényekben.

Kikötő Budapesten. Miután a kereskedelmi minisztériumban az előtanulmányokat már végleg befejezték, a miniszter elhatározta, hogy a Budapesten építendő kikötő helyének megállapítása tárgyában már legközelebb ankétet fog egybehívni.

Erdélyi aranybányászat. Lapunk hirdetési rovatában közöljük a *Fortuna* aranybánya-részvénytársaság hirdetését, melyre fölhívjuk itt is olvasóink figyelmét. A társaság alapítói a lehető legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel oldották meg föladatukat, midőn megszerezték a *Szent-Endre* nevü bányát, mely a mellett, hogy aranyban gazdag, egyszersmind nagyobb mennyiségü zúzó ércet is tartalmaz. E bányában három egész esztendeig folytak a föltárási munkálatok s 60.000 frtot meghaladó kiadásokat tettek a vállalkozók, hogy a bányát teljesen föltárják és átvizsgálják. E munkálatok eredménye a lehető legkedvezőbb. — Remélni lehet, hogy a bánya, mely most már kellő üzemtőkével és berendezéssel is föl lesz szerelve, rövid idő alatt Európa legjövedelmezőbb aranybányái mellé fog sorakozni. Mint a lapunk mai számában közölt hirdetésből kitünik, a részvényeknek csak a felét bocsátják aláírásra, mig a másik felét az igazgatóság és az alapítók maguknak tartják meg. A részvények névértéken, 25 koronájával bocsáttatnak ki s így a kevésbbé vagyonosnak is módjában van egy jövedelmezőnek igérkező vállalatban részt venni. Az aláírás december hó 12-től 20-ig lesz és az aláírt összegek postautalványon is beküldhetők a hirdetésben megjelölt helyre. A további föltételek az aláírási felhívásból tudhatók meg.

Telefon Budapest és Fiume között. A főváros előkelő pénzintézetei és kereskedő cégei a fiumei cégekkel együttesen feliratot intéztek a kormányhoz, melyben a budapest-fiumei telefonvonal mielőbbi létesítését kérelmezik. E telefon tengeri kereskedelmünk lebonyolításának valóban egyik legkiválóbb segédeszköze volna.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

H. M. Ha levélben akarnónk válaszolni mindenkinek, a ki verset vagy életképet küld, két külön gyorsírót kellene alkalmaznunk, a kik folyton csak ezt a mondást másolnák: Uram, az ön verse rossz, az életképében pedig minden van, csak élet nem.

P. A., Budapest. Ney: *Gyakorlati német nyelvtan* I—II. Ollendorf módszere nyomán. Ára 1 frt 90 krajcár.

Ifju. Tudakolni fogjuk a dolgot és mihelyt fölvilágositást kapunk, azonnal értésére adjuk.

Vigasz. Meleg érzés, de semmi formaérzék és egyáltalában nincs a versben új eszme, vagy csak fordulat is

G. Sándorné. Bizony, az illető legjobban sajnálja feledékenységét. Mert csak az volt és semmi egyéb. Különben már legközelebb alkalma lesz, hogy jóvá tegye. A másik kérdésben az önétől nagyon eltérő véleményt is hallottunk már. Sokan azt mondják, hogy mind a tíz közül ez volna a legjobb.

B. Gy. Kívánsága szerint jártunk el.

Volt apácanövendék. 1. Ha az éjjeli zenét elaludta, ne tartson semmitől. A kinek olyan csekély emóciót okoz egy ilyen, a leányéletben eseményszámba menő dolog, hogy hófehér álmaiban még be sem lopódzik annak képe, a ki az éjjeli muzsikát adta, az bátran nézhet a jövendő éjjeli muzsikák elé. Mert lesznek, kétségkívül lesznek még sokszor! S fogadja őket lelkiösmeretfurdalás nélkül, mert alig van ártatlanabb dolog a nálunk divatos szerenádnál. Hogy mit tegyen ilyenkor? Hallgassa végig és álmodjon rá édeseket.

2. Az illető már nős, sőt többszörös családapa.

Buzavirág. Vannak, a kik már fehér hollót is láttak, de még azok sem hisznek a barátságban férfiu és nő között.

Búvár. Úgy látszik hogy a *szivar* szónak az ötvenes éveknél előbb volt már általános kelendősége, mert mint a *Magyar Nyelvőr* fölemlíti, Vörösmarty Mihály már 1837-ben ezeket irja róla a *Figyelmező*-ben:

— A szipa eddig *banya* értelemben volt ismeretes, az iró fiatalság most cigarró helyett akarja használni. A szipa még a *szipákol*-ra is emlékeztet, mi annyit tesz, mint sűrűen s egészen e dísztelen foglalatosság gyönyöreibe merülve tobákolni . . . S nevezzük most már a szép, karcsu cigarrót *szipának*! Havannah' minden fúszerei boszszút kiáltanak. . . . Tréfán kivül — e' helyett más szót kellene csinálnunk; talán *szivar*? mivel szivárogva jő fel benne a' füst. De ha megmarad is az idegen cigarro név, nem vesztünk vele: a' szipánál minden esetre kellemesb.

Világos ebből, hogy a szivar szót Vörösmarty javasolta. *Tóth* Béla is tanuskodik régibb eredete mellett, mondván:

— 1849-ben már a *szivar* járta. Buda megvételekor Alnoch ezredes, az egykoru lapok szerint égő *szivarát* dobja a Lánchidra rakott puskaporos hordókba.

Tartalom:

Szöveg: *Csempészbecsület.* Irta Papp Dániel. (Vége.) *Régi dalok.* Vers. Irta Herman Ottóné. — *A negyvenéves férfiu.* Irta Tábori Róbert. (Folytatás.) — *Contessa Lara.* Irta Lyka Károly. (Képpel.) — *Steeple chase a halálba.* Irta B. I. — *Egy könyvről, egy iróról és sok asszonyi dologról.* Irta L—a. — *Rovatok:* Képeink. Művészet. Irodalom. Mindenféle. Gazdasági élet. Szerkesztő üzenetei.

Képek: Steeple chase a halálba. — Tilosban. — Contessa Lara. — Benza Ida és Nagy Imre. Uj alak a fővárosban.

Apró ajándékok a barátság meghosszabbitói. Bár régi mondás ez, ujabbkori üzletembereink ezt mégis vezérfonalul veszik. Ennek az elvnek hódol az ismert *Sarg's F. A. és társa* bécsi cég, mely mai számunkhoz olvasóinknak és az ő barátainak csinosan kiállított 1897-re szóló időmutatót mellékel, mely egyúttal emlékeztető a *Sarg-Kalodontra*, a híres fogtisztitószerre és az 1837 óta gyártott *Millygyertyákra*, az első stearin-gyertyákra Ausztria-Magyarországon.

Uj gordonka-iskola. A hazai zeneirodalom, a mely főleg alapos pedagógikus művekben még gyéren van képviselve, legújabban oly számottevő s valóban általános hiányt pótló termékkel szaporodott, a mely hivatva lesz kiszorítani hazánkból az idegennyelvü tankönyveket. Csak a napokban jelent meg zenevilágunk egyik érdemdús nesztora, *Szuk* Lipót három vaskos kötetre tervezett *Gordonka iskolájának* az első része magyar és német nyelven, a mely nagy ivalakban, kilencvenhat lapon át tárgyalja mindazt, a mit a gordonka hangszer tanulóinak kezdettől fogva a legmagasabb kiképzésig tanulniok kell. A gordonka manapság már oly elterjedt hangszer s oly elsőrendü szerepet játszik úgy a hangverseny-termekben, mint a zenekarokban, hogy alapos megtanulása közszükséggé vált. E hangszer oktatása hazánkban is már minden számottevő zeneiskolába be van vezetve, de elsajátítására eddigelé magyar nyelvü iskola hiányában nem nyilt alkalom. E hiányon most már e mindenképpen versenyképes s irodalmunkban messzize kiható fordulópontot képező kiadványnyal teljesen segítve van, mert a munka elméletileg, mint a fokozatosan haladó gyakorlati s teknikai példákat tekintve, teljes egészet nyujt, e tekintetben nincs többé szükségünk idegen importra. Az érdemes szerző, a ki egy félszázadon át mint a Nemzeti Zenede tanára, a magyar opera zenekarának első gordonkása, a fővárosban a kamarazeneestélyeknek első megalapitója s mint magán gordonka-művész, zeneéletünknek egyik oszloposa, e vállalkozásával a legszebb emléket emelte önmagának s őszinte hála és elismerésre kötelezte úgy a jelen, mint a jövő zene-nemzedékét. A díszesen, tisztán és szabatosan kiállított munka, a *Schunda* V. József kiadásában jelent meg, a kinek a magyar pedagógia terén ez már második elismerésre méltó, nagyszabásu kiadványa. A most megjelent első résznek, valamint a még következő két résznek is az ára egyenként 4 frt.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

Mi történt az éjjel?!

Hosszu kínos köhögéstől, rekedtségtől és elnyálkásodástól szabadultam meg az *Egger*-féle valóban páratlan *Mellpasztilláj*-nak éji használata után. Egy doboz ára *50* kr. és *egy* forint. Próbadoboz *25* kr. Kapható minden gyógyszertárban.

Főraktár: EGGER-féle gyógyszertár a NÁDOR-hoz.
BUDAPESTEN, Váci-körut 17. sz.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

II. évfolyam. 1896. november 29. 49. szám.

Szegény ember tőkéje.

Írta: Mikszáth Kálmán. (Vége.)

Megragadta a kabátomat.

— Hát nem vállalja el az ügyemet? Mi?

— Lehetetlenség! Nem tehetem magamat nevetségessé!

— Úgy? — riadt rám végtelen megvetéssel, gúnyosan. — No jól van! Majd megmutatom én. Vagy megkapom a nyugdíjamat szép szerivel, vagy ha megtagadják, átadom az urakat X-nek. (Egy fogas fiskális-képviselőt nevezett meg.) Majd befűt az maguknak!

Menekültem előle. Azt hittem, mindjárt megesz. Valóságosan szaladtam, fellökve a folyosón népképviselőt, excellenciás urat, miniszterekre várakozó főispánt, de még az élénk folyosói zsongáson keresztül is hallani véltem a Gerencsy fenyegető szavait: »No jól van, hiszen jól van!«

Nem tudom, mit tett aztán, de úgy félfüllel hallottam, hogy volt az országos honvédsegélyző bizottságnál, hogy ott elutasították és valami scenát csinált.

Azt hittem, most már komolyan megharagudott én rám is, de tévedtem (hiszen nem volt ő neki rossz szíve), nehány hét múlva, nyáron, a Ház szünetelése alatt, mikor éppen fürdőre készültem s már nagyban naftalinoztak a lakásomon, egyszerre csak benyitott hozzám. De mennyire meg volt viselve. A haja fehérebb lett, a bajusza lelógott, a potroha lelohadt. Alázatos volt és kimerült.

— Egy földönfutót lát maga előtt nagyságod.

— Mi a baj? Üljön le nálunk!

— Nem ülök, dehogy ülök — nyöszörögte — nem addig én, míg meg nem találom, a mit keresek.

Hanem azért mégis leült s lankadtan eresztette le a két kezét a térdeire, melyeken nagyon ki volt fényesedve a fekete pantalló — hajdani ünneplő ruhadarab. Rossz jel, mikor az ilyen ember fekete nadrágot húz hétköznap. A lingua paupertatis szerint annyit jelent, hogy nincs a ruhaszekrényben másik. A fekete nadrág rendesen az utolsó mohikán.

— És mit akar találni? — vettem föl a fonalat.

— Hivatalt, nagyságos uram. A likőrgyár, a hol voltam, megbukott, fut a félévi fizetésemmel. Itt állok a sok gyerekkel csupaszon, mint az újjam. (Hej, ezen is gyűrű volt valamikor.) Lótok-futok tíz napja valami állás után, de képzelje, nem alkalmaznak az emberek.

— És miért nem?

— Mert marhák — tört ki egyszerre, kizökkenve alázatos szerepéből. — Azért jöttem most a képviselő úrhoz, mert tudom, hogy megszán és pártfogásába vesz. Vagy ön is olyan . . . izé. De nem, nem. Elpusztulok, uram, ha nem vesz atyai szárnya alá, a feleségem is elpusztul, a gyerekeim is elpusztulnak.

— Hiszen venném én a szárnyaim alá, de először is nincsenek szárnyaim, másodszor pedig, miféle hivatalt tudna maga betölteni?

Felfortyant sértődött önérzettel.

— Minden hivatalt, uram. Olyan írásom van, hogy a miniszteréké se különb. Az eszemet pedig el nem cserélném egyikükkel sem. Én minden lehetek, ezt én mondom (a mellére ütött kevélyen), hadd szóljon most az állam, hogy ő mit adhat.

— Nem úgy megy az, Gerencsy uram, önnek kell előbb valami alkalmast, valami lehetségest kinézni.

Ravaszul mosolygott.

— Hiszen éppen az van most. Három esztendeje vigyázom már, hogy a képviselőház irodájából kimozduljon valaki, de ezek az írnokok nem mennek el onnan, mert a hely kényelmes és jó, lestem, hogy talán meghal valamelyik, de nem teszik a szemtelenek.

— Persze.

— Tegnap végre megkönyörült rajtam a Tóth Károly és meghalt tífuszban. No, mondok, ez már valami. Épp azon a ponton állottam volt, hogy ha se az ördögnek, se az Istennek nem kellettünk, előhívom a szegény emberek legutolsó barátját: a szenet. Az biztos, az segít. S ehol ni, meghal a Tóth Károly, a becsületes derék fiú, mintha csak megrántaná a kezemet és így szólna: »Ne bolondozzék, Gerencsy bácsi, átengedem magának a helyemet.« Mindig is olyan nyájas, jó akaratu volt én hozzám. És most már csak a képviselő úron fordul meg a dolog, ha mingyárt bejön és beajál a helyére a képviselőház elnökéhez.

— Most mingyárt?

— Addig kell ütni, kérem alássan, a vasat, a míg meleg.

— De ha lehetetlen . . .

— Mi az a lehetetlen? — kérdé zordonan és a haja felborzolódott, az orrcimpái pedig reszkettek.

— Úgy értem, — feleltem megszeppenve, — hogy én szívesen teszek önért lépéseket, de most országgyűlési szünet van, az elnök nincs itthon.

Kezével indulatosan csapott rá az asztalomra:

— De mikor mondom, hogy sürgős.

— No, no, csak lassan, — csittítgatám szelíden, csendesen, — akármilyen sürgős, azért az elnök még sincs otthon.

— És mikor jön haza?

Fürkésző tekintetét rám szögezte egy vizsgálóbíró zordonságával, mintha én tőlem követelné az elnököt.

— Szeptember huszonnyolcadikán kezdődik az új ülésszak; akkorra megjön bizonynyal.

Megrázta a fejét, miközben úgy fújt, mint egy bika.

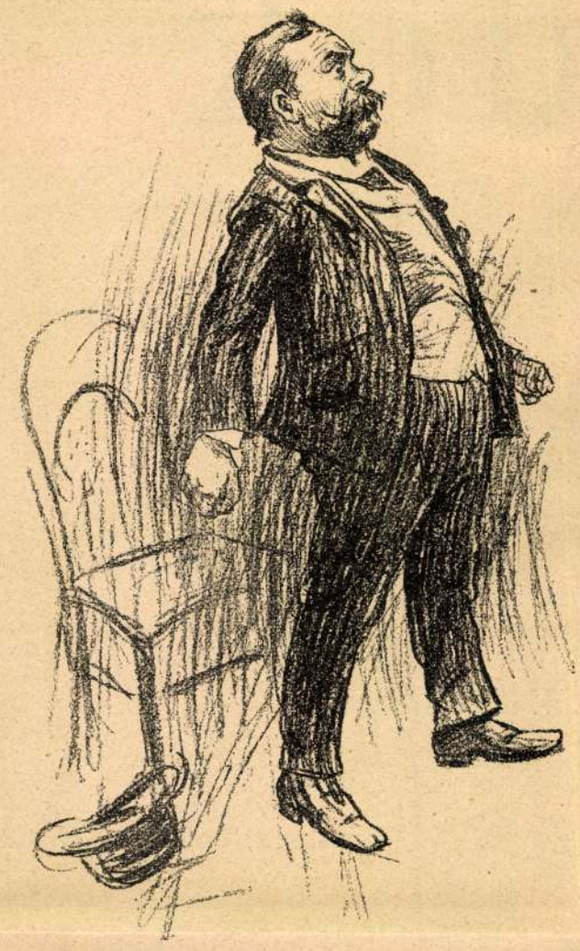

— Niksz. Nem várom.

Felugrott és nagy furiával indult az ajtó felé. Én egykedvűen vontam vállat.

— Ha nem várja, arról nem tehetek.

— Nem tehet? Semmiről se tehet, — felelé vad keserűséggel az ajtóból. — Arról se, hogy most a Dunának megyek; előbb azonban behányom a kölykeimet, hadd száradjanak az úr lelkén.

— Az én lelkemen? Hát van magának jó esze?

Erre mintegy megengesztelődve visszafordult, felém jött és otthonosan vágta magát a sárga bőrdívánomra, fölszedve a lábszárait egymásra.

— Bizony nem lenne csoda, ha nem volna. Végignézett a cipőin és elkáromkodta magát: Huh, már ezek is kását kérnek. — Aztán behunyta a szemeit, hogy ne lássa a nyiladozó lábtyűket s amabilis hangon folytatá: Hát jól van, Isten neki, megteszem a nagyságos úr kedveért, egy kis számot vetek magammal, de aztán biztos-e az a hivatal októberre?

— Azt én nem mondhatom, én csak ajánlom, a többi a szerencse dolga.

— Mit, még nem is biztos? — kiáltott fel nagy izzadtságcseppek gyöngyöztek a homlokán. Hát hiéna az az ember, vagy mi? (Tudniillik az elnök köt értette.) Lehetetlen, hogy meg ne tegye, kivált h megtetszik neki mondani, hogy kálvinista pap fi vagyok. Mert az vagyok. És azt is tessék megmondani, hogy hat gyerekem van. Istenem, ha gyerek! . . .

Önmaga elé bámult hallgatagon egy darabig roppant fejét himbálva jobbra-balra.

— Csak az a kérdés, — folytatá összeráncolt homlokkal, — megbirom-e várni a terminust, lássuk csak? Most június van és még előttünk áll egés július. Ez ellenében van künn levő követelésem mintegy hatvan forint; ha be tudnám hajtani az elég lenne júliusra. Nincsen, kérem, egy ceruzája?

Átadtam neki a plajbászomat, mire nehány számot jegyezett föl, halkan morogva:

— A júliust kihúzom, Isten úgy segéljen, kihúzom; de itt van még az augusztus. Lássuk csak, mi lesz az augusztussal? Van még a feleségemnek egy arany fülbevalója, eltart tíz napig. Azután van tíz ezüst kanalunk, az kitesz legalább tizenöt napot. De ez mind még csak augusztus 25-ike. S ön szeptember 28-ikára mondja az országgyűlést. Nincs semmim többé.

Hirtelen felém fordult könyörgő tekintettel, a kezeit is összetette.

— Nagyságos uram, ha Istent ösmer, találjon ki valami módot, hogy hamarabb történhessék meg a dolog.

— Egy mód van, — feleltem minden türelemből kiesőben.

— S az? — kérdé mohón, szeme megcsillant az örömtől.

— Ha rá lehetne venni ő felségét, hogy hamarabbra hívja össze az országgyűlést.

Nem volt annyira ostoba, hogy észre ne vegye a tréfálózást.

Fölkelt szertartásos arccal, mint a ki megszakít egy alkudozást s fenyegető hangon rikácsolá:

— Akkor hát nem lesz a dologból semmi. Aláz' szolgája!

Az ajtó felé iramodott, de tétova léptekkel, mint általában az alkudozók, kissé rajta tartotta kezét a kilincsen, hogy nem hívom-e vissza, csak aztán tünt el végképp s csukódék be az ajtó mögötte. Durva, elhangzó lépései alatt ropogni látszottak a ház falai.

*

Gazember-e vagy bolond, vagy csak nagy szamár? Sőt lehet egyszerre mind a három. Ezeken tünődtem, midőn alig egy perc mulva kopogtatás

Uj Idők 1896. II.

Csanád ispán, aki akkoriban kopjanyéllel kergette a marosmentieket keresztvíz alá, földulatott a megyéjében minden bálványkövet és kivágatott minden szent fát. Ezt az egyet mégis megkímélte.

Ha keresztyén ember nem is járt szívesen a fa árnyékában, melyet titokzatos kezek áldozati állatok koponyáival és beteg emberek ruháival ékesítgettek, a püspöki halászok mégis úgy vélekedtek, hogy arra esik a Maroson a legjobb tanyavetés. Nem is volt valami vakbuzgó keresztyén hirük. Az egyházfi virgácsától félve, ünnepnapon bevonult az egész halászfelkezet a marosvári Boldogasszony-templomba, de a prépost mégis azt tartotta felőlök, hogy denevérhitüek. Karácsonykor meg is intette őket a szószékről, hogy hálókötéskor ne merészkedjenek éktelen magyar nótákat énekelni, inkább zengjenek Istennek tetsző Mária-éneket.

A lobogó tűz körül vagy harminc ember kuporodott a gyöpön. Nem volt valamennyi a felekezetből való; a fele környékbeli legényekből telt ki, akik a lovukat hozták éjszakai legelőre. Az ispán ugyan eltiltotta az ilyen gyanus éjjeli kóborlást, de nyári időben még a várbeli legények is átúsztattak a Maroson, hogy tüzet rakhassanak a szabad pusztán. Maguk se tudták ugyan, hogy mi dolguk a harmatos réten, csak hajtotta őket sátoros apáik nyughatatlan vére.

A férfiak mozdulatlanul és némán ültek a tűz körül. A fölcsapó láng szilaj ragyogásával megaranyozta a barázdás arcukat. Ha lelohadt a tűz, egy percre árnyékba borultak és hegyes süvegjükkel, bő subájukkal olyanok voltak, mint az óriás kucsmás gombák családja, mely most bujt ki a föld alul. Kissé hátrább heverésztek a halászbokor fattyú-laptárosai és a lőőrző suhancok.

A nagy csöndességet most megzavarta a laptáros gyerek, aki vizet hozott a Marosról. Odatette a vödröt a főpicés elé és nyugodtan jelentette:

— Holt ember akadt a vejszébe.

— Tegnap beleveszett egy böszörmény asszony a gátnál, — szólt az egyik lőőrző.

A laptáros félvállról felelt csak vissza:

— Nem asszony az, ha ember; hasmánt úszik a vízen.

Öreg Pós, a főpicés, közönyösen nézte a tüzet, az inszedő azonban odaszólt a legényeknek:

— Tartsátok szemmel az öreg hálót, hogy össze ne bogozza a Büfögő.

(A furfangos viziember olykor halottnak tetteti magát és meredt szemmel úsztat a Maroson, hogy hozzáférkőzzék a szerszámhoz.)

Oly halkan beszélt, mintha biztosra venné, hogy füle van a Marosnak. A fiúk meg visszafojtott lélekzettel hallgatództak, hogy locscsan-e már a fekete víz.

— Pós báty, kezdte újból a laptáros gyerek, — a vejszébe akadt ember lapockája alatt nyílvessző van... És alkonyatkor is úsztatott a Maros megnyilazott embert. Messzi útról jöttek azok.

— Akkor hát az erdélyiek békétlenkednek megint.

Erre megint megszólalt a halászbokor inszedője. Sötét képü, horpadt mellü ember volt. Rekedtes hangon és sebesen beszélt.

— Nem is lesz békesség addig, míg új földosztást nem csinálnak! Mert az első osztás nem volt igazságos. A hadakozók elvették a legjavát, a többinek a hitványa jutott, soknak meg semmi. István úr pedig elvette sok embertől azt is, amije volt és odaadta a papnak és a németnek... De hiszen majd csinálnak új osztást Endre meg Levente. Csak hadd kezdjék az erdélyiek!

A főpicés elhallgattatta a lármás embert. Egy csomó nádat vetett a lángra, aztán kedvetlenül dörmögte:

— A tavasz óta minden gyerek és minden bolond háborúval álmodik. De amíg Csanád ispán nyugodtan ül a várában, addig csak szóbeszéd a háboru. Mert nem hiába van keselyüorra az ispánnak: előbb megszimatolja ő a vér szagát, mint akárki fia. És mikor a többi még kantároz, akkor ő már nyeregben ül.

Öreg Pós elhallgatott és a halászok közül senki sem mert neki ellentmondani. Egy hetykearcu legény azonban, aki két szürke kancájával az imént érkezett a nádas felől, vakmerően megtörte a csendet.

— Pós báty, nyergeltet ám az ispán!

A halászok valamennyien a legény felé fordultak. Az meg körülnézett és fojtott hangon mondta:

— Pirkadáskor rajta üt a pusztai asszonyra.

Erre aztán megeredt a kérdezősködés.

— Várja-e a pusztai asszony Csanád urat?

— Hogy várja-e? Egy hete készül már a fogadására. Azóta egyebet se tesznek a csiszárjai, mint nyílat tollaznak. Mert ellát a besenyő asszony oda is, ahol nem jár a szeme.

A marosvári legény láthatólag büszke volt arra, hogy ilyen társaságban beszélhet. Apróra elmondta a Csanád ispán és a besenyő határőrök közt kitörő félben levő viszály okát.

A besenyő határőrök már a nyár óta nem jártak be a templomba, amióta az új határjárásnál az oroszlámosi papoknak osztották a legjobb legelőiket. Csanád egypár nappal ezelőtt kiüzent a besenyők asszony-ispánjának, Seruzádnak, akinek különben keresztapja is volt, hogy Nagyboldogasszony napján ott akarja látni a szentmisén, minden sátornépével egyetemben. Ha ezúttal se jönne, majd maga megy ki érte a besenyő berénybe és végrehajtja rajta a büntetést, mit a szentegyház a hanyag templomlátogatóra mér: tövig lenyiratja a haját.

A dölyfös pusztai asszony ekkor nagy csúfságot követett el Csanád ispánon, amit még férfiember nem merészkedett megtenni. Azt üzente vissza, hogy megvárja, megcsikózik-e Boldog asszony napjára a vemhes kancája. Ha kancacsikót ell, akkor megteszi a kedves keresztapja kívánságát.

Seruzád kabolája alkalmasint méncsikót ellett, mert Boldogasszony napja immár elmúlt és egy szál besenyő sem mutatkozott a templomban. Most hát azért nyergeltet az ispán....

— Nem bomlana a besenyő, — szólt a főpicés, — ha föl nem biztatták volna a bújdosó javasemberek. Azok kiolvasták a hamuból, hogy Alpár vezérük tüstént a Bege partján terem, mihelyt megfújják a szent csatakürtöt...

— Vajjon merre lappang a besenyő vezér? — kérdezte az egyik halász.

— Keresd meg, — biztatta Pós báty tréfásan. — Ha hírt adnál róla a besenyőknek, szerezhetnél vagy egy iszákra való ezüstpénzt.

Színházi alakok — Ő az! — Rajzolta Linek Lajos

Alpár úr, a Surbán-törzséből való besenyők vezére, fia volt az öreg Thonuzóbának. Az öreg vezért, mivel nem engedett az apái hitéből, István király eltemettette az abádi révnél. Eltemettette elevenen, feleségestül és lovastul. A király akkor magával vitte Thonuzóba két árváját, Alpárt és a kis Örköndöt. Azóta nyomuk veszett az úrfiaknak. Némelyek úgy tudták, hogy a papok kezére kerültek, de a nagy többség meg volt róla győződve, hogy elpusztultak. A hevesi, a mosonyi és a délvidéki surbán-besenyők azonban még egyre várják ifju vezérüket. A regőseik róla danolnak, áldomásaikon pedig Alpár úrra köszöntik az első kupát. Forró epedéssel, megható makacssággal várják.

A marosi legény, aki az imént a nagy ujságot hozta, megint megszólalt:

— A káptalanban van egy ifju kanonok, egy hónappal ezelőtt hozta magával a püspök túl a Dunáról, róla azt beszélik, hogy besenyő főember. Az én korombeli lehet. Mindig magában jár, a tekintete meg olyan kemény, mint a kopja hegye. A neve Márton kanonok.

Ezen aztán elgondolkoztak valamennyien és újból mélységes hallgatásba merültek. Időközben a nádas fölött fölbukkant a hold vérvörös korongja.

— Holdtölte! — mormogták többen egyszerre, szinte ünnepies hangon.

A nagypicés eloltotta a tüzet a vödörrel. A hold, ha megtelve kél föl, nem szereti látni az emberrakta tüzet. Így tartották legalább a régiek. Hiszen igaz, a halászfelekezet újhitü volt, de azért nem szívesen tűzött volna össze a titokzatos hatalmasságokkal, amelyeket az apái uraltak.

Valamennyien a holdat nézték. Jóideig úgy látszott, mintha odaragadt volna a láthatárhoz. Szinte tojásformára nyúlt az erőlködésbe, hogy elszakadjon a földtől. Majd egyszerre könnyedén, sajátságos szomoru bájával ott lebegett a síkság fölött.

Ebben a percben különös hang hallatszott a szent fa felől. Mintha egy óriás fatülök szólalt volna meg mély, puha, szívettépően szomoru zöngéssel. Első meglepetésében arra gondolhatott volna az ember, hogy maga a pusztaság szíve szólalt meg, a reszkető holdsugarak szelid cirogatásától. Pedig emberi szózat volt. Egy éneklő férfi hangja.

A halászok nem láthatták az énekest, de valamennyien sokkal fiatalabb keresztyének voltak, semhogy tüstént meg nem ismerték volna az ősvallás szent énekét. Akárhányszor megesett már velük, ha meglátták a teli holdat, hogy önfeledten maguk is zümmögni kezdték a Holdisten jólismert dalát. Az ének nem hasonlított a Boldogasszony kanonokjainak latin kántusához. Egyszerü volt, szinte együgyü, erőteljes, majdnem nyers. És mégis oly édes, oly fájdalmas és ismerős, mint az ősrégi dajkadal, mely verőfényes gyermekkorára emlékezteti a megvénhedt embert. Vontatott ritmusa, melyben egy örökös kérdés és a ráadott válasz látszott ismétlődni, még a Volga széljárta síkságain született.

Az ének elhallgatott, mikor a hold magasabbra emelkedett. Öreg Pósnak is elszorult egy kissé a melle, a fiatalokat pedig keserü elégedetlenség, valami dühös, forró honvágyféle szállotta meg...

Most káprázat érte a szemüket: a hold egy pillanatra elsötétedett. Az avar-gáton lovasember fekete árnyképe bukkant föl. A halászok az első pillanatban azt hihették volna, hogy egyenesen a hold korongjából lépett elő.

A lovasember leereszkedett a lejtőn és lassu ügetéssel elhaladt a halászok mellett, anélkül, hogy feléjük fordította volna az arcát. Aki még nem látta, az jól szemügyre vehette most a fehér holdfényben. Kicsi, zömök, ínas nyaku öreg ember volt. A feje búbját tenyérnyi aranysüveg borította. Sűrü, hófehér szakálla, koromfekete szemöldöke és szúrós szeme volt. A haját az ó-hitüek szokása szerint három csimbókban viselte.

(Folyt. köv.)

Uj Idők VII. 1901. 4. f.

tését egyik ismert, kiváló fővárosi szobrászunk, *Tóth István* vállalta magára. Az ő domborművű képeivel jelenik meg új könyvem *ez év márczius 15-ére.* «Első eset, hogy magyar könyvet *szobrász illusztrált.*» A «*Didó*» ára fűzve egy korona, díszkötésben három korona. Az előfizetések szerzőhöz küldendők. Budapest, IX. Czuczor-utcza 8. sz.

Szerkesztőváltozás. A «*Hazánk*» című fővárosi napilap eddigi szerkesztője, *Korbuly* József megvált állásától s legközelebb a «*Magyarság*» című napilap szerkesztését veszi át. A «Hazánk» szerkesztője *Buday* Barna lett.

A GARDE DES DAMES.

KIÉRDEMÜLT TÁNCZOSOK.

ŐSTÁNCZOS.

BÁLI KÉPEK. — Linek Lajos rajzai.

Nemzeti Szinház. A budapesti szinházakban, a hol különben idegen irók művei divatoznak, — a magyar szinműíróknak ezen a télen elég szerencséjök volt. A Vígszinházban már harmadik hete, hogy Herczeg Ferencz «Ocskay brigadéros»-ára jegyhez sem lehet jutni. A Nemzeti Szinház-nak pedig új irókkal volt szerencséje, kik a szinpadon először jelentkeztek s megállták helyöket. Február 28-ikán ismét új irót mutattak be, *Latzkó* Andort, kivel eddig az irodalomban nem igen találkoztunk, de a kinek tehetségét a közönség az első estén eléggé méltányolta a «*Testvérek*» című három felvonásos szinműve előadásakor. Az élet megfigyelése látszik darabjából és némely irói tulajdon, többi közt irói egyéniség, noha még észre lehet venni, hogy kiktől tanult és kiknek hatásával dolgozott. Latzkó egészen fiatal ember. S ezt is számításba kell venni, mert a fejlődéshez és sikerekhez idő kell. Latzkó szinműve szocziális dráma.

Szőnyi Pál munkás családjának történetét irta meg a szerző. Szőnyi egykor ügyes és első munkás volt, annyit keresett, hogy fiát iskoláztathatta, leányának is kisasszonyos nevelést adhatott. Az anya nem szerette mindezt, ő az egyszerű világban akart volna maradni. Szőnyinek egyszer a gép összezúzta a karját, többé nem dolgozhat, mint szolga tengődik. Fia, Károly, nem végezheti el iskoláit, munkás lesz, noha nem munkásnak nevelték. A leány, Irma, a szinpadon keres menedéket, de onnan futnia kell, mert szép. Anyja a szomszéd leányára hivatkozik, a ki nem olyan szép, a család mégis jómódban él. Irma megborzad. Károlyt, a ki szocziálista ábrándozó, elbocsájtják a gyárból, mert izgatott. Most már a család a félkezű apa keresetére szorult. Ez a darab legjobb része. Irmának uri udvarlója van, a kit szeret, a ki azonban megcsalja, s egy gazdag gyáros leányával jár jegyben. Irma eljön ide és a menyasszonynak mindent elmond. De csábítója nyomorult, s azt hazudja, hogy Irma elvetemült lány, a menyasszony tehát kiűzi. Ezt a jelenetet *Márkus* Emilia oly meghatón és mély fájdalommal játszotta, hogy egész tapsvihar követte jelenetét, a taps és kihivás a második felvonás végén kiterjedt a szerzőre is. A harmadik felvonásban ismét az elzüllött családhoz vezet a szerző, noha már nem bir újat, vagy érdekest mutatni. Károlyban saját szocziálista társai sem biznak, mert fellengző, s azt tartják róla, hogy bolondítani akarja őket, és az ő pénzökön élni. Ányjok már elment szolgálni. A szürke rajzban mégis elhelyezett a szerző egy türhető jelenetet, mikor Irma udvarlója megjelenik, s gondoskodni akar a lány jövendőjéről. Pénzt kinál neki, de Irma megvetéssel utasítja el, hogy igaz szerelmét megfizessék. Nehezen tudja befejezni a szerző a darabot. Károly beszédet tart, s elmondja, hogy ime ők ketten, a két testvér, hullnak, esnek alá, mert feljebb nem kapaszkodhatnak. Ő hű marad elvéhez, de tudja, hogy korcsmákban kell hirdetnie elveit; Irma pedig teljesen elzüllött, bukott lény lesz. Igy fejezi be Latzkó tanya drámáját. A darab minden egyes szerepét egész odaadással játszották. *Márkus* Emilia (Irma), *Rákosi* Szidi (az anya) a legkitünőbbek. De *Mihályfi* (Károly), *Szacsvay* (az öreg munkás), *Török* Irma, *Vizvári*, *Szacsvayné* is nagyon emelték a darab hatását.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 25-iki ülését *Szász* Károly elnöklete alatt tartotta. Az osztályok összes ülése volt, s tárgya emlékbeszéd, folyó ügyek és a magyar helyesírás fölötti vita.

Mágócsi-Dietz Sándor emlékbeszédet mondott Jurányi Lajos egyetemi tanárról, akadémiai rendes tagról. Jurányi Lajos botanikus volt s 31 éven át tanította a budapesti egyetemen a botanikát. Nyiregyházán született 1835-ben, a botanika elemeit apjától tanúlta, ki nyiregyházi evang. pap volt. A múlt század hatvanas éveinek elején a budapesti egyetemen orvos-doktori diplomát szerzett, s később a budapesti egyetemen a botanika tanára és a botanikus kert igazgatója lett. Irodalmi munkássága is jelentékeny. 1897-ben halt meg. Az emlékbeszéd után *Szily* Kálmán főtitkár a folyó ügyekről tett jelentést, s ezek közt volt a magyar helyesírás módosításáról szóló jelentés is. Erről már korábban Simonyi Zsigmond tett javaslatot, nevezetesen, hogy a *cz* helyett puszta *c* irassék; az idegen szavakat magyarosan írjuk, s végül, hogy egyszóba irassanak: aki, amely, ahol. A nyelvtudományi osztály csupán az egyszerű *c* használatát ajánlotta. Ez ellen *Gyulai* Pál szólalt föl s ebből hosszabb vita támadt. Végül az ülés a *cz* további fenmaradását mondta ki. A főtitkár jelentette továbbá, hogy *Bartal* Antal elkészült a középkori latinság szótárának első felével. *Markusovszky* Lajos özvegye az Akadémiának ajándékozta *Széchenyi* István egy levelét (1832-ből), a melyet *Kis* János szuperintendenshez és poétához írt.

A Kisfaludy-társaság február 27-ikén *Beöthy* Zsolt elnöklete alatt tartotta havi ülését. *Vargha* Gyula főtitkár jelentette, hogy dr. Székely Ferencz takarékpénztári igazgató és a kaposvári gimnázium Virág Benedek-önképző köre 200—200 koronával az alapító tagok közé léptek. *László* Akos Berlinben élő hazánkfia két kötet könyvet küldött ajándékba, Mikszáth, Herczeg és Kozma Andor apróbb elbeszéléseinek német fordítását.

A felolvasások sorában az első volt *Lévay* József «Karácsonyi verebek» című szép költeménye, felolvasta hatásosan *Vargha* Gyula. *Hegedüs* István «Mátyás király és a latin költők» című tanúlmányában azokat a humanista költeményeket ismerteti, a melyek Mátyást, mint a renaissance imperator mintáját dicsőítik. Egy humanista költő, Carbo Lajos, Mátyásban látja azt az imperatort, a ki Itáliát megszabadítja az apró-cseprő zsarnokoktól s a ki visszaállítja Róma ősi fényét. Az a költeményes antológia, a melyet Hegedüs István a renaissance költők Mátyást dicsőítő helyeiből összeállított, korrajzi adatoknak megbecsülhetetlen. Végül *Kozma* Andor olvasott föl Lafontaine állatmeséiből tíz darabot a maga igen simán folyó fordításában s hozzá magyarázatúl *Geőcze* Sarolta fordításában Taine tanúlmányából egy részletet. A fölolvasásokat nagy közönség hallgatta, sokat tapsolt és éljenzett. Zárt ülés is volt, melyben *Vargha* Gyula titkár bejelentette, hogy *Gyulai* Pál lemondott a népköltési gyűjtemény szerkesztéséről.

A Képzőművészeti Társulat elnöksége. A festők viszálya, mely a Nemzeti Szalon és a képzőművészek egyesülete közt dúl, s mely a művészeket ellenpártokra osztván, az Orsz. Képzőművészeti Társulatot sem hagyta érintetlenül, mert ennek elnöke, gróf *Andrássy* Tivadar lemondott. A viszálykodás a képviselőházat is foglalkoztatta a két ülésben, a közoktatásügyi költségvetés tárgyalása alatt. Ebben a vitában *Hock* János, a Nemzeti Szalon alelnöke, és *Pichler* Győző szólaltak föl, a következő ülésben pedig a megtámadott magyar művészek védelmére *Berzeviczy* Albert tartott tüzetes nagyobb beszédet. Az Országos Képzőművészeti Társulat választmánya pedig február 26-ikán *Berzeviczy* Albert alelnök elnökségével tanácskozott gróf Andrássy Tivadar lemondásán.

Benkő Kálmán igazgató azt indítványozta, hogy a társulat kérje föl Andrássyt lemondása visszavonására, mert a társulat a legmélyebb bizalommal és szeretettel látja az ő kezeiben a legjobb helyen a vezetést. A választmány egyhangúlag elfogadta az indítványt. Ha gróf Andrássy Tivadar mégis ragaszkodik elhatározásához, akkor rendkívüli közgyülés megtartása válik szükségessé. Felszólalt *Kacziány* Ödön is és nem helyeselte, hogy a társulat hivatalos lapja, a «Műcsarnok» állást foglalt a viszályban, s megtámadta a Nemzeti Szalon franczia kiállítását, s Mourey franczia műkritikust, ki a kiállítás rendezésére Budapestre jött. *Ambrozovics* Dezső

BEVONULÁS A BÁLBA. Linek Lajos rajza.

társulati titkár, a folyóirat szerkesztője erre kijelentette, hogy a szerkesztéstől visszalép. *Berzeviczy* Albert alelnök a szerkesztő korábbi tevékenységét kifogástalannak tartja és ezért fölkérte, hogy lemondását vonja vissza. Ambrozovics Dezső engedett a kérésnek és visszavonta lemondását.

MI UJSÁG?

⋆ **A «Régi erdélyi lakadalom»** képe, melyet mai lapunk első ívén közlünk, azt a jelenetet ábrázolja, midőn a menyasszonyt (báró Bánffy Ilona) két nászkisasszony (jobbján gróf Bethlen Pólika, balján Pisztóry Irén) bevezetik. A kép baloldalán legelől áll a kiadó főgazda (dr. Szádeczky Lajos) az aranyos bottal, a háttérben baloldalt legelől a viczegazdák (Nagy Géza joghallgató, Nádor-huszár ruhában, Asztalos Kálmán, dr. Sárkány Lóránt, dr. Óváry Elemér), előttük gróf Béldy Rózália és báró Wesselényi Pálma, mögötte gróf Teleki Ádám, Paget Ilona (nászasszony), mögötte gróf Béldy Ferencz, a főgazdán túl báró Bornemisza Gáborné, báró Bánffy Jánosné, báró Feilitzsch Arthurné (örömanya) és Bornemisza Gábor (örömatya) ülő alakok — lábánál az udvari bolonddal (Lövey), hátuk megett nászoló leányok (Lukács Gizi, Rettegi Margit, — mellette Cserey Mihály, — Szubotin Mariska, Asztalos Ida, Felszeghy Jolán) s mellettük az előlköszöntők (báró Horváth Emillel az élükön). Jobb oldalon az előtérben gróf Bethlen Bálint (nászagy) az aranyos bottal, mögötte jobbján Némethy Lenke, balról (a kép jobb oldalán) Paál Böske, Purjesz Olga, gróf Bethlen Mária, dr. Farkas Gézáné (nászasszony), báró Bornemisza Adél, gróf Béldi Liszka és (a nők között legszélső jobbra) gróf Lázár Istvánné. A férfiak között jobbra a legelső Betegh Sándor, második báró Feilitzsch Arthur, a háttérben kimagasló három alak báró Szentkereszty Pál, gróf Mikes Zsigmond és a vőlegény gróf Wass György. A háttérben a nászvendégek s Pongrácz Lajos és Csikay zenekara.

A párisi kiállítás kitüntetései. A magyar hivatalos lap február 26-ikán terjedelmes közlésben tudatta azokat a kitüntetéseket, elismeréseket, melyek a párisi kiállítás magyar osztályát megilletik. A kiállításon Magyarország, mint önálló állam erőteljesen jelent meg. A király elismerése is hozzájárul most azokhoz a kitüntetésekhez, melyeket a kiállítás hatósága juttatott a magyar kiállítóknak.

Királyi kézirat mond köszönetet *Ferencz Ferdinánd* trónörökös főherczegnek, ki a magyar kiállítás védnöke volt. Másik királyi kézirat *Széll* Kálmán miniszterelnökhöz intézve arról szól, hogy a sikert a hivatott személyeknek, testületeknek, hivatalos szerveknek buzgósága idézte elő. A legfelsőbb elismerés nyilatkozik ebben a kiállítás vezetésére hivatott kereskedelmi, földmivelésügyi, közoktatásügyi, pénzügyi, honvédelmi miniszterek buzgóságáról, a horvát bánról, a kiállítás országos bizottságairól, a csoportok bizottságairól. Megemlékezik *Lukács* Béla kormánybiztosról, «azon férfiúról, — mondja a királyi kézirat — kinek a magyar kormánybiztosság élén kifejtett igen hasznos működése sokban hozzájárult az örvendetes siker eléréséhez». Több mint ötven előkelőség, főpap, intézeti igazgatók, államtitkárok legfelsőbb királyi elismerésben részesültek, valamint gyárak vezetői. Köztük *Vágó* Pál festőművész is, ki a huszár-terembe festett szép képeket. Ugyancsak a huszár-terem rendezéséért kapott kitüntetést *Thaly* Kálmán, a jeles történetíró és függetlenségi párti képviselő, ki a Szent István-rend kiskeresztjében részesült. Ugyanezért a közreműködésért dr. *Thallóczy* Lajos udvari tanácsos a Ferencz József-rend középkeresztjét nyerte. A függetlenségi párti képviselők közül még *Brázay* Kálmán budapesti nagykereskedő harmadosztályú vaskoronarendet kapott.

A legfelsőbb elismerésben részesültek közt vannak: *Jókai* Mór, *Herman* Ottó tudósunk, *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár, *Széchenyi* Béla gróf koronaőr és leánya, *Széchenyi* Hanna grófnő, *Márkus* József budapesti főpolgármester és *Halmos* János polgármester, *Szalay* Péter, a posta- és távíró elnökigazgatója, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, *Andrássy* Tivadar gróf, *Berzeviczy* Albert, *Dániel* Ernő báró volt kereskedelmi miniszter, *Dessewffy* Aurél gróf, *Barcsay* Domokos és *Farbaky* István országgyűlési képviselők, *Leipziger*, *Thék* Endre és *Jungfer* Gyula nagyiparosok. A *Ferencz József-rend* nagykeresztjét kapta *Miklós* Ödön helyettes kormánybiztos, a Szent István-rend kiskeresztjét *Esterházy* Mihály gróf és *Thaly Kálmán*. A III. osztályu vaskoronarendet többi közt *Erődi* Béla tankerületi főigazgató, Pekár Imre; a Ferencz József-rend lovagkeresztjét *Lers* Vilmos dr. min. titkár, *Ambrozovics* Dezső, a Műcsarnok titkára. A kitüntettek közt vannak Boros Samu hirlapiró, Erdélyi Mór udvari fényképész, Zsolnay Miklós, pécsi gyáros, stb.

A kereskedelmi miniszter a kiállítás sikerének biztosítása érdekében tanusított közreműködésért is sok elismerést nyilvánít. E hosszú névsorból valók: a *Franklin* nyomdai társulat, *Athenaeum* társulat, *Hornyánszky* nyomdája és a *Pallas* nyomdai társulat, *Légrády*-testvérek nyomdája, *Györgyi* Kálmán, az iparművészeti társulat titkára, *Lotz* Károly, *László* Fülöp festőművészek, *Fadrusz* János szobrász, *Rákosi* Jenő szerkesztő, *Singer és Wolfner* könyvkiadók, *Szádeczky* Lajos egyetemi tanár, *Szily* Kálmán, az Akadémia főtitkára, *Szüry* Dénes nyug. miniszteri tanácsos, *Szmrecsányi* Miklós, nyug. miniszteri tanácsos, *Telcs* Ede szobrász, stb.

A honvédelmi miniszter felgyógyulása. Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter sulyos betegségéből már fölépült, de orvosai még hosszabb időre nagy óvatosságot ajánlottak neki. Üdülés végett nem sokára enyhébb éghajlat alá utazik. A szabadelvű párt irásban üdvözölte a gyógyuló minisztert s az üdvözletet a párt elnöke, báró *Podmaniczky* Frigyes maga vitte el. De a minisztert az orvosok még mindig óvják, s báró Podmaniczky sem beszélhetett vele. Báró Fehérváry nagyon meleg hangu levélben köszönte meg báró Podmaniczky figyelmét.

Bethlen Gábor enyedi szobra. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem *Nagy-Enyeden* felállítandó szobrára február 16-ig 28,383 korona gyült össze közadakozásból. A *sárospataki* főiskola ifjúsága december 8-án tartott Bethlen-ünnepének jövedelme képpen 1620 koronát juttatott a Bethlen-szobor alapja javára. Ezen az összegen kívül még 248 koronát gyűjtött a főiskola ifjúsága.

Natália koszorúja a krusedoli kriptában. Hire járt, hogy Natália királyné ezüst koszorút készíttet néhai férjének krusedoli koporsójára és hogy a koszorút ő maga fogja letenni Milán király koporsó-

A BÁLKIRÁLYNÉ. Linek Lajos rajza.

AZ ÖLTÖZŐBEN.

TOUR.

BÁLI KÉPEK. — Linek Lajos rajzai.

jára. Talán elkészült már a koszorú, de Natália királyné, legalább egyelőre, még sem megy Krusedolba. Akadályozza az utazásban az influenza. Natália titkára közölte egy párisi újságíróval, hogy ő felsége már tizennyolcz nap óta fekszik influenzában.

Verdi gyászolása Olaszországban. Verdi Józsefnek, a nagy olasz zeneköltőnek február 27-ikén második temetése volt Milanóban. Ideiglenes nyughelyéről kiemelték koporsóját, s feleségének, Strepponi Jozefinának hamvaival együtt eltemették a zenészek otthonának kápolnájában. Nagy ünnepélyesség közt vitték a hamvakat örök pihenő helyökre.

A halottas kocsi mögött a turini herczeg ment Viktor Emánuel király képviseletében, a német konzul Vilmos császár képviseletében; aztán több állam konzulai, az olasz közoktatásügyi miniszter, a szenátus és a képviselőház elnökei, a küldöttségek következtek, utánuk pedig nagy előkelő közönség. *Rómában* ugyane napon szintén gyászünnep volt. Verdi mellszobrát ünnepies menetben a Kapitóliumba vitték. Sokat foglalkoznak Verdi *végrendeletével,* mert a költő meghagyta, hogy a szobájában őrzött két láda iromány halála után égessék el. Ezek a ládák levelekkel és más bizalmas természetű iratokkal vannak tele.

Hibaigazitás. Lapunk legutóbbi, 8-ik számában Dömötör Pál «Szerb népmánczok» czimű fordításainak szövegébe pár sajtóhiba keveredett. A «Szibinyáni Jankó és a tündér» cziműnek első sorából kihagyandó az «a» névelő és a verssor így olvasandó: «Sátort ütött magyar Jankó». A második, «Ali bég és a felesége» czímű vers első strófájában e sor helyett: «Áll előttünk telt pohár bor» ez olvasandó: «Áll előttük telt pohár bor». «A czettinyei leány álma» czímű harmadik versben előforduló Masztár név helyett Musztár olvasandó.

A viszketegségi bőrbajok, sömörbántalom, ótvar, bőrrepedezés, izzadás és bőrkütegek ellen általános figyelmet érdemel az Erényi-féle «*Ichtiol-Salicyl*», mely szagtalan, ártalmatlan, a test bármely részén használható feltünő eredménynyel. Nagy tégely 3 kor. utasitással. Készitő: Erényi Béla, Szabadszállás. Főraktár: Török József, Király-utcza 12.

Az ősz hajzat eredeti szinének visszanyerése czéljából nagyon ajánlatos a «*Stella*» hajvizet használni, melynek rendkivüli előnye, hogy nem mint festék hat, de a haj eredeti szinét állitja vissza. E szer készitője Zoltán Béla, budapesti gyógyszerész, ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

HALÁLOZÁSOK.

Lechner Ágost, a budapesti egyetem egyik legrégibb tanára, a főrendiház kinevezett tagja, meghalt február 27-ikén 65 éves korában Budapesten. Az egyetem jogi fakultásán a közjogot tanította, igazi hazafias szellemben. Tanítványainak nagy a száma, sok közülök ma már a közéletben előkelő állásokban, a törvényhozásban visz szerepet. Lechner Budán született, 1865-ben rendes tanár lett a pozsonyi jogakadémián, s 1869-ben nevezték ki a pesti egyetem tanárává. A jogi szakirodalmat több munkával gazdagította. A köztiszteletben állott férfi pályájáról még lesz alkalmunk megemlékezni. A tudós tanárt a közoktatásügyi miniszter intézkedésére állami költségen temették el márczius első napján az egyetem központi épületéből. Az egyetem jogi kara részvétiratot intézett a családhoz, koszorút helyezett a ravatalra; a főváros hatósága dísz-sirhelyet adott. A temetésen a résztvevő nagy közönség között jelen volt: Széll Kálmán miniszterelnök. Wlassics közoktatásügyi miniszter, Szilágyi Dezső, Wekerle Sándor, s a közélet még számos kitűnősége. A gyászszertartás után Concha Győző egyetemi tanár tartott gyászbeszédet.

Perotti Gyula, a budapesti operaszinháznak sokáig első tenoristája, meghalt február 28-ikán Milanóban, orvosi műtét következtében. Születésére porosz ember volt, családi néven Prott. Ükermundében, Stettin mellett 1841-ben született. Olaszországban tanult énekelni, aztán megfordult Bécs, Spanyolország, Amerika színpadjain, közben Budapesten is énekelt. Szép vagyont gyűjtött s Trieszt-ben telepedett le, a hol nagy virágkertészetet és virágkereskedést rendezett be. 1875-ben báró Podmaniczky Frigyes akkori intendáns a Nemzeti Szinház operájához szerződtette, s itt maradt az új operaszinháznál is. Ez a körülbelől tizenkét év művészetének legsikeresebb korszaka. A hőstenorszerepekben szép érczes hangja mellett még kiváló zenei képzettség is hathatósan támogatta. A nyolczvanas évek végén Amerikába ment, de 1890-ben újra Budapestre jött. Magyarul is eléggé megtanult már. Két évvel ezelőtt szerződése felbontásával Amerikába ment, ott keresve több nyugalmat, mert bőkezű életével nem szerencsés gazdálkodásával elvesztette vagyonát. A már hanyatlóban levő művész azonban az újvilágban nem találta meg, a mért oda utazott, még elég tapsot sem. Visszatért, de új csalódások várták föllépteinél. Az olasz ég alá is hiába menekült, ott érte utól a halál.

Keszi Hajdu Lajos, nyugalmazott gimnázium tanár és igazgató, 88 éves korában Kisujszálláson meghalt. Az elhunytat az abszolut kormány a negyvennyolczas eszmék buzgó szolgálatáért kötél által való halálra itélte, de ezt az itéletet kegyelemből husz évi várfogságra változtatták. 1856-ban szabadult ki a börtönből s attól kezdve a kisujszállási gimnáziumnál működött, előbb mint tanár, majd mint igazgató. 1891-ben vonult nyugalomba. A lapoknak sokat irt a szabadságharczról, fogságáról, fogolytársairól. A «Vasárnapi Ujság» is sok visszaemlékezést közölt tőle a korábbi években. Ezenkívül buzgó levelezője volt lapunknak és a «Politikai Ujdonságok»-nak egész a legutolsó időkig. Február 14-én egy Kisújszálláson történt halálesetről küldött tudósítást lapunknak, s alig 10 nap múlva az ő haláláról jött jelentés. A derék ember és hazafi halála fölötti részvéthez kapcsoljuk a magunk mély megilletődését régi munkatársunk elveszte fölött.

Elhúnytak még a közelebbi napokban: Bessenyei Magyar János, hantai prépost, veszprémi székesegyházi főesperes és kanonok, az enyingi választókerület volt országgyűlési képviselője, Veszprémben, 66 esztendős korában. Jótékony ember volt, évente tizenöt-húsz gyermeket vett házához s teljesen ellátta és iskoláztatta őket. — Sipéki Balás Antal, volt b.-gyarmati országos képviselő, 79 éves korában. Özvegye, fia, Balás Barna t. főszolgabíró és leánya, Harmos Gábor közigazgatási bíró neje gyászolják. — Pap Tivadar, örmény kath. aranymisés áldozópap, kiérdemült csikszépvizi lelkész, 80 éves korában, Szamosujvárott. — Krisztinkovich Ede győri ügyvéd, volt országgyülési képviselő és 1848—49-iki honvéd-főhadnagy. Sokáig szerepelt, mint a győri függetlenségi párt elnöke s egy izben a győrszigeti választókerületet képviselte az országgyülésen. Hosszabb ideig lapot is szerkesztett. — Dapsai Dapsy Kálmán, szeghalmi kisdedóvó, 59 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Negyvenkét évig szolgálta a népnevelés ügyét. Halálát nagyszámú családja s kiterjedt rokonság gyászolja. — Báró Tóth Bálint nyug. gazdatiszt és volt honvédőrmester, Dévaványán. — Gyulafalvi Bulyovszky János, 48-as honvédfőhadnagy Ippen, 76 éves korában. — Matkovich Tamás, ügyvéd, 48-as honvédtüzmester, 72 éves korában, Győrött. — Molnár Mihály, 48-as honvédhadnagy, Harasztiban. — Krecsa Illés, 48-as honvéd, 75 éves korában, Temesvárott. — Roszival József, dr., ügyvéd, a pozsonyi ügyvédi kamara titkára, Pozsonymegye törvényhatósági tagja, 46 éves korában. Roszival István kano-

nok, országgyülési képviselő testvérjét gyászolja az elhunytban. — Dr. Hölbling Miksa, Baranyamegye nyug. tiszti főorvosa, 90 éves korában. — Siménfalvi Székely István, a pápai földmives-iskola igazgatója, munkás életének 42-ik évében, Pápán. —

Özv. mezőszegedi Szegedy Lajosné, szül. székhelyi Majláth Mária csillagkeresztes hölgy, 84-ik évében, Bécsben. Holttestét a vasmegyei Acsádra szállították. Az elhunytban mezőszegedi Szegedy György kamarás édesanyját, neje Gerliczy Irma bárónő pedig anyósát gyászolja. — Gartner Ferenczné, szül. Ambrozovits Eulália, törvényszéki biró özvegye, Ambrozovits Béla miniszteri tanácsos nővére, s Ambrozovits Dezsőnek, a Képzőművészeti Társulat titkárának nagynénje, 67 éves korában, Zomborban. — Kis-ruszkai Cserépy Nándorné, szül. varadi Szakmáry Ludmilla, Késmárk volt polgármesterének neje, 65 éves korában, Késmárkon.

Szerkesztői üzenetek.

Kereskedő. Mint a legtöbb kiállítás, úgy a párisi is nagy deficzittel zárult, mert a látogatók száma sokkal kisebb lett, mint azt remélték. 65 millió belépő jegyet készítettek, de ebből 47 millió fogyott el, mig 18 millió megmaradt. Ez különben az egyesült párisi bankok vesztesége, melyek az összes belépő jegyeket már a kiállítás megnyitása előtt megvették. Egyes vállalkozók is óriás összegeket veszítettek.

Márczius 15. A nagy alkalomhoz nem illő kopott frázisok, üres, nagy szavak, minden lendület hiján. Csak elég ügyes verselését számíthatjuk javára.

A szegények háza. Olyan, mint egy szép költemény gyönge fordítása; tartalmilag nem tehetünk kifogást ellene, sőt némileg a szépséget is kiérezzük belőle, de nyelve szintelen, verselése döczögős. A szerzőnek át kellene dolgozni, hogy közölhető legyen. Különösen az utolsó versszak szorúl javításra.

SAKKJÁTÉK.

2211. számu feladvány. Würzburg O.-tól.

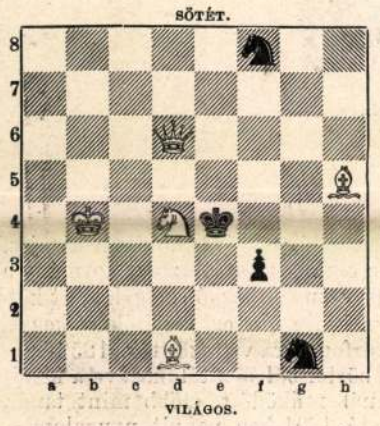

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond

2212. számu feladvány. Wardener B.-tól.

e1; a1; b4, g6; f4; — h4; b8; d5; e2, f5, f6

Világos indúl s a második lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 5-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Légy önmagad ura és tartsd meg kedélyedet jó és rosz napokon egyaránt.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Szénásy, Hoffmann és Társa
selyemáruháza
Budapest, IV. ker., Bécsi-utcza 4. sz.
Báli szezonra dús és szép választéku raktárt tart **gazes, tulles** és **selyemszövetekben.** Minták vidékre kívánatra pontosan küldetnek. 8626

8915
A Ferencz József keserüviz
az egyedül elismert
kellemes izü, természetesen hashajtó szer.

Orvosi nyilatkozat!
Tek. gyógyszerész úr!
A hozzám kisérletezés végett beküldött s uraságod által készített Ichtiol-Salicylt a viszketeg minden neme (ótvar, bőrtobok) ellen a legjobbnak és legmegbizhatóbbnak találtam, miért is az Ichtiol-Salicylt a fenti bántalomban szenvedőknek rendelni és ajánlani fogom.
Dr. Lányi László
községi orvos.
Az Erényi-féle 8995
„ICHTIOL-SALICYL“
a test bármely részén használható. Szagtalan és ártalmatlan! Utasitással 3 kor.
ERÉNYI BÉLA
SZABADSZÁLLÁS.
Főraktár: Török József, Király-utcza 12.

Egyetlen zenemü folyóirat a 8934
Zenélő Magyarország Megjelenik minden hó 1 és 15-én mindenkor 10—10 oldal zenetartalommal, magyar dal, műdal, opera, táncz- és salonzene legkiválóbb ujdonságaival, zongora és hegedüre. Ara negyedévi 6 füzetre 3 korona.
Ugyanott bárhol megjelent zenemű megrendelhető:
A «Zenélő Magyarország» kiadóhivatala Budapest, VI., Csengery-utcza 62.
Mutatványszámot ingyen és bérmentve küldünk.

Wachtl és Társa
Budapest, IV., Régi posta-u. 4.
Fényképészeti czikkek raktára 8810
Fotografische Manufactur.
Uj árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ha őszül a haja,
használja a „Stella“-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,
Üvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában
ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,
Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Alapittatott 1865-ben.
A legjobb bel- és külföldi
zongorák, pianinók és harmoniumok
legolcsóbban kaphatók

Heckenast Gusztáv
zongoratermében
Budapest, IV. Gizella-tér 2.
(Váczi-u cza sarkán).
Ehrbar udvari zongoragyár
Schiedmayer és fiai stuttgarti udvari zongoragyár
magyarországi egyedüli képviselete. Valódi amerikai harmoniumok. 8874
Nagy kölcsönző-intézet. **Arjegyzék ingyen.**

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER
legtisztább egyenyr.
SAVANYUKÚT

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi **kebel fejlődését,** valamint a kebel **idomainak szilárdságát** biztositja. Egy üvegese ára használati utasitással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

Hessing-féle ortopaediai füzők, 8931

készülékek hátgerincz elferdülések gyógykezelésére, **egyenestartók** rosz testtartás meggátolására, **füzők plastikai párnázással** ferdén nőttek részére, **hüvely készülékek** izületi sérülések gyógyitására, u.m. csipőizületi lobok és rheumatismusnál, **műkezek, műlábak, sérvkötők légnyomásu gummi pelottákkal, haskötők, köldökötők, görcsér-harisnyák** stb. E téren elismert szakképzettséggel biró specialista vezetése és felügyelete mellett méltányos árban készit.

KELETI J. orthopaediai műintézete
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.
Kimeritő képes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a
MELANOGENE
fekete és barna szinben.
Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ara **2** korona **80** fillér. Készíti 9039
G. Földes Kelemen gyógyszertára Arad.
Főraktár: **Török József** gyógyszertára, **Király-utcza,** Opera-gyógyszertár, **Andrássy-út.**

AJÁNDÉKUL
kiválóan alkalmasak a
fotografáló készülékek,
Laterna magikák, Sciopticonok,
mivel szórakoztató és tanulságos időtöltést nyujtanak. Bő választékban kaphatók 8965
Objektivek, kamarák. **Filmek, lemezek, vegy szerek.**
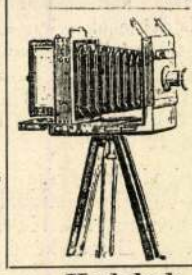
Veszprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
fényképező-czikkek szaküzletében,
Budapesten, IV., Károly-u. 1.
január hó 1-től füzlet, **IV., Városház-utcza 1. sz.** Standard-palota Kossuth Lajos-utcza sarok.
Arjegyzék kivánatra ingyen.
Kodakok, albumok, kartonok.

állandósítására. A szellőzés és vízvezeték czélszerű berendezésű az egész intézetben. Az udvar jobboldalán épült fűtőházból külön gőzgép állandóan friss vízzel látja el nemcsak az intézet egyes lakórészeit, de alagcsövezéseken át délkeletre elterülő kertjének medenczéit, üveg- és melegházait is.

Külön pavillonokat alkotnak a kertésziskola tantermei, a természetrajzi és physikai múzeum, kissé távolabb az iparosműhelyek, *Rothberg* főkertész laka, hatvan kertésznövendék nappali és hálótermei, *Tóth Károly* igazgatónak és *Sandula Imre* lelkésznek a telep kellő közepén emelkedő lakásai mellett. Az intézet kertje, gazdasági helyiségei, szőleje, erdeje, szántóföldjei és rétjei 134 katasztrális holdat foglalnak el, melyet Károlyi Sándor gróf engedett át örök használatra ingyen, a menhely czéljaira. Az emberbaráti szeretet bőkezűsége és körültekintő figyelme mitsem mulaszt el, hogy az intézet keblére ölelt árváknak kárpótolja azt, a mit a sors mostohasága tőlük megtagadott: a szülői szeretet melegét és nevelésének gondosságát.

Az életnek megmentett s a haza munkás polgáraivá felnevelt ezerek minden ékesszólásnál szebben dicsérik az első gyermekmenhely egylet kitüzött czélját és negyedszázados tevékenységének derekasan betöltött feladatát.

Dr. O. Mátray Ernő.

KÁLDY GYULA ZENEELŐADÁSA AZ AKADÉMIÁBAN.

Káldy Gyula, a régi magyar zenének e buzgó kutatója és ismertetője, ismét egy nagyon élvezetes délelőttöt szerzett a magyar zene és a művészetek minden barátjának. A «magyarországi néprajzi társaság» felolvasó-ülésén ismertette s egyszersmind mutatta be zenei előadásban a XVIII. századnak s e század elejének nehány becses és érdekes zenei termékét, kivétel nélkül a hadi élet köréből. A magyar harczi élet e termékeit részint a török-magyar (1716—1789), részint a porosz elleni hét éves, részint az osztrák-franczia háboruk szülték s ez utóbbinak keretéből főként a magyar insurrectio (1796—1809.) S bár nem oly becsesek és meglepően érdekesek, mint a Thököly és Rákóczy korabeli kurucz énekek, melyeknek hatását a hozzájuk fűződött nagy történelmi emlékek is emelték, de élvezetesek, jellemzők, történelmi becscsel birók ezek is; s habár egy kevésbbé hősi kor termékei, de a régi magyar vitézség büszke hangja szól ezekből is. S érdekesek azon tanulságuknál fogva is, hogy dalszövegek és dallamok hogyan módosulnak, alakulnak át a közönség ajkán s maradnak fenn ivadékról-ivadékra. A 2. sz. «Huszár-nóta» eredetijét Amadé írta, «A szép fényes katonának arany gyöngy-élete» kezdettel s itt már mint a hét éves háború huszár-nótájával találkozunk vele, melyben:

Spléni, Hadik, Siskovits
Arról hiresedtek,
Hogy a szakszoknak véréből
Gátat rekesztettek.

A sárga csizmás Miska nótája, mely eredetében allegorikus alakba bujtatott politikai költemény volt, mint tréfás szerelmi népdal lejött napjainkig, a nélkül, hogy ma már politikai vonatkozását értenők:

Az insurgens azt akarja
Ráde, ráde, ráde, rád!
Minden puska sonka volna
Ráde, ráde, ráde, rád!
Hát a nénéd él-e még?
Hát a foga ép-e még?
Ráde, ráde, ráde, ráde,
Rád vicsorítja-e még?

Ennek az insurgenseket gúnyoló nótának a négy utolsó sora a tréfás mondókák és gyermekdalok közé került.

A három szakaszból álló műsor első részét régi harczi dalok, riadók, katona-énekek s toborzók képezték. Ebben van Biharinak két szerzeménye (Hadik obester nótája, Huszár-toborzó) s a Belgrád bevételét ünneplő győzelmi dal (1788). Épen ez utolsót énekelte Komáromy Mariska férfi-kar kisérettel, mondván:

«Már Belgrád a mi várunk,
Víg tánczot benne járunk»

mikor a horvát képviselők megérkeztek, kik az akadémia palotáját tekintvén meg, a nagy terembe is benéztek s véletlenül egy érdekes zenei előadás hallói lehettek. A közönség zajosan megéljenezte a vendégeket, kik helyet foglalván, nehány dalt végig hallgattak.

A második szakasz kilencz száma mind a magyar insurrectio korából való. Itt van a sárga csizmás Miska nótája, a *Boka András* «száz emberes» és a *Bihari* «husz talléros» verbunkosa s a hatalmas, erőteljes, költőileg is szép «Hertelendi induló Ulmnál» (1805):

Hát fiaim ti vitéz nevetek
Rablánczczal váltjátok-e fel?
Ősz fejem is ma tehát veletek
Nyert koszorúját veszti-e el? stb.

Ezt a közönség zajos kivánságára megismételték.

A harmadik szakaszt tréfás, gúnyos dalok képezték, szintén az insurrectio idejéből, melyek közül legismertebb - máig is dalolt:

«Mars, siess hazádba vissza kis seregem» — kezdetü, Napoleont gúnyoló dal, mely itt Magyarországtól búcsúztatja, de az ismertebb szöveg az orosz hadjárat utánról szól, mert «muszka klimáról» beszél «magyar» helyett, s jobban rá is illik a helyzetre.

A zene előadó eszközei voltak: fuvó, húros és vonó hangszerek, továbbá a magyar zeneiskola tanáraiból álló férfi-kar s két szóló énekes: Walch Vilmos úr és Komáromy Mariska k. a. Ez utóbbit különösen kitüntette a közönség, a mit szép, erőteljes hangjáért, mely még az akadémia nagy termének akusztikájával is megbirkózott, s igazán művészi énekéért valóban is megérdemelt.

A nagy számú közönség soraiban láttunk nehány országgyülési képviselőt is, köztük Thaly Kálmánt, a kurucz dalok érdemes gyüjtőjét, a ki, Horváth Ádám után, e fajból a legnagyobb gyüjteményt adta, s a mely szerencsére, ki lévén adva, hozzá is férhető. Úgy látszik, Káldy e tanulmányához is felhasználta a derék Horváth Ádám kéziratos gyüjteményét s igy az lassanként majd csak értékesítve lesz. A bemutatót a közönség úgy a magyarázó felolvasás, mint az egész zenei előadás végén élénken megéljenezte, a mit az meg is érdemelt. Ha lassanként zeneszerzőink és közönségünk kezdik megismerni a régi magyar zenének becses kincseit: abban Káldynak nagy érdeme van.

J. Tamás.

AZ AQUINCUMI MÚZEUM.

A közönség, mely olykor-olykor Ó-Budára kirándul, hogy az ott eszközölt ásatások előhaladásáról tudomást vegyen, bizonyára kellemes meglepetést fog érezni, látva a romok által körülövezett téren azt a magasan kiemelkedő épületet, mely alakjával már messziről elárulja rendeltetését. A fővárosi hatóságnak köszönhető, hogy az ásatásokból előkerült leletek ezen méltó hajlékot kapták.

Az épület, melynek terveit Orczy Gyula fővárosi mérnök készítette, görög-római stilusu templomot állít elénk. Két részből áll: két korinthusi oszloppal diszített előcsarnokból s egy nagy teremből, a melynek diszítménye lehetőleg a pompejii házak falfestésének mintájára készült.

A leletek közt legbecsesebbek a kőemlékek. Ezek feliratai úgyszólván egyetlen forrásunk, a melyből Aquincum történetére, belső szervezetére vonatkozó ismereteinket meritjük. A menynyiben siremlékekről van szó, még az az érdekességük is megvan, hogy az elhunytak képmásaival találkozunk rajtuk, egyiken-másikon oly viseletben ábrázolva, a mely többé-kevésbbé elüt a római viselettől. Még sok más figyelemreméltót is nyujtanak ezen kőemlékek, úgy, hogy a nagy közönségre nézve sem lehetnek teljesen érdektelenek.

Azt a figyelmet, melyet ezen kövek megérdemelnek, ez alkalommal elhelyezésökben is tapasztalhatjuk. A bejárat fölött beépített kőlap hirdeti, hogy *P. Cornelius Corinthus* annak emlékére, hogy augustalissá, azaz a császári ház papjává megválasztatott, egy templomot a legdiszesebben restauráltatott. A többi beépített lap sirkő. A fal aljában fekete lábazaton elhelyezett tiz oltárkő mindegyikét Alsó-Pannonia helytartói állitották fel különböző istenségek tiszteletére. Három oltárkő *C. Julius Cartinus* helytartónak egész pályafutását megörökiti.

A teremben ugyancsak föliratos és dombormüves kőemlékek foglalják el a két hosszanti oldalt. Sírkövek, kőkoporsók előlapjai és oltárkövek. Egyéb leletek dolgában az ásatások kezdettől fogva szegények voltak. Úgy kell lenni, hogy Aquincum lakói lassanként hagyták el városukat, úgy hogy még elég idejök volt, hogy holmijokat magukkal vigyék. Csak azt, a mi reájuk nézve nem birt értékkel, a háztartáshoz tartozó tárgyak töredékeit, vagy a mi figyelmöket elkerülte, továbbá a szoba-diszítmény maradványait hagyták fenn. Érdekesek ez utóbbiak, mert azt a képet, melyet a romok szemlélete alapján a római épitkezésről magunknak alkothatunk, kiegészitik. Ott látjuk egyes fakeretekbe foglalva a padozat burkolására szolgált téglamozaik több változatát, a sokféle stucco-párkányt s a falfestmény-töredékek hosszú sorát.

Az apró tárgyak, érmek, a terem közepén álló szekrényekben találtak illő elhelyezést. A kisebb faragott emlékek, mécsesek, bélyeges téglák és sulyok két szekrényt töltenek meg; mindezek oly tárgyak, hogy látásuk rendeltetésükről kellőleg felvilágosit. Nem egy barbár kor titokzatos emlékei ezek, hanem egy fejlett czivilizáczióé, melynek követelményei körülbelül ugyanazok voltak, mint a minők a mai kornak vannak.

Az aquincumi múzeumhoz hasonló helyi gyüjtemények a külföldön is vannak. Az aquincumi méltóan sorakozik mellejük. Sajnos azonban, hogy már most szűknek bizonyult. Hogy a főváros hatósága ezen bajon segiteni fog, nem lehet kétség, ismerve áldozatkészségét és érzékét a tudomány s mindaz iránt, a mit a haladás a szellemi téren is megkiván.

VIRÁGTELEPEK ERFURTBAN.

Kevés város van jelenleg a földön, hol a virág- és magkereskedést oly nagy mértékben üznék, mint Erfurt türingiai városban. Ennek a városnak határából 150 hektár területet virágok borítanak, mintegy 100.000 négyzetméter területet foglalnak el az üvegházak s legalább 4000 munkás állandóan a kertészetben talál alkalmazást és évenként legalább 600.000 virág- és mag-árjegyzéket küldenek Erfurtból a földgömb minden részébe.

Kétségtelen, hogy Erfurtnak kitünő földje és éghajlata van a virágtenyésztésre; ez azonban nem az egyedüli oka a kertészet nagyszerü felvirágzásának, mivel ily föld és éghajlat bizonynyal több száz más városnál is található. Nagyobb ok az, hogy a nép már századok óta foglalkozik itt a kertészettel s egész nemzedékek tapasztalatát és hajlamát öröklötte a jelen kor. Már a középkorban hiresek voltak itt a barátok, mint gyümölcstermesztők. A XVI. századtól kezdve már zöldséget és más kereskedelmi növényeket is termesztettek s a jelen században egész sereg vállalkozó akadt, kik nagy tőkét és sok üzleti ügyességet fordítanak a virágkereskedésre.

A legkiválóbb ezek közt a Schmidt-család, melyet közönségesen Blumenschmidtnek is neveznek. Ennek a czégnek megalapitója volt az első, ki már évtizedekkel ezelőtt külön megbizottakat küldött idegen világrészekbe, különösen Afrikába, hogy az őserdőkben új virágokat és füveket szerezzenek, sőt egyes helyeken, mint a szép növényeiről hires Fokföldön, külön tenyésztő telepet létesitett s tart fenn nagy költséggel. A czég központi raktára a város belsejében külön háznégyszöget foglal el, melynek változatos és sokoldalú részei valóságos tanulmányt érdemelnek. Külön épületrészben vannak a Makart-bokréták készítésére szükséges szárító és festő műhelyek, a mesterséges virággyárak, üvegházak. A telepnek nagyob része azonban természetesen a szabadban van, hol Schmidt épületei egész kis falut alkotnak s köztök van egy 60 méter hosszú s 7 méter magas üvegház, valószinüleg a legnagyobb kertészeti épület a világon, hol állandóan mintegy 13.000 darab tropikus növény van, a pálmáktól kezdve az apró virágokig. Külön óriási épület van

A BUDAPESTI GYERMEKMENHELY-EGYLET.

Hazánk népesedésének legsötétebb lapját foglalja el a gyermekek óriási halandósága. Szakférfiak kimutatása szerint egy éves korig 32 százalékuk pusztul el. Egytől öt éves korig tizennyolcz százalék. A szülők halála, nyomora vagy vétke által az elhagyatottság szomorú sorsára jutott gyermekek száza közül alig éri el tizennyolcz az ifjuság korát. Pedig Magyarországon a hajléktalan és családi felügyelet nélkül levő *senki fiainak* száma évenként tizenötezerre rúg.

A fővároshoz közel eső falvak temetőinek tömérdek apró fejfája és a dajkaságba vállalt csecsemőkkel iparszerüleg üzött *angyalcsinálás*, magyarázzák meg a statisztika e beszélő számait és világitják meg, hogy mit jelent voltaképen nálunk a társadalom szánandó árvái fölött gyakorolt hatósági gondoskodás és felügyelet.

Biz a humanizmus nemes feladatainak e terén mind máig messze keleten maradt el a magyar kultur-állam, melynek kormánya csak most, több mint száz évvel a lelenczháznak a pozsonyi dietán történt első megsürgetése után lát hozzá komolyan egy «Országos Gyermekmentő intézet» tervezéséhez. Mindeddig a senki fiainak gondját egészen a magyar társadalomra hagyta, melynek ereje, áldozatkészsége és érdeklődése, a jelentkező közszükséghez képest fölötte elégtelennek bizonyult.

Legelől a *gróf Károlyi Kornis Klarissza* által alapitott budapesti gyermekmenhely-egylet járt e téren. Huszonöt évvel ezelőtt feladatául tűzte ki «oly szegény gyermekek, különösen árvák és lelenczek ápolását és gondozását, kiknek szülői vagy elhaltak vagy kórodákban és fogházban sinlődtek.»

S ma, midőn fennállásának jubiláris évébe fordul, *közel ötezer* megmentett és a magyar társadalom számára hasznosan gyümölcsöző emberélet képezi szerény munkásságának és tevékeny felebaráti szeretetének gazdag tőkéjét.

Mert az egylet jótékonysága be nem éri ezzel, hogy gyámoltjainak életét physikailag megmenti. Erkölcsi és szellemi kiképzésükről is gondoskodik. Gyámoltjait értelmes munkásokká, kertészekké és iparosokká képezi és tisztes megélhetésüket biztositva, bocsátja az intézetből szabad szárnyra, keresetre képesen adja vissza a társadalomnak.

S míg az egylet kisebb pártfogoltjait a főváros kilenczedik kerületében, az irgalmas nének vezetése alatt álló Knezics-utczai és a kisdedovóval egybekötött fóthi intézetében ápolja, a felserdültebb finövendékek a rákospalotai Istvántelken berendezett konviktusban vannak elhelyezve. A kisebbek, a hat-évesektől a tizenkétévesekig, a népiskola tantárgyaiban nyernek oktatást. A nagyobbakat, a földmüvelés és közoktatásügyi miniszterek által jováhagyott kertészképző iskola hat éves tanfolyamán, a konyha-, dísz- és fakertészetben, a szőlőtenyésztésben, a kosárfonásban, a kerti eszközök készitésében képezik ki.

A kertészet mellett az arravaló hajlamot és tehetséget érző fiúkat, a telepen berendezett lakatos, czipész- és szabóműhelyekben képzett iparos mesterek tanitják ki. A jövőben a bognár, kerékgyártó, kovács és asztalos ipart is bevonja tanitási körébe az intézet, mely tanonczainak felszabadításáról és kellő elhelyezésükről is gondoskodik.

Hat évi tanfolyam után a növendék az iparostól kapott oklevéllel és az utolsó két évben végzett munkájához mért összeggel lép az intézetből a gyakorlati életbe. A menhely-egylet, mint tehetetlen, elhagyott csecsemőt veszi ápoló karjaiba s mint keresetképes, tizennyolcz éves iparost adja át a társadalomnak s bocsátja pályájára. Most már az életereje teljében levő munkástól függ, hogy tudását áldásosan kamatoztassa.

Ezer okuk van szivesen és hálával emlékezni vissza az intézetben lefolytévekre. Kevés magyar iparos fiának akad gyermekéveiben oly sora, mint a menhely felkarolt árváinak. Szegény szülő nem is nyujthat magzatjának ily életmódot, gondos nevelést és szakszerű oktatást, mint a milyet ez az intézet ád növendékeinek. Pompás helyisége, kiváló berendezése, a fedele alatt folyó élet vonzó képe érdemesek rá, hogy a fővárosból egy-két órára kiránduljunk hozzájok s megismerjük őket. Akár a magyar államvaspályán, akár lóvonaton csakhamar czélunkhoz érünk. Minkettőnek az állomásához egy-

Egészséges, egyszerű, egy takarékos munkás szerény igényeihez mért ételeket kap a gyermek s ez az élelmezés uralkodó főelve. Hetenként ötször kapnak a növendékek húst vagy húsneműt, levessel és főzelékkel; kétszer a leves mellé tésztát. Vasárnap és ünnepnapon sült vagy sütemény tetézi a rendes kosztot. Reggelijök tej kenyérrel; délelőtt és uzsonnára is mindenkinek kijut egy darab kenyér. Hogy a statisztika igényeinek is megfeleljek, följegyeztem, hogy egy gyermekre napi átlagúl tizennégy dekagramm hús és negyvenkét dekagramm kenyér esik. Hogy az intézet növendékei kellőleg vannak ellátva, azt a virgoncz gyermekek virító jó szine bizonyítja. Mosó kékben, könnyü szalmakalapokban futkároznak fel s alá az intézet kertjében. Télen sapkát és melegebb posztóöltönyt viselnek. Egyenruhájuk szerény, de tiszta, akár egy katonáé.

Kaszárnya-szerű hálótermeikben harmincz gyermek alszik elég kényelmesen megvetett vaságyakon. A ruhatárakban is minden növendéknek meg van a maga külön szekrénye. Mosdószobájuk fehér márványasztalokkal, forgó tengelyű márványmedenczékkel, csapos vizvezetéki csövekkel ellátva, nagyon alkalmas a tisztaság

A GYERMEKMENHELY-EGYLET ISTVÁNTELKI INTÉZETE RÁKOS-PALOTA MELLETT.

Linek Lajos rajza.

ember. Azon lesz, hogy igazságot szolgáltasson mindenkinek, de lehetőleg jutalmat is azoknak, a kik támogatják.

Ez az *Andrássy* József volt szerzője egy a 30-as években szintén közkézen forgott kézirati műnek, mely az akkor tárgyalt urbéri javaslatot ügyesen travesztálta, mint a melyben «az asszony és a férj közötti viszonyok vannak megállapítva». Ennek I. czikke így szól: «A férj, mint örökös jobbágy, a feleség engedelme nélkül el nem költözhetik, ha azonban elköltözne, azon esetre egy alkalmatos és a feleség által is elfogadható kezest tartozik állítani.» Majd a további paragrafusokban kifejti, hogy: «a közös kassza mindig az asszonynál leszen és a bevételekről, kiadásokról számolni nem tartozik.» Továbbá (2. §.) «ha a férj halálával árvák maradnak, gyámjok az asszony leszen, oly megjegyzéssel, hogy azoknak vagyonát minden felelet terhe nélkül jó lelkiismerettel elköltheti.» Ismét (3. §.) «ha pedig a férjnek magvaszakadta történt, az asszony fog, habár a férj ellenkező rendelést tett is, minden jószágában örökösödni, ezen javakat bárkinek, annyival inkább egy fiatal második férjnek házassági viszonyjutalom fejében lekötni teljes szabadságában áll» — és így tovább, míg a 7. §. azt a zárhatározatot tartalmazza, «az asszonyi hatóság» czímmel, hogy a «papucskormány-hatóság, valamint eddig, úgy ezentúl is az asszonyoknak férjeikkel való pereikre nézve és általában megállapíttatik, egyedül az asszonyi egyesülethez birtokon kívüli felebbvitelnek fogván helye lenni.»

Hogy milyen vaskossá fajultak néha ezek a tréfák, mutatja *Pribék* Antal ungi követnek *Emődy* János nyitrai követtársa fejfájára szánt következő dévaj sírverse, melynek hű magyar fordítását is csatoljuk hevenyészett versbe szedve.

Originalis.

Joannis Emődy viri fatalis
Exuvios tegit lapis hic sepulchralis.
Propera viator, ne te cura feriat fatalis.
Perniciosi hujus animalis,
Fuit enim vita comite talis
Ut annis merebaretur non bonis, sed malis,
Eruditio illius erat trivialis
Conversationi defuerat salis.
Subditos deplumavit sub specie protectionis dominalis
Fuit corporis calamitosi, coloris infernalis,
Staturae obesae, figurae criminalis,
Hunc tandem in solatium orbis socialis
Etsi sero, deseruit spiritus vitalis.

Azaz:

Nézd vándor, a kit itt ez a sír elnyele
Emődy János volt, a míg élt, a neve.
Hordd odébb az irhát és közel ne gyere,
Nehogy megérintsen dögleletes szele.
Élete olyan volt, hogy a földön vele
Nem a jók, hanem a roszak közt volt helye;
Tudománynyal szegény nem igen volt tele,
Csak paraszt-nyúzás volt mindig a kenyere,
Azért nem is fogyott nyomorék teste le.
Arczára a bűnnek volt felirva jele,
Nem volt becsületes annak a szine se.
Világ örömére helye most itt leve,
Kár hogy nem hamarább szorult a szusz bele.

Mentségére szolgáljon a szerző izlésének, hogy ez a sírvers amolyan baráti ingerkedés kifolyása volt, a milyent jó pajtások és követtársak megengedhettek magoknak. Vidám poharazás, bodor füstfelhők közt sok ily terméke volt a magyar ember humorának.

KELLER HELÉN ÚJABB VIZSGÁJA.

Az a siket-néma-vak leány, a kinek önéletrajzát a «Vasárnapi Ujság» olvasói oly érdeklődéssel kisérték végig, újabban ismét egy hatalmas lépést tett tanúlmányaiban. A Radcliff Collegeban (Cambridge, Massachusetts állam, Éjszak-Amerika) junius 28-ikán újabb vizsgára állott: a szépművészetek baccalaureatusa lett (Bachelor of Arts). Egy erről szóló eredeti tudósítás a következőket mondja:

«A Radcliff Collegeban tartott vizsgálatokat rendkívül nevezetessé teszi az a tény, hogy egy siket-néma-vak leányt is fölavattak. Ehez hasonló eset még nem fordult elő.

Keller Helén még nem volt másfél éves, midőn legfőbb érzékeit elveszítette. Hét éves korában kezdett tanulni. Roppant sok és nehéz küzdelem árán följutott a Haward-egyetem melletti Radcliff nőegyetemre. Ott végezett 1902-ben. Pihenőképen megirta és kiadta önéletrajzát 1903-ban, s íme 1904 juniusa végén már kielégitette magasabb rendű becsvágyát is: egyetemi fokozatot nyert kitüntetéssel.

E csodálatos leányt egyetemi osztálya alelnökévé választotta volt még az első évben s három éven keresztül állandóan megtartotta ezt a kitüntetést. Keller kisasszony nemcsak jó tanuló, hanem jó barát, jó mulatótárs és jó tánczos is tudott lenni. Szeretett kerékpározni, csónakázni s részt vett minden játékban.

Természetes, hogy nem minden tárgyat tudott megtanulni. A szépművészeteket, zenét és rajzot, a khémiát, növénytant, állattant, geologiát és kisérleti természettant vak és siket egyén nem tanúlhatta.

Hogy baccalaureatust nyerhessen, legalább három főtárgyat kellett végeznie. Keller Helén tanúlt franczia, német és angol nyelvet, továbbá alkotmánytant, államgazdászatot, Európa középkori történelmét, angol irodalmat az Erzsébet királyné korából és a XIX. századból, bibliát és végül a filozofia történetét.

Most is Miss Sullivan segítségével hallgatta az előadásokat. A tanulást lehetőleg saját erejéből folytatta az előadás után készített jegyzetei alapján, s ezekből készült a vizsgálatra törhetetlen szorgalommal.

A vizsgán mindenféle melléksegítség el volt tiltva. Miss Sullivannak nem volt szabad jelen lenni. A kérdéseket Braille-betűkkel irva adták át, de az a nehézsége volt, hogy az irásmód nem olyan volt, a milyet ő használt. Még az is nagyon megnehezítette helyzetét, hogy óráját otthon feledte s nem tudta tájékozni magát az idő dolgában.

A vizsga két napig tartott, de az érdekes leány most is diadallal kiállotta minden tárgyból. Latinból: «credit»-tel, görögből «honor»-ral.

Dr. Boros György.

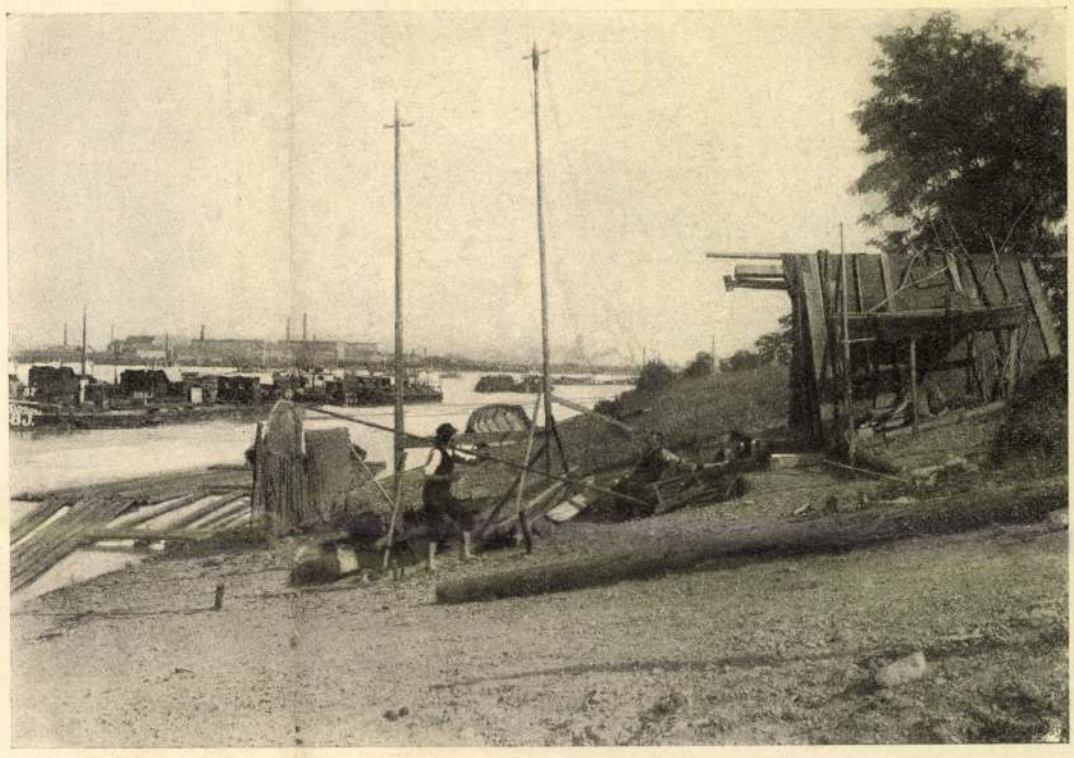

HALÁSZTANYA A LÁGYMÁNYOSON. — Kiss, Ferencz fényképe.

HALÁSZTANYA A LÁGYMÁNYOSON.

Csak épen át kell sétálni a Ferencz Józsefhídon s balfalé térve mindjárt eljutunk a Lágymányosra, mely immár Budapest egyik városrésze, mert nemcsak hogy a térképen utczákra, terekre fel van osztva, hanem paloták is emelkednek már rajta szép számmal s a villamos is minden irányban keresztül-kasul robog útjain. Mindazonáltal az ősi állapotok maradványaival is bőven találkozunk még itt. Láthatunk gabona-kereszteket, szénaboglyákat, a holt Dunaág nádasában csapatostól költ a buvár, a vadrucza; sirályok, szalonkák szálldogálnak, futkároznak a mocsarak közt s ott találjuk még a halászkunyhót is, akárcsak valahol a Tisza, vagy Balaton partján.

Igaz, hogy egy kis különbség mégis van. Hiába, sem a halász, sem kunyhója nem maradhat egészen menten a czivilizáczió szélétől. A halász szájában makrapipa helyett szivarcsutka füstölög, a kunyhó pedig — ámbár rongyos volta kifogástalan — nem náddal, sással, hanem deszkadarabokkal van fedve.

Az ősi állapot küzdelme már ez az ujjal, mely küzdelemben bizonyára emez utóbbi fog győzte maradni s nemsokára bekövetkezik az idő, hogy hiába keresnénk a kis halászkunyhót: háromemeletes, ragyogó kupoláju palotát találunk a helyén.

MESTERSÉGES KRISTÁLYOK.

Régi időben igen kedvelt és tanulságos szórakozás volt a barát-klastromokban az óriási kristályok mesterséges előállítása s egyes gyüjteményekben ma is őriznek még ilyen mesterséges uton előállított kristályokat.

Ilyen kristályokat a legkülönfélébb anyagokból lehet előállítani, leginkább mégis a timsóból. Vesz az ember a drogériában egy font timsót s feloldja körülbelül 150 köbcentiméter meleg vízben. Nem fog az összes timsó felolvadni, egy kevés mindig marad szilárd állapotban belőle, annak jeléül, hogy a víz *telítve* van, vagyis annyi timsó van már benne, a melynél többet nem bír feloldani. Az oldatot ezután lehűtjük, langyos állapotában filtráljuk (szűrőpapiron átcsorgatjuk), s aztán lapos csészébe töltjük. A csészébe tetszésszerinti számú selyemszálakat lógatunk függőleges állapotban s így 24 órára hűvös, de nem épen hideg helyre teszszük, vigyázva arra, hogy az oldat ezalatt meg ne rázkódjék.

Egy nap multával ha az oldatot újra megnézzük, láthatjuk, hogy mindegyik selyemszálon egy vagy több kristály függ, melyek mind — kisebbek vagy nagyobbak, de feltünően szabályos alakuak. Mindegyik kristály egy alaplapjainál összeillesztett kettős gula.

Ezután kiveszszük a selyemszálakat az oldatból, az utóbbit újra fölmelegitjük, kevés új timsót teszünk hozzá, filtráljuk s a selyemszálakat a végükön függő kis kristályokkal együtt újra belelógatjuk. Az egészet ismét 24 óráig hagyjuk csendesen állni. Ez idő elteltével látjuk, hogy a kristályok már jóval nagyobbak, s ha ezt az eljárást állandóan ismételjük hosszabb időn át, a kristályok oly nagyra növekszenek, hogy a selyemszál el se birja. Akkor le kell vágni a kristályt s egyik oldallapjánál fogva az oldatba fektetni, mire minden oldala felől folyton növekszik, kivéve azt az oldalát, a melyen feküdt, úgy hogy tehát, ha azt akarjuk, hogy szabályos alakját megtartsa, minden nap másik oldalára kell fektetni a kristályt.

Természetes, hogy mennél tovább folytatják az eljárást, annál nagyobb lesz a kristály s ha az ember a dolgot hosszú ideig folytatja, akár méteres kristályt is kaphat s ilyenek vannak is több gyüjteményben. Hogy az ily kristály a levegő hatása alatt meg ne töredezzék, be kell vonni valami szintelen fénymázzal.

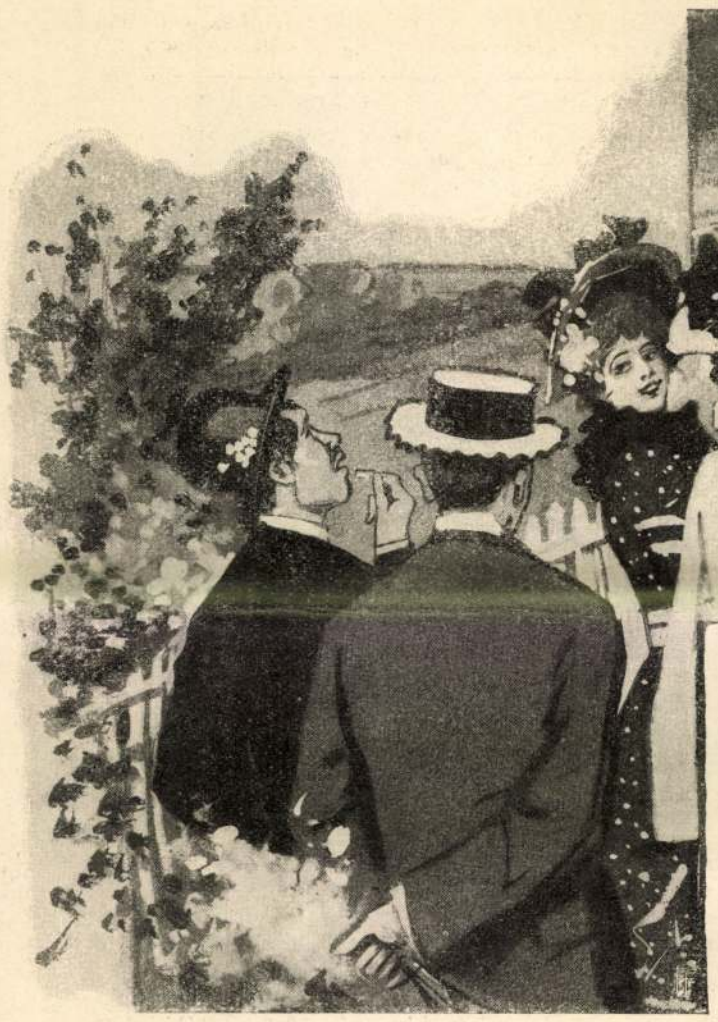

KIRÁNDULÓK CSAPATA A SVÁBHEGYI ÚTON.

KIRÁNDULÁS A ZÖLDBE.

Városok, falvak lakói egyaránt nehezen szokták várni a hosszú, unalmas tél elmulását s egyforma örömmel köszöntik a tavaszt. A vidék lakói aztán folyton gyönyörködhetnek a természet szépségeiben, a szántóföldek, kertek, szőlők elég alkalmasak erre, hanem már a fővárosi ember reggeltől estig hivatalokban, műhelyekben van elfoglalva s leginkább csak az ünnepek és vasárnapok azok, mikor neki is jut valami a szabad természetből.

S az ilyen napokat aztán fel is használják, ha csak épen nem szakad eső. Ki a zöldbe! ez a jelszó, kivált májusban és junius elején, midőn már teljes pompájában van a természet, de nagy melegek még nincsenek. Túlzsúfolt villamos kocsik, omnibuszok szállítják az emberek ezreit a városliget, népliget, Gellérthegy, Margitsziget felé; nem kevés azok száma sem, a kik a Svábhegyre igyekeznek a fogaskerekün, a vállalkozóbb szelleműek gyalog is. Egész csapatokat látni, férfiakat, nőket, a mint sűrű tömegekben vonulnak felfelé az erdős, ligetes, cserjés hegyoldalon.

De irányuljon bár a kirándulás a városliget, népliget, Svábhegy felé, vagy más helyre, annyi bizonyos, hogy mindenütt csakhamar felkeresik azokat a helyeket, a hol enni és inni lehet. Hijába, már e nélkül nem volna kirándulás a kirándulás. Hajdanában maguk vittek a családok ilyen utakra eleséget: sonkát, hideg csirkét, más effélét, hozzá pár üveg borocskát, letelepedve a szép zöld pázsitra úgy lakmároztak kedélyesen, nagy megelégedéssel, de ma már e tekintetben is változott a világ. Nemcsak a rigók vertek fészket a bokros, erdős virányok közt, hanem a korcsmárosok, vendéglősök is, a kik igen szivesen látják mindenha a főváros arravetődő polgárait.

S a polgárok méltányolják ezt a szives indulatot, oda telepesznek az asztalok mellé és fogyasztják a sört, szalámit, sóskiflit kifogástalan buzgósággal. És mivel ottan körül nemcsak rigók, fülemülék, hanem czigánybandák is találkoznak, csakhamar általános lesz a jókedv, derült a hangulat.

Egyik-másik kirándulónál kelletén túl is derül s mély elszenderedésben végződik. Lekönyököl az asztalra s a vidám zsongás, az andalító czigányzene mellett bizony nem csuda, ha leragadnak a szempillái s még azt sem veszi észre, mikor a feleség, meg a jószivű szomszéd nagynehezen valami kocsihoz vezetik.

Csak otthon ébred fel másnap boldog álmodozásaiból s csak mikor a haragvó hitves vésztjósló ábrázatát megpillantja, akkor jut eszébe, hogy a tegnapi vidám lakoma után most következik még a fekete leves!

Linek Lajos rajzai.

HAZAFELÉ A KIRÁNDULÁSRÓL.

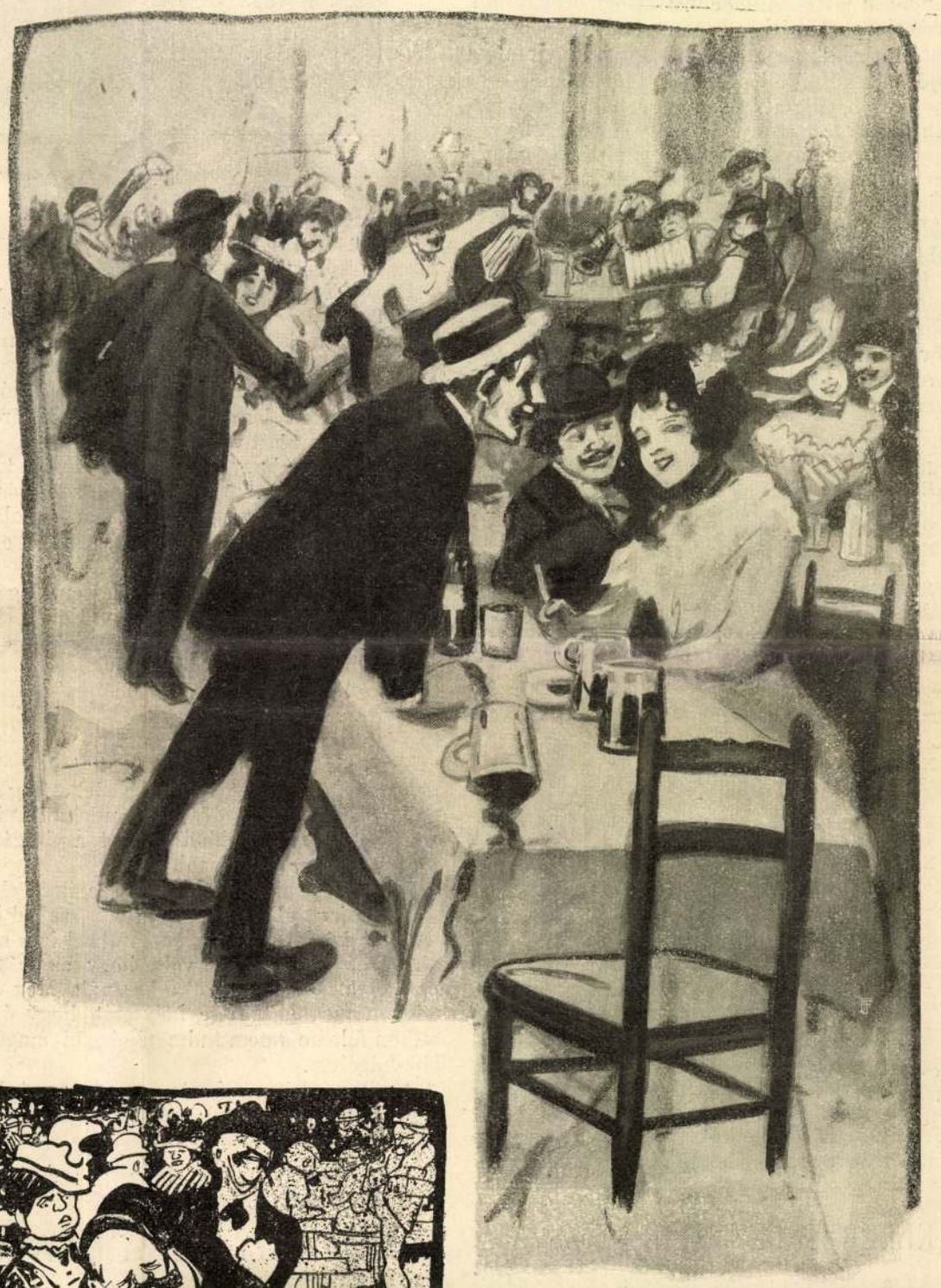

KIRÁNDULÓK A VENDÉGLŐBEN.

EGYVELEG.

* **Nagy idegenforgalom.** Svájczot évenként egymillió kétszázezer utas keresi fel. A rendelkezésükre álló szállodák és éttermek bevételét 260 milljó koronára becsülik. Még nagyobb azonban Nizza forgalma, hol évenként átlag kétmilliónyolczszázezer ember fordul meg, kik átlagos számítás szerint 840 millió koronát költenek el.

* **A világ leggazdagabb városai** közé tartozik Basel, melynek 124 ezer lakosa 840 millió koronát érő ingatlanok után fizet jövedelmi adót. Baselben 180 milliomos él.

* **A Szibériába száműzöttek** vagy kényszermunkára itélt orosz alattvalók száma harmadfélszázezerre tehető. Ezek közül vagy 86 ezer külön telepítvényeken marhatenyésztéssel vagy földmíveléssel foglalkozik. A többi fegyházakban és erődökben sinylik s aránylag rövid idő alatt elpusztul. Közepes számítás szerint I. Miklós czár trónra lépte óta több mint két millió orosz került Szibériába.

* **A Kairótól Afrika déli csúcsáig** tervezett óriási vasút építése helyenként már megkezdődött, sőt annak 480 kilométerre terjedő legnehezebb része Bulawayo és a Zambezi folyó közt nem sokára el is készül. A vasutat az egyiptomi s a többi érdekelt kormányok beleegyezésével egy angol társulat építi.

* **Nagy vagyon.** Soha senki oly gyorsan milliárdokat nem szerzett, mint a dél-afrikai Beit, kit ez idő szerint a világ leggazdagabb emberei közé sorozanak. Vagyonát négyezer millió koronánál többre becsülik s jövedelme oly nagy, hogy tőkéjét évenként száz millióval gyarapíthatja. Beit óriási vagyonát huszonöt év alatt szerezte.

— De ha elmegy, nem kapja meg az államsegélyt! — kiáltott rá a pap.

— Nem kell nekem alamizsna, — intett türelmetlenül az öreg. — Úgyse tanítok én fizikusnak egy parasztgyereket se, nekem ne parancsoljon a miniszter.

A pap vállat vont s kétségbeesetten nézett rám, mintha azt mondta volna, hogy: bolond, hát bolond!

Csöndben ittunk egyet, aztán szótlanul ültünk egymás mellett jó ideig.

— Tizenkét forintot kért Katona? — kérdezte a pap. Talán csak azért szólt, hogy jelezze, megéreztesse, hogy ő azért nem fordul el haraggal tőle.

A tanító megmozdult s szaporán szipogatta a pipát. Apró szókkal mondta.

— Hát tulajdonképen tizet kért, de hát azt mondtam neki, hogy: nézze barátom, magának vissza is kell ám onnan jönni, hát adok még két forintot visszafele útra.

A pap nem bírta tovább, felállott. Csaknem szétpattant. Fújt. Járkálni kezdett.

Nagysokára szólalt meg a tanító még egyszer.

— Meg osztán, . . . a feleségem . . .

Elhallgatott s még szaporábban, pislogva szivogatta a pipát.

— Mi baj a feleségével?

— Hát hogy én még csak maradtam volna, mer mán egészen elfelejtkeztem arrul, hogy el is kell innen menni ecczer, de a feleségemmel összekaptunk az este, osztán azt mondta az asszony, hogy mán nem szeretem ütet, mán a falut szeretem, nem ütet! Azér nem megyek el innen. Bezzeg, mikor még ütet szerettem, akkor tudtam minden esztendőbe költözni, pedig akkor tele voltunk pulyával . . .

Mint villámlobbanásban, úgy látszott meg ennek az embernek az igazi képe . . . S mint valami csodalényre bámultam a konokfejű öregre, a ki furcsa, bamba daczczal nézett maga elé a pohárba, az üres pohárba.

A pap is leült, lekönyökölt, maga elé meredt, aztán megszólalt.

— Beszéljen vele valaki! . . . Na hát! Egy hetven esztendős vén ember! A ki egy hatvan esztendős öreg asszonynak egy bolondos szavára felszedi a sátorfát és megyen tovább világgá, mikor már megpihenhetne a negyvenesztendős bujdosás után . . .

Félve és féltve néztem az öreg tanító arczába. Semmi sem volt azon. A könny nyoma is úgy elpárolgott, mintha a nap felszáritja a vízcsöppet.

Végre megszólalt:

— Én nem egy hatvan esztendős vén asszony szavára indulok meg . . . hanem a *feleségem* szavára! . . . Ha neki így jó, nekem még jobb! . . .

Fölvetette a fejét s fölbiggyesztette az ajkát.

Kétség s remény közt néztem. Minden ember valami nagy, nagy titok. És a legszimplább is megfejthetetlen. Emberészszel elérhetetlen.

GRÓF APPONYI ALBERT AMERIKÁBAN. — DÍSZLAKOMA A CLEVELANDI HOLLENDEN-HOTELBEN.

(Apponyi mellett jobbra Kohányi Tihamér szerkesztő, gróf Pejacsevich Elemér washingtoni osztrák-magyar attasé, Sullivan ügyvéd, báró Forster Pál pittsburgi konzul; balra Harrick volt ohiói kormányzó, Ludwig clevelandi konzul. — Az első asztal baloldali végén Linek Lajos festőművészszel Piukovics József, Kovács Ernő és Smialovszky Tibor, Apponyi kiséröi és Schreiner clevelandi alkonzul.)

APPONYI CLEVELANDBAN.

A magyarság ünnepe az «amerikai Debreczenben».

Cleveland, O. február végén.

Gróf *Apponyi* Albert amerikai diadalútjának legnevezetesebb állomása volt az Ohio állambeli *Cleveland* városa. Ez a nevezetesség első sorban magyar vonatkozású. Amerikai részről már a miatt is természetes volt Apponyinak Clevelandban való ünneplése, mert hiszen az Egyesült-Államok két, hatalmas erkölcsi súlyú testülete, a Civic Forum és a Peace Society (Béke-egyesület) meghivására jött Magyarország nagy fia Amerikába és angolnyelvű felolvasását ez a két testület rendezte Clevelandban is. Ohio-államnak ebben a virágzó városában azonban az 563,000-nyi lakosságnak mintegy tizenöt százaléka magyar, még pedig tősgyökeres magyar, és Amerika legnagyobb magyar erkölcsi testületének, az Amerikai Magyar Szövetségnek az égisze alatt olyan fogadtatásban és ünneplésben részesitette az «amerikai Debreczen» gróf Apponyi Albertet, hogy az Egyesült-Államok sajtója, a legteljesebb elismerés hangján, hasábos czikkekben emlékezett meg a clevelandi Apponyi-ünnepségekről. Apponyi az Amerikai Magyar Szövetség fölkérésére külön, magyar előadást tartott az amerikai magyarságnak a clevelandi Hippodrom-szinházban, (a melynek a nézőtere háromszor akkora, mint a budapesti Népszinházé.

Február 18-ikán délután érkezett Apponyi Clevelandba. Az Erie-vasút pályaházában és környékén 25,000 magyar jelent meg a fogadtatására. A magyar egyesületek zászlóik alatt, zenekaraikkal. Ezek állottak sorfalat a pályaházban és környékén. Huszonötezer magyar torokból szállt az éljenzés Apponyi felé, és a magyar meg amerikai zászlókkal diszitett utczán, melyen Apponyi automobilja a menet kiséretében végigvonult, szeretettel vettek részt az amerikaiak is az ovácziókban.

Aznap este tartotta meg Apponyi angol fölolvasását a clevelandi Engineers Hall-ban előkelő közönség előtt, a mely — élén Herrick volt kormányzóval — lelkesen ünnepelte őt.

Másnap, vasárnap a clevelandi magyar egyházakat és templomokat, utána a legnagyobb amerikai magyar lapnak, a «Szabadság»-nak a szerkesztőségét látogatta meg, majd pedig az Amerikai Magyar Szövetség vezetőségének a kiséretében a clevelandi Kossuth-szobrot ment megkoszorúzni.

Délután folyt le a clevelandi illetve az amerikai magyarság igazi ünnepe a Hippodrom-szinházban, a hol Apponyi a túlzsufolt nézőtér. 4000 magyar előtt tartott lelkek mélyére ható előadást a jelen Magyarországjáról. A beszéd hatása alatt elemi erővel tört ki a lelkesedés, a mely folytatását nyerte este, a Hollenden-hotelben tartott diszlakomán. Megjelent itt — az amerikaiak előkelő képviselőin kivül — a clevelandi és amerikai magyarság szine java. A lakoma ünnepi szónoka Kohányi Tihamér, az Amerikai Magyar Szövetség elnöke, a «Szabadság» szerkesztője volt, a kinek nagyértékű beszéde általános tetszést és elismerést keltett. Gróf Apponyi Albert megilletődötten köszönte meg Kohányi Tihamérnak és az Amerikai Magyar Szövetségnek az ovácziókat. Másnap reggel Apponyi Chicagóba utazott.

TOMPA MIHÁLY LEVELEI.

Tompa Mihály életének két időszakából, ifjú- és férfikorából származnak azok a levelek, melyeket itt bemutatunk. A négy levélből kettőt 1842. és 1843. években, vagyis költői pályája kezdetén intézett *Bajza* Józsefhez, mint az *Athenaeum* szerkesztőjéhez, kinek verseit közzététel czéljából megküldötte. Az 1843 február 12-ikéről kelt levélnek érdekes az a részlete, hol Tompa köszönetet mond Bajzának az Athenaeum megküldéséért. Bajza ugyanis azzal honorálta a fiatal irókat, hogy megküldötte «tiszteletből» az Athenaeumot, ha több dolgozat után az illetők bizalmat ébresztettek maguk iránt.

Az elismerésnek ez volt abban az időben a legmegtisztelőbb formája. Következett ezután a még nagyobb elismerés, mikor a fiatal iró nemcsak tiszteletpéldányban, hanem honoráriumban is részesült. Például: két vagy három forintban a jobb versek után és három krajczár soronkénti díjazásban a kisebb prózai közlésekért. Tompa az Atheneum megszüneséig (1843), úgy látszik, az elismerésnek csak első módjában részesült, de hogy menynyire nagy dolog volt ez is abban az időben, kitűnik Tompa ama hálás szavaiból, melyekkel Bajzához küldött levelét bevezette. «Nem irhatom le az érzelmet, — irja, — mely meghatá keblemet nagybecsű lapjának . . . megküldésével. A másik két levél *Egressy* Gábornak, a hires szinművésznek szól, a ki a hatvanas évek elején Budapesten szinházi lapot szerkesztett «Magyar Szinházi Lap» czímen, melybe koronként Tompa is irogatott. A négy levél különben így hangzik:

I.

(Bajza Józsefhez.)

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Mélyen tisztelt jó uram!

Nem számítom ugyan magam azon ifjak közé: kik a' szegény Pegazust, minden áron a' Heliconra törekednek sarkantyúzni: de miután az Atheneum nagybecsű lapjain nehány jámbor verseim helyet nyerni szerencsések valának: bátorkodom ezen újabbakra nézve is a' Tekintetes úr' kegyességét, illő szeméremmel s alázatos tisztelettel kérni.

Két ifjú fölszólíta: Zárnám magaméhoz s küldeném föl verseiket; egyiknek ugyan javallám: rövidítse, másiknak: javítsa meg: de ők feltételök mellett maradván, kéréseiknek engedni kénytelen valék.

Egyébiránt mély tiszteletem mellett vagyok Sárospatakon 1842. 5. máj.

Tekintetes szerkesztő úrnak

Mélyen tisztelt Jóuramnak

legalázatosabb szolgája:

Tompa Mihály.

II.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Nem irhatom le az érzelmet, melly meghatá keblemet nagybecsű lapjának — mellynek megküldésével csekélységemet szerencsésíteni olly kegyes vala — vételekor.

Fogadja a' Tekintetes úr szivem' egyszerű, de tiszta háláját! melly azon forró óhajtással párosul: vajha megnyerhetné helybenhagyását mindaz, mit gyönge tehetségem adni képes leend!

Küldöm ezen egy pár versezettel a' Kovács Sándor barátomnak már régen átadottat is, kit bár megbiztam, hogy Pestre érkeztekor azonnal adja át a' Tek. Úrnak: de azt — meg nem foghatom, miért? — mindeddig nem tevé.

Többire magamat kegyességébe mindenkorra ajánlva, vagyok Sárospatakon Febr. 12. 1843.

A Tekintetes Úrnak alázatos szolgája

Tompa Mihály.

Tompa e levelek után, illetőleg a levelekkel egyidejűleg küldött versei révén csakhamar «arrivée» lett az irodalomban, mert az Athenaeum tekintélye alatt megjelent versek és irások szerzőit az iróvilág szintén akczeptálta. Az Atheneum 1893-ban megszűnt ugyan, de Tompának ekkor már jó neve volt a költők között, úgy, hogy a «Pesti Hirlap», «Honderü» és «Életképek», alighogy megalakultak, egymásután szólitották fel a közreműködésre. Következő két levelét Egressy Gáborhoz intézte, a ki szintén verseket kért tőle lapja számára. Az első levél gondolatmenete érthetővé válik, mihelyt tudjuk, hogy az abszolutizmus alatt keletkezett.

III.

Édes barátom! Itt van a vers; nem tudom ugyan; ha nem kényes természetű-e egy kissé? Eléggé elrejtettem; hogy *a magyar a némettel soha se volt és soha se lesz egy.* Ha úgy volna: tégy jegyzéseket s küld vissza, hogy magam tegyem meg a javítást. Nem látom ugyan által, mikép lehetne változtatni, elrontás nélkül; mégis tégy akkép, mint mondom.

Azután felette leköteleznél: fölmentve az alól, hogy mindig elbeszélő költeményt adjak lapodba. *Én nem vagyok epicus, balladairó,* sat. Talán lírai dolog is megjárná, ugyis adtál már ilyenfélét is.

Isten áldjon meg kedveseiddel együtt!

Hanva, 1860 ápr. 28.

IV.

Kedves barátom! Sajnálom, hogy szives meghivásodnak már nem tehetek eleget s nem mehetek hozzád ebédre. Családaink (az Aranyé s enyém) az éjjel véletlen megérkeztek; s most már természetesen velök kell maradnom s ezer dolgaikban segítenem. Pedig beh szerettem volna a hires erdélyi útról is hallani tőled valamit. Tisztelt családodnak tiszteletemet nyilvánítván, magadat százszor ölelve, maradok hived

Tompa Mihály.

AZ ARADI CSATA.

1849 február 8 án.

Az aradi csata egyik legnevezetesebb ütközete volt az 1848/49-ik évi szabadságharcznak. Arad város az ország egyik legfontosabb pontja volt azon időben. Ha az osztrák seregek Arad várost elfoglalhatták volna, akkor az aradvármegyei oláhság egyik irányban Világostól Halmágyig, másik irányban egész Hunyad vármegyéig csatlakozott volna Janku és Axente Szevir erdélyi oláh felkelő seregéhez; de míg Arad a magyar kormány kezében volt, addig az aradi nemzetőrség a vármegye oláh lakosságának fellázadását meg tudta akadályozni, a minthogy leverte az ilyen irányú mozgalmat Világoson és Zámon, a hol az oláhok felkelését és az erdélyi oláh sereghez való csatlakozását az aradi nemzetőrök fegyverei akadályozták meg.

Arad városnak ezt a nagy strategiai és politikai fontosságát jól ismerték az osztrákok, azért az osztrák helyőrség által elfoglalva tartott aradi vár parancsnoka, Berger tábornok már 1848 szeptemberben megindította a tárgyalást a városi hatósággal a városnak az osztrák katonai hatóság részére való feladása iránt. Ez a tárgyalás kezdetben csak békés izenetváltásokból állt, de néhány nap alatt már követeléssé vált s a város összelövetésével fenyegetődzött. Arad város polgársága a felszólítást mindannyiszor elutasította, a fenyegetődzés ellen pedig a város nemzetőrsége Gál László őrnagy vezetése alatt fegyverbe szállt és maga a nemzetőrség erélyesen védelmezte városát. Az után Berger kezdte beváltani fenyegetését és a várból kezdte bombáztatni a várost.

A nemzetőrségnek jöttek azután segítő csapatai: a debreczeni pirospántlikás önkéntesek, a békésvármegyei, a vásárhelyi nemzetőrök és pár újont szervezett honvéd zászlóalj. Ezek védték a várból bombázott várost. A magyar hadsereg ágyukkal lőtte a várat; a várőrség pedig bombázta a várost. Az osztrákok az után elhatározták, hogy Arad várost hadi erővel elfoglalják. A Rukavina és a Leiningen ezredek mintegy 6000-nyi szerb felkelővel elindúltak Temesvárról Arad város meghódítására. Már február 7-én Orczyfalván voltak s még akkornap a magyar sereg Új-Aradról átvonúl Aradra és ott védelmi állásba helyezkedett. Február 8-án reggel megkezdődött a csata. Az osztrákok a Maros jegén átnyomúlva a magyar sereget annyira visszanyomták, hogy az egész magyar sereg kivonúlt a városból.

A honvédség és nemzetőrség e kivonúlása rémületbe ejtette a város magyar lakosságát. Mindenki iparkodott menekülni a városból. Férfiak, nők gyermekek tömegesen menekültek. Mentek czéltalanúl. Mi is együtt mentünk a menekülőkkel. Atyám nem volt velünk. Előtte való napon bombázták össze a várból a házunkat s atyám ott volt, hogy a romok között megmentse, a mi még megmenthető volt. Édesanyánkkal mentünk mi gyermekek kifelé a városból a pécskai úton. A hol most a honvéd lovassági laktanya van, ott volt akkor a városi sörgyár és ennek a gyárnak akkor volt bérlője, Ackermann előkelő aradi polgár, felismert bennünket a menekülők között és nem engedett tovább menni, hanem felvitt az ő vendégszerető családi körébe. Ott már az egész lakás tele volt menekülő ismerőseivel, a kik mind a legnagyobb bizonytalanságban és a legnagyobb aggodalommal gondolnak a legközelebbi jövőre s csak azt tartották bizonyosnak, hogy a két ezred osztrák katonasággal jött sok ezernyi fegyelmezetlen szerb felkelő ki fogja rabolni, fel fogja dúlni elhagyott otthonukat.

És valóban a bevonúlt osztrák sereg a dolgot a maga részéről egészen befejezettnek tartotta s lovas küldönczökkel izente Temesvárra, hogy Aradot az osztrák sereg elfoglalta. A sereg két alkotó része közül mindenik a maga hajlamait követte. Az osztrák ezredek tisztjei gondoskodtak a maguk és legénységük ebédjéről. Megszállották a «Bárány» és a «Három király» vendéglőket és a vendéglők udvarain nagy üstökben főzték a gulyáshúst, a tisztek pedig bevonúltak a Bárány vendéglő étkező termébe. A sok szerviánus is követte a maga hajlamait és elindult a városba rabolni. Az egész betörő osztrák sereg már teljesen biztonságban érezte magát; a magyar sereget a városból annyira kivertnek tartották, hogy a Fő-téren túl még előörsöket sem állítottak.

Midőn mi az Ackermann vendégszerető házában megvonúlt menekülők az ebédnél ültünk, egyszerre a pécskai út felől dobpergést hallottunk. Arról csak a városból kivonúlt magyar sereg jöhetett. Nagy örömmel szaladtunk le mindannyian és midőn a sörgyár udvarából kiértünk az előtte levő országút szélére, éppen akkor kanyarodott felénk a Pécskai út felől egy határozott lépésekkel haladó honvéd csapat. A 29-ik honvéd zászlóalj Asztalos Sándor százados vezérlete alatt. A honvédeket az aradi nemzetőrök egy erős csapata követte. Az után három ágyút vontattak, melyek mellett aradi polgári tüzérek, Günther Antal vendéglős és Schmidt József czipész polgári tüzérek vezették az ágyúk körül levő, szintén aradi polgárokból álló, tüzércsapatot. Az ágyúk után lugosi nemzetőrök és a békési szabadcsapat következtek. A sereg élén Asztalos Sándor százados és Boczkó Dániel országgyűlési képviselő, kormánybiztos haladtak. Ez az összesen nem egészen ezer emberből álló elszánt csapat indúlt a csaknem tizszerannyi ellenségtől visszavenni az osztrák sereg által már végleg elfoglaltnak tekintett Arad várost.

Ez a maroknyi sereg a Kossuth utczán végig haladva, a Templom-utczán gyors menetben jutott el a város főterére. Képünkön látható a Templom utcza azon része, hol Asztalos Sándor a maga kicsi, de elszánt csapatjával a Fő-térre jutott. A Templom-utczával szemben a Fő-tér másik oldalán volt a Bárány vendéglő, ettől jobbra, a minoriták kolostorával átellenben volt a Három király vendéglő. Ebben a két vendéglőben ebédelt a két osztrák ezred. A legénység az udvaron, a tisztek mind a Bárány-vendéglő nagy éttermében.

Mikor Asztalos Sándor a Fő-térre ért és serege a hozzá csatlakozott polgárokkal nagy éljenzéssel a Fő-téren kibontakozott és a 29-ik zászlóalj legénysége az utcza másik oldalán levő Rukavina- és Leiningen-ezredbeli őrökre megkezdte a lövöldözést, a két osztrák ezred legénysége és tisztikara riadtan hagyta abba az ebédelést és az utczán meglátva a csatakészen álló honvédséget, nem szállt azzal szembe, hanem futott a sok osztrák katona mind a két vendéglőből a tisztjeivel együtt a Bárány-utczán és Püspök-utczán a befagyott Maros felé s annak jegén át a várba. A szerb felkelők egy része a városháza tájékán tanyázott, a másik rész a városban rabolgatott. Vezérük: Joannovits császári őrnagy, megkisérelte őket összeszedni, de mikor ezek a felkelők látták, hogy a rendes katonaság is futással menekül, ő közülük némelyek lőttek a magyar seregre, de ezekkel a lövésekkel is csak a visszavonulásukat fedezték. Közben egy aradi pinczér lelőtte a szerbeket csatarendbe állítani iparkodó Joannovits őrnagyot és midőn a szerbek vezérük elestét látták, ők is futni kezdettek. Az így megriadt ellenség bát-

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI ÙJDONSÁGOK együtt: egész évre ... 12 frt, félévre ... ... 6 «. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre ... 8 frt, félévre ... ... 4 «. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre ... 6 frt, félévre ... 3 «

12-dik szám. 1879. BUDAPEST, MÁRCZIUS 23. XXVI. évfolyam.

Szeged — a milyen volt.

Vajjon megirhatom-e még valaha azt a czimet: Szeged — a milyenné lett!? Ez a kérdés százszor is megfordult eszemben ama gyászos éj óta, a melyre egy iszonyatos reggel virradt.

A megsemmisülés rémséges tökéletessége, melynek hű, igaz képét sem élő szó, sem toll, sem ecset visszaadni nem birja, mely előtt a legmerészebb képzelet is szárnyaszegett madár, kifacsarta a menekülőkből a szót: „soha sem térünk többé viszsza!“ S az ember a csapás óriási tulsulyának közvetlen behatása alatt hitet, reményt vesztve, első pillanatban elhitte, hogy igy lesz!

Pusztaszer népe elszéled, világgá megyen; a honalkotó ősök telepei felett majd sirhat a rónák szele, üvölthet a puszták vihara, hogy, beléfáradva, tért adjon a délibábok csalfa, foszló játékának. A nyom nélkül elsodort házitüzhely helyén, hol egy nemzedék a másiknak adta át örökbe a romlatlan tiszta magyar erkölcsöt, a magyarság igaz magyarságát, felüti magát a fakó gyep, rajta majd a katangkóró, bogáncs folytatja nemzedékről nemzedékre az elgazosodást, — buján teremhet, mert hiszen az eltemetett boldogságból szivhatja életnedveit!

Szörnyü egy kép ez!

Azt kérdik: hogyan nézhetett ki Szeged ama rettentő reggelen? Oly hullámsirba volt temetve, melynek szélei ösz-

SZEGEDI ÁRVIZ. — MENEKÜLŐK SZÁLLITÁSA A GŐZHAJÓZÁSI ÜGYNÖKSÉG ÉPÜLETE FELÉ.

(A hely szinén készitett vázlata után rajzolta Linek Lajos.)

szeforrtak a látóhatárral s a mi itt-ott szigetként e sirból kiállott, az tanyája volt a hitet, reményt, gondolatot vesztett kétségbeesésnek; bizony ilyennek, mert azok az édes otthonok a szó legridegebb értelmében megsemmisültek, a meleg vályogos, vert földfalak iszappá oszolva, ott kanyarogtak a szennyes árban. Igy nézett ki!

A haragvó föld rengése által halomra döntött Liszabonnak otthelyt hevertek a romjai, — Szeged „romjai“ ki tudja hol, talán a Dunatorkolatok deltájában rakodnak majd le zátonynak! Pompéjit, Herculanumot századok mulva kiásta az emberiség kutató szelleme a Vezuvio hamurétegeiből, ráismerhetett letünt korszakok, szétfoszlott birodalmak népe otthonára — Szeged *volt*, a bősz áradat elnyelte, parányokra szedte szét, — nyoma iszap, ezt megszárithatja az alföldi nap heve s az igy megalkotott kérget meghasogathatja kénye-kedve szerint.

„Soha sem térünk többé vissza!“ Rettentő egy mondás ez, — szerencsére csak a csapás közvetlen sulya szoritja ki szivből szájból, — mert valóban nem igaz!

Liszabon ugyanott épült fel ujra, a hol romba dőlt; ugyanazon a kérgen, mely alá Pompeji temetkezett, a Vezuvio izzó torka szélén, ismét otthonokat teremtett az utód; — és ama szegény svájczi falvak jó népe, melynek otthonát már csak e század folyamában is kétszerháromszor rombolta szét a lavinák zúzó ereje, egy tapodtat sem távozott a végzetes lejtők alól, tulajdon arra a helyre épiti ujra viskóit, a hol már annyiszor elpusztultak!

Ki a megmondhatója, hogy mi az, a mi oly ellenállhatatlanul vonzza vissza az embert ahhoz a helyhez, a melyen bölcsője ringott, még akkor is, ha azt az elemek könyörtelen hatalma hitvány röggé változtatta, — ha e hatalom még folyvást fenyegeti is?

Az egész élet öröme, buja, emléke ezer gyökérszálat bocsát abba az anyaföldbe; nem veti azt ki onnan a föld rengése, nem öli el a tűzokádó hamva, lávája; nem mossa ki azt onnan semmi áradat; visszaédesgeti az embert a szeretet emléke s a kalauzok kalauza: a jobb jövő reménye.

Erősen is hiszem, hogy most is ugy lesz az s a mi *Vasárnapi Ujság*unk, mely a szörnyü csapást regisztrálja, még a most élő nemzedéknek elmondhatja majd: milyenné lett Szeged, hü népe erős akaratából — a drágán, igen drágán megvásárolt tapasztalás utmutatása mellett.

*

Minden embernek, már t. i. olyannak, a ki itt-ott csak kimozdul a fészkéből, hogy lásson s tapasztaljon — van egy-két olyan városa, a melyet nem tud megszeretni, a melybe nem igen tér vissza; de van olyan városa is, a melyet rögtön megkedvel s valahányszor utra kél, ha kerülővel is, mindig szivesen fölkeresi; örömmel látja ismét, gyönyörködik benne; — ugy fejezzük ki azt, hogy otthonosan érzi magát benne.

Nekem Szeged ilyen kedves városom volt. Nem volt nekem ott „kompániám“, nem huzott nekem ott a czigány soha. Egy igazi barátom, annak jó családja, az volt a tanyám; a város maga az ő házaival, házikóival, viskóival, hoteljeivel, kurtakorcsmáival, folyamával, legkivált pedig pezsgő népéletével — ez, ezeknek szemlélése volt az én mulatságom, melylyel soha sem tudtam betelni, mert az egész minden izében oly tősgyökeresen magyar volt, e mellett még oly sajátsággal is birt, mely bizonyos mértékben megkülönböztette az Alföld nagy, tulnyomóan földmivelő városaitól és ez különös érdekességét kölcsönözött neki.

Nem volt itt az a dübörgés, tolongás, nehéz levegő, az épületeknek uralkodása a szabadon hagyott tér felett, a mint ezt nyugaton már félannyi lakosságu városokban is megérezzük; itt minden szélesre hosszura volt eresztve ugy, hogy a rengeteg piacz egyik szélére épitett néhány divatos, palotaszerü ház a tér tulsó széléről tekintve szinte szerénynek tünt fel. Minden a rónához volt alkalmazva, — ehhez és az alföldi magyar ember természetéhez, mely a legparányibb viskó mellett is tágas tért kiván, hogy beérhesse vele az a magyar szem, mely a mióta csak lát, mindig szabadon kalandozhatott végig és kereken a rónán és látóhatárán.

Szeged főtere még a legközönségesebb hétköznap reggelén is ép annyira sajátságos, mint életteljes képpel örvendeztette meg a szemlélőt, mert oly sokaság végezte ott a vásárt, hogy azon a rengeteg téren is uralkodott, azt szinte megtöltötte.

A mire a magyar konyhának csak szüksége lehet, az itt mind, szinte végtelen sorokban, nagy halmazokban volt ki s felrakva s a mi még a nagyvárosi embernek is legott feltünt, az a tisztaság volt, a mely az eladók s vevők ruházatában, az árukban uralkodott.

Kevés magyar város fehérnépe oly, mondhatni, finnyásságig rátartós a ház falának fehérségére, a ruházat mocsoktalanságára, mint a szegedi; — most, ki tudja, mikor mosogathat megint magára, mikor meszelgethet ismét saját házatáján!

A halaspiacz sajátságos négylábu ládáival, a melyekben a drága kecsegétől kezdve le a silány keszegig a kanyargó Tisza minden ehető hala kapható volt, s a karcsu ollós rák csak ugy nyüzsgött benne, — külön volt, közelebb a folyóhoz; a karfák által körülfogott minden nagy négyszögben más-más czikkek voltak kirakva. A hol paprikát árultak, ennek vörös szine uralkodott mindeneken, a hol zöldséget, ott zöld volt minden; a cserépedény egy kis versenytérnek is beillő darabot boritott; a hentesek, mészárosok, szappanosok sátrai szemközti sorokban utczaszámra állottak; a kendős zsidóság, a patyolatosok gyékényei hosszu sorokban nyultak el — és az adóvevő nem volt „uri“ nép, hanem alföldi magyarság, az, a melyet a vagyonosság nem bir arra, hogy ruhát cseréljen s kezebőrét „kimélje“.

Dolgos, szerző egy nép, ezt az első pillantás megmondta a nézőnek. Nem az a szemlélődő, szófukar népség volt ez, a milyenre az Alföldön többnyire bukkanunk; a szegedi nép élénk mozgásu, élénk szemjárásu, vidám nép, mely könnyen ereszti a szót; az okosság, néha épen a furfangosság kicsillan belőle. Ezért is volt azután Szeged a tiszta magyar városok között iparban, kereskedésben az első; nem kellett azt biztatni, hogy a korral haladjon, vegye be mindazt, a mit a haladás nekivalót hozott.

Olyan vasárnapi templomjárás a legérdekesebb látványok közé tartozott. Az ünneplő nőimentéken nem volt se bárány, se rókatorok, szövetét nem szolgáltatta a házi ipar rozoga szövőszéke, az bizony néha franczia kék bársony volt hattyuprémmel, de aztán mégis magyar szabásu. Egyátalában kivált a női viseletben a házi iparnak alig volt még nyoma s ezt az ember hajlandó lett volna „sajnálattal tapasztalni“, mert a házi ipart a gazdagodás eszközének tekinti. De megszünt a sajnálkozás, mihelyt az ember e nép foglalkozását látta.

A midőn Bakay barátom gyárát gőzerőre rendezte be s beállitotta a legujabb szerkezetü angol fonógépeket, a szegedi leányok pár hét alatt ugy eltanulták a behozott szász fonómester fogásait, a gépen való fonás minden csinját-binját, hogy a fonómester elmehetett. S igy volt ez mindennel. A szegedi halászleány hálókötése nem volt az a lassu kötözgetés, hanem valóban ugy ment, hogy az ember alig győzte a szemével követni. Ha paprikát termesztettek, ugy ez mázsákra ment; ha szalonnáról volt szó, csak ugy hajlott alatta a padlás deszkázata. És ha tudtak termeszteni, termelni, el is tudták adni.

Messze földön megvoltak az összeköttetések, mert megvolt ott a kereskedelmi szellem is.

Igy aztán megértette az ember, hogy ez a nép nem ér reá a házi iparra, elfoglalta a nagyobb, a jövedelmezőbb munka.

Vasárnaponként azután kijárogatott az ő „Makkos“ erdejébe mulatni, hogy hétfőn ismét jó kedvvel a munka után lásson.

Azokban a kis házakban, a melyek csak egy „szemmel“ néztek az utczára, de annál többel az udvarra, tisztességes butorzat volt s ez még a legkisebbikben is azt mondta a szemlélőnek, hogy ez itt az emberek módjában van.

És azután a Tisza! A hajóhidról északra délre tekintve a legszebb parti képek egyike gyönyörködtette a szemet. Tutajsorok megrakva deszkával, léczczel, zsindelylyel, karóval; felkunkoritott orru, behajlott hátu gabnaszállitó hajók váltakozva modern gőzhajóval s a hozátartozó vontatókkal; a folytonosan jövőmenő ladikok, csónakok, életvesztők; a partok hosszában felakgatott halászeszközök, hálók — az ott füstölgő gyári kémények, felváltva raktárak, házsorok, kertek, ligetek által — gyönyörü egy kép volt az!

A legfőbb pedig az, hogy mindenfelé magyar szó hangzott, az a jóizü „szögedi“, mely oly kényesen megrakja a sok *e* betüs szót az *ö* betüvel s oly könnyen ereszti a csintalanságot, tréfásmondást — de a komolyat is.

E városra s életére tekintgetett alá a városház és sok templom sugár tornya; a régi vár, mely az emberektől nyüzsgő vásártérre, a Tiszára s a falai árnyékában terjengő sétatérre nézett, melyben a róna karvajai sohajtoztak, unatkoztak, szinte idegenszerünek tünt fel komorságával az élettől duzzadozó szinekben oly gazdag alföldi városi kép közepében.

Ez a város előre nézett, öntudatosan előre törekedett. Tudta, mi a népoktatás, mi az ipar, kereskedés, szorgalom, takarékosság; — jó fiának szobrot emelt s a midőn országos czimen iparkiállitást hirdetett, országossá is tudta azt tenni. Emporium volt a szó igaz értelmében nem

HAZATÉRÉS AZ ÉJFÉLI MISÉRŐL.

Linek Lajos rajza.

Vas. Újs. 1900. 845. l.

kielégült várakozás boldog kifejezése a gyermeki arczokon, kárpótolja őt az egész év küzdelméért, s új erőt ad neki a további küzdelemre. A mindennapi élet keserűségei, lelket elfásító küzdelmei háttérbe szorúlnak e napon, s a szív csak a családi öröm számára marad nyitva.

Üdvöz légy karácsony, szép ünnepe a szeretetnek, mely annyi vigasztalást hozol a világra, annyi örömet deritesz az emberi szivekre!

KÉRELEM A JÉZUSKÁHOZ.

Jézus, ki úgy jársz tele kézzel,
Oh, ne kerüld el a mi házunk'.
S bár tudod jól a szivünk vágya-titkát,
Elmondani én eléd megyek inkább,
Kinek mit hozz minálunk.

Én Jézusom, nekem ne hozz mást:
Tedd az ember-sziveket jóvá.
Hogy legyen édes béke a világon,
S a szeretet, az én álomvilágom
Legyen egyszer valóvá!

A két fiunknak küldj — de tőlem! —
A miben nekik örömük lesz.
Aranyos, képes könyvet Misikének,
Csak NAGY BETŰS legyen benne az ének;
Nem ért még a kicsikhez.

Laczi huszár lesz, generális!
Én Jézusom, ne vedd zokon hát,
Hogy neki kard, meg puska kell, hisz úgy is
Jobb szereti, — ha lelke arra húz is, —
A békés hadi pompát!

Márthának síró baba kéne.
... Hát teneked, mosolygó szentem?
Neked mit küldjön, milyen czifraságot?
— Ugy-e, neked meg egy marék virágot,
Meg egy dalt a szivemben!

Szabolcska Mihály.

S míg a tájra mély homálya
Száll az éjnek s néma csend:
Bús danába, estimába
Kezd az erdő csalogánya,
Mit az ég s föld visszazeng.

Szalay Károly.

A KOMPOSSESSOR FÁK.

Elbeszélés.

Irta Mikszáth Kálmán.

Mikor 1736-ban Mária Terézia a szép termetű főherczeg-kisasszony elvette Lotharingi Ferenczet, Magyarországon is sok «Te deumot» mondtak el a papok és még több áldomást ittanak a menyegző megünnepelésére a nemesi renden levők.

Gróf Brunswick Károly, az akkori nógrádi főispán, váltig törte a fejét, mikép tünhetne fel az udvar előtt. Mert stréberek már akkor is voltak. Sőt azelőtt is. Erősen gyanakszunk, hogy már a bibliai Ábrahám is stréberségből akarta feláldozni a kis Izsákot.

De maradjunk a nógrádi főispánnál, a ki szerette volna erre az alkalomra derekasan kivágni a rezet. Valami nagy loyalitást akart, de a mi mégis olcsó legyen. Sokáig gondolkozott, mig végre kiadta a parancsot, hogy a lakosság emlékfákat ültessen. Ez a loyalitás maradandó is és nem kerül pénzbe.

Minthogy roppant száraz esztendő következett, az emlékfák ritka helyen fogamzottak meg. De semmi közünk a többihez, a mi történetünk két hatalmasan fölpendült hársfáról szól, a melyeket nagyságos Lányi Pál úr ültetett el a Porovka nevű rétje végébe a csikavai határban. Negyven esztendő alatt hatalmas derekú terebélyes fákká növekedtek, daczára annak, hogy a hársfa lusta, vagy gyöngédebben kifejezve, hogy sokáig szeret árnyékuk a tied is.»

Sőt az öreg úr megélte azt is, hogy egy napon Mária Terézia maga is megjelent a fák alatt és meguzsonnált.

A felséges asszony uralkodása vége felé Váczott, Migazzi püspöknél töltött vagy két napot s hallván az érdekes vonatkozású csikavai hársfákról, asszonyi szive megkívánta azok látását, elrendelé tehát, hogy másnap délután oda kocsizik, miről a hopmester azonnal értesítse a birtokost, Lányi Pál kir. consiliariust.

Hajadon fővel várta az ősz gazda a csikavai hársak alatt s gazdagon terített asztal, királynéhoz méltó uzsonnával.

Az uralkodónő hosszan, némán nézte az érdekes fákat, sok sok emléket kelthettek azok fel. Borongós hangon jegyzé meg, de mégis nyájasan:

— Igen örülök, kedves Lányi, hogy láthattam a fáit. Erősek, szépek. De egyszersmind udvariatlanok, mert megmondják nekem, milyen öreg vagyok.

Aztán mosolyogva ült le az asztalhoz, megizlelte a frissitőket, miközben odaszólt Kaunitzhoz.

— Ön ügyes az olyanokban, herczeg, vésse bele a fákba a névbetűimet.

Igy lett az egyik fa az «M» után Mária, a másik pedig a «T» betűből Terézia.

A királyné még vagy félórát töltött ott, vidáman enyelegve a püspökkel és palotahölgyeivel. Távozáskor sajátkezűleg tört le egy illatos gallyat, melylyel a felséges arcza körül hadonászott, hogy a szunyogokat távol tartsa.

Hanem hiszen ha nem lett volna is becse eddig a Lányi fáinak, lenne majd ezután. Száz és száz történetke röpködött szerteszét messze vidéken a hires uzsonnáról s nem is volt igazi gavallér, a ki nem szerzett egy gallyacskát a hársfákról, a mit imádottjának küldjön, hogy

Linek Lajos

Egészen a modern életből kikapott, kedves, tetszetős műdarab *Linek Lajos* női feje. Lineket a nagyközönség eddig inkább csak mint ügyes illusztrátort és elmés karrikatura-rajzolót ismerte; nemrég rendezett gyüjteményes kiállításán jelent meg először mint a modern társadalom hivatott festője a nyilvánosság terén. Különösen pasztelljei — melyek közül műmellékleteink negyedike, a «Női fej» való, — keltettek nagy tetszést tetszetős kivitelükkel, felfogásuk friss elegancziájával s előadásuk elmésségével,

Vas. Ujs. 1907 évi
Karácsonyi albuma
98. l.

Linek Képei mellett

I.

ÉN ÚR UTOLSÓ ESZMÉJE.

Marcantonio e napon kegyetlen gondolattal ébred fel új ágyában. Ez a gondolat álmában lepte meg őt: «Te egy önző ember vagy, mondja halkan önmagának, megpillantottad a boldogságot és megragadtad: fordítsd ki a zsebeidet Marcantonio és add vissza, a mi nem a tiéd; térj vissza szomorú házadba, a hol azok szenvedtek, a kik szerettek téged, térj vissza oda

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

II. évfolyam. 1896. február 2. 6. szám.

A hetedik szentség.

Írta: Szabóné Nogáll Janka.

— Linek Lajos rajzaival. — (Folytatás.)

Angolul beszéltek. A férfi szépen, lágyan suttogó zizegéssel, az asszony hibásan és mereven, de a hiányos szavakat mosolyával, szemének sugárzatával pótolva ki. Ilyen körülmények közt soha sem lesz nevetséges a hibás beszéd. A férfi mélyretekintő, szenvedélyes szemeivel csak a Klára szemeit nézte, az ajkát pedig egyébre szánta, mint arra, hogy a »th« betüt mondogassa sikertelenül.

A szoba, melybe beléptek, valóban olyan volt, mint egy regényes nevü és ugyanolyan hajlamokkal bíró varrónő szobája. A falról Fauszt és Margit nézett le a kék szövettel bevont bútorokra s egy kis tarokasztalon rózsaszínü borító alatt égett a lámpa, melyet a lefüggönyözött szobában nappal is meg kellett gyujtani. Az egyik széken ott volt a férfi kabátja, cilindere. Ő sem volt itthon ebben a különös kis zúgban, csakúgy, mint Klára. És ez a lakás azért kettőjüké volt. A kép, a fakó bútorok, a rózsaszínü lámpa, mind, mind meghitt tanui egy szenvedélyes viszonynak, mely naponkint idevonzza őket; valami régi, nélkülözhetlen szokás hatalma alatt a világlátott férfit és lázas, kíváncsi sejtelmekben égve a dologtalan asszonyt.

Alig értek a szobába, a férfi hátratolta a lámpa ernyőjét úgy, hogy teljes világossága Klárára esett. Aztán türelmetlen, brutális kezeivel szedte le róla fátyolát, kalapját, köpenyét és a többit. Eh, kellett is neki a nézés, a mosoly. A szépsége volt az, a mit szeretett, a mire vágyott s a mit úgy, mint ő, nem is tudott megbecsülni senki sem.

— Még ezt, no még csak ezt, — mondta ellentmondást nem váró hízelgéssel és Klára valami különös, a helyzethez egyáltalában nem illő, gyermekes kacagással, szégyenkezéssel védekezett. De azért remegett az alsó ajka és szép, áhítatos szemeit egy hosszu, félig elfult sóhajjal csukta le.

Egy óra mulva lassan, nehézkesen ment végig a néptelen utcán. Fázott. Olyan kellemetlenül, mint a milyen fázást csak kopár, élettelen, szürke őszi tájon tud érezni az ember. Mintha csúf, ködös eső szitálna, a lábunk sáros, a szívünkbe unalom, undor lopózott volna. De a szemünk száraz, szinte ég s a mi elszáll ajkunkról, az nem sóhaj, édesbús gyönyöre a szívnek, hanem valami rideg ásítás, melytől csak fázunk, egyre fázunk. Szeretnők összedörzsölni a kezeinket, de az is merev, a kezünk bőre feszül, érdes, hideg s újra, meg újra meglep az ásítás és a fázás, mely végig, végig fut a gerincen.

Pedig olyan szépek, fehérek voltak körülötte az apró házak. Csillogó hó borult az alacsony tetőkre, üvegszinü jégrojtocskák csüngtek le az ereszekről, melyek alatt két-két fényes ablak ragyogott. Mint valamely óriás-gyermek feje, olyan volt egy-egy ház. Beburkolózott meleg, fehér bundájába, csuklyájának csillámos rojtja, arcába hull, de fényes szemei nevetnek a fehér csipkék közül. Ah, meleg, sok meleg, jó, édes meleg van odabenn . . .

Idegen kocsiba ült és pontosan megérkezett még ebéd előtt. Mára nem vártak vendégeket, sőt félóra mulva maga Hellmer is bejelentette, egy alázatos, szerelmesen bocsánatért esengő levélben, hogy ebédre nem jöhet haza. A hordár, ki a levelet átadta, egy szép fehér jácint-csokrot és egy csomó édességet hozott a levéllel együtt. Bacsó nagyot nézett volna, ha látja, hogy ime minő szokásai vannak azoknak, kiket »vadállat« névvel tisztelnek a feleség bizalmas barátai.

Délután öt óra volt, mikor Klára meggyujtotta a lámpákat és kis nappalijában helyezkedett el, közel a tüzhöz egy alacsony asztalka elé.

Már ujra átöltözött. Csinos, egyszerü házi-ruha volt rajta s a haja két fonatban feltűzve koszorúban fehér komloka körül, melyről gondosan hátrasimította az apró fürtöket. Varrást vett a kezébe. Nem himzést, mely kicsit fáradtságosabb formája a semmittevésnek, de az idő és pénz pocsékolásának éppen olyan könnyü módja, mint bármi más, melylyel a jómódú fővárosi asszony tölti idejét. Nem hímzést, hanem varrást. Igazi fehér gyolcsot, melyben pattog a tű s gyötrelem mindenkinek; csak annak áldott, kinek ez a kenyere. Olyanfélét szabott belőle, mint egy szegény gyermek ruhája s ebbe szurkálta a tűjét olyan buzgalommal, mintha egész nap csak ezt csinálta volna. Időközben az órára nézett.

— Nem csalódom, nem csalódhatom: még ma fog eljönni.

Nem is csalódott. Öt óra alig telt el, alig kezdődött meg az ideje annak, hogy úri ember látogatást tehessen a mi napirendünk szerint, bejelentette a kis bóbitás Deésy Miklóst.

Klára, mikor szelíd, majdnem anyai mosolyával kezet nyujtott vendégjének, egy pillanat alatt felfedezte, hogy nem volt a jégen, egyenesen hozzá jött. Diadal és megnyugvás volt ez, melytől kipirult az arca s ragyogott a mosolya.

Már volt közöttük úgy a levegőben valami; s tudósok tán azt mondanák, hogy valami villamosáram, vagy isten tudja, mi, de szebb, ha azt hisszük, hogy az csak egy kis hangulat, költészet, sejtelem. Egy olyan szinte kékes sugár, mely összefolyik két szem között és okozója lesz annak, hogy két idegen lény testben olyan távoleső, majdnem szövetségre lép ennek a hatalma alatt. Egyet gondolnak, egyet éreznek. A két szempár egymásra ragyog és a levegőben kifejlődik az a sejtelmes sugár, melyet olyan szomjas hévvel keresnek az asszonyok.

Deésy Miklósnak kék szeme volt. Gondolatoktól sugárzó, szinte nedves, kék szeme. Az ilyen szemek nem hajszolják fel a vért, nem okoznak fájdalmat, telve vannak sugárral, melegséggel. Valami jól eső, szinte igazolt boldogság ennek a tekintetével összeölelkezni.

A magányban élő emberek természetes nehézkességével s a gyöngéd férfiak megtisztelő hódolatával csókolta meg a Klára kezét:

— Olyan hálás vagyok.

— Szót sem, különben megszégyenít. Tulajdonképpen nekem lenne köszönni valóm, de megigértem, hogy hallgatni fogok, felelt Klára.

Helyet készített vendégének közel a tűzhöz és ő maga szemben ült vele. Kezébe vette a varrást és öltögetés közben beszélt tovább. A jótékonyság kész és alkalmas témavolt. Klára pedig igazi művészettel tudolt beszélgetni. Deésy Miklós elragadtatva hallgatta. Így, ebben a környezetben egészen új volt neki ez az asszony, kire különben sem volt oka rosszul visszaemlékezni. Rövid ismeretségük alatt csak figyelmét és gyöngédségét ismerhette meg. S most olyan természetesnek találta, hogy ez az asszony, ki a könyörületességig figyelmes tudott lenni, ennyire jótékony is.

— Én is nagy vígaszt találtam a jótékonyságban, — szólt őszintén. De hát, mit ér én istenem a férfiak jótékonysága! Mi sokszor valósággal tékozlunk a helyett, hogy helyesen segítenénk. A barátaim útba igazítanak olykor. De mit ér az? Asszonyi kezekre van bízva a földön az angyalok munkája. Persze, ha engemet is vezérelne egy ilyen áldott kéz.. Kedvesen nézett Klárára és az angyalszemü asszony azonnal megértette őt. Mosolyogva nyujtotta feléje a kezét.

— Jó lenne ez? — kérdezte egyszerűen. Olyan nyugodt, természetes hangon, mintha fogalma sem lenne arról, hogy milyen szép az a kéz, mely most a lámpa sugarában szinte káprázik a puha, meleg fehérségben.

Deésy Miklós megfogta ezt a kezet és szemének sugarai elárasztották a Klára arcát, mely lassan, szépen elpirult. Aztán lehajolt a kis fehér kéz fölé, mely úgy nyugodott erős, férfias markában, mint egy csomó fehér virágszirom és megcsókolta, szinte áhitatosan.

Éles, rekedt, rikácsoló nevetés hangzott fel ez után a másik szobából.

VI.

Az ajtó függönyei szétváltak és a nyílásból a Gaga fiúsan borzas feje hajolt be hozzájuk. Még mindig nevetett:

— Csak én vagyok, de utánam nagyobb veszedelem is következik: jön a mama. A mi engem illet, én szívesen otthon hagynám, szegényt. Majd megfagyott, míg hazafelé jöttünk a jégről. De hát nem engedik az asszonyi nyelvek. Első a tisztesség, ugy-e Klára?

Deésy és Klára már felálltak a tűz mellől és mosolyogva indultak Gaga elé. Klára arcát a visszafojtott bosszúság sápasztotta el, Deésy valami különös, szinte gyermekes szégyenkezéssel hajolt meg. A mozdulatában volt egy kis megszeppenés-féle, a milyet talán a gyermek érez, mikor tetten érik. Tetten érik valami olyan cselekedeten, melynek tiltott voltát a nagyok erőszakolják rá, az ő szemeiben olyan ártatlan az egész és csak a szíve mélyén rendül egy öntudatra ébredt vád: azoknak, a kik többet tudnak, mint én, alighanem igazuk van . . .

Gaga azzal a választékos egyszerűséggel volt öltözve, mely nagyon drága és az előállítása temér-

dek fejtörésbe került. Kifogástalanul illett neki s a ruha hamvaskék színéből előnyösen vált ki arcának elefántcsontszerü fehérsége. A hideg, a mozgás pirosra festette az orra hegyét, füleit; borzas fekete haján pedig néhány fényes cseppben hópelyhek ragyogtak.

Már nem szorította meg a Deésy kezét olyan erősen és barátságosan, mint a multkor, hanem lazán, unottan fogott vele kezet. Az ilyen kézfogásban több a megvetés és a gorombaság, mint az udvariasság. Deésy, ki nem volt jártas a jó társaság alattomos támadásaiban, észre sem vette és megrázta a Gaga kezét magyarosan.

A villós szemü lány majdnem ellenségesen nézett Deésyre.

— Tehát istenfélő ember . . . Nem hittem volna, — szólt nagyon halkan, alig nyitva ki ajkait. Csak úgy lefelé beszélt: a felső ajka alól fújta ki a szavakat.

Aztán hirtelen elfordult és kacagva ölelte meg Klárát.

— Milyen bolond, átkozottul bolond a világ! — mondta végre.

— Odakünn, természetesen, — szólt Klára.

Gaga már a tükör előtt állott. A haját dugdosta be a pompás, kacér kis barett alá s hozzá úgy összefogta a fél száját, mintha gombostűt tartogatott volna az ajkai között. Vigyázat! Ha kinyitom, halálos veszedelem a vége. Csak a szemével felelt a tükörből Klárának, Deésy háta mögött.

Ezalatt kihámozta Bacsó a mamát felső, alsó bundájából, selyemkendőjéből, melylyel a füleit kötette le, sárcipőiből s több fel nem sorolható melegítő eszközből, melyek egész ruhatárrá halmozódtak az előszobában.

Teletalpú asszony volt, csoszogva járt, himbálózva jobbra, balra és a szeme is folyton így nézegetett, egyszer jobbra, egyszer balra. Csupán azon a tárgyon pihent meg, mely elvitázhatatlanul valamely rendetlenség nyomait viselte. Erre lecsapott a tekintete s ott ragadt, arcára kínos küzdelem nyomait festve. Mert ilyenkor halálos nyugtalanságot állott ki. Kezei megrándultak és szívét betöltötte valami megrögzött sóvárgás: ha ő azt helyre igazíthatná, letörölhetné, kifényesíthetné! Különösen a fényesítés volt a természete. Homályos kilincsek és füstös ablakok a tevékenység annyi vágyát riogatták fel a szívében, hogy szinte beleizzadt, miután idegen helyen, látogatás közben, mégis csak gátat kellett vetni nekik. Ilyenkor legalább szóval könnyített a lelkén, megcsípte annak a karját, ki legközelebb állott hozzá és a fülébe súgta megjegyzését:

— Nézze azt a kilincset, azt az ablakot. Mit szól hozzá?

Vetkőzés közben, az előszobában két ilyen kilincset és egy ablakot fedezett fel s így elképzelhető, hogy minő izgalmak között jelent meg. Deésy jelenléte azonban hirtelen lecsillapította. Mert az is elképzelhető, hogy egy olyan fiatal ember jelenléte, kire komolyabban lehet számítani, a homályos kilincseknél is érdekesebb tárgy volt egy mama szemei előtt. — Ah, Deésy úr . . . Jó estét. Régen nem volt szerencsénk. Hogy mint méltóztatik lenni? szólt híven vidéki tradicióihoz. Csak a beszéd végén pirult el, mert eszébe jutott, hogy Gaga az ilyen együgyü megszólítást nem állhatja. De hát istenem, ő olyan volt, hogy ha öröm érte, azonnal elfelejtett minden formáról, tilalomról és beszélt úgy, a mint a szíve érzett. Olyan nehéz volt szegény, gyönge fejének megtanulni, hogy a szíve után indulni nem szabad, nem illik, mert kinevetik őt is, a familiát is.

Pedig csak a nevetés, a gúny volt az, mitől Gaga rettegett s a mely lépten-nyomon fenyegette, ha akár atyjával, akár anyjával jelent meg. Hiába volt ő fess, sikkes, eredeti leány, a papa s a szegény mama elrontották a dolgát. Olykor szinte gyűlölte őket ezért. Únta, gyűlölte az egész életét és éjjeleit színes álmok között szenvedte át, lesve, várva, könyörögve a szabadulást.

A szabadulás idővel látható alakot öltött. Előkelő, komoly, érzelmes úri ember alakjába öltöztették

a Gaga álmai. Komoly, kifogástalan férj alakjába, kinek karjára nyugodtan és büszkén támaszkodhatik Senki, senki sem fog többé gúnyosan mosolyogni a háta mögött.

Egyszer, sétaközben meglátta Deésy Miklóst, ki megemelte kalapját, mert a Gaga örökös kísérője Bacsó, előbb üdvözölte őt.

— Ki volt ez? — kérdezte Bacsótól. Végtelen sétáik alatt ez volt az egyetlen eset, melyben Gaga így kérdezősködött valamelyik ismerőse után.

Bacsó készséggel felelt. Nehéz volt ezzel a Gagával társalgást folytatni. Mindig tele volt a feje gondolatokkal, tervekkel, isten tudja minő álmokkal. Bacsó beszélhetett neki, felelt is, nem is, aztán egyszerűen csak elhallgattatta, ha megunta:

— Ne fecsegjen, — szólt rá röviden.

Ne fecsegjen! Könnyü azt mondani. De hát akkor mit csináljon az ember? És főképpen, hogyan óvja meg magát attól, hogy tökfilkónak tartsák a szembenjövők, ha egyszer nem beszélhet.

Most, hogy Deésy felől kérdezősködött, belekapaszkodott ebbe a jó nagy darab témába és elmondott róla mindent, a mit csak tudott. Gaga előre tartott fejjel, kifeszített könyökökkel ment mellette csak úgy, mint a többi sétáló leány, de az ajkát úgy összeszorította, mint egy asszony, ki terveket kovácsol. Egyetlen mozdulattal sem »fujta le« — mint mondani szokta — a Bacsó fecsegését.

Olyan volt neki, mint egy mese, hogy van a körút valamelyik szép nagy házában egy ember, ki olvasgatva, álmodozva tölti idejét. Szereti az embereket, tud a szenvedők felől és pénzét két kézzel szórja. Csak azért, kogy kevesebb legyen körülötte a szenvedő. Késő éjjelekig zongorázik és meg tud virradni egy könyv mellett, mely talán a boldogságról regél. Haja megőszül az álmok fölött, néha meggörnyed anyagi célt soha sem kereső munkák sulyától és szíve érző, szenvedő, fogékony szíve egyszer majd kihül a nélkül, hogy szemtől-szemben látta volna a boldogságot, melyről körülötte minden csak mesél.

Így kiszínezve egyedül Gaga látta, mert Gaga tudott álmokat is látni. Bacsó a maga könnyü módja szerint más szavakkal végzett akkor Deésyvel:

— Közönséges vén bagoly. Isten őrizzen meg napfényre hozni.

Ez után a séta után a kis Karvaly-lány a fejébe vette, hogy ő társaságot akar. Barátnőket, mamákat, okos embereket maga körül. És egyszer egészen váratlanul így szólt:

— Mit gondol, jár Deésy társaságba?

Bacsó zavarodottan pödörgette a bajuszát.

— Eh, nem ilyet értek, a milyen a mienk. Ostoba pénzes zsákok, befűzött mamák és jukker-lányok társaságát. Nekünk ez a rokonságból kerül ki, nincs más. Hanem kedves, vidám délutánokat értek. A mamák szépek, fehér hajuak és ezüstszínü ruhát viselnek. A lányok fehérek mind. Ostobák, nevetősek, de ártatlanok és édesek. Olykor egy férfi leül melléjök. Ah, nem olyan, mint maguk. Maguk csak ugrándoznak. Hanem egy igazi. Egy komoly, gondolkodó férfi, kinek üres otthon a lakása. Leül melléjök. A lányok elpirulnak. Egy sokkal jobban, sokkal mélyebben, mint a többi. Ez az egy lesüti a szemeit s az a komoly férfi mégis ebben a szemben találja meg azt az édes, áldott meleget, a mit keres. És a lány ennek a komoly, tán nem is szép, világért sem kipomádézott férfinak a karjaira teszi a kezét. Aztán mennek együtt a világ végéig . . .

— Gaga! Én nem ismerek magára, — szólt elképedve, halálra rémülve Bacsó. Úgy gondolta, hogy ezzel a szerencsétlen lánynyal történt valami. Utolérte a család végzete: ime ez is nevetségessé teszi magát.

Gaga elpirult a haja tövéig. Olyan ritka volt ezen az elefántcsont fehér arcon a pirulás, hogy nem is tünt el hamar és szinte fájdalmat okozott.

— Csak úgy olvastam valami ilyesfélét, eszembe jutott. Elmondtam, hogy jobban megértse, milyen társaságot gondolok. Nos, érti? — kérdezte, aztán erőltetett nevetéssel folytatta:

— Nincs olyan a világon, a mit meg tudna érteni maga!

— Köszönöm szépen, felelt Bacsó és fellélegzett. Hála istennek, ujra belezökkentek abba a beszédmódba, mely helyén való a társaságban. A lány kedvesen gorombáskodik, a fiatal ember kihasználja az alkalmat, aztán elmulik az idő szépen és nem mondtak egymásnak semmit. Ez már mulatság! Bacsó úgy belemelegedett a nevetésbe, alig lehetett elhallgattatni.

De azért nem ment ki a fejéből az, a mi neki való volt. Olyan boldogok ezek a divatos fiatal emberek: mindig csak az marad meg a fejökben, a mi nekik való. S a mi nekik való, az mind olyan könnyü, olyan semmi.

Másnap is tudott a beszélgetésből annyit, hogy Gaga valami más társaság után vágyik. Hogy milyenre tulajdonképen, arra már nem emlékezett. Olyan dolog volt, a mi nem neki való. Csak azt tudta, hogy valami mást akar. Hát ezt szerezhetne neki, mert ő ismeri az egész világot. De annak a világnak egy kis csalétek kell, valami jó kilátás, jó fogás. Bacsó megtette a Gaga kedvéért, hogy másnap is erre gondolt és utoljára Deésy Miklósban találta meg, mint említettük is, ezt a jó csalétket a közeledő családok számára.

— Hadd jöjjön hozzájok Deésy és hadd menjenek lépre azok a ludak, — határozta el végre. Én azért tovább udvarolok Gagának és jól lesz minden.

Mert Bacsó valóban udvarolt Gagának, bár ezt Gaga sejtette legkevésbbé. Folyton a nyomában volt csokrokkal, cukorkákkal halmozta el, kéznél volt, ha tanácsos kellett s miután időnkint még a mamát is cipelte, nyugodt lett a dolga felől. Egyszer utoljára is odatáncolnak, korcsolyáznak, eveznek, vagy úsznak az oltár elé.

(Folyt. köv.)

Linek Lajos

Linek Lajos freskói. *Linek* Lajos, akinek számos, eleven rajzában, különösen a Gyurkovics-lányok képében gyönyörködött az *Uj Idők* közönsége, két nagyobb freskómegbízást kapott. Ki fogja festeni a rákospalotai uj templomot és az ujpesti községház

házát, nagy kompoziciókkal és egy sor kisebb festménnyel, amelyek az ablakközöket, a pilléreket, az íveket ékesítik. Linek már hozzá is fogott munkájához s most a templom külsejének diszitésén dolgozik.

Uj Idők 1899. V. 48 sz.

HERKULES A VÁLASZÚTON Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

Budapest virágdísze

Multkor a városligeti köröndjén sétáltam, ahol a gyepszőnyeg zöldjében rubintos tűzzel égett a gladiolus kelyhe s hosszan elnyúló virágszalagok hátterében pompás magányos pizángok és színes dohánybokrok terjesztették széjjel nagy leveleiket, a cserjekerítés aljába pedig harmatos-kék csipkefoltokat festett a Picea pungens tűlevele. A sok ezer virág a szökőkút köré csoportosult, mintha valamennyi a vízsugarak pergő harmata felé törekednék, ahonnan életét, színét, zamatját veszi.

Virág-gondolatok, kert-gondolatok és park-ötletek szállják meg az embert ebben a környezetben. A virághímes körönd dicséri a főváros gondosságát és elismerést juttat azoknak a művészkezeknek, amelyek kitervelték és ily kellemes státusban tartják. Budapestnek kevés a virágos tere, a legtöbbje se nem igazi tér, se nem igazán virágdíszü. Bajos föladat is: növényszőnyeget hímezni háromemeletes bérpaloták közé, ahol se napja, se levegője a növénynek s amit minden századik ember méltat egy futólagos tekintetre. Az erre való pénz sem csurog valami bőven, ennélfogva furfangos egy föladat a város virágdíszét lege artis megteremteni.

Lege artis? — a művészet szabályai szerint? Hát ez is igazi, nagy művészet? Bátorkodunk azokhoz csatlakozni, akik azt mondják: nagy művészet. Egykor az esztétikusok egész hada ráncigálta egymás haját ebben a kérdésben, természetesen németek voltak majdnem valamennyien. De aki egy igazi művészi kertet, parkot látott, sutba veti a teoriát és a bámulók pártjára áll. A Napkirály idejében egészen csöndben s egészen joggal nevezték el magukat a parktervelők és műkertészek tájalakító építészeknek. Az igazi nagy kertésznek ma is teljes jussa van erre a címre. Tájat alkot és tájat díszít, hol kisebb, hol nagyobb méretben, és tudománya nem csupán a növénytenyésztés kérdéseire szorítkozik, hanem biztos szemmel számolnia kell a távlattan és a vetülettannal, a stílusokkal és reflexhatásokkal s más egyéb elméleti ügygyel, emellett ha még úgy ismeri is mindezt: munkája száraz és élettelen, ha nem lakozik benne érzés, művészeti lendület, izlés.

A növényekkel való művészkedés két nagy genrejére találó példát ad Budapesten a Margitsziget és a városligeti körönd. A szigeten a tájalakitás volt a főkérdés, emitt a szőnyegszerü díszítés. Amazt per analógiam talán kulisszaművészetnek mondanók, emezt virághimző-művészetnek. Jeles mind a kettő a maga fajtájában. Sőt az előbbit bátran monumentálisnak is mondhatnók.

Amikor néhány hónappal ezelőtt meghalt Jámbor Vilmos, a Margitsziget tervelője, egyik életrajzírója a legnagyobb magyar kertművésznek mondotta őt. Dicsérte a sziget erdőfoltjainak csodálatos vonalait, a tisztás és erdő elkülönítéseit, az utakat, amelyek mindig erdei homályban vezetnek s a tekintetet mégis mindig ráterelik a világos gyepszőnyegre, amely fejedelmi nyugalomban hever ott, akár a tó tükre, olykor megszakítva egy olasz nyárfa hatalmas sudarától.

Ezt a méltatást bizonyára szívesen írja alá a Margitsziget minden ösmerője. Annál is inkább, mert kertészeti

Uj Idők 1901. VII. 30.

művészet dolgában talán egész Magyarországon páratlan a Margitsziget, Budapestnek pedig föltétlenül legnagyobb dísze. Ami még hiányzik onnan, azt bizonyára meg fogja kapni idővel: intim szobordíszt és szerencsés kezdetnek minősíthetjük azt, hogy a Névtelen Jegyző bronzképmása éppen ebbe a pompás művészi környezetbe kerül.

A plasztikai ékesség hiányzik a városligeti köröndből is, amely a szőnyegkertészet példája. E nagy viruló gyepfoltok megkivánják a szobrot: a zöld felület kivánja a a fehér kőfigurát. De hiába, ebben a kérdésben kissé makacs a főváros. Minek hivatkozzunk a kertészművészet klasszikus példáira, amidőn minden látó ember szeme önkénytelenül is odakivánja a szobrot? A tervelő szobor híján úgy segített magán, hogy egy-egy magányos nagylevelü dísznövényt plántált a gyepszőnyegre, hogy a nagy egyenletességet valahogy megtörje. Pedig minő csudaszépen hatna ott néhány hófehér márványszobor! (Télre, amikor a köröndnek semmi virágdísze nincs, le lehetne borítani őket a fagy ellen.)

Ezek vágyak, melyeket a jövő talán teljesíteni fog: egyelőre maradjunk a jelennél. Örüljünk a nagy város e sok kis virágainak, amelyek jóleső színnel hintik tele ezt a területet. Ezer és ezer apró plánta kerül itt egymás mellé geometrikusan kicirkalmazott ágyakba: apró körökbe, hosszu karcsu négyszögekbe, majd meg rokokó-formán megtört vonalakba. A mult század nagyon meggyarapította a szövegformálásra alkalmas virágok és díszleveles növények számát: most már bő a választék. Sőt egy-egy virágfaj tömérdek új változatban is kerül egymás mellé: a köröndben elég a cinniákra utalni. Nem mindegy most már, hogy a tervelő kertész ezeket a virágokat hogyan helyezi egymás mellé. A régibb iskola hívei az ilyen szőnyegformálásnál erősen ügyelnek arra, hogy lehetőleg kiegészítő színek kerüljenek egymás mellé, például piros virág zöld alapra, sárga virág lilaszínűek közé, kék a narancsszínűek társaságába. Mások még helyesebbnek vélelmezték az úgynevezett három alapszínből álló ellentétet: a kék, sárga, vörös párták egyvelegét. A modern művészi izlés bővebb teret nyit a fantáziának: az enyhe átmenetek is érvényesülnek, természetesen csak úgy, ha a fokozódó színtónusok valamely erőteljesebb, föltünőbb formáju virágalakzat felé tereli a tekintetet. Egyet nélkülözünk a körönd megtervelésében: a modern vonal lendülését. Ha valahol, úgy a szőnyegkertészetben fordulatos, eleven alakzatokat lehetne a modern díszítő stílus szép vonalaival elérni. Azt hisszük, hogy egy ilyfajta kisérlet tömérdek kincscsel gazdagítaná meg a kertész formakészletét, új és meglepő hatásokat adna, sőt talán az egész modern stílusnak is váratlan terrénumot nyitna meg. Természetes, hogy e célból a kert művészének intímebb érintkezésbe kellene lépnie a modern díszítőművészettel, amelyre most már Budapesten is van sok szép előkép.

Akiknek érdeklődését talán sikerült fölkeltenünk az efajta kerdészkedés iránt, azoknak még néhány szempontot ajánlunk figyelmébe, hogy kisétálván a köröndbe, új, rejtettebb szépségeket födözhessenek föl Budapest virágdíszében. Mint a szobornak és szőnyegnek, úgy a virágszőnyegnek is megvan a maga leghálásabb nézőpontja: bizonyos oldalról szebbnek hat, más oldalról meg kedvezőtlenebb. Ez olykor s bizonyos helyeken a nap szaka szerint is változik, főképp ott, ahol heliotroplevelek vagy virágok vannak együtt. Ezenkivül azonban meg van a legtöbb jól tervezett virágszőnyeg-mintának a maga fix pontja, ahova a tervelő elméletben odaállítja az ő képzelt nézőjét s aztán azon van, hogy a virágsorok szín, magasság, szövethatás dolgában erről a pontról nézve szép egyveleget adjanak, kellemesen csöndüljenek össze. Olykor elemi hibára akad az ember a virágsorok profilirozásában: az ágyacska szélső növényei elfödik a mögöttük levőket, vagy gyengeszálu, vékony levélkék egészen elvesznek erős, nagylevelü példányok között. Itt szín-, vonal- és plasztikai perspektiváról van szó, még fontosabb ez a szempont a fák és cserjék összeválogatásánál. Sok helyütt, mint például a mi köröndünkön is, a cserje és a fa adja a virágszőnyeg külső keretét, ez zárja el a többi világtól, mint az aranykeret a festményt.

Egy kis séta a körönd szélső gyalogjáróin érdekes tanulságokkal szolgál. A gyepet alacsonyabb, magános fácskák tarkítják, amelyeknél fontos a termet szépsége és a lomb színe: az utóbbi azért, hogy üdén váljon el a lomb a gyöp zöld hátterétől. A körönd tervelője itt-ott lián-növényeket húz föl menedékesen meglehetősen lombos alacsony fákhoz: átmenet az alacsony pázsittól a magas lombkuliszákhoz. Végre jön a díszcserjék öve, amely az egész köröndöt körülfutja. Zölddel zöldbe festett változatos mozaik, amelyet a városliget régi platánjai zárnak le. Ez a zóna egy bokorsereg, sűrűn egymáshoz terjeszkedve, a fő itt az, hogy az egyiknek színe jól összecsendüljön a másikéval, mert a cserjeanyaggal is lehet kellemetlen színzavart fösteni, nemcsak olajfestékkel. Majdnem ezzel egyenrangu fontosságu a lomb szövete: vannak szárnyaltlevelü, gyengéd, ritkás lombu cserjék és vannak nagylevelüek, erős durva, nehéz lombuak: ezek ne verjék agyon egymás hatását, hanem lehetőleg úgy rendezkedjenek el, hogy mindegyik mentül jobban érvényesíthesse külön karakterét, bájait. Csak ezt a néhány szempontot írtuk ide, de az élő növénynyel való tájfestés és tájalakításnak ezen kivül is van még sok nehéz problémája, amelyeknek megoldása respektust kelt és csak művészlelkü embernek sikerülhet. A körönd sétáló közönsége persze alig is törődik a sok leküzdött nehézséggel és sikerült megoldással. Az amatőr azonban szívesen gyönyörködik bennük.

Budapest virágdísze megérdemli azt, hogy közelebbről nézzük és élvezzük.

LYKA KÁROLY

Virradóra . . .

Virradóra kong az óra,
Elhallatszik messzire . . .
Hallgatózom áhitattal,
S nem nyugszom e gondolattal:
Az a kis leány alszik-e?

Képzeletben arra járok,
Elmegyek az ablakig,
Megszólítom lágy beszéddel,
S ott vagyok, míg tart az éjjel, —
Hátha rólam álmodik? . . .

Dobogó kis szívecskéje
Érzi-e, hogy meglesem?
Hogy a lelkét a lelkemmel
Epedő, nagy szerelemmel
Össze-vissza ölelem?

És ha csókom ott felejtem
Nevető kis ajakán,
Hogy e rövid perc varázsa
Örök élet boldogsága, —
Tudja-e a kis leány?

Mert ha érzi, ami mostan
Átrezeg a szivemen:
Virágból lesz a párnája
S olyan édes ez az álma,
Mint az élet most nekem!

DOMOKOS LÁSZLÓ

KINEK MIT HOZ A JÉZUSKA

Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

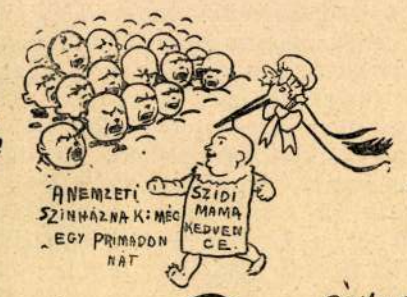

Régen...

Egy családás

Sírt az ég egyik szemével
A másikkal nevetett.
Arany J.

— Mely érzésnek jöttél legelőször tudatára? — kérdezte tőlem valaki, akivel a gyermekész ébredéséről beszélgettem.

— Az unalomnak! — feleltem habozás nélkül.

És lehetett-e másképpen? . . . Hiszen oly egyedül voltam!

Nővéreim évekkel idősebbek voltak, mint én, játszótársakhoz csak néha-néha jutottam és csupán vörösbetűs napokon. Pedig arra — úgy hiszem — mindenki emlékszik, nemde? hogy a vörösbetűs napok úgyszólván izzadják az unalmat (talán, mert többet várunk tőlük, mint amennyit adhatnak?) tény az, hogy hajdan bármint sikerültek is ama boldogemlékü babaozsonnák, utánuk mégis mindig csalódottan hajtottuk fejünket pihenőre: lehet azért, mert beteljesült vágyunk űrt hagyott szívünkben, vagy pedig, mert egy héten át vágyódva, olyan csodásan szépnek álmodtuk azt az összejövetelt! Aztán, mivel végre is nem angyalok, de igenis többékevésbbé vásott gyermekek valának vendégeink: a valóság szükségképpen messze-messze elmaradt a képzelt gyönyörűségtől.

De legjobban mégis a vén Sári néninél untam magamat.

Ó azok az illedelmesen eltöltött órák azon a kis gömbölyü puffon, hányszor gondolok reátok és átkozom emlékteket!

És ne higyje senki, hogy a gyermekben nincsenek anarkista ösztönök! Én legalább tudom, hogy amíg anyám és a „nagyleányok“ legjobb barátnőiket vagy udvarlóikat tették rostára s hol egyetértőn lelkesedtek, hol élénk eszmecserében szellőztették meggyőződésüket, addig én csendesen, némán azon imádkoztam, hogy bár nyílna ki a padló, s csapnának föl a lángok a vén Sári néni körül, mint ahogy a Bűvös vadász körül fölcsaptak tegnap az Operában!

Mert Sári nénit sehogy sem szerettem.

Tudtam, hogy apám ki nem állhatja és ez nagyon hozzájárult ahhoz, hogy őt eo ipso boszorkánysággal gyanusítsam. De csodálatosképpen erős okom volt hinni, hogy a nagyok is osztják meggyőződésemet, mert akárhányszor hallottam mamát kifakadni: — Ezt a Sárit igazán borsószalmán kellene elégetni! — De hát akkor miért jártunk hozzá olyan gyakran? Mert én még ma is azt vallom, hogy nem jó a boszorkányokkal parolázni és hogy bizony legalább is fölösleges volt engem annyiszor oda kényszeríteni arra a kis bársonypuffra, amelyről még a lábaimat se lóbálhattam kedvem szerint!

De mielőtt Sári nénit elhagyjuk, megemlítem, hogy néha-néha mégis csak jó volt hozzám s nagykegyesen előkereste a „kártándlit“. Így nevezett el egy kis papirdobozt, amelyben mindenféle formáju szaloncukorkák szunnyadoztak. Volt ott muff, cipő, róka, virág, cserép, festőállvány, egytől-egyig cukorból, csakhogy olyan régi kőkemény cukorból, mintha legalább is a Csipkerózsa házicukrásza készítette volna, mielőtt szép urnőjét, háznépével együtt, ama bizonyos száz évig tartó álommal sujtotta Sári nénénknek egyik hirhedt kartársa.

Nem is képzelik azt a „nagyok“, hogy micsoda nehéz büntetést mérnek a gyermekre, amikor szépen felpiperézve egy-egy látogatásra elvonszolják, és bár hálával említem, hogy szüleim sohasem soroztak a versmondó apró szerencsétlenek légiójába, de azért, — szenvedtem én is eleget!

Ó azok a jóságos bácsik és nénik stereotip együgyü kérdéseikkel, például ezzel: Kit szeret jobban, a papát, vagy a mamát? vagy pedig: „jaj be szép ruhája van, adja nekem! — Istenem! hogy gyűlöltem őket!

És milyen kevésnek jutott eszébe, hogy egy képeskönyvet adott volna a kezembe. Pedig azzal mennyire kárpótolt volna a szabadon elővezetetés keserveiért!

Mert a könyv már akkor is leginkább elüzte unalmamat. S ha a kezem ügyébe esett egy, én miattam ugyan akár óraszámra tárgyalhatták az X. grófné sárga szalonját, vagy az Y-né legujabb válópörét, mert se nem láttam, se nem hallottam a körülöttem történteket. De ha nem volt ilyen mulattatóm, bizony megesett, hogy belé is szóltam a társalgásba, sokszor nagy csodálkozást, még gyakrabban azonban óriás hahotát keltve megjegyzéseimmel. Persze azok nem mindig illettek koromhoz, de határozottan sikert arattam velök. Ezért, hogy ha már arra kényszerítettek, hogy ott csücsüljek közöttük, ahelyett, hogy békességesen játszam a gyermekszobában, azon igyekeztem, hogy mentől többet ellessek a beszélgetésükből. És, higyjék el: a gyermek jobban érti a nagyokat mint a nagyok a gyermeket! Mert ha én bámulatba ejtettem hallgatóságomat, talpraesett megjegyzéseimmel, viszont ők egy cseppet, de egy cseppet sem tudtak behatolni az én gondolkozásomba. Pedig nagyon szerettek.

Merem mondani, hogy kevés gyermeket kényeztettek úgy, mint engem. Apám, anyám, három nagy testvérem és elszámlálhatatlan bácsik és nénik, mindmind versenyben becéztek.

És mégis! bármily parányi voltam is, jogait követelő emberi mivoltom ösztönszerüleg föllázadt az ellen az osztályozás ellen, amely engem is (mint millió más gyermeket) a családi ékszer és a tudós kutya közé helyezett.

Nem becézésre vágytam én, de arra, hogy meghallgassák kérdéseimet és feleljenek reá.

Mert minden érdekelt! Milyen telisden tele is volt az ég s a föld gyönyörü csodákkal! Mennyire vágytam „nyitjára“ jönni valamennyinek! S milyen nagyon zokon vettem a „nagyoktól“, amikor egy szárnynyirbáló „ühüm“-mel, vagy egy fagyasztó „ne kérdezz már annyit“-tal elnémítottak!

Most persze tudom, hogy nem tehettek másképpen, de akkor mindenttudónak hittem azokat, akik nálamnál néhány araszszal magasabbak voltak.

De azért mindenkor legjobban bíztam a könyvekben, — ezek sohasem hagytak cserben, ezek sohasem fáradtak bele kérdéseim meghallgatásába, — csakhogy ritkán jutottam hozzájok. Talán ezért vágytam reájok olyan nagyon.

Emlékszem, egyszer hetekig, hónapokig álmodtam fecsegtem arról, hogy karácsonyi ajándékul könyveket fogok kérni. S mentül közelebb értünk ahhoz az ünnephez, annál nagyobbnak, dúsabbnak láttam képzeletbeli: könyvtáramat. (Mert ennél alább nem is adtam.)

És ime, elérkezett a várvavárt este és én — jól emlékszem — egy arasznyi rózsaszín és fehércsíkos selyemruhácskában lestem, vártam az angyal csengetését.

Végre kinyilt az ebédlő dupla ajtaja s ott ragyogott a karácsonyfa „a plafonig érve“ (az olyan magamforma elkényeztetett kis kisasszonynak nem is lett volna karácsonyfa a karácsonyfa, ha a padmalyt nem csiklandozza legfelső ágacskáival). Magától értetődik, hogy egy szökkenéssel bent termettem az ajándékok bűvkörében. De ezúttal alig méltattam figyelemre a szépen szunnyadó bábut s az igazán fűthető konyhát, mert minden izgatott szívverésem csak azt kérdezte (a torkomban, mert ott éreztem lüktetését), hol a könyvtáram? Talán arcom is elárulta ezt a kérdést, mert egyik testvérem kézen fogott s elvezetett egy kis babaasztalkához. — Ime, édes! könyvtárra vágytál, tehát itt a könytár! — mondá azzal a kenetteljes leereszkedéssel, amelylyel ajándékosztogatáskor a

igazság? Az urak azt mondják róla: négyes szamárfogaton szokott hajtani. A barátnői — mert vannak nagyon tisztességes barátnői! — néha megszólják, de ezt mindig bizonyos jóakarattal teszik. Úgy beszélnek róla, mint egy derék, rokonszenves férfiról szokás, akinek rút gyöngéje az iszákosság. Kár érte! Leányos házakba nem igen hívják, de egyébként eljár a legelőbbkelő családokhoz. Akár bolond, akár okos: annyi bizonyos, hogy mindenképpen veszedelmes. És különös, de való, ő maga is akarja, hogy veszedelmesnek tartsák. A báró jól ismerte ezt a sajátságát; volt alkalma kitanulni, jóideig ő is tagja volt a Katinka-féle négyesnek, ő is, mi is. Ki nem? Aki nem volt, arra is ráfogták, hogy volt és Katinka asszony láthatólag nem igen bánta.

Sokan bomlottak utána, — igaz, némelyek csak a dísz kedvéért legyeskedtek körülötte, — de előbb-utóbb mindenki megadta az árát. Ha nagyobb értékben nem, hát pénzben. Mert Katinka asszonynak — aki maga is igen gazdag volt — megvolt az a különös tulajdonsága, hogy szerette a gavallérjait őrült költekezésekre ösztökélni. Mivel maga is gazdag volt, ezt se vette nagyon tragikusan a világ.

— Ez a csinos fotográfia közülbelül százezer forintomba van, — mormogta magában a báró.

Azután elmosolyodott, amiből azt lehetne következteti, hogy nem igen sajnálta a százezer forintját.

Tovább rakosgatta a fotográfiákat s ekkor egy megfakult kép akadt a kezébe. Valami rissz-rossz vidéki fotográfus vette le ezt a családi csoportot. A kerti padon ül az Istenben boldogult öreg báróné, körülötte a gyermekei és az unokái. A báróné mellett áll az ifju báró, mint önkéntesi egyenruhába bújtatott leányképü kamasz. A társaság minden tagja láthatólag át van hatva a pillanat fontosságától — akkor még nem fotografáltak annyit, mint manapság — és mindannyian ünnepélyes arcot vágnak.

A családtagok háta mögött tenyeres-talpas cseléd-leány áll, a kis Eszti baronesszel a karján. A kis leány sehogysem akart megülni édesanyja ölében és azért oda kellett állítani Katust is. Mert Katus volt a parasztleány neve. Csinos, gömbölyü parasztleány volt, de a képen nevetségesen csunyán festett. Az arca olyan volt, mint a holdvilág, a két csontos, nagy keze pedig feketének látszott.

A nagycsontu Katus valaha nagyon szerelmes volt az ifju báróba. Nem is lehetett ezt más szerelemnek nevezni: rajongás volt, imádat.

A báró akkoriban mint egyéves önkéntes szolgált és csak nagyobb időközökben látogatott haza. Többnyire olyankor, ha pénzre volt szüksége. Az öreg báróné régiszabásu uriasszony volt, a fanatikus takarékossága határos volt a fukarsággal s így az ifju báró akkoriban gyakran keserves gondokkal küzködött. Sok álmatlan éjszakát okozott neki az édesanyja fukarsága, sőt egyízben egész komolyan az öngyilkosság gondolatával is foglalkozott.

Egy nagyon, nagyon kellemetlen emléke is maradt abból az időből . . . Kártyán vesztett és a kés a torkán volt. Az édesanyjától nem mert már pénzt kérni. Akkor történt, hogy egész komolyan agyon akarta magát lőni. A haláltól megmentette egy gyémánt, egy nagy és értékes gyémánt, melyet az édesanyja fiókjában talált. Ezt a követ elcsente és eladta. Hiszen alig volt akkoriban még huszonkétéves! A gyémánt árából kifizethette az adósságait. Sohasem derült ki, hogy ki vitte el a gyémántot. Mai napig sem. Az öreg báróné gyanuja, — miért, miért nem? — Katuskára esett. Különben sem kedvelte a leányt, amióta gyanuba fogta, hogy van valami köze a fiához. Az ilyen leány sok mindenre képes! A csendbiztos, akit a báróné beavatott a dologba, magával vitte Katust, hogy majd ő kivallatja. Tiz napig tartotta fogva, közbe a leány hol vallott, hol meg mindent letagadott, végre is a báróné kívánságára szélnek eresztették. Akkor eljött a kastélyba, a holmijáért. Nem szólt szegény semmit, nem is sírt, bár az inge egy vér volt, a teste pedig telve volt rettenetes foltokkal. A pandurok tíz napig bikacsökkel vallatták . . .

A báróné alapjában véve jószívü asszonyság volt és nagyon megharagudott a csendbiztosra. Ha ő ezt tudta volna — inkább ne is lássa többet azt a gyémántot! Annyira megsajnálta Katust, hogy még tíz forintot is adott neki, mikor eltoloncolták a tót hazájába. Katus ekkor kezetcsókolt a méltóságos asszonynak, aztán odaszólt a rája várakozó pandurnak:

— Hát gyüjjék kend!

A kis báró pedig némán és sápadt arccal nézett a távozó leány után . . .

Az előszobában most csöngetés hallatszott.

Jött a báró barátja, a másik becsületbíró.

A báró visszatette a családi képet a szekrénybe és kezetfogott a vendégével.

— Mehetünk?

— Rögtön, csak magamra veszem a felöltőmet. Azt hiszem, gyorsan végezhetünk?

— Hogyne! A fráter oly hihetetlen komiszul viselte magát, hogy ki kell törni a nyakát.

— De mi is juthatott eszébe a nyomorultnak?

— Tisztára megbolondulhatott abban a pillanatban. Hiszen ismered Katinkát: őneki mániája, hogy ugrassa az embereket. Biztos, hogy a szamár szerelmes volt beléje és komolyan vette a Katinka mókáit . . . Sok előzménye lehetett a dolognak, de ehhez nekünk semmi közünk.

— Én is azt tartom: vagy úr valaki, vagy kucséber. Az örmény úgy viselkedett, mint egy részeg kucséber. Pusztuljon hát a társaságunkból! Akárhogyan ugratta is Katinka: ő végre is nő és nőt csak virággal szabad megütni.

A báró ezt mély meggyőződés hangján mondta és — tegyük hozzá — egész jóhiszeműséggel.

Szegények karácsonya

Magunkformáju zsellérnépnél
Bizony az ünnep is szegény,
Ránk nem nevetget száz szemével
Szagos fenyűről gyertyafény.

De kint az égnek tiszta boltján
Ezüstszárnyu kis angyalok
Kigyujtnak látatlan kezükkel
Ezer pirosló csillagot.

S oly szép, ahogy kis ablakunkon
Egymásután beintenek,
Aranyvirágot szórva ránk ez
Öröktüzü istenszemek.

Miránk ma senki nem nyit ajtót
S olyan jó, hogy magunk vagyunk
És bár csordultig telve szívünk,
Olyan jó mégse szólanunk.

„Úgy hallom, már hetet harangoz
Talán lámpát is gyujtanánk“ —
Vélekszik húgom, ám szeliden
Kezénél fogja őt anyánk:

„Ládd, holnap újra visszamentek,
Pedig még csak ma jöttetek, —
Régen áhított véreim, hadd
Gyönyörködjön még bennetek.

Szabad velünk az Úr. S kiludja,
Hogy lesz-e még ily alkalom —
S a lélek jobban lát sötétbe,
Ne gyújts még lámpát, jó rajom..

És hallgatunk. És a sötétben
Köröttünk olyan béke leng.
Mint amiről az úr körül van
A mennyországba odafen.

S bár nem nevet ránk száz szemével
Szagos fenyűről gyertyafény,
A zsellérnépek ünnepnapja
Tán még se oly nagyon szegény:

Mert aki vendégül tekint be
Más háznál mátul holnapig:
Velünk a megszü'etett Isten,
A szeretet velünk lakik!

MÓRA FERENC

— Ugy-e mondtam, hogy nem találnak meg? De még nem merek kibujni, mert visszajöhetnek. Inkább beszélgessünk. Én nagyon szeretek férfiakkal beszélgetni. Jó lesz?

— Jó, — szólt Kávási, azon gondolkodva, hogy a haszontalan cseléd már megint nem jól szellőztette ki a szobát. Furcsa, hogy minél többett szellőztetnek, annál kiálhatatlanabb ez a befurakodó tavasz.

— Péter bácsi, nem unja itt magát egyedül?

— Nem én, kicsikém. Ha az ember dolgozik, sohase unja magát.

— Jaj be meleg van itt. Inkább odabújok a papirkosár meg az íróasztal közé. Gomboljon ki Péter bácsi.

És Kávási Péter soha nem tapasztalt különös érzelemmel kezdte gombolgatni az eleven ördögként mozgó, pirosbóbitás probirmamzellt. Ej no, talán csak nem?... Persze ez az ördöngös napsugár — hiszen meg kell itt vakulnia az embernek, — szólt, amint majdnem dühösen rántotta feljebb a rolettát.

— Jaj be elzsibbadt a lában. Ilyenkor mindig táncolni szoktam. Eljárjam Péter bácsinak a rózsatánc utolsó figuráját?

— Hagyja el, Etuska. Meghallhatják a lépéseket és mindjárt itt találják. Üljön le a diványra, ott a sötétben senki se fogja keresni, — szólt, fejét a két kezére hajtva Kávási Péter, mert igen zaklatták a különös érzelmei.

— Dehogy hallják. Hiszen a rózsatáncban csak lejteni kell. Aztán a két karunkkal, derekunkkal mindössze is így. No tessék csak nézni. Egy-kettő, egy-kettő. Így tartom a fejemet, így a füzér. Ugy-e szép?

— Nagyon szép.

A leány aztán az íróasztalra könyökölt. Bájos kis termetével, gyermekes bizalommal simult mind jobban, jobban az idegesen huzódozó Kávásihoz, kinek ereiben minden bölcseség és becsület ellenére, vad tűz lobbant föl ez öntudatlan kis Kirke közellétére. A leányka lehajolt a szanaszét heverő irásokra, s míg fejéről leomló dús hajfürtei az asztalra, a Kávási vállára szórodtak, kiváncsian szólt:

— De szép irása van a Péter bácsinak. Én kettőst kaptam a szépirásból, de a kisasszony igazságtalan volt. Megmutassam, hogy írok én? De nem. Egyebet mutatok. Fogadjunk, hogy tizenkettőnek a fele nem hat, hanem hét.

Noha Kávási nagyon jól ismerte ezt a játékot, gyönge szédülettel így szólt: — Nem hiszem.

— No, mibe fogadjunk? Az enyém lesz ez a gyönyörü levélnyomó, mert biztosan én fogok nyerni. Jó lesz?

— Jó.

A borzas fejecske aztán előrehajolt. A kövér, finom kis leánykéz, melynek csuklójánál egy vékony kis karperec csillogott, kezébe vette a tollat és lassan, óvatosan kirajzolta a római XII-őt. Aztán egy vízszintes vonallal kettémetszette és ujjongva szólt:

— Íme, tessék. Most az enyém a levélnyomó. Vihetem?

— Viheti, Etuska.

— Jaj be kedves kis jószág. Mit kiván helyette Péter bácsi?

Kávási Péter behunyta a szemét, egész testén végigfutott valami csodálatos, bűvös áramlat. S bár világos intelemként jutott eszébe Schillerből: „Szívünk, ha egy-egy perc megejti is, — Jobb ösztönünknek végre győzni kell", tehetetlenül, elzsibbadt tagokkal dült hátra a székén.

— Csókolja meg a homlokomat, Etuska, hiszen a papa barátjának megteheti, aztán menjen, menjen a többiekhez játszani. Ott a kisleányok helye.

A pirosbóbitás kisleány lehajolt, a tiszta, szenvedelem nélküli csók elcsattant, és a másik percben a kis gomboscipős, rövidruhás leány eltünt az ajtó szőnyegei között.

Ki hinti be a sárga falevéllel lepett fakó tarlót üde viruló kökörcsinnel? Ki öltözteti föl az első zuzmarára a nyáron megvénhedt, szomoru, dísztelen fenyőt a zöld reménydús szinével? En nem tudom megmondani. De a melankólikus ősz és zúzos tél ölelkezésén megtörténik ez a tréfa.

Végre Kávási Péter is észrevette, hogy a tavasz mégis csak szép. Hogy ily későn jött reá! Ismét elmult belőle négy öt. Tünő-futó napjaiban mint bűvös, fantasztikus, megremegtető álom ékelődött bele a pirosbóbitás fejecske. Ereklye már annyi, hogy nem is lehet számon tartani. De minek is? Elég a szó. Egy szalag, egy hajfürt ne mutassa ezt a szégyenletes utat. Szó aztán van elég.

— Az én párom Péter bácsi lesz. Én Péter bácsi mellé ülök. Az én labdámat Péter bácsi fogja ki. Péter bácsi adja ide a gyeplőt. Adja rám a kabátomat. Kösse meg a kalapomat. Igyék a poharamból.

Így ment ez nap-nap után. Kávásit majd lesujtotta szívének nehéz titka. De hordoznia kellett keresztjét és ő hordozta becsülettel.

Egy tavaszi napon megint együtt volt nála a hajdani, rózsatáncot tanuló társaság. Köztük a pirosbóbitás is. Persze már nem borzosan, pongyola empireköténynyel, hanem divatosan frizirozva, szép termetét fülig feltékenyen őrző, merev, halcsontos derékban és a hajdani gomposcipős kis lábacska diszkréten huzta meg magát a csipkésszegélyü hosszu ruha alatt. És közben urak. Hullámos fekete vagy szőkehaju, fényes bajuszu,

Szezonból — Rajzolta Linek Lajos

A tizedik múzsa

Vilma
Hollandia királynője

Viktoria Melitta hesszeni nagyhercegné,
gárdaezredének egyenruhájában

Mária Alexandra román trónörökösné,
huszárezredének egyenruhájában

Válófélben levő fejedelmi asszonyok

A pirosbóbitás

Mikor Kávási Péter ötévi boldog házasság után özvegygyé lett, elhatározta, hogy nem fog mostohát hozni hároméves kisleánya mellé. A házvezetés céljából magához vette egy öreg özvegyasszony rokonát, a gyermekhez hozatott egy óvónőt és megkönnyebbülve lélegzett föl, hogy most már minden rendben van. Ő maga aztán fölvértezte magát a munka, a gyász, a szomoru visszaemlékezések áthatlan páncéljával és örökös ellensége lett a jóbarát, aki még évek mulva is elő merte neki hozni a második házasság eszméjét.

És vegetált hősiesen. Mert úgy van az: ha egy harminckétéves, szélesvállu, ruganyos járásu, gondosan öltözködő, görög arcélü úriember azt mondja a szívének, legyen kő, a vérének, legyen halvér, — mindez úgy lészen. Egy esztendő, két esztendő, tíz esztendő úgy eltelik az ilyen embertől, mint egy nagybőjti álom.

Óh, mily gyönyörűek az ilyen embernek az ablak alatt sikongó, vad téli viharok, a zord szelektől dühöngő magányos éjszakák. Mikor gyáván szeretkező szívek mámorosan bújnak össze, de az igazi férfi kitárja keblét és kikiált a féktelen elemekre: Ha céltábla kell nektek, itt vagyok. Zúzzatok össze, verjetek le a gyászos földig, hisz ott fekszik az, kivel eltemettem boldogságomat.

De ragyogó szép tavaszi napok is jövének. Mikor ultramarinkék boltozattá változik az unalmas szürke ég, gólyakelepelés, fecskecsicsergés hallatszik, ibolya pedig annyi, hogy kisértésbe jön a memento moriját dadogó karthauzi is: bokrétát kötni belőle.

Ám Kávási Péter szívből gyűlölte e bűbájos napokat. Nem tehetett róla, de ilyenkor folyton szédült a feje. Hogy meg ne vakítsa a fény, sötét szemüveget tett szemére, a rolettákat lehuzatta az ablakán s csak annál jobban befüttetett, hogy csúffá tegye a künn kacérkodó, barackvirágbontogató tavaszt. És az a sok jácint! Azok a nagybugáju orgonafürtök! Kávási Péter bosszankodva húzta ki az íróasztala fiókját.

— Hm! Már megint lázam van, — szólt, s bevett egy adag antipirint. — Ha ezek az éretlenségek minden évben megújulnak, alighanem ki kell költözködnöm Norvégiába. Valahova az éjszaki fjordok jégcsapos szirtjei alá, mert ez a hóbortos klima nem becsületes embernek való.

De mégse ment. Antipirinnal, lázellenes cseppekkel és porokkal, mustárral és sósborszeszszel még is csak eltelt valahogyan egy ősz, két ősz, tíz ősz. Micsoda ez? Egy folyton erősbülő jégkéreg a szíven, néhány bokorka ősz hajszál a dús fekete fürtök között, és odaát a gyermekszobában az élet egyetlen gyönyörűsége, egy szépen fejlődő, bájos kis tizenhároméves leány. Hahogy közbe tavaszok nem jöttek volna, Kávási Péter a házát fölverő gyermekkacaj, dal, zongora, táncórák bűvös hatása alatt, büszkén gondolhatta volna el, hogy milyen jól sikerült neki mindez.

Egy szédületes szép tavaszi napon felsőbbleányiskolai társaság volt náluk. A rózsatáncot tanulták. Kávási Péter dolgozószobájának íróasztala mellett ült, és mint mindig, ha lila orgonafürtök kandikáltak be az ablakon, lázellenes porokat szedett és az éjszaki fjordok jégcsapos szirtjein járt az esze.

A táncóra végeztével más mulatságba kezdett a kis társaság. Egyszerre nagy robajjal nyilt az ajtó, és besurrant rajta egy kipirult arcu, libegő bronzhaju, pirosbóbitás tizennégy tizenötéves kisleány.

— Péter bácsi, hova bujjak? — Kérdezte szeles gyorsasággal.

Kávási Péter egy perc alatt megértette a helyzetet, és bár kelletlenül tépte ki magát a jégcsapos szirtek társaságából, a kisleány segítségére sietett.

Hova? Csakugyan hova? Itt bizony nincsenek olyan öblös szekrények, mint egy varróműhelyben. De a ragyogószemü pirosbóbitás asszonyi leleményességgel kiáltott föl:

— A ruhafogas talpára állok. Péter bácsi meg gombolja rám a nagykabátját.

És a negyvenkétéves Kávási Péter fejcsóválgatással fogott az öltöztetéshez. Pár perc mulva a ruhafogas olyan volt, mint két gomboscipős gólyalábra öltöztetett termetes nagybácsi.

— No most tegye a kalapját a fejemre, aztán csitt, — meg se mukkanjunk, míg meg nem találnak.

A gyermeksereg eredménytelenül kutatta át a dolgozószobát, aztán száguldott tovább, tovább.

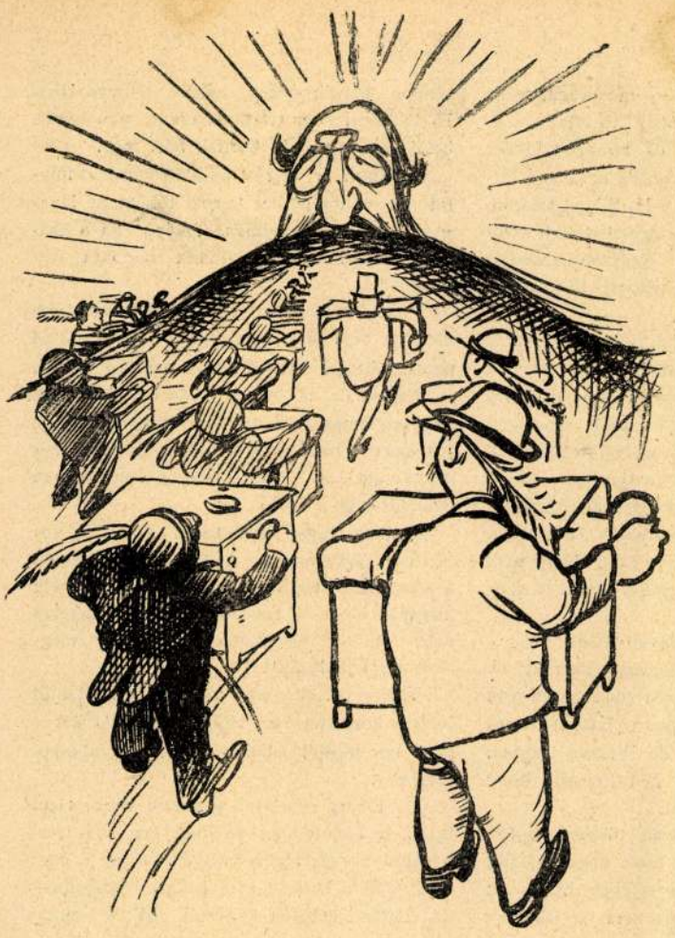

Szezonból

Zene

Közigazgatás

Rajzolta Linek Lajos

Deák Ferenc mestere

A Nemzeti Múzeum számos terme között van egy apró szoba. Ha idegen ember a fővárosba téved, biztosan megnézi ezt a kis szobát, pedig nem sok látnivaló van abban. Ócska íróasztal, viseltes karosszék a bútorzata. Azonkívül tele van a szoba mindenféle haszontalansággal, amik valamikor jók lehettek arra, hogy egy kényelemszerető öreg úr kedvét lelje bennök. Van egy sereg színehagyott kép, meg egy sereg fakult írás is a sok mindenféle között. Az egyik levél így kezdődik:

— Úgy vagyok értesülve, hogy ön nem szívesen fogad el meghívást ebédre . . .

És a levél alá hosszukás, finom vonásokkal ez a név van írva: Erzsébet.

A mi jóságos boldogult királynénk, nagyasszonyunk írta ezt a levelet Deák Ferencnek, a haza bölcsének. Meghívja ebédre . . .

És ebben a szobában minden, de minden az öregúrra emlékeztet, minden róla beszél. Ez a szoba Deák szobája.

Van az emlékek között egy bot. Egyszerű, régimódi bot, praktikus jószág. Erre szeretett támaszkodni, mikor már gyöngült a jártányi ereje. Vonzódott ehhez a bothoz, mert kedves emléke volt. Egy jó magyar szívü, német ajku fővárosi polgártársa ajándékozta meg vele, hálából, amiért létrehozta a kiegyezést.

Kobelt Jánosnak hívták a polgártársat. Esztergályos-mester volt. Értette a mesterségét, szorgalmas is volt, házat szerzett neki az esztergapad. Deák Ferenc el-elnézte: mint szorgalmatoskodik az öreg műhelyében. Aztán kedve kerekedett neki is a munkához és Kobelt uram jóvoltából megtanulta az esztergályos mesterséget.

Volt idő Magyarország utolsó ötven esztendejének történetében, hogy Bécsben nem vették szívesen, ha a magyar ember hangos szóval gondolkodik. Ha lehetett volna, talán eltiltották volna még a gondolkodást is. Ezekben az időben Deák Ferenc el-eljárogatott Kobelt uram műhelyébe. Eldiskurálgatott a mesterrel a fővárosi ügyekről s közben nagy előszeretettel gyártogatta a — botokat. Mikor aztán egygyel elkészült, azt odaajándékozta valami kedves emberének. Egyes családok még ma is ereklyeként őriznek olyan botot, melynek Deák Ferenc volt a mestere.

Aztán nagyidők következtek. Derengeni kezdett a hajnal a nemzet egén. A harag, a gyülölet csillapult. A király belátta, hogy csak a kiengesztelődés teremthet békét közte és a nemzet között, a haza bölcse pedig óvatosan, ügyesen készítette elő a kibékülés utját. A magyar nemzet szívesen feledte a multat, s örömmel látta a király közeledését.

Már mindenki boldogan várta a napot, amikor a király kibékül a nemzettel és magyar királylyá koronáztatja magát. Csak hetek kérdése volt a kiegyezés. Egy napon Deák Ferenc hazafelé ballagott Angol királyné szállodabeli lakására, mikor észrevette, hogy valaki siet utána.

— Követ úr! Követ úr!

Deák Ferenc megállott, Kobelt János loholt utána.

— Deák úr, — szólott a derék esztergályos nagy örömmel, — csak azt akartam mondani, hogyha a királyt megkoronázzák és a kiegyezés létrejön, akkor ennek emlékére meglepem valamivel.

Deák Ferenc elmosolyodott.

— Majd meglátjuk, majd meglátjuk, — mondta csendesen.

Néhány hónappal később csakugyan megtörtént a kiegyezés és 1867 junius 8-án a nemzet megkoronázta a királyt.

Örömmámorban úszott az egész ország. Boldog volt minden magyar. Deák Ferenc pedig szépen félrevonult, a haza bölcse elzárkózott az ünnepeltetések elől. A derék esztergályos elküldte az igért ajándékot egy meleghangu német levél kiséretében. Az ajándék pedig az a bot volt, amelyet most is ott őriznek a Deák-szobában. Meg volt írva a levélben, hogy ezt a botot maga Deák Ferenc készítette. Ez volt az öreg úr első esztergályos műve. Elmondta Kobelt, hogy drága ereklyeként őrizte a botot, mert ez a legdrágább kincse. És most, amikor alázatos hálájának akar kifejezést adni, oda adja a legdrágábbat, a legértékesebbet: Deák Ferenc első botját. Deák a következő érdekes levélben köszönte meg az ajándékot:

Pest, 1867 julius 7-én.

Kobelt János urnak
esztergályosmester.

A küldött szép botot, mint egy kedves polgártársam barátságának jelét, szíves köszönettel fogadom. Teljes tisztelettel

híve
Deák Ferenc.

Ezt a levelet holta napjáig kegyelettel őrizte az öreg Kobelt János, de féltetten őrzött ereklyéje a boldogult esztergályosmester fiának Kobelt Gyulának is, aki olykor fölvezeti apró kis fiait a Múzeumba s megmutatja nekik Deák Ferenc botját.

Pásztor Mihály

Gizi levelei

Bálint Dezső könyve

A „felsőbb“ leány olyan tipus, mely mihamarább meg fogja hódítani a színpadot. Már erősen készül oda. Azoknak, kik a világot jelentő deszkákra viszik majd, melegen ajánljuk Bálint Dezső könyvének tanulmányozását. Az a felsőbb leányiskolai tanuló, kit ő Gizi leveleiben találó humorral és sok életigazsággal megrajzolt, becsületére válik írói megfigyelésének.

Gizi kisasszony, a III. B. osztály tanulója, mindenre kiterjeszkedik, ami az iskolában és otthon történik. Nézete egyes dolgok és események tekintetében meglehetősen önálló, ortográfiája még inkább az. A kedves mamája és a kedves papája bizonyára nem is sejtik, hogy a Gizi éles szeme nem huny mindig szemet bizonyos számu gyöngéik fölött, ami azonban nem azt jelenti, hogy Gizi megkritizálja szülőit. Mert alapjában véve jó leány és kötelességtudó.

Bálint Dezső új könyvéhez Tull Ödön készített csinos és jellemzetes rajzokat. A könyv tartalmáról és szelleméről pedig minden kritikai boncolgatásnal jobban ad fogalmat, ha bemutatjuk azt a fejezetét, melyben Gizi kisasszony a zsúr intézményeiről elmélkedik. Ez a fejezet igy szól:

... A zsúr azon intézmény, mely az őszi évadkor veszi kezdetét és abból áll, hogy minden páratlan csütörtökön otthon vagyunk, minek folytán minden ismerősünket szívesen látjuk. Ezen szép szokás k. szüleimnél is meg lévén honosítva, tegnap a k. mama már egész délelőtt nagyon izgatott volt, mint ez nagyon is érthető olyankor, ha az ember 54 ismerősnek küldöt kártyát hogy mikor fogad és ennélfogva sohasem lehet tudni, hogy hányan lesznek mert egyszer huszonöten jönnek egyszer 3.

Mindamellett k. anyám, mely igen jó háziasszony, nagyon ügyesen segített a dolgon és csak $^1/_4$ kiló vajból csináta a szandvicheket a szükséges hozzávalóval, mi különben már némileg kiment a divatból, de legalább olcsó és sokat mutat. Mivel pedig a házban van a csemegekereskedő, az esetben, ha még jöttek volna, könnyen utána lehetett volna csinálni (mi azonban nem következett be).

Igy, tehat csak a k. papával keletett mérgelődnünk, mely a világért sem akart hazajönni, mert megöli az unalom, mit valóban nem tudok megérteni, mert egy zsur igazán a legmulatságosabb a mit csak képzelni lehet különösen ha egy fiatal leány már azon korban van hogy foglalkoznak vele, mit a fiatal Kulcsár (min. fog. gyak.) egész délután meg is tett. Igazán nagyon kedves fiu.

Igy tehát nagyon jól mu'attunk és általánosan föltünt, hogy a mamámnak milyen szép karja van, mi azáltal érvényesült, hogy a k. mama a régi fekete selyemruhájaba csipkeujjakat tétetett miáltal úgy néz ki mint az új. K. mamám ezen sikere igen büszkévé tett, mert az nagyon kellemes ha valakinek szép anyja van, megjegyzendő nagyon hasonlítok reá.

Mindenesetre nagy szerencse volt, hogy a k. papa tényleg nem jött haza, mert ha ezt megtette volna, biztosan nem maradhattam volna bent egész délután — tudva azt, hogy borzasztó sok van föl, mely tekintetben k. papám kissé túlszigoru és mindjárt kiküld tanulni. Pedig nagy különbség szelemes társa'gásban csevegni vagy a H_2SO_4-et tanulni, mely képlet különben is az egyetlen amit megtudtam jegyezni mert a vegytan abszolut nem megy a fejembe. Kiváncsi is vagyok? minek az a leányoknak.

Igy tehát inkább a házikisasszony szerepét játszottam és mondhatom bár ez volt első föllépésem, már egészen úgy viseltem magamat mint egy felnőtt, csak amikor a teát beöntöttem, kisé leöntöttem a beképzelt Lenkey Arisztid új frock-coatját mely valódi argol mint egyáltalában minden amit Arisztid fölvesz. De ezen mindnyájan nevettünk csak a mama nézett úgy rám, hogy nem szerettem volna vele egyedül lenni a szobában.

Ekkor megkért a Wagner Margit, mely a zenedébe jár, hogy zongorázak valamit de csak azért hogy ő ülhessen oda mert igen szeret brillirozni, minéllogva játszot is és különösen a Souvenier de Vienne nagyon jól ment mert azt meg kell hagyni, hogy nagyszerű anschlagja van.

Ekkor persze a k. mama többször a karomba csipett és mondta hogy vegyek példát a Margitról noha ez nevetséges hiszen az már egy öreg lány (17) és nem jár iskolába csak zenedébe, ujjai is olyan hosszuk, hogy tiz bilentyüt átér. De mikor odanéztek hát a k. mama persze szintén mosolygott és azt mondta, az én kis lányom is játszik, de csak könnyű zenét, mert ezt szereti a papája, mire leültem és lejátsztam az összes ősbudavári darabokat. Ezáltal mindjárt egész más lett a hangulat és a fiúk mind kórusban énekelték:

My gal is a highborn lady,

mely egy általánosan ismert gyönyörü dallam.

Ezután következett életem legszomorubb percze, mert a kis Kulcsár, mely olyan jól tud előadni, mint egy kómikus egy kuplét akart elénekelni és nekünk lányoknak ki kellett menni mi tényleg megalázó különösen mert a másik szobában sem engedtek maradni hanem át muszájt mennünk a gyerek szobába hogy ja ne halljunk semmit.

Ezen elfajulás ellen valóban már kellene tenni valamit mert az csak nem járja hogy amint kissé mulatni akarnak, kiküldik a lányokat ez csakis mai társadalmunkban lehetséges és sürgős orvoslásra szorul s véleményem szerint egyike a legnagyobb igazságtalanságoknak.

A bor

Párisban ankétet tartottak arról, vajjon hasznos vagy ártalmas-e a bor élvezete az egészségre. Összegyüjtötték a legnevesebb orvosok véleményét, számszerint hatvanat, amelyek bizony éppen nem egyezők. Harminchárom doktor határozott barátja a mértékletes borivásnak, kilenc mindenképpen ellene van, tizenhét nézet oda lyukad ki, hogy mértékletes borivás se nem árt, se használ.

A legtöbb orvos, aki ebben a kérdésben nyilatkozott, röviden meg is okolta nézetét.

Joffroy dr. szerint egy átlagos, egészséges ember huszonnégy óra alatt minden hátrányos következmény nélkül elfogyaszthat 75 köbcentiméter tiszta alkoholt, ami körülbelül egy palack jó bornak felel meg.

Huchard dr. szerint az ülő életmódot folytatók naponta félliter bornál többet ne igyanak, a munkás azonban, főképp, ha a szabadban dolgozik, megihatik naponta egy literrel is.

Pozzi szenátor szerint a bor mértékletes élvezete nem ártalmas, mindenesetre sokkal egészségesebb bármely más szeszes italnál.

Lépine dr. is borpárti, de óva int attól, hogy gyermekeknek bort adjanak. A zsenge szervezetre nézve minden csöpp bor is méreg A gyomor- és idegbajosok hasonlóképpen óvakodjanak a bortól.

Bérillon tanár nem tartja a mértékletes borivást ártalmasnak a férfiaknál. Viszont a nők inkább tartózkodjanak a bortól, amely könnyen idegessé teszi őket. A gyermekekre nézve a bor abszolut méreg, mely megakasztja fejlődésüket.

Thiéry dr. ellensége a borivásnak. Mentül jobb a bor, annál erősebb méreg. A gyengébb bor higitott alkohol s minden alkohol ártalmas.

De Fleury szerint a gyermek csak vizet igyék, a felnőtteknek se nem árt, sem nem használ a mértékletes borivás. Hogy a bornak minő a hatása, arra példával szolgálnak az atlétikai sportok kedvelői, akik a tréning okáért tartózkodnak a boritaltól.

Jeanselme tanár, aki fél Ázsiát bejárta, utal arra, hogy Kelet-Ázsiában, ahol alig isznak bort, jóval erősebb az emberek fizikuma, mint Európában.

Szóval, ahány orvos, annyi vélemény. Abban az egy pontban valamennyien megegyeznek, hogy a gyermekeknek nem szabad egy csepp bort is adni. Viszont még az antialkoholista-egyesület orvostagjai sem tartják veszedelmesnek a mértékletes borivást az egészséges emberre nézve.

Új könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségéhez a következő új könyveket küldték be:

Beniczkyné-Bajza Lenke: Az első nyom. Regény. Kiadta az Athenaeum.

Mihalovich Szüts Jenő: A szerelem csődje, regény.

O'Donnel grófné: Legújabb költemények.

Jancsó Sándor: Egyházi beszédek, első kötet. Kiadta Stein János, Kolozsvár.

Geőcze Sarolta: Az akarat nevelése. Megjelent a Népnevelők Könyvtárában. Ára 1 korona.

Marsits Rozina: A XX. század asszonya. Wodiáner F. és fiai kiadása. Ára 2 korona.

Hedin Sven: Ázsia sivatagjain keresztül. Fordította Thiring Gusztáv dr. Megjelent A Magyar Földrajzi Tarsaság Könyvtára című vallalatban, Wodiáner F. és fiai kiadásában.

Vértesi Károly: Konstantinápoly, Utirajzok. Az Athenaeum kiadása. Ára 6 korona.

Simon Lajos: Örök vagyak, költemények. Szerző sajátja.

Fővárosi Színházak műsora: Az ujabban megjelent füzetek a következők: Pillangó kisasszony, dráma egy fölvonásban. A nevezetes kastély, vígjáték 3 fölvonásban. Katalin, operett három fölvonásban. Egy-egy szám ára 30 fillér.

Bertha A: La Hongrie modern de 1849—1901. Megjelent Parisban Plor kiadásában.

Lahman: Hogyan táplálkozzunk? Fordították Ember János és Müller Antal.

XV. évfolyam, 42. szám

Budapest, 1909 október 17.

ÚJIDŐK

SZERKESZTI:

HERCZEG FERENC.

SINGER és WOLFNER
kiadása.

—

Előfizetési ára:
Negyedévre 4 korona

Legdusabb választékban raktáron találhatók már a legujabb

Tailor made kosztümök homespunból.::

Látogató és estélyi toilettek.

Kérje legujabb árjegyzékemet.

UNGÁR

női divatáruháza

Budapest, Kossuth Lajos-u. 2.

Külön mértékutáni osztály, saját műhelyekkel. :::::::::

Szinházi köpönyegek. Utazó raglánok val. angol kelméből. Szőrme-kabátok és bundák.

Szabott árak.

BLUZOK princesse RUHÁK

kosztüm és pongyolák

FALUDI LÁSZLÓ Budapest, Andrássy-út 48. **Divatlap ingyen!!**

Ingyen és bérmentve

küldjük vidékre az összes cikkeink mintáit az Uj Idők előfizető urhölgyeinek.

1909 őszi és téli idény!

Kitünő strapa-kelmék	85,	95,	1.25 kr.
Diagonal seviott-kelmék	1.25,	1.75,	2.50 „
Angol Homespuu-kelmék	1.50,	2 50,	3.50 „
Bluz- és pongyola posztok (remek szinek)	95,	1.20,	1.80 „
Kosztüm-posztók (30 divat szinárnyalat)	1 40,	1.80,	2.90 „
Bluz és kosztüm-bársonyok (200 uj minta)	70,	80,	95 „
Kitünő mosóvelezek és flanelle'ek	21,	35,	55 „
Selyem glott alsók fekete és divat szinekben egy fodorral 2 50, dupla fodorral (remek fazon)			3 45 „
Angol válkendők remek mintákban			3.25 „

Eredeti angol „HOMESPUN SCHRUNK“ kosztümkelmék meglepő nagy választékban.

Modern és Kertész cégnél

Budapest, IV. ker., Deák Ferenc-utca 21. szám.

Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert

„Iró angyal“ gramofon

gépek és lemezek

SCHMID NŐVÉREK-nél

Budapest, IV., Kigyó-tér 1. szám. (Királyi bérpalota)

— Választékküldemények, kedvező lemezcsere fölvetel. —

—— Ár- és lemezjegyzék ingyen és bérmentve. ——

+ Soványság. +

Szép telt formák gyönyörü kebel 6—8 hét alatt érhető el tőrv. véd. **„Büsteria“** nevü aranyéremmel (Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903) kitüntetett orientális erőporunk használata által, 80 fontnyi hizás biztositva. Ártalmatlan. Feltétlen reális. Nem szódelgés. Számos köszönőirat. Doboz használati utasitással 2 márka. Postautalványon vagy utánvéttel (portó külön).

Hygienikus Institut D. Franz Steiner & Co, Berlin 42, Königgrätzerstrasse 36. — Budapesten kapható: Török József-nél, VI. ker., Király-utca 12. sz.

Női sapkák. női angol kalapok, női francia kalapok, leánykakalapok és sapkák egyszerü és diszes kivitelben.

OLD AMERICAN,

kalapáruház, BUDAPEST, IV., Egyetem-utca 7. szám.

Vidékre választék-küldeményt küld.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem

Budapest, IV., Károly-körut 26., I. emelet.

FOGAK

és teljes fogsorok szájpadlás :: nélkül ::

Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindennemü **kaucsuk fogazatok**, melyeket a szájból kivenni nem kell. **A gyökerek eltávolitása fölösleges. Tartós porcellán- és arany-tömések. Foghuzás** teljes érzéstelenitéssel, 10 évi jótállással. Vidékiek 1 nap alatt kielégittetnek, megvárhatják. Mérsékelt árak.

Dr. Edelmann József és **MÁRFAI** néhai dr. **Neufeld D.** fogorvos volt techn. asszisztense. (Lift.)

MÜVÉSZI

KERTEKET PARKOKAT

TERVEZ ÉS ALAKIT

IFJ. NIEMETZ F. TEMESVÁR

Bőrszékipar

KENDI ANTAL

Budapest, IV., Károly-utca 2. sz.

Angol bőrbutor készitése, festése és renoválása saját műhelyemben.

Ebédlőszékek, irodafotelek valódi bőrrel ülőbútor állványok kárpitozása. Székátalakitások.

Ha fáj a feje BERETVÁS-PASZTILLÁT

ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. — **Ára 1.20** — Kapható mindenütt. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész **Kispesten.** Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállitás

Linek Lajos, az Amerikában megtelepedett magyar festő és karikatúra rajzoló, aki az ujvilágban főként templomi képeket fest. Ez a képe, amely előtt az amerikaivá lett magyar művész áll, egy női klubházból való

jenek meg többé. Hogy csak egy példát mondjunk, hányan érdeklődtek bizonyára az iránt, hogy Napoleon árulója, Marmont marsall, hogyan folytatta és hogyan fejezte be szomorú pályáját. Adorjánnál néhány mondat megad minden fölvilágosítást. Látjuk Raguza hercegét a Bourbonok szolgálatában, látjuk a júliusi forradalom után, mint mindenkitől utált menekülőt, megtaláljuk negyvennyolc körül egy félreeső bécsi kávéházban, hogy végül az ötvenes években egy szomorú alak vánszorogjon végig a velencei Szent Márk-téren, akire a gyermekek mutatnak reá és azt suttogják — ime Napoleon árulója. Akkor már az elárult császár unokaöccse székelt ismét a Tuileriákban.

Adorján munkája nemcsak a legjobb értelemben vett tudományos belletrisztika, hanem komoly nyeresége irodalmunknak is, amelyben egy nehéz problémát virtuóz ügyességgel oldott meg. És kétségtelen, hogy a „Forradalom és császárság" páratlanul népszerű vállalata Adorján munkájában újabb, nagy vonzóerőt nyert.

A könyv egyik fejezetét alább adjuk.

Napoleon és a nők

George kisasszonyt, a Comédie Française kiváló fiatal művésznőjét, mint minden fölléptekor, ezen az estén is előadás végeztével öltözőjében várta állandó lovagja és pártfogója: a lengyel *Sapieha* herceg. A barátság kissé szokatlan fajtája fűzte a lengyel nábobot az ifjú francia tragikához: szerette, de minden önző gondolat nélkül. Palotával, fogattal, ékszerekkel lepte meg, cselédséggel látta el a művésznőt, s ennyi nagylelküségért cserében nem kívánt mást, csak azt, hogy George rajta kívül senkit se fogadjon s őt is legföljebb — egy csésze teára. A platonikusan szerelmes lengyel herceg, a palota és a siker, a tulajdon pompázó szépsége és ifjúsága avatta akkoriban gyönyörűekké George kisasszony napjait.

Sapieha herceg lekísérte George kisasszonyt s helyet foglalt mellette a hintóban. Útközben, mialatt a kocsi a színésznő palotája felé tartott, a herceg átengedte magát áradozásának:

— Oh, Marguerite, milyen isteni volt maga ma este! Soha gyönyörűbb, soha tragikusabb Klitemnesztrát!

— Meg volt elégedve velem, barátom? — kérdezte mosolyogva a színésznő. Mosolygott, mert félig gyermek volt még, a huszadik évén is innen, és nem vett komolyan semmit, legkevésbbé a dicséretet és rajongást.

— Sírtam, Marguerite, — szólt a herceg, ez a lelkes színház-imádó, amilyent akkoriban sokat nevelt a Comédie Française klasszikus repertoireja. — Ha magát színpadon látom, mindig az az érzésem, hogy a tehetség elemi és fenséges, mint a vihar, vagy a természet egyéb végtelen jelenségei . . . Csak természetadta zsenitől telik ennyi erő, a tragikum annyi átérzése,

Ujság 1914. XX. 22.

„A Tündérlaki lányok" Heltai Jenő vígjátéka a Vígszinházban. Bemutató előadása február 14-én volt. A Tündérlaki család: Olga (Makay Margit), Manci (Gyöngyössy Teréz), a mama, özv. Bergné (Haraszthy Hermin), Boriska (Varsányi Irén) és Sárika (Gombaszögi Ella) Alexy fényképe az Uj Idők számára

amennyivel maga, a tizennyolcéves leány tudja játszani e negyvenesztendős királyné szerepét.

— Igen, — mondta álmodozó hangon a színésznő. — Jól *akartam* ma este játszani . . .

— Láttam. Bonaparte sokat tapsolt önnek.

— Bámulom ezt az embert. Micsoda óriás!

. . . A színésznő palotája előtt Sapieha herceg elbúcsúzott. George kisasszony fölsietett lakosztályába. Mikor az emeletre ért, hol a lépcső fordulójánál egy kandeláber gyertyái világítottak, hirtelen egy lakáj toppant a meglepett tragika elé.

— Madame, — szólt az inas, — az első konzul komornyikja vagyok; Constant a nevem . . . Izenetet hoztam Madame számára.

— Izenetet? . . . — álmélkodott a művésznő.

— Az első konzul, — jelentette diplomatai komolysággal az inas, — kéreti, engedje, hogy holnap este nyolc órakor kocsit küldjön önért és elvitesse Saint-Cloudba, mert személyesen akarja önnek elismerését tolmácsolni.

George kisasszony zúgó füllel hallgatta az izenetet. Felelni akart. De mit? . . . Hebegett . . . A komornyik mélyen meghajolt, s következő pillanatban már el is tünt, mintha a föld nyelte volna el. A színésznő hamarjában azt sem tudta, ébren van-e vagy álmodik?

Másnap, pontban este nyolc órakor a palota elé gördült az első konzul hintója. Pár perccel később, a komornyik kíséretében, George kisasszonyt már Saint-Cloud felé vitte a kocsi. Saint-Cloudban Constant egy rejtett lépcsőn át egyenesen Napoleon hálószobájába vezette a vendéget. Szó nélkül, csendben történt mindez. Az inas most kisompolygott, s néhány pillanat múlva belépett a konzul. A találkozás emlékét George kisasszony így örökíti meg:

„A konzul mosolyogva közeledett, üdvözölt, megfogta kezemet és leültetett maga mellé a kerevetre.

— Hogy remeg a keze, — mondta. — Talán fél tőlem? Ne féljen. Jó barátok leszünk. Én magát Georginának fogom hívni, nagyon szeretem ezt a nevet . . . Most pedig, szépséges Georginám, mondja el élete történetét . . . Mindent. Legyen jó és őszinte. Ne hallgasson el semmit.

Biztatott és én fölbátorodtam. Elmondtam, hogyan kerültem Párisba, mennyit nyomorogtam. Akkor szavamba vágott:

— Szegényke! Koplalt is . . . És most hogyan él? Kitől kapta ezt a szép kasmirt? Ezt a fátyolt? . . . És a gyűrűjét kitől kapta?"

A színésznő elbeszélt neki mindent, Sapieha herceg önzetlenségét is. Az első konzul hitt szavának, s ezzel igen megnyerte látogatóját. Gyengéd volt hozzá, nem sértette bántó türelmetlenséggel. Sőt láthatóan jól esett neki, hogy a színésznő húzódik, ellenkezik . . . Rábeszéléssel telt el az éjszaka. George kisasszony könyörgött:

— Ne ma . . . Holnap . . . Holnap megint eljövök!

Bonaparte hajlott a szóra. Reggel öt óráig beszélgetett egymással a konzul és a színésznő. Akkor George kisasszony fáradt volt, s engedelmet kért, hogy haza mehessen. A konzul megigértette vele, hogy estére újra eljön, s hogy titoktartó lesz. Megfogadta . . . Bonaparte homlokon csókolta, elereszteté, de előbb a Sapieha hercegtől kapott kasmir helyébe egy másikat adatott a színésznőnek, a hercegét pedig haragosan elhajította a szoba egyik zugába.

Ugyanilyen fehéren, mint az első, telt el a második éjszaka is, de a harmadik estén parancsolója karjába roskadt a mesélő Seherezád. A harmadik estéről nincs mese, ám amit a színésznő emlékirataiból eddig idéztünk, elég, hogy világot derítsen erre a kérdésre: hogyan bánt Napoleon a nőkkel? Stendhal rettenetesen nyilatkozik Napoleon brutalitásáról, amellyel az udvar

Szomszédai eleinte csodálkozva, megütődve nézték, majd mosolyogtak rajta. Bizonyosan szentimentális, naiv asszonykának nézték, a ki még meg tudja könynyezni a kasírozott színpadi tragédiákat is.

Az ötödik fölvonás is elérkezett, az utolsó nagy jelenet is. Mikor Iza visszatérő férjét szerelmi őrjöngésében csókkal, öleléssel kábítja el, Marianne öntudatlanul megkapta a férje kezét és görcsösen átkulcsolta újjaival. Azután következett a halálos küzdelem Clemenceau és Iza között. A tőr Iza fehér vállát érte. Akkor Marianne is a melléhez kapott és a visszafojtott lélegzettel figyelő nézőtér nagy csendességben tompán felnyöszörgött. Grenedics felugrott a helyéről, felrántotta a feleségét is.

— Marianne, — mondotta indulatosan és szégyenkezve, — hát miért nem mondottad meg, hogy, beteg vagy? Jőjj azonnal!

Az asszony jött engedelmesen. Bár lábai roskadoztak, futva indult a fekete, üres utcáknak. Grenedics ingerült volt és dacosan hallgatott, csak egyszer jegyezte meg:

— Te fázol, Marianne!

— Nem, nem, — mondotta az asszony, bár a fogai összeverődtek és még jobban meggyorsította lépéseit. Odadőlt a férje izmos, erős karjához s szinte önkívületben jött az a gondolata: »Dénes erős; Dénesnek tőrre sem lesz szüksége!«

Otthon, mint ilyenkor rendesen, a hideg vacsora már készen várt. Marianne a szobaleányt azonnal kiküldötte, szíve rettenetesen dobogott. Cél nélkül, összevissza járt az asztal körül. Grenedics megbánta már, hogy olyan heves volt beteg asszonyával szemben. Mindenáron beszélgetést akart kezdeni. Bort töltött a két kis pohárba:

— Láttad Barthát a színházban? — kérdezte — Nem értem, miért maradt el ez az ember egyszerre tőlünk?

Az asszony megállott. »Ahá, most kezdődik!« gondolá magában. Megfogódzott egy székben, megszünt minden szívdobogása. Lehunyt szemmel, elszántan mondotta:

— Mert kitiltottam a házból!

A férj letette a fölemelt poharat.

— Kitiltottad? Ugyan miért?

— Mert vétek volt őt be is eresztenem.

S a férfi nagy, előtte érthetetlen álmélkodását látva, arcát kezébe temette:

— Azért a hitvány emberért csaltalak meg téged!

Grenedics olyan lett, mintha egyszerre megdermedt volna, s csak nagy, homályba borult szeme élne, a melylyel szinte bambán nézte a falhoz tapadó remegő asszonyt. De azután felordított:

— Megőrültél Marianne?

Az asszony még jobban a falhoz símult, mintha bele szeretne süppedni.

— Igen, megőrültem. Mert nem lehettem az eszemnél akkor, abban az időben. Nem is szerettem soha egy percre sem, sem a szívemmel, sem a véremmel. Hogy is szerethettem volna azt az embert, a mikor a tied lehetek! Gonosz részegség volt, rettenetes mámor, a mely képessé tett arra, hogy a becsületemet, a te becsületedet összetapossam . . .

Látszott, hogy a vér mind Grenedics arcába tódul, az asszonyhoz ugrott, két hatalmas keze a reszkető vállakra csapott. Marianne nem húzódott vissza, szinte beigazította nyakát a görcsösen rángatódzó újjak közé, de azok lesiklottak róla. Dénes, mintha valami emberfölötti munkával hiába akarna megküzdeni, erőtlenül visszarogyott a székére, az asztalra borult és hangosan zokogni kezdett. Egész teste kínosan vonaglott.

— Megöltél Marianne!

Az asszony meglepetve, hitetlenül nézte őt.

— Még habozik, — gondolta, — még többet kell mondanom!

És elkezdett recitálni száraz, monoton hangon. Elmondotta a megismerkedést, az alattomoskodásokat, a találkák megbeszélését, a deliriumos órákat cinikus, könyörtelen részletességgel. A míg beszélt, egyre a férjét nézte várakozó, forró, türelmetlen szemmel: mit tesz, mikor mozdul, mikor rohan reá? De az nem tett semmit, nem mozdult, nem rohant rá, csak hevert félőrülten az asztal összegyűrött abroszán. Akkor az asszony szinte öntudatlanul tragikus pózba helyezkedett és mély, lemondó hangon mondotta:

— Tudom, hogy bűnhődnöm kell, hogy büntetni akarsz! Tudom, hogy bűnhődésem csak olyan nagy és rettenetes lehet, a miiyen a vétkem volt. Megértettem mindjárt, miért kell ma nekem Clemenceau-t végig néznem. Iza vétkezett, Iza meghalt; én sem élhetek tovább . . .

S hogy Grenedics kissé fölemelte rettenetesen elváltozott arcát, közelebb csúszott az asztalhoz, megállt éppen szemben vele s hiszterikus, ijesztő indulattal tépte mellén a ruhát:

— Hát bosszuld meg magadat! Ez a hitvány test az oka mindennek.

Grenedics nem látott semmit, hosszan, fájdalmasan sóhajtott:

— Mikor szakítottál vele?

— Hat héttel ezelőtt.

Grenedics feltámasztott karjaira dőlt. Mint a lunátikus, merev szemgolyóval bámult a levegőbe s érzelmes, szerelmes szíve végtelen keserűséggel búgta:

— Sohasem fogom elfelejteni azt, a mit tettél!

De fájdalmas, panaszos szavaiban benne volt már a végtelenül szerető férfi kész megbocsátása. És ez a megbocsátó, szomorú hang rettenetes haragra lobbantotta az asszonyt. Csak azt érezte, hogy végtelen csalódás érte: azok a karok, a melyektől a halált várta, most is az ölelésre készek s hogy ő most végtelenül nevetséges, mint a felsült cselszövő és az az összetörött síránkozó ember nem fogja őt összemorzsolni a hitszegéséért. Szikrázó szemmel, büszkén egyenesedett ki.

— Hitvány vagy, gyáva vagy! — kiáltotta. Rendbe szedte a ruháját, köpenykéjét magára dobta, a kalapját kereste. Grenedics ijedten, dideregve nézte.

— Marianne, hová mégysz? — kérdezte rémült kétségbeeséssel.

Az asszony nyugodtan bogozta össze kalapkája bársonykötőit.

— A szeretőmhöz megyek!

Uj Idők 1895. 57. 7

Novella-raktár.

— Lássuk az idei chef-d'Oeuvreket! így szól a magyar novellista, a mikor — minden évben egyszer — a Mikszáth *Almanach*-ja megjelen. Ezennel leleplezem őket: ez az egyetlen magyar könyv, a melyet rendszeresen elolvasnak, a mely összegyüjti őket; az ismerkedési estélyük ez. — Lássuk az öregeket! Tudnak-e még valamit? Mint hunynak le a csillagok? Mint tünnek föl az üstökösök? Van-e valami fölfedezni való? Jobb-e az egész, mint az előbbi kötet, vagy rosszabb?

A kik kimaradtunk belőle, a priori szidni szoktuk, kiki a temperamentuma szerint:

— Jó, jó, de hiányos! *Egy* igazi novella hiányzik belőle, egy, a mely kimagaslik, vezet . . .

— Nem ér egy ütet taplót. A legjobb benne — a kalendáriumi rész, a legszebb — a vászonkötése. Azért becses — mert olcsó!

De szedjük szét levelekre az egész testes kötetet.

*

Az idei almanach inkább érdekes, mint klasszikus. Nem teljes, mert legalább öt jelentékeny novellista nem írt beléje, az igaz, hogy ezek vagy abbanhagyták a munkálkodást már régebben, vagy oly nehéz tőlük egy kis elbeszélést kapni, hogy a kéziratért járó szedőgyerekből faktor lesz, mire az első oldalt kicsikarja. Az igazán aktív embereink azonban mind benne vannak. Igaz, hogy háziruhába jöttek, egyik sem öltözködött ki valami fényesen, de jobb így: bele lehet látni kinekkinek a műhelyébe. Én legalább azt képzelem, hogy belelátok.

Látom Mikszáth Kálmánt, a mint egy rossz anekdotát hall és — egy jó előszót csinál belőle. Bizonyos: elébb elbeszélte ő is valakinek, mielőtt leírta. Kipróbálta az ötletét, a csattanóját, a filozófiáját, esetleg egy miniszteren. Mondják, hogy az ily állásu urak nem védik kellőképpen az alkotmányt, de publikumnak, helyesebben az olvasóközönség probirmamzelljének még elég jók mindig. Az előszó voltaképpen kötődés az olvasóval, drámailag elbeszélve, mint a hogy a néhai Gregus Ágost mondaná. Mikszáth mint mindig, ebben is a szerény anekdotázót adja, pedig nem az, hanem kegyetlen szatiraíró. Kicsúfolja az embert szembe, de oly ártatlan és kedves arccal, hogy nem lehet rá haragudni.

Tóth Béla első az Almanach novellistáinak sorrendjében. Nem keleti történetet írt ezúttal, hanem nyugatit, nagyon is nyugatit. Tóth Béla a legkiszámíthatatlanabb elme a világon. Most abszolute nem jár az emberek közé, a tudomány népszerűsítésére adta magát és most írja a legaktuálisabb történeteket. Az almanachbeli *Új földesúr* különösen ilyen, modern hősét kritikus társam, Linek, a festő, iderajzolta. (Linek arra vállalkozott, hogy könnyít a dolgomon és a novellák meséjét nem kell nekem elmondani — a hősöket ő ide rajzolja. Sulyos vállalkozás, de még mindig könnyebb, mint elmondani a mesét egypár sorban.)

A Tóth Béla novellája egy pompás vaudeville-téma, hatalmas jellemrajz, igen mulatságos történet, a szerző, szinte látom, milyen jókedvűen írja. Ír egy oldalt, feláll és elbeszéli a folytatást annak, a ki éppen a szobájában van, mert irásközben szívesen látja a közönséget. Nevet az alakjai élcein és igen vídáman szívja a szivarját, ha valamelyik figurája jóízü furcsaságot követ el.

Beniczkyné következik Tóth után. Igen különböző két író. Tóth Béla — a kit igen sokan az első magyar tárca írónak is nevezünk — stilusában, magyarság dolgában korrekt — a pedanteriáig. Beniczkyné a tartalomra fekteti a fősulyt. Szép és édes legyen a története, a fő- alakja. A szimpatikus téma a kegyelmes írótárs főereje, minden novellája egyképpen rokonszenves. Eötvös-utcai palotájában, a mahagoni íróasztalnál, fínom hosszukás betűit sűrűen veti e célból papírra, lábait a jegesmedve-bőrön nyugtatván. A nagymamaság arcán eközben meg nem látszik, hanem az ifjuság. Legujabb műterméke a *Poézis és próza* — megható szerelmes történet. Van-e ennél szebb sujet!

Bársony Istvánt, a harmadik elbeszélőt, sem meg nem dicsérem, sem ki nem csúfolom. Az én szememben ő »hors-concours.« Korrekt, érdekes, férfias, egyéni magyar és úr, novellában, mindenben.

Most következik egy cigány: *Tömörkény*. Micsoda név ez, hogy Tömörkény? Mért nem Emlény, Virradmány, vagy Molekul? Ha egy versíró csinál magának ilyen csinált nevet, még az érthető. Szegények, nem kivétel nélkül józan emberek. De mi novellisták! A Tömörkény novellája gyönyörü. Egy jó Bret-Harte nem jobb annál, a mit az almanachba írt. Az nem számít, hogy a végét, a novella csattanóját kieszelte. Egy pandúr lelő egy lókötőt, és a mikor azt a sártól megtisztogatja, látja, hogy ez a lókötő az apja, Ez sajnálatos eseménynyé degradálja a mintaszerü genre-képet. De ne tessenek az utolsó húsz sort elolvasni és minden rendben van. Pedig nincs kizárva, hogy ezért a pointeért írta Tömörkény a Csapásozást. Van joga vigyázatlanságra,mondják, egészen fiatal ember és Szegeden lakik, nemrég jött haza a katonaságtól.

Ki a legnagyobb kedély Magyarországon? Sipulusz, máskép Rákosi Viktor. Linek ezennel ide rajzolta önöknek az almanachbeli *Kovács*-ok, a kiket önök különben már az *Uj Idők*-ből ismernek.

Tutsek Anna professzorról írt igen kellemes, szonorhangu elbeszélést. A *Magyar Lányok* Anna nénijét ezennel beárulom a magyar kis lányoknak. Anna néni történetében szerelem van, igen sok szerelem. E veszedelmes fluidumról több gyengédséggel írni mint Tutsek Anna — nem lehet.

Gárdonyi Géza falusi életképet írt. Ebben a genreben ma ő a legerősebb minden magyarok között. Csupa finomság minden parasztttörténete. Üde, kedves, poétikus, mint egy szép szőke pap-

-kisasszony. Nem Gárdonyi, hanem a dolgai. Ő maga nyurga, szögletes, csendes, de okos fiatalember. Lassan jár, de majd meglássák, igen messzi-magasra fog elérni. Az almanachba írt novellája szép a végeig, ott egy kissé művészietlen. Jó volna, ha sok ilyen hibás elbeszélésünk volna!

Kóbor Tamás nem rokonlélek Gárdonyival. Az újelbeszélése is igen komoly. A rosszkedvü filozófus, a ki kitünően tudja elmondani a maga igazát — ez ő. Tanult, fegyelmezett elbeszélő, a kinek a memóriája jellemzetes vonások elevátora. Megfelelő kritikával választja ezeket ki a fennforgó szükség szerint, az ökonomiája is jó, hibát alig lehet találni benne. Talán ez a hiányossága és a mi benne ellenszenves — az a fennsőbbsége?

Herczeg Ferenc következik utána. A mi szerkesztőnk. Akár kidícsérem, akár levágom — kihúzza, a mit róla írok. Herczeg egy segédjegyző regényét mondja el, de a történet inkább azé a szép asszonyé, a kinek a hű arcképe itt van.

Benedek Eleket nem kritizálom. Az igazat megvallva, mi írók egy kissé haragszunk rá, mert a közönség nem kritizálja, hanem szereti. Linek, így állitja föl a Benedek novellájának problemáját. A megoldás, természetesen a novellában van.

Szomaházy István csupa kedves móka. Az új almanachban se más, mint a milyen. Konkrét, nagy mulatság őt olvasni és nem hazafias kötelesség. Murai Károlylyal — a ki szintén írt az almanachba egy kedves és érdekes történetet — a magam részéről úgy vagyok mint Szomaházyval: szidom, a mikor elolvastam, hogy már megint bolonddá tett, de mindig elolvasom. Másokat dicsérünk — elolvasatlanul.

Pekár Gyula az utolsóelőtti novellista az almanachban. Az én barátom, a nagy Pekár, a kinél nagyobb mellbőségü, daliásabb író nem volt még soha. Olyan tökéletes szervezet mint ember, olyan nagy a tudása, mint doktornak, hogy igen sokan szeretnek kételkedni a talentumában. Tessék elolvasni az almanachbeli *A gárdista-kapitány-t*. Erős, igazi tehetség ő, még forrong, stilusa most képződik, de már is élvezhető. A céljai nagyok, az eszközei kitünőek — a jövendő határozottan kacérkodik vele.

Az utolsó novella a Mikszáthé. Szól erről az atyafiról. Felér egy egész novellakötettel. B.

A kikopott aszfalt.

Írta: Tömörkény István.

Ez egyszerü és rövid, részint katonai, részint közigazgatási történethez adva van elsősorban egy kaszárnya, ebben a kaszárnyában adva van egy folyosó. Ez a folyosó ki van kövezve aszfalttal, természetesen roszszal, mert ha jó volna, nem volna róla mit beszélni.

Azután adva van egy szakasz katona, a kik a rossz idő miatt a fegyverfogást a folyosón gyakorolják. Jól megy minden s a fegyverek oly erélyesen irányzódnak a falra festett muszka katonákra, hogy azt már jobban csinálni lehetetlenség. Hanem egy vezényszónál valamelyik fegyver agya keményeben ütődik a földhöz mint kellett volna.

A tusán levő vas a hogy az aszfalttal érintkezik, kiver abból egy picike kis kavics-szemet. Nagy baj nincs. Legföljebb a káplár magyarázza meg a culágosnak irásban és képben, hogy a fegyverrel nem szabad olyan keményen bánni.

Azonban mégis . . . a kavicsdarab nagy bajok kútforrása lehet.

Ha a közigazgatási hatóságok, melyeknek kezelése alatt áll a kaszárnya, tudnák, hogy annak a folyosóján kiesett az aszfaltból egy apróka kőszem, tizenketten futnának oda, hogy szorgos elővigyázattal a helyére tegyék.

Mert szinte el sem lehet képzelni, hogy milyen bajokat csinál ez a kavics a közigazgatásban. Nagy, igazán nagy dolog ez.

Mert természetesen, a mint a kavics az aszfaltból kiesett, egy kicsi lyuk maradt utána.

A hogy a patkós csizmasarkok haladnak ott előrehátra a folyosón, ez az üreg egyre nagyobbodik. Az oldalai betöredeznek s azon része, a mely műnyelven helyes körültekintéssel, belvilágosságnak neveztetik, mélyül.

Szóval nemsokára akkora lesz, hogy sötétben fölbuknak benne a katonák.

De azért még egy darabig csak úgy marad. Egyszer azonban valamely inspiciálás alkalmával a generális arany sarkantyus lába is megbotlik benne s az öreg úr mérgesen fakad ki:

Égkeresztszentségmennydörgés . . . — természetesen németül, mert ezen a nyelven minél több szavat tesz egymás mellé az ember, annál dühösebbnek látszik.

No de most már igazán nem lehet tovább hagyni a dolgot. A kaszárnya parancsnoka ott azonnal megsúgja a kapitánynak, kinek körletébe a folyosó s a lyuk tartozik, hogy a parancsnoksághoz tegyen ez irányban rögtön jelentést. Ez megtörténik s a kaszárnya parancsnoka sebesen intéz hivatalos átiratot a közigazgatási hatósághoz, a folyosón levő lyuk becsináltatása tárgyában.

Az írást, melyen a kétfejü madár viola-színben ragyog, szépen kiviaszkolt bajuszu ordonánc viszi a tanácsi iktatóhoz.

Itt számot kap az akta s e pillanattól kezdve ki van dobva a világürbe, mint az üstökös csillag!

Innen azután megy föl az írás a polgármesterhez a lyukas folyosó tárgyában. Ott ujra iktatják, rácsapnak egy másik papirlapot s jelentést tesznek benne a tanácsnak a folyosó állapotáról.

Az akta ujra lemegy a tanácsi iktatóba, onnan pedig kerül az előadóhoz. Az azután a tanácsurak előtt megreferálja. Szomoru bánatos hangon olvassa föl, hogy ime már megint micsoda bajuk van a katonáknak.

— Mindig ilyenek ezek, — mondja tekintetes Homai Mihály szenátor uram, mérgeset tekintve a papirosra.

— Ilyenek, ilyenek, mindig ilyenek — adják hozzá a többi tanácsbéliek s a tanácsteremre a keserűség hangulata ül.

— Hanem azért itt nem lehet rezonirozni — véli az előadó. — Csak meg kell azt csináltatni.

— Hát biz' azt meg kell csináltatni.

A tanács ilyen értelemben határoz s neveiket valamennyien odajegyzik a fontos aktára. Ezzel a jólelkü olvasó azt hiszi, be van fejezve a dolog s az aszfalt folytonossághiánya elintéztetett.

Dehogy.

Előbb még meg is kell vizsgálni a dolgot, mert hátha alaptalan a panasz.

Küldessék ki egy hármas bizottság, megvizsgálandó az állapotokat, komolyan kell eljárni az ilyen ügyekben, mert a katonák nem értik a tréfát.

Össze is állítják a hármas bizottságot, de ez is némi bajjal megy, mert Köveres Kristóf bizottsági tag uram beizen, hogy ő nem mehet oda, miután 1848 óta elvből nem érintkezik a némettel. Na így aztán helyette másikat kerítnek, kevésbbé elvdús férfiut s ezzel a bizottság a hely színére kimegy, illetve kiszáll, mert a bizottságok, tekintet nélkül tagjaik testi terjedelmére, sohasem mennek, hanem mindig csak szállnak.

Odaérve, merengve állnak meg a részint katonai, részint közigazgatási lyuk előtt s a három között az első, éles elméjéről különben is nevezetes ember, komolyan mondja:

— Ezt meg kell csináltatni.

A tagok bólintanak reá s szivarjukról a hamut beleverik a lyukba.

— Meg . . . meg . . .

Írásos jelentés tétetik. Az akták ujra egy halom iktatáson mennek keresztül s végre oda kerülnek ismét a tanács elé.

A dolog nehezebb része el van intézve. Most már könnyebben megy a többi.

Megiratik a mérnökségnek, hogy intézkedjen. Az aktákat ujra iktatják. A mérnökségnél nézik, nézik s csóválják a fejüket. Hogy lám, semmi sem maradandó Ez is elkopott. No csak sebesen egy kis számadást Ennyi munka, ennyi anyag: summa summárum, ennyiért meglehet azt csinálni.

Jelentetik vissza a tanácsnak, hogy ennyi pénz kell reá. Tanácsülés tartatik, a pénz megszavaztatik, az akta iktattatik.

Azaz, hogy jó lesz nem szaladni a dolgokkal. Előbb az akta átmegy a számvevőhöz, hogy jelöljön ki reá alapot. Vagy van alap, vagy nincs. Ha nincs — — — de nem, ebbe ne fogjunk bele, mert ez valóságos istenkisértés. Minden embernek megfájulna bele a feje, míg valahogy valahonnan szereznének három forint huszonhét krajcárt.

Vegyük csak inkább az első esetet. Van egy alap a melyből némi homálylyal ugyan, de ki lehet venni, hogy arra való. A számvevőség visszajelent (az akta már ekkor be van iktatva különféle számok alatt tizenkét hivatalban,) a tanács összeül s most véglegesen elrendelik a lyuk betöltését.

Már most igen jó, ha van szerződéses vállalkozó erre a dologra. Ha nincs, az baj, akkor még ajánlati versenytárgyalást kell hirdetni, jelentéseket tenni s bizottságokat küldeni ki, hogy szálljanak.

Szerencsére azonban van vállalkozó. Annak ki lehet adni az egészet. Az majd megcsinálja.

Meg is. Egy szép napon, mikor egyéb dolga nincsen a munkásainak, kimegy a kaszárnyába két embere, aszfaltot olvasztanak a legénységi konyhában s azzal betöltik a folyosó gödrét.

Ez így most már készen van s egyszer csak ott áll a dolog, hogy ki kellene utalványozni a pénzt a munkáért. S az akta már megint tanácsülésben kerül tárgyalás alá.

Csakhogy az ilyesmi még sem megy olyan könnyen, a hogy az ember gondolná.

— Hátha nem jól van megcsinálva? — véli Homai Mihály uram.

— Persze, persze . . . — bólintanak reá a tanács urak — hátha nem jól van megcsinálva.

Ilyen kétkedésekben a közigazgatást a nagyobb veszedelmekből nem mentheti meg más, mint a bizottság intézménye. No csak sebesen egy bizottságot, a mely megvizsgálja a munkát.

A bizottság megalakul s szállni kezd egy kis hiba után, mert a fölszólított Köveres Kristóf, a kinek azóta elfeledkeztek az elveiről, ismételten kijelenti, hogy eddigi karakterének porba ejtése nélkül nem érintkezhet a némettel.

A bizottság végül kiszáll ismét a hely színére, megvizsgálják a betömött lyukat s csodálkozni látszanak azon. Hogy ugyan mint lehetett ilyen hamar elkészíteni az egészet.

De hát meg van, meg van no, bármily csodálatosnak látszik is ez különben. Elintéztetett. Az akta most elmehet a levéltárba, a jól megérdemelt nyugalomba: nem töri ki már a lábát a kaszárnyában senki.

Hátra volna még most az az eshetőség, hogy a bizottság nem fogadja el jó munkának a folyosó kijavítását. Ekkor indulna meg igazán csak az akta. Azt el nem lehet mondani, hogy hány iktatáson menne keresztül s hányszor üléseznének a tanácsurak a lyukas folyosó tárgyában. Kilenc irnok nem győzné a sok lemásolni valót s az akta megnőne húsz kilóra.

Ez azonban szerencsére nem történik meg azon az alapon, mert a bizottságok, szerencsére, át szoktak mindent látatlanban venni.

Mutató a Sipulusz Anyakönyve című kalendáriumból.

SZERENCSE.

Rövidlátó vendég (egy vörösborral telt poharat feldöntvén): Szerencse, hogy semmisem volt a pohárban.

A PARVENÜ.

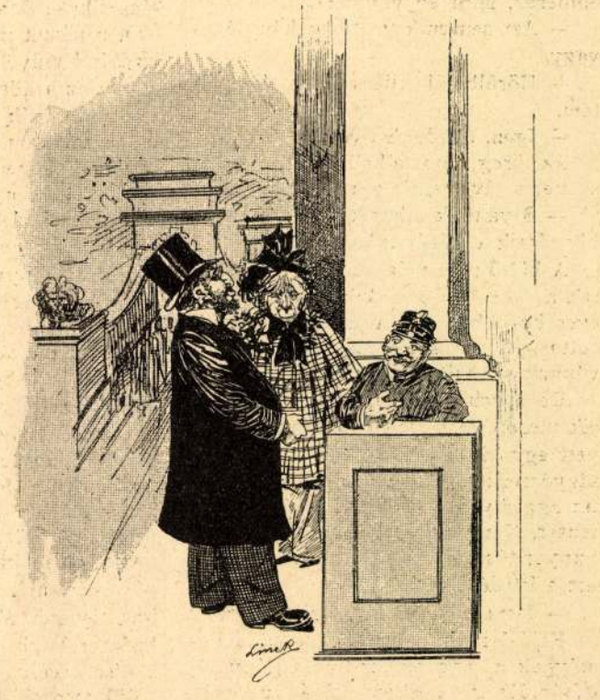

Herr von Spitzbauch (a lánchid pénztáránál): Kérek két darab elsőosztályu jegyet!

Galilea földjén,

— Pierre Loti legujabb könyve. —

Boldog franciák, a kiknek poétái megengedhetik maguknak azt a fényűzést, hogy mindent, a mi érdekes, költői és vonzó, a saját szemeikkel lássanak! Pierre Loti egy napon így szólt kiadójához:

— Kiadó úr! érzem, hogy új impressziókra volna szükségem. Ez a Páris túlságosan ki van már aknázva. Zola, Daudet és általában a modern regényírók mindent elírtak már előttem. Szeretnék egy kevésbbé ismert talajt a magam számára.

— Van már talán valami terve, Loti úr? — kérdezte a kiadó.

— Van. Oda szeretnék menni, a hol Lamartine 1848 után járt, mikor kipihent a köztársasági elnökség izgalmaitól és ujból fölfedezte magában a költőt. Keletre szeretnék menni.

A kiadó meghökkent és habozva így szólt:

— Tudja-e, kedves Loti úr, hogy Lamartine utazása nagyon sokba került. Úgy járt-kelt a keleti népek közt, mintha nem is költő volna, hanem Rotschild fia. Gondolja meg, hogy a mai irodalmi viszonyok közt legföljebb száz vagy százötvenezer frankot bocsáthatok rendelkezésére.

Loti elgondolkozott, aztán így szólt nagylelkűen:

— Takarékos leszek és tán kijövök ezzel a csekélységgel. Különösen, ha egy illusztrált lappal szerződést kötök, hogy kiadja útleirásaim egy részét.

Azt a részt, mely nem jelent meg lapokban, külön kötetben adta most ki a párisi Colmann Lévy cég. Galilea földjét tárgyalja, azt a vidéket, a hol a megváltó született és ifjúságát eltöltötte. Csodálatosan szép egy könyv ez, tele poézissel, habár nincs versekben megírva. Az előszóban ezeket mondja a szerző:

— Tavasz volt, mikor bejártam Galilea szomoru földjét és némának találtam a virágok végtelen szemfödője alatt. Április havának hullámai borították még el és nem volt egyéb, mint egy növényborította sivatag, egy egész világ telve könnyü pázsittal, a mely a madarak tavaszi dalánál ébredt új életre. Úgy látszott, mintha a nagy emlékek, a hajdankor romjai mélyebben szunnyadnának a növényvilág e titokzatos megújulásakor. Én pedig alig akartam, nem is mertem őket föléberesztení. Mikor megközelítettem Názáretet és a tengert, a melyen Ő járt, mintha Krisztusnak kitörölhetlen árnyéka kétszer-háromszor mutatkozott volna, ott lebegett előttem megfoghatatlanul a piros rózsákon és a halványsárga gyöngyvirágon. Hagytam futni és elenyészni, mert nem volt bátorságom, hogy nehézkes irályommal lekössem.. A mezőnek bensőképe, a színe, hangja és illata, ez volt az egész, a mit följegyeztem és magammal hoztam . . .

A szín, a hang és az illat: ez az, a mi a költőt teszi. A korhadó mult idők és a rohanó jelen közti különbséget poéta alig ecsetelte még szebben,

mint Pierre Loti. Pedig mily egyszerűek az eszközei, majdnem olyan fenségesen egyszerűek, mint maga a költészet. Osman szultán sírjánál egy öreg, hófehér török pappal találkozik, a ki így szól hozzá:

— Vannak-e nálatok is olyan idős emberek, mint én vagyok?

— Azt sem tudom, atyám, hány éves vagy.

— Körülbelül kilencvenöt évet éltem.

— Igen, akadnak ilyenek is.

Az öreg pap elhallgatott, de kis szünet mulva ismét megszólalt:

— S vannak-e hazádban emberek, a kik elérik a százéves kort?

A költő nem válaszolt. Eszébe jutottak a *fiatal öregek*, a kik húsz-harminc éves korukban és a civilizáció nyujtotta gyönyörök közepett már nem kívánnak semmit sem az élettől.

De ebben a pillanatban feltűnik a sík mezőn, a végtelen pusztaság közepett egy kis füstfelhő, mely gyorsan, kígyószerűen síklik végig a síkságon. Az aggastyán kinyujtja karját és rámutat. Nem szól semmit, hanem szemhunyorítása és kissé álmos mosolya azt a kérdést veti fel:

— Ismered ezt? . . . Tőletek ered?

Fájdalom, ismerem és magam is mosolygok az agg ember fínom gúnyolódásán. Ez az a keskeny vágányu vasút, a mely egy esztendő óta összeköti Brusszát a holt tengerrel.

— A te hazádban — folytatja a beszélgetést az aggastyán — úgy hiszem, sok ilyen van.

— Nagyon sok, atyám.

— Itt csak ez az egy van, ah, csak ez az egy! De yetihik! yetihik! (Ez is nagyon elég!)

Valóban nagyon is elég. Nem merem kimondani előtte, de úgy találom, hogy több mint elég: nagyon is sok.

*

Bocsássák meg a poétának ezt az oldalvágást a civilizációra. Hisz' ha valahol a földön van egy hely, a melyet ősi tisztaságában és eredetiségében szeretnők megtartani, úgy az bizonyára Galilea földje. S ha száz esztendő mulva vasutak szelik majd keresztülkasul, gyárak füstje vegyül a tiszta éterbe, a civilizáció zaja elnémítja a Krisztus emlékében még most is elfogult természetet, úgy Loti könyve nagyon alkalmas lesz arra, hogy újból fölidézze a multat, a költészetet és a kegyeletteljes hagyományt. *T. R.*

Sipulusz Anyakönyve. A jövő héten jelenik meg Singer és Wolfner kiadásában. Sipulusznak, az örökké jókedvű irónak, 1896-ra szóló kalendáriuma ezen a címen. Tele van adomával, rövidebb-hosszabb mókával, s egy csomó víg történettel, a melyet előkelő irók irtak. Az illusztrációkban Linek, Faragó, Márk és Cserépy a legjobbat produkálták, a mi tőlük telik. Ára egy forint lesz.

Vörösmarty összes költeményei Majdnem minden német családnak, mely igényt tart az intelligens elnevezésre, van házikönyvtára, a melynek főkessége a legnépszerűbb két német klasszikus: Schiller és Goethe. Ennek oka, a német nép tagadhatatlan nagy irodalmi műveltsége mellett, mindenesetre az a körülmény, hogy a nevezett remekírók művei ma már valósággal potomáron szerezhetők be. E részben nálunk kedvezőtlenebbek a viszonyok. A közönség könyvvásárló kedve ugyan örvendetesen növekszik, de a régebbi magyar remekírók művei a családok könyves szekrényében, és így az emberek szívében is, nem foglalják el azt a helyet, mely őket méltán megilletné. Legújabban ebben is kedvező fordulat áll be, a mióta a közönség szélesebb rétegeinek szerényebb vagyoni viszonyaihoz mért, olcsó kiadásokat rendeznek. Petőfi összes költeményei ma már 1 forint 50 krajcárért szerezhetők meg, a Franklin-társulat pedig újabban Vörösmarty munkáiból is rendezett olcsó kiadást. *Vörösmarty összes költeményei*-nek ezen új kiadása — melyet Gyulai Pál rendezett sajtó alá — 5 forintért kapható. Az ár elég olcsó, mert a díszes vászonkötésü két kötet körülbelül 1500 oldalt tartalmaz.

Bársony Istvántól új könyv jelent meg Légrády Testvérek kiadásában. Az új könyv diszmunka, a cime *Csend*. Tartalma — melyből *Az őszi hangulat* mutató — természeti képek, magyar tárgyu allegóriák, élő tájképek, csendélet, a melyben drámák vibrálnak. Tehát olyan genrek, a melyekben Bársony első a mi irodalmunkban, nem csupán azért, mert divatba hozta és megszeretette ezeket, hanem mert nyelvi szépségeivel, nagy tudásával, a magyar föld iránt való mély és gyöngéd szeretetével nem versenyezhetik senki is. Ezek a dolgozatok, amelyek jórészt tárcáknak készültek, becses, és talán maradandó munkák. A Neogrády illusztrációi, az egész könyv kiállítása: finom izlésre vall. A *Csend* ára 5 forint.

Olcsó könyvtár. A *Gyulai* Pál szerkesztése alatt álló *Olcsó könyvtár*-ban újabban a következő eredeti és fordított művek jelentek meg: *Szigeti veszedelem*, írta gróf Zrinyi Miklós; *Kazinczy Ferenc versei*, kiadta Kazinczy Gábor; *Scott Walter*, írta Carlyle; *Lescaut Manon és Des Grieux lovag története*, írta Prevost abbé; *A történelem tanulmányozásának módszerei*, írta Freeman A. Edward; *Mozart prágai utazása*, beszély, írta Mőrike Ede; *A demokrácia Franciaországban*, írta Guizot; *Balzac Honoré elbeszéléseiből*, franciából fordították Béri Géza és Gyula; *La Roche Foucauld gondolatai*, fordította Béri Gyula. Ajánljuk olvasóinknak ezt a vállalatot, mely a hazai és a külföldi jeles írók termékeit — az utóbbiakat gondosan kiválogatva és kitünő fordításban — olcsó áron terjeszti az olvasó közönség körében.

Karácsonyi újdonságok. *Új képes könyvek* kis gyermekek részére: *Versikék*, írta: Egri György. Sok kedves kép aranyos versekkel ára 1 frt 20 kr. — *Hadd lássuk.* szemléltető képes könyv 200 képpel ára 1 forint. *Új Ifjuségi iratok:* Gaál Mózes *Mindent a hazáért* történelmi elbeszélés ára diszes vászon kötésben sok képpel 1 frt 60 kr. Benedek Elek *Nagyapóéknál*, egy fiu naplójából. A kí magyar gyermek csak van az gyönyörüséggel fogja olvasni egy fiunak, a Bandinak a naplóját, melyet az édes apja olyan szépen tudott neki tollba mondani. Sok rajzzal ára 2 frt. Végül Jókai Mór *Medvék országában*, elbeszélés az ifjuság számára diszkötésben ára 1 frt 60 kr. Mindezekkel a jövő számban bővebben foglalkozunk, most csak megjelenésüket akarjuk regisztrálni. A könyvek mind Singer és Wolfner kiadásában jelentek meg s minden könyvkereskedésben kaphatók.

Serdülő fiatal lányok számára megjelent a Singer és Wolfner cég kiadásában ez ismert kiváló irónőtől Szabóné-Nogáll Jankától, egy igen szép kötet elbeszélés, cime A piros bóbitások és egyéb elbeszélések. Ára diszkötésben 2 frt 50 kr.

A téli képkiállitásban.

Kevés a jó magyar kép. A kevés nagyobb részét — a mint már említettük — módunk lesz jó reprodukcióban megismertetni közönségünkkel. Ezek közül való László Fülöp két munkája, Gregorius bolgár patriarka arcképe (a bolgár fejedelem tulajdona) és az öreg honvéd megható genreje. Mind a kettőt az Uj Idők e számában mutatjuk be. Nekünk az arckép jobban tetszik, László ebben igazán erős. Ama kevesek közül való, a kik legalább művészetük teknikai részét értik, fontoskodás nélkül, de igen lelkiismeretesen dolgoznak. Nagyon értjük, hogy a publikum igen kiválasztja és meg is becsüli Lászlót, a ki most előkelőkörök kedves portrait-festője. Az öreg honvéd is tetszetős, érdekes munka, különös előnye: a magyar tárgy. — Egyébként, a téli kiállításról írván, ujságoljuk, hogy valami háborúság van kitörőben a művészek között. Mi és mi nem történik: jövő számunkban referálhatunk majd róla az olvasónak.

UJABB SZÉPIRODALMI MUNKÁK.

Beniczkyné B. Lenke, Edith, szinmű	. .	—.50
„ „ „ Divatos házasság, szinmű	. . . .	—.60
„ Saját kezébe, regény, kötve	.	—.50
„ „Ő az", regény, 2 kötet kötve		1.—
„ A hegység tündére, regény, 2 kötet kötve	. . . . .	1.—
„ Rang és pénz, regény 2 k. kötve		1.—
„ A vér, kötve	. . . . .	—.50
Békefi Antal, Kálvárián, kötve	. . . .	—.50
„ „ A kis regényhősnő	. . .	1.20
Beöthy László, Két leány és egy legény, kötve		—.50
Bodrogi, Emberek	. . . . .	1.60
„ „ kötve	. . .	2.40
Boisgobey, A kék fátyol, regény 2 köt. kötve		1.—
Borostyány N., Mindszenti Katalin	. . .	—.50
Bret-Harte, Yerba Buena, 2 kötet kötve		1.—
Bródy S. munkái I. A kétlelkü asszony		—.80
„ „ „ II. Apró regények	. .	1.40
„ „ „ III. Két szőke asszony		—.80
„ „ „ IV. Szinészvér	. . .	1.40
„ „ „ V. Éjszaka	. . . .	—.80
„ „ „ VI—VII. Don Quixotte kisasszony	. . .	2.—
„ „ „ VIII. Rejtelmek	. . .	1.40
„ „ „ IX. Emberek	. . . .	—.80
„ „ „ X. Faust orvos	. . .	—.80
„ „ „ XI. Nyomor	. . . .	—.80
„ „ „ XII. Hófehérke	. . .	—.80
Bekötve minden kötet 80 krral többe kerül.		
A 12 kötet ára 11 diszkötésben, tokban	.	20.—

Bródy S. Emberek. Elbeszélések, kötve	.	—.50
„ Faust, orvos kötve	. . . . .	—.50
„ Nyomor, kötve	. . . . .	—.50
„ Hófehérke, regény kötve	. . .	—.50
Burnet F. H., „A kis lord", regény	. .	—.50
Cactus Mirliflor, A Dandy Crack, 2. kiadás		—.60
Carmen Sylva, Tábori posta, fin. kiad., kötve		2.50
„ „ „ 2 köt. kötve	.	1.—
Cherbuliez, Holdenis Meta, 2 köt. kötve	.	1.—
„ Miss Rovel, 2 „ „	.	1.—
Coleman John, Curly, egy szinész története, kötve	. . . . .	—.50
Collins, „Nem!" Regény, 2 kötet, kötve	.	1.—
Contessa Lara, A komédiásné reg., kötve		—.50
Conway, Beatrice házassága reg., 2 k. kötve		1.—
„ Élő halott, regény, 2 kötet kötve		1.—

Herczeg Ferencz munkái.

A Gyurkovics-fiuk.
Tizenegyedik ezer, füzve . . . frt 2.— Diszkötésben frt 3.—

Napnyugoti mesék.
Négy elbeszélés. Füzve . . . . frt 2.— Diszkötésben frt 3.—

A három testőr.
Bohózat 3 felvonásban. Füzve . frt 1.20 Diszkötésben frt 1.80

A dolovai nábob leánya.
Szinmü 5 felvonásban. Füzve . . frt 1.20 Diszkötésben frt 1.80

Simon Zsuzsa.
Regény, 3-ik kiadás. Füzve . . . frt 1.60 Diszkötésben frt 2.50

A Gyurkovics-leányok.
Tizenegyedik ezer. Füzve . . . . frt 1.50 Diszkötésben frt 2.50

Mutamur.
26 elbeszélés, 2. kiadás. Füzve . frt 1.50 Diszkötésben frt 2.40

Fenn és lenn.
Regény, 3-ik kiadás. Füzve . . . frt 1.60 Diszkötésben frt 2.40

Uj Idők 1895. 52. sz.

UJABB SZÉPIRODALMI MUNKÁK.

Cnnway, Paulina, regény, 2 kötet kötve . 1.—
Couperus Louis, Végzet, regény, kötve . —.50
Croker B., A szép Neville kisasszony, 2 kötet, kötve . . . . . 1.—
Csepreghy F. összes művei, 1—5 . . . 5.—
Csiky Gergely, Az elvált asszony, regény, 2 kötet, kötve . . . . . 1.—
Czóbel Minka, Ujabb költemények . . . 2.—
„ „ Maja. Költemények . . . 1.—
„ „ Fehér-dalok 1.50
„ „ Nyirfalombok . . . . . 2.—
Daudet E., Az elitélt leánya, 2 kötet, kötve 1.—
Delpit A., A marquisné, reg. 2 kötet, kötve 1.—
„ Hét év multán, reg. 2 köt., kötve 1.—
Delpit E., A hitetlen, regény, 2 köt., kötve 1.—
Dosztojevszky, Raszkolnikov, 3 kötet . . 4.50
„ Fehér éjszakák, reg. kötve —.50
Doyle A. Conan, A nábob kincse, kötve —.50
Eckstein. Violanta, regény, kötve . . . —.50
Fain. Java adomák tárháza, 2-ik kiadás . —.50
Farina Salvatore, Vénus, regény, kötve . —.50
Filon, Ibolya, regény, kötve . . . . . —.50
Feuillet, A halott, regény, kötve . . . —.50
„ Az özvegy, regény, kötve . . —.50
„ Művészbecsület, reg. 2 köt. kötve 1.—
Gabányi Árpád, Az asszony természetrajza —.60
Gárdonyi G., Novellák . . . . . —.60
„ „ Tárczák . . . . . —.60
„ „ Április. Költemények . . . 1.20
„ „ A Pöhölyék életéből . . . —.50
Gáspár F., 40000 mérföld vitorlával és gőzzel, füzve . . . . . 5.—
Gáspár F., 40000 mérföld vitorlával és gőzzel, kötve 6.50
Gonda, Ágnes . . . . . 1.—
Gonzales, Egy csontváz elbeszélése, kötve —.50
Groller, A tábornok ur fia, elb. kötve. . —.50
Gunter A. C., Marina (Mr. Barnes of New-York) 2 kötet, kötve . . . . . 1.—
Gyarmathy Zsigáné, A havasok alján. Elbeszélések. Diszkiadás 1.60
Gyarmathy Zsigáné, Asszonyokról asszonyoknak. Elbeszélések. 1.20
Gyarmathyné, A havasok alján, kötve . —.50
„ Asszonyokról asszonyoknak, kötve —.50
Haggard Rider, „Ő“, regény 2 kötet, kötve 1.—

Mikszáth Kálmán
munkái.

*

Galamb a kalitkában.
Kiss, Linek, Mühlbeck
rajzaival.

Ára 2 frt. — Diszkötésben 3 frt.

A „Galamb a kalitkában“, humorisztikus elbeszélés, tulajdonképen azonban — mint a szerző is mondja — komoly történet. „Egyenként komoly mindkettő, de összevéve a kettő, komikus hatást gyakorol.“ Többet, azt hiszszük, fölösleges mondanunk ez elbeszélésről, hiszen *Mikszáth Kálmán* irta. Irodalmi eseményt képez, valahányszor Mikszáthnak egy könyve fjelenik meg s a „Galamb a kalikában“ egyik legszebb munkája, egyik legbájosabb, legkedvesebb, legvonzóbb hosszabb elbeszélése.

Az eladó birtok.

Páva a varjuval.

Két elbeszélés.

Ára füzve 1 frt 50 kr. — Diszkötésben 2 frt 50 kr.

Ebben a két elbeszélésben a régi Mikszáth áll elö régi történetével, bravourral megfestett alakjaival, utánozhatlanul zamatos humorával és elbeszélő hangjának teljes bájával. A „Jó palóczok“ európai hirü irója a maga üde frisseségében és zsenialitásában lép az olvasó elé, s olyan müvet nyujt, minö „*Az eladó birtok*“, a melynek megkapó ötlete, szingazdasága és igazi poézise versenyre kel nagy érdekességével. Oly eröteljesen nyilatkozik meg ez elbeszélésben — valamint a mellé csatolt „Páva a varjuval“ czimüben is — Mikszáth minden jó tulajdonsága, hogy a nagyközönség kétségtelenül örömmel kiált föl: „Ime, a régi, a nagy Mikszáth!“

A fészek regényei. Elbeszélések . . 1 frt 50 kr.
Diszkötésben . . . . . 2 frt 50 kr.
A lohinai fü . . . . . 1 frt — kr.
Diszkötésben . . . . . 2 frt — kr.

Almanach az 1896. évre.

Lásd a kilencedik oldalon.

UJABB SZÉPIRODALMI MUNKÁK.

Marlitt A Schillingház, füzve	2.40
„ „ „ diszköt.	3.20
„ A gránátköves asszony	1.20
„ „ „ „ kötve .	2.—
„ A bérgazda cselédleánya	1.20
„ „ „ „ kötve .	2.—
Mercedes, Noemi, kötve	—.50
Mikszáth Kálmán, Galamb a kalitkában .	2.—
„ „ „ „ „ diszk.	3.—
„ A lohinai fü, finom kiadás . .	1.—
„ „ „ „ „ „ diszk.	2.—
„ A fészek regényei	1.50
„ „ „ „ diszköt.	2.50
„ Az eladó birtok	1.60
„ „ „ „ diszköt.	2.50
„ A lohinai fü, elbeszélés kötve .	—.50
„ A fészek regényei, elb. „ .	—.50
„ „Almanach 1888“, 14 elb. kötve	1.—
„ „Almanach 1889-re“ kötve . .	1.—
„ „Almanach 1890-re“ „ . .	1.—
„ „Almanach 1891-re“ „ . .	1.—
„ „Almanach 1892-re“ „ . .	1.—
„ „Almanach 1893-ra“ „ . .	1.—
„ „Almanach 1894-re“ „ . .	1.—
„ „Almanach 1895-re“ „ . .	1.—
„ „Almanach 1896-ra“ „ . .	1.—
Móra István, Földszint	1.50
„ „ „ kötve .	2.40
Mudrony, Ildeiné leánya, ered. regény, két kötet, kötve	1.—
Ohnet, A bánya, regény, két kötet, kötve	1.—
„ Lise Fleuron, regény, két kötet, kötve	1.—
„ A Croix-Mort grófnők, regény, két kötet, kötve	1.—
„ Sarah grófnő, két kötet, kötve . .	1.—
„ Akarat, két kötet, kötve	1.—
„ Rameau orvos, két kötet, kötve .	1.—
„ Utolsó szerelem, két kötet, kötve .	1.—
„ Pierre lelke, két kötet, kötve . .	1.—
„ A vasgyáros (hámoros) két kötet, kötve	1.—
„ A gyülölség adója, két kötet, kötve	1.—
„ Nimród és Társai, „ „ „	1.—
„ A gyermek joga „ „ „	1.—
„ Régi harag, regény „ „ „	1.—
Ouida, A freskók, regény	—.50
Papp Gyula, Költemények	1.20

A

Gyurkovics Leányok

Irta

Herczeg Ferencz

11. ezer. Ára 1.50 — Diszköt. 2.50.

RÁKOSI VIKTOR uj könyve

Zuboly, Gyalu és Társaik.

19 sipulesque.

Ára 1 frt 50. — Csinosan kötve 2 frt 50.

A jókedvü Sipulusz, a magyar humoristák legvidámabbja: *Rákosi* Viktor, *Zuboly, Gyalu és társaik* czímen foglalta kötetbe jókedvének ujabban keletkezett gyümölcseit. Sokan szeretik öt Mark Twainnal összehasonlitani. Nem lehetne ellene nagyobbat vétení. Mennyivel több a mi Sipuluszunkban a kedély, a szív, mint hirneves angol kollegájában! S mennyivel karakterisztikusabb az ő magyar volta, mint amannak amerikaiassága. Eredeti, sajátos, hogy ugymondjuk sipuluszi humora egész külön helyet jelöl ki néki a mult s valószinüleg a jövő magyar humoristái között is. Tehetsége a világirodalomba is utat tört magának, s kisebb és nagyobb munkái öt-hatféle európai nyelvre le vannak forditva.

UJABB SZÉPIRODALMI MUNKÁK.

Pekár Gyula, Dodo főhadnagy problémái	2.—
„ „ Lavina, regény kötve . .	—.50
Petelei, A fülemile, elbeszélés kötve . .	—.50
Péter D., Jó kedvemből	1.20
Petelei István, A fülemile, füzve . . .	1.—
„ „ Jetti és egyéb elbesz. . .	1.50
„ „ „ „ „ „ kötve	2.50
Prém J., Rozsdás czimerek, regény két kötetben	2.—
Rákosi Viktor, Zuboly, Gyalu és társai .	1.50
„ „ „ „ „ kötve	2.20
„ „ Téli rege, kötve	—.50
Reade Charles, Titok, két kötet, kötve .	1.—
Redfield, Amerikai humoreszkek	1.—
Róberts Sándor, Lou, kötve	—.50
Sajó Aladár, Kaszárnyatitok, elbeszélések	1.—
„ „ Katonáéknál	1.—
„ „ De profundis	1.—
Sanyaró Vendel, nyögései	—.50
Savage R. Henry, Hivatalos feleség, kötve	—.50
Schultz Jeanne, A fogadalom, kötve . .	—.50
Sebestyén Károly, versei, Hajnalodik . .	1.—
Serao, Isten hozzád szerelem, olasz regény, két kötet kötve	1.—
Sudermann, A kegyencz, két kötet kötve	1.—
„ A szürke asszony, regény .	1.50
Szabolcsi, Mozaik	1.20
Szabolcska M., Hangulatok	1.50
„ „ „ kötve .	2.50
Szabóné-Nogál J., Derü, elbeszélések . .	1.50
„ „ „ „ kötve .	2.50
Szalay Fruzina, Versek	1.40
„ „ „ Diszkötésben .	2.40
Szarvas Mariska, Dunántul, elbeszélések .	1.50
„ „ „ diszköt.	2.50
P. Szathmáry, Balassa Bálint, tört. regény kötve	—.50
„ „ A legszebb herczegnő, regény, két kötet kötve .	1.—
„ „ A kiengesztelt átok, kötve	—.50
Szomaházy István, A Clairette-keringő és egyéb elbeszélések .	1.50
„ „ diszköt.	2.40
„ „ Huszonnégy óra . .	1.50

MAKAI EMIL KÖLTEMÉNYEI.

MARGIT

Ára 1 frt 20 kr. — Diszkötésben 2 frt 20 kr.

ZSIDÓ KÖLTŐK

Ára fűzve 1 frt 60. — Diszkötésben 2 frt 50.

ÉNEKEK ÉNEKE

Ára fűzve 1 frt 20. — Diszkötésben 2 forint.

A három kötet egy diszkötésben 5 frt.

Három értékes könyv, a mikből igazi poézis szól felénk A szerzőjük — előbb is tudtuk, most, hogy verseit igy összegyüjtve olvashatjuk, még jobban meggyőződtünk róla — elökelő, sokat érő talentum, a ki sokszorosan rászolgált a rokonszenvünkre és elismerésünkre. Nem csupán erre; hiszen ezt — mert a dicséretekkel bökezüen szokás bánni — szivesen osztogatjuk manapság mindenkinek. Makai Emil verseit, azonfelül, hogy elismerik, buzgón olvassák és szeretik is. Ez még nagyobb dicséret rá, mint az előbbi.

Margit. Nagyobb részt szerelmi dalok. Csöndes merengésre erösebb fájdalom, szinte fásult kétségbeesés, aztán megint sarkazmus vagy enyelgő tréfa: százféle hangulat, a mi egyazon poétaszivből fakad, s a mit egyformán értékessé tesz költöi erejének minden jelessége. Ezek a Margit-dalok igazán sokat érö, kedves darabjai a kötetnek, értékes termékei a mi mostani poézisünknek. Van azonkivül ebben a kötetben néhány szép Richepin-forditás, finomságával, hangulatával feltünö, több eredeti vers, szép dolog valamennyi s egy hosszabb költemény **Rorate** cimen, talán legszebb, legtartalmasabb mindannyi közt. Ha a mi poétáink ezt megirigyelnék s irnának hozzá hasonlót mennyi kitünö vers támadna egyszeriben!

Zsidó költők. Elmult évszázadunk elöttünk ismeretlen poétai kincseit hozza benne napvilágra. Ez a könyv talán négy vagy öt évvel ezelött jelent meg első izben. Akkor elkapkodták hamar s nem győzték dicsérni azt a sok szépséget, azt a nagy lirai eröt, a mit akár Ibn Gabirol világfájdalmas szomorú dalaiból, akár Manuello pajzánságaiból, vagy Júda Halévi szenvedélyes verseiből szól felénk. Szólt a magasztalás azoknak a nagy szíveknek, nagy emléknek, a kiket csak ennek a könyvnek a révén tanultunk megismerni; és méltán kijutott a dicséretből **Makai** Emilnek is, a ki ismeretségünket közvetitette szép, poétikus forditásával.

Az **Énekek éneke** a biblia bájos szerelmi története Sulamithról, a királykisasszonyról és a pásztorfiuról. Ezt a szép mesét (a kinek szerzöségével a hagyomány Salamon királyt tisztelte meg) Makai megirta ujra: átdolgozta szabadon a bibliai eredeti után, meg nem fosztva régi bájosságától, gyarapitva a modern poéta jelességével.

UJABB SZÉPIRODALMI MUNKÁK.

Hentaller, A balavásári szüret	1.20
„ A szabadságharcz dalai . . .	1.50
Herczeg Ferencz, A Gyurkovics-fiuk 11 ezer	2.—
„ „ „ „ diszkötésb.	3.—
„ Gyurkovics-lányok, 11 ezer füzve	1.50
„ „ kötve	2.50
„ Napnyugati mesék	2.—
„ „ „ kötve	3.—
„ Simon Zsuzsa, 3. kiadás . . .	1.60
„ „ „ kötve	2.50
„ A dolovai nábob leánya, szinmű	1.20
„ „ „ „ „ kötve	1.80
„ A három testör, vigjáték . . .	1.20
„ „ „ „ kötve	1.80
„ Mutamur. Elb. 2. kiadás, füzve	1.40
„ „ „ 2. „ kötve	2.40
„ Fenn és lenn, 3-ik kiadás, füzve	1.60
„ „ „ „ „ „ kötve	2.40
„ Fenn és lenn, 2 köt. Egyszerü kiadás kötve	1.—
„ Simon Zsuzsa, reg. 2 köt. „ „	1.—
Heyse P. Felejthetetlen szavak	—.50
Hock János, Nagybőjti szentbeszédek, 2. kiadás	1.20
Hungerford Mrs. Kis herczegnő, kötve .	—.50
„ „ A kis hóbortos, kötve .	—.50
Ignotus, Versek	1.20
„ „ kötve	2.—
„ Vallomások	1.20
„ „ kötve	2.—
Jankovich, Carmela	2.—
Jokai M. A ki a szivét a homlokán hordja, kötve	—.50
Justh Zsigmond, A puszta könyve . . .	1.—
„ Gányó Julcsa	1.20
„ Pénz legendája	1.40
„ Fuimus	1.80
Kabos Ede, Por; tárczák, drámai formák	1.50
„ „ Harakiri	1.—
Kaczér Vilmos, Október. Elbeszélések .	1.20
Kazár. Lég és föld. Kitörölt évek, 2 elbeszelés. Kötve	—.50
Kazár. A szivárvány, regény. Kötve . .	—.50
Kenedi Géza, Szénrajzok	1.50
„ „ „ kötve . . .	2.50
Kóbor Tamás, Marianne	1.—
„ „ „ Diszkötésben	1.80

KÓBOR TAMÁS

MARIANNE

REGÉNY.

Ára 1 frt. — Diszkötésben 1 frt 80 kr.

Sajátságos, őszinteségével megkapó munka ez, melyen szinte megérezni, hogy sujet-je magának a mindennapi életnek egy megtörtént eseménye, alakja pedig: *Marianne* és *Steinitz* úr annyira a körből kikapottaknak látszanak, melyben mozognak, hogy a mindennapos életben úgy emlegetik nevüket, mint akár a Borsszem Jankó állandó alakjait. Mondhatni, az ujabb elbeszélő-irodalomban ez volt az első eset, hogy az iró realizmusa akként örökitett meg egy pár alakot, hogy bennük nemcsak tipust lát az olvasó, hanem embereket, természetesen oly tükrön keresztül, mely Kóbor Tamás erősen szubjektiv, lirai lelkületét is mutatj a.

Legszebb, legjobb és legolcsóbb képes magyar gyermeklap

AZ ÉN UJSÁGOM

Előfizetési ára negyedévre 1 frt.

UJABB SZÉPIRODALMI MUNKÁK.

Komócsy J., Szerelem könyve 1.50
„ „ „ „ kötve . 2.50
Kövér Ilma, Vadrózsa kisasszony . . . 1.20
„ „ „ „ kötve . 2.—
„ „ Damáz Margit, kötve . . . —.50
Kozma Andor, A tegnap és a ma, 3 kiad. 1.50
„ „ „ „ „ „ „ kötve . 2.50
„ „ Versek 1.40
„ „ „ diszköt. 2.—
„ „ Próza 1.40
„ „ „ diszköt. 2.—
„ „ Versek, Próza egy diszköt. 3.60
Kupa Árpád, Napszámosok, regény . . . 1.50
„ „ „ „ két kötetbe kötve . . . . . 1.—
Letneff, Anjuta. Orosz regény, két kötet, kötve . . . . . 1.—
Lindau, Jung Helén, elbeszélés, kötve . . —.50
„ Lázban, regény, kötve . . . . —.50
Magyar Dekameron, 100 magyar iró 100 elbeszélése. Öt kötet. Egy-egy kötet . 1.50
Magyar Dekameron, 100 magyar iró 100 elb. Öt kötet. Egy-egy kötet diszköt. . 2.—
Magyar Dekameron, 100 külföldi iró 100 elb. Öt kötet, füzve egy-egy kötet . . 1.50
Magyar Dekameron, 100 külföldi iró 100 elb. Öt kötet, kötve egy-egy kötet . . 2.—
Makai Emil, Énekek éneke 1.20
„ „ „ „ diszköt. 2.—
„ „ Margit . . . 1.20 diszköt. 2.20
„ „ Zsidó költők . . 1.60 „ 2.50
Margitay, Megölt lelkek, regény, kötve . —.50
Márkus Miksa, Katalin asszony, 2 kötet . 2.—
Marlitt E., A vén kisasszony titka . . . 2.—
„ „ „ „ „ „ diszköt. 2.80
„ Gizella grófnő 2.40
„ „ „ diszköt. 3.20
„ Pusztai királyleány 2.40
„ „ „ diszköt. 3.20
„ Aranyos Erzsike . . . . . 2.—
„ „ „ diszköt. 2.80
„ Második feleség . . . . . 2.—
„ „ „ diszköt. 2.80
„ A bagolyvár . . . . . 2.—
„ „ „ diszköt. 2.80
„ A keresk. tanácsos házánál, füzve . 2.40
„ „ „ „ „ diszköt. 2.80

Szomaházy István munkái.

Huszonnégy óra

Elbeszélések.

Ára füzve 1 frt 50. — Díszkötésben 2 frt 50.

Szomaházy István már évek óta vasárnapi tárczaírója a lapoknak. Ez a díszes jelző körülbelül annyit jelent, hogy tárczaczikkelyei és novellái, a melyek mindig finomak és elmések, föképpen az olvasóközönség gourmand részére számítanak. Elbeszéléseiben nemcsak témái újak, hanem előadásának formája is eredeti. *Lipótvárosi* történetei, a melyeket *Faubourg St. Leopold* gyűjtőczím alá foglal össze, egészen uj genret jelentenek a magyar literaturában. — Könnyedség, esprit, izlés és finom pszikologia: ezeknek a tulajdonságoknak köszönheti Szomaházy, hogy nevét jelenleg a legismertebb és legkitünőbb novellairóinkkal együtt emlegetik.

A Clairette-keringő

és

egyéb elbeszélések.

Ára 1 frt 50 kr. — Díszkötésben 2 frt 50 kr.

Előbb tehát eldobolta a verset s csak azután kiáltá stentori hangon, a verő pálcákkal gesztikulálva, a mi következik:

»Adatik tudtára, a kiket illet, hogy egy arany fülbevaló, zöld drágakővel elveszett a téglaégetőtül a templomig terjedő úton. A becsületes megtalálónak, a ki a városházára behozza, illő jutalom biztosíttatik.«

Gyuri is megállt egy percre a dobszóra, meghallgatta a hirdetményt s nevetve hallgatta egy darabig, minő fogakat csináltak maguknak a menyecskék és leányok.

— No én ugyan vissza nem adnám, ha megtalálnám — szólt az egyik.

— Arany tűt csináltatnék belőle a hajamba — mondá egy másik.

— Pislants rám, istenkém! fohászkodott fel, szemeit a magasba vetvén, a harmadik.

— Ne az égre nézz, te golyhó, ha meg akarod találni, de le a földre — figyelmezteté a negyedik.

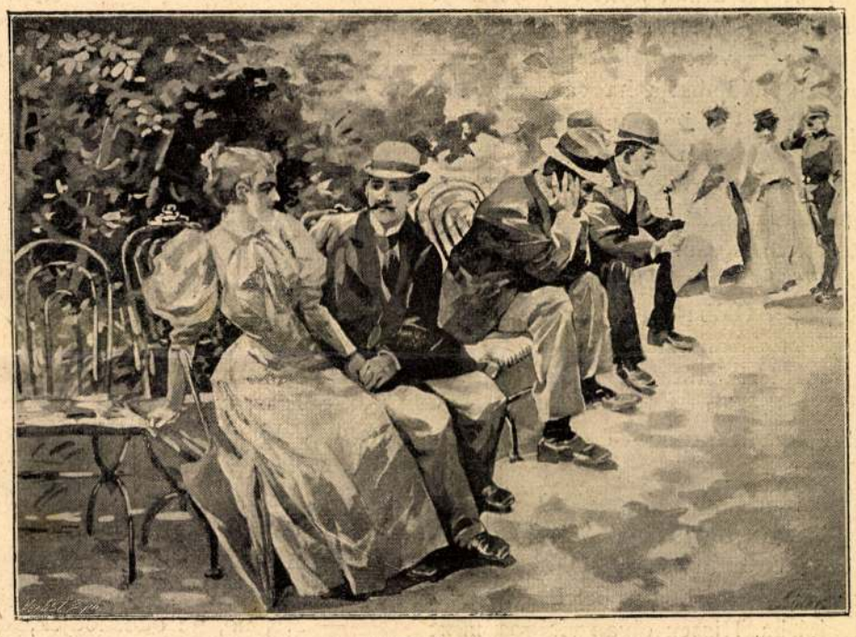

Nyár.

Az *Uj Idők* számára rajzolta: Linek Lajos.

Hanem biz' azt a sors úgy rendezé, hogy éppen olyan valaki találja meg, a ki nem akarja. S ez Wibra Gyuri volt. Alig lépett néhányat, midőn egyszerre nevetni kezdett rá a porból a lába alól egy parányi zöld szem, akkora, mint egy lencse. Lehajolt, fölvette, hát éppen a hirdetett arany fülbevaló volt a smaragdkővel. Hát ez is csak boszszúság, mikor úgy siet valaki. Nem tudta éppen más megtalálni, abból a sok száz emberből, a ki az utcán lődörög! De már mindegy, a zöld szem olyan nyájasan nézett rá, nem dobhatja vissza, hogy egy utána következő bocskor esetleg összetapossa. Ugyan ki visel itt ilyen finom ékszert? Ejh, akárki, ha már megtalálta, elviszi a városházára, abba bele nem törik a dereka, úgy is tíz-húsz lépés ide.

Úgy is tett, befordult az ódon kapu alá, hol bőrvedrek lógtak le a boltozatról imponálóan, a szögletbe lökve pedig egy rozoga kaloda borongott (Sic transit gloria mundi) fölment a garádicsokon, és benyitott a tanácsterembe, a hol a hosszu zöld asztalnál együtt ült a szenátus, egy felette komoly és sürgős ügyről tanácskozván.

Valóban kellemetlen eset volt szőnyegen. A város tulajdonát képező Siskovina erdő csősze jött lihegve azzal a jelentéssel, hogy ismeretlen, úri ruházatu férfit talált felakasztva egy fán, — ímhát mi történjék a holttesttel?

Hisz az, hogy most mi történjék, éppen ebben főtt a szenátus feje s látszottak az összeráncolt homlokokon a nagy lelki tusák.

Konopka szenátor kifejtette, hogy a dolognak az a rendje, behozni az akasztott embert a temetői bódéba s egyuttal értesíteni a szolgabírót, tekintetes Géry Mihály urat, hogy a járási orvossal, a ki fel fogja boncolni, a helyszínén megjelenhessen.

Galba a fejét rázta; Galba mindenha diplomata volt, most is furfangon jártatta az eszét. Ő — úgymond — legokosabbnak tartaná nem szólni semmit, nem írni semmit, hanem elvonszolni nagy titokban a halottat kétszáz lépésnyire onnan a »kvaka« nevü nyírjesbe, a mely már a travniki határhoz tartozik. Hadd találják meg a travnikiak!

Mravucsán ingadozott, mint a nagypipáju Kutyóka János, mikor két dohányzacskót nyujtottak feléje, hogy tömje meg belőlük a pipáját, hümmögött, fészkelődött, fejét vakarta s végre is elkezdett zsörtölődni, hogy a szenátori asztalnak mozog az egyik lába, nosza hamar alája kell dugni valami ócska megyei rendeletet. Várta azalatt, hogy a többség döntsön. A többség a Galba részén volt. Csakhogy a Galba-párt ismét két részre szakadt. A szorosan vett Galbaisták a holttest átcsempészését kívánták a travniki határra. A mérsékeltebbek, Kirschuba András pótindítványa folytán, eltérőleg a Galba mamelukjaitól, megelégedtek volna azzal is, hogy ott helyben a fa alatt, a hol felakasztotta magát, kaparják be az anyaföldbe a szerencsétlent, — ők csak azt akarták kikerülni, hogy ne vigyék keresztül az egész határon a temetőig, a mi okvetlenül bekövetkeznék, ha a szolgabírót értesítenék az esetről s roppant költséggel járna a bábaszékiekre nézve, miután tudvalevőleg jégveréstől kellene tartaniok.

— Ostoba babonaság! — pattant föl Konopka.

— Hiszen igaz, igaz, Konopka uram, de ki tehet róla, ha már egyszer a nép mégis azt hiszi — erősködék a Kirschuba-párti Fajka szenátor.

Uj Idők 1895, 34. sz. 15

Konopka mérgesen ütött a pecsétgyűrűs kövér kezével az asztalra, a mire templomi csönd támadt:

— Szomoru az, hogy egy szenátor beszél így. Biztosítom kegyelmeteket, hogy ama szegény hulla miatt ugyan ide nem dirigálja az Úristen a jeges felhőit. Egy az ördöghöz fordult ember kedvéért nem sujt ezer olyat, a ki az ő oldalánál maradt, pláne olyanformán, hogy éppen csak a bűnöst ne érje a büntetés. Micsoda Isten lenne az?

Mravucsán bíró föllélegzett ezekre az ékes szavakra, melyek láthatólag meghökkentették az egész magisztrátust, felösmeré legott a szerencsés percet s mint egykor az ökörszem a sas szárnya alatt, följebb próbált röpülni magánál a sasnál.

— A mi úgy van, az úgy van — ropogtatá a szavakat, helyre rángatván dokáján a félrecsúszott vitézkötést — s következőkép határozatilag kimondom, hogy a felhozott oknál fogva jégverés nem lészen.

Felugrott erre Fajka uram, mint egy hörcsög.

— Az mindegy! Bár lenne, ha már úgy van. Mert ha egyszer az egész város bebiztosít a trieszti-nél, nem látom be, mi külömbség, ha van, vagy ha nincsen jégverés. Sőt jobb, ha van, mert a bábaszékiek, a hogy én ösmerem őket, ha a hullát keresztül viszik a határon, értéken felül biztosítják a vetéseiket. Itt a szerencsétlenség nem a jégverésben, de a keresztülvitelben van.

De 'iszen, nagy debatter Fajka uram, megint fején találta a szöget; a Galba- és a Kirschuba-pártiak nagy tetszészsibongásban mutatkoztak.

— Milyen agyvelő! rikkantott fel Kirschuba.

Az agyvelőről eszébe jutott Galbának a boncolás — per associationem idearum — és élénken veté közbe:

— Minek azt az embert felboncolni? Úgy is tudjuk ki. Kutya legyek, ha nem a biztosító társaságnak valami kapzsi ügynöke, a ki azért akasztotta fel magát itt nálunk, hogy belekergesse a lakosságot a biztosításba. Hiszen olyan világos, mint a nap.

— Bolond kend Galba! zúdult fel Konopka indulatosan.

A mire kitört a háborgás, a féktelen zaj, a szenátorok felugráltak, s a hogy Fiala hajdu szokta mondani, fölforrtak a város bögréi, minden szem a polgármesteren csüngött, a kanalon, a ki a fölösleges habot leszedje.

De a polgármester a molnárkék dóka magas gallérjába húzta le a fejét, szinte eltünt, mint a felkorbácsolt hullámok közt a boly, tanácstalanul harapdálta a bajuszát, hogy mit tegyen, mit mondjon most, mikor egyszerre benyitott az ajtón Wibra Gyuri... Hiába, a hatalmasok tekintélye fölött a gondviselés őrködik!

Látván a különös idegent, a ki egy-két órával előbb ócska esernyőt akart a Müncznénál venni, hirtelen kirugta maga alól a széket s rohant feléje sebbel-lobbal, hadd higyjék a szenátorok, mintha valami roppant sürgős és fontos dolga lenne az érkezővel.

— Ah, uram, — szólt mohón — ön engem keres.

— Ha ön a polgármester?

— Természetesen, oh természetesen. (Ki is lehetne más a polgármester Bábaszéken, mint Mravucsán?)

— Egy fülbevaló végett doboltak.

— Igen, igen, doboltak.

— Megtaláltam a fülbevalót, itt van.

A polgármester arca a megelégedéstől sugárzott.

— No, ez már becsület, uram. Ezt már szeretem. Az én polgármesterségem alatt még nem veszett el fülbevaló, csak ez, és ez is megkerült. Ezt nevezem én hatósági rendnek.

Aztán a szenátorok felé fordult:

— Egy óra előtt küldtem el Fialát a dobbal és már itt van a fülbevaló. Ilyesmit Budapesten se produkálhatnak. Ilyesmi csak Bábaszéken van.

E közben észrevette, hogy az idegen úr távozni készül, elszontyolodva kezdte marasztalni.

— De mi az? Csak nem akar elmenni? Az ördögbe is, uram, ezért jutalom van igérve.

— Nem tartok rá igényt.

— Oh még mit? (És elkezdte rosszalón csóválni a fejét.) Ne tessék kérem ilyet mondani! Nem tudom, melyik apostolnak a levelezésében vagyon, hogy: Nem áll vala pedig minden édesség aranyból és ezüstből. Úrfi, úrfi, ne ilyen könnyen a szerencsével! Látatlanban csak a szegény ember adta el azt az ördögnek, a miről nem tudott és aztán nagyon megsajnálta. Egy mesében áll ez így.

— Igaz, megsajnálta — felelte mosolyogva az ügyvéd, kinek eszébe jutott a népmese — de itt bajosan foroghat fenn ilyen eset.

— Ön nem is álmodja talán, kié a fülbevaló.

— Ugyan kié?

— A glogovai pap hugáé.

Gyuri úr gúnyosan bigyesztette el a száját.

— No, no, ne okoskodjék, csak jöjjön be egy percre, nem bánja meg.

— Hova menjek be?

— Ide a mellékszobába.

A polgármester erőszakkal ott akarta tartani, hogy időt nyerjen, a míg eldől az akasztott ember jövője, belecsimpaszkodott Gyuriba s magával vonszolta.

— De, uram, nekem dolgom van.

— Mindegy, be kell jönnie.

S ezzel kinyitván a mellékszoba ajtaját, valóságosan belökte Gyurit maga előtt.

— Kisasszony, — kiálta be a fiatal ember háta mögül — itt hozom a fülbevalóját!

Erre a szóra hirtelen fordítá meg a fejét egy fiatal leány, ki térdelő helyzetben hideg borogatásokat rakott a divánon fekvő idősebb nőnek a váll-lapockájára.

Gyuri meglepetve rezzent össze; e jelenetre nem volt elkészülve, szokatlan zavar és gyámoltalanság vett rajta erőt, mint a kit egy elkövetett illetlenség ólomsúlya megzsibbaszt. Az idősb nő félig levetkőzve

utánozni akarta volna a nagy Tartarin hőstetteit. A poétai jóstehetségnek még egy harmadik példájával is szolgálhatunk, de ezzel már kevésbbé dicsekedett az illető író. Gaborieau, a ki leginkább bűnügyi regényekben »dolgozott«, a Petit Journal tárcájában egy ravaszul kifundált betöréssel kezdte meg legújabb regényét. Másnap kirabolták lakását, még pedig ugyanazon a módon, a mint ő ezt előre megírta és a betörő még elég maliciózus is volt, hogy megköszönte neki levélben a szíves útbaigazítást.

A békepipa. Kevés dohányu és nagypipáju nemzetnek csúfoltak minket ellenségeink. Volt ebben némi igazság, de még több túlzás. Szerettük a gondűző füstöt és kék karikáinak nézésében tán kissé megfeledkeztünk az idők gyors haladásáról is. Hanem ez már túlhaladott álláspont. Elszíttuk a békepipát a civilizációval és ma a legjobb viszonyban vagyunk vele. Ki merné még a magyart *maradinak* csúfolni, mikor tőle kapja a nagy Kelet mindazt, a mit vívmánynak szült meg a Nyugat? Hanem azért a dohányt még mindig szeretjük és munka után örömest elandalodik lelkünk a kék füstkarikák nézésében.

Nem csoda tehát, hogy akadt magyar ember, a ki megírta *a Dohány* történetét. Neve dr. Ormándy Miklós és úgy látom magam előtt, a mint *pipaszó* mellett írja meg az egyes fejezeteket, hogy legkedvesebb élvezetének emléket állítson. A könyvéből vettük a mellékelt rajzot is, mely a békepipát ábrázolja. A következőket írja róla:

Az indián törzsek féltett kincse és büszkesége az ékesen díszitett kalumel: a békepipa. A földíszités művészete itt is a gyöngéd női kezek művészete. Magát a pipát és annak szárát beszerezni a férfiak kötelessége. A pöröly alaku nagy pipafej legtöbbnyire vörös pipakőből van kifaragva, de előfordul fehér vagy feketeszínü is. Olyan esetben, ha békeszerződések kötésénél a kalumel szívására kerül a sor, ha a kalumel eredetiben vörös színü, erre az alkalomra fehérre mázolják, mert ez a béke színe náluk is. De ha háborúba indulás előtt elszívják és esetleg fehér anyagból van a pipa, vörösre festik. Mert ehhez az ünnepséghez a vér színe illik.

. . . Az első magyar ember, a ki a dohányt megízlelte, Apafi Mihály erdélyi fejedelem volt. Ali budai basa küldött neki egy kis török dohányt elismerés fejében, hogy pontosan szolgáltatta be az adót. Ez a dohány *erős* volt szegény Erdélyországnak és nem csoda, hogy törvényt hoztak a dohányzás ellen: jog és jószágvesztésre itélték a füstölgőket és a templomokban, szószékről anatémát szórtak azok ellen, »a kik égő poklot csináltak magukból.«

Hanem a dohányfüst erősebbnek bizonyult, mint a tömjénfüst és ma tán a papok a legerősebb dohányzók. Az állami hatalom is megbékült a dohánynyal, mióta ebben a szenvedélyben látja egyik legnagyobb jövedelmi forrását.

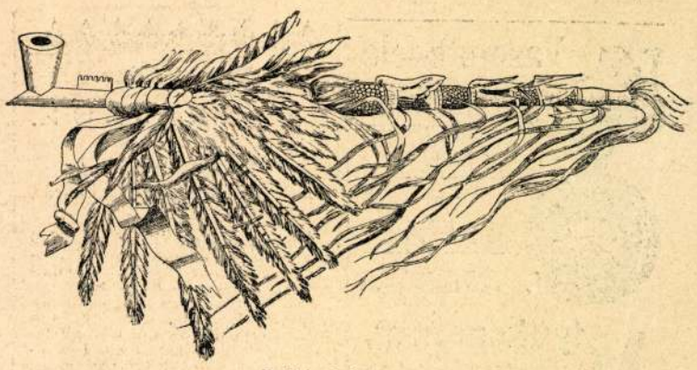

Indián békepipa.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Ella. Egészen igazsága van nagysádnak abban, hogy a nőnevekkel, főképpen a leánynevekkel művelt családjainknál túlságos idegen kultuszt űznek, főképpen pedig franciáskodni szeretnek.

Nagysád *Gabriella* nevét például (a szó különben olaszos) nem *Ellá*-ra kellett volna rövidíteni, hanem magyarosan *Gábris*-ra. A magyar családoknál a Gábor nevet Gabira, ennek női alakját Gábrisra szokás rövidíteni, bár az utóbbi alak olykor férfiaknál is előfordul.

Egyáltalán nem helyeseljük a következő idegen formákat: Elza, Margot, Milly, Lina, Nina, Gina, Etta, Ella, Bella stb. Sőt az utóbbi időben, — mindenesetre a szinházi és művészi excentrikák utánzása gyanánt — még ilyeneket is hallunk: *Gemma* (drágakő), *Ada* (ez török szó s voltaképpen szigetet jelent), *Sola, Luna, Cara, Mira* és még ennél is kivacsavartabb formákat.

A magyar életben, azt hiszszük, legjobb hangzásu nevek szentté avatott királyi hölgyeink nevei: *Margit* és *Erzsébet* (Örzsébet), a mely utóbbinak számos bevett magyaros kényeztető formája van, pl. Örzsi, Örzsike, Erzsike, Böske, Bözsi. Magyar férfineveknek is legjobbak: István, László, Imre, András stb.

Azonfelül a többi népies magyar nőnevek is szebbek nekünk, mint a franciás, vagy németes nevek. Csak példa gyanánt álljon itt ez a nehány: Teréz (Terka, Tera, Teca, Treszka), Katalin (Kata, Kati, Katinka), Anna (Annuska, Panna, Pannuska), Mária (Mari, Maris, Mariska), Magdolna (Magda), Márta stb., a melyeknek mindenesetre melegebb hangzásuk van, mint az ilyeneknek: Eveline, Adolfine, Adeline, Micheline, Stephanie, Leontine, Kunigunda, Johanna, Karolina stb.

P. R., Nagy-Megyer. Lapunk iránt tanusitott jóindulatáért fogadja meleg köszönetünket. — **W. K., S.-Tarján.** A legközelebbi számok egyikében meg lesz a kívánt felvilágositás. — **A városszobában.** Kedvesen van megírva, de a témája már nagyon is elkoptatott. Némi átdolgozással ifjúsági lapnak lehetne beküldeni. Ott inkább volna helyén. — **Az eleje meg a vége.** Ugyancsak az a hibája, mint a megelőzőleg tárgyalt elbeszélésnek. A témáját már sokan feldolgozták. — **Száll a madar.** Őszkor százával érkeznek az ilyen versek. Az évszakok költészete rendszerint nagyon elcsépelt, mivelhogy a műkedvelő poéták megmaradnak a régi hangnemnél és elegendőnek találják a hulló leveleket, a síró felhőket meg a szálló madarakat érzelmeik kifejezésére. Az ön verse sem kivétel ez általános szabály alól. — **Órangyalok ünnepén.** Ilyen jónevü poétától jobb verset óhajtunk. Aztán nagyon is speciális vonatkozásu. — **Martinium.** Jól van megírva, de a meséje nem érdekes és nem is új. — **Sz. F.** Tényleg Mikszáth Kálmán adta nekünk. A másik cikk is nálunk van. — **Sz. Ilonka, Janka és Etelka.** Az első szerkesztői üzenetből kivehető, hogy a felszólítás tévedésből történt. — **G. S. Székes-Fehérvár.** Postára adtuk.

Nem közölhetők. Virágnyelven. — A legujabb botrány. — Hafiz dalai. — Bolyongások. — A medvevadász. — Polturás elvek. — A klinikán. — A nyomor dalaiból. — Szent Bertalan éjszakája. — Az öreg gordonkás. — Kánya és galamb. — A bolyó. — Rejtelmek. — Az áruló jutalma. — Vergődések. — A lemondás elégiája.

Képrejtvény.

A 38. számban közölt képrejtvény megfejtése:

Képzőművészeti társulat.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

MAGYAR LÁNYOK. Képes hetilap fiatal leányok számára. Szerkeszti Tutsek Anna. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr. Tessék mutatványszámot kérni a kiadótól: Singer és Wolfner könyvkereskedése, Andrássy-út 10. sz.

Vasmuth-féle tyukszem-

gyürü

az

órában

3-szor 24 óra alatt meggyógyit minden

tyukszemet.

Egy óra ára 60 kr., vidékre 80 kr. előzetes beküldése mellett bérmentve

Főraktár:

TÖRÖK JÓZSEF

gyógyszertára

Király-utca 12. sz.

Kenedi Géza.

SZÉNRAJZOK.

Ára füzve 1 frt 50 r.

Diszkötésben 2 forint 50 krajcár.

A **Szénrajzok** Kenedi Géza első szépirodalmi kötete, rendkivül érdekesen megirt társadalmi tanulmányok, egész sorozat humoros rajz kiséretében. Dolgozatainak anyaga a legmodernebb kor és a legmodernebb ember (a nőt is beleértve) a maga fonákságaival és eltakargatott vagy elnézett bünrivel.

A szénrajzok minden egyes darabja egy-egy olyan problémával foglalkozik, majd gunyorosan, majd humorral, — mely mindenkinek a szivében ott bujkál és csak arravár, hogy valaki hozzányuljon.

BENEDEK ELEK

KISMAMA KÖNYVE.

Ára 1 frt 50 kr.

Diszkötésben 2 frt 20 kr.

ZILAHY AGNES

valódi magyar

SZAKÁCSKÖNYVE

uj kiadásban, ezuttal már a **harmadik javitott** kiadásban jelent meg. — Az uj kiadás minden tekintetben bővitve van és van benne egy egészen uj rész is

Könnyü házi-cukrászat,

a mi az eddigi két kiadásban nem volt. — Zilahy szakácskönyve most már kétszer olyan terjedelmü, mint eddig volt és a legnagyobb háztartástól kezdve az egyszerü polgári konyháig minden háziasszonynak megbecsülhetetlen szolgálatára lesz a Zilahy Agnes szakácskönyve.

Ára igen szépen bekötve 1 frt 80 kr.

Mikor e szakácskönyv első kiadása megjelent, Teleki Sándor gróf a következő levelet irta a szerzönöhöz:

Igen tisztelt asszonyom!

Nagyon szépen köszönöm a könyvet; jól ettem és jóllaktam belőle. Mondhatom, hogy élvezettel olvastam leirását azoknak a jó magyar ételeknek, a melyeket olyan jóizüen élveztem, mig gyomrom volt, annyira nélkülöztem a számkivetésben s most már, vén koromban, csak villa és kanálhegyen ehetem.

Én is konyitok valamit a szakácsság müvészetéhez. Nagy mesterem volt, ki titkaiba bevezetett: az öreg Dumas, aki Canem Soyer magaslatán állott és Brillat Savarin tudományát tökélyesitette.

Okos dolgot cselekedtem, amikor Nagysádnak tanácsoltam, hogy irjon „Szakácskönyvet“; valóban sikerült s olyan, mint egy pirosra sült, pompás pulykapecsenye.

Isten áldja, üdvözlettel

Teleky Sándor gróf.

Ez a levél fölöslegessé tesz minden bővebb ajánlatot s csak annyit jegyezünk meg, hogy igen csinosan van bekötve, s hogy gazdag tartalmához képest 1 frt 80 krért nagyon olcsó.

Singer és Wolfner kiadása

Budapest, Andrássy-ut 10.

Most jelent meg!

A CLAIRETTE

KERINGŐ

és egyéb elbeszélések.

Irta: **SZOMAHÁZY ISTVÁN.**

Ára 1 frt 50 kr.

Diszkötésben 2 frt 40 kr.

Feszty Árpád óriási körképe:

A

magyarok bejövetele.

Látható az Andrássy-ut végén a városligetben, reggel 9-től esti 6 óráig; este villamvilágitásnál.

Belépő dij 50 kr. Gyermekjegy 30 kr.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

— **Egy kis tévedés.** Az egyik nyári szórakozóhely előcsarnokában figyeltük meg ezt a kis jelenetet, a műsor szünetében. Két süldőleány dugta össze fejét az egyik sarokban és sürün pillantgatott egy délceg, egyenruhás alak felé.

— Te, nézd csak, milyen furcsa egyenruha — mondotta az egyik. — Mi lehet ez?

— Biztosan nem magyar — felelte a másik.

— Ha magyar lenne, ismernénk.

— Ez valami külföldi lesz. Biztosan német, azoknak vannak ilyen szép uniformisaik.

— De a szin nem egyezik. Azok mind olyan kékes szinüt hordanak.

— Pedig ez mégis német. Valami különleges alakulat lesz.

— De mi lehet?

— Nézd csak, a sipkáján valami lángjelvény van.

— Akkor biztosan lángszórós alakulathoz tartozik.

— Meg kellene kérdezni tőle, hogy micsoda. Eredj oda, kérdezd meg szépen, udvariasan.

— Eredj te oda, te jobban tudsz németül.

— De te bátrabb vagy...

A bátrabbnak minősitett sokáig habozik, végül is rászánja magát, odamegy az uniformisos alakhoz és megszólitja:

— Bitte schön — dadogja — miféle katona ... sind Sie...

— Magyar tűzoltó vagyok, kérem — hangzik a tősgyökeres válasz — most kaptuk nemrég ezt az uj egyenuhát...

— **A háztulajdonos saját kényelme érdekében nem mondhat fel.** Egy budapesti háztulajdonos felmondott egyik lakójának, aki egyszobás, mellékhelyiségekkel ellátott lakást bérelt. A felmondást azzal indokolta meg, hogy a szóbanforgó lakást sajátmaga kivánja elfoglalni. A lakó a felmondást nem fogadta el. A per során megállapitották, hogy a felmondott lakás közvetlen szomszédja a háztulajdonos háromszobás komfortos lakásának, ahol a háztulajdonos feleségével, kisfiával és édesanyjával lakik. Ugyanitt van a háztulajdonos műhelye is. A törvényszék Gémessy-tanácsa most a háztulajdonos keresetét elutasitotta. Az itélet megokolása szerint a mai sulyos lakásviszonyok között fontos közérdek, hogy a bérlakások számának további csökkentésével a helyzet ne váljék még sulyosabbá. A háztulajdonos csak akkor jogosult lakójának felmondani, ha ő maga lakás nélkül szükölködik és igy a saját házába akar beköltözni. De amikor a háztulajdonos lakásigényét kielégitő lakást már elfoglalva tart, csupán kényelmi okból kivánja lakását bővíteni, akkor a bérlőnek nem kell engednie a maga lakásigényének háttérbe szoritásával.

— **Be kell vallani a nyaralók, vagy nyaralásra használt házak bérjövedelmét.** A pénzügyminisztérium rendelete értelmében a Budapest területén levő nyaralók, vagy nyaralásra használt házak ezévi jövedelméről szóló házbérvallomásokat aug. 15-től 31-ig be kell nyujtani annál az adókerületi adószámviteli osztálynál, amelynek területén a nyaraló, illetőleg a ház fekszik. Minden bérlőre nézve fel kell tüntetni, hogy melyik helyiségeket mennyi időre bérelte és mennyi bért fizetett. Abban az esetben, ha a háztulajdonos az időszaki lakást a bevallás benyujtására kitűzött határidő lejárta után adná bérbe, erről az utólagos bérletről november végéig pótbevallást kell adni. Aki vallomását a jelzett határidőig be nem adja, a házadó után 5%, ha pedig az a felszólításra sem adja 10% birságot fizet.

— **A Délvidéken** megindult a rendes postacsomagforgalom is. Az eddigi korlátczásokat hatálytalanitották.

— **Tizenöt mázsa hal pusztult el** mérgezés következtében a bajai halászbárkákban. Megindult a nyomozás, hogy ki, vagy melyik ipartelep vize mérgezte meg a Kamarás-Duna vizét?

— **Bélyeggyüjtők figyelmébe.** Aug. 9-én az Angol Parkban rendezendő Ujságirónappal kapcsolatosan különleges posta Francotyp-bélyegzés lesz. Alkalmi bélyegeket és levelezőlapokat adnak ki. Vidékre 40 fillér ellenében küld meg mindent: Ujságirónap Bélyeggyüjtési Propagandája: Budapest, Jókai-tér 6.

— **Főzzünk olcsón és jól.** A mostani sulyos időkben különös jelentősége van a m. kir. Közélelmezési Hivatal most meghirdetett pályázatának. „Legolcsóbban a legjobbat" cimen pályázatot irtak ki: 1. A legolcsóbb, legkorszerübb, az idényeknek megfelelő, tápértéke szempontjából helyesen összeállitott heti étrend beküldésére, a fejadagok helyes beosztásával. 2. Konyhagazdálkodási (háztartási) takarékossági tanácsokra, eddig elhanyagolt tápanyagok felhasználására vonatkozó ötletek közlésére. — Egy pályázó tetszése, tudása szerint több pályázatot is beküldhet mind a két pályázati csoportra, vagy csak az egyikre, fontos azonban, hogy minden egyes étrendet, vagy takarékossági ötletet okvetlen külön-külön darab papirosra vagy levelezőlapra irjon fel. — A pályázat a m. kir. Közélelmezési Hivatalnak cimzendő, Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11. sz. 118. szoba. — A pályázat határideje: 1941: szept. 15. Pályadijak: 200 P, 150 P, 100 P és tiz dij à 20 P, husz dij à 10 P és tárgyjutalmak.

10.000 töltőtoll eladó!

kitünő minőség. „Csak 100-as tételekben 4656" jeligére főkiadóba.

Tisztviselőnő

őskeresztény, ki az összes irodai teendőkben és gépirásban jártas, azonnali belépésre kerestetik. „PERFEKT 4646" jeligére főkiadóba.

SZINHÁZ ÉS ZENE

Operett-ujjászületés?

Mostanában sok szó esik az operettről. Sajátságos, hogy éppen azokban a napokban, amikor a bontócsákány már nekifeszült a Király Szinház falainak, hogy eltüntesse a magyar operettművészet évek óta néma hajlékát. Jelképes-e vajjon ez a házbontás kedvező értelemben, vagyis ugy, hogy remélni lehet: a tisztes romok fölött ujból kivirágzik az egykor diadalmas könnyü zenés műtaj? A kérdésben legilletékesebb szavu *Lehár Ferenc* biztató jóslatot hallat egyik legutóbbi nyilatkozatában. Abban bizik, hogy „ha egy nyugodtabb és boldogabb kor fog következni, az operett megint kedves, jó gyermek lesz". Vagyis hogy a vásott, koraérett, cinikus, jazzslágerekkel megtüzdelt vigjátékok helyett megint lesz keletje és divatja a szélesen áradó, dallambő zenéjü, annak rendjemódja szerint fölépitett operettnek.

A közizlés alakulása mintha máris Lehár mester sejtelmét igazolná. Kezdenek egyre kapósabbak lenni a régi operettekből összeállitott egyveleg-félék tarkaszinpadon, rádióban, dizőz-műsorokon. A nagyközönség körében a dallamszomjuság félreismerhetetlen tünetei mutatkoznak. Sőt joggal kérdezhetné valaki: milyen alapon kiván és jósol Lehár Ferenc „operett-ujjászületést?" Hiszen neki nem lehet panasza, az ő múzsája negyven év óta változatlanul hódit öt világrészben, zenéje ma is a fülekben és szivekben zsong.

Igen, de ugy áll a dolog, hogy az előadásnak azt az énekhangkészletét és technikai föllkészültségét, amely például egy Lehár-operett illő művészi szinvonalu megszólaltatásához szükséges és elegendő, manapság voltaképpen csak az operaszinházak tudják szolgáltatni. Lehár — noha kiváncsi rá, „hogyan hangzik majd egyik régebbi művem a hires operai hangokon" — helyesen érzi és vallja, hogy ez az állapot valahogy nem az igazi. „Az operaházi előadást meghallgatják — mondja kissé rezignáltan —, a kritika elismeri, hogy tudok zenét szerezni, de az igazi közönségsiker elmarad..."

Az igazi eszerint nyilván az lenne, ha megint lennének egyenest az operett-műfaj ápolására berendezett szinházak, ahol vérbeli operett-művészek torkából és szivéből áradna a műfaj könnyed érzelmessége, vérpezsditő ritmusa, idegzsongitó szinvarázsa.

Mialatt az öreg Király Szinház kövein a csákány éle kong, a könnyü zene fejedelmének szava erősiti a közkivánatot: teremtse ujra a magyar szinházkultura az operett igazi otthonát, hamisitatlan, egészséges kultuszát. (—.—)

* **A Nemzeti Szinház** 1941—42. szini évadját szept. 5-én, pénteken este ½8 órakor a „Csongor és Tünde" előadásával nyitja meg. Ez alkalommal nézheti végig a Nemzeti Szinház közönsége azt az előadást, amellyel a művészegyüttes Frankfurtban és Berlinben oly nagy sikerrel vendégszerepelt. Budapest számára tehát bemutatószámba megy a „Csongor és Tünde" szept. 5-iki felujitása.

Szept. 6-án, szombaton este eredeti magyar szinmű premierje lesz. Ekkor mutatja be a Nemzeti Szinház *Marjay Ödön* „Győri kaland" cimü történelmi vigjátékát. A női főszerepet *Szörényi Éva* játssza, partnere a Nemzeti Szinház ujonnan szerződtetett szinésze, „Az elnémult harangok"-ban feltünt: *Nagy István*. Jelentős művészi feladatot kapott a „Győri kaland"-ban *Mátray Erzsi*, a Nemzeti Szinház örökös tagja és *Abonyi Géza*, aki Napoleon alakját eleveniti majd meg a szinpadon.

* **Ma este: Ujságirónap.** Az Ujságirók Szanatórium Egyesületének hagyományos kerti ünnepélye ma este lesz az Angol Parkban. A hetek óta tartó próbák biztos sikert igérnek. *Walikovszky Károly*, az Egyesület agilis igazgatója kitünő alkalmi lapot szerkesztett az Ujságirónapra. Az Ujságba *Gáspár Jenő*, az Országos Magyar Sajtókamara igazgató-főtitkára irt vezető cikket, ezenkivül megtalálja a lapban a közönség a teljes műsort és kedvenc dalainak szövegrészét. A lapot 20 fillérért árusitják az Angol Parkban. Az 1 pengős belépőjegyeket már délután is meg lehet váltani, mert délután 3 órától árusitja az Angol Park pénztára. A műsor pontosan 8 óra 15 perckor kezdődik. Záróra a Park egész területén reggel 2 órakor lesz.

* **A Szent István-hét** alkalmából a Magyar Művelődés Háza is megnyitja kapuit. Aug. 14-től 18-ig és 21—23-ig a Gyöngyösbokréta lép fel a Városi Szinházban. Aug. 19-én és 20-án a Csongor és Tündét adja elő a vendégként szereplő Nemzeti Szinházi együttes. Aug. 24-én a Székesfővárosi Zenekar ünnepi magyar diszhangversenyt tart, *Károlyi Gyula* közreműködésével. A Szt. István-hét befejezésének és a jövő évi Szt. Margit év bevezetőjének szánta a Magyar Művelődés Háza *Ujházy György* misztériumjátékát, a „*Szt. Margit legendá*"-t, amely *25. és 26-án* kerül előadásra a szinházban. *Bulla Elma, Simonyi Mária, Lánczy Margit, Orsolya Erzsi, Féja Magdolna* és *Keresztessy Mária* alakitják a női szerepeket, a férfi szerepekben pedig *Földényi László, Bihary József, Perényi László, Ónody Ákos, Toronyi Imre, Szakáts Zoltán, Pethes Ferenc* és *Boray Lajos* lépnek fel.

Ma ½7. Rigoletto
Károlyi-kert, vez.: **Endre Béla.**
Kedden Ferencsik Beethoven-estje
Károlyi-kert. III. Leonora, II., V. szimfónia.

Rövid hirek

A vidéki szinházak szezonnyitó darabjukat kötelesek bemutatni a Szinészkamarának. A kamara vezetősége igy akarja megakadályozni, hogy művészi vagy nemzeti szempontból kifogásolható darabokkal nyissanak a vidéki szinházak.

*

A német birodalmi rádióállomás Deutschlandsender-adója aug. 10-én este 20 óra 15 pkor magyar estét rendez, amelynek keretében a rádió nagy zenekarát a m. kir. Operaház kitünő karnagya, Ferencsik János vezényli. A hangversenyen Bisztriczky Tibor hegedüművész is föllép.

*

Madách „Ember tragédiáját" Kopenhágában is előadják. *Sven Borberg*, a kitünő dán szinpadi iró és esztétikus forditotta le a magyar remekművet. A kopenhágai előadást is dr. *Németh Antal*, a Nemzeti Szinház igazgatója rendezi.

*

B. Fehér Miklós hegedüművészt, a Kolozsvári Szinház első koncertmesterét a kultuszminiszter a kolozsvári zeneakadémia tanárává nevezte ki. Vele együtt még három uj tanár tette le a hivatali esküt. Farkas Ferenc zeneszerző, Jakoby Antal énekpedagógus és D. Nagy Béla orgonaművész.

SZINHÁZAK	ERZSÉBETV. (1/46, 1/49)	MARGITSZIG. (1/29)
Szombat	Becskereki m.	Három a kislány
Vas. d. u.:	Becskereki m.	—
Vas. este.:	Becskereki m.	Három a kislány

KAMARA VARIETÉ. Jövő csütörtöktől: **Az első fecske — KERT-VARIETÉ** (Rákóczi-ut 15.) (5, ½9). Tessék nevetni. — **NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK** (Podmaniczky-u. 8.) (4, 8). Hétfő, pént. este Toldi. — A többi napon: Baj van a mennyországban. — Csütörtök, szombat, vasárnap délután: Soktudó fiu. — **FÉNYES CIRKUSZ** (4, 8). Naponta kétszer: Augusztusi cirkuszparádé.

OLCSÓ JEGYAKCIÓNK

Becskereki menyecske,

az Erzsébetvárosi nagy nyári operettujdonsága, minden előadásával szerepel olcsó jegyakciónk nyári műsorán.

Jegyakciós előadásaink rendjét a műsortáblázatban vastag betükkel emeljük ki.

Jegyárusitás: Vilmos császár-ut 78. (Tel. 1—122—95—94—93). — Erzsébet-körut 1. (Tel. 225—686). — Apponyi-tér 5. (Tel. 1—833—99). — Krisztina-körut 133. (Tel. 1—509—24).

SZINHÁZAK MŰSORA

Erzsébetvárosi. Becskereki menyecske. Erdélyi M. 3 fv. operettje (Dayka M., Jávor, Csortos) (¼9). — **Margitszigeti.** Három a kislány. Schubert operettje (Pataky, Honthy H., Ajtay) (½9).

MOZIK MŰSORA

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) **Honvédhuszárok és páncélosok előnyomulása Keleten. Vadevezősök** (kulturfilm). **R. hiradó a Kaukázusról. Szénégetés Székelyföldön. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. Szines rajzfilm.** D. e. 10-től éjfélig.

CASINO. (T.: 383-102.) 3-ik hétre prolongálva! **Rose Marie** (½6, ¾8, ¾10; szom., v. és ü.: ½4-kor is).

CITY. (Tel.: 111—140.) 2-ik hétre prol.! **Egy vidám tragédia** (¾6, ¾8, ¾10; szom., v., ü.: ¾4-kor is).

CORSO. (Tel. 182—818.) **Talpig uriember** (¼6, ½8, ¾10; szom., v., ü.: 3-kor is).

DÉCSI. (T.: 125—952.) **Párbaj** (½6, ½8, ½10; szom., v., ü.: ½4-kor is).

FORUM. (T.: 189—543.) **Hotel Mimóza** (½6, ½8, ½10; szomb., vas. és ünn. ½4-kor is).

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (T.: 222—499.) **Honvédhuszárok és páncélosok előnyomulása Keleten. Svájci tavasz. R. hiradó a Kaukázusról. Szénégetés Székelyföldön. Magyar, Ufa, Luce, Fox hiradók. Szines rajzfilm.** D. e. 9-től éjfélig.

KAMARA. (T. 423-901.) **Édes ellenfél.** (Naponta: 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

OMNIA. (T.: 130—125.) **Az asszony, az orvos és a harmadik** (5, ¼8, ½10; szom., v. és ü.: 3-kor is).

PALACE. (T. 221—222.) 2-ik hétre prol.! **Fiatal ördögök. Szőke fürtök, barna fürtök.** (Revüfilm.) (Naponta: 11, 2, 4, 6, 8, 10.) Első három mérsékelt.

RÁDIUS. (T.: 122—098.) **Dalol az éjszaka** (Moulin Rouge) (½6, ¾8, ¾10; szomb., vas. és ünn. ½4-kor is).

ROYAL APOLLO. (T.: 222—002.) 2-ik hétre prol.! **Mindennek a férj az oka** (½6, ½8, ¾10; **szom., v., ü.: 4, 6, 8, 10).**

URÁNIA. (T. 146—046.) **Hadjárat Jugoszlávia ellen** (5, ¼8, ½10; szom., vas., ünn.: ¾3-kor is).

MÁSODHETES MOZIK

Admiral. Légy résen Andy Heardy (½4, ½6, ½8, ½10). **Alkotás.** Bünhődés (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Anna** (v. Fortuna). Egy lány, aki mindent tud (½4, ½6, ½8, ½10). **Astra.** Rozmaring (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Belvárosi.** Aki az igazságot keresi (4, 6, 8, 10). **Budai Apollo.** Egy életen át (½5, ¾7, 9). **Capitol.** Mákvirágok (4, 6, 8, 10). **Corvin.** Ellenségek (½4, ½6, ½8, ½10). **Elit.** Ujhold (4, 6, 8, 10). **Gloria.** Bercsényi huszárok (½4, ½6, ½8, ½10). **Homeros.** Az elsodort asszony (3, 5, 7, 9, utolsó a kertben). **Ipoly.** Egy életen át (5, ¼8, ½10). **Józsefvárosi.** Elkésett levél (½4, ½6, ½8, ½10). **Nyugat.** Nyári szünet. **Odeon.** Egy életen át (½4, ½6, ½8, ½10). **Otthon.** Légy résen Andy Heardy (¼4, ¼6, ¼8, ¼10). **Rialto.** Renoválás miatt zárva. **Simplon.** Vissza az uton (5, ¼8, ½10). **Tivoli.** Cisco és a Lady Kongó (¾4, ¾6, ¾8, ¾10). **Turán.** Légy résen Andy Heardy (11, ½2, 4, 6, 8, 10).

RÁDIÓ MŰSORA

Budapest I. szombati műsora: 6.40 Torna. 7 Hirek. Lemezek. 10 Hirek. 10.20 és 10.45 Felolvasás. 11.10 Vizj. 11.30 Levente-rádiófélóra. 12 Himnusz. 12.10 Zenekar. Közben 12.40 Hirek. 1.20 Idő, viz. 1.30 Lemezek. 2.30 Hirek. 2.45 Műsorism. 3 Árak. 3.20 Cigányz. 4.15 Honvéd Légierők Haditudósitójának rádióközvetitése. 4.45 Idő, hirek. 5 Hirek szlovák és ruszin ny. 5.15 Tánczene. 5.55 Felolvasás. 6.20 Olasz dalok. 6.45 Külügyi negyedóra. 7 Hirek magyar, német és román ny. 7.20 Kétzongorás hangverseny. 7.50 „Elysiumi beszélgetések." 8.15 Lóverseny. 8.25 Közvetités az Ujságirónap hangversenyéről. 9.40 Hirek. 10.10 Lemezek. Közben 10.20 Hangképek a magyar-olasz atlétikai viadalról. 11 Hirek német, olasz, angol és francia ny. 11.25 Cigányzene. 12 Hirek.

MOZI

Dalol az éjszaka

Rádius

Sajátosan francia filmműfaj: **bünügyi** vigjáték. Nincsenek benne izgalmas bonyodalmak, nagyképü detektivek, a bravuros nyomozás is hiányzik. A bünösök jelentéktelen epizódisták, a detektivek komikus alakok, akik nyomoznak, de voltaképpen azt se tudjuk ki után, mi után. Igy kissé légüres térben lebeg az egész... Mindazonáltal van benne két jópofa „linkóci", aki jól elszórakoztat. Az egyik — *René Dary* — énekesnek készül, mellesleg Chevalier babérjaira vágyik. A másik — nevét nem tudjuk — részben előre, részben hátramozdit a gyönyörü tervezgetések körül: pompás figura. A történetet — francia film — friss ötletek, gyönyörü nők és fülbemászó zeneszámok zamatositják.

(mja)

* **Keskenyfilm-verseny a Balatonon!** A „VII. Nemzetközi Balatoni Sporthéttel" kapcsolatosan a Magyar Amateur Film Szövetség szeptember 6-án és 7-én Balatonfüreden és Siófokon keskenyfilmversenyt rendez. A versenyre a m. kir. Balatoni Intéző Bizottság és a balatoni fürdőigazgatóságok értékes dijakat ajánlottak fel. A verseny föltételeit a Szövetség (Margit-rakpart 44. 155—376) kivánatra az érdeklődőknek megküldi. A filmverseny alkalmából a nevezetesebb balatoni szines fölvételeket is levetitik. A honvédség pedig most készült sportfilmeit mutatja be.

Rövid filmhirek

Herczeg Ferenc „A Gyurkovics fiuk" c. népszerü, kedves és romantikus regényének filmváltozata a jövő héten kerül a magyar moziközönség elé. Hamza Ákos, a film rendezője békebeli boldog hangulatot varázsolt a vászonra. A film a Szent István-hét eseménye lesz.

Francia filmkörökben azzal az érdekes tervvel foglalkoznak, hogy vászonra viszik Molière-nek erre alkalmas müveit. René Blum és Raoul Duhamel már dolgoznak is az első ilyen forgatókönyv elkészitésén.

SPORT

Az esti labdarugótorna nagy mérkőzése

A nyári labdarugás nagy eseménye az esti torna szombatesti mérkőzése, amelyen a *Ferencváros* bajnokcsapatának a remek csatársorral rendelkező *Nagyváradi AC* együttese lesz az ellenfele.

Nagyváradnak a nemzeti bajnokságban ujonc futballcsapata hires a *Kovács—Sárvári—Bodola* csatárhármasáról, amelynek játéka mindig rendkivüli élmény. A nagyváradi csapat megerősödött támadósorában az ujpesti *Tóth Mátyással*, kapuját pedig a Beszkárttól átigazolt *Solymosi* (Schlosser) védi.

A Ferencváros az eltávozott dr. *Kalocsai* helyére a nagybányai *Lukácsot* szerződtette, aki a legutóbbi győri mérkőzésen teljesen bevált. Miután dr. *Sárosi* is játszik, a bajnokcsapat támadósorában szerepel: *Lukács, Kiss, Finta, dr. Sárosi, Gyetvai.*

A szombatesti labdarugóműsor: fél hatkor Kispest—WMFC kölyökmérkőzés, fél hétkor az ifjusági edzőtábor két válogatottja, fél nyolckor FTC—ETC kölyökmérkőzés, háromnegyed kilenckor Ferencváros —Nagyváradi AC kupamérkőzés.

Szombaton kezdődik a magyar-olasz atlétikai viadal

A magyar atlétika hatalmas erőpróbája lesz a kétnapos magyar-olasz találkozó, amelynek első része szombaton ¾ ötkor kezdődik a Beszkárt sporttelepén.

Az első nap több kimagasló értékü küzdelmet igér. Igy elsősorban *Lanzi*, Harbig idei legyőzőjének versenye 800 méteren, továbbá *a magyar ötezerméteres futók* indulása, valamint *Csányi* küzdelme száz méteren *Monti* és *Mariani* ellen, végül *a rövidtávu váltásos futás.*

A végleges műsor szombaton: 400 m. gát; magasugrás; 100 méter; sulylökés; 800 méter; távolugrás; 5000 méter; kalapácsvetés és 4-szer 100 méteres futás.

A küzdelem egészen nyilt és a pontversenyben a két atlétacsapat bármelyikének győzelme várható. Egy-egy kimagasló eredmény vagy egy-két kellemetlen csalódás nem várt nagyobb arányu pontkülönbséggel is járhat.

A szombat sportja

Atlétika. A magyar-olasz viadal első része d. u. ¾5 órakor a Beszkárt sporttelepén.

Labdarugás. Szent István-kupa: Ferencváros—Nagyváradi AC este ¾9 órakor az Elektromos sporttelepén.

Uszás. Az UTE válogató és női bajnoki versenye az ujpesti versenyuszodában d. u. öt órakor.

A szombat és vasárnap a Beszkárt sporttelepen d. u. ¾5 órakor kezdődő magyar-olasz atlétikai viadalra jegyek elővételben kaphatók a Pesti Hirlap Vilmos császár-ut 78. és Erzsébet-körut 1. szám alatti főkiadóhivatalaiban.

Rahón sportuszoda épül, amelynek hossza 33⅓ méter.

Az uszók svéd utja biztositva van. A vizilabdaegyüttes tagjai: dr. Mezei — dr. Tolnai, Molnár — Hazai — Bozsi, Kislégi, Brandi.

A Ferencváros nem utazik Berlinbe, mert a német sporttilalmi rendelet meghosszabbitása, egy időre még megakadályozza a nemzetközi sporteseményeket.

NAPI HIREK

— **Magyarország uj vichy-i követe.** A Pesti Hirlap jelentette, hogy a Kormányzó báró *Bakách-Bessenyey Györgyöt* megbizta a vichy-i követség vezetésével. Dr. szentgyörgyvölgyi és galánthai báró *Bakach-Bessenyey György* 1892-ben született Budapesten, római katolikus vallásu, nős. 1912-ben mint közigazgatási gyakornok Pest vármegye szolgálatába lépett, 1914-ben ttiszteletbeli főszolgabiró lett. 1920-ban került át a külügyi szolgálatba mint követségi attasé. 1920-tól 1923-ig Budapesten a külügyminisztériumban, 1923-tól 1926-ig a kvirináli magyar követségen teljesitett szolgálatot. 1926-tól 1931-ig ismét a külügyminisztériumban nyert beosztást, 1931-től 1934-ig a fennállott bécsi magyar követségen működött és 1934-től 1938-ig ujra a külügyminisztériumban teljesitett szolgálatot, mint a politikai osztály vezetője. E minőségében *Kánya Kálmán* akkori külügyminiszter legközelebbi munkatársai közé tartozott gróf *Csáky Istvánnal* együtt. Mint a politikai osztály vezetője, az akkori külügyminisztert több fontos külföldi utjára elkisérte. 1938 juniusa óta követi minőségben a fennállott belgrádi magyar követséget vezette. Belgrádban érte meg a jugoszláv állam összeomlását és átélte az emlékezetes belgrádi bombázásokat is, amikor a követség tagjaival együtt a magyar követség épületében tartózkodott és napokig teljesen el voltak zárva a külvilágtól. A Kormányzó Ur 1940-ben a magyar érdemrend nagykeresztjével tüntette ki. Báró Bakach-Bessenyey György 1915-ben saját kérelmére bevonult katonának és 1918-ig tartózkodott a különböző világháborus harctereken, mint a közös 7. huszárezred tartalékos hadnagya. Több katonai kitüntetésnek, köztük a 2. osztályu ezüst vitézségi éremnek tulajdonosa.

— **Összehivták a 42 tagu országos bizottságot.** A képviselőház elnöke a 42 tagu országos bizottságot augusztus 18-án délelőtt 11 órára ülésre egybehivta. A bizottság megválasztja két elnökét, két helyettes elnökét, két jegyzőjét és két előadóját, azután több fontos rendeletet tárgyal.

— **A Kormányzó elismerése.** A Kormányzó megengedte, hogy a keleti és erdélyi országrész visszacsatolása alkalmával a közbiztonsági szolgálat ellátása körül szerzett érdemeikért dr. Borbola Jenő és dr. Krisztinkovich Antal rendőrfőtanácsosoknak, dr. vitéz Tóth Gyula, dr. Tuzson László, dr. Szerényi Jenő és Bokor Miklós rendőrtanácsosoknak, dr. vitéz Borbáth Samu, Örményi Antal, Dudás János, dr. Nagy Jenő, dr. Harasztossy Ernő és dr. Bényi Tibor rendőrkapitányoknak, vitéz Radnóty István, vitéz Boskó Mihály, Lipkay Károly, Danczkay Béla, Tallián József, vitéz Czégényi Károly, dr. Herendy Elemér és Vasdényey István rendőrfelügyelőknek, Réthy Miklós és dr. Kotsis Árpád detektivfelügyelőknek, valamint Eördögh Zoltán detektivnek elismerését tudtul adják.

— **Amerikában meghalt a békeidők egyik kiváló budapesti rajzolóművésze.** *Linek Lajos*, a békeidők kiváló budapesti festő- és rajzolóművésze, Clevelandban meghalt. Linek Lajos, vagy ahogyan ugy Amerikában, mint Magyarországon nevezték, „Linek mester", karikatura-rajzoló volt, de kitünő portrékat is festett. Karikaturái annak idején az összes magyar lapokban megjelentek és ostorozták a politikai vagy társadalmi élet ferdeségeit. Még az első világháboru kitörése előtt Linek Amerikába vándorolt, ahol főleg portrék festésével szerzett magának megbecsülést. A Clevelandban és Detroitban élő magyarok társadalmi mozgalmában mindig részt vett.

— **Gyémántmise.** Dr. *Scheirich Antal*, a székesfehérvári káptalan nagyprépostja, püspöki helynök, csütörtökön mutatta be teljes papi segédlettel gyémántmiséjét.

— **Tilos a bankett.** A belügyminiszter leiratot intézett valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez, igy a főváros polgármesteréhez, továbbá a közintézmények vezetőihez. A miniszter a minisztertanács állásfoglalása alapján felhivta a törvényhatóságok és a közintézmények vezetőit, hogy *az élelmiszerekkel való takarékos gazdálkodás céljából egyelőre minden közebédet, bankettet vagy egyéb étkezéssel egybekötött társasösszejövetelt, társasutazást és a résztvevők lakóhelyén kivül rendezendő tanfolyam tartását mellőzzék.* A rendelkezés nem vonatkozik a hivatalosan rendezett továbbképző tanfolyamokra, cserkész- és leventetáborozásokra és a tanoncüdültetési akciókra. A takarékosság elvének fokozottabb érvényesitése mellett — mondja a leirat — indokolja a minisztertanács állásfoglalását az is, hogy a nehezebb élelmezési viszonyok között levők részéről a bankettekkel kapcsolatban tehető észrevételek elkerülhetők legyenek.

— **Ujabb hétvégi balatoni vonatok.** A hétvégi balatoni utasforgalom akadálytalan lebonyolitása céljából a már közlekedő vonatokon kivül még az alábbi vonatok is közlekednek: az aug. 9-én, szombaton Bp. Déli p. u.-ról Tapolcáig szv. ind. 13.20-kor, a sebesv. ind. 15.10-kor, 10-én, vasárnap Bp. Déli p. u.-ról Pusztaszabolcson át Balatonboglárig szv. ind. 6.20-kor, ellenirányban 10-én, vasárnap Tapolcáról a szv. érk. Bp. Déli p. u.-ra 13.55-kor és sebesv. érk. Bp. Déli p. u.-ra 23.15-kor. Balatonboglárról Bp. Déli p. u.-ig „késett" személyv. ind. Balatonboglárról 14.15-kor. — Részletes felvilágositás: a MÁV felvilágositó irodája (tel.: 228—010.)

Tiz év alatt 22.627 magyar ember halt meg baleset következtében

A mult évben Magyarországon 2888 halálos baleset történt

A Magyar Statisztikai Szemlében dr. *Kozolovszky Sándor* tanulmányt közöl a magyarországi halálos kimenetelü balesetekről. A tanulmány kiterjed a legutolsó 10 esztendő baleseti adataira: Tiz esztendővel ezelőtt indult meg rendszeresen az adatgyüjtés a balesetekről. Ez az adatgyüjtés egyedül Magyarországon folyik. *1940-ben Magyarországon 2888 halálosvégü baleset történt.* Olyan magas szám ez, amilyen a legutolsó 10 évben, tehát az adatgyüjtés megindulása óta nem fordult elő. Ugy látszik, a halálos kimenetelü balesetek száma emelkedik, mert 1930 óta, amidőn az adatgyüjtés megindult, évről-évre nagyobb számokat mutat ez a szomoru statisztika. Az első évben mindössze 1828 halálosvégü balesetet számoltak össze és ez fokozatosan emelkedett az elmult évi legmagasabb számig.

Igaz, hogy a tavalyi statisztikai kimutatásban már a megnagyobbodott ország adatai szerepelnek, tehát ez a körülmény lényegesen közrejátszott a számadatok növekedésében. *1930-tól 1939-ig 22.627 magyar ember pusztult el baleset következtében* és ha ehhez hozzáadjuk a tavalyi halálos balesetek számát, kiderül, hogy *12 év alatt 25.515 áldozatot követeltek a magyarországi balesetek.* Olyan hatalmas szám ez, hogy egy jókora város, mint például Vác vagy Érsekujvár egész népességét meghaladja.

Szomoru tény, hogy *a halálos baleseteket szenvedett egyének negyedrésze 10 éven aluli gyermek.* Tavaly 621 gyermek vált balesetek áldozatává, az utolsó 10 évben pedig 5714 volt a halálos balesetet szenvedett 10 éven aluli gyermekek száma. Még a 11—20 év közötti korban is sok áldozatot szednek a balesetek. Ilyen koru ifjak közül tavaly 406, a legutolsó 10 évben 2995 halt meg balesetek következtében. A 60 éven felülieknél ismét igen nagy az áldozatok száma, mégpedig az elmult évben 443, a legutolsó 10 évben pedig 3771 halottja volt 60 éven felüli korban a különböző baleseteknek.

A balesetek helyét tekintve, kitünik, hogy a halálosvégü balesetek közül tavaly 832 (az elmult 10 évben 7312) lakóházban, 634 (5478) uton, 197 (1183) vasuti átjárónál vagy állomáson, 456 (3385) folyóparton, 376 (2323) termőföldön, vagy erdőben, 266 (2235) pedig gyárban, bányában, vagy műhelyben történt. Az *otthoni balesetek tulnyomó része kisgyermekekkel történt, minden bizonnyal hanyagságok következtében, az utcai balesetek nagyrésze a vigyázatlan járás-kelés és a nagy forgalom következménye.* A folyóparton történt halálos baleseteknek többrészt a *vigyázatlan fürdés* az okozója. A termőföldön keletkezett halálos baleseteket főleg kocsiról való leesések, gázolások, lórugások, bikaöklelések okozták. A halálos baleseteknek majdnem a fele törés, roncsolás, belső elvérzés nyomán végződött halállal. Fulladás átlag 23 százalékban, égés, forrazás 10 százalékban, mérgezés hét százalékban okozott halált. *A szülők gondatlansága 4594 kisgyermek életébe került.*

A veszélyes helyen való fürdés 10 év alatt 2127 áldozatot szedett. Gyorshajtás, vigyázatlan előzés 1437 életet oltott ki, az ittasság 1446 esetben okozott halálos balesetet. Állatok megvadulása 1257 emberéletet oltott ki. A síkos, olajos, rosszul világitott ut 1178 áldozatot követelt. Munkahelyeken az előirások be nem tartása 1124 halálos balesettel járt. Végül a járművekről való fel- és leugrálás 606 áldozatot követelt.

— **Az élőfa lázadása.** Ha jól emlékszem, a müncheni Deutsches Museumban, azon az osztályon, mely a városépités fejlődését mutatja be, láttam egy rendkivül érdekes technikai vázlatot. Nagyvárosi utca gyalogjáróját ábrázolta keresztmetszetben. Elámultam. Vagy tizenöt rétegben futottak egymás alatt a különféle utalapozások, aztán a vezetékek, csövek, kábelek és csatornák: viz, gáz, villany, táviró és távbeszélő, légfütés és szennyviz-elvezetés, meg a jó ég tudja, miféle berendezések rejtekutai. Az ember gyanutlanul jár az utcán. Rá se gondol, amig nem figyelmeztetik, hogy az ő kényelme érdekében a talajt össze-vissza turkálja lába alatt a technika. Az áldott anyaföld szelid megadással türi a rajta tett sokszoros erőszakot. De teremtményei néha föllázadnak. Megesik, hogy a szennycsatornákból fölszinre rajzik a patkányhad, vagy hogy az uttest kövezetét fölveri a dudva. De az aztán igazán ritkaság, amit most, a félnapos vizhiányt okozó Váci-uti csőrepedés okainak kutatása közben állapitott meg a szakértő-bizottság. Egy hatalmas topolyfa gyökerei szoritották össze és roppantották meg a földalatti vizvezető csöveket. A rejtekben dolgozó, kérlelhetetlen őserő lázadt fel az emberi kéz, emberi ész alkotása ellen, a Természet legyőzte a Civilizációt. Pirrhusi győzelem, az igaz, mert az emberi akarat nem hagyja magát. A választás nem kétséges: hogy a vizvezeték zavartalanul működhessék, el kell pusztulnia az élőfának.

(—tor.)

— **Házasság.** Csalai *Mráz Viola* és ifj. dr. karczag-ujfalussi *Horogh Pál* m. kir. földmivelésügyi miniszteri előadó aug. 7-én Budapesten házasságot kötöttek. Tanuk voltak: dr. zahorai *Zahoránszky Ervin* gyógyszerész és dr. *Horogh Pál*, a pestvidéki kir. járásbiróság elnöke.

Nevelős Margit, dr. *Nevelős Gyula* és felesége *Ocker Margit* leánya és dr. *Ösy M. László*, néhai *Ösy Mihály* és *Kovács Mária* fia, hites könyvvizsgáló, az árellenőrzés országos kormánybiztosa hivatalának szakelőadója augusztus 9-én délután fél 7 órakor tartják esküvőjüket a Rózsák-terén levő r. kat. templomban.

Dokupil Erzsébetet f. hó 9-én délután fél 7 órakor vezeti oltár elé dr. *Dárdai Ferenc* m. kir. rendőrsegédfogalmazó a X. ker.-i Szent László-téri róm. kat. plébániatemplomban.

Dr. *Hüvös József* ügyvéd és *Fasching Mária Magdolna* jul. 30-án házasságot kötöttek.

Vizállás

Duna: Passaunál és Komárom—Bezdán között apad, máshol árad, Paksig közepes, lejebb magas vizállásu. Schärding 394, Passau 597, Aschach 329, Struden 600, Stein 479, Bécs 473 (holnap 478), Pozsony 307, Komárom 387, Budapest 353 (holnap 347), Baja 424, Mohács 462, Gombos 508, Ujvidék 427. *Rába:* Szentgotthárd 35. *Dráva:* Barcs 70, Drávaszabolcs 131. *Tisza:* Tiszafüredné apad, máshol árad, Tekeháza—Tiszaujlak között közepes, másutt alacsony vizállásu. Visk 80, Tekeháza 146, Tiszaujlak 194, Vásárosnamény 120, Tokaj 106, Tiszafüred 100, Szolnok 126, Csongrád 74, Szeged 156 (holnap 160), Titel 351. *Szamos:* Dés —10, Szatmárnémeti 6. *Bodrog:* Bodrogszerdahely 330. *Sajó:* Bánréve 74. *Hernád:* Hidasnémeti 87. *Berettyó:* Margitta 120. *Körösök:* Csucsa 26, Nagyvárad —56, Békés 80, Gyoma 80. *Maros:* Marosvásárhely —38, Makó 64. *Balaton:* Siófok 74. *Velencei-tó:* Agárd 108.

*

A nap kel 5.32-kor, nyugszik 20.07-kor, a hold kel 21.08-kor, nyugszik 7.53-kor.

Nyerskoszt

Tanácsolták: nyerskoszton éljek,
Babon, salátán, petrezselymen —
E vitamindús jó tanácsot
Visszautasitottam — nyersen.

Sárguló levél

A pesszimista igy beszél:
— „Jön az ősz, sárgul a levél."
Az optimista szól: — „Igaz,
De tiz hónap — s itt a tavasz . . .!"

(*)

— **Az ország nyugati részén a magánvilágitás korlátozására kiadott rendelkezések megszüntek. Az ország középső részén az elsötétitést 0 óra 30 perckor kell végrehajtani. Az ország keleti részén augusztus 9-én 20 óra 10 perckor kell elsötétiteni. Az elsötétités augusztus 10-én hajnali 4 óra 30 percig tart.**

— **A főkapitány hirdetménye a munkafegyelem biztositásáról.** Dr. Éliássy Sándor főkapitány a vonatkozó miniszteri rendelettel kapcsolatban falragaszon felhivja a lakosság figyelmét arra, hogy *a mai idők minden állampolgártól fegyelmezett magatartást és a közös nemzeti erőfeszitésben, munkában való részvételt követelnek.* Éppen ezért az olyan személyekkel szemben — mondja a falragasz —, akik az elvállalt munka elvégzését indokolatlanul megtagadják, az elvállalt munkát szándékosan hanyagul teljesitik, a honvédelmi munkakötelezettségen alapuló felhivással vagy kirendeléssel szemben engedetlenséget tanusitanak, közérdekü és halasztha-tatlan munka elvállalását alapos ok nélkül megtagadják, megrögzött munkakerülők, vagy általában vonakodnak a dolgos élettől, a főkapitány *azonnal el fogja rendelni* az őrizet alá helyezést (internálást). Munkatáborokban katonai vezetés alatt fogják az ilyen személyeket — a legszigorubb fegyelmi eszközökkel — munkára szoritani.

Weygand Vichybe érkezett

Vichy, aug. 8. (Reuter.) Weygand tábornok Afrikából pénteken este Vichybe érkezett. Weygand haladéktalanul felkereste Pétain tábornagyot és vele vacsorázott. Darlan tengernagy helyettes miniszterelnök kétnapi párisi utjáról pénteken este szintén visszaérkezett Vichybe.

Egy évről két és fél évre emelték Amerikában a katonai szolgálati időt

Washington, aug. 8. (KH) A szenátus teljes ülése elfogadta a katonai szolgálati idő meghosszabbitásáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat az eddigi, egyéves szolgálati időt másfél évvel hosszabbitja meg a reguláris hadsereg, a nemzeti gárda, az önkéntesek és a tartalékosok részére. A most behivott ujoncok már előre tudják, hogy két és félévi katonai szolgálatot kell teljesiteniök, az egy év előtt behivott s azóta kiképzett katonák is továbbszolgálnak.

Gép vagy kéz

Annyit érdeklődnek erről ismerős olvasóim, annyit vitatkozom magam is irótársaimmal, hogy ugy érzem, beszélgethetünk róla itt is egyszer. Arról tudni illik, hogy gépen irok-e vagy kézzel, általában pedig, hogy az irói munka lelkéhez melyik szerszám áll közelebb, az irógép vagy a toll? Én magam sohasem irok gépen — ugy érzem, a gondolatnak, mely agyamban megszületik, először a szivemen kell átszürődnie, azután, a jobbkarom idegvezetékein át a töltőtollamba ömlenie, szerintem ez az irás legközvetlenebb és legbensőségesebb utja a fejtől a papirosig. Az irógép kopogása megzavarja azt a várakozásteljes csöndet, amelyben a szó formálódik és az anyagtalan gondolat a kifejezés testét ölti magára — valamikor azt hittem, hogy az iró, aki a stilus aprólékosan mérlegelő műgondjával füzi egymáshoz a szavakat, csak tollal irhat. És mégis, az uj magyar próza két legnagyobb mestere, Kosztolányi Dezső és Babits Mihály gépen irt, ugyancsak gépen kopogtatja le remekbeformált mondatait Márai Sándor, rájuknézve, ugy látszik, nem érvényes az irói munkafolyamatnak az a mechanikai törvénye, amelyet magam és velem együtt még sok más irótársam, az egyetlen elképzelhető módnak érzünk, hogy gondolatainkat kifejezzük. A kérdést tehát, hogy gépen vagy kézzel irjon-e az iró, igy, általános érvénnyel, sohasem lehet majd eldönteni, annál is kevésbé, mert lehet, nemsokára különc csodabogárnak számit már az az iró, aki még tollal ir, ahogy magam is megmosolyognám azt a pályatársamat, aki töltőtoll helyett lúdtollal róná a betüket. Lehet, ha Goethe korában már feltalálták volna az irógépet, ő is gépen kopogtatja le a Faust végtelen gondolatóceánját, de az is lehet, hogy ha ma él ez a Szellemóriás, éppugy tollal ir, mint százötven évvel ezelőtt, ugy látszik, csak idegek dolga ez, nem a szellemé. Abból, hogy tollal ir valaki, még nem következik, hogy nemes műgonddal ir, ahogy az irógépből sem kerül ki mindig gépies munka. Ki milyen szerszámmal dolgozik, amugy sem fontos, mert az olyan mű, amelyen a munka roppant erőfeszitése vagy tulságos könnyedsége érzik, sohasem igazi alkotás. Igazi alkotás csak az, amely olyan, mintha mindig élt volna és ugy pattant volna ki alkotója lelkéből, mint Pallas Athena Zeus domboru homloka mögül . . .

(—thy)

— **Elégették Rabindranath Tagore holttestét.** Kalkuttai jelentés szerint Rabindranath Tagore holttetemét a Hooglyfolyó partján ezrek jelenlétében elégették. Kalkuttában valamennyi kormányzati épületben hivatalszünet volt, a bengáli országgyülés elnapolta ülésezését. A középületek Bombayben, Madraszban és sok más hindu városban bezárták kapuikat és gyászszalókat vontak fel.

— **Dr. Habán Jenő, a tokiói magyar követség sajtóelőadója** szombaton, magyar időszámitás szerint 21 óra 55 perckor „A minamotók és a tairák küzdelme" cimmel előadást tart a tokiói rádió rövidhullámu müsora keretében.

— **Betörések az elsötétités alatt.** Szerdán este az elsötétités alatt *Varga István* 26 éves kolozsvári géplakatos betört a Ferencrendiek templomába és a perselyeket feszegette. Közben tetten érték és átadták a rendőrségnek. Valószinüleg rögtönitélő biróság elé kerül. — Ifj. *Jurisics János* és *Pap Márton* ujvidéki rovottmultu napszámosok az elsötétités ideje alatt betörtek Alács Sándor szikvizgyáros lakásába és onnan 6000 pengő értékü holmit elloptak. A rendőrség rövid nyomozás után elfogta őket és kihallgatásuk után átadják őket a rögtönitélő biróságnak.

— **Bányaszerencsétlenség.** Balogh Péter 27 éves, Pádár János 52 éves és Prezencki József 40 éves nagybátonyi bányászok a „Nagybátonyi Egyesült Iparművek Szorospatak" szénbányájában dolgoztak. Kialudt benzinlámpájukat akarták meggyujtani, miközben a bányaüregben lévő metángáz felrobbant és mindhárman oly sulyos égési sebeket szenvedtek, hogy életbenmaradásukhoz alig van remény.

— **A 48-as honvédek hamvainak áthelyezése.** A honvédelmi miniszter a 48-as honvédek sirjainak részben a X. ker. uj köztemetőben lévő Hősök temetőjében erre a célra létesitett sirhelytáblába, részben pedig a németvölgyi temetői Emlékkertbe leendő áthelyezését, illetve összpontositását rendelte el. Erről az érdekelteket azzal a felhivással értesiti a főváros vezetősége, hogy amennyiben a Hősi temető felügyelősége által összeirt 48-as honvédek hozzátartozói az exhumálás és áthelyezés ellen kifogást emelnének, ezt a rokoni kapcsolat igazolása mellett 1942 január 31-ig a Hősi temető felügyelőségének (Magyar-u. 12.) irásban jelentsék be.

— **Rendőri hirek.** Szigeti Lajos magántisztviselő 40 éves felesége Óra-utcai lakásán felakasztotta magát és meghalt. — Spitzer József ujpesti divatárukereskedő bejelentette a rendőrségen, hogy délután öt óra tájban, mialatt távol volt, a Templom-utca 8 sz. házban lévő üzletéből, ismeretlen tettes álkulccsal behatolt a helyiségbe. A betörő 2700 pengő értékü ruhafélét vitt el.

— **Orvosi hir. Dr. *Révai Izor* szabadságáról visszaérkezett és ujból rendel. V., Vilmos császár-ut 78. Tel.: 110—878.**

Linek Lajos

Sipulusz, a B. H nagyszerű humoristája, mint magánember is ugyanaz volt, aminek írásaiban látszott: tele mindig sziporkázó jókedvel, ötlettel. A szerkesztőségi összejövetelek állandó nevetés jegyében folytak. Főmatadorként mindig Sipulusz vitte a szót s a hangulat akkor volt csak nyomottabb, ha a főtámasz és vezérrajzoló: a snájdig huszártisztből festőművésszé vedlett Linek Lajos szónélkül cserbenhagyva a szerkesztőséget, vidékre ment hajtóvadászatra.

Szép idők voltak ezek!

Aztán vihar zúgott végig a világon és az elsodort mindent: érdekes embereket, jókedvet, humort, nevetést és — vicclapokat...

Az emberek már nevetni sem tudnak!

Jeney Jenő

Harminc év előtt

Pécsely

22. I.

Harminczhetedik évfolyam. Negyedre kiosinyitett alkalmi kiadás.

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR EÖTVÖS KÁROLY

Felhivás az olvasóhoz.

Válságok a politikában.

A magyar alkotmány szilárd és biztos hajóján rést akar ütni az elbizakodott hatalom. Szinte látjuk már a repedést, már fenyeget a szakadás. Kettős éberséget, megfeszitett munkát, sokszoros hűséget, erős hazafiságot követel ilyenkor a nemzet érdeke azoktól, akik a politika és közvélemény harczosai.

Az *Egyetértés* elől jár e harczban és ha győzelemről nem is számolhatunk még be, annyit már elértünk, hogy a hatalom kezelői és a bécsi kéz megtudták, mikép a magyar nemzet eljutott türelme végső határáig s már nem engedi szó és ellenállás nélkül kiszipolyozni éltető nedveit. A harcz még nincsen végigküzdve. Annak lankadatlan folytatására épp ugy készen áll a nemzeti közvélemény, mint a politikai ellenzék. Ugyanazok, a kik eddig harczoltak az *Egyetértés* hasábjain a közjóért, törhetetlen hűséggel viszik tovább a küzdelmet. *Maga Kossuth Ferencz is mellénk állott* és ezentul publiczistikai tevékenységét kizárólag az *Egyetértésnek* szenteli. Mint Anteusznak anyjával, a földdel való érintkezés megkétszerezte az erejét, minket a nemzeti közvélemény, a sajtó anyja táplál meg-megujuló erővel, kitartással, buzgósággal.

Járassunk ellenzéki lapot.

A legrégibb harczot küzdi.

Harminczhét esztendős multja és változatlan független iránya vezérszerepet biztosit mindenképpen az *Egyetértés*-nek.

Mert ez az ujság különben is a legnagyobb, legterjedelmesebb, legjobban értesült magyar ujság. Hirrovata a legbőségesebb, táviratai a legfrissebbek, politikája a legállandóbb. Vezérczikkeit a legjobb magyar publiczisták irják: *Kossuth* Ferencz (főmunkatárs), *Eötvös* Károly (főmunkatárs), *Fenyő* Sándor (főszerkesztő), *Mezei* Ernő, *Szatmári* Mór (orsz. képviselő), dr. *Pap* Dávid, *Kálnoki* Izidor, *Molnár* Márton (felelős szerkesztő), Dr. *Bokor* József (egyetemi tanár).

Az Egyetértés publiczistái.

Tárczairók.

Irodalmi része is szinte páratlan a magyar sajtóban. Tárczairói: *Mikszáth* Kálmán, *Eötvös* Károly, *Heltai* Jenő, *Gárdonyi* Géza, *Timár* Szaniszló, *Szabolcska* Mihály, *Endrődi* Sándor, *Martos* Ferencz, *Fényes* Samu, *Váradi* Antal, K. *Lippich* Elek, *Beniczkyné Bajza* Lenke, *Nimen*, *Szentmihályi* Gyula, *Czóbel* Minka, *Radó* Antal, *Krudy* Gyula.

Országgyülés.

Közgazdaság.

Különösképpen ki kell emelnünk az *Országgyülés* és a *gazdasági* rovat bőségét és tökéletes voltát. Már évtizedek óta az *Egyetértés* a gazdaközönség vezetője és tanácsadója.

Regények.

Mozgó képek, Különfélék.

Olvasmányokra is bőségesen jut tér. Ezeket a legkitünőbb regényeken és tárczákon kivül főképp a *Mozgó képek* és *Különfélék* gazdag és változatos rovataiban találja meg az olvasó, a kinek még poézisben is van része, a mennyiben az *Egyetértés* minden számában közöl egy-két kitünő verset, a legkiválóbb magyar költők müveiből.

Ebből a rövid vázlatból is látható, hogy az *Egyetértés* nemcsak a legjobb és legbővebb, de a legtartalmasabb és legváltozatosabb ujság is.

Az Egyetértés kedvezményei.

Az *Egyetértés* előfizetői azonfelül, hogy a legjobb, legnagyobb és legterjedelmesebb ujságot kapják naponkint, (legpontosabb kézbesitéssel) olyan kedvezményekben részesülnek, aminőket semmiféle más lap nem nyujt előfizetőinek.

A vérvád

Május 10-éig jelentkező uj előfizetőinknek dijtalanul megküldjük *Eötvös* Károly hatalmas munkáját: „*A nagy per, mely ezer év óta folyik s ma sincs vége.*“ A magyar irodalomnak Eötvös Károly szépirói működése páratlan nyereséget jelentett s az ő irodalmi művei között is valósággal az első helyet foglalja el a tiszaeszlári hirhedt vérvádról szóló hatalmas regénye, melyet most fejezett be. Nem kevésbé érdekesnek igérkezik a nagynevü iró most készülő uj munkája: *Deák szerelmei*, melynek közlését még ebben az évnegyedben megkezdjük.

Eötvös Károly.

Két kötetnyi munkát ingyen.

A vérvádról szóló két kötetnyi munkát (mint külön lenyomatot) minden május 10-éig belépő **uj előfizetőnk dijtalanul és portómentesen megkapja.**

Pünkösdi ajándékunk.

A pünkösdi ünnepekre az Egyetértés rendkivül érdekes és szokatlanul gazdag ajándékkal lepi meg az olvasót.

Szerkesztői üzenetek.

Az *Egyetértés* „Szerkesztői üzenetek“ rovata, mely legterjedelmesebb és legalaposabb a magyar sajtóban, minden előfizetőnek rendelkezésére áll. Tanácsokat, utbaigazitásokat, megbecsülhetetlen figyelmeztetéseket kaphat mindenki ebben a rovatban, minden kérdésben. Ez a rovat ilyenképpen az előfizetőnek házi barátja, jogi tanácsadója, orvosa, vezetője, kalauza.

Divatszalon.

A ház asszonyának, a gyermekeknek is azonfelül, hogy lapjuk az *Egyetértés* és hasznos olvasmányuk, egyuttal *Divatszalonjuk* is. A ki csak kivánja, *kedvezményes áron* (egész évre 4 frtért, félévre 2 frtért, negyedévre 1 frtért) kaphatja meg lapunk utján a kitünően szerkesztett, modern divatlapot, mely más uton tetemesen drágább.

Kedvezés az állam mostohának.

Ilyen kedvezmény továbbá, hogy a szellem munkásai **kedvezményes áron (évenkint 14 forintért, havonkint 1 frt. 20 krért) kaphatják meg a lapot.** Ezt a kedvezményt kérhetik mindazok, a kikről maga az állam ez ideig mostohán gondoskodott: állami tisztviselők, hivatalnokok, papok, lelkészek, katonatisztek, tanárok, tanitók.

Az Egyetértés illusztrációi

Mit költ Széll Kálmán?

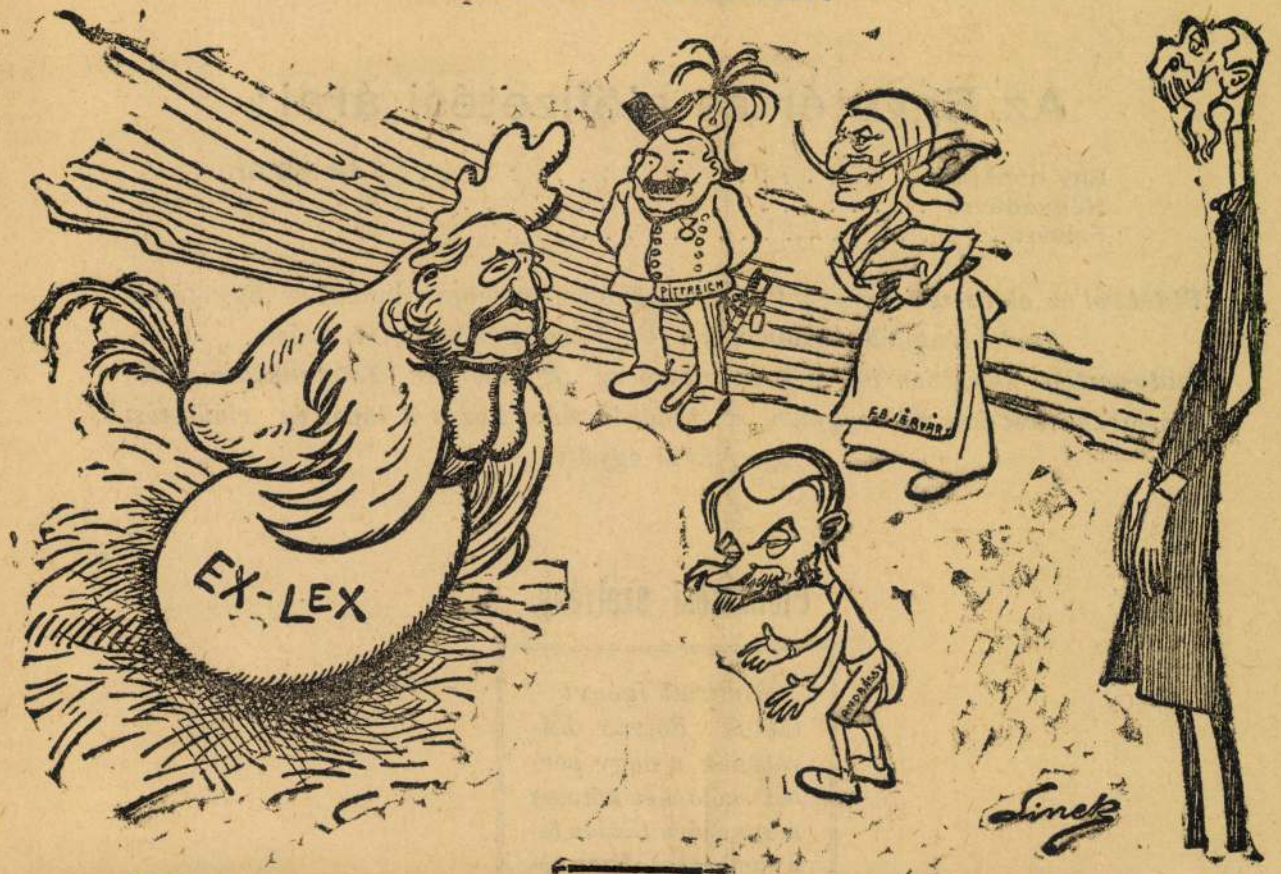

Paktum

Diktum

Faktum

Egyetértés minden alkalommal (kicsinyítve itt reprodukált) egész oldalra terjedő, aktuális politikai vagy társadalmi karrikaturát közöl. A képek négy-öt szinben jelennek meg.

Az Egyetértés előfizetési árai:

Egy hónapra	1 frt. 80 kr.
Negyedévre	4 » — »
Félévre	10 » — »

Vidékről az előfizetési pénzek (legczélszerübben postautalványon) az Egyetértés kiadóhivatalába küldendők: IV., Vármegye-utcza 11. szám.

Budapesten telefonon is megrendelhető az Egyetértés. Telefonszám 706. A megrendelést követő reggelen a kihordó már hozza a lapot az előfizetési nyugtával együtt.

Előfizetési szelvény.

Alulirott igényt tartok Eötvös Károlynak a nagy perről szóló két kötetes munkájára (külön lenyomatban). Ezen felül a törzselőfizetőket megillető összes kedvezményekre és az Egyetértés rendes küldésére.

Előfizetek:

Egy hóra
Negyed évre
Fél évre

Aláirás:

Ez a szelvény kivágandó és olvashatóan kitöltve egy postautalványnak az irásbeli közlésekre szánt részére ragasztandó.

Ez a szelvény kivágandó és olvashatóan kitöltve egy postautalványnak az irásbeli közlésekre szánt részére ragasztandó.

Államtisztviselők, magánhivatalnokok, papok, lelkészek, tanárok, tanitók a lapot kedvezményes árban (évi 14 frtért, egy hónapra 1 frt 20 krért) rendelhetik meg.

Memorandumban foglalta össze *kívánságait az Erdélyi Párt*

Az Erdélyi Párt a parlament szünetében sorozatos értekezleteket tartott különböző erdélyi városokban. Főként szociális kérdésekkel foglalkoztak, különös gondot fordítottak a tisztviselők és munkások helyzetére. Az értekezletek anyagát most memorandumban foglalták össze. A memorandum munkatervet tartalmaz. Gróf Teleki Béla, párt elnöke kedden meglátogatja Bárdossy László miniszterelnököt és átnyujtja neki az Erdélyi Párt memorandumát.

Ma reggelre helyreállt *a vízszolgáltatás rendje*

„Megülepedés" okozta a Váci-úti csőtörést

A vízművek káposztásmegyeri telepéről két, egyenként 1200 milliméteres hatalmas vascső szállítja a vizet a fővárosba. Az egyik főcső, mint az Esti Kurir tegnap részletesen beszámolt róla, pénteken a korareggeli órákban a Váci-úton, a Róbert Károly-út és a Váci-út kereszteződésének közelében eltört.

Az eltörött csőrésztől jobbra és balra hatalmas távolságban azonnal elzárták a tolózárakat, de míg ezzel a munkával végeztek, a víz óriási sugárban ömlött, s elborította a környéken lévő pincéket, a mélyebben fekvő lakásokat, a gyári- és egyéb helyiségeket, sőt víz alá került az úttest is, úgyhogy rövid időre az utcai közlekedés is megbénult.

A Vízművek nyomban a legnagyobb erélyel látott hozzá a helyreállítási munkálatokhoz, s a tűzoltósággal karöltve szivattyúkkal kezdte meg a víz eltávolítását. Ezzel a hatalmas munkával csak a délutáni órákban végeztek, s azután nyomban hozzákezdtek az eltörött csőszakasz kiásásához.

A jelenlegi helyzetről és a baleset okáról Pap Ferenc, a Vízművek vezérigazgatója, ma délben a következőket mondotta az Esti Kurir munkatársának:

— Ma reggel óta már ismét a rendes keretek között folyik a vízszolgáltatás. Megfeszített munka után ma reggelre kicseréltük az eltörött 1200 milliméteres óriási vascsövet és már ismét üzemben van a vízlevezetőcső, úgyhogy ma délelőtt már egyetlen városrészben sem merült fel semmiféle panasz.

A vízszolgáltatás a főváros egész területén a rendes keretek között folyik. *Megfelelő mosás, öblítés és töltés után helyezték üzembe a vízlevezető csövet, amely reggel 6 óra óta már ismét üzemben van.*

A vízművek szakértői behatóan helyszíni tanulmányozás után megállapították, hogy a balesetet megülepedés okozta.

Egy olyan kombináció is forgalomba került, hogy egy topolyafa gyökereinek szorítása idézte elő a csőtörést. Ezt a kissé fantasztikusan hangzó kombinációt azonban megdöntötte a szakértői szemle minden kétséget kizáró megállapítása.

A megülepedés folytán a rendkívül súlyos vascső a kritikus helyen elvesztette a kellő alátámasztását és így következett be a csőtörés.

— A vízművek azonban a baleset után nyomban a legnagyobb erélyel láttak hozzá a helyreállítási munkálatokhoz és így csak néhány rövid órán keresztül voltak nehézségek a vízszolgáltatás körül.

— A kritikus időkben a budai vízműtelepekről is — a Horthy Miklós- és Ferenc József-hidak alatt felszerelt csöveken keresztül — ontottuk a vizet a pesti városrészekbe, s ez a magyarázata annak, hogy a nehézségek aránylag rövid idő alatt megszüntek.

Nagyboldogasszony ünnepén szentbeszédet mond és pápai áldást oszt *a hercegprímás Esztergomban*

A „Magyar Kurir" jelenti: Esztergom városa a korábbi éveknél is ünnepélyesebb külsőségek között készül megülni augusztus 15-ét, a Magyarok Nagyasszonyának ünnepét. Az ünnepélyt és a vele kapcsolatos zarándoklatot az idén a szovjet földön küzdő honvédeinkért ajánlja fel a város. Az ünnep előestéjén zenés, fáklyás felvonulás lesz a Primás-térre, utána pedig tüzijáték a várfokról. — Boldogasszony ünnepén délelőtt 10 órakor dr. Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás főpapi szentmisét pontifikál, szentbeszédet mond, utána pedig pápai áldást oszt a bazilikában.

Különös pereskedés a 2000 pengő „lelépési díj" körül

Salamoni ítéletet hozott a törvényszék a vendéglős és a háztulajdonos perében

A sokat vitatott *«lelépési díj»* most egy polgári per kapcsán érdekes bírói megvilágításba került.

Reich Jenő józsefvárosi vendéglős italmérési engedélyét a pénzügyigazgatóság megvonta. *Reich* a határidő letelte előtt néhány nappal megállapodott egy volt vendéglőssel, hogy átadja neki üzemét.

Meg is állapodtak 13.000 pengő vételárban, amely akkor válik esedékessé, amikor a háztulajdonos a bérleti szerződést átírja az új bérlőre.

A háztulajdonos csak olyan feltétel mellett volt hajlandó a bérleti szerződést az új bérlőnek biztosítani, amennyiben a régi bérlő 2000 pengőt fizet neki.

Reich a 2000 pengőt le is fizette a háztulajdonosnak, az új bérlő a vendéglőt megnyitotta és a háztulajdonos olyan szerződést adott az új bérlőnek, hogy *három évig biztosítja számára a helyiségeket, nem mond fel ezen időtartamon belül, sőt még abban az esetben sem emeli a bért, amennyiben erre a törvényes rendeletek esetleg módot nyujtanának.*

A háztulajdonos nagy meglepetésére pár napon belül keresetet kapott kézhez, melyben *Reich* arra való hivatkozással, hogy a lelépési díj a jóerkölcsökbe és rendeletekbe ütközik, kéri *annak visszafizetését.*

Rehák Tibor dr. járásbíró elé került az ügy. A háztulajdonos dr. *Bernfeld* Imre ügyvéd útján védekezett.

— Nincs akadálya, — érvelt az ügyvéd —, hogy a háztulajdonos a határozott időtartamra szóló bérleti szerződés ellenében anyagi előnyöket kössön ki magának, annál is inkább, mert hiszen még törvényes rendelkezés esetén is vállalta azt a kockázatot, hogy bért nem emel.

De a rendeletbe sem ütközik — folytatta az ügyvéd —, mert a háztulajdonos nem az új bérlővel fizettette a lelépési díjat, hanem a régi bérlővel, aki ezt az összeget nem hárította át az új bérlőre.

A régi vendéglős ezzel szemben azt állította, hogy a háztulajdonos jogtalanul gazdagodott és azzal, hogy 2000 pengőt fizettetett magának, *burkolt béremelést követett el,* ami a rendeletekbe és jóerkölcsbe ütközik.

A járásbíróság salamoni ítélettel oldotta meg a vitát és elvi jelentőségű indokolást fűzött ítéletéhez.

A bíróság a kereseti összeg felét visszaítélte a régi bérlőnek, kötelezte a háztulajdonost 1000 pengő visszafizetésére.

Megállapítja az ítélet indokolása, hogy ilyen természetű és ilyen formájú lelépési díj a jóerkölcsökbe nem ütközik, de nem ütközik a rendeletekbe sem, mégis *méltányossági szempontból az összeg felét vissza kellett ítélni a felperesnek,* mert a bíróság úgy találta, hogy az italmérési engedélyt vesztett vendéglős számára súlyos terhet jelentett volna a teljes 2000 pengő lefizetése, s így 1000 pengőt visszaítélt számára.

HOGYAN AKARJA MEGSZERVEZNI *a zeneművészetet* — A HANGYA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETI KÖZPONT

A magyar zenevilágot néhány nap óta érdekes ügy foglalkoztatja. *A Hangya Termelő-, Értékesítő- és Fogyasztási Szövetkezet, a magyar gazdaszövetség szövetkezeti központja tagszövetkezeteként «Harmónia Művészeti Szövetkezet» címmel új szövetkezetet alapított.*

A legújabb zenei szövetkezet központja a Greshampalotában van.

Az egyesület célktűzéseit megismerhetjük abból a finom papíron nyomtatott és ezerszámra szétküldött ismertető füzetből, amelyet a Hangya szövetkezet postán juttatott el azoknak, akiknek bármilyen kapcsolata van a zenei világgal.

Az ismertető füzet hangoztatja, hogy «az emberi természet leküzdhetetlen örök tulajdonsága, hogy harmóniára vágyik».

A végső összhangot keresi csatáiban, egyemásnak feszüléseiben és nem kétséges, hogy a kontinensek összeütközése végül is csak akkor ér véget, amikor egységes világnézetben harmóniába olvadnak az ellentétek. *Egyetértést és összhangot kell teremtenünk azok között, akik művelői a művészetnek és azok között is, akik a művészetet közvetítik a műélvezőhöz, a hallgatóhoz, a közönséghez.* Ez a nagy cél, amelynek szolgálatában Művészeti Szövetkezet alakult és ezért választotta címéül ezt a szót: «Harmónia.»

Az ismertető füzet ezután válaszol arra a kérdésre, hogy mire szövetkezett a Harmónia. Hangoztatja, hogy a magyar művészek panasza az elmult években gyakorta hangsúlyozta, hogy a művészetek gazdasági ágaival nem foglalkoznak kellőképen azok, akik arra hivatottak lennének.

«Íme itt az a szövetkezet» — folytatódik a szokatlan tartalmú prospektus —, amely hivatott átvenni a vezető szerepet a művészetgazdaság terén.»

Miért szövetkezet a Harmónia? — teszi fel a kérdést a Hangya ismertetése. A válasz: azért, hogy *«azok legyenek a tulajdonosai, akiknek érdekében létrejött, tehát a művészek és a műélvezők. A Harmónia csak azzal foglalkozik, — legyen az akár egyén, akár jogi személy, — aki tagjai közé belép».*

Ebből tehát az derül ki, hogy akik nem tagjai a zenei életben elsősorban az üzleti alapot kereső tömörülésnek, azzal nem törődnek, legyen az bár világhírű művész, vagy zeneszerző.

A szövetkezet működéséről a prospektus ezeket mondja: «A Művészeti Szövetkezet több ágú, mint az eddig ismert működő hangversenyvállalatok, jegyirodák stb. Minthogy felöleli mindazt, amit alapszabálya ismertetett, működési tere minden ilyennemű üzleti vállalkozásnál szélesebb.»

Ez a működési tér pedig az ismertetés szerint felöleli hangversenyek, sőt teljes hangversenyévadok megrendezését, művészközvetítést, művészcserét, előadó, irodalmi és zeneestek, valamint művészmatinék rendezését.

Wünscher Frigyes, aki *Dohnányi* Ernővel, *Ugron* Gáborral, *Némethy* Károllyal és *Márkus* Lászlóval együtt vezeti a Harmóniát — üdvözlő sorokat ír az ismertetőben. Hangoztatja, hogy a szövetkezet azt tűzte ki célul, hogy a magyar zenei életbe szervezettséget visz.

3000 tonna pulykát exportál évente Horvátország

A horvátországi baromfiállomány meghaladja a 9 millió darabot és a szárnyastermelés értéke (a szó tágabb értelmében, azaz beleértve a tojást, tollazatot stb.) évente egymilliárd dinárnál nagyobb. A kivitelben a szárnyas második helyen áll, a fa után következik. A világpiacon jól ismerik a zagorjani pulykakakast, amelynek kivitele nemcsak Angliába, hanem Svájcba, Németországba, Belgiumba, Olaszországba, sőt Franciaországba is irányult, mely utóbbi ország nincs e cikk híján, de a horvátországi áru minőségét különösen értékeli. A statisztika szerint az utóbbi években 3000 tonna pulykát vittek ki 40 millió dinár értékben. A tojáskivitel Németországba, a protektorátusba, Svájcba és Olaszországba irányul.

A tehergépkocsi személyszállításra *nem vehető igénybe*

Elvi jelentőségű ítélet nangzott el abban a kártérítési perben, amelyet *Rózsa* János szállítómunkás indított egy nagy szállítmányozási vállalat ellen arra kérve a bíróságot, hogy *ítéljen meg 30.000 pengő baleseti kártérítést.*

Rózsa keresetében előadta, hogy a Nyugati pályaudvaron teherautóról árukat rakott le s a munka elvégzése után felült a teherautóra.

A soffőr hibájából baleset érte, egyik lábát amputálni kellett, ma is kereset- és munkaképtelen beteg.

A törvényszék a bizonyítási eljárás lefolytatása után 15 ezer pengő megfizetésére kötelezte a szállítóvállalatot.

Ezt az ítéletet a vállalat dr. *Bernfeld* Imre útján megfellebbezte a táblához és elvi döntést kért annak megállapítására, hogy *felel-e a munkaadó, alkalmazottja önmaga okozta balesetéért?*

Előadta az ügyvéd, hogy *Rózsa* jogtalanul használta a teherautót, amely személyszállításra nem vehető igénybe, csupán annak a sofőr melletti ülése. Ennek ellenére a munkás lelógó lábakkal a teherautó végén foglalt helyet, s így kizárólag őt terheli gondatlanság a bekövetkezett baleset miatt.

A másodbíróság megsemmisítette a törvényszék ítéletét. Elfogadta dr. *Bernfeld* Imre érvelését.

Elvi jelentőségű ítéletében leszögezte, hogy a tehergépkocsi személyszállításra nem vehető igénybe, a munkás tudatosan jogtalanul használta a teherautót s így keresetét el kellett utasítani.

Végső fokon a Kúria elé került az ügy, amely *megállapította a munkás kizárólagos gondatlanságát* és jogerőre emelte a tábla elutasító ítéletét.

A hőpalack

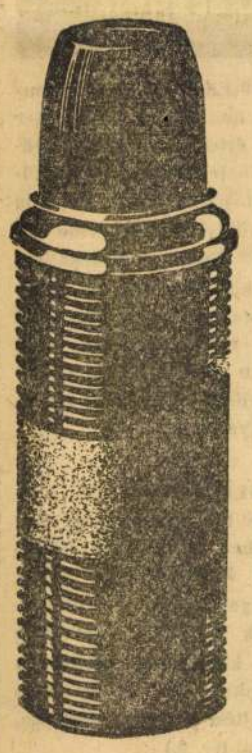

Az Orion hőpalack valóságos boszorkányság: hűt és fűt. Hidegben melegen, melegben hidegen őrzi az italt. Az időjárástól függetlenül télen-nyáron mindig hasznos. Az Orion hőpalack hűségesen szolgálja az egész családot: gyermeket, szülőt, nagyszülőt. Mindig frissen kínál tejet és kávét, teát és kakaót, vizet és bort vagy más italt. Az Orion hőpalack munkahelyünkre is elkísér. Az iparos és a gazda, a mezei és a gyári munkás, kereskedő és hivatalnok egyformán használhatja. Minden csöppje serkent és erőt ad. Az Orion hőpalack az összes sportágakban nélkülözhetetlen. Strandon és sítúrán, evezésnél és gyaloglásnál, vadászaton és halászaton a hőpalack őrzi egészségünket. Utazáshoz nemcsak menetjegy kell, hanem Orion hőpalack is: így sohasem szomjazunk. Az Orion hőpalack mindenütt elfér, használata egyszerű és kényelmes. Az Orion hőpalack tartós, mert szilárd fémburok fogja körül és mert milliószámra készül: olyan olcsó, hogy mindenki megszerezheti.

ÚJABB HÉTVÉGI BALATONI VONATOK

A m. kir. Államvasutak igazgatóságától kapott értesítés szerint a hétvégi balatoni utasforgalom akadálytalan lebonyolítása céljából a már közlekedő vonatokon kívül még az alábbi vonatok is közlekednek: az augusztus 9-én, szombaton Budapest Déli-pályaudvarról Tapolcáig az 1114. sz. személyvonat indul 13 óra 20 perckor, az 1206/1106. sz. sebesvonat indul 15 óra 10 perckor, 10-én, vasárnap Budapest Déli-pályaudvarról Pusztaszaboleson át Balatonboglárig a 2232. sz. személyvonat indul 6 óra 20 perckor, ellenirányban 10-én, vasárnap Tapolcáról az 1115. sz. személyvonat érkezik Budapest Déli-pályaudvarra 13 óra 55 perckor és az 1101. sz. sebesvonat érkezik Budapest Déli-pályaudvarra 23 óra 15 perckor. Balatonboglárról Budapest Déli-pályaudvarig az 1213. sz. „késeti" személyvonat indul Balatonboglárról 14 óra 15 perckor. Menetrend-ügyekben részletes felvilágosítással, egyebekben a MÁV igazgatóság felvilágosító irodája szolgál, telefon: 228—010.

Az Erdélyi Párt emlékirata a kolozsvári rádióállomás ügyében

Kolozsvár, augusztus 8.

A magyar rádió vezetősége ama intézkedésével kapcsolatban, hogy Kolozsvárott egy és egynegyed kilowattos rádióközvetítő állomást kíván csupán felállítani, nem pedig önálló rádióleadóállomást, az Erdélyi Párt országos elnöksége is akcióba lépett az önálló kolozsvári rádióleadóállomás érdekében, amelyet — Erdély és elsősorban Kolozsvár kulturális értékeit, szellemi súlyát mérlegelve — sürgősen megvalósítandó feladatnak tekint. Az Erdélyi Párt elnöksége az ügyben memorandummal fordul a kormányhoz, melyet maga az országos pártelnök, gróf Teleki Béla juttat majd el illetékes helyre.

Meghalt Linek Lajos, a kitűnő amerikai magyar rajzoló

Linek Lajos, a békeidők kiváló magyar festő- és rajzolóművésze Clevelandban meghalt.

Linek Lajos, vagy ahogyan mind Amerikában, mind Magyarországon nevezték: «Linek mester», karrikatura-rajzoló volt, de kitűnő portrékat is festett.

Karrikaturái annak idején az összes magyar lapokban megjelentek és félelmetes erővel ostorozták a politikai, vagy társadalmi élet ferdeségeit.

Még az első világháború kitörése előtt Amerikába vándorolt, ahol főleg portrék festésével szerzett magának művészi megbecsülést.

A Clevelandban és Detroitban élő magyarok társadalmi mozgalmában *Linek* Lajos mindig résztvett és végtisztességén őszintén búcsúztatták el a kinn élő magyarok vezetői.

Havi hat munkanapot kell dolgozni *a fővárosi lakbérsegélyért*

A főváros társadalompolitikai ügyosztálya hetekkel ezelőtt új rendszerre tért át a munkanélküliek foglalkoztatásánál.

A hónap bizonyos napjain napi nyolc órán át dolgoztatja a munkaképeseket és negyvenkilenc filléres órabért fizet, ami pontosan annyi, mint amennyit a magánvállalkozók fizetnek a szakmunkásoknak.

Mivel ez a rendszer bevált, legújabban a főváros egész területére kiterjesztették.

Ennek a munkának a keretében *az elmult hetekben tizenhét csoportba osztva ötszáznyolcvan szükségmunkás dolgozott a különböző fővárosi út- és csatornaépítési, valamint kertészeti munkálatoknál.*

A főváros legújabban harminchat keresetnélküli, kilakoltatott családot is elhelyezett és igen sok kilakoltatás előtt álló, csekély keresetű családot sürgős lakbérsegélyjel mentett meg a kilakoltatástól.

Ezek a szükséglakások, valamint a lakbérsegély fejében szintén munkaszolgáltatás keretében havonta hat napot tartoznak dolgozni. *Az elmult hónapban az előirt hat napi munkát hétszázharmincnégyen végezték el.*

Egy autó útja *Szarajevótól—Marosvásárhelyig*

Az országszerte folyó ócskavasgyűjtés során gyakran igen értékes leletek kerülnek napfényre. Legutóbb, a marosvásárhelyi vasnapok alkalmával egy erdélyi földbirtokos luxusautó vasvázát szállította be a gyűjtőhelyre. A földbirtokos mellékelte az autó „élettörténetét" is. A marosvásárhelyi gyűjtőhelyre beszállított autó *érdekes karriert futott* be. Pályafutását Szarajevóban kezdte, ahol egy bankár tulajdonában állott.

Amikor a tragikus sorsú Ferenc Ferdinánd és felesége végzetes szarajevói látogatására érkezett, az akkor vadonatúj luxusautó is résztvett a menetben, a trónörököspár kocsija mögött.

Később az autót a katonaság használta és az autó a monarchia minden harcterén megfordult.

A háború után ismét magántulajdonba került, majd hosszú idő után megint részt kapott a honvédelmi szolgálatból.

Katonaság használta a felvidéki bevonulásnál és noha már megviselt állapotban volt, tulajdonosa feljánlotta katonai célokra akkor is, amikor csapataink bevonultak Erdélybe.

Amikor a számos történelmi eseményt megért autó ismét „leszerelt", Erdélybe került, ahol egy földbirtokos vásárolta meg.

A közel harminc éves, elavult autót tulajdonosa most szétszedette és vasalkatrészeit felajánlotta a Fémgyűjtőnek, hazafias célokra.

— RÖVID — NAPIHÍREK

KARAFIÁTH JENŐ főpolgármester a főváros közkórházainak üresedésben lévő al- és segédorvosi állásaira a következőket nevezte ki: dr. Barakovits Kálmán, dr. Horváth Lajos és Jós Kázmér segédorvosokat, alorvosokká: dr. Csatényi Artur orvos, dr. Dávid Tivadar, dr. Rády Zoltán és dr. Rigó Imre orvosgyakornokokat segédorvosokká.

◆

A BUDAPESTI NYARALÓK LAKBÉRJÖVEDELMÉT a pénzügyminiszter legújabb rendelete értelmében az illetékes adókerületi adószámviteli osztálynál augusztus 31-ig be kell jelenteni. A nyaralási szezon utáni időre is bérbeadott nyaralólakásokról november végéig pótbevallást kell adni.

◆

VIRÁG FERENC - MEGYÉSPÜSPÖK Vizy Jánost majsi plébánossá nevezte ki. Köblénybe dr. Rejning Vendelt küldte ki a főpásztor adminisztrátori minőségben, Pécsváradra pedig Lovinusz Mihály újmisés került káplánnak.

◆

KOLOZS VÁRMEGYE törvényhatósági bizottságának kisgyűlése elhatározta Bánffyhunyad városnak és környékének villanyvilágítással való ellátását. Az áramot az egeresi energiaközpont fogja szolgáltatni. Az áramvezeték útvonalán fekvő 8—10 kalotaszegi községnek is biztosítják az áramszolgáltatást.

◆

FELROBBANT A METÁNGÁZ a Nagyhátonyi Egyesült Iparművek szorospataki szénbányájában, ahol az egyik bányaüregben három bányász, Balogh Péter, Pádár János és Prezeneki József kialudt benzinlámpájukat akarták meggyujtani. A három bányász életveszélyes égési sebeket szenvedett.

◆

HALÁLRA SUJTOTTA A VILLANYÁRAM Kinez Józsefné 20 éves hidasi cséplőmunkásnőt Püspöknádasd községben. A cséplőgép gőzkazánjának kéménye hozzáért ugyanis a villanyvezetékhez és így következett be a halálos szerencsétlenség.

◆

FELBORULT EGY SZEKÉR a zalamegyei Kustánszeg határában és maga alá temette Gyenes Dániel 51 éves földművest, akinek a szekéren lévő vasborona a szemén keresztül az agyába fúródott. Gyenes belehalt súlyos sérülésébe.

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

1848—49-ES HONVÉDEK hamvait a honvédelmi miniszter rendelete értelmében a X. kerületi Új Köztemetőben lévő Hősök temetőjében, részben pedig a németvölgyi Emlékkertbe temetik át. Azok az érdekeltek, akiknek kifogása van az áthelyezés ellen, a rokoni kapcsolat igazolása mellett jelentsék azt be írásban január 31-ig a hősök temetője felügyelőségének. (IV., Magyar-u. 12.)

◆

KÜLÖNLEGES POSTAI BÉLYEGZÉS lesz ma este az Angol Parkban rendezendő Ujságírónappal kapcsolatban. Alkalmi bélyegeket és levelezőlapokat adnak ki. Vidékre 40 fillér ellenében küldi meg ezeket a kiadványokat az Ujságírónap bélyeggyüjtési propagandája, (VI., Jókai-tér 6.)

Hány új ház épült tavaly *Magyarországon?*

GYILKOL A SZÜLŐK GONDATLANSÁGA, A NAGYVÁROSI FORGALOM ÉS AZ ITAL

A *Magyar Statisztikai Szemle* legújabb száma közli az 1940. évi magyarországi lakásépítkezés adatait. Örvendetes tény, hogy a háborús viszonyok ellenére *a lakástermelés az előző évvel szemben emelkedett*, annak ellenére, hogy valamivel kevesebb lakóház létesült, mint az előző évben.

A községekben az építkezési tevékenység hanyatlott, csökkent az építkezés a megyei városokban is.

Sokhelyen tömeges házbontások történtek és az új építkezések révén nem keletkezett annyi új lakás, mint amennyi a házlebontások által megszűnt. *Ilyenformán viszonylag kevesebb a tiszta lakásszaporulat, mint az előző években.*

Az egész év folyamán 15.116 ház épült Magyarországon, míg az előző évben 15.451 ház.

Az új házakban 19.719 lakás létesült, az előző évben 18.091 lakást termeltek. Az új lakásokban 28.245 szoba van, az előző évi 26.573 új szobával szemben. *Ha a házlebontások folytán megszünt lakásokat is figyelembe vesszük, úgy csak 16.083-mal szaporodott az építkezések folytán az ország lakásainak száma*, az épületszaporodás pedig mindössze 11.307 házat jelent. Kitünik tehát ezekből az adatokból, hogy tavaly 3809 régi házat bontottak le. A lakástermelésben és az építkezésben természetesen Budapest vezet.

Tavaly a fővárosban 748 (az előző évben 626) új épület létesült, 4252 (2648) lakással és 6444 (4237) szobával.

A vidéki városok közül Székesfehérvár vezet az építkezések terén, ahol tavaly 209 (93) új lakóház épült 281 (102) lakással. Második helyen áll az építkezési tevékenység terén Szeged 144 (99) új épülettel és 194 (151) új lakással. Pécsett 119 új ház épült, de az újonnan létesült lakások száma 243, tehát több mint Szegeden, ahol az új építkezések úgylátszik kisebb méretüek voltak.

Debrecenben mindössze 45 új lakóház épült tavaly és csak 51 új lakás létesült.

Győrött 62 új lakóházban 133-mal szaporodott a lakások száma. Miskolcon 73 új épületben 119 lakást létesítettek. *A többi városok építkezési tevékenysége nagyon szük keretek között mozgott.* Baján 13 ház és 14 lakás, Hódmezővásárhelyen 36 ház és 41 lakás, Kassán 12 ház és 18 lakás, Kecskeméten 16 ház és 22 lakás, Komáromban 10 ház és 13 lakás, Sopronban 29 ház és 64 lakás, Ungvárott csak három ház és ugyanannyi lakás épült egy év alatt.

Az ország városaiban együttvéve 3449 új ház épült, 14-gyel kevesebb, mint az előző évben, az új lakások száma pedig 7743 volt, 1743-mal több, mint egy évvel előbb.

A községekben 11.667 (11.952) új házat építettek tavaly, 11.976 (12.091) lakással.

A halálos balesetek okai

A *Magyar Statisztikai Szemle* legújabb számában *Mozolovszky* Sándor dr. érdekes tanulmányt közöl a magyarországi halálos kimenetelű balesetekről. Kiterjed a tanulmány a legutolsó tíz esztendő baleseti adataira, miután tíz esztendővel ezelőtt indult meg rendszeresen az adatgyüjtés a balesetekről. *Ez az adatgyüjtés egyedül Magyarországon folyik.*

1940-ben Magyarországon 2883 halálosvégű baleset történt. Olyan magas szám ez, amilyen az adatgyüjtés megindulása óta nem fordult elő.

Úgylátszik a halálos kimenetelű balesetek száma emelkedik, mert *1930 óta évről-évre nagyob számokat mutat a szomorú statisztika.*

Az első évben mindössze *1828* halálosvégű balesetet számoltak össze és ez fokozatosan emelkedett az elmult évi legmagasabb számig. Igaz, hogy a tavalyi statisztikai kimutatásban már a megnagyobbodott ország adatai szerepelnek, ez a körülmény lényegesen közrejátszott a számadatok növekedésében. *1930-tól 1939-ig 22.627 magyar pusztult el baleset következtében* és ha ehhez hozzáadjuk a tavalyi halálos balesetek számát, úgy kiderül, hogy 11 év alatt *25.515 áldozatot követellek a magyarországi balesetek.*

Olyan hatalmas lélekszám ez, hogy egy jókora város, mint például *Vác*, vagy *Érsekújvár* egész népességét meghaladja.

A halálos balesetet szenvedettek negyedrésze 10 éven aluli gyermek.

Tavaly 621 gyermek vált balesetek áldozatává, az utolsó tíz évben pedig *5714 volt a halálos balesetet szenvedett 10 éven aluli gyermekek száma.* Még a 11—20 év közötti korban is sok áldozatot szednek a balesetek. Ilyen korú ifjak közül tavaly 406, a legutolsó 10 évben 2995 halt meg balesetek következtében. A 60 éven felülieknél ismét igen sok az áldozatok száma, még pedig az elmult évben 443, a legutolsó 10 évben pedig 3771 halottja volt 60 éven felüli korban a különböző baleseteknek. A balesetek helyét tekintve kitünik, hogy a halálosvégü balesetek közül tavaly 832 (az elmult 10 évben 7312) *lakóházban*, 634 (5478) *úton*, 197 (1183) *vasúti átjárónál vagy állomáson*, 456 (3385) *folyóparton*, 376 (2323) *termőföldön, vagy erdőben*, 266 (2235) pedig *gyárban, bányában* vagy *műhelyben történt.*

Az otthoni balesetek túlnyomó része kisgyermekekkel történt.

Az utcai balesetek nagy része a vigyázatlan járáskelés és a nagy forgalom következménye. A folyóparton történt halálos baleseteknek többrészt a vigyázatlan fürdés az okozója. A termőföldön keletkezett halálos baleseteket főleg *kocsiról való leesések, gázolások, lórúgások, bikaöklelések okozták.* A halálos baleseteknek majdnem a fele törés, roncsolás, belső elvérzés nyomán végződött halállal. Fulladás átlag 23, égés-forrás 10, mérgezés 7 százalékban okozott halált.

A szülők gondatlansága 4594 kisgyermek életébe került.

A veszélyes helyen való fürdés 10 év alatt 2127 áldozatot szedett. Gyorshajtás, vigyázatlan előzés 1437 életet oltott ki. *Az ittasság 1446 esetben okozott halálos balesetet.* Állatok megvadulása 1257 emberéletet oltott ki. A síkos, olajos, rosszul világított út 1178 áldozatot követelt. Munkahelyeken az előírások be nem tartása 1121 halálos balesettel járt. Végül a járművekről való fel- és leugrálás *606 áldozatot követelt.*

SVÁBHEGYEN

a Széchenyi-hegyi fogaskerekű végállomásánál, Svájci-út 11. sz., társasház építése befejezés előtt áll. Még néhány öröklakás kapható. Gyönyörű nagy park. — Bővebbet a helyszínen. Telefon: 111—115, 119—419.

Takarékosan kell beosztani az egész évre szóló gabonajárandóságot

Cziffra Kálmán, Bihar vármegye főispánja a gabona- és lisztforgalom szabályozásáról kiadott miniszteri rendelet tárgyában hirdetményt tett közzé.

Figyelmezteti a gabonakeresethez jutott közönséget, hogy gabonajárandóságát egész évre szólóan állapították meg.

Ezért hangsúlyozza, hogy a kiutalt és felőrölt gabonamennyiséget ha hamarabb használja el, illetve korábban éli fel, mint amennyi időre a megállapított mennyiség elegendő kell hogy legyen, közellátásban nem részesülhet. *A rendeletnek — mondja a főispán a hirdetményben — éppen az a célja, hogy az ország termése a rossz esztendő dacára helyes szétosztás alapján biztosítsa az egész ország lakosságának a megélhetését.*

Ha valaki nem törődik a jövővel és önző módon az ország terméséből ráeső részt hamarabb feléli, más százezreknek ellátását kockáztatva, elveszti a jogot ahhoz, hogy nemtörődömsége miatt másoktól vegyenek el az ő megélhetésének biztosítása végett.

Mindenki a saját jól felfogott érdekében keresményével, illetve a reáeső fejadaggal úgy gazdálkodjon, hogy azzal kenyere az új termésig biztosítva legyen.

Cukorjegy-rendszer a Délvidéken

A különböző közellátási intézkedések közül még ebben a hónapban a *Délvidéken* sor kerül a *cukorjegyek bevezetésére.* A *Délvidéken* egyébként folyamatban van a magyarországi árrendszer és árrendeletek kiterjesztése is.

A HÉTRŐL.

«*Pártoljuk!*» Egy angol iskolakönyv jutott a kezembe a héten. A könyvnek, a mely elemi iskolai tanulók számára készült, az első lapján nagy betűkkel ez a kérdés olvasható:

— *Miért szerencsés mindenki, a ki angolnak született?*

A kérdésre nem kevesebb, mint tizenöt pont válaszol az angol gyermeknek. Az első pont természetesen ez:

Mert az angol nemzet az első nemzet az egész világon.

Nem szándékszom ideirni mind a tizenöt feleletet, de olvastam közöttük egyet, a melynek a karakterisztikus volta nagyon alkalmas arra, hogy elmélkedjünk rajta. Ez a pont — már nem tudom, hányadik? — a következő:

Mert sehol a világon nem készítenek olyan kitünő ruhát, czipőt, kalapot és más hasznos ipari czikket, mint Angliában.

Mit jelent ez a mondat — és még egy nehány ehhez hasonló — egy iskolai könyv első lapján? Jelenti először is azt, hogy az első, a mit a hatalmas világbirodalom gyermekeinek mindjárt az elemi iskolában tanítanak: a nemzeti öntudat. És jelenti azt is, hogy ez a nemzeti önérzet a maga szárnyán viszi be mindjárt a gyermek fogékony lelkébe a nemzeti jólét, a nemzeti haladás és gazdasági boldogulás mulhatatlanul szükséges, nagy föltételét: a *hazainak* szeretetét, kivánatosságát, megbecsülését, minden idegennél előbbre helyezését — még a czipőben meg a kalapban is, a nagyszerűben és az aprólékosban egyaránt. Az angol gyermek abban a tudatban jön ki az iskolából, hogy neki *szerencséje* az, hogy angol suszter czipőjét, angol gyáros szövetjét viselheti, szerencséje, hogy angol ürühúst ehet. — Már most nézzük csak, hogyan fest minálunk a *hazai* propagálásának a módszere, az iskolája? A vezérmotivuma ennek propagandának egy szó, ez, hogy: «pártoljuk!» vagy ennek a szónak egy rokonértelmű változata, az, hogy: «támogassuk!» — A mi iskolánk a hazainak a propagálásában akár fürdőről, akár iparczikkről van szó, az, hogy *pártolást* vagy *támogatást* kérünk a közönségtől, a minek már a hangzásában olyasmi lappang, mintha a hazainak a használata vagy vásárlása valami *gyöngébbnek* a «pártolását», a «támogatását» jelentené, tehát egy bizonyos *áldozókészségnek* a gyakorlását. Már pedig nyilvánvaló, hogy nem mindig ez az eset. A mi iparunk bizonyára nem tart ott, a hol az angol, de a *hazai* igen sok területen legalább is egymértékű az idegennel és a ki vele él — saját magát, a maga érdekét pártolja és támogatja. Ha már oly nagy a fogékonyság a lelkünkben minden iránt, a mi idegen, vajjon nem lenne-e helyes dolog a hazai propagálásában is az eddigi metódus helyébe — az angol módszert importálni?

*

Példa-adás. Őszintén gratulálunk annak a fővárosi hivatalnok-kisasszonynak, a ki a héten, mint az ujságok megirták, a rendőrséggel intéztette el a rája szakadt lovagias, azaz hogy csak *lovagi* ügyet. A kisasszonyt két fiatal úr molesztálta az utczán, a mire ő — és ez meglepő a dologban — azt cselekedte, a mi ebben a helyzetben a legtermészetesebb — rendőrért kiáltott. A rendőr pedig jött, a lovagokat karonfogta, bekisérte és átadta a kapitányságnak, a hol őket keményen megbirságolták. Föntebb azt irtuk, hogy a kisasszony eljárása meglepő, mert — logikus. Ennek a mondatnak az éle világért se irányul ellene. Sőt ellenkezőleg, neki a reformereket megillető tisztelet jár ki, mert úgy cselekedett, a hogyan a helyzetében minden nőnek cselekednie kellene. De vajjon így tesznek-e? Szó sincs róla. Száz tisztességes nő közül legalább kilenczven, ha az utcza valamelyik lovagja a barátkozó hajlandóságával megrohanja, egyszerűen megfeledkezik a védekezés legtermészetesebb módjáról. Van, a ki elfut. Van, a ki sírva fakad. Van, a ki rémületében egyszerűen nem tudja, hogy mit csináljon. Idegen házak udvarába menekül. Arra is tudunk esetet, hogy az így üldözött nő elájult és betege lett a fölindulásának. Ez egy sajátságos és szinte érthetetlen állapot. Minden órában hallhatjuk emlegetni a *védte[len]* nő kifejezést. De hát tisztelettel kérdjük, van védtelenség egy nagyvárosban abban az értelemben, hogy az ember személyes biztonságának védelme nélkül járna az utczán? Egy zsebkendő se védtelen ott, a hol intézmények ügyelnek a közbátorságra, annál kevésbbé érezheti magát védtelennek egy ember, a ki beszélni tud, tehát elkiálthatja magát, ha tolvaj ólálkodik körülötte, akár a pénzét akarja ez a tolvaj ellopni, akár a tisztességét, akár csak az idejét. Egy nagyvárosban nincs, nem lehet egy nő védtelen az utczán, a mint hogy a férfi sem azért védtelen, mert az ökle keményebb, hanem mert egy szabályozott emberi közösségben élünk, a melynek intézményei megvédelmeznek erőset és gyöngét. A ki engem a jövésemben-menésemben erőszakos módon akadályoz, molesztál, az az egész intézményes rend ellen vét, nekem csak az a dolgom, hogy egy panaszos vagy tiltakozó szóval átadjam ez intézményes rend közegének, hogy — elbánjanak vele. Nem vagyunk a vadonban és erről nem szabad megfeledkezni nemcsak azoknak, a kik mégis úgy viselkednek, mintha a vadonban élnénk, de azoknak se, a kiket ez a viselkedés a maga áldozatainak szemelt ki. Már pedig erről megfeledkezik minden erő, a ki ha aszfaltbetyárok támadnak rá — menekül, a helyett, hogy ő lenne az, a ki üldözőbe vétetné a támadóját. Rendezett társadalomban mindig az a gyöngébb, a ki a hibás: ennek kell futnia, ha ugyan — futni hagyják! De hogy még ő lehessen az üldöző, ehhez — bocsánat az udvariatlan őszinteségért — mindig nagyfokú gyámoltalanság szükséges!

*

Két jelenet. Gambetta tette a bordeauxiaknak ezt a büszke kijelentést:

— Háromszáz élő ember szeme, szava, viselkedése egy sulyos, izgalmas vagy lelkes pillanatban többet elmond nekem a nemzet lelkéről és jelleméről, mint a história vastag fóliánsai.

Tavaly, szeptember elején egy nyáriasan meleg estén a Boulevard Montmartre-n egy legalább tizezer főnyi tömeg sodort magával. Zajongó, izgatott, sőt dühös tömeg. Egy szi szegő, tarajos hulláma a haragvó Párisnak. Páris ugyanis haragudott, sőt föl volt bőszülve, mert — egy ember életben maradt. Igaz, hogy egy gazember. Soleiland, a bomlott lelkű piktor, a ki vadállati kegyetlenséggel ölt meg egy kilencz éves leánykát. A Clemenceau-kormány igazságügyminisztere az, a ki törvényjavaslatot készített a halálbüntetés eltörléséről, a kormány tehát önmagát desavuálta volna, ha nem azt ajánlja az elnöknek, hogy a vérpad helyett a gályákra küldje a már halálra itélt gonosztevőt. Soleiland-nak tehát megmaradt a nyomorult élete, de Páris — és nem csupán Páris — franczia népe szinte tombolt dühében. A boulevardokon napokon át minden este tüntettek «Soleiland protektorai» a miniszterek ellen. A Grand Palais-ban egy ipari kiállítás keretében ott volt egy franczia minisztertanács is — viaszból megmintázva. Ezt a csoportot le kellett takarni, mert Briand igazságügyminiszter viaszszobrát se kimélte a közönség dühe. Szidalmak zápora omlott rá és — nem csak szidalmaké.

Ime: Páris lelke.

Ott voltam a pestvidéki törvényszék első ülésén, a melyen megkezdte a dánosi gyilkosok pörének tárgyalását. Hősei ennek a pörnek a párisi gyilkosnál nem kisebb gazemberek. Sötét, konok és kegyetlen lelkek. A közönség félelemmel és gyülölettel nézett rájuk és méltó indulatában nem egy, hanem száz halált

NYÁR. — Linek Lajos rajza.

kivánt a fejükre. Hiszen azonkívül, hogy megérdemelték a bitót, ennek a kemény itéletnek még az a hivatása is lett volna, hogy egy elrettentő példa hatásával védelmezze meg egy örök veszedelemtől a társadalmat. — Ott voltam azután a tárgyalás utolsó napján is. Mikor a halál, a melyet a közönség csak napok előtt is oly indulatosan követelt a bűnösök fejére, már ott rejlett a küszöbön. És ime: minden arcz elfehéredik. Az emberek lélekzete elful. A torkok összeszorulnak. A szempillák remegnek. És mikor az elnök kihirdeti, hogy *nincs* halálos itélet, — éljenzés csap a levegőbe. Egy pár ember elégületlen, de a tömeg örül és éljenez.

Ime: Budapest lelke.

A franczia főváros népe dühtől vonaglik, mert életben marad egy gazember, a ki megérdemelte volna a halált; a magyar főváros népe megéljenzi, hogy nem kötnek föl egy csomó gonosztevőt, noha rászolgáltak a legszörnyűbb büntetésre. Valóban nem szükséges elolvasni a történetet, hogy megtudjuk: melyik város volt az, a hol az asszonyok harisnyát kötve nézték végig a kivégzéseket: Páris-e vagy Budapest?

*

A természet idegessége. Ha figyelemmel kisérjük az időjárás jelenségeit, szinte a nyelvünkre kivánkozik ez a megjegyzés, hogy:

— Ime a természet is megkapta az emberek legmodernebb betegségét: ideges lett, sőt neurasthéniás!

Ez a meghatározás, ebben a fogalmazásban bizonyára az emberi gőg produktuma, de ha megfordított levezetésben keressük a jelenségek összefüggését, találunk valamit, a mi talán méltó rá, hogy gondolkozhassunk rajta. Az emberi idegességnek egy csomó tünete határozottan applikálható a természeti jelenségek képére. Láthatjuk például az ideges ingerlékenység jelenségeit, a mi az ellentétek egymásra való rohamos, átmenettelen torlódásában nyilatkozik meg. Laikus emberek is konstatálhatták az utolsó esztendőkben az évszakok nagy eltolódását a kalendáriom rendjéről, a mely eltolódás főként az átmeneti évszakok szinte teljes elmaradásában nyilvánul meg. A telet hirtelen váltja föl a nyár, és viszont olyanformán, a hogy neuraszthéniás ember lelke csap át a mélységes komorságból az áradó jókedvbe vagy megfordítva. Néha megreszket a föld, mint az ideges ember egy belső ijedtségtől. Csupa nervózus szimptoma. A tudósok, a csillagászok természetesen egyebet látnak ebben, mint idegességet, sőt nemcsak egyebet, hanem épen az ellenkezőjét: az elemek energiájának logikus és törvényszerű érvényesülését: de ez a tudományos igazság nem érinti egy másik igazságnak: a természeti jelenségek az emberre való hatásának, igen nagy befolyásának az érvényét. Az ember nagyrészben a miliő, az őt körülvevő folytonos vagy tartósabb hatások produktuma, már pedig ezeknek a hatásoknak a természet igen nagy mennyiségét adja. Ezért más a déli ember, más az északi, másként fejlődik a lélek és a gondolkodás a pálmák alatt és másként a hómezőkön. A tudománynak tehát aligha lenne lehetetlen föladat bizonyítékokban mutatni ki a kapcsolatot az idő «idegessége» és az emberek idegessége között és beigazolni, hogy a mit mi magunkban modernségnek nevezünk, egy részében legalább nem más, mint elemi hatása a természetnek, a melytől magát teljesen függetleníteni az ember nem lesz képes soha, mert a földet nem hiába nevezzük — anyaföldnek.

MÁRIA MAGYAR KIRÁLYNŐ ÉNEKE.

— A XVI. századból. —

A madridi Escuriálban van egy koporsó, mely fölött ez olvasható: «Maria Regina Hungariæ». És a magyarországi evangélikusoknak van egy énekük, melyet a mohácsi vész ideje óta énekelnek templomaikban s mely énekes könyveikben ugyancsak a fentebbi felirással van ellátva.

Ki ez éneknek szerzője? biztosan nem lehet tudni. Az egyházi hagyomány azt tartja, hogy ez éneket *Luther Márton* irta II. *Lajos* király

Mél[y] érzéssel. Zongorára és harmoniumra alkalmazta Szügyi József.

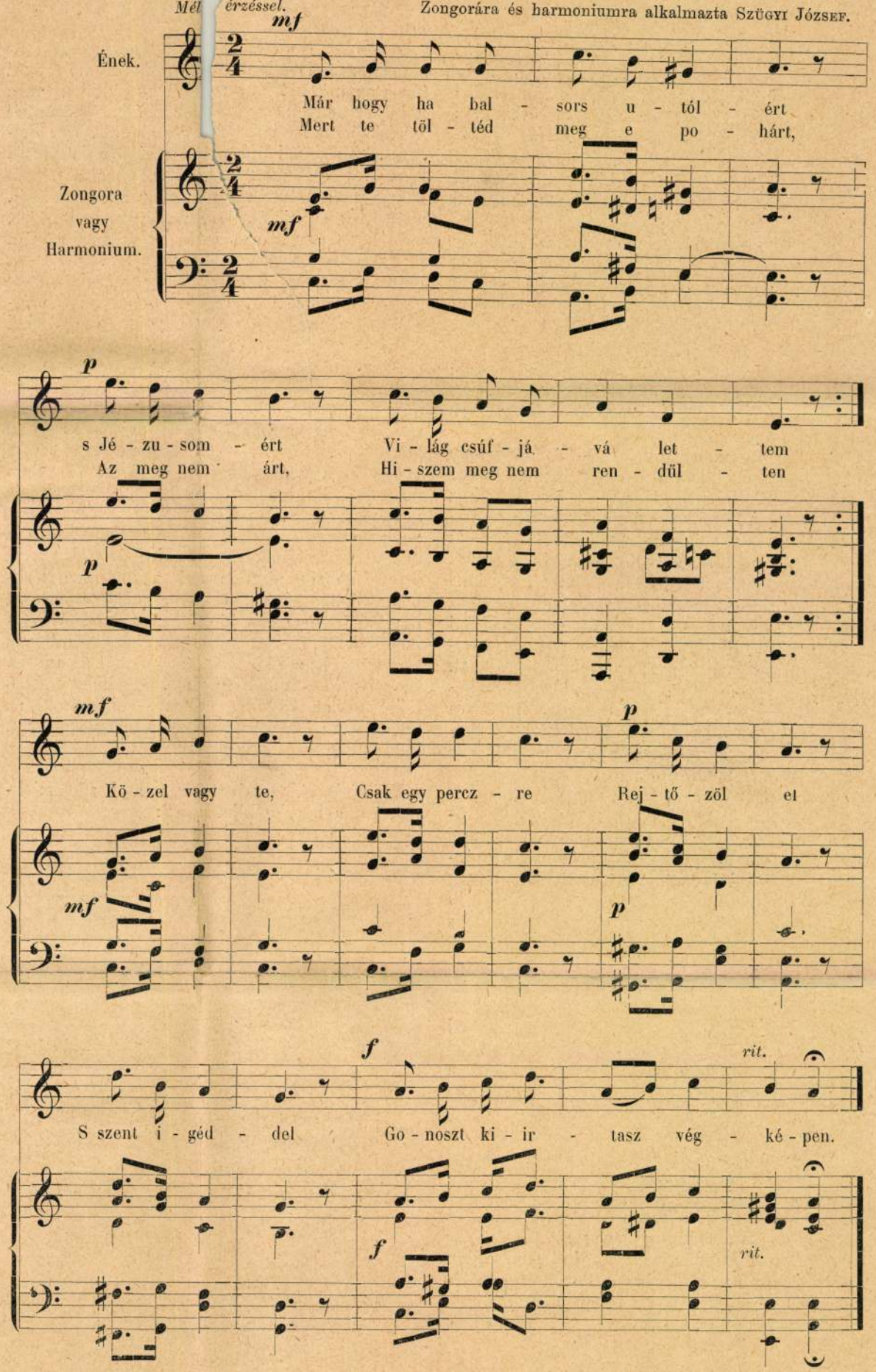

Már hogyha balsors utólért
A Jézusomért
Világ csúfjává lettem:
Mert Te töltéd meg e pohárt,
Az meg nem árt;
Hiszem meg nem rendülten!
Közel vagy te!
Csak egy perczre
Rejtőzöl el
S szent igéddel
Gonoszt kiirtasz végképen!

Itt sorsomat hogy intézzem:
Erőm nincsen.
Szívem bágyadt és retteg!
Am azt tudom, hogy zsarnok-kény
Múlik habként!
Itt minden: árny, füst, felleg!
Égi birtok,
Mit óhajtok;
Ha ez részem:
Föld mi nékem?
Isten! ebben erősíts meg!

A nap alatt nincs semmi új, —
Nincs, mi nem hull.
Jézus! csak te légy velem!
Vedd, mint ha ért volna téged
A balvégzet:
E bús teher szívemen!
Ezt ha így en
Kell viselnem:
Világ dúljon
Rám rög hulljon, —
Istenben nyugtomat lelem!

özvegyének, *Máriának* vigasztalására azon alkalomból, midőn férjét, a magyar királyt, — a Csele patakjába, — «sárkoporsóba nyomta pánczéla és lova.»

Tény, hogy a 25 éves, szép, nagy műveltségű, férjét az imádásig szerető fiatal özvegy királynő iránt akkor Európaszerte nagy volt a részvét.

Luther levelet irt hozzá, mely miatt az özvegy királynő bátyai: a német római birodalom hatalmas császárja, *V. Károly*, és az utóbb magyar királylyá választott *Ferdinánd* osztrák herczeg keserű szemrehányásokat tettek neki.

Az előbbi, midőn őt *Németalföld* regensnőjévé akarta megtenni, — így szólt hozzá: «Ha tudnám, hogy nem vagy igazhitű, nemcsak Németalföldet nem adnám át, — de még testvéremül sem szeretnélek.»

Rotterdami Erasmus «de vidua» (Az özvegyről) czím alatt könyvet ajánlott neki. A német népdal: «Es wohnet Lieb' bei Liebe»-féle dalban *Lajos* és *Mária* nevét szárnyára vette, — mint a hitvesi hűség és szeretet örök eszményképét.

Más részről — ha csakugyan Luther volna ez ének német szövegének szerzője — feltünő, hogy ő maga erről sehol sem tesz említést irataiban.

Nincs kizárva a lehetőség, hogy ez ének magyar eredetű.

Annyival inkább, mert abban magyar történelmi események tükröződnek vissza, — dallama pedig elvitázhatatlanul magyar jellegű.

Ez ének mai napig él a magyar nép ajkán. Élő fonográf az, melyben a «hős vértől pirosult gyásztér» egykorú eseményei s az azok nyomán támadt borús magyar nemzeti érzés, —

— No, ugan mit csinálna?

— Nyoman fölmenteném mind a kettőjüket a szolgálattételtől.

Vidáman mosolyogtak ez évelődésre, pedig volt benne egy kis komolyság is. A kisasszony olyanformán érezte, hogy az urak gyors megérkezése valami kellemes helyzetből zökkentette ki, de mindez csak zavarosan jelentkezett ejecskéjében. A feltünő hasonlatosság lepte meg, de még azzal se volt tisztában, hogy valóságos hasonlatosság-e az, vagy csak emlékeztetés a somlyói vadászra. És a hang is, csodálatos, mintha a hang is az lenne. Meglehet, képzelődés, beteges érzékek, homályos álmok űznek vele csalfa játékot. Noszty Ferencznek, az új szolgabirónak mondta magát. A Nosztyak nagy urak, templomok patrónusai. Hatalmas középületek, romban heverő várfalak beszélnek róluk, a köztermekben felfüggesztett ősi arczképek, buzogányos, pánczélos lovagok viselik ezt a nevet. S maga ez a Noszty Ferencz, mint a náluk megfordult vendégek elbeszéléseiből tudja, előkelő, finnyás úrfi, volt huszártiszt, a ravasz, hatalmas képviselőnek a fia, mit keresett volna a pápai csizmadiák és mesterlegények közt? Bolondság ilyesmit elképzelni és mégis sokért nem adta volna, ha csak egy perczig hagyják még vele beszélni, csak még egyszer nézhette volna meg jól, csak még egy-két szavát hallhatta volna. Mindezek torlódtak össze fejében, s szivébe nyilallott ez a vágy, nem birt tőle szabadulni.

De hasztalan, vége volt, elmúlt, mint a füst, az érdekes idegen eltűnt a sok bámész tarkabarka úri nép közt s tekintetével nem merte kutatni, nehogy a gavallérok észrevegyék, a kik már az imént is szinte bántó módon szorították hátra Nosztyt, mintha boszankodnának, a miért fölemelte, mintha valami olyanba ütötte volna az orrát, a mi az övék.

Ohó, drága uracskák! Még nem vagyunk annyira! Kezét mérgesen ökölre szorította. De ki vette volna azt észre? Hiszen a keze a muffban volt.

A két gavallér közrevette, mindenik egy-egy karját fogva, elvitték onnan, sebesen röpülve tova hármasban, mint a nyil. Az volt a helyzet, hogy Tóthné a két ifjúra bízta Marit, Mari pedig azzal pajkoskodott, hogy meg akart tőlük szökni, természetesen csak játékból. Egy ilyen megszökésnél esett le az imént, — a két «zsandár» megfogta és erőszakkal utaztatta fel és le a nagy jégmezőn. Csak mikor már elfáradtak, hagyták, hogy egy kicsit kifújja magát és hogy ők egy kicsit udvarolhassanak. Mari azonban szemlátomást únta magát s kedvetlenül felelgetett arra a tömérdek badarságra, a mit az aranyifjúság udvarlásnak nevez. Minden jel oda mutatott, hogy most is meg akar szökni, de most már talán nem is egészen játékból.

A két zsandár minden mozdulatát, minden tekintetét leste, — a tekintetének pedig nem birt parancsolni, hogy ne kutasson, valahányszor a tónak a kastély-kert mögötti széléhez ért, a hol a vendég urak és hölgyek, paraszt menyecskék, suhanczok nézték a festői látványt.

— Keres valakit? — kérdé a gyanakodó Krackner.

— Azt hiszem, — felelte gépiesen.

— Hogyan? Maga nem tudja, ha valakit keres, hogy bizonyosan keresi-e?

— A mamát nézem, — dadogta zavarral.

— A mamát? Hiszen a mama bent ül a meleg kályha mellett s azt mondotta, hogy semmi szin alatt sem jön ki. Azért bízta ránk magát, hogy őrizzük meg.

— Akkor legalább mulattassanak!

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

— Hiszen mulattatnánk mi, de ha nem akar mulatni.

— Az csak annak a jele, hogy nem nagyon találékonyak és hogy én meg már nagyon fáradt vagyok.

— Hahó, van egy ötletem! — kiáltott fel a báró. — Várjanak egy kicsit!

Egy iramodással átröpült a túlsó partra, a hol Krackner báróné üldögélt, egy számára kihozott öreg karszékben, az iringázó leányait tartva szemügygyel.

— Kelj fel mama, add ide a székedet, — mondá a bárónőnek.

— Minek az neked? — kérdé a tábornokné, a lorgnettjén nézve meg a fiút.

— Kell a karriéremhez, — felelte nyeglén a fiatal úr.

— Eredj, te rosz fiú! Mindig áldozatokat kívánsz tőlem!

S ezzel felkelt, Arthur pedig megfogta a karszéket s mint valami pelyhet, hajtotta maga előtt, míg csak oda nem ért Marihoz.

— Üljön bele kisasszony, ha fáradt. Voltunk eddig lovagok, leszünk ezután lovak, tolni fogjuk. Hát nem jó ötlet ez tőlem?

Mari beilleszkedett a karszékbe, a két udvarló pedig belefogódzott hátul s mint a szánkót szokás, csúsztatta maga előtt, hol lassan, hol sebesen, a mint parancsolva volt, biztatva egymást: Gyi Lámpás, Ráró!

Közbe még beszélgetni is lehetett.

— Hallotta-e, hogy nagy főispáni bál lesz a farsangon? — ujságolta a biró.

— Ah! — mondá Tóth Mari unottan.

— Még pedig kettő is, — sietett jólértesültségét bizonyítani a báró is, — egy úgynevezett általános bál, melyre meg lesz hiva minden jobb család a megyében, tudja, egy afféle «jó kabátok bálja», a másik pedig egy szűkebb körű, melyre csak az arisztokratikusabb családok kapnak meghivót. Ez lesz az igazi. Sapristi, erre elmegyünk. Lábnak Patikárius Pestről, gyomornak Sacher Bécsből.

— Ott úgy látszik, olyanok lesznek, a kiknek csak lábuk és gyomruk van.

— Hahaha! — kaczagott a kis báró. — Maga ma ballábbal kelt fel, szép kisasszony és sapristi, az epécskéjét rajtunk, az arisztokráczián tölti ki . . . hahaha. Nagyon kedves.

— A főispánné már meg is érkezett tegnapelőtt, — egészíté ki a legfrissebb hireket Sipos István. — Nagy fogadtatás volt a vasútnál.

— Szép asszony? — kérdé a bárócska. — Láttad?

— Átkozottul szép.

— A Nosztyak mind szépek, keskeny lábaik és picziny füleik vannak.

— Ugy? A főispánné tehát Noszty-leány — kérdé Mari.

— Noszty Vilma.

— Ugy gondolom, egyetlen leány — mondotta Mari, pedig tudta, hogy egy fivére is van.

— Dehogy. Egy fivére is van. Az új szolgabiró, Noszty Ferencz.

— Miféle ember?

— Nem valami jó firma — jegyezte meg az elnök.

— Melyikük ismeri?

Egyikük se jelentkezett.

— Pedig itt van a társaságban Palojtayéknál.

— Melyik az? — érdeklődött Krackner.

— Én nem fogom megmutatni. Majd kitalálhatja a keskeny lábáról és a kicsiny füleiről, melyek a Nosztyék tulajdonát képezik.

— Magának nagyon rosz nyelve van, kisasszony.

— Nekem? Miért?

— Mert ezzel körülbelül mindazt elsorolta, a mivel még birnak a Nosztyak.

— Tönkre mentek?

— Valami háromszáz holdja van még az öregnek, de tele adóssággal s az is haszonbérbe van adva tizenkét évre.

— Hop! Tisztelt lovak! — kiáltott fel most Mari élénken. — Alljunk meg, — azaz forduljunk jobbra! Ott valami történik.

— Csakugyan, tartsunk arra!

Biz ott csata volt. A Palojtayék vendégei, a kiknek nem volt korcsolyájuk, hanem csak nézni jöttek a fiatalságot, apránkint megúnták magukat, mint a Mátyás hadai a Duna jegén. Ebben a nagy semmittevésben, üres locsogásban valamelyik pajzán menyecske (ha jól tudom, a csintalan Pataky Istvánné) egy hógomolyát gyúrt és megdobta vele a viczeispánt, a ki fiatal korában udvarolt neki, mire az alispán, mint udvarias, gavallér ember, hasonlóan egy hógolyóval visszadobta a szép asszonyt. Hiszen csak felelni is kell az ilyenre és égre csupa tréfa az egész. A viczispánnét azonban, noha ma van először úri társaságban, mióta Rágányosék mulatsága palotahölgygyé avatta, megmarta erre a zöldszemű szörnyeteg, szemet szemért, ha a férjemuram úgy tesz, eb ura fakó, ő sincs fából, nosza hamar ő is gyúrt egy hógalacsint és a daliás Ulrik Jáms főcsendbiztost szemelte ki incselkedési tárgyúl. Lett nagy nevetés ezekre a jelképes udvarlásokra s uczu neki, egy bolond százat csinál, az egész társaság elkezdte egymást hólabdákkal paskolni. Mint a ragadós nyavalya, elharapódzott boldogra, boldogtalanra, keresztül-kasul, össze-vissza röpködtek a hólabdák, mintha fehér galambok szállnának, kergetőznének és egymást kereszteznék a levegőben, valóságos konfetti-játék kerekedett ki belőle, — ámbár annak akkor még hírét sem hallották Bontómegyében. Sikongatás, panasz, vidámság, kaczaj támadt nyomában, a kezük beledermedt, a toillettek megnedvesedtek, némelyiknek a szemébe csapódott a hógalacsin s tele lett még az inggallérja is hó-pihével, de mindegy, azért ők mégis jól mulattak.

Kis vártatva Marit is oda szállították lovagjai, lecsatolta a korcsolyáját s elvegyült a csintalankodók közé. Szerette volna lerázni a két gavallért, de azok sehogy sem akartak elmaradni s ha egy kicsit odább mentek is, csak azért tették, hogy megdobálják. Ámor ma letette tegzét s más szerszámhoz nyult. Innenonnan is jött egy-egy löveg, mely neki szólt. Egyszer aztán, mikor azt hitte, hogy nem figye-

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — PASZTELLEK.

lik, ő is kihuzta a kezét a nyakán lógó muffból s lehajolt, hogy golyóbist csináljon.

Lopva indította el szemeit megkeresni a fiatal szolgabirót, épen az alispánnal beszélgetett.

Már-már meglóbázta kezét, mikor az az ötlete támadt, hogy odaállt a kövér Rajcsányiné háta mögé s onnan védett helyről követi el a rettenetes merényletet.

Feje zúgott, szive hangosan dobogott, a mig egyre hajtogatta magában: «A macska fél, de én nem félek.» Végre aztán csakugyan elhajította lapdáját s rémülten pillantott oda, hogy mi történt. Hát biz az szerencsésen a Noszty Feri mellét érte, talán épen a szive táján. Ki hitte volna, hogy olyan jól tud célozni.

Noszty elmosolyodott, leverte mellényéről a havat és tovább folytatta a beszélgetést az alispánnal, mintha semmi se történt volna. Oh Istenem, milyen borzasztók a férfiak!

Mari aztán úgy elszomorodott ettől, hogy bekisértette magát a két ugrifüles által a házba és ott leült a mamája mellé, megterhelt lelkiismerettel, hogy megint több titka, több bűne van egygyel. Pedig iszen nem tett valami nagyon roszat. Hiszen a többiek is mind így vihánczoltak, bolondoztak. Igaz, hogy ismeretlen embert dobott meg, de hát a többi leányok is elkövettek efféle pajkosságokat. Legfeljebb illetlenség, a mit csinált. Sőt az se, mert ezzel vélte megköszönni, hogy az új szolgabiró fölsegítette, mikor leesett. Aztán nem vette azt észre senki. Ő sem. Nem is hederített rá. Látszik, komoly ember. Pedáns hatósági közeg, szolgabiró, a kihez instancziával kell járulni

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — PASZTELLEK.

és nem hógolyókkal. De ha látták volna is, hát mi volna benne? A golyó el is tévedhetett. Érhette volna a szolgabirót arra az esetre is, ha valaki másnak van szánva, ha például a viczeispánt akarta volna eltalálni.

Ilyen mindenféle mentségeket talált, és a mint ezek már teljesen megnyugtatták, akkor vette észre, hogy voltaképen nem mentségeket keresett. Valami mást, a mit még nem talált meg.

Ezalatt gyorsan lehanyatlott a nap, de mit is ténferegne fent sokáig, mikor ugyis csak a fele napszámját végzi; nem melegít, pusztán világít, s azt is csak kedvetlenül.

A gyertyák és lámpák kigyúltak bent, az estével a szél is felkelt és belevegyítette dudolását a pecsenyék sistergésébe a Palojtay-portán, a vendégek lassankint beseregleltek a szobákba s mint a hogy a teremtéskor szétválasztattak bölcsen a vizek a szárazföldtől, Fruzina mama is külön kergette az ifjúságot az öregektől, hogy ne lássák az egymás gyengéit; ezek maradtak pletykázni és disputálni a balra eső szobákban, amazok pedig bevonúltak «hogy tetszik»-et játszani jobbra, míg a közbül eső pajtányi ebédlőben nagy tányércsörömpöléssel iregtek-forogtak tatárarczú, tenyeres-talpas szolgálók, rakván egymás mellé a terítékeket, a hogy a tekintetes asszony megparancsolta, jó sűrűn. **(Folytatása következik.)**

KÉT KIÁLLÍTÁS.

I.

Linek Lajos rajzai.

Hol van az a történetíró, a ki elég bátor és eléggé elfogulatlan tudna lenni ahhoz, hogy megírja az elmúlt évtived politikai történetét — nálunk? Ki érezne magában elég erkölcsi erőt és szilárdságot, hogy menten minden szeretettől és gyülölettől, minden pártszenvedélytől és indolencziától, hiuságtól, önzéstől

és tévedéstől, meg merje konstruálni a letűnt évtized magyar politikai kaleidoszkopját? . . . Csak a humoristában van ekkora bátorság, mert ő az egyedül csalhatatlan ezen a világon. Ő tudja, hogy neki mindig igaza van. A ki mindig egy oldalról és egy szempontból nézi a dolgokat: a fonákjukról; a ki nem gyűlölettel, nem mérges, keserű szatirával, nem epés szarkazmussal, hanem jókedvűen, kaczagva fordítja ki a fontoskodást és nagyképűséget a visszájára, annak feltétlenül tapsolunk mindnyájan, mert ösztönszerüleg érezzük, hogy a ki megnevettet bennünket, annak a részén van az igazság.

Ilyen mulattató históriát ír több mint tiz éve *Linek* Lajos — crayonnal és tussal. Az annalesek — az élczlapok — változnak, de a historikus, a karrikaturista maradt a régi, jókedvű bohém, a ki legfeljebb ha fricskával verekszik, ostorral soha. A minthogy inkább humorista is ő, mint karrikaturista. Nem tendenciákat hajszol, komikus helyzeteket keres. Bámulatos szeme van a kifigurázható alakok és helyzetek felismerésére; az adott pillanatban mindig ott fogja meg hőseit — nem a hol legsebezhetőbbek, hanem a hol legnevetségesebbek. De humora azért sohase bántó, sohase parlagi; nem vaskos, csak jóizű, egészséges humor ez, melyből kiérzik, hogy a kaczagtató is együtt mulat a kaczagókkal, sőt mulathat maga a médium is, a kinek rovására a művész tréfálkozik.

A *Nemzeti Szalon*-ban most látható *Linek-kiállítás* újból bizonyságot tesz róla, hogy a rajzdeszkán Linek a legkitünőbb politikai croquis-irónk. Abban a mintegy félezer darabot kitevő gyüjteményben, melyben Tisza Kálmántól Lengyel Zoltánig a magyar politika minden alakja és minden emlékezetes pikáns élménye ott mosolyog, nemcsak az ötlet, invenczió, jellemző erő és művészi temperamentum bősége szembeszökő, de a technika frissesége, elegáns könnyüsége és változatossága is, mely nála nem merevedett szárazzá és keménynyé, nem aprózódott kicsinyessé, hanem megmaradt közvetetlennek, mint a pillanatfelvétel, csakhogy mindig hűségesen simul és alkalmazkodik tárgyához.

LINEK LAJOS.

Ám szolgál a Linek-kiállítás meglepetéssel is. Mint a hogy a legtöbb komikusnak ambicziója, hogy eljátssza Hamletet vagy Lear királyt, *Linek* is áldozott titokban a komoly művészet múzsájának s most egész nagy kollekczióval pályázik a pasztell-festés babéraira. Hiszen ismertük Linek ebbeli kisérleteit eddig is, de a hogy ő maga nem vette komolyan azokat az átlagizlést szolgáló «édes» babaarczokat, melyekkel néha-néha megjelent — művásárokon, úgy nem vettük komolyan mi sem. De most mintegy ujjászületett a «Gyurkovics-lányok» alkotója. Finom természet-átérzései, illanó tenger-impressziók szerencsés odalehelése, néhány női arczképe és figurája, melyek vakmerő bravúrral és széles jellegzetességgel vannak a krétával kikanyarítva, a komoly művészi elmélyedésnek olyan óráiról beszélnek, melyek a humorista *Linek* — úgylátszik kétlelkű — egyéniségének új művészi értékmegállapitását követelik. Ha azzal a magas mértékkel mérjük is a művésznek ezt az új egyéniségét, melyet rajzaival ő maga állapíttatott meg magának, még mindig nincs mit félnie az újnak a régitől, — méltó hozzája.

II.

Pálya Károly képei.

Az is baj, ha a mester túlságos ambicióval oktatja a tanítványt, a tanítvány pedig minden kritika nélkül, vakbuzgó bámulattal tekint fel mesterére. *Pálya* Károlynak legalább, a ki most mutatja be munkáit a *Könyves Kálmán* termeiben, megártott az a lelkiismeretes atyai gondoskodás, melylyel a bátyja, *Pálya* Czelesztin őt a művészet ezerösvényü mezején évek óta kalauzolgatja: a fiatal festő egészen elvesztette egyéniségét. Ha ugyan egyáltalán kialakulhatott művészi egyénisége a tanulás amaz évei alatt, mikor a bátyja iránt való ösztönszerű ragaszkodás mellett erősebb hatást tettek rá a *Pálya* Czelesztin képei, mint maga a természet!

Nincs benne semmi rendkívüli, hogy a fiatal, szinte még kezdő *Pálya* képei majdnem a csalódásig hasonlítanak az idősebb, s így tehát véglegesen kialakult technikájú Pálya képeihez. Miként a művészetnél általában, a fejlődés első és végső fokán, a kezdetleges és a bevégzett alkotásokban sok a közös vonás, csak a közbeneső fokok különböznek egymástól, így van ez e festő-rokonoknál is. A kezdő *Pálya* a maga gyakorlatlanabb ecsetével azért igyekszik pontos, részletes topografiai felvételeket adni a természetről, mert így látta mindig mesterét tanulmányozni, de azt már nem vette észre, hogy az öregebbiknél e pontosság és határozottság csak arra való volt, hogy utóbb könnyed, átfogóbb kézvonással s kevésbbé aprólékosan adhassa vissza a természetnek egy-egy darabkáját, úgy, hogy benne *az egész* természet nagy benyomása visszatükröződjék.

Pálya Károly csak a részleteket látja, a ter-

KARRIKATURÁK.

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

megmosogatta barna kis csőrét, de hogy mártogatás közben szürcsölt-e belőle, nem tudtam kivenni. Legjobban ingerelték a tojáshéjak. Ugy látszott, izlett neki a fehér félgömbök aranyszinü pépje, csakhogy ez az élvezet borzasztó veszedelmekkel járt. És voltaképen ebből szövődik ennek a kis rajznak a bonyodalma.

Mert ugy állt a dolog, hogy a mi ebédjeinkhez nemcsak a Pipi formált jogot, hanem a Micike is. A Micike pedig a macska volt.

A macskát ugyan a gondviselés inkább az egerek ellen állitotta hadilábra, de privát diligentiából a kisebb szárnyasokat is üldözi s mint mellékételt fogyasztja. A macska tehát nem speciálista, sőt magasabb kulturáju állat lévén, a saját nemzeti ételei mellett az emberi konyha iránt kellő érzéket tanusít. A gazdasszonyok haragusznak ezért, pedig nincs igazuk, mert a macska előszeretetében a mi konyhaművészetünk iránt van valami hódolatszerű: »Nektek jobb ételeitek vannak, mint nekünk«. Egyszóval, beösmeri a mi beösmerendő s az olyanfajta ételnemühöz, a mit a természettől nyersen vesz át az ember, mint a körte, alma, szilva, hozzá se nyúl. A macskában karakter van.

Hiába minden, az a körülmény, hogy a reggeliknél, ebédeknél többnyire jelen volt a Mici is, bizonyos kényelmetlen szituációt teremtett a Pipire nézve. De nem azért volt diplomata, hogy kitérjen a kényes helyzetek elől!

Micit izgatták a veréb ugrándozásai, Pipire szintén nyugtalanitóan hatott a szép, nyulékony testű cica bizalmi állása a gyerekeknél. Előre látható volt, hogy ebből egyszer valami kellemetlenül végződő konfliktus támadhat. Mindnyájan éreztük ezt, de eszünk ágába se jutott, hogy a macskát féltsük a Pipitől és nem a Pipit a macskától.

Eleinte semmi nyugtalanitó jelek sem mutatkoztak. Két nyáron át éltek egy kenyéren, minden baj nélkül. A Mici megvetéssel nézte a verebet, mintha nem is léteznék számára. Gyorsan lakmározott, aztán átadta magát az ebéd után járó szundikálásnak vagy mosakodott. Ha néha rápislantott a még mindig szemelgető Pipire, volt a tekintetében valami sajátságos dölyf:

»Ne félj! ugy se kellesz te rusnya állat.«

De a Pipi meglehet okosabb volt nálunknál s a macska pillantásait igyen magyarázta: »Csak egyél egyél, ugy is nekem hízol.«

És világért se nyult a tojáshéjakhoz a macska jelenlétében, mert igy okoskodott

»Ha kiakarnám csipkedni a tojás belsejét, be kellene dugnom a fejemet a tojáshéjba s ha odadugnám a fejemet, akkor nem ügyelhetnék a Mici mozdulataira.«

A Mici észrevette a Pipi bizalmatlanságát s rémitően bosszankodott (mert mondom, a Mici karakter volt), hogy olyan kicsibe veszi valaki, őt a képviselőék macskáját, s fölteszi róla, hogy verébpecsenyére vágyik. Mert az már mégis csak a szegényebb macskaosztálynak való eledel.

(Vége következik.)

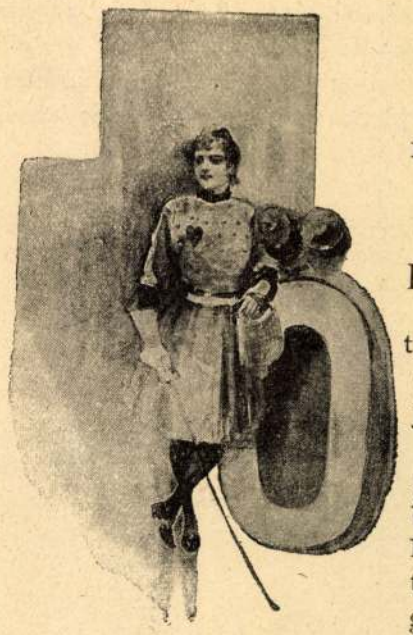

Olga.

Regény.

Irta: WERNER GYULA.

ELSŐ FEJEZET.

László Pál emlékei.

t évvel történetünk kezdete előtt László Pál jogász volt Pesten.

Egy márciusi reggelen szakadó hóban bolyongott ide-oda. A hó belepte a házak tetejét és sűrű fátyol gyanánt ereszkedett az ember szeme elé.

Bolyongásában egyszer csak megállott. A csendesülő szél fúvása hallatszott messziről, behorpasztva egy magában álló nagy sátor ponyváját. A sátor körül vont árok tele volt hóvizzel, a megázott sátorponyván egy lehajlott, kedves leányfej körvonala látszott.

A sátor felett roppant címtáblát pillantott meg: »Solymosi Gerő versenyvívó, a világ bajnoka.«

Pál belépett a sátorba, s a világ bajnokában egyszerre ráismert hajdani tanitójára.

Egy kicsit meghizott, egy kicsit megőszült, orra a sok ivástól megveresedett, de egészben véve nem sokat változott tizenöt év óta, amikor László Pált írni, olvasni tanitotta.

Erőteljes, hatalmas vállán most is az a büszke tartású, hátraszegett fej nyugodott, a mely őt a felvidéki falusi iskola sűrű páráiban, a régi festők Jupiter-főihez tette hasonlóvá.

Egy ideig nézett, aztán habozás nélkül a Pál nyakába ugrott, két oly csattanós csókot nyomva arcára, hogy a sátor mélyében valaki hangos kacagásra fakadt.

Tizenöt éves lányka lépett elő, s megsimogatta a világ bajnoka arcát, kiváncsi oldalpillantást vetve az ifjura.

— Nos, öregem, hisz olyanokat szólt a csókod, mint egy ágyú. Ha az a bécsi hercegnő feltámadna!

Az öregnek csak ez kellett. Belekezdett ismeretes mondókájába.

— Haj, haj! Bécsben szép napokat töltöttem. Zene, bor, hercegnő, szerelem, sok pénz, fiatal vér! Oda van, oda van!

— Dehogy van oda, papa. Hiszen sokszor mondod, hogy mind az a szép zene, a mit valaha életedben hallottál, ide szorult. — Torkára mutatott. — Tralalala.

— De hiszen, — az öreg itt leányára nézett, — ti nem is ismeritek egymást. Ez a derék fiatal ember László Pál; a lelkecském meg itt, a leányom.

— Leánya, Gerő bátyám? Szép leánya van, mondá Pál eléggé bamba képpel.

— Ugy van, lelkeim. Tizenhat éve házasodtam meg, az asszony meghalt, mikor ezt a halacskámat szülte.

A »halacskám« meg is érdemelte e kényeztető nevet: olyan gömbölyű, sima, fénylő volt minden izében, mint egy kis aranyhal, s oly rövid lélekzettel nézte az ifju hosszú alakját, mint a halacska, mikor levegőért a víz fölé üti a fejét. Aztán, mint a viz alá bukó hal, fürge mozdulattal tünt el a sátor egy elkülönített rekeszében. Egy kis hullámzás maradt utána. Pál legalább úgy gondolta, hogy joggal hullámzásnak nevezhető az az idegen, édes érzés, a mely a szivébe vette magát s amely a fejtől a szívhez, a szívtől a fejhez mozgott halkan.

Solymosi és az ifju leültek egy csomó üres zsákra. Kitünt, hogy a »világ bajnoka«, a ki virágkorában elég jól vívott, most városról-városra kóborol s mindig van mit ennie. A mesterség jövedelmező, főleg leányának vannak férfitanitványai.

Pál elszomorodott. Mily szép leány, be kár érte, gondolá.

Solymosi szemeit nem kerülte el ez az elborulás.

— Itt vagyok én, mondá, mintegy felelve az ifju titkos gondolatára, s mellére ütött kérges öklével. Ez a sátor szent, s a halacskának van magához való esze.

A beszélgetés itt megakadt, mert belépett három fiatal úr, a kiket bizonyára nem a »világ bajnoká«-nak vívó tudománya csalt ide. Fővárosi gavallérok voltak, a kik egy jó tréfáért s egy pár ragyogó szemért nem tartják méltóságukon alólinak meglebbenteni egy vásártéri ócska sátor ponyváját. Fényes cilinderük, kifogástalan lakktopánjuk s divatos öltözetök kápráztató hatást tett Solymosira, a ki Pált a faképnél hagyva, elébük szaladt.

A kis lány víváshoz felkészülve lépett elő a rekeszből.

Szép jelenet volt. Az úrfiak egyike állott szemben a fiatal leánynyal, a ki ajkait összeharapva, villogó szemmel, mereven kinyujtott karral csapott össze ellenfelével. A vívótörök szikráztak. Kellemmel mozgott, biztosan háritott a kis lány és egyenes, villámgyors döfései voltak.

A másik úrfi az oszlophoz dőlve nézte a viaskodást.

— Barátom, ez a kis lány kettőnkkel vív egyszerre; veled vívótőrrel s velem a szemével. Te csak parirozod, de én visszavágok.... Teringettét, ujra szúrást kaptál. Jenő, te ma nagyon ügyetlen vagy. Én talán jobban megbabonázom a kicsikét... Mit?

Az árnyékban figyelő László Pál Matild arcán valami félelmes örömet látott átfutni, de a másik pillanatban már lesütött szemmel, leeresztett vívótőrrel látta őt állani a gúnyolódó uracska előtt, a ki hanyag kényelemmel vizsgálta meg fegyverét, s a hegyén lévő szarvasbőrgombbal bibelődött.

— Ha legyőzöm, aranyos, ugy-e megcsókol? Na, ne haragudjék, kicsike.

Összecsaptak. Az úrfi már harmadszor találta a haragjában felhevült, vigyázatlan kis lány mellét, mikor fénylő félkört írt le az ingerelt kis lány fegyvere és gombja teljes erővel csapódott a gavallér arcába.

— Nem szabályszerű, mondá a férfi hidegen, de a kis lány vívótőre ekkor már a másik oldalról érte arcát.

Az égő pirosság dacára, a mely egész fejét elboritotta, még tovább akart vívni, de észrevette, hogy Matild vívótőréről a gomb leesett s a karcsú, haragos kis lány meztelen fegyverrel, elváltozott arccal tör feléje.

Hátralépett, aztán a rémülten elősietö, bocsánatkérést hebegő Solymosinak vállát veregetve, mondá:

HINTÁN Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

1908. XII. 38. sz.

Feje fölött holló . . .

Irta Lovik Károly

I.

A naszályi négyezer holdas birtokot az utolsó Zernyesth elhunyta után a solti gróf örökölte. Amikor az új tulajdonos egy esős napon, bécsi palotájában, a gazdatisztek jelentéseit nézegette, a következő sajátságos tételek ragadták meg figyelmét.

aug. 13.	Garas Pettinek	6 pár csizma,
szept. 13.	dtto	5 oldal szalonna,
dec. 13.	dtto	3 trombita lőpor,
jan. 13.	dtto	2 hordó sör.

— Ki ez a rejtélyes Garas Peti? — kérdezte a gróf titkárjától.

A szekretárius böngészni kezdett az aktákban, a végrendeletben, a birtokleirásban, az inventáriumban, s aztán így válaszolt:

— Garas Peti az elhunyt Zernyesth Miklós gróf ő méltósága rendelkezése alapján kapja a fölsorolt természetbeni dolgokat. Ami Garas foglalkozását illeti, ez az ember szegénylegény, s nehogy emberéletben kárt tegyen, a megboldogult méltóságos úr kiegyezett vele s minden hónapban — ahogy az a multban sok uri birtokon szokás volt — bizonyos járandóságokat adatott ki neki.

A naszályi nábob mosolygott.

— Hogyan? Magyarországon még vannak szegénylegények?

— Úgy kell lennie, — bólintott a titkár, — mert a gazdatisztek mind megbizható emberek, akiket a birtok átvétele után hosszabb ideig a főváros legügyesebb detektivjeivel ellenőriztettem.

— Szeretnék egyszer egy eleven szegénylegényt látni, — szólt a gróf. — Ha a jövő héten lemegyünk Magyarországba, juttassa eszembe a dolgot.

II.

Pár hét múlva a gróf, több barátja kíséretében, le utazott Naszályra. A bécsi urak és hölgyek vígan lovagoltak, vadásztak, táncoltak, s amikor egy napon már belefáradtak a mulatságba, a házigazda így szólt hozzájuk.

— Ma este olyasmit fogtok látni, ami ritkaságban vetekszik a bölénnyel. Hat órára öltözzetek jól föl, ki fogunk szánkózni a Vályu-csárdához.

— Mit fogunk látni? — kíváncsiskodtak a hölgyek. — Mondja meg gróf! Talán tüzijátékot vagy farkasvadászatot rendez?

— Nem, — felelt a háziúr mosolyogva. — Eleven szegénylegényt fogok bemutatni.

Az asszonyok elsikoltották magukat, de amikor a gróf minden látogatójának egy koromfekete Browningot nyujtott át, megnyugodtak, sőt utóbb igen mulatságosnak találták az ötletet és a ritka alkalomra való tekintettel legszebb prémjeiket rakták föl magukra.

III.

Szomjas Áron, az öreg kasznár, akinek ügykörébe Garas Peti tartozott, körülményesen elmagyarázta volt a grófnak, miként bonyolódik le a szalonnák, lőporok, miegyebek ügye a szegénylegénnyel. A dolog így állott.

Garas Peti sohase mutatta volt magát a kastélyban vagy a gazdatiszteknél. Évtizedes megállapodás volt, hogy minden hónap tizenharmadik napján az előírt természetbeni járandóságot kivitték a félig beomlott Vályu-csárdába (a régi híres betyártanyába), ott lerakták a küszöbre s azzal az átadás be volt fejezve. Reggelre a lőpor, vagy a szalonna vagy a csizma eltünt: Garas Peti az éj homályában jött el érte, titokzatosan soha föl nem ismerve, soha meg nem feledkezve a 13-iki dátumról. Az átvétel jeléül nyáron egy szál rozmaring, télen egy zöld fenyőgaly feküdt az ivószoba ablakrácsában.

IV.

Csikorgó téli este volt, amikor a jókedvü társaság útnak indult a Vályu-csárdába. A szánok, nehogy gyanút keltsenek, csak a folyóig mentek, onnét a hölgyek és urak gyalog tették meg az utat a füzesig, amelynek ódon törzsei közé rejtőzve várták a fejleményeket.

Már kilencre járhatott az idő, amikor a behavazott síkságon lépések recsegése hallatszott, s a szomszédos nyárfák közt egy emberi alak jelent meg. Bár a társaság tíz emberből állott, azért mégis bizonyos izgatottság vett rajtuk erőt, az urak elővették a Browningot s a hölgyek szorosabban simultak gavallérjaikhoz.

Az éjjeli vándor lassan, meg-megállva, mint a pusztai róka haladt; nyilván ügyelt rá, nehogy valaki észrevegye. Egy ideig csak fekete körvonalak látszottak a homályban, de aztán egyszerre kibujt a hold és teljes erővel vetette rá fénysugarát a titokzatos betyárra.

— Ah! — kacagott föl az egyik asszony. — Hiszen ez egy aggastyán.

Csakugyan: egy galambősz, sánta ember ballagott a havon. Alakja meggörnyedt, jobbjában görcsös fűzfabotot szorongatott, vállára öreges bekecs borult. Az egész ember inkább árnyékhoz, mint szegénylegényhez hasonlított.

A gróf előbb bosszankodott, de aztán nevetett.

— Persze, hogy aggastyán! — mondta zsebrevágva Browningját. — Nekem már Bécsben gyanus volt a dolog. Az utolsó komoly szegénylegényt köztudomás szerint a hetvenes években látták az Alföldön s azóta innen-onnan negyven év mult el. Mindnyájan megöregszünk, még a betyárok is.

Az éjjeli vándor a szavak iránya felé fordította a fejét, aztán meghökkenve állott meg. Egy pillanatig nem tudta mit csináljon, majd hirtelen eldobta bekecsét és bukdácsolva, mint a meglőtt nyúl, a nád felé kezdett szaladni.

— Hahó! Megállj! — kiáltotta a házigazda. — Megállj! Nem bántunk!

Garas Peti azonban nem hitt a szónak. Öreg lábait sebesen szedegetve menekült a havas síkságon, közbe ijedten nézegetve hátra.

A gróf, aki fiatal korában pompás atléta volt, hirtelen lelökte bundáját és utána iramodott a betyárnak. A harc hamar eldőlt. A patak szélén a szegénylegény megcsúszott, elbukott, s mire föl akart tápászkodni, üldözője már a vállára tette kezét.

— Mit akarnak tőlem? — szólt az öreg haramia összehúzva magát, mint a kutya, amikor botot lát.

— Semmit, cimbora, semmit, — felelte a gróf és talpra segítette az áldozatot. — Bejösz velünk a kastélyba és megiszol egy pohár meleg bort.

A betyár gyanakodva nézett üldözőjére.

— Nem adnak ki a pandurnak? — kérdezte, mert ijedtében hirtelen megfeledkezett róla, hogy a pandurok ma már csak a vármegyeház padjain pipázgatnak vagy a polgármester szobáját söprik.

— Szavamat rá, hogy nem lesz bántódásod, — jelentette ki a naszályi nábob határozottan. — Egy-kettő, ülj föl a szánra a kocsis mellé.

V.

Egy óra mulva a kastély ebédlőjében ült a társaság: jókedvü urak, szép asszonyok, köztük kisértetiesen lengő hajszálakkal, viaszk-sárga, barázdás arccal

A budapesti premier-közönség

— Egy magyar ujdonság bemutatóján. —

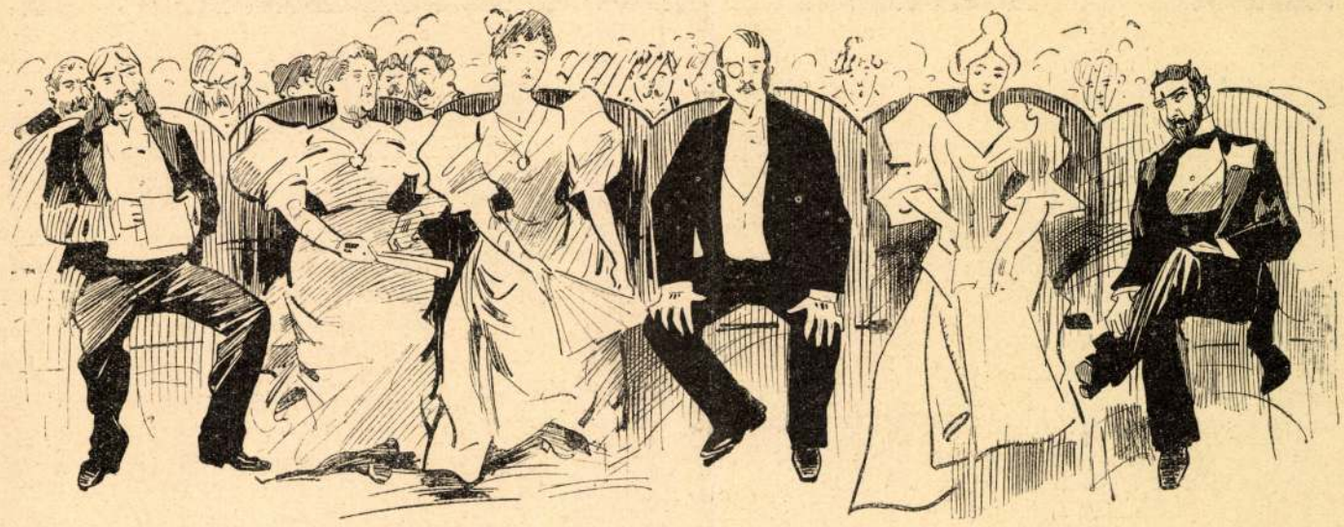

I. felvonás. A színpadon kacagtató félreértések folynak.

II. felvonás. A dráma cselekménye megrenditően komoly fordulatot vesz.

III. felvonás. A bonyodalmak szövevényébe világosság kezd áradni.

Ujdon 1895. I. 3.

KÉPEINK.

Látogatás az atelierben. A jó festmény kezd már nálunk is — kisebb mértékben ugyan mint külföldön — az úri fényüzés szükséges kellékévé lenni. Az emberek kezdik megérteni, hogy a ki ezüst kanállal eszi a levesét és gyémánt fülbevalót tesz a felesége fülébe, az épp oly kevéssé függeszthet barbár olajnyomatot a szalonjába, miként — hogy egy drasztikus hasonlattal éljek — nem járhat bocskorban. A festményekkel együtt divatba kezdenek jönni a festők is és a társas emberek kiváncsi érdeklődése fokozott mértékben fordul a festői műtermek felé, melyeknek fantasztikus keretében menedékre talált a mai kor poézisének egy jókora része.

A festők nem szokták túlságos elragadtatással fogadni a nagyközönség érdeklődésének azt a részét, amely — rendesen sürgős munka idején! — kiváncsi látogatók alakjában kopogtat be műtermeikbe. Az a látogató azonban, a kit Jendrassik Jenőnek a műcsarnokban kiállitott képe ábrázol, igényt emelhet a munkájába mélyedt mester elnézésére, lévén a látogotó csinos és fiatal. Föltesszük, hogy valami rokona a mesternek — mert hiszen különben az illemtudó Jendrassik bizonyára gárdedámot festett volna melléje, — és ez esetben élénken el tudjuk képzelni a látogatás lefolyását. A látogató mindenek előtt bókot mond a mester művészetére.

— Milyen ügyes maga! Hogy is tudja ezt megcsinálni?

Aztán szakértő véleményt nyilvánít a munkában levő kép részleteiről.

— És azok tehenek? Milyen édesek!

(*Édes* tehenet festeni, ez tudvalevőleg minden ambicionált festőművész vágyainak netovábbja...) Következik aztán a művész megpróbáltatása. A látogató körüljárja a műtermet, a szeme kutatva fut végig a megkezdett és félbehagyott, költői rendetlenséggel szerte dobált vázlatokon és képeken. Végre megakad a szeme egy kartonon, lehetőleg olyanon, a mely női fejet ábrázol.

— Milyen kedves! És ezt így heverteti? Igazán kár!

A mester meghajlik végzete előtt.

— Ha elfogadja ezt a silányságot...

Hogy elfogadja-e?

— A nevét rá! Hamar írja a nevét rá!

Aztán elpárolog zsákmányával és a mester nyugodtan folytathatja a munkáját — a következő látogatásig.

Beszélhetsz jó vitéz!... Gyönyörü téli idő volt. Alacsony friss hó boritotta a földet, mindenütt lehetett látni az erdőben a vadak nyomait. Szebb vadászidőt már nem teremthetett az isten. Hirtelenében össze is verődött a falusi kompánia: az erdész, az uradalmi tisztek, meg a nótárius, a kit már azért is szívesen vittek magokkal az edzett nimródok, hogy legyen bűnbak, a kivel évődhetnek.

A jámbor férfiu egész alakjáról lesír az irodai foglalkozás keservessége, abban bizony nem valami túlságosan fejlődnek az izmok, hanem annál több alkalom kinálkozik általa az elgöthösödésre. Most is első dolga volt lekötni a fülét, hogy le ne csipjen belőle egy darabkát a hideg. A többi oda se néz ennek a kis télnek, a mi a nótárius urat hideglelőssé teszi.

De ha csak az lett volna: akkor inkább szánnák, mintsem kinevetnék.

Hanem a balsorsa úgy akarta, hogy mindjárt az első vadat elhibázta az árva. Apró hajtásokat csináltak s alig kezdtek a völgyben mozogni a hajtók, ész nélkül vágtatott egy nagy nyúl, egyenest a nótáriusra. A szánandó Nimród úgy mellé durrantott, hogy a megmekült tapsifülesnek minden utódja áldani fogja érte.

De volt is haddelhadd, mikor a vadászok a hajtás után összejöttek. A nótárius váltig bizonyítgatta, hogy »de kérem, de esedezem, így volt, úgy volt, megcsúsztam ezen a szent helyen, az az oka, hogy elhibáztam! Különben úgy lehet, meglehet kérem alássan, hogy megsréteztem; talán utánakéne menni!«

Na iszen, akkor mossák csak meg isten igazában a fejét.

Ráförmed az erdész, boszuságot tettetve, de igazában szörnyű jó kedvvel:

— Beszélhetsz jó vitéz! ösmerünk már! Ugyan micsoda ember az ilyen, a kit még egy nyúl is levesz a lábáról? Neked ugrott, attól buktál el ijedtedben. Oszt' *te* lőtted volna meg? Nézd csak a hátad mögött a nyomát, milyen szép nagyokat ugrott a lövés után. Kutya baja annak. Beszélhetsz jó vitéz!

A nótárius ümmög, dadog s erősen fogadkozik magában, hogy egy országért se jön többet ezek közé a kötekedő fráterek közé, de azért bizonyosak lehetünk benne, hogy a mint ujra hívják: beköti a fülét s cammog megint a többi után, ki, az erdőre, mert nemcsak a halál ellen, de a szenvedély ellen sincs ám orvosság.

B. I.

IRODALOM.

Gyulai Pál. A régi magyar irodalom előkelő tradicióinak egyik tiszteletreméltó — ha mindenki előtt nem is rokonszenves — képviselője, Gyulai Pál, a kinek ötvenéves jubileumát nagy csendben most ünnepelték meg (helyesebben talán: a kinek jubileumán most siklottak át) az irodalmi körök. A zajos jubilálástól való mogorva tartózkodás jól illik Gyulaihoz, a nyerseségig igazmondó, a makacsságig következetes Gyulaihoz, a ki évtizedeken át mint a tagadás szelleme, éles, gyakran epés, de mindig jóhiszemü kommentárral fogadta az irodalom uj termékeit. Jellemző reá nézve az a történet, a mely ifjabb éveiből fenmaradt. Egy fiatal költő, a kinek verseit maró gúnynyal birálgatta, elkeseredésében kihívta Gyulait párbajra. A párbaj megtörtént és a kri-

tikus, a ki golyót kapott a lábába, elbukott. A poéta holtra ijedten sietett ellenfeléhez, a ki ezzel a mondással fogadta:

— Lőni tudsz, de verseket írni még se tudsz!

Ez a mondás jellemzi az igazságszeretet makacs bajnokát, a ki nem könnyen alkotott magának véleményt, de kész véleményéről sohase mondott le. Ez az oka, hogy volt idő, amikor a kezdő poéták és a titkos drámairók őt tekintették a telhetetlen Molochnak, amely elnyeli minden reményüket. Kimondott nézetétől még akkor sem tért el, ha megcáfolta a siker, mely a kezdő poétát megtette a nemzet koszorus költőjének. Ezért kolportálták róla a következő tréfás szójátékot.

— Miben különbözik az isten Gyulai Páltól?

OLGA.

Eredeti regény.

Irta: WERNER GYULA.

(Folytatás.)

Az Olgáék hintaja belekerült e lassan folyó emberáradatba, s mivel a zarándoklók idegen földről valók voltak s a nábob családját nem ismerték, nyugtalanul, gyanakodva nézegették a szerecsenfiút, a ki a bakról rájuk vigyorgott, mint valami apró, utálatos majom, s mikor a kocsis nem vette észre, egy óvatlan pillanatban kiöltötte a nyelvét a Szentszűzet vivő leányokra. Azok megijedtek a kis szörnyetegtől és sikoltozni kezdtek.

A tömegben csak egy ember volt, a ki megismerte a Virágháti fogatát s az az egy ember ellensége volt. A nábob a mult télen elcsukatta, mert béresgazdája lévén, éjszaka feltörte a magtárt és husz zsák buzát ellopott. Nem tudták rábizonyitani s azért néhány hónapi fogság után szabadon bocsátották, de a faluban nem volt többé maradása, el kellett költöznie messze idegenbe.

Hirtelen átlátta, hogy a babonás nép félelmét és megzavarodását hasznára fordíthatja, s a nábob házanépét, szemefényénél féltettebb leányát bajba hozhatja, ha a kedvező alkalmat ügyesen fel tudja használni.

— Látjátok atyafiak, suttogta a közelállóknaknak — az a bakon ülő fiókördög a Belzebúb fia. Ni, hogy csikorgatja a fogát a Szűzanyára. Jég veri el a határaitokat, buzátokat megeszi a rozsda, a krumplitok a földben rothad meg s a házatokra rászáll a veres kakas, ha el nem kergetitek.

Szavaira zúgás támadt. Az énekek és imák közé szitkok vegyültek, mint hófehér galombok közé fekete varjak. A lobogók idegesen megrándultak, lerongyolt, felingerült alakok szorosan körülfogták a hintót.

— Az ördög, az ördög! kiabálta harminc-negyven torok. A lovak megijedtek s nyugtalankodni kezdtek. Karcsú, hosszú nyakukon végigfutott a félelem remegése. Erős kezek ragadták meg a hintórudat, a lovak kirúgtak, az asszonyok sikoltoztak.

A kis bolondos szerecsen úgy kacagott, hogy a könyei folytak, sejtelme se volt a veszedelemről, a melyben fekete bőre forgott. Flóri néni arca fehér lett, mint a fal, szempilláin könyü reszketés futott át, nem tudott kiáltani, csak hátraesett ülésében tehetetlenül, közel volt hozzá, hogy elájuljon.

»Le a fiókördöggel, le az urakkal!« — kiabálta a Virágháti elcsapott béresgazdája somfabotját rázva és szitkozódva, mert a türelmét veszitett kocsis jól a nyaka közé vágott az ostor hegyével.

Általános orditás követte szavait. Olga is elsápadt s remegve húzódott hátra, mert többen feléje nyultak. Napernyője nyelével ráütött egy vakmerő kézre, a mely karját ragadta meg.

— Ne érints, mondta s a veszedelem pillanatában csodálatosan visszanyerte bátorságát. Ne érints, — mondta még egyszer, oly hangon, mintha szobaleányát utasítaná rendre, a ki ügyetlenül fésüli a haját.

A hintó ingott, s azon volt, hogy az országut töltésén lezuhan. Az ideges, jóvérű lovaknak egész testük reszketett, fejüket egymásra hajtották, hátulsó lábuk — mint a veszélyes mélység felett függő ember karja, mikor az utolsó fagyökérbe kapaszkodik, — görcsösen megfeszült. A bentülők érezték, hogy a hintó lefelé csúszik... Emberi erő már nem segíthetett.

Ekkor az egyik oldaluton tompa dördülés hallatszott, olyan mint nagyon messziről közeledő zivataré.

»Isten szava,« kiáltá az elcsapott béresgazda, míg kidagadt szemei fürkészve jártak körül a tömegen. Tekintetéből aljas bosszú látszott, s a mint a szeme arcról arcra járt, úgy volt, mint a ragadós kórban szenvedő, a ki házról-házra járva, mindenütt maga után hagyja a betegséget, mely őt borzongatja meg.

— Isten beszél, kiáltá ujra, s a babonás nép elhitte. Pedig a dördülés hintótól eredt. A kasznár ült

FARSANG A JÉGEN.

Az *Uj Idők* számára rajzolta Linek Lajos.

1895. I. 7-2

— No, ugyan mit csinálna?

— Nyomban fölmenteném mind a kettőjüket a szolgálattételtől.

Vidáman mosolyogtak ez évelődésre, pedig volt benne egy kis komolyság is. A kisasszony olyanformán érezte, hogy az urak gyors megérkezése valami kellemes helyzetből zökkentette ki, de mindez csak zavarosan jelentkezett fejecskéjében. A feltünő hasonlatosság lepte meg, de még azzal se volt tisztában, hogy valóságos hasonlatosság-e az, vagy csak emlékeztetés a somlyói vadászra. És a hang is, csodálatos, mintha a hang is az lenne. Meglehet, képzelődés, beteges érzékek, homályos álmok űznek vele csalfa játékot. Noszty Ferencznek, az új szolgabirónak mondta magát. A Nosztyak nagy urak, templomok patrónusai. Hatalmas középületek, romban heverő várfalak beszélnek róluk, a köztermekben felfüggesztett ősi arczképek, buzogányos, pánczélos lovagok viselik ezt a nevet. S maga ez a Noszty Ferencz, mint a náluk megfordult vendégek elbeszéléseiből tudja, előkelő, finnyás úrfi, volt huszártiszt, a ravasz, hatalmas képviselőnek a fia, mit keresett volna a pápai csizmadiák és mesterlegények közt? Bolondság ilyesmit elképzelni és mégis sokért nem adta volna, ha csak egy perczig hagyják még vele beszélni, csak még egyszer nézhette volna meg jól, csak még egyket szavát hallhatta volna. Mindezek torlódtak össze fejében, s szivébe nyilallott ez a vágy, nem birt tőle szabadulni.

De hasztalan, vége volt, elmúlt, mint a füst, az érdekes idegen eltűnt a sok bámész tarkabarka úri nép közt s tekintetével nem merte kutatni, nehogy a gavallérok észrevegyék, a kik már az imént is szinte bántó módon szorították hátra Nosztyt, mintha boszankodnának, a miért fölemelte, mintha valami olyanba ütötte volna az orrát, a mi az övék.

Ohó, drága uracskák! Még nem vagyunk annyira! Kezét mérgesen ökölre szorította. De ki vette volna azt észre? Hiszen a keze a muffban volt.

A két gavallér közrevette, mindenik egy-egy karját fogva, elvitték onnan, sebesen röpülve tova hármasban, mint a nyil. Az volt a helyzet, hogy Tóthné a két ifjúra bízta Marit, Mari pedig azzal pajkoskodott, hogy meg akart tőlük szökni, természetesen csak játékból. Egy ilyen megszökésnél esett le az imént, — a két «zsandár» megfogta és erőszakkal utaztatta fel és le a nagy jégmezőn. Csak mikor már elfáradtak, hagyták, hogy egy kicsit kifújja magát és hogy ők egy kicsit udvarolhassanak. Mari azonban szemlátomást únta magát s kedvetlenül felelgetett arra a tömérdek badarságra, a mit az aranyifjúság udvarlásnak nevez. Minden jel oda mutatott, hogy most is meg akar szökni, de most már talán nem is egészen játékból.

A két zsandár minden mozdulatát, minden tekintetét leste, — a tekintetének pedig nem birt parancsolni, hogy ne kutasson, valahányszor a tónak a kastély-kert mögötti széléhez ért, a hol a vendég urak és hölgyek, paraszt menyecskék, suhanczok nézték a festői látványt.

— Keres valakit? — kérdé a gyanakodó Krackner.

— Azt hiszem, — felelte gépiesen.

— Hogyan? Maga nem tudja, ha valakit keres, hogy bizonyosan keresi-e?

— A mamát nézem, — dadogta zavarral.

— A mamát? Hiszen a mama bent ül a meleg kályha mellett s azt mondotta, hogy semmi szin alatt sem jön ki. Azért bízta ránk magát, hogy őrizzük meg.

— Akkor legalább mulattassanak!

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

— Hiszen mulattatnánk mi, de ha nem akar mulatni.

— Az csak annak a jele, hogy nem nagyon találékonyak és hogy én meg már nagyon fáradt vagyok.

— Hahó, van egy ötletem! — kiáltott fel a báró. — Várjanak egy kicsit!

Egy iramodással átröpült a túlsó partra, a hol Krackner báróné üldögélt, egy számára kihozott öreg karszékben, az iringázó leányait tartva szemügygyel.

— Kelj fel mama, add ide a székedet, — mondá a bárónőnek.

— Minek az neked? — kérdé a tábornokné, a lorgnettjén nézve meg a fiút.

— Kell a karriéremhez, — felelte nyeglén a fiatal úr.

— Eredj, te rosz fiú! Mindig áldozatokat kívánsz tőlem!

S ezzel felkelt, Arthur pedig megfogta a karszéket s mint valami pelyhet, hajtotta maga előtt, míg csak oda nem ért Marihoz.

— Üljön bele kisasszony, ha fáradt. Voltunk eddig lovagok, leszünk ezután lovak, tolni fogjuk. Hát nem jó ötlet ez tőlem?

Mari beilleszkedett a karszékbe, a két udvarló pedig belefogódzott hátul s mint a szánkót szokás, csúsztatta maga előtt, hol lassan, hol sebesen, a mint parancsolva volt, biztatva egymást: Gyi Lámpás, Ráró!

Közbe még beszélgetni is lehetett.

— Hallotta-e, hogy nagy főispáni bál lesz a farsangon? — ujságolta a biró.

— Ah! — mondá Tóth Mari unottan.

— Még pedig kettő is, — sietett jólértesültségét bizonyitani a báró is, — egy úgynevezett általános bál, melyre meg lesz hiva minden jobb család a megyében, tudja, egy afféle «jó kabátok bálja», a másik pedig egy szükebb körű, melyre csak az arisztokratikusabb családok kapnak meghivót. Ez lesz az igazi. Sapristi, erre elmegyünk. Lábnak Patikárius Pestről, gyomornak Sacher Bécsből.

— Ott úgy látszik, olyanok lesznek, a kiknek csak lábuk és gyomruk van.

— Hahaha! — kaczagott a kis báró. — Maga ma ballábbal kelt fel, szép kisasszony és sapristi, az epécskéjét rajtunk, az arisztokráczián tölti ki . . . hahaha. Nagyon kedves.

— A főispánné már meg is érkezett tegnapelőtt, — egészité ki a legfrissebb híreket Sipos István. — Nagy fogadtatás volt a vasútnál.

— Szép asszony? — kérdé a bárócska. — Láttad?

— Átkozottul szép.

— A Nosztyak mind szépek, keskeny lábaik és picziny füleik vannak.

— Ugy? A főispánné tehát Noszty-leány — kérdé Mari.

— Noszty Vilma.

— Ugy gondolom, egyetlen leány — mondotta Mari, pedig tudta, hogy egy fivére is van.

— Dehogy. Egy fivére is van. Az új szolgabiró, Noszty Ferencz.

— Miféle ember?

— Nem valami jó firma — jegyezte meg az elnök.

— Melyikük ismeri?

Egyikük se jelentkezett.

— Pedig itt van a társaságban Palojtayéknál.

— Melyik az? — érdeklődött Krackner.

— Én nem fogom megmutatni. Majd kitalálhatja a keskeny lábáról és a kicsiny füleiről, melyek a Nosztyék tulajdonát képezik.

— Magának nagyon rosz nyelve van, kisasszony.

— Nekem? Miért?

— Mert ezzel körülbelül mindazt elsorolta, a mivel még birnak a Nosztyak.

— Tönkre mentek?

— Valami háromszáz holdja van még az öregnek, de tele adóssággal s az is haszonbérbe van adva tizenkét évre.

— Hop! Tisztelt lovak! — kiáltott fel most Mari élénken. — Alljunk meg, — azaz forduljunk jobbra! Ott valami történik.

— Csakugyan, tartsunk arra!

Biz ott csata volt. A Palojtayék vendégei, a kiknek nem volt korcsolyájuk, hanem csak nézni jöttek a fiatalságot, apránkint megúnták magukat, mint a Mátyás hadai a Duna jegén. Ebben a nagy semmittevésben, üres locsogásban valamelyik pajzán menyecske (ha jól tudom, a csintalan Pataky Istvánné) egy hógomolyát gyúrt és megdobta vele a viczeispánt, a ki fiatal korában udvarolt neki, mire az alispán, mint udvarias, gavallér ember, hasonlóan egy hógolyóval visszadobta a szép asszonyt. Hiszen csak felelni is kell az ilyenre és végre csupa tréfa az egész. A viczispánnét azonban, noha ma van először úri társaságban, mióta Rágányosék mulatsága palotahölgygyé avatta, megmarta erre a zöldszemű szörnyeteg, s szemet szemért, ha a férjemuram úgy tesz, eb ura fakó, ő sincs fából, nosza hamar ő is gyúrt egy hógalacsint és a daliás Ulrik János főcsendbiztost szemelte ki incselkedési tárgyúl. Lett nagy nevetés ezekre a jelképes udvarlásokra s uczu neki, egy bolond százat csinál, az egész társaság elkezdte egymást hólabdákkal paskolni. Mint a ragadós nyavalya, elharapódzott boldogra, boldogtalanra, keresztül-kasul, össze-vissza röpködtek a hólabdák, mintha fehér galambok szállnának, kergetőznének és egymást kereszteznék a levegőben, valóságos konfetti-játék kerekedett ki belőle, — ámbár annak akkor még hírét sem hallották Bontómegyében. Sikongatás, panasz, vidámság, kaczaj támadt nyomában, a kezük beledermedt, a toillettek megnedvesedtek, némelyiknek a szemébe csapódott a hógalacsin s tele lett még az inggallérja is hó-pihével, de mindegy, azért ők mégis jól mulattak.

Kis vártatva Marit is oda szállították lovagjai, lecsatolta a korcsolyáját s elvegyült a csintalankodók közé. Szerette volna lerázni a két gavallért, de azok sehogy sem akartak elmaradni s ha egy kicsit odább mentek is, csak azért tették, hogy megdobálják. Ámor ma letette tegzét s más szerszámhoz nyult. Innenonnan is jött egy-egy löveg, mely neki szólt. Egyszer aztán, mikor azt hitte, hogy nem figye-

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — PASZTELLEK.

lik, ő is kihuzta a kezét a nyakán lógó muffból s lehajolt, hogy golyóbist csináljon.

Lopva indította el szemeit megkeresni a fiatal szolgabirót, épen az alispánnal beszélgetett.

Már-már meglóbázta kezét, mikor az az ötlete támadt, hogy odaállt a kövér Rajcsányiné háta

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL. — PASZTELLEK.

és nem hógolyókkal. De ha látták volna is, hát mi volna benne? A golyó el is tévedhetett. Érhette volna a szolgabirót arra az esetre is, ha valaki másnak van szánva, ha például a viczeispánt akarta volna eltalálni.

Ilyen mindenféle mentségeket talált, és a mint ezek már teljesen megnyugtatták, akkor vette észre, hogy voltaképen nem mentségeket keresett. Valami mást, a mit még nem talált meg.

Ezalatt gyorsan lehanyatlott a nap, de mit is ténferegne fent sokáig, mikor ugyis csak a fele napszámját végzi; nem melegít, pusztán világít, s azt is csak kedvetlenül.

A gyertyák és lámpák kigyúltak bent, az estével a szél is felkelt és belevegyítette dudolását a pecsenyék sistergésébe a Palojtay-portán, a vendégek lassankint besereglettek a szobákba s mint a hogy a teremtéskor szétválasztattak bölcsen a vizek a szárazföldtől, Fruzina mama is külön kergette az ifjúságot az öregektől, hogy ne lássák az egymás gyengéit; ezek maradtak pletykázni és disputálni a balra eső szobákban, amazok pedig bevonúltak «hogy tetszik»-et játszani jobbra, míg a közbül eső pajtányi ebédlőben nagy tányércsörömpöléssel iregtek-forogtak tatárarczú, tenyeres-talpas szolgálók, rakván egymás mellé a terítékeket, a hogy a tekintetes asszony megparancsolta, jó sűrűn. **(Folytatása következik.)**

KÉT KIÁLLÍTÁS.

I.

Linek Lajos rajzai.

Hol van az a történetiró, a ki elég bátor és eléggé elfogulatlan tudna lenni ahhoz, hogy megirja az elmúlt évtived politikai történetét — nálunk? Ki érezne magában elég erkölcsi erőt és szilárdságot, hogy menten minden szeretettől és gyülölettől, minden pártszenvedélytől és indolencziától, hiuságtól, önzéstől

és tévedéstől, meg merje konstruálni a letűnt évtized magyar politikai kaleidoszkopját? . . . Csak a humoristában van ekkora bátorság, mert ő az egyedül csalhatatlan ezen a világon. Ő tudja, hogy neki mindig igaza van. A ki mindig egy oldalról és egy szempontból nézi a dolgokat: a fonákjukról; a ki nem gyűlölettel, nem mérges, keserű szatirával, nem epés szarkazmussal, hanem jókedvűen, kaczagva forditja ki a fontoskodást és nagyképüséget a visszájára, annak feltétlenül tapsolunk mindnyájan, mert ösztönszerüleg érezzük, hogy a ki megnevettet bennünket, annak a részén van az igazság.

Ilyen mulattató históriát ir több mint tiz éve *Linek* Lajos — crayonnal és tussal. Az annalesek — az élczlapok — változnak, de a historikus, a karrikaturista maradt a régi, jókedvű bohém, a ki legfeljebb ha fricskával verekszik, ostorral soha. A minthogy inkább humorista is ő, mint karrikaturista. Nem tendenciákat hajszol, komikus helyzeteket keres. Bámulatos szeme van a kifigurázható alakok és helyzetek felismerésére; az adott pillanatban mindig ott fogja meg hőseit — nem a hol legsebezhetőbbek, hanem a hol legnevetségesebbek. De humora azért sohase bántó, sohase parlagi; nem vaskos, csak jóizű, egészséges humor ez, melyből kiérzik, hogy a kaczagtató is együtt mulat a kaczagókkal, sőt mulathat maga a médium is, a kinek rovására a művész tréfálkozik.

A *Nemzeti Szalon*-ban most látható *Linek-kiállítás* újból bizonyságot tesz róla, hogy a rajzdeszkán Linek a legkitünőbb politikai croquis-irónk. Abban a mintegy félezer darabot kitevő gyűjteményben, melyben Tisza Kálmántól Lengyel Zoltánig a magyar politika minden alakja és minden emlékezetes pikáns élménye ott mosolyog, nemcsak az ötlet, invenczió, jellemző erő és művészi temperamentum bősége szembeszökő, de a technika frissesége, elegáns könnyüsége és változatossága is, mely nála nem merevedett szárazzá és keménynyé, nem aprózódott kicsinyessé, hanem megmaradt közvetetlennek, mint a pillanatfelvétel, csakhogy mindig hűségesen simul és alkalmazkodik tárgyához.

LINEK LAJOS.

Ám szolgál a Linek-kiállítás meglepetéssel is. Mint a hogy a legtöbb komikusnak ambicziója, hogy eljátssza Hamletet vagy Lear királyt, *Linek* is áldozott titokban a komoly művészet múzsájának s most egész nagy kollekczióval pályázik a pasztell-festés babéraira. Hiszen ismertük Linek ebbeli kisérleteit eddig is, de a hogy ő maga nem vette komolyan azokat az átlagizlést szolgáló «édes» babaarczokat, melyekkel néha-néha megjelent — művásárokon, úgy nem vettük komolyan mi sem. De most mintegy ujjászületett a «Gyurkovics-lányok» alkotója. Finom természet-átérzései, illanó tenger-impressziók szerencsés odalehelése, néhány női arczképe és figurája, melyek vakmerő bravúrral és széles jellegzetességgel vannak a krétával kikanyarítva, a komoly művészi elmélyedésnek olyan óráiról beszélnek, melyek a humorista *Linek* — úgylátszik kétlelkű — egyéniségének új művészi értékmegállapitását követelik. Ha azzal a magas mértékkel mérjük is a művésznek ezt az új egyéniségét, melyet rajzaival ő maga állapíttatott meg magának, még mindig nincs mit félnie az újnak a régitől, — méltó hozzája.

II

KARRIKATURÁK.

LINEK LAJOS MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Képkiállítás Ujpesten. Ujpesten egész kolóniája él a festőknek, vannak köztük egészen fiatal művészek, azután a régi jó időkből megmaradt derék veteránok is, akik békés és szelíd közösségben munkálkodnak odakünn. Ez a kis kolónia most összeállott és képkiállítást rendez a saját műveiből. Ehhez hozzájárul a rákospalotai művészek csoportja is. A kiállítást *Linek* Lajos festőművész fogja rendezni.

MINDENFÉLE

A schlosszhofi kastély regénye

Valahányszor Bécs felé robog velem a gyorsvonat, mindannyiszor elmélázok, mikor a March vize mellett sötéten emelkedő *schlosszhofi* kastély, tünik szemeimbe. Korának egyik legnagyobb hadvezére, szavojai Jenő emeltette.

Szavojai Jenő anyja Mancini Olimpia volt, unokahuga Mancini biborosnak és nővére Mancini Máriának, akit XIV. Lajos még dauphin korában nőül akart venni.

Jenőt atyja, Móric, Soison grófja és Carignan hercege, formátlan termete és rendkivüli észbeli tehetsége miatt a papi pályára szánta, de az ifju harci babérok után vágyott s mert Franciaországban visszautasitották szolgálatait, I. Lipót osztrák császár és magyar királynak ajánlotta föl.

— Vajjon mit akar itt a kis *csuklyás barát?* — jegyezte meg tréfásan gróf Starhemberg Guidó, mikor az alacsony termetü hercegecske az udvarnál bemutatkozott s majdnem elveszett az óriás arányu termekben. I. Lipót császár csak *illusztris nemzetségére* való tekintettel nevezte ki egy dragonyos ezredbe, meglehetős alantas tiszti ranggal.

Néhány év alatt azonban annyi diadal aratott, hogy 1693-ban már tábornagy lett s aztán nemsokára a törökök elleni hadak fővezérévé nevezte ki a császár.

A karlócai béke után kis pihenőre vonult Jenő herceg s idejét fölváltva magyarországi ráckevei es schlosszhofi birtokán töltötte.

A ráckevei birtok később Albert szászteschenі hercegre, majd Károly királyi hercegre s tőle fivére, Albrecht királyi hercegre szállt. Mikor Albrecht kormányzó volt, kivált őszi vadászatok idején, sokszor tartózkodott a ráckevei pompás kastélyban s meghívta oda többször a pestmegyei urakat is.

Egyizben, nagy nógatásra, elfogadta a meghivást *Hajós* János kecskeméti gazdag földbirtokos is. Nagyon öreg, de rendkivül daliás, erőteljes volt a nemes úr s beszédközben meg is kérdezte Albrecht királyi herceg, hogy annyi éveken át hogy tartotta meg igy egészségét és testi ruganyosságát?

— Hja bizony fenség az csak onnan van, hogy nem igen álltam szóba a *némettel!* — felelt elpusztithatatlan flegmával Hajós János.

Szavojai Jenő a harcok viharában nem ért rá foglalkozni az asszonynéppel, de azért neki is megvolt a maga regénye. Egyizben Budán, egy katonai parádénál látta meg a lányt, aki iránt nagy lángolásra gyult a szive.

Uj Idők 1899
V. 20 sz.

kritikai részéhez van csatolva egy tanulmány Shakespeare-ről, mely a szerző székfoglalója volt a Kisfaludy-Társaságban.

Új könyvek. A mult hét folyamán a következő új könyveket küldték be az *Uj Idők* szerkesztőségéhez:

Werner Gyula: Kende Imre házassága, regény két kötetben.

A *Magyar könyvtár*-ból öt füzetet, úgymint *Sophokles* Antigoneját Kemenes József fordításában, *Coppée* egy novelláját (Henriette) B. Tölgyessy Margit fordításában, *Serao* Matild *Lányok* című elbeszélési kötetét, melyet Tóth Béla fordított magyarra és két eredeti magyar füzetet, melyben költemények vannak *Ábrányi* Emiltől és elbeszelések *Tolnai* Lajostól.

MŰVÉSZET

Modern butorok és ékszerek. Egy-két év óta csodálatos erővel lendült föl nálunk a művészi ipar. Új és eredeti nyomon halad: modernné kezd válni, ami elsősorban az *Iparművészeti Társulatnak* nagy érdeme. Ez a társulat megfeszített erővel dolgozik azon, hogy a magyar műiparosok végre letérjenek a sablón útjairól és modern, amennyire lehet, magyaros szellemben dolgozzanak. A társulat működése már eddig is meglepő eredménynyel járt, amiről minden kiállítása tanuskodik. Butor, szövet, könyvtábla, vasmű, porcellán, csipke, bronz, üveg új formákat öltött a magyar műiparosok intelligens keze alatt s a közönség, amely eleinte idegenül állott ezekkel az újfajta műtárgyakkal szemben, kezdi megérteni

Október elsején — **Vidéki ujoncok bevonulása** — Az Uj Idők fényképe

Jubilálnak az atléták

A magyar sportvilágnak ünnepe van, a Magyar Atletikai Club most érte meg fönnállásának negyedszázados évfordulóját.

Hány meg hány gyönyörűséges szép asszonynak meg leánynak dobban meg erre a szíve? Föltámadnak a régi, a kedves emlékek és elviszik az ember lelkét a Vigadóba. Úgy látszik, hogy ismét szól a zene s keringnek a párok . . . Hiszen az atléták története oly szoros nekszusban van az utolsó huszonöt esztendő farsangjaival, és a deli atlétákról kinek ne jutnának eszébe a híres atléta-bálok, melyeken Bethlen András, Rohonczy Gida, Esterházy András és Ferenc, meg Teleki József vezették az aranyifjúságot.

Hány meg hány szerelmes szív talált rá párjá a ezeken a bálokon. A parfümtől bódító levegőjü bálterem fényes világára gondolva, melyik asszony ne sóhajtana föl szomorúan.

— Már jubilálnak?! Hát olyan régen lett volna . . .

Mert úgy kell venni a dolgot, hogy az idő múlik, rohan szédületesen. Azok a kedves, édes órák, melyek fölidézik az atléta-bálokat: immár csak emlékek, csupán csak kedves emlékek. S azok között a szépséges asszonyok és leányok között, akik 1875-ben ott voltak az első atléta-bálon, ma már bizonyára lesznek olyanok, akik kételkedni fognak abban, amit a táncosuk kiáltott a csárdás hevében, hogy:

— Sohse halunk meg!

A világ megvénült huszonöt esztendővel, az Atlétikai Club is megöregedett (a toalettek is mások voltak még akkor), csak az atléták azok most is, akik akkor voltak, huszonöt, húsz és tíz év előtt: fiatalok, erősek, pirosak, elevenek, csakhogy most még többen vannak, mint akkor, huszonöt évvel ezelőtt.

Ami a párisiaknak a Racing Club de France, ugyanaz nekünk a Magyar Atletikai Club, a sportoló zsentri-irjúság kaszinója. Mikor Esterházy Miksa gróf huszonöt évvel ezelőtt megalapította a klubot, akkoriban még csak egy sport-klubunk volt: a Budai Torna Egylet, mely főként a német földről átcsempészett szobagimnasztikát kultiválta. Esterházy gróf azzal a szándékkal alapította meg az Atlétikai Clubot, hogy kiszorítja a magyar földről a németek tornáját s helyet csinál az angol sportnak.

Esterházy Miksa grófnak még Londonban támadt ez az ideája, ahol követségi titkár volt. Bő alkalma volt tanulmányozni az angolok sportját. Ő maga is résztvett a versenyeken. Bokszolt, versenyt futott, vívott, sulyt dobott, ugrott, sőt megszerezte a sampioni címet is, mikor aztán a hetvenes évek elején hazakerült, büszkén nevezte magát viadornak s hozzáfogott tervének a kiviteléhez.

Volt abban valami nagyon kedves, hogy ez a főúr nem átalotta leülni az íróasztal mellé s agitáló szakcikkeket írni sportlapokba az atlétikáról. De az írás még nem volt elegendő, hogy megküzdhessen a hideg közönynyel és az atlétika iránt táplált előítélettel; a sok rábeszélésnek azonban mégis meglett a maga hatása. 1875-ben megalapíthatta Esterházy Miksa gróf a Magyar Atlétikai Clubot. A mágnás családok, a főpapi kar vezérei, a magyar intelligencia színe-java sorakozott melléje s ha ma végigtekintünk a klub évkönyvein, ott találjuk a mágnáscsaládok egy-egy tagjának nevét, amint küzdöttek a Magyar Atletikai Club fölvirágoztatásán.

Egész atléta-generációt nevelt ez a klub. Jó katonákat és számosat a társadalomnak ma is szereplő ismert nevü alakjai közül. A Magyar Atletikai Clubnak nem kisebb érdeme az, hogy jóformán teljesen kiszorította a szobatornászatot s megteremtette a magyar atlétikát. Mintegy hetven sportklub alakult a nyomában s a vívást, úszást, versenyfutást, regatta-versenyeket, súlydobást oly magas színvonalra emelték ezek a sportegyesületek, hogy a magyar fiúknak ma már nem kell szégyelniök magukat a külföld előtt. Bátran megállják a helyüket mindenütt s már néhányszor dicsőséget szereztek a magyar névnek idegen földön, idegenek között is.

A balatonföldvári klubház
A magyar atlétikai klub jubileuma

délután, amelyen a Varieté, Hököm, Magyar Műszinkör és nem tudom még milyen nevü színházak excentrik- és szubrett-énekesnőikkel, nagy látványos némajátékaikkal és más effélével kellemes izgalomban tartják az érdeklődő szíveket délután háromtól egészen nyolcig, amikor is hivatalos befejezés van. A hivatalos, mondom, mert a nem hivatalos attól függ, hogy az illető fiatal úr mennyit tudott a szüleitől vagy másoktól kicsalni.

Méltóztassék elmenni ezen most említett műintézetek valamelyikébe, a hallgatóság négyötödét a budapesti középiskolák felső négy osztályának növendékei adják. Méltóztassék végigpillantani a Víg- vagy Magyar Színház karzatain egy igazán modern francia darabnál: ugyanez a publikum. És méltóztassék megkérdezni négyszemközt azokat az igen tiszteletreméltó

Két tűz között Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos.

odondászokat, akik leszállított árakon veszik a Guy de Maupassant, Prevost, Louys és más modern francia autorok lehető legmodernebb darabjait, a válasz ugyanazon derék fiatalembereket fogja megjelölni, akik színpadi műveltségüket irodalmi műveltséggel is kiegészítik.

És nem hiú és ostoba moralizálás komolyan és rendszeresen foglalkozni társadalmi életünknek ezekkel a részleteivel is. A kommentárt mindennap meghozza az újság, szenzációs és kevésbbé szenzációs öngyilkosságok alakjában. Egyszer egy nagy úrnak a fia, ez szenzáció, azután valamelyik vidéki telekkönyvi hivatalnoknak a gyermeke, ez rendőri hír, de a tény ugyanaz és az okok ugyanott feküsznek mindakét esetben.

Sudermann Becsületének tulajdonképpeni hősét, Trast grófot, aki szembeszáll mindenféle előítélettel, megkérdezik, hogy hát mi jöjjön a szerinte értéktelen, modern becsület helyébe? A kötelesség! dörgi oda a berlini aszfaltbetyároknak, akik ugyanazt a modern semmitevést folytatják, mint amelyet nemcsak Berlinben, hanem mindenütt folytat a modern fiatalember, akinek igen finom idegrendszere van, kitünően tud analizálni, bámulatos hangulatai vannak és nem dolgozik semmit.

A kötelesség! Ez a fogalom teljesen kezd a mai autodidakta nevelésből kiveszni. Az indián-regények hőseit ismerték, rabjai voltak. Hőseinek, ideáljainak gondolkozását szívta magába olvasójuk és bámulójuk. A Varietében és a Magyar Műszínkörben nem ismerik. Ott kötelesség virágot dobni a színpadra, ha van pénz, és belekötni a vetélytársba, ha van érettségi — de a gavallér kötelességei ezen nem terjednek túl. Ezeknek az expedicióknak szomoru epilógusai azok a napihírek, amelyek annak a bizonyos, előkelő családnak rossz útra került gyermekéről szólnak.

Nemrég temették el az öreg Mócsy Antalt. Sokat nevettek fölötte és sokat figurázták ki, pedig az öreg úr tudta, hogy mit beszél. Ó igen, ő aki egykor nevelője volt az ifjúságnak s aki szerette és ismerte a gyermek lelkét, ő elkeseredetten harcolt a gyermekbetegségek legveszedelmesebbje ellen, amely még több áldozatot szed, mint a gyermekrém, a difteritisz.

Az öreg Mócsy Antal nem volt modern ember és politikai meggyőződése sem tetszett soknak. De a mozgalom, amelyet megindított, áldásthozó. És nagyon kivánatos volna, ha akadnának erőslelkü, erőskezü orvosok, akik fölvegyék a harcot az orvosi könyvekben nem található betegség ellen, amelynek mégis annyi, annyi sok áldozata van.

W. P.

Uj Idők 1900. VII. 22.

Lúdek Lajos

tanúk, igazságtevők és bírák legyenek. Előbb a földet osztották, mert ez tanulmányos és lassu munka. Egyik nem jó termő, a másik jó termő. Egyik jó helyen van, a másik a malyban, ahol fölveri a vadvíz. Ismét mását a szik veri ki és elpusztít benne mindent. Sándor többet követelt, Imre nem igen szólt: ráhagyta, legyen neki igaza. De a szomszédok jelen voltak, semmi igaztalanságot tenni nem engedtek. De Imre mégis ezt mondotta:

— Egy borjas tehenet a földre ráadásul mégis át kell adni, csak harag ne legyen.

Nem jó politika pedig az ilyesmi, mert a Sándor csak még jobban mérgelődött. Most már mindent osztott s mert az öreg tanya kútjához két vödör volt, (ha netán elromlana, avagy a kútba szakadna az egyik), a kamrából azt is előkereste, mondván:

— Mindenből a fele.

S a maga holmijai közé vetette.

— Eszödnél vagy-e, Sándor? — kérdezte az öreg szomszéd.

— Hagy vigye, — szólt az Imre. — Bár a kis tanyában is két vödör van. Akkor meg abból egyet ide kell hozni.

No, öreg Belovai Menyhért, bizonyára jobban csinálta volna, ha még életében tesz osztályt. Mert Sándor még a ruhákat, kanalakat, poharakat is szerteosztotta. Egy üveg só-paprikatartóból csak egy darab volt, azt sem tudni, mint került oda, mert a tanyákon nem használatos: ezt a falhoz vágta, hogy ha már nem lehet elosztani, senkié se legyen. Már még a felesége is megsokallta, mondotta neki csillapítva:

— Sándor, Sándor.

De visszaszólt emez:

— Ne beszélj . . . Mindönt egyformán köll osztani.

Némely szomszéd azt mondta, nem nézi tovább ezt a dolgot, hazamegy. Mások ottmaradtak, (ilyen helyre kell mindig a nyugodt ember). Az idő halad, dél elmult, de nem ettek, nem volt miben főzni, mert Sándor a tányérokat is kihordta a konyhából, a tálakat, az edényt, mindent.

— Sömmi se a tietök, — kiáltotta. — Osztozunk!

Amikor pedig azután ezen is túlestek volna, amikor már a kukoricaszárkúpot is két részre rakta volna, létrát támasztott a háztetőhöz, fölfogta az egyik elosztott fejszét, fölment vele a létrán és belevágta a nádtetőbe.

— Ez a darab a házbúl eddig az enyim, — lármázta. — A másik tanyai hét öl hosszu, ez tíz öl hosszu, hát másfél öl ebből az enyim. Lebontom, elviszöm.

— Sándor, — szólt rá az Imre, — az apád házának fejszével esöl? Hisz' ebbe a szobában születtünk, ebben halt mög az anyánk . . .

Sándornak hiábavaló a beszéd.

— Mindönbül egyformán osztozunk, — kiáltja s vágja bele a nádba újból a fejszét. Az öreg tető recsegve szakad meg a vágás alatt. — Eddig az enyim, — lármázza Sándor, s ebben a pillanatban, a létráról hanyatesve, a tanyaföld homokjára bukik.

— Apánk nem engedi, — kiált az Imre az embereknek. — Apánk hazatért! Ott a kardja!

Valóban a megbontott tetőből koppanva esik a földre egy régi nagy pisztoly, míg benne állva marad egy rozsdás kard, olykép nyúlva elő a nádtörekből, mintha a merénylő ellen az öreg házat védené. Belovai Menyhért honvédfegyverei ezek, amiket a német világban eldugott a zsandár elől, azután meg sohasem tudott rájuk akadni a tetőben. Az öreg kard ime, amely egyszer csaták lovasrohamában fényesen villogott, a szülői házra fejszét emelő fiu ellen most megjelent. Az öreg hazajött! A kísértő lélek a régi kardot elővette!

. . . Locsolják vízzel a Sándort, egy nagy vödörrel az arcába öntenek, ami ijedtség ellen jó orvosság. Lassan eszmél, de csak föleszmél, s ahogy a sápadtsága múlik, vérpirosság önti el a fejét. Megszégyenülten nyújtja Imre felé a kezét:

— Vétköztem, testvér, vétköztem.

Sándor felesége sírva fakad. Csönd van. Frantzia Mihály halkan kezdi mondani:

— És bocsájsd mög a mü vétkejinket, miképpeng münk is mögbocsájtunk ellenünk vétőknek. És ne vígy münket az késértetbe, de mögszabadicscs az gonosztul . . .

Már alkonyodik. A nap fahegyben áll s a mezőkről tiszta, szelid illatok libegnek a tanyaház felé.

A nyugat keletje

Irta CHOLNOKY VIKTOR

A titkok országából, onnan, ahol Herkules oszlopai állnak, a rejtelmes földről, amely már Shakespeare fantáziáját is izgatta: Marokkóból veszedelmes hírek érkeznek. Akár igaz, hogy Hafid, az új szultán kikiáltotta az európaiak ellen a szent háborút, akár nem, sajnálatos igazság az a tény, hogy a jó francia katonák fejét ugyancsak veregetik be a mórok, a kabilok, meg a többi titokzatos etnográfiáju törzs. És a szegény légionáriusnak, vagy a nyalka sous-off-nak valóban mindegy, hogy szent volt-e a háboru, amelyben elesett, vagy nem szent: ha belélharap az ólommadár, a csontja bizony csak ott fog fehéredni Afrika sivatagjának a homokján, amíg szét nem hordja a sakál meg a keselyü.

Egészen valószínü, hogy Franciaországnak nagy, komoly háborúja lesz Marokkóban és hogy a maghzen nem engedi át a hatalmát a fehéreknek mindaddig, amíg erővel ki nem csikarják a kezéből, de szítani és állni fogja a polgárháborút is mindaddig, amíg a *ma*, — Európa ma-ja, — végleg tönkre nem teszi, meg nem semmisíti ezt az egészen különös, a világon páratlan törzsintézményt, amelyet csak a sémi, mohamedán és néger gondolkozásnak az együttes működése tudott megalkotni és államfenntartó intézménynyé tenni.

A maghzen. Ez a szó foglalja magába Marokkó egész történetét, ennek a szónak a magyarázata magyarázza meg mindazt, hogy mi is történik mostanában Marokkóban. Mindenekelőtt tudni kell, hogy a maghzen nem személy. Nem valami vezír, miniszterelnök, kegyenc, vagy efféle, de nem is kormány, nem államtanács, még csak nem is valami vallási intézmény, hanem, — amint már mondtam, — egy egészen különös törzsszervezet. A keletkezését magyarázzák részben vallási, részben faji viszonyok, — no meg persze azok a távolabb eső okok, amelyek a vallások és fajok kialakulását is magyarázzák.

Marokkó, Törökország és Perzsia mellett, a harmadik nagy mohamedán állam. De a mohamedánizmus is éghajlatok és emberek szerint változtatja a képét épp úgy, mint minden emberi intézmény. Allah kérim, még Mohamed tanítása is mássá válik az oszmanli töröknek a fejében, mint ami az árja perzsáéban, vagy a sémi arabsében. Törökországban a szunna tanításai szerint igazodik. Ez körülbelül a mohamedán katolicizmus, az ó-vallás, amely a legmerevebben ragaszkodik a próféta minden tanításához. Azt tetszik tudni, ugy-e, hogy az iszlám nem csupán vallás, hanem vallás köntösébe öltöztetett nagy állambölcseség is. Az

A Nemzeti Szalón Linek-kiállításából LINEK LAJOS: GESZT FELÉ

resztje virág nélkül korhadjon el. Belovai Menyhért tehát pipált, sok mindent gondolt, de nem szólt semmit, sok beszédnek amúgy is sok lévén az alja. Azután számlálta a napjait és nézte a napot. A nap az ilyen öreg ember számára feljön az égre, le is megy, de hogy újra feljön-e megint, azt valóban tudni nem lehet. Menyhért is utóbb mégis úgy tett, hogy ahogy feküdt volna az ereszet alatt a padon a subában, a szomszédokat odahivatta maga elébe, hogy testamentumot csinál. A szomszédok eljöttek, mert a nagy egyhangúságban amúgy is kíváncsi a szokatlan dolgokra az ember, továbbá szép a tiszteletbeli fontos munka. Az ember ilyenkor a ballábát előre teszi és egy kézzel megfogja a bajuszát. Az öreg Belovai pedig mondja:

— Mindönki tudja mög, amit mondok. Tik vagytok a szomszédok, tik is halljátok. Hogy ebbül a vagyonbul egyformán jussoljon mind a két család. Egyiknek sem jár több, mint a másiknak. Lögyetök erre tanúk, mert én nem akarok hazajárni kísértetnek. Osztozzanak el egyformán, azután éljönek, ahogy bírnak.

— Ez csakugyan így igaz, — vélte a hátulsó szomszéd, Frantzia János.

Belovai pedig kivévén a szájából a pipát, mondotta:

— No, nem jól esik a dohány, — mire azután lehunyta a szemét s meghalt tökéletesen.

A fiak pedig intézkedtek az eltakarítás iránt. Az rendben megtörtént, mert erre törvények és szabályok vannak. A halottat elvitték a temetőbe. A tort is ott ülték a tanyai templom mellett a szabad mezőn. Sokan voltak, sok szomszéd, rokon, sógor, koma, ángy, alig bírtak a kocsik közt rendet tenni, mert nem érte ebben magát a hintaló úgy, mint a városi fiákkeros. No de azért minden megtörtént s midőn az utolsó szem tortúrót is megették volna, elhaladt mindenki a kocsiján szanaszéjjel, aki merre lakott: öreg Belovai az anyaföldnek rendben átadatott, most már csakugyan nyugodhat, ha akar. Csak Sándor kiáltott át Imrének, amikor az úton a kocsik elváltak:

— Röggel otthon löszünk osztozkodni!

Hát jól van. Reggel jöttek a szomszédok is, hogy

Csüggedés

(Az Anakreoni dalokból.)

Fülembe cseng a vádoló szó:
Nem így daloltak hajdanában!
Más hang, más életkedv csapongott
Anakreon vidám dalában.

Bár nem volt ifju: vére forrott
S mindvégig pogány tűzben égett;
Borból szürcsölte a szerelmet,
Szerelemből a bölcseséget.

És gondatlan járt völgyön, erdőn,
Térdig gázolva a virágban,
És rózsás volt körötte minden
A szép, derült, pogány világban.

Való, való! Az én dalom más!
A jókedv benne csak cikázik,
S míg ajkam lázasan fölujjong:
Szemem tán fájó könnyben ázik.

Vele, a dalok ősapjával,
Dehogy mernék versenyre kelni!
Bionynyal nem tudok úgy inni,
És nem is tudok úgy szeretni.

Dalomban van valami fáradt,
Mint késő őszi napsugárban,
Játszik, de nem melegít többé
Áldón és isten igazában.

Nincs benne pajzán gondtalanság,
Ragyogó naivság, játszi hűség,
Csak modern kacagásba rejtett
Lelket emésztő keserűség.

Valami fájó, síró jókedv,
Valami szívet ölő mámor —
Mint ha villámtépett felhőkből
Zuhog alá az éji zápor . . .

Endrődi Sándor

Osztály

Irta Tömörkény István

Belovai Menyhért már a halála előtt is két közben volt a vagyonával, azután pedig még inkább két közben lehetett volna, sőt volt is, mert mondják, hogy a lelke hazajárt, a nagy szinben néha zörgött s valami három-négy köcsögöt a földhöz vert a konyhában. Nem tudni: e csacska beszédekből mi igaz, a tanyákon sokkal messzebb vannak a temetők, semhogy a holdfölkeltekor onnan elindult halottak éjfélre még vissza is térhetnének. E tekintetben az időt útjuk mentén a különböző tanyákon a kakasok komolyan ellenőrzik, éjfélkor kiáltván. Szigoru madarak ezek, annakidején magára Péter urunkra is rászóltak, annál inkább megtehetik ezt mindenféle új jöttment halottlélekkel szemben. Azért azonban ne mondjuk Menyhért hazajárására vonatkozólag, hogy nem igaz, mert úgy sincsen ember, aki az ilyesmiben okos lehetne, hanem csak ne higyjük. Nem tartozunk vele. Erre senkit sem az irások, sem a törvények rá nem kényszeritenek.

Olyan rettentő osztályoskodás, ami Menyhértéknél nap-nap után történt, talán máshol nem is található. Vannak familiák, ahol nagy az irigykedés, ahol a felnőtt fiúk vagy leányok lesik egymást, hogy nem juttatnak-e egyiknek vagy másiknak többet az öregek, mint amennyi jog szerint illetné. Pedig olykor juttatnak. Van eset rá, hogy az egyik gyerek családja kedveltebb, mint a másik: ezekből kint a mezőkön haragok és gyűlölködések származnak, lélekveszedelmek teremnek. Az örökség meg a hagyaték két furfangos dolog, s ha beleteszi a lábát a pör meg stemplispapiros a tanyába, furcsa virágok keletkeznek. Egymás haján búcsúznak az asszonyok, szétválasztódnak az unokák s olykor az ingerült veszekedő emberek kezében megcsillan a kés pengéje. Testvér a testvér ellen bőszül s Belovai Menyhért szomorúan gondolt arra az időre, amikor majd földi útját befejezvén, a tanyában a fiak osztozkodásánál hasonló rettenetességek esnének.

Mert két tanya volt ott örökölni való, meg két fiu hozzá, mindakettő családos. Sándor a kisebb tanyán lakott, ott gazdálkodott, a fiatalabb Imre meg otthon az öreggel. Hát ebben volt a baj, mert a Sándor folyton panaszkodott, hogy megrövidül s volt, hogy minden ok nélkül, sebbel-lobbal hazament s panaszt emelt az apjára az apja előtt:

— Kend az Imrének kedvez mindig.

— Én? — mondotta az öreg ember.

— Kend hát! — fakadt ki amaz. — Én kínlódhatok ott a kis tanyában a rossz földön, a rozoga házban, de az Imre úrfi itt kényelmesködik. Pedig az én gyerökeim is egyformán unokái kendnek.

Az öreg Menyhért nem igen tudott erre mit mondani. Az Imre is csak hallgatott, mert kettőjük közül ez volt a szelidebb természetü.

— Legjobb volna már, — sóhajtotta Belovai, — ha kint volnék anyátok mellett a temetőben . . .

— Sándor, — mondotta szeliden Imre, — mit rongálod apánk szivit.

— Ne beszélj, — torkolta le amaz sötéten, — tudom én, amit tudok. A vagyont akarod elüllem elkaparítani. De nem öszöl belüle, ha hat ügyvédet fogadok is.

Másszor volt eset rá, hogy megbánta a beszédet, majd csaknem sírt. De amikor az Imre fiainak vásárfiát is hozott a városból az öregapjuk, az ő gyerekeinek meg semmit.

— Messze vagytok, — mondotta neki az öreg, — azért a négy pénz ára mézeskalácsért nem hajtatom a lovakat odáig, térj már észre. Másszor meg tihozzátok vittem, ide nem hoztam.

Sándor előtt azonban bajos volt igazságot tenni. A gyanu élt a lelkében, a családját látta megrövidítve és forrtak benne az indulatok. Bizonyosan segitett benne a felesége is. Az ilyen dolgokban sokat tesz az asszony. Amíg a gyermekére tekint, amanak a gyereke jut az eszébe s annak a gondolatára, hogy amaz talán többet jussolhat, előbb elszomorodik, azután pedig föltámad a harag. Nem hihető, hogy ez másként legyen s valóban Belovai Menyhért nem is tudhatta, hogy most már mit csináljon. Talán gondolt olyant is, hogy jobb volna, ha semmi vagyont sem adott volna neki az Isten, mint így, hogy egy élet munkája árán még azt sem tudja, hol áll a feje. Imrének panaszolta ezt olykor, a kisebb fiu kérlelte is:

— Úgy ossza, apám, ahogy akarja. Ossza ki, amit akar, még életibe.

De ez nem megy. Menni mehetne ugyan, de különféle tapasztalások mutatják, hogy abból bajok támadnak. Az olyan öreg, aki a vagyonát még életében szétosztja, apránkint a szobából a konyhába kopik ki, onnan az istállóba s vénségére örülhet, ha az unokagyermek onnan is ki nem rúgja. Nem mindenütt van ez így, de néhol így van, mert néhol nem kell az öregapáknak meg is halni ahhoz, hogy emlékezetük ke-

lott és úgy érezte, hogy az apja tulajdonképpen igen okos ember és kitünően rendezett el mindent.

Klára mélyen föllélegzett. Az előbbi izgatottsága megszünt, homlokán az ér nem kalapácsolt többé. Valami végtelenül jóleső nyugalom töltötte el. Nem kutatta, hogy a fiatalembert mi bírta reá erre a hirtelen elhatározására, azt érezte, hogy ez a fordulat megnyugtatja a lelkét. És barátságosan, majdnem melegen pillantott Arturra, amikor most válaszolt neki.

— Ne tegye föl azt a kérdést.

Artur azt hitte, hogy nem hall jól. Azután az jutott az eszébe, hogy Klára ismét félreérti a helyzetet. Nem hisz a szándéka komolyságában és mást keres a szavai mögött. Sietett fölvilágositani.

— Úgy látszik, nem fejeztem ki magamat elég világosan. A kérdés, amelyet kimondani akarok, nagyon komoly és az egész életre szól . . .

A leány bólintott.

— Elhiszem. De miután erre a kérdésre csak „nemmel" felelhetek, jobb, ha nem teszi föl.

— Csak „nemmel" felelhetne? Hogyan? Hát még mindig nem ért meg. Nőül akarom venni, Klára. Érti — nőül akarom venni.

— Értem. És nagyon köszönöm, hogy ezt a kérdést föltette. És ha azt mondom, hogy köszönöm, nem udvarias frázist akarok mondani, hanem őszintén át is érzem. Mert maga nagy jót tett velem, Artur, amikor nem hagyott egy olyan helyzetben, amely napról-napra megőrölte volna az önbecsülésemet. Ezt meg kellett mondanom, tartoztam vele. De több mondanivalónk nincs egymásnak.

A fiatalember végigsimított a homlokán.

— Maga nem tudja, hogy mit beszél, Klára. Csak nem utasit vissza? Csak nem gondol komolyan arra, hogy az életét tovább is itt töltse?

EGY SZÁL VIRÁG
Az Uj Idők szamára rajzolta Linek Lajos

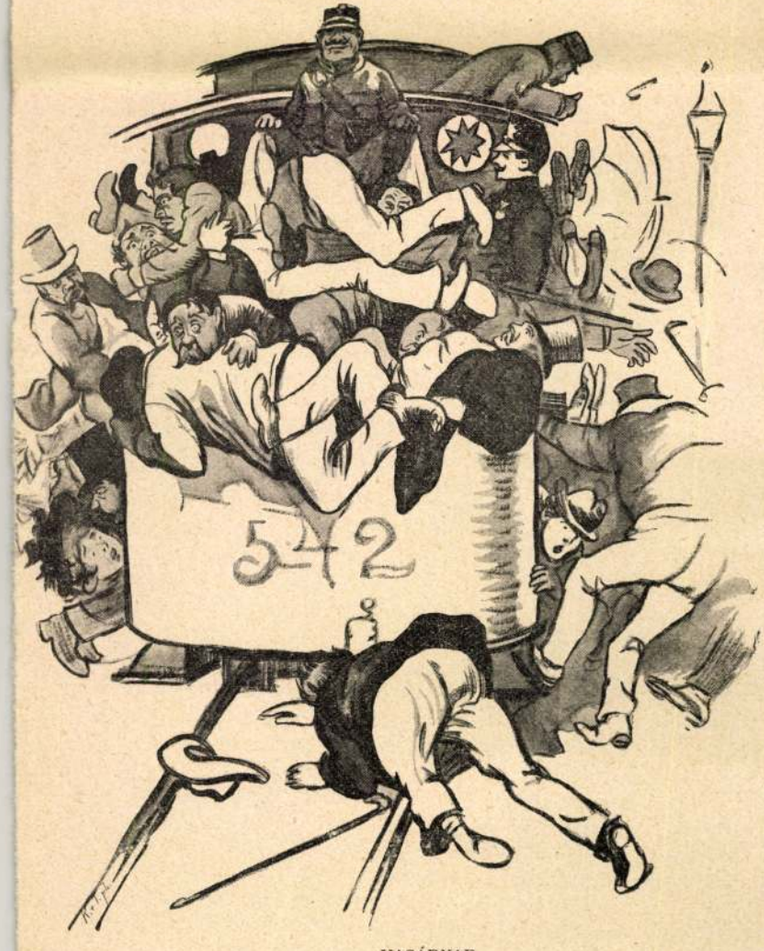

VASÁRNAP
Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

— A legkomolyabban erre gondolok.

— De hiszen ez őrültség.

— Én nem tartom annak.

Artur érezte, hogy a vér elönti az arcát. Hiszen ez a legmegalázóbb helyzet, amit csak képzelni lehet. Idejön, hogy apai parancs által kényszerítve, nagy önmegtagadással boldoggá tegye ezt a gőgös tanitókisasszonyt, aki már majdnem az övé volt, és szelid, de makacs visszautasításra talál. Ez a gondolat dühbe hozta. Megfeledkezett a jó modorról és majdnem durván kiáltott reá a leányra.

— És szabad tudnom, hogy miért utasít vissza.

Klára a szemébe nézett. Nagyon nyugodt volt és nagyon szelid.

— Mert nem szeretem, — mondotta azután egyszerűen.

Artur egyszerre tisztán látott. Ennek a leánynak az elhatározását semmi sem fogja megingatni. Ő is lecsendesedett.

— És itt fog maradni a hegyek mögött? Éli tovább ezt a szürke, örömtelen, csunya életet?

A leány kezet nyujtott.

— Keresni fogom azt, ami megszépíti. És most Isten megáldja, Artur. Köszönöm, hogy fölkeresett. De mennem kell, a gyerekek várnak.

Biccentett a fejével és tovasurrant. Artur nem tett kísérletet, hogy visszatartsa. De amikor a leány már künn járt az utcán, lassan utánament, megállt a kapuban és lehajtott fővel nézte tovasiető alakját.

Klára egyenesen az iskola felé tartott. A napfény barátságosan csillogott a törött ablaküvegeken, a gyerekek zsongása kihallatszott az utcára. Egy eltévedt napsugár végigfutott Klára alakján és aranyos csikot rajzolt a nyomába.

Uj Idők 1907. XIII. 52.

A Röder-kvartett. Emíliából később Komarovszky gróf első felesége lett

Hisz' olyan kedélyes, jólelkü és vidám ember, amilyenre nem egyhamar akadunk, ezt különben a rajzai is elárulják. Pirospozsgás az arca, mindig mosolyra áll a szája, különben pedig a vidám Ujpesten lakik, amely oly jó hírnévre tett szert a numiszmatika terén. Csodálom, hogy Linek nem mutatott be semmit, ami tősgyökeres ujpesti volna, pedig azt mondják hogy aranybányája az mindenféle író- és rajzoló-embernek. Igy a politikáé az első szó a kiállításon. Tehát még a karrikatura, a bolondos rajz, a torzkép, a szatira is parlamentáris formák közt mozog nálunk. Szomoru állapota ez a vidámságnak.

Viszont nincs ok ezen csodálkozni, mert Budapest nem a humor városa. Ha Lineket idecsuknák egypár esztendőre, talán sikerülne őt is oly fanyarrá, ernyedté, ecetessé változtatni, mint amilyen a legtöbb budapesti ember. Ki látja itt azt a szívből jövő, jólelkü mosolyt az utcánjáró emberek arcán, amely oly bonhomiát föst Münchenre, Bécsre, Nápolyra, Rómára? Sokszor, ha elsétálok az Andrássy-úton, az az érzésem, hogy itt az emberek mind terhére vannak egymásnak. Az igazi budapesti rendszerint csak rosszat beszél másról. Szemben pedig csípős. Egy részük egész belső világa a stréberség. Más részük vakmerő hazárd-vállalatokon töri fejét s idegessé lesz tőlük. Életkedv senkiben sincs, mert mindenki töri magát. Aki pénzért tolongott egész nap, este nem jóizü mókát vár a színházban, hanem valami hitvány francia trágárságot, amit külföldi irodalom és kulturális törekvés címen mérnek ki bizonyos emberek. Talán akad még valamely Kis Pipában vagy Makk Hetesben egy kedélyes kompánia, amelynek helyén van a szíve. De azt még föl kell fedezni. Hol találjon ebben a marakodó és emberhúson mulató városban jókedvet, humort sugalló képet a rajzoló? Faragó az ő kegyetlen acéltollára nem egyszer tűzött egy-egy díszpéldányt Budapest nyilvános életéből. Lineknél alig találunk valamit: az ő derült ecsetjének nem sok kínálkozik itt. Talán egy pár kofa, egy pár vásott kölyök, egy-két kulissza-história. Ezek gazdag művészettel sugározzák is a szívből jövő kedvet. Könnyedén odapöndörített, lágy vonalak siklanak végig a rajzlapon: csak egy pár jellemzetes vonás. Jót tesz a rajzoknak ez a jegyzetszerűség, megvan rajtok a gyorsan támadt ötlet frissesége. Valószinü, hogy Linek is nagyon mulatott rajtuk, miközben rajzolta. S nekünk is pár jó órát szerzett velük ez az egyetlen művésze Budapest periferiájának, aki testestül-lelkestül jókedvü.

Lyka Károly

A nap lement

A nap lement s itt ül az éj
A fekete háztetők felett;
Aludtok-é
Ti fáradt, megtört emberek?

Aludjatok, álmodjatok
Ott a néma háztetők alatt
S az álom-isten adjon nektek
Csudálatos szép álmokat,
Tavaszról, fényről, — sok kenyérr
Csudálatos szép álmokat.

Elátkozott királyleányról
Álmodtam én is, emberek
S húszéves életemnek álma:
Királylány-mátkám elveszett.

Sugárzó fénynyel jött nyug
Pirosan, izzón, mint a láng
Napnyugat szép királyleá
Szegény tanyámban rám

Napnyugat szép királyle
Kiszívta részeg véremc
Kiszívta tiszta, ifju lel
És elveszett.

*

Aludjatok, álmodjatok
Ti fáradt, néma emberek
A nap lement, de fölkél ú
S az álom akkor elveszett.

M. Tarász Emil

Isabelnek az arca csupa tűz volt és csupa fény. A pillantása, amely a szomoru férfifejet körülragyogta, — a pillantása csókolt, áldott és ujjongott. Rátette apám kezére a kezét és halkan felelte újra, halkan és melegen, ahogy szerelmi igéket sóhajt el egy mámoros asszony, úgy mondta:

— Adja ide, uram, az én levelemet!

*

Este pedig, amikor ketten voltunk a szobánkban, és azt hitte, hogy én már alszom, az ezüstárnyas lámpavilágnál elővette az összegyűrt papirt, és sötét szégyentűz biborlott az arcán, amíg végigbetüzte. Aztán keblére kulcsolt kézzel, mozdulás nélkül, sokáig nézte az ajtót, amelyen túl most egy asszonyi kacagás gyöngyözött. Az anyám kacagott valahol a harmadik szobában, kacagott lágyan, mint egy hizelgő madár, kacagott halkan és búgva, mint egy asszony, akit ölben ringatnak és csókokkal hintenek teli. És ekkor fényes csöppek peregtek végig Isabel arcán. Sohasem láttam sírni. Most sírt.

Most sírt és reggel még álomfátyolos pilláimon át láttam, hogy útraöltözötten járkál a szobában. Éjjel rendezkedett és csomagolt. Ma sem tudom, hogy a maga akaratából ment-e el tőlünk, vagy küldték, mert néhány nap mulva az asztalnál anyám előtt beszélt róla apám. Hogy sajnálja a szegény elesetteket, akiket besározott az élet, mert tátongó útjain egyedül jártak tétova lábbal. De nincs nekik mentség. A gyermeke fehérségét mindenki félti tőlük. Azt kockára vetni ő miattuk senkisem meri. Ő sem. Bár szánja és megérti Isabel bűnét.

Isabel bűnét? Nem értettem, hogy Isabel szelid homlokára fekete bélyeget verhetett az az eldobott papir, amiről hazudott. De nem szólhattam felőle soha. Mert hallgatást kellett esküdnöm Isabelnek az utolsó reggel.

Az utolsó reggel! Az volt az én tizesztendős életem első nagy, szaggató, véres szomorúsága, amikor a fehér országúton lassan távolodott a kocsi, amely Isabelt vitte! Apám a mellére ölelte zokogástól reszkető kicsi testemet, és a tomboló fájdalmam fölött maga is könnyezett. Lassan futott alá a homlokomra két forró csöpp az ő fényes szeméből. Ő nem tudta, mit sirat, — bennem már ébredezett a sejtés. És soha még olyan forró ölelésben nem vonaglott a karom, mint ahogy átfogtam az ő sovány, összeomlott vállát, soha még olyan fájdalmas, forró, szent csókok nem születtek, mint amelyekkel én szórtam teli puha haját, hunyt pilláit, halovány száját az én kékszemü, beteg apámnak! És odaszorítottam tüzes kis arcomat az ő lázvirágos arcája mellé. És úgy sírtunk . . .

Linek a szalónban

Olyan mulatságos rajzokat, mint amilyeneket most Linek Lajos állított ki a Nemzeti Szalónban, ritkán lát az ember nálunk. Persze főkép a politika kap ki. Egy csomó miniszter pörére vetkőzve didereg a nyilvánosság előtt s az ember csak most látja, hogy mennyi mindenféle miniszterünk volt már. Sorra kompromittálja őket itt egy indiszkrét ecset s van köztük sok, aki csak e réven támad föl hamvaiból. A kormányokat a képviselők követik erre a pellengérre: mint Dante poklában, úgy itt is csak e bünhődésük révén tudjuk meg, hogy ezek az urak csakugyan léteztek. A Linek-kiállítás előráncigálja őket és lassan-lassan kibontakozik előttünk az a gárda, amelyet öt vagy tíz év előtt a közélet jeleseinek szoktak volt mondani.

De mily kiadásban! Faragó József egy poszthumus tárlaton rendezett már egyszer ily tömeges kivégzést, de az lényegesen más volt. A szegény Faragó meghasonlott lelkében gyülölet lobogott a politikai marionettek ellen, ő pártemebr volt, ecetes tűvel szurkált, válogatott kínokat talált ki áldozatai számára, nyúzta, pörkölte őket, vagy legalább haragudott rájuk.

A ZEBEGÉNYI TRÉFÁS EMLÉKMŰ

Ilyesmiről szó sincs Lineknél. Ez egyszerűen kineveti a nagyságos és kegyelmes urakat. Neki az egész társaság nagyon kómikus és nem tudja magába fojtani a nevetést, amidőn őket nézi. Milyen államférfiak! Milyen korifeusok! Ez tehát a közélet? Egyszer közelebbről is belenézett a politikai gépezetbe, amikor az a legdicsőbben működik. Képviselőválasztás volt. S „barátai unszolására" Linek is föllépett egy „biztos" kerületben. Miután informálta magát, hogy melyik párthoz kell tartoznia, leutazott a választáshoz. Fütyörészve sétált föl s alá a leendő bankett színhelyén, a teremben, ahova majd a küldöttség a mandátumot hozza, s ahol ő pár perc mulva honatyává fog átalakulni, mint annyi más. Egyedül volt s valószínüleg azon járt az esze, hogy kit figurázzon ki rajzával a Kakas Márton legközelebbi számában. Egy szomoru pillanata mégis lehett: az, amikor a drága szivarjaira esett a tekintete; ezeket a helyi notabilitások ma este mind el fogják szívni! Akkor hozták a hírt, hogy fényesen megbukott. Más jelölt kétségbeesik, vagy legalább nagyon haragos ilyenkor, Linek azonban már a következő pillanatban elfelejtette, hogy mi történt. Eszébe jutott a „Hazám"-kávéház Budapesten, amely oly közel van a Kakas redakciójához. Villámgyorsan magára pöndörítette köpönyegét és se szó, se beszéd, elrohant Budapest felé. A köpönyege alatt féltve szorongatott valamit. A banket-szivarjait.

Igy mondják; nem tudom, igaz-e, de kitelik Linektől, hogy nemcsak rajzlapjain tréfálja meg a politikusokat.

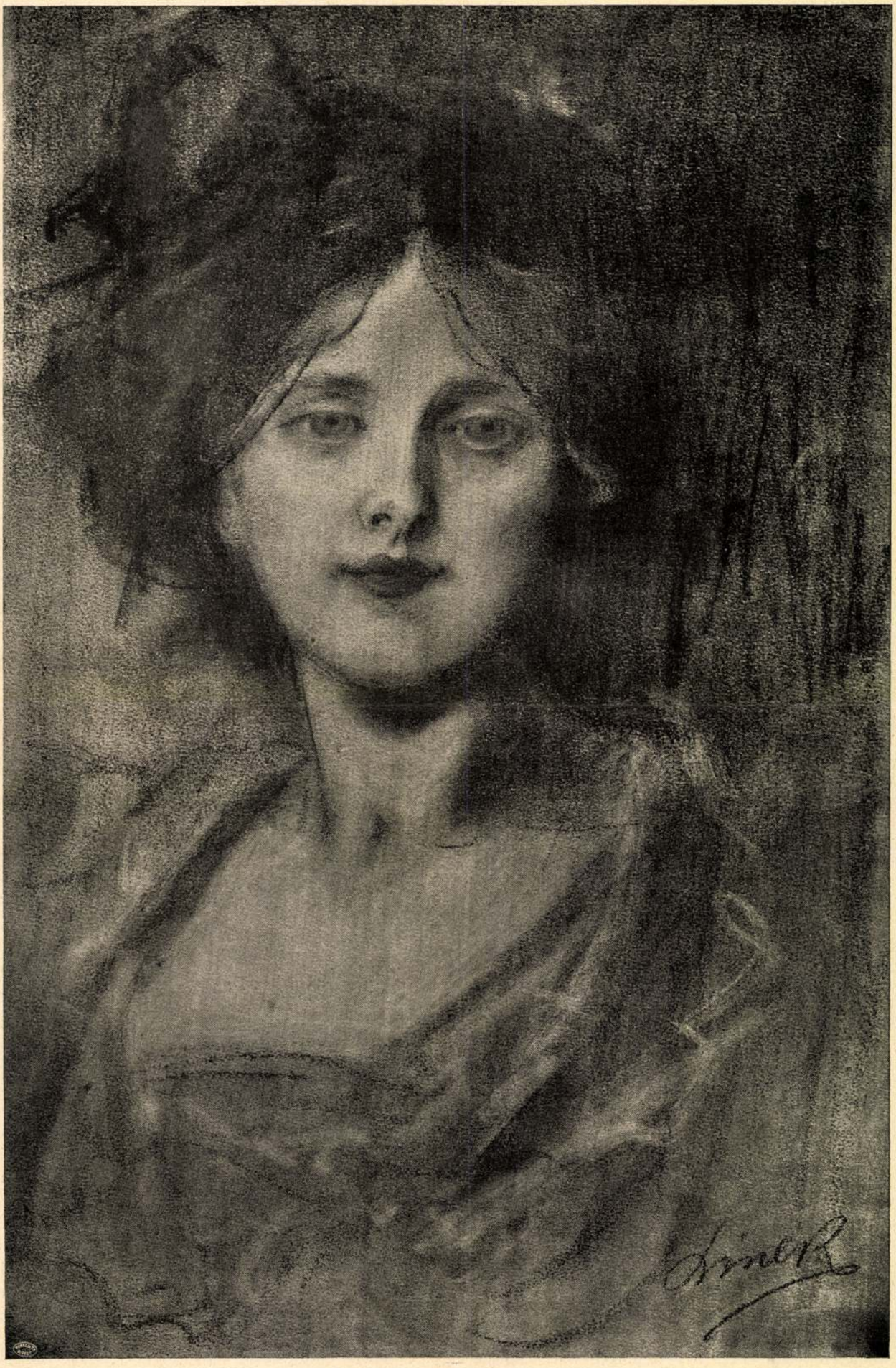

LINEK LAJOS: JULIA

Uj Idők XIV. 1907-8, 2 f.

anyja révén pedig, aki Báthory-leány volt, száz dominiumot örökölt . . . Három hónappal ezelőtt árvaságra jutott a hercegnő. Azóta rokonai és szomszédjai egyebet se tesznek, mint az ő vagyonán osztozkodnak. Ki haddal támad rá, ki pörrel; vagy tíz dominiumát már elragadták és Szentgyörgy ellen is készülődnek már az atyafiak . . . A hercegnő fenn járt a királynál és védelmébe ajánlotta magát. A király persze azt mondta neki, amit Cillei Ulrik úr sugott a fülébe. Eredj feleségül a goriciaihoz, leányom, ő és Cillei bátyám megvédik a birtokaidat. Ha nem mégy hozzá, földönfutóvá léssz és akkor magadra vess . . . Katalin hercegnő egy ideig még habozott. Igen sokalta a grófom negyven esztendejét. De aztán Cillei Ulrik népei megint elragadták néhány kastélyát és akkor maga küldött házassági levelet Goriciába. Ennyiben van a dolog, András öcsém!

— És azt hiszed, hogy a grófod vissza tudja szerezni a menyasszonya birtokait? — kérdezte a deák.

— Ő? Mondok neked valamit! A mult héten egy apródjának, aki diót csent a kertből, kalapácscsal kiverette minden fogát . . .

— Anzelmusz koma, — szólt András, — mi ketten szegény legények vagyunk és azért igazat beszélhetünk. Nekem úgy tetszik, hogy a te kegyelmes grófod a keresztapjával együtt hitvány mesterséget folytat, árvákat fosztogat.

A sárga német úgy nevetett ezen, mintha csiklandozták volna.

— Mit akarsz, pajtás? Hát nem mind ilyen a nagyurak dolga?

A bolognai deák haragosan tovább fűzte a szót, a szegény ember vakmerő őszinteségével.

— Azt mondom neked, koma, ha Katalin hercegnő az édesanyja leánya, akkor vigyázzon a te zsivány gazdád a harminckét fogára. Mert a Báthory-asszonyok olyanok a fehérszemélyek között, mint karvaly a galambok között. Hallottam beszélni Báthory Zsófiáról, aki elemésztette három urát, mert mindegyik kezet emelt reá . . . Báthory Anna úgy lovagolt és úgy nyílazott, mint a pusztai kun . . . Az ujlaki hercegnő édesanyjának pedig boszorkányos híre volt. Olykor ezer gonosz lelket is összegyüjtött a várában. Perbe azonban sohasem fogták, mert az apja gróf volt . . .

*

Ez a Posthumusznak nevezett ifju László király idejében történt. Egy szép őszi nap estéjén, amikor ökörnyál szálldos a levegőben és édes szomorúság lopódzik az emberek szívébe.

A lovasok fölértek egy dombra. A sárga ember napnyugat felé nyujtotta a két karját és vidáman kiáltotta:

— Ecce Szentgyörgy vára!

A földhullám formájában hosszan elnyuló domb tulsó végében, piros és sárgalombu erdős lapály fölött uralkodva, emelkedett a kicsi vár. Első pillantásra azt lehetett volna hinni, hogy szürke kőrakás a bíboros rengeteg közepén. Egyetlen fazsindelyes tetejü, csúcsos tornya volt, amelynek tövéhez a recés fallal körülépített palotaház lapult. A várfal apró védőerkélyekkel volt megrakva. Merész és furcsa kanyarodásait falipillérek és kőhidak támogatták.

A nap éppen e pillanatban nyugodott le a vár mögött. A keletre tekintő falak és tetők koromfeketék lettek, a déli szögletek azonban fehér ezüstfényben csillogtak, mintha áttetsző kristályból épültek volna, a meredek tetők körvonalai pedig bíboros és aranyos tüzfényben ragyogtak. Itt is, ott is a fekete tömegben megcsillant egy-egy ablak, vakítóan, mint a gyémánt, mértföldekre láthatóan.

Az öregtorony fölött a széltől hosszúra gombolyított felhőalakok úsztak. A felhőszörnyetegek csúcsos fejükkel valamennyien a torony felé fordultak, mint egy óriás kerék küllői. széles uszályuk pedig az ég zenitjét söpörte.

*

Már besötétedett, mikor a két deák, kantáron vezetvén a paripát, belépett a vár udvarába. A kapu alatt pirosan lobogó tűzfény köszöntötte őket. A négyszögletü udvart, amely nem volt nagyobb egy jókora palotateremnél, égő fáklyák világították meg, a folyosó alacsony boltíveit pedig, az ablakpárkányokat és a tetőereszeket piros mécsesek ezreivel rakták ki a várbeliek. Az udvar kövezetét teliszórták frissen kaszált fűvel, amelynek illata egybevegyült a fenyőfáklyák szagával. Az egész udvar az zsúfolásig teli volt szegény emberekkel, akik halkan feszengtek a nagy kőkút körül és suttogva beszélgettek, mintha templomban volnának. Fenn, az emeleti boltivek alatt, bársonyruhás urak és fehérarcu asszonyságok várakoztak mozdulatlanul, mint a templomi képek. A lobogó tűzfény óriás, táncoló árnyékokat vetett a falra. András deák úgy vélte, hogy a tűzkirály palotájába lépett.

— Híradás a kegyelmes goriciai gróftól! — kiáltott a megindulástól rikácsoló hangon a sárga német.

Iziben haiálos csend lett az udvaron. Csak egy megriadt pávamadár repült fel nagy szárnycsattogással a vár falára. Odafenn, az emeleti folyosón, megjelent egy magas, karcsu női alak, eleven rózsákból font pártával a fején. Ujváry Katalin volt.

Anzelmusz nagy szóbőséggel elmondta, hogy ura a lakodalmat nem ma, hanem holnap kívánja megtartatni. Eperjesi András pedig egyszerre azon vette észre magát, hogy azok odafenn nem a németet, hanem őt nézik. A menyasszony irányította feléje a pillantásokat, mohó, csodálkozó nézésével. Mit jelentett ez? Most már az udvaron szorongó szegény emberekre is átragadt az urak kíváncsisága. Tiszteletteljes, félénk érdeklődéssel nézte mindenki a bolognai deákot. És mindenki úgy mosolygott, mintha valami nagy titok nyitjára akadt volna . . .

András úgy vélekedett, hogy talán a rongyos ruháján mulatnak. Haragos gőggel emelte fel a fejét. Merész tekintetü, tüzes szemét azonban egy pillanatra sem tudta levenni a menyasszony arcáról. Amint ott állott, a lobogó tűzfényben, egész fejjel kimagaslott a tömegből.

Valaki most szeliden megfogta a kezét. Bársony-

— Látott téged? — kérdezte rémülten Baby.

— Óh dehogy! Elbujtam a lépcsőházban.

— Jaj! ha meglátott volna. . .

Valami zörrent.

A két gyermek riadtan menekült az ágyba s jó darabig lélegzetet se mertek venni.

Baby súgta:

— Lori! gyere! mesélj! a malomról!

Óh! az a malom! . . . a Loriék malma . . .

Milyen jó ott! Ott nincs világ . . . Éjszaka zúg a szél s úgy csikorog a nagy kerék . . . Ha Lori félt, bebujt az apja ágyába s az apja megcsókolta. Mert ők mindnyájan együtt aludtak, mert csak egy szoba van a malomban. Milyen nagyszerü az, ahol csak egy szoba van! . . . Ha egyik gyerek sírt, sírt a többi gyerek is. Lori eltörte a korsót, kikapott érte, de a többi gyerek is sírt. Aztán kimentek a szederfák alá és együtt énekeltek a rosszmáju tücsökről.

„Un jaloux petit grillon, caché dans
l'herbe fleurie . . .“

A malompadlásról is el lehet látni nagyon messzire. A dombocskákon tömérdek margitvirág terem . . .

— Szabad leszakítani? — kérdezte Baby.

— Hogyne, — dicsekedett Lori, — az mind a mienk. Milyen jó is ott!

Baby ismerte már a malom egész környékét, ismerte Lori otthonmaradt testvéreit, a szomszéd gyerekeket . . .

— Az én apámnak is van malma, de oda nekem nem szabad menni. Meg ott talán nincs is virág . . . Lori, hogy tudtál te eljönni a malomból?

— Mert én már nagy lettem, — magyarázta Lori. — És aki minálunk nagy lesz, annak menni kell, kenyeret keresni, mert különben nem jutna kenyér azoknak, akik még kicsinyek.

— Elviszel majd engem a malomba, Lori?

— Hát persze.

— Elszökünk egyszer innen, ugy-e Lori?

— El.

— De lásd, én nem tudok soká gyalog menni, fáj a csontom és sántítok.

— Majd én viszlek, az ölemben, Baby.

— Tudod, hogy én nemsokára sánta leszek?

— Az nem igaz! — tiltakozott Lori.

— De igen. Hallottam, amikor az orvos mondta anyámnak.

— Nem igaz! nem igaz! — és Lori befogta Baby száját a kezével is.

Ezután egyre készülődtek a nagy útra, a breton malomba.

— És ha mégis sánta leszek? . . . Nem hagysz itt engem, ugy-e Lori, soha?

— Soha! — esküdött Lori. — Soha, amíg élek!

— És azután?

— Azután se.

Ennyiben maradtak.

Babynak bizony mindjobban fájt a csontja.

— Nem megyünk, Lori, meglásd. Nem mehetünk, — suttogta éjszakánkint. — Itt kell maradnunk s már mindig félni fogunk a világtól. Eredj, Lori, szökjél el te magad!

— Soha! óh én soha el nem hagylak téged Baby.

— Tudod mit! — szólt ekkor Baby, minden eddig szivecskéjében fuldokló szeretet kiáradó hevével. — Én most neked adóm mindenemet. Neked adom a köntöseimet, a zongorámat is. Én alszom ezután a te ágyadban s te aludjál az enyémben. Ezután ne te öltöztess engem, majd én öltöztetlek téged. Legyen itt minden a tied éjszaka, de nappalra add vissza, kérlek, mert különben kikapok. Ugy-e, jó? Elfogadod?

Lori beleegyezett.

Mindjárt kezdték is.

azért is a görögök művészete nem csupán nemzeti, hanem az egész emberiség művészete. Hogyha én tehát meztelen lábbal táncolok, természetszerűen görög állásokba helyezkedem, mert a görög állások nem egyebek, mint magok a természetes állások megtestesülései.

A tánc új iskolája azokat a mozdulatokat fogja tanítani, amelyek az emberi test tökéletes formáival összhangban állanak és a tökéletes emberi test fejlesztésére alkalmasak. A jövő e táncáért akarok én élni. Hogyan képzelem ezt, elmondom önöknek egy kis mesében:

Az istenek benéztek hozzám dolgozószobám üvegtetőjén keresztül és Athéne, a bölcsesség istennője megszólalt: „Ez a leány cseppet sem bölcs!“ Mire Ceres-Demeter átvette a szót: „Hozzá még gyönge is! Nem hasonlít az én erősmellü lányaimhoz, akik Eleuzis mezőin játszanak . . . Meg lehet számlálni minden bordáját.“ Iris így folytatta: „Nézzétek csak, milyen nehézkesen mozog! Hát semmi fogalma sincs a szárnyas lények gyönyörü táncáról?“ És Pan megtoldotta a kemény kritikát: „Sejtelme sincs róla, hogyan mozognak a szatirjaim, az én gyönyörü kétszarvu fickóim, akiknek táncától élednek az erdők és a vizek“. Tepsichore megvető pillantással mért végig: „És ezt ő táncnak nevezi! Pedig „a lábai körülbelül egy teknősbéka lusta lépésében mozognak!“

Valamennyi isten nevetett, de én bátran néztem fel hozzájuk és azt mondtam: „Óh ti halhatatlan istenek, akik a magas Olympuson laktok és ambroziával táplálkoztok, házbért nem fizettek, sem pedig hússzámlát: ne ítéljetek olyan szigorúan fölöttem! Igaz óh Athéne, hogy nem vagyok nagyon okos, de elolvastam azoknak följegyzéseit, akik a bölcsességedet szemtől-szembe hallgatták és alázatosan hajtom meg üres fejemet oltáraid előtt... Te Ceres-Demeter, akinek fejét szent koszoru övezi, se neheztelj rám. Igaz, hogy a te gyönyörü szűzeid nem fogadnának be csoportjukba, de látod, hogy elvetettem magamtól sarúimat, hogy lábaim hódolatteljesen érinthessék földedet és szent himnuszaidat énekelem korunk barbárjainak, hogy ők is szépnek találják azokat. Való

Nyári élet — Linek Lajos rajza

NAGY A MELEG!

Ujság 1903. II. 124. l.

Ezeket csak nézte az asszony, de nem igen látta. Előre figyelt, hogy hol kezdődik a gyermektemető, a kicsi dombon, kis kövek. Úgy kihajlott a kocsiból, hogy az ura megfogta a karját s gyöngéden rákényszerítette arra, hogy reáfigyeljen. Megint beszélt hozzá. Most már még tovább ment a következtetéseiben, valósággal belehajszolta magát annak a bizonyításába, hogy voltaképpen nincs is veszteségük, vagy ha van, hát nem lehet tudni az igazi értékét annak, amit vesztettek.

— Édes fiam, — mondta, — édes fiam, csak próbálj gondolkozni. Próbáld meg. Lásd, hány meg hány ember lett valósággal szerencsétlensége a családjának, pedig gyereknek éppen olyan drága volt, mint ez itt. Hátha sok esztendő könyhullatását előzzük meg azzal, hogy most sírunk...

Az asszony hirtelen megragadta a férfi kezét, úgy megszorította, hogy az fölszisszent s remegve, nyögve vágott a szavába:

— De sírj és ne beszélj.

A férfi elhallgatott s a kocsi lassan egy mellékútra kanyarodott be a kis kövek közé. Már fátyolos volt az ő szeme is, amíg végignézett a széles nagy mezőn.

— Hogy el fog itt veszni... — mondta fuldokolva az asszony. — Hogy elvész itt minden...

Új műveltség

Múltkor egy órát töltöttem a bakács-téri elemi iskola negyedik osztályában. A tízéves fiucskák mindegyike előtt rajzolómappa állt és valamennyi nagy szorgalmasan művészkedett. Egyszerű, naiv vonalakkal igyekeztek lerajzolni néhány tárgyat, amelyeket a tanító nekik megmutatott. Egy mérleget, egy bögrét, egy kitömött madarat. Az egyiknek jobban sikerült, a másiknak kevésbbé jól. Pár perc múlva ez is, az is átadta a rajzot, akkor aztán a hőköm-művészek átvedlettek kritikusokká. Az egyiknek még kellett mondania, hogy a másiknak rajzában mi a hiba. És megmondták hirtelenül, egészen előkészületlenül (nem mint a banketek szónokai), hogy mit vélelmeznek tévesnek. Ha a rajzolás maga kedves gyönyörűséget okozott nekünk szemlélőknek, úgy ez a bírálat még többet adott: naiv, fejletlen, de erős ösztönü intelligenciák természetes észrevételeit és okoskodását. Lám, a kicsinyek néha egészségesebben kritizálnak, mint a nagyok. Nincsenek ugyanis szempontjaik és sorvezetőik, sőt nincsenek elméleteik sem. Az elmélet sokfióku szekrény s mentül nagyobb valakinek ez a butordarabja, annál nagyobb a veszedelem is, hogy belézárja és ott fojtja az élő életet. De ezek a nebulók igazán elfogulatlanul beszéltek. És jól esett végre művészeti itéletet hallani, amelynek törzsét nem fonták által a felismerhetlenségig a tónus, a valőr, a magas mélység, a mély magasság ésatöbbi liánjai. Bizony az a tízéves lurkó bátran és notabene csakugyan férfiasan odavágta, hogy a bögrerajz nem jó, mert nagyobb a füle, mint a hasa. Vagy: pupos, vagy: eldűl. (Hogy az ilyen kritikából nem támadnak-e lovagias afférek, mint a külső életben, azt a pedellus úrtól kellene megkérdezni. Ha igen, úgy azok is bizonyára épp ilyen meglepő természetességgel bonyolódhatnak le.)

Hosszan elnéztem ezt a bögrerajzot és hallgattam ezt a bögrerajzkritikát és úgy éreztem, hogy ime a műveltségnek egy új nemét hintik el a bakács-téri nebulók elméjében. Egyelőre csak az övékben, mert — ha nem csalódom — e kedves lurkók jelenleg a „kisérleti házinyúl" szerepét játszszák, bár fogalmuk sincs róla, hogy ők e percben magasrangu megfigyelések tárgyai tanügyi fórumok előtt. Egyikük sem tudja, hogy míg a keze hosszan húzza a vonalat erre a nagy palatáblára, e munkájukból szűrik le jeles pedagógusok az új rajztanítási elveket. Csupa fiók-Wlassics tulajdonképpen mindegyikük, mert az ő munkájukon sarkallik majd az új tanrend. Tulajdonképpen tehát ők tanítják most Györgyit, Bárczyt és Wlassicsot. Ha tudnák!

Röviden referáltam arról, hogy mit láttam a bakács-téri iskolában. De másutt is láttam valamit: úgynevezett rajzfüzeteket, amelyeket egy ösmerősömnek tízéves fia dicséretesen telerajzolt. Kitünőt kapott rájuk. Az egyikben — ez talán jóval régibb keletü, — pontok voltak szép sorjába nyomtatva. A nebuló föladata ezeket a pontokat egyenes vonalakkal összekötni. Lett belőle először is egy hosszu, hosszu egyenes vonal, mint egy sivatag látóhatára. A másik sorban egy úgynevezett tört vonal támadt: olyanforma, mintha husz z betüt nyomtatnának egészen közel egymáshoz. Egy harmadik vonal a görögök szegletes meanderét adta. Ésatöbbi. Csupa rajzolt egyenlet, csupa elvont, sehol sem látható vonal. A későbbi füzetekben ismét föléledt a régi Hellász. A meander most már megduplázódott. Valamely akroteriumból kivonatoltak egypár stilizált levelet, olyan stílusban, amelyben a görög művészet kimondta utolsó legnagyobb szavát. Mozaikminták is voltak ott, szalagdiszítmények s más hasonló. Klasszikus szerzemény. Hát még a kidolgozás! Adler úr, a népszerü kaligráfus, gyönyörrel nézte volna e lapokat. A hajszálvonalak hajmeresztő vékonyak voltak, a „satírozás" kifogástalanul bársonyos és vetekedett az irisznyomással. A legnagyobb haladás azonban a „radirgumi" használatában mutatkozott. Kifogástalanul ki lőnn innen törölve minden, ami a kaligráfia szeplőtlenségét sértené? Sehol a botlásnak egy nyoma. Ez a gyerek tökéletes a rajzban — mondaná a laikus, pedig csak a „radirozásban" az. Sőt nem is gyerek, hanem vén ember, mert csak annak a hosszu prakszisa nevelhet ilyen matematikai tévedhetetlenséget.

E rajzoknál is éreztem valamit: jéghideg atmoszférát, az élet abszolut kizárását, zörgő csontvázat, amely matematikai sémák szerint húzza pókháló-vonalait.

Ez tehát kétféle rajztanítási módszer — mondhatná röviden valaki. Nem egészen így van: ez kétféle világ. Ez még több: kétféle műveltség.

A punktum saliens abban rejlik, hogy a bögrerajzoló gyerek megnézi a bögrét és annak a formáit a saját intelligenciája, a saját érzése szerint adja vissza, jól-rosszul. Használja az eszét és a tulajdon két szemét. A meanderrajzoló gyerek ellenben sem az eszét, sem a szemét nem használja. De használja a sablónt. Ugyanaz a különbség, mintha könyvből tanulom a francia nyelvet, sohasem hallván egyetlen francia szó kiejtését vagy ha egy esztendőt Genfben töltök és ott egyebet se hallok francia szónál. Amaz a „trans, apud, adversus" . . .-nak rajzba való átültetése. Emez pedig gyakorlati társalgás.

Az első pillanatban talán úgy tünik föl, mintha fölösleges kázust csinálnék két egymástól eltérő rajztanítási módból. Hát jó, ám tanuljon az egyik gyerek a bögre-metódussal, a másik a meander-metódussal. Legfeljebb kissé jobban tanul meg rajzolni ez, kissé roszszabbul amaz. Nem kell mindenkiből Rafaelt nevelni. Avagy olyan nélkülözhetetlen-e a rajzolás? És van-e minden gyermeknek tehetsége az ilyen mellék-tantárgyhoz?

A baj és a dolog érdeme éppen a rajztanítás appreciációjában rejlik. Mindaddig, amíg valaki abban a téves hitben ringatja magát, hogy ezzel vagy azzal a módszerrel képes lesz jó rajzolóvá nevelni egy elemi iskolás gyereket, mindaddig nincs értelme a rajztanításnak. Ha valaki célnak tűzi ki a rajzokat az ilyen iskolában, úgy mindjárt ki is törölheti az órarendből. Mert okvetlenül hiú a vállalkozása.

Ámde ha valaki eszköznek fogja fel a rajztanítást, művelődési faktornak, úgy csak foglalkozzék vele bőven és szeretettel. S itt rejlik a két módszer nagy különbsége.

A kaligrafikus rajz holt és gépies mímelés. Csak kaligrafiára tanít és ez hiábavaló időpocsékolás. Az

a nagyszülők suttogtak és egy pap, az Iszák úr bátyja. Az ágyszélen pedig egy apáca ült s néha letörülte a gyerek homlokát. Finom, fehér kezeit néha a gyerek mellére tette. Alig-alig ketyegett már a kis óramű alatta. Egyszer aztán egészen megállott, az apáca másik keze a kendővel letévedt a gyerek homlokáról a szemeire. Iszonyu csend lett s valami dohos pinceszag árasztotta el a szobát. A papé volt az első szó, ami elhangzott.

— Az Isten adta, az Isten elvette.

A férfi az ágy lábánál elkényszeredett mosolygással nézett rá.

— Nekem beszélhetsz.

Az asszony pedig észre se vette, hogy mi történt.

Harmadnapra magukhoz tértek egy kicsit. Csak az asszonynyal nem bírtak. Iszonyúan össze volt törve, sokszor elaludt, hacsak leült, már mindjárt elnyomta az álom. Föl kellett rázni belőle, mivelhogy az öreg Bojth azt mondta, hogy az ilyen álomkórság veszedelmes, semmiképpen se kell eltűrni.

Aztán meg valósággal túlságosan élénk lett. A temetés délelőttjén maga vigyázott a takarításra, mert, amint mondta: — jön a sok vendég, aztán semmi sincs rendben, még meg találják szólani. Porolt, törülgetett, a cselédek sarkában járt, kiment a konyhára is az ebédet megkóstolni s majdnem derűsen fogadta délben az urát. A férfit nyugtalanította kissé a gyors átalakulás, de azt hitte, hogy miatta játszik színházat az asszony. Iszonyúan sajgott benne a fájdalom s csodálattal nézett föl a feleségére.

Magában azt gondolta: — lám, lám, ők mégis jobban bírják.

Délután sok kocsi jött. Jóbarátok, ismerősök, a komáék is, akik a gyereket keresztvíz alá tartották, aztán kollégák a miniszteriumból, sőt egy államtitkár is. Ez a körülmény a gyülekezetben bizonyos megelégedést, úgyszólván csendes büszkeséget idézett elő. Valami förtelmes kék kocsit is küldött a temetéses vállalat, aminek a bakja mögött üvegszekrény van. Ebbe semmiképpen se akarja bebocsátani a gyereket az asszony. Összegubaszkodva, írtózattal nézett reá s amikor a kocsi mégse mozdult, rekedten kiabált: — vigyék innen, vigyék . . .

Egy fiakkerbe ült be az urával, a térdeikre fektették a kis koporsót s erre megnyugodott. A férje iszonyuan szenvedett mellette, de erősen tartotta magát s azon gondolkozott, hogy micsoda művészettel lehetne valahogyan könnyebbé tenni az elválást az anya és a gyermek között. A kocsi lassan, lépésben haladt, mögötte a többi s a hosszu, terhes hallgatás után megszólalt az ember.

— Látod fiam, csakugyan igaz az, hogy az Isten adta, hát szabad is neki visszavenni. Ad másikat majd. Fiatalok vagyunk, előttünk áll még az egész élet . . .

Az asszony gépiesen rámondta, hogy: igaz; de mintha oda se hallgatott volna, kibámult kéttelé az aszott, most már újra forró napsugárban sárgálló világba.

— Aztán édes fiam, a gyerek bizony csak gyerek. Gyönge szervezet még a legerősebb is. És ahogy itt körösközül nézel, minden arra tanít, hogy minden elmúlik. Miért lehessünk mi éppen azok a büszkék, akik kivételt akarunk magunknak a nagy rend alól. Aztán meg fiam . . .

Az asszony ráhagyta.

— Igaz, igaz . . .

— . . . Annyian, de annyian temettek már az idén. Jóformán mindenki. Ha mind kétségbeesnénk senkise maradna már ezen a világon, aki tovább dolgozzék. Nem igaz?

— Igaz.

— S jóformán azt se tudjuk, hogy mit temetünk. Ez az édes kis gyermek csak szép volt meg kedves s mostig nem is kivánt tőle senki egyebet. De honnan tudhatná megmondani azt az ember, hogy vajjon az életre volt-e teremtve? Lett volna-e benne elég erő, akarat, kitartás, hogy váljék belőle valami. A világban már verekedni kell, vajjon bírta volna-e az ökle? . . . Az igaz, hogy derekas kis ökle volt.

Az asszony a könyein át mosolyogva ismételte:

— Derekas kis ökle . . .

— De hogy fejlődött volna tovább. Drága, édes, kicsi aranygyermek volt, de vajjon mi lappangott benne? Valami olyan, amit se tőlem nem örökölt, se tőled, éppen csak hozzájutott valahogy. Ki tudja?

Az asszony újra ráhagyta.

— Igaz.

Azonközben befordultak a temető kapuján s csupa nagy sír, magas oszlopok, keresztek között járt a kocsi.

Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

Sétalovaglás a Városligetben

Uj Idők 1903. II.

Linek Lajos

Vas. Lpó. 1894.

340 l.

«**Kossuth a ravatalon.**» A Turinba utazott irók és művészek közt volt *Linek* Lajos festő-művész is, ki mindjárt Kossuth halála után vázlatot készített a halottas ágyról; a vázlatot itthon kidolgozta és képét, mely Kossuthot a ravatalon virágoktól körülvéve tünteti föl, a redout kisebb termében kiállította. A festménynek történeti érdekességet biztosít, hogy közvetlen fölvétel után készült. A ravatal lábánál két viaszgyertya világítja meg a sápadt arczot, s a virágokat, melyek Kossuth holt testét elborítják. A festményt Görgei Artur tábornok is megtekintette.

HIERONYMI KÁROLY.

Újjászületett alkotmányunk keretébe, nehány évvel az alaptörvények megalkotása után, a törvényhozás egy új intézményt illesztett be, fölállítván 1870-ben, mint a törvény mondja: «az állam bevételeinek és kiadásainak, az államvagyonnak és az államadósság kezelésének s általában az állam számvitelének ellenőrzése végett» az állami számvevőszéket.

Azóta, hogy ez a zajtalanul működő testület fönnáll, tehát huszonkét éven át, annak miniszteri rangban álló elnöki tisztét Gajzágó Salamon viselte. A nagy közönségnek, sőt még azoknak is, kik a politikai közéletben szerepelnek, vajmi kevés oka és alkalma volt a számvevőszék működéséről tudomást venni, legfölebb évente egyszer, midőn az általa átvizsgált állami zárszámadások, a kezelésről szóló jelentés kiséretében, a képviselőház elé terjesztettek.

A közfigyelem azonban most újból az állam pénzügyi kezelésének éber és ernyedetlen ellenőrzésére hivatott testület felé irányult, midőn eddigi derék elnöke, a király meleg elösmerésétől kisérve, nyugdijba ment, a törvény azon rendelkezése folytán, mely szerint a számvevőszék főbb tisztviselői a miniszteriumnak, kiknek ellenőrzésére hivatvák, rokonai nem lehetnek. Gajzágó Salamon pedig apósa az új kereskedelmi miniszternek: Lukács Bélának.

Az elnöki állás betöltésére nagy érdeklődés mellett történt meg a király elé terjesztendő, törvényszabta hármas kijelölés, habár nem volt akkora a harcz, mint 1870-ben, az első elnökjelölésnél, midőn csak három szavazás után nyerte meg a sok jelölt közül három férfi az általános többséget.

Most első helyen, a szavazatok túlnyomó többségével, Hieronymi Károlyt jelölte a képviselőház, mihez a főrendiház is hozzájárulván, a felség őt a napokban kinevezte. — Közgazdasági és közlekedési téren jeles és alapos képzettségü egyén került az állami számvevőszék élére, kinek ebben az új hivatásban is bizonyára lesz alkalma sokoldalú tudását érvényesiteni.

Hieronymi Károly 1836 október 1-én született. Atyja a dunai térképező-osztály igazgató főmérnöke volt, ki a Pozsonytól Szeredig vezető vasút épitését, Magyarországon az elsőét, vezette, 1845 és 46 között. Rajta kívül mind magyar mérnökök dolgoztak a vonalon, még pedig olyan lelkiismeretesen, hogy az akkor épült műtárgyak, ma, tehát 46 év multával is jó karban vannak.

Az ifjú Hieronymi főiskolai tanulmányait a fővárosban kezdte és végezte, a műegyetemet is, még pedig kitünő sikerrel. Buda sz. kir. városánál volt rövid ideig, tanulmányai végeztével mérnökgyakornok, majd Máramaros-megyébe ment, hol az első tagositást ő vitte ke-ztül 1857-ben. Később, 1861-ben a vármegye érnöke lett. Ebben az állásban találta őt tmányos újjászervezés, mikor gróf Mikó unka- és közlekedésügyi miniszter hivta meg maga mellé, s egy Gyulával, a magyar állam-tójával együtt a franczia igazgatási szervezet

ma gyors elő-

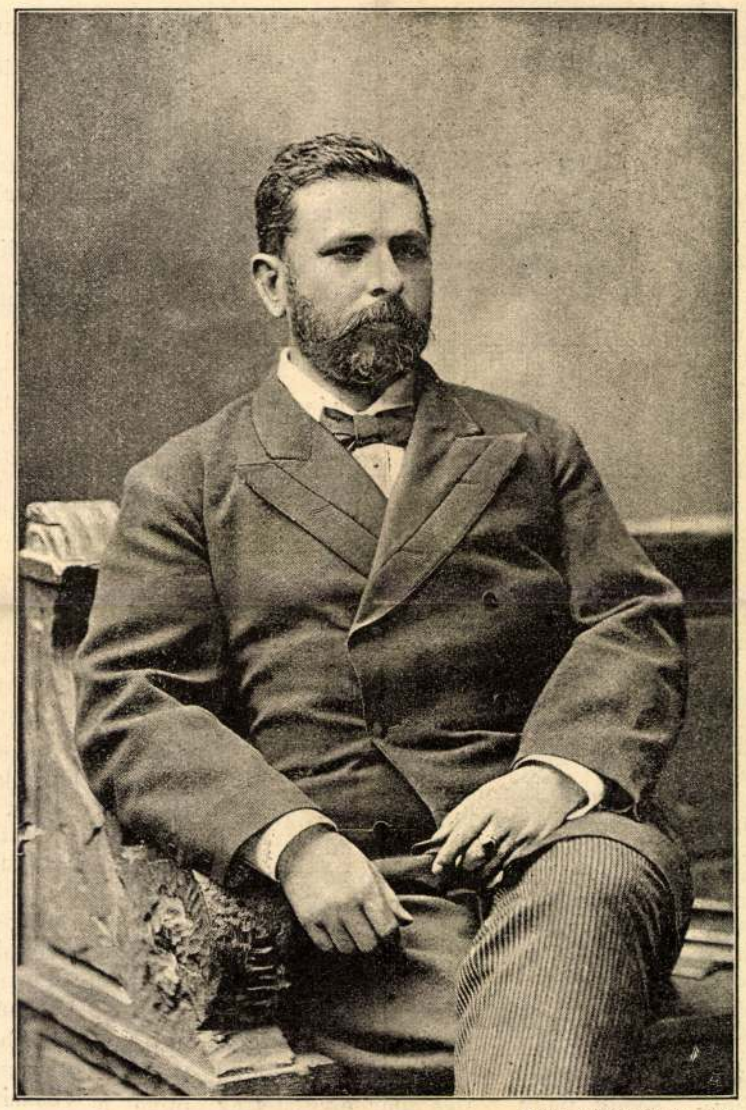

Koller utódai fényképe után.

HIERONYMI KÁROLY.

menetelt biztositottak neki a hivatalnoki pályán. Már 1869-ben osztálytanácsos, 1870-ben miniszteri tanácsos lett, n ig 1874-ben helyettes államtitkárrá neveztetett ki, s Weninger Vincze leköszönése után egyszersmind az államvasutak igazgató-tanácsának elnökévé is. E magas állásokban nyilt alkalma érvényesiteni szakképzettségét. Ez időben sokat gáncsolták és támadták, a hazai vasutügy fejlődésében, s a folyamszabályozások terén fölmerült csalódásokért és előállott nagy csapásokért sokan első sorban őt igyekeztek felelőssé tenni, s ezért a parlamentben is sok támadásnak volt kitéve.

E támadások azonban nem keserítették el, s szivós erélylyel dolgozott tovább, különösen közúti és vizügyi szaküggyekben, mignem miniszterével, Ordódy Pállal együtt 1882-ben benyujtotta lemondását. Állását pár hónapig a miniszter távozása után is megtartotta azonban, mig utódját ki nem nevezték, hogy a minisztérium ne maradjon vezetés nélkül. Az ő államtitkársága alatt történt a tiszavidéki és a keleti vasut államosítása, s evvel, valamint az osztrák-magyar államvasuttal 1882-ben kötött szerződés által, úgyszólván meg volt vetve az alapja az államvasutak nagy szervezetének, melyet Baross Gábor valósitott meg később következetes és vaskezű közlekedési politikájával.

Alig vált meg az államtitkári állástól, az osztrák-magyar államvasut bizta meg magyar vonalainak igazgatásával, s a társaság hálózata az ő igazgatása alatt gyarapodott a vágvölgyi, esztergom-ipolysági, nána-lévai, csongrádi és morvavölgyi újabb vonalakkal. A mult év julius havában vette át a magyar állam a társaság hazánkban levő vonalait, s ezzel Hieronymi igazgatói állása is megszünt, mikor a vezetése alatt állott tisztikar melegen vett tőle bucsút. A parlamentnek, hol 1875 óta folyton a zsombolyai kerületet képviseli, Hieronymi hasznos és munkás tagja volt, s e tekintetben kinevezése vesztesége az országgyülésnek. Ritkán szólalt föl, de mindig alaposan és szakszerüleg, főleg közlekedési ügyekben.

Jelentékeny irodalmi munkásságot is fejtett ki a hazai közlekedésügy terén. 1867-ben jelent meg első műve: «A kőútak fentartásáról», — s 1874-ben a második: «A közmunkaügyek állami igazgatásáról Francziaországban.» E munkája külföldön is nagy feltünést keltett s franczia szakférfiak elösmerték róla, hogy teljesebb és jobb a hasonló tárgyú franczia munkáknál. Irt nagyobb tanulmányokat folyóiratokban is, s ezek közül a magyar vasutak pénzügyi jövőjéről, a Duna- és Tisza-szabályozásról irottak a kiválóbbak.

Tevékeny részt vett a magyar mérnök- és épitész-egylet szervezésében, melynek egy ideig titkára s később alelnöke is volt. Azt hiszszük, hogy az élete javakorában levő férfi ez irányu tevékenységét új állásában is folytatni fogja.

—*y*.

A «FÓTHI DAL» JUBILEUMA.

Fáy András családi tűzhelye a harminczas és negyvenes években egyik legszokottabb találkozója volt az akkori íróknak és színészeknek. A házigazda tősgyökeres magyar vendégszeretete és a gazdasszony vidám és élénk kedélye valóságos varázst gyakoroltak a vendégekre, a kik közt Deák Ferencz, Kossuth Lajos, Vörösmarty Mihály, Bajza József, Czuczor Gergely, Szontágh Gusztáv, Megyeri, Fáncsy, stb. majdnem mindennaposak voltak. Már gombai szőlőjében és ferenczvárosi kertjében is sürün látogatták a jó barátok Fáyékat: e látogatás azonban még sokkal gyakoribbá vált, midőn Fáy a kalap-utczai házát megszerezte s ebbe költözött. Az évnek komorabb szakában ide gyültek a szives házigazda számos tisztelői, nyáron pedig a fóthi szőlőbe, a melyet Fáy 1832-ben vett. Vele egyidejüleg vett Fóthon szőlőt Vörösmarty és Ferenczy István szobrász is Fáy biztatására.

Fáy András alig hogy megvette fóthi szőlejét: téres borháza nem sokára szűknek bizonyult vendégeinek, úgy, hogy pár év mulva külön épületről kellett gondoskodnia. A névnapját tartó házigazda köré sereglett jó barátok az épülő félben levő külön házikó csinálásában segédkeztek is a kőműveseknek s Ferenczy István egy, a falba illesztett márványlapon örökité meg ez eseményt:

A BARÁTSÁG
EZEN FALAI KÖZÉ, MIDŐN ÉPÜLNÉNEK, VIDÁM
ENYH' ÓRÁIK KÖZÖTT KÖVET RAKÁNAK:

BARABÁS MIKLÓS, BAJZA JÓZSEF, BUGÁT PÁL, CZUCZOR GERGELY, FÁY ANDRÁS HITVESÉVEL, FÁY FERENCZNÉ LEÁNYÁVAL, FERENCZY ISTVÁN, LUCZENBACHER JÁNOS, PÓLYA JÓZSEF HITVESÉVEL, SZONTAGH GUSZTÁV, VÖRÖSMARTY MIHÁLY, MÁJUS 30-ÁN 1837.

Fáy szüretjei itt Fóthon csakhamar elhiresedtek. A müveltség és szellem szövetkeztek össze, hogy szórakozásban hiány ne legyen. Megyeri Károly mókáit Schodelnénak egy-egy áriája, majd Egressy vagy Lendvay szavalata váltották fel. Azután húzta a czigány a pompás talp alá valót.

Fóth község öregei mindmáig gyakran emlegetik a Fáy ur hangos vendégeit és vig mulatságait, hogy azóta se akadt másuk a Somlyó hegyén.

De Fáy András vendégeinek napról-napra gyérülő s ma is már vajmi ritka sorait messze tulélő, halhatatlan tanuja maradt fenn a «*Fóthi dal*»-ban, Vörösmarty ez örökszép művében. Mig «a borban a gond megbetegszik s él a kedv» s a vig, komor vagy csüggeteg magyar poharazás közben hazafias reményeit s aggályait e szeszélyes költemény verseiben dalolja el: a nemzet ajakán fentartja emlékét.

A «Fóthi dal» voltaképpen Toldy Ferencznek kezdeményére született. A Fáy szüretjein résztvevő költők előtt nem egyszer fejtegette az esz-

mét, irnának a fóthi társaság számára egy *társas* dalt, a német «*Geselliges Lied*» mintájára, hogy — elvégre valami újjal léphessenek fel és ne csak népdalokat énekeljenek.

Barátja unszolására irta 1842-ben *Vörösmarty* hiressé vált bordalát és kéziratával zsebében rándult ki Fáy szüretjére.

Október ötödikén a legszebb őszi nap varázsa csábitotta ki a szives házigazda által meghivott nagy társaságot. A fővárosból valóságos karaván kerekedett fel Fóthra. Vörösmartyék, Bajzáék, Szemere Pálék, Fáy Ferenczék, Csapóék, Deák, Toldy, Bugát, Pólya, Garay és több uri család, a házigazda ismerősei közül, kiknek érkeztét durrogó mozsarak üdvözölték a szüretelők dalától hangos hegyen.

Már javában együtt mulatott a társaság, midőn a távolban Kossuth Lajosnak és övéinek kocsijai bontakoztak ki a porzó ut homokfellegeiből. Kossuth Lajos és neje, fiatal nővérével Meszlényi Irénnel, Ruttkayné és Meszlényiné férjeikkel, és özv. László Imréné, a jótékonyságáról és Kossuth iránt tanusitott kegyeletes ragaszkodásáról ismert gazdag matróna tartottak együtt a Somlyó felé. Deák hamarosan lenyes egy hosszu ágat, nemzeti lobogót rögtönöz össze a maga és Vörösmarty zsebkendőjéből és a Csapó Mariska zöld nyakravalójából, feltüzi a legmagasabb csúcsra és a széllel vidáman lengő nemzeti szinekkel üdvözölteti a nemzet nagy bajnokának érkezését.

Deák Ferencz ezuttal is, mint mindig, kitünteté meleg vonzalmát Kossuth Lajos és gyengéd figyelmét családja iránt. A szüreti izes étkekkel gazdagon megrakott ebédlő-asztal fejéhez is ő vezette karon Kossuth nejét s azután szerényen meghuzódott annak végén a fiatalság soraiban.

A pompás étkek, a hegy tüzes leve, a jó czigányzene, a szellemes pohárköszöntők magasra fokozták a jó kedvet, midőn egész váratlanul a nemzet költője emelkedett fel és a zsebe rejtekéből előkerített kéziratról, az ő igénytelen természetessége által hatásos modorában elszavalta újon készitett bordalát.

Legbensőbb barátján: Deák Ferenczen kivül még nem ismerte senki. Annál közvetlenebb és meglepőbb volt hatása az egész társaságra a szeszélyesen csapongó költeménynek, mely a dévaj mámortól a hazaszeretet magasztos pathoszáig oly mesterien játszik az emberi érzelmek egész skáláján.

S midőn elhangzottak végsorai:

«Szent hazánk!
Megfizettük mind, mivel csak
Tartozánk!»

és Vörösmarty egész igénytelenül lebocsájtkozott székére: a tetszés általános üdvriadása tört ki a társaság ajkain és mindenki a nemzet ép oly nagy, a mily szerény költőjének köszöntésére sietett.

Mindenki talált az uj dalon kiemelni és magasztalni valót. A nőket főleg a szerelem mámoros megnyilatkozásával ragadta el; Fáyt a tétlen hazafiságnak találó jellemzésével és tettre buzditásával; Kossuthnak a nemzeti érzés erős buzdulása tetszett főleg benne; Deák Ferencznek az egész. Toldy nagyra volt véle, hogy e szép költemény az ő baráti nógatásainak köszönte létét; Szemere Pál igen elmésen találta megörökítve benne ama régibb keletű megjegyzését: «hol van a hal, mely dicső volt és remek?» Fáyné ugyanis egyik szüretén pompás hideg halat tálalt fel vendégeinek. A következő esztendőben elmaradván a hal az asztalról, Szemere e kérdéssel bevezetett pohárköszöntőt mondott Fáyra, megróván benne, hogy ő, a közügyek terén a *haladásnak* oly buzgó bajnoka, ezúttal nűtlen lett a *hal-adás* elvéhez. Vörösmarty ismervén Szemere hiúságát, költeményében megörökítette jeles mondását, mely a mennyi derültséget keltett akkor a jelenlevő társaságban, épp annyi fejtörést okozott azóta e vers magyarázóinak

A köztetszést nyert költeményt nyomban elnevezte a társaság «*Fóthi dal*»-nak és Thern Károly dallamán félszázad óta népszerű a mulató társaságok ajkain.

Ki sejtette volna akkor e dal víg keresztelőjén jelenvoltak közül s a magyar szabadságharcz éltető lelkévé vált Kossuth legkevésbbé, hogy a látnok költő által említett «*éjszak rémes árnyai*» pár év mulva rátörnek e hazára s «a legszentebb, legdicsőbbért» «vérben ad gazdag tort» a magyar?

Fáy András, a békés tevékenység elöregedett munkása, fóthi szőlejének magányába vonult el a szabadságharcz zajos színhelyéről és a nemzeti gyász napjaiban egykori víg társasága is örökre elnémult. A megtörött házigazda előbb a magához váltott Vörösmarty, Ferenczy-féle részt, pár évre reá a maga fertályait is eladta a hires szőlőből, mely ma már hatfelé is fel van aprózva a Hegner Dávid, Angerl Bernát, dr. Molnár József, özv. Jungmanné, Gombai József és a Mihálik család kezén.

S a mily kegyelettel ápolja Hegner Dávid a «Fóthi dal» költőjének egykori lakát, époly mostoha sorsra jutottak a «barátság falai, melyekhez, midőn épülnének», a nemzet nagyjai hordtanak követ.

A «Fóthi dal» jubileumi mozgalmának kelle eljönnie, hogy a nemzeti kegyelet e kápolnája megszünjéka megtekintésére kizarándokló fővárosiak és Fóth község hazafias érzésü polgárainak botrányköve lenni.

Linek Lajos rajza.

A «FÓTHI DAL» JUBILEUMA.

Fáy András nyári laka fóthi szőlőjében, a mely előtt Vörösmarty fóthi dalát elszavalta.

Dicsértessék *Károlyi Sándor gróf* áldozatkész hazafisága, a miért költséget nem kimélve romjaiból izléses csínben ujíttatta meg a kis lakot, mely előtt a jubileum napján ég felé tör a hazafias érzület gyöngye és az ünneplő község ajkain lelkesítve zendül meg a — «*Fóthi dal.*»

Dr. MÁTRAY ERNŐ.

ABDUL HAMID SZULTÁN JUBILEUMA.

II. Abdul Hamid szultán folyó évi szeptember 22-én születésének ötvenedik évfordulóját ünnepelte. A szultán születése napját Sztambulban máskor is fényes kivilágitással, tűzijátékokkal s több eféle tüntetésekkel szokták megülni, de az idén a török birodalom fővárosa különösen kitett magáért. Mig a miniszterek, vezérek, s más udvari méltóságok palotáikat ezer meg ezer szines üveglámpával feldiszitették, a Boszporusz partján még a legszegényebb halászkunyhókban is egy-egy kis mécs pislogott.

Abdul Hamidnál népszerűbb fejedelem alig uralkodott még az «igazhivők» fölött. Török, keresztény, zsidó és néger alattvalók egyformán szeretik. Vannak ugyan a nagyurnak ellenségei, még pedig az orthodox török papság soraiban, mely rossz szemmel nézi, hogy a szultán környezetében és udvarában sok keresztény kutya fontos és befolyásos állást foglal el. Az ulemák minden ujjításban tulajdon hatalmuk csökkenését látván, mindent elkövetnek, hogy a szultánt a régi útra terítsék, de befolyásuk és népszerüségük nagy részét már elvesztették, mivel a nagy tömeg különféle szegényebb rétegei rájöttek, hogy a gyaurok nem nyuzzák a népet, mint ezt tulajdon hitsorsosaik tenni szokták. Abdul Hamid jól tudja, hogy az idegen befolyás a török birodalom nagy hasznára válik s ezért nem sokat törődik az ulemák és szofták duzzogásával. A szultán rendkivül mivelt és jószivű ember, kiről rosszat senki sem tud mondani, mig nagylelküséggel párosult finom, őszinte modora mindenkit lekötelez, ki valamikor vele érintkezhetett. Midőn II. Vilmos német császár nejével Sztambulban időzött, Abdul Hamid fejedelmi vendégét mindenhova személyesen elkisérte. A német hajóraj legénységének ellátásáról oly pazar és fényes módon gondoskodott, mely még az e részben hires angol udvar vendéglátását is felülmulta. A padisah parancsára az egész hajóraj számára naponta fris hús, bor, pálinka, gyümölcs, dohány, oly mennyiségben lőn szállítva, hogy az élelmi szereknek alig adhattak helyet. Vilmos császárnak — kinek számára a Yildiz-kioszk nevű palota pazar keleti fénynyel egészen újból be lőn rendezve — nagyon megtetszettek lakosztályának butorai. Mihelyt ezt a szultán megtudta, parancsot adott, hogy az egész butorzat gondosan becsomagolva, tüstént Berlinbe küldessék. A német császári kiséret minden egyes tagja gazdagon meg lőn ajándékozva. A császári pár fejedelmi vagyonnal felérő ajándékokat vitt magával, s az utolsó perczben, midőn hajóra szálltak a szultán a Berlinben maradt császári gyermekek számára három nagy láda édességet s különféle csemegét küldött.

Abdul Hamid szultánról mindenkinek el kell ismerni azt, hogy nálánál ügyesebb fejedelem Ozman kardját aligha viselte. Ámde a szomorú viszonyok, melyek közt Abdul Hamid a trónra jutott, a nélkül is ideges s érzékeny természetére nagy hatást gyakoroltak. Egymás ellen áskálódó miniszterei mindig féken tudja ugyan tartani s akaratának mindenkor érvényt szerez, de azért mindig attól fél, hogy őt is ugy fogják megölni, mint Abdul Azizt. Tekintettel Ő Felségének ideges voltára, a napi sajtó czenzora a lapokból gyilkosságra, forradalomra vagy dinamitra vonatkozó kifejezéseket vagy szavakat irgalom nélkül kitöröltet.

Kétséget nem szenved, hogy Abdul Hamid uralkodása alatt népnevelés dolgában sok történt. Az egész birodalomban iskolák és különféle tanintézetek rendeztettek be, arról azonban a szultán nem tehet, hogy a tanulók nagy része ép oly tudatlanul hagyja el az iskolát, mint a milyen előbb volt. Ennek oka a kisebb hivatalnokok rosszlelküségében keresendő, kik mindent elrontanak, a mi szerintük a gyaurok hatalmát és befolyását emelhetné.

Abdul Hamid nagyon mértékletesen és egyszerüen él. Roppant jövedelmét leginkább a baksisok emésztik fel, melyeket a sokféle ingyenélők egész hada hazafias adakozások és segélyezések czímén a jószivü fejedelemtől ki tud préselni.

A BÉCS-BERLINI TÁVLOVAGLÁS.

Külföldi sport körökben a bécs-berlini lovaglás még mindig élénk viták tárgyát képezi. Az angol napilapok és képes folyóiratok megjegyzik ugyan, hogy a távlovaglásnak ily alakban és ily feltételek alatt benső értéke nem volt, de más részt, — nem szivesen ugyan, — de azért mégis bevallják, hogy a magyar huszártisztek által elért lovaglási sikerek bámulatra méltók. A mennyire idáig tudva van, a mindkét részről lovagolt telivér angol lovak nem váltak be. Igy például a *huszonkét* ló közt, mely az uton részint kidőlt, letört, vagy a helyszinén kimúlt, csupán *két* közönséges eredetü paripa volt, mig a többi kizárólag nemes vérü származásunak mondható, *Holobkine* orosz kozáktiszt, ki ez előtt három évvel Irkutskból Szibériában, Odesszáig egy lovon tette meg az utat, kijelenti, hogy oly gyors ütemet, mint a melyben *Miklós* vagy *Starhemberg* lovagoltak, ezer ló közül három sem birja ki négy napig.

ÓLOMÖNTÉS Ó-ESZTENDŐ ESTÉJÉN. — Linek Lajos rajza.

Illés Antal: Obsitos. A «Könyves Kálmán» tulajdona.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

szive, neki panaszolja el küzködéseit, sorsával való elégedetlenségét. Stettner az egyetlen, a kit ifjúi szerelmébe is beavat. Ezek a nyilatkozatai rendkívül érdekesek, mert teljes mélységében és gazdagságában látjuk belőlük a költő szíve érzését, idealizmusát. Így azokban a szavakban, melyekkel Stettnernek arra a kérdésére felel, vajjon elmegy-e Perczelékhez Börzsönybe:

«Nem, Barátom! itt maradok még 8-ikig munkám miatt; s azután sem sietek igen; mert nincs nekem ott számomra semmi is. Ha a setétség országába mennék, nem esnék nehezen; mert mondhatnám: Uram! te setétnek teremtetted ezt, és ez szép nem is volt soha; de én láttam a déli völgy világát s most ő nincsen ott. Nem is kérdeztem meddig marad el, vagy még vissza jön-e? mert mit használ: a valóságot még úgy is elég korán lesz megtudnom. Gyermeki könnyűséggel azt gondoltam, tán látom még egyszer s ezt gondolnom is olyan kedves vala. Most kegyetlenűl vége lesz mindennek. Iszonyú ürességet találok majd ottan, hol mindenem volt; bo zasztó csendet, hol az ábrándozás kedves alakjai bájosan zengettek körömben. Vergődő kedvem egészen oda van: A bánat és évődő fájdalom egész táborával általment lelkemen: olyan az, mint az eldúlt mező. Meggyilkolva fetrengenek rajta az élet örömei s mely még csak haldokol közöttök, jajgatással borzaszt. — Mily boldog Maróty! Mért nem tanultam én az ő mesterségét, nyelveit: elmennék a jegekhez, hogy fagyaszszanak meg, el Kaukazushoz, hogy temessen el engem: itt még holt testemnek is fájni fog a föld, hogy szünhetik fájdalmam, mert dold, hogy önként kerestem csüggedésemet, a mit csak képes voltam megtenni megtettem előre, hogy annak idején könnyebben tűrhessek, de halljad mindenestül s talán utolszor veszendő ügyemet. Meglett korú vagyok és semmi kilátásom. Ennek méltó meggondolása arra határzott és szinte megkeményített lejövetelem előtt annyira, hogy akármi hideg elfogadást, sőt talán megvetést is képes lettem volna elszenvedni. Nem is csalatkozám, a legérzéketlenebbül és szinte megfásulva állottam előtte első pillanatban s ő azon szelid mosolygással, melylyel mindenkit fogad, fogadott engem is. Alkony volt; ifjúsága legszebb biborában állott szülei és testvérei körében, hasonlíthatlan szépségű sugár termete nem mutatott földi származásra; mint az örömnek angyala, úgy fogadott tiszta, bútlan tekintetével. Én a ki kevesebbet vártam, olvadozni érzém elfásult szívemet s hálát adtam Istenemnek, hogy még egyszer láthatom. Nem is kivántam többet; de tudod, gyarlók az emberek. Én holmi apróságokkal foglalatoskodtam s ő ismét hozzám jött, hogylétemről kérdezősködvén. Ha egy kézmorzsoló hitvány kérdezne igy, fülem sem csendülne; de a midőn a kérdés szép hangjai ezüstként hangzanak oly ajakról, melyen csak ily csekély kérdésért is a szemérem harczol, oh akkor, Barátom, ne legyek-e oda? Láttam, nem a szerelem szólamlik meg belőle, de még egyszer megáldám Istenemet, hogy őtet láthattam, s erősen fogadtam, őtet holtig emlékezetemben éltem angyalának tartani. De mily erőtelen vagyok feltételemben! Akármit beszéltem ezelőtt felőle, tudd meg, az mind hiba volt. Oh, ha csak valami kivetőt találnék benne! Nem találok s a mit bennem iránta most már csak tiszteletnek véltem, minden képtelenségek belátása mellett is, szerelemmé vált. Itthon van, de már majd bizonyos jelensége van,

neje apró bevásárlásait, a miben segítségére van felesége, Lóri is. Kalapot, napernyőt s egyéb apróságokat szereznek be Stettnerné számára, dicsekedve, hogy mindez magyar gyártmány.

*

Nagyon buzgó levelező *Fábián* Gábor is. Stettner elköltözésével ő került helyébe Bohusékhoz s innen írja leveleit, melyekben nagyon részletesen ír minden őt érdeklő kérdésről. Lelkes dicséreteire így felel *Vörösmarty:*

«Jól teszed, hogy dicsérsz, az is valamennyire felejteti velem, hogy rab vagyok, vagy inkább azt, hogy rabnak kell lennem. Megengedj azonban, hogy elragadtatásodat nem viszonozhatom. Az én múzsácskám nem igen pengeti a lantot, meghúzza magát a kályha megett téli bundájában, s a drága időt vagy elkáromkodja vagy ásítoz, mint a nyárban legyet fogó kutya. Ki fene szeressen egy ily kölletlen teremtést? De mégis szeretnem kell őtet; mert mikor a mészáros leüti a marhát, azt mondja mentségül: miért nem lett püspökké! — S mit mond a sors, mikor engem inséggel pofoz? Fél füllel hallottam, de tudom, hogy kapát emlegetett, talán csak a mellett kell vala maradnom. Mit gondolsz Gábor, micsoda paraszt ember lett volna belőlem? Ha a helyett, hogy a földön is angyal után jártam, legközelebbi kék köténhez szegődtem volna; a helyett, hogy fejemet rövid, s hosszú szótagokban törtem, a fonóban minden főtörés nélkül mesélgettem, vagy a csáli hajszot ordítoztam volna, talán most itt a Duna mellett csibéket árulnék, s jó sorra verném részeg fővel szurtos feleségemet. . . . De ez magam előtt is igen sanyarú kép: jobb így, mint van; csak az esik sajnosan, hogy kedves felhőn túli világomban örömest repdesnék, megkordúl a gyomor s ily nyomós kérdést tesz boldogtalan előlátással: mit eszünk esztendőre, Marti?»

Nagyon érdekesen írja le a költő parádi utazását Fábiánnak 1829 szeptember 17-én. Az utazást gyalog tette többek társaságában, nem minden kényelmetlenség nélkül, de jó humorral tűrve az időjárás viszontagságait, a rozzant falusi korcsmában való hálást, a térdig érő sarat s egyéb efféle kellemességeket.

*

A költőnek neiéhez irt levelei közül a már

Linek Lajos

Walla József

Mozaik- és cementáru-gyára, épitési anyagok raktára

Budapest, VII., Rottenbiller-utcza 13.

Vállalkozik:

Granit-terazzo,
Betonirozások,
Medenczék,
Csatornázások,
Szökőkutak,
Jászolók,
Cement-vizellők,
Cementlapok és
Mozaiklapokkali kövezések elkészitésére.
Fayencelapokkali falburkolások stb.

Raktárt tart: 151

Keramit-lapok,
Kelheimi lapok
Mozaik-lapok Mettlachi módra
Terracotta-áruk,
Aszfalt-tetőlemez,
Aszfalt-elszigetelőlemez
Tüzálló-téglák,
Kőagyag-csövek,
Kémény toldalékok, kőagyagból stb. 151

Gyári raktára a gartenaui portlandcement- és vizállómész gyárnak.

KŐAGYAGCSÖVEK

Menyezet nádszövet raktár (Stuccatur Rohrgewebe).

Telefon sz. 24—11. * Telefon sz. 24—11.

KIRSCH JÁNOS

SAJT-, VAJ-, SZALÁMI-
ÉS CSEMEGEÁRU-NAGYKERESKEDÉSE

BUDAPEST,

KIRÁLY-UTCA 53. SZ.

Vidéki rendelmények pontosan eszközöltetnek.

169

LANDAU IGNÁC

asztalos és kárpitos butoráruháza

BUDAPEST, IV. KER., KÁROLY-KÖRUT 22.

(RÖSER BAZÁR.)

A legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig. — A legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Butor-raktáramban

folyton készletben tartok **teljes menyasszonyi kelengyéket** u. m. **háló-, ebédlő-, szalon- és irodai berendezéseket**, valamint egyes darabokat, melyeket legolcsóbb árakon, **kellő jótállás mellett** adok el.

Olcsóság tekintetében minden hirdetett árt tulszárnyalnak.

41

22. IV. KER., KÁROLY-KÖRUT **22.**

Pesti Hirlap Naptára
1898.

Királyunk Gödöllőn.

(Linek Lajos rajza).

A lugasban

Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

1908. XIV, 35.

szín ravatalról, a titokzatos bútorokról, a Szűz Mária előtt pislogó mécsesről, — aztán hirtelen elhatározással kettétörtem a barna bogarat és megettem. Mikor lenyeltem, nagyon jól ízlett, de aztán a cserebogár egyszerre nyomni kezdte a gyomromat s egy óra múlva kilelt tőle a hideg. Mire hazaérkeztem, már szédültem, a halántékom verejtékben fürdött s a gyerekszoba zöldhálós ágyai, angyalképei, fehér függönyei suhogva forgolódtak körülöttem. Egy percig még magamhoz tértem, amikor az orvos hideg kezét éreztem fejemen, azután újra tűzkarikák táncoltak a szemem előtt és távoli harangzúgást hallottam.

— Most temetik Charlotte Hirtet — mormogtam, s úgy rémlett, mintha a gyászkocsit egy nagy, barna, félszárnyu cserebogár vontatná.

Charlotte Hirt . . . Ettől a naptól fogva agyamba égetve edződött ki ez a név. Napjában többször megcsendült fülemben, s mikor már egészséges voltam s vígan szaladgáltam pincében, padláson, a félszárnyu cserebogár, — az első lény, amely fájdalmat okozott e földön, — még mindig elém-elém állott és rámnézett csillogó szemével. Nem féltem tőle, nem haragudtam rá, megbocsájtottam alattomos gonoszságát, elfeledtem a láz sötét árnyait, rejtelmes állatalakjait, de okozójuk felett mégsem tudtam napirendre térni. Amint az évek múltak, s az egyik lépte nyomán a másiknak sok

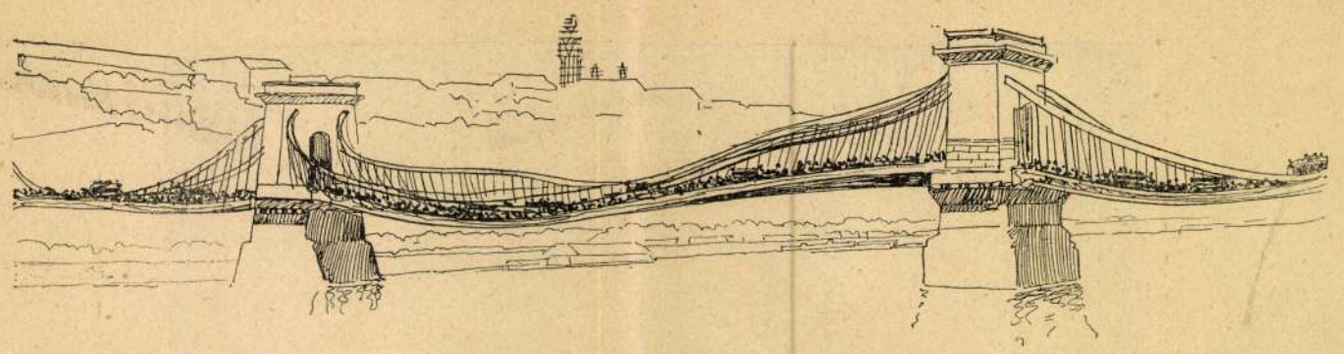

A roskadozó Budapest. A lánchid bajban

Mühlbeck Károly rajza

emléke pusztult ki, egymás után feledkeztem meg a szélvésztől égbe ragadott Illésről, a midianitákat kergető derék Gedeonról, a kapernaumi századosról, a számláról, meg a nevezőről, de a cserebogár csak egyre azon régi képében állott előttem, ahogy a fiókból rám tekint a viaszkkörte s a karneolgombok közül, mialatt az ódon alabástrom-lábas óra sóhajtva üti a negyedeket és a fejetlen kocsis szomorúan hajtja platinalovacskáit.

És múltak, múlnak az évek, mindegyik ezer és ezer eseményt hoz és visz el ismét hullámain. Események, gondolatok jönnek, emberek mennek, hány van köztük, aki belevéső dik emlékezetembe? A spiritus asper, az Érdy-kódex, Constantinus Porphyrogenitus, Lais, az erkölcsi makacs, Empedocles, a pompilius viaticus, a capitulárék tarka ködgomolyban maradtak el mögöttem s velük együtt az iskola minden római és görög arabeszkje. Amit ma megtanultam, holnap elfeledtem, a jövő szorgosan ássa a múlt sírját, de a félszárnyu cserebogár magasra repül a kopott lim-lom fölé és nevetve néz a szemembe.

Ki ez a titokzatos állat, amely igénytelensége dacára ennyire győzni tud esztendők, gondolatok, események hadserege fölött? Miért feledtem el sok elhúnyt jó emberemnek arcát, miért törlődött el lelkemről korok hangulata, kulturák rezonnánciája, miért nyelte el a szürkeség a keresztülutazott országok, áttanulmányozott népek ábrázatát, miért borultak árnyékba szép leányfejek, büszke asszonyok vonásai és miért maradt meg változatlanul, világosbarna mezében, fél szárnyával a csokoládé-cserebogár? Miért dőlnek össze oszlopok, porzódnak szét sziklák, miért tünnek el mellőlem észrevétlenül hegyek, völgyek, miért válnak megsiratlanul semmivé, ködkárpittá a napi események véres emberei, s miért tud a pici, gyönge csokoládé-bogár dacolni tűzzel, jéggel, az idők fogával, a mult sötétségével?

Ki tudná megmondani?

Lehet, hogy az emlékezőtehetséget nem tudjuk igába fogni s az szabadon csapong el életünk eseményei között, azt szemelve ki magának örökös emlékül, amit akar, nem hajtva térdet sem Caesarok, sem a legszebb asszonyok előtt. Lehet, hogy az első szomoruság, az első csapás, amelyet az élet ránk mért, örökös bélyeget hagy rajtunk s az embernek nem az örömök, a boldogságok, a verőfényes napok az örökös osztályostársai, hanem a bajok és nyomorúságok. Életemben az első lény, amely megcsalt, amely fájdalmat okozott, a cserebogár volt s míg azt a dajkát, aki először kulcsolta össze imára kezemet, rég elfeledtem, a leány, akit először csókoltam meg, visszahozhatlanul tünt el a múlt ingoványában: a barna bogár végigkísér egész életemen s halálos ágyamra épp oly tisztán, épp oly csillogó szemmel fog nézni, mint amily barátságosan, nyájasan pillantott reám azon a napon, amikor a tömjénszagu szobában kiszabadítottam a zöld karneólgombok és a piros kagylócskák közül.

Charlotte Hirt . . . Neved túlélt ezer és ezer fogalmat, millió és millió színt meg árnyékot, számlálhatatlan adatot, képet, alakot, embert, te nékem az örökkévalóság lennél, ha magam is örökkévaló volnék. Látom tömjénfüstös szobáidat, amelyekben minden tárgy magába roskadva álldogál, látom az elsárgult függönyök közül előlopódzó esti árnyékot, látom a tojásdadalaku képeken a félrefordított fejü hölgyeket, akik rózsát tartanak kezökben, látom a fehér egereket, amint az uborkásüvegben lassan rágcsálják a vizes zsemlyét. És ma, harminc év múlva kristálytisztán látlak téged, ahogy fekszel az ibolyaszín ravatalon, nyugodtan, komolyan, nyakadon a kásmir kendővel, ujjaidon a tarka velencei gyűrűkkel, mialatt a viaszgyertyák lángja lassan, szerepe tudatában himbálózik jobbra-balra. Minden fakult, görnyedt és csöndes, körötted minden túlélte magát, csak a magasban repül egy félszárnyu cserebogár és vígan, halkan zümmögi:

— Charlotte Hirt . . . Charlotte Hirt.

Celine

Irta Hevesi József

I.

Alig két esztendővel a házassága után súlyos betegség döntötte ágyba Makóváry Miklós honvédőrnagyot. A daliás katonatiszt egészen megroggyant, árnyéka lőn önmagának. Ahány orvos, ahány tudós és hirneves tanár, mind más, más betegséget diagnostizált. De egyik sem tudott rajta segíteni. És az őrnagy tehetetlenül hánykódott, vergődött betegágyában. Nemcsak hogy járni nem tudott, de még fölülni sem. Egészen ereje-szakadt.

Két nő ápolta.

Szép fiatal felesége és hajadon testvérhuga.

A fiatal asszonyt egészen kétségbeejtette férje betegsége. Az életnek örvendező, mulatást kedvelő, kissé heje-huja asszony volt. Aranyserlegnek nézte az életet, amely tele van a gyönyörök rózsaszínü italával. És mikor fiatalon férjhez ment a délceg honvédtiszthez, meg volt róla győződve, hogy azt az aranyserleget sűrün emelheti majd gyönyörü piros ajkaihoz, hogy az élete egy hosszú virágfüzér lesz, amelyben egymást váltják föl a zajos, vidám, mulatós napok színes virágai.

És ime, alig két esztendővel a házasságuk után, a daliás katonatisztből az ágyfenéken sinylődő kórbeteg lett. Az ő élete pedig nagy szomoruság.

Eleinte csak férjének betegsége sujtotta le, de később már érezni kezdte a nagy csalódást is, amely reá szakadt, hogy az élethez fűzött nagy várakozásai ime porba hulladoztak.

Ideges és türelmetlen lett és a beteg ágya mellett üldögélve, nagy nyitott szemekkel nézett ki az ablakon és sóvárogva leste az élet lüktető érverését és szomjas fülekkel hallgatta a külső világ zúgó, zajongó zakatolását. Túltengődő életvágya szinte buborékolt a lelkében és ellenállhatatlan erő csalta, csábította izzó és lángoló hangulatok felé.

Sehogy sem tudott megnyugodni abban, hogy

Altató — Azután
Meséit — Tovább száll
Embernek, virágnak, — És röpte nyomába
Kilobbant — Utolsót
Hamvadó — Lobban egy
Pásztortűz parázsnak. — Pásztortűz parázsa . . .

Átsuhan — A hold is
A falun — Alkonyul,
És bűbájos álom — S haldokló sugára
Enyeleg — Fölragyog
Hajnalig — Még egyszer
A fáradt pillákon. — A sötétlő tájra.

Átsuhan — És a szent
A réten — Keresztnél
S millió virága — Ott a faluvégen —
Kis fejét — Eloszlik
Lehajtja — Szeliden
Pázsit vánkosára. — A Megváltó-képen . . .

Regös énekek. Lapunkban nemrég már megemlékeztünk erről az irodalomtörténeti és néprajzi szempontból nagy fontosságú gyűjteményről, melyet dr. *Sebestyén* Gyula bocsátott közre s a Kisfaludy-Társaság adott ki, mint két évtized óta szünetelt Népköltési Gyűjteményei IV. és V. kötetét. Az Athenaeumnál megjelent két kötet elsejében a regös énekek vannak összegyűjtve; az egyes énekek dallamai is közölve vannak s a regölés érdekes népszokása rajzokban is be van mutatva. A második kötetben Sebestyén Gyula nagy tudományos apparátussal dolgozza fel a regösökre vonatkozó történeti emlékeket, a regölés néprajzát, keletkezését, kialakulását illető kérdéseket. A két kötet ára egyenkint 6 korona. A munkához a Kisfaludy-Társaság főtitkára, *Vargha* Gyula írt előszót, melyből megtudjuk, hogy a társaság népköltészeti emlékeink összegyűjtését évről-évre folytatni fogja, annál is inkább, mert *Wlassics* Gyula vallás és közoktatási miniszter e czélra évi 3000 korona segélyt bocsátott rendelkezésére. Az új sorozat szerkesztője *Vargha* Gyula.

«A róna és az erdő» czímmel új, díszes kiállítású könyv jelent meg *Bársony* Istvántól a Pallas részvénytársaság kiadásában. A jeles szerző e könyvében is tehetsége legértékesebb vonását, a természet iránti benső szeretetét mutatja be. Állatképeket rajzol finom megfigyeléssel, hangulatokban szólaltatja meg a természetnek lelkére való hatását, jóizű, kedves vadász-élményeket mond el; mind e változatos tárgyakban teljes szingazdagságában érvényesül szép magyar prózája. A kötetet *Feszty* Árpád és *Olgyay* Ferencz szinnyomatban reprodukált képei is díszítik; bolti ára díszkötésben 12 korona.

Agrár öröklési jog. Ezen a czímen bocsátotta közre dr. *Baross* János a magyar általános polgári törvénykönyv tervezetének öröklési részéhez irt tanulmányainak első kötetét. A komoly tanulmányok alapján készült munkához gróf *Széchenyi* Imre irt előszót. Baross János könyve a parasztbirtokban való örökösödésnek helyes megoldására törekszik. A szerző munkáját az Országos Magyar Gazdasági Egyesület megbizásából irta s a múlt évben közvetlen tapasztalatokat szerzett hozzá németországi tanulmányútján, de beleveszi keretébe a német, angol, svájczi, franczia és tiroli agrár öröklési jogot is. Tárgyát világos feldolgozásban adja elő s mindenben figyelemmel van a jelenlegi magyar öröklési jogra. A könyv általános részszel kezdődik, azután a birtokminimum elméletét fejti ki. További folyamán kimutatja a *franczia* rendszer hátrányait, érdekesen tárgyalja az *amerikai* «homestead» és az *angol* «entail» intézményeket, valamint a *hitbizományokat* s ezeknek a nemzeti életre való hatását. Ezek után a *német törzsöröklési rendszert* tárgyalja, a magyar viszonyokra való alkalmazás szempontjából. A könyv most a magánjogi törvénykönyv előkészítésekor különösen figyelemreméltó. A következő két kötet a magyar parasztság öröklési szokásairól és gróf Széchenyi István agrár-politikájáról, továbbá a hitbizományokról fog szólani. A most megjelent I. kötet ára 10 korona.

Temesvári Pelbárt példái. Középkori irodalmunk legkimagaslóbb alakjáról, Temesvári Pelbártról, a jeles ferenczrendi barátról, főkép pedig az ő «példá»-iról, melyekkel egyházi beszédeit szokta fűszerezni, tartott érdekes székfoglaló értekezést a Magyar Tud. Akadémián *Katona* Lajos levelező tag, mely értekezés most az Akadémia kiadásában külön füzetben is megjelent s 1 korona 20 fillérért megrendelhető.

Juhász László «Pengeti sirván» czímű verskötete és «Huszonheten a felső tizezerből» czímű könyve, melyben egy társadalmi dráma és két vigjáték foglaltatik, most egyenkint egy-egy koronáért kapható a Franklin-Társulatnál és minden könyvkereskedésben. A tartalmas két könyvről, melyek közül az első csinos kötésben került a könyvpiaczra, annak idején, megjelenésükkor már megemlékeztünk.

Apró történetek a nagyvilágból. Irta *M. Hrabovszky* Julia. Tizennégy történet van a csinos kiállítású kötetben összegyűjtve, mely az Athenaeum kiadásában jelent meg, ára 2 korona.

Magyar oklevél-szótár. I. füzet. Régi okleveleinkben s egyéb régi iratokban nagyon sok, ma már a közhasználatból részben kiment magyar szó van, melyek nagy részét összegyűjtötte volt Szamota István, de a gazdag anyagot szótárrá csak most szerkeszti *Zolnai* Gyula a Magyar Tud. Akadémia megbizásából. A most megjelent első füzet az Aba-tól a Bokros-ig terjedő szavakat közli magyarázatokkal s a források megjelölésével. Évenként a Hornyánszky Viktor kiadásában hat füzet jelenik meg; előfizetés egy évre 9 korona.

«Az ember és a kutya» czím alatt adott ki az Országos Állatvédő-Egyesület egy füzetet, melyben a szerző, *K. Nagy* Sándor, adatokat mondván el az ebek történetéről s elsorolván az ebtartásra vonatkozó szabályokat, a veszettség okait ismerteti, majd kiterjeszkedik arra, hogy a megmart emberek megmentésénél minő intézkedéseket szükség tenni. A füzet ára 30 fillér.

A pénz. Irta dr. *Kosztka* Imre. A szerző könyvében először is a pénz keletkezéséről s a pénzről mint gazdasági tényezőről beszél, azután az állam befolyásáról szól a pénz értékére, majd a pénzverést tárgyalja, végül pedig Magyarország valutájáról értekezik. A munka Grill Károly könyvkereskedésében jelent meg.

Nemzeti Szinház. *Bródy* Sándor három kisebb szinjátékot irt s ezek «*Király-idillek*» egybefoglaló czímen kerültek bemutató előadásra november 5-én a Nemzeti Szinházban. Mind a három darab a történetből veszi tárgyát s történeti hangulatot igyekszik tükrözni, festői képek keretében. Bródy mind a három szinjátékában a szerelmet és annak érzéki kitörését festi.

Legjobban hatott a «*Lajos király válik*» czímű drámai kép, mind szerkezetében, mind részleteivel. Nagy Lajos király válni akar a nejétől, mert nincs fiúgyermeke és a trónra utódot kiván. A királyné is belenyugszik, de sajog a szive. Ő maga mutat be férjének három fejedelmi hölgyet, hogy válaszszon közülök. Míg a királynét rokonszenvesen jellemzi a szerző, a három királylány a komor keretből kiütő vígjátéki alak. A király még egyszer találkozik hitvesével, hogy elbúcsúzzék tőle s a búcsúcsóknál föllángol szerelme, nem hagyja el hitvesét. — Kevésbbé nyerte meg a közönséget «*A fejedelem*» czímű darab, mely lassúbb menetű és hosszadalmas is. A második előadásra már rövidítésekkel bocsátották. Az öreg Bethlen Gábor fejedelem, mint megcsalt férj a főszemély. Neje, Brandenburgi Katalin szerelemre vágyik, melyet öreg férjénél nem talál meg. Bethlen megtudja neje hűtlenségét. A csábítót azonnal agyonlöveti, de feleségének megbocsát, sőt egész vagyonát is végrendeletében reá hagyja. Bethlennek, a nagy fejedelemnek ily alakban feltüntetését a közönség nem látta szivesen. — A harmadik darabban, melynek czíme «*Mátyás király házasít*». Mátyás királynak gyermekkori játszótársa Petronka, a ki a házasuló király számára készülő ruhákat varrja s a műhely egyik legényének már féligmeddig menyasszonya. De a mint újra meglátja a deli királyt, a szivébe is fogadja. Mátyás király sem marad hidegen, a finom ruhákat Petronkának ajándékozza. Ez gyanakvóvá teszi a vőlegényt és ott hagyja a lányt, a király azonban más, előkelőbb vőlegényt szerez a lánynak. Erre a király megkérdezi a lánytól, ennek a felesége akar-e lenni, vagy a király szeretője? A lány az utóbbit választja. A nemzeti múlt iránti kegyelet nem szivesen látja, hogy a szerző három nagy történeti alakunkat szemelte ki annak bizonyítására, hogy a szerelemmel szemben mindenki gyarló. A közönség egyes jeleneteket tetszéssel fogadott s a szerzőt többször kitapsolta. A három darab fő női szerepeit *Márkus* Emilia művészettel játszotta. Más és más alak volt minden szerepben. A férfiszerepek nem voltak ily hálásak *Császár* és *Gyenes* számára. A kisebb szerepekben *Rózsahegyi*, *Gabányi*, *Beregi*, *Gál*, *Mihályfi*, *Delli* Emma, *Ligeti* Juliska a szinművek hatásának emelésére működtek közre.

Csiky Gergely emlékezete a Nemzeti Szinházban. Deczember 9-ikén, Csiky Gergely születésének 60-ik évfordulóján, az 1891-ben elhunyt drámairó első szinrekerült darabját, a «*Jóslat*»-ot adták elő a Nemzeti Szinházban. Ezzel az ó-görög tárgyú regényes szinművel 1875-ben az Akadémia százaranyos Teleki-díját nyerte el. Erre következett széleskörű munkásságából nevezetes rész jutott a Nemzeti Szinháznak, a hol szinművei két évtizeden keresztül annyi változatos és mozgalmas estét nyujtottak a közönségnek. Ma már egyre ritkábbak a Csiky-darabok a Nemzeti Szinházban. A «Jóslat»-on is közel harmincz év alatt moha kezd nőni, de az emlékezés napján érdeklődve figyelte még a közönség a költő elindulását szép pályájára, szivesen hallgatták a hangzatos verseket s mulattak az athénei ifjak dévajkodásán. A darab komolyabb részeiben Hegyesi Mari, Beregi, Bakó, Pálfi, Dezső, Horváth hatottak, a vidám részekben pedig

Linek Lajos rajza.

A BUDAPESTEN RENDEZETT NEMZETKÖZI MACSKA-KIÁLLÍTÁSBÓL.

KARDORFF VILMOS.

BEBEL ÁGOSTON.

GRÓF BALLESTREM FERENCZ ELNÖK.

A NÉMET BIRODALMI GYŰLÉSBŐL.

Ujházi, Rákosi Szidi, Gerő Lina, Gabányi, Rózsahegyi mulattattak.

Goldmark Budapesten. *Goldmark* Károly, magyar születésű zeneköltő, ki Bécsben él, legújabb operáját, a «*Berlichingeni Götz*»-öt a budapesti operaszinházban hozza szinre először. Még a legutolsó időkben is sokat javított az agg Goldmark operáján, melynek befejezését újra dolgozta. Az első előadást deczember 16-ikára tűzték ki s ez iránt a német zenészeti körök is nagyban érdeklődnek. A szerző deczember 7-ike óta Budapesten időz és az utolsó próbákat személyesen vezeti. Az ötfelvonásos dalmű szövegét Göthe után *Willner* A. M. írta. Goldmark, mint maga beszélte, már régebben dolgozik «*Zrinyi*» című szinfóniai zeneképen s ezt is Budapesten akarja bemutatni a filharmonikusok közreműködésével.

Uránia-Szinház. *Szokolay* Kornél «*Keleti Svájcz*» czímen irt az Uránia Szinháznak ismertetést Boszniáról. Deczember 5-én mutatták be vetített képek kiséretében. A darab hét képből áll, melyet rövid bevezetés előz meg. A bevezetésben az édes semmittevésnek áldozó bosnyák bég és egy heverésző keleti szépség képével jellemzi Boszniát, a hol az időnek nincs becse. A bosnyák föld multjának leirásával kezdődik az első rész, majd a népélet képeit adja derült szinekkel. A tánczokat feltüntető képeket zene kiséri. A második rész Szerajevóval kezdődik. Kőcsipkés minaretjeit, iskoláit, ipartelepeit látjuk, majd rövid, de érdekes boszniai utazásra is visz magával a szerző s megmutatja a Vrbas, Boszna és Drina festői völgyeit, Strarignát, Visegrád és Trebinje szép látóképeit s mindenikhez elmond egy-egy regét, szomorú történetet. A képek közt a jajczai vizesést szines mozgófényképben láthatni. Ehez 1200 apró fényképet kellett kiszinezni, ezt 25 méteres hosszúságban gombolyítja le a gép.

A Műcsarnok téli kiállításából eddig 70,000 korona értékű festményt vásároltak.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia deczember 9-iki ülésén *Pauler* Gyula elnökölt és dr. *Szádeczky* Lajos kolozsvári egyetemi tanár «Báró Apor Péter verses művei és levelei» című értekezését olvasta fel.

Báró Apor Péter prózában irt három történeti munkáját már 1863-ban kiadta az Akadémia. Eddigelé az volt a közhit, hogy a «Metamorphosis Transsylvaniae» hírneves irójának több munkája nem is maradt fenn. Szádeczky Lajos Apornak még egy kötetre való munkáját és egy kötetnyi levelezését gyűjtötte össze, főképen a báró Apor-család altorjai és abosfalvi levéltárából, Erdélyben. Ezeket a munkákat és leveleket az Akadémia történelmi bizottsága most adja ki Szádeczky szerkesztésében és hozzá irt tanúlmányával. Az eddig ismeretlen munkák többnyire versben vannak irva, a kitűnő prózaíró Aport tehát mint versirót mutatják be. A két kötet tartalma nagyjában a következő: *Verses munkák:* Apor Péter *versei* fogságba jutásáról 1706-ban, csak töredék. Apor megmaradt a császár hűségén, de mivel inkább kényszerűségből, mint jószántából Rákóczi Ferencz elé ment, mikor az Erdélyben járt, Rabutin, a kormányzó generális másfél éven át Brassóban fogságban tartotta. «A nemes familiákról» szóló versekben 66 éves korában összeírta kortársai és a későbbi ivadékok számára, a mit följegyzésre méltónak tartott. «Apor Péter versei kora történetéről,» szintén csak töredék s ebből huszonhárom év története maradt fönn. Az oklevelek és a levelezés csoportjában fontos adat Apor István gróf, kincstartó eddig ismeretlen végrendelete, a melyben művelődési czélokra negyedfélszázezer, mai értékben negyedfél millió forintot hagyományozott. Egy 1744-ből való följegyzés az erdélyi első *bál* emlékét őrizte meg. Apor iratai nagyon becsesek a XVIII. század erdélyi társadalmi és családi viszonyairól.

A heraldikai és genealogiai társaság deczember 11-ikén báró *Radvánszky* Béla koronaőr elnöklésével tartott ülést. *Szentpéteri* Imre dr. tanulmányát «Hédervári Imre fölmentő leveléről», *Aldássy* Antal olvasta föl. A nevezetes oklevelet, melyet a Khuen-Héderváryak levéltárában őriznek, az ország rendei állították ki 1447-ben, a midőn Hédervári Ferencz halála után fia, Hédervári Imre Buda várát Hunyadi János kormányzónak átadta. Az oklevélen huszonöt függő pecsét volt: a rendek, a Hunyadi János, aztán huszonhárom egyházi és világi méltóság pecsétje. Az országos rendek, vagy az országos tanács olyankor szerepelt, ha a trón megürült, vagy a királyi kormány gyönge volt s ilyenkor a rendek a nemzet összesége nevében, mint egyetlen jogi személy intézkedtek. A nemzet összeségének kifejezője az az egy pecsét, a melylyel a rendek kiadványaikat megerősítették.

MI UJSÁG?

* **A tél.** A kemény tél, dermesztő hidegével, csikorgó havával egész Európában uralkodik. Évek multak enyhe téllel, tavaly minálunk fagy sem volt, havat csak a nagy hegyek közt lehetett látni, jeget az elmult egész nyáron a jéggyáraknak kellett készíteni s a korcsolyázó-egyletek a csorbai tóhoz és dobsinai jégbarlangba rendeztek kirándulást. Szinte el is feledtük már a kemény telet. Most azonban itt van, jó korán beköszöntött s egyre erősödik. A hó is megjött, a minek a gazdák örűlnek. Fehér minden; a fákat, bokrokat elborította a zúzmara. A hideg is szokatlan s állhatatosan érezteti kegyetlen hatalmát. A folyók gyorsan befagytak, a Duna jege is több helyen megállt, a főváros közt e hó 12-ikén még csak egy vékony szalag mozgott. Lent, a szulinai torkolatnál is menekűlni kellett a nagy hajóknak a jégzajlás elől. A Duna a fővárosnál 1894-ben fagyott be utoljára; sebes folyása miatt itt mindig legkésőbb áll meg a jég. Az ország minden részéből nagy hideget jelentenek. A Felvidéken, az erdélyi bérczek közt a 22—23 fokos hideg nem ritkaság, de most korán kezdődött és folytonosan tart. Az Alföldön 15—17 fokos a hideg. Budapesten 12—16 foknyi hideg mellett folyik a városi élet. Egy sereg ember takarítja folytonosan az utczákon a havat és lassan czammogó nagy szekerek hordják el. Ez a téli kereset nagyon ráfér a munkahiánytól sujtott annyi ezer emberre, kiket a jótékonyság nem bír ellátni ingyen kenyérrel, tejjel és krajczáros ebédekkel a népkonyhákon. A kenyérosztó-helyeken, a népkonyháknál látni csak igazán a szegények nagy ellenségének, a télnek kegyetlen csapását. Most, a nagy ünnepek közeledtével, a jótékony egyesületek, a számtalan asztaltársaságok gyűjtik számukra a téli ruhát is, a nagy tél bizonyára fokozni fogja a jótékonyságot. Ám oly régen tartó rosz idők, oly mostoha kereseti és gazdasági viszonyok, az általános szegénység és nélkülözés közt a jótékonyság hatása is összeszorúl és a nagy tél mint új szerencsétlenség, annál jobban érezhető amúgy is oly mostoha körűlményeink közt.

A király egészsége most már egészen helyreállt. Ő Felsége deczember 11-ikén Schönbrunnból a bécsi Burgba hajtatott, hol hosszabb kihallgatáson fogadta Körber osztrák miniszterelnököt, aztán visszatért Schönbrunnba s valószinűleg ott tölti a tél nagy részét.

A király e hó 10-ikén Schönbrunnban búcsú kihallgatáson fogadta *Eulenburg* herczeget, a német birodalom bécsi nagykövetét, ki visszatér Berlinbe. A felség a herczeget arczképével tűnteti ki, melyet *László* Fülöp fest. Ő Felsége valószinűleg február hóban jön *Budapestre*. A király a zordon téli időszakban megemlékezett a fővárosi szegényekről és magánpénztárából *12,000 koronát* ajándékozott a budapesti szegények és szűkölködők részére tüzelőanyag beszerzésére.

Izabella főherczegnő és a magyar ősfoglalkozás képei. A természettudományi társulat illusztrált díszműben adja ki *Herman* Ottó művét, a magyar ősfoglalkozás kutatásairól, a népies halászatról és pásztoréletről. A képeket a jeles aquarellfestő, *Koszkol* Jenő készítette. *Izabella* főherczegnő többször megmutattatta magának a képeket s nagy érdeklődéssel hallgatta Herman Ottó magyarázatát, végűl pedig tizennégy képet jelölt meg, a melyeket birni óhajtana.

A képek közűl tíz 1900-ban Párisban, a magyar történelmi pavillonban volt kiállítva, a többi *Semsey* Andor adományából azóta készűlt. A képek a természettudományi társulat tulajdonai lévén s azokhoz a társulat jogán kívűl a kutató és a festőművész joga is fűződik, az ügy rendezése tehát így történt: a társulat csak azt köti ki, hogy a képek Herman Ottó könyvének megjelenése előtt nem sokszorosíthatók; a művész a kiválasztott képeket a főherczegnő számára újra megfesti. Herman Ottónak a főherczegnő saját aláírású arczképét küldette meg, a mely a főherczegnőt magyar díszben ábrázolja. A kép keretét magyar stilű aranyhimzés borítja.

Thán Károly tanári jubileuma. A műegyetem hirneves vegyészeti tanárának, *Thán* Károlynak negyvenéves tanári jubileumát az országos gyógyszerész-egyesület *tizezer koronás* alapítványnyal teszi emlékezetessé, melynek kamatait gyógyszerész-tanulók segélyezésére fordítják.

Az alapító-oklevelet küldöttség nyújtotta át e hó 10-ikén a tudós tanárnak a vegytani intézetben, a hol az egyetem és a műegyetem tanárai testületileg jelentek meg s a kultuszminiszter képviseltette magát. Az ünnepi beszédet *Zboray* Béla, a gyógyszerészek egyesületének elnöke mondta. *Eibach* Kornél, a gyógyszerészettanhallgatók segítőegyletének elnöke az ifjuság nevében szólt. *Than* Károly válaszában elismerő szavakkal emlékezett meg az őt törekvéseiben mindig segítő tanári kar-

SZINHÁZ

Szinházi élet

Arról az almáról, mely miatt a három görög istennő összeveszett és Páris királyfi ítéletére bízta végül, hogy kié legyen, nincs sehol sem följegyezve, érdemes volt-e miatta hajba kapni? A pomologia tudománya némileg hiányos volt abban az időben és így még azt sem tudjuk, koránérő volt-e vagy pedig olyan fajta, melynek fanyar ízét csak a szalmán való heverés változtatta át zamatosan édessé? Annál jobban vagyunk értesülve mi modern pomologusok arról az Erisz-almáról, melynek birtokáért két szinházi primadonna vetélkedik és pontosan megállapíthatjuk, hogy *Toledad* rossz operettnek, gyönge szerepnek, akár *Küry* Klára játsza, akár pedig *Hegyi* Aranka.

A népszinházi harctérről ezen a héten gyéren érkeztek a tudósítások. Proklamációt egyik fél sem bocsátott ki *az én népemhez* és így a közönség csupán annyit tud, hogy Küry Klára zsábája még egyre tart, Porzsolt Kálmán igazgató pedig egy nagy munkára készül, melynek a címe ez lesz: *Primadonnaválság*. (Lám, a direktor még sem tudta elfojtani benne az irót!) Akiknek alkalmuk volt bepillantani a műbe, az állítják hogy *elégia* formájára van szabva. Az egésznek kvintesszenciája pedig ez a mondás:

— A legzajosabb primadonna-válságnál is többet ér egy telt ház.

Az Operában orosz-invázió. Sokkal kellemesebb annál, mely majdnem félszázad előtt történt. A pétervári ballet, melyről azt állítják, hogy maga a cár fedezi utazásának és mesés szépségű kosztümjeinek költségeit, megérdemeli a nagy érdeklődést, melylyel közönségünk iránta viseltetik. *Preobrezsenszkaja* Olga kisasszony, a prima ballerina és *Petipa* Mária, az ő vetélytársa tán a világbékének titkos apostolai, mert kibékítettek minket Oroszországgal. Az elsőnek pas classique-jei és az utóbbinak csárdása koreográfiai szempontból hatalmas alkotások. A férfiak között is van egynéhány, akitől a mi hazai táncosaink sokat tanulhatnak. Különösen a kozák-tánc tetszik nagyon.

Strausz János

A Vígszinházban *Severin* időnek előtte fejezte be vendégszereplését. Utolsó föllépését egy — hirlapi nyilatkozat követte, melyben elmondotta, hogy nem az ő eszméje volt a *Chant d'habits* színrehozatala. Akárkié volt az eszme, a Vígszinház drágán fizette meg, hogy Catulle Mendés rémes pantomimjével hátborzongást akart szerezni a budapesti közönségnek. Még az sem használt, hogy ugyanakkor a szerzőt sulyosan megsebesitették Párisban. Párbajok dolgában mi különbbel is szolgálhatunk.

A *Magyar Szinházban* egy fiatal szerzőnek régi motivumokból szőtt bohózatát adták elő. *Faragó* Jenő a kipróbált szövetre sok új és jó ötletet hímezett és a közönség hálás volt érte. Egy kicsit hátrányara volt a darabnak, hogy kőfalak mögött játszották: a szellős nyári szinházak atmoszferája jobban felelt volna meg neki.

A Nemzeti Szinház nyári álmára készül. Nem igen háborgatják készülődésében. Csak aztán üdébb és frisebb életre ébredjen őszkor.

—*c.*

MŰVÉSZET

Műtárlat Ujpesten

Ujpest voltaképpen egy darab főváros, csak egy kicsit oldalt csuszott le a Duna mentén, kellemesebb vidékre, mint amilyen Budapesté. Van benne a vidékből is, a fővárosból is valami: éppen a kellemesebb tulajdonságok. Most már igen tekintélyes város, 40.000 lakost számlál, csinos utcái vannak, sok a kertje, körüskörül meg csupa liget, csupa zöld. Szóval jó ott lenni. A festők egész sora költözködött oda, egynémelyik már évek hosszu sora óta telepes ott. Köztük például az *Uj Idők* szeretetreméltó rajzolóinak egyike, *Linek* Lajos, akinek Gyurkovics-képei valamennyien Ujpest ege alatt születtek. Lineket azért is külön emeljük itt ki, mert az ő kezdeményezésére és fáradozása révén a közelmult napokban műtárlat nyilt meg Ujpesten. Az első ilynemü vállalkozás jól beütött, szeretik ott az eszmét, vásárolnak is. A vernissage napján alig lehetett mozogni a három-négy kiállítási teremben, szinte azt vélte az ember, hogy a 40.000 lakos mind ide tömörült, hogy hazavigye az összes képeket. A képeket nem vitték haza, de azért elég jól folyik a vásárlás, sőt a beavatottak szerint csak most fog igazában megindulni. Van ott mit venni. Mindenek felett ráirányítjuk az amatőrök figyelmét Pörge Gergely kis képeire: tenyér-nagyságuak, olcsók, ízlésesek s ami a fő, igaz művészet van bennük. Jó tarsaságba kerültek, a *Pállya* Celesztin képei közé egy kis spanyolfalra. Azt a kis spanyolfalat mindenestül hazavinné az igazi amatőr, de hát nem minden képe eladó. *Pörge* nagyon kitett magáért: nem holmi kinyalt, síma, nagyítóüveg alá való mesterkedés ez a néhány munkája, hanem inspirációból támadt finom kis poéma. Tájképek ezek is, mint ennek a kiállításnak legjobb munkái: *Szlányi*, *Mihálik*, *Bihari* nagyobb képei, amelyek egy része már ösmeretes a műbarátok előtt. Róluk tehát mit sem irunk. Az ujabb munkák közt ott van *Linek*-nek egy erőteljes tájképe: sötét fák, bokrok, alkonytájban a tóparton. Aztán *Aczél* Henriknek egy kék tónusu képe, sokkalta jobb a Műcsarnokban kiállítottnál. *Kacziány* egy csomó vázlatot küldött, köztük egy nem érdektelenül rajzolt fejtanulmányt. Tömegesen látni itt arcképet, a falak egy negyedét képmások foglalják el. Ezekről nem mondhatunk valami kedvező itéletet. Még az öreg *Ligeti* bácsi is megpróbálkozik két arcképpel, azt hiszem régi keletü munkák, amelyek kedves kuriózum gyanánt függnek itt. Mindjárt mellettük van *Katona* Nándornak egy pár kicsiny, de nagyon közvetlen és izléses tájképvázlata. A genreképek közül csak *Bachmann* Károly anarkistái keltenek bennünk nagyobb érdeklődést. Ez a kép egyszer már látható volt a Műcsarnokban s annak idején megdicsérte a kritika. Az ujpesti kiállítás, mint első ilyfajta vállalkozás, szép reményeket kelt. Remélhető, hogy az ujpesti közönség ezentúl is oly szives pártfogásba veszi a művészetet, mint ahogy eddig a művészeket fogadta. És nem enged vissza a műtermekbe egyet sem ezek közül a képek közül.

MINDENFÉLE

Géczy Ádám útlevele. Érdekes ereklyét mutatunk be mai számunkban az Uj Idők olvasóinak: egy útlevelet, melyet nagy Bercsényi Miklós a kuruc hadak főparancsnoka, II. Rákóczy Ferenc híres generálisa kiállított hadnagya, *Géczy* Ádám részére. Ez az útlevél nem volt afféle közönséges *paszszus*, mint a mostaniak, hanem fölhatalmazás arra, hogy a hadnagy hadakat gyüjtsön, toborzást rendezzen és egyszersmind parancs arra, hogy a hatóságok őt ebben támogassák. A régi okmány, melyen Bercsényi aláirása és pecsétje is látható, ma *Géczy* István, a jeles népszinműiró tulajdona, ki azt nekünk közlésre átadta és egyszersmind a következő adatokat is családja történetéből:

A Géczy-család 1212-ben kapott nemességet. Az 1500-as években Erdély történetében játszott nevezetes szerepet Géczy János, ki Báthori Zsigmond alatt Erdély kormányzója volt. Annak unokaöcscse, Géczy András, Báthori Gábor alatt váradi kapitány és később a szultán által kinevezett *erdélyi fejedelem*. Mint ilyen Weisz Mihály brassói királybiróval egyesülve Kővár mellett ütközött össze Báthorival, de a csatát elvesztette mire Fogaras várába zárták, innen kiszabadulva Báthorit Várad alatt megölette, amiért Bethlen Gábor újra Fogarasba záratta és ott megfojtatta. A család ekkor vándorolt ki Magyarországra, hol a Rákóczy harcok alatt nevezetes szerepet játszott, mint a legdicsőbb szabadságharc rettenhetlen hívei. Géczy Zsigmond fia volt Ádám és ennek huga Julianna, *a lőcsei fehérasszony*. Ádám mint egészen fiatalember legkedvesebb hadnagya volt Bercsényi Miklós kuruc generálisnak. 1720-ban Ádám Hontmegye főispánja lett.

Uj Idők 1899. V. 37-re.

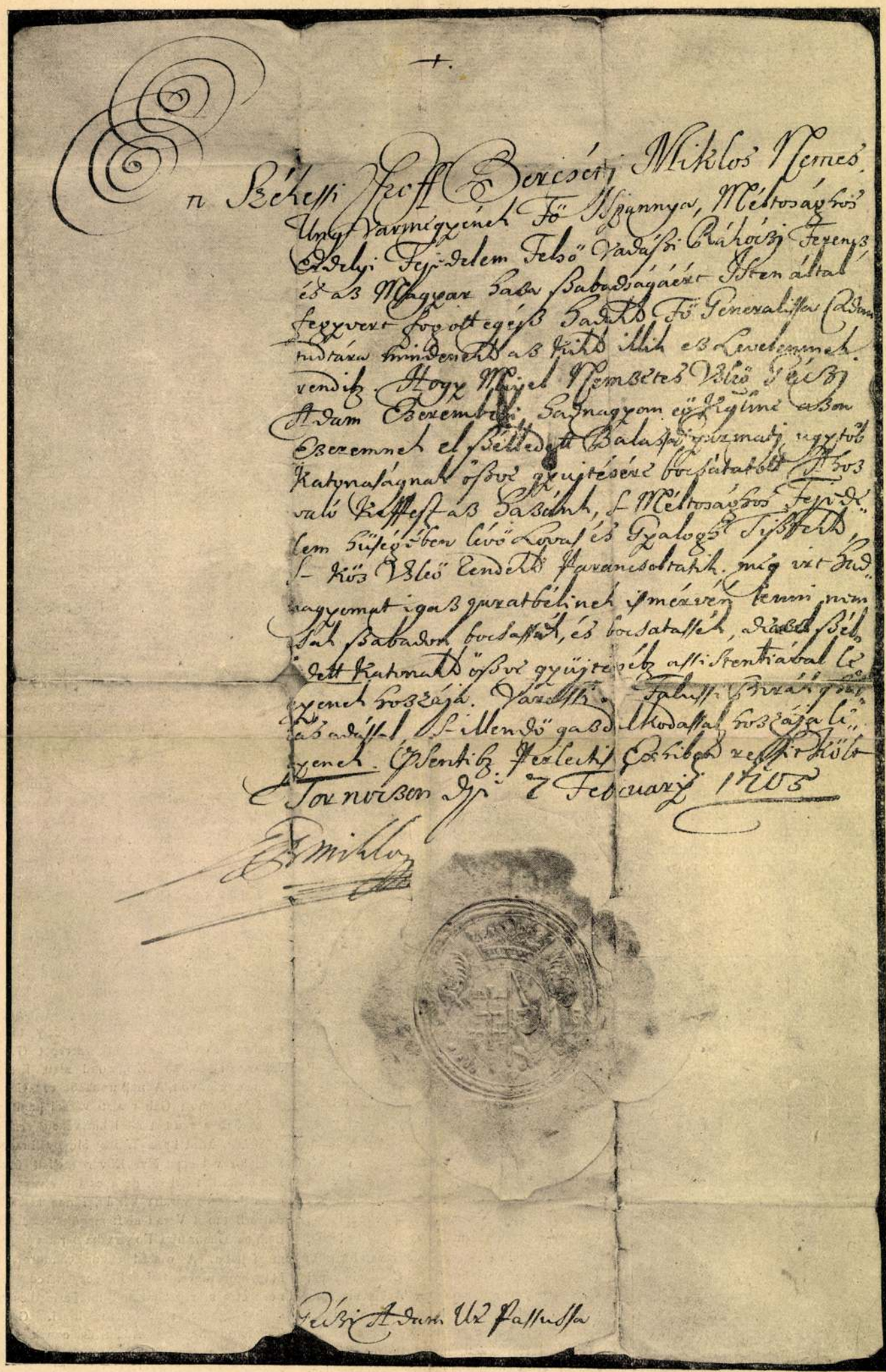

Géczy Ádám útlevele

Linek Lajos

torzképrajzoló

l.

Rimp. 243. l.
244. l.

aknarobbanásra, mely érthetetlen tűz- és füstkáoszával szinte komikus benyomást tesz, — de láthatók itt Verescságin-féle modern realizmussal festett képek is, amelyek nem annyira hadi dicsőségről, mint inkább a háboru förtelmeiről regélnek. Az egyik kép címe: Az eleven híd, — ilyen véres iróniát a gloire-ra még Verescságin se festett soha. Egy csomó fanatikus orosz katonát ábrázol, akik önként belevetették magukat egy szakadásba, hogy a testükből hidat rögtönözzenek a tüzérség számára, Most ott vergődnek haldokolva a mindent összezúzó ágyúkerekek alatt... Vajjon nem ezelőtt a kép előtt állott II. Miklós császár, mikor a lelkében megfogamzott a lefegyverezés gondolata?

A marsal-teremben látható a világosi fegyverletétel óriás tablója. A főfalon két csatakép van: a volai ütközet Horace Vernet-től és a világosi fegyverletétel, mely Willewalde műve. A szemben lévő falon hat orosz tábornagy képe függ: Szuvarov, Paskievics, Rumjanzov, Potemkin, Kutuszov és Diebitcs. A világosi kép Paskievicset ábrázolja, amint törzskara élén, lóháton fogadja a szintén lovon ülő Görgei Arturt. Az előtérben magyar huszárok, kik nyeregből szállva teszik le a zászlaikat és a fegyvereiket. A kép elhelyezéséből és méreteiből, de magából a kompozicióból is látszik, hogy az oroszok nagyra vannak a győzelmükkel.

A kapituláció aktusa a képen méltóságosan és tragikusan folyik le. Görgei, aki kezében tartja a pörge kalapját, krétafehér arccal néz az orosz táborszernagyra. A magyar tisztek kétségbeesetten bámulnak maguk elé, egy huszár sírva csókolja meg a zászlót, mielőtt letenné az orosz lábai elé, az egész irtózatosan lesoványodott magyar csapat azt benyomást teszi, mintha csak tragikus végzete előtt hajolna meg. Az orosz tisztek arcán a tisztelet és részvét kifejezése látható. Egy részlete azonban mégis van ennek a képnek, amely nagyon kellemetlenül érinti az odatévedt magyar nézőt: a kép jobb sarkán két, fantasztikus huszárruhába bujtatott magyar markotányosnő látható, akik vihogva évődnek egy nagyorru muszka tiszttel. Úgylátszik, hogy ilyen égetni valók is akadtak akkoriban.

(Orosz vezetőm elmondta, hogy néhány héttel ezelőtt egy ősz magyar főúr járt a téli palotában, ahol is a Görgei-kép láttára oly haragra lobbant, hogy a császári terem csak úgy harsogott a becsületes ebadtázástól. A haragja azonban nem a markotányosnőnek, hanem a magyar fővezérnek szólt.)

Azonban már Szent-Pétervárott is nagy mértékben érezhető annak a nemzeti reakciónak a fölülkerekedése, mely új irányt fog szabni Ororszország egész társadalmi és művészeti fejlődésének. Pétervár építői: Nagy Péter, II. Katalin és közvetetlen utódjaik, tendenciózus ellenszenvvel és megvetéssel viseltettek minden iránt, ami moszkovita. Német és francia mintára akarták átalakítani országukat és ennek a gondolatnak produktuma a névaparti metropólis. Az újabb cárok fölismerték a moszkovita szellemben rejlő óriás erőt és szakítottak elődeik hagyományával. Minden téren észrevehető már a moszkovita reakció, még külsőségekben is. A cár, aki Voltair barátnőjének trónusán ül, vallásos a szó ortodox értelmében és nem beszél zászlósaival más nyelven, csak oroszul.

A carevna nagy előszeretettel viseli az orosz asszonyok gyöngyös pártáját. A hadsereget, mely azelőtt porosz és francia mintára volt egyenruházva, orosz nemzeti ruhába öltöztették. A kozák kaftán és a bárányborsüveg udvarképessé lett. Az udvari ünnepek pompájába moszkovita, sőt ázsiai motivumok vegyülnek. A császári színházban erősen ápolják a nemzeti zenét és a táncot. A fényes olasz balettek helyett vad, éppen nem graciózus, de elragadóan tüzes kozák és kisorosz táncokban gyönyörködik a közönség. A császári gyűjteményekben a régebbi fölírások franciák, a későbbiek kétnyelvűek: franciák és oroszok, az újabbak tisztán ciril betűkkel vannak írva. És akárki meglássa: tíz esztendő mulva a császári cselédek, akik ma még borotvált arcu, selyem-harisnyás lakájok, orosz nemzeti viseletben fognak járni.

Az orosz művészek irigylésreméltó helyzetben vannak, nekik nem kell a fejüket nemzeti művészet teremtésén törniök, ők egyszerűen csak folytatják azt, amit szépapáik kénytelen-kelletlen abbahagytak. Elmennek Moszkvába és ott megtalálnak mindent, amire szükségük van: nemzeti építő stilust, kész díszítő motivumokat, műipart, mindent. És mindez fényes, hatalmas, fejlődésre képes, páratlanul eredeti és mindez hű kifejezője az orosz népléleknek.

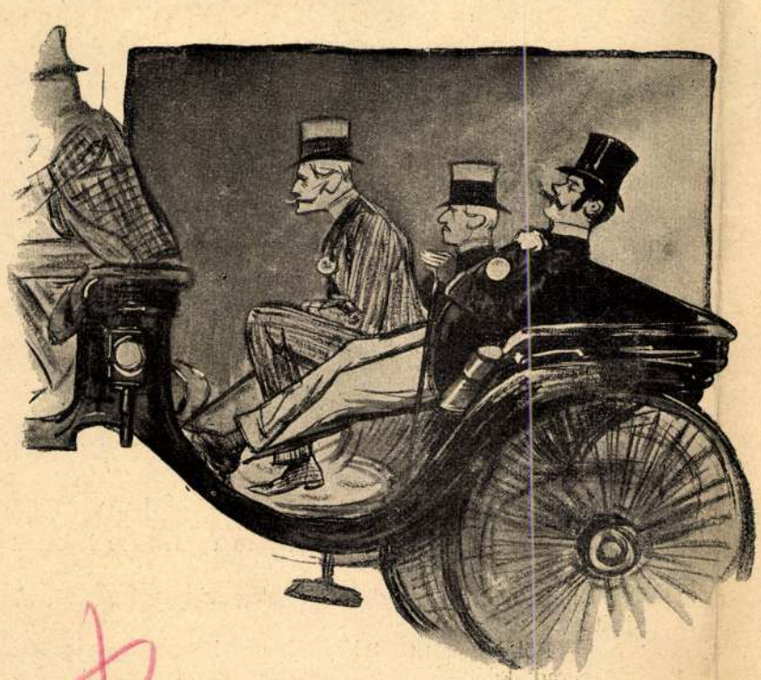

Lóversenytéri habitüék
Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

Szent-Pétervárott most azon a helyen, ahol a nihilisták II. Sándor császárt megölték, óriás pénzen fogadalmi templomot építenek. A reneszánsz- és barok-paloták, az olasz dómok kópiái meglepetten láthatják, mint bontakoznak ki a gerendaerdőből egymásfölébe tornyosuló, piros, kék és zöldfényü ananász-kupolák, melyek diadalmasan hirdetik a régi, fényes barbárság győzelmét.

Alig képzelek tanulságosabb dolgot, mintha az ember az Eremitage-ból, a klasszikus képgyüjteményből az Alexander-múzeumba megy, ahol az ifju oroszok festményeit és szobrait őrzik. Minő irtóztató erő, minő barbár vakmerőség és minő ortodox eredetiség! Verescsagin vagy Repin nem is a legerősebbek közöttük. Csodálatos gazdagsága és változatossága a tehetségeknek és még csodálatosabb egyöntetüsége a nemzeti szellemnek! A tengeri tanulmány, melyet Capri szigetéről hozott haza az ifju muszka mester, minden ízében orosz; a francia munkás, kit Párisban festett, nem kevésbbé muszka. És orosz, de mennyire orosz a Szűz Mária, kozákos arccsontjaival és egymástól távol fekvő szemeivel és orosz maga Jézus Krisztus is, összenőtt szemöldökeivel és széles állával...

Aranyvirág a dudva között

Írta: Tutsek Anna

Ilának hívták. Öt éves korában már egyedül táncolt a színpadon s a közönség tapsolt neki. Az anyja is táncosnő volt.

Kicsi volt és sápadt. A kávéházi levegő, a gázlámpák sárga fénye, a fojtó füst és gőz és a fáradtság tették azzá. Nagy, fátyolozott szeme olyan bágyadt volt. Mikor a társulat tagjai iddogáltak s durván tréfáltak vagy dulakodtak egymás közt, ő csöndesen kuporgott valamelyik szögletben és nem gondolt éppen semmire. Csak néha jutott eszébe egy sovány, fehérarcu asszony, aki sokáig feküdt az ágyban, köhögött és ki az ő anyja volt.

Ez az asszony azelőtt mindig ölében hordozta őt, csókolgatta és játszott vele. Arra is emlékezett Ila, hogy akkor nem kellett táncolnia és a vörösorru igazgató sohasem verte meg. De aztán egyszer az anyja lefeküdt az ágyba és később elment valahova nagyon messze, mert Ila többet soha nem látta. De az mind nagyon régen volt már.

Most csak arra volt gondja, hogy jól táncoljon, mert akkor többet kapott enni s nem verték meg. Néha Marietta kisasszony is adott neki cukorkát és akkor Ila igen-igen boldog volt. Nagyon szerette a cukorkákat.

Ila tulajdonképpen Marietta kisasszonynak köszönhette, hogy anyja halála után az igazgató nem tette ki az utcára. Marietta kisasszonynak ugyanis szép szeme mellett még nagyon jó szíve is volt. Sem a gyermeksírást, sem a fiatal hadnagyocskák keserves sóhajtásait nem tudta közömbösen hallgatni.

Régebben ugyan mindig veszekedtek Terézával, az Ila anyjával, sőt egypárszor hajba is kaptak. De mikor Teréza soványodni kezdett, köhögött és alig tudott a lábán állani, Marietta gyakran adott be neki orvosságot. Az utolsó éjszakákon még virrasztott is mellette s a temetésen meg is siratta; jóllehet azért igen örült, hogy most ő lesz az egyedüli primadonna.

A temetés után a társaság összeült tanácskozni, hogy mitévők legyenek a kis árvával. Marietta kisasszony mindenképpen azon volt, hogy tartsák maguknál. Az igazgató a boros palacktól kért tanácsot s azt mondta, hogy ez igen megfontolandó dolog, mert egy négyéves gyermek nagy teher a társaság nyakán, melynek folyton egyik városból a másikba kell vándorolnia.

Enrico úr, az első szerelmes, azzal a lelógó, vöröses bajuszszal s különös borizü tenorral, azt tanácsolta, hogy ki kell tenni az utcára.

— Ki fog bibelődni egy ilyen kis porontytyal?

Még valamit akart mondani, de egy olyan jó pofont kapott Marietta kisasszonytól, hogy a szeme is szikrázott bele. Enrico úr dühösen fölugrott, az asztalra csapott öklével, aztán szemére húzta kalapját és kisompolygott a szobából.

A HARMADIK OSZTÁ

— Árvaházba kellene adni, — indítványozta egy ráncos, fonnyadt képü hölgy, pirosra és fehérre kifestett arccal.

Marietta kisasszony megvetőleg bigyesztette föl az ajkát:

— Föl is vesznek talán oda egy komédiás-gyereket! Itt marad köztünk s azzal vége. Majd gondját viselem én!

A fonnyadt képü hölgy markába kacagott, de

Marietta nem is figyelt reá. Végre is elhatározták, hogy megtartják maguknál. Majd csak felnő valahogy,

— Táncolni fogom tanítani, — gondolta magában az igazgató s a majdani jövedelemre gondolt.

Ettől kezdve Ila a társaság gyermeke lett. Mindnyájan megszerették őt, természetesen az ő módjuk szerint. Ez emberekből, minden durvaság mellett is, nem hiányzik bizonyos gyöngéd érzés.

ÁLYU VÁRÓTEREMBEN

Az Uj Idők számára rajzolta Garay Ákos

Mindazáltal Ilának igen keserves élete volt. Az igazgató megtanította táncolni. Ila nagyon nehezen tanult és sokszor kapott verést. Végre tudott annyit, hogy fölléphetett. Sokkal kisebb volt, semhogy tudta volna, mi az a lámpaláz. Táncolt. Kicsiny, vékony lábacskáit oly kecsesen emelgette, szőke haja oly kedvesen röpködött válla körül s amint fehér, meztelen kis karjait kiterjesztve, maga körül forgott, olyan volt, mint egy kis madár, mely szárnyait verdesve, elszállani készül valamely ismeretlen országba. A közönségnek nagyon tetszett. Az ingerlő élvezetekben kifáradt szemeknek jól esett ez ártatlan gyermekarcot látni.

Még másképp is jó hasznát vette az igazgató Ilának. Ha fölvonásközben ő járt körül a tányérral, rendesen kétszer-háromszor is megtelt az, mert a gyermek oly szép volt nagy fekete szemével, kurta rózsaszín ruhácskájában s vidám mosolylyal vékony ajkán, hogy a vendégek szánalomból is többet adtak neki. És főleg nem kellett attól tartania az igazgatónak, hogy felét zsebre teszi, mint azt Enrico úr és Marietta kisasszony néha gyakorolni szokták.

Ilát csakhamar nagyon megkedvelte a közönség. Mind többet és többet kellett táncolnia minden este. Mikor a közönség tapsolt, az igazgató kényszerítette Ilát, hogy megismételje az egész táncdarabot. Ila meggyűlölte a tapsot.

Nappal a szögletekben élt Ila és — aludt. Olyan fáradt volt mindig.

— Álomtáska, — mondogatta neki néha Enrico úr s két tenyere közé fogva a fejét, fölemelte őt. Ez fájt, mert Enrico úrnak nagy, csontos keze volt s a fülét nagyon odaszorította a fejéhez, de Ila nem sírt, mert tudta, hogy Enrico úr csak kedveskedésből teszi.

Ők mindnyájan szerették őt, az ők módjuk szerint, de az igazgató azért gyakran megverte, ha nem táncolt jól; sőt Marietta kisasszony is kikergette a szobából, ha alkalmatlan időben ment be hozzá; a festett, ráncos képü hölgy meg éppen mindig haragos és türelmetlen volt hozzá. Neki Ila még igen kicsiny volt; sokáig kellett várnia, míg nagy leány lesz belőle.

Úgy élt Ila közöttük, mint egy dudva közé került kis aranyvirág. Csenevészen tengődött napról-napra, de nem fejlődhetett ki egészséges, illatos virággá. Nyomorult és satnya maradt; a dudva és burján fojtó, kártékony légköre elnyomta s elölte benne az illatot, a lelket.

De minderről Ila nem tudott semmit; éppen miként a nyomoruságos kis aranyvirág nem tudja ott a dudva meg tüske árnyában, hogy van még ezenkivül egy más, fényes, ragyogó világ, tele meleg napsugárral és dallal...

Ő csak egy kis közönséges komédiás-gyermek volt, ki esténként a kávéházak színpadán táncolt, nappal meg aludt a kuckóban vagy kóborolt az utcákon. Gyermek, kinek nem voltak gyermekálmai, mert senki sem ébresztette öntudatra lelkét. Megtanították táncolni, de nem tanították meg imádkozni. Olvasni meg éppen

Uj Idők 1900. VI. évf., 2. sz. 40-41

nem tudott. Az a halvány emlék a sovány, sápadt asszonyról, ki véle olyannyit játszott, mindinkább elmosódott lelkéből. A sápadt asszony kétségbeesve láthatta volna rendre olyanná fejlődni gyermeke életét, mint amilyen az övé volt, meg sok másé. Nyomoruságos, rút, költészet nélkül való, szeretetlen gyermekkor, aztán, — ha az Isten hozzá még némi szépséggel is megverte — vidám, gondtalan aranyporként csillogó idő, mely rövid ideig tart, mint a tiszavirág élete, és aztán le az iszapos, posványos mélybe, melynek fenekén ott leselkednek a fekete szörnyek: bánat, betegség, szegénység, nyomoruság, bűn . . .

Egy este Ilának háromszor kellett táncolnia. Fehér ruha volt rajta, kék csillagokkal s vállán két kis aranyos szárny. E szárnyak oly fáradtan libbentek meg; szerettek volna segíteni Ilának, fölkapni őt és elröpíteni, messze, messze . . . De nem bírták . . .

Harmadik újrázásnál már alig tudta bevégezni táncát. Lihegve ment a színfalak közé. Halálsápadt volt.

Hirtelen összeborzadt, mint egy kis madár, megrázva tollait. Egy percig még ingadozott s meg akart fogódzani valamibe; aztán összehajtotta szárnyait és lerogyott a földre. Ijedten, sajnálkozva siettek hozzá s az igazgató szidta magát, amiért túlerőltette a gyermeket.

Levetkőztették s Marietta a saját ágyába fektette. Buzgón és hévvel kezdte ápolni. Nagyon tetszett magának ebben a szerepben. Ha valaki látogató jött hozzá, kiküldte:

— Most nem érek rá. Ápolom a szegény Teréza beteg kis lányát.

Négy napig feküdt Ila a Marietta kisasszony ágyában. De aztán megunta Marietta kisasszony és kitette őt az ő kis kuckójába. Szegényes, sötét kis zug volt az, a vendéglősnő konyhája mellett, a hol az artista-trupp lakott.

Ila megpróbálta fölkelni, de nem tudott a lábaira állani. A szegény kis lábak! Oly gyengék voltak és olyan fáradtak! Testében nem érzett semmi fájdalmat, csak a feje zúgott néha kegyetlenül s szemét borította el valami csodálatos, kékes köd.

A vendéglősné pufók, pirosarcu, feketehaju kis leánykája, aki mindig roppant kiváncsian nézegette a komédiásokat, bement hozzá s leült vele szembe a földre.

A két gyermek sokáig kiváncsian, szótlanul nézte egymást.

— Hogy hívnak? — kérdezte végre a vendéglősné kis leánya.

Ila nem felelt. Talán nem is hallotta a kérdést.

— Engem Zsuzsikának hívnak, — szólalt meg ismét a másik. — Van egy fehér cicám is, azt Miskának hívják. Neked is van?

— Nincs, — intett a fejével Ila.

— Én behozom neked a cicámat és megmutatom, — kiáltott vidáman Zsuzsika s kiszaladt.

A másik percben már visszajött, ölében szorongatva a kis fehér cicát. Odatette az Ila ágyára s a gyermek szeme egy pillanatra fölragyogott. A macska rózsaszínü orrocskáját odanyomta a karjához, hizelegve, dorombolva simult hozzá, aztán összegömbölyödött, mint egy kis fehér hólapda és elaludt.

— Én nagyon szeretnék úgy táncolni, mint te, — szólalt meg ismét Zsuzsika. — Ugy-e az nagyon jó?

Ila ijedten kapta föl a fejét.

— Nem, nem, nem, — nyögte keservesen, s feje fáradtan hanyatlott vissza a párnára.

Egyszerre úgy tetszett neki, mintha zavart hangokat hallana, nevét kiáltanák s az igazgató oda állana eléje fölemelt pálcával és reá parancsolna, hogy táncoljon. De ő olyan nagyon fáradt. Nem tud megmozdulni. De ekkor a többiek is odajönnek, mindnyájan rákiáltanak, a közönség tapsolni kezd minderősebben, erősebben tapsol és Enrico úr két nagy, csontos tenyere közé veszi fejét és úgy szorítja, hogy Ila fájdalmasan kiált föl.

Erre kinyitja szemeit.

Már alkonyodik, de a hanyatló nap egy kis sugaránál, amely betévedt a sötét sarokba, meglátja a fehér cicát ölében és szembe a piros arcu kis Zsuzsikát, aki addig beszélgetett vele, amig elaludt. Kövér ujjacskáját szájába fogta s jól táplált, pufók, piros kis arca még álmában is mosolygott.

És Ila is boldogan rámosolyog a cicára és az alvó kis leányra és sovány ujjacskáinak egy utolsó, fáradt mozdulatával végigsímitja a cica fehér bársonyos bundáját.

*

Estefelé, mikor a vendéglősné már mindenfelé összekereste Zsuzsikát, gyertyát gyújt és benyit a kis komédiásleány sötét vackába.

Aludtak ott csöndesen, mind a hárman. A cica és a két gyermek.

De az egyik nem is ébredt föl többet.

Szines Könyvek

Egy bankettről és még valamiről

Valami irodalmi bankett után történt, írók, művészek, gazdag amatőrök az ebédutáni hangulat rózsás ködében ültek együtt, — hogy az egyik jelenlevő háziúr (mert egy-egy jó ebéden való részvétellel még a háziurak is szívesen támogatják az irodalmat) vidám szivarszó mellett így szólott:

— Örökké tele vagytok azzal a panaszszal, hogy a magyar közönség nem veszi a magyar könyveket. Hát én azt mondom, hogy ez légből kapott rágalom. A magyar közönség is szívesen venné a jó könyvet, ha okos furfanggal belecsalnák a könyvvásárlásba. De a magyar könyv még olyan drága, mint a patikaszer. Igaz, hogy vannak gyüjteményes vállalataink, — az Egyetemes Regénytár például ötven krajcárért adja az érdekfeszítő és csinosan bekötött regényeket, — de akárhány ember van, aki a könyvtől is azt kivánja, hogy elegánsan és comme il faut köntösben tisztelegjen a jóizlésü közönség előtt. A tiszta, finoman metszett betü, a drága velinpapir, melyet elsőrendü gyárban készítettek, a külső kiállítás ötletes teknikája: mindez gyakran épp oly fontos az igazi amatőr előtt, mint a derék és érdekes tartalom. Fájdalom, hogy a kitünő izléssel nem jár mindig együtt a johngouldi gazdagság; s aki amatőrhajlam dolgában a welszi herceggel vetekszik, nem adhat mindig három forintot egy csinosan kiállított regényért. Az volna hát az igazi művész, aki a kevésbbé jómódu ember izlése és erszénye között a kellő egyensúlyt helyreállítaná; de nemcsak művész volna, hanem jó hazafi is, mert a magyar közönségnek kedvet csinálna a könyvvásárláshoz. Egy pompás regény, mintaszerü kiállításban, egy pengő forintért: ez aztán csakugyan megszüntetné a régi panaszt, hogy a magyar közönség idegenkedik a könyvektől. Iró urak, kiadó urak próbálják meg: fogadom, hogy tíz nyomtató gép se győzne eleget tenni a magyar olvasók keresletének . . .

Csönd követte a gazdag háziúr szavait, mert mindenki elgondolkodott kissé azon, amit a tekintélyes férfiu elmondott. Egy iró (akinek tiszteletére a bankettet rendeztük) végre tünődve hozzászólott a fölvetett kérdéshez.

— Szép, szép, de a kiadóktól se lehet azt kivánni, hogy a jótékonyság oltárán áldozzanak. Egy jó regény, pompás kiállításban, egy pengő forintért: ez, még a laikusok is látják, kész veszteség. Annyi, mintha a saját zsebéből adna a kiadó ajándékot a közönségnek. Mit fizessen előbb abból a nyomorult egy forintból? Az irót, a nyomdát, a könyvkötőt, a bizományost, az egyéb költségeit? Még a gazdag és virágzó Németországban

A HÉTRŐL.

Horti Pál. Bret Hartenak van egy novellája egy aranyásóról, a ki elmegy Kaliforniába, irtózatos nélkülözéseket áll ki, emberfölötti munkát végez, míg végre a fáradozásainak gyümölcse lesz. Összeszed egy zsák aranyat és becses terhével boldogan indul hazafelé. Mikor aztán csónakba ül, hogy a nagy hajóra szálljon, jön egy hatalmas hullám, a csónak fölborul, az aranynyal tele zsák a tenger martaléka lesz. A szegény Horti Pál tragédiája juttatja eszünkbe ezt a novellát. Ez a fiatal művész-tudós, vagy tudós-művész is elment keresni a művészet kincseit, formákat, a melyekben távoli világok embereinek izlése nyilatkozik meg, elmondván, milyennek képzelik ők a szépet. Ő maga is a szépnek hivatott apostola levén, volt hozzá érzéke, fogékonysága, talentuma, hogy ezt mindenütt megérezze, meglássa, megértse. És szerencséje is volt egészen az utolsó pillanatig. Elmehetett mindenhová, a hová kutató vágya vonzotta, megnézhetett mindent olyan gyönyörűséggel, a milyennel csak a művész tud nézni; tanulhatott olyan gyönyörűséggel, a milyennel csak a tudós tud tanulni, tele volt új megismeréssel, friss közölni valóval és ime, mikor siet haza, hogy mindent megmutasson és mindent elmondjon nekünk: egyszerre összeroskad és elnémul örökre. Az ő sorsának a tragikuma sokkal magasabb és sokkal szélesebb, mint volt ama bizonyos aranyásóé, mert a mi kincset Horti Pál gyűjtött, azt mindnyájunknak gyűjtötte és a mi vele elveszett, az mindnyájunknak vesztesége. Igazán kegyetlen maliciája a végzetnek, a mely hirtelen leterít egy tömeg munkát, abban a pillanatban, mikor eredménynyé készül átváltozni. Ez a nemes törekvésnek legmeghatóbb mártiromsága, a mely elragadja egy kiváló és munkás élet hasznát. De ha elragadhatja is eredményét, nem veheti el a dicsőségét. Horti Pálnak nem adatott meg, hogy élete eredményeivel érdemelje ki a hálánkat, de megadatott neki annyi, hogy kiérdemelje élete törekvésével. Az elismerés koszorúja kijár neki, de fájdalom, ezt már csak a koporsójára tehetjük.

*

A franczia vinczellérek. Azt mondta az egyszeri korcsmáros:

— Én attól a bortól leszek jókedvű, a mit más iszik meg. Ha nekem kell meginnom, akkor szomorú leszek tőle.

Senki a jó öreg korcsmáros mondásánál rövidebben, világosabban és egyenesebben ki nem fejthetné okát és magyarázatát a franczia délvidék mozgalmának, a mely forradalomba sodort négy vármegyét. E megyék lakosai nem korcsmárosok ugyan, de szintén abból a borból élnek, táplálkoznak és gyűjtik, azaz hogy csak gyűjtötték a garast, a mit más iszik meg. Az ő kalácsuk a venyige, az ő kenyerük a szőlőben terem. Csupa bortermelő, a kinek az a baja, hogy Franciaországban immár évek óta akkor is sok a bor, ha kevés terem. A borivás meglehetősen kiment a divatból Galliában, noha még most is több bort isznak, mint például Magyarországon. De korántsem annyit, mint a mennyi terem. A szerencsétlen délvidékiek hektoliterenként nyolcz frankért kínálják a borukat: mégse tudnak tuladni rajta. Ilyen körülmények között az a panaszuk, mintha a nagy műbor-gyártás okozná a bajukat, minden valószínűség szerint téves. A hol négy krajczárért termett, igazi bort lehet vásárolni, ott aligha gyártanak bort, mert az — többe kerül. Minálunk ugyan elfogtak a nyolczvanas évek elején egy pénzhamisítót, a ki úgy gyártott ezüstforintokat, hogy minden ezüstforint egy forint husz krajczárjába került, de a franczia borkereskedők ennél az úrnál bizonyára praktikusabb merkantilisták. Olyan módon is alig tud segíteni a franczia kormány a szegény szőlősgazdákon, hogy mesterségesen növelje a borfogyasztást. Senkire se lehet ráparancsolni, hogy több bort igyék, mint a mennyi jól esik neki, se azt, hogy bort igyék, ha pálinkát kíván a természete. A franczia bortermelők válságát tehát nagyon nehéz megoldani, de a forrongás tanulságaiból szinte ragyogóan világít ki egy tanulság, a milyen megható, annyira méltó rá, hogy különösen mi magyarok nagy elgondolkozással figyeljünk rája. És ez: a franczia nép fanatikus és rendíthetetlen ragaszkodása otthona földjéhez. Kenyeret már ez a föld ott a délvidéken nem tud adni néki. De azért ott nem hagyja, nem megy idegenbe, nem megy tengeren tulra, pedig Amerikáról ő is tud és a dollárok csörgése oda is elhallatszik. De eszébe se jut, hogy otthona földjét elhagyja és ha a keserűség szivében lángra gyúl, akkor is inkább akar meghalni azon a földön, mint élni idegenben.

*

Sötét romantika. Igazsága van Tolsztojnak, a ki egy levelében azt irta, hogy az igazi realisták a romantikusok, mert a legnagyobb és legmerészebb fantáziája az életnek van. Semmiféle emberi agyvelő olyan fordulatokat, olyan izgalmakat ki nem eszelhet, a milyeneket az élet produkál: hol vigat, hol meg megrázót. Az élet nem fél attól, hogy megvádolják erőszakos fejlesztéssel, a véletlennek tulságos felhasználásával, hogy a hitelét megtámadják, a miért valószinűtlen dolgokat művel: mert az életnek van egy hatalmas argumentuma. Akármilyen vakmerő, akármilyen valószinűtlen sőt hihetetlen legyen az, a mit művel: *megtörtént* és a valósággal nem lehet vitatkozni. Az élet szegény polgárleányokat házasit össze főherczegekkel, az élet összehoz anyát és gyermeket, a kik évtizedek óta nem tudtak egymásról, az élet kimérithetetlen a jó és rosz, a kedves és a lesujtó véletlenségek produkálásában. Van-é iró, a kinek a fantáziája olyan megrázó dolgot tudna kitalálni, mint a milyen a hajduböszörményi eset. Csillagos tavaszi estén a levegő magasságában megjelenik egy suhogó fekete tömeg egy békés tanya fölött. És a ringó sötétség lassú sülyedéssel száll lejebb, mind lejebb. A tanyai emberek nézik reszkető szivvel, kiváncsi izgalomban. És a mint a fekete léghajó földet ér: egyszerre átváltozik tűzokádó sárkánynyá, lángba borit házat, embert, pusztit és gyilkol. Ki olvasott ennél romantikusabb rémséget, hihetetlenebb dolgot? Pedig ez nem egy szertelen képzelet sötét álma: a nagypródi tanya üszkös gerendái és egy csomó jajgató, összeégett ember a debreczeni kórházban tanuságot tesznek róla, hogy valóság. Az élet csakugyan mintha bizonyságot akart volna tenni róla, hogy a romantikában vele senki se versenyezhetik. Szivesen elhiszszük neki: de jobb szeretjük, ha szerencsés végű, szép szerelmes történeteket komponál, mintha ilyen tüzes és véres drámákban ragyogtatja a fantáziája kegyetlen erejét.

*

A csekk. Budapest székesfőváros magisztrátusa a minapában egy igen derék, okos, praktikus indítványhoz adta meg a maga hozzájárulását. Ez pedig szól arról, hogy az adót ezentúl ne legyen muszáj személyesen bevinni az adóhivatalba, hanem be lehessen küldeni postán is, még pedig úgy, hogy ezentul intő helyett egy csekket kap a fél, a mivel aztán postára teszi, a mit tőle egyenes vagy görbe adó fejében követel az állam vagy a város. Adót fizetni elsőrangú polgári kötelesség. de semmiesetre se kellemes mulatság. Ha adót fizetni nem kellemes, ebből nyilvánvaló, hogy adót nem fizetni igen kellemes. Ez a kellemesség mindenesetre csak passziv természetű, olyanforma, mint az a szerencse, mikor az embernek nem esik egy darab tégla a fejére. De a mi adóbefizetési rendszerünk gondoskodik arról, hogy ezt az aktust olyan kellemetlenné fokozza, a melylyel szemben a nem fizetés szinte pozi-

PIHENŐ. — Linek Lajos rajza.

KIRÁNDULÓ LEÁNYISKOLA AZ ORSZÁGHÁZ ELŐTT.

tiv élvezetté emelkedik. A ki már megpróbálta, hogy adót fizessen, annak nincs szüksége bővebb magyarázatokra. Ez az aktus egyet jelent legalább három órai szabadságvesztéssel: a mely időt ott kell töltenie a félnek a hivatal falai között lépcsőmászkálással füszerezett várakozásban. Végigzarándokol huszonöt «osztályt», hol kap egy czédulát, hol elvesznek tőle egy czéduját, hol elveszik tőle a könyvecskéjét, hol visszaadják neki a könyvecskéjét, hol a harmadik emeletre küldik a földszintről, hol a földszintre a harmadik emeletről és mindennek a végső jutalma az, hogy elfogadják tőle a pénzét. Ez a szisztéma bizonyára hozzájárult ahhoz, hogy a pozitiv gyönyörüség varázsát adja az adó nem fizetésének. Csakhogy ennek a gyönyörűségnek bőjtje van és olyan ára, a melyet meg nem ér. Minden okosság azt parancsolja tehát, hogy ne kivántassék meg az emberekkel. Az adófizetés vágya nem olyan mohó az emberek lelkében, hogy szükség lenne mesterségesen megtompitani: de annál szükségesebb, hogy semmiféle külön kellemetlenséggel ne riaszszák vissza azokat, a kik igenis hajlandók teljesíteni ezt a polgári kötelességüket. Ezért véljük nagyon életrevalónak ezt az egyszerűsítési törekvést, a mely nem követel testi munkában kamatot a polgártól azért, mert pontosan akarja fizetni az adóját.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Úgy történt. Aznap reggel a basa ugyanis türelmetlenül fenyegette meg a rendeket:

— Hát mégse választottatok? Csak annyit mondok, mára meglegyen az új Fejedelem!

Még hozzá tette:

— Ne játszatok a padisahhal. Olyan ő már, mint az ért kelés: hamar kifakad és akkor jaj leszen ti nektek!

A rendek összenéztek, — tovább már csakugyan nem lehetett húzni a dolgot. Hamarosan három urat küldtek ki a választás vezetésére: a magyarok részéről Haller Gábort, a székelyek részéről Daniel Ferenczet, a szászok részéről pedig Lutsch János uramat. A többi azalatt kivonúlt s elkezdődött a korteskedés. Azaz hogy csak folytatódott, mert hiszen napokkal azelőtt megkezdték már azt az asszonyok. Három nő állott a sürgölődő intrikák homlokterében; kettő ezek közül menyasszony: özvegy Lónyay Anna, özvegy Kemény János mátkája, meg Bánffy Ágnes, a Barcsay Ákos menyasszonya. A harmadik, a büszke Rhédeyné Bethlen Druzsianna persze ura, öreg Ferencz úr érdekében munkálkodott. Fia segített neki, ifjú Rhédey László, meg főként a felette ügyes Warkochy Gábor. Mindez asszonyi mozgalmakról tudott Rákóczy György is, hiszen gúnyolódó durván még ő mondotta:

— No, sohse láttam még ennyi kanczaapostolt!

Odakint a palota folyosóin izgatottan sürgölődnek már az urak. Külön-külön csoportokban hevesen vitáznak a vármegyék, a városok, a főrendek, asszesszorok és regalisták. Lónyai Anna hivei s a Kemény-fiúk, főként ifjú Simon, a krimi rabvezér voksát erőszakolják. Fel is hangzik már egy csoportból:

— Éljen Kemény János!

Ám hamar megfelel erre a másik két ellentábor. Szól Bánffy Zsigmond, az Ágnes apja:

— Hisz éljen, éljen, csak előbb tisztázza magát a lengyel veszedelem vádja alól! Aztán meg pénzért akarnak kegyelmetek fejedelmet venni a tatártól? Hol a pénz hozzá?

Warkochy is belerikkant:

— Nem kell rab fejedelem! A khán markában van az a pecsenye, — mi hogyan ihassunk rá?

— Éljen Barcsay bán! — kiáltoznak a Bánffyak.

A figyelő törökök helyeslőleg bólintanak. Nagy becsülete van Ákos urnak Sztambulban! A magyarok azonban kelletlenül zúgnak:

— Eh, nem kell nekünk pogánynyal tartó ember!

No. de a szászok is nagyon ellene vannak ám. Circumspectus tisztelettel ugyan, de igen határozottan nyilatkoznak:

— «Der edle Herr Achatius Barcsay ist zwar ein grosser Hazafi und ein durchlöcherter politischer Herr, ist auch kein notorischer Bettler nicht, doch von geringer Herkunft und zwar Nation ein Wallach, hat wenig Jószágen und würde durch seine allgemeine Familiarität und Possenreissen die fürstliche Würde in Verachtung kommen. Hat auch keine Kinder und auch keine Hoffnung bey dieser Ehe . . .»

— Zöld bakok, ne piszkolódjatok! — ordítja dühösen Bánffy Zsigmond. Ám hiába erősködik, az urak hamar letárgyalják jövendőbeli vejét:

— Nem kell Barcsay! Oláh, aztán meg nem úr! Inkább szokott a kegyelmedhez, mint a Nagyságodhoz . . .

Most már csak öreg Rhédey Ferencz maradt volna hátra. Futkosnak érdekében az ágensek, főként Warkochy Gábor korteskedik, szaval és kapaczitál. Tudja ő, mit csinál! Érvényesen bepraktikálta ő magát a Bethlen Druzsianna grácziáiba és ha e választás sikerül, udvarmester, tanácsúr, szóval főember lesz belőle, kinek ezenfelül még a javából inskribálnak új jószágokat is. Csak ütni a vasat hatalmasan!

— Rajta, Rhédey uramra adják kegyelmetek a voksukat! A török császár kivánsága, ő akarta mindig, hogy a gyökeres Bethlen-familiából szerezzen az ország Fejedelmet. No hát Rhédey uram tulajdon Bethlen Gábor öcscsének a leányát vette el feleségül!

Kavarodnak a rendek, de egyre jobban erősödik a hangulat Rhédey uram iránt. Szól a csengő, tódulnak be a tanácsterembe. Ott egy kalap Haller, Daniel és Lutsch uraimék előtt, abba kell az irott szavazatokat belevetni. No, számlálják is már . . . Hangoslik a szó: «Isten éltesse Rhédey Ferencz urunk Ő Nagyságát!»

E perczben áll meg az ajtóban érkező Rákóczy György. Kézen fogja Ferkó fiát; mögötte fogarasi szász csapat, háromszáz fejedelmi dragony s kétszáz hajdu sorakozik pár zászlóval. Az új Fejedelem ép felkel, hogy megköszönje a bizalmat, de előbbi urát látva, torkán akad a szó. Erős a György úr nézése és pillanatra bizony senki se tudja, tán még ő maga sem, hogy nem uszítja-e hatszáz emberét az ellene választó három nemzetre? . . . Szerencsére még idején kiált fel valamelyik furfangos székely:

— Vivát a három fejedelem!

Éljenzésbe fúl a kinos percz zavara. Öreg Rhédey folytathatja, — ájtatosan kezdi újra:

— Mi, Rhédey Ferencz, Isten kegyelméből . . .

— S az én kegyelmemből! — veti közbe Rákóczy fenyegetően, — a míg én akarom! . . .

— Erdélynek Fejedelme, Magyarország részeinek ura, a székelyek ispánja . . .

A közelállók pillanatra még láthatják a György úr ádáz arczát, de aztán ijedten térnek ki előle. Rákóczy megcsörrenti kardját; csak ennyit mond még:

— Te csak Rhédey vagy, de én fejedelemség nélkül is Rákóczy maradok!

S aztán hátat adva a társaságnak, kevélyen elvonúl a rendek hűségesküje elől. Ő ugyan nem tesz Rhédeynek esküt, sőt mi több: mindenkit, csak egy őt magát nem menti fel a neki tett hűségfogadalom alól! Benn a palotában elképedve fogadja férjét Báthory Zsófia:

— Mi történt, drága uram?

— Semmi, — tör ki a Nagyúr daczosan, — növünk a majesztásban, Zsófi lelkem; immár Erdély Fejedelme is az én alattvalóm!

Még beljebb az asszonyok palotájában azonban a fanatikus Zakrzeska Anna teszi kezét a síró Fejedelemasszony fejére:

— Leányom, hiszesz-e már az igaz katholikus Isten büntetésében? Nem megmondtam? — és ez még nem minden, lesz ez még roszabbúl is. Vakon viszi az eretnekség György uradat a végbe.

— Anyám!

— Te már visszatértél hozzánk, — most mentsed a fiadat is! Szent kötelességed . . . Megállj csak, hadd akasztom ezt az én aranykeresztemet a nyakadba . . . Ferkó te, — súgta aztán az ép belépő fiúhoz fordulva, — jer csak ide!

SZINHÁZ

Szinházi élet

Arról az almáról, mely miatt a három görög istennő összeveszett és Páris királyfi itéletére bízta végül, hogy kié legyen, nincs sehol sem följegyezve, érdemes volt-e miatta hajba kapni? A pomologia tudománya némileg hiányos volt abban az időben és így még azt sem tudjuk, koránérő volt-e vagy pedig olyan fajta, melynek fanyar ízét csak a szalmán való heverés változtatta át zamatosan édessé? Annál jobban vagyunk értesülve mi modern pomologusok arról az Erisz-almáról, melynek birtokáért két szinházi primadonna vetélkedik és pontosan megállapíthatjuk, hogy *Toledad* rossz operettnek, gyönge szerepnek, akár *Küry* Klára játsza, akár pedig *Hegyi* Aranka.

A népszinházi harctérről ezen a héten gyéren érkeztek a tudósítások. Proklamációt egyik fél sem bocsátott ki *az én népemhez* és így a közönség csupán annyit tud, hogy Küry Klára zsábája még egyre tart, Porzsolt Kálmán igazgató pedig egy nagy munkára készül, melynek a címe ez lesz: *Primadonnaválság*. (Lám, a direktor még sem tudta elfojtani benne az irót!) Akiknek alkalmuk volt bepillantani a műbe, az állítják hogy *elégia* formájára van szabva. Az egésznek kvintesszenciája pedig ez a mondás:

— A legzajosabb primadonna-válságnál is többet ér egy telt ház.

Az Operában orosz-invázió. Sokkal kellemesebb annál, mely majdnem félszázad előtt történt. A pétervári ballet, melyről azt állítják, hogy maga a cár fedezi utazásának és mesés szépségű kosztümjeinek költségeit, megérdemeli a nagy érdeklődést, melylyel közönségünk iránta viseltetik. *Preobrezsenszkaja* Olga kisasszony, a prima ballerina és *Petipa* Mária, az ő vetélytársa tán a világbékének titkos apostolai, mert kibékítettek minket Oroszországgal. Az elsőnek pas classique-jei és az utóbbinak csárdása koreográfiai szempontból hatalmas alkotások. A férfiak között is van egynéhány, akitől a mi hazai táncosaink sokat tanulhatnak. Különösen a kozák-tánc tetszik nagyon.

A Vígszinházban *Severin* időnek előtte fejezte be vendégszereplését. Utolsó föllépését egy — hirlapi nyilatkozat követte, melyben elmondotta, hogy nem az ő eszméje volt a *Chant d'habits* színrehozatala. Akárkié volt az eszme, a Vígszinház drágán fizette meg, hogy Catulle Mendés rémes pantomimjével hátborzongást akart szerezni a budapesti közönségnek. Még az sem használt, hogy ugyanakkor a szerzőt sulyosan megsebesitették Párisban. Párbajok dolgában mi különbbel is szolgálhatunk.

A *Magyar Szinházban* egy fiatal szerzőnek régi motivumokból szőtt bohózatát adták elő. *Faragó* Jenő a kipróbált szövetre sok új és jó ötletet hímezett és a közönség hálás volt érte. Egy kicsit hátrányara volt a darabnak, hogy kőfalak mögött játszották: a szellős nyári szinházak atmoszferája jobban felelt volna meg neki.

A Nemzeti Szinház nyári álmára készül. Nem igen háborgatják készülődésében. Csak aztán üdébb és frisebb életre ébredjen őszkor.

—*c.*

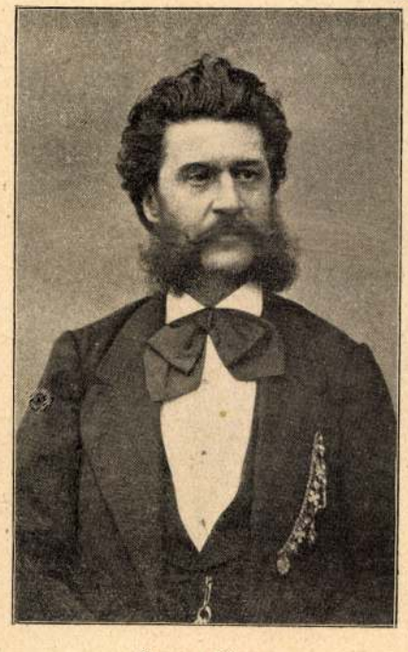

Strausz János

MŰVÉSZET

Műtárlat Ujpesten

Ujpest voltaképpen egy darab főváros, csak egy kicsit oldalt csuszott le a Duna mentén, kellemesebb vidékre, mint amilyen Budapesté. Van benne a vidékből is, a fővárosból is valami: éppen a kellemesebb tulajdonságok. Most már igen tekintélyes város, 40.000 lakost számlál, csinos utcái vannak, sok a kertje, köröskörül meg csupa liget, csupa zöld. Szóval jó ott lenni. A festők egész sora költözködött oda, egynémelyik már évek hosszu sora óta telepes ott. Köztük például az *Uj Idők* szeretetreméltó rajzolóinak egyike, *Linek* Lajos, akinek Gyurkovics-képei valamennyien Ujpest ege alatt születtek. Lineket azért is külön emeljük itt ki, mert az ő kezdeményezésére és fáradozása révén a közelmult napokban műtárlat nyilt meg Ujpesten. Az első ilynemü vállalkozás jól beütött, szeretik ott az eszmét, vásárolnak is. A vernissage napján alig lehetett mozogni a három-négy kiállítási teremben, szinte azt vélte az ember, hogy a 40.000 lakos mind ide tömörült, hogy hazavigye az összes képeket. A képeket nem vitték haza, de azért elég jól folyik a vásárlás, sőt a beavatottak szerint csak most fog igazában megindulni. Van ott mit venni. Mindenek felett ráirányítjuk az amatőrök figyelmét Pörge Gergely kis képeire: tenyér-nagyságuak, olcsók, ízlésesek s ami a fő, igaz művészet van bennük. Jó társaságba kerültek, a *Pállya* Celesztin képei közé egy kis spanyolfalra. Azt a kis spanyolfalat mindenestül hazavinné az igazi amatőr, de hát nem minden képe eladó. *Pörge* nagyon kitett magáért: nem holmi kinyalt, síma, nagyitóüveg alá való mesterkedés ez a néhány munkája, hanem inspirációból támadt finom kis poéma. Tájképek ezek is, mint ennek a kiállításnak legjobb munkái: *Szlányi, Mihálik, Bihari* nagyobb képei, amelyek egy része már ösmeretes a műbarátok előtt. Róluk tehát mit sem irunk. Az ujabb munkák közt ott van *Linek*-nek egy erőteljes tájképe: sötét fák, bokrok, alkonytájban a tóparton. Aztán *Aczél* Henriknek egy kék tónusu képe, sokkalta jobb a Műcsarnokban kiállítottnál. *Kacziány* egy csomó vázlatot küldött, köztük egy nem érdektelenül rajzolt fejtanulmányt. Tömegesen látni itt arcképet, a falak egy negyedét képmások foglalják el. Ezekről nem mondhatunk valami kedvező itéletet. Még az öreg *Ligeti* bácsi is megpróbálkozik két arcképpel, azt hiszem régi keletü munkák, amelyek kedves kuriózum gyanánt függnek itt. Mindjárt mellettük van *Katona* Nándornak egy pár kicsiny, de nagyon közvetlen és izléses tájképvázlata. A genreképek közül csak *Bachmann* Károly anarkistái keltenek bennünk nagyobb érdeklődést. Ez a kép egyszer már látható volt a Műcsarnokban s annak idején megdicsérte a kritika. Az ujpesti kiállítás, mint első ilyfajta vállalkozás, szép reményeket kelt. Remélhető, hogy az ujpesti közönség ezentúl is oly szives pártfogásba veszi a művészetet, mint ahogy eddig a művészeket fogadta. És nem enged vissza a műtermekbe egyet sem ezek közül a képek közül.

MINDENFÉLE

Géczy Ádám útlevele. Érdekes erekly ét mutatunk be mai számunkban az Uj Idők olvasóinak: egy útlevelet, melyet nagy Bercsényi Miklós a kuruc hadak főparancsnoka, II. Rákóczy Ferenc híres generálisa kiállított hadnagya, *Géczy* Ádám részére. Ez az útlevél nem volt afféle közönséges *paszszus*, mint a mostaniak, hanem fölhatalmazás arra, hogy a hadnagy hadakat gyüjtsön, toborzást rendezzen és egyszersmind parancs arra, hogy a hatóságok őt ebben támogassák. A régi okmány, melyen Bercsényi aláirása és pecsétje is látható, ma *Géczy* István, a jeles népszinműiró tulajdona, ki azt nekünk közlésre átadta és egyszersmind a következő adatokat is családja történetéből:

A Géczy-család 1212-ben kapott nemességet. Az 1500 as években Erdély történetében játszott nevezetes szerepet Géczy János, ki Báthori Zsigmond alatt Erdély kormányzója volt. Annak unokaöcscse, Géczy András, Báthori Gábor alatt váradi kapitány és később a szultán által kinevezett *erdélyi fejedelem*. Mint ilyen Weisz Mihály brassói királybiróval egyesülve Kővár mellett ütközött össze Báthorival, de a csatát elvesztette mire Fogaras várába zárták, innen kiszabadulva Báthorit Várad alatt megölette, amiért Bethlen Gábor újra Fogarasba záratta és ott megfojtatta. A család ekkor vándorolt ki Magyarországra, hol a Rákóczy harcok alatt nevezetes szerepet játszott, mint a legdicsőbb szabadságharc rettenhetlen hívei. Géczy Zsigmond fia volt Ádám és ennek huga Julianna, *a lőcsei fehérasszony*. Ádám mint egészen fiatalember legkedvesebb hadnagya volt Bercsényi Miklós kuruc generálisnak. 1720-ban Ádám Hontmegye főispánja lett.

Uj Idők 1899. V. 24.

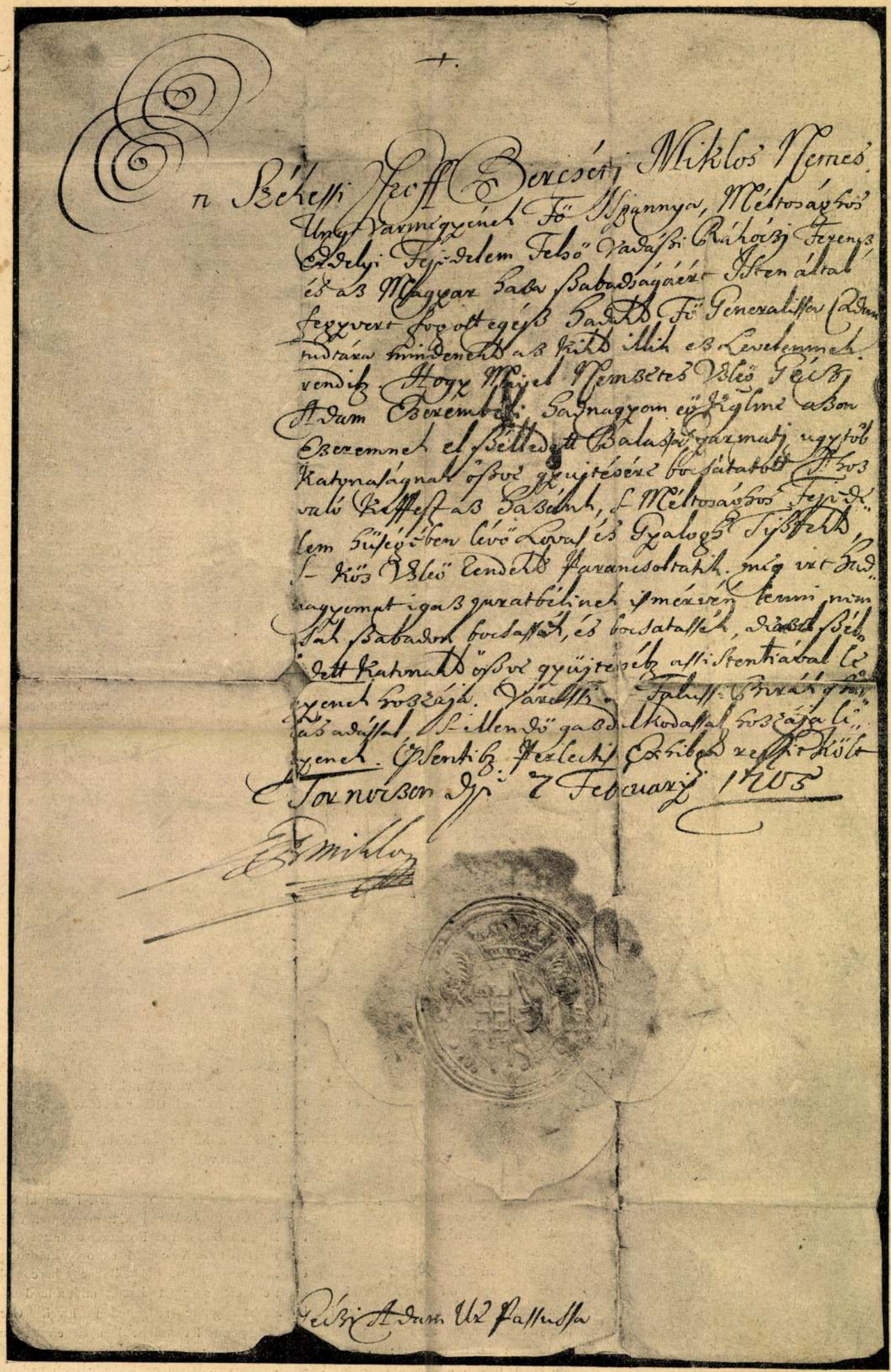

Géczy Ádám útlevele

A magyar háziipar terjesztése

A városligeti háziiparbazár alkalmából

A háziipar az ipar összes nemei között a legprimitivebb és mégis a legjobban favorizált termelési ág. Egyúttal a legősibb foglalkozás, mely először adott kifejezést az ügyességnek, az izlésnek, az alakító tehetségnek; kulturhistóriai meg néprajzi szempontból tehát ma is nagyon megbecsülendő dolog.

A világ etnografiai múzeumai gazdag tárházai a különböző népek háziipari készítményeinek, amelynek nemcsak izlését, hanem kedélyvilágát is megismertetik egész néptajoknak.

De nemcsak a néprajzi szempont lép előtérbe a háziparnál; sokkal fontosabb, legalább a mindennapi élet és a gazdasági tudomány szemüvegén át nézve, a *kereset*, mely a háziipar révén a nép közé jut. A tapasztalat végre azt tanítja, hogy a háziiparral való rendszeres foglalkozás szelidíti a nép erkölcseit, mert elvonja az embereket az erkölcsrontó henyéléstől s az ezzel járó veszedelmektől, finomítja a vele foglalkozók izlését, lelki műveltségét és gyakran bizonyos jólétet teremt a szerény családi tűzhely körül.

Sok mindenféle más előnyét is tudnám megrajzolni a háziipari foglalkozásnak, de csak egyre akarom a fősulyt fektetni. Sehol sincs a háziiparnak nagyobb fontossága és jogosultsága, mint nálunk. Mert ő lesz hivatva arra, hogy az alföldi szociális kérdés megoldásának egyik komoly eszköze legyen. Az, aki egy évben csak két-három hónapon át dolgozik mint földmivelő, a többi hónapokon át pedig kényszerüségből henyél, aháziipar révén módot talál arra, hogy a főfoglalkozás mellettfönmaradó időben ő is, de egész háznépe is hasznos és állandó foglalkozást üzzön. És nagyon fontos dolog, hogy a kisgazda és a munkásnak a női hozzátartozói is dolgozzanak és közreműködjenek a család föntartása, a kereset biztosítása körül. Ugyanez áll az ország heg es, terméktelen vidékeire nézve, ahol a föld mostohaságát a nép keze munkájával és szorgalmával kell pótolni. Persze föl kell osztani az ország különböző részeit különféle foglalkozások számára, nehogy egy és ugyanazon cikkben túltermelés legyen, másban pedig hiányt szenvedvén, a külföldnek legyünk kénytelenek adózni.

És ha mindez megvan, akkor *gondoskodni kell alkalmas módon, hogy a nép által készitett cikkek megtalálják az utat a közönség minden rétegének háztartásába.*

Ime, ez a célja a háziipari bazárnak, melyet az országos iparegyesület háziipari szakosztályának hölgy-választmánya most a városligetben rendezett.

A nemzetgazdaságban ezt a protekcionizmus rendszerének neveznék és tényleg protekció ez a háziipari bazár, amelyben kegyelmes, méltóságos, nagyságos és tekintetes asszonyok kinálják a szegény nép készítményeit boldog-boldogtalannak. Nem jótékony zsarolásról van itt szó, hanem arról, hogy előkelő, önzetlen nemtők a szőttest, a varottast, a magyar hímzéseket, gyermekjátékokat, paraszt-majolikát stb. a közönség figyelmébe ajánlják, ennek pártfogását e cikkekre fölhívják és állandóan ébren tartsák.

Száz és ezer cikket veszünk a háztartás számára a boltban, sohse kérdezzük kitől, honnan való. Ez a bazár azt célozza, hogy jövőre, ha valamire szükségünk lesz, keressük föl a magyar háziipari cikkeket, fedezzük szükségletünket honi tárgyakban. Jót is cselekszünk vele, sok szegény családnak a keresetét biztosítjuk, anélkül, hogy magunk rövidséget szenvednénk.

Mindezek előrebocsátása után teljes méltánylással és elismerêssel szólhatunk az Országos iparegyesület háziipari szakosztályának e vállalkozásáról, melynek rendezése körül Ghyczy Béla elnök és Kovács Gyula alelnök szereztek érdemeket.

Az elismerés pálmája azonban a hölgyeket illeti, akik önzetlen fáradozással és kitartó buzgalommal több napon át fáradoztak a sátraikban a magyar háziipari cikkek kelendőségének előmozdításában.

Az iparegyesületben ezt az iparpártolási mozgalmat Dániel Ernőné báróné indította meg egy fölolvasással, mely akkor föltünést keltett. A báróné most a gyakorlatban is megmutatta, hogy mily lelkes híve az eszmének és a torontáli sátorban sürün agitált a szőnyegek és tyilimek kelendősége mellett.

Hegedüs Sándorné, a kereskedelmi miniszter felesége a kalotaszegi diszes sátorban prezidiált és leányával, Rózsikával igazán nemes példája volt az ügybuzgó sátortulajdonosnak, aki örömest adott túl a nép csinos készítményein s kitartásával, fáradhatatlanságával jó szelleme volt az egész bazárnak. Az ő példáján buzdultak a többi előkelő hölgyek is, akik négy napon át a fönebbiek értelmében missziót teljesítettek csinosan földiszített sátraikban, mert hisz nem az volt a céljuk, hogy az ő közreműködésükkel pár ezer forint jusson a munkás nép közé, hanem az, hogy akik most megismerkedtek a magyar háziipar kincseivel, azok később is és lehetőleg állandóan protegálják és propagálják ezeket a készítményeket.

Aki őket látta fáradni és áldozni, velünk együtt őszinte lélekkel kivánja: kisérje áldás mindnyájuk munkáját és legyen e szép kezdeményezésüknek maradandó sikere.

GELLÉRI MÓR

Pünkösd napján.

Ahol csüggedt szív dobog ma,
Szálljon oda, mint zsolozsma,
Csíz, pinty éneke.
S töltse meg azt dalvirággal,
Aranyfényü napvilággal
Telisded tele.

Hová napfény nem fér soha,
Hol nem nő csak dudva, moha,
Sziklafal között:
Ne legyen ma sötét, árva.
Fürödjék meg fénysugárba
Madárdal között.

Ne legyen ma zord sötétség,
Ne legyen ma gond és kétség,
Mely kenyérért viv.
Ne csillogjon köny a szemben,
Ne vivódjék gyötrelemben
Az emberi szív.

Fény, illat és madárének
Töltse be a mindenséget,
Hol csak szív szeret.
Ti pünkösdi aranynapok
Ragyogjatok, ragyogjatok
A világ felett!

FELEKI SÁNDOR.

Horkayné a kaszinóban

Ellesett párbeszédek

— Jó napot! Jeges kávét kérek.

(Honnan jön, nagyságos asszonyom?)

— Rém sok dolgom volt! Tenniszre voltam foglalkozva, aztán a kis hugom kedveért vagy tizszer fel-alá kellett kocsiznom a korcsolya-csarnok és a viztorony között, aztán a háziipari bazárban el kellett adnom négy taplósapkát, húsz szegedi bicskát és több rendbeli kulacsot, aztán a Gerbaudban volt találkozóm . . Most itt vagyok, de mindjárt haza kell sietnem, hogy átöltözzem, mert estére megint a Park-klubba kell mennünk, ahol jótékony élőképeket adnak elő . . . Az ember a sok dologtól még arra sem ér rá, hogy szórakozzék egy kicsit!

(Szerencse, hogy még nem kész az Atzél-féle Sport-telep, különben még oda is el kellett volna mennie. De miért van feketében?)

— A Királydij napján mindig így öltözöm . . A versenytér ilyenkor úgy virít a női ruháktól, mint egy szecesszionista szivárvány, az elegáncia banális és feltünni már csak szolidsággal lehet. Az uram meg is szidott a ruhámért. Azt mondta: tisztességes asszonynak nem szabad ilyen feltünő egyszerüséggel öltözködni.

(Már attól féltem, hogy gyászol.)

— Isten ments! Bár volna rá ok.

(— ??)

— No igen: a francia Sarcey nem ir többet, a magyar Sarcey pedig még mindig ir.

(Mi a különbség a kettő között?)

— A francia Sarcey többek közt úgy vélekedik, hogy a jó színdarab az, amely a közönségnek tetszik; a magyar Sarcey pedig úgy vélekedik, hogy a jó szindarab az, a mely neki tetszik, neki pedig csak az a darab tetszik, amelyet ő maga irt, vagy irhatott volna, vagy irni szeretne, vagy irni szeretett volna . . .

(Ad vocem Sarcey: hallotta, hogy uj Nemzeti Szinházat épitenek?)

— Arra most égető szükség van. Úgylátszik, az intendáns végre mégis megsokalta a botrányos zsúfoltságot a mostani szinházban. Mindennap lovas rendőrökkel kell szétveretni a pénztárt ostromló közönséget, különösen pedig az Essex-előadásokra hallatlan agiotage-zsal kelnek a jegyek.

(Mikor fognak hozzá az épitéshez?)

— Úgy hallom, már hozzáfogtak volna, de most nem érnek rá, nagyon el vannak foglalva a régi szinház átalakításával. Amint kitatarozták a régit, rögtön fölépitik az ujat.

(De akkor minek alakítják át a régit, ha különben is ujat épitenek?)

— Úgy hiszem, hogy a Kerepesi-uti szinházban fogják majd megtartani a budai előadásokat, mivel a várszinházat előbb-utóbb mégis csak lebontják. Már hozzá is fogtak a szinház elbudasításához és ujabban mindent budai stilusban játszanak. Én csak attól félek, hogy ha nem bontják le a várszinházat és nem épitik föl a Gizella-téri új szinházat: akkor lesz két budai szinházunk és Nemzeti egyse lesz . . . De miért nem látható mostanában Atzél báró?

(Ő most hittérítő módjára bejárja a legsötétebb József-várost és hirdeti a Sport-telep evangéliumát.)

— A multkor a Park-klubban konferenciázott a Rémiekkel és a Hüvösökkel . . .

(Úgy mondják, hogy Hüvös Rémi-től soknak találta a Sport-telep költségeire kivánt két milliót, Rémi pedig Hüvös-en fogadta a tervet.)

— A legrosszabb szójátékokkal sem fogják a bárót megakadályozni abban, hogy meg ne valósitsa a tervét, mert ma egész Magyarországon senki sem tud úgy akarni, mint ő. Aki úgy tud akarni, az mindent elér.

(A férfiaknál is —?)

— Két rossz szójáték után még ez is? Köszönöm, nekem elég volt!

(Meddig maradnak még Budapesten?)

— Mostanában nem merek hazamenni a Bácskába, mert úgy hallom, nagyon keresik odalenn azt a bácskait, aki megrendelte az Eugéniusz szobrát. Mint a berlini nóta mondja: Ich hab kein Geld, du hast kein Geld, — Wer hat den Mann mit dem Coaks bestellt? Még rám találnák fogni, hogy én rendeltem meg, pedig bizony Isten nem én voltam!

Uj Idők 1899 V. 21 sz.

Az alagi lóverseny **A nagy tribünön** *Klösz fényképfölvétele*

Két perc mulva pedig nagy tollas kalap alatt sápadt, ifjú női alak közelgett, mellette a feketébe öltözött társalgónő.

Miss Laure bágyadt mosolylyal üdvözölt.

— Ön itt? Nemde szép a tenger? Én imádom.

Aztán köhögni kezdett, hevesen, száraz hangon, mintegy öt percig.

Csaknem könny tolult szemembe.

Pajzán vidámsága eltünt, mosolygása hideg volt, mint a sarkvilágok napfénye . . . A fordulónál aztán észrevette néma követőjét, a fehérruhás férfit. Arcába egy pillanatra fölszökött a vér és ezután már vígan, szinte tettetett túlzással kacagott ismét . . . talán, hogy annak a *másiknak* szenvedést okozzon.

Az estebédet együtt költöttük el a *Rome de Leon* kerti éttermében.

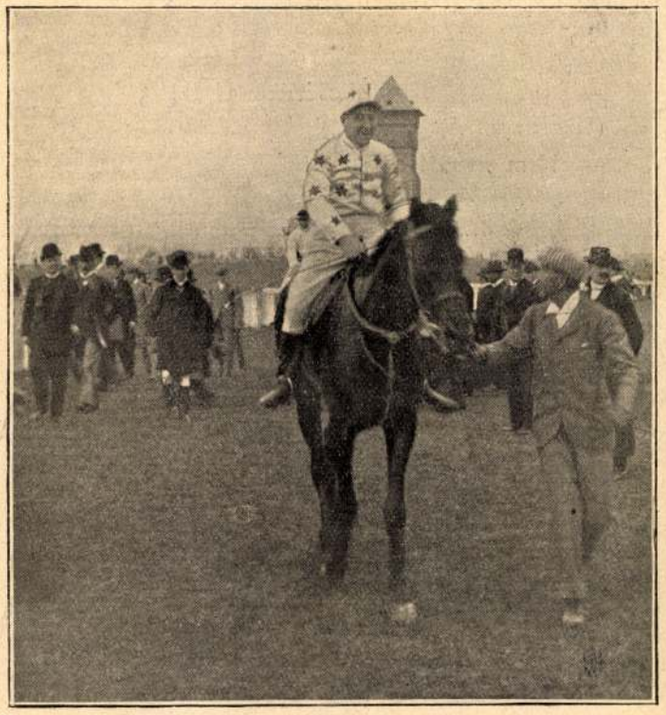

Az alagi lóverseny **Gavarni és Shejbal**

A hal után Miss Laure megparancsolta pincérnek, hogy Cliquot-t hozzon.

— Jéghideg legyen.

A társalgónő s mi ketten, az öreg úr meg én, ellenkeztünk s lebeszélni igyekeztünk őt. De heves válaszszal fogadta közbelépésünket:

— Gyámjaim önök?!

. . . A negyedik tőlünk álló asztal mellett közönyt tettető arccal ült valaki: annak szólt Miss Laure pezsgője . . .

És ez volt az utolsó Cliquot, melyet rendelt.

Köhögési rohamaiban vér tólult apró zsebkendőjére, néhány csöpp.

Hazavittük; támogatnunk kellett.

Két nap után az orvos, kit fölkerestem, egy hétnél többért nem kezeskedett. Részvéttel beszélt róla, kedves ember volt az orvos.

Hirtelen eszembe ötlött egy kérdés.

— Doktor, nem kérdezősködött önnél egy magas, fehér ruhában járó úr betege felől?

Az orvos meglepetve emelte reám tekintetét.

— De igen. Tegnap tízezer dollárt kinált nekem, ha életet öntök a hölgybe . . . Azt hiszem, bolond az az ember. Nagyon sajátságos mozdulatokat tesz beszéd közben.

— Isten önnel. Köszönöm. Tegyen meg, amit tehet, doktor.

— Hiába!

*

Nem maradhattam tovább tovább St.-Augustineban, ügyeim másfelé hivtak. Búcsuzáskor öreg barátom megigérte, hogy New-Yorkba ír nekem s tudósít mindenről.

Nem tette. Sok idő telt el. Több egy évnél. Már elfeledtem a két szerelmes néma, szomoru regényét.

A newyorki Broadway egy kirakata előtt egy napon ismerősnek látszó arcot pillantottam meg.

— Ez Mr. Fank Hall! — önkéntelenül feléje közeledtem. De ő észrevett s egy utcába sietett, mintha félne tőlem.

Ruhája, kalapja, keztyűje — *fekete volt.*

VIRTER FERENC

Horkayné a kaszinóban

Ellesett párbeszédek

— Jó napot! Kérek egy csésze teát és sok sandwichet. De hamar!

(Honnan ilyen éhesen, szép asszony?)

— A Park-klubból. Kettőtől mostanig tenniszeztem . . . Nem látta az uramat?

(Megint ő? Mindig ő?)

— Igen, ő a tavaszi udvarlóm . . .

(És én? Mi lesz most már velem?)

— Magával? Arról bizony még nem gondolkoztam . . . Azt hiszem, legjobb volna, ha magát jegesverembe tehetnők, hogy elálljon a jövő szezónig, amikor megint szükség lesz rá.

(Most tehát nincs rám szükség?)

— Egyelőre nincs.

(Talán nem jól vág a hajam színe az új ruháihoz?)

— Nem esztétikai, hanem egészségi okokból helyezem magát nyugalomba. A doktor ugyanis a tenniszjátékot ajánlotta nekem a hízás ellen. Maga rossz tenniszező, az uram pedig valóságos sampión . . . Beláthatja tehát . . .

(Megdöbbentő háládatlanság!)

— Nem tüntettem ki magát állandóan karácsonytól husvétig? Nem hanyagoltam el a maga kedvéért a legjobb táncosaimat?

(És miért tette ezt?)

— Maga nagyszerüen korcsolyázik és én abban reménykedtem, hogy a jégpályán majd leróvja a háláját. Mondhatom, szépen megjártam magával! Egyszer se fagyott a télen és a szeretetreméltóságom kárbaveszett . . .

(És használ legalább a tennisz?)

— Fájdalom, nem! Ha soványodni akarok, akkor sokat kell játszanom; ha sokat játszom, akkor nagyon megéhezem; ha nagyon megéhezem, akkor sokat eszem és ha sokat eszem, akkor megint csak hízom!

(Ezt perpetuum mobilenek nevezik . . . Sokat jár mostanában a Nemzeti Színházba?)

— Nem bérlünk már; megvárjuk a reform-korszak végét.

(Miben nyilatkozik meg a reform-korszak?)

— Hogy mindig Essex grófot adják és hogy az új intendáns elcsap mindenkit, aki a színháznál van és szerződtet mindenkit, aki nincs ott.

(Ugyan?)

— Ezek az intendánsok olyanok, mint a fővárosi flaszteresek. Az egyik hepehupásra kövezi az utcákat, aztán jön a másik, fölszakítja az egész kövezetet és újból hepehupásra kövez mindent. Ha elkészült vele, jön a harmadik és újból kezdi. A kövezet mindig rossz, de mindegyik rásózza a maga köveit a város nyakára.

(Csodálom, hogy nem avatkozik bele a sajtó.)

— Melyik sajtó? Az uramtól hallottam, hogy van kétféle; az a sajtó, amely valamit dícsér: a közvélemény organuma, az pedig, amely valamit gáncsol: zsidógyerekek körmölése.

(Most mindenütt a reform járja . . . Olvasta a Hock János beszédét?)

— A művészetekről? Úgy mondják, Hock János ki akarja magát neveztetni a képzőművészetek országos anyósává . . . De nini, ki az ott?

(Az az úr?)

— Minden jó lélek dícséri az Urat!

(Hiszen az Atzél báró!)

— Nem lehet! Atzélt künn hagytam a Park-klubban. Egy csomó asszony között ült és korteskedett a női kaszinó mellett. Most pedig ott ül egy csomó asszony között és a Park-klubnak korteskedik. Ez vagy boszorkányság, vagy duplikátumot készíttetett magáról. Most azt szeretném csak tudni, hogy melyik az igazi Atzél, a park-klubé, vagy a kaszinóé?

(Megy már, nagyságos asszonyom?)

— Visszamegyek a Park-klubba. Végére kell járnom ennek a dolognak, de különben is úgy hiszem, hogy az uram odakünn vár.

(Azonkívül van ott még valami látnivaló?)

— Oh igen. Tavaszi szellők lengedeznek a Stefánia-úton, a kövér Berkyné pedig biciklizik. Aki látja, az elhiszi, hogy a Dréher-palotát el lehet tólni a helyéről . . . Jó napot!

Uj Idők 1899. V. 16. és még
Hamos Hamba

— Hát egy óráig. Mindig egy teljes óráig vagyok nála. Hétfőn, szerdán és pénteken vagyok ott, még pedig mindig háromtól négyig . . .

A férj nagyot lélegzett, aztán görcsösen összeszorította a kezét.

— Szereti? Kérdezte.

— Kit?

— Hát Szentpályt?

Sári asszony csodálkozva nézett az urára.

— Miért beszél most megint Szentpályról?

— Hát az imént nem arról beszéltünk:

— Drágám, a maga eszecskéje úgylátszik megzavarodott. Hiszen mondtam, hogy nála voltam . . .

— Kinél?

— Hát Pataky urnál, az énektanárnál . . .

— De ha jól emlékszem, hát azt mondta, hogy Szentpály vette le a lábáról . . .

— Jesszusom, miért beszél annyi badarságot összevissza?... Szentpály vett rá, hogy a hangomat kiképezzem s tanuljak be egynéhány könnyebb fajtáju operettszerepet. De mivel tudtam, hogy maga mindig ellene volt a komédiázásnak, hát titokban tanultam, hogy magát március végén meglepjem . . .

Sári asszony oly bájos együgyüséggel nézett az ura szemébe, hogy a Gellért dühe egyszerre elpárolgott. Ha kedve után megy, rögtön össze-vissza csókolja a feleségét, de mivel rohamai dacára nem volt éppen az ostobák közül való, még idejében meggondolta a dolgot. Ahelyett tehát, hogy az örömét elárulta volna, komolyan megrázta a fejét és egy Shakespeare-színész mélabújával deklamálta:

— Csak arról akartam meggyőződni, hogy csakugyan igazat beszél-e — és örülök, hogy az őszinteségében nem csalódtam. Így már továbbra is jóbarátok maradunk . . .

Az asszony hálás pillantást vetett rá, a ravasz Gellért pedig kissé nyájasabban folytatta:

— Megbocsátok neked, mert bájos és szeretetreméltó vagy . . . De a jövőben ne tégy ilyet, mert komolyan megharagszom . . .

Régen...

A lengyel herceg

A Budapesten töltött s részemről sokszor nagy betegségekkel átküzdött telek után minden tavaszszal türelmetlenül vizsgálgattam az erzsébettéri orgonabokrokat, jól sejtve, hogy mikorra a rügyek kipattannak rajtok, mi is otthagyjuk a fülledt nagyvárost és elmegyünk szatmármegyei szép birtokunkra nyaralni.

Micsoda boldogság!

Mert be kell vallanom, hogy valahogy mindig közeli rokonaimnak ismertem el a napsugárban táncoló atómokat és alig vártam, hogy versenyt örüljek velök az életnek.

Ezt pedig csakis falun érhettem el igazán. Mert hát mi gyönyörüséget is találhatna egy olyan magamféle kis vadóc a városban?

Naponta egy órai séta — csendesen, lassan, kimért lépésekkel, kezemen keztyü, arcomon fátyol — Uri-utca, Kigyó-utca, Dunapart, Lánchíd, onnan ugyanazon az úton vissza, a kis szürke udvari szobába.

Csupa szerencse, hogy esténként némileg kárpótolhattam magamat. Különösen ha a nagyok színházba mentek.

Ilyenkor tudniillik, a szobaleány jóvoltából előkerültek néném uszályos báli ruhái, s én — az egész cselédség lelkes pártolása mellett — sorra eljátszottam: Stuart Máriát, a Szentiványi álom valamennyi szerepét, úgyszinte néha a saját gyártmányu drámáimnak főbb jeleneteit.

De mi volt ez a mulatság ahhoz a nagy élvezethez képest, ami a cégényi kertben várakozott reám!

Milyen diadalérzés is volt az teszem föl, amikor a fülemile fészkét éppen ott leltem meg, ahol előre föltételeztem és a kutyáim, a macskáim a viszontlátás örömére vargabetükben nyargaltak körülöttem! Hát még a Szamos! Meg voltam győződve, hogy ő is tudomást vesz visszatértemről és szelid locsogással köszönt szőke habja.

Mindig nagyon jó barátok voltunk, én meg a Szamos. En első verseimet suttogtam el neki, ő pedig a holdvilág fényéből fonogatott hálót s abban ringatta számomra a legszebb hableányokat. De aki legeslegjobban örült, hogy újra láthatott, az kétségkivül szegény nagyanyám volt.

Most már annyi év mulva csak keveset emlékezem vonásaira, de azért alakját most is mintha látnám.

Mindig úgy van előttem, amint reggel a kávékészítésre fölügyelt. Ott ült a kis varrószobában egyszerü szalmafonásu szalacsi karszékén, világos sárgaszínü, apró fehér patkókkal mintázott kartonruha volt rajta, fején azonban nagyon finom batisztból készült, igazi csipkékkel fodrozott főkötő ékeskedett. Ennek a főkötőnek két hosszu szalagja volt, valószinüleg arra szánva, hogy csokorra kössék, de nagymama ezeket mindig lazán, kétoldalt vállain előre húzva viselte.

A varrószobában nyitott kandallóban parázsszén piroslott, rajta kis virágos bögrében főtt, duruzsolt a kávéalj, előtte pedig kipirult arccal vérkönyeket izzadva guggolt a nagymama házi mártirja, a jó öreg Pepi ténsasszony.

Szegény árva lélek! Szeretem hinni, hogy most már örök világosság fényeskedik neki, mert életében igazán csak árnyékvilágnak nevezhette ezt a mi földünket!

De én Istenem! hetven esztendővel ezelőtt hogy is mert valaki szolgálatot vállalni, akit Pepinek hivtak? Pepi kisasszony, vagy Pepi ténsasszony, ebben az esetben teljesen egyre ment, mert hisz előre lehetett esküdni, hogy viselője valami ügyefogyott védtelen, ágrólszakadt teremtés.

Két Pepit ismertem életemben, mind a kettő vén volt, mind a kettő házvezetőnő és mind a kettő valóságos gombostűpárnája úrnője szeszélyeinek.

Pedig szegény jó nagyanyám a légynek se ártott, de Pepi ténsasszony nyilván a légynél is alább állt rangfokozatban, mert hiszen a légy zsonghat, mikor ablak közébe csippentik a szárnyát, de Pepi ténsasszonynak minden megalázást némán kellett tűrni.

És tűrt is sok-sok éven keresztül!

Amikorra én emlékszem, már tele volt köszvénynyel, meg is görnyedt a háta és ég tudja mi minden betegség gyötörte, a nagy pihenés előljárójába, de azért nagymama folyton ösztökélte:

— Na, mi lesz? miért nem mozdul? Tán üvegből van a lába, hogy reá se mer lépni mi?... — És Pepi ténsasszony szótalanul tett, vett, csoszogott előre.

Azért se ő nem tudott volna nagymama nélkül megélni, se nagymama ő nála nélkül.

Mert egy különös erős kapocs kötötte akkor még az urat s alárendeltjeit egymáshoz!

Sokszor elgondolkozom azon, hogy mi ennek a titka. De nem tudom. Csak azt látom, hogy amióta a demokrataérzések kerekedtek felül, sokkal nagyobb ür választja el az urat és cselédjét, mint azelőtt. Ezek a mostani láthatatlan korlátok valójában bizony olyanok, mint az éles szegekkel telefont drótkerítések: inkább fegyver, mint korlát, míg a régi, feudális válaszfalakon sokszor ablakot, ajtót nyitott a keresztény felebaráti szeretet.

Volt azonban a méltóságos asszony háztartásának egy másik igen nevezetes alakja. Piasetszkynek hivták és hetesi minőségben volt nálunk alkalmazva.

Az Opera tavaszi ünnepe

PÁHOLYBAN

Az Uj Idők számára rajzolta Linek Lajos

Ennek az embernek titokzatos előélete volt. Hogy mi? — máig sem tudom. Tény az, hogy mint lengyel menekült jutott el Cégénybe, magával hozva elkobzott nagy birtokainak egyetlen maradványát a palacsintasütésnek legnagyobb művésznőjét: Szenyát.

Piasetszky hercegnek mondotta magát és talán nem is hazudott. Mindenesetre nagyműveltségü egy óriás volt. Több nyelvet beszélt folyékonyan és favagástól érdes kezével csodásan szép, finom gyöngysorbetűket tudott papirra vetni. Mint mondják, nagyanyám gyakorta hivatta magához, hogy a hivatalos iratok német nyelven való megfogalmazását reá bizza.

Ennél a Piasetzkynél soha sem láttam nagyobb erejü embert, még a professzionátus erőművészek között sem. De miként a bibliában leírt elődjének, Sámsonnak Delila volt veszte, úgy szegény Piasetzkynek is élete átka lett a csapodár Szenya.

Ez a hölgy a szolgáló kötelességeket végezte a konyhán, s mint ilyen hivatva lett volna szegény Piasetzky életét egy-két jó falattal megédesíteni. De nem! — jól emlékszem, hogy a szegény lengyel nagyúr a mosogató dézsából halászta ki a főzelékhulladékot, hogy örökké követelő nagy étvágyát kielégítse . . .

Ezalatt pedig Szenya — ha csak szerét tehette — kilopódzott az udvarból és a részeges Habarits csábítására nemcsak Amornak áldozott, de Bachusnak is.

És ezt bizony nem bölcsen cselekedte, mert egy szép napon Piasetszky mégis csak nyomára jött a dolognak, s hatalmas tenyereivel úgy elpáholta hűtlen élete párját, hogy az eszméletét vesztve terült el a földön.

— Hogy lehettél ilyen brutális, — rivalt reá atyám elszörnyűködve, miután rendeletet adott, hogy a kék foltokkal, vérrel borított Szenyát kellő ápolásban részesítsék, — hogy, de hogy tehetted?! . . .

De íme Piasetzky erre a vádra egyszerre a földre roskadt s apám lábait átfonva karjával, zokogva sírni kezdett.

— Ó uram, ha tudnád! — suttogta (az én nagy érdeklődésemre, mert ott álltam éppen a közelében.) — Ha tudnád, hogy minek jöttem ma a nyomára, épp én, a férje, parancsolója. Én, aki szerelemből magamhoz emeltem! Mert mi volt ő azelőtt? egy porszem, — egy semmi! Egyik jobbágyom leánya? És én, én egy Piasetszky! elvettem feleségül! . . . Miért? Hogy most egy részeg paraszttal csúfot űzzön velem?

Tovább nem emlékszem. Évekkel később azonban megtudtam, hogy a herceg megbocsátott, — mi több: Szenya vezetése mellett ő is megtalálta az útját a korcsmáig, ahol együtt hármasban idogáltak, azután a részeges molnárral. De mivel ilyesmi pezsgőt fogyasztó hercegeken is meg-megesik néha, nem fogom a szegény, vízhordó, favágó, moslékon tengődő Piasetzkyt miatta gáncsolni.

SZIKRA

Uj Idők 1901. VII.

. . . A huszadik század állambölcsei kimondták hogy a nő úgy jogaiban, mint kötelességeiben teljesen egyenlő a férfiuval. A minek logikai következése volt, hogy bevették őket is az általános *hadkötelezettségbe*. Ha lehet a nő orvos, gyógyszerész, ügyvéd, csillagász és gépész, miért ne lehetne katonatiszt is?

Egész Európa különben is egy nagy katonatábor volt már abban az időben. A mint a gyermek született, besorozták valamely ezredbe.

Az egyenruha pedig, a mely mindenkire egyaránt kötelező, eltörült minden külső különbséget a két nem között. A kis lányok babák helyett miniatur-hadnagyokkal és puskákkal játszanak, nem táncol már senki a bálokon, hanem e helyett katonai felvonulásokat rendeznek. A rendezvous-k kijöttek a divatból, mert a ki szíve választottját bírni óhajtja, egyszerűen beírja kívánságát a rapport-könyvbe és a kapitánytól, mint a század apjától kéri meg a kezét. A ki pedig megsokalja az együttlétet szíve választottjával, nem indít válópört, hanem áthelyezteti magát egy másik ezredhez.

S leomlik az utolsó bástya is, a mely a teljes egyenjogosultságnak útját állotta: a XX. században az aszszonyok is párbajoznak!

Emma hadnagy és Böske főhadnagy valami fölött összeszólalkoztak. Déltájban beállít két katonatiszt Emma otthonába. Nehogy a párbajok jellege túlságosan elmérgesedjen, a kodeksz szerint férfiaknak mindig nők szekundálnak és nőknek férfiak. Polgári életében — mert minden embernek van a katonai mellett polgári foglalkozása is, a melyből megél — Emma trafikosnő és a mint a két katonatisztet meglátja, legbájosabb mosolyával szedi le az állványról a szivaros skatulyákat.

— Emma hadnagy-kisasszonyt keressük . . .

— Miben lehetek szolgálatukra?

— Jobbfalvy Gedeon vagyok a 276. élelmezési századnál. Kollegám pedig, Doromb Pál, századorvos.

— Örvendek a szerencsének. Miféle szivarokkal szolgálhatok az uraknak?

— Semmifélével! Böske főhadnagy megbízásából jövünk.

— S mit kiván tőlem a *bajuszos?* Nincs tán megelégedve a burnótommal? Az egész városban nem kap különbet!

— Burnótról szó sincs . . . Különben pedig arra kérjük a hadnagy-kisasszonyt, tekintse azt, hogy mint segédek jövünk . . .

— Nincs szüksédem segédekre, magam is el tudom látni ezt a kis trafikot.

— Valamivel több komolyságot, kolléga kisasszony! Nem mint boltos-legények vagyunk itt, hanem mint szekundánsok.

— Párbajügy? — kérdezte megütközve Emma — ugyan miért?

— Megbizottunk, Böske főhadnagy, sértve érzi magát, mivelhogy ön őt *vén salabakternek* nevezte. Azért minden áron meg akar önnel verekedni.

— Megverekedni? Jöjjön hát, ha kedve tartja. Tudom, hogy kikaparom mind a két szemét!

— Bocsánat, — szólott Jobbfalvi — az efféle elintézés a mult században lehetett divatos, de ma már a hölgyek sem kaparják ki egymás szemét, hanem megverekszenek.

— Nem verekszem én!

— Akkor hát összehívjuk majd a becsületbíróságot...

— Fütyülök a becsületbíróságra!

— Megfosztják a tiszti rangjától . . .

— Törődöm is én a rangommal!

— Táncmulatságon pedig katonaember nem kérheti önt fel táncra és mivel ma mindenki katona, ön örökké petrezselymet árulhat.

De már erre felpattant a szép Emma.

— Mit? Hogy én ülve maradjak, mint valami vén lány? Soha! Inkább megverekszem a nagybajúszuval.

Nyomban meg is nevezte segédeit. A négy szekundáns megegyezett abban, hogy a párbaj másnap megy végbe. Fegyver a kard. Tekintve az egyik fél jóval idősb voltát, nyakig érő trikóblúz a kosztüm. Emma hadnagy segédei nem akartak belemenni a nyakik érő bluz föltételébe, mert megbízójuknak nincs oka bármit rejtegetni, de az ellenfél éppen ebben a tekintetben nem akart engedni.

Mivel pedig a végletekig általános hadkötelezettség roppantul fejlesztette a huszadik században a párbajinstituciót, maga az állam vette át azoknak kezelését. Minden városban felállítottak egy erre alkalmas épületet, a mely úgy volt berendezve, mint a mult századbeli színházak. Ha valaki duellálni akart, bejelentette az illető hatósági közegnél, mire aztán *a párbajok állami felügyelője* plakátokon közhírré tette, hogy mikor intézzék el az ügyet a lovagiasság szabályai szerint. A *nyilttérezés* szigoruan meg volt tiltva. A mint tehát Emma hadnagy és Böske főhadnagy affaire-jét bejelentették, nyomban megjelent a hirdetési oszlopokon a következő tudósítás.

A becsület mindenek fölött!

A magyarhoni párbajok állami fölügyelősége részéről ezennel közhírré tétetik, hogy:

Böske főhadnagy mint kihívó és
Emma hadnagy mint kihívott fél

között ma délben pont tizenkét órakor megy végbe a köztük fenforgó becsületbeli ügy elintézése.

Színhely: a Rákoson levő állami párbaj-aréna.

Föltételek: Kard, első vér.

Programm.

I. A segédek felvonulása.

II. A felek megjelenése.

III. A párbajorvosok kirakják műszereiket. A segédek ideges borzongást markiroznak.

IV. Az állami *békéltető* felszólítja a feleket, hogy béküljenek ki. Prédikációjának témája: Ne használd kardod felebarátod ellen. Közben karének.

V. A békéltető kisérletet ünnepélyesen visszautasítják. A felek visszavonulnak celláikba, a hol meggyónnak. Azalatt bemutatják a közönségnek a párbaj-toiletteket, a melyek egyenesen erre a célra készültek.

VI. A két fél újból megjelen, üdvözli egymást és összecsap.

VII. A becsületnek eleget tettek. Az orvosok összevarrják a sebeket a közönség szeme láttára. Kibékülés. Tüzijáték és zene.

Belépő díjak: Földszinti páholy 50 korona, emeleti páholy 40 korona, zártszék az első tíz sorban 10 korona, a többi sorban 5 korona. Karzati belépő nyolcvan fillér.

Figyelmeztetjük mindazokat, a kiknek tán épp most volna elintézni való becsületbeli ügyük, hogy jelentkezzenek haladéktalanul, hogy a fentebbivel kapcsolatosan lehessen elintézni. A párbajok állami kezelősége ilyenkor a *közreműködők játékdíját* húsz százalékkal fölemeli.

Közreműködők? játékdíj? Igenis! A huszadik században a párbajozás nemcsak hogy nem kerül pénzbe, de az állam még fizeti is azokat, a kik a közönségnek ezt a látványosságot megszerzik.

szükséges. Közöltem az ívet egy éppen nálam levő tudós akadémiai tagtársammal, a ki pedig nagy munkát írt a pénzügyekről, az se értette. Boldogtalan állam, sóhajtottam fel, kinek az eszéhez szerkeszted ezen csudálatos köznyomtatványaidat!

— Nem írom alá — mondám kereken a kézbesítőnek.

Lenézőleg mosolygott rám, mint az olyan szamáremberre, a ki egy bagatelle, egy kicsiség miatt difficilis, csupa merő naivitásból.

— De hiszen kérem, az egész csak egy szokás.

— Gyanus egy szokás!

— Csak éppen azért van az egész, hogy legyen. Forma . . . tessék elhinni, hogy csak forma.

— Mit gondol nem lesz semmi kártékony következménye? Mire való voltaképpen?

A kézbesítő vállat vont.

— Mert hogy kérem annak úgy muszáj lenni. Úgy rendeli a törvény.

— Eszerint mit írjak be? Mit gondol?

— Tessék beírni, hogy mit tetszik fogyasztani.

Eldobtam a fölemelt tollat gyanakodva:

— Adó lesz ebből, hallja maga!

— Dehogy, kérem alásan.

— Nem csal meg?

— Ha nem tetszik hinni, hát tessék beírni egy font kávét, egy font cukrot, az már csak nem sok, csak éppen annyit, hogy elég legyen téve a törvénynek.

Isten neki, hogy lerázzam a nyakamról, beírtam azon rovatokba, a melyeket megértettem, hogy egy pár napi tartózkodásra jöttem ki a Svábhegyre és elfogyasztok itt egy font cukrot, punktum. Nevettem magamban, arra gondolva, hogy ha valaki valamikor megtalálja ezt az ostoba ívet, azt fogja hinni rólam, hogy valami kanári madár lehettem, a ki egy font cukrot fogyasztott el egy nyáron.

De biz azt hamarább megtalálták, mint gondoltam. Négyszer sem nyugodott le a nap a Disznófő mögött, már nyakamon volt a következmény, ha jól emlékszem a számra, 18 forint fogyasztási adó.

Kiszúrtam szó nélkül, örülve, hogy nem több. Hiszen éppen úgy kihúzhatott volna az érdemes előljáróság találomra egy nagyobb számot is, mondjuk tizennyolc ezer forintot s akkor nekem legott ki kellene költözködnöm az országból, mert nem birnám kifizetni. Igazán hálás voltam, hogy olyan kicsi számot lökött rám az előljáróság, mert mint a kucséber zacskójában, bizonyosan összevegyülve kóválygonak fejében az aritmetika összes számai, nagyok, kicsinyek vegyesen; milyen szerencse, hogy kis szám jött ki.

Ezen hálámat még az a körülmény se gyöngítette, hogy utólagosan megtudtam, miszerint a Svábhegy verzátusabb lakói nem fizetnek fogyasztási adót. És az természetes, azoknak van egy *varázsigéjük*, a miről a többi új lakó nem tud. Ők azt írják be a famózus ív famózus rubrikáiba: *Az összes fogyasztási cikkeket Szakál László helybeli kereskedőnél veszem.* S ez a varázsmondat megszelídíti a Molochot, a Moloch összecsukja a kinyitott száját erre a szóra, behunyja a szemeit, mintha szentelt vizet fecskendeznének feléje, az előljáróság eldobja az ilyen okos vallomást, mert az előljáróság, tudniillik az első kerületi előljáróság, csak a bolondokra utazik. A balek is Szakáll kereskedőtől hozatja ugyan az élelmi cikkeket, de ő még nem tudja, hogy ezt kell beírni az egyik rubrikába nyolc centiméterre a margótól, három centiméterre a hivatalos ív felső szélétől, a kipontozott lineák harmadikára s minthogy ezt nem tudja, hát fizessen. Ezen sport, mely a közönség becsapásában kulminál, végre is nem éppen szép dolog. De ha az előljáróság csinálja, hát végre is hivatalos aktus és ha komolyan vesszük, csak egy egyszerü reciprocitás. Bizonyosan vannak emberek, a kik az előljáróságot is megcsalják, még talán az I. kerületet is, tehát egészen méltányos, hogy az előljáróság is megcsalja azokat az ő íveivel, a kiket lehet.

Én ebben semmit se találok. Nem is panaszképpen írom ezeket, tisztelt szerkesztőség, mert kinek is panaszkodnám? Az előljáróságok ellen csak megint előljáróságokhoz fordulhatnék bélyeges papirokon, prókátorokkal és protektorokkal — isten ments ettől. Hiszen az igaz, hogy az illető közeg, a ki a vallomási ívet viszi, fel is világosíthatná a becsületes fogyasztót, sőt az a nyomtatott vallomási ív is felvilágosíthatná, — de végre is ez csak az én szempontom (az adófizető önző szempontja) az előljáróság egészen más erkölcsi szempontból veszi a dolgot: nem igazságot osztogat ő, hanem pénzt szed össze. Így áll a feladata magaslatán.

Nincs hát nekem semmi panaszom az I. kerületi derék előljáróság ellen, hanem igen is van panaszom a tisztelt szerkesztőségre, mely éppen ezekben a szerencsétlen napokban teszi világgá, hogy az ország összes foglyait mi ketten esszük meg Jókaival. Látni véli az olvasó, a mint azokat nagy döcögő társzekereken szállíttatja hozzánk a Svábhegyre Radó Kálmán.

A rémület fogott el. Teremtő Isten, el vagyunk veszve, ha az I. kerületi előljáróság ezt megtudja. Ha egy font bevallott cukorért annyit kellett fizetnem, mit fognak követelni tőlem az önök által megszámlálatlanul ódavetett foglyokért. Arra már az Esterházy-vagyon se lenne talán elegendő.

Beláthatja a tisztelt szerkesztőség, hogy dementirozni kellett a foglyokról szóló közleményt s nincs rá eset, ha olajba sütnének is, hogy bevalljam, még ha igaz lenne is, de mikor mondom, nem igaz.

Hagyják, tisztelt uraim, békén azokat a kedves halottakat (tudniillik a kérdéses foglyokat) s ne feszegessék a dolgot, hagyjanak meg engem annál az egy font cukornál, a mit bevallottam. Nem olyan ország ez, a hol szabad volna kisütni valakiről, hogy fogoly pecsenyét eszik.

M—TH K—N.

Párbajozó nők.

Valahányszor biciklizö asszonyt látok, mindig eszembe jut a régi taposó malom, a melyben az elitélt bűnösök lábait agyondolgoztatták. Eszembe jut a még nagyobb taposó malom is: *az élet*, a melyben eddig csak mi férfiak voltunk igazán befogva; s fölteszem magamban a kérdést: mi ingerli és űzi a nőt, hogy minden áron ő is bele akar menni a küzdelembe, holott olyan szép, tiszta és tán még sem annyira nehéz volt az ő feladata? Egy búsuló romantikus aggódásával keresem a nő képét a jövőben és tán nem az én hibám egészen, ha eltorzítva látom. Tudja isten, nem vonz a *diplomás* nő, nem tudok félannyira se lelkesülni érte, mint a családi tűzhely gondozójáért. Hisz' ha tudnám, hogy megáll ennél a pontnál, még kibékülnék modern vágyaival . . . de nem hiszem! Viszi majd előre az áram, az a félig-meddig jogosult törekvése, hogy egyenlő legyen a férfiúval. Egyenlő? Hasonló hozzá? Tán csak a karrikaturája . . .

is kell foglalkozni. S e mellett az újfajta kenyérhez evőtársak is voltak. Az öreg, jó apa, az édesanya, két nővér, három gyerekfivér. Nyolc szájba ételt adni, tizenhat lábra cipőt varratni, az istentelen drága városban megélni nyolcadmagával egy alig nagykoruvá lett gyerekembernek, a kinek mindene egy garasos acéltoll. S az a garasos toll nemcsak kenyeret adott, de nevet is szerzett, becsületet, elösmerést, tisztségeket és kitüntetéseket is.

De annyi nagyságot nem hozhatott se toll, se hivatal, annyi kitüntetés nem járhatott az örökös munka és derekas érdem nyomában, hogy annak a hajdani nyolc pár cipő viselőinek egyike is valaha hiját érezze a fiatalon is gondozó apai kéznek. Még ma is szerető apja az apjának. Még most is, mikor először magára vette a selyem-bársony díszmagyart (belekényszerült, mint még sokan, s nem a ragyogásáért öltötte fel), nem a pompára sietett, hanem elment meglátogatni egy szegény, öreg asszonyt, hogy

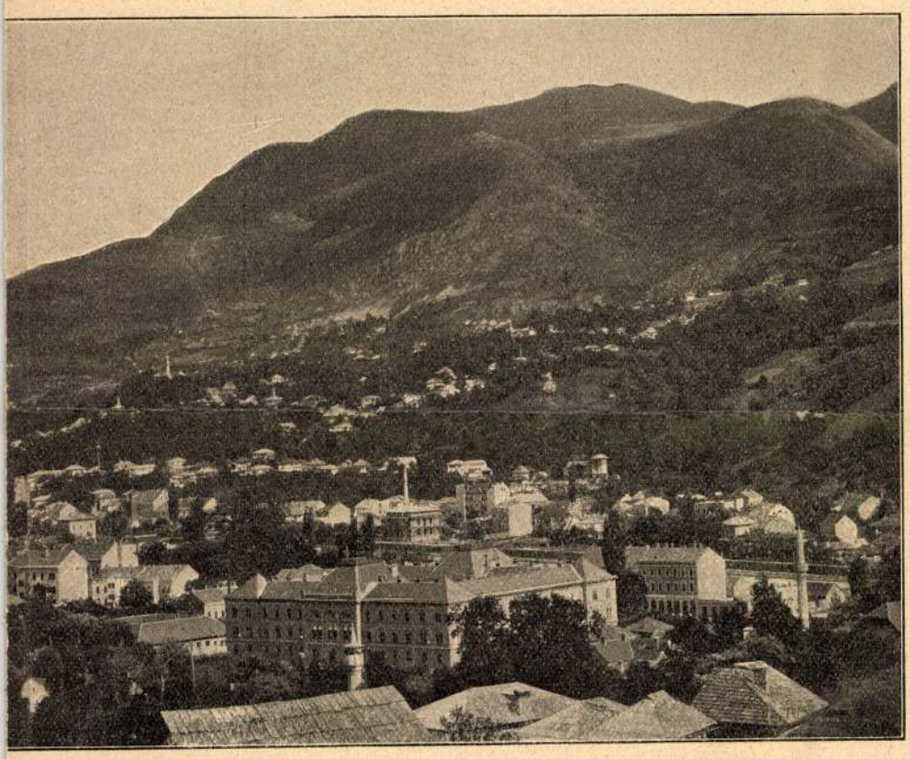

annak mutassa meg először: az édesanyját. Az ördögbe is, nincs ezen semmi. Mindenki azt fogja mondani, a ki elolvassa. Természetes és rendjén való dolog. Én vagyok a bolond, ha a kezem fut le a papirra, a mikor leírom.

*

Nem mondok róla többet. Émelygőssé lenne a dicséretem, ha a szívem szerint írnék, s nem maradnék igaz, ha ellene cselekedném. Azt mondják, hogy kitüntetés vár Gellérire, a legnagyobb helyről jövő kitüntetés, a mely hamarább éri talán, mint az a méreg, a mely elfutja majd, ha ezt a cikket olvassa. Pedig nem dicsértem, még eleget se mondtam.

Istenem, ha én egyszer úgy igazán, a szívem szerint kidícsérhetném őt, s nem kellene haragtól tartanom se nála, se másnál. Akkor írnám életem első jó cikkét, de azt hiszem, az utolsót is, mert okvetlenül betörnék a fejemet az igazságokért.

Talán a következő nagy kitüntetésnél mégis rászánom a fejemet.

VERUS.

A foglyomon túladtam.

— Mikszáth mosakodása, —

Az *Uj Idők*-ben nemrég egy szenzációs közlemény jelent meg a magyarországi fogolymadarak rohamos pusztulásáról és a sorok között az is olvasható volt, hogy kik okozzák eme becses madár vesztét. Senki más, mint a magyar irodalom két büszkesége: *Jókai* és *Mikszáth*. A közleményt átvették a hazai napilapok, ezekből átment a bécsiekbe és végre eljutott Berlinbe is, a hol azzal a címmel: *Mord unschuldiger Gefangener* adták ki. Mert a berlini fordító szótárral dolgozván, összecserélte a két fogalmat és fogolymadarak helyett fogságot szenvedő embereket gyilkoltatott le a két hírneves magyar íróval.

Csakis annak a körülménynek, hogy Konstantinápolyban éppen akkor ölték halomra az örményeket, köszönhetjük, hogy a német sajtó nem követelte ellenünk az európai nagyhatalmak együttes akcióját, mert másként . . . ki tudja? . . . nem kötött-e volna már ki az angol hadiraj a Svábhegyen, a Jókai-nyaraló előtt? A méltatlankodás azonban olyan erősen nyilvánult Európa összes sajtójában, hogy *Mikszáth* Kálmán szükségesnek találta nyilatkozni és magát a vádak alól tisztázni.

A következőkben reprodukáljuk az ő védekezését, a mely hivatalos lapjában, a *Pesti Hirlap*-ban megjelent;

Nyilatkozat a foglyokról és Jókairól.

Az *Uj Idők*-ben, aztán még nehány más lapban is olvastam a *Jókai, Mikszáth és a fogolymadarak* című közleményt, de nem reflektáltam rá. Azt gondoltam, kánikula van és ha a fiumei cápa eltűrheti, hogy minden nyáron elővezetik az ujságírók, a vasmegyei foglyok se nagyobb urak.

De most, hogy a Pesti Hirlap is átvette az *Uj Idők*-ből a különben kedélyes ötletkét, kénytelen vagyok nyilatkozni, először azért, mert az összes svábhegyi ismerőseim megneheztelnek, hogy abból a tömérdek fogolyból nekik nem küldtem.

Másodszor azért, mert ha a kormány megtudja, hogy ennyire duskálok a jóban, még el találja tőlem venni azt az évi húszezer forint szubvenciót, a mit az *Alkotmány* című lap szerint azért húzok, hogy a néppárti gyűlések ezernyi sokaságát úgy írom le az összes lapokban, hogy *néhány ember lézengett Zichy Nándor gróf körül.*

És végül azért írom ezt a kis episztolát, mert a mi nem igaz, az nem igaz.

Igaz pusztán az, hogy jó barátaink csakugyan küldenek nekünk ide a hegyre foglyokat s mi viszont küldünk belőlük jó barátainknak, minthogy nem lehet őket bebalzsamozni. De légből kapott állítás, hogy ilyen pokoli pazarlást vittünk volna végbe a nemes halottakkal és hogy én olyan *tarokkubus szerinti* háborút folytatnék Jókaival. Ellenkezőleg, a rendjel-kitüntetések polémiája óta a legnagyobb békében élünk egymással. Vasárnap délután és este rendesen a nagy Mester tündérszép kilátásu verandáján foly a tarok, miközben kétféle rakéta is van, egy a mi Konstantinápolyból ide látszik, másik pedig a Jókai megjegyzéseiben.

A játékban gunyoros, kötekedő a híres gazda, szidja a szerencsénket, a *körmünket*. A vacsora alatt (melyen Feszty befolyása látszik) nyájas, enyelgő, szeretetreméltó, de csak addig, a míg eszünk és iszunk. Az első vonakodásnál megmordul, elkezd zsörtölni, duruzsolni:

— Ha már a pénzemet elvettétek, legalább ne hagyjátok itt a boromat, vacsorámat.

Nehéz haza szabadulni, rendesen összevesz velünk, a végén megszid és azzal kijelentésével sujt az elmenetelnél:

— Tolvajok! Többet nem játszom veletek! Ma is kiraboltatok alaposan!

S a hét elején csakugyan nem törődik velünk, partnereivel, mintha nem is volnánk a világon, ott jár egész naphosszat ollójával, mikroszkópjával, késével a szőlő-venyigéi között s egyformán meg van az öröme és haszna, ha talál, vagy ha nem talál szőlőirtó férge-

Uj Idők 1896. II.

ket, mert ha talál, cikkeket ír róluk s a honorárium behozza a kárt, a mit a féreg csinált, ha pedig nem talál férget, akkor a termésben van meg az öröm és a haszon.

Hanem a hét vége felé, a mint közeleg a vasárnap, egyszerre elfordul szíve a természettől, venyigéitől, fergeitől az ő partnereihez. Nagy tanácskozásokat tart Fesztyvel, és a szakácsnéjával, a jövő vasárnapi vacsora alkotásai felől (a saját fantáziája nem elegendő ehhez) s már pénteken reggel szétküldi a meghívó, figyelmeztető, csalogató, könyörgő, vagy a szituáció szerint fenyegető leveleket a partnerekhez, hogy valahogy el ne maradjon valamelyik. A mult héten hozzám írt levele például így hangzik:

Kedves Elnököm!

Holnapután vasárnap!
Itt lesz Pista!*
Lesz malacpörkölt!
Csinálhatsz 4 szólót, 3 ultimót!
Megtraktállak sajátlermésü fügével.
Mondok neked szenzációs ujságot!
Instanciával járulok a kedves feleségedhez, hogy ereszszen el!
Csak eljösz!
*Látod, szegény Pistának mult vasárnap diurnumatlan** kellett haza fogaskerekezni. Van benned felebaráti szeretet?*
Aztán piros tintával is írok.
Maradok érdemeden is felül szerető

igaz közkatonád

Svábhegy, 1896. 14/8. JÓKAI MÓR.

S ezzel félig-meddig okmányilag bizonyítom, hogy az egész fogoly-háborúzásnak köztünk nyoma sincs, ellenben meg kell vallani, nyomor sincs a Svábhegyen, mert a békének is épp úgy megvannak a maga áldozatai, mint a háborúnak. Csakhogy ezek egyszerü pulykák, kappanok és malacok, stb. *M—th K—n.*

Egész terjedelmében közöltük mélyen tisztelt főmunkatársunk dementijét, a melyben különösen feltünt, hogy mily diplomáciai ügyességgel — akár csak a Bánffy iskolájában nevekedett volna — siklik át az ellene *vádat emelő* főpontokban, sőt minket vádol, hogy kánikulai híreket közlünk.

Engedelmet kérünk, de már ezt nem hagyhatjuk magunkon száradni. Nem volna ugyan szükséges, hogy igazságunkat bizonyítsuk, miután a fogoly-históriát *magától Mikszáthtól hallottuk*, de mivel ő ránk cáfolt, kerestük a bizonyítékokat és végre rájuk is akadtunk a tudomány segítségével. Önök bizonyára hallották már, hogy az emberi és az állati szem sajátképpen egy fotografáló készülék és már csodálkozva olvasták is azt az esetet, hogy mikor valaki

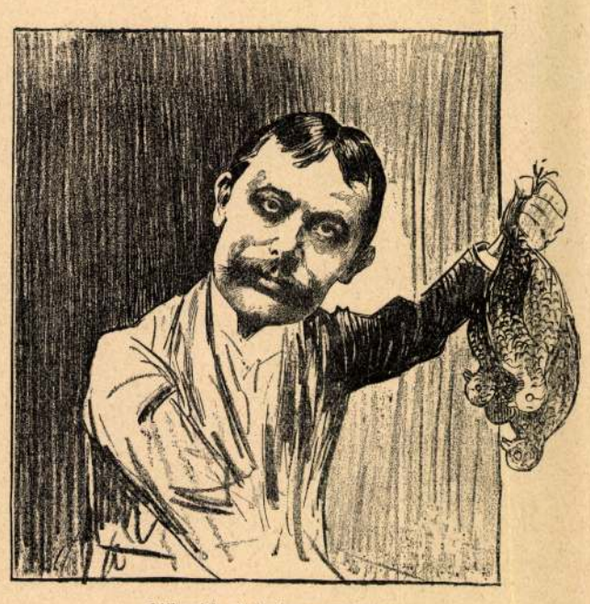

Mikszáth: A foglyomon túladtam . . .

* Nedeczky István.

** A Pista jogos diurnuma tizenöt frt. Szerény ember. De ha ennél kevesebbet nyer, elégedetlen ember.

Jókai: Túladtam a foglyomon.

gyilkosságnak esett áldozatul, a szemének recehártyáján megtalálták a gyilkos képmását. Ritka eset ugyan, de mégis előfordulhat. Nos tehát, mi megszereztünk egy párt a híres foglyok közül és megtaláltuk a recehártyájukon a mellékelt két képet, a mint a két fogolypusztító a *Háromcsőrü kacsa* dallamára dudolja: A foglyomon túladtam . . . A recehártyákról lerajzolta *Linek* és most már olvasóinkra bízzuk annak eldöntését, kinek van igaza: nekünk-e, vagy pedig Mikszáthnak.

*

Ujabb leleplezések.

(Mikszáth pótnyilatkozata.)

Tisztelt szerkesztőség! Azt hallom, hogy az urak rácáfolnak a multkori dementire, melyet az *Uj Idők* által hozott fogolyversengésre írtam. Az urak azt akarják állítólag bebizonyítani, hogy tőlem hallották a fogolytörténetet, tehát be kell azt ösmernem.

Ej, ej, uraim, higyjék meg, nem tudják, mit cselekesznek — mert hogyha tudnák, nem feszegetnék tovább a kérdést *magyar nemzeti* szempontból. Igen, igen, hiába csóválják a fejüket. Önök szégyenelni fogják, hogy megbolygatták, a miről én azt mondtam: tagadom. Rám kellett volna hagyni az egészet — ne legyen igaz, ha én azt mondom, hogy nem igaz s inkább önök szenvedjenek rövidséget, mintsem hogy . . . De majd sorjában mondom el. Mert az urak nem értik a csiziót, az urak nem tudják, hogy Budapest székváros külterületén nagy fogyasztási adókkal nyomorítják meg a szegény nyaraló közönséget, megbüntetve azt (mint okos államban illik), hogy nem külföldi nyaralóhelyre viszi a pénzét.

Az I. kerületi előljáróság egy jól *kitanított* kézbesítője legott megjelenik a szerencsétlen kiköltözöttnél egy megrubrikázott ívvel, a melyet ki kell állítani a rajta levő kérdések szerint. Természetes, hogy nálam is megjelent az említet agent provocateur, akarom mondani, kézbesítő, az ívvel együtt, melybe szerinte azt kell beírnom, hogy mit fogyasztok el cukorban, kávéban és egyebekben. De hát honnan tudhatom én azt előre? Átolvastam nagy figyelemmel a nyomtatványt, de nem értettem meg. Beláttam, hogy ehhez magasabb intelligencia

Szomoru, de igaz, hogy ez ocsmány bűn a nőnemnél van leginkább elterjedve, dacára annak, hogy a nők szendébbek s rendesen gyöngédebbek s türelmesebbek mások iránt, vagy legalább azoknak kellene lenniök.

Nem azért mondom el ezeket, mintha hinném, hogy e rút hibára hajlamod van, hanem hogy óva intselek tartózkodásra, mert a gonosz ár téged is elsodorhatna.

Ha tehát rosszat hallasz valakiről, óvakodva hidd el. A hírnek s pletykának gyakran semmi alapja nincs s a legtöbb esetben nagyítva s eltorzítva terjed tovább. Az emberiség általában és az egyes emberek is nem olyan jók, minők lehetnének s lenniök kellene, de ritkán oly rosszak, minőknek őket a gonosz akaratu rágalom festi. És ha kénytelen vagy is elhinni a hallott tényt, mert valóságán lehetetlen kételkedned, ne itélj azonnal, ne kárhoztass kíméletlenül. A hír, még ha való is, csak magát a tényt mondja el s hallgat azon előzményekről, melyeknek talán kényszerítő hatalma a tényt előidézte s melyek a tettet magát gyakran más alakban tüntetik elő.

A rosszat, mit másról hallottál, ne terjeszd soha. Találsz nemesebb s érdemesebb foglalkozást, mint hogy trombitája légy a hírnek s távirdája a pletykának és rágalomnak. Megeshetik, hogy a hír, melyet terjesztettél, később valótlannak bizonyodik be s ekkor miként nyugtatod meg önlelkiismeretedet? Még ha elmennél is mindazokhoz, kiknek a valótlan hírt elmondottad s azok előtt bevallva tévedésedet, szavaidat visszavonnád, célt akkor sem érnél, mert azalatt a hír végtelenig terjedhetett. A szó csak addig van hatalmunkban, míg azt ki nem mondottuk. Olyan az, mint a csőbe bocsátott golyó; hatalmadban van, míg ki nem lövöd, de ha kilőtted, se irányát, se határát többé meg nem gátolhatod. Meg ne szólj s ki ne gúnyolj senkit hiányai vagy sajátságos külsőségei miatt. Hiány mindenkiben van s gyakran tapasztaltam, hogy némely embereknél egyes hiányokat a sors más jeles tulajdonokkal gazdagon kipótolt. A legkitünőbb egyének néha sajátságosak modorukban, ügyetlenek a társalgásban s eltérnek a szokottól ruházatukban. A bárgyúk őket kinevetik, de a komolyabb emberek előtt sajátságaik dacára is köztiszteletben állnak. Általában korlátolt észtehetség jele, másokban főképpen a külsőségeket kutatni s azok után határozni meg az emberek becsét.

Ne ámítsd magadat sokaknak azon megszokott mentségével, hogy az ilyenféle kis emberszólások, gúnyolódások s kinevetések ártatlan mulatságok, mert senkinek nem ártanak. A megszólás, ha nem árt is, bizonyosan sért, a gúny s kinevetés fáj, vagy legalább kellemetlen. Pedig a mi sért, a mi fáj, a mi kellemetlen, az nem ártatlan mulatság.

Ime, hosszabbra terjedett levelem. Írhatnék még sokat, de úgy hiszem, önszíved és eszed ki fogja néked jelölni mindig a helyes utat, melyen járnod kell. Tekintsd e névnapi üdvözletül írott soraimat, mint szeretetem jelét. Éppen azért, mert szeretlek, azt óhajtom, hogy a jóságnak s ez által a boldogságnak emberileg lehető legmagasabb fokát érhesd el. A jóság is alapföltétele a boldogságnak. Rossz ember lehet szerencsés, de boldog nem lesz soha.

Isten áldjon, kedves leányom! Csókolom édes anyádat s testvéreidet. Csókollak téged is! Isten veled!

Szerető gyámapád

DEÁK FERENC.

A király előtt.

Írta: GYALUI FARKAS.

Johann Kramponek (világért se merném őt Juonnak nevezni, a hogy a pópája keresztelte, a reglama szerint őt Infanteriszt Johann Kramponeknek hívták) ott állott a kaszárnya kapujában, teljes díszben, ölnyi magasságának lehető legfényesebb foglalatjában, de reszketve szívében az aggodalomtól. A legfelsőbb hadúr egy óra mulva a kaszárnyába érkezik, és megnézi töviről-hegyire az egész épületet. Johann Kramponeket szemlélték ki arra, hogy ő legyen ez alkalommal a kapuőr, a *tórinspekciós*, a kinek egy nagy kötelessége van, az, hogy a királynak bátran a szeme közé néz és hatalmasan szalutálván, imígyen kiált:

— Majesztét, Johann Kramponek meldet zich álsz tórinspekciós!

Nem tudom, hogy a reglama (mely szent és sérthetetlen), éppen e szavakkal kívánja-e a jelentést, de Johann Kramponek így fogta fel a dolgot és az utolsó szót elharapva, ezt a mondatot ismételte két nap óta éjjel-nappal: nappal a kantinban, éjjel álmában.

Azt Johann Kramponek érezte, hogy rá nagy megtiszteltetés ez az őrség. A királylyal beszélni nem kis dolog! Még a dédunokája is eldicsekedhetik vele, hogy az ő dédapja beszélt a császárral.

És mégis különösen most, talán elengedte volna a dicsőséget, mert félt, reszketett. Hogy mitől, azt maga se tudta. Hátha ő felségének nem talál megtetszeni az, hogy a Johann Kramponek táskája hogyan van kifényesítve?

Nem lehet tudni, hogy egy király mi mindent nem lát meg. És a nagy feladatra hivatott kapu-őr erősen sajnálta, hogy miért nem húzott végig még legalább két kefeléssel többet azon a szíjjon.

Pedig szegény mennyit fáradott, és hány szem vizsgálta meg az ő külsejét — a mai napon!

Mindenek előtt a káplár és az őrmester a kaszárnyaszobában.

A káplár agyonlövéssel fenyegette Kramponeket ha valami baj lesz: jól nézzen szembe a majésztéttel, nehogy pislantson és ne köszörülje a torkát, mikor *meldolni* fog. Gondolja meg, hogy az egész cug, a kompánia, az ezred, az egész hadsereg becsülete és jó híre az ő kezébe van letéve. Ha ő vele baj lesz, akkor vége a világnak!

Johann Kramponek a szívét érezte összeszorulni és föltette magában, hogy a nagy pillanatban erős lesz.

Következett az őrmester. Megvizsgálta tetőtől-talpig a legényt, s végül kijelentette, hogy bár az egyik zápfoga teljesen reglama ellenesen görbe, egyébként elég jól néz ki, és a bakancsai is meglehetősen tiszták. Johann Kramponek hajnalban két óra hosszát kefélte a két lábtyűt és most erősen meg volt elégedve e megtisztelő kritikával. Az őrmester úr végül kegyesen ráütött a Kramponek hátára és — a mint ő a tisztektől szokta hallani — bizalmas leereszkedéssel mondá neki:

— Alzó szervusz!

Kramponek úr tábornoknak képzelte magát e pillanatban, mert ő is mélyen érezte e barátságos leereszkedés megtisztelő voltát. Nem sok ideje volt azonban gondolkozni, mert lekisérték az udvarba s a kapuba állították. Ott már várta a hadnagy úr.

Soha Kramponek Juont úgy meg nem vizitálták mint most. A hadnagy úr maga is érzett némi szorongás félét a szívében, s ezt olyaténképpen igyekezett eloszlatni, hogy harsányan bátorította a kapuőrt.

Ki jön be elsőnek?

Az UJ IDÓK számára rajzolta LINEK LAJOS.

Uj Idők. 1896. II.

kire vala.Te jutottál eszembe, édes, te voltál éppen ilyen üde, ilyen bájos, ragyogó, mikor először megláttalak; s azt hiszem, te dolgozhattál ugyanilyen szorgalommal, mikoriban engemet lestél, hogy jövök-e már? A kis leány, úgy látszik, észrevehette, hogy meglestem, sőt talán ki is találtam, miben jár a szeme, mert szemérmetesen kapta le rólam tekintetét, mikor az enyémmel találkozott. Én biztatón mosolyogtam reá, lehető jóakarattal, hogy ne féljen, nem fogom elárulni, mégha volna is, kinek. Ebből áll az egész ismeretségünk. Valahányszor bemegyek az irodába, ott találom az ablakban szőke fejét s én barátságosan biccentek neki a fejemmel jó-napot. Írásközben pedig fel-feltekintek hozzá, s azt hiszem, téged látlak, és hogy ismét vőlegényed vagyok, te pedig az én arányos, kis édes menyasszonyom . . .

Nem küldtem el tegnap levelemet, s jól tettem. Képzeld, ma György volt nálam valami pörös ügyben a bankban. Hamarosan végeztünk, de a szőke fej azért neki is szembe tünt. Kissé zavarba jött. s mikor kikisértem, megsúgta, hogy éppen nem lehetetlen, hogy abból a szőke fejből legközelebb Bátky Györgyné lesz. Megtartottam, a mit magamnak fogadtam, s nem árultam el a kis leányt. Hanem szinte irígykedve, ártatlanul irígykedve, néztem Györgyre, s elgondoltam, hogy mennyire szerethetik! Éppen úgy, mint annak idején engem. Derék, jó fiu, meg is érdemli.

Az Isten áldja meg azt az orvost mind a két kezével, a ki neked hírül adta, hogy két hét mulva jöhetsz. Magam megyek érted, édes párom, s hozlak haza a mi puha, meleg fészkünkbe. Gyula.

IV.

Szentpétery Elza kisasszonynak

Nyáregyháza.

Oh, jaj, égszakadás, földindulás, — a fejemen pedig egy nagy, nagy koppanás! dehogy is egy, kettő is, három is, a hány csak akadt! Oh, jaj, hol is kezdjem, hogy a végire érjek!

Az első mindjárt akkor koppant a fejemen, mikor Bátky Györgyöt fogadtam. Persze, hogy előre megbeszélt dolog volt a mamával.... Nagyon, nagyon szépen tud Bátky György szerelmet vallani. Megfogta a kezemet, s az okos, barna szemeivel olyan kérve, olyan bensőséggel tudott rám nézni! Én pedig olyan ostoba voltam, de olyan ostoba, hogy szólni se tudtam, csak vörös lettem, föl egész a fülem hegyéig, és egy pillantást vetettem a szemközti házra, és jött a mama és talált kézbe kéz bennünket, és Bátky György most azt hiheti . . . Oh, bánom is én, higyjen, a mit akar.

A mama pedig másnap megkérdezett: akarnál-e Bátky György felesége lenni? én pedig azt feleltem, hogy nem tudom, hogy nem akarok semmit.

Hanem azóta itt ülök az ablak mellett állandóan s nagyon szomoru vagyok . . . Azaz, hogy már nem is ülök ott, és még szomorúbb vagyok... Vagy szomoru se vagyok már? Már látom, egészen belebonyolódtam s az elején kell kezdenem.

Odaültem tehát, már mint Bátky György dr. úrnak félig meddig menyasszonya, az ablakhoz s szívemben sötét kétségbeeséssel, a halál komor sejtelmeitől telve tekintettem át az ablakra, mely életem egész boldogságának reményeit foglalta keretében. Mi lesz belőlem? Soha és semmi körülmények között Bátky György drné nem! Ezt az egyet szentül és változatlanul felfogadtam magamnak. Pedig nehéz volt felfogadni. Három teljes napig az ablak üresen maradt! Oh, istenem, vajjon mi történhetett! Beteg-e talán?... Hirtelen egy gondolat cikázott át agyamon. Sohse hittem volna, hogy gondolatok csakugyan cikázni tudjanak, különösen az én agyamon keresztül. De most megtörtént. Bátky György talán megsejtett valamit és . . . Igen, igen, most már emlékszem tisztán: a szoba közepén a multkor láttam egy hozzá hasonlóféle alakot álldogálni. Nem is akartam hinni szemeimnek s megerőltettem tekintetemet, de nem tudtam a szoba belsejébe jól belátni. Nem akartam hinni, hogy ő lett volna, de most már biztos vagyok benne... Itt járt és számon kért tőle engem!... És ha Aczél Gyula nem akart rólam lemondani!... Pedig hiszem, hogy nem akart!.. Nos akkor meggyilkolta, mint valami spadassin!

Halálra rémülten kaptam a napilapok után... Egyetlenegy párbajhír sem volt egyikben sem . . . Estefelé benézett hozzánk Bátky György... Erősen a szemébe néztem, hogy vajjon a lelkiismeret nem szólal-e benne meg? Erősen hittem az öngyilkosságban még mindig.... Nem a'! olyan gyöngéden, annyi szeretettel és bizalommal nézett rám vissza, hogy én pirultam el. Megfogta a kezemet és megcsókolta... minek csókolja nekem a kezemet!.. és édes Margitnak szólított... Édes Margit! most mindíg így szólít, s ha legalább rosszul állana neki! De még haragudni se tudok igazán érte.

De legalább durcás voltam egész este, s láttam, hogy a dr. úr milyen rosszkedvűen távozik. Egy pillanatra édes elégtételt éreztem miatta; de mikor láttam azt az elborult, félig szemrehányó, félig bánatos arcot, melylyel elbúcsuzott, — nem tehetek róla — de isten bizony, megsajnáltam.

Tudod, mi történt másnap?

Pont három órakor megjelent az én ideálom az ablakban ismét! Teljes épségben, s a szeme szinte átragyogott hozzám. És magam is egész kipirultam a boldogságtól és ujjongani szerettem volna örömömben. Ha szárnyam van, átröpülök hozzá; — istenem, de jó volt, hogy nincs szárnyam! . . .

Oh, Elza, ki van a szemem sírva, s össze van zúzva a szívem örökre! Gyöngéd álmaim a boldogságról meg vannak szaggatva s számomra nem nyílik többé öröm e földön. Gyász jutott osztályrészemül és keserűség: ködje reám szállott, s elborította a lelkemet.

Még négy óra se volt, én az ablaknál ültem s munkámra hajolva, szövögettem az én boldogságom álmait, mikor fölpillantva, látom, hogy egy nő lép be *hozzá*. Egy vöröshaju, szeplős, csúf teremtés, a mint utóbb jól megnéztem. Nem csak belép, Aczél úr eléje megy és — megcsókolja! Hallod-e, megcsókolta, szemeim láttára! Nekem vérbe borult az arcom a szégyentől, a meggyalázástól. Micsoda elvetemült teremtés lehet, a ki fölmegy egy fiatal ember irodájába, világos nappal, s ott az emberek szeme láttára még csókolózik!

Lett volna-e okom a székről lefordulni? és még sem fordultam le! Nem, hadd lássa a hűtelen, hogy nem sebzett halálra, s meg tudom őrizni büszkeségemet. Azért is ott maradtam, azok pedig odaálltak az ablakhoz, az utálatos asszony a férfi vállára tette kezét, s úgy átbámultak ketten. Szinte kihívón, arcátlanul. Én pedig csak ültem, szívemben elfojtott zokogással, megaláztatva, kétségbeesve.

Mondd, Elza, van-e a világon még több olyan szerencsétlen teremtés, a milyen én vagyok; s érte-e még valaha leány szívét olyan csapás, a minő az enyémet sujtotta.

Nem birtam ki sokáig. Visszavonultam a fürdőszobába, a hol tudtam, hogy senkise háborgat, s ott kisírtam magamat szívből, isten igazában. Legalább ezzel megkönnyebbedtem. Aztán megmostam a szemeimet, hogy észre ne vegyék rajtam.

LINEK LAJOS rajza az *Uj Idők* számára

A jégen.

1896. II. 3.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

II. évfolyam. 1896. január 5. 2. szám.

A hetedik szentség.

Írta: Szabóné Nogáll Janka.

— Ha nem akar unatkozni, maradjon mindig velem. Ha azonban istenfélő ember, akkor csak Klárát ajánlom, — szólt éles, csípős, alapjában rekedt hangon.

Aztán karjába kapaszkodott és sorra hordta minden sarokba, a hol csak ült egy rokonságbeli néni. Deésy Miklós nyugtalan szemekkel keresett valakit. A villós szemü lány észrevette:

Igen, még Klára következik. Ott van a kék szobában. Csak keresse fel egyedül. Mi tudja, sehogy se férünk össze. Angyal és démon szövetsége lenne az, — szólt megvető mosolygással; ott hagyta Deésyt s mire az átlépte a kék szoba küszöbét, már javában énekelte valamelyik divatos santőz kupléját a Dezső dobolásszerű zongora kísérete mellett, racsesoló páva-hangon:

»Die Frrrauen sind á Rrrätsel . . .«

A kék szobában, jövő-menő emberektől elvonulva, egy kis szobában ült Klára. Szép, életerős, barna aszszony volt. Arca nyugodt, szinte szoborszerü, a termete azonban megáldva mindama bájjal, mely valóban átkozottá teszi a szerelemre teremtett asszonyokat, ha ezt a termetet egy okos, számító, ravasz fej koronázza meg. A szemei nem voltak nagyok, nem is tüzesek. Kissé húsos arcához tán nagyon is kicsinyek. De valami oly édes, áhitatos ártatlansággal tudta kerekre, nagyra nyitni, hogy a legpazarabb dekollettázsban is úgy állott bámulói előtt, mintha tudtával csak egy irgalmas néni otromba, írigy csuháját viselné. Arról, hogy mi látszik ő rajta, neki fogalma sincs.

Termete megáldva mindazzal a bájjal . . .

Deésy Miklós bátortalanul közeledett feléje és kék szeme néma könyörgéssel kereste a Klára tekintetét. Néhány kínos verejték-csöpp gyűlt a homlokára arra a gondolatra: ha megismer, ha kérdez, ha beszélni kezd . .

Hellmerné szíves, barátságos fejbólintással üdvözölte, de csak kezét se nyújtotta feléje. Aztán nyugodtan túlnézett rajta, mintha valami távolabbeső zajra figyelne és úgy maradt addig, míg szemszögleteiből meglátta, hogy Deésy lassan, bizonyosan megkönnyebbülve, hálára

gerjedt szívvel elvonult. Mire visszatért a kis szoba felé, útközben majd beleütődött a vidéki természetü mamába, ki az egyik üres szobában rendetlenül álló bútorokra és porszemekre vadászott.

— Szép öntül Deésy úr, hogy eljött hozzánk. Legyen máskor is szerencsénk, — szólt aggodalmas hangon, mert alig birta elrejteni kis portörlőjét. Önnek valóban szüksége is van társaságra és szórakozásra. Tudom az esetét, Bacsó mondta el a leányomnak.

— Bocsánat, mindenkinek elmondta Bacsó?

— Csak Gagának. De hát gondolhatja, hogy a lányomnak nincs titka előttem.

Még jobban elpirult, mert azt, a mit mondott, tán ő maga hitte legkevésbbé a világon. S nagy zavarában csupa esztelenségeket beszélt.

— Szörnyü eset volt az. Minálunk, katolikusoknál százszor nagyobb. A mi házasságunk szentség, holtomiglan-holtáiglan tart, azt nem lehet csak úgy egy levéllel, egy elutazással felmondani. Az ön tisztelt neje . . .

Deésy Miklós meredten nézett az ajtó felé, hol most Gaga jelent meg.

— Bravó, bravó! — kiáltott élesen és tapsolt apró, hegyeskörmü kezeivel. Ide hozzánk, a mi táborunkba.

Ujra karonfogta, elhurcolta, helyet adott neki a hintaszék mellett s hamarosan felvilágosította, hogy neki nem kell ám udvarolni, hazudni pedig tilos. Aztán megint csak elfeledkezett róla és nem óvta meg attól, hogy Deésy Miklós gondolata vissza ne tévedjen a kék szobába. Ott bolyongott a lámpa körül, melynek fénykörében a Klára nyugodt arcát látta. De már nem egyedül csak őt. Egy szép, sápadt hamvas szürke fej hajlott arra a festői vállra és egy sápadt, könnyes, édes asszonyi arc tekintett fel azokba a nyugodt szemekbe:

— Nem tehetek másként, elveszek, elvesztem már is . . .

Klára keze gyöngéden törölgeti a nagy könycseppeket s a régi, mély árnyalatú althang felbúg:

— Klára, Klára . . .

Ez persze nem a kék szobában történt, hol Klára egy csomó asszony előtt a lilaszínü selyem hatásairól mondott igen mély tapasztalatu dolgokat, hanem egykor, régen, messze innen, hová egy év előtt is vissza-visszaszállt a Deésy Miklós lelke. Egy év óta azonban valahogy elhomályosodott az az út, nem talált rá, elszokott tőle. S most, hogy ez az este, ez a találkozás, ujra megvilágította, tartós örömmel készült rá, hogy visszamegy megint.

Óvatosan elosont, mihelyt alkalma nyílott rá. Az ajtóból önkéntelenül visszanézett és szeme találkozott a Klára tekintetével. Jóságosan, szelíden, biztatva nézett rá. Az anyák néznek így szepegő fiacskáikra, kiknek félelmét csak nevetségesnek tartják arra, a mit vétettek, már nem is emlékeznek. Van ebben a nézésben minden, a mi sokkal drágább annak, a ki adja, mint a ki kapja. Egy édes kis csók egy szelíd hátbaütés és egy fényes könycsepp a pillák alatt, hol senki sem látja:

— Kis bohó, hát tőlem félsz te?

Deésy Miklós elképzelhetetlenül gyorsan ért haza és meggyujtván lámpását, letelepedett az íróasztal elé. A felső kis fiók, mely pár év előtt majdnem magától pattant ki, most egy kicsit akaratoskodott, míg kinyílott egészen s ő kivehetett belőle egy régi levelet. Ujra látta azt a síró, szőke fejet és szinte az ő mélyen rezgő hangját hallotta, a mint olvasta a gyürött papír apró betűit:

»Elmegyek, Miklós. Ne keressen és ne hívjon vissza soha.«

II.

Három éve mult már annak, hogy Deésy Miklós asztalán lelte azt a levelet, melyből azon a hideg téli estén, mikor a hópelyhek olyan nagy foszlányokban szálldogáltak, egy kis töredéket még elolvashatott.

Az az asszony, ki tőle így elbúcsuzott, négy évig volt csöndes, szomoru, álmodozó felesége.

Deésy Miklós házassága nagyon egyszerűen esett meg.

Összeült két jóságos öreg asszony: a Deésy Miklós édesanyja és a Balázs Irén nagynénje, aztán egyszerűen csak fölfedezték, hogy Miklóst és Irént az isten egymásnak teremtette. Nagyon valószínü, hogy a jó isten éppen olyan keveset tudott erről a rendeletéről, mint a fiatalok, kik ezalatt a Balázspark ősi gesztenyéi alatt sétálgattak. Régen ismerték egymást, jóformán együtt nőttek fel. A távoli rokonság, mely őket összefűzte, jogot adott nekik arra, hogy tegeződjenek és ne bomoljanak bele egymásba ösmeretségük első napján. Ez a nap különben is abba az időbe esett, mikor Irén egy kék függönyös kosár-kocsiban »lakott«, Miklósnak pedig nem volt nagyobb vágya, mint az, hogy egyszer alaposan kiborítsa Irént a házából. Azokat a csipkés párnákat, melyek között Irén csacsogott, ő a kis fekete rattlernak szánta. Közbejött akadályok azonban mindig meghiúsították ezeket a történeteket. Mire aztán Irén szépen fölcseperedett és Miklós hazajött első külföldi útjáról, a régi kosár-kocsi, mely a nagy színben utoljára is egy egész rattler-familia hajléka lett, — egészen más vágyakat ébresztett ebben a szelid kedélyü, becsületes, meleglelkü, nagy, ügyetlen legényben, kit öreg nevelője sok veszedelemtől megóvott útközben, de attól nem őrizhetett meg, hogy Irénben, ebben az üde, szőke leányban, sejtse meg a nőt, ki »gyermekeinek anyja leend.«

Ebben a három szóban körülbelül benne volt mindaz a fogalom, melyet az öreg nevelő oltott az ügyetlen nagy legény lelkébe a nőkről. Miután minden hajdani és újabbkori tudományokba beavatta, egy csöndes alkonyon végre szabadságot adott neki arra, hogy immár istenes szándékkal, erkölcsös gerjedelemmel keresse a nőt, ki gyermekeinek anyja leend. Miklós, a milyen csöndes, üldögélő, olvasgató, gondolkozó fiú volt, nem is ment messzire és az engedelem megnyerésétől számított huszonnégy óra

Rákosi Viktor.

meg, hogy igaz-e mindaz, a mit a tárcáimban magamról írok.

— Kedves kisasszony, ha az mind igaz volna, én már régen a bolondok házába kerültem volna. De tudja meg, hogy az nem én vagyok s csak azért beszélem el e történeteket első személyben, mert úgy közvetlenebb a hatás.

De térjünk át a dologra.

Az valószínűleg igen kevéssé érdekli a közönséget, hogy Zalamegyében, Kisfaludy Sándor házájában születtem, ugyanott, Somogyban és a Székelyföldön töltöttem gyerekéveimet, s ezernyolcszázhetvenegyben hoztak föl Budapestre a gimnáziumba.

Az azonban talán jobban a dologhoz tartozik, hogy tízéves koromtól kezdve rendkívüli, szenvedélyes szeretettel viseltettem az irodalom iránt. Boldog voltam, ha egy könyvhöz hozzá jutottam, s az iskolában számos büntetést kaptam azért, mert az előadás alatt regényeket, verseket, vagy utikalandokat olvastam. Nem tartoztam a jó tanulók közé, a száraz tankönyvek nem feleltek meg természetemnek, s a piarista atyák bizonyára csak szívességet gyakoroltak, mikor nem buktattak meg. Ellenben Ambrus Zoltánnal már az első gimnáziumban irodalmi társaságot alakítottunk s regényeket írtunk egymás gyönyörűségére. A társaság csak két tagból állott, s akkor oszlott fel, mikor Ambrus átment a budai gimnáziumba. Ekkor Porzsolt Kálmánnal léptem szövetségre, szintén regényírás céljából — ez a társaság meg akkor bomlott fel, mikor Porzsolt Kálmán mamája megigérte, hogy minden vasárnap egy-egy hatost kapunk, ha felhagyunk az irka-firkával. Mert Porzsoltnak a szeme fájt tőle. Rút anyagi érdekért feláldoztuk ideáljainkat.

Harmadik gimnazista koromban ujra összeköttetésbe jutottam Ambrussal. Akkor gyermekszíntársulatot alakítottunk, mely Lenhossek, a híres orvos egyetemi tanár (kinek fiaival jó barátságban voltunk) házánál működött és saját drámáinkat adta elő.

De ez a névtelen rajongás, ez a titkos szenvedély csak akkor kezdett némi formát és irányt kapni, mikor az ötödik gimnáziumban *Kalmár* Endrének, a piarista-rend provinciálisának keze alá kerültem, a ki akkor történelmet és magyar irodalmat tanított. Ő az első perctől kezdve szeretettel karolt fel, irodalmi zsengéimet nagy jóakarattal birálta, buzdított, tanított, lelkesített. Ez öntött belém lelket és sarkalta az ambiciómat. Ő nem az értelem nélkül való magolást, hanem az önálló gondolkodást, s az eredeti felfogást becsülte sokra. A magyar irodalmi gyakorlataimat mindig felolvastatta velem az osztály színe előtt, s több ízben határozottan buzdított, hogy képezzem magamat az írói pályára. A mit én úgy magyaráztam, hogy jogom van a matematikai és fizikai órák alatt Toldit, Dickenst és Keményt olvasni. Csak Toldit legalább hatot konfiskáltak tőlem e komoly tantárgyak tanárai, s csak az vígasztal, hogy egyik se volt az enyém, hanem úgy kértem kölcsön.

Az ötödik gimnáziummal új világ nyilt meg előttem: az önképzőkör. Lázas lelkesedéssel vetettem bele magamat ebbe a zöldséges kertbe. Ma is borsódzik a hátam, ha visszagondolok azokra a versekre, melyeket akkor írtam. Mert majdnem kizárólag verseket írtam. Volt köztük ballada, költői elbeszélés, leíró vers, hősköltemény — és mind rettenetesen szomoru. Rakásra hulltak benne az emberek. A szél kacagott. Az erdő csikorgott. A víz dübörgött. Szóval, mindenki mást csinált benne, mint a mit tőle joggal elvárhattunk volna. Egyszer egy pályadíjnyertes költeményemet felolvastam az édesanyámnak. Egész éjjel nem aludt. Folyton a halottakat látta kimászni a sírjaikból. Az óra egyre éjfélt ütött, mint az én versemben, s a holdvilágsütötte széles erdei úton fekete emberek végtelen sora közeledett.

Édesanyám elszomorodott. Az ő kedves írója Walter Skott volt, s belátta, hogy én ezen az úton sohse fogom megközelíteni az ő eszményképét. A miben igaza is lett.

Ha én megmaradtam volna versírónak, elképzelhetetlen, hogy micsoda pusztítást vittem volna véghez az emberiségben. Én nem tudom, mi történhetett velem: talán fejbe ütöttek vagy keresztül ment rajtam a kocsi; de tény, hogy egy napon felülkerekedett bennem a *Sipulusz*, s azóta uralkodik rajtam. A dübörgő vizekkel és a fekete emberekkel, remélem, végleg leszámoltam.

Budapest, 1897, február 3.

RÁKOSI VIKTOR.

Uj Idők 1897. III. 7.

Le jardin secret.

— Marcel Prévost legújabb regénye. —

Az irodalom emberei jó ideje már, hogy a fölött vitatkoznak, mi fontosabb az ő metier-jükben, a hús-e vagy a mártás? Még az idősebb Dumas és vazallus-serege a húsért rajongtak, az *érdekes mese* volt nekik a fődolog és a lélektant, meg az analizist jóformán figyelemre sem méltatták. A legtestesebb Dumas-féle regényben nem volt annyi lélektani megfigyelés, más szóval mártás, mint ma egy vékony dongáju kötetben. A mostani írók követik a konyhaművészet nagymesterének, Vatel-nek recipéjét, a ki egy cipőtalpat úgy tudott elkészíteni, hogy még a gourmand is megnyalta utána mind a tíz ujját.

Ez a legendaszerü cipőtalp máig is megvan a francia irodalomban. A neve: *házasság kérdése*. A kihaló félben levő romantikusok épp olyan kevéssé lehetnek el nélküle, mint a veristák, a szimbolisták vagy a dekadensek. Pedig nagyjában a téma nem változatos, mert a házasság csak kétféle: boldog vagy boldogtalan. Az első nem is regénytéma, hanem csak lirikus poétáknak való, eltekintve attól, hogy a francia irók úgy vannak vele, mint néhai Kálmán királyunk a boszorkányokkal: nem hisznek létezésében. Annál bővebben és szívesebben foglalkoznak a boldogtalan házassággal és nincs az a festő, a ki annyi színt tudna összekomponálni ecsetje számára, mint a mennyit ők elhasználnak a nem együvé való, de mégis összekerülő két nembeli lények tragédiájának megrajzolásában.

Igazi művész ezen a téren Marcel *Prévost* a *L'automne d'une femme*, a *Lettre de femmes* és a *Demi-Vierges* című regények híres, vagy mint a kényesebb témákat nem kedvelő olvasók mondani szokták: hírhedt szerzője. Úgy dolgozza ki regényeit mint a lelkiösmeretes vizsgálóbíró a vallomások jegyzőkönyvét, a mi majd a vádlevél alapjául szolgál. Prévost minden regénye egy-egy kész vádbeszéd a modern házasság ellen, kellően megindokolva, megcáfolhatatlan bizonyítékokkal támogatva és olyan módon fölépítve, hogy magával ragadja a hallgató közönséget, a mely kénytelen bevallani: »ez a mi életünk!« Lerántja a fátyolt hőseiről, úgy hogy sokszor kirí a nyers hús, a sebekkel elborított lélek, napfényre jönnek az elrejtőzni szerető nagy fájdalmak és a nyilvánosságot kereső kis fájdalmak. Valami fásult közöny ömlik el analizáló modorán, ahhoz hasonló, a mi a boncoló terem öreg adeptusaira nehezül, mikor már a századik holttestet össze-vissza vagdalják, keresvén benne egy rejtélyes betegség végső okát, a melyet ugyan meg nem találnak, de a helyett érdekesen leírják a speciális kóresetet. Prévost sem fedezte föl eddig, hogy mi az oka a sok szerencsétlen házasságnak, a mitől csak úgy hemzseg a francia társadalmi élet, de szépen és figyelemre méltó módon írt le néhány speciális esetet — s ez is érdem!

Legújabb regényének címe *Le jardin secret* (A titkos kert). Egy kis szinbolizmus van benne, a mi tán Tolsztoj hatására vezethető vissza. Régi, keleti rege szerint volt egyszer olyan szultán, a ki minden kincsét megosztotta azokkal, a kiket szeretett, csupán egy kis virágos kertjébe nem bocsátott be senkit. Oda szokott eljárni, mikor az uralkodás gondjait, a szerelem gyönyöreit és az emberek hálátlanságát megúnta. S az udvaroncok, a kik közt szétosztotta aranyait, a szép asszonyok, a kiknek odaadta szívét, a koldusok, a kiket kiragadott a nyomorból, nem érték be ezzel, hanem tudni akarták minden áron, hogy mit rejteget a kert. Mákonyt öntöttek a szultán italába és mikor mélyen aludt, a kertbe belopództak s mohó kíváncsisággal járták be a szűk területet. Kevés volt az, a mit találtak. Egy elkorhadt fát ezzel a fölírással: *A mi voltam*; egy életerős törzset, a melyre ez volt írva: *A mi vagyok*; s egy üres sirgödröt, a mely azt jelentette: *A mi leszek*. A hivatlan vendégek nem tudtak ellenállni a vágynak, mindenki emléket vitt magával: az udvaroncok a korhadt fából, az odaliszkek a virulóból és a koldúsok egy marék földet a sírgödörből. Abban a hiszemben tették, hogy a szultán úgy sem veszi észre, vagy tán még inkább ellenállhatatlan vágyból hogy meglopják azt, a ki úgyis dúsan megajándékozta őket . . .

A titokzatos kert két fáját és sírgödrét a Marcel Prévost legújabb regényében néhány írott füzetke képviseli, a mibe *Lecoudrier* Márta asszony írja élményeit. A korhadt fa egy leánykori boldogtalan szerelem sajgó emléke, a viruló fa mostani házas élete és a sírgödör az a fölfedezés, hogy férje megcsalja. Ezt a fölfedezést akkor teszi, mikor férje vidékre utazik, hogy egy elhunyt nagybácsi örökségét átvegye. Márta asszony egyedül marad szalonjában, a mely díszesebb mint a Flaubert femme incomprise-ének otthona, de korántsem olyan fényes, mint az a környezet, a melyben Feuillet hősnői gondolatban vétkezni szoktak. Mert Lecoudrier csak magánhivatalnok, a kinek jövedelméből kitelik ugyan a polgári kényelem, de nem a raffinált fényűzés. Annál kevésbbé, mivel az úrnak is vannak titkos passziói.

Mikor Márta asszony megtudja, hogy a férje őt évek óta rendszeresen megcsalja, erős felháborodás fogja el és igy szól magában:

— Ez nem igazság! Én az egész életemet oda adtam férjemnek, a ki ismeri minden lépésemet és minden gondolatomat. Nem érdemelem hát, hogy igy bánjanak velem. Visszautasítom ezt a szerepet, föllázadok ellene. Hát ez volna a házasság? Nem igy értelmeztem én! Azt hittem, hogy kölcsönös bizalom és a gondolatok, valamint a cselekedetek közössége is szükséges a házasságban, mert különben kívüle is teljesíthető és elérhető mindaz, a mi még megmarad a feladataiból.

Mint minden megcsalt asszony, ő is el van tökélve, hogy a dolognak végére jár. De nem minden asszonynak van módjában azt az utat választani, a mi ilyen esetben a *párisi* nőnek rendelkezésére áll. Másnap reggel elmegy egyikéhez ama titkos ügynököknek, a kik megélnek — s jegyezzük meg, hogy jól élnek — a családi titkok kikémleléséből és elárusításából. Prévost mesteri kézzel rajzolja ezeket a parazitákat egyetlen tipikus alakban. Márta csakhamar megtudja azt, a mit tudni akar: hogy hol tartja férje titkos szerelmi összejöveteleit, hogy mióta rendezte be magának ezt a második háztartást. Bizony Jean Lecoudrier úr már akkor sem volt hű hozzá, mikor a hitvesi szerelem mézének megvolt még az üde erdei illata.

Az asszonyt fellázítja ez a gondolat, ideges görcsökbe csupán azért nem esik, mivel egészséges a teste, egészségesebb a lelkénél. Mert ezt csakugyan konvulziók gyötrik. Hanem a mint járkel dühében, nem tudva, mit tegyen, egyszerre csak belép a saját titkos kertjébe és megáll ama fa előtt, a melyre rá van irva: *ez az én mulatam*. S a fa nagyon furcsa dolgokat mond neki, akár csak a lelkiismerete volna:

— Te akarsz boszút állni, te mersz zúgolódni azért, hogy férjed nem volt hozzád őszinte? hogy nem találtad meg a házasságban a gondolatoknak, az érzéseknek és a cselekedeteknek azt a közösségét, a mik együttvéve a hitvesi szerelmet alkotják? hát te őszinte voltál talán a férjedhez? megmondtad neki valaha, hogy atyádat börtönbe zárták sikkasztás miatt, hogy már szerettél valakit, mielőtt az övé lettél? hát nem úgy mentél hozzá feleségül, hogy egy más férfiúnak képe volt a szívedben és nem gondoltál-e akkor is arra az első ideálra, mikor a férjed szívére ölelt? Az igaz, hogy mikor anya lettél, megszeretted a férjedet, de azért makula nélkül ezentúl sem volt a lelked. Flirteltél férfiakkal, azt a játékot űzted, a mit már csak egyetlen lépés választ el a házasságtöréstől. S te akarsz, te mersz az ellen felszólalni, hogy a férjednek is voltak titkai előtted? . . .

Ebben az önismeretben találja meg Márta asszony a kifelé vezető fonalat az ő titkos kertjének börtönéből és mikor kijutott belőle, elhatározta magában — nem azt, hogy férjének föltárja titkát, mert erre modern asszony soha és semmi körülmények közt el nem határozza magát — hanem hogy a kútba dobja a rejtélyes kert kulcsát. Elégeti füzeteit és ezzel örökre eltemeti a régi Mártát. Megmarad belőle csupán az anya . . .

Én azt hiszem, hogy Prévost kissé túlozott, mikor ily tökéletesnek rajzolta Márta rezignációját. Az olyan asszonyok, mint az ő hősnője, csupán fegyverszünetre lépnek az élettel, de az első kínálkozó alkalommal ismét előszedik elásott fegyvereiket és folytatják a harcot. Valami enyhítően befejező akkordra volt szüksége az írónak, mikor a sok kegyetlen igazságot elmondta, mikor apróra részletezte alakjait és mintegy hallotta az olvasó elszörnyűködő kérdést: hát csakugyan ilyen a legtöbb házasság? A *Demi-Vierges* szerzője egy kis tapaszt rakott a társadalom égő sebeire, nem hogy azokat meggyógyitsa, de hogy némileg elrejtse az ilyen látványhoz nem szokott szemek elől. Szándéka csak félig sikerült, mert a nyers igazságokat, a miknek elmondásában mester, elhittük neki, mint elhisszük az orvosnak, ha valamely betegségnek a fészkét megjelöli, de a könyörületes betegápoló szerepét csak hagyja másoknak Prévost, mert ahhoz nem ért. IGRIC.

—

Rousseau és a regényirodalom. Egy fiatal magyar iró, *Huszár* Vilmos, vállalkozott arra a nem éppen hálásnak mondható feladatra, hogy kimutassa, mily befolyással volt Rousseau és iskolája a regény-irodalomra. A könyvet párisi tartózkodása alatt irta meg és kiterjeszkedik benne a szentimentális francia regényekre, kimutatván egyben a hatást, a mit két kiváló magyar íróra, Kármánra és Eötvösre gyakoroltak. Érdekes olvasmány Huszár kötete azoknak, a kik szeret-

A bálkirály. Az *Uj Idők* számára rajzolta *Linck* Lajos.

Uj Idők 1897. III. 9.

A divatról.

Írta: JÁSZAI MARI.

Csak egy szó van még, a mit a divatnál is inkább gyülölök: a politika. Ez a két szó takarja a legtöbb hazugságot. Jó még az a ruha, édes feleségem, nem kopott, nem rongyos. — *De nem divat,* duzzogja vissza a szegény asszonyka, a kinek nincs erkölcsi bátorsága föltünni a harmadéves téli felöltőjével, mert annak nincsenek akóshordó ujjai. Mindjárt két hazugság: hogy ruha kell és hogy olyan ruha kell. Hát a karra van szabva az az újj? Olyan a kar formája?

Kitölti a kar azt a ballont, mint a kéz a keztyüt? Isten őrizz! Vagy talán szép? Isten ments! Egy nagy hazugság, mert az emberi test semmiféle formájának nem felel meg. Nem hasznos, nem szép, tehát nem jogos.

Pedig ha jóizlésü emberek volnánk, csak ennek a két szempontnak szabadna vezetni bennünket öltözködésünkben. Nincs jogunk lenézni fekete és rézbőrü nővéreinket öltözködési különbségek miatt.

Népviseletünk is határozottan a mienk fölött áll okosság dolgában. Hát még a japániak és kinaiak kényelmes öltözetei! Nem a tétlenségre kárhoztatott főurnők topánjait értem, ámbár kinai cipők mindenütt vannak, ha nem is mindenütt viselik a lábon. De azok a kedves, kényelmes, okos ruhák, a melyeken alig van szabás, hanem a mennnyivel bővebb, mint kell, azt az ember elől átcsapja egymáson és átköti egy-két arasznyi széles övvel. Ezekben az övekben fejtenek ki a japáni nők pompát és ízlést. Ezt gyakran változtatják. Ezeket ajándékozzák egymásnak. Előttünk jóformán ismeretlen fejedelmi selyemszövetek ezek, a középosztálynál is, mesteri himzésekkel.

Pierre Lotti, a francia akadémia tagja, elragadtatással ír ezekről az övekről, miket a fiatal japáni hölgyek baráti szolgálatul kötnek meg egymásnak a hátán kecses, röpke óriás-pillangó alakokra, a mint nálunk a parasztlányok különféle formákra fonják be egymás haját ünnepek előtt.

De hadd kezdem az elején ezt a *Divat*-ot, azaz a fejen. Ámbár édesapám mindig azt mondja: a láb az első! A kinek a lábbelije nincs rendben, azon hiába van drága meg szép ruha, az rendetlen lelkü ember.

Ezt tartja az én édes apám, és még ma sem tud neki senki elég fényesre subickolni csizmát, csak ő maga, de azt aztán meg is nézheti akárki, mert meg is látja magát benne. De én mégis csak fölülről kezdem most, a kalapnál.

Uristen! Milyennek is kell lenni annak a kalapnak, a melyben az embert, már az asszonyt, meg nem csodálják?! Bármilyen formáju lehet a kalap, csak a fej formájához ne hasonlítson. Szaladhat az a fejtől jobbra, balra, lefelé, hátra vagy az égnek, nem lesz föltünő senkinek, hanem tégy föl egy okos, síma, fejedhez illő kalapot — ha kapsz — hát minden ember megfordul utánad, mosolyog és azt mondja: különc.

Télen a fülünk lefagyhat, nyáron a szemünk kisülhet, de a divatnak engedelmeskedni — hazudni kell. Azt kell viselnünk, a mit egypár bolond, agyafurt vagy hisztérikus tétlen milliomosné vagy milliókra éhes szabó ott kétszáz mértföldnyire tőlünk kitalál.

Hallatlan, lealázó dolog ez!

Nem szégyeljük magunkat fejhajtva, kritika nélkül elfogadni minden párisi divatot, akár illik az egyéniségünkhöz, akár nem. Az egyéniségnek, az eredetiségnek semmi szabadság sincs meghagyva. Büszkélkedünk abban, hogy a párisiak divatját ő utánuk harmad évre viselhetjük.

Mert minálunk ő utánuk éppen három esztendőre tör ki teljes együgyüségében minden divat; nos — és akkorra adnak túl az ottani boltosok is a megmaradt divatcikkeiken, akkor jön hozzánk, a pénzünk meg folyik ki érte özönnel.

De gyerünk lejjebb.

Nézzük meg csak a modern, *müvelt* európai asszony — bocsánat, azért kell így körülírnom, mert sem a müveletlen, sem a nem-európai, sem a nem-modern asszony nem oly oktalan, hogy olyan bolond ruhákat fölszedjen, mint mi. — Tehát a szegény, müvelt, modern európai asszony derekát lássuk hát. E fölött is természetesen úr a francia divat, fűző. A fűző ezekkel a szavakkal veszi birtokába a női derekat:

Je contiens les fortes
Jes contiens les faibles
Je remplace les absens
Je ramènes les égarées.

És ezt a zsarnokot viseli ifju és vén, vékony és vastag. Emlékezzenek csak kedves olvasóim, a mikor egy-egy kedélyes vacsora után éjfél-tájban haza indulnak, kedves feleségeik, ugy-e, a zsebredugandó keztyü, zsebkendő, egypár kulcs, pénztárca, stb. egyszóval a megszokott zsebredugandókon kivül, még egy ujságpapirosba csavart, szokatlanul nagy csomagot is nyomnak a kezükbe nagy titkolódzva? Ugye igen — nos az az, az a mieder.

Mindenütt ott van, pedig sehol sem kell. A vékonynak fölösleges, a vastagnak mártiromság. Hány szegény jó tyúk, a ki a csibét viszi a bálokba, hány szegény anya ájuldozik az ülőhelyén — mert éppen ülni kínos benne — míg a leánykája ugrál nevet, nem is képzelve hogy a szegény anyja kéket-zöldet játszik a kíntól, mert fűzőben van az illendőség kedvéért. A vastagot szebbé nem teszi, mert »valahol csak ki kell jönnie« annak a soknak ugyebár és szebbé, ha természetellenes helyen szorítjuk ki, vagy fölfelé, hogy az állunk érje vagy lefelé, hogy lépni ne tudjunk, szebbé nem tesz — bennünket.

Az ifjúnak, a karcsúnak még fölöslegesebb és bűn is használnia, mert teste legbájosabb vonalát rutítja el vele. A leggyöngédebb, a legkecsesebb vonal a női testen a csipőtől a karöltőig, oly gyöngéd, oly finom az a hajlás, mint a friss zöld vetés hullámzása a kedves tavaszi szellő játéka alatt. A fűző durva, mondhatnám brutális kiugrásra kényszeríti a csipőt, a mely természettelen, szemérmetlen, hazug, mert helyén kívül való. A görög nők, ha kellett nekik, pólyát használtak a mellükre.

A szoknya nemkevésbbé gyakorlatlan, oktalan ruhadarab; nem ajánlok azért nadrágot, ne mosolyogjanak előre, kérem, de százszor okosabb viselet a mi szélföllebegtető szoknyánknál a török bugyogó. Nem olyan, a milyent az operettekben tetszik látni, mert az nem az igazi, hanem éppen olyan bő, mint a mi legbővebb szoknyánk, csakhogy alul össze van varrva és a két bokához megerősitve. Ez decens és praktikus. Hisz' láthatták a bosnyák pavillonban a kiállításon! Hogy irígyeltem azt az okos ruházkodást azoktól a *barbárok*-tól.

A szoknya már maga szerencsétlenség; mi csapássá teszszük a városainkra nézve! Húzzuk, vonszoljuk az utcán, fölverjük vele a port, fölszedjük a hosszu szoknyáinkkal, behordjuk a lakásokba, a hol a szegény kis angyalok, a csipet gyermekek beszívják tüdejükbe és kész a szerencsétlenség. Kivált az undok katarust cipeljük így mindenüvé.

És ne higyjük, hogy otthon a szőnyeges szobákban nem veszélyes a hosszú szoknya. A szőnyegből folyton verünk föl vele láthatatlan apró szőrpihéket, melyek orrba, szembe, tüdőbe szállnak és esetleg mételyeznek. A hosszu szoknya éppen olyan durvaság embertársunk iránt, a kinek megmérgezzük vele a levegőjét, mint a dohányzás nyilvános helyeken, a hol bepiszkolják a tüdőmbe szívott levegőmet fojtó dohányfüsttel és azt mondják, hogy affektálok, ha kérem őket, hogy nem birom el. Ha a lábam ujjára lép egy úr, bocsánatot kér, hanem ha óraszámra fojtogatja a torkomat és csípi a szememet a pipa, a szivar füstjével, hát azt kötelességem tűrni tőle és zúg, morog, ha nagy félve megkérem, hogy kíméljen meg tőle.

Oh, csúf, hazug formái az *illemnek!*

A mi még hátra van, a topán, arról beszéltessen magának kedves szerkesztőm az orvos urak által. Mondják el Önnek azok az okos emberek, hogy hogyan undorítja el a magas sarkú cipő a lábszár formáját, hogyan gyöngíti meg az inakat és hogyan adja meg az árát az ilyen oktalan hóbortnak a szegény ártatlan ujszülött: mert a magas sarok minden inra káros hatással van. A tömérdek rosszkedv és keserves arckifejezésről, félénk, félszegjárásról, melyet a szük cipő okoz, minek beszélni, azt mindenki tudja és a szenvedőt mindenki neveti.

A szük cipő is hazugság akar lenni, de oly ostoba, hogy magán kívül senkit sem szed rá, a ki él vele.

KÉPEINK.

A bálkirály. — És elindul világhódító körútjára, miként egykor elindultak Nagy Sándor, Juliusz Cézár — és a többiek, a kik azonban mind nagyon apró emberek voltak ő hozzá képest.

Ő nagy, szép, daliás — és mindenek fölött parfümös. Fifinek hívják, természetesen. A szép Fifi. Az apja ugyan annak idejében Ferencnek keresztelte, de jóságos ég, hogyan találna ő hozzá a pórias, egyszerű, becsületes Ferenc név!

Már ő csak hatvan esztendős koráig is megmarad: a szép Fifinek.

Mikor végiglejt a báltermen, felséges, isteni szép frakkal befűzött termetén, fehér selyemmellényével, mely oly bájos, poétikus, mint egy költemény, óriási, fehér szegfűbokrétával gomblyukában, ajkán hódító mosolylyal, kecses mozdulattal feltartva monokliját, nyájas, leereszkedő pillantásokat vetve jobbrabalra, — ime, ki tagadhatná el, hogy ő valóban a bálkirály!

És a hódító mosolyából, kecses mozdulatából, nyájas pillantásaiból, a szép Fifinek még az orra hegyéről is le lehet olvasni azt a kis monológot, melyet rendesen a tükör előtt szokott tartani, de még a bálteremben is ismételget magában.

— Ide nézzetek. *Én* vagyok. *Én*. A szép Fifi. Kinek van még ilyen frakkja, ilyen nyakkendője? A lakkcipőm olyan, mint a tükör; még az angyalok is megnézhetik magukat benne. És a mellényem — hu — mutassatok még egy embert Budapesten, a kinek ilyen mellénye van! Hát még az arcom, a termetem, a beszédem! . . . Szegény lányok, szegény kis libák ti! Fáj a szívetek utánam, ugy-e? Hiába; én nem adom magamat százezer forinton alól. Mit? Százezer forint? Egy millió, legalább is. No meg aztán fiatal legyen és szép legyen a kicsike, mint a harmat, az magától értetődik! Mennyi epedő pillantás száll felém mindenfelől! Valami buta fráter még azt hihetné, hogy kissé gúnyos mosolyok és pillantások. De én jól tudom, hogy ezek a szegény kis libák csak leplezni akarják az epedésüket. Pedig hiába. Megmondtam már. Egy millió és hozzám méltó szépség!

És büszkén, öntudatosan lejt tovább a bálkirály, mint egy csillag, a melyik olyan fényes, mint csak az aranyozott papirosból készült csillag lehet.

*

A váci-utcai gavallérok, az ismert bálkirály-alakok bizonyosan meglinchelnék *Linek* Lajost, a miért oly kitünő, sikerült fotografiájukat vetette papirosra.

Csak az a szerencséje Lineknek, hogy azok a bizonyos gavallérok nem nagyon szoktak könyveket, lapokat, képeket s több efféle haszontalanságokat a kezökben forgatni.

A lányok és asszonyok pedig, a kiket a férfiak olyan előszeretettel szoktak hiúnak nevezni, éppen olyan jóízü mosolylyal nézik meg a Linek Lajos pompásan sikerült képét, mint a milyen vidáman nevetve néznek össze a redutban, a bálkirályok háta mögött. *a.*

—

Éjjeli-látogatás.

A tél fehér éjszakáin hideg fénynyel ragyognak a csillagok, a pusztaság felett mozdulatlanul ül a jeges levegő. Amiben élet szundikálna még, azt egyenletes unalmas lepellel takarja a hó. Minden kihalt, csak a föld fehér takarója árasztja világító fényét föl a levegőbe. Szomorú kép, rideg, idegen.

De a természet nagy művész és nem fest tájképeket hozzávaló staffázs nélkül. A természet kitünően tudja megoldani az ő festészeti föladatát, remekbe komponál és szimbolikus jeleket ir bele a holt tájképbe, hogy annak lelke is legyen.

Beleír az ő fehér tájképébe sötét foltokat, a nagy mozdulatlanságba lassan tovasompolygó alakot, a nagy hidegségbe tűzben égő farkasszemeket. A vért szomjazó élet sompolyog az ártatlanul fehér, patyolatfehér földön. Neszteleníil, lopva, ravasz szimatolással. A farkas az igazi staffázsa a fehér éjjeli tájnak. A tüzes örömmel teli nyárba nem illenék bele sehogy sem, a természet jó piktor étere a maga fehér és csöndes tájképei számára tartogatta azt fönn. Lopva jár, csöndesen, nem zavarja az éjjeli csönd szimfóniáját. Zöld szemeinek fényében benne van az egész éhes élet, az az élet, a melyet páncél alá szorított a jég meg hó. Minden vad ösztön, a melyet a természet képén fehér festékével bemeszelt a tél, kitör ennek a világító szempárnak fényében.

Ezeket a szimbolikus ellentéteket művészi erővel festette meg a lengyel festők egyik legjelesebbike: Wierusz-Kowalski. Ebben a számban bemutatjuk ennek a képnek reprodukcióját, a ki megszemléli, bizonyára kiérzi belőle a télnek mély szimbolumait, a melyeket a természet olyan világosan tud megkomponálni, hogy csak eleven szem kell a meglátásukhoz. Wierusz-Kowalski fényesen megoldotta ezt a föladatot. Az ő képe a tél világát adja, kontrasztjaival, jeges, rideg, fehér-fekete szimfóniájával.

—

SZÍNHÁZ.

A társszerzők. Mult számunkban elmondtuk, hogy milyen új darabbal gyarapították a *Nemzeti Színház* műsorát *Hevesi* és *Hetényi*. A *Négy évszak*, melyet együtt irtak meg, megmutatta, hogy milyen ügyesen egészitik ki egymást a drámaírásban; itt, e mai számunkban fényképben is bemutatjuk a társszerzőket. Ez a drámaírói duettó nem éppen új keletü: Hevesi és Hetényi már tíz évvel ezelőtt is összeadták a talentumokat és akkor is szép sikert arattak közös művökkel.

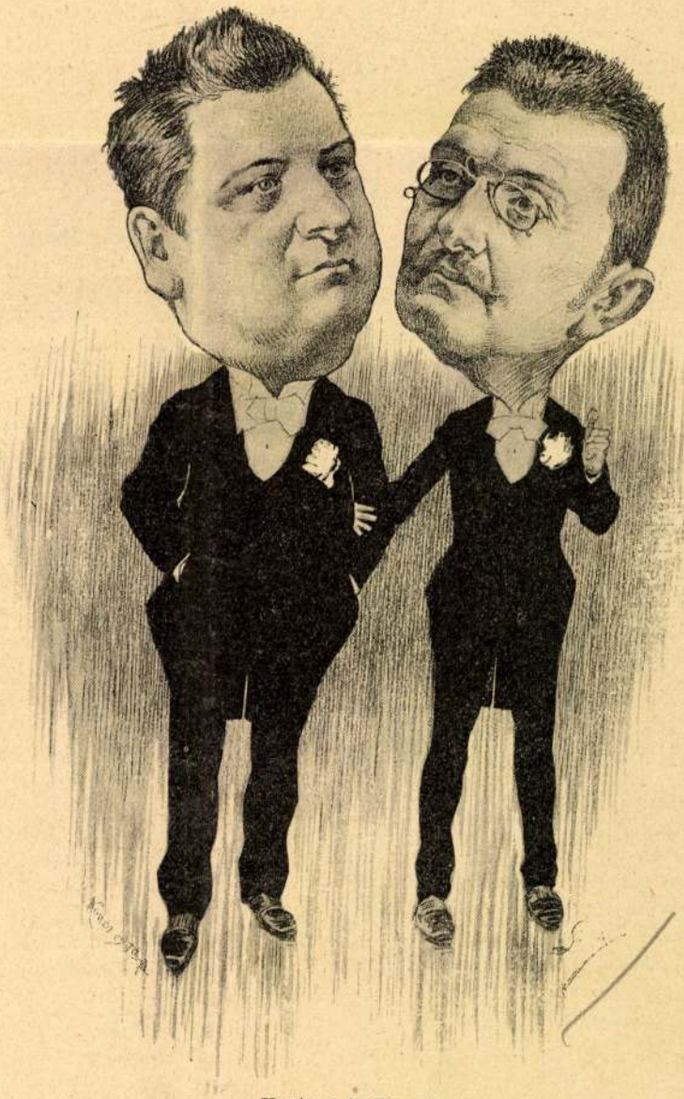

Hetényi és Hevesi.

Uj Idők 1897. III. 9. sz.

Sába királynője. Az operának ritkán van olyan ünnepe, mint a milyennek gyönyörűsége e héten várt a közönségre. Magyar zeneszerző művének *századik* előadása ez, egy olyan zeneszerzőé, a kinek a nevét dicsőség veszi körül nemcsak itthon, hanem a külföld nagy művészi központjaiban is. *Goldmark* Károly a *Sába királynőjé*-vel szerzett először hírt a magyarok zenetalentumának, ez az opera az első nagyszabásu zenedráma, a melyet magyar ember írt, s a melyet zajos örömmel fogadott el a külföld. Ez a századik előadás tehát nemcsak a nagy szerzőnek ünnepe, hanem ünnepe a magyar zenetörténetnek is, a melyből a *Sába királynőjét* soha semmi sem fogja kiszoríthatni.

MŰVÉSZET.

A Schubert-estékről. A dalkirály születésnapjának 100-ik évfordulóját fővárosunk zenészvilága is megünnepelte. A megemlékezés méltó kifejezője volt ama közszeretetnek, melylyel a klasszikus zene hívei a nagy szellem iránt viseltetnek. Sokoldalu zsenialitását világította meg az a három ünnepség, melyet derék filharmónikusaink és két kitünő négyes társulatunk rendezett.

Kitünő összjátékkal, Richter János nagyszerü vezénylete alatt adták elő filharmonikusaink a »Zenekedvelőkkel« együtt az Es-dur misét. Nem ez az a terrénum, a melyen Schubert igazán nagy, de azért mégis gyönyörködtünk s élveztük mindannyian a *Kyrie eleison* remek dallamszövését, avagy a Glóriában fakadó témák erőteljes és tömör kidolgozását; a Credo fúgatétele, majd az egyik rész ellenpont menetei tanuságot tesznek hangszerelési képességéről és mesteri kezéről. — Az előadás kitünő volt; a karok remekül működtek, Hilgermann Laura és Vasquez grófnő, valamint Ney Dávid a tőlük megszokott művészettel vettek részt a sikerben.

Már napokkal ezelőtt ünnepeltek illusztris négyes társulataink. Úgy Hubayék, mint Grünfeldék a kamarazene valóságos gyöngyeit mutatták be. A remek két csellóra irt, valamint a pisztráng-ötös és a G-dúr négyes stílszerü, kitünő interpretalásuknál fogva nem tévesztették el a hatást.

Hogy Türk Rohn báróné és Lichtenstein kisasszony az előadott dalokkal nagy tetszést arattak, az magától értetődik, mert hisz Schubertet dalai teszik ma nagygyá és az utókor előtt halhatatlanná. *(v. f.)*

IRODALOM.

Hatalom. Egy fiatal, mélyen érző leány lelke minden erejével szeret egy brutális, közönséges férfit, a ki nemcsak hogy nem érdemli meg szeretetét, de még cserben is hagyja. Azonban Domokos Attila, ez a marciális szép férfi, a kinek a szenvedélyességénél csak a hiúsága nagyobb, még azt sem engedi meg, hogy a szegény Marianna, úgy a hogy, összefoldozza az életét. — A ki őtet szerette, annak nem szabad utána mást szeretni, sem őt elfeledni, jelenti ki, és párbajban lelövi a Marianne vőlegényét.

És a szegény Marianne, a ki szive mélyében mindig szereti Domokos Attilát, nem mer többet a boldogságra gondolni. Félénk, ijedős, kissé excentrikus leánynyá öregszik, Domokos Attila pedig megházasodik, s a rabiátus, marciális ember a hideg, vézna kis felesége rabszolgája lesz, a ki őt éppenséggel nem szereti. Mikor pedig Domokos Attila tíz év mulva meghal, Marianna föllélekzik! Hiszen most már szabad szeretnie őt, a ki mindig szívének bálványa maradt!

Körülbelül ez a tartalma Pekár Gyula új regényének, mely most jelent meg Singer és Wolfner kiadásában.

A regény tartalmának elmondása azonban nem adhatja vissza azt a művészetet, a melylyel meg van írva. Pekár műveit az erő, a pszihológia, az éles megfigyelés és nyelvezetének színgazdagsága jellemzik.

Azt szokták egyik fő hibájául felróni, hogy ő a szavakkal festeni akar, s ezért gyakran szertelenségekre, izléstelenségre ragadtatja magát.

Ebben a regényében legkevésbbé jut felszínre ez a hibája. Mély poézis, erős, öntudatos, hatalmas írói egyéniség nyilatkozik meg benne, s az a csöndes melánkólia, mely az egész regényen végigvonúl, mint az őszi napsugár, csak még kedvesebb, szívhez szólóbb olvasmánynyá teszik.

—

Négy évszak. A Nemzeti Színház e heti ujdonsága, *Hevesi* József és *Hetényi* Béla *Négy Évszak* című darabja megjelent már könyvalakban is. A darab, amely állandóan van a Nemzeti Színház műsorán, *Singer és Wolfner* könyvkiadóknál jelent meg és ára egy forint.

—

Rudnay Nicolics Sándor költeményei. Tavasznak félretett és gondosan megőrzött virágaiból ősz fejére tett koszorút egy ember, a ki élete javát a közügyeknek szentelte és most, mikor beállott az alkony, ismét visszavágyódik a bűvös erdőbe, a hol rendszerint csak az ifjúság érzi magát otthonosnak. *Rudnay Nicolics* Sándornak hívják azt a poétalelkü embert, a ki kötetében az élettapasztalás leszürődött bölcsessége mellett, az ifjúnak maradt szív szenvedélyes fellobanásait is bemutatja. Akadnak majd, a kik azt mondják, hogy költészetének a formája ósdi, de azok sem tagadhatják, hogy van benne valami különös zamat és illat. Nem válogatta talán elég gondosan, a mit nyujtott, de mikor neki mindegyikhez egy-egy kedves emléke fűződik! Az egész kötetből pedig kiválik az ő ó régi, magyar alakja, nemes egyszerüségében és igaz, meleg érzésével. Ezt látja mindenki, a ki végigolvassa a kötetet, gyönyörködik a jóban, a mit talál és nem kritizálja a kevésbbé jót. A kötetből, a mely Singer és Wolfner kiadásában jelent meg, álljon itt mutatónak a következő verse:

Az én kincsem.

Világ becsülése
Mitsem adhat nékem!
Világ ócsárlása
Mitsem vehet tőlem;
Kebelemben hordom
Tetteim bíráját,
Nyugodt öntudatban
Jóságom jutalmát.
Legbecsesebb kincsem
Lelkemnek nyugalma,
Gazdag lennék ezzel,
Bár semmim sem volna.
Király koronáját
Szerényen viselném,
Koldusnak kenyerét
Büszkeséggel enném.

—

Pásztortüzek. Költemények, írta *Jakab Ödön*. A Franklin-társulat kiadása.

Milyen kevés poétánkra illik rá az a név: magyar költő. A legtöbbnél csak a szavak magyarok ma már; a lélek idegen. A verseik alá odaírhatnának akármilyen idegen hangzású nevet; éppen úgy lehetne az fordítás, akár a szamojédirodalomból is, mint magyar.

Milyen jól esik aztán néha egy-egy igazán romlatlan magyarságú műnek az elolvasása. A hol nemcsak a szavak magyarok, de magyar a lélek is, a mely belőle felénk szól; nincs rajta semmi idegenszerü sallang, egyszerü, hamisítatlan, őszinte, mint a magyar ember eszejárása. Mikor olvassuk, szinte felkiáltunk: — ezt ismerjük, ezt szeretjük, ez a miénk!

Ilyen a Jakab Ödön poézisa.

Nem megy ő a szomszédba semmiért kölcsönkérni. Terem az ő földjén elég virág; magyar földön magyar virág. Igaz, hogy csak olyan egyszerü, üde, illatos kis virág; valami exotikus, délszaki növényt hiában keresünk.

De ezeket az egyszerü kis virágokat mintha egyenesen a szívünk közepébe ültetné bele.

Éppen azért hiában keresünk Jakab Ödönnél világfelforgató eszméket is, nagy szenvedélyei nincsenek. Az a csöndes humor, az a melankolikus akkord, mely végighangzik verses kötetén, nem okoz keserüséget, világfájdalmat, vagy fölháborodást a világrend ellen, hanem csöndes megnyugvást, szelíd békét; szeretetet ébreszt és halk viszhangját elmult szenvedéseknek.

Jakab Ödön poéta a szó legnemesebb értelmében. A ki nem azért dalol, hogy észrevegyék, megdicsérjék, beszéljenek róla, hanem dalol, mert az Isten úgy adta tudnia; nem sokat törődik vele, hallgatják-e vagy nem, de ha a szive túlárad, hát dalba önti.

A *Pásztortüzek* is tele van finom, gyöngéd reflekziókkal, közvetlenséggel és oly mélységes megkapó hangulattal, a mely igazán a szívhez szól.

—

Gyermeknaptár. Pósa bácsi, az *Én Ujságom* szerkesztője, minden esztendőben kedveskedik az ő olvasóinak egy kis naptárral, a melyben szép mesék, szavalásra alkalmas versek és egy csomó hasznos tudnivaló van. Az idei naptár most jelent meg és az Én Ujságom minden olvasója ingyen kapja; a kik a lapot nem járatják, azok ötven krajcárért megszerezhetik.

—

Magyar irók német köntösben. Egy magyar írónő, *Cserhalmi H.* Irén, a kiben két nemzet lelke szólal meg, mindegyik a saját ékes nyelvén, arra vállalkozott, hogy a legkiválóbb magyar poétákból állít

Kalliópe.

I.

A méltóságos osztályfőnök úr zord kedvében ráförmedt az előtte álló hölgyre:

— Mindig mondtam, hogy baj lesz, ha magukat bebocsátják a sajtóirodába. Asszonyféle nem ért a magas politikához, maradjon hát a gyermekszobában meg a konyhában.

— De kérem, osztályfőnök úr, az én multam . . .

— Ej, hagyjon nekem békét a maga multjával! Torkig vagyok vele. Már kisgyermek koromban ki nem állhattam a hősköltemányeket. Valaha hasznosak lehettek, mikor az egyedüli szer voltak, a mi az álmatlanságban szenvedő emberiségnek az álmot szuggerálták, de most . . .

— S Homer? s a trójai háború? — bátorkodott közbeszólni a megleckézett.

— Azok meg éppenséggel nem imponálnak nekem. Tudjuk, a mit tudunk! Hogy Homer úr nem volt egyéb éhenkórász firkásznál valamely ó-görög ujságnál, a ki az egész trójai csetepatét kieszelte, hogy kiadójától előleget zsaroljon. Az egész trójai miskulancia közönséges korcsmai verekedés volt . . .

— Zeuszra mondom, ez már sok! — kiáltott a hölgy és villogó tekintete végigmérte a méltóságos urat, a ki azonban csöppet sem ijedt meg haragos nézésétől. Mégis szelidebb hangon folytatta:

— Nem akarom érzelmeit megsérteni, *Kalliópe* asszonyság, de kénytelen vagyok kijelenteni, hogy nem hősköltemények gyártásara szerződtettük, hanem hogy politikai vezércikkeket írjon a vidéki lapok számára.

— Nos? hát nem feleltem meg mindig kötelességemnek?

— Megfelelt, természetes hogy megfelelt, — gúnyolódott a méltóságos úr, — csak azt ne kérdezze hogyan? Ember legyen a talpán, a ki a maga cikkeit megértse görög és latin szótár segítsége nélkül. Minden második sor egy idézet rég elhúnyt szerzőkből. A mi pedig az utolsó vezércikkét illeti, azt éppenséggel Thukidideszből ollózta.

— Bocsánat, de ha plágiumról van szó, nem én vagyok az, a ki lopott!

— Tán Thukididesz lopott magától? — A méltóságos úr haragos nevetéssel adott méltatlankodásának kifejezést. — Különben is ez mellékes. Másutt van a bibe. Nincs önben egy csepp politikai tapintat. Itt van mindjárt egy vezércikke az idei hadgyakorlatokról. Az ember azt hinné, hogy az ilyesmit könnyü megírni, mert a hadgyakorlatok hasonlítanak, mint egyik kormányprogramm a másikhoz. De Kalliópe ő nagyságán kitör a klasszikus idézetek láza és az egyik tábornokot, éppen azt, a kit megvertek, megtiszteli a *podász okhüsz Akhillesz* jelzővel. A tábornok gonoszat sejt, lefordíttatja a jelzőt egyik nyelvész barátjával és mikor megtudja, hogy elkeresztelték *gyorslábú Akhillesznek*, méltó fölháborodásában provokálni akarja az egész sajtóirodát.

— Hát tehetek én róla, hogy olyan csekély a tábornok klasszikus míveltsége?

— Itt van egy másik cikk. A legutolsó udvari bálról szól. Abban meg éppenséggel megsértette az uralkodó házat. Elnevezte az egyik királyi hercegnőt *ökörszemü Herának* . . . Az isten szerelmeért, hát minden áron azt akarja, hogy sajtópört indítsanak a sajtóiroda ellen?!

— De hisz Hera istennő volt, Zeusz felesége . . .

— Kérem! — türelmetlenkedett a méltóságos ur — önnek úgylátszik fogalma sincs az udvari rangfokozatról. Egy elavult istennő csak nem hasonlítható királyi hercegnőhöz. Remélem, *ezt* csak belátja?

— Belátom, — suttogott mélyen lesujtva a hősköltemény múzsája.

— Így nem mehet tovább. Mától fogva áthelyezem a politikai osztályból a közgazdaságiba. Remélem, hogy ott nem csinál majd zavart.

II.

Két hét múlva megint magához hivatta az osztályfőnök úr Kalliópe asszonyságot. A méltóságos úr ki volt kelve önmagából, szemei szikráztak és ha nem volna sérelmes ilyen magas rangu állami hivatalnokra, azt mondanám, hogy fogait vicsorgatta. Mégis uralkodott magán és csupán ezekkel a szavakkal fogadta a hősköltemény múzsáját:

— A mai naptól fogva megvonom öntől a tenta, papír és az olló kedvezményét. Szóval: ön el van bocsátva.

— Zeuszra, hát mit vétettem megint? — tört ki a keserűség a klasszikus asszonyságból.

— Hogy mit vétett? Semmit, éppen semmit! Csupán azt ajánlotta a nyájas vidéki olvasóknak egyik gazdasági cikkében, hogy kövessék a Grachusok példáját . . . Úgy látszik, önnek sejtelme sincs arról, hogy kik is voltak hát sajátképpen azok a Grachusok.

— Én ne tudnám! Hisz' személyes ismerőseim voltak!

— Annál rosszabb. Mert akkor ön anarkista, dinamit a mindennapi kenyere, a fenálló rend ellen tör és a földfelosztás veszedelmes elvének híve . . . Hódmezővásárhelyen ünnepi körmenetben vitték körül a szocialisták azt az ujságot, a melyben cikke megjelent, Orosházán megválasztotta önt a munkások egyesülete tiszteletbeli tagjának. Mind a két helyen a hideg lelte a szerkesztőt, mikor utólag megtudta, hogy mi van a lapjában. Egy szocialista poéta ódát írt önhöz, a melyben elnevezte a *Grachusok unokájának*.

A klasszikus hölgy kétségbeesetten tördelte kezeit, de nem mert szólni. Beszélt azonban helyette a méltóságos úr:

— Szerencsére, jó ötletem támadt. Azzal ütöttem el a dolgot, hogy kijelentettem egy, illetékes helyről inspirált kis cikkben, hogy az egész csak április tréfa volt.

— Áprilisi tréfa?! — Kalliópe asszony feljajdult és ég felé emelte két kezét — de hisz' ön tönkre tette pályámat. Ki veszi még ezentúl komolyan a hősköltemény múzsáját? Uram, önt az utókor ezért *Herostrates*hez fogja hasonlítani.

— Kikérem magamnak, hogy párhuzamba állítson azzal a közönséges gyujtogatóval! . . . Különben, ha tudni akarja, fittyet hányok az egész utókorra. Én a mostani belügyminiszternek vagyok felelős és nem az utódjának.

III.

A képviselőház karzatai zsúfolásig megteltek. Benn a teremben minden hely el volt foglalva. A miniszterek is mindannyian jelen voltak, mikor felállott az ellenzék ékesszavú vezére és bejelentette a következő

Interpellációt a t. kormányelnökhöz.

I. Van-e tudomása a miniszterelnök úrnak arról, hogy a sajtószabadság megszavazásának dicsőséges negyvenkilencedik esztendőjében hallatlan merénylet történt alkotmányunk eme sarkalatos elve ellen?

II. Van-e tudomása arról, hogy a sajtó egyik munkását, a ki mögött a legdicsőségesebb mult van, megfosztották öreg napjaira a

Tessék piros tojás . . .

mindennapi kenyértől, pusztán csak azért, hogy véleményének a kormány hagyományos szájkosarától függetlenül kifejezést mert adni?

III. S ha van erről tudomása a miniszterelnök úrnak, mit szándékozik tenni, hogy a bürokrata zsarnokság eme áldozatának megadja az elégtételt és ily módon helyreállítsa ismét a megbolygatott erkölcsi világrendet?

Elnök: A miniszterelnök úr azonnal felelni kíván a hozzá intézett interpellációra. (Halljuk! jobbról, élénk mozgás balról és a karzaton.)

A miniszterelnök: Tisztelt Ház! A mélyen tisztelt ellenzék, a mely nem válogat az eszközökben, mikor arról van szó, hogy a kormánynak kellemetlenségeket okozzon, (Helyeslés jobbról, ellenmondás és zúgás balról.) most a legrégibb, hogy úgy fejezzem ki magamat: legkopottabb és legrozsdásabb fegyverét vette elő. Tisztelt képviselőtársam, az ellenzék vezérszónoka bölcsen elhallgatta, hogy ki az az egyén, a kinek személyében állitólag megsértették a sajtószabadságot? Kérdem a t. Házat, hallotta-e már valaha *Kalliópe* nevet? Én legalább csakis a görög hitregetanból ismerem, a hol mint a hősköltemény múzsája szerepel, de egy modern államférfiútól tán még sem kívánhatják, hogy az ott szereplő vegyes társaságot komolyan vegye. Nos hát, ez a Kalliópe nevü személy volna a megsértett sajtószabadság mártirja, a kinek kedvéért kifordult tengelyéből az erkölcsi világrend. (Nevetés jobbról.)

Én, t. Ház, nagyra becsülök minden hivatásos ujságírót és büszke vagyok arrra, ha egy magyar írónak kedvében járhatok. De ennek a kiérdemesült hölgynek nem tolom a szekerét. Mert kenyér kell a népnek és nem hősköltemény. (Viharos tetszés jobbról.)

Mégis, hogy kimutassam jóindulatomat, elhatároztam hogy teszek valamit a tisztelt ellenzék pártfogoltjáért. (A hölgyek a karzaton elérzékenyülve törölgetik szemeiket.)

A kataszterhez nem nevezhetem ki, mert ott már minden állás be van töltve, főispáni állásra sem jelölhetem, mert fájdalom, a női egyenjogosultság még csak egyik minisztertársam resszortjában, a közoktatásügyi miniszterében van foganatosítva. Elhatároztam tehát, hogy kegydíj gyanánt egy dohánytőzsdét meg egy lutrit adományozok neki. (Hosszantartó és lelkes éljenzés, a miniszterelnököt minden oldalról üdvözlik. A Ház egyhangúlag tudomásul veszi válaszát.)

IV.

Kalliópe asszony most sem mondott le végleg az irásról. Jegyzeget i a lutriba rakott számokat és mikor valaki ternót csinál, elkéri életrajzi adatait, hogy hősköltéményebe foglalja azokat. Azonfelül pedig dicsőséges múltja emlékeinek él. A mikor még az istenek is nagy megtiszteltetésnek vették, ha Kalliópe velök foglalkozott és az emberek félistenekké lettek az ő kegyes jóindulatából. Hej dicsőséges kor, hová lettel, mivé lettél?

Valahányszor pedig szivart veszek tőle, ő maga kínál meg hűségesen tűzzel és mikor a kénes gyufa serceg, ábrándosan felsóhajt:

— Szegény Prometeusz! ott voltam mellette akkor is, mikor az égi tüzet lopta. Ha sejtette volna, hogy azt egykor így gyártják, bizonyára nem tűz össze miatta Zeuszszal és az Olymp összes isteneivel.

IGRIC.

Uj Idők 1897. III. 17.

Helén. Az *Uj Idők* számára rajzolta *Linek* Lajos.

1897. III. 5.

szíve, lelke. A hit édes ihlete megszállotta egész valóját, végigpezsdült ereiben a szeretet melege s agyában biztos tudatként támadt a gondolat, hogy a holnap jobb lesz a mánál s minden óra közelebb visz az égi eszmény megvalósulásához, melynek neve remény.

Eddig folyvást az égre emelte tekintetét, most a nagy ajándék örömét — úgy érzé — meg kell osztania az egyetlennel, a ki a halandó világban hozzá hasonló. Ujjongva fordult meg s kereste Évát.

Éva aludt.

Gyönge lényét kimerítette a borzalmas éj; megtört, kifáradt, összeroskadt a gyötrődésben; a földön elterülve szunnyadott, — már halandó ember volt egészen.

Habtestét beeste a harmat, mely a mint megmozdult, kristály-gyöngyökben pergett le róla; aranyhajából szinte szikrákat hányt ki a napsugár: szép volt.

Dobogó szívvel riadt fel az Ádám hívó szavára s zavartan kezdte rendezni fürteit.

— Mi az Ádám? Miért költesz föl, édes jó uram? A paradicsom álmomban megint a mienk volt s kis szárnyatlan angyalok gügyögtek benne . . .

Elállt ajkán a szó s a mint szemérmesen pírult, arcának rózsáitól egy fokkal pirosabb lett a hajnal színe. Kezdett már lassan szépülni a világ.

— Hálát adni a nagy istennek, ide, mellém, Éva! — szólt Ádám átszellemülve s térdre hullott.

— A jövő hát a mienk! De óh atyám, jóságod telhetetlenné tesz. Engedd, hogy elmondjam, a mit még gondolok.

— Az ég most nyitva van, fiam; kérj, de vigyázz: a lelkedre gondolj. Ez az utolsó kérés, a mit teljesítek.

Fent, az úszó felhők fölött mérhetetlen messzeségben, röpülő angyalok serege lepte el a megnyílt ég határát s az áhitat melodiájával hangzott le ajkokról a menyországi figyelmeztetés: *a lelkedre gondolj!*

A földön egyszerre elcsöndesült minden; a fák lombjai sem sóhajtottak; lélekzetüket visszafojtva lesték a szót, mely után a nagy megváltásig hiába lészen a földön minden új kívánság.

És Ádám elkezdett beszélni:

— Az elvesztett paradicsom sok kincse közül most nincs a földön egy sem. Magamnak kell kiásnom, kinevelnem a földből, a mi benne jó; az én kezem fogja majd széppé tenni rajta, a minek szépítéséhez elég a gyarló emberi erő. A verejtéket, melyet a munkában izzadok, már érzem arcomon, de ez nem fáj nekem; a szépség s jóság csak annál édesebb lesz, ha az égi hatalom után magamnak köszönöm. Hanem a boldog megelégedés érzetét, a mi paradicsommá tette a paradicsomot, nem látom sehol, én istenem! — Az az idő, a mikor mindenben, a mi környezett, a tökéletesség képe tükröződött, s nem volt egy hang, egy mozdulat, a mire örömmel nem mondtam: jól van így! — elmult már örökre; most jön a változás, tévelygés, tapogatódzás labirintja, a melyben örök remegésem a bizonytalan siker.

Ha terv érik majd meg bennem, gyötörni fog folyvást a félelem, hogy hátha téves úton járok? Ha eljutok egy pontra, melyet a messzeségből ragyogónak láttam: mi biztosít, hogy nem csupa visszfény lesz, a mit ott találok s új messzeségben villan fel újra a csalóka fény, a mely talán megint csak úgy *látszik* igazinak?! . . . A valóság rideg határa, mindig lever majd, el fog csüggeszteni s a hányszor megdobban a szívem, hogy buzdítson lelkesedésre: petyhüdt szárnyakkal hullok rögtömből vissza, mert jól tudom, hogy abban sem lelek boldogságot, a mi egy percig boldogságot igér.

Hitet adtál uram, de az csak te rád gondolva fog feltámadni bennem; reménységgel töltéd meg szívemet, de a reménység útja hosszu s ki tudja, *én* eljutok-e oda, a hol a vége van, csak egy korty hűs ital a szomju utasnak, a ki az élet robotjában száz törekvése közt meg-megállapodik.

Segíts ki uram ebből a bajból! adj egy talizmánt, a mely utat mutasson a boldog megnyugváshoz. Csak most hallgass meg s én megadással indulok el kitűzött útamon; elviselem a terhet szívesen, a melyet rám mértél s a melynek hordásában lesz majd segítségem! Ugy-e, Éva?! . . .

Még látta Ádám, mikor a válaszért visszafordult, hogy mint fog el asszonya egy fényes bogarat, mely éppen arra repült s aztán a díszes foglyot smaragdékszerként tűzi haja közé.

— Születni fognak neki a segítségek, Uram; hallgasd meg őt, kérlek! — esdett szelid alázatossággal a nő.

A fákon s bokrokon halkan tapsoltak a remegő levelek; mintha melegebben sütött volna a nap s olvadni kezdett volna a jég a glecsereken: a tenyészet és a szaporodás reménysége megillette az egész világot.

Az isten hallotta az embert, a vergődőt és aggályokkal küzdőt s megsajnálta. Látta a következő küzdelmes ezredéveket, egészen addig, a míg el fogja küldeni szent fiát, hogy megváltsa az ember bűnét; s a mint a Golgotha feltünt előtte: a fájdalom két könycsepje hullott le szeméből.

Az egyik Ádámra, a másik Évára.

Zsolozsma halk szózata áradt le még egy pillanatig a magasságból, az angyalok kara zengedezte: — beteljesül! . . . beteljesül! . . .

Egy szó dörgött végig a mindenségen, az Isten mondta:

Ámen.

*

A paradicsomból kiűzött emberek némán, lesújtva és mégis gyönyörben úszva állottak a mosolygó ég alatt; egy-egy kis szivárványkoszoru vette körül őket: a felhő, melyben a szivárvány támadt, az isten könyéből született.

A szent ködök beszivárogtak minden ízökbe, elborították szívöket, át meg átjárták agyvelejöket.

S attól vergődő szívök megnyugodott, aggódó elméjök megvigasztalódott.

Nem látták többé elérhetetlennek a célt s nem érezték nehéznek az igát, a mely pedig már ott volt vállokon.

Ádám megfeszítette izmait s vidáman, jó kedvvel fogott hozzá, hogy megművelje a kenyéradó földet; Éva dalolt s elindult füzfavesszőt szedni, hogy megfonja belőle az első bölcsőt.

S mikor a két ember halálra fáradtan bujt össze este, hogy a csillagos éggel takarózva álmodjék édes álmokat: boldog volt mind a kettő, hogy egész nap dolgozott s munkájának eredményét látta.

. . . S aztán jöttek a fiak, unokák, dédunokák.

Mindnek jutott az Isten könyének megoszló párájából s a ki keresi, ma is megtalálja az aranysugárral áttört fátyolt, mely e párából támad s a mely alatt minden ember a maga sorsát látja a legjobbnak.

A narkózis jubileuma.

Az operáló-terem keréken járó ajtaját széttolják és begördül szomoru terhével a keskeny betegágy, szorosan a műtőasztal mellé. Ügyes szolgakezek átemelik a lesoványodott, rémült tekintetü beteget a viaszkos lepedővel borított asztalra és az amfiteatrum-szerűleg emelkedő padsorokban ülő orvosnövendékek szeme kíváncsi érdeklődéssel méregeti a mai operáció *tárgyá*-t. A széles, nagy ablakon teljes árban ömlik a világosság, meleg színbe vonva a félelmes termet, — megragyogtatja a fényes műszereket, a padozat márványos kockáit és elárulja annak a szegény emberi lénynek a remegését, a ki hanyatt fekszik a terem közepén álló asztalon és a kiről a reszketés csaknem ledobja a lepelt, melyet éles szögekben emelnek ki lesoványodott tagjai. Hogy remegjen, sok oka van reá. Míg fülébe hat a professzor előadása, a ki nyugodtan magyarázza növendékeinek, hogy a beteg egyik lábának bokájába tuberkulozisbacillusok fészkelték be magukat és hogy ezt a lábát el kell távolítani, ha meg akarjuk menteni az életét, – szemei a ragyogó késeket, az éles fűrészt és a nehéz vésőket látják, melyek szép rendben ott sorakoznak előtte, a duruzsoló gőzfertőtelenítő szomszédságában. Mert az orvosi tudomány humánus, de az orvosok nem mindig azok. Kirakják a beteg elé a szerszámokat, melyekkel testét vágni fogják és nem gondolnak arra, a fájdalmak mily intenziv képét támasztja ez a látvány a beteg lelkében.

Mentségök, hogy ezekből a fájdalmakból a valóságban a beteg semmit sem fog érezni. Íme, az asszisztensek már megnézték a pupilláit, meghallgatták a szívverést és kimondták, hogy a beteg narkotizálásának semmi sem áll útjában. Vattával kitöltött kis drótkosarat borítanak az arcára és a míg az egyik segéd a kezét tartja, hogy az érlökést ellenőrizze, a másik a fejénél áll és a barnás üvegből lassan csöppenti a klorofórmot a vattás kosárba. A beteg számlál: egy, kettő, három . . ., a remegés mindjobban szűnik, a hang mélyről jön, tompán hangzik, a számlálás nehezen megy, végre egészen megszűnik — a beteg elaludt és az operáció megkezdhető. Gyors villanással vág a kés az élő húsba, acélcsipeszek szorítják össze az átvágott ereket, reszelő hangon hatol a fűrész a csontba; de a beteg meg se moccan. Lelke másutt jár és a fájdalomból mitsem érez . . . Az operációnak már vége van, a levágott lábat tányérra téve körbe adják az orvosnövendékek között, a csonka lábszár bőrét összevarrták, bekötözték és mikor mindennel végeztek, fölkeltik a beteget. Révedező tekintetét úgy jártatja a körülötte állókon, mint a ki mély álomból ébredt és a kérdésre, hogy érzett-e valamit? — tagadó fejrázással válaszol. A betegágy újra begördül, a megoperált embert ráteszik és elviszik. Megmentették, a nélkül, hogy bármi fájdalommal fizetett volna a megváltásért.

Ez a *mai* operációk tipikus lefolyása. Mily más volt egy félszázad előtt! A fájdalom mily szörnyü kiáltásai töltötték be a szomoru termet, a kínok mily óriási szenvedéseit kellett a betegnek elviselni, a ki alávetette magát a műtétnek! A testi szenvedés látása hat reánk legszörnyűbben és a ki végignézett egy olyan operációt, melynél nem lehetett a narkózist alkalmazni, sohasem felejti el azokat a nyögésbe fuló jajkiáltásokat, melyek összeszorították az ő szivét is . . . Egy félszázad előtt minden operáció ilyen volt, ma csak ritkán fordul elő. Hogy így van, azt az emberiség a narkózisnak köszönheti, melynek ötvenéves jubileumát a napokban ülte meg az orvosi tudomány, noha ez nem annyira az orvosok, mint inkább a szenvedő emberiség ünnepe volt.

*

Ötven évvel ezelőtt alkalmazták először a narkózist sebészi műtéteknél; félszázadja, hogy sikerült megtalálni a módot, mint szorítsák ki a fájdalmat a kések munkájából. A fölfedezés dicsősége *Jackson* amerikai tanár nevéhez fűződik, de a hírnév, mint annyiszor, ez esetben sem jutott annak az osztályrészeül, a ki megérdemelte. Az érzéketlenné tevéssel nem Jackson próbálkozott meg először és nem ő volt az első abban sem, hogy az éterhez folyamodott, mint a fájdalom ellenszeréhez.

Az eszme, hogy a műtétek fájdalmát száműzzék vagy legalább csökkentsék, oly régi, mint maga a sebészet. *Hippokratesz*-től *Mesmer*-ig sokan fáradoztak azon, hogy az operációkat fájdalomtalanná tegyék; de sikertelenül. *Van Helmont* az ópiumhoz fordult segítségért, mások az alkohol mámorával akarták enyhíteni a kínt, *Bardrop* eret vágott, hogy csökkentse az érzésképességet, *Cloquet* delejezéssel akarta ezt elérni; de hiába. Az eredmény vagy teljesen elmaradt, vagy csak tökéletlen volt.

Az első igazi vívmány *Humphry Davy* fölfedezése volt. Ez az univerzális természettudós, a ki oly nagy emléket állított magának a tudomány történetében, 1799-ben fölfedezte az úgynevezett kéjgázt. Véletlenül szívta a tüdejébe és csudálatos jókedve támadt tőle. Ez azt a gondolatot keltette benne, hogy a kéjgáz kitünő ellensúlyozója lehet a fájdalomérzésnek. Próbát tett. Kéjgázt lehelt be és azután kihuzatta egyik fogát, — nem érzett semmit. Ez a foghúzás azonban nem úgy döntött a kéjgáz sorsa fölött, mint Davy kívánta. Ő azt ajánlotta, hogy tegyenek vele kísérletet a nagy sebészi műtéteknél, de ebből nem lett semmi. A kéjgázt lefoglalták a fogorvosok és a sebészek ügyet sem vetettek reá. Csak az egy Horace *Wells*, a ki különben szintén fogorvos volt, tett vele kísérletet 1844-ben a bosztoni egyetem egyik kórtermében; de — miért, miért nem? — a kisérlet nem sikerült, a beteg, a kit kéjgázzal elkábítottak, az operáció közben felébredt és Wells-t a hallgatók kifütyölték.

Két év múlva azután fölfedezték az éternarkózist. 1846 végén történt, hogy Jackson-nek, a bosztoni egyetem fiziológia tanárának a laboratóriumába bekopogtatott *Morton* bosztoni fogorvos és tanácsot kért a professzortól, mit csináljon, hogy egy páciensének kihúzhassa a fogát. A páciensnek ugyanis nagyon fáj a foga, de még jobban fél a foghúzás fájdalmától. Mindennap eljön hozzá, de mihelyt a fogóval feléje nyúl, összeszorítja az ajkát és nem engedi a fogát kihuzatni. Jackson nem tudott mit tanácsolni és Morton már menőben volt, mikor a tanár, hogy mégis valamit mondjon neki, visszahívta és azt tanácsolta, hogy öntsön néhány csöpp kénétert zsebkendőre, tartsa páciensének szája elé, egy-két perc mulva teljesen érzéketlen lesz. Morton szót fogadott és a foghúzás minden fájdalom nélkül, könnyen sikerült.

Az éter érzéstelenítő tulajdonságát Jackson önmagán tapasztalta. Egy kisérlet után klórgáz jutott a torkába. Hogy e mérgező gáz hatását enyhítse, Jackson étert lélegzett, úgy okoskodva, hogy az éter a klórral a kevésbé veszélyes étilkloriddá egyesül. Ámde még más is történt, mint a mire számított. Az érzési szférában valósággal bénulást szenvedett és csak néhány óra múlva nyerte vissza érző képességét.

A saját tapasztalata és Morton kisérletének a sikere arra ösztönözte Jacksont, hogy immár a sebészetben is tegyen próbát az éter-narkózissal. *Warren*, kórházi sebész hajlandónak is mutatkozott és az 1846-ik év végén végrehajtotta az első operációt, melynél étert alkalmaztak. Az operáció pompásan sikerült és a narkózis megkezdte hódító útját a világ körül. Európában először *Lister* alkalmazta műtétnél az éternarkozist, még a fölfedezés évében, Londonban, december 22-én.

Egy évvel később versenytársa támadt az éternek: a klorofórm, melyet egy edinburgi szülész: *Simpson* alkalmazott először, mint narkótikumot, — 1847 novemberében. A két narkotizáló szer azóta még mindig harcban van egymással. Az orvosok egyik tábora az éterre esküszik, a másik a klorofórmot használja. A kizárólagos igazság nincs egyiknek a birtokában sem. Vannak esetek, mikor nem szabad a klorofórmot használni és csak az éter

tehet jó szolgálatot, más esetekben viszont az éter okozna romlást és a klorofórm segít. Hogy mikor van jelen ez az eset és mikor a másik, annak a megállapítása roppant fínom diagnosztizálást igényel, néha teljes lehetetlen, — nem csoda, ha a narkózis néha a helyett, hogy az életet védené, halált okoz. Csak nemrég járta be a lapokat egy ilyen esetnek a híre; de ezzel szemben hány száz meg száz ember menekült meg az operáció szenvedéseitől! Ám a gyógyultakról csak a kórház naplói emlékeznek meg, a hírlapok nem. A közönségnek az a része, a mely bizalmatlan a narkózissal szemben, ezekre a hírlapi közleményekre támaszkodik, az orvosok azonban a kórházi tapasztalatok nagy tömegére hivatkoznak és közelebb járnak az igazsághoz, ha a narkózis mellett foglalnak állást.

*

Az éter-narkózis, mely annyi gyönge szervezetü embernek teszi lehetővé az operációk kibirását és a mely oly sok szenvedőt kimélt meg még rettenetesebb fájdalmaktól, — a fölfedezőknek nem hozott szerencsét. Sőt ellenkezőleg, mintha a sors haragja engesztelő áldozatot követelt volna, a miért annyi emberélet menekül meg a szenvedések alól, mindazok, a kik az éternarkózis fölfedezésében résztvettek, szomorúan végezték pályafutásokat.

Az első áldozat Wells volt. Mikor a bosztoni kudarc után két évvel hírét vette az éternarkózis fölfedezésének, összeszedte néhány tallérját és Párisba utazott, hogy az elsőbbséget magának követelje, Ő volt az, mondta, a ki a narkózist sebészeti célokra alkalmazni akarta; hogy micsoda anyaggal narkotizált, az nem jön számításba. Fődolog az eszme, az anyag közömbös. A párisi akadémia azonban nem fogadta el ezt az érvelést és Wells, másodszor is kudarcot szenvedve, visszatért Amerikába, hol a nyomor és a kétségbeesés öngyilkosságba kergették. Fölvágta az ereit és hogy ne érezzen fájdalmat, éterrel narkotizálta magát.

Nem volt több szerencséje se Jackson-nek, se Morton-nak. Miután évekig veszekedtek egymással, hogy kit illet meg az éternarkózis fölfedezésének dicsősége, mindketten teljesen tönkrejutottak. Jackson megőrült, Morton pedig a legnagyobb nyomorban fejezte be életét. Az elkésett dicsőségért, a mely most megoszlik közöttük, valamennyien nagy árt fizettek.

S. E.

A legifjabb Gyurkovics-lány.

Uj Idők 1897. III. 1. sz.

Tájékoztató.

Karácson szent napján tudván, hogy az új év első napjáig már nem lesz szerencsénk: üdvözöljük kedves olvasóinkat.

A harmadik esztendő ez, a melyet így együtt megéltünk, nem nagy idő, de mi a meleg összetartozandóság érzésével vagyunk önök iránt és kedvünk, önöknek írni, képes ujságot szerkeszteni mind nagyobb. És azzal a reménynyel biztatjuk magunkat, hogy kedvünkkel és törekvéseinkkel szemben az olvasó sem marad hidegen. Mi azt tapasztaljuk, sőt úgy mondják mások is, hogy az igazán művelt magyar közönség velünk van.

Ha eddig így kitartottunk együtt, ezentúl bizonyára még inkább együtt maradunk. Az *Uj Idők*-nek most már van módja minden nagyszabású és érdekes terve körösztülvitelére. Az új évfolyamból látni fogják, hogy immár teljesen megerősödtünk. Képeink dolgában különösen nagy reformok készülnek, több lesz ezentúl, de rossz kivitelü egy sem. Rendszeresítjük a különálló képmellékleteket és az év folyamán többször csatolunk külön ilyen mellékletet az *Uj Idők*-höz. Így mindjárt ehhez a karácsoni számhoz is.

A lap olvasnivalói körül nem igérünk felforgató reformokat. Rendes íróink olyanok, hogy azoknál jobb magyar írók nincsenek. Vigyázni fogunk azonban arra, ha új tehetségeket látnánk felbukkani; keressük, fölfedezzük és a laphoz csatoljuk ezeket. Ezenfelül — úgy gondoljuk — hogy az *Uj Idők* szórakoztató és ismeretterjesztő részét ki kell bővítenünk. A nagyobb szabásu szépirodalmi olvasmányokat mint eddig, ezután is javarészt a szerkesztő *Herczeg* Ferenc és két főmunkatársa: *Mikszáth* Kálmán és *Bródy* Sándor írja.

Herczeg Ferenc új regénye: Egy leány története. már ebben a számban megkezdődik. Ugyancsak most kezdjük meg Coppée új regényének, *A bűnösnek* közlését.

Rendes munkatársaink sorában, azok élére sikerült megnyernünk irodalmunk egy nagy büszkeségét: *Dóczi* Lajost. Állandó belső munkatársaink: Lyka Károly, Pósa Lajos, Sebők Zsigmond, Tábori Róbert, Tutsek Anna. Rendes rajzolóink: Baditz Ottó, Linek Lajos, Neogrády Antal, Pataky László. Ezeken kívül állandó összeköttetésünk, részben szerződéses viszonyban állunk az egész magyar festővilággal, annak a javával.

Az esztendő megújulásával kapják meg olvasóink

A Gyurkovics-lányok színes képét,

a mely most már teljesen *elkészült* és annak mintapéldányai ujév napján láthatók Magyarország összes könyvesboltjaiban. Az a sok ezer példány, a mely az *Uj Idők* olvasói számára készült, e napokban megérkezik külföldről és *januárius elején* már a szétküldését is egész bizonyosan megkezdhetjük, úgy, hogy január második hetében minden olvasónk birtokában lesz a különösen sikerült festménynek. A hosszú — hibánkon kívül való várakozásért — talán kárpótolni fogja önöket a kép kedves és elegáns volta. A külön hozzája készült keretek rajzáról és ennek megszerzési módozatairól más helyen referálunk. Magát a képet, természetesen, minden előfizetőnk megkapja, a mint jeleztük volt, ingyért.

A mostani számunkra külön is felhívjuk szíves figyelmüket. Ez ünnepi számhoz még külön két ünnepi füzetet mellékelünk ingyen. Olvasóink gyermekei számára két gazdag irodalmi karácsonyfát, Az Én Újságom és a Magyar Lányok karácsonyi példányait.

Kérjük szépen az olvasó jóakaratu érdeklődését.

A szerkesztőség.

A jégen. Neogrády Antal a modern élet rajzolója. A mai társadalom alakjait veti ügyes kézzel papírra. Derüs, vidám képei, a melyekben annyi élet, annyi frisseség van, mindig egy-egy kedves vidám jelenetet örökítenek meg, a legutolsó divat szerint öltözött ismerőseink köréből. A drámai szituációkat, nagyobb koncepciókat, hatást kereső szomoru jeleneteket nem igen szereti. Egyszerü mindig és igaz. A mit fest, az a mai élet, de annak előkelő és napsugaras része.

Ebben a képében is, melyet mai számunkban mutatunk be olvasóinknak, az előkelő világ, a szalon elegáns alakjait vezeti elénk — a városligeti jégen . . .

Ezek a vidám, jókedvü emberek, a kik az utcára és egymás társaságába csakis a mosolyt viszik, a szomoruságot, gondot otthon hagyják! Milyen boldogan, milyen vidáman siklanak végig a fényes sima jégtükrön! Egyik-másik kisasszony kedves kis sikoltással csücsül le — akarata ellenére; dehogy búsul érte, hiszen abban a pillanatban ott terem a mentő, a segítő, erős kéz. Annál kellemesebb aztán arra támaszkodva folytatni tovább a körözést, a villamos lámpák fénye s a zene vidám hangjai mellett.

—

Szent Cecilia. A ki kitalálta a keresztény zsolozsmák búgó hangszerét, az orgona-instrumentumot, annak a szent leányzónak képét festette meg *Knopp* Imre. Rafáel óta sokan próbálkoztak meg ezzel a tárgygyal, magyar kép azonban, azt hisszük, még nem termett róla. Azért ime itt adjuk képét ennek a festménynek, mely a millenáris tárlaton díjat kapott. Most pedig ott láthatja az eredetijét a közönség a városligeti új műcsarnok termeiben, azok közt a képek közt, a melyeket az állam megvásárolt az új szépművészeti múzeum számára.

—

Babamustra. Eleven nagy babák nézik az utcáról a kis babákat, a mik ott heverésznek színes, tarka egyvelegben a bolt kirakatában. Mennyi szelíd vágyakozás kél a csöppnyi kis szívecskékben ennek a sok tündéri dolognak láttára! Csupa kis Tantalusz ez, a kinek egyéb kívánsága sincs ebben a percben, minthogy a kirakatnak ez a nagy üvegtáblája hirtelen lesülyedjen a földbe és semmi se válassza el őket ettől a sok csudadologtól. És ha volnának Babatündérek ezen a világon, hát bizonyára megtörténnék ez a szolid kis csoda, mert hisz milyen Babatündér tudna ellentállani ennyi kis szív vágyakozásának?

—

A Gyurkovics-lányok képe.

Hétszáz fiatal lány társaságában írom e jegyzetet a Gyurkovics-lányok képéről. A szerkesztőség termében száz kép függ a falon, fekszik az asztalokon, támaszkodik különféle bútordarabokhoz. És e képek mindegyikén hét mosolygós fiatal leány. A Gyurkovics-lányok ezek, a kik ugyancsak sokáig öltözködtek, egy kissé — ugy-e? — el is úntuk már várni, de ime, lássák, érdemes volt, a hölgyek ugyancsak csinosak lettek s nem csoda, hogy olyan könnyen csináltak parthiet.

Ezek itt körülöttem a mintapéldányok, holnap már mennek országgá, a nagyobb könyvesboltokba, hogy jelentsék sok-sok ezer testvéreik közel való megérkezését.

Nekem pedig az a súlyos kötelesség jutott, hogy a képet, szalonok, leány-szobák, ebédlők, sőt férfi-szobák e hivatásos díszét most megkritizáljam. De a bájos leányfejek százai mosolyognak rám, hizelegve, kacérul, fenyegetődzve: próbáld, merjed! Valóban, ezt a képet nem lehet megműbírálni, hogyan a mikor a szemembe nevet: Sárika, Ella, Katinka, Terka, Líza, Mici, sőt Klárika is. A Gyurkovics-mama pedig, — a ki igen helyesen — nem gardirozza őket e képen, az árnyékból, a háttérből, képzeletben, csak egy ujját emeli föl és csak azt mondja: no, no!

Linek Lajosnak pompásan sikerült Herczeg Ferencnek a magyar köztudatban immár élő alakjait, kedves és közeli ismerőseinket, ragyogó színekkel megörökíteni. Valami nagy igényekkel nem lép föl a Linek festménye, bizony nem nagyszabású történelmi tabló, nem *grand art* csak rendkívül elegáns, friss és életteljes, jó nézni, főképpen abban a keretben, a melyet az Uj Idők kiadói külön rajzoltattak és csináltattak hozzá.

Az én kritikám ez: nagyon, nagyon örülök annak, hogy egy magyar író alakját megfestette egy magyar festő és hogy ez most jó darab időre háttérbe szorítja a külföldi tárgyú és idegen olaj- és másféle színnyomatokat. De különösen annak örvendek, hogy egy magyar képes lap — az Uj Idők — abban a kellemes helyzetben van, hogy a képpel ingyért kedveskedhetik hű olvasóinak.

B.

A Gyurkovics-lányok képe.

Hosszukás alaku, 31 cm. magas, 76 cm. széles. Az *Uj Idők* minden előfizetője, jól begöngyölve, postán, bérmentes küldéssel — a mint már megírtuk volt — január második hetéig megkapja.

A kiadóhivatal külön keretet rajzoltatott és csináltatott, a melyek pompásan sikerültek, igen stílszerüek és szépek. Kicsinyített rajzukat itt láthatja az olvasó. Anyaguk:

Természetes *amerikai diófa*, — nagyon ajánljuk — bronz koszorúval. Ugyan-e mintára valódi *mahagonifából* is készült nehány száz darab.

Ezeket a kereteket előállítási áron, darabonkint *nyolc* forintért diófából, míg a mahagonifából készülteket *kilenc* forintért adjuk.

Természetes, hogy ezekben legszebben hat a kép, de azért egyszerübb és kevésbbé fínom, tehát olcsóbb keretben — a melyet akármely aranyozónál vagy rámakereskedőnél is meglehet szerezni — sem veszti el a hatását. Azonban mindenkinek jó szívvel ajáljuk, hogy maradjon annál a genrenél, a melyet mi rajzoltattunk, annál is inkább, mivel egyenkint megrendelve, a legközönségesebb keret sem kerül sokkal kevesebbe. — Ha a mi mintánkat méltóztatnak kívánni, úgy azt az előállítási költség előleges beküldése után bérmentve küldjük meg.

Kérjük szépen azokat, a kik e keretre reflektálnak, lehetőleg azonnal értesítsenek bennünket, hogy a képet már bekeretelve küldhessük meg. A kiknek e keretre most nincs szükségük, de passe-partout, elegáns papir rámát szeretnének a képhez, ilyennel is szolgálhatunk.

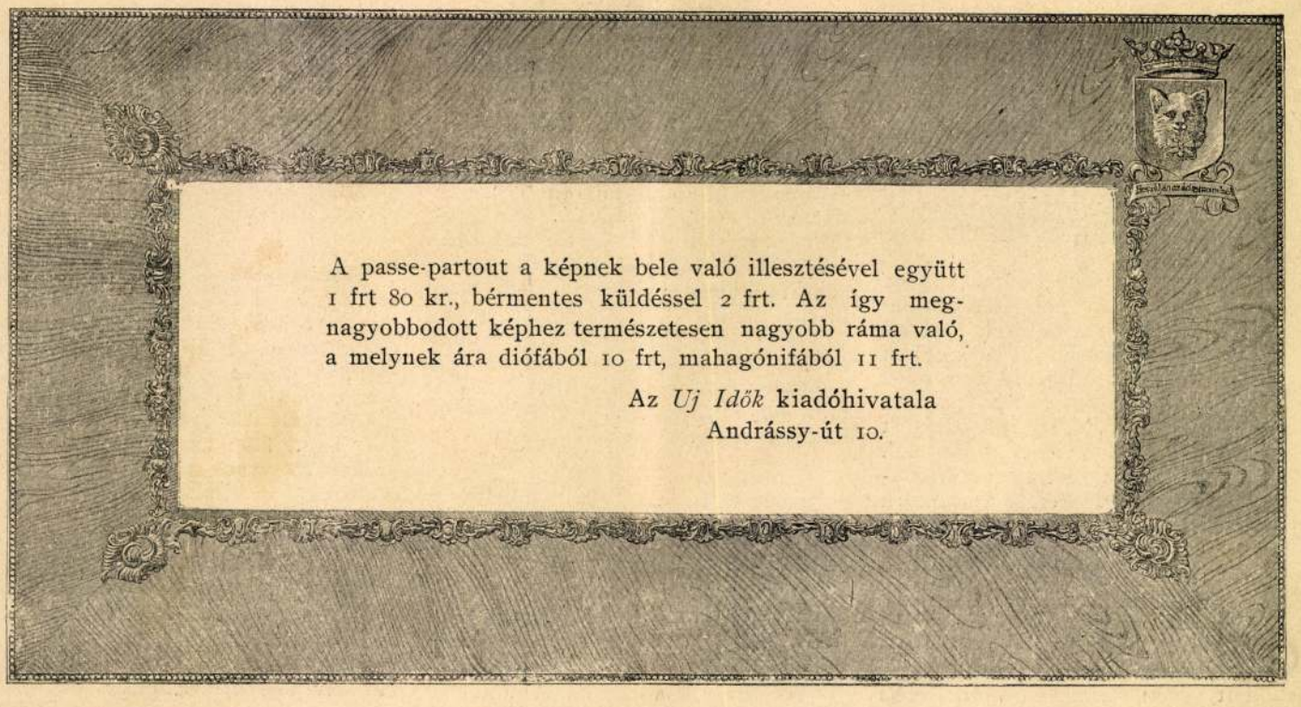

A kép keretének rajza.

Uj Idők 1897. III. 1.

Az *Uj Idők* számára rajzolta *Linek Lajos*.

Érdekes olvasmány.

Szellemidézés.

Tíz esztendeje körülbelül, hogy *Rudolf* trónörökös leleplezte a negyedik dimenzió egyik utazó ágensét, *Bastien* urat. Az eset akkortájban óriási feltünést keltett arisztokrata és nem-arisztokrata körökben, de különösen az elsőkben. Mert a legfelsőbb tízezrek között sokkal inkább hisznek a szellemekben, a *surnaturel*-ben egyáltalában, mint lejebb, a hol a mindennapi élet prózája meglehetősen elkoptatja az idegek finomságait. Tudvalevő pedig, hogy a szellemidézéshez az erős hiten kívül finom idegek is kellenek.

Bastien, a mikor rajtakapták a turpisságon, azt mondotta volt egy nagynevü osztrák arisztokratának:

— Uram, a szellemek bosszút fognak állani azért, hogy engem, a ki őket képviselem, olyannyira megsértettek . . .

S mikor a trónörökös meghalt, mikor Szalvátor János királyi herceg, a ki segítségére volt Bastien leleplezésében, eltünt, a bécsi főúri szalonokban szájrulszájra szállt a mondás:

— Ime, a szellemek boszúja!

Úgy látszik, mintha a negyedik dimenzióbeliek már megelégelték volna az önkéntes számüzetést, mert ismét elküldik hozzánk utazóágenseiket. A szellemidézés újból divatba jött Bécsben és Budapesten. Minden héten egy-két seance a főúri szalonokban. A médium, a ki őket először megszólaltatta, egy olasz volt, de azóta számos hazai médium is akadt, a mi csak örvendetes lehet a honi ipar fejlesztésének szempontjából. Akadnak ugyan kételkedők is nagy számmal és csak a mult héten történt, hogy egy parlamenti tekintély, mikor Sokratest megszólaltatták előtte — nem a nemzeti színházban, hanem egy előkelő szalonban — és nyomban az athéni bölcs után Descartes, Newton és Galilei is speecheltek, csípősen megjegyezte:

— Szellemeket látok, de szellemet nem.

Hanem a nagy többségben erős a hit és — a kíváncsiság. Báthory Erzsébetet megkérdezték, igaz-e, hogy a szüzek vérében fürdött, II. Rákóczy Ferenctől, ő volt-e a *Repülj fecském* szerzője? Mind a kettő kielégítő választ adott. Sőt úgy látszik, hogy a negyedik dimenzióban a klasszikus nyelveket is tanítják, mert mikor *Konti* József a napokban édesatyja szelleméhez több kérdést intézett, a szellem megsokalta végre a kíváncsi kérdéseket és noha életében csak lengyelül beszélt, ez egyszer türelmetlenül odavágta:

— Jam satis, asine!

Hentaller Lajos is tud egy dalt a szellemidézésről. Ő, a ki erősen kételkedik a negyedik dimenzió csudái-

Uj Idők 189 f. III. 3 n.

Tovább mentünk dél felé, fekete alagutakon keresztül, halmos, lankás vidékeken, a hol éppen bevonta lankadó kelyhét a sáfránvirág. Aztán hegyek közé jutottunk, melyek kopasz szikláin összetört várak sötétlettek, aztán lejöttünk egy nagy szomorú pusztaságra, a hol élő füvet, élő embert nem látni, csak a mint elébbre jutottunk, hát ime: a látóhatáron egy nagy gyöngyház-színü buborék, a mi egyszerre csak ragyogni kezdett a napsugár megérkeztekor... A szent-Péter-templom, Rómában.

Talán itt fészkel a napsugár?

Óh nem, ez kegyetlen, hideg fészek tél idején. Van egy barbár szél, mely naponkint délben benyargal Róma utcái közé, a *tramontano*, ez besüvít ablakon ajtón, beléfészkeli magát az öltözet redőibe, kimar és megdideregtet. Rómából tehát hamarosan tovább vándoroltunk, mert ez nem jó helye a napsugárnak.

Szaladtunk délre, még délebbre. Hajdani nagy építmények romjai közt, egy ősi, márványból csinált temető mellett, nagy rónákon át, melyeken itt-ott látni egy-egy kivert bivalyt; azután láttunk messzire elfutó veres építményeket, gólyalábokon, sok-sok kilométernyi sorban: régi vízvezetékek maradványait. Azután egyre langyosabb lett a világ. Az útszélen látni lehetett egy-egy eltévedt áloét, nagyfülü kaktuszt érett piros uborkagyümölcscsel, majd egész pinia-erdőket, narancskerteket és sok-sok mívelt földet. Végre telizöld pompában nyílt meg előttünk a sok kert, kerítés helyett csupa tüskés kaktuszszal körülültetve, a sötét lombokból felénk világítottak a narancsok és citromok, miket hamarosan sorra csókolt a napsugár. Végre egyszeribe előttünk feküdt a földre terített ég: síma kék tenger, mellékén ezer meg ezer keskeny, magas, színes ház, odaát pedig egy óriási piramis, lila köpenyben, füstölgő tetővel: a Vezúv.

— Itt maradunk egy ideig, Nápolyban, szólt a napsugár.

Megültünk tehát Nápolyban, végignéztük, a mint surran a sok fehér vitorla az azurszínü tengersíkon, bejártuk a kikötőt, a melyben a nagy fekete hajók testei lustán hevertek, majdnem olyan lustán, mint a kikötő ődöngő, rongyos, de jókedvü népe. A napsugár megmelengette mind ezt a sok naplopót, a kik harmonika meg mandolin mellett rákezdtek gyönyörü nótáikra és énekeltek, utcán, korcsmában, lebujban meg zugolyokban reggeltől estig.

A napsugárnak meg van az a hatalma, hogy magához vonzza az embereket. Nápolyt elöntötte mindenfelől az emberár, vasúton és hajón tódultak idefelé, megszállták mind a hoteleket és a magasba nyúló kis piszkos szobákat. Mindenkinek piros lett az orcája a vállalkozó jókedvtől, rajokba verődve törtek be a Villa Nazionale pálmái alá, a tengermelléki fényes korzóra, melynek ölnyi muskátlibokrai közt hallani lehet tízféle nyelv csacsogását. Elözönlötték a Posilippo páratlan sétányait, honnan messzi ellát a szem a piniák és pálmák lombjai közt az egész tengeröbölre, melyben mint egy kimult óriási cethal hever Capri szigete, balra meg átcsillognak Pompéji, Torre de Greco házai és a Vezúv nagy üvege.

Aztán egész népvándorlás keletkezett, a nápolyi csöpp kis fogatokon, Pozzuoli felé, a hol sehol nem látható geológiai titkokat lehet szemlélni: tenger alá sülyedt s évszázadok multán újból kiemelkedett földdarabokat, ősi római márványpaloták romjaival, melyeket tengeralatti időzésök alatt telisded teli lyukasztottak a fúrókagylók, aztán sétálhatni itt karcos horzsolókő-földön, mely fehér, mintha hó borítaná, de a melyből, valahol belészúrja az ember a botját, íziben kéngőzök szállongnak elé, melyek elszállanak a rideg levelü furcsa bokrok lombjai közt . . . Ez itt a föld belső hatalmasságainak, a szibilláknak műve, odaát, Pompéjiben és Herkulánumban látni az emberek művészkezének csodáit és ezek mellett rögtön a természet pazar festő-hajlandóságának képeit, Sorrento ligeteit, olaj, narancs, mirtus, parafa-tölgy és pálmákból összekomponálva, melyek élőképeihez hozzázsongja melodrámáját a ringó tenger . . .

Asszonyom, ez a hely, a napsugár egyik fészke. Gyönyörü és ragyogó egy fészek, de nem mindenkor otthonos. Emlékszem olyan esztendőre, a mikor ide is eljutott a hideg északi szél, a mikor hópihék szálltak alá a pálmák gyümölcsére s a mikor mi szegény kályhátlan ember, reggeltől estig ittuk a forró limonádét a megfagyás ellen. Az utcákon nagy máglyákat raktak éjjelire az emberek, mindenfelől összehordott fatörmelékből, s a lazzarónik a lobogó láng köré telepedve énekelték nótáikat — sokkalta szomorúbban, mint rendes esztendőkben . . .

A napsugár egy kis látogatást tett még Capri szigetén, de innen hamar tovavonultunk: tele van az német piktorokkal és piktorasszonyokkal, nem is Olaszország ez a darab sziget.

Lementünk aztán egy másik tengerrész felé, a hol még jobban érzi magát a napsugár, mint Nápolyban. Amalfiban pihentünk meg, a hol nagyon várták már az én, levegőben utazó utitársamat. Ez a paradicsoma azoknak, a kik télire enyhe levegőt és nyugodalmat keresnek: magas hegy oldalában lóggó derült kis város, csodásan regényes fekvéssel, régi kolostorokkal, miknek pálmás kertjei közt derék barátok köszöngetnek egymásnak. Lenn pedig a lágyan ringó kék tenger, semmi téli vihartól nem verve. Ide már sehogy sem talál utat az északi szél, mert hatalmas hegy állja el az útját. Azért is nagyon kedves helye ez a napsugárnak s mert itt vágyik megtelepedni, de még délebbre is vonzza valami kóborló-hajlandóság, hát megosztja a sugarait, felerészét itt hagyja ebben a kis öbölben, másik felével pedig leköltözködik Sziciliába.

Innen aztán tovább se megy. Itt kipihenni nyári ragyogás fáradalmait s erőt gyüjt a tavaszi hóolvasztás nagy munkájára. Beül a komoly palermói paloták cifrái közé, végigsurran az áloéval telenőtt nagy réteken, beletekint az Étna füstölgő kratereibe, Taormina felséges romjaira . . . minek is sorolnám fel, hogy micsoda bolond kószálást viszen itt végbe a napsugár nagy jó kedvében, hogy megtalálta ismét az ő kedves fészkét.

Mi pedig, asszonyom, üljünk szépen csöndesen a kályha zamat nélkül való melegében, s gondoljunk azokra a boldog vidékekre, a hol most is száz színben ragyog minden, a hol isten kegyelméből való tűz lobog nemcsak ama vulkánok mélyében, nemcsak a déli asszonyok szemeiben, nemcsak a mandolin nótáiban, hanem fönn a levegőégben is, meg a kék tengeren is. Gondoljunk rá vágyakozva, kívánsággal teljesen. Ez is ér valamit, ennek is van egy csöpp zamatja, különb, mint a milyen ezé a mi sugártalan világunké.

L. K.

Linek Lajos.

Az a férfias ember, a ki kérésünkre lerajzolta magát, a Gyurkovics-lányok képének festője, ez Linek Lajos. Professzor piktoroktól hallottuk évek előtt, hogy Munkácsy óta oly nagy vad tehetség nem volt Magyarországon, mint ez a nagy bajuszu, puha, piros arcu gyerek, a ki nagy energiával működött azon, hogy valahogy olyasmi ne váljék belőle, a mi a professzoroknak tetszhetik. Óriási munkaerejét elaprózta, nagy színérzékét csökönyösen tintával akarta kifejezni, a hogarthi jellemzőképességet, a mi benne lakozott, naptár-gúnyképek rossz cinkográfiájára pazarolta. Közben virtuskodott: száz tollrajzot csinált másfél nap alatt fogadásból, madonnafejeket egy óra alatt fejből. Egy ideig mint tényleges katona, huszár, működött szép szerencsével, majd kisebbrendü politikai feladatoknál foglalatoskodott. Néha el is felejtette, hogy művész, mások is lemondtak róla, de a búcsúzás pillanatában fogta magát és az összes magyar képes lapokat ő rajzolta tele. Ezek között néhány olyan pompás munka akadt, a mely tovább frissen tartotta kollégái bámulatát és barátai reménykedését.

Voltaképpen most is itt vagyunk: a legnagyobb reménységgel nézzük és várjuk, mi lesz belőle. A ki ért a művészethez, az bízik benne, nagyra tartja és szereti ezt a fegyelmezhetetlen embert, a kinek két legnagyobb munkája eddig: Kossuth a ravatalon, természet után. És a Gyurkovics-lányok — az önök képe. Az első csupa komorság, a másik csupa édesség. Azt hiszem, az igaz egyénisége az utóbb említett képben fejeződik ki a legjobban. Ez a kép a Linek legelső teljes munkája; várjuk az ehhez hasonló többit, de gyorsabb egymásutánban, Linek Lajos fölött is múlik az idő, mindjárt-mindjárt harminc éves lesz.

Linek Lajos.

Ferenc-József rendjelet Linek nem kapott; meg nem bankettezték; tárlaton ki nem tüntették. Még talán a képzőművészeti társulatnak se tagja Linek; ő a szabad festő. Nincs céh, nincs iskola, sőt művészi genre sincs egy, a mely kizárólag a magáénak mondhassa, mindenkivel barátkozik, a legnagyob ellentétek között mosolyogva áll meg, rajzol torzképeket, fest történeti képet, a pesti, a paraszt, a szalonélet egyképpen a mezeje, mindenütt ott van, a hol van valami érdemes, sőt akár nem érdemes, lerajzolni való.

Linek Lajos

Uj Idők 1897. III. 37.

Szabolcska Mihály.

Olyan jól esik írni a *Szabolcska* Mihály *Költemények* című verses könyvéről, a mely rövid nehány esztendő alatt megérte a második kiadást. Hát

hiába minden panasz, a közönség, úgy látszik, mégis csak méltányolja azt, a kiben gyönyörüsége telik. Pedig milyen egyszerü versek! Nincs rajtuk a kornak századvégi pecsétje, de annál több frisseség, meleg napfényes nemzeti zamat.

Szabolcska nem az eszével írja a költeményeket, hanem a szívével. Ebből a szívből, hol úgy száll ki a dal, mint a pacsirta s cseng-bong vidáman a kék levegőégben; hol pedig mint a fülemile s rózsabokorba rejtőzve zengi el panaszát. Dalát egyszerre érezzük, mert szívből fakadt. Nem kell ide semmi magyarázat. Olyan az ő költészete, mint az idő kikeletkor. Éreznem kell a virág illatát, a szamóca szagát; tele van az erdő a természet tavaszi leheletével. Szabolcska Mihály Isten kegyelméből való költő.

Könnyü az éneke, mint a madár szárnya. Formában is, tartalomban is őseredeti magyar. Még ha idegen földön jár is: megtartja

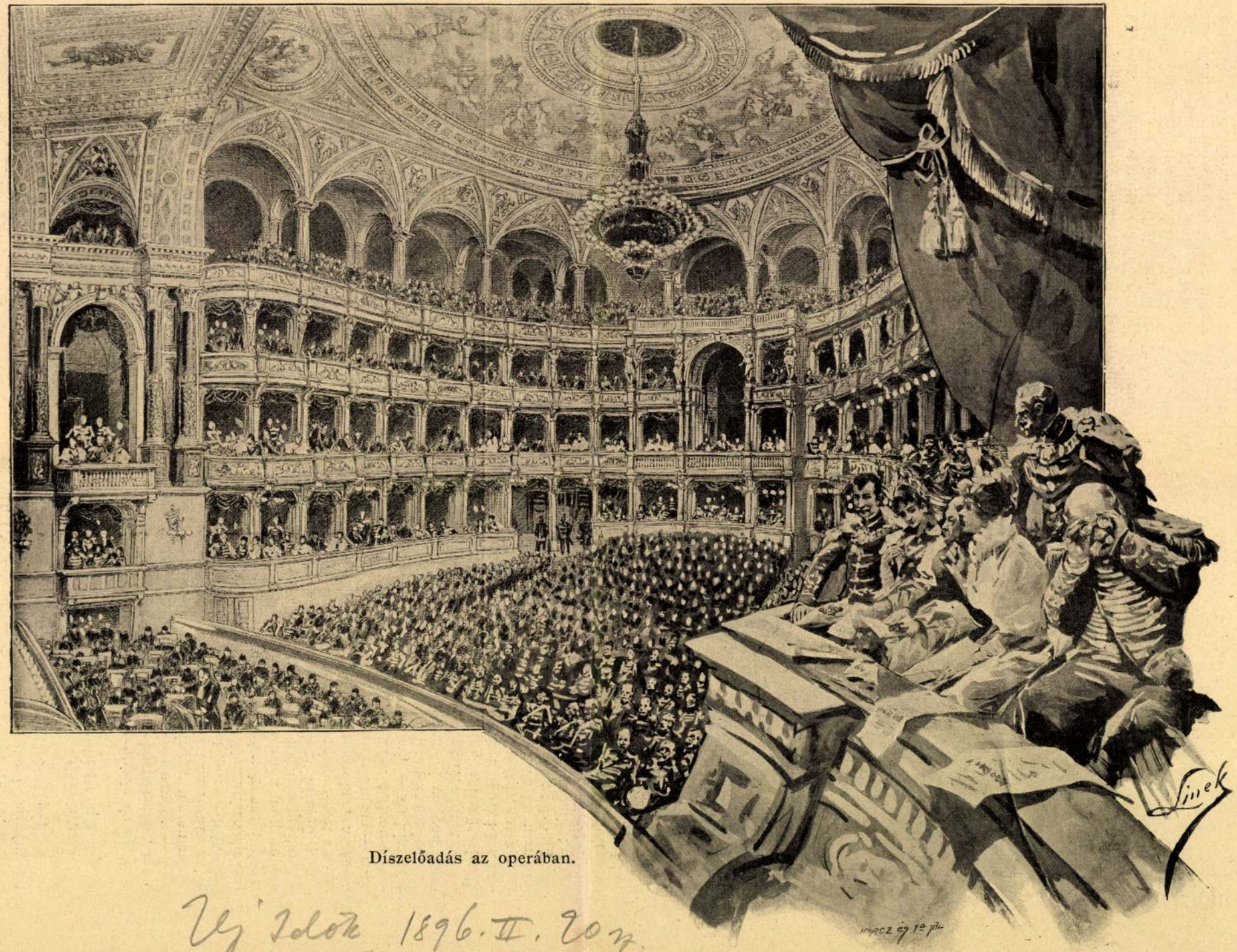

Díszelőadás az operában.

Uj Idők 1896. II. 20.

A párbaj.

— Elbeszélés. —

(Vége.)

Olga kezével leszorította szemehéját, hogy visszatartsa a könyeket és zokogva tiltakozott.

— Nem, nem szeretem, nem tudom.

— Én tudom — mondta szomorúan Gerő — tudom és itt maradok, míg ezek elmennek. Ámbár, higyje el, most az egyszer nehezemre esik a maradás.

A szomszédasztalnál hangosan diskuráltak és odafordította figyelmét. Valami kadét lármázott, a leányok meg nevetve kiabáltak közbe. A kadét Gerőre mutatott:

— Gerő nem párbajozik, tehát hiteles tanu. Mondd meg te klerikális, mondd meg, vajjon ér-e annyit egy emberélet, hogy miatta két ember boldogsága füstté válhasson. Hamar mondd meg, hogy a kisasszonyok pressziót ne gyakorolhassanak.

Gerő már nyugodt volt és a hangos, fontoskodó kérdésre csöndesen felelt:

— Ha a boldogságot az élettel azonosítjuk, — pedig vannak, a kik azonosítják — akkor két élet mindenesetre többre becsülendő egynél.

A kadét diadalmas pátosszal mutatott a leányokra.

— Lássák nagysámék, az egyenes ember, az önök nagytekintélyü barátja így beszél. És igaza van és ha az én ideálomat, a jövendő ideálomat valaki el akarja tőlem ragadni, hát én azt rövid úton lepuffantom és mégis boldogok leszünk. Persze — tette hozzá mulatságos komolysággal — persze, ehhez idegek kellenek. Elismerem, hogy idegek kellenek.

Gerő nevetett szavai kiforgatott értelmén és nem is törekedett helyremagyarázni. Hanem Olga csendes, mélázó, de komoly hangon, a mi szinte megdöbbentette, szólt közbe:

— Önnek nincs igaza, Béla. Én nem hiszem, hogy akadjon leány, a ki gond nélkül fűzné életét a más gyilkosához, még ha ez a gyilkosság érte történt is. Én legalább, érzem, sohasem tudnám megszorítani a vérrel beszennyezett kezet, annál kevésbé volnék képes örökre átengedni neki a magamét.

II.

Pár nyugtalan, küzdelmes nap következett. Gerőnek megdobbant a szíve és érezte, hogy szereti a leányt. Azt képzelte eddig, hogy csak a mult visszatérő fénye az egész, az a láng, mely már elaludt és a mely ujra fellobbant, mintha a régit szeretné új, tisztább alakban. Mintha mindig is szerette volna, hanem csak most ébredt fel, hogy egy sötétszemü, szívtelen ember készül tőle elragadni. Mindig szerette, és az a csöndes gyönyörűség, melyet folyton-folyvást érzett a leány közelében, a melyet eddig annak a csodálatos hasonlóságnak tulajdonított, csak ennek a mindent megemésztő, hatalmas indulatnak volt föl nem ismert előjele. Hogyan jött, nem tudta; hová vezet, — nem mert rá gondolni, hanem a Kelemen alakja mindvégig ott lebegett szeme előtt, szemközt a leánynyal, a mint egymásba fonódik tekintetük s a mint lesve-lesik egymás gondolatát, mintha senki más nem volna kívülök a világon.

Álmatlan éjszakáin is ezt látta és apránkint határozott, világos szándék erősödött meg lelkében. Meg kell mentenie a leányt. Utálatos pók leselkedik utána és ki kell szabadítani a hálóból. Nagyon jól ismerte ezt a Kelement. Svihák volt és léha, de akkora akaraterővel és szívóssággal, hogy messze kiemelkedett a tucatfirmák közül. Az önzés nála már rég meggyőződéssé vált és minden eszközt jogosnak tartott, a mi kényelmét vagy ambicióját előre mozdítja. Biztos, hogy nem házasodik meg, ha a vagyonnal valami rút vagy vén leány kényelmetlen terhe jár együtt, épp oly kevéssé, mint ahogy tétlen, szabad garszonéletét fel nem áldozná valami szegényebb lány tiszta szerelméért. De a gazdagság és szépség varázsos fényével bevont szép arc után azzal a makacs kitartással vetette ki hálóját, mely titokzatosan érdekes vonásaival párosulva biztosították számára a föltétlen győzelmet.

Egy módot talált Olga megmentésére és ezt is a multjában. Az a különös hasonlóság hozta eszébe, mely az Olga és ama másik arca közt van és a mely — úgy képzelte — a lélekre is áthat. Elfogta ugyan a szomoru pesszimizmus és a szürke köd leszorította az új érzést, de mégis megvígasztalódott, hogy a leányszív gyönge ingatagsága, a fényesebb élet után való ösztön ez egyszer pusztító veszedelemnek szegi útját. Mert ama másik, — a kinek neve soha még gondolatában sem vetődött fel — ama másik a gazdagság hideg fényeért, a nagyobb kényelem hízelgő puhaságáért dobta oda férfias szíve igaz szerelmét a megsemmisülésnek és ez, Olga, — szemében, arcában, öntudatlan, bájos mosolyában amannak mása — csak olyan vágyakat rejthet keble mélyén. Kelemen szegény fiu, és ezt el fogja mondani, — és kiszínezi a tömérdek lemondást, a mi az ilyen szerelemmel együtt jár, még akkor is, ha a családi vagyon egyrészét magával viszi az új tűzhelyhez. És azután — —

Azután! Nem mert rágondolni, mi következik azután. Ha a leány hajlik vagy nem hajlik! Ha hajlik, el fog pattanni szívében az utolsó húr, mely most édes rezgésbe hozva, fűzi a világhoz és ha nem hajlik, mindörökre érezni fogja ennek az utolsó húrnak a fájdalmas hangját. Olykor meg úgy rémlett, hogy egész okoskodása merő tévedés, komikus, értelmetlen zagyvaság, a megkínzott agy elkényszeredett szülötte, önámítás, a mi hiú vígasztalódásra szolgál, hogy azután még sötétebb csalódásba taszítsa. Hanem ki volt fáradva és fanatikus erővel kapaszkodott az egyetlen mentőeszközbe, mely csalóka fényben lebegett a hinár fölött.

Azt hitte, tökéletesen meg van erősödve és megnyugodva, mikor az álmatlan éjektől halaványan és félig-meddig kiszínezett tervvel agyában beállított a leányhoz. Zimankós téli idő volt. Sűrű köd borította az utcákat s a felhős ég ólomszíne nem látszott a szürke, nedves tömegen keresztül. A Raádyék lakása, a nagy kaszárnyaház, óriási komor börtönnek tünt fel csukott, párás ablakaival, vasas erkélyeivel, melyen az izléstelenül faragott kőszörnyetegeket még idomtalanabbá tette a vastag hóréteg. Az előszobából a kis szalonba nyitva, szinte elkáprázott a szeme. Világos volt, tiszta és meleg, édes ellentétben a ködděl, melynek sárgás szürkesége meglátszott a nagy ablakon keresztül. A leány mosolyogva jött elé és akkor úgy tetszett, hogy ezt a világosságot a leány árasztja. Világos ruhában volt, könnyebbfajta rózsaszinü blúzban és szőke hajában piros szegfű illatozott. Tudta, hogy Olga azelőtt nyáron se igen szerette a világos ruhát és most, — a zord téli napon az élet és a boldogság színébe öltözködik. Arcán meg ennek a boldogságnak nyilt, bájos fénye ragyogott, hogy Gerő lekapta róla szemét és tompa hangon kérdezte:

— Volt itt azóta?

— Volt — mondta csendesen a leány.

Nevet egyik sem említett, de megértették egymást. Gerőnek most már semmi más gondolata nem volt egyen kívül és ezt az egyet nem volt képes visszatartani.

— Megkérte a kezét?

— Meg.

Az idei farsang.

A farsangnak hova-tovább a végére érünk. A nagy bálok lezajlottak és ha végig tekintek rajtuk, be kell vallanom, hogy egy-két kivétellel csak közepesen sikerültek. Nem fogadom el azt az idén sokszor hallott teóriát, hogy a kiállítás az cka ennek. Nem hiszem el, hogy az emberek annyira takarékoskodnának, tekintettel a kiállítási év előreláthatóan nagy kiadásaira, hogy a takarékosságnak báljaink adják meg a z árát. Két tapasztalat szól hangosan ez ellen a teória ellen. Az egyik az, hogy a nagy bálok dekadenciája nem ez idén kezdődött, mert hiszen egész sora a hajdan hírneves, nagy elitbáloknak már évek előtt megszünt és pedig bizonyosan nem azért, mert jól sikerültek, látogatottak voltak, — másik tapasztalat az, hogy a nagy bálok helyett egyes fiatal emberek által ösmerőseik körében rendezett piknikek ugyanolyan arányban felvirágoztak, mint a milyenben a nagy bálok hanyatlottak; már pedig a piknik nemcsak hogy nem olcsóbb, de sőt költségesebb, mint a nagy bál — ezt mindenki tudja.

Sőt én tovább megyek. Úgy látom, hogy éppen a piknikek a nagy bálok veszedelmes konkurrensei s a bálok hanyatlása akkor kezdődött, a mikor a piknikek divatosak lettek. Ki ne hallott volna gondos mamáktól ilyenféle kijelentést:

— Elviszem a lányomat egyik vagy másik nagy bálra, hadd lásson egyet, de mulatni majd inkább a piknikeken fogunk.

A nagy bál tehát már nem is annyira mulatság, mint inkább sokadalom, látványosság. A rendezőségek is ilyennek tervezik. Jó példa erre az néhány év óta felvett szokás, hogy a nagy bálok rendezői a bálanyai tisztre minél több úrhölgyet igyekeznek megnyerni.

Valamikor egy-egy úrhölgyet felkért a rendezőség lady patronesse-nek és a ki e tisztet elvállalta, mint háziasszony viselkedett a bálon és a bál sikere a lady patronesse dicsősége is volt. És most? Egy-egy bál valóságos kis köztársaság, a melynek sok feje van, voltaképpen pedig egy igazi feje sincsen. Ha nem úgy sikerül a bál, a hogy tervezték, az ódium senkit sem terhel. Hiszen minden lady patronesse *megteszi a magáét* a bál érdekében: ösmerőseit összegyüjti és elhozza a bálra, helyet foglal az emelvényen, átveszi a figyelmes rendezőség virágbokrétáját és külön táncrendjét, de egyéb funkciója nincsen, nem is lehet, mert hiszen a nagy tisztséggel járó nagy feladat annyira megoszlik, hogy utóbb egyre-egyre semmi sem jut belőle!

Sorrend szerint az első bál a juristák bálja volt. Három előkelő delnőt kértek fel a juristák a bálanyai tisztre: Plósz Sándorné drnét, Szentiványi Zoltánnét és Apponyi Lajosné grófnét. Ennek a három úrhölgynek a bálja jól sikerült: az ő kedvükért száznál több pár táncolt a vigadó termeiben. S mi közük volt ehhez a juristáknak? . . . Kik voltaképpen a juristák? Kik jogosultak az ország ezer meg ezer juristája közül *Jurista bál*-t rendezni?

Ezekre a kérdésekre az a felelet, hogy a juristák sem testületet nem képeznek, sem közös szervezettel nem bírnak és így nincsen annak a néhány juristának, a ki a bált rendezte, jussa ahhoz, hogy jurista-bált rendezzen. Ezért nem sikerült a bál. Az első jurista-bál fényesen sikerült: a firma új volt, sok volt a kiváncsi, a ki elment a bálra. Az ujság ingere megszünt és ezzel hihetőleg megszünt a a jurista-bál is: az idei alighanem az utolsó volt.

Ezzel szemben látom helyén valónak az atléta-bálról szólani. Itt már egészen másképpen áll a dolog. A *Magyar Atlétikai Klub* szervezett egyesület, meg van a maga köre, állandó közönsége, a mely éppen úgy elmegy az egyesület viadaljaira, versenyeire, mint a hogy elmegy a bálra. Az atléták nyugodtan nézhetnek báljuk elé: annak húsz esztendő óta megállapított jó hírneve van. Két lady patronesset kértek fel és hogy ez az előrelátás helyén volt, azt a következmények mutatták. A két lady patroness közül Eszterházy Mihályné grófné gyengélkedvén, nem jöhetett a bálra és így Andrássy Gézáné grófné egymaga viselte a bálanyasággal járó díszt és gondot és az atléták nagy hálával tartoznak a grófnénak: figyelme, gondoskodása kiterjedt mindenre, igazán háziasszony volt a vigadóban.

Az atléta-bálnál még látogatottabb volt a pestmegyei bál. Ez a fényes bál valóságos tüntetés volt: tüntetés a megye mellett, élő tiltakozás a centralizáció, a közigazgatás államosítása mellett. Az a sok szép asszony és leány, a ki azon a bálon mulatott, büszkén hírdette:

— Ime, mi vagyunk a vármegye! Ilyen nagy a mi erősségünk, ilyen hadsereg védelmezi az ódon bástyákat! . . .

És az államosítás leginkarnátusabb hívei is hódolva letették a fegyvert — arra az éjszakára.

A pestmegyei bál rendezősége is hódolt a divatnak: több bálanyát kért fel: Beniczkyné Bajza Lenke, Rakovszky Istvánné, Beniczky Lajosné, Darányi Gyuláné, Gosztonyi Jánosné, Noszlopy Emilné, Végh Arturné és Wekerle Sándorné voltak a lady patronessek.

Nevezetes eseménye volt a farsangnak a protestáns bál bevonulása a vigadóba. A protestánsok együvétartozásukat az évente rendezett báljukon szokták demonstrálni. Olyan elegáns házibál formája volt e bálnak mindenkor, a melyen az arisztokrácia nem különözte el magát, hanem egy kolonban táncolt többi testvéreivel az Úrban. Ezt a nagyszabásu házibált áttették ezidén a vigadó termeibe s a rendezőknek nem volt okuk e lépést megbánni. Ezen a bálon is több lady patronesse volt: Károlyi Tiborné grófné, Festetics Andorné grófné, Győry Elekné, Dániel Ernőné, Rakovszky Istvánné, Wlassics Gyuláné, Hegedüs Sándorné, Heinrich Gusztávné, Beniczkyné Bajza Lenke, Hieronymi Károlyné, Münnich Aurélné, Szilassy Aladárné, Pulszky Ágostonné és König Gyuláné úrhölgyeket kérte fel a rendezőség és valamennyien ott voltak a bálon, emelve annak fényét, biztosítva annak sikerét.

A felsorolt bálokon kívül a Crèche-bál a terézvárosi kaszinó termeiben szokott előkelő exkluziv társaságával, a pénzintézeti tisztviselők bálja, a jogászok, medikusok és teknikusok táncestéi voltak azok a nagyobb stációk, a melyek Karnevál herceg zajos útjában különösen kitüntek. A jogásztáncestének ez idén olyan nagy volt a közönsége, hogy jövő esztendőre — mint tervezik — bízvást visszamehet oda, a honnan pár év óta kiszorult: a Vigadóba.

Két új nagy bál még nem zajlott le: az egyik a fővárosi bál, a másik a tanárjelöltek bálja. Azt hiszem nem tévedek, ha azt állitom, hogy a fővárosi bálon nagy közönség lesz, sok notabilitás fog megjelenni sígy inkább látványosság, sokadalom, mint

Az *Uj Idők* számára rajzolta *Linek* Lajos.

Pikn .

1896. II. 8 n.

című regényt is, melyet a kritika annak idején tetszéssel fogadott. Kisebb terjedelmű dolgozataival pedig e lap hasábjain is sűrűn találkozott már az olvasó. Beőthy egyébként országszerte ösmert irodalmi atyafiságból ered. Nagyatyja Beőthy Zsigmond titkos tanácsos volt, az ösmert író, a kit a minap temettek el Komáromban országos részvét közepett; Zsigmond öcscse Beőthy László volt, az ifjan elhunyt humorista. A *Három Kázmér* szerzőjének édes atyja Zsolt, az akadémia kiváló esztetikusa, a két anyai nagybátyja pedig Rákosi Jenő és Rákosi Viktor, recte Sipulusz.

MINDENFÉLE

Az aranymisés győri püspök. Vasárnap mondotta aranymiséjét a győri egyházban ünneplő híveinek jelenlétében dr. *Zalka* János győri püspök. A 76 éves egyháztejedelem (született 1820, december 17-én) teljes erőben érte meg ezt a napot és ámbár ő a magyarországi püspöki kar Nesztora, szellemi üdeségében és munkaerőben nem enged a legfiatalabb kollégának sem. Igazi magyar főur, a ki a nemzeti szellemet még a konyhadolgokban is respektálja és nem tűr maga körül francia szakácsokat. Életrajzi adataiból a következőket jegyezzük fel:

Szegény családból származott és mint 14 éves fiu, a Hőgyészy-családnál nevelősködött. Benső hajlam vitte a lelkészi pályára és már mint növendékpap magára vonta Kopácsy hercegprimás figyelmét szorgalmával és buzgóságával. Irodalmi tevékenysége sokoldalú volt: egyháztörténelmet írt és a *Religio*, valamint a *Katolikus Néplap* szerkesztője

Zalka János.

volt. 1846, január 15-én szentelték fel áldozópappá és 1848-ban rendelték a pestvárosi plébánia mellé segédlelkésznek. Mikor pedig abban a történeti nevezetességü esztendőben Windischgrätz serege a fővárost fenyegette, a fiatal lelkész Szilveszter estéjén olyan szónoklatot tartott, mely hazafias bátorságával mindenütt feltünést keltett és a vallás vigaszát csepegtette a hallgatóság szívébe. A szabadságharc után Scitovszky hercegprimás meghívta Esztergomba a történelem és jog katedrájára, a honnan négy év mulva a pesti egyetemhez került, mint az egyháztörténelem rendes tanára.

A hírneves 1857-i mariacelli körmenetnek, a mely hazafias tüntetésnek is bevált, ő volt a rendezője. Albrecht főherceg, Magyarország teljhatalmú kormányzója jelenlétében modott ekkor egy felköszöntőt, a melynek nagy hatása volt nemcsak az országban, de Bécsben is; tíz évvel rá kapta meg Zalka a feleletet: az Andrássy-kormánynak első egyházi fölterjesztése a Zalkáé volt a győri püspökségre.

Azóta is a magyar közművelődésnek buzgó pártolója és az a papi nemzedék, a melyet ő nevelt, kitűnik hazafias érzése által. Az az ő életelve, hogy a *regnum Marianum* első sorba megmaradjon igaz magyarnak. S jellemző erre nézve, hogy a legmagyarabb főhercegnek ő a legkedvesebb püspökje: József főherceg és családja több ízben megtisztelték már a győri főpapi palotát látogatásukkal. Emelkedett gondolkozásu és jószívű ember, a kiért környezete rajong és azon ritka emberek közzé tartozik, a kiket még a komornyikjuk is kiválónak tart.

Beőthy Zsigmond.

Beőthy Zsigmónd. A szabadelvűség egy kiváló bajnokát és a magyar közügynek tevékeny munkását temet ték el a napokban Komárom városában. *Beőthy* Zsigmond nyilvános pályája az érdem által kivívott sikerek hosszu láncolata volt. A szabadságharc idejében a közoktatásügyi miniszteriumban titkár volt és 1861-ben választotta meg szülővárosa érdemei elismeréseül képviselőnek. De csakhamar visszavonult a politikától és 1864-ben táblai bíró lett, hat évvel később kúriai bíró és 1883-ban kúriai tanácselnök. Mint író is babérokat szerzett és a *Regélő*, valamint az *Athenaeum* munkatársa volt, abban az időben, mikor Vörösmarty, Bajza és Eötvös adták meg azoknak a lapoknak az irányt. Első verskötete 1839-ben jelent meg *Koszoru* címmel és ezután is egészen a nyolcvanas évekig folyton jelentek meg tőle szépirodalmi dolgozatok. Nem kisebb volt tevékenysége a jogi szakirodalom terén. Irodalmi érdemei elismeréseül kapta ötvenéves jubileuma alkalmából a Lipót-rend kiskeresztjét. Hetvenhét évet élt közszeretetben és halála általános részvétet keltett. Utolsó nyilvános ténykedése az volt, hogy az egyházpolitikai küzdelmek idején a főrendiházban erélyesen védelmezte a szabadelvü reformot.

A tizedik múzsa. A görög hitrege csak kilenc múzsát ismert, de a költészet nem éri be ezzel, hanem kinevezte tizedik múzsának *az ifjuságot*. A mi »számfölötti« múzsánk egy bájos fiatal lány, a kinek sejtelmes nézésében benne van az a jósló tehetség, a melyet a a régiek a *Vates*-től, a költőtől, a ki próféta is volt egyszersmind, megkövetteltek. Csodálatosan szép egy fej, nem követi ugyan egészen a klasszicitás szabályait, de a mi szép, annak meg van engedve, hogy maga is alkosson új szabályokat! S ha szépségversenyt rendeznének a múzsák között, nem vagyok bizonyos abban, ha vajjon nem itélné-e oda a jury a mi múzsánknak az első díjat? Vannak modern poéták, a kik az enyészet költészetével kacérkodnak és múzsáját egy hervadó, ideges és szeszélyes, de még mindig szép asszony képében imádják, hanem a ki tudja, hogy a költészet örök és ifjú, annak még is előbbre való az az oltár, a hol az ifjúság áldoz. S ennek az oltárnak a mi *tizedik múzsánk* lesz a bálványa.

Treuga dei. A szabadelvü pártklubban megbeszélték az isten békéjének esélyeit és az optimistalelkűek már előre gyönyörködtek abban a képben, ha *Tisza* Kálmán, *Apponyi* Albert gróf és *Szilágyi* Dezső segítségével, meg fogja kontrázni *Bánffy* bárót a tarokkban és elfogják egyesült erővel a XXI-ét. *Bessenyey* Ferenc azonban, a ki még temesmegyei főszolgabíró korából sötéten lát, egyre azt hajtogatta, hogy még semmi sem bizonyos. Mert a tarokk a meglepetések játéka és volt rá eset, mikor valaki bemondta a valátot és mégis megcsinálták ellene a pagát ultimót.

— Hát te nem hiszel az isten békéjében? — kérdezte tőle *Krajcsik* Ferenc.

— Hiszek benne, de nem szeretem. Harcias nemzet a magyar és nem felel meg tradiciójának, hogy éppen a honfoglalás ezredik évében meghazudtoljuk a régi hagyományt. Egyébiránt elmondok nektek egy esetet és ha tetszik, levonhatjátok belőle a tanulságot.

— Halljuk! Halljuk!

— Van egy rokonom, a ki húsz esztendő óta katona és az egész idő alatt nem ért rá, hogy a gazdaságával törődött volna. A mult nyáron gondolt egyet és félévre szabadságoltatta magát, hogy a saját dolgai után lásson. Mint tényleges katona a megtestesült gondtalanság volt és rábízta a gazdálkodást feleségére, meg régi számtartójára. Mióta azonban nem foglalták el a jövő háboru gondjai, házsártos lett, semmivel sem volt megelégedve és mindent kifogásolt.

— Hm! hm! — dünnyögött Krajcsik és a többiek is jelentőséggel összenéztek.

— Mondják, hogy a gazda szeme hízlalja a jószágot — folytatta mitsem látó nézéssel Bessenyey, — de vannak esetek, mikor a gazda szokatlan beavatkozása kellemetlen a ház népére. Így volt az ebben az esetben is. De legkellemetlenebbül érezte magát a rokonom fia. Eddig békességben hozta haza a szekundákat és nem törődött velük senki. Hisz az öreg is megbukott néhányszor, de azért mégis fölvitte az őrnagyságig. Mióta azonban az isten békéje, akarom mondani: a szabadságolás ideje bekövetkezett, rossz idők jártak a szekundákra. Nem mult el nap, hogy a fiatal csemetének fejéhez ne vágták volna a rossz tanulást és mindenféle apró vekszálással nem illették volna. Egyszer megvonták tőle a zsebpénzt, máskor meg eltiltották a legártatlanabb mulatságtól. A fiú tűrte

egyideig, de végre kifakadt belőle az őszinteség.

— *Bárcsak elmenne ismét apa a háborúba!* — kiáltott fel.

. . . Azóta pedig nem rajongnak többé a szabadelvű pártklubban az isten békéjeért. Mert hátha a miniszterelnöknek a hosszu béke alatt eszébe jutna — a szekundásokat megexaminálni? *J.*

Furcsa kritikák ifjabb Dumas Sándorról. Egy francia írónak volt az a szerencsés ötlete, hogy összegyüjtötte azokat a birálatokat, melyek ifjabb Dumas Sándorról halála után megjelentek. Van ezek között néhány nagyon furcsa is, a mely jellemzi — az illető szerzőket. Bemutatunk néhányat a legjavából.

Scheefjer R.: Legjobban tetszettek nekem vörös inge és kék pantalonja.

Morice Ch.: Dumas nem volt nagy iró . . . Nincs irálya, sem pedig mélysége.

De Regnier: Inkább olvasom még el az idősebb Dumas regényeit, semmint végignézném a fia bármely darabját.

Mühlfeld L.: Erkölcsbírának fogadjuk el ezt a színvak, gyermekes és önfejű szerecsent? Soha!

Verhaeren S.: Párisnak való színdarabokat irt, de nem az emberiségnek.

Remacle A.: A mi modern felületességünk minden csevegőt a szellemek királyává avatja. Dumassal is így cselekedett.

Leclerque J.: Darabjai nem egyebek, mint dialogizált krónikák.

. . . S tegyük még hozzá, hogy a napokban Dumas *A nők barátja* című darabja Pécsett megbukott!

Frére Orban.

Frére-Orban. A kis Belgium, a mely az európai szocialisztikus mozgalomnak ma úgyszólván gócpontja, mindig olyan szerencsés volt, hogy akadtak államférfiai, a kik a legnagyobb viharokban ügyesen vezették államhajóját. A legügyesebbek és a legkiválóbbak közé tartozott a napokban elhunyt *Frére-Orban* József. 1874-ben választották meg képviselőnek és azóta folyton a szabadelvű párt vezére volt. A hatvanas években lett a közmunkák minisztere és 1868-ban miniszterelnök. 1870-ben a klerikális párt kerekedett felül, de kilenc évvel később ismét Frére-Orban állott a kormány élén, a hol öt évig megmaradt. Azóta ismét a klerikálisoké a vezetőség és a volt miniszterelnök, mint ellenzéki halt meg 84 éves korában. Mint szakíró elismert tekintély volt különösen vasuti kérdésekben.

A puffos ujjakról. A divat a leghatalmasabb uralkodó. Parancsszavának vakon engedelmeskedik az izlés és akarata ellen nincs föllebbezés. A krinolin, a mely egy évtizeden át minden nevetséges volta mellett dominált, mivelhogy úgy akarta divat ő felsége, a chignon, a mely elektelenítette a legszebb női fejet, addig uralkodtak, a míg ő akarta és el is tüntek később egyetlen intésére. A legújabb divatkinövés, a puffos ujjak divatja,nem volt ugyan olyan hosszu életü és föl is lehet róla jegyezni, hogy a cavalier servant rég letünt institucióját ismét felszínre hozta (mivel a puff lehetetlenné tette, hogy a ki ilyent viselt, maga vegye föl felsőkabátját), most a mulandóság ösvényét járja. A legutóbbi bécsi udvari bálon ugyanis a puffos ujjak *csaknem teljesen eltüntek* és a ki mégis viselt ilyeneket, legalább a dimenzió tekintetében hódolt a divat legújabb szeszélyének. A jó példaadás nagyon előkelő helyről jött, a mennyiben *Mária Terézia* főhercegnő, a ki a királynét képviselte, valamint a többi főhercegnők, a diplomaták nejei és a grófkisasszonyok mind olyan ujjakat viseltek, a melyek az eddig divatban volt puffos ujjak dimenzióinak több mint a felére redukálását mutatták. Még egy szezon és a puffos ujjak divatjairól is följegyzi majd a báli krónikás: fuit.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Az Uj Idők farsangi száma. A jövő hónap közepére az *Uj Idők*nek egy speciális farsangi száma jelenik meg. A tartalmas és terjedelmes füzetre már most fölhívjuk az olvasó figyelmét.

A Gyurkovics-lányok. Linek Lajos színes, nagy képe, a mely olvasóink számára egy párisi műintézetben most készül — a mint már jeleztük — csak a tél végével lesz szétküldhető. A kivételes és ingyenes műmelléklet reprodukálása körül ugyanis olyan nehézségek merültek föl, hogy változtatni kellett első tervünkön és az egyszerű, színes kép helyett, nagyszabásu színnyomatot csináltattunk. A késedelmeskedés ilyen módon olvasóink örömére fog szolgálni és a Gyurkovics-lányok képe nem csupán mint érdekes műlap, de mint előkelő, művészi szobadísz fog elterjedni. Előfizetőink mindegyike — a mint ezt jelentettük — ingyen és bérmentve fogja a színnyomatot megkapni, a melynek bolti ára csaknem annyi lesz, mint az *Uj Idők* egész évre szóló előfizetési díja.

Az UJ IDŐK kiadóhivatala

Hű olvasó Budapest. A három tárcát valaki irta, a ki mélyen tud érezni, vannak gondolatai is, de nem képes még azokat megfelelő irodalmi formába önteni. Egy világhirü szobrászról azt mondták régen, hogy nagy művész válik belőle még akkor is, ha kéz nélkül született volna, de az irodalomban csakis a tartalom és a forma együttes harmoniájával lehet hatni. Legyen hát rajta, hogy az utóbbit is megszerezze és akkor bátran léphet a nyilvánosság elé.

Repkény. Nem szép öntől, hogy olyan kedves levél kiséretében küldte be a két elbeszélést! Csaknem megvesztegette vele igazságra törekvő kritikánkat. De jó szerencsére, ön maga adja ismét kezünkbe a fegyvert, mikor azt követeli, hogy az igazat mondjuk meg, ne pedig holmi udvarias semmiségeket üzenjünk. Legyen hát! A ki csak télen ír, mert nincs más szórakozása és ki nem mozdulhat a szabad levegőre, az vessen magára, ha munkájából kiérzik a *szobalevegő*, a természetesség hiánya és a csináltság. A kalitkában fölnevelt dalos madár sem zenghet erdőről, mezőről, tavaszi életről, hanem legfölebb csak azt reprodukálja, a mit másoktól hallott.

J. D. Sopron. Que messieurs les assassins comencent: ez a mondás Alphonse Karr-tól származik. Az ötvenes években nagy mozgalom támadt Franciaországban, a mely a halálbüntetés eltörlését célozta s ekkor mondta Karr: Nagyon helyes, de kezdjék meg a gyilkos urak!

Janka. A kérdésben forgó cikk irója ezt feleli levelére: Szívesen elismerem, hogy súlyos hibát követtem el, a mikor a len-hajat kihagytam a női hajról szóló ditirambusból. De sok más egyebet is kihagytam, részint mert kívül estek komoly vizsgálódásaim körén, részint mert — nem jutottak az eszembe. Kihagytam példának okáért a hajak illatáról szóló fejezetet is, pedig ez lett volna a legszebb, ha megírom. Nem tudom, nem teszem-e meg egyszer, később, tekintve, hogy egy másik kedves levél arra figyelmeztet engem, a mi — magam is tudom — való igazság: a női haj illatán ma már filozófiai és költői iskolák épülnek. Nagysádnak is, a figyelmeztetésben, megrovásban és kérdezősködésben többi társainak is, kegyes elnézését és szíves részvétét kérem. Csak rigálják meg a hajamat, megérdemlem és jól – esik. A cikkíró.

H. W. Baja. Minden elővigyázat dacára a rajz annyira elmosódva érkezett meg, hogy csak sejthettük, de biztosan ki nem vehettük, mit akar ábrázolni. De így is megállapodott véleményünk rajzolási képességére nézve: önben van tehetség és invenció, de még hosszas gyakorlat kell ahhoz, hogy elérje azt a határt, a hol az *Uj Idők* számára való rajzolás kezdődik. Ha pedig bármely rajzát megakarja ezentúl óvni az elmosódástól, először is markánsabb vonásokkal készítse, aztán pedig fixirozza ráfuvás által. Ehhez egy fixirozó cső kell, a melyen keresztül nyers tejet vagy ha hozzá juthat, spirituszban feloldott sellakot fujjon rá a rajzra. Egyébiránt köszönjük szíves érdeklődését lapunk iránt.

Kávéház. »Illik-e leányoknak kávéházba járni?« A dolog úgy van, hogy az előkelő társaság hölgyei egyáltalán nem járnak kávéházba. Egy disztingvált nő hogyan is érezhetné jól magát abban a füstös, léha környezetben? Tény azonban, hogy a fővárosi női publikum egy bizonyos része, a mely pedig egyebekben, különösen excentrikus divataiban, szívesen követi a felső tízezrek példáját, nagyon rákapott a kávéházi életre. Mi a kávéházi törzsvendégnek ezt a női kiadását nem annyira emancipáltnak, mint inkább furcsának találjuk.

Fekete. 1. Abból, hogy valaki szeret, legkevésbbé sem következik, hogy vaknak kell lennie szerelmének hibáival szemben. A tapasztalás persze azt bizonyítja, hogy a hibák felismerése a legtöbb esetben nem csökkenti az érzés erejét s azért nem is a legtökéletesebb emberek azok, a kiket leginkább szeretnek. 2. Csak hiányos nevelésü ember viselkedik úgy.

Nem közölhetők: *Kedvesemhez. Árva. Csak. Tavasz, nyár, ősz, tél. Temetőben. Dalok. Vágy. Lemondás. Éjfel. Feleségem, édes. Tubarózsa. Vérző szivvel. Sötét álom.*

Egy fej
a Gyurkovics leányok képéből.

Festette: LINEK LAJOS.

Uj Idők 1896. II. 15 z.

hagy, teltek, gömbölyüek s arany karperecek ragyognak rajtuk. A stóla puha gyapjuszövet, s alsó fodrát aranyhimzés diszíti. A nap meleg sugarait fölfogják a pálmák levelei, kellemes árnyékot tartanak az álmodozó, nyugvó fiatal nő felett.

A fiatal nő *Mária-Magdolna, a bűnbánó.*

Mikor atyja, a dúsgazdag jeruzsálemi farizeus meghalt, testvéreitől, Simontól és Mártától, a kikkel nem birt megférni, különvált s *Magdalában* (innen neve: Magdolna) abban a házban telepedett le, a melyik atyja hagyatékából néki jutott.

Mária önálló, szenvedélyes, eszes nő volt. Merészen dacolt a szigoru közvéleménynyel, fajának szokásaival, valóságos *római* nővé fejlődött. A rómaiak mindenhová magokkal vitték nyelvöket, intézményeiket s törvényeiket. A hol a hatalmas római sasok szárnyaikat kiterjesztették, ott a Tiberiusparti szellem mindenbe s mindenhová bevette magát ssaját akarata szerint alakított, alkotott. Mária az örök város civilizációját tele tüdővel szívta magába, annak szellemében nevelkedett, gondolkozott, élt. Házát kényelemmel, fényüzéssel római mintára rendezte be. Öltözete is az volt, melyet Liviák, Octáviák, Juliák viseltek; finom gyapju, vagy áttetsző fehér selyemből készült stóla, gazdag arany- vagy ezüsthimzéssel. Az ékszereket s a szíjas fekete, ezüstholdas lábbelit nagyon szerette. Zsidó voltára csak az emlékeztetett, hogy a husvéti ünnepeket Jeruzsálemben, bátyja házánál töltötte s a szabad napján elment a zsinagógába, melynek ajtajából nézte, hallgatta a férfiakat, a kik a fal hosszában, fejükön a taleszszel ültek s imáikat morogták.

— — — — — — — — — — — —

Mária ott fekszik a pálmák árnyában, kényelmes szőnyeggel letakart nyugágyon. Előtte egy fiatal cselédleány ül mozdulatlanul. Keze ölében hever, szemét ráfüggeszti arra a keleti fensíkra, melyen az út kígyózva tűnik el. Mária ránéz, egyideig nézi a leány szemeinek álmodozó, vágyteli tekintetét, majd megszólal:

— Hová gondolsz, Ráhel?

A leány összerezzen s elpirul, mintha valami tiltott tetten érték volna.

— Túl a hegyekre . . .

— Nemde ismét tieidre?

— Mindig, asszonyom.

Mária h'rtelen fölemelkedett:

— Szeretnél haza menni? — kérdé.

— Oh, Jehova, szeretnék-e?! . . . Téged, asszonyom, szeretlek, hisz' olyan jó vagy hozzám s bérem olyan magas, hogy enyéimnek is jut belőle, de lásd, mikor estve lefekszem s tekintetem odatapadt, keleten a csillagokra, olyankor kimondhatatlan vágy száll meg azok után, a kiket szeretek, a kik szeretnek. Oh hidd meg, asszonyom, a vágy néha majd megöl.

A leány hangja egyszerre megtört, suttogó lett s a suttogásból kiérzett a zokogás.

— Ráhel . . . szeretlek, hű s engedelmes vagy . . . Nem akarok és nem fogok tőled megválni . . .

Ráhel szép fiatal testén valami vonaglás futott keresztül: a visszatartott könyek görcse.

— Nem, gyermekem, nem válunk meg egymástól, de ha akarod, ide hozatom anyádat, testvéreidet, kedvesedet, a kihez férjhez adlak s mindketten nálam maradtok. Akarod, Ráhel? No, ne sírj!

— Oh, asszonyom! . . . Asszonyom! kiáltott föl a cselédleány s úrnője előtt arcra vetette magát, úgy csókolta stólájának szegélyét. — Asszonyom, a Jehova nemes szívét meg fogja áldani, megadja azt, a mit kíván . . . Areosz eljön . . .

Mária a leány utolsó szavait mintegy fölszívta magába; lelke egyszerre megtelt a szerelem, az édes sejtelmek érzésével s a vágy szívének eszménye után, keblét szinte feszítette. Nem hallotta, hogy a leány sírt lábainál boldogságában. Nem hallotta; csak az irígységnek vannak éles fülei; a reménynek, a szerető szívnek nincsenek.

Mária lelkének teljes hitével szeretett és remélt . . .

Gyönyörü kék szemeinek álmodozó tekintete kifejezéstelenül Hermon csúcsán nyugodott. Nézett, de nem látott; lelke önmagába volt merülve, csak szívének lázas dobogását figyelte . . .

. . . Az utolsó husvétkor Jeruzsálemben, bátyja házában találkoztak — ő és Areosz, a fiatal római patricius.

Areosz, Pilátus helytartónál valami hivatalos küldetésben járt. A helytartók Caesareában székeltek, de a husvéti ünnepekre ők is Jeruzsálembe költöztek, mert a zsidóság a husvéti bárányt, ha súlyos betegség nem tartotta vissza, a szent város falai között fogyasztotta el s a római helytartóság olyankor mindig lázadástól tartott s azért az egész caesaerai helyőrséggel Jeruzsálembe vonult. Így Areosz is ott volt és Simon előkelő házában találkozott Máriával. Alig látták egymást, szívökben a szerelem szikrát fogott. Mária szép volt, szinte tüneményszerü; Areosz férfias, előkelő alak. Epikur iskolájának lelkes híve; egész lényén a görög bölcs derült filozófiájának nyugalma, mosolya ömlött el.

Mária több napot töltött Jeruzsálemben, s a szerelem, mely az ő és Areosz szívében szikrát fogott, egy *kölcsönös* vallomás suttogó, lágy szavaiban lángra lobbant. Mária szívében az a szerelem lobbant lángra, mely az emberi szívben, életben két véglet között mozog: az egyik a boldogság, a másik a tragikum. Átmenetet, közép-utat, megalkuvást nem ismer. De Mária estvénként nem birt elaludni; szerelmével, aggódó lelkében egy nagy, sulyos gond született meg: ő Judea leánya, istenének Jehovát vallja, ajtajának félfáját a husvéti bárányok vére fösti veresre; Areosz a büszke Róma gyermeke, patricius. A Jehova Jupiter felett mérhetetlen magasságban áll, de a római patricius, ha lehet, még magasabban áll a palesztinai zsidó leány fölött. Ez az ő gondja, ez nem engedi az álmot szemeire s hogy a hosszu éjszaka hamarabb teljék, fölmegy a ház lapos tetejére s ott imbolyog föl-alá, nyugtalanul. A csillagok rezgő, szelid fénye meg-megvilágítja a karcsu leányalakot. Gyakran csak akkor megy le a házba, mikor keleten a csillagok fénye halványul, ki-kialszik s a nap sugarai, mint valami éles, tüzes lándszák előtörnek s Jeruzsálem környékének élettelen szürke szikláit csodásan szép rózsaszínre festik.

. . . Areosz megigérte, hogy nemsokára eljön Magdalába és ő várta lélekvesztetten — boldogan. Hiszen Areosz igéretében már benne volt az egyesülés kimondhatatlanul édes sejtelme, — úgy érezte azt Mária. Mikor Ráhel azért, mert Mária megigérte, hogy kedveseit Magdalába hozatja, Jehova áldását kérte rá s áldásnak Areosz jövetelét jósolta, a vágy fölérzett Máriában s a várakozás kínja egész súlyában rászakadt lelkére; Areosz sokáig váratott magára, de végre egyszer, mikor a szép leány, mint máskor, kedvenc helyén, a ház tetején pihent s tekintete, mint egy fáradt fecske, mozdulatlanul a csillogó tavon pihent. Ráhel, a ki akkor is lábainál ült, hirtelen félig fölemelkedett, nehány pillanatig egy közeledő csónakra nézett, melyben két idegen öltözetü férfi ült.

— Areosz! — kiáltott föl Ráhel s már talpon volt. — Asszonyom, Areosz megérkezett!

Linck Lajos

Evekig lakott Uppesten, mielött Amerikába vándorolt. A rákospalotai rk. templom falképeit festette.

Ugro 462.l

A Kapufeletti s
az uj egyház, a másik
sólná el, ki mivel
meczbányának is le
fog zobyomban tart
feljárat nem fogja
jóformán csak átv
jára fogja használ
Zobyom

1. drb
mell.

Haraszti S.

Linek Lajos (Gyönk, 1859. nov. 17. -- Cleveland, USA, 1941. aug.): festő és grafikus. A Mintarajziskolai tanulmányai után illusztrációkkal, női portrékkal szerepelt. Társadalomkritikai élü karikaturákat rajzolt a Borsszem Jankó, Kakas Márton és Mátyás Deák c. élclapokba. 1907-ben

KSné

Bp.-en, 1908-ban Aradon, Nagyváradon és Temesvárott rendezett gyüjteményes kiállitást. 1910-ben kivándorolt az USA-ba, ahol főleg portréfestészettel foglalkozott. Grafikai müvei az MNG-ben és a Legujabbkori Történeti Muz.-ban vannak. -- Irod. L.L. (Uj Idők, 1897); Lyka Károly: L. a Szalonban (Uj Idők, 1907); Meghalt L.L. (1941).

iszlám szunnita szektájának a parancsa szerint tehát a surgudsál, a padisáh koronát jelentő aranykarikája csak Mohamednek az utódait ékesítheti. Más uralkodója Törökországnak nem lehet, csak olyan férfiu, aki hitelesen a prófétától származik és jogosult a szent zöld szín viselésére. És a surgudsál öröklésének a törvénye az, hogy az elhalt padisah után mindig a család uralkodó ágának a legidősebb tagja örökli. Tehát rendszerint a szultán legidősebb öcscse volna az örökös, ha — nem gondoskodnának mindig időben arról, hogy eltegyék láb alól.

A perzsák a mohamedánizmus protestánsai. Nem hiába árják, nem hiába Kelet németjei, kitalálták a reformációt. Ha Firduzi pápaszemet hordott volna, hívhatták volna Bodenstaedtnek, vagy Freyligrathnak is és akadt nekik egy Luther Mártonjuk is, aki megcsinálta a sii-t, a mohamedán szkizmát. Ez hidegebb, rezonirozóbb, mint a szunna. És az államjogát is más alapokra fektette: a sáh-in-sáh gyöngyös kucsmáját, aminek most hirtelenében nem jut eszembe a neve, nem az öcscse örökli, hanem a legidősebb fia. Egészen germán gondolkozás szerint.

Harmadik arcát az iszlám itt Afrika nyugatán, ebben a csodálatos megérettségü Délben és Keleten öltötte föl: Marokkóban. Itt a Mohamed tanítását hordó arab törzsek erősen megvegyültek más sémi fajokkal, a többi között a kárthágóiak ivadékaival is, azonfölül pedig néger népekkel s ebben az etnográfiai zürzavarban az a hit is, amelyért Káled harcolt, változtatta az alakját.

Megmaradt itt is a törvény, hogy serif — ez a marokkói szultán igazi neve — csak a próféta utóda lehet. De az öröklés rendje itt megint harmadik féle, a serif utódja az lesz, akit ő maga jelöl ki, ráhagyva örökül a baraká-t. És még a saját szükebb családjához sincs kötve az utódja megválasztásában, csupán az köti, hogy próféta-utódot jelöljön örököséül.

Azok között a kóbor, nyughatatlan és félig vad törzsek között, amelyek Marokkóban, sőt egész Afrika északi partvidékén laknak, csak úgy hemzseg a serifát, a zöldturbános próféta-utód. Részben azért, mert ők is úgy vannak, mint a híres „marsalai ezer", akik közül még ma is valami háromezer húz nyugalompénzt Olaszországtól, részben pedig azért, mert Alinak és utódainak tényleg sok a leszármazója. Allah nagy termékenységgel áldotta meg őket, kárpótlásul a közmondásos ostobaságukért.

Marokkóban a régi törzsrendszer helyére a középkor végén, az Almoravidák és Almohádok idejében kezdett kifejlődni valami olyan középponti hatalom, amely csakugyan érdemes is erre az elnevezésre. Ekkor a trón eleinte apáról fiura szállt, de azután az történt, hogy kezdett maga a dinasztia is kimerülni és erőben, számban hanyatlott az a törzs is, amelyből származott, amely tehát természetes védelmezője volt a trónnak a többi, különösen a négerrel vegyült, tehát mintegy meghódított és ellenséges törzszsel szemben. A hatalom érzetében és a jólétben elpuhult uralkodó osztályok históriai sorsa elérte őket is. Marakes, az ország fővárosa kezdett prédájává válni valamelyik elszaporodó és edzettségét el nem veszítő törzsnek. Töméntelen levert, félig levert, vagy pedig félig diadalmas forradalom után végre az egyik serifnek diplomatikus gondolata támadt. A rátörő ellenséges törzset nem fegyverrel iparkodott leverni, hanem szövetséget kötött vele. Megegyezett a törzsfővel, — aki természetesen szintén serifát volt, — hogy halála után ráhagyja a barakát. Igy azután neki és utódainak már nem egy, hanem két törzs lett a támogatója.

Ezzel a fogással, amely, bizonyos afrikai mellékízt leszámítva, nagyon hasonlít az európai uralkodóházak nősülő-politikájához, alakult ki azután idő multával egy hatalmas törzsszövetség, amelynek, kisebb töredékek mellett, négy arab és egy néger törzs lett a tagjává. Az álzusz, serahha, udaja és sererda törzsek az arabok, a buakhár a szerecsen.

Ezt a törzsszövetséget nevezik maghzennek, amely, amint ezekből látnivaló, nem egyéb, mint vallási és családi alapokra fektetett katonai hübéresség, természetesen megint bizonyos afrikai mellékizzel. A neve sajátságosképen annyit jelent, mint tárház, kincstár és a többes számából, amely makházin-nak hangzik, fejlődött ki az összes európai nyelvekbe átment magazin szó. Az átvitt értelmet ugyanaz az észjárás csusztatta bele, mint amely Rómában a fiscus jogi mesterszavát alkotta meg.

A maghzen, amint a rendszere teljesen kifejlődött, termeszetesen egészen elnyomta a rajta kivül álló többi törzset, amelyeknek a gyüjtőneve: sziba. A katonai hatalom révén csakhamar a pénzügy és a közigazgatás is egészen a kezükbe került és csakhamar olyan zsarnokságot kezdtek gyakorolni, amely csak azért volt némiképpen elviselhető, mert majdnem pusztán az adók pontos behajtására szoritkozott.

Érthető, hogy ennek a durva és nehézkes szervezetnek az igazgatásához elsősorban erős kéz volt szükséges. Annak a serifnek, aki a maghzent egészen a kezében akarta tartani, elsősorban két dologban kellett kitünni: katonai erényekben és vallási fanatizmusban. Mert amint akár a katonai, akár a vallási fegyelem meglazul, előáll az a paradoxon, hogy a maghzen, amely maga is érzi, hogy csak úgy lehet zsarnok, ha nagyobb, de a maga kebeléből való zsarnok van felette, lázongani kezd és valami olyan szabadságharcba kap, ami — több zsarnokságot akar.

Már most tessék elképzelni, hogy Abdul Aziz serif, aki 1894-ben mint gyerek került trónra és akiről ma sem tudjuk, hogy csakugyan megölték-e, vagy nem, egy szép napon megjelent Marakes utcáin — bicikliháton, világossárga dresszben. Machan, ez a gyülölt skót jövevény, teljesen a hatalmába ejtette, teljesen az idegen befolyásnak nyerte meg. És az elbúsult, rongyos, piszkos maghzen-katona keserü szívvel látta, nézte, hogy ura és erejének forrása elhagyta Mohammedet, puha, európai gyaurrá vált.

Ekkor kezdődött meg Marokkóban a forrongás és ekkor vált véressé az idegengyülölet. A serifben az idegent, az idegenekben a serif megrontóit gyülölték meg. És a maghzen törzseinek vérei kitűzték a lázadás lobogóját serif és idegenek ellen.

Sok jó francia legionáriusnak, sok fürge zuávnak ki fog folyni még a szive vére, mire Franciaország erőt vesz a lángon és meg tudja törni a maghzen középkori, misztikus hatalmát.

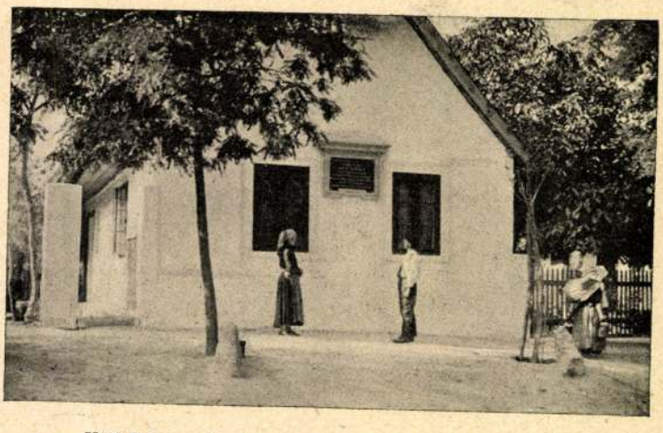

Volf Györgynek, a nagy magyar nyelvtudósnak szülőháza Törökbálinton, amelyet emléktáblával jelöltek meg e héten

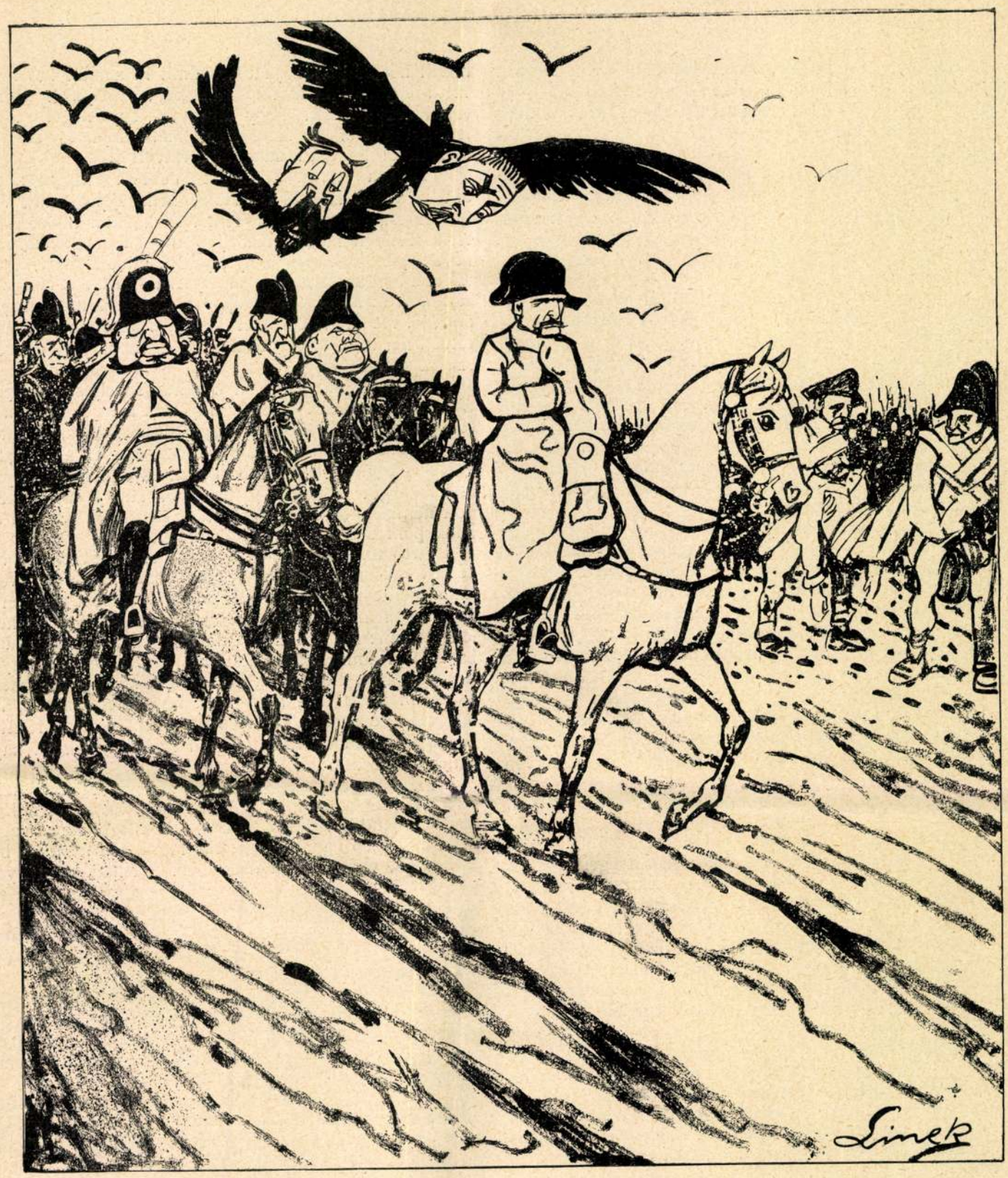

A Nemzeti Szalón Linek-kiállításából

LINEK LAJOS: A NAGY VISSZAVONULÁS

Egy igazi barát

Ha valaki azt jósolta volna nekem, amikor még én is rátartós úrfi voltam, hogy szivesen parolázol te még közönséges betyárokkal, rablókkal, akik a kés rántásától se riadnak vissza, sőt keresni fogod a társaságukat, — bizony Isten azt feleltem volna: „bolond lyukból, bolond szél fúj". Pedig ha nem is jósolta meg senki, mégis úgy történt, hogy a közel multban olyan emberrel kötöttem barátságot, akinek lelkét nemcsak holmi lopások, rablások, hanem, bizony nem tudhatni, hány ember elpusztitása is terheli.

Nem dicsekszem éppen a választottammal, de nem is szégyenlem, mert hiszen az csak természetes dolog, hogy egy afrikai zsoldos katonának nem lehet a barátja se Hock János főtisztelendő és nagyságos úr, sem a budapesti főpolgármester.

Pár hónapja csak, hogy egy délután, — amikor épp a forthassai orvost vártuk, — magastermetü, idős arab jött be az udvarunkba. Lehajtott fővel, lassan közeledett felénk, lovát pedig kantárszáron vezette.

Ez nem lepett meg bennünket, mert mindennaposak nálunk az arab lovasok, akik vagy hírt hoznakvisznek, néha éjjelre jönnek megpihenni, vagy a postát viszik. Hanem az öreg vezette ló nyergében egy nőalak ült. Úgy mondhatnám inkább: volt, mert az elől és hátul nagyon magas kápáju arab nyeregben a mozdulatlanságig megkötözötten kinlódott.

után a franciákat megtizedelte a himlő s parancsnokuk is ebben halt meg. A németek bevonultak az inficiált erődbe, s ott maradtak a hadjárat végéig és közülük mégis csak elvétve estek egyesek himlőbe.

Óriási statisztikák milliós számsorai bizonyítják, hogy a Jenner-féle ojtás a himlőesetek számát alig egy tizedükre nyomja le. Hogy csak egy példát citáljunk a közel multból, itt van a boszniai kormány által publikált legutóbbi kimutatás, amely azt mondja, hogy amióta a kötelező védojtást behozták, a megszállott tartományokban nincs tizedrészannyi himlő sem, mint amennyi azelőtt volt.

És mégis, valahányszor a törvényhozás egy intézkedéséről van szó, amely a kötelező védőojtásokról, vagy az újraojtásokról rendelkezik, menten összeverődik egy társaság, amely a közvéleményt ellenséges irányban szeretné befolyásolni. Igaz ugyan, hogy nagyon vegyes kis társaság ez, amelyben klerikálisok és szociáldemokraták, homeopaták és a természetes gyógymódok hóbortos túlzói húzódnak meg szép egyetértésben, de a propagandacsinálás mesterségét nagyon értik. Akad mindig egy-két facér jogász is, aki hozzájuk csatlakozik és azután világba röpítik a hangzatos jelszavakat: az államnak nincs joga mérget csöpögtetni a szervezetembe, nem engedem személyes szabadságomat korlátoztatni, az én testemmel azt teszem, amit akarok stb. stb. Bolond beszéd ez, amelylyel kár volna manapság még komolyan foglalkozni, ha nem vezetne oly szomoru jelenségekhez, mint a mostani bécsi járvány. El is fognak némulni e dőreségek, ha tényleg sikerül ezúttal megakadályoznunk a himlő betörését a rosszul, illetve hiányosan ojtott Ausztriából a jól ojtott és újraojtott Magyarországba.

Azért csak ojtsunk erélylyel és kitartással. A komolyság, amelylyel egy nép a fertőző betegségek elleni küzdelmében megfogadja Jenner, Pasteur, Semmelweiss szavait, a kultura legbiztosabb fokmérője.

Szerb Zsigmond

A Pál-utcai fiúk

Molnár Ferenc regénye. Franklin-Társulat kiadása

Nemecsik Ernő algimnáziumi tanuló, a Gitt-egyesület titkára és a Pál-utcai fiúk hadseregének közlegénye nem tartozik azon alakok közé, akiket az iskolában mint a „tragikum" képviselőit szokás bemutatni. Mindössze tizenkét éves és mivel még nem tanult görögül, fogalma sincs arról, hogy mi az a „hübrisz", amelyet Arisztotelesz óta minden jóravaló stilisztika, illetve poétika megkíván Oedipus királytól és Girolamo Savonarolatól. Nemecsik Ernő élete és halála igen közönséges, mindennapi módon történik. Kémszemlére megy a füvészkertbe, ahol a füvészkertiek ellenséges törzse hadiszállását tartja. A kémszemlén azután egy időre a vízmedencébe kerül és meghül. Másnap megint ott van a füvészkertben, és az ellenség újból megfürészti. A két hideg fürdőtől tüdőgyuladást kap és meghal. Ez minden.

Ez minden, és mégis, amikor Molnár Ferenc regényét letesszük, nedves a szemünk, a szívünket pedig valami jóleső melegség tölti el. Ezek a grundon verekedő, leckétől drukkoló, üveggolyóval játszó kis fiúk régi, kedves ismerőseink. Akkor ismertük őket, amikor még mi is verekedtünk a grundon, titkos egyesületekben előkelő tisztséget töltöttünk be és rémülve gondoltunk az eshetőségre, hogy az osztályfőnök e szent dolgokból megtudhatna valamit. És amikor még komolyabban vettünk egy önképzőköri ülést, mint ma a politikai tömegsztrájkot.

Furcsa. Tizenöt év előtt mindez még igaz volt, ma már úgy hat, mint történelmi elbeszélés. A verekedő, hancurozó, titkos egyesületet alkotó kis diák tipusa elvész, itt a fővárosban már talán végképpen elveszett. A gyerekek ma nem járnak a grundra, hanem a moziba. Az indián regények kultusza megszünt, helyét fölváltotta Sherlock Holmes, a detektiv-király. Ismerek egy második gimnazistát, aki a sakkversenyek összes esélyeit számon tartja. Ismerek egy negyedik gimnazistát, aki kívülről tudja minden Derby-győztes családfáját. Csak a „nagy kígyóról" nem akar többé senki sem tudni. A tomahawkokat eltemették. Gyermekkorunk álmai, a wigwam, a békepipa, a harci festés nem kísértenek többé. És az irodalmi gyermek is átváltozott. Nem de Amicis ír többé róla, hanem Wedekind.

Molnár Ferencnek vannak igen lelkes hívei és vannak olyanok is, akiknek tehetsége kevésbbé rokonszenves. De a „Pál-utcai fiúk"-ban nem az a Molnár Ferenc beszél, akit rendesen látunk. A hideg, boncoló irónia majdnem egészen elhallgat. A kis fiúk történetét meleg szeretet írta. Az a szeretet, amelylyel a magunk ködbevesző gyermekkorára gondolunk. És ezért sikerült a „Pál-utcai fiúk" oly kitünően. Ezért tartom egyik legértékesebb irodalmi munkánknak, amelyet talán nem lehet idegen nyelvre fordítani, mert kissé tulságosan erős benne a couleur locale, de amely magasan fölötte áll a külföld hasonló termékeinek. *F. P.*

LINEK LAJOS

Premiér a Vígszínházban. A Lipót-körúti színház, amely kétségtelenül modern és elsőrangu, ami a színészeket, valamint a berendezést egész a villamgömbökig illeti, s amelyet épp ezért okkal kedvelünk, premierek dolgában is előljár kollégái közt. Mire megjelennek e sorok, már a második premier-t tartja, — mi azonban most több és nem egész közönséges okok miatt az elsővel foglalkozunk. Azzal a darabbal, amit fürgén, hamar, sietősen kiválasztott, gondolván hogy: ez kell a népnek szeptemberben. A darab címét, tartalmát és szerzőjét, eltérően a szokástól, nem fogjuk megnevezni, elmondani vagy kritikai nyelven analizálni, — még pedig azért nem, mivelhogy először: kritika csak ott van, ahol irodalom van és művészet van. Itt, jelen esetben nincs irodalom, tehát minek a kritika. A darab ugyanis, amely az új szezonban ment, persze hogy francia bohózat. Ennélfogva másodszor az sem fontos, csekély, igen nagyon csekély jelentőségü, megállapitani próbálni, hogy hány kilóval súlyosabb, azaz pardon: hány percenttel jobb, ötletesebb, fordulatosabb, pesti szóval élve: „pokolibb" azoknál a szintén francia bohózatoknál, amelyeket a Vígszínház elmult szezonokban adott, híven a gyakorlathoz, de kevésbbé híven programjához, amely, ha jól tudjuk, nem nélkülözi, sőt folyvást fülünkbe mondja ezt a szépen hangzó sort: „a hazai drámairodalom és víg múzsa szolgálata".

Tulajdonképpen ez a premiér mellékes szemben az előzőivel és azokkal, amelyek egészen bizonyos, hogy utána következnek a „gall esprit" jegyében. A gall esprit — nos hát éppen ez az, amiről szólni akarunk. Ez az, amelynek címén csalóka játék történik nálunk a francia kultúrával, ez az, amelyet a közönség, főleg a Faubourg st. Leopold úgy ismer, hogy „szellemes, de pikáns, juj-juj, de pikáns", amelyről nyiltan tudjuk, hogy mit ér, s amelyet megnézni mégis az úgynevezett európaisághoz tartozik. Ez az, amit ha valaki nem talál roppant mulatságosnak,

Budapestet beojtják

Az úgynevezett társaság őszelői diskurzusait ezidén egy tagadhatatlanul új hang élénkíti. Máskor ilyentájban úton-útfélen, reggeltől estig egyebet sem hallottunk, mint azt, hogy „de jó színben vagy, édes. Hol nyaraltatok, édes?" Mire mindjárt az következett, hogy: mit szólsz ehhez a cselédmizériához? Az idén egyet fordult a világ és most ez az állandó kérdés járja: Hát ti már be vagytok ojtva? Holnap minket is beojtanak.

Valóságos vakcina-láz fogta el a fővárost egy hét óta. Mániává lett az ojtás, sőt ami még ennél is több: divattá. És ez jól van így. Ennél több hasznot divat ugyan még alig hajtott.

Budapest már évtizedek óta megszünt himlőfészeknek lenni, a fiatalabb magyar orvosi generáció csak a könyvből ismeri e szörnyü betegséget. Bezzeg Bécsben máskép áll a dolog. Ott a gyakori járványos fellépéstől eltekintve, minden évben előfordul néhány szórványos himlőeset. A mi fővárosunk himlőmentes voltát nyilván a törvényeink által elrendelt ojtási és újraojtási kényszernek köszönhetjük. Hogy pedig ez a mostani epidémia, amely immár hónapok óta pusztít a közvetlen szomszédságunkban, nem tudott hozzánk átcsapni, az annak a szigorúságnak az érdeme, amellyel nálunk az ojtási törvényt kezelik. De a szigor nem volna keresztülvihető, ha a közönség széles rétegeiben nem volna meg az érzék a himlőojtás fontossága iránt. És igazán megelégedéssel tölthet el bennünket a jelenlegi mozgalom, amikor egy héten százezer budapesti lakos önként jelentkezik, hogy magát beojtassa. Bölcs előrelátásról és igazi kulturáról tesz ez tanúságot. Csak így tovább és akkor remélhető, hogy a himlő nem tudja megvetni a lábát Budapesten.

A modern ojtási rendszer, amelyet vakcinációnak neveznek, az ősrégi inokulációs módszer romjain épült föl.

Az inokuláció azon tapasztalatból indult ki, hogy aki egyszer kiállotta a himlőt, azontúl ment marad tőle. Bár ez alól is volt, — de igen ritkán, — kivétel. A leghíresebb köztük a XV. Lajos francia király esete, aki tizennégyéves korában volt először himlős, mégis ezen kórságban halt el hatvanöt éves korában.

A kinaiak himlős gyermek ingecskéjét húzták egészséges gyermekeikre, az indus braminok himlőméreggel itatott szőrzsinegeket kötöttek derekukra és így ojtották be magukba a betegség egy többnyire enyhébb formáját. Mindez már kétezer évvel a történetirás előtti időkben járta a távol Keleten. Európában e módszer csak 1718-ban lett népszerűvé a konstantinápolyi angol követ feleségének, lady Montaguenek agitációja révén.

Akkoriban irtózatos himlőjárványok söpörtek végig az ó-világon. Volt köztük olyan is, amely egyes tájak lakosságának alig öt-hat százalékát kímélte meg. Védekezés pedig ellene nem volt. Nagy lelkesedéssel fogadták tehát lady Montague indítványát, aki már előzőleg saját gyermekeit inokuláltatta, hogy a keletiek módszerét Európára is ki kell terjeszteni. Az angol király parancsára nyomban inokuláltak hét halálraitélt bűnöst és miután ezek tényleg immunisaknak bizonyultak a himlővel szemben, csakhamar inokuláltatta magát az egész londoni udvar. Az új módszer mesés gyorsasággal terjedt el egész Európában és a mi Mária Terézia királynőnk is alapított egy himlőt inokuláló intézetet, amelynek céljaira hetzendorfi kastélyát engedte át. Az intézetet himlőben elhunyt gyermeke, Jozéfa főhercegnő emlékének szentelte és udvari orvosa vezetésére bízta.

Mily óriási lehetett akkoriban a himlő veszedelme, hogy az emberek oly lelkesedéssel fogadták az inokuláció annyi inkonzekvenciával járó módszerét! Először is az így kezeltek közül maga az inokulált himlő következtében elpusztult 1—3 százalék. A főveszedelem azonban abban rejlett, hogy minden inokulált ember egy valóságos himlő-epidémia kiinduló pontjává válhatott. Aminthogy vált is nem egyszer. Nem csoda tehát, hogy a dolgok mélyébe látók folyton keresték az inokulációnál jobb és kevésbbé veszedelmes eljárást.

Azokra a bátortalan és részben naiv kísérletekre, amelyek az ő munkáit megelőzték, hadd reflektáljanak az orvostudomány történelmének megírói. Mi egyenest az ő megváltó nagy fölfedezésére akarunk kitérni és néhány szóval megemlíteni, hogy mily roppant jelentőségü dologra jött rá az az angol falusi orvos, akiben ma az emberiség egyik legnagyobb jótevőjét tiszteljük: Edward Jenner.

Jenner azon régi megfigyeléséből indult ki, hogy gyakran megesik legényekkel, leányokkal, akik himlős tehenek, borjak körül foglalatoskodnak, hogy kezükön, vagy testük egyéb részein néhány olyan hólyag támad, akárcsak a himlőhólyagok. Később, mire egy himlőjárvány gázol végig azon a vidéken, ezeket a fejő-embereket megkíméli, jóllehet azok az annak idején mutatkozott gennyes hólyagok a kézen korántsem viselték meg az illetőket. Jenner már most úgy okoskodott, hogy ezek az egyének a fertőzött állattól himlővel fertőződtek, mert hisz a himlő csak azt az embert szokta elkerülni, akinek már volt himlője. De a fertőzés nem volt súlyos, mert a himlő mérge, amint az állat testén keresztülment, mintegy megszelidült. Ha tehát valakit ilyen az állatban már megszelidült himlőméreggel beojtok, úgy az végig fog ugyan szenvedni valami kicsike kis himlőformát, de mentesítve lesz a komoly himlővel szemben.

1796 május tizennegyedikén született meg a mai himlőojtás. Ezen a napon ojtott be Jenner Berkley-Glocestershireben egy fiút olyan nyirokkal, amelyet egy fejő-lány tehéntől kapott himlőhólyagjából nyert. Ezt a gyermeket később néhányszor próbálták inokulálni, de nem fogott rajta a méreg soha.

Az akkori közlekedési viszonyok mellett szinte hihetetlen, milyen gyorsasággal terjedt el az egész müvelt világban Jenner fölfedezésének híre. Az inokulációt egy-kettőre kiszorította és 1803-ban már az egész Európát ellátta ojtónyirokkal a „himlő kipusztítása céljából alapított Jenner-féle királyi intézet".

Aki már most azt hiszi, hogy a Jenner-féle elv lépésről-lépésre tért hódított magának és rövidesen diadalmaskodott, az ugyan nem ismeri az emberiség természetét és a tömegek lélektanát. Mesés, hogy micsoda megtámadtatásokban volt része a Jenner dogmájának napjainkig. Az ötvenes években London grófság egészségügyi tanácsa megúnván a sok hivatott és hivatlan tényező részéről elhangzott vádaskodást, revideálta az egész ojtási ügyet és referense, John Simon a világ ötszáz tudományos testületétől kért véleményt. Simonnak a beérkezett válaszokból kivonatolt könyvét méltán nevezik a legszebb emlékszobornak, amelyet Jennernek állíthattak. A mult század hetvenes éveiben a német parlamentnek okoztak sok vesződséget az ojtási törvény tárgyalásánál a Jenner-ellenesek, de Thileniusban emberükre akadtak. Csodálatos, hogy alig néhány évvel a francia-német háboru után, föl merte ütni fejét az oltásellenes propaganda. Holott éppen ez a háboru, amelyben az alig ojtott franciák közül aránytalanul többen estek himlőbe és pusztultak el benne, mint a többnyire beojtott német katonák közül, illusztrálta fényesen a himlőojtás eredményességét. Megesett például, hogy Toul vára megadta magát, mi-

A Uj Idők számára rajzolta Linek

DIANA A XX. SZÁZADBAN

Adriai levél

Írta HERCZEG FERENC

Harminc napig szántottam már vitorlás kutteremmel az Adriát Fiume és Kattaró között, széles vargabetüvel megkerülgetve a legtávolabbi kopasz kis szigeteket is. A dalmát partvidék mozgó diorámaként vonult el előttünk. Láttunk ősrégi kis városokat, amelyeknek címeres palotáiban pirossapkás kecskepásztor kötözgeti a bocskorát, cukorsüveg formáju mészsziklák tetején óriás kampanilékat, asszonyközségeket, honnan minden férfiember Amerikába vándorolt és láttunk többek közt egy korcsmárosnét is, aki édeshuga Veronese legszebb asszonyainak. Csak a kék barlangot nem láttuk még Busi szigetén és mikor ez eszünkbe jutott, haladéktalanul útra keltünk az árva kis szigetország felé, amely túl fekszik Lisszán, Szent András on innen. A harminc nap alatt, melyet akkor már úton töltöttünk, nem hallottunk kocsizörgést, nem láttunk kefelevonatot, nem volt részünk sem porban, sem szúnyogban, sem politikában. Volt egy könyvünk a hajón, valami dalmátországi utikönyv (a legénység úgy emlegette, hogy: a könyv), de emberségemre mondom, hogy azt senki közülünk végig nem olvasta, csak Zepe, a tudományszomjas hajóinas forgatta olykor a képeit. Csillagok alatt aludtunk, tündöklő napfény ébresztett föl és végül már azon érzésünk volt, hogy magunk is parányi kis porszemek vagyunk, amelyek gondolat és érzés nélkül, de jókedvüen és ragyogva röpködnek a napfényben, amerre a szél viszi őket. A szíves olvasó azonban súlyos tévedésben volna, ha azt hinné, hogy a vitorlázás merő naplopás. A tengeren sok minden történik, ami reggeltől estig foglalkoztatja az embert. Aki gőzhajón jár, az nem lát egyebet a hullámos sivatagnál, épp úgy, mint a gyorsvonat utasa unalmas mezőket lát az Alföldön. Aki azonban szekéren járja be az országot és vitorláson a tengert, az mindenütt életet és embereket talál. Bárkák, brazzerák és trabakolók vonulnak el a kuttter mellett, az ember ismeretségeket köt az apró kikötőkben, szívességeket tesz és szolgálatokat vesz igénybe, barátokat szerez és pörlekedik. Aztán a hajón is sok a dolog. A kutternek van száz kötele, amely arra való, hogy napjában többször megkösse és eloldja az ember. Maga a kormányzás is szórakoztató, változatos, olykor izgalmas foglalkozás. A vitorlásnak egyénisége van. Néha engedelmes és kedves, máskor szeszélyes és makacs, alkalomadtán alattomos, sőt dühöngő bolond is.

Mondom, útra keltünk Busi felé. Trauban megtudtuk, igaz, hogy ötnapi késéssel, hogy a római pápa meghalt. Ezért, mint jó katolikusok, a gyász jeléül félárbocra eresztettük a lobogónkat. Aznap pompás ebédünk volt, mivel marhahúst és friss tojást, meg gyümölcsöt szereztünk. Tonio, a szakács, kivételesen nem volt részeg és valósággal remekelt. Jutalmul nem zártam el a szivarokat, hadd lopjon magának egyet-kettőt az öreg, tudom, hogy ez jobban esik neki, mintha ajándékba kapja. Délután elállott a maestral és szélcsendbe jutottunk. Ilyenkor a hajó népe rosszkedvü és ingerlékenyés Ivánnak, a halászunknak, tényleg sikerült is

Uj Idők 1903. II.

összepolitizálnia Szantóval, a kormányossal. Iván, aki a Morlakkából való ember, igen jó fiu, de benne is megvan a horvátok ocsmány szokása, hogy bolondja a politikának. Azt kérdezte Szantótól, hogy milyen nemzetiségü ő tulajdonképpen.

— Isztriai, — válaszolta a kormányos.

— Az nem nemzet. Az ember vagy olasz, vagy horvát, de isztriai, az semmi.

— Nos hát: osztrák vagyok!

— Ha osztrák vagy, akkor beszélj osztrákul. De osztrák nyelv nincs és így osztrák nemzet sincs.

— Hát te mi vagy? — kérdezte Szanto.

— Horvát vagyok!

Szantó ekkor csodálkozva nézte az árbocon függő kereskedelmi lobogónkat.

— Mi az: horvát? — kérdezte alamuszi arccal. — Nézd a zászlót. Az egyik fele osztrák, a másik magyar. Az egyik fele az enyém, a másik az uraké. Melyik a tied? Hol van a horvát zászló?

Az Iván arca valósággal eltorzult. Jónak láttam közbeszólani és a politikát egyszer s mindenkorra kitiltani a hajóból. Így hát a zászlókérdés máig is elintézetlen még. Szantó aztán elővette a mandolináját és énekelni kezdett, szokása szerint irtóztató hamis hangon.

Alkonyatkor még mindig egy helyen vesztegeltünk és Tonio fölvetette a kérdést, hogy mit főzzön vacsorára, mert — tette hozzá — nincs semmink. Nyilt tengeren voltunk, halászni se lehetett, elővettük tehát megint a szalámit, az istenadta szpalatói szalámit, amelyet talpbőrből és fűrészporból gyártott valami nyomorult. Tonio ekkor a homlokára ütött és azt mondta, majd ő főz vacsorát. Belenyult a legénységi kajüt csapóajtaján és egy jókora dorongot dobott ki, amely koppanva esett a födélzetre. Azt mondta, hogy ezt megfőzi.

— A Krisztus öt sebére, Tonio, mi az?

— Egy tőkehal.

Kőkemény, fekete halmúmia volt, a száját tátva felejtette, mikor egy emberöltővel ezelőtt besózták, mintha segítségért akarna ordítani. Jó óráig a tengerben áztatták, Zepe aztán félóráig kalapálta, végül bicska és harapófogó segítségével megnyúzták és megfőzték. De ne beszéljünk erről a boldogtalan tőkehalról.

A kutter egész éjszaka meg se mozdult és reggel pokoli hőségre ébredtünk, ami legbiztosabb jele a szélcsendnek. Az ágyban voltam még, mikor távoli kukorékolás ütötte meg a fülemet. Furcsa öblös hangja van, gondoltam magamban, de aztán egyszerre talpraugrottam, mert eszembe jutott, hogy aki kukorékol, azt meg is lehet enni.

— Tonio, ki kukorékolt itt?

— Egy kakas.

— Hol van az a kakas?

— Egy bescai paradicsomos bárkán, amely fél mértföldnyire tőlünk vesztegel.

— Meg kell venni a kakast, bármit kérnek is érte!

Egy kis evezés és hatvan magyar krajcár árán uraivá lettünk a kakasnak. Nagy köszönet azonban nem volt benne, mert szikár és inas volt, akár egy trainirozott távgyalogló bajnokot főztünk volna meg paprikásnak.

A tengerek ura megelégelhette szenvedéseinket, mert küldött remek maestrált. Szél előtt mentünk, kifeszíthettük összes vitorláinkat és a százhetvenkét négyszögméternyi vászon most már valósággal röpítette karcsu kis hajónkat. Ahány vitorlást elhagytunk — pedig ahányat láttunk, mind elhagytuk — abba az embereink luszinárd hetykeséggel belekötöttek.

— Hej, koma, mit üzensz a feleségednek?

(A komák ilyenkor többé-kevésbbé cifra káromkodással szoktak válaszolni.)

Mikor áthaladtunk a Brazza és Szolta közötti szoroson, amelyet Spalato kapujának neveznek, viharrá fokozódott a maestrál, az orrmány- és csúcsvitorlákat be kellett szednünk és a kutter féloldalra dölve, gyorsan, mint a szálló sirály, hasította a tajtékos tengert. Lissza már előttünk feküdt, éles, kék körvonalakban. Ekkor utólértük és csakhamar elhagytuk a Thétisz gőzöst, amely ugyancsak Lissza felé igyekezett. Ez a nevezetes esemény földerítette, sőt valósággal nagyzási hóbortba döntötte az embereinket. Az egyébként oly szelid lelkü Tonio trombitát csinált a két tenyeréből és hangos kúrjantással kérdezte a kétezer tonnás Loyd-gőzöstől, hogy mit üzen a feleségének?

Korán délután már elhaladtunk a lisszai temető alatt, a híres tengeri csata hőseinek emlékét őrző nagy kőoroszlán tövében, aztán befutottunk a kikötőbe. A kutter nyílsebesen nekiszaladt a molónak s vagy két méternyire a kőfaltól hirtelen megfordult a maga sarka körül, leejtve a nagy vitorláját. Ez az úgynevezett elegáns kikötés, amely mód fölött imponál minden tengerésznek. Egy hibája mégis van: ha a kormánynak valami baja találna lenni, úgy, hogy a hajó nem engedelmeskednék neki rögtön, akkor az egész kutter úgy összetörik, mint a falhoz vágott husvéti tojás. Az embereket aztán partra küldtük, hogy szerezzenek elemózsiát s mivel elegánsan öltöztetett hölgyeket láttunk a Ríván, magunk is kicsíptük magunkat a barátommal és fotografáló-gépekkel fölfegyverkezve, kiszállottunk. A kis keresztfiam szintén fölvette a fehér ruháját, de cipőt nem akart húzni. Húsz napja mezitláb járt és most azt állította, hogy a lába megnőtt, nem fér bele egyik cipőjébe sem.

— Pedig mezítláb nem mehetsz a városba. Itt uriemberek laknak és még csavargónak néznének.

A fiú kijelentette, hogy akkor inkább a hajón marad. Amint tetszik!

Ketten körülsétáltuk a várost, csináltunk vagy egy tucat fényképfölvételt, aztán visszatértünk a Marinára, ahol a város szépei sétáltak. Lisszában terem a legjobb dalmát bor és itt láttam a legszebb dalmát nőket is. (Mellesleg mondom: érdemes volna egyszer tudományosan a végére járni annak a kedves és az én tapasztalásom szerint megdönthetetlen ténynek, hogy mindenütt, ahol jó bor terem, ott föltünően sok a csinos nő is.)

Egypár hatalmas legyező-pálmát láttunk a sétányon, a pálmák alatt zenekar játszott. Arra vettük utunkat.

— Furcsa rendőrség lehet itt, — mondta a barátom.

— Miért?

— Megengedi, hogy ennyi elegáns hölgy között pucér kölyök járjon.

A parton a pálmák között barnatestü fiú állott, aki keresztbe font karral, figyelmesen hallgatta a zenét. Minden ruhája egy piros úszónadrág volt. Mikor közel értünk, nyájas arccal megszólít a fiu:

— Szép a város, bácsi?

Budapest uteáiról — Albertini János amatőr-fényképe

Az Eskütéri-híd

szentnek és sérthetetlennek tartunk. Ily hírek közléséhez tehát szándékosan nem nyulunk...

Ötvenedik évfolyam: 1899

A vezércikk *Két évszázad mesgyéjén* címmel mérleget von a tizenkilencedik század eseményeiből, majd igyekszik megrajzolni a jövő képét:

Mi lesz a megnyíló huszadik században? Salisbury lord egyik utóbbi nevezetes beszédében azt mondotta, hogy *oly korszak kezdődik, melyben az erősek erősebbekké, a gyengék még gyengébbekké lesznek.* A nagy nemzetek viaskodása a tengerentúli földrészek birtoklása s ottani hatalmi köreik kiterjesztése miatt előreveti árnyékát abban a lázas sietségben, melyet Anglia, Franciaország, Oroszország, s most már másodizben Németország tengeri haderejének növelése körül kifejt. Ez a nagy küzdelem fogja kitölteni a huszadik század első évtizedeit, ezt fogják megvívni nem csupán a haditengerészet kolosszusaival, hanem a kereskedés és a nagy üzleti vállalkozás minden eszközével is.

A karácsonyi szám tárcáját *Vizenjárók* címmel *Tömörkény* István írta. A melléklet élén *Petelei* István rajza áll, *A gyehenna. Tarczai* György *Este az árkádok alatt* címmel Lőcsén játszódó történelmi epizódot dolgoz fel, *Szávay* Gyula *Az amerikai szellemről* című cikke úti emlékeket dolgoz fel.

Ezután érdekes cikksorozat kezdődik: *Az úri lakás*, amely sorraveszi a lakás különböző helyiségeit történelmi, lélektani, esztétikai, egészségügyi és gyakorlati szempontokból. Az »előbeszéd« *Szomaházy* István tollából származik, az előszobáról *Csergő* Hugó, az ebédlőről *Milkó* Izidor, a szalónról *Krudy* Gyula, a hálószobáról dr. *Nagy* Béláné, a dolgozóról *Cholnoky* Viktor, a férfiszobáról *Munkácsy* Kálmán, a gyermekszobáról dr. *Berend* Miklós, végül a fürdőszobáról dr. *Kuthy* Dezső írt. Megjegyzéseik, tanácsaik ma már természetesen részben túlhaladottak, de azért nagyon jellemzőek a századforduló társadalmi és illendőségi felfogására. Aminthogy lehetetlen bizonyos meghatódottság nélkül olvasnunk M. Béla Kolos férfidivat cikkét főleg annak utolsó mondatát:

Szürke »mokka«, vagy chevreau-keztyű, egyszerű aranyláncos gombok, gombos fekete chevreau cipő és montirozott sétabot apró, de nélkülözhetetlen kiegészítő részei az igazán elegáns toalettnek...

Ha hinnünk lehet az elsárgult lapokból kiáramló levegőnek: ebben az időben valóban mindenki igyekezett »igazán elegáns toalettre« szert tenni...

Hatvanadik évfolyam: 1909

A század első jubileumi karácsonyát vaskos számmal ünnepli a Pesti Napló. Politikai vonatkozású a vezércikk, de politikai témát tárgyal a második cikk is, amelynek címe *A második karácsony mérlege*, szerzője pedig *Hegedüs* Lóránt. A kitűnő gazdasági szakember a magyar pénzügyi politikáról mond feltűnően kemény bírálatot.

Nem jó, — mondja — ha felserdült nemzetek azt hiszik, hogy ők még mindig gyereksorba valók s megélhetnek karácsonyi illúziókból. Rájuk nézve a dióaranyozás és formula aggatás ideje már letelt. Ha mégis illúziójukba kapaszkodnak, ha ők is mennybéli angyaltól várják az idők gazdag beteljesedését: akkor rideg sivítással fúj rájuk a kegyetlen való. Ezüstpapiroskák, csirizes láncocskáik lehullanak a földre s az egész nagy, messzire hirdetett díszítésből nem kapnak egyebet, mint egy leverő, lappangó hátborzongást. Néha a népeket is nátha gyötri. A mi közgazdasági politikánknak 1909-es mérlegzárlatát csak ugyanezekkel a szavakkal jellemezhetnék. Illuziónk tépten, a nagy ígéretek szétpukkanásán ránk köszöntött a hirtelen nátha.

A tárcarovatban *Pásztor* Árpád versét és *Molnár* Ferenc *Sok kis karácsony* című finom legendáját találjuk. *Egy író leveles ládájából* címmel *Szász* Zoltán arról elmélkedik, hogy mi mindent kérdez az írótól és az újságírótól a nagyérdemű közönség. *Viharos* nagy cikkben foglal állást a Jókai-szobor felállítása mellett, hangoztatva azonban, hogy ennek a szobornak »méret dolgában is jelképeznie kell a korlátlan méretek s a fantázia világában előljáró költőnek a mi sürgő-forgó, fejlődésért rohanó világunkban való szerepét«.

A közgazdaság rovat *Közgazdasági jövőnk képe* címmel közöl körkérdést. Nyilatkozik *Chorin* Ferenc, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének elnöke, *Ullmann* Adolf, a Hitelbank vezérigazgatója, *Walder* Gyula, a Hazai Takarék ügyvezető-igazgatója, *Elek* Pál, a Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság vezérigazgatója, báró *Madarassy-Beck* Gyula, a Jelzálog-Hitelbank vezérigazgató-helyettese, *Rubinek* Gyula, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és *Beck* Marcel, a Leszámítolóbank igazgatója.

A karácsonyi melléklet *Pekár* Gyula hatalmas cikkével kezdődik. Címe: *Pillanatfelvételek a történelemből* és párbeszédes formában elfelejtett históriai jeleneteket tár az olvasó elé. *Berczik* Árpád *A vakarcs* címmel ír elbeszélést, *Adorján* Andor *Játék és história* c. cikke a gyermekjátékok történetébe világít, *Lakatos* László majd háromoldalas cikkben ismerteti a »délszláv fővárost«, Zágrábot. *Szávay* Gyula kedves jelenetet dolgoz fel versben: elmondja, hogy az »öreg Alkohollal« találkozott — az Akadémián, és meginterjúolta az öreget.

A híres *Linck* kétoldalas politikai karikatúrája következik ezután, a Magyar Chantecler, mely minden párt harcát hiábavalónak mondja, hiszen

S végül az lesz,
Mit Bécs akar,
Szemétjén sem
Úr a magyar.
Hiába jön
Az új kakas,
Míg fenn száll a
Kétfejű sas.

Krudy Gyula *A fehéredő női fej* címen közöl naplótöredéket, *Révész* Béla novellát ír *Az Isten árnyékában* címmel, *Gagyhy* Dénes Dosztojevszkij részletes emberi és írói arcképét rajzolja meg. Ez a szám közli *Kálmán* Imre híres *Budapesti népdal*-át, amelyhez *Heltai* Jenő írta a fülbemászó szöveget:

Budapesti szépasszonynak párja nincs,
Párja nincs,
Valahány van, egytül-egyig drága kincs,
Drága kincs.
Feje búbján tornyos-bornyos frizura,
Frizura,
Részletekre vásárolta az ura,
Az ura.

De a karácsonyi szám még egyéb meglepetésekkel is szolgál. Itt van *Seress* László nagy tanulmánya a felvilágosult abszolitizmus politikai irodalmáról, amely tartalomban és terjedelemben (több mint öt oldal!) egyaránt túllépi a szokásos ujságcikkek kereteit, — továbbá itt van egy irodalomtörténeti szenzáció: *Anatole* Ferenc eddig kiadatlan műve, a *Történet egy szerencsés emberről, aki néma asszonyt vett feleségül*, amely *Vészi* Margit rajzaival kerül a közönség elé. *Vándor* Iván elbeszélése, *Lynkeusz* »Zsenitenyésztés« című cikke, *Balla* Ignác és *Bokor* Aladár egy-egy verse, *Hevesi* József történelmi novellája és a *Mühlbeck*-rajzokkal teletűzdelt helyszíni riport, az inséges és járványos Bihar megyéből, — sok egyéb mellett ez mind a *Pesti Napló* hatvanadik karácsonyának olvasnivalója volt.

Hetvenedik évfolyam: 1919

Nehéz napok. A kommün pusztításai után csak most kezd magához térni az ország. A válságos idők nyomai a karácsonyi számon is visszatükröződnek: a mindössze 24 oldalas lap jóval soványabb, mint az az utóbbi évek során szokásos volt.

Vezető helyen *Payr* Hugó hatalmas, kétoldalas »riport-tanulmányt« közöl a royalista mozgalom magyarországi helyzetéről *Ki lesz a magyar király?* címmel. Sorra veszi az egyes lehetőségeket és mindjárt azok súlyát, kilátásait, jelentőségeit is leméri. *Fekete karácsony* címen *Fenyő* Miksa írt cikket.

Karácsony után indulnak békedelegátusaink Neuillybe, — mondja — hogy átvegyék azt a békeszerződést, amelyet az entente a legkenetteljesebb igék kíséretében ránk diktálni készül. Nem tudjuk, mi van e békeszerződésben, de aki elolvasta a saint-germaini békeszerződés rémségeit, az tudni fogja, hogy jót nem várhatunk... *A fizikai és lelki kényszer súlya alatt és közvetlen bekövetkezhető katasztrófáktól megrémülve egy nemzet aláírhatja ezt, de eleget tenni e kötelezettségeknek, beletörődni a lemondásba, még ha akarná, sem lenne képes.*

Ifj. *Lovászy* Márton tárcája, *A kereszt az ingoványban*, az örök keresztény szeretetnek mély és ma is nagyon időszerű allegóriája. Egy nagy cikk *báró Conrad bukását* ismerteti, egy másik *Tisza Istvánné* portréját rajzolja meg. Érdekes *Huszár* Károly miniszterelnök karácsonyi nyilatkozata.

A magyar politika jövő iránya, — mondotta többek között — csakis az *egészséges demokrácia* lehet, amely a magyar nép erényeire és nem bűnös hajlamaira építi fel a maga uralmát. Restaurálnunk és reformálnunk kell összes intézményeinket, hogy azok a modern követelményekkel összhangba hozassanak. Sohasem szabad azonban szem előtt tévesztenünk a magyarság szociális életviszonyait és nemzeti fejlődésünk eddigi tanulságait.

Egy körinterjú, amelynek *Elzüllik az ifjúság...* a címe, pedagógusok és szülők panaszain keresztül azon siránkozik, hogy öt éve nem tanul a diák. Három riport következik: az egyik *terroristákat hajszoló razziáról* számol be, a másik *ellenforradalmi emlékeket* elevenít fel, a harmadik pedig a *táncoló Budapest* kulisszatitkait leplezi le. Nagyon stílusos az *Egy körkérdő vallomása* című tréfás cikk, amely őszintén elmondja a körkérdések keletkezéseinek sok bonyodalmát.

Kilenc pesti kereskedő kilenc üzletágról számol be *Az ipar és kereskedelem új élete* gyüjtőcím alatt, *Ötvös* Adorján arról számol be, hogy mi az antant-tábornokok véleménye a pesti színházakról, *Iványi* Jenő *Macbeth »sohasem volt királygyilkos«* címmel ír érdekes cikket, *Hegedüs* Loránt pedig nagy nyilatkozatban mondja el véleményét az állami pénzügyekről, a megbukott vagyonadóról és az addigi békekötések gazdasági következményeiről.

Magunkról címen a Pesti Napló komolyhangú felhívásban fordul az olvasókhoz:

— Akármit prézsmitálnak a sötétenlátók, — így végződik a cikk — mi hiszünk a magyar nemzet jövendőjében és nagyságában. Bármilyen szomorú is legyen a jelen, a feltámadás és a nyomában járó felbuzdulás el nem maradhat. A magyar ujjászületésnek ebből a munkájából a *Pesti Napló* ki fogja venni részét. Ez az ujság átélt már egy sötét és vigasztalannak látszó korszakot; az ő fáklyája mutatta a kivezető utat. Ez a fáklya most is ég és elaludni nem fog.

Nyolcvanadik évfolyam: 1929

És végül itt van az utolsó »jubileumi« karácsonyi szám. Hatalmas kötet, telistele érdekes és értékes olvasnivalóval.

Gróf *Apponyi* Albert írta a vezércikket *1929 karácsonyán, 1930 előestéjén* címmel. Az akkoriban annyira fontos optánskérdés jelentőségét fejtegeti. A második cikk szerzője Jean *Sapène*, címe: *Az új Európa oldja meg a magyar kérdést.*

Magyarország jövendője a béke, a munka és a rend — írja. Az idő megjutalmazza Magyarországot békés erőfeszítéséért. Mert nincs arra példa a világtörténelem lapjain, hogy a népek, csakúgy mint az egyesek, ne diadalmaskodtak volna, ha azzal a büszke elhatározással láttak munkához, amit az elszánt akarat ad.

Popovics Sándor, a Magyar Nemzeti Bank elnöke a gazdasági békéről ír cikket.

Beleszól a küszködésbe a napi politika, — mondja — olykor üres jelszavaival. Ezek befolyása alatt más viszonyok számára készült intézményeket és intézkedéseket készülünk importálni... És ebben a tülekedésben elvész egy nagy, alapvető gondolat: a gazdasági élet egységének és a termelés különböző ágai egymásrautaltságának a gondolata.

Gróf *Klebelsberg* Kunó kultuszminiszter érdekes nyilatkozatot ad Klebelsbergről, a publicistáról; *Kállay* Tibor a harmincas évek feladatáról cikkezik; *Friedrich* István *Járható utakon* című cikkében pedig így jelöli meg a jövő magyar politikájának útját: »Kevesebb ábrándozás, kevesebb nagyképűsködés, kevesebb csodavárás és több megvalósítható célkitűzés«. *Bud* János kereskedelemügyi miniszter karácsonyi üzenete a gazdasági pesszimizmus ellen hirdet harcot és ugyanilyen alaptónusú *Weiss* Fülöpnek, a Kereskedelmi Bank elnökének cikke is.

A karácsonyi mellékletben egymást követik az irodalmi szenzációk. *Molnár* Ferenc megírta »A rossz házasélet lexikonját«, *Móricz* Zsigmond »A vagyont őrizni kell« címmel írt elbeszélést. *Paul-Boncour* nyilatkozatában kijelenti, hogy a Népszövetséget fel kell fegyverezni, mert különben nem lesz béke Európában. Jean *Martet*, Clémenceau titkára, a nagy francia politikus ifjúságáról közöl leleplezésszámba menő intimitásokat és nagy riport számol be gróf *Berchtold* Lipót volt külügyminiszter visszavonult életmódjáról. *Lakatos* László »Egy festő élete és halála címen ír finom visszaemlékezést, *Besszedovszkij* volt párizsi szovjetügyvivő a jekaterinburgi vérfürdőnek, a cári család kivégzésének igazi történetét mondja el; *Babits* Mihály *Szúnyogok* címmel ír tárcát; *Lengyel* Menyhért pedig *Egy színigazgató feljegyzéseiből* címmel cikket.

Mayer János földmívelésügyi miniszter az értékesítés problémáival foglalkozik; *Pásztor* Árpád pszichológiai riporttanulmányt ír arról, hogy ki mire gondol halálos veszedelem pillanatában. Szépirodalmi közleményt ír a mellékletbe *Földi* Mihály, *Szomory* Dezső, *Kosztolányi* Dezső, *Karinthy* Frigyes, *Laczkó* Géza, *Heltai* Jenő, G. B. *Shaw*, Luigi *Pirandello* és sokan mások. Egész sor nagy riport is van a lapban, továbbá interjú Einsteinnal, beszámoló az angol királyné életéről, beszélgetés *Keller* Helénnel, a híres siketnéma írónővel, körkérdés a szerelem, szerelmi erkölcs és házasság hármas problémájáról, *Kodály* Zoltán nyilatkozata az új zenéről és három nagy és komoly cikk: *Schober* Bélának, a Nemzeti Bank vezérigazgatójának tanulmánya a külföldi kölcsönpolitikáról, *Ambrus* Zoltán krónikája és gróf *Sigray* Antal éles belpolitikai cikke. És mennyi mindent nem is soroltunk fel a humoros oldaltól a nagy képes mellékletig...

Ez volt a Pesti Napló karácsonyi száma 1929-ben és méltóak voltak ehhez a számhoz a következő esztendők ünnepi lappéldányai is.

*

Megérkeztünk a mához. Ismét hangsúlyozzuk: ezúttal nem akartunk úgynevezett jubileumi megemlékezést írni. De ez az egyszerű, tárgyilagos, szándékosan száraz felsorolás talán egy pillanatra rámutatott arra, hogy mit jelentett a *Pesti Napló* az utolsó kilencven esztendő magyar kulturális életében.

Megvan már állampolgársági bizonyítványa?

időt, fáradságot, költséget takarít meg. Vegyen meg a

Gyakorlati Tanácsadó és **Állampolgársági bizonyítványok**

című munkát, amely racionálisan kidolgozott **kérvénynyomtatványt** is tartalmaz

Ára **P 1.20.** Vidékre csakis az összeg előleges 1.20 beküldése ellenében.

Szerkesztették: Dr. BESZTERCZEY-JACOBI ROLAND belügymin. min. tanácsos előszavával Dr. EGRY MIHÁLY és Dr. MEDRICZKY ANDOR

Kapható Az Est könyvesboltjában, Erzsébet-körút 12-20

HONVÉDELMI NAPLÓ

A honvédelmi törvényjavaslat a nemzetvédelem alapja

Irta: Nyiry László ny. vk. ezredes

A Ház bizottságai által elfogadott honvédelmi törvényjavaslat tárgyalásánál *Bartha Károly* honvédelmi miniszter kijelentette, hogy *»a javaslatnak a haza igazi védelmén kívül nincsenek sem nyilt, sem titkos politikai céljai«.*

A leendő törvény célja e néhány szóban jellegzetesen jut kifejezésre!

Olvastuk a lapokban, hogy egyes felszólalók, alkotmányjogi aggályaiknak adtak kifejezést. Ezekkel, e cikk keretében már csak azért sem foglalkozunk, mert az esetleges vitáknak nem akarunk elébe vágni.

Ha azonban a törvényjavaslat keresztmetszetét futólagosan megvizsgáljuk, akkor azonnal latni fogjuk, hogy a törvényjavaslat fenntartás nélkül a szabadságát ismét visszanyert *honvédelem* és így *a nemzetvédelem* céljait szolgálja s egy esetleges önvédelmi harcra, — mint ahogy azt más nemzetek is teszik — *a nemzet összességét* már most békében előkészíti és megszervezi.

Az az állam, amelyik nem így cselekszik, a háborút már *»ab ovo«* elvesztette.

Lapozzuk tehát át a törvényjavaslatot és világosítsuk meg annak jellegzetesebb részeit, helyenként néhány magyarázat kiséretében:

A trianoni hadsereg, mint tudjuk, a katonai korlátozások folytán az *önkéntes jelentkezésen* épült fel. Ez a védrendszer azonban idegen volt és idegen maradt is népünk számára, de tarthatatlan is azért, mert a zsoldos hadsereg aránylagosan igen sok pénzébe került az államnak.

Ezért is kell az ország új honvédelmét az *általános hadkötelezettségen* felépülő *»keret hadseregre« alapitani.* Ez alatt azt értjük, hogy a meglévő béke hadsereg kereteit fogja képezni a háború esetén szerephez jutó hadseregnek.

Nagy különbség a világháború előtti állapotok és a maiak között! A világháború előtt azt hittük, hogy a háborút kizárólag a *hadsereg* vívja meg. A nagy háború tanulságai, az azóta világszerte lezajlott és folyamatos háborúk azonban azt mutatják, hogy a jövő háborújában, az úgynevezett »totális« háborúban, amelyet már többször ismertettünk, az egész országból harctér lesz és a háborúban nemre és korra való tekintet nélkül mindenkinek részt kell vennie emberi és anyagi erejének teljes megfeszítésével.

Ez azt jelenti, hogy a világháborúból jól ismert *»hátország«* nincs többé. Megszűnik a *hadtápkörlet«* is, mert az ellenséges bombázók azt is a legrövidebb időn belül megtámadhatják.

A világháború azt is megmutatta, hogy a központi hatalmak azt bár *katonailag* megnyerték, de *gazdasági* okokból elvesztették. Mi sem természetesebb tehát, hogy a jövő háborúját, nemcsak katonailag kell előkésziteni, hanem *gazdasági, közigazgatási* tekintetben is és a polgári lakosság életét érintő minden vonatkozásban.

Az eddig mondottakban már bennfoglaltatik az is, hogy a »totális háborúra« *totális* értelemben, tehát az egész nemzet élő és anyagi erejét egységesen összefogó vonatkozásokban kell előkészülni.

Az új törvényjavaslatnak egy igen érdekes intézkedése a *»Legfelsőbb honvédelmi tanács«* felállítása. Ezt más államok is csinálják, többek között *Franciaország* is.

A tanácsnak igen fontos feladata lesz: Az önvédelmi háborút előkészítő munkálatok egységes irányításának biztosítása.

A honvédelmi kötelezettség 4 részből fog állani:

1. a *levente*-kötelezettségből; 2. a *hadkötelezettségből;* 3. a *honvédelmi szolgáltatások* kötelezettségéből; 4. a *légvédelmi* kötelezettségből.

A leventekötelezettség az a bizonyos *»katonai előképzés«,* amelyre az új honvédség minden katonájának szüksége van, már csak azért is, mert a leventeképzés a magyar ifjúság nevelésének is egyik eszköze, célja pedig, hogy az ifjúságot, a hagyományos magyar katonai erényekben való nevelés útján *a haza védelmének* magasztos feladataira testben és lélekben előkészítse.

Nagy szükség van erre már csak azért is, mert hiszen tudjuk, a trianoni korlátozások folytán a magyar királyi honvédség nem rendelkezik olyan kiképzett tartalékokkal, mint azok az országok, amelyek a világháborúból úgynevezett »győztesekként« kerültek ki.

A levente-intézménynél a honvédelmi miniszter annak az általános hadkötelezetségben rejlő nagy szociális gondolatnak is óhajt érvényt szerezni, hogy a haza szolgálatában végzett kötelesség teljesítésében különbség nincsen.

A had- és lövészkötelezettség — Tartalékostiszti kiképzés

A had- és lövészkötelezettség. — Tartalékos tiszti kiképzés:

Az új törvényjavaslat pontosan körülírja a honvédség feladatát. Ez az országnak külső ellenség ellen való megvédését, a honvédelmi határszolgálat ellátását, a határőrizeti és határellenőrzési szolgálatban való közreműködését, valamint az ország belső rendjének és biztonságának fenntartását tartalmazza. A honvédség *szárazföldi, légi és folyami* erőkből áll.

A törvényjavaslat pontosan körülírja és újból szabályozza a honvédség három legfőbb vezetőjének, a *honvérdelmi miniszternek,* a *honvédség főparancsnokának* és a *vezérkar főnökének* hatáskörét.

Rendkívül érdekes, hogy a *vezérkar főnöke,* aki a honvédség háború esetére való alkalmazásának előkészítését és a hadműveleti tervek megalkotását végzi, közvetlenül az *államfőnek* van alárendelve.

A *hadkötelezettség* a 18-ik évtől a 60-ik évig terjed. Ez a szolgálati kötelezettség így oszlik meg:

A *tényleges szolgálati* kötelezettség időtartama 3 év. A tényleges szolgálatra kötelezettek azonban, a légi erőknél szolgálók kivételével, 2 évi tényleges szolgálat után tartós szabadságolásban részesülnek. A tényleges szolgálati kötelezettséghez tartozik a *tartaléki* szolgálat, amely annak az évnek december 31-éig tart, amelyben a szolgálatköteles életének 60-ik évét betölti.

A *póttartaléki* szolgálati kötelezettség az első katonai kiképzésre való bevonulás napjával kezdődik, és a 60-ik életévig tart. Póttartalékos békében legalább 10, de legfeljebb 16 hétig tartó katonai kiképzésben részesül.

Nagy súlyt fektet az új honvédelmi törvényjavaslat *a tartalékostiszti kiképzésre* is, mondván, hogy mindazok, akik tényleges szolgálatra való bevonulásukig, de legkésőbb annak az évnek október hó 1. napjáig, amelyben 23. életévüket töltik be, valamely hazai középiskolát, vagy azzal egyenlő értékű tanintézetet sikerrel elvégezték, tartalékostiszti kiképzésre jelentkezhetnek.

Akiknek tartalékostiszti kiképzésére való jelentkezését elfogadták, azok egyenruhájukon karpaszományt viselnek, tehát a továbbiakban *»karpaszományosok«* lesznek.

Az új törvényjavaslat megengedi, hogy a tényleges szolgálatra kötelezettek szolgálati kötelezettségük letelte után esetleg tovább szolgálhassanak.

Igen érdekes az új törvényjavaslatnak a *lövészkötelezettségre* vonatkozó határozványai. Ennek a kötelezettségnek a célja a honvédség tartalékának és póttartalékának (egyes részeinek) körében a hagyományos magyar katonai erények ápolása, a katonai tudás és ismeretek megőrzése és továbbfejlesztése.

A lövészkötelezettség időtartama évi 36 órára terjed.

Nagy szociális gondoskodásra vall az az intézkedés is, hogy a hadkötelezettséget teljesítők szolgálati viszonyát sem a katonai szolgálat sem a lövészkötelezettség teljesítése miatt, megszüntetni nem lehet. Ez az állami, a törvényhatósági, a községi és városi, úgyszintén bármely más köztestület, közintézet, vagy közüzem szolgálatában álló tisztviselőkre, vagy egyéb alkalmazottak állandó szolgálati viszonyára vonatkozik.

Azt is előirja a javaslat, hogy a tisztviselőt, vagy egyéb alkalmazottat katonai szolgálatának, vagy lövészkötelezettségének teljesítése miatt az előléptetésnél mellőzni nem lehet.

A nemzetvédelem érdekeit szolgálja az az intézkedés is, hogy a magyar királyi honvédség szükségleteinek kielégítése céljából, valamint a hadviselés érdekében szükséges védelmi intézkedésekhez a törvényjavaslatban meghatározott honvédelmi szolgáltatásokat lehet igénybevenni, amennyiben ezek a szükségletek a rendes úton idejekorán nem, vagy csak aránytalanul nagyobb költséggel volnának kielégíthetők.

Vonatkoznak ezek a honvédelmi szolgáltatások a csendőrség, rendőrség, stb. szükségleteire is, továbbá a közigazgatás zavartalan működésének, a polgári lakosság ellátásának háború idején való biztositására, általában a honvédelmet érintő egyéb közfeladatok ellátására, végül, ha ez honvédelmi szempontból halaszthatatlanul szükséges, magángazdasági munkálatoknak közerővel való elvégzésére is.

Honvédelmi munkakötelezettség

A honvédelem érdekeiben honvédelmi munkára kötelezett nemére való tekintet nélkül, minden olyan személy, aki 14-ik életévét betöltötte és 70-ik életévét túl nem haladta.

Nőket nem lehet honvédelmi munka teljesítésére kötelezni, ha ez őket családanyai hivatásuk betöltésében gátolná.

A honvédelmi munkára a férfiakat a nők előtt, a fiatalabbakat az idősebbek előtt, nőtleneket (hajadonokat) a családosok előtt kell igénybe venni. Minden munkánál lehetőleg azokat kell alkalmazni, akik annak elvégzésére szakképzettségüknél fogva alkalmasak.

A honvédelmi munkára kötelezetteket előkészítés céljából 3 hetet meg nem haladó tartamú kiképzésre és évenként 1 hetet meg nem haladó tartamú gyakorlatra kötelezik.

A *dologi honvédelmi szolgáltatások* és gazdasági korlátozások közé tartoznak a beszállásolásra, a közlekedésre, fuvarozásra, hírközvetítésre, a szárazföldi gépjáróművekre, kerékpárokra, vízi és légi járóművekre, illetve ezek igénybevételére vonatkozó intézkedések, illetve előgondoskodások.

A légvédelemre vonatkozó részekre visszatérünk.

Az első magyar karácsony a Felvidéken

Rimaszombat, december 24.
(A Pesti Napló kiküldött munkatársától.)

Kigyullad az első gyertya a hatalmas karácsonyfa legalsó ágán: egy négyéves csöppség gyujtotta meg Rimaszombat húszéves rabság utáni első magyar szent ünnepének karácsonyfáján az első lángot. Sorra járulnak a rimaszombati városháza nagytermében a gyerekek a szép karácsonyfához, hogy azután egész életükön át megőrizzék ennek a feledhetetlen napnak az emlékét.

Az emelvényen az ismét magyarrá lett Rimaszombat honoráciorjai ülnek együtt a honvédcsapatok parancsnokaival és a katonai közigazgatás vezetőivel, akik most adják át a polgári adminisztrációnak az ügyek vezetését. Az emelvény alatt hosszú asztal, roskadásig rakva fínom magyar lisztből sütött fehér kaláccsal, az ablakok alatt pedig lapos csomagok ruhaneművel a szűkölködők számára.

Piros-fehér-zöld keretben hirdetik a karácsonyi ajándékcsomagok a kormányzó hitvesének nemes akcióját, amely ajándékot juttat a Felvidék első magyar karácsonyán minden gyereknek, legyen az magyar, szlovák, vagy akár ittmaradt cseh gyerek is.

Az ajándékcsomagokon gyerekes ákom-bákommal, vagy a nagyobbaknál már szép zsinórírással olvashatjuk az ajándékozók neveit, mert az anyaországban minden csomagra ráírta küldője a nevét, hogy ez a szép kapcsolat fennmaradhasson és levelezhessenek egymással azok, akik olyan jó szívvel küldték az ajándékot, mint amilyen hálás szívvel fogadták a Felvidék kis magyarjai. Bent a csomagban még levél is van, amelyben egyszerű, keresetlen szavakkal köszönti az anyaországi diák a hazatért pajtását.

Találomra olvasgatjuk a neveket: *Vásárhelyi István II. b., János Tibor IV. b., Scheffer Judit, Budapest. Dénes Miklós IV. b., Kárpát Éva Budapest ...*

Rimaszombat még ma is nehéz helyzetben van. Olyan szerencsétlenül vonták meg az ideiglenes határt, hogy az országúton, egyetlen cseh kézen maradt község miatt óriási kerülővel, Füleken át, lehet csak Losoncról Rimaszombatra jutni. Karácsony utánra várják a határmegállapító bizottság érkezését Rimaszombatra és mindenki reméli, hogy visszaadják Osgyán-Rimaszombat között azt a három-négykilométeres útdarabot, amely miatt Rimaszombat ma el van vágva a Budapestre vezető közvetlen összeköttetéstől.

De nemcsak a rimaszombatiak várják nagy reménykedéssel a határmegállapító bizottságot, hanem a határon túl fekvő községek lakói is. Losonc mellett például Gácsfalva, Vidafalva és még egy sereg más falu lakossága kéri egyértelműleg visszacsatolását. Rimaszombat, Losonc és a többi város megél nélkülük is, ezek a falvak azonban halálra vannak ítélve, ha nem vihetik be a zöldséget, baromfit, tojást, tejet, vajat azokba a városokba, amelyek már évszázadok óta megélhetésüket jelentették.

Rimaszombat első magyar karácsonyán nem volt nélkülöző, aki ne jutott volna munkához, karácsonyi ajándékhoz vagy legalább élelmezési utalványhoz, amely leveszi vállukról a megélhetés gondját addig is, míg a téli hideg elmultával megkezdődhetnek a tervezett közmunkák.

A Felvidék első magyar karácsonyán boldog szívvel, felszabadult magyar érzéssel örül és ünnepel mindenki.

Lovik Károly

BENEDICI HAASZ
ÚJABB ANGOL BESZÉLGETÉSEK
Fűzv. 2.4(
jvideálta i. Thomas ango egyetem lektor vakorlat könyv haladó ango nyelvtanulók számár
Megrendelhető A. E. könyvesboltjában, Erzsébet körút 18-2

és rendíthetetlen ragaszkodása otthona földjéhez. Kenyeret már ez a föld ott a délvidéken nem tud adni néki. De azért ott nem hagyja, nem megy idegenbe, nem megy tengeren tulra, pedig Amerikáról ő is tud és a dollárok csörgése oda is elhallatszik. De eszébe se jut, hogy otthona földjét elhagyja és ha a keserűség szivében lángra gyúl, akkor is inkább akar meghalni azon a földön, mint élni idegenben.

*

Sötét romantika. Igazsága van Tolsztojnak, a ki egy levelében azt irta, hogy az igazi realisták a romantikusok, mert a legnagyobb és legmerészebb fantáziája az életnek van. Semmiféle emberi agyvelő olyan fordulatokat, olyan izgalmakat ki nem eszelhet, a milyeneket az élet produkál: hol vigat, hol meg megrázót. Az élet nem fél attól, hogy megvádolják erőszakos fejlesztéssel, a véletlennek tulságos fölhasználásával, hogy a hitelét megtámadják, a miért valószinütlen dolgokat müvel: mert az életnek van egy hatalmas argumentuma. Akármilyen vakmerő, akármilyen valószinütlen sőt hihetetlen legyen az, a mit müvel: *megtörtént* és a valósággal nem lehet vitatkozni. Az élet szegény polgárleányokat házasit össze főherczegekkel, az élet összehoz anyát és gyermeket, a kik évtizedek óta nem tudtak egymásról, az élet kimeríthetetlen a jó és rosz, a kedves és a lesujtó véletlenségek produkálásában. Van-é iró, a kinek a fantáziája olyan megrázó dolgot tudna kitalálni, mint a milyen a hajduböszörményi eset. Csillagos tavaszi estén a levegő magasságában megjelenik egy suhogó fekete tömeg egy békés tanya fölött. És a ringó sötétség lassú sülyedéssel száll lejebb, mind lejebb. A tanyai emberek nézik reszkető szivvel, kiváncsi izgalomban. És a mint a fekete léghajó földet ér: egyszerre átváltozik tüzokádó sárkánynyá, lángba borit házat, embert, pusztit és gyilkol. Ki olvasott ennél romantikusabb rémséget, hihetetlenebb dolgot? Pedig ez nem egy szertelen képzelet sötét álma: a nagypródi tanya üszkös gerendái és egy csomó jajgató, összeégett ember a debreczeni kórházban tanuságot tesznek róla, hogy valóság. Az élet csakugyan mintha bizonyságot akart volna tenni róla, hogy a romantikában vele senki se versenyezhetik. Szivesen elhiszszük neki: de jobb szeretjük, ha szerencsés végü, szép szerelmes történeteket komponál, mintha ilyen tüzes és véres drámákban ragyogtatja a fantáziája kegyetlen erejét.

*

A csekk. Budapest székesfőváros magisztrátusa a minapában egy igen derék, okos, praktikus inditványhoz adta meg a maga hozzájárulását. Ez pedig szól arról, hogy az adót ezentúl ne legyen muszáj személyesen bevinni az adóhivatalba, hanem be lehessen küldeni postán is, még pedig úgy, hogy ezentul intő helyett egy csekket kap a fél, a mivel aztán postára teszi, a mit tőle egyenes vagy görbe adó fejében követel az állam vagy a város. Adót fizetni elsőrangú polgári kötelesség. de semmiesetre se kellemes mulatság. Ha adót fizetni nem kellemes, ebből nyilvánvaló, hogy adót nem fizetni igen kellemes. Ez a kellemesség mindenesetre csak passziv természetü, olyanforma, mint az a szerencse, mikor az embernek nem esik egy darab tégla a fejére. De a mi adóbefizetési rendszerünk gondoskodik arról, hogy ezt az aktust olyan kellemetlenné fokozza, a melylyel szemben a nem fizetés szinte pozi-

*

A franczia vinczellérek. Azt mondta az egyszeri korcsmáros:

— Én attól a bortól leszek jókedvü, a mit más iszik meg. Ha nekem kell meginnom, akkor szomorú leszek tőle.

Senki a jó öreg korcsmáros mondásánál rövidebben, világosabban és egyenesebben ki nem fejthetné okát és magyarázatát a franczia délvidék mozgalmának, a mely forradalomba sodort négy vármegyét. E megyék lakosai nem korcsmárosok ugyan, de szintén abból a borból élnek, táplálkoznak és gyüjtik, azaz hogy csak gyüjtötték a garast, a mit más iszik meg. Az ő kalácsuk a venyige, az ő kenyerük a szőlőben terem. Csupa bortermelő, a kinek az a baja, hogy Francziaországban immár évek óta akkor is sok a bor, ha kevés terem. A borivás meglehetősen kiment a divatból Galliában, noha még most is több bort isznak, mint például Magyarországon. De korántsem annyit, mint a mennyi terem. A szerencsétlen délvidékiek hektoliterenként nyolcz frankért kinálják a borukat: mégse tudnak tuladni rajta. Ilyen körülmények között az a panaszuk, mintha a nagy mübor-gyártás okozná a bajukat, minden valószinüség szerint téves. A hol négy krajczárért termett, igazi bort lehet vásárolni, ott aligha gyártanak bort, mert az — többe kerül. Minálunk ugyan elfogtak a nyolczvanas évek elején egy pénzhamisitót, a ki úgy gyártott ezüstforintokat, hogy minden ezüstforint egy forint husz krajczárjába került, de a franczia borkereskedők ennél az úrnál bizonyára praktikusabb merkantilisták. Olyan módon is alig tud segiteni a franczia kormány a szegény szőlősgazdákon, hogy mesterségesen növelje a borfogyasztást. Senkire se lehet ráparancsolni, hogy több bort igyék, mint a mennyi jól esik neki, se azt, hogy bort igyék, ha pálinkát kiván a természete. A franczia bortermelők válságát tehát nagyon nehéz megoldani, de a forrongás tanulságaiból szinte ragyogóan világit ki egy tanulság, a milyen megható, annyira méltó rá, hogy különösen mi magyarok nagy elgondolkozással figyeljünk rája. És ez: a franczia nép fanatikus

PIHENŐ. — Linek Lajos rajza.

KIRÁNDULÓ LEÁNYISKOLA AZ ORSZÁGHÁZ ELŐTT.

tiv élvezetté emelkedik. A ki már megpróbálta, hogy adót fizessen, annak nincs szüksége bővebb magyarázatokra. Ez az aktus egyet jelent legalább három órai szabadságvesztéssel: a mely időt ott kell töltenie a félnek a hivatal falai között lépcsőmászkálással füszerezett várakozásban. Végigzarándokol huszonöt «osztályt», hol kap egy czédulát, hol elvesznek tőle egy czéduját, hol elveszik tőle a könyvecskéjét, hol visszaadják neki a könyvecskéjét, hol a harmadik emeletre küldik a földszintről, hol a földszintre a harmadik emeletről és mindennek a végső jutalma az, hogy elfogadják tőle a pénzét. Ez a szisztéma bizonyára hozzájárult ahhoz, hogy a pozitiv gyönyörűség varázsát adja az adó nem fizetésének. Csakhogy ennek a gyönyörűségnek bőjtje van és olyan ára, a melyet meg nem ér. Minden okosság azt parancsolja tehát, hogy ne kivántassék meg az emberekkel. Az adófizetés vágya nem olyan mohó az emberek lelkében, hogy szükség lenne mesterségesen megtompítani: de annál szükségesebb, hogy semmiféle külön kellemetlenséggel ne riaszszák vissza azokat, a kik igenis hajlandók teljesíteni ezt a polgári kötelességüket. Ezért véljük nagyon életrevalónak ezt az egyszerűsítési törekvést, a mely nem követel testi munkában kamatot a polgártól azért, mert pontosan akarja fizetni az adóját.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

Úgy történt. Aznap reggel a basa ugyanis türelmetlenül fenyegette meg a rendeket:

— Hát mégse választottatok? Csak annyit mondok, mára meglegyen az új Fejedelem!

Még hozzá tette:

— Ne játszatok a padisahhal. Olyan ő már, mint az ért kelés: hamar kifakad és akkor jaj leszen ti nektek!

A rendek összenéztek, — tovább már csakugyan nem lehetett húzni a dolgot. Hamarosan három urat küldtek ki a választás vezetésére: a magyarok részéről Haller Gábort, a székelyek részéről Daniel Ferenczet, a szászok részéről pedig Lutsch János uramat. A többi azalatt kivonúlt s elkezdődött a korteskedés. Azaz hogy csak folytatódott, mert hiszen napokkal azelőtt megkezdték már azt az asszonyok. Három nő állott a sürgölődő intrikák homlokterében; kettő ezek közül menyasszony: özvegy Lónyay Anna, özvegy Kemény János mátkája, meg Bánffy Ágnes, a Barcsay Ákos menyasszonya. A harmadik, a büszke Rhédeyné Bethlen Druzsianna persze ura, öreg Ferencz úr érdekében munkálkodott. Fia segített neki, ifjú Rhédey László, meg főként a felette ügyes Warkochy Gábor. Mindez asszonyi mozgalmakról tudott Rákóczy György is, hiszen gúnyolódó durván még ő mondotta:

— No, sohse láttam még ennyi kanczaapostolt!

Odakint a palota folyosóin izgatottan sürgölődnek már az urak. Külön-külön csoportokban hevesen vitáznak a vármegyék, a városok, a főrendek, asszeszszorok és regalisták. Lónyai Anna hivei s a Kemény-fiúk, főként ifjú Simon, a krimi rabvezér voksát erőszakolják. Fel is hangzik már egy csoportból:

— Éljen Kemény János!

Ám hamar megfelel erre a másik két ellentábor. Szól Bánffy Zsigmond, az Ágnes apja:

— Hisz éljen, éljen, csak előbb tisztázza magát a lengyel veszedelem vádja alól! Aztán meg pénzért akarnak kegyelmetek fejedelmet venni a tatártól? Hol a pénz hozzá?

Warkochy is belerikkant:

— Nem kell rab fejedelem! A khán markában van az a pecsenye, — mi hogyan ihassunk rá?

— Éljen Barcsay bán! — kiáltoznak a Bánffyak.

A figyelő törökök helyeslőleg bólintanak. Nagy becsülete van Ákos urnak Sztambulban! A magyarok azonban kelletlenül zúgnak:

— Eh, nem kell nekünk pogánynyal tartó ember!

No de a szászok is nagyon ellene vannak ám. Circumspectus tisztelettel ugyan, de igen határozottan nyilatkoznak:

— «Der edle Herr Achatius Barcsay ist zwar ein grosser Hazafi und ein durchlöcherter politischer Herr, ist auch kein notorischer Bettler nicht, doch von geringer Herkunft und zwar Nation ein Wallach, hat wenig Jószágen und würde durch seine allgemeine Familiarität und Possenreissen die fürstliche Würde in Verachtung kommen. Hat auch keine Kinder und auch keine Hoffnung bey dieser Ehe . . .»

— Zöld bakok, ne piszkolódjatok! — ordítja dühösen Bánffy Zsigmond. Ám hiába erőskö-

[illegible] a három fejedelem!

Éljenzésbe fúl a kínos percz zavara. Öreg Rhédey folytathatja, — ájtatosan kezdi újra:

— Mi, Rhédey Ferencz, Isten kegyelméből...

— S az én kegyelmemből! — veti közbe Rákóczy fenyegetően, — a míg én akarom! . . .

— Erdélynek Fejedelme, Magyarország részeinek ura, a székelyek ispánja . . .

A közelállók pillanatra még láthatják a György úr ádáz arczát, de aztán ijedten térnek ki előle. Rákóczy megcsörrenti kardját; csak ennyit mond még:

— Te csak Rhédey vagy, de én fejedelemség nélkül is Rákóczy maradok!

S aztán hátat adva a társaságnak, kevélyen elvonúl a rendek hűségesküje elől. Ő ugyan nem tesz Rhédeynek esküt, sőt mi több: mindenkit, csak egy őt magát nem menti fel a neki tett hűségfogadalom alól! Benn a palotában elképedve fogadja férjét Báthory Zsófia:

— Mi történt, drága uram?

— Semmi, — tör ki a Nagyúr daczosan, — növünk a majesztásban, Zsófi lelkem; immár Erdély Fejedelme is az én alattvalóm!

Még beljebb az asszonyok palotájában azonban a fanatikus Zakrzeska Anna teszi kezét a síró Fejedelemasszony fejére:

— Leányom, hiszesz-e már az igaz katholikus Isten büntetésében? Nem megmondtam? — és ez még nem minden, lesz ez még roszabbúl is. Vakon viszi az eretnekség György uradat a végbe.

— Anyám!

— Te már visszatértél hozzánk, — most mentsed a fiadat is! Szent kötelességed . . . Megállj csak, hadd akasztom ezt az én aranykeresztemet a nyakadba . . . Ferkó te, — súgta aztán az ép belépő fiúhoz fordulva, — jer csak ide!

* (**Magyar művész sikere Amerikában.**) Mint egy clevelandi távirat jelenti, Harmon Judson, Ohió állam kormányzója, akinek nagy kilátásai vannak arra, hogy 1912-ben elnöknek fogják megválasztani, Linek Lajos festőművész hazánkfiát bizta meg arcképének megfestésével. Ez a megbizatás annál jelentősebb, miután Linek csak néhány hónapja van Amerikában, s ötvennégy pályázó közül ő, a külföldi, nyerte el az 1500 dolláros megbizatást. A kormányzó arcképe Ohió állam székházában lesz elhelyezve, törvény intézkedvén arról, hogy minden kormányzó arcképét meg kell festetni. Az amerikai magyarok körében nagy az öröm, hogy magyar művész kapta a megbizatást.

Linek Lajostól különben sok szép képet látunk a „Szabadság" most érkezett nagyterjedelmű karácsonyi számában, amely a nagy amerikai lapok mintájára művészies kivitelü szines mellékletekkel kedveskedik olvasóinak. Linek tudvalevőleg a „Szabadság" meghivására ment ki Amerikába, s amint látható, nem volt oka megbánni ezen elhatározását, mert a kormányzó megbizatása egyszerre ismertté teszi Linek nevét az amerikaiak előtt.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

* **A Linek kiállitás.** A közönség érdeklődése a Weisz és Klein cég mükereskedésében kiállitott Linek-képek iránt napról-napról fokozódik. Az utóbbi napokban valósággal tolongtak Aradváros mü-pártolói a kiállitás helyiségében, ugy, hogy az erkölcsi sikeren kivül a müvésznek fényes anyagi sikerre is kilátása van. A mai napon 28 karrikatura és 7 bájos pasztell kelt el és több képre még folynak az alkudozások.

Aradi Közlöny. 1908 ept.
41 szám

Arad és Közlöny 1908. 47 sz.

* **A Linek kiállitás.** A *Linek* féle képekre még mindig folyik [illegible]. Több pasztell és karrikatura a mai napon is vevőre talált. Még néhány napon belül, amig a kiváló művész magas szinvonalu festményei Aradon lesznek, a legmélt[illegible]yosabb áron szerezhetők be, és igy a művásárló közönség bizonyára meg fogja ragadni a kedvező alkalmat. Linek Lajos a holnapi napot Aradon tölti és egész nap a vásárolni szándékozó közönség rendelkezésére áll. A tárlatot a művész Aradról vagy Nagyváradra, vagy Temesvárra viszi.

kelnetnek ebben a vallásos hivatásban azért
a sok boszuságért, amelyet katonás mult-
jok alatt okoztak.

A kérelem sikerében — bárha olyan

Lünek Lajos

festő

Kiállitását ismertettek a napilapok szept. 15 ki a heti lapok szept 23 ki szinai (1907).

Lünek Lajos

festő.

Szept. 15 én nyilt meg L. L. Kiállitása a Neudreti Balonban.

Kiállitások. Művészet. 1907. 339. l

1903 APR. 10
UNGVÁROTT

Szy

2808 sz
903

Gebé János gör.szert. kath. áldozár részére évi 348 kor. nyugdijpótlék folyósitása tban.

Előirattott a nyugdij szftkv. 151 lapján

903 IV/14

A Franklin-Társulat nyomása háromszínrendszerű lemezeiről. Lin.ek Lajos pasztellje.

NÖI FEJ.

Ver. Kp 10,07. Karaisay

Linak Cayır

tését egyik ismert, kiváló fővárosi szobrászunk, *Tóth István* vállalta magára. Az ő domborművű képeivel jelenik meg új könyvem *ez év márczius 15-ére*. «Első eset, hogy magyar könyvet *szobrász illusztrált.*» A «*Didó*» ára fűzve egy korona, díszkötésben három korona. Az előfizetések szerzőhöz küldendők. Budapest, IX. Czuczor-utcza 8. sz.

Szerkesztőváltozás. A «*Hazánk*» című fővárosi napilap eddigi szerkesztője, *Korbuly* József megvált állásától s legközelebb a «*Magyarság*» című napi-

A GARDE DES DAMES.

KIÉRDEMÜLT TÁNCZOSOK.

ŐSTÁNCZOS.

BÁLI KÉPEK. — Linek Lajos rajzai.

lap szerkesztését veszi át. A «Hazánk» szerkesztője *Buday* Barna lett.

Nemzeti Szinház. A budapesti szinházakban, a hol különben idegen irók művei divatoznak, — a magyar szinműiróknak ezen a télen elég szerencséjök volt. A Vígszinházban már harmadik hete, hogy Herczeg Ferencz «Ocskay brigadéros»-ára jegyhez sem lehet jutni. A Nemzeti Szinház-nak pedig új irókkal volt szerencséje, kik a szinpadon először jelentkeztek s megállták helyöket. Február 28-ikán ismét új irót mutattak be, *Latzkó* Andort, kivel eddig az irodalomban nem igen találkoztunk, de a kinek tehetségét a közönség az első estén eléggé méltányolta a «*Testvérek*» című három felvonásos szinműve előadásakor. Az élet megfigyelése látszik darabjából és némely irói tulajdon, többi közt irói egyéniség, noha még észre lehet venni, hogy kiktől tanult és kiknek hatásával dolgozott. Latzkó egészen fiatal ember. S ezt is számításba kell venni, mert a fejlődéshez és sikerekhez idő kell. Latzkó szinműve szocziális dráma.

Szőnyi Pál munkás családjának történetét irta meg a szerző. Szőnyi egykor ügyes és első munkás volt, annyit keresett, hogy fiát iskoláztathatta, leányának is kisasszonyos nevelést adhatott. Az anya nem szerette mindezt, ő az egyszerű világban akart volna maradni. Szőnyinek egyszer a gép összezúzta a karját, többé nem dolgozhat, mint szolga tengődik. Fia, Károly, nem végezheti el iskoláit, munkás lesz, noha nem munkásnak nevelték. A leány, Irma, a szinpadon keres menedéket, de onnan futnia kell, mert szép. Anyja a szomszéd leányára hivatkozik, a ki nem olyan szép, a család mégis jómódban él. Irma megborzad. Károlyt, a ki szocziálista ábrándozó, elbocsájtják a gyárból, mert izgatott. Most már a család a félkezű apa keresetére szorult. Ez a darab legjobb része. Irmának uri udvarlója van, a kit szeret, a ki azonban megcsalja, s egy gazdag gyáros leányával jár jegyben. Irma eljön ide és a menyasszonynak mindent elmond. De csábítója nyomorult, s azt hazudja, hogy Irma elvetemült lány, a menyasszony tehát kiűzi. Ezt a jelenetet *Márkus* Emilia oly meghatón és mély fájdalommal játszotta, hogy egész tapsvihar követte jelenetét, a taps és kihivás a második felvonás végén kiterjedt a szerzőre is. A harmadik felvonásban ismét az elzüllött családhoz vezet a szerző, noha már nem bir újat, vagy érdekest mutatni. Károlyban saját szocziálista társai sem biznak, mert fellengző, s azt tartják róla, hogy bolondítani akarja őket, és az ő pénzökön élni. Anyjok már elment szolgálni. A szürke rajzban mégis elhelyezett a szerző egy türhető jelenetet, mikor Irma udvarlója megjelenik, s gondoskodni akar a lány jövendőjéről. Pénzt kinál neki, de Irma megvetéssel utasítja el, hogy igaz szerelmét megfizessék. Nehezen tudja befejezni a szerző a darabot. Károly beszédet tart, s elmondja, hogy ime ők ketten, a két testvér, hullnak, esnek alá, mert feljebb nem kapaszkodhatnak. Ő hű marad elvéhez, de tudja, hogy korcsmákban kell hirdetnie elveit; Irma pedig teljesen elzüllött, bukott lény lesz. Igy fejezi be Latzkó tanya drámáját. A darab minden egyes szerepét egész odaadással játszották. *Márkus* Emilia (Irma), *Rákosi* Szidi (az anya) a legkitünőbbek. De *Mihályfi* (Károly), *Szacsvay* (az öreg munkás), *Török* Irma, *Vizvári*, *Szacsvayné* is nagyon emelték a darab hatását.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia február 25-iki ülését *Szász* Károly elnöklete alatt tartotta. Az osztályok összes ülése volt, s tárgya emlékbeszéd, folyó ügyek és a magyar helyesírás fölötti vita.

Mágócsi-Dietz Sándor emlékbeszédet mondott Jurányi Lajos egyetemi tanárról, akadémiai rendes tagról. Jurányi Lajos botanikus volt s 31 éven át tanította a budapesti egyetemen a botanikát. Nyiregyházán született 1835-ben, a botanika elemeit apjától tanúlta, ki nyiregyházi evang. pap volt. A múlt század hatvanas éveinek elején a budapesti egyetemen orvos-doktori diplomát szerzett, s később a budapesti egyetemen a botanika tanára és a botanikus kert igazgatója lett. Irodalmi munkássága is jelentékeny. 1897-ben halt meg. Az emlékbeszéd után *Szily* Kálmán főtitkár a folyó ügyekről tett jelentést, s ezek közt volt a magyar helyesírás módosításáról szóló jelentés is. Erről már korábban Simonyi Zsigmond tett javaslatot, nevezetesen, hogy a *cz* helyett puszta *c* irassék; az idegen szavakat magyarosan írjuk, s végül, hogy egyszóba irassanak: aki, amely, ahol. A nyelvtudományi osztály csupán az egyszerű *c* használatát ajánlotta. Ez ellen *Gyulai* Pál szólalt föl s ebből hosszabb vita támadt. Végül az ülés a *cz* további fenmaradását mondta ki. A főtitkár jelentette továbbá, hogy *Bartal* Antal elkészült a középkori latinság szótárának első felével. *Markusovszky* Lajos özvegye az Akadémiának ajándékozta *Széchenyi* István egy levelét (1832-ből), a melyet *Kis* János szuperintendenshez és poétához írt.

A Kisfaludy-társaság február 27-ikén *Beöthy* Zsolt elnöklete alatt tartotta havi ülését. *Vargha* Gyula főtitkár jelentette, hogy dr. Székely Ferencz takarékpénztári igazgató és a kaposvári gimnázium Virág Benedek-önképző köre 200—200 koronával az alapító tagok közé léptek. *László* Akos Berlinben élő hazánkfia két kötet könyvet küldött ajándékba, Mikszáth, Herczeg és Kozma Andor apróbb elbeszéléseinek német fordítását.

A felolvasások sorában az első volt *Lévay* József «Karácsonyi verebek» című szép költeménye, felolvasta hatásosan *Vargha* Gyula. *Hegedüs* István «Mátyás király és a latin költők» című tanúlmányában azokat a humanista költeményeket ismerteti, a melyek Mátyást, mint a renaissance imperator mintáját dicsőítik. Egy humanista költő, Carbo Lajos, Mátyásban látja azt az imperatort, a ki Itáliát megszabadítja az apró-cseprő zsarnokoktól s a ki visszaállítja Róma ősi fényét. Az a költeményes antológia, a melyet Hegedüs István a renaissance költők Mátyást dicsőítő helyeiből összeállított, korrajzi adatoknak megbecsülhetetlen. Végül *Kozma* Andor olvasott föl Lafontaine állatmeséiből tíz darabot a maga igen simán folyó fordításában s hozzá magyarázatúl *Geőcze* Sarolta fordításában Taine tanúlmányából egy részletet. A fölolvasásokat nagy közönség hallgatta, sokat tapsolt és éljenzett. Zárt ülés is volt, melyben *Vargha* Gyula titkár bejelentette, hogy *Gyulai* Pál lemondott a népköltési gyűjtemény szerkesztéséről.

A Képzőművészeti Társulat elnöksége. A festők viszálya, mely a Nemzeti Szalon és a képzőművészek egyesülete közt dúl, s mely a művészeket ellenpártokra osztván, az Orsz. Képzőművészeti Társulatot sem hagyta érintetlenül, mert ennek elnöke, gróf *Andrássy* Tivadar lemondott. A viszálykodás a képviselőházat is foglalkoztatta a két ülésben, a közoktatásügyi költségvetés tárgyalása alatt. Ebben a vitában *Hock* János, a Nemzeti Szalon alelnöke, és *Pichler* Győző szólaltak föl, a következő ülésben pedig a megtámadott magyar művészek védelmére *Berzeviczy* Albert tartott tüzetes nagyobb beszédet. Az Országos Képzőművészeti Társulat választmánya pedig február 26-ikán *Berzeviczy* Albert alelnök elnökségével tanácskozott gróf Andrássy Tivadar lemondásán.

Benkő Kálmán igazgató azt indítványozta, hogy a társulat kérje föl Andrássyt lemondása visszavonására, mert a társulat a legmélyebb bizalommal és szeretettel látja az ő kezeiben a legjobb helyen a vezetést. A választmány egyhangúlag elfogadta az indítványt. Ha gróf Andrássy Tivadar mégis ragaszkodik elhatározásához, akkor rendkívüli közgyülés megtartása válik szükségessé. Felszólalt *Kacziány* Ödön is és nem helyeselte, hogy a társulat hivatalos lapja, a «Műcsarnok» állást foglalt a viszályban, s megtámadta a Nemzeti Szalon franczia kiállítását, s Mourey franczia műkritikust, ki a kiállítás rendezésére Budapestre jött. *Ambrozovics* Dezső

BEVONULÁS A BÁLBA. Linek Lajos rajza.

társulati titkár, a folyóirat szerkesztője erre kijelentette, hogy a szerkesztéstől visszalép. *Berzeviczy* Albert alelnök a szerkesztő korábbi tevékenységét kifogástalannak tartja és ezért fölkérte, hogy lemondását vonja vissza. Ambrozovics Dezső engedett a kérésnek és visszavonta lemondását.

MI UJSÁG?

* **A «Régi erdélyi lakadalom»** képe, melyet mai lapunk első ívén közlünk, azt a jelenetet ábrázolja, midőn a menyasszonyt (báró Bánffy Ilona) két nászkisasszony (jobbján gróf Bethlen Pólika, balján Pisztóry Irén) bevezetik. A kép baloldalán legelől áll a kiadó főgazda (dr. Szádeczky Lajos) az aranyos bottal, a háttérben baloldalt legelől a viczegazdák (Nagy Géza joghallgató, Nádor-huszár ruhában, Asztalos Kálmán, dr. Sárkány Lóránt, dr. Óváry Elemér), előttük gróf Béldy Rózália és báró Wesselényi Pálma, mögötte gróf Teleki Ádám, Paget Ilona (nászasszony), mögötte gróf Béldy Ferencz, a főgazdán túl báró Bornemisza Gáborné, báró Bánffy Jánosné, báró Feilitzsch Arthurné (örömanya) és Bornemisza Gábor (örömatya) ülő alakok — lábánál az udvari bolonddal (Lövey), hátuk megett nászoló leányok (Lukács Gizi, Rettegi Margit, — mellette Cserey Mihály, — Szubotin Mariska, Asztalos Ida, Felszeghy Jolán) s mellettük az előlköszöntők (báró Horváth Emillel az élükön). Jobb oldalon az előtérben gróf Bethlen Bálint (násznagy) az aranyos bottal, mögötte jobbján Némethy Lenke, balról (a kép jobb oldalán) Paál Böske, Purjesz Olga, gróf Bethlen Mária, dr. Farkas Gézáné (nászasszony), báró Bornemisza Adél, gróf Béldi Liszka és (a nők között legszélső jobbra) gróf Lázár Istvánné. A férfiak között jobbra a legelső Betegh Sándor, második báró Feilitzsch Arthur, a háttérben kimagasló három alak báró Szentkereszty Pál, gróf Mikes Zsigmond és a vőlegény gróf Wass György. A háttérben a nászvendégek s Pongrácz Lajos és Csikay zenekara.

A párisi kiállítás kitüntetései. A magyar hivatalos lap február 26-ikán terjedelmes közlésben tudatta azokat a kitüntetéseket, elismeréseket, melyek a párisi kiállítás magyar osztályát megilletik. A kiállításon Magyarország, mint önálló állam erőteljesen jelent meg. A király elismerése is hozzájárul most azokhoz a kitüntetésekhez, melyeket a kiállítás hatósága juttatott a magyar kiállítóknak.

Királyi kézirat mond köszönetet *Ferencz Ferdinánd* trónörökös főherczegnek, ki a magyar kiállítás védnöke volt. Másik királyi kézirat *Széll* Kálmán miniszterelnökhöz intézve arról szól, hogy a sikert a hivatott személyeknek, testületeknek, hivatalos szerveknek buzgósága idézte elő. A legfelsőbb elismerés nyilatkozik ebben a kiállítás vezetésére hivatott kereskedelmi, földmivelésügyi, közoktatásügyi, pénzügyi, honvédelmi miniszterek buzgóságáról, a horvát bánról, a kiállítás országos bizottságairól, a csoportok bizottságairól. Megemlékezik *Lukács* Béla kormánybiztosról, «azon férfiúról, — mondja a királyi kézirat — kinek a magyar kormánybiztosság élén kifejtett igen hasznos működése sokban hozzájárult az örvendetes siker eléréséhez». Több mint ötven előkelőség, főpap, intézeti igazgatók, államtitkárok legfelsőbb királyi elismerésben részesültek, valamint gyárak vezetői. Köztük *Vágó* Pál festőművész is, ki a huszár-terembe festett szép képeket. Ugyancsak a huszár-terem rendezéséért kapott kitüntetést *Thaly* Kálmán, a jeles történetíró és függetlenségi párti képviselő, ki a Szent István-rend kiskeresztjében részesült. Ugyanezért a közreműködésért dr. *Thallóczy* Lajos udvari tanácsos a Ferencz József-rend középkeresztjét nyerte. A függetlenségi párti képviselők közül még *Brázay* Kálmán budapesti nagykereskedő harmadosztályú vaskoronarendet kapott.

A legfelsőbb elismerésben részesültek közt vannak: *Jókai* Mór, *Herman* Ottó tudósunk, *Zsilinszky* Mihály közoktatásügyi államtitkár, *Széchenyi* Béla gróf koronaőr és leánya, *Széchenyi* Hanna grófnő, *Márkus* József budapesti főpolgármester és *Halmos* János polgármester, *Szalay* Péter, a posta- és távíró elnökigazgatója, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, *Andrássy* Tivadar gróf, *Berzeviczy* Albert, *Dániel* Ernő báró volt kereskedelmi miniszter, *Dessewffy* Aurél gróf, *Barcsay* Domokos és *Farbaky* István országgyűlési képviselők, *Leipziger*, *Thék* Endre és *Jungfer* Gyula nagyiparosok. A *Ferencz József-rend* nagykeresztjét kapta *Miklós* Ödön helyettes kormánybiztos, a Szent István-rend kiskeresztjét *Esterházy* Mihály gróf és *Thaly Kálmán*. A III. osztályu vaskoronarendet többi közt *Erődi* Béla tankerületi főigazgató, Pekár Imre; a Ferencz József-rend lovagkeresztjét *Lers* Vilmos dr. min. titkár, *Ambrozovics* Dezső, a Műcsarnok titkára. A kitüntettek közt vannak Boros Samu hirlapiró, Erdélyi Mór udvari fényképész, Zsolnay Miklós, pécsi gyáros, stb.

A kereskedelmi miniszter a kiállítás sikerének biztosítása érdekében tanusított közreműködésért is sok elismerést nyilvánít. E hosszú névsorból valók: a *Franklin* nyomdai társulat, *Athenaeum* társulat, *Hornyánszky* nyomdája és a *Pallas* nyomdai társulat, *Légrády*-testvérek nyomdája, *Györgyi* Kálmán, az iparművészeti társulat titkára, *Lotz* Károly, *László* Fülöp festőművészek, *Fadrusz* János szobrász, *Rákosi* Jenő szerkesztő, *Singer és Wolfner* könyvkiadók, *Szádeczky* Lajos egyetemi tanár, *Szily* Kálmán, az Akadémia főtitkára, *Szüry* Dénes nyug. miniszteri tanácsos, *Szmrecsányi* Miklós, nyug. miniszteri tanácsos, *Telcs* Ede szobrász, stb.

A honvédelmi miniszter felgyógyulása. Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter sulyos betegségéből már fölépült, de orvosai még hosszabb időre nagy óvatosságot ajánlottak neki. Üdülés végett nem sokára enyhébb éghajlat alá utazik. A szabadelvű párt irásban üdvözölte a gyógyuló minisztert s az üdvözletet a párt elnöke, báró *Podmaniczky* Frigyes maga vitte el. De a minisztert az orvosok még mindig óvják, s báró Podmaniczky sem beszélhetett vele. Báró Fehérváry nagyon meleg hangu levélben köszönte meg báró Podmaniczky figyelmét.

Bethlen Gábor enyedi szobra. Bethlen Gábor erdélyi fejedelem *Nagy-Enyeden* felállítandó szobrára február 16-ig 28,383 korona gyült össze közadakozásból. A *sárospataki* főiskola ifjúsága december 8-án tartott Bethlen-ünnepének jövedelme képpen 1620 koronát juttatott a Bethlen-szobor alapja javára. Ezen az összegen kívül még 248 koronát gyűjtött a főiskola ifjúsága.

Natália koszorúja a krusedoli kriptában. Hire járt, hogy Natália királyné ezüst koszorút készíttet néhai férjének krusedoli koporsójára és hogy a koszorút ő maga fogja letenni Milán király koporsó-

A BÁLKIRÁLYNÉ. Linek Lajos rajza.

AZ ÖLTÖZŐBEN.

TOUR.

BÁLI KÉPEK. — Linek Lajos rajzai.

jára. Talán elkészült már a koszorú, de Natália királyné, legalább egyelőre, még sem megy Krusedolba. Akadályozza az utazásban az influenza. Natália titkára közölte egy párisi újságíróval, hogy ő felsége már tizennyolcz nap óta fekszik influenzában.

Verdi gyászolása Olaszországban. Verdi Józsefnek, a nagy olasz zeneköltőnek február 27-ikén második temetése volt Milanóban. Ideiglenes nyughelyéről kiemelték koporsóját, s feleségének, Strepponi Jozefinának hamvaival együtt eltemették a zenészek otthonának kápolnájában. Nagy ünnepélyesség közt vitték a hamvakat örök pihenő helyökre.

A halottas kocsi mögött a turini herczeg ment Viktor Emánuel király képviseletében, a német konzul Vilmos császár képviseletében; aztán több állam konzulai, az olasz közoktatásügyi miniszter, a szenátus és a képviselőház elnökei, a küldöttségek következtek, utánuk pedig nagy előkelő közönség. *Rómában* ugyane napon szintén gyászünnep volt. Verdi mellszobrát ünnepies menetben a Kapitóliumba vitték. Sokat foglalkoznak Verdi *végrendeletével,* mert a költő meghagyta, hogy a szobájában őrzött két láda iromány halála után égessék el. Ezek a ládák levelekkel és más bizalmas természetű iratokkal vannak tele.

Hibaigazitás. Lapunk legutóbbi, 8-ik számában Dömötör Pál «Szerb népmánczok» czimű fordításainak szövegébe pár sajtóhiba keveredett. A «Szibinyáni Jankó és a tündér» cziműnek első sorából kihagyandó az «a» névelő és a verssor így olvasandó: «Sátort ütött magyar Jankó». A második, «Ali bég és a felesége» czímű vers első strófájában e sor helyett: «Áll előttünk telt pohár bor» ez olvasandó: «Áll előttük telt pohár bor». «A czettinyei leány álma» czímű harmadik versben előforduló Masztár név helyett Musztár olvasandó.

A viszketegségi bőrbajok, sömörbántalom, ótvar, bőrrepedezés, izzadás és bőrkütegek ellen általános figyelmet érdemel az Erényi-féle «*Ichtiol-Salicyl*», mely szagtalan, ártalmatlan, a test bármely részén használható feltünő eredménynyel. Nagy tégely 3 kor. utasitással. Készitő: Erényi Béla, Szabadszállás. Főraktár: Török József, Király-utcza 12.

Az ősz hajzat eredeti szinének visszanyerése czéljából nagyon ajánlatos a «*Stella*» hajvizet használni, melynek rendkivüli előnye, hogy nem mint festék hat, de a haj eredeti szinét állitja vissza. E szer készitője Zoltán Béla, budapesti gyógyszerész, ő cs. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.

HALÁLOZÁSOK.

Lechner Ágost, a budapesti egyetem egyik legrégibb tanára, a főrendiház kinevezett tagja, meghalt február 27-ikén 65 éves korában Budapesten. Az egyetem jogi fakultásán a közjogot tanította, igazi hazafias szellemben. Tanítványainak nagy a száma, sok közülök ma már a közéletben előkelő állásokban, a törvényhozásban visz szerepet. Lechner Budán született, 1865-ben rendes tanár lett a pozsonyi jogakadémián, s 1869-ben nevezték ki a pesti egyetem tanárává. A jogi szakirodalmat több munkával gazdagította. A köztiszteletben állott férfi pályájáról még lesz alkalmunk megemlékezni. A tudós tanárt a közoktatásügyi miniszter intézkedésére állami költségen temették el márczius első napján az egyetem központi épületéből. Az egyetem jogi kara részvétiratot intézett a családhoz, koszorút helyezett a ravatalra; a főváros hatósága dísz-sirhelyet adott. A temetésen a résztvevő nagy közönség között jelen volt: Széll Kálmán miniszterelnök. Wlassics közoktatásügyi miniszter, Szilágyi Dezső, Wekerle Sándor, s a közélet még számos kitűnősége. A gyászszertartás után Concha Győző egyetemi tanár tartott gyászbeszédet.

Perotti Gyula, a budapesti operaszinháznak sokáig első tenoristája, meghalt február 28-ikán Milanóban, orvosi műtét következtében. Születésére porosz ember volt, családi néven Prott. Ükermundében, Stettin mellett 1841-ben született. Olaszországban tanult énekelni, aztán megfordult Bécs, Spanyolország, Amerika színpadjain, közben Budapesten is énekelt. Szép vagyont gyűjtött s Trieszt-ben telepedett le, a hol nagy virágkertészetet és virágkereskedést rendezett be. 1875-ben báró Podmaniczky Frigyes akkori intendáns a Nemzeti Szinház operájához szerződtette, s itt maradt az új operaszinháznál is. Ez a körülbelől tizenkét év művészetének legsikeresebb korszaka. A hőstenorszerepekben szép érczes hangja mellett még kiváló zenei képzettség is hathatósan támogatta. A nyolczvanas évek végén Amerikába ment, de 1890-ben újra Budapestre jött. Magyarul is eléggé megtanult már. Két évvel ezelőtt szerződése felbontásával Amerikába ment, ott keresve több nyugalmat, mert bőkezű életével nem szerencsés gazdálkodásával elvesztette vagyonát. A már hanyatlóban levő művész azonban az újvilágban nem találta meg, a mért oda utazott, még elég tapsot sem. Visszatért, de új csalódások várták föllépteinél. Az olasz ég alá is hiába menekült, ott érte utól a halál.

Keszi Hajdu Lajos, nyugalmazott gimnázium tanár és igazgató, 88 éves korában Kisujszálláson meghalt. Az elhunytat az abszolut kormány a negyvennyolczas eszmék buzgó szolgálatáért kötél által való halálra itélte, de ezt az itéletet kegyelemből husz évi várfogságra változtatták. 1856-ban szabadult ki a börtönből s attól kezdve a kisujszállási gimnáziumnál működött, előbb mint tanár, majd mint igazgató. 1891-ben vonult nyugalomba. A lapoknak sokat irt a szabadságharczról, fogságáról, fogolytársairól. A «Vasárnapi Ujság» is sok visszaemlékezést közölt tőle a korábbi években. Ezenkívül buzgó levelezője volt lapunknak és a «Politikai Ujdonságok»-nak egész a legutolsó időkig. Február 14-én egy Kisújszálláson történt halálesetről küldött tudósítást lapunknak, s alig 10 nap múlva az ő haláláról jött jelentés. A derék ember és hazafi halála fölötti részvéthez kapcsoljuk a magunk mély megilletődését régi munkatársunk elveszte fölött.

Elhúnytak még a közelebbi napokban: Bessenyei Magyar János, hantai prépost, veszprémi székesegyházi főesperes és kanonok, az enyingi választókerület volt országgyűlési képviselője, Veszprémben, 66 esztendős korában. Jótékony ember volt, évente tizenöt-húsz gyermeket vett házához s teljesen ellátta és iskoláztatta őket. — Sipéki Balás Antal, volt b.-gyarmati országos képviselő, 79 éves korában. Özvegye, fia, Balás Barna t. főszolgabíró és leánya, Harmos Gábor közigazgatási bíró neje gyászolják. — Pap Tivadar, örmény kath. aranymisés áldozópap, kiérdemült csikszépvizi lelkész, 80 éves korában, Szamosujvárott. — Krisztinkovich Ede győri ügyvéd, volt országgyülési képviselő és 1848—49-iki honvéd-főhadnagy. Sokáig szerepelt, mint a győri függetlenségi párt elnöke s egy izben a győrszigeti választókerületet képviselte az országgyülésen. Hosszabb ideig lapot is szerkesztett. — Dapsai Dapsy Kálmán, szeghalmi kisdedóvó, 59 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Negyvenkét évig szolgálta a népnevelés ügyét. Halálát nagyszámú családja s kiterjedt rokonság gyászolja. — Báró Tóth Bálint nyug. gazdatiszt és volt honvédőrmester, Dévaványán. — Gyulafalvi Bulyovszky János, 48-as honvédfőhadnagy Ippen, 76 éves korában. — Matkovich Tamás, ügyvéd, 48-as honvédtüzmester, 72 éves korában, Győrött. — Molnár Mihály, 48-as honvédhadnagy, Harasztiban. — Krecsa Illés, 48-as honvéd, 75 éves korában, Temesvárott. — Roszival József, dr., ügyvéd, a pozsonyi ügyvédi kamara titkára, Pozsonymegye törvényhatósági tagja, 46 éves korában. Roszival István kano-

nok, országgyülési képviselő testvérjét gyászolja az elhunytban. — Dr. Hölbling Miksa, Baranyamegye nyug. tiszti főorvosa, 90 éves korában. — Siménfalvi Székely István, a pápai földmives-iskola igazgatója, munkás életének 42-ik évében, Pápán. —

Özv. mezőszegedi Szegedy Lajosné, szül. székhelyi Majláth Mária csillagkeresztes hölgy, 84-ik évében, Bécsben. Holttestét a vasmegyei Acsádra szállították. Az elhunytban mezőszegedi Szegedy György kamarás édesanyját, neje Gerliczy Irma bárónő pedig anyósát gyászolja. — Gartner Ferenczné, szül. Ambrozovits Eulália, törvényszéki biró özvegye, Ambrozovits Béla miniszteri tanácsos nővére, s Ambrozovits Dezsőnek, a Képzőművészeti Társulat titkárának nagynénje, 67 éves korában, Zomborban. — Kis-ruszkai Cserépy Nándorné, szül. varadi Szakmáry Ludmilla, Késmárk volt polgármesterének neje, 65 éves korában, Késmárkon.

Szerkesztői üzenetek.

Kereskedő. Mint a legtöbb kiállítás, úgy a párisi is nagy deficzittel zárult, mert a látogatók száma sokkal kisebb lett, mint azt remélték. 65 millió belépő jegyet készítettek, de ebből 47 millió fogyott el, mig 18 millió megmaradt. Ez különben az egyesült párisi bankok vesztesége, melyek az összes belépő jegyeket már a kiállítás megnyitása előtt megvették. Egyes vállalkozók is óriás összegeket veszítettek.

Márczius 15. A nagy alkalomhoz nem illő kopott frázisok, üres, nagy szavak, minden lendület hiján. Csak elég ügyes verselését számíthatjuk javára.

A szegények háza. Olyan, mint egy szép költemény gyönge fordítása; tartalmilag nem tehetünk kifogást ellene, sőt némileg a szépséget is kiérezzük belőle, de nyelve szintelen, verselése döczögős. A szerzőnek át kellene dolgozni, hogy közölhető legyen. Különösen az utolsó versszak szorúl javításra.

SAKKJÁTÉK.

2211. számu feladvány. Würzburg O.-tól.

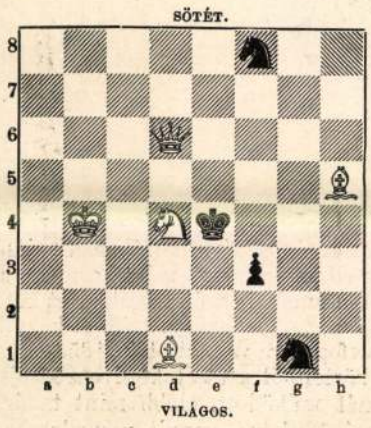

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond

2212. számu feladvány. Wardener B.-tól.

e1; a1; b4, g6; f4; — h4; b8; d5; e2, f5, f6

Világos indúl s a második lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 5-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Légy önmagad ura és tartsd meg kedélyedet jó és rosz napokon egyaránt.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9.

Szénásy, Hoffmann és Társa
selyemáruháza
Budapest, IV. ker., Bécsi-utcza 4. sz.
Báli szezonra dús és szép választéku raktárt tart **gazes, tulles** és **selyemszövetekben.** Minták vidékre kívánatra pontosan küldetnek. 8626

8915
A Ferencz József keserüviz
az egyedül elismert
kellemes izü, természetesen hashajtó szer.

Orvosi nyilatkozat!
Tek. gyógyszerész úr!
A hozzám kisérletezés végett beküldött s uraságod által készitett Ichtiol-Salicylt a viszketeg minden neme (ótvar, bőrlobok) ellen a legjobbnak és legmegbizhatóbbnak találtam, miért is az Ichtiol-Salicylt a fenti bántalomban szenvedőknek rendelni és ajánlani fogom.
Dr. Lányi László
községi orvos.
Az Erényi-féle 8995
„ICHTIOL-SALICYL“
a test bármely részén használható. Szagtalan és ártalmatlan! Utasitással 3 kor.
ERÉNYI BÉLA
SZABADSZÁLLÁS.
Főraktár: Török József, Király-utcza 12.

Egyetlen zenemü folyóirat a 8934
Zenélő Magyarország Megjelenik minden hó 1 és 15-én mindenkor 10—10 oldal zenetartalommal, magyar dal, műdal, opera, táncz- és salonzene legkiválóbb ujdonságaival, zongora és hegedüre. Ára negyedévi 6 füzetre 3 korona.
Ugyanott bárhol megjelent zenemű megrendelhető:
A «Zenélő Magyarország» kiadóhivatala Budapest, VI., Csengery-utcza 62.
Mutatványszámot ingyen és bérmentve küldünk.

Wachtl és Társa
Budapest, IV., Régi posta-u. 4.
Fényképészeti czikkek raktára 8810
Fotografische Manufactur.
Uj árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ha őszül a haja,
használja a „Stella“-vizet
(Hair Regenerator),
mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza,
Üvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszertárában
ő cs. és k. fensége József főherczeg udv. szállitója,
Budapest, V., Sétatér-utcza, Szabadság-tér sarkán. 9043

Legjobb és leghirnevesebb
pipere hölgypor: a
La VELOUTINE
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Alapittatott 1865-ben.
A legjobb bel- és külföldi
zongorák, pianinók és harmoniumok
legolcsóbban kaphatók

Heckenast Gusztáv
zongoratermében
Budapest, IV. Gizella-tér 2.
(Váczi-u cza sarkán).
Ehrbar udvari zongoragyár
Schiedmayer és fiai stuttgarti udvari zongoragyár
magyarországi egyedüli képviselete. Valódi amerikai harmoniumok. 8874
Nagy kölcsönző-intézet. **Arjegyzék ingyen.**

MATTONI FÉLE GIESSHÜBLER
legtisztább egyenyt
SAVANYUKÚT

ESZMÉNYI KEBEL

érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Passage Verdeau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az asszonyi **kebel fejlődését,** valamint a kebel **idomainak szilárdságát** biztositja. Egy üvegcse ára használati utasitással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

Hessing-féle ortopaediai füzők, 8931

készülékek hátgerincz elferdülések gyógykezelésére, **egyenestartók** rosz testtartás meggátolására, **füzők plastikai párnázással** ferdén nőttek részére, **hüvely készülékek** izületi sérülések gyógyitására, u.m. csipőizületi lobok és rheumatismusnál, **műkezek, műlábak, sérvkötők légnyomásu gummi pelottákkal, haskötők, köldökötők, görcsér-harisnyák** stb. E téren elismert szakképzettséggel biró specialista vezetése és felügyelete mellett méltányos árban készit.

KELETI J. orthopaediai műintézete
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.
Kimerítő képes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Legkedveltebb, legjobb hajfestő a
MELANOGENE
fekete és barna szinben.
Ezen kitünő és ártalmatlan készitménynyel hajat, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szin állandó és a természetes szintől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerü. Nem piszkit. Ára **2** korona **80** fillér. Készíti 9039
G. Földes Kelemen gyógyszertára Arad.
Főraktár: **Török József** gyógyszertára, **Király-utcza,** Opera-gyógyszertár, **Andrássy-út.**

AJÁNDÉKUL
kiválóan alkalmasak a
fotografáló készülékek,
Laterna magikák, Sciopticonok,
mivel szórakoztató és tanulságos időtöltést nyujtanak. Bő választékban kaphatók 8965
Objektivek, kamarák.
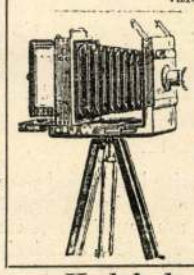
Veszprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
fényképező-czikkek szaküzletében,
Budapesten, IV., Károly-u. 1.
január hó 1-től főüzlet, **IV., Városház-utcza 1. sz.** Standard-palota Kossuth Lajos-utcza sarok.
Arjegyzék kivánatra ingyen.
Filmek, lemezek, vegy szerek.
Kodakok, albumok, kartonok.

Oda lent a völgybe, mélyen,
Egy vadgalamb kesereg,
Vele érez ez az erdő,
Vele érez a szivem . . .
Tudom én is, mi a bánat,
Tudom, mi a szerelem.

Deák élete. Most jelent meg Deák Ferencznek első nagyobb szabású, összefoglaló életrajza az Akadémia kiadásában, három kötetben *Ferenczi* Zoltántól. A munka akadémiai pályadíjat nyert s lelkiismeretes, beható tanulmányozás eredménye. A szerző, ki egyike legszorgalmasabb életrajziróinknak, nagy gonddal gyűjtötte össze a Deákra vonatkozó óriási forrás-anyagot. Tekintve, hogy az életrajz a nagy közönség számára készült, talán nagyon is terjedelmes, ám azért kivánatos, hogy mennél többen forgassák lapjait, melyekből a magyar nemzet XIX. századi politikai küzdelmeinek legfontosabb eseményeiről szerezhetnek részletes tájékozást és s egyuttal megismerik pályafutását, fejlődését munkásságát újabbkori történetünk egyik legnagyobb alakjának. A három kötet mint az Akadémia könyvkiadó vállalatának kiadványa jelent meg.

«Harcz a német hegemóniáért.» *Friedjung* Henrik ily czimű jeles munkájának magyar fordítása a most megjelent harmadik kötettel befejeződött. A nagy arányú munka Ausztriának azokat a harczait mondja el, melyeket a német birodalomban elfoglalt hagyományos állásának megtartásáért vívott s melyek az 1866-iki osztrák-porosz háborúval értek gyászos véget. Az utolsó kötet a nagy dráma utolsó felvonásait rajzolja meg: a königgrätzi csatavesztést, a lissai tengeri csatát s a békekötést. Beható tájékozottság, elfogulatlan, sőt bátor kritika jellemzi iróját, a ki a mellett élvezetesen, helylyel-közzel szinte érdekfeszítően is tudja elmondani tárgyát. A magyar olvasót is kiválóan érdekelheti e könyv, melynek szerzője mindig jóindulatulag itéli meg az Ausztriáéba belejátszó akkori magyar politikai dolgokat. Mint az előbbi két kötetet, e harmadikat is *Junius* fordította le jó magyarsággal s az Akadémia könyvkiadó vállalata adta ki.

Uarda. *Ebers* György világhirre vergődött regénye ez, mely a régi Egyiptomban játszik s megkapó, eleven képét adja annak a rég eltünt csodás világnak, melyet a papirusokból és hieroglifekből kell a költőnek feltámasztani. Az ismert nevű ifjusági iró *Gaal* Mózes ültette át magyarba, az eredetinek némely hosszadalmas, tudományos részleteit kihagyva, a mi a könyvnek mint a nagyközönség s főkép az érett ifjuság kezébe szánt olvasmánynak, határozottan hasznára vált. Igy is két jókora kötetet tesz ki a regény, mely értékes gazdagodása komoly ifjusági irodalmunknak. A sok szép képpel is ékesített könyvet a Franklin-Társulat adja ki. Ara a két kötetnek füzve 7 korona, vászonkötésben 10 korona.

Universum. Második kötete jelent most meg az «Universum» czimű vállalatnak, mely tavaly indult meg dr. *Hankó* Vilmos szerkesztésében és a *Lampel-Wodianer* czég kiadásában. Évkönyv az Universum a család és ifjuság számára s kiváló szakemberek a munkatársai. A most megjelent kötet huszonhat ívnyi olvasmányt nyujt a természettudományok, technika, földrajz köréből, a találmányok, felfedezések, utazások, vadászkalandok, természetcsodák s különféle hasznos tudnivalók tárháza s mondhatni, hogy a maga nemében egyedül áll ifjusági irodalmunkban. A könyvet számos szép illusztráczió s magyarázó ábra élénkíti. Díszes, tartós vászonkötésben 8 korona 50 fillérért szerezhető meg s ajándéktárgyul is igen alkalmas.

«Útirajzok és tanulmányok.» A serdültebb ifjuság számára irta dr. *Jászai* Rezső. E munka élénk, könnyed előadásban irja le a szerző tapasztalatait, megfigyeléseit, melyeket Németországban, Belgiumban, Londonban, Párisban és Spanyolországban tett. Könyvaz ifjúságnak vonzó s egyúttal tanulságos olvasmány. A sok képpel élénkített 222 lapra terjedő könyv a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg s ára 3 korona.

A «Magyar könyvtár» czimű vállalatban négy új füzet jelent meg: *Mikszáth* «*A gavallérok*» czimű kitünő szatirikus elbeszélése két füzetben, *Balogh* Páltól gróf Széchenyi István gondosan irt rövid életrajza s *Willkie Collins* «A jóslat» czimű angol regénye *Mikes* Lajos fordításában. Egy-egy füzet ára 30 fillér.

«Bernd Róza.» *Hauptmann* Gerhardnak a Nemzeti Szinházban nemrég előadott drámája megjelent a «Fővárosi szinházak műsora» czimű vállalatban; ára 60 fillér.

Könyves Tóth Kálmán, lapunknak régi, érdemes munkatársa, előfizetést hirdet egy erkölcsi irányú beszélyeit tartalmazó kötetre. A beszélyek egy része lapunkban jelent meg s józan erkölcsi felfogásukkal, jó magyaros előadásukkal tetszést keltettek. A kötet különösen olvasókörök, nép- és iskolai

Rozgonyi Dezső fényképe.

KÜRY KLÁRA A «RÁTARTÓS KIRÁLYKISASSZONY» CZÍMSZEREPÉBEN.

könyvtárak s hasonló intézmények számára alkalmas, de a szélesebb körü közönség figyelmét is megérdemlik. A szerző körülbelül 12 nyomtatott ívre tervezi kötetét s árát 3 koronában szabta meg. A könyv 1905 márczius végén jelen meg; az előfizetési pénzek a szerző nevére «Debreczen, vasúti posta» czímre küldendők.

Az «Ember tragédiája» új átdolgozásban a Nemzeti Szinházban. Madách nagy drámai költeményét, az «Ember tragédiáját» ezelőtt husz évvel *Paulay* Ede, a Nemzeti Szinház akkori igazgatója jelenetezte a szinpad számára, s azóta a szinháznak állandó vonzó darabja. E siker után most az eredeti műnek teljesebb feltüntetésére törekszik *Somló* Sándor igazgató, ki maga is drámairó, hogy a szinpadi átdolgozást még közelebb vigye az eredetihez. Az új jelenetezésben fő szempontja az volt, hogy a mű költői és bölcsészeti szépségei kidomborodjanak, míg az eddigi feldolgozásban a szinpadi csattanós elem volt a tulnyomó. Más lesz a Kepler-jelenet, a párisi kép és a londoni vásár. Új kép is lesz: «Ádám az ürben», melyet Paulay mellőzött, mert akkor még a szinházi közönségnek Madách iránt való fogékonyságában nem bizott eléggé.

Küry Klára ismét visszatért a Népszinházhoz, régebbi nagy sikereinek szinhelyéhez, a melytől a mult évben megvált. Azóta hol egyik, hol másik szinházban vendégszerepelt, a Király-szinházban, a hol Fedák Sárival együtt játszott, a Vígszinházban, míg most a Népszinház igazgatója megnyerte arra, hogy eljátszsza a «Rátartós királykisasszony» főszerepét. Játéka, éneke a régi maradt s a közönség is szivesen üdvözölte azon a szinpadon, a melyen annyi zajos diadala alkalmával ünnepelte. Mai számunk egyik képe bemutatja a kedvelt művésznőt a legújabb szerepében.

Vigszinház. Karácsony estéjén a Vigszinház új embert mutatott be, *Vajda* Lászlót, a kinek «*Színészek*» czímű darabja sikert aratott. A szerző tapasztalatból merítette anyagát jeleneteihez, melyeket egy egészséges cselekvény szála fűz össze. A vidéki szinészek életét ábrázolja hangban és tartalomban egyaránt merész realizmussal, sajnos, minden humor nélkül. Műve azt bizonyítja, hogy a vidéki szinésznő nem boldogúl, míg becsületes és ha már nem tartják annak, akkor mindegy, joggal vagy alaptalanul itélik-e olyannak, a milyen a többi. Ezt a tételt igazolja meséje, melynek tartalma röviden a következő: Egy vidéki társulathoz kerül Jolán, kezdő énekesnő; szegény és mellőzött, de tisztességes. Ekkor a színügyi bizottság elnöke szemet vet rá. A leányba szerelmes a hősszinész, Gyulai Károly is, de ennek bűnös viszonya van a rendező feleségével, a primadonnával. Jolán hosszú küzdelem után elbukik és Gyulai bucsút mond a szinpadnak. E mese csak kerete a tarka jeleneteknek, melyek a fabódé, a nyári szinkör mögött, az udvaron játszódnak le s a melyek föltárják a vidéki komédiásélet minden sötét oldalát, a nélkül, hogy kómikus vagy vidám vonásaiból bármit láthatnánk. De az új milieu mégis meglepte s érdekelte a közönséget, mely a fiatal szerzőt sokszor kitapsolta. Az előadás sikerült volt: *Varsányi* Irén megindító hangú Jolán, a primadonnát jól jellemezte *Gazsi* Mariska, a férfiak közül *Vendrey* mint igazgató *Fenyvessy* mint elnök, *Góth* mint szerelmes, *Tapolczai* mint rendező, *Győző*, *Balassa* s a többi szereplők mind szívesen segítették a magyar szerzőt sikerében. A szerző első föllépése a jelenetezés ügyességével mindenkit meglepett, remélni kell, hogy ezután *Vajda* László érettebb és kevésbbé egyoldalu szindarabokkal fogja drámairodalmunkat gazdagítani. —*n.*

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-Társaság deczember 28-án tagválasztó ülést tartott. Egy év alatt a társaság elvesztette koszorus elnökét, Jókai Mórt és egyik tagját, Szász Gerőt. Ezek tagsági helyét töltötték be most, elnöknek pedig egyhangulag *Herczeg* Ferencz eddigi alelnököt választották; s ezzel az alelnöki hely megüresedvén, a januárban tartandó külön ülés választ új alelnököt. Tagságra ajánlva voltak hatan: Farkas Imre, Kemechey Jenő, Sas Ede, Szabó Sándor, Tömörkény István és Vértesi Gyula. Az első szavazásnál *Szabó* Sándor a huszonnyolcz szavazatból tizenhetet kapván, tagul választatott. Szabó Sándor, Máramarosmegye alispánja, régibb munkása a költészeti irodalomnak, első verses kötete tizennyolcz év előtt jelent meg, újabban «Délig nyitók» czimmel gyűjtötte össze költeményeit. *Kemechey* Jenő és *Vértesi* Gyula a szavazásnál egyenlő szavazatot kapott, mindenik tizennégyet, egygyel kevesebbet, mint a többség. A második szavazásnál *Kemechey* Jenőt tizenkilencz szavazattal választották meg taggá. Kemechey az elbeszélő irodalomban szerzett jó nevet. A Nemzeti Szinházban «Az emigráns» czimű szinműve a napokban kerül szinre jó sikerrel. Jelenleg súlyos betegen fekszik.

A gyűlés helybenhagyván a jövő évi költségvetést is, megállapította a január 6-ikán tartandó *ünnepi gyülés* sorozatát. A gyűlést Jókai emlékének szentelik. Az elnöki megnyitó beszédet *Herczeg* Ferencz elnök tartja. Jókai esztetikai méltatását *Ábrányi* Emil adja elő. *Szávay* Gyula «Jókai emlékezete» czimű költeményt olvas föl, *Mikszáth* Kálmán pedig Jókai őseiről tart felolvasást.

Az Uránia tudományos szinház-egyesület decz. 29-ikén tartotta közgyűlését saját háza télikertjében, *Molnár* Viktor miniszteri tanácsos elnöklése mellett. *Molnár* Viktor elnöki megnyitójában az elmúlt öt évre pillantott vissza és örömmel jelentette, hogy a kezdet nehézségein szerencsésen túljutott az Uránia, és fokozottan szolgálhatja a közmüvelődés érdekeit, nem csak itt a fővárosban, hanem a vidéki városokban (182 helyen) rendezett előadásokkal. Az Uránia részvénytársaság 1899-ben alakúlt meg százezer korona tőkével. Öt év alatt 95 új darabot mutattak be 1737 előadásban. A szinház által az elmúlt évben bemutatott 12 ujdonság hazai irók szellemi terméke; a külföld tudós kiválóságai csak egy-egy este számoltak be a legújabb felfedezésekről, vagy a világirodalmat foglalkoztató nagyobb eszmékről. A közgyűlés nagy elismeréssel fogadta az elnök és az igazgatóság jelentését s *Molnár* Viktornak jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét fáradozásáért; *Szana* Tamásnak, a szinház igazgatójának, valamint az egész személyzetnek elismerést nyilvánított a közgyűlés.

MI UJSÁG?

⋆ **Az új-esztendővel** megváltozik a kalendárium, a bélyegző, tovább ugrik egyet az évszám az életkorban és a blankettákon, de más semmi sem változik. Az események a naptári változás iránt érzéketlenek. Foly tovább minden, politika, háború, jómód, szenvedés, szerencse, szerencsétlenség, és jó reménységek a jóraváltozás iránt, mintha hire sem volna sem ó-, sem új-esztendőnek. S azért mégis olyan fájó érzéssel válunk meg az enyészete felé közeledő esztendőtől; a legtöbben ébren várják be annak utolsó perczei elmultát is. Pedig bizony vajmi sokszor nincs mit sajnálni rajta. De azért így volt ez mindig s így is marad. Viszont az új-évet ismét mindig oly reménykedve várjuk: Hátha jobb lesz, mint az előbbi! Sokan egész életükön át csalódtak e reményükben, egyik év olyan volt, annyi bajt hozott, mint a másik, de a remény mégis újra ébred, minden új-évben. S tán ezért várja mindenki olyan örömmel. Ámbár hiszen minden ó-év elmulása, minden újnak beköszöntése egyszersmind azt is jelenti, hogy magunk is közelebb jutottunk egy évvel az elmuláshoz . . . No, de ez a világ rendje, ne is ezt juttassa eszünkbe az időknek új vendége, hanem, a mint szokta, töltse el szivünket szép remé-

BOLDOG ÚJ-ÉVET. — Linek Lajos rajza.

nyekkel s legyen mindnyájunkra nézve a valóságban is boldog új-esztendő!

A király január 2-ikán rövid időre Budapestre érkezik. Ő Felsége az országgyűlés ünnepélyes berekesztésére jön Budapestre. Január 4-ikén történik meg ez trónbeszéddel. A magyar országgyűlés feloszlatását a deczember 28-iki ülésen jelentette be hivatalosan gróf *Tisza* István miniszterelnök. A képviselőház január 3-ikáig elnapolta magát, hogy akkor felolvassák a feloszlatást elrendelő királyi kéziratot, másnap pedig meghallgassák a trónbeszédet. Most már a politikai köröket a január vége felé és február első napjaiban végbemenő választásokra való készülődés foglalkoztatja.

Rákóczi és bujdosó társainak hamvai. Dr. *Thallóczy* Lajos a magyar miniszterelnök megbízásából már elvégezte Konstantinápolyban Rákóczi fejedelem és bujdosásban ott elhunyt társai hamvainak haza szállítására a szükséges intézkedéseket.

Rákóczi sirját áprilisban külön küldöttség előtt bontják ki és a fejedelem holttestét, fiának, anyjának, Zrinyi Ilonának és mostohaatyjának, Thökölynek csontjaival együtt, a már megállapított ünnepélyek közt hozzák Budapestre, s innen tovább viszik Kassára, Thököly csontjait pedig Késmárkra. Már megirtuk, hogy a Rodostóban eltemetett gróf *Bercsényi* Miklós, gróf *Esterházy* Antal és *Sibrik* Miklós hamvait kiemelték és a konstantinápolyi magyar-osztrák nagykövetségre vitték. Konstantinápolyból erről a következőket irják:

Thallóczy Lajos dr. vezetésével több napig tartózkodott a kiküldött magyar bizottság Rodostóban. Az osztályfőnök átadta a rodostói görög keleti metropolitának, *Grigorius* atyának Joakhim pátriárka ajánló-levelét, a mire rögtön megadta az engedelmet, hogy a bujdosók hamvait kiemeljék a Boldog-Asszony görög keleti templomban. A sirokat az érsek jelenlétében nyitották ki. A papok görög egyházi énekeket énekeltek, Grigorius metropolita pedig szentbeszédet mondott, a melyben a bujdosók érdemeit méltatta és a magyarokat dicsőitette. *Thallóczy* Lajos latin beszédben megköszönte a metropolita készségét. A nyitott sirokban megállapították a hamvak azonosságát, azután elszállították azokat Konstantinápolyba.

Thallóczy Lajosnak *Iszmidbe* érkezéséről előre értesítették az ottani kormányzót. A magyar küldöttség fogadása igen előzékeny volt. *Thallóczy* Lajos meglátogatta a kormányzót és az örmény érseket. A magyar küldöttség hosszas kutatás után rátalált az örmény temetőben *Thököly* sirjára, a mely nem ott van, a hol a föliratos tábla jelzi, hanem nem messze ettől, két platánfa között. Fölásták a sirt s megállapították a hamvak azonosságát. Thököly földi maradványait ládába zárták, lepecsételték, Konstantinápolyba szállították és karácsony estéjén a galatai St.-Benoit-templomban helyezték el Rákóczi, Zrinyi Ilona és a bujdosók hamvai mellé. Thallóczy Lajos sikeresen befejezvén feladatát, deczember 27-ikén visszautazott Budapestre. A hamvakat a tavaszszal hozzák haza.

A budai királyi új palota pár hét alatt már belső berendezésében is elkészül, csak kisebb munkák maradnak hátra a mellékhelyiségekben. Február hónapban, az udvari ünnepélyek alatt már a palota új részében is megnyílnak a nyilvános használatra szánt termek s a régiekkel kapcsolatban állanak. Sürgősen is dolgoznak a díszteremben, mely két emelet magasságban az új palota középső részét foglalja el, s a hol minden csupa nemes anyagból, karrarai márványból és ezüsttel bevont bronzból készült. Fokozzák a hatást a remek velenczei tükrök és a pazar fényű csillárok. A nagy teremnek ékességei a tágas, kényelmes páholyok, a melyek mindenikében ötven-hatvan személy fér el. A diszítések Hauszmann tanár tervei szerint készülnek, a ki Ybl Miklós halála óta vezeti az épitkezéseket. Tizenöt év munkája ér most véget. Az épitkezés hozzávetőleg 30 millió koronába került. Ezt az összeget az államkincstár előlegezte s a visszatérítést az udvartartási költségekből teljesitik.

Kitüntetések. A király *Graenzenstein* Béla pénzügyminiszteri államtitkárt valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. Graenzenstein Béla több mint három évtized óta működik a közpályán, s szakismereteivel, munkaerejével különböző állásokban sikeresen fáradozott. A parlamenti és pénzügyi körökben Graenzenstein kitüntetését nagy megelégedéssel fogadták. — *Rupcsics* György mérnöknek a műszaki téren szerzett érdemei elismeréseül a király magyar kir. udvari tanácsosi czímet adományozott. — Haraszti *Jellinek* Henriket, a budapesti közúti vaspálya társaság vezérigazgatóját a király szintén udvari tanácsosi méltósággal tüntette ki, közgazdasági buzgó tevékenységeért.

Uj egyetemi tanárok. A király dr. *Balogh* Arthur államvasuti titkárt és a budapesti tudományegyetemi magántanárt a *kolozsvári* tudományegyetemen az alkotmány és kormányzati politika tanszékére nyilvános rendkívüli tanárrá kinevezte. A közoktatásügyi miniszter dr. *Imre* Sándornak, a kolozsvári egyetem bölcsészet-karán a «magyar nevelés történetéből» egyetemi magántanárrá történt képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és e minőségében megerősítette.

A szolnoki Damjanich-szobor. A szolnoki csata emlékére Damjanich tábornoknak állítandó szoborra eddig 24,500 korona gyűlt össze. A bizottság azonban 40—50,000 koronát akar gyűjteni.

Rembrandt háromszázadik születésnapja. Hollandiában nagyban készülnek, hogy 1907-ben megünnepeljék *Rembrandt* születésének háromszázadik születésnapját. Szülővárosában *Leydenben* szobrot emelnek a nagy művésznek. Kiállítást is rendeznek ott azokból a műveiből, melyeket 1632-ig festett, mielőtt végleg elköltözött onnan Amsterdamba, a hol teljes erejében jelent meg hatalmas művészete. Itt tartják meg az ünnepélyek fő részét, nagy Rembrandt-kiállítással.

Sósborszesz akkor jó fajta,
Ha Vértes neve van rajta.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

52-ik évfolyama.

A «**Vasárnapi Ujság**» a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, **évenként több mint 130 íven**, s több mint **ezer képpel**, «*Regénytár*»-ral s rendkívüli mellékletekkel is bővítve *legjelesebb hazai iróink és művészeink közreműködésével* jelen meg.

*

A «*Vasárnapi Ujság*» újabban **szines képmellékleteket** is ad, több színben művészileg kivitt képeket.

A «Vasárnapi Ujság» 1905-iki előfizetői **díszes kiállitású ünnepi albumot kapnak ingyen,** becses szépirodalmi és ismeretterjesztő közleményekkel, *négy* szines képmelléklettel és számos, a szövegbe nyomott képpel gazdagon illusztrálva.

*

Mikszáth Kálmán kitünő irónk mint főmunkatárs működik a «Vasárnapi Ujság» szerkesztőségében s a vele kötött egyezség értelmében *kizárólag* a «Vasárnapi Ujság»-ba irja nagybecsű új szépirodalmi műveit: *regényeit, elbeszéléseit.*

*

A «Vasárnapi Ujság» társlapja, a most már 51-ik évfolyamába lépő «**Politikai Ujdonságok**» a hét eseményeit híven és részrehajlatlanul, kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg. A «Politikai Ujdonságok» előfizetői e lap mellett külön díj nélkül kapják a «*Világkrónika*» képes heti közlönyt és a «*Magyar Gazda*» czímű, havonként megjelenő gazdasági és kertészeti képes melléklapot.

A «*Világkrónika*» 1905-iki évfolyama **Verne Gyula legújabb regényét** közli, melynek czíme: «*Véres dráma Livóniában.*»

Előfizetési föltételeink:

A «**Vasárnapi Ujság**» negyedévre 4 korona, fél évre 8 korona, egész évre 16 korona.

A «**Vasárnapi Ujság**» a **Világkrónikával** negyedévre 4 kor. 80 fillér, félévre 9 korona 60 fillér, egész évre 19 korona 20 fillér.

A «**Vasárnapi Ujság**» és «**Politikai Ujdonságok**» a «Világkrónika» és a «Magyar Gazda» melléklapokkal együtt: negyedévre 6 korona, félévre 12 korona, egész évre 24 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utcza 4. szám küldendők.

Mutatványszámokat levelezőlapon kifejezett kivánatra bárkinek készséggel küld a kiadóhivatal.

HALÁLOZÁSOK.

Zirzen Janka, a magyar nőnevelés és tanítás nagyérdemű halottja a hozzá legméltóbb helyen, az «Erzsébet nőiskola» István-uti palotájának nagy csarnokában, koszoruktól borított ravatalon pihent kiterítve, s onnan temették el deczember 30-ikán

MELEG NAPOK.

Karczolat.

Csikorgó hidegben is «meleg napok» azok, a mikor a választási küzdelem tetőpontra hág.

Ezek az utolsó napok lázas munkában folynak le. A pártok egy végső nagy erőfeszítéssel igyekeznek jelöltjeiknek biztosítani a többséget, s a széles mederben hömpölygő mozgalom a legtarkább képeket mutatja.

Ezekből mai rajzaink egész sorozattal szolgálnak.

Ott van mindjárt az utolsó programmbeszéd. A jelölt rekedten, de nagy buzgósággal festi egyre rikítóbb szinekkel a közállapotokat és igyekszik párthiveit meggyőződésükben megerősiteni. Az a jelölt, a kit képünk ábrázol, úgy látszik, elég szilárd talajon áll, de valamelyik jász községben megtörtént, hogy a jelölt egy szenvedélyesebb mozdulatától megbillent a szószék gyanánt szolgáló korcsmai asztal, a szónok lebukott és ez a kis baleset olyan kacagást támasztott, hogy a jelölt hasztalan próbálta folytatni a beszédjét.

Különben is vannak csökönyös választók, a kiket a tömeghez intézett beszédekkel nem lehet megnyerni; azt várják, hogy külön kapaczitálják őket. A választást közvetlenül megelőző napokban ez a kapaczitáczió folyik a legtüzesebben. Persze van sok olyan választó is, a kik látszólag figyelmesen hallgatják a rábeszélést, de voltaképen azt lesik, hogy mikor rukkol már ki a kortes a — kézzelfoghatóbb igéretekkel. Ha ezek elmaradnak, akkor az illető «rezervában» tartja magát, abban bizakodva, hogy majd fölkeresi az ellenpárt embere is, a ki talán rövidebben, de — csengőbben argumentál.

A főkortes néha félrevonul és revizió alá veszi a jegyzeteit, hogy nem felejtett-e el valamit, vagy nem akadna-e még egy fonál, a mely némely habozó választó lelkiismeretéhez vezet. Nem csuda, ha a buzgó futkározásban egyik-másik kortes kimerül, s a párthelyiség valamelyik zugában egy kis szíverősítő mellett elszenderedik, hogy aztán újult erővel folytathassa működését.

Közben gondoskodni kell arról, hogy a hivek a választásig most már lehetőleg a vezetők szemei előtt maradjanak s az elcsábítás veszélyeitől megóvassanak. Erre a czélra igen alkalmasak a gyakori, ilyenkor már mindennapos pártvacsorák, bürgepörköltekkel és paprikás felköszöntőkkel, hol néha hölgyek is jelennek meg s csárdással végződik a mulatság. Nagyon vigyáznak, hogy a társaságba veszedelmes idegen elemek ne férkőzzenek, de azt már nehezen akadályozhatják meg, hogy egy-egy tréfás uri ember be ne surranjon, a ki talán egész más kerületben választ, de itt megszerzi magának azt a mulatságot, hogy teletömi a zsebeit szivarral, sőt egy üveg borocska elemelésétől sem idegenkedik, a mely zsákmánynyal azután az ellenpárt embereit vendégeli meg.

A választás napjának hajnala készen találja a pártokat. Mondanunk sem kell, hogy mindegyik feltétlenül bízik győzelmében, s az első órák kölcsönös kicsinylő gúnyolódásokkal telnek el.

S legtöbbször körülbelül délig alig is változik a szavazatok aránya. Mindegyik párt győzi szállítani a voksokat. De a kora délutáni órákban már kezd a gyöngébbik el-elmaradozni, a mi emitt keserűséget, a másik oldalon pedig eget verő örömriadalmat okoz. De nem ritkák az olyanféle meglepetések sem, hogy mikor az előnyben levő párt már biztosra veszi a győzelmét, egyszerre sűrű rajokban vonulnak ismét föl az ellenpárt elkésett vagy rejtve tartott szavazói és végül is elviszik a pálmát, azaz hogy a mandátumot.

Városokban a lapok délután óránkint külön kiadásokat adnak ki, melyek élénk szinekkel festik küzdelmet s egyuttal közlik a beadott szavazatok számát. A krajczáros lapok hihetetlen mennyiségben fogynak el és urak, hölgyek, öregek, ifjak egyforma mohósággal olvassák.

A párttanya nyüzsög, mint a hangyaboly. Választók, kortesek, hirhozók jönnek-mennek. A ki még nem szavazott, lesi a hivást, a ki pedig már leszavazott, a teljesített polgári kötelesség büszke tudatával iddogál és vitatja az esélyeket. Ha valaki jó hirt kiált be az ajtón, falrengető «éljen!» hangzik végig az egész helyiségen.

Ezalatt alkonyodni kezd. A küzdelem vége közeledik. A választási elnök kitűzte a zárórát, s most már minden egyes szavazót messiásként üdvözölnek. De ez is véget ér. A választási helyiséget beláthatatlan tömeg veszi körül s izgatottan lesi az

FALUSI KORTESEK.

Linek Lajos rajzai.

VÁLASZTÁSI KÉPEK. — A GYŐZTES PÁRT DIADALMENETE.

Linek Lajos rajza.

FŐVÁROSI KORTES.

eredményt. Végre megjelenik a választási elnök és kihirdeti, hogy melyik jelöltet juttatta többségre a közbizalom.

A jelenet, a mely erre következik, mindig egyforma; mert a hol győztes van, ott van bukott is, kivéve azokat a kerületeket, a hol csak egy jelölt volt, de ott nem is olyan mozgékony a választás, mint egyebütt.

Alig hangzott el a kihirdetés, már hosszu kocsisor megy a megválasztott képviselőért, a ki meghatottan veszi át az elnöktől a megbizó levelet. Azután visszakisérik folytonos éljenzés között, harsogó zene és mozsárdurrogás mellett a párt főhadiszállására, a hol még egyszer beszél a néphez, azután bevonul a pártvezérekkel a fehér asztalokhoz, a melyek mellett most már asszonyok, leányok is helyet foglalnak.

A legvége azután a képviselő urra nézve egy végkép kiürült tárcza, sőt nem ritkán csinos kis adósság, azonfelül hatalmas nátha, a mit aligha sok jelölt kerül el ebben a zimankós időben. Képünk bemutat egy ilyen képviselőt, a mint bepólyált fejjel nyomja az ágyat és bizonyos melankholiával szemlélgeti minden fáradtságának, költségének és nyavalyájának okozóját — a mandátumot.

K. I.

A KÉPVISELŐVÁLASZTÁSOKRÓL.

Január 26-ikán a választások első napján, az ország összes kerületeinek nagyobb fele a szavazó urnákhoz járult. A választások legjelentősebb napja inkább a szövetkezett ellenzéknek, mint a szabadelvűpártnak kedvezett. Az ország különböző kerületeiből meglepő tudósítások érkeztek. A szabadelvűpártnak több törzsökös és kerületéhez már szinte hozzáforrt tagja kisebbségben maradt, s nem egy olyan jelöltnek, ki először állt a polgártársak elé, és a ki ezzel kezdi az ismeretlenség homályából kiemelkedve politikai pályáját, kezébe adták a mandátumot.

Budapestet magát is izgalmas szavazások tartották közvetlen hatásuk alatt. Már kora reggeltől kezdve nyüzsgött, forrongott ez a hatalmas nagy város. Egyes főbb útvonalakon szinte megakadt a közlekedés. Különösen a Belváros és az Andrássy-út, Budán a Fő-utcza rendkívül eleven, tarka látványt nyújtottak. A házakon lengő zászlók mintha erre a döntő napra megszaporodtak volna. Az összes bérkocsik a politika szolgálatában állottak s szünet nélkül robogtak a szélrózsa minden irányában, szavazókat szállítani. A kocsisok szines karszalagot viseltek a jelölt nevének kezdőbetűivel, a bakon pedig a kocsis mellett erős markú legény ült, a kezében lobogó zászlóval, melyet büszkén lengetett, ha a járó-kelők éljenrivalgással üdvözölték, de ha ellenpártiak közé jutott, ugyancsak biztatta a kocsist, hogy iparkodjék a kocsival minél hamarább biztos távolba jutni. Feltünést keltett néhány fölzászlózott automobil is, mint új jelenség a főváros alkotmányos életében.

Dél felé a lapok külön kiadásaival száguldoztak az utczákon a rikkancs-gyerekek, fülsiketítő visítással kinálva a választásról szóló hireket. A pártok felfogadott emberei hosszú póznákra erősített táblákat hordoztak körül, a melyeken nagy számok hirdették a szavazatok arányát, persze tendenciózusan, mert a számok szerint mindig az a párt volt előnyben, a mely az értesítést kiadta. A póznás embert százan is kisérték, a kik részint lelkesen éljeneztek, részint — az ellenpártiak — hangosan leczáfolták a közölt adatokat. Általában a szavazatok állásának kérdésében összpontosult az utcza teljes érdeklődése. Millió krajczáros lapot megvettek, a póznás embereket majd feldöntötték és még ez sem volt elég, mindenki még hitelesebb hirekre vágyott, idegen emberek ostromolták egymást kérdésekkel és a ki «jó hirt» mondhatott, roppant hálás közönségre talált, még meg is tapsolták. Mikor alkonyodni kezdett, néhány szerkesztőség erkélyéről transzparentek hirdették a szavazatok óráról-órára változó számát, a mi az utczán veszedelmes csődületet okozott.

A választási helyek környékén az aszfaltot végig állta reggeltől estig a nagyvárosi nép, mely mindig kiváncsi, s minden iránt érdeklődik. Az utczák fölött a köd és a roppant zászlók nedves, fagyos óriás szárnya. Az éljen, az abczug állandó morajján keresztül sivalkodik a rikkancs gyermeki hangja, kinálja ujságát, legfrisebb hireit. A ködből itt-ott bekecses, magyar nadrágos, csizmás alakok bontakoznak ki. Ezek a Józsefváros, Ferenczváros külső részeiből, de főkép a kültelkekről jönnek. Az ember megörül nekik, hogy az ország szive ilyen magyarokat is rejteget magában.

Budapesten a választásokra különböző kerületek szerint különbözőn készültek, közömbösen vagy szenvedélyesen. A legnagyobb harcz, mint előre lehetett látni, a Belvárosban gróf Tisza István miniszterelnök és gróf Andrássy Gyula közt, s a Terézvárosban Hieronymi kereskedelmi miniszter és Vázsonyi Vilmos demokrata közt folyt. A Váczi-utczának új része, a régi Lipót-utcza, az új városház környéke csupa zaj, éljen, robogás, hullámzó néptömeg központja lett. Gróf Tisza miniszterelnök késő este 1483 szóval győzött gróf Andrássy 1428 szavazata ellen, tehát 55 szótöbbséggel. Ez a választás a belváros képét egész nap forrongóvá tette. Az eredmény úgyszólván az utolsó pillanatig kétséges volt. Tisza állandóan többségben volt ugyan, de a különbség nem volt nagy. Mikor aztán esti fél tizenegy óra után híre kelt, hogy Tisza győzött, párthivei harsány éljenzésbe törtek ki s nagy tömegben, zászlók alatt elindultak a szabadelvűpárt köre elé, gróf Tisza Istvánt éltetve s a Szózatot és Himnuszt énekelve. Az ellenzék minden kerületben állított jelöltet, egy pár helyen csak az utolsó napon. A Budavárt is magába foglaló első kerületben *Falk* Miksa, a volt szabadelvűpárti, a ki most betegen fekszik, 450 szótöbbséget nyert dr. Szebeny Antal ellenzékivel szemben. A II. kerületben *Nyiri* Sándor honvédelmi miniszternek erősebb küzdelmébe került, hogy Darányi Ignáczczal, a volt földmívelési miniszterrel szemben 114 szótöbbséggel győzzön. Ó-Budán, a III. kerületben a hirtelenében föllépett dr. Keszits Antal függetlenségi ellen *Vészi* József szabadelvűpárti és volt képviselő választói 57 szótöbbséget hoztak össze. A pesti oldalon az V-ik kerület (Lipótváros) *Sándor* Pált, volt, országgyűlési képviselőjét újra megválasztotta dr. Halmai Elemér új-párti ellen, 1399 szótöbbséggel. A VII-ik kerületben (Erzsébetváros) alig hitték, hogy Morzsányi Károly ellen a három nap előtt föllépett Barabás Béla függetlenségi részére 2053 szavazatot összehozzanak. *Morzsányi* többsége 1154. Barabásnak már akkor Aradról és Váczról megvolt a mandátuma. Nagyváradon, a hol oly feltünően győzött az utolsó országgyűlés általános választásain Tisza Kálmán ellen, ezúttal megbukott. A VIII. kerületben (Józsefváros) *Berzeviczy* Albert közoktatási miniszter megválasztása eleinte egyhangúnak igérkezett, a végső napokban föllépett Horváth Jenő függetlenségi azonban 1884 szavazatot nyert és Berzeviczyt 700 szótöbbséggel választották meg. A IX. kerületben (Ferenczváros és Kőbánya) *Plósz* Sándor igazságügyminiszter ellen *Ballagi* Aladár egyetemi tanár vette fel a harczot. Az a ritka eset történt, hogy mind a ketten egyenlő számú szavazatot kaptak (1992) és így e kerületben új választás lesz. A VI. kerület (Terézváros) az első nap izgalmain túl a második napra is átvitte a szavazást. Nyolczezernél többen vették ki a szavazó-bárczát. A nagy kerület széles nagy utjain, az Andrássy-uton, a Teréz-körúton és a hozzátartozó Váczi-körút egyik oldalán az izgatott, mozgalmas élet a választás idejének se nappalán, se éjjelén nem csendesedett el. A Hieronymi és Vázsonyi-párt mérkőzése az egész várost érdekelte. Péntek éjjel ért véget a szavazás, melynél Vázsonyi Vilmos demokrata-párti 222 szótöbbséget nyert. A választás szinhelyének közelében az Andrássy-uton és Gyár-utczán rendőrség, katonaság állt. Szerencséjökre a kemény hideg engedett. Honvéd baka, közös baka, bosnyák katona, mentés huszár ott őrizte a rendet s didergett. Estére zsupszalmát adtak a lábuk alá; a huszár, a nyeregből kikelve, a kantárszárat tartva topogott sarkával a kövezeten. Napközben ittak egy-két pohárka pálinkát, este nagy kondérokban hozták nekik a teát.

Az ország különböző kerületeiből érkezett tudósításokat a budapesti hirlapok szerkesztőségei gyorsan adták továbbb transparenteken, sőt laterna magikával is. Debreczen, Kolozsvár mindenik kerülete ellenzékit választott. Szegeden az egyik kerület egyhangulag megtartotta *Polczner* Jenő függetlenségit, de a másik kerület *Tallián* Béla miniszterrel szemben elejtette báró Bánffy Dezsőt, az új párt vezérét. Viszont Pápa városa báró *Bánffyt* megválasztotta Hegedüs Loránddal szemben. Az első napon nem kapott mandátumot *Hegedüs* Sándor, Kolozsvár egyik kerületének húsz év óta képviselője, ugyszintén *Münnich* Aurél, a delegáczió hadügyi bizottságának évek óta előadója, a ki Debreczenben és Iglón lépett föl. *Hieronymi* kereskedelmi miniszterrel szemben Szatmárt csekély többséggel *Kelemen* Samu függetlenségit választották meg. Gróf *Serényi* Béla államtitkár Gyöngyösön Visontai Soma függetlenségivel szemben kisebbségben maradt, de Dédesden megválasztották. *Zsilinszky* Mihály államtitkár pótválasztásra jutott Békésmegyében, *Makfalvay* Géza államtitkár Kaposvárott maradt kisebbségben. Báró *Feilitszch* Artur volt képviselőházi alelnök Kolozsváron és egy biharmegyei kerületben lépett föl, de mindkét helyen kisebbségben maradt. A vasuti ügyekből ismerős *Heltai* Ferencz is kimaradt. Nem választották meg *Vörös* László volt államtitkárt sem Aradon, s *Lukács* György főispánnal szemben megyéjében, Békésben egy földmívest választottak meg. Viszont azonban a szabadelvűpárt néhány kiváló embere két mandátumot is kapott: *Tallián* Béla miniszter Szegeden és Török-Kanizsán, *Lukács* László miniszter Győrben és Körmöczbányán, *Graenzenstein* Béla államtitkár Sopronban és Oraviczán.

A hirlapok számításokat tesznek, hogy a szabadelvű pártnak nincs már többsége. Lapunk zártáig, péntek délutánig, még sok kerületből nem jött értesítés, sok helyen csak a következő napokon lesz meg a választás.

A BELVÁROSI FŐREÁLISKOLA EMLÉKKÖNYVÉBŐL.

Már legutóbbi számunkban megemlékeztünk, a belvárosi főreáliskola jubileumáról szólva, arról, hogy ez intézetből mily sok kiváló építész, technikus és festőművész került ki. Ötven év alatt 8167 növendéke volt az intézetnek, a kik közül a legtöbben a technikai pályán érvényesültek, mint építészek, mérnökök, vegyészek, — köztük nem egy olyan, a ki a maga szakmájában elsőrendű kitűnőség. Fényesen bizonyítja ezt az a hatalmas sorozat, melyet az intézet jubileuma alkalmából kiadott emlékkönyv a volt tanítványok műveiből bemutat. Budapest legújabb nagy középületeinek nagyobb részét az emlékkönyv tanusága szerint a belvárosi főreáliskola volt tanárai, vagy tanítványai tervezték és építették. Köztük van az új országháza, a Mátyás-templom, a Halász-bástya, az iparművészeti muzeum, a mezőgazdasági muzeum (a millenniumi kiállítás volt történeti épület-csoportja), a Deák-mauzoleum, a király bérháza, Klotild főherczegnő két palotája stb. Az emlékkönyv nyomán mi is bemutatjuk az osztrák-magyar bank új palotáját, mely a Szabadság-téren most épült fel *Alpár* Ignácz tervei alapján.

Szintén nagy a száma az ez intézetből kikerült ismert nevű festőművészeknek is, a kiknek műveiből szintén csinos gyűjteményt állít össze az emlék-

Linek Lajos rajza.

VIDÉKI BANDERISTA.

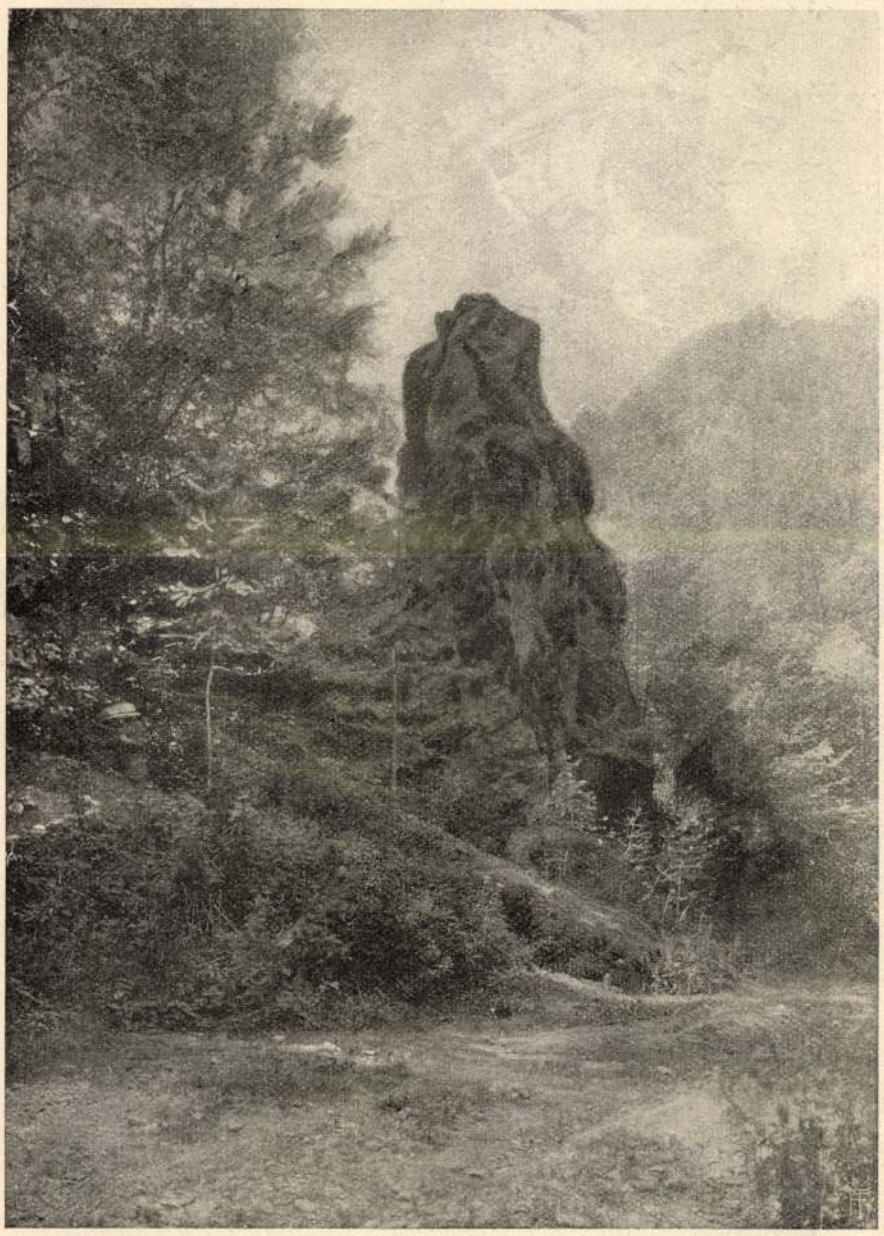

BAGOLYVÁR.

A SÁRKÁNY BARLANG.

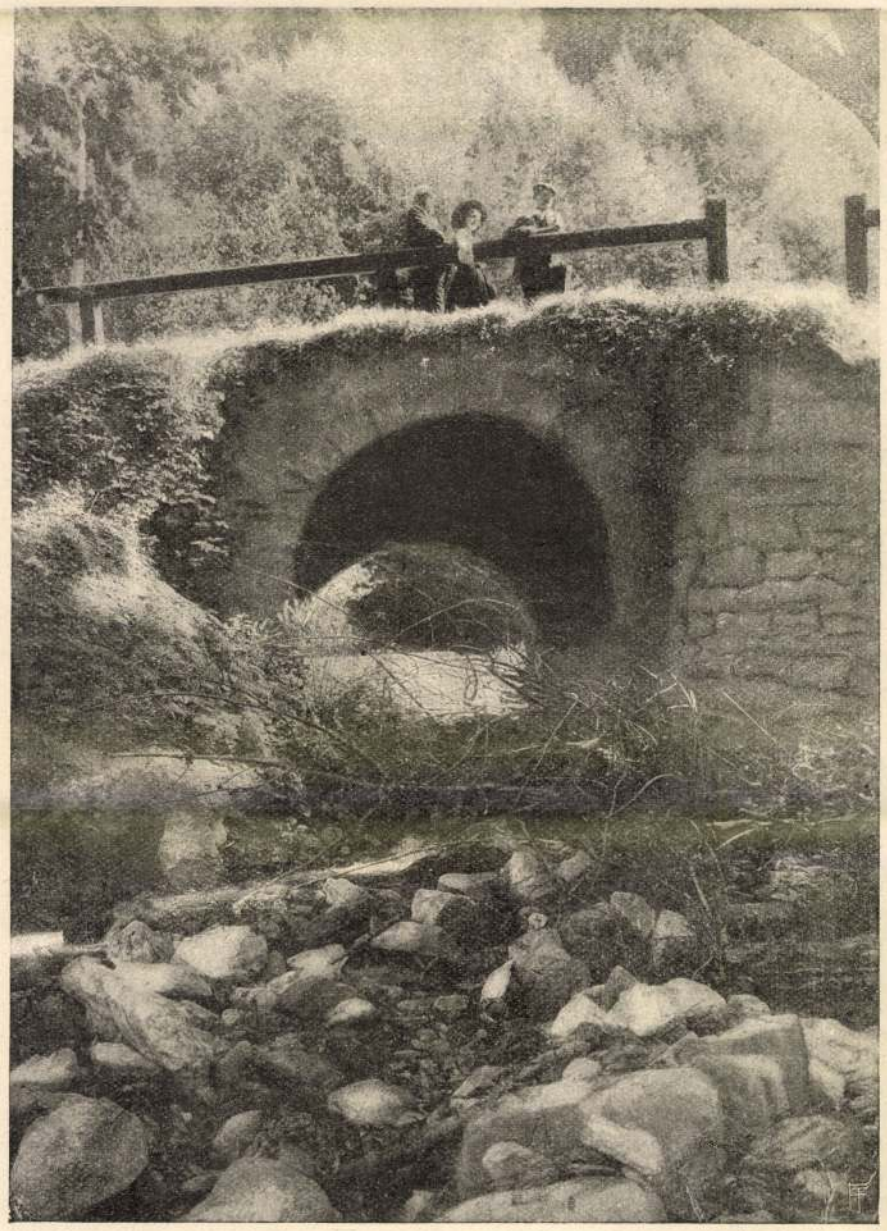

A KUZI PATAK.

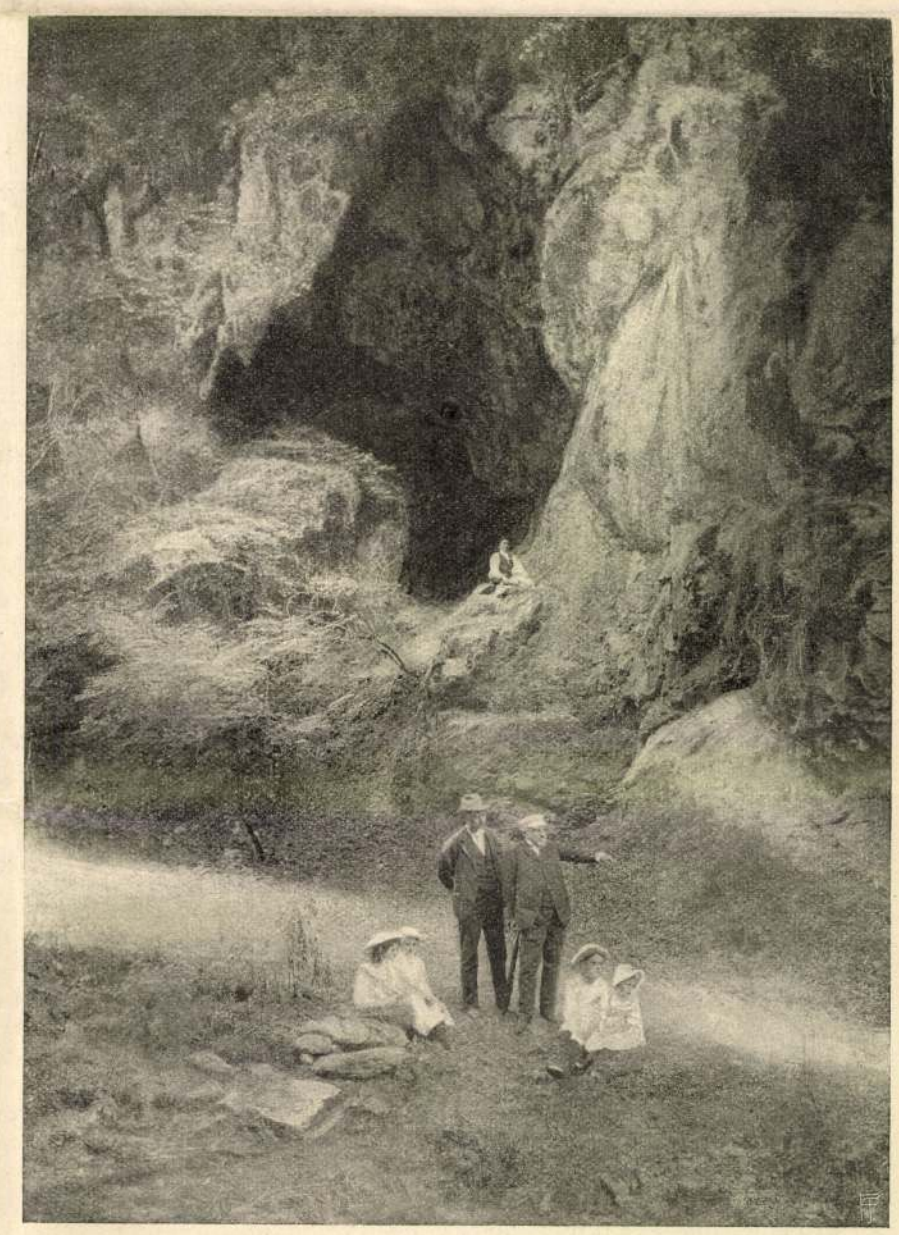

A RUDOLF-PIHENŐ.

RÉSZLETEK A MÁRAMAROSI ERDÉSZVÖLGYBŐL. — Balogh Rezső fényképei.

KÉPVISELŐVÁLASZTÁS A VIDÉKEN. — A SZAVAZATSZEDŐ BIZOTTSÁG ELŐTT. *Linek Lajos rajza.*

A társam egy percznyi hallgatás után újra megszólalt a gondolatán uralkodó ember meggyőződéssel teljes hangján:

— Nincs az életben semmi fontosabb és érdekesebb, mint az emberi cselekedetek indító okai . . . Nemde?

Bólintottam.

— Tehát egyetért velem! . . . Beszéljünk hát nyiltan . . . ne szalaszsza el az alkalmat arra, hogy nyiltan beszéljen . . . addig, a míg fiatal! . . .

— Különös egy ember, — gondoltam magamban, s miután szavai fölkeltették az érdeklődésemet, mosolyogva megkérdeztem tőle:

— De hogy tehessem ezt . . . úgy hirtelenében? És miről beszéljünk?

— Minek menjen az ember lassan, ha egyetlen ugrással is czélt érhet? — felelt élénken, a szemem közé nézett és egy régi ösmerős bizalmasságával fölkiáltott:

— Beszéljünk az irodalom czéljairól!

— Ha úgy tetszik . . . bár azt hiszem, már késő . . .

— Oh! Önre nézve még nem!

E szavak által meglepetve megálltam; — oly komoly meggyőződéssel beszélt, hogy szavai valósággal kinyilatkoztatásként hatottak reám. Én megálltam, hogy valamit kérdezzek tőle, de ő megfogta a kezemet s csöndesen, de makacsúl tuszkolt előre, így szólván hozzám:

— Ne álljon meg, mert jó úton van, ha velem van. Elég volt az előszóból! Mondja meg nekem, mit akar az irodalom? Ön az irodalom szolgálatában áll, így hát tudnia kell.

Álmélkodásom, önuralmammal megfordított viszonyban, nőttön nőtt. Vajjon mit akar tőlem ez az ember? És vajjon ki ő?

— Minden esetre van elegendő alapja, — higyje el nékem! Mert hiszen semmi se történik a világon megfelelő alap nélkül . . . De gyerünk gyorsabban, csakhogy ne előre, hanem a dolgok mélyére.

Szó sincs róla, ez a furcsa ember érdekes volt, de boszantott engem. Megint egy türelmetlen mozdulatot tettem előre; ő követett és nyugodtan így szólt hozzám:

— Én teljesen értem önt. Önnek bajos ebben a pillanatban meghatározni azt a czélt, a mely felé az irodalom törekszik. Megkisértem hát én . . . Fölsohajtott, azután mosolyogva nézett a szemem közé.

— Egyetért talán velem, ha azt mondom, hogy az irodalom czélja: segitségére lenni az embernek abban, hogy önmagát megértse, maga fölé emelni őt, kifejleszteni benne az igazságra való törekvést, küzdeni a roszszal, a mi az emberekben van, megtalálni bennük a szépet, fölkelteni lelkükben a szégyent, a haragot, a férfiasságot, s mindent elkövetni arra nézve, hogy az emberek a szó nemes értelmében erősekké legyenek, és átszellemíthessék az életüket a szépség szent lelkével. Íme az én formulám: természetes, hogy ez koránsem kimerítő. Egészitse ki ezt mindazzal, a mi az életet átszellemítheti, aztán mondja meg, vajjon egyetért-e velem?

— Igen, úgy van . . . — mondottam. — Általános az a felfogás, hogy az irodalom feladata — megnemesiteni az embert . . . Ez így van . . .

— Látja, milyen nagy föladat szolgálatában áll ön! — mondotta a társam . . . s újra megjelent az ajkán az a csipős mosoly: — He, he, he!

— De, hát miért mondja nekem mindezt? — kérdeztem tőle, olyan arczot vágva, mintha a kaczagása legkevésbbé se boszantott volna.

— Ugyan, mit gondol ön, miért? Mondja meg őszintén! . . .

— Őszintén szólva . . . — szólaltam meg valami kötekedő válaszon gondolkozva, de megint elhallgattam. Mit tesz az: őszintén beszélni? Ez az ember nem ostoba s így tudnia kell, milyen szűkek az emberi őszinteség határai, s hogy mily elszántan őrzi ezeket a határokat az önzés. A mint a társam szeme közé néztem, mélységes fölháborodást éreztem a mosolyán, a melyben annyi gúny és annyi kihivó lenézés volt. Ezenkívül még azt is éreztem, hogy kezdek félni valamitől s hogy ez a félelem arra késztet, hogy elváljak tőle.

— A viszontlátásra! — mondottam szárazon és megemeltem a kalapomat.

— Miért? — kiáltott föl halkan.

— Nem szeretem a tréfákat, ha túlmennek a kellő határon.

— És elmegy . . . Az ön dolga . . . De tudja meg, hogy ha most elhagy engem, többé soha sem találkozunk.

A «soha» szót különösen hagsulyozta, s úgy csengett a fülembe, mint a lélekharang kongása. Én gyűlölöm ezt a szót és félek tőle: mindig olyan nehéznek és hidegnek tetszik előttem, olyannak, mint a pöröly, mely a sorstól arra van hivatva, hogy az emberek reményeit összezúzza. Ez a szó tehát megállitott.

— De hát mit akar tőlem? — kérdeztem aggodalmasan és boszúsan.

— Üljünk le itt, — mondotta megint elmosolyodva, s erősen megfogta a kezemet.

Ebben a pillanatban a városi kert fasorában voltunk, az ákáczok és orgonacserjék zúzmarás ágai közt. A hold által megvilágitva meredtek a fejem fölött a levegőbe, s nekem úgy tetszett, mintha ezek a jéggel és zúzmarával elborított kemény ágak befuródnának a keblembe s a szivemet érintenék.

Álmélkodva és viselkedését nem értve, fürkésző pillantással néztem társamra s hallgattam.

— Ez beteg ember, — gondoltam magamban, iparkodván bátorságot önteni magamba, és valahogyan megfejteni a viselkedését. Hogy, hogy nem, eltalálta a gondolatomat.

— Te azt hiszed, hogy én nem vagyok normális ember? Ugyan hadd el. Ez olyan piszkos és ártalmas gondolat! Ebbe burkolózva, hányszor lemondunk arról, hogy valakit megértsünk, pusztán csak azért, mert eredetibb, mint mi vagyunk, s ezenkívül mennyire táplálja és mily szövevényessé teszi ez a gondolat egymáshoz való viszonyunk szomorú felületességét!

— Oh, igen . . . — mondottam, mind erősebb félelmet érezve magamban ezzel az emberrel szemben. — De bocsásson meg, én megyek . . . Ideje már . . .

Utczai hirdetések Osakában.

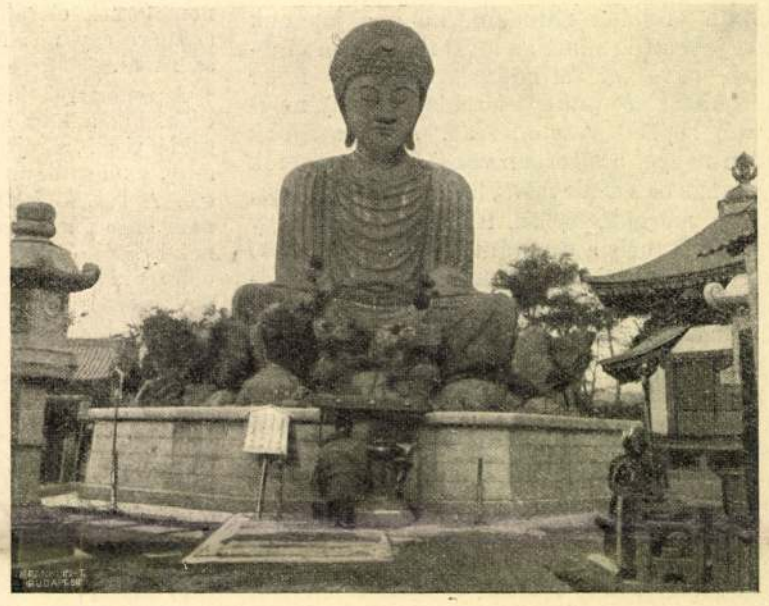

A nagy Buddha-szobor Hiogóban.

KÉPEK JAPÁNBÓL. — Szuk Géza amateur-fölvételei.

emberen: füstölgő gyárkéményeket, mühelyeket látunk és európai házakat. S minden az európai hajók által látogatott japán város ilyen; a ki a régi Japánt látni akarja, annak az ország belsejébe kell behatolni, a hol még találhat eredeti, hamisitatlan népéletet.

Nagasakinak egy különlegessége van és ez az, hogy az érkező hajók itt szenet vesznek, a szenet pedig leányok rakják be. A nagy hajó mellé odaállítanak négy-öt szénnel megrakott uszályhajót, aztán a gőzös oldalán állványt építenek és az uszályhajókból — egy létraforma szerkezetre állva — kis japán leányok adogatják kézről kézre a szénnel telt kosarat. A kosarak csak ugy repülnek, perczenként hatvan métermázsa szenet raknak igy be, ugy hogy négy-öt óra alatt a legnagyobb gőzhajók is el tudják magukat látni a szükséges szénnel.

Az első benyomás, melyet az ember Japánban nyer, a lehető legkedvezőbb, a természet, hegyek, völgyek, viz, ég, mind olyan, mintha művészkezek rakták volna egymás mellé. A nők pedig, noha a mi izlésünktől elütők, apró babaszerüek, mégis tetszenek; tarka ruhájukban, tipegő járásukkal, örökös jó kedvükkel, csacsogásukkal kellemesen hatnak.

A tisztaság, a mit ott tapasztalunk, rendkivüli. A japán télen-nyáron folyton fürdik. A nagy városokban nyilvános fürdők vannak, igy például Tokióban körülbelül nyolczszáz ily fürdő található. A vizet rendesen 40-45° C-ra melegitik, a mi már oly magas hőmérséklet, hogy európai nem birná ki. A legnagyobb hőségben is ily meleg vizben fürdenek, mert azt állitják, hogy ha az ember magasabb hőmérsékletü vizben fürdik, mint a külső hőmérséklet, akkor a fürdőből kilépve, az elpárolgó viz a testet hüti, a miben igazuk van.

Az első benyomás tehát, a mint emlitettem, kellemes; az ember az első héten nem tud betelni a sok szép látnivalóval, a gyönyörü természeti szépségekkel, a második-harmadik héten azonban már mindent megun, mivelhogy olyan szép. Ez az érzós majd minden európai embert meglep.

A japán városok rendesen nagyon kiterjedtek, a házak földszintesek; vannak ugyan emeletes házak is, de ritkábban. A házak alacsonyak, fából épülnek, mivel a földrengés gyakori, sőt — a mint a tokiói egyetem földrengést megfigyelő állomásán láttam — a gyenge rezgések állandóak. A tetők fantasztikus formákban kiképzettek s nehéz cserepekkel vannak födve, de vannak vidékek, a hol rizsszalmával fedett házakat épitenek.

A szobákat elválasztó falak széttolható, papirossal beragasztott farámákból állanak s ha ezeket eltolják, két-három szobából lehet egyet csinálni. Az utczára és udvarra néző részen papirossal beragasztott farácsok alkotják az ablakokat. Az üvegtáblák ismeretlenek. A szobákban alig van valami butorzat, a padolat deszka, mely rizsszalma gyékénynyel van födve. A fekvőhely néhány paplanból áll, melyeket nappal összecsavarnak és félre tesznek. Kis, arasz magasságu asztalkák, fából vagy bronzból készült kézmelegitő széntartók, néhány lámpa, teakészlet, egy kis polcz, a falon pedig egy festett papirkép: ime az egész berendezés. Rendesen a földön guggolva, vagy térdelve esznek, mulatnak.

Az utczák egész nap telve vannak a boltok előtt ácsorgó, bámészkodó, tereferélő asszonynéppel és gyermekekkel. A gyermekeket öt éves korukig rendesen a hátukra kötözve hordozzák a nők; gyakran látni ökölnyi nagyságú pesztonkát is nagy gyerekkel a hátán. Akárhányszor sajnáltam a felkötözött apróságokat, a kik elfáradva, fejüket lógatva aludtak, míg pesztonkájuk társnőivel mulatozott. E szokás daczára a gyerekek igen csöndesek s mondhatom, hogy síró japán gyereket nem láttam. Csak akkor lármáznak, ha a heveder, a melylyel a hátra vannak erősítve, nyomja őket. A nagyobb gyermekek is igen csöndesek és korántsem olyan rakonczátlanok, mint európai kortársaik, a minek talán az az oka, hogy a japán gyereknek alig van valami játékszere s a mi van, az is főleg csak papirosból készül. A gyermekek általában gyengék. Az apróságokat az anyák kiöltöztetik mindenféle czifra, szines ruhába; a kis és serdülő leányok között ruházatban nincsen különbség, rövid vagy hosszú ruhát ott nem ismernek és legföljebb a gondosan készitett hajdiszből lehet következtetni, hogy ez vagy amaz már nagy leány. Minél idősebb lesz a nő, annál kevesebbet törődik ruházatával, sőt az öreg nők kényelmi szempontból még a hajukat is levágják.

A japánok öltözete, különösen a nőké, festői, a nyugati divat azonban erősen hódit közöttük. A nagy városokban a férfiak már európai ruhában járnak, de kalap nélkül s szalma- vagy fapapucsban. A nemzeti divatot eddig a nők tartották meg leginkább. A japán utczák igen érdekesek: bolt bolt mellett sorakozik, melyek az utcza felé állandóan nyitva állanak s csak éjjelre zárják el berakott fatáblákkal. Az utczákon keresztbe a házak tetején kötelek vannak feszítve, melyekről tarkábbnál-tarkább zászlók, hirdetések lógnak. Este szines lampionok ezrei gyulnak ki. Reggeltől késő estig az utczák telve vannak vásárló és kiváncsi néppel.

Az ország különböző vidékein más és más különlegességeket látni. Nagasakiban porczellánból és teknősbéka héjjából készült igen szép és olcsó dísztárgyak kaphatók, Kiotóban gyönyörü bronz, porczellán, selyemhimzés, bambuszfaragás és ugynevezett cloisonnée fémzománcz tárgyak, Tokióban bronz, elefántcsontfaragások, Nikkóban csodálatosan szép lakktárgyak. Még a legigénytelenebb és legolcsóbb tárgyak is oly izléssel vannak készitve, hogy az ember önkénytelenül vásárol. Pedig a csábító alkalom sok pénzbe kerül; sehol annyi pénzt müipari dolgokra ki nem adnak az idegenek, mint Japánban, a mi nem is csoda, mert a változatosság oly nagy, hogy mindig lát vagy talál az utazó ujabb és ujabb tárgyakat, a melyeket akarva, nem akarva megvesz.

Nincs a földön nép, mely a fát, virágot jobban kedvelné, mint a japán. Öreg, fiatal, gazdag, szegény, mind szereti a virágot s akármerre járunk, a hol csak egy tenyérnyi föld van, mindenütt látni virágot s mindenki a legnagyobb érdeklődéssel gondozza az övéit. Vannak ugyan, a kik azt állitják, hogy a japán virágoknak, noha szinpompájuk nagyszerü, nincsen illatjuk, ez azonban nem áll. Bizonyos időszakokban az egész népség tömegesen elvándorol olyan helyekre, a hol különösen kiváló fák virágoznak, vagy virágok nyilnak, a mi valóságos népünnep számba megy. Január végétől márcziusig virágzik a szilvafa, azután a cseresznye, májusban az azaleák, juniusban a wistariák, iris, julius végén a lótuszok, novemberben a krizantemumok; a késő ősznek egyik igen szép látványa a juharfa, melynek levelei ilyenkor vérpirosak. A vadvirágok nem érdeklik a japán népet. A csokorba kötést ott nem gyakorolják a szinek szerint és ebben a tekintetben az európaiakat lenézik; náluk a virágok csoportositásának bizonyos jelképi jelentősége van szabályok szerint történik s egész tudományt csináltak belőle.

Bámulatos ügyességet fejtenek ki a japánok a fák elnyomoritásában és törpe fák nevelésében. Mindenfelé láthatunk arasznyi nagyságu apró, elnyomoritott fákat. A virágkedvelés eredményezte, hogy minden japán háznak megvan a maga miniature kertje, sokszor alig néhány négyzetméter nagyságu, de van benne tó aranyhalakkal, kis hidak, vizesés, sziklák, apró fák és virágok.

A nép igen szorgalmas, de nem erőlteti tul magát, keveset eszik s rendes tápláléka a tea, rizs és hal. A japán konyha korántsem oly változatos és választékos, mint a khinai, inni alig isznak valamit s egyedüli szeszes italuk a saki, vagyis rizspálinka; nagy ebédeknél ezzel kezdik.

A kikötővárosokban, de sőt az ország belsejében is, az európai turisták kedvencz tartózkodási helyein, mint pl. Kiotóban, Tokióban, Nikkóban, Mianoshitában és igy tovább, kitünő első rangu, európai módra vezetett és berendezett szállodákat találunk, melyek tulajdonosai rendszerint japánok, az ellátás azonban nyugati, az árak pedig amerikaiasak, vagyis drágák. Ennek különben az amerikaiak az okai, mert nekik soha semmi sem elég drága. A szállodák nagy részében japán leányok szolgálnak ki, angol tudományuk azonban az étlapon, valamint az igen és nem szókon tul nem igen terjed. A tulajdonosok mind elég jól beszélnek angolul.

A természet csodás szépségein kivül a népélet és a régi templomok azok, melyek az utazó figyelmét legjobban megragadják. Az évszázados épitmények még ma is teljesen jó karban vannak és bizarr változatosságukkal, valamint elhelyezésükkel nagyszerüen hatnak. A templomok legnagyobb részét belépti dij mellett meg lehet tekinteni, a befolyó összegeket a fentartásra fordítják.

A templomokba épen ugy, mint egyáltalában a japán házakba csak lábbeli nélkül szabad belépni, miért is az európai jól teszi, ha könnyen lehuzható czipőt, vagy pedig a czipőre huzható szövetharisnyát visz magával, mert különben

akár hüvös, akár meleg időben alapos náthát szerezhet e szokás következtében.

Bátran el lehet mondani, hogy a japánok sokkal jobban értenek az idegenforgalom emeléséhez, mint mi. Mindenfelé kap az ember utbaigazítást, sőt van egy társulat is, mely megbizható, képzett vezetőket ad. A társaságnak minden nagyobb városban van fiókja s a vezetők ugy vannak összeválogatva, hogy ott a történész, nyelvész, mérnök, jogász, természettudós, vagy az egyszerű turista egyaránt kaphat megfelelő vezetőt, a ki minden tekintetben kimerítő felvilágosítással szolgál. Ilyen tökéletes berendezést, azt hiszem, sehol sem találunk. Sőt akárhányszor tapasztaltam, hogy a szállodákhoz tartozó egyszerü ugynevezett riksó-kulik, vagyis napszámosok, a kik az utast kis kétkerekü kocsin a kivánt helyre szállítják, egészen értelmesen meg tudják a látnivalókat mutatni és magyarázni.

A vidéki japán szállodákban kényelem nincsen, ott a földön hál az ember és ha hideg van, fázik, melegben meg izzad; az utazás azonban mindenfelé kényelmes és biztos. A vidéken kis kétkerekü kocsikban utaznak, melyek elé ember van fogva. Hegyes vidéken az ugynevezett kago járja, egy rudra függesztett hordszék. Az országot vasuti vonalak szelik át. A vonatok elég jók és az idegenek kényelmére különös figyelmet forditanak. A kocsik japán termetre készültek, az ajtók alacsonyak és jól megtermett európainak ugyancsak vigyáznia kell a fejére.

(Folytatása következik.)

A SAJTÓ KÉPVISELŐI AZ ANGOL PARLAMENTBEN.

Ahoz, hogy valaki az angol parlament sajtó-karzatának tagja lehessen, több szerencse kell, mint ész. Még akkor is, ha az arra való szabadalmat megkapta az ember, nem valami könnyen lehet feljutni a karzatra. Hatvan kőlépcsőn kell felmászni, onnan husz lépcső az irói szobába, harmincz lépcső pedig az étterembe vezet.

A parlamenti palota berendezésével megbizott küldöttség nem engedte meg, hogy a sajtó képviselői a lift-et használják, azt mondván, hogy a reporterek fiatal emberek, kiknek a lépcsőn járás nem árt. A reporterek karzata oly szűk, hogy valamennyien nem férnek el rajta, igy aztán a nagy napilapok számára egy más nem kevésbbé szűk helyet kelleti szorítani.

A reporterek közt folyton ide-oda járó küldönczök, kik a kész stenogrammokat a szerkesztőségekbe viszik, a rajzolók munkáját nagyon megnehezítik, a mi gyakran heves összeszólalkozásokat idéz elő. A karzat felügyeletével megbizott tisztviselő nem engedi meg ugyan, hogy a reporterek fölkeljenek helyeikről, de érdekes ülések alkalmával a rendet senki sem tartja meg, s igy a második sorban ülők semmit sem látnak s csak nagyon keveset hallhatnak. Ezért gyakran megtörténik, hogy egyes szónokok beszédeit a lapok tévesen közlik. Igy például a «Daily Chronicle» czimű nagy napilap egy alkalommal Russell miniszter beszédjét annyira elferdítette, hogy másnap az elnök — a Speaker — a sajtó karzatát megrótta, többek közt azt mondván, hogy az ujságirókat csak udvariasságból eresztik be a parlamentbe.

A sajtó azonban a kemény megrovást nem rakta zsebre, hanem egyhangúlag kijelentette, hogy ha a sajtó képviselői a parlamentbe nem járnának, a törvényhozó testület kérné őket, jöjjenek el. Sokkal jobb lenne, ha az elnök a sajtó képviselőinek jobb elhelyezéséről gondoskodnék.

Mindezek daczára a helyzet nem javult. A világhirű «Punch» torzképeivel folyton csipdesi az angol indolencziát, de azért a hatalmas angol sajtó képviselői még most is a zsufolt sötét, szűk karzaton tengődnek.

MULATSÁG A ZÖLDBEN. — Linek Lajos rajza

MULATSÁG A ZÖLDBEN.

Hanyatlóban már a nap ereje, hamarább leszáll az este, de azért fővárosi ember még megkivánja a zöldet. A ki teheti, kiszabadítja magát a kőházak közt megszorult, füsttel és porral telt levegőből, a lombok alá, tüdejének és jókedvének szóló különös kedvezésképen.

Mert odakint, vagy odafönt a zöldben egészen más a hangulat. A gyöngén simogató szellő, az ezer szinben pompázó virágok, a lombzúgás, s a tiszta levegő a legkomorabb kedélyt is felderíti, a kinek pedig amúgy is mulathatnékja van, hamarosan széles kedve kerekedik.

Ha aztán nagyobb társaság verődik össze, az estétől sem ijednek meg. Fölkerül a fákra egy pár szines lampion, a mi nélkül nyári mulatság el sem képzelhető. Czigány is akad valahonnan, vagy ha az nincs, jó a zongora-verkli is, s a fiatalság egyszerre kirúgja lába alól a földet.

Fesztelenség dolgában aztán az ilyen mulatság többet ér minden vigadóbeli nagy bálnál. A gavallérokra nem kötelező a frakk, még a keztyűt is elfogadhatóan pótolja a tánczosnő dereka köré kötött kendő. Megesik bizony az is, hogy a jókedvű szeladon, könnyíteni óhajtván hölgye terhén, a saját fejére teszi a tollas, szalagos női kalapot, s azért a szörnyüködéstől egyetlen lampion sem szakad ketté.

Az ilyen rögtönzött mulatságnak természetesen a «zöld korcsmáros» örül legjobban. Mennyi szalámi, vajas kenyér és sör fogy el ilyenkor! A megbabonázott ivó észre sem veszi, hogy a pohárnak nagyon is széles a «pántlikája», megadással nyeli sör helyett a habot, s a szalámi karikák közt sem tart népszámlálást.

S a mulatók körül lassankint vastag gyűrűbe verődnek a nézők. Ki gyalog, ki kerékpáron, ki automobilon érkezik, s bizony nem sokáig marad meg a tétlen bámészkodó szerepében, hanem «beugrik» ő is, s együtt vigad a vigadókkal. Teheti, itt nincsen «zárt kör», nem kell a meghivót előmutatni, a belépő-jegy itt a jókedv!

A lampionok bizalmas félhomálya, körül az erdő sötét háttere, s a biztatólag hunyorgató, apró csillagok az illemnek is csak «nyári» korlátokat szabnak, s pajzán tréfák apró rakétái sisteregnek a «hangos» levegőben. Régi, de jó az az adoma, hogy mikor a gavallér új ruháját dicséri a barátja, az büszkén válaszol:

— Meghiszem azt, hogy szép! Tegnap is, mikor egy svábhegyi mulatságon megjelentem benne, minden tánczos egyszerre azt kiáltotta:

— Hogy volt? Hogy volt! . . .

Ezt különben új ruha nélkül is tudakolják eleget a zöldben mulatók, s a czigány, vagy verkli kénytelen kielégíteni a kiváncsiságukat. A mire aztán megint az a válasz:

— Ej! haj! Sohse halunk meg!

Pedig dehogy nem! Lám a csillagos ég alatt vigadók észre sem veszik, hogy ez a késő augusztusi éjjel ugyancsak hűvös, az ég sötét azurjáról apró, nyugtalan csillagocskák szöknek meg, s a komolyan hallgató fák lombja közül, halkan lepereg egy-egy sárga levél, hirnöke az ősznek, mely megsáppasztja a zöldet, s erdőn, ligeten, hegyen, korcsmához közel és messze tőle, nemsokára átveszi majd csöndes birodalmát . . .

A gyulai múzeum.

A villát a szerencsétlen sorsu Cornaro Katalin édesanyja hozta először divatba. Bizánci születésü volt és egy velencei nobilihez ment feleségül. Nagy feltünést keltett, mikor a meghívott vendégsereg ott találta a saját külön tányérja mellett ezt a *kétágu* eszközt, a melynek sehogy sem tudta használ venni. De Cornaroné sorba járta az asztalokat, elmondta a vendégeknek, hogy a bizanci udvarnál mindenki használja már a villát és meg is mutatta, hogyan kell vele elbánni. Az új divat azonban ellenzőkre is talált és egy Fra Jacopo nevű barát három napig egyébről sem prédikált, mint az új találmányról, mely már csak azért is pokoli, mivel asszonytól jön. De ezzel elvetette a sulykot, mert a velencei ifjúság, a kit elbájolt Cornaroné szépsége, elverte a barátot és süvege mellett ezüst villácskát viselt — csak azért is! Olaszországon kívül azonban nem hódított egyhamar és nálunk csak a 17. század közepén akadunk nyomára. Ennek a késedelemnek az is lehet a többi közt az oka, hogy a törökök jóval előbb elárasztották hazánkat, s ők tudvalevőleg ma is a villa esküdt ellenségei.

A tányért már a 12. században ismerik, de csakis mint a falakra aggatott dísztárgyat, a mely ezüstből vagy aranyból készült. Rendesen egészen lapos és gazdag diszítésü. A 13. század vége felé jöttek divatba a fatányérok, aztán mintegy 150 évvel később hozták Ázsiából az első porcellántányérokat, a melyeknek ára azonban olyan mesés volt, hogy egy font porcellánért tiz font aranyat fizettek.

Az a szokás, hogy a villát balkézzel, a kést pedig jobbkézzel fogják, nem nagyon régi keletü. Apáink és közülünk is az idősebbek, még jól emlékeznek arra az időre, mikor a gyermekre rászóltak, ha balkezével fogta a villát, vagy a kanalat. Mennyire változó a divat ebben a tekintetben is, mutatja az a körülmény, hogy ma rossz nevelésü embernek tartják azt, a ki hangosan szürcsöli a levest és csámcsog evés közben, egészen a 13. századig pedig ezzel mutatták ki, hogy jól ízlik az étel. A szürcsölés és a csámcsogás édes zene volt a háziasszony fülének és konyhai művészetének leghízelgőbb kritikája. *t. r.*

A gyulai múzeum. A kedves alföldi város most vasárnap üli meg a török uralom alól való felszabadulásának kétszázéves fordulóját. Ebből az alkalomból nagy dolgok fognak megesni Gyulán, megnyitják a megyei múzeumot, a melyet a jó Göndöcs Benedek, érdemes néhai plébánosuk alapított és a vármegyei régészeti egyesületet átalakítják közművelődési egyesületté. Mindezekben a főfaktor Oláh György, Békés főügyésze és a vármegye derék történetírója. Hogy milyen csinos a gyulai múzeum, mutatja képünk. Becses tárgyak vannak benne okosan elrendezve. Úgy kellene, hogy Gyuláról más al- és felföldi városok is példát vegyenek.

Szendrey Ignác. Meghalt az öreg Szendrey, Petőfi Sándornak és Gyulai Pálnak az apósa. Még csak nehány hete az arcképét hoztuk az öreg úrnak, a ki erős volt és ép, ruganyos és friss két emberöltős kora ellenére. Most eltemetik Leányfalván, a hol annyi évet élt csendes nyugalomban, s ő megtér övéihez, két leányához, lángeszü vejéhez. Áldás poraira, mert jó ember volt.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

M. J. Budapest. A bekötési táblák az *Uj Idők* első kötetéhez már elkészültek és a hét végétől kezdve kaphatók a kiadóhivatalban.

Kaposvár. Szabolcska Mihály Felfalun lakik Erdélyben, utolsó posta Szász-Régen.

R. András. Budapest. A Balatoni nóták pályázatának eredménye az Uj Idők 23-ik számában jelent meg. Az ön beküldött csárdása nem volt a megdicsértek közt.

Sz. S. Gy. Szabadka. Még nem kaptuk meg.

Nem közölhetők. Verulami Baccon regénye. — A hadnagy kincse. — Saltunbanque. — Kinai különlegességek. — Ideál és valóság. — Az utolsó oroszlánvadász. — Bethulia leánya. — Modern gyöngeségek.

Zigány Anna. Nagyon helyes a szándék. »El van utazva« helytelen, így kell mondani, tehát írni is »elutazott.« A másik kérdésre: mind a három forma helyes, de a legjobb hangzásu a »mégy.«

Abelino. »A lányok becsülete« cimü dolgozat nem használható. A kisasszonyok és a művésznő dolga privátügy, még ha bíróság elé került is, intézzék el ők maguk között, mi nem kívánunk róla hímet varrni, krónikát írni.

Irodalom-barát Temesvár. Ön az oroszországi irodalomról kíván némely statisztikai adatot. Szívesen szolgálunk vele Pavlenkov most megjelent műve nyomán, a mely szerint 1894-ben 10.651 könyv jelent meg Oroszországban, még pedig lengyel nyelven 894, héber nyelven 519, német nyelven 315, georgiai nyelven 74, francia nyelven 16, arab 27, angol 4, kinai 1, csuvasz 1 és orosz 8755.

Körtalány.

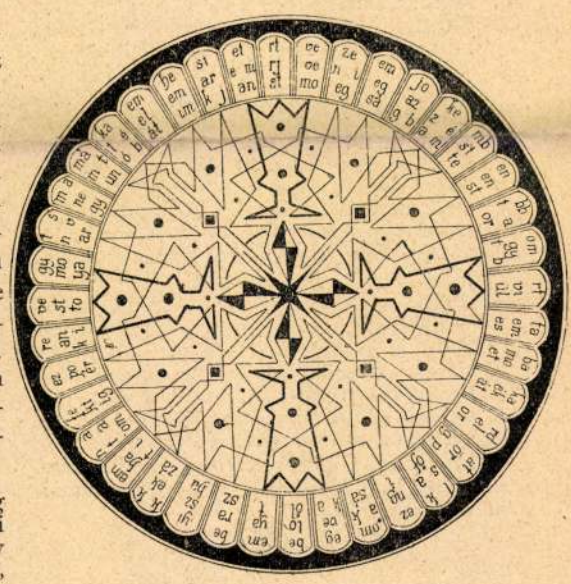

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

BEKÖTÉSI TÁBLA
az UJ IDŐK-höz
egy hét mulva kapható. A tábla igen izléses, egyszerü és finom.
Ára 1 forint.
Két színben kapható: olivzöld és kék.
1 frt 10 kr. előleges beküldése esetén bérmentve küldi meg a táblát
az UJ IDŐK kiadóhivatala,
Andrássy-út 10.

Modern szép Ilonka.

»A vadász ül hosszu, méla lesben« . . .
Vörösmarty.

Tiszta, ragyogó nap; nyár utója — ősz eleje; sok még a mezőn a virág, miattok akár tavasz is lehetne. A bokrok közt madár cseveg, a virág fölött pille száll, a fűben zöld gyikok surrannak el.

Ilyen levegő kell a szerelemnek.

Szép Ilonka tündérregéjét is ilyen nap szülte bizonyosan.

»A vadász ül hosszu, méla lesben« . . .

Ah, de a modern szép Ilonkák nem rettennek meg tőle túlságosan, ha találkoznak vele az erdő árnyas utján, a berkek magányában! A modern szép Ilonkák néha magok vadásznak a vadászra az erdők illatos, méla világában.

Tessék csak elképzelni!

Csend mindenfelé; a fuvalmak súgása búgása meg-meg lengeti a lombokat; messziről kakuk szól.

Az erdő szélén deli vadász vár valamire, valami zsákmányra; nagyon sok vadgalamb röpköd arra.

A sok közt van egy fehér, egy valóságos tündérmadár. Szárnya sincs, mégis rebben; egyik virágtól a másikig — a liget tisztásán. Egy hableány, a kit a tenger tajtékja szült, a kit elcsábított a napsugár s a ki felhő szárnyán szökött meg hullámanyja ringató öléből, hogy szerelmes szíve álmát kövesse.

Az »álomnak« két ragyogó, izzó, fekete szeme van, és csinos bajusza. És erős karja, válla; és széles, hatalmas melle, a minőt nem talált még másnál a hableány.

De ne beszéljünk képletekben!

Ez a hamis, nagyon hamis baba, azzal a lesütött szemmel, ijedten-zavartan egymásba kulcsolt kézzel, a legnagyobb diplomata-genie, a ki valaha egyetlen ütközet nélkül nyerte a csatáit. Jól tudja ő, hogy mily mohósággal tapad rá az erdő szélén meghuzódott vadász tekintete; jól látja, hogyan sompolyog ki az ipse az árnyékból s hogy közeledik feléje loppal, mintha attól tartana, hogy ellibben előle a gyönyörű látvány, a fehér tündérmadár.

A vadász persze mitse sejt arról, hogy a kis imposztor, a modern szép Ilonka hogy kacag és tapsol magában s hogy mondogatja titkon: »Megvan!«

A másik szép Ilonka is így szólt valaha, mikor örömrepesve fogta el tarka pillangóját. A mai Ilonkák okosabbak, ők mindjárt azon kezdik, hogy magát a vadászt ejtik tőrbe, verik bilincsekbe.

Pósa, mikor haragszik.

kacagtató dolgokat hall az ember. Jókedvü emberek víg mókáit, a kik nem nagyképűen ítélkezni, világot fölforgatni és új korszakot teremteni ülnek össze esténkint, hanem jóízűen vacsorálni és jókedvűen mulatni. S ez a kettő össze is való, mert csak a jókedvü ember tud jól enni, s csak a jóllakott vígan mulatni. A Pósa-asztalnál viccelnek és tréfálnak, mókáznak és csipdelőznek az emberek, s ha a poéta verset ír ott, az csak »bökvers« lehet (epigramm), ha a festő rajzol, csak karrikatura kerülhet ki a ceruzája alól. Így csinálódott a Pósa-asztal karrikatúra-könyve, a melyből ezúttal bemutatunk egy pár lapot. Az első persze maga Pósa Lajos, a ki az asztal mellett is mindig az első, s ilyenkor nagyon haragos. Nagyon haragszik, a miért késnek a gyerekei. De a hogy köréje ülnek, a kik itt láthatók képes ábrázolatban, lassankint kiszélesedik a képe, s lesz belőle a jókedvű Pósa. Ismert nevü művészek rajzolták az itt következő többi karrikaturát is, a kikben torzvonásokban bár, — csupa kedves, jó ismerősre találnak az *Uj Idők* olvasói.

Bársony István.

Kemechey Jenő.

Pósa, mikor jókedvü.

Asztalkészlet a régi időben.

A legszerényebb polgári háztartásban is változatosabb ma az asztaldísz, mint volt fejedelmi udvarokban 600 évvel ezelőtt. Jó étvágyu őseink nagy sulyt fektettek arra, hogy bőven legyen az ennivaló, de nem törődtek az étkezés formájával. Valamennyi vendég egy nagy közös tálból evett, még pedig úgy, hogy az ujjával vette ki a falatot. A ki finnyásabb volt a többinél, az egy karaj kenyérre rakta maga elé a falatozni valót. Még külön kupája sem jutott mindegyik vendégnek és bicska is csak annak, a ki magával hozta. A mi pedig a villát, asztalkendőt, kanalat, sótartót, fogpiszkálót, mártásos tálat és egyéb modern asztaldíszt illeti, arról fogalmuk sem volt őseinknek. A tisztaságnak annyiban tettek eleget, hogy ebéd közben előkelőbb házakban minden fogás után, tisztaság dolgában szerényebb igényü háztartásokban pedig kétszer-háromszor vitték körül a mosdótálat.

De ha csekélyebb volt a változatosság, pótolták már a 13. században azzal, hogy a meglevővel nagy fényüzést vittek. A mosdótál, a vizeskancsó és a boroskupa rendesen ezüstből volt, előkelőbb háztartásokban aranyból. Mivel pedig az aranyművészet ebben az időben élte Olaszországban és Franciaországban fénykorát, az asztali készlet értékét rendesen még emelte a művészi kidolgozás. Róbert Károly királyunk 60 arany mosdótálat, 30 arany kancsót és mintegy 300 ezüst kupát hozott magával, mikor Olaszországból idejött, hogy a magyar trónt elfoglalja. A sok háborúskodás és belső viszály nagyon megapasztotta készletét és az a remek művü kupa, melylyel Cselényi nevű pohárnoka fejbe ütötte a merénylő Zách Feliciánt, talán már az utolsók közül való volt. Nagy Lajos újból megszaporította asztalkészletét és mikor Kazimir, a lengyel király, mint vendég időzött nála, egy ízben 400 lovag és nemes volt asztalához meghíva, s mindenkinek jutott saját ezüst kupája és

Gárdonyi Géza.

saját ezüst fogantyúju, de damaszkusi acélpengéjü bicskája. Kázmérnak pedig egy arany kupát ajándékozott a király, a melynek domborodásán remek munkában volt látható egy teljes szarvasvadászat.

Az asztalkendő a 16. század vívmánya. Mondják, hogy I. Ferenc francia király találta föl, mikor vadászaton rögtönzött lakomát csaptak és kedvesének D'Estampes asszonynak rózsás ujjai bepiszkolódtak. A mosdótálakat otthon hagyták, forrás nem volt közelben és a király, hogy a hiányt pótolja, levágta fehér köpenyege szélét, a melylyel a szép Gabriella megszárította kezét. Hogy a század közepe felé már ismerték, bizonyítja Rotterdami Erasmus *Asztali fegyelem* cimü munkája, a melyben a következő mondás foglaltatik:

A nedves ujjakat lenyalni, vagy a kabátba törölni egyaránt illetlen dolog: arra való az asztalkendő, vagy az asztalterítő. Sok embernek az a szokása, hogy a mint az asztalhoz ül, azonnal belemártja ujjait az ételbe: ez pedig farkasokhoz méltó szokás. Ha asztalkendőt adnak neked, bal válladra tedd, vagy balkarodra, de a hölgyeknek meg vagyon engedve, hogy a ruha kímélése szempontjából térdeikre fektessék.

A kanalat a 14. században hozták divatba. Merőkanál alaku edényeket már az ókorban ismertek a tengerparton lakó népek, de csak a csolnakokba tóduló víz kimerítésére használták. Az asztali készletben akkor szerepel először, mikor a malomkő alakú gallérok jöttek divatba, a melyek olyan szélesek voltak, hogy puszta kézzel nem lehetett a szájig eljutni. A hosszunyelü kanál tehát mintegy meghosszabbítása volt a kéznek, de mivel így súlyánál fogva kissé alkalmatlannak bizonyult, csakhamar meghonosították azt a szokást, hogy a ménkűszéles gallérokat ebéd előtt levetették és ekkor aztán a kanál nyelét is megrövidíthették. Hazánkban csak II. Ulászló alatt jött divatba a kanál, ellenben Mátyás udvarán még bögre alakú ezüst edénykékből szürcsölték a levest.

Szomaházy István.

A Pósa-asztal. A ki ujságot szokott olvasni, mindenesetre hallotta hírét a Pósa-asztalnak, s hallotta a hírét az is, a kinek dolga akadt íróval, művészszel, színészszel. Csak így szokták emlegetni:

— Hja, a Pósa-asztal... hahaha.. hahaha...

S kacag mindenki torkaszakadtából. Mert a Pósa-asztalról csak mulatságos,

Uj Idők 1895. 41. sz.

Nagymosás Gyurkovicséknál.

Az *Uj Idők* számára rajzolta LINEK LAJOS.

Uj Idők 1895. 41. 2.

alá, lezárjuk a számadást és újból kezdjük az életet... Semmi sem igaz, semmi sem történt... Nem szabad visszaemlékezned semmire, ne beszéljünk róla soha...

— Nem lehet, nem lehet, Sándor!

Kiragadta magát a karjai közül és befutott a szobájába.

Szabolcs éjfélig lángoló szívvel járt-kelt a szobájában, aztán hirtelen eszébe jutott valami. Odalépett a tapeta-ajtóhoz, mely az ő szobáját összekötötte a Malvinéval. Ilyenkor még soha sem nyomta meg a kilincsét. Vajjon zárva van-e? Az ajtó nesz nélkül fordult meg a sarkában, Sándor pedig fölemelte az öltöző fülke függönyét és ott látta maga előtt Malvint. Teljesen föl volt még öltözve, csak a barna haját bontotta ki. A kereveten ült, összekulcsolt két kezébe fogva a térdét és némán nézett farkasszemet az urával. Sándor letérdepelt eléje, az angóra-szőnyegre és magához ölelte az asszonyt.

— Ugy-e, engem vártál?

Malvin megint sírva fakadt, de a remegő kezével gyöngéden simított végig az ura arcán.

— Semmi sem igaz. Semmi sem történt, ismételgette Szabolcs. — Újból kezdjük az életet...

— Lehetséges az, Sándor?

— A csoda is lehetséges, ha szeretjük egymást . . .

Az asszony tovább sírt, de most már maga is édesnek találta a könnyezését.

Csak másnap mosolyodott el, mikor lángvörös arccal lépett az ebédlőszobába. Ezúttal másképpen fésültette a fejét: a haja megint szeszélyes fürtökben símult a homlokához. Szabolcs úgy találta, hogy a felesége arca így bájosabb, asszonyibb és némileg kacérabb is. Szó nélkül odalépett az urához, megölelte és a vállára hajtotta fejét. Talán két percig maradt így mozdulatlanul és némán, viharosan dobogó szívvel és erősen lezárt pillával, melyet rózsaszínüre festett a piros függönyön átszűrődő tavaszi napfény.

— Asszony vagy, mondta Szabolcs halkan, — édes és gyönge, de én így szeretlek!

(Folytatása következik.)

LEVÉL.

Kicsike Katinkám,
Lelkem fehér szárnya,
Ez az üzenetem:
Árva lettem, árva.
Száz esztendeje mult,
Mikor öleltelek, —
Azóta vagyok én
Beteg, nagyon beteg.
Idegen világ ez,
Ahol én most járok,
Eleped a lelkem:
Értetek sóvárog.
S nincs aki fejemet
Ölében ringassa,
Szomjazó szivemet
Aki megitassa,
Aki elaltassa...

Fényes itt az élet,
Nincs is éjszakája,
Zengő örömeit
Árulja, kínálja...
De én a hallgatag
Sötétségre vágyom,
Ki betakart minket
Meleg éjszakákon
A kerti gyöngyágyon.

Nincs itt a virágnak
So'se hervadása,
Violát nevel az
Őszi nap sugára;
Violát meg rózsát,
Pirosat, fehéret,
Kebeledre tűzik,
Mikor nem is kéred...
Mit a virág nékem,
Ha nem magam szedtem
A magunk fájáról,
Tiszta kis kertemben,
Veled, édes szentem!
Vagy hogy ott minálunk,
A mi rózsafánkon,
Nem, hogy virág lenne:
Levél sincs az ágon
Lehullott, elveszett,
Őszi szél lehordta,
Ökörszemke bujkál
Elárvult bokorba...
Jaj, látni szeretném
Vetköző kertemet,
Szebb ott a hervadás,
Mint itt a kikelet, —
Aranyom, teveled!

... Alunni szeretnék,
Hogy álmodjam rólad:
Nincs erre az útja
Álompillangónak;
Ébren vagyok, ébren,
Hajnalhasadásig,
Találgatom éltünk
Jövendő folyásit.
Ezer ágra szól a
Terveim fonála,
Csak ha te itt volnál:
Kijönne a szála!
Közel a virradat,
Hogy elszenderűlök,
Te ilyenkor már a
Kertet megkerűlöd,
Majd, hogy a kicsiknek
Ne zavard meg álmát,
Eresz alatt varrod
Mariskánk ruháját,
Fodros kis szoknyáját.

S a mikor fölérzek,
Mintha szóra kelnék,
A nevem mondása
A fülembe cseng még;
A te lelked jár itt,
Mindig az ébreszt fel,
Betölti szívemet
Hittel, türelemmel;
Érzem a csókjait,
Susogását hallom...
Áldjon meg az isten
Én fehér galambom!

MÓRA ISTVÁN.

Linck Lajos †

Itáliából. Három kép. Cataniai szénhordó. Sugár Kata fényképe

Egyiptomban is tanuljon. Nem azért megy oda, nem bolond.

Az osztály halkan nyüzsgött, izgatottan suttogtunk, reménykedtünk, hogy ellazsáljuk a latin órát. Negyven sor memoriter volt aznapra. Pokoli nehéz.

Jól reménykedtünk, a tanár úr lelépett a katedráról és kiment az osztályból. Szó nélkül ment ki, pedig legalább félóra volt még a csengetésig.

II.

Tavaly tavasszal vidéki gimnáziumban volt dolgom. Valamelyik öcsém miatt jártam ott, nem volt éppen kellemes küldetés, de már nagy gyakorlatom van az efélében. Egy kicsit sírni kellett az egyik tanár úrnál, különleges jóindulatot kellett kérni szeretett unokaöcsém és a tudományos érdeklődésben hű követőm számára.

Amikor beléptem az épületbe, éppen tízperc volt. Zsongott az egész ház, azzal az ismerős, vad zajjal, amelyet csak iskolákban lehet hallani. A szabadságvágy, a megkönnyebbülés, a játék, a verekedés gyors, zsúfolt és boldog hangja ez. A telített, szakadatlan zsivajt egy-egy harsány rikoltás, tompa dobbanás, vagy enyhébb puffanás színezi. Percekig álltam a tinta és vajaskenyér szagú zajban és élveztem, ahogy a dzsungelvadász élvezi, visszatérve a fekete földrészre, az ismerős, forró levegőt.

Azt a tanárt, akihez sírni mentem, nem találtam, az igazgatói szobába utasítottak. Mit tagadjam, enyhe kis félelemmel kopogtam a párnázott ajtón. Mintha ismét a régi intézeti ruha lenne rajtam és a hajam egyetlen, tömött fonatban lógna a hátamon. A lelkiismeretem most is rossz, mert mikor nem rossz? Csupa igazolatlan óra az életem.

Ismerős hang szólt bent és én kinyitottam az ajtót. Magas, őszhajú úr állt velem szemben, pár pillanatig hallgatott és a szeme — milyen ismerős, bársonyos szem — mintha simogatott volna.

— Annamária — lehelte, azután elpirult. Én is elpirultam. Most megint azt a régi pillanatot éreztem, a távolságnak, a varázslatnak, a titoknak elszálló és mégis örök pillanatát.

— Emlékszik rám, tanár úr? Csak a nevemet felejtette el, úgy-e?

Zavartan hátrasimította őszülő haját és a torkát köszörülte.

— Persze, persze — mondta, — maga ült Annamária mellett. Azonnal megismertem. — Felsóhajtott. — Tudja, annyi gyerek fordult meg a kezem alatt, az ember emlékszik az arcokra, de a neveket elfelejti.

— Így van ez — mondtam én és aztán gyorsan az unokaöcsémről kezdtem beszélni.

— Így van ez... — mondta az egykori latin tanár úr is, amikor indultam.

Lejött velem, azután kikísért az udvarra. Álltunk az iskola kertjében, a tavasz éppen olyan volt, mint sok-sok évvel ezelőtt, csak itt több sárga pillangó libegett a fák között. Az igazgató úr a pillangókat nézte és úgy kérdezte meg, hogy nem fordult felém:

— Mit tud róla?

— Egy olasz gróf vette feleségül. Gyakran látom a fényképét a külföldi lapokban.

— Igen-igen — bólintott az igazgató úr —, megérdemelte, hogy boldog legyen... Nagyon szerette Horatiust.

Álldogáltunk egymás mellett szótlanul. Tudtuk, hogy rengeteg mindent mondhatnánk egymásnak és éppen ezért hallgatunk. Azt akartam mondani, hogy nincs távolság és nincs idő, nincs öregség, nincs mulandóság és nincs halál. Mert mindezeken felül van valami, ami örökkévaló.

— Nem nősültem meg — szólalt meg végre csendesen, mintha kérdeztem volna tőle — és nem bántam meg. Hogy mondja Horatius? „Az ifjúság visszhangja?" Igen, az ifjúságom visszhangja olyan erős volt, hogy sokáig hallottam a zengését.

A sárga pillangókat figyelte.

— Talán még most is hallom — mosolygott szeliden.

Gyurkovicsék. Az *Uj Idők* első számának melléklete. Linek Lajos rajza (1895)

Őszi hangulat. Linek Lajos rajza az *Uj Idők*ben (1897)

Meghalt Linek Lajos

Az *Uj Idők* legrégibb előfizetői még bizonyosan emlékeznek nevére. A mintegy félszáz év előtt megjelent első számokban már ott láthatták franciásan kecses, könnyed és kedves rajzait, amelyek az akkor virágjába szökkent magyar társadalmi élet különböző mozzanatait s különböző típusait örökítették meg. Ezek a finom, elmés rajzok élőbb és maradandóbb emlékei a századvég gondtalan magyar társadalmának, mint akárhány írott dokumentum. Azért váltak a maguk idejében különösen népszerűekké, mert *Linek* Lajos rajzaiban nemcsak ábrázolta, hanem bírálta is ezt a társadalmat. Karrikaturáival és gúnyrajzaival pontosan megmutatta *az érem másik oldalát is.* Legnagyobb sikere annak a portré-sorozatának volt, melyben Herczeg Ferenc *Gyurkovics lányainak* adott formát. A regény révén páratlanul népszerűvé vált *Gyurkovics-családot Linek* Lajos rajzai nyomán testesítette meg képzeletében a magyar olvasóközönség. Még jóval a háború előtt Amerikába vándorolt ki, s ott nemcsak rajzaival és portréival, hanem freskóival is sok sikert aratott. Most Cleveland-ból érkezett halálhíre bizonyára mély megindultsággal, de sok szép és színes emlékkel is tölti el azokat, akik szerencsés tanui voltak még annak a felhőtlen kornak és boldog társadalomnak, melyet *Linek* Lajos maradandóan örökített meg rajzaiban.

Uj Idők 1941. 34-n.

mészet egységes, nagyszerű monumentalitását nem érzi; munkái túl vannak halmozva részletekkel, aprólékosságokkal. Széles, erőteljes kézírása ennélfogva nem is lehet; a részletek nála egységes egészbe nem olvadnak, s ezért kicsinyesen hatnak. Az ő képei csak a természet utánzásai, de nem művészi igazságok is egyben. Mert a hasonló vonások összessége csak utánzás, — a művészi igazságot sokszor egyetlen vonás is inkább kifejezi, mint a természeti tárgyak leglelkiismeretesebb leltározása. A felesleges szószaporítás, melylyel *Pálya* Károly a természet dolgait regisztrálja, csak gyengeség jele s czélját sem éri el. Mert a tájfestőnek nemcsak egy bizonyos képet kell megelevenítenie a néző előtt, hanem éreztetnie kell azt is, a mit a festő érzett az eleven kép előtt. *Pálya* Károly csak oda állít bennünket a vászon elé, hogy nézzük azt a magunk szemével és érezzük bele az érzést, ha — tudjuk. Ő csak megmutogat nekünk mindent, de megindulását nem lopja belénk. Nem érzett-e ő maga sem valami benső ellágyulást, mikor ott állott a nagy Természet előtt, vagy csak gyönge rá, hogy azt közölni is tudja velünk ecsetjével? — nem kutathatjuk. Erre a kérdésre csak maga *Pálya* Károly adhat majd feleletet — későbbi munkáival.

R—a M—s.

HAZAFELÉ.

SZTRÁJK ALATT.

Elbeszélés. — Irta **Sas Ede.**

I.

A kis város végén, nem valami élénk forgalmu utczában volt a Böcze Mihály műhelye és boltja. Nincs is ez a széles utcza nagy forgalomra berendezve, mert még a gyalogjárója is csak deszkapalló: kocsiútján pedig nyáron a járókelő szemét-száját ellepi a por, télen meg a feneketlen sárból alig tud kikeczmeregni az arra tévedt szekér. Az elhagyott utczában ennélfogva nagy csendesség pihen; csak néha hallatszik ki valamelyik udvarból a csörölés-pörölés: a háziasszony veszekszik a lakókkal, vagy a lakók perelnek egymás között. Itt ugyanis fölötte szegény emberek laknak: a szegény ember pedig többnyire boszus, mérges a sorsra s egymáson tölti ki a boszuságát. Itt volt kénytelen meghuzódni Böcze Mihály a kaptafájával, a külváros szélén, abban a rommá roskadt házikóban, a melynek teteje egyik oldalán már egészen lecsuszott a földre: úgy hogy szépen, kényelmesen, lassacskán fölsétált rá a gyep, a dudva, mely a giz-gazos udvart beszövi. Ide bizony nem igen járnak a vevők; de hát ez nem is szükséges. Böcze Mihály helyükbe megy a munkáért a régi jó embereinek, a kiket még abból az időkből ismer, a mikor egy hatlegényes mesternél dolgozott, a mikor még nem volt házasember, nem volt szegény feje önálló mester...

Magam is ebből az időből ismertem a nyurga, sápadt, lenhaju legényt, a ki megházasodván és önállósítván magát: megkért, hogy lábbeli dolgában tiszteljem meg a bizalmammal. De egyszer aztán hosszu ideig nem kopogtatott be hozzám: hogy kerül-e valami dolog? Talán fölvitte az Isten a dolgát és nincs szüksége a munkáért való házalásra, gondoltam mindaddig, a míg nem találkoztam vele. Nyurga teste most még jobban előre hajlott, arcza még keservesebb volt, mint azelőtt.

— No hát, hogy megy a sorja, Mihály? Virágzik az üzlet? — kérdeztem tőle.

A sápadt ember még lejebb simította az amugy is csurgóra álló bajuszát.

— Az üzlet, teknitetes uram? Hát biz azt becsukták...

— Ne mondja! Hiszen mindig azt mondta, hogy nem panaszkodhatik. Annyi a munkája, hogy csak győzze.

— Volt is. Csak az volt a baj, hogy nagyon sok ur volt a kundsaftjaim között.

— Hát az baj?

— Baj bizony. Mert a szegény emberektől csak megkaptam a pénzemet azért a kis foltozásért, talpalásért. De a finom uri kundsafttól mentse meg a jó Isten a szegény susztert. Az ur hitelbe csináltat mindent: aztán ha elmegy az ember a pénzért, hát még gorombaságot kap. Örüljön, ha ki nem dobják... Nem tudtam kifizetni a bőrt, a mit hitelbe kaptam, hát elkótyavetyélték még azt a kis butoromat is.

S lógatta a fejét a sárga ember, a kit ilyen gonosz tapasztalatra juttattak a finom urak...

— Biz ez szomoru dolog, Mihály. S hát már most mit csinál?

A tönkrement mester vállat vont:

— Mitévő lehettem? Beállottam dolgozni a gyárba! Hej az a gyár is! Hogy rogyott volna rá a fala, a ki megépítette. Az tesz tönkre mindnyájunkat, kis embereket...

II.

S abban a nehéz sóhajtásban, a mit Böcze Mihály a gyár felé küldött: benne volt a kis emberek minden panasza az ellen az ujkori Minotaurusz ellen, a mely a veszedelmes falak mögött lakik s apró exisztencziákból táplálkozik. Pár éve csak, hogy fölépítették s a nagypiacztéren fényes, csillogó, dúsgazdag raktárát megnyitották: azóta egymásután pusztultak el a városban a szegény független mesterek, a kik aztán kénytelenek bealázatoskodni a gyáros urhoz, hogy adjon nekik munkát; adja nekik vissza a betevő falatot, a mit kivett a szájukból.

Minderre Böcze Mihály keserü, lemondó sóhajjal gondol, azonban vannak a gyárban, a kiknek a szeme haragosan fölvillan, ha a hintón járó czipőgyáros urról beszélnek. A kik szombat este, munka után, összedugják a fejüket a korcsmában, a hol a füst és a mámor sűrü fellege nehezedik rájuk. A kik sokalják a munkát, kevesellik a bért, kivált mióta meghallgatták a fővárosból lejött apostolokat, a kik az újkor három nyolczasos evangéliumáról prédikáltak nekik. S mikor az nem enged a kivánságaiknak: egy zajos, viharos, baljós vasárnap délután kimondják a sztrájkot...

Egyébként gyönyörü tavaszi délután volt, mikor a háború zászlóját kibontották. A levegő csupa gyengéden hízelkedő illat és napsugár. A zöld és fehércsipkés ágakon a röpködő zenekar most kezdte próbálgatni a tavaszi dalt. De a madarakat elkergette, a halk, édes csicsergést túlharsogta most a zengő hadüzenet: a munkás Marseillaise, mely a sztrájkolók tanyáján, a ligetben fenyegetően felhangzott. Csak a Böcze Mikály mély hangja nem vegyült bele ebbe a karba. Ő is csatlakozott persze társaihoz, de nem tudott velük kivonulni a vidám, napsugaras ligetbe, leheveredni a bársonyos gyepre. Hazaballagott lakására, a mely még eldugottabb helyen volt, mint nemrégiben a boltja. Az udvar végében, a gugyori odúk előtt, leült a törött lábú lóczára és azt mondta a feleségének:

— Holnap nem megyek a gyárba, Éva. És holnapután se. Isten tudja, mikor állunk újra munkába. A meddig a gyáros nem teljesíti a kivánságunkat: sztrájkolunk...

Az asszony szeme megvillant. Ő helyesli a dolgot. Minden munkásasszony szoczialista. Hiszen ő még jobban érzi a nyomoruságot, mint az ember, a ki ha kihúzza hazúlról a lábát: elfelejti az otthon inségét.

— Úgyis agyontöröd magad a robotban. Aztán mit kapsz érte? Alamizsnát...

S Böcze Mihály, ülvén lakása előtt egy rozoga padon, bólingat az asszony tüzelésére. Azután a gyerekeire téved a tekintete és nagyot sóhajt. A gyerekek ma még vigan játszanak, bujócskáznak az udvaron. Ma még ebédeltek...

III.

Azonban akár hetekig ott üldögélhetett Böcze Mihály az elhagyott, giz-gazos udvarban — a

HETIVÁSÁR.

PÁLYA KÁROLY KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

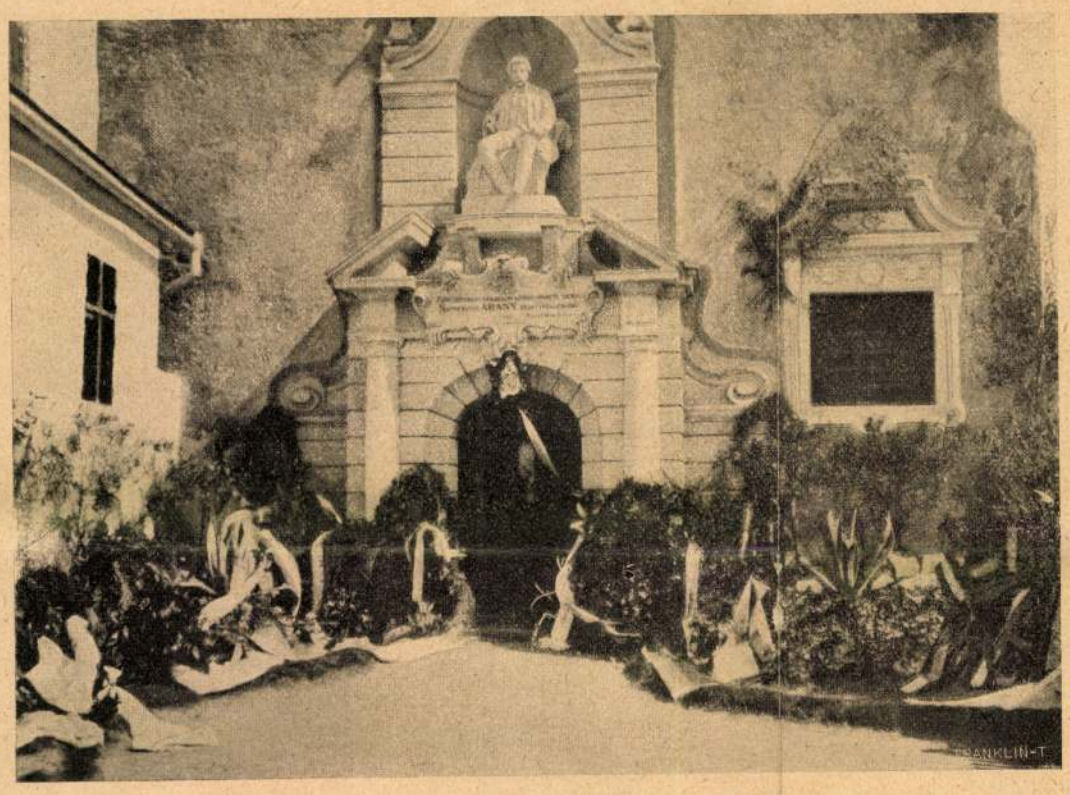

A NAGYSZALONTAI CSONKA-TORONY BEJÁRATA AZ ARANY-SZOBOR LELEPLEZÉSE UTÁN.

gyáros nem engedett, a nagy épületbe nem térhettek vissza a munkások; pedig a dalos, virágos ligetet szívesen otthagyták volna már a komor falakért. Azt mondta: nem engedhet, ha nem akarja magát tönkre tenni. Beszélt nekik a nyomott közgazdasági viszonyokról, a szorongató versenyről, a tőke nagy koczkázatáról, — a miket a munkások nem is igen értettek, de nem is akarták megérteni. Csak azt látták, hogy finom, úri ruhában ül előttük, mikor ők kopott rongyokat viselnek; csak arra gondoltak, hogy a veszedelem hírére is abbáziai üdüléséből gyorsvonatozott haza.

S a fejüket rázták és kivonultak a szobájából, vissza a lombos sztrájk-tanyára, a hol ebéd gyanánt nagyot alusznak a puha, napsütött pázsiton és jót isznak rá a forrásvízből.

Böcze Mihály most is haza lopódzott a társai közül, a kik egymást erősítették a buzdításaikkal. Odahaza szomorú némaság fogadta. A szegénységnek, a nélkülözésnek az a gonoszabbik fajtája, a mely nem panaszkodik, hanem magába fojtja a keservét. A gyermekek már nem futkároztak vidáman előtte. A szegletbe húzódtak és ha kérdezte őket, mi bajuk, hát nem feleltek. Az anyjuk bizonyosan megtiltotta nekik, hogy az apjuk előtt panaszkodjanak, kenyeret kérjenek. De azt nem tilthatta meg, hogy köny ne fakadjon a kicsi fiú, a kicsi leány nefelejtsszeme szegletében . . .

Böcze Mihálylyal akkor egyet fordult a világ. Az a pár könycsepp, mint tűzeső hullott a szívére. Nem volt odahaza egy perczig se maradása többé. Ment, ment . . .

Odatámolygott abba a gyűlölt épületbe, a melyet odahagytak a társai. S szédelegve oda állott a gyáros elé:

— Nagyságos uram, — mondotta. — Én beállok a munkába, ha megengedi . . .

S mikor egyedül leült, a műhelyben, az alacsony, kicsi székre, összeszorított fogai közül sziszegte:

— Áruló vagyok. Hitvány áruló . . .

IV.

S eljött az első szombat estéje, a mikor Böcze Mihály újra pénzt kapott a kezébe. Minden este a falhoz lapulva, futva osont haza a gyárból, mintha félne, hogy a társai rálesnek és megverik, — de most még jobban bujt, még jobban futott, mikor a pénzt kellett hazavinnie. Mintha szégyelte volna magát, mintha lopta volna azt a pénzt, — úgy igyekezett tőle megszabadulni. S fellélekzett, mikor odaadhatta a feleségének.

Pedig milyen ünnepet varázsolt az inséges odúba az a nehány fillér! Hogy ragyogott a gyermekek arcza, a mikor a tűzhelyen újra fellobogott a láng, rózsás, bűbájos fénybe vonva a szűk, homályos, nyirkos lakást. És mintha a mesebeli terülj abroszt varázsolta volna elébük az édesanyjuk: oly repesve ülték körül az asztalt, a hol ott párolgott előttük a tálban a sóvárogva várt, isteni gyönyörűség . . .

Az asztalon ott állott az apa tányérja is. Az asszony a legjobb falatokat rakta rá. És kérdően nézett az urára, a ki az ajtófélfához támaszkodva állott és odatapadt a szeme a mohón, csillogó szemmel falatozó gyermekeire . . .

— Hát te nem eszel, Mihály?

Böcze Mihály nem felelt. Az asszony nyugtalanúl kelt fel székéről.

— Mi bajod van? Beteg vagy?

A férfi csak a fejét ingatta. S azután megfordult és kisompolygott az udvarra.

A feleség egy perczig bámulva nézett utána. Azután letette kezéből a kanalat és ő is kisietett.

Mihály ott ült a rozoga lóczán. Két kezébe fogta és szorította a bozontos fejét. Az asszony melléje húzódott és átölelte a nyakát:

— Jere hát be, egyél hát Mihály!

A férfi felemelte a fejét, s ránézett a feleségére. Vad elkeseredés sötétlett a szemében.

— Kifordulna a számból a falat, ha ennék abból az ételből. Áruló vagyok, gazember vagyok. Hanem te eredj vissza és adj a gyerekeknek. A gyerekek egyenek . . .

És ismét a tenyerébe temette az arczát és vaskos ujjain átszivárogtak a könnyei. S az asszony is ráborult és megeredt szivéből a keserűség.

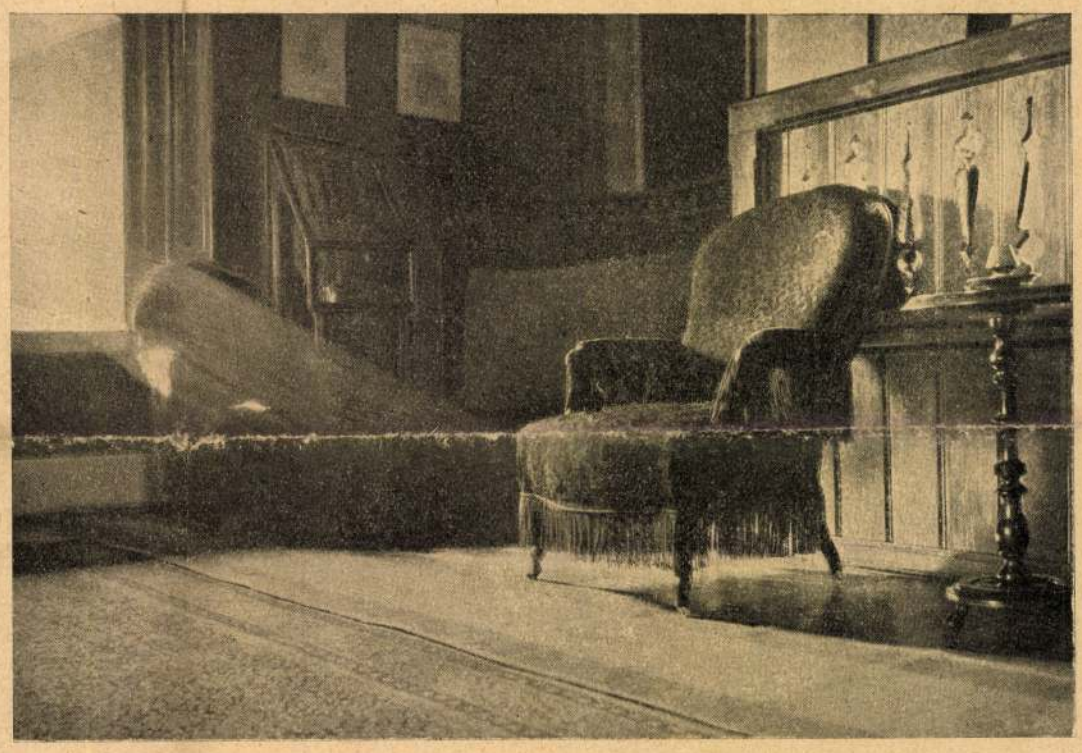

ARANY JÁNOS BÚTORAI A NAGYSZALONTAI ARANY-MUZEUMBAN.

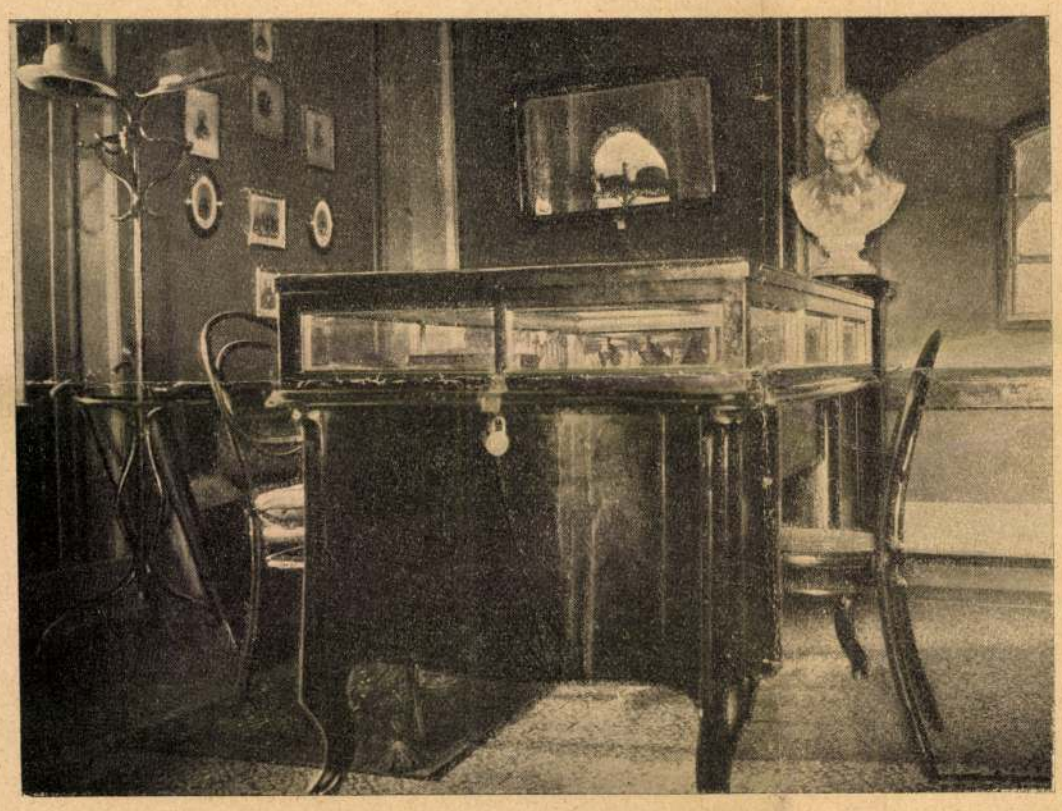

ARANY JÁNOS IRÓASZTALA A NAGYSZALONTAI ARANY-MUZEUMBAN.

NAGYSZALONTAI KÉPEK.

méltánylom a csendes bosszuságot, a mikor az egyik határidő elmúlik a másik után és a méltán fölingerelt kíváncsiság egy új igérettel kénytelen megelégedni.

Az elmult hónapban — a mint jelentettük volt — végre elkészült a sokszorosításra föltétlenül alkalmas munka. És a festő, ha a megrendelés polgári kötelességei körül egyetmást mulasztott is, annál fényesebben viselkedett a művészet dolgában.

Az új kép igazán elragadó és ez nem csak házi meggyőződés, hanem véleménye ama olvasóinknak is, a kik itt Budapesten megnézték. Így ítélt arról a külföldi műintézet is, a ki mindjárt biztosította magának a kép külföldön való terjesztésének jogát. Arra a kívánságra azonban, hogy sürgősen csinálja meg, így felelt: Siettetni nem engedem magam; ezt szépen, nem vásári módra akarom megcsinálni. Határidőt nem mondott, tehát mi sem mondhatunk. Lehet hogy készen lesz néhány hét alatt, lehet hogy csak pár hónap mulva kapja meg az olvasó.

Orsovai képek: Indulás az ünnephez. Erdélyi fényképfölvétele.

A magam részéről pedig nagyon tartózkodom attól, hogy valamilyen igéretet tegyek az *Uj Idők* nevében. Sőt külön fogadalmat tettem, hogy a magam kedves szenvedélyére, az ígérgetésre, azután nem lázítok senkit is. Semmi esetben pedig az *Uj Idők*-et, legalább is nem addig, a míg minden olvasójának házában, díszes aranykeretben, ott nem lesz a Gyurkovics-lányok érdekes képe. Mert, ha egy hónappal előbb vagy később, még is csak ott lesz végre és akkor — van egy új ötletem akkorára.

B. S.

Szerződés nélkül. Thália népének egész sötét felhő az a két szó, melyet cikkelyünk elé bigyesztettünk s melyről *Márk* Lajos, a geniális fiatal festő a lapunk mai számában látható szép kompoziciót készítette. A szerződés nélkül levő művésznép a vendéglő asztalánál ül és tereferével tölti az időt, várva a jó szerencsét, mely igazgató és szerződés alakjában toppan ide be. Nem egy társaságból valók, hanem az ország minden tájékáról verődtek össze, ámde azért úgy ismerik egymást, mintha folyton együtt éltek volna. Az öreg kedélyes apa tartja őket szóval: megbecsülhetetlen a vén fickó az ő elpusztíthatatlan cinikus humorával, mely sohasem hagyja cserben, sem a koplalás, sem a didergés, sem a szerződés nélkül való állapot napjaiban. Az öreg vaskos tréfáin jóízűen mulat az egész kompánia, de különösen Bájligeti Melinda, a nagy-bürgözdi színház kissé elvirágzott heroinája, a ki kalapján rengeteg fehér fátyollal, mely azt óriási turbánná alakítja át, minden Virágvasárnap megjelenik a kerepesi-uton. Melinda ő nagysága elbájolt arcáról itélve, alighanem a nagy-bürgözdi színház új hősnőjéről beszél a vén rágalmazó valami igen kényes történetet, de az aztán hamis egy história lehet, mert a fehér blúzos naiva a csípőjére teszi negédesen a két kezét, a hősszerelmes, a ki fekete kávéját kavarja, csöndesen somolyog a római orra alatt, sőt az intrikus is otthagyja a billiárd-asztalt és a hallgatóság közé áll. Az asztal túlsó végén egy igazgató ül, a ki szétnéz a »vásárban.« Tapasztalt szeme észrevesz a rosszul öltözött, lompos csapatban egy kis eleven arcu énekesnőt, kinek karcsu alakja színement elnyűtt ruhája alatt is pompásan fest s bizonyára igen jó hatást tenne a marosszögi aranyifjuságra megjelenése a színpadon. A kicsi kissé szepegve áll a hatalmas ember előtt, s aranycsengésü hangocskája szinte reszket.

— No, de édes igazgató úr... harminc forint talán még is kevés...

Az igazgató ravasz mosolylyal felel.

A kevés fizetésedet, mókusom, majd megtoldjuk sok szereppel.

— Éppen azért...

Az igazgató szomoru arcot öltés fölsóhajt.

— Oh, anyagias nemzedék! Ez csak a forintokat számlálja, a művészet égi lángja semmi neki. Ah, hol vannak azok az idők, mikor egy Kántorné úgyszólván ingyen áldozott az oltárnál! Cicám, te önző kis teremtés vagy.

Az önző teremtés, kinek sovány, sápadt arca azt bizonyítja, hogy már volt alkalma belekóstolni a művészet önzetlen szolgálatába, még habozik, mire az igazgató mézédesmosolylyal súgja neki:

— Ne tűnődjél sokáig, csibém, nézd, hogy pislog ide a Julcsa... bizony hozzáfordulok mindjárt!

Julcsa csakugyan nagy figyelemmel

hallgatja a tárgyalást, karcsu ujjaira támasztva festékmarta arcát, mire a kicsike (ezzel a kollegiális megjegyzéssel: Csak nem gondol arra a boglyakemencére!) belecsap a direktor tenyerébe. A míg tárgyalnak, egy fekete képü sanyarú kórista, kinek vállán tarka kendő nyugszik, irígykedve nézi a szcénát. A kicsike előtt pedig, a míg a szerződést aláírja, arany álom lebeg. Valami nagy-nagy színház igazgatója harmadszor kér már bebocsáttatást a budoárjába, melyben ő sétakocsizásra öltözködik! . . . Végre bebocsátja . . . Kész szerződést hoz számára . . . évi tizenkétezer . . . nem tizenötezer forint fizetésről van szó benne . . . ő immelámmal nézi az írást, kéreti magát, kevésli a fizetést, kicsinyli a szerepkört, száz lehetetlen föltételt szab . . . az igazgató homloka verejtékezik, kapacitál, aztán enged, az alkut azonban megszakítja egy livrésinas megjelenése:

— Nagyságos asszony! a kocsi előállott!

Nagyságos asszony! Miért nem méltóságos? Olyan lehetetlenség lenne egy ostoba kis gróf fejének az elcsavarása? Ah, az inas azért is ezt jelenti: Méltóságos asszony, a kocsi előállott!

No, no, valóban nem is olyan lehetetlen mindez. Bájos kis arca, hajlékony alakja, csengő hangja talán megvalósítják számára ezt az álmot. Egyelőre azonban a rideg valóság az, hogy a Ripacsok közt kell kóborolnia egy ideig, mignem megnyílik számára az út a csillagokig, ha ugyan a harminc forintos gázsi idő előtt le nem törli arca báját, el nem koptatja hangja aranyát, és őt is olyan izléstelen turbánban nem jelenteti meg minden tavaszszal a kerepesi-uton, mint Bájvölgyi Melindát, mikor majd ő is beáll azok közé, kik az öreg cinikus kedélyes apa sikamlós adomáit oly élvezettel hallgatják a szerződés nélkül valók asztalánál.

—

Királyunk Romániában.

Kenyeret és sót nyujtottak át a minap Ferenc József királynak a bukarestiek. A magyar király pedig azzal viszonozta ezt a vendéglátó figyelmet, hogy dicsérte Romániát, elismerte katonáinak szép tartását, fegyelmét, és csodálkozott a főváros fejlődésén. Bizony azt Bukarest ki is érdemelte. Még tegnap a török vazallusa, a hol török hospodárok szedték karddal az adót, és ma virágzó város, színes bádogtetejü házak sokaságával, aranyosan ragyogva a napfényben.

Csak egyben szegény. A széles, rendezett, egyenes utcákban. Minden cél és irány nélkül futnak keresztül-kasul, olyan benyomást keltve, mintha a házak az utak kedvéért lettek volna építve. És ezeken az utcákon a legmozgalmasabb élet uralkodik. Minden sarkon pénzváltó ül kis asztala előtt, hangos szóval kínálva olcsó árfolyamát; limonádé-, sült és szárított árusok, édességeket és tésztákat kotyvasztó és sütő görögök csinálnak éktelen zajt Mindez a keletre emlékeztet és azért kikerülve a zugutcákból a *Calea Victoreira* és a nagy boulevardra, egyszeribe meglep minket a mozgalmas nagyvárosi élet. Ezen az utcán mindenki franciául beszél és franciásan öltözködik. Szinte elfeledjük, hogy Bukarestben vagyunk. Csak a katonáik poroszosak egy kissé. Mintha nyársat nyeltek volna, úgy sétálnak a széles boulevardon németes ruhájukban, németes gépiességgel.

Harminchatezer ilyen katonát vezetett el Ferenc József előtt a román király *Cotrocenniben*, a hol a fényes szemle után százötvenezer román búcsuzott el éljenrivalgás közepette a magyar királytól, ki a vendéglátó felséges pártól kisérve *Szinajába*, a román paradicsomba utazott, a mely I. Károly és költő neje, *Carmen Sylva* kedves tuszkulánuma.

Magyarországtól egy kőhajításnyira, a Bucsecs hófedte aljában húzódik meg ez a virágos kert, melyet díszes keretként övez a fenyves őserdeje. Két szeliden csurdogáló patak szeli át. Az egyik, a nagyobbik, a *Prahova*, e mellett fekszik az a csudaszép kastély, melynek *Pelles* a neve.

Nem is olyan régen, nincsen harminc esztendeje, hogy ezen a tájékon csak a híres kalugyer-monostort ösmerték, melyet 1692-ben *Kantakuzén* Mihály herceg alapított. Ennek lakói fogadták 1868-ban először az új román királyi párt, a kiket úgy meghatott a

Carmen Sylva, a román királynė.

vidék nagyszerüsége és a kolostor lakóinak egyszerü jámborsága, hogy néhány éven át a barátok között töltötték pihenésre szánt idejöket.

Carmen Sylva unszolására elhatározta Károly király, hogy itt állandó nyaralót építtet. Tíz évi szorgalmas munka után beköltözhetett a királyi pár az új kastélyba.

S innentől fogva Szinaja ismert helylyé vált. Egymásután szebbnélszebb nyaralókat építtetett oda a román arisztokrácia és messze vidékről odasereglett a fürdőző közönség, hogy bajain enyhítsen a hatalmas erejü hidegviz-fürdőkben és megbámulja Pelles-kastélyt.

Kora reggel fehér ruhába öltözött hölgy hagyja el a még csöndes kastélyt, kezében könyvvel, és a számtalan gyalogutak egyikén a fenyveserdőbe sétál, a hol valamelyik fatörzsre ülve hallgatja a madarak énekét és csodálja ezt különös életet élő természetet; *Carmen Sylva* ez a fehérruhás asszony, a román királyné, a románok költőnője. Azok a költemények, melyek ezt a nevet mindenfelé ismertté tették, itt születtek meg a *Pelles*-kastély árnyas lombjai között.

Ferenc József király fínom, gyöngéd lovagiasságtól ösztökélve ezekért a költeményekért Carmen Sylva mellére tűzte a művészek érdemrendjét, ezzel a körírással: pro litteris et artibus.

MOLNÁR GYULA.

Barnabás rabsága és egyéb elbeszélések. Sipulusztól, a geniális tárcaírótól, ezen a címen új könyv jelent meg. A címet viselő hosszabb elbeszélésen kívül nagy csomó apróságot találunk a könyvben, melyek mind igaz gyermekei a jókedvü írónak: derültek, bohókásak és mégis valamennyiben jellemzetes, gyakran mélységes szatira van. *Barnabás rabságá*-t, a hosszabb elbeszélést, Rákosi Viktor szintén az ő könnyed, vidám módján írta meg, mely látszólag nem köti magát semmiféle szabályhoz, mégis azonban az egészen művészet és harmonia ömlik el. A könyv az *Athenaeum* kiadásában jelent meg.

Mokány Berci viselt dolgai. Vidám tréfákkal teli könyv jelent meg e napokban, tele jóízü mókával, furfangos kalandokkal és szemen-szedett ötletekkel. A mindnyájunk előtt jól ismert *Mokány Berci* válogatott előadásai azok, rögtönzött illusztrációkkal tarkítva, melyek élénken elénk állítják a jeles vidéki úr viselt dolgait. Mokány Berci egyik legkitünőbb kreációja *Ágai* Adolfnak, olyan igaz vonalakkal van megrajzolva s annyira híven megérzik rajta az áldott vidék levegője, hogy Mokány Berci alakja eleven figurává vált, a kit mindenki jól ismer, s a ki köztünk jár-kel mókáival. A könyv az Athenaeumnál jelent, ára 2 frt.

Mátyás király szobra. Szerdán Kolczsvárott ünnepélyesen elhelyezték Mátyás király szobrának alapkövét. Ezen az imént megvetett fundámentumon fog emelkedni az a hatalmas bronzszobor, mely elénk varázsolja a renaissance nagy fejedelmének alakját, a mint azt *Fadrusz* János kitervelte. Hatalmas erő szól ezekből az óriási méretü alakokból, nincs is magyar szobor, a mely ilyen monumentálisan hatna. Míg Kolozsvárott a szobormű talapzatát építik, addig Fadrusz műtermében serényen folyik a munka a nagy mű öntés alá készítése körül. A kupolás műteremben ott áll készen mintázva

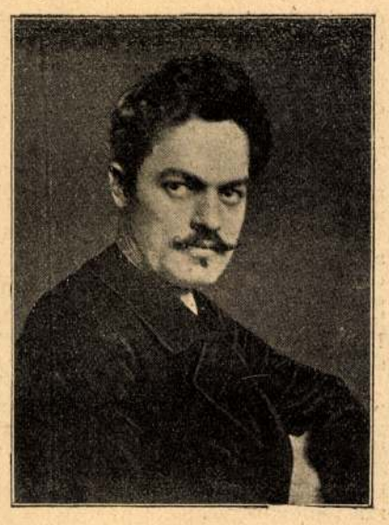

Fadrusz János.

az óriási lovasszobor, most még agyagból, de nemsokára ércbe öntve fog ragyogni az erdélyrészi metropolisban. A hatalmas műalkotásnak alapkövét méltó fénynyel és ünnepségekkel helyezték el kincses Kolozsvár piacán. Megérdemelte a kegyeletnek ily ünnepélyes formában való nyilvánulását nemcsak a nagy király emlékezete, hanem Fadrusz nagyságosan erőteljes műve is, melyben örömmel üdvözöljük a legkitűnőbb magyar szobormüvet.

MINDENFÉLE

Az alcsuthi menyasszony.

Néha-néha egy érdekes külsejü ifjú pár tünik fel a belváros utcáin. A férfiban rögtön megsejtjük az előkelő idegent, a ki járásával francia modort, öltözetével angol ízlést árul el, míg sürű, félig köralaku, félig hegyesbe végződő szakalla még jellemzőbbé teszi fiatalos arcát.

És azt az üde arcu úri hölgyet, a kivel fennhangon beszélget franciául, ezt jól ismeri minden fővárosi ember. Ez *Mária Dorottya* királyi hercegnő, a fejedelmi menyasszony, a kinek okos fejére oly jól illenék a korona.

Mikor már megismertük benne a mi királyi hercegnőnket, sejthetjük, hogy kísérője az orleánsi herceg.

Ezt az oly szembeötlően összeillő királyi jegyespárt mindig *Klotild* királyi hercegnő kiséretében látjuk, a kin meglátni, hogy ezeken az utcai sétákon gondosan kerüli mindazt, a mi csak feltünést keltene . . .

Megfordultak a kiállításon, a Margitszigeten, a főváros szebb részein.

Inkognitóban jártak-keltek mi köztünk, úgy hogy ma talán nincsen idegen, a ki jobban volna értesülve a magyar viszonyok felől, mint az orleánsi herceg. Maga a fenséges menyasszony avatja be mindabba, a mi csak magyar vonatkozásu . . .

Odahaza Alcsuthon pedig a rengeteg sok szobáju kastély komor folyosói visszhangoztatják azt a vidám nevetést, a mi a fenséges család ebédlőjéből kihallatszik.

Mert a vőlegény kedves ajándékot hozott magával, a mi aztán ott is maradt a kastélyban: az istenadta gall humort . . . .

Nagy szükség volt erre nagyon, mert egy év óta biz' elfelejtettek nevetni az alcsuthi kastélyban, a honnan a sötét gyászruhák is csak az imént tüntek el.

József királyi herceg most ujra elemében van. Zamatos magyar adomáival épp oly kifogyhatatlan, mint az orleánsi herceg az elmés szójátékokban.

Alaposan meg is tréfálták egymást. Az orleánsi herceg sajátkészítette bombát robbantatott fel az alcsuthi parkban, mely hatalmasan megrázkódtatta a levegőt . . .

— Ohó, majd én vízi bombával felelek, mondotta *József* királyi herceg, és sajátkezüleg szerkesztett bombáját tűzéri leleményességgel kátránynyal bevonva, belevetette az alcsuthi tóba, hogy még hatalmasabb zajjal szekundáljon szárazföldi bajtársának . . .

Nagyon korán kelnek az alcsuthi kastélyban. A szolgaszemélyzet már négykor reggel talpon van, és fenséges lakói már ötkor reggel kelnek. Tizkor este már minden néma és csendes . . .

Az orleánsi herceget nagyon kellemesen lepte meg, hogy *Mária-Dorottya* kir. hercegnő az őz-cserkészetben mily ügyes tanubizonyságát adta sportlady voltának. Viszont az orleánsi herceg kivált jelesen alkalmazkodó tulajdonságaival. A klimával, szokásokkal, ételekkel és a nyelvvel szinte egyszerre barátkozott meg. A magyar nyelvben a királyi menyasszony oktatta. Feltünő sok szót tanult meg, csak a ragoktól hökkent kissé vissza.

De bizonyos, hogy mint férj, meg fogja tanulni nyelvünket, mert ezentúl az év egyrészét az alcsuthi kastélyban tölti.

Mária Dorottya királyi hercegnő, épp úgy, mint egész családja, nemcsak hogy folyvást magyarul beszél, hanem magyarul gondolkozik is.

Ebben a tekintetben *József* királyi herceg családja lényegesen különbözik azoktól a mindinkább ritkuló magyar főuri családoktól, melynek tagjai ugyan kitünő hazafiak, de úgy egymás közt gyakran áttérnek a német szóra.

Mária Dorottya királyi hercegnő, a magyar irodalom remekein nevelkedett fejedelmi kisasszony, olyan honleány, a milyennél lelkesebbet sem kívánni, sem képzelni nem lehet.

A mikor lenn jártam Alcsuthon, és *József* királyi herceg, *Klotild* királyi hercegnő, meg *Mária Dorottya* királyi hercegnő kihallgatásban részesítettek, több ízben mély sajnálkozásuknak adtak kifejezést, hogy az esküvő nem Budán történik meg.

— Óh, nagyon szeretném, ha Budán esküdhetnénk. Nagyon, de nagyon szeretném . . .

Ezek voltak a királyi menyasszonynak szóról-szóra kiejtett szavai.

Miért lesz az esküvő mégis Bécsben és nem Budapesten?

Sokféleképpen magyarázták ezt már a bel- és külföldi napilapok, de az az egy bizonyos, hogy az esküvő nem azért lesz Bécsben, mintha a király, mint az esküvő házigazdája jobban szeretné a császár-várost, mint a magyar székes fővárost . . .

Ebből aztán könnyen kimagyarázható, hogy miért nem lesz az esküvő Budán?

Szóval a politika itt is belejátszott két királyi szívnek ügyébe. Ezúttal nem külföldi, hanem a magyar politika . . .

*

József királyi herc[illegible]családja és a főváros is belenyugo[illegible]abba, hogy az esküvőt Bécsben ta[illegible]ák meg.

Eleinte azt hitték, h[illegible]Schönbrunnban lesz, a mi annyit [illegible]elentett volna, hogy ez az esküvő intim családi jellegü. De a menyegzőt a bécsi udvari plébániában tartják meg, s így az udvari szabályok értelmében a *Grosse Hochzeit* sorozatába lép a nyilvánosság jellegével. Az esküvő egyik legszebb meglepetése az a gyönyörü nászajándék, melylyel a francia royálisták meg akarják lepni Mária Dorottyát. *Luynes* hercegnő kezdeményezésére és a melyhez hozzájárul a Franciaországban most országszerte megindított gyüjtés.

SALAMON ÖDÖN.

⚜

A Vaskapu megnyitása. Ezen a héten ritka fényes vendégsereg lepte el azt a kis darab földet, hol három ország összeszögellésénél a Duna elhagyja Magyarországot. A Vaskapu félelmetes sziklái közt zúgva, durcásan hömpölyögtek a habok évszázadokon, évezredeken át, veszedelmes gátat emelvén a közlekedés ellen. Ezeket az ősi gátakat légberöpítette a modern ember dinamitja s a rakoncátlan folyó árját szabályos mederbe szorította a mérnöki tudás és energia. Évekig dolgozott Magyarország e művön, most pedig meghívta a világot, hogy tanujává váljék s a nagy munka befejeztessék. A magyar király, a román és szerb uralkodók, minden országok nagykövetei, a miniszterek és dignitások egész sokadalma gyült össze a Vaskapunál ez ünnepi aktusra. A fejedelmeket vivő hajó lassu méltósággal úszott le az új csatorna felé s ott a keresztbe kifeszített virágos füzért kettészakította hegyes orrával. Ezzel szimbolizálták az utolsó akadály legyőzését. E percben a három szomszédos országnak fejedelmei ágyúdörgés, a katonák tisztelgése és az ezrekre menő népség örömriadalma közt ürítették ki a béke és kultúra serlegeit. És a fejedelmi fénynyel megnyitott Vaskapu most már szabadon áll ott, elrobbantott hegyek, lesúrolt szirtek helyén, helyet nyitva a Keletre törekvő magyar kultúrának.

—

A király és a székek. A király dolgozószobájában csakis egy szék van, az íróasztal előtt. Ő felsége ezen ülve dolgozik, végezve azt a sok munkát, a mely nap mint nap megújul, hogy ne érjen véget. Ha azonban a minisztereknek hosszabb előterjeszteni valójuk van, akkor egy másik szék is előkerül, a mely az íróasztal mellé jut, a miniszter részére. Rendszerint egy minisztert fogad a király s így az íróasztal mellé csakis egy szék kerül. Mikor azonban a költségvetést terjesztik ő felsége elé, akkor egy miniszter helyett kettőt fogad. A pénzügyminisztert, a ki az ügyet előadja s a kormányelnököt, a kire ilyenkor szükség van. Igen természetes, hogy ily körülmények között a székek száma megszaporodik s az íróasztal mellé már kettőt helyeznek el. Mikor nemrégiben a magyar költségvetést terjesztették a király elé, szintén két szék várta a minisztereket. Az egyik közvetlen az íróasztal mellett állt, a másik pedig valamivel odább. Bánffy, a ki már megszokta, hogy az íróasztalhoz közelebb eső székre telepedjék le, most is azt akarta elfoglalni, de hát a király megszólalt s azt mondta, hogy ezúttal Lukács, a szakminiszter üljön oda, mint a ki az előterjesztést megteszi. Nos, azután előadták az előadni valókat s távoztak. Az ajtóból azonban az egyik visszanézett s azt látta, hogy a király a miniszterek székeit a saját kezeivel emelte föl s a szoba másik részébe vitte, hogy a megszokott rend helyreálljon s hogy az a két szék a terem megszokott képét ne változtassa meg.

Szilágyi Dezső pechje. Az orsovai ünnepségek alkalmával Szilágyi Dezső, a képviselőház elnöke is hivatalos volt a királyi asztalhoz, a melynél azonban nem jelent meg, a mi némi feltünést keltett már azért is, mert csak az utolsó percekben mentette ki magát. Többen azt hitték, hogy hirtelen rosszul lett, úgy, hogy ez a hír el is terjedt. Pedig hát az elmaradás oka egészen más volt. A többi meghívott már jó eleve úgy öltözködött, hogy a király asztalánál megjelenhessék, ellentétben Szilágyi Dezsővel, a ki nem szereti a kényelmetlenséget s a ki úgy okoskodott, hogy ráér ő átöltözködni az utolsó órában is. Mikor azután ez a végső terminus elérkezett, kocsiba ült, a lakására hajtatott s az öltözködéshez akart fogni. A szándék azonban nem sikerült, mert a nagy zűrzavarban a málháját máshova vitték s akármint kutattak is utána, nem került meg. Így történt azután, hogy Szilágyi Dezső csakis az utolsó percekben mentette ki magát s hogy a jó ebédtől — a minek ő sohsem volt ellensége — végleg elesett.

—

GAZDASÁGI ÉLET.

Az osztrák-magyar államvasút uradalmai. Az osztrák-magyar államvasút tulajdonát képező délvidéki bányaművek államosítása iránt ujból megindultak az alkudozások. *Darányi* Ignác földmívelési miniszter e célból találkozott *Tauszig* lovaggal a hét folyamán Resicán.

A pénzpiac helyzete. *Budapesten* a megnagyobbodott kereslet következtében a kamatláb általában $^1/_8\%$-kal megdrágult. *Bécsben* a pénz szintén valamivel drágább lett. A bank-kamatlábon alul csak legelsőrendü bankelfogadványokat lehet elhelyezni. *Párisban* a viszonyok változatlanok. Az aranykiözönlés egyre tart. *Londonban* az aranyelvonások következtében a pénz megdrágult. 2—3 hónapos váltó után 2%-ot, hat hónapos váltók után pedig $2^1/_8\%$-ot fizetnek.

Ásványvizeink forgalma. Az utóbbi évek során az ásványvizek forgalma a következőleg alakult:

	behozatal méterm.	érték ezer frt	kivitel méterm.	érték ezer frt
1891	49·521	293	131·912	1.583
1892	60·718	729	146·992	1.470
1893	58·382	650	143·506	1.613
1894	52·341	581	137 491	1.581
1895	53·866	598	151·002	2.786

Ebből a kimutatásból világosan láthatjuk, hogy ásványvizeink kitünő minősége mellett sem tudjuk kiszorítani a külföldi vizeket. Nálunk főleg az a baj, hogy ásványvizeink még mindig nagyon drágán kerülnek forgalomba és ennek következtében a belföldi fogyasztás is szűk körre szorítkozik.

Új szénbánya. Említettük már, hogy a főváros közelében hatalmas szénrétegre bukkantak. A bányászok, kohászok és geológusok kongresszusának *bányászati és geológiai* szakosztályülésén *Herz* Zsigmond, a Magyar Általános Kőszénbánya r.-t. vezérigazgatója, az új széntelepről nagyon érdekes előadást tartott, melyet számos szakférfiun kívül *Wekerle* Sándor is végighallgatott. *Herz* Zsigmond, a *Vérteshegység, Felső-Galla* és *Bánhida* széntelepeinek leírása után, megismertette azokat a kitünő eredményü fúrásokat, melyeket társulata itt eszközöltetett. Kiterjeszkedett azonkívül a vidék földtani és földrajzi viszonyaira, valamint ama szénkészlet kiszámítására, melynek eredményeül négyzetkilométerenkint 100 millió mm. szenet hoz ki. Miután e terület körülbelül 20 négyzetkilométer, a tartalmazott szén 2000 millió métermázsára tehető. Az előadás után Telegdy Roth miniszteri főgeológus és a kerületi bányakapitány örömmel üdvözölték a nemzetgazdasági szempontból nagyfontosságu eredményt és maguk is bizonyították az előadás alaposságát.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI.

Az Uj Idők.

Az új évnegyednek ez a második száma. És a téli — az olvasás igazi — évadjának kezdő száma egyszersmind.

A szíves olvasó már tapasztalásból tudja, hogy az *Uj Idők* ebben az időszakban a legerősebb és bár sulyt helyezünk arra, hogy mindig érdekes és változatos legyen: a becses olvasmányok és szép képek egész tömege torlódik össze éppen a szezonra. Így van ez most is; régebben jelzett és frissen kapott eredeti munkák várják a közlés sorát. Annak rendjében valamennyire rá kerül a sor és az *Uj Idők* nemcsak igéreteit váltja be minden irányban, de tudja annak a módját is, hogy meglepetést szerezzen olvasóinak. Éppen ezért szíves figyelmük és érdeklődésük mellett — türelmüket is kérjük, ha egyszeregyszer — bizonyára kivételes esetben — olyan akadályokba ütközünk, a melyeket elhárítani némi időbe kerül.

A következő évnegyed programja: sok élvezetes olvasmány, mennél több szép, önálló kép és illusztráció. A szépirodalmi tartalom nagyobb részét, mind rendesen, most is maga a szerkesztő: *Herczeg* Ferenc és kétfőmunkatársa: *Mikszáth* Kálmán és *Bródy* Sándor szolgáltatják. Velük buzgólkodnak a rendes belső dolgozótársak: *Lyka* Károly, *Pósa* Lajos, *Sebők* Zsigmond, *Tutsek* Anna és *Tábori* Róbert, a kinek az *Uj Idők*-ben most folyó regényére külön is felhívjuk az olvasók érdeklődését. *A negyvenéves férfiu* cimü regény egy jó irónak különösen szerencsés munkája: ötletes is, mély is. — Egyébként a mi az *Uj Idők* iró- és művész-munkatársait illeti, marad minden a régiben. A mi becses a magyar irodalom és művészet friss termésében, azt mi megszerezzük és közreadjuk a jövendő időszakban, úgy mint az elmultakban. Tegyenek mellettünk tanuságot az *Uj Idők* eddigi kötetei.

*

Az *Uj Idők* következő száma még minden előfizetőnek jár, de azért kérjük a most lejáró előfizetések lehetőleg gyors megujítását.

Az előfizetési ár változatlan. Félévre négy forint, negyedévre két forint.

Az Uj Idők kiadóhivatala,
Andrássy-út 10.

K. Z. Budapest. Sajnálatunkra, ezúttal nem vált be a cikke.

K. J. Kőrösbánya. Nagyon köszönjük szives f[illegible]yelmét. A két amatőrfelvétel csak[illegible]gyan dicséri mesterét és tárgyuk is [illegible]gyon érdekes. Azonban teknikai oko[illegible]ál fogva mégsem közölhetjük, mert [illegible]gen bajos volna a reprodukció. Így is besoroztuk a szerkesztőség műgyűjteményébe.

G. L. Pécel. Mint magántanuló is elvégezheti az összes polgáriskolai osztályokat. Minden osztály tananyagából vizsgáznia kell. E célból iratkozzék be mint magántanuló valamely polgári iskolába. Különben bővebb részletekről szivesen ad felvilágosítást minden polgáriskola igazgatósága.

B. Marianna. Annak az ünnepnek alkalmából, melyet a beküldött jelentés elárult nekünk, mi is örömmel fűzünk egy szép kis virágot a sok bokréta közé, melyeket ez a hét hozott a házba. Legőszintébb gratulációnkat küldjük szíves jó olvasónknak.

R. Liza. 1. Az első névnapra szóló ajándék? Óh, azt legjobban az édes mama szíve tudja kiválogatni a sok közül. 2. Olyan speciális folyóirat nincs. Ellenben ily kérdésekkel az ismert budapesti német napilapok elég gyakran foglalkoznak.

Ön—maga—kegyed. Napjainkban már oly általánossá vált a *maga* megszólítás, hogy annak kiküszöbölése teljes lehetetlenség. A kor fesztelen társalgási modora hozza ezt magával, mely a legelőkelőbb szalonokban is széltében dívik, hol semmi feltünést nem kelt, ha a fiatal ember bemutatás után rögtön per *maga* szólítja meg a hölgyeket.

A *kegyed* és *ön* mindenesetre tiszteletteljesebb megszólítás, de manapság már annyira elhanyagolták, hogy csakis idegenajku emberek használják.

E divatnak kénytelenek vagyunk meghódolni mind, kik a világban élünk, mert különben nagyon elmaradottaknak itélnek.

Részemről a *maga* megszólítás ellen semmi kifogásom sincs, ha e mellett a nőt megillető, föltétlen mély tisztelet hangján beszél az illető egyén, csakhogy sajnos, a kor általános felfogása az, hogy: mentől gorombább, annál finomabb! *J—sz Hedvig.*

Jóska (keresztnév). A mi engem illet, mind a hármat kultiválom. Az igaz, hogy nem minden megkülömböztetés nélkül. A ma bemutatott fiatal embert például sohasem szólítom a keresztnevén; a kuzinomnak meg nem adom meg az ön titulust. Röviden; szerény véleményem: mind a három formát használhatjuk a — helyén? Ha egy idegen úrral beszél az ember, önkénytelenül is a hideg, tartózkodó *ön* megszólítást használja; míg, ha egy régi, jó ismerőssel vitatkozik, akarva sem tudja másképp szólítani, mint *maga*.

Ilonka.

—

Tartalom:

Szöveg: *Kastély a föld alatt,* irta Gárdonyi Géza. — *A Montblanc tövénél,* irta Szabolcska Mihály. *A negyvenéves férfiu,* irta Tábori Róbert. — *A sárkány,* irta Bodrogi Lajos. — *Don Juan búcsuja,* irta Bródy Sándor. — *A nyereség,* irta Gyalui Farkas. — *Bohém-esték,* irta Kőris. — *A képviselőház feloszlatása,* irta K—e. — *Egy képről,* irta B. S. — *Rovatok:* Képeink. Irodalom. Művészet. Mindenféle. Gazdasági élet. A szerkesztő üzenete.

Képek: *Hollósy Simon mester.* — *Bukarest* (3 képpel). — *Szerződés nélkül.* — *A Vaskapu megnyitása* (3 képpel). — *Szinaja.* — *A kolozsvári Mátyás-szobor.* — *Fadrusz Pál.* — *Carmen Sylva, a román királyné.*

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

Linck Lajos

296, 298-99.
a kolozsvári Matrix-holon
(arcképpel és képpel)

A képviselőház feloszlatása.

A képviselőház fölött megkondították a lélekharangot. Vége. A méltóságos Házban kezdették temetni, ott jelentette ki szerdán a miniszterelnök, hogy a képviselőházat föloszlatja, vagy a mi itt forma, hogy a Ház föloszlatását fogja ő felségének ajánlani. A főrendiház, melynek székeit nem érinti az új választás vihara, néma mozgással vette tudomásul az eseményt és válaszul védő bíbor-köpönyege alá vette az izgató, korteskedő papságot. Leszavazta a kormányt, a kúriai bíráskodás dolgában.

A képviselőház, mely másnap, csütörtökön foglalkozott a temetéssel, már nem fogadta a hírt ily előkelő nyugalommal. Itt vihar tombolt, hadi lárma, fegyvercsörgés hangzott, ütötték, vágták a kormányt karddal, buzogánynyal, bunkós bottal, de — nem szavazták le. Elvégre pedig kérdés, melyik vágás fáj jobban a kormánynak, az, a melyet olyan csöndben a főrendiházban kapott, vagy melyet oly zajjal a képviselőházban?

Tehát a képviselőház csütörtöki ülésén jelentette be a miniszterelnök úr azt, hogy a Házat föl fogja oszlatni. A halálra itélt képviselőház délben gyűlt össze s a szép őszi reggelen, mikor a szemhatár amúgy is tele van távozó vándormadárral, ő is búcsuzkodott. Elbúcsuzott a folyosótól, a zöld padoktól, az eleven virággal tele karzattól (mert az tele volt) és a le nem tárgyalt költségvetéstől, melyet utódjára, a novemberben megválasztandó utódra hagy örökségül. Akárhányan örök búcsut vesznek a Háztól, mások még görcsösen kapaszkodnak a megszokott padhoz, de a hullámok el fogják sodorni onnan őket, ismét mások — bár ilyen a legkevesebb — az irományaikat sem veszik ki a fiókból, oly biztosnak érzik magukat a kerületben. A folyósónak, a karzatnak pedig minden zugában gyanus alakok leselkednek: a mandátumok orvvadászai.

A nevezetes ülés azzal kezdődött, hogy a Ház, ez az öreg hiu gavallér, a halálos ágyán elkezdett panaszkodni, hogy a feloszlatását nem vele tudatták először, hanem a főrendiházzal. Ez az alkotmányos illedelembe ütközik s *Horánszky* Nándor meginterpellálta miatta a minisztert. *Bánffy* báró mosakodott, elismerte, hogy az ő eljárása nem volt egészen korrekt, de hát a véletlen rákényszerítette, hogy a piros padok közt pattantsa ki a titkot. Egyébiránt van szerencséje kellő tisztelettel a képviselőháznak bejelenteni, hogy őt kivégezni szándékozik.

Ez némileg megnyugtatta a haldoklót, de annál viharosabban támadtak a kormányra azért, mert a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslatot leszavaztatni engedte a főrendiházban. A képviselőház ugyanis összefüggést látott a föloszlatás bejelentése és a kúriai bíráskodás leszavazása közt s az utóbbit a kormány makinációjának tulajdonította.

— Önök komédiát űztek! kiáltotta *Horánszky*.

— Nem a zsiványok, betyárok, hanem a választási elnökök ellen kell ezentúl fegyver — mennydörögte *Ugron* Gábor.

— Önök fegyvert adtak a néppárt kezébe ezzel a leszavazással — suttogta az ő törékeny hangján Helfy.

Mikor az öreg képviselőház még egyszer kedvére kitombolta magát ebben a kérdésben, áttért egy másik kérdésre, melyben aztán el is hamvadt az *utolsó érdemleges ülés élete*: ez a Vaskapu-megnyitó nemzeti sérelmeinek ügye volt. K—E.

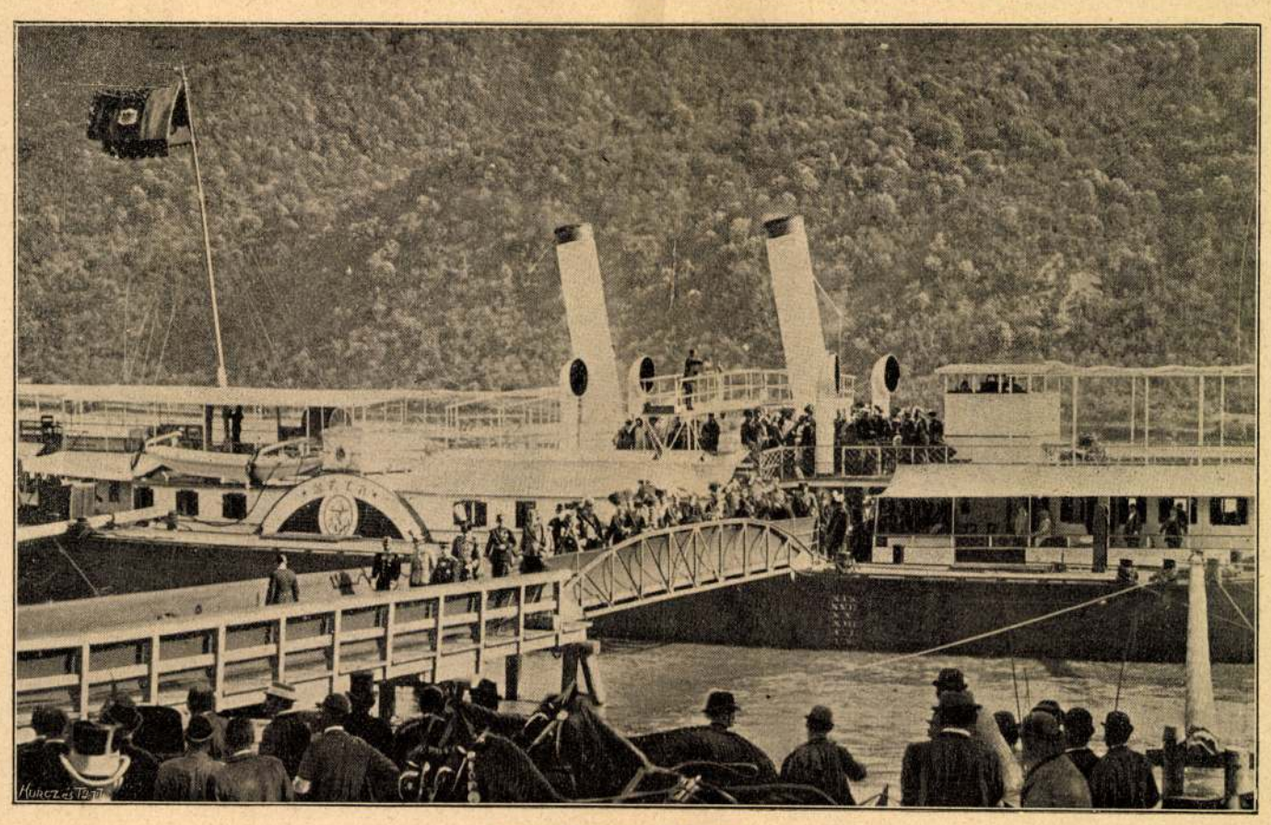

Orsovai képek: A hajóhídon. *Erdélyi* udv. fényképész fölvétele.

A kolozsvári Mátyás-szobor. Fadrusz János műve.

Egy képről.

A szerkesztő egy levelet adott át nekem a minapában. Olyan tekintettel adta át, a melyet a novellairók »néma szemrehányás«-nak neveznek. A levelet egy olvasónk írta a Gyurkovics-lányok képének tárgyában. »Hogy leszünk a híres képpel? Helyet csináltam neki a szalonomban. Még egy kissé várok és ha még mindig nem kapom meg, hogy a díszhely üresen ne maradjon, bekereteltetem az önök nyomtatott igéretét és felfüggesztem, mint érdekes illusztrációt!«

Nincs könnyebb, mint levelet meg nem kapni vagy elveszteni. Megtehetném ezt a szigorú olvasó írásával is, de végre is a néma szemrehányás engem illető részével le kell számolnom.

Szívesen elismerem, hogy a még mindig el nem készült kép dolgában én vagyok a főbűnös. Én vagyok az, a ki a mikor megpillantottam a *Linek* Gyurkovics leányait, e pompás pasztelt, így szóltam: ezt meg kell csináltatni sok ezer példányban és adni egyet-egyet az *Új Idők* minden olvasójának. A szerkesztő — természetesen — helyeselte ezt, a kiadók pedig nyomban ráállottak, hogy ezzel az emlékkel hálálják meg a közönség kedves ragaszkodását. Én tehát voltaképpen egy jó és figyelmes ember vagyok, a miért kérem is a dicséretet. Azonban én vagyok egyszersmind az Új Idők képszakértője, de már e tulajdonságomért — a mint mindjárt ki fog világlani — jó, ha elégséges kalkulust kapok.

Megírni a kép-igéretet és bepakoltatni az első Gyurkovics-pasztelt és kiküldetni külföldre a reprodukáló intézetbe: egy napnak műve volt. De visszakapni a képet ezzel a megjegyzéssel: »Cet image est impossibile — ezt a képet pedig megcsinálni nem lehet!« ez egy másik nap története. Szidtam a műérzék nélkül való franciákat s miközben a lapnál az első néma szemrehányást megpillantani volt szerencsém, német műintézettel próbálkoztunk. Az vállalta a dolgot, de elrontotta. Az első színvázlat, a mit beküldött, akárhogy néztük, láttuk, hogy est impossibile. Végre is megegyeztünk az ifjú Linek mesterrel, hogy a Gyurkovics-lányok gyönyörűek, de annyira egyéniek, hogy másolatokat nem lehet róluk venni.

Az idő pedig ezenközben múlt. Tavasz lett éppúgy, mint máskor. Egy pillanatnyi kétségbeesés után elhatároztuk, hogy addig is, a míg a sokszorosítás teknikáját reformálom: Linek Lajos fessen új Gyurkovics-képet, olyant, a mely alkalmas legyen a reprodukálásra. A festő sietve fogott hozzá a megbizatás teljesítéséhez. Szíves olvasóm, vajh tudod-e, mi az, a mikor a festő sürgős, égető, fontos megrendelésen dolgozik? Legelőször is — nem tud dolgozni. A kötelességérzet, mint a görcs, összehúzza egynémelyikének a kezét. Egész nap azzal foglalkozik, hogy megfogja az ecsetet, de nem tudja. Mit tegyen, ha nem tudja? Halálbüntetéssel lehet fenyegetni, egy zsák aranynyal lehet csalogatni — mindhiába. Csak is akkor, a mikor már a legutolsó határidő is elmúlt, a mikor a kötelességérzet kiált belőle végképp és tökéletesen, a midőn konstatálja, hogy bajt csinált, már megvan, hiába —: munkába fogni akkor tud csupán.

Ez a Linek Lajos története is; a ki — piktor — jobb nála, az vessen rá követ! És a kinek volt ügye sokszorosítókkal és művészekkel, ha szíve van, ám legyen hozzánk szigoru! De ha a közönség egy kis része mégis az — az érthető és természetes. A műtárgyat nekik megigérték — miért igérték? Ők nem kérték, nem gondoltak rá, hiszen nem kompetált nekik? Nagyon

Linek Lajos

Szegedi ár viz. fenti rajza alapján fába metszette Morelli G.

Repr Vas. Ujs 1879. 12. szám

Lipnek Lajos

festő (1859-1941). Sikeres hírlap illusztrációkat és pasztellportréhat alkotott. 1910-től haláláig az Egyesült Államokban élt.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

338 l.

Lipek Lajos

feste" Kossuth Lajos halálakor Torinoban tartózkodott.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

136 l

Linek Lajos

A magyar karikaturaművészet a kapitalizmus szülötte, képviselői Jankó János, Vadász Miklós, Kóber Leon, Linek Lajos.

Galambos Ferenc: Major Henrik
Látóhatár 1970/5-6 561.old.

Linek Lajos

A Fóti dal 5o éves jubileumára dijtalanul megfestette Vörösmarty képét a község számára, a fiatal müvész, aki maga is fóti lakos. A mü leleplezése az 1842. okt. 5.-i keltének évfordulóján lesz, -közli a lap "Irodalom" c. rovatában.

A HÉT, Bp. 1892. okt. 16.
III. évf. 42. sz. 674. lap.

Linek Lajos

— m.: "Linek kiállitás a Nemzeti Szalonban" cimmel a Müvészet c. rovatban elismeréssel méltatja a kiállitást: az aktiv karikaturisták közül, Linek az egyetlen, aki elsősorban müvész és csak másodsorban publicista és igy finom kis müvészi élmény volna az ő kiállitása, ha a Gyurkovics-lányos óta közismert édes leányfejekből nem alkalmatlankodnék itten vagy két tucat."
Ennek ellenére, aki valóban müvészi akar látni az ezen a kiállitáson fölös számban talál, - fejezi be a kritika.
A HÉT, Bp. 1907. szept. 22. XVIII. évf.
38. sz. 639. lap.

Linek

Több müvésztársával együtt a Magyar Hirlap Karácsonyi Albumát illusztrálta, -közli a lap.

A HÉT, Bp. 1897. dec. 12. VIII. évf. 5o. sz. 8o3. lap után következő lapokon.

Linek Lajos

Bér Dezső, Kóber Leó, Józsa Károly, Vészi Margit, Feiks Jenő, Mühlbeck Károly művészek nagyszerü munkáit elismeréssel méltatja Rm.: Karikaturák" c. kritikájában, s hozzáteszi, hogy őket már nem kell fölfedezni, önmagukért beszélnek rajzaik, a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban rendezett, nemzetközi karikatura kiállitáson.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 24.
XXI. évf. 17. sz. 278. lap.

LINEK LAJOS festő és grafikus (1859–1941)

Főleg élclapok illusztrátora volt. 1910-ben az USÁ-ba költözött.

Magyar könyvmüvészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és a Petőfi Irod.Muz.közös kiadványa.Bp.1975.

Gran Dániel: Helios és Selen
küzdelme 189 (615), 2131 (289). — Men
zetvázlat 189 (615), 2132 (289).

Linek Lajos

Művészet 1904. 140
– 1907. 339, 352
– 1908. 143
– 1909 - 68

Magyar Művészet
1926. 126

Linek Lajos?

Lyka Károly:
A rajzolt humoristája
Budapesti Napló
1899. márc. 9.

Utána nézni!

108. LINEK LAJOS: Női fej (pasztell). Ára 80 frt.

Nemzeti Szalon
1900-téli kiáll.

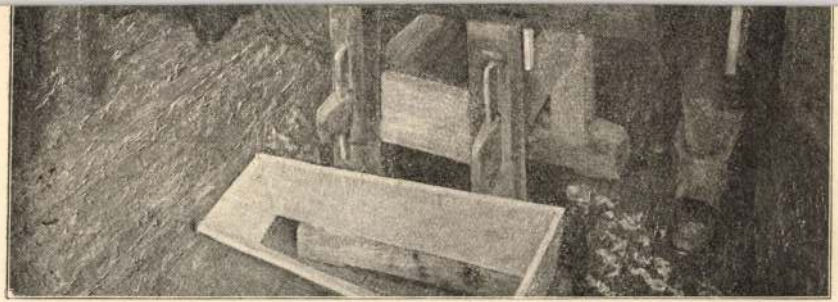

Gellért Géza: *Szomoru munka.*

lsbadi czipőraktár. A legkitünőbb Karlsbadi czipők egyetlen budapesti raktára
ÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utcza 8. sz. Korcsolya, báli és szalon-
k urak, nők és gyermekek részére.

Kiss József.

Linek Lajos

1894. márc. 21.

engedélyt kapott, hogy Kossuth-ot halottas ágyán lefesse, de semennyire sem jutott az e célra kapott fél óra alatt.

Réti István:
Fiatalkori emlékek.
Emlékkönyv Lyka Károly hetvenötödik születésnapjára.
Bp. 1944. 35. l.

Kelyi 22. l. — Körösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 238. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 767—768. l. — Maszlaghy II., 333. szám. — Kreuzberg, P. J.: Ittenbach. Gladbach, 1911., képe a 47. táblán. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich PA, 249. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l. — Lepold—Lippay 56. l.

JACHIMOWITZ, THEODOR (osztrák festő, 1800—1889)

Templom belseje

Vászon, olaj, 56×48 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből 1854-ből.
Ipolyi Biharvármegye, 302. szám.

JANNECK, FRANZ CHRISTOPH (osztrák festő, 1703—1761)

Szent József és Szűz Mária eljegyzése

Angyali üdvözlet

Bemutatás a templomban

Magdolna lábmosása

Krisztus Szent Péternek adja a kulcsokat

Linek Lajos

XXV. aukció
A Gyűjtő 1915. 212. l.

108. LINEK LAJOS: Szomaházy, gouache 40

XXVI. aukció
u. o. 1916. 28. l.
2. ar

Albert ág. ev

32

Linek Lajos

cvat
z
Lyka Károly: Linek
a Szalonban. Uj-Idők
1907. II. 303. l.

MAGYAR KIR. POSTA
20

Lunch

Ivod

Lyka Károly. Lunch a szalonban. Uj Idők

1907. 39 sz

Linek Lajos
rajzoló

Fővárosi Lapok 1896. május 8., 7. sz.
(Ujdonságok a kiállítás számára.)

Kalmár

Linek Lajos

Thieme Becker

XXIII. 251-l.

(Lyka)

FIAM ANDR...
cukorka és könyvárus
— TÓTKOMLÓS —

Lück

Illustračních a Vas

Výsyba 1892.

Linek Lajos

l.

Könyves Kálmán

34. kiáll. 1910.

HOFFMANN KERETEK
IV., GERLÓCZY-UTCA 5.
IV., KAROLY KIRÁLY-ÚT 28.

NE VÁLTSON NAPIJEGYET

A MŰCSARNOKBA !

A 80 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ ORSZÁGOS
MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
SZIVESEN LÁTJA TAGJAI SORÁBAN

Linek Lajos

Ofélia c. Eczé

repr.

Uj Idők

1900. VII. évf.

8. sz.

LINEK *Lajos*, festő és grafikus, • Gyönk 1859 nov. 17. A bpesti mintarajziskolában tanult, s ugyanitt illusztrációival, pasztell női arcképeivel és karikatúráival tűnt fel. 1908. Budapesten a Nemzeti Szalónban, 1908. Aradon, Nagyváradon és Temesváron rendezett műveiből gyüjt. kiállítást. 1909. Amerikába költözött, s ott festette egyebek közt Harmon Judson, Ohio állam kormányzójának arcképét (1911).

Baranya vármegye lovas sírjai

IV. 128.

Linek Lajos

1.

Revai XX. 569. l.

Budapest székesfőv

meghivó szám

193..... 13

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A Müemlékek Országo

.....

.....

Hivatalból
Közszolgálati ügyben

DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Linek Lajos

illustrációi a Vas.
Ujs. 1907. évi karácsonyi
albumában.

TELEFON: 185-858
IX. HÖGYES ENDRE UTCA 10
BUDAPEST

BUDAPEST,.....
IX. HŐGYES ENDRE UTCA 10
TELEFON: 182-595

Ferenczy Karol

ista Ferenczy Valér

Budapest c. n.

II. 2. pole cloł

Linek Lajos

Rákosi Viktor: Polgárháboru c. regényét ~~[illegible]~~, mely 1897 benjelent meg 14 rajzával illusztrálta.

Vas. Ujs. 1897. 870 l.

Linek Lajos

1908.

Linek. (Jeltelen cikk.) Aradi Közlöny febr. 16.

(Nemzet 1908. 143. l.)

Buda-Pest.

Az előtérben a Vérmező
pedig Pestet szemlélhetjük és
a mecsetek válnak ki. Felirat

OFEN V.

Rm., részlet, mér. a vk

Linck Lajos

Irod

Vas. Tijs. 1897. 186 l.
(A kóprönüvészek
jelmezünnepélye.)

43

Szt. Adalbert székesegyház

(Bazilika) 53–, 77

– alapr. 29
– homlokzat 90
– tornyok 38
– apszis 44
– boltozat 35
– pillérek 49
– Porta Speciosa 35, 54–, 75, 90, 92, 96, 98, 109, 115, 119 137, 153, 154, 178, 56, XIX,1
– márvány intarziái 179–180, CXCII.2–5
– intarziás timpanon 180 CXCII.1
– kapnoroszlán 178–179, CLXXXIX

185. sepr.

VISK (Mármaros)

Ref. templom

Képe VI 1866, 101 l.

Linek Lajos

vrod

Tábori Kornél: Magyar humor, Pesti Napló 1913 márc. 23. (képpel)

U. 540, 545

Lüek

Karrikatúrái Ernst
Lajos gyűjtben.

Ernst

Linek Lajos

cikk

A Nap. 1910.
aug. 9. (Linek. El
Amerikába.)

U. 392

Ősleny csontok VII. 150.

Linck Lajós

1910. szept. 8-án érkezett Newyorkba s állandóan Clevelandban telepedik le, miután az ottani Szabadság c. lapnak sikerült öt rajzoló művészére szerződtetni.

Pesti Hírlap

1910. szept. 21.

(Linck Lajos Amerikában.)

U. 388

Károly, III-ik, magyar király arczk.

III. 112.

Liner Lajos

U. 819

Lirich Lajos

U. 126.

Budapesten: Lu

868. sz.

1916.

Elismer

Alólértak ezennel elism
vallás- és közoktatásügyi m
augusztus hó 23-án 106618
honvéd Ludovika Akadémia
művészeti Múzeum állami
kitüntetett grafikai lapot a

Szám			Közele
sor	szaklelt.	leltn.	
1	116/916	19594	Barta Er
			Czeruzar

Linek Lajos

Csigabugás és Veszkany. Fesztig Árpád fesztenyei után rajzolta.
Országos Világ 1884. 634 és 635 l

Az idei bor. Linek eredeti rajza.
Országos Világ 1884. 815.

Felemlithető. Tellemző a mucsz fejlődésére.

Maskor is rajzolt, de mind nem érdemes felemlitenni kiilön a rajzolat. (sót a lap rajzolójai rak is nevezi)

Linck Lajos

U. 388, 392

nervény

jük, hogy a magyar kir. Opera-
z. Magy. Szépművészeti Muzeum
lábbi táblázatban felsorolt festmé-

y megjelölése	Értéke	
	fr.	f.
: Salamis.		
tei 68 : 150·5 cm	1400	
Reggel a tó partján.		

Linek Lajos

Lind
2

Nemzeti Szalon Almanach

125.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191..

.....

tanu.

.....

tanu.

Lunch Lazos

Mnotter Vas Up

1897 iof.

Zinek Lajos

Cáisd

Vas. Ny

1907. 757l

Linek Lajos

Műcsarnok
1907-8. téli kiáll. 518-521

nà.

jobbra fordul~~va~~és fölfelé tekint. Jobb kezét
t ég-gömb-vázlaton nyugtatja. ~~A allego-~~
haja hullámos, fátyolja vállaira omlik,
~~ak~~ alja térdeire ~~át vaú~~ vetve.

240 : 163 (41) cm.

yozár déli falán lévő fresco eredeti car-

liki előterjesztése 1898. XII. 31-én kelt
án vétetett (384/98) a vételár elszámol-
(78/99), az elszámolást 1900. II. 4-én a
(111/900).

ason 1900. XI. 5-én (550/900)

c/900.

Linek Lajos

U. 1844

Linek Lajos

Clevelandban él s a Szabadság c. magyar lapnál dolgozik.

Budapesti Hirlap

1912. szept. 8.

(Magyar Zinek Amerikában.)

U. 484/a.

Linek Lajos

A fővárosi életképe

regé.

Vas. Ujs 1904. 14. szám

Linck Lajos

A király Budapesten.
Halmos polgármester
üdvözli a király c.
rajza, repr.

Vas. Ujs. 1904. 327 l.

Rossz karikatura!

(Budapest, folyt., IX)

- ~~pécsi vésett lap 180~~
- pécsi kályhacsempék 209
- somogyvári párkány 161
- székesfehérvári sírban talált ékszerek 239, CCXXIX-9-10
- szentmiklósi bronz kereszt lábazata 202, CCXXVII
- tápiószentmártoni aranyszarvas 13
- ujszászi arany corpus 200, CCXXXI.6
- újudvari timpanon 192, CCXIV
- üzdi lelet, bronz holló 195
- veszprémi körmeneti kereszt 200, CCXXX.1.
- závodi avar mell kereszt 200

Linek Lajos

Szélely Bertalan tanítványa volt.

Szélely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Makray László) Bp. 1962. Képzőművész. Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – 201. l.

Linek Lajos festőművész

Népszava XXXV.évf.1907 szept.13
218 sz. 7 lap.

Linek Lajos kiállitása a
Nemzeti Szalonban.

Nemzeti Szalon.

Népszava XXXV.évf.1907 szept.13.
218 sz. 7 lap.

Linek Lajos kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Linek Lajos, festő

Művészet, III, 1904.140-141.

Művészeti irodalom.

Linek Lajos festö.

Művészet.1907.339.l. 352.l.

Linek Lajos festőművész.

Népszava XXXV.évf.1907 szept.15.
218 sz. 7 lap.

Linek tárlat a Nemzeti Szalon
ban.

Kiállitások.

Népszava XXXV.évf.1907 szept.13.
218 sz. 7 lap.

Linek Lajos kiállitása
a Nemzeti Szalonban.

MDK

Linek Lajos

A 20. sz. eleje a magy.karikatura tükrében. Pesti Hirlap 1932. évi Nagy naptára. 305-11. o. képekkel.

MDK

Linek Lajos

Udvarlás, vf.

Tanulmányfej, paszt.

Társalgó hölgyek, vf.

Arv.Közl. 1929. jun. 4.sz.rk. 24 l.

MDK

Linek

Farkas I.: A halhatatlan törzsvendég. Lechner Ödön és müvész asztaltársasága. Pesti Hirlap 1936.máj.21. 11.l.

tani. A Pénzügyminisztériu
geket az OMF hitelének ter
OMF erről értesitette és k
sát illetve a német, a rom
sét.

Golya elvtárs a román utra
zát, az NDK-ba Kassakürti-
nyi Attilát és Marosi Lász
tek. Kérem, hogy nevezette
litását folyamatba tenni s
lem a felsoroltakra vonatk

Budapest, 1964. szeptember

MDK

Linek

grafikus

karikaturákat rajzolt

– lírság és könyv-illusztrálás Magyar-
országon

Grafikai Szemle 1909 évf Sz 105 l

Kiállitások.

Népszava XXXV.évf.1907 szept.15.
220 sz. 7 lap.

Linek tárlat a Nemzeti Szalonban.

Kiállítás.

Linek kiállitása a N.Szalonban.

Művészet.1907.339.l.

Nemzeti Szalon.

15.

Népszava XXXV.évf.1907 szept.15.
218 sz. 7 lap.
220

Linek tárlat a Nemzeti Szalon ban.

MDK

Linek

Zilahi Dezső /Sattler után/

Czakóexlibr. 53.L

M.D.K.

Linek

Vajda László: "Mozdulás" c. novellájához készitett illusztrációt.

Szinház és Élet, Bp. 1905. nov. 5. III.évf. 30. sz. 367. lap

M.D.K.

Linek

A Szinház c. folyóirat cimlapját tervezte.

Szinház, Bp. 1903. nov. 15. I. évf. 1. sz.

MDK

Szödy Silárd, ip. müv. Linek Adolf ékszerész

Botfejek. 18. kép.

Magyar Iparművészet. 1903. 18. l.

MDK

Linek Lajos
grafikus

plakátjairól.

Balint Aladár. A Magyar Plakátmuvészetről.

Grafikai Szemle 1914 évf 6 z. 136 l

MDK

Linek Lajos
grafikus

ex-libriset a kiállításon.

– Ex-libris kiállítás az Iparművészeti
Múzeumban
Grafikai Szemle 1903 okt. 5-7 sz.

MDK

Limek Lajos

Szemere Miklós, rajz

Rakovszky István, rajz

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

MDK

Linek Lajos

Szemere Miklós, rajz

Rakovszky István, rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

MDK

Linek Lajos

Viktoria királynő, rajz

Formula, rajz

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

Linek Lajos.

A Nmezeti Szalon 1907-ben kiállitást rendez

müveiből.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Linek Lajos

Viktoria királynő, rajz

Formula, rajz

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 53.l.

MDK

Linek Lajos, festőm.-graf.

kiváló karikaturista is Clevelandben él.
Több amerikai magyar templom freskóit ő készítette.

? : Amerikai magyar művészek sikere.
Képzőművészet. 1934. 77.sz. 2o2.l.

MDK

Linek Lajos

Műcsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

mdk

Lirek Lajos

Festménye a Gyurkovics lányokról, s mint magy. mümelléklet az „Idők" Herczeg Ferenc lapja adja előfizetőinek.

Hirek – A lires kisásszonyok

Pestmegyei Hirlap 1897. 5 sz jan 30 7. l

MDK

Linek Lajos

Egyedül, szinezett krétarajz

Magyar Studio II. auk. 53.l.

mdk

Linek Lajos

Musztrálta Rákosi Viktor „Polgárlábori"
c. regényét a vasárnapi lyszág febr 28. 7-ben

Hírek – A vasárnapi lyszág
Pestmegyei Hírlap 1897. 10 sz. márc 6. 5. l

MDK

Linek Lajos

Rajzának repr.

Vas. Ujs. 1900. 47.évf.867.lap

MDK

Linek Lajos

Női tanulmányfej, paszt.

Ernst Muzeum aukciói XXIII. 25.1.

MDK

Linek Lajos

Mütárlat Ujpesten. Uj Idők 1899. V. 37. sz.
815.l.

MDK

Linek Lajos, graf.

Kenyéroszt ás Budapesten, a Podmaniczky-
utcában. Rajz. RRepr. 4o.l.

Vas.Ujs.19ol. 48.évf. 3.sz. 4o.l.

Linek Lajos, gyalog.

Kenyérosztás Budapesten, a Pedagógiumban.

Vas. Ujs. 1906. 46. évf. 3. sz. 46. l.

MDK

Linek Lajos

Halottak napján, rajz

Vasárnapi Ujság 1902. 44. sz. 717.l.

MDK

Linek Lajos

A "Segitség" emlék-album. Vas. Ujs. 1887. 34. sz. 568. l.

Linek Lajos MDK

Szemere Miklós, rajz

Rakovszky István, rajz

Viktoria királynő, rajz

Formula, rajz

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Linek Lajos festőművész, rajzoló

A Kakas Márton-nak fő rajzolója volt, a huszártisztből festőművésszé vedlett Linek Lajos.

Jeney Jenő: Harminc év előtt.

Pérely 18-22.l. (képekkel)

Linek Lajos, gróf. MDK

Kenyéroszztás Budapesten a Podmaniczky-utcában

Repr. 4o.l.

Vas. Ujs. 1901. 48.évf. 3.sz. 4o.l.

MDK

Linek Lajos, festöm.

738.	Társalgó hölgyek.	J.f.j.	Vizf.
739.	Politikai karikatura.	J.l.j.	Szin.kr.
740.	Udvarlás.	J.f.j.	Vizf.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. sz. 32. l.

MDK

Linek Lajos

Eredeti művészi levelezőlap (2 rajz.)

Kézdi-Kovács László Atelier-kiáll.kat.Nemzeti Szalon. 1911.febr. 12.l.

MDK

Linek Lajos, 2o. sz.

Molnár Viktor képkereskedése, tusr.

Ernst Muz. 23. aukc. 1923. 32.1.

Linek Lajos és

tovább Pörge Gergely

rendezték az Ujpesti
Közművelődési Kör
képzőművészeti kiállí-
tásait 1892-ben 1900-ban.

Ugro 464. l

M.D.K.

Linek Lajos

Pataky László és Széchy Gyula festőművészek Gelléri Mór: "Az országos kiállitás" cimmel készült beszámolóját illusztrálták. A hazai ipar és gazdaság, valamint a különböző intézmények kiállitási épületeit rajzolta a három müvész. Minthogy külön-külön nem signálják müveiket, ezért szerepelnek együtt.
Repr.-ók.

Magyar Salon, Bp. 1885. május 1. III. kötet 119-139. lap

M.D.K.

Linek Lajos és Széchy Gyula festőművészek

"Alföldi napok" cimmel számol be Tábori Róbert a királylátogatásról. A két müvész a cikket tizenhárom képpel illusztrálta, de nem mindenütt jelölték meg sign.-ikkal, igy nem lehet megállapitani, melyik képet ki rajzolta. "Az aradi hölgyek csokrot nyujtanak a királynak" c.-t Linek Lajos készitette. A többi kép sign. és cim nélküli.

Magyar Salon, Bp. 1884. nov. 1. II. kötet. 174-189. lap

Linek Lajos

Magyar Művészet, 1926

126.o.

kiállítások./~~festő.o.~~/

MDK

Linek Lajos

Az én ideálom, pásztor.

Ernst Muz. 29. aukc. 1924. 29 l.

mDK

Linek Lajos,

önálló gyüjt.kiállitás keretében mutatkozott be,
1907.

A Nemz.Sza 1.400-ik jub. és a KEVE XX-ik. kiáll.-a.
1929. ~~KKKK~~ febr.

MDK

Linek Lajos

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Linek Lajos, graf.

368. Szakállas fej. Cer.rajz. 16x8. Jelzett.

Festmények,rajzok, metszetek.- 97. aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz.- Kat. 31.1.

mlk

Linek Lajos

nuve a Karácsonyi Albumban

Irodalom

Pestmegyei Hirlap 1894. 1. sz jan. 1.

melk

Linek Lajos

Karrikaturái, a „Magyar Figaroban"
(a nagy nemzetkosi műtárlatról)

Hirek – Linek Lajosról
Pesmegyei Hírlap 1897. 20. sz máj 17. s.l

Linek Lajos MDK

Női arckép, olf.

Műcsarnok 1887. őszi kiáll.
II. sorozat

mdk

Linek Lajos festő, rajzoló.

A Borsszem Lankó Asztaltársasága.
[plakát.]

Az. 6.Sz.K. Grafikai Plakátjai. Bp. 1961.

14.L

MDK

Linek Lajos, festőm.

340. Női tanulmányfej. Pasztell.

341. Női tanulmányfej. "

Árv. Közl. 1937. 4.rk.sz. 28.1.

Linek Lajos MDK

Az ezermester, szines rajz

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

Linek Lajos MDK

Széll Kálmán beszámolója, sz.r.
Minisztertanács, szines rajz

Nemzeti Szalon 1909.
II. nyiregyházi kiáll.

MDK

Linek Lajos, gróf.

A gyermekmenhely-egylet istvántelki intezete Rákos-Palota mellett. Rajz.

Vas. Ujs. 21.sz. 1894. 41.l. 353.l.

MDK

Linek Lajos

Politikai karikatura, sz.tusr.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

23 l.

MDK

Linek Lajos

Szakállas fej, cer.

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.auk. l.

37

MDK

Linek Lajos

Vitorlások, paszt.

Árverési Közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.
24 l.

MDK

Linek Lajos

Próbaszónoklat

Otthon

Tengerparton

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyv. Kálm. Szal.

191o. 9 l.

MDK

Linek Lajos

Vitorlások, paszt.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88. aukc.

25 l.

MDK

MDK

Linek Lajos

Hazafelé

Éjjeli lepkék

Pihenő

Nemzetk. Humorisztikus kiáll. Könyv. Kálm. Szal.

1910. 9 l.

Ütnek Lajos

Használó

Eljött lepkék

Pinnó

Könnek. Monostastius kiáll. Könyv. Kéin. Sanl.

1910. 9 1.

MDK

Linek Lajos

Sportkarikatura kiáll. Testnevelési Tudom. Tanács Sportmuz. 1958. 3 l. 28 l.

MDK

Linek Lajos, 2o. sz.

Női fejtanulmány, paszt.

Ernst Muz. 22. auko. 25 l.

MDK

Linek Lajos, sz. 1859.

Politikai karikaturák, 3 db. sz.rajz

Almásy-Teleki 7. csukc. 1941. okt.

44 l.

MDK

Linek Lajos

Pirosruhás nő, sz.tusr.

Széll Kálmán karikaturája, sz.kréta

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

27 l.

Buzárovits, 1880.

Linek Lajos
u. 1844.

Vas. Lj. 5.
1907.
755, 756
757. l.
758. l.

Linek Lajos

Kossuth Lajos a vava-
salon c. olajfestménye
a Parlamenti Muzeum-
ban. Restaurállam
1931. dec. 150 forintért

Aentinányi

egyszersmindenkorra szóló kivételes és

Kettőezer /: 2.000 :/ Pengőt a 127.604

rhére már most utaljon ki.

,1938.évi december hó 12-én. A miniszter

a s.k. miniszteri tanácsos.

A hivatalos másolat hiteléül:

irodasegédtiszt.

Linek Lajós

U. 819

Clevelandban van és a Szabadságnál dolgozik, de vannak portré megrendelései s mostanában dekorativ dolgokkal komoly sikerei voltak. Fia Pesten végezte a jogot, ügyvéd lesz Clevelandban.

Pesti Napló. 1913. szept. 14.

(Magyar művészek Amerikában.)

KIR. VALLÁS.

A kiadvány hiteléül:

dr. Bernáth Géza s.k.

miniszteri tanácsos.

irodasegédtiszt.

é jobbra ~~nézre~~ fordultan ~~állt~~. Jobb kezében parancsnoki
ére ~~teszi~~ tette. Vértbe ~~van~~ öltözött s az arany gyapjas
cum viseli. Gönidör parókájának fürtjei vállai-
szakálla leberetvált. Derekát sieles kendő övezi,
átterben balrá domb emelkedik. Az égbolt felhős.
sorban:

us Eugenius
abaudiae et Pedemontii.

enius, der Joseph unsrer Zeit,
nn und Mond mit ihren Sternen biegen,
des Wohl, und Kaysers Nutzbarkeit
ls Gutes thun, Rath geben, sorgen, siegen."
th sc."
néretei a vonalkeretnek 12.8: 8.6 cm.
rnigeroth.

48

140/95 № 114.

Linek Lajos

l.

Szinnyei X

1027-4.

7–

127. Rafael követője, XVI. sz: Madonna kis Jézussal és Ker. Jánossal. Fa, olaj, 60×50 cm.

Mazzlaghy II. 69. szám — Bestinetti gyűjtemény

Linek Lajos

Clevelandban él. Több amerikai magyar templom freskoit festette, egyébként kiváló karrikaturista.

Képzőművészet

1934. 202. l.

(Amerikai magyar művészek szerc.)

MDK

Linek Lajos

A modern plakátművészetünk régi művelője, Amerikában él.

Bálint Aladár: A magy.plakátművészetről.

Grafikai Szemle, 1914. 6.sz. 135, 136.lap

Linek Lajos

1875/76 és 1878/79

Ferkèpzomfoiskèvk

109. l.

Linek Lajos

1907

Linek Lajos kiállítását ismertették napilapok szept. 15., hetilapok szept. 23

1907

(Művészet 1907. 352. l.)

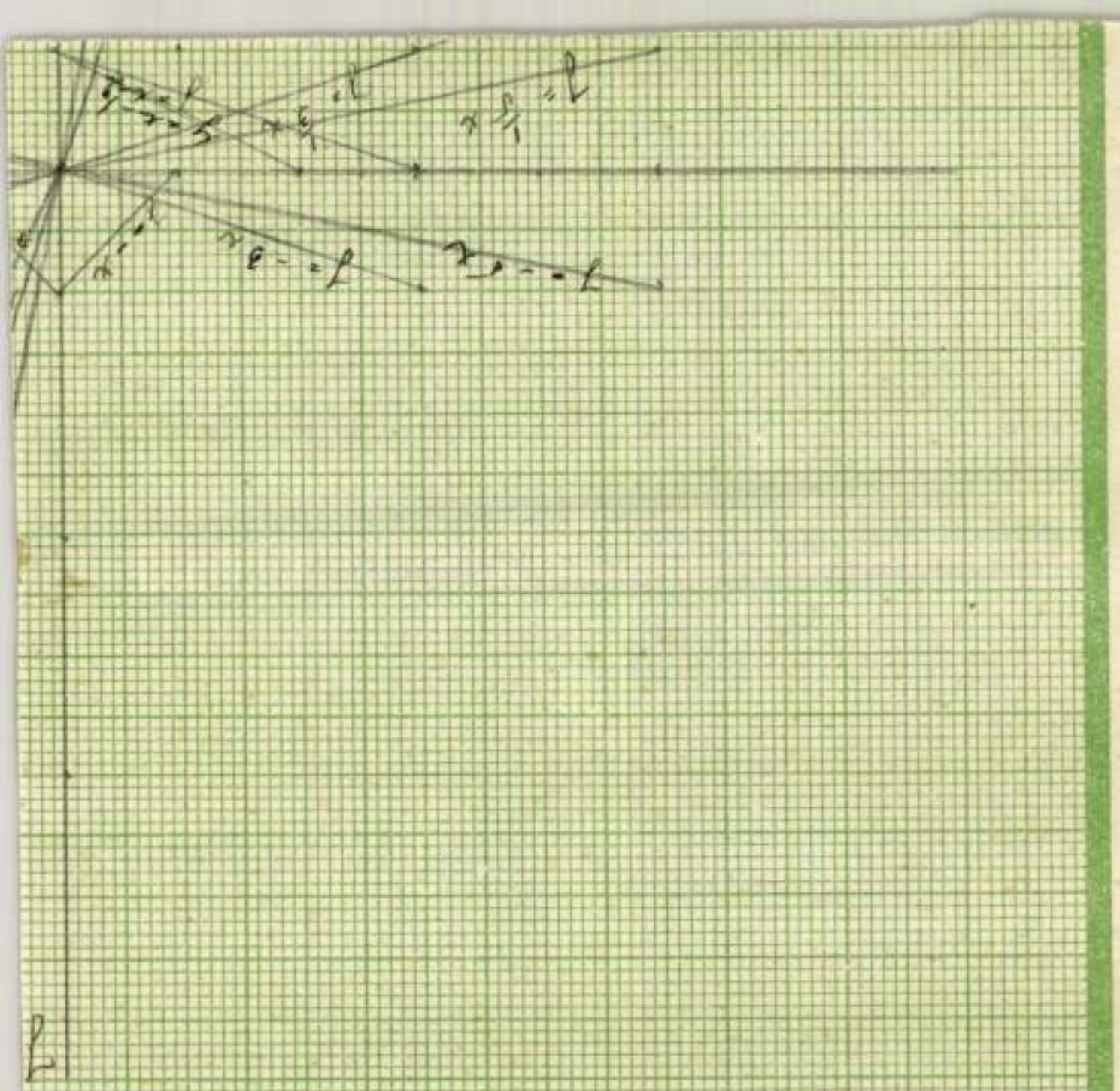

Linek Lajos

életrajz

irod.

Csókássy 108. l.

10144

ɔbra néz. Kinyujtott jobbkezében pa-
ɜltözött, palástját bal vállára
jelvényét szalagon hordja. Jobb-
ıán a császári korona látható és a
Felirata félkör alakban:

ER. ROM: AVG.

VI.
. de hongrie et de Bohéme 1740.

).8 cm.

99.
4 b).

Linek Lajos festő és grafikus, szül. 1859 XI. 17 Győrkön. Budapesten tanult, s ugyanitt pasztell, arcképeivel és karikatúrával tűnt fel.

1909 óta Amerikában él.

Francia impressionismus III. 224

Linek Lajos

U. 484/a

Lincl Lajos

ivod

Sztrakoniczky Károly

Lincl Lajos Kepei.
Kereszt. Magy. Ifjun-
ság. VI. 1 7

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam.

Kelt ....., 191..... évi

.....

tanu.

.....

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Linck Lajos

rod

Mücsarnok 1899. 314 -

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfő

8. sorsz. Műhelyi m

Lunch Lapis

wed

Mücsarnok, 1899. 174.e

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfőn

8. sorsz. Műhelyi min

Linek Lajos

irod

Pogány György. A magyar karrikaturá-ról. Pesti Hirlap 1908. okt. 11. 26. 126

Sok karakterneegérzés, meglátás, semmi kicsinyeskedő elhinzottság, ötletesség, ezek képeinek jellegzetes vonásai. De tulgyorsan termelve, sokat elrajzol, sőt ezt olyhor ad absurdum viszi, másrét túlerősen érzik torzképem idegen mesterek, különösen Steinlen és a Simplicissimus egy kiváló pektorának hatása.

* **Kacagó falak.** A *Weisz és Klein* cég állandó tárlati helyiségében ma reggel nyilt meg a nagyközönség számára a *Linek*-kiállitás. A karrikaturákkal sürün teleaggatott falakról annyi vidámság kacag le az emberre, amennyi csak egy istenáldotta tehetségü embertől telik. Nagyobbrészt a közelmult politikai vonatkozásu eseményeit illusztrálják a könnyedén, de jellegzetes erővel odavetett rajzok, amelyek között itt-ott elvétve akad olyan is, amely a politikán kivül keresi és találja meg a humort. A karrikaturák közé ékelődik Linek néhány friss pasztellje: bájos női lakok, egy-egy erős impresszió alatt született tájkép. A tárlat legjavát azonban mégis a torzképek teszik: Széll Kálmánnak, Tisza Istvánnak és néhány vezető politikusnak mesteri módon megrajzolt torzképei ezek között a képek közt a legértékesebbek. Különösen sok derültséget keltett a Wekerlét ábrázoló cimer, amely alatt ez a felirás áll:

Zöld mezőben áll egy ember
és hazudik.

A kiállitott rajzokat és pasztelleket valósággal potom áron vesztegeti Linek. A mai napon tömérdek látogatója akadt a tárlatnak s a müvásárlás is szépen indult: Ifj. *Kintzig* János és neje két, *Kilényi* Zoltán egy, *H. S.* két, *Stengl* Andor két képet vett meg. Elkelt *Pataky* László gyönyörü festménye, a „Szánkázás" cimü is. *Lukácsy* Lajos vette meg 600 koronáért.

Arad és Vidéke 1908. 38. szám
1908. febr. 13 án

uj ipartörvény most megjelent előadói tervezetének, illetve a kereskedőket, kereskedelmi alkalmazottakat és magántisztviselőket érintő részeinek ismertetése. Az értekezletre Arad kereskedőit és alkalmazottait ez uton is meghivja és minél számosabb megjelenésre kéri az elnökség.

— **Makó város csődje.** Csanádvármegye törvényhatósági bizottsága, — mint Makóról távíratozza tudósitónk — ma délelőtt rendkivüli közgyülést tartott *Hervay* István alispán elnöklésével, amelyen néhány sürgős természetü községi ügyet intézett el mérsékelt érdeklődés mellett. Ezek között szerepelt Makó városnak az az országos hirhedtségre vergődött 27000 koronás ügye is, amelynek az lett volna — ezelőtt két héttel — a rendeltetése, hogy abból Makó város a tisztviselőit fizesse ki, mivel hogy éppen elseje körül üres volt a kassza. Harmadnapra már volt pénz bőven, fizettek az adózók s fizetett a város is, de akkorára már az egész ország tudta a Makón müködő s a legtöbb esetben megbizhatlan sajtótudósitók jóvoltából, jobban mondva szenzációhajhászásából, hogy Makó fizetésképtelen s legközelebb csődöt kér önmaga ellen. *Hervay* István alispán és *Pártos* Izsó bankigazgató legalább igy nyilatkoztak ma Makó szenzációs csődjéről, mikor arról volt szó, hogy Makó városnak engedélyt adjanak arra, hogy azt a bizonyos 27000 koronát kölcsönképp felvehesse a — *saját alapjából*. Nagy derültség közepette meg is adták az engedélyt s igy az ügyvédek egyelőre elosnek egy meglehetősen jónak igérkező tömeggondnokságtól.

— **Szana Tamás temetése.** Fővárosi tudósitónk jelenti: Nagy részvét mellett temették el ma délután *Szana* Tamást, a Petőfi társaság

Linek Lajos

Pichler Győző c. kari-
katurája repr.

Gerő Ödön és Londesz

Elek. Modern magyar
festőművesek. Bpest
é n 115. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Linek Lajos

Gerő Ödön, Londen Elek

Modern magyar festő-
művészek. Budapest. é. n.
100. l,

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Linek Lajos

MAGYAR MUVESZET

1926. 126.

Lunch Lajos

archaeo

U. 1844

Germania superior V. 263.

X

Linek Lajos

fersű és grafikus

1909 óta Amerikában él.

vrd

=

Krück II. 164. l.

~~Bronzserpengő V. 172~~

~~— kanál V. 172~~

~~— csengő V. 172~~

~~— karika V. 172~~

~~— tű V. 172~~

~~— karpereczt V. 172~~

~~Dir, egetéses IV. 131~~

Linek Lajos

1882/83 I. Lotz-féle
festészeti ösztály

Horvát – Slavonország VII. 289.

Linek Lajos

1907 őszi kiáll. Nemzeti Szalonban

összes rajzaiból és pasztelljeiből 34 darból álló

kollekció.

Brocky Károly festő.

19. sz.

– 427. – 430. – III. 60. –

II. 316. –

Linek Lajos

M. 484/a.

Lirich Lajos

1907. gyüst. Eiäll-
Neureti Halon

Madonna.

Ifj. Raphael Santi, sz. Urbinóban
1453-ban, † Rómában 1520-ban.

Linek Lajos

sz. Gyönkön 1859 nov-
17. 3 réalt végzett 1875-
ben; falstatja magán utan-
Festi akos lenni.
1876/7. I. 3. félévé a
bpesti mintarajz tanodában,
hol vendéglátogató.

Linek Lajos

1877/8. I. esti tanfolyam
nul. Gyönkön 1859 nov. 17.
vkatt. 3 reál.
1878/9 I. vendéglátogató
1878/9. II " "

Magdeburg h. n. VI. 215.

Linek Lajos

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a „Következő" műveivel vett részt:

1887. őszi kiáll. II. sor.: Női arckép, olaj.

Linek Lajos, grafikus

MDK

A Kakas Mártonban és Fidibuszban közölt rajzai.

Kertainé Friedrich Klára, Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkban.
Müv. Ért. 1956. V. évf. 1. sz. 39-46.
40, 44-45. o.

MDK

Linek Lajos rajzoló
Kakas Mártonnak és a Fidibusznak dolgozik

Kertainé Friedrich Klára: Az 1905-ös orosz forradalom hirlapi grafikánkban.
Müv.Ért.1956,V.évf.1.sz.4o,41, 45 l.

Linek Lajos
Széll Kálmán beszámolója, rajz
Az ezermester, rajz
Kisajátitott elvek, rajz

A Nemzeti Szalon első máramarossziget kiállitása.
XXXIII. vidéki kiáll. 1908. 5 l.

zódik. Magas manzardtető, ké
zsindellyel, finom ezüstös s
ből rakott kocsifeljárat, fe
Déli oldalon oldalkapu, félk
vasrács négy ugró szarvassal
Belseje: Belülről a kastélyt
gaboltozatos folyosó osztja
az elülső házrészben három-k
kerekített toronyerkéllyel.
két sarokhelyiség. A középső
pus díszlépcső foglalja el.
feljárat felett három magas
ház felső részén egyszerü vo
faburkolat ujabb. A régi be
délnyugati földszinti szobá
mencéhez hasonló.

A finom kis épület k
de izléses kivitelével, rég

Linek Lajos

MDK

Bárdos Artur dr: A magyar karikatura. Modern Művészet. 1906. I. 4.sz.

MDK

Linek

Siklóssy László: A kor a karikatura tükrében.
Pesti Hirlap 1934 évi nagy naptára. 348 l.

MEK

Linek Lajos

gr.Tisza István . . , gunyrajz

Siklósy L: Politikai gunyrajzok. Tükör, 1940. 12.sz.

MDK

Linek Lajos festő

Mücsarnok. 1899. 17.sz. Mükiáll. Ujpesten. 263 l.

MDK

Linek Lajos

Siklóssy L: Politikai gunyrajzok. Tükör, 1940. 12.sz.

576 l.

MDK

Linek Lajos

Pihenő, rajz

Vas. Ujs. 1907. 26. sz. 521. l.

M.D.K.

Linek Lajos festőművész

Az ujpesti közművelődési kör kiállitásának rendezője.
Cikk: Műkiállitás Ujpesten.

Műcsarnok 1899. 75.l.

Linek Lajos MDK

Madonna szinrajz.

Egyház és művészet
Nemzeti Szalon 1919.

Linek Lajos MDK

grafikus

Művészeti hirek.
Műcsarnok 1899. 313-315.o.

Linek Lajos MDK

Lóversenytéri habitüék. repr.

Uj Idők 1900. VII. évf. 2.sz. 39-40.o.

MDK

Linek Lajos festőm.

Mükiáll. Ujpesten.

Műcsarnok 1899. 12.sz. 174 l.

MDK

Linek Lajos

Herman L: A művészasztal. Bp. 1958.
38.1.

MDK

Linek Lajos

Vörösmarty-Album. Müvészet, 1904. 140. l.

M.D.K.

Linek Árpád

Az„élclapillusztrátor Linek Árpád" neve szerepel az első müvészi magyar plakátkészitők neve mellet, akik: Rippl-Rónai, Vaszary, Ferenczy, Márk Lajos és Szinyei Merse Pál müvészek voltak.

Bauer Jenő: A nagyváros kulisszái
Szinház és Mozi. Bp. 1949. junius 8. II. évf.
23. sz. 10-11. l.

M.D.K.

LINGER László mérnök

5, 10, 15/3, 20/5, 30/5, 50/10 t léher.-
bírású B-típusú fútódarúk

MNOT 179-184-57

Raffaj Andrással

Mnot katalógusa 1958. 281-287. l.

Lingerer János építőmester M.D.K.

Győri. A dunaszentpáli r. k. templom építése 1846-48. között.

Genth. kézirat. 1959 I. 75.

Lingner György

grafikus

1916–18.

Éinüsk 1930-85, l.

Egész alak, állva
szorító övet és baljával a
kissé félre csapott piros bé
ja, kosszú bajusza, szemöl
prémes mentéje s atillája
pánja sárga. A hátté
színen lovas ütközettel. A

Olajfestés, vászon
Lanfranconi É.

1967 JAN

1021

Max Lingner: Anya és gyermeke

sajátítják ki azt a jogot, hogy az „erkölcs őrei" legyenek a világon.
züntelen ámulattal figyelem az USA elnökének beszédeit, amelyekben érveket
az agresszió igazolására.

Jabár beszédeinek stilizálásán és szerkesztésén pszic[redacted]naliti-
egész csapata dolgozik, habár az elnök leveszi szem[redacted]
éhez, ezen keresztül vetve átható tekintetet hallgatóira,
birtokában, mint a lánya, aki beszéde végén lelkendező si
: „Nagyszerűen beszéltél, papa!" — ez a ravasz rendezés se
értelmén, nem kölcsönzi nekik a természetesség, igazságosság vagy történelmi
ségszerűség látszatát.

A mai Amerikában az értelmiség, a diákság, az egyház emberei között jónéhá-
akadnak, akik megtanulták megkülönböztetni az igazságot a hazugságtól. Szé-
lik magukat: a bűntudat a világ és a történelem előtt arra készteti őket, hogy
got adjanak tiltakozásuknak, ha cselekedni nincs is bátorságuk. Szükséges, hogy
takozók hangja egyetlen kórussá egyesüljön, függetlenül országtól, fajtól és meg-
ződéstől. El kell választanunk az idegent és saját fajtáját gyilkoló Amerikát a tu-
ok és dolgozók, az egyszerű és kissé közömbös emberek Amerikájától. A mi szá-
nkra a vietnami események újabb bizonyítékai az amerikai imperializmus törvény-
rű fejlődésének, amely a profit érdekében nem retten vissza semmitől. De keveset
zünk, ha csupán a tények rögzítésére szorítkozunk. A hunok korszaka régen el-
lt. Századunkban, amelyben az emberek megtanulták megszelídíteni az elemeket,
gfejteni az élet és a kozmosz titkait, egyszer és mindenkorra szét kell rombolni azo-
az illúziókat, amelyek szerint egy nagy állam büntetlenül, mindenki szeme láttára
gsemmisíthet kis népeket, amelyek a maguk módján akarnak élni.

Vietnam tragédiája, amely ki tudja, hányadszor ismétlődik a történelemben, nem
gy aludni bennünket. Sajog a szívünk, felszakadnak a régi sebek. S a kérdés, ame-
t valaha Gorkij tett fel: „Kivel tartotok, kultúra mesterei?" — feleletet vár mind-
nyiunktól, nemzetiségünktől, világnézetünktől függetlenül.

Lingaer György

szekestcherváre képiró

l.

Sörtihanyiapáts

221.l.

93

1904.

...dontan 1830 január 7-én.

...kissé
...(balra fordultan) Kontyba tüzött göndör
...eme kék. Nyakéke gyöngyfüzér, mely mel-
... Magasan felkötött derekú ruhája ki-
...ér keztyüje hosszú szárú. Óráját drága-

...i 20630 (126-904), illetőleg az 1904:
...irat alapján a Nemzeti Szalon müvészet-
... Kifizettetett 1904: IV. 28-án, elszá-
...4).
... 1904: VII. 22-iki 11568 szvsz. leirat.

Lingsch Mihály

festőci szobrász

Poprádon?

A poprádi rk. templom középkori falképeinek 23 db

szines pauzája szalma papiron fentitöt

Gereczerajztár

389-h.

1905. VII. 20.

Felterjesztés: néhai báró Augusz Imre árvaházi alapítványáról és a családi házban létesítendő nyilvános múzeum és könyvtár tárgyában. (585/1905.)

Lingel Károly 35 - 36 műasztalos
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

e could conclude that these pictures would have ılfilled a definite purpose at the time of the laying ut of the dead person, during his funeral or at the ıneral reception.[12] But analysing the sources, we an discover important relationships between atafalque paintings and certain moments in the uneral ceremonies. The recollection of the person f the deceased, the presentation of his figure, vhich are a significant moment also of the 17th entury catafalque paintings, played an eminent ole during the burials of the 16th and 17th cenuries in Hungary. So-called "robed warriors" — as they were called in those times — are mentioned as participants at the funerals of almost every aristocrat and nobleman.[13] In the funeral procession they rode before the deceased and frequently the mantle, mace and helmet of the deceased were borne by three persons in their front.[14] They also appear in Apor's description, one of them armoured and mounted on a horse arrayed in black cloth and the other also armoured and mounted on a horse in gilded harness decorated with gems.[15] The inclusion of these horsemen in the funeral procession had several reasons and to explain it we have to go back to earlier examples of the

Lingel Károly

Tömlőszék, 1900 körül, vörös cserfa, bőr bevonattal, 2 db.

Die Kunst der Jahrhundertwende.

Ausstellung: István király muzeum közleményei, Serie D. Nr. 41. Székesfehérvár, 1905.

271

Lingel Károly

Tervezte és készitette az Erzsébet-városi templom berendezését. "A régi mesterek puritánságával és buzgalmával készitett hatalmas padók, a hires késmárki fatemplom alkotó részeivel vetekednek,"-irja Laureatus: "Az Erzsébet-városi templom" c. beszámolójában.

A HÉT, Bp. 1900. nov. 25. XI. évf.
47. sz. 750-751. lap.

Lingel Károly: Hall részlete. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ✦ Teil einer Diele. ✦ Coin d'une halle.

Lingel Károly: Hálószoba. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ✦ Schlafzimmer. ✦ Chambre à coucher.

Lingel Károly: Fényezett diófaszekrény. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ◆ Polierter Nussholzschrank. ◆ Armoire en noyer.

1. Hasábos fedeles kupa. XVII. század, Nürnberg. ◆ Becher. Nürnberg, XVII. Jahrhundert. ◆ Hanap. Nürnberg, XVII. siècle.
2. Talpas pohár. XVII. század, Brassó. ◆ Becher. Kronstadt, XVII. Jahrhundert. ◆ Gobelet. Brassó, XVII. siècle.
3. Fedeles kupa. XVI—XVII. század, Nagyszeben. ◆ Becher. Hermannstadt, XVI—XVII. Jahrhundert. ◆ Hanap. Nagyszeben XVI—XVII. s.

Levesestál. 1780, Páris. ◆ Suppenschüssel. 1780, Paris. ◆ Soupière. Paris, 1780.

Lingel Károly: Ebédlő- és hallrészlet. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ✦ Speisezimmer und Teil einer Diele. Salle à manger et une halle.

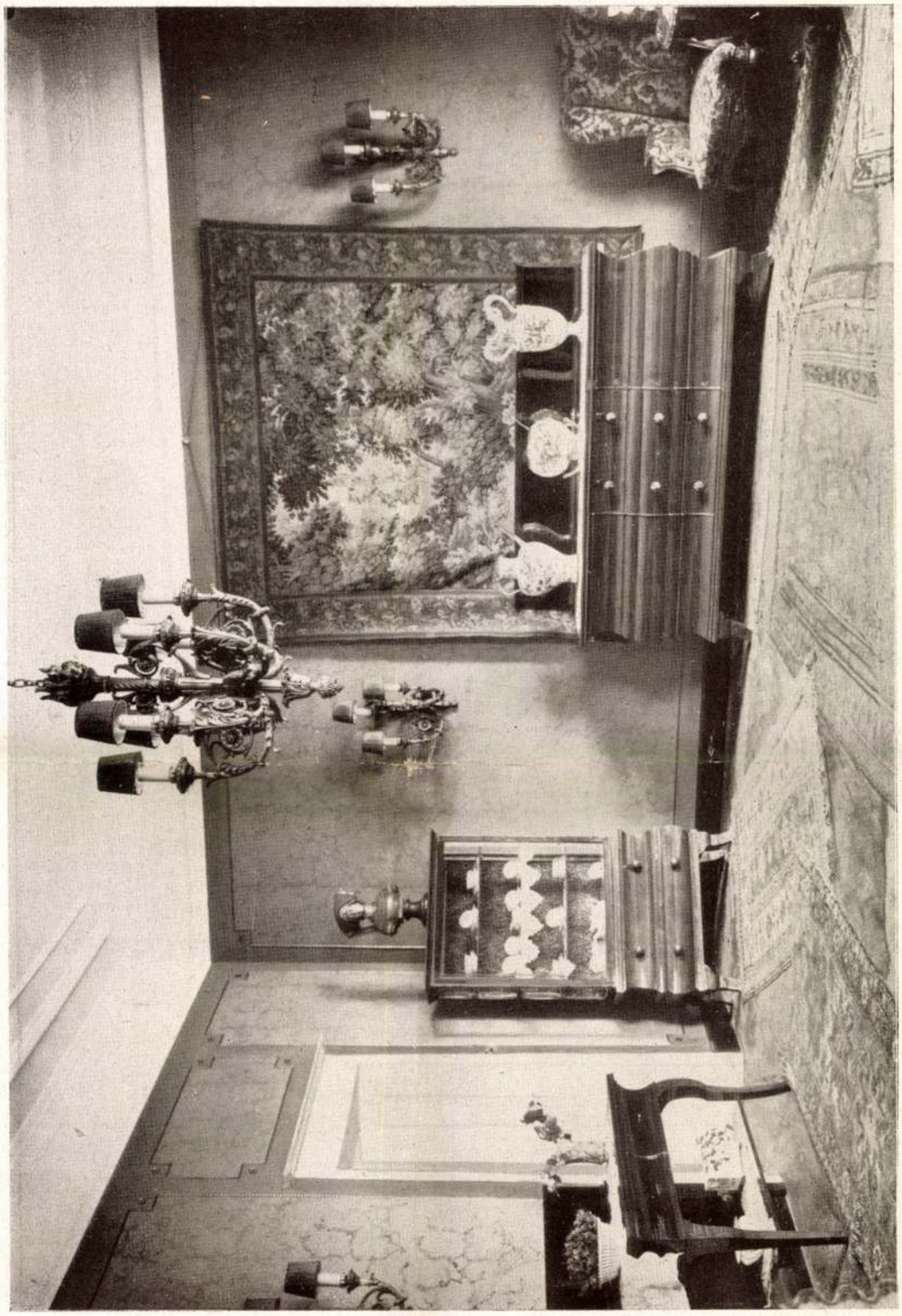

Lingel Károly: Ebédlő. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ◆ Speisezimmer. ◆ Salle à manger.

A LINGEL-BÚTOROKRÓL

ÍRTA NÁDAI PÁL

Korunk válságai közt, melyben mi élünk, kétségkívül a legsúlyosabbak egyike: az otthon válsága. Hosszas és nem egészen ismeretlen okfejtések láncolatát lehetne itt végigteregetni, mely végül is oda konkludálna, hogy nem lévén lakáspolitika, építkezés, kereseti lehetőség, satöbbi, satöbbi, szükségképpen válságba jut az is, amit a családi élet melegének szoktak nevezni. Így mondaná ezt a szociológus és neki kétségtelenül igaza van. Óh — feleli erre a történelmi materializmus tagadója, aki történelmi iskola híve lévén, a lelkiséget teszi a jelenségek rúgójává —, ez önmagában semmit sem mond. Otthonuk azoknak sincs, akik fényes és pompázatos lakást rendeztek be maguknak valamely barátságos istenség vagy isteni barátság segélyével. Mert az otthon több, mint lakás: meleg, egyensúlyba helyezkedett, vagy legalább is derűbe burkolt zártsága az életsorsnak és keretének. Így ütközik össze két történetszemlélet az életnek legelemibb formája körül s nem lehet mondani, hogy ne volna mindakettőnek igaza. Mert végeredményben az otthon-kérdés is a közmorál sokágú kérdésének egyik hajtása, melyet éppoly kevéssé lehet kizárólag szociálpolitikai intézkedésekkel végérvényesen helyreállítani, mint ahogy írott malaszt marad ott minden erkölcsvédő javaslat, ahol a rend és fegyelem alépítményei a társadalom struktúrájából hiányoznak. Ennélfogva nem is egészen megokolatlan egy szaklapszerkesztőnek heves támadása a mai nők ellen, akikre vonatkozólag röviden úgy jellemzi a mai pesti világképet, hogy „batiszt-kombinékra jut pénze a nőnek, de chaise-longue-ját kijavíttatni ráér még". S mindjárt hozzá is fűzi egy ügyes, amerikaias ízű ötletét ez a kollégám — Kendi László a neve —, hogy cikkekben, napihírben, csevegésekben, még a divatos színdarabok útján is be kell vinni a köztudatba, bele kell harsogni a világba: lakásodra költsd a pénzedet! Tehát nevelni kell a közönséget okos, racionális lakáskultúrára, — ez volna a dolog lényege. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt azt mondtuk volna: minden városi és tanyai iskolában ott legyen a faliképen és a vetítővásznon a jó lakás, mint példakép. Ma a kérdést a reklámízléshez nevelődött szervezőkéz fogja meg: sajtó-kampány, cikkáradat, pénzáldozat — és hozzuk divatba a lakást!

Mint ősidők óta középutas politikusnak, szabadjon nekem is egy kérdést tennem: és hogy volna az, ha csupa jó bútorral, szolíd, szép és mégsem drága bútorral szoktatnók rá a közönséget a lakás szeretetére? Minek hozakodjak itt elő únosuntig ismert tárgyi érvekkel? Májusi költözések társzekereivel, mikre borzongva gondolunk. Közelmult idők cifra és silány bútor-paráznaságaira, melyekben a féktelen gyönyörhabzsolás van beleírva, mint stílus. Hát igen, árúházak részletfizetéses rongyai és „iparművésztől származó" „remekszép" „faragott" szobaberendezései között álljunk meg egy szóra. És kezünket a szívünkre téve, tisztelt híveim, valljuk meg, nem az jelenti-e a békebeli, a jó, a konszolidált, a forradalmaktól mentes idők igazi beköszöntését, mikor a bútor végre elkezd szolíddá válni. Mikor eltűnnek a közéletből úgy a „gőzölt" szilfahálók (baloldalon), mint a flamand-újpesti reneszánsz műbútorok (jobbról) és marad az egyszerű, kényelmes, jóanyagú asztalos- és kárpitosmunka. Sőt, ha egészen őszinték akarunk lenni, meg kell vallanunk, hogy az egész világon van egy kis — érthető — fáradtság az iparművészkedő zsenialitással szemben. Az egyéniségek csatazaja után a stíluspompába menekült impotencia mindenütt kiváltotta az ellenmérget: csendes, nyugodt, a szó őszinte értelmében vett „polgári" bútort akar a közönség. Nem lehet helyeselni, de hogy is lehet helyeselni, ha a gazdag vagy csak jómódú berendezkedő tárgyal kereskedővel, asztalossal, tapétással és még százféle iparossal s éppen csak az iparművész tevezőmunkájára, esztétikai segítségére nem kíváncsi. De meg lehet érteni, hogy egy zavart fogalmakkal operáló területen és társadalomban az iparművésznek tulajdonítják a sok aranyozást, faragást, berakást, kirakást, mikkel ma már jóllakott az igényes és igénytelen egyaránt.

Röviden szólva: ma nem a bútor esztétikai, hanem becsületes etikai értékét keresik. A berendezkedő tudni akarja: a pénzéért mit kap, tartósat-e vagy silányat, csak külszínre mosolygót-e, vagy belül is végesvégig egészségeset. Lehetne talán úgy is formulázni: ma újból az a sokáig elalélt középosztály jelentkezik vevőül, mely jó pénzzel fizet és kvalitásos holmit óhajt ellenértékeül. Ez a kezdődő egészség jele. Németországban ez abban nyilvánul meg, hogy a nagy Werkstätték, a müncheni, a drezdai, újra elkezdték amá típusbútorok gyártását, melyek egységes, jó művészkézre való tervezéssel, három-, négy-, tíztucat példányban futnak bele a középosztály lakásaiba, hogy kevés pénzen is szinte tökéletes megbízhatóságú otthont adjanak vásárlóiknak.

Ezt a kultúrmunkát nagyban és jórészben ma minálunk a Lingel-bútorok végzik el. Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy feladataik tökéletesen egybevágóak amazokéval. Mert hiszen a mi hazánk, polgárságunk, középosztályízlésünk és szociális életformáink sem azonosak a bajor vagy szász fogyasztóéval. Nem is lehet azt mondani, hogy nálunk csak éppen ennek az egy cégnek volna joga ezt a kultúrigényt kiszolgálni. De nagyban és egészben: ma az ő szolíd bútoraik, hangsúlyozottan anyagszerű kvalitásaik jelentik a sokféle „kilengés" után azt a biztonságérzést, melyet a középosztályú ember keres. Frázisok nélküli egyszerűséget akarnak ezek a polgári osztályok. De azonkívül a divatokkal dacoló, stílusáramlatok felett álló, gyermekeikre is átszármaztatható értékeket akarnak, legfőként pedig szenvedelem és szenvedésnélküli otthonokat, szobákat akarnak, melyekben nem lángol a mult és nem görbül el az asztallap s eme megnyugtató érzésnek szinte zajtalan, önmagától működő és természetes kezessége: a Lingel-márka.

Ezzel kapcsolatban azonban néhány figyelemreméltó jelenség kínálkozik a dolgok szemlélőjének. Az egyik, hogy csak a legkevesebb ember sejti, mennyire gyári munka az, amit ő a kézművesség diadalának hisz. Kint a külső Kerepesi-út egészen amerikai ízű fejlődésében egy csaknem zárkózott mellékutcában „gyártják" a cég bútorait. Ez a kettő jellegzetes az egész üzemre, a rohanó fejlődésben a csendes elhelyezkedés. Mi más az a józanság és csend, mely itt fogad bennünket, mint a gyárak megszokott üvöltő és tülkölő robaja! De milyen más, mint a gyermekemlékeinkből felvillanó műhely-romantika az ő kis, fütyörésző, gyalupad fölött görnyedő mesteremberkéjével, milyen más itt a famegmunkálógép mellett álló szótlan és komolyan figyelő ember! Itt bizony vége minden romantikának. Nincs füttyszó, kalapácscsattogás, enyvet keverő inasok bolondozása: itt asztalok, gőzfürészek, körvésők, ékvágók, erőművi gyalupadok s még egyébfajta mechanizmusok dolgoznak s mellettük a posztján szótlanul álló gépkatona: az ember. Igaz, hogy a régi romantika szennyes oldalai sincsenek meg; a térdigállás a forgácsban; a végigömlő piszkos és ragadós enyv és a tüdőbajt tenyésztő fűrészpor a levegőben. Ennek az alig tizenötéves gyárnak funkciója olyan, hogy világosságot, rendet, tisztaságot visz minden munkaterembe és egyenesen a munkaasztalokról szivatja fel hatalmas exhaustorokkal a káros port és piszkot. Akárcsak egy plasztikus filmen, úgy kísérhetjük itt végig az emberi erő alól felszabadult fának az útját egészen odáig, míg bútor lesz belőle. A nagy deszkalapok szinte percek alatt hullnak szabályos fiók-, asztal-, szekrény-, ajtó- s egyéb darabformákká és ugyancsak másodpercek alatt lesznek olyan símákká, mint a márványfelület. A vakfára a furnir egyszerű kézmozdulattal kerül, mint ha levélpapirosra borítékot teszünk. És így véges-végig: a csapok kivágása, összeillesztése, a rámák és a füllungok lemérése, egymásba mélyesztése, minden, minden a géppel. Az enyvezéshez nem kell kályha, ecset, vasfazék, a gőzgép melegítő karja ide is benyúlik s percek alatt felmelegíti a kocsonyás anyagot, melynek egyenletes melegtartását a bútorszáradás alatt izoláló horganylemezek biztosítják. Ezeket teszik az összeenyvezett deszkalap alá és fölé a présben. (Éppen ennek az enyvnek egyenletes melege s egyenletes száradása a tartósságnak legnagyobb biztosítéka.) Minden a gépé, az egész munka oroszlánrésze az övé. A gép diktálja a tempót, osztja a szerkezeteket, ő adja a vázat, faragást és díszítményt. Még lirai finomságokat is juttat, mert a berekások négyhat különféle színű fából összeillesztett virágait is ő fűrészeli ki gőzlombfűrészével. Csak éppen a pácolás és fényezés és a faragás történik kézierővel. És természetesen az ülőbútorok kárpitozása.

Ha ma a laikus előtt gépi úton készült bútort emlegetnek, afféle csiri-csári tömegmunkára gondol, melyet az olcsó bútorkereskedések kirakatai szemléltetnek. Továbbá hajlított fabútorokra, vagy amerikai irodaberendezésekre s egyéb ily sablon szerint készült darabokra. De, hogy a polgári lakás, mely a kézműves hagyományok szentségének hitét őrzi, szintén a szabványok, gőzfűrészek és tucatban készülő modellek útjára tért, az megfoghatatlan számára. Még a dologhoz értő ember is hajlamos elhinni, hogy a nagy főformákat gép szabja le, de az összeillesztés gondosságát a kéznek tulajdonítja. Ám a fejlődő géptechnika, mely a háború előtt még valóban csak a legnyersebb munkálatokat tette feleslegessé (felszabdalás, gyalulás, simítás, hornyolás), ma csodás precízségű mechanizmust ad a gyáros kezébe. Mit ér el vele? Elsősorban azt, hogy a munka milliméternyi pontossággal szabályos, a fa kétségtelen bizonyossággal száraz, a csapok és összeillesztések oly biztonsággal vágnak egybe, hogy enyv nélkül is tartanának. Az emberkéz tévedéseit küszöböli ki a gépi bútor. De nemcsak erről van szó. A rendelkezésre álló gépszerkezet, emberanyag, nagyban vásárolt matériák helyzeti előnyt jelentenek a nagyüzemnek a kézműves-iparos berendezkedése felett. S itt kapcsolódik bele a bútor szolídságába és a cég megbízhatóságába egy másik tényező is: az árkalkuláció. A gép gyorsabban is termel amellett, hogy precízebb a teljesítménye. A gép tehát olcsóbban termel, mint a kézzel dolgozó iparos. Hova lesz a különbség, mely így a gyáros javára előáll? Itt válik azután a kérdés a gazdasági etika kérdésévé. Lehet egyszerű profittöbblet belőle — ez az eset a tömegek hiszékenységére alapított ilyfajta üzemek legtöbbjénél. De lehet úgy is, hogy azt a megtakarított munkabért jobb anyag

vásárlására, tanultabb és jobban fizetett munkások alkalmazására, — szóval a kvalitás fokozására használja a gyáros. Ez az eset a szolíd bútorok nagyüzemében, ahol nem a pillanatnyi előnyök kizsákmányolása a cél, hanem a már megteremtett vevőtartomány hosszú időre való biztosítása.

Végső eredményben tehát a gépi és kézműipari termelés közel félszázados harca nem dönthető el másként, mint csak esetről-esetre haladva. Mert esztétikai értéke az egyén becsületességén fordul meg. Ott, ahol a fejlődés, az előző nemzedékek erkölcsi tartaléktőkéje kötelező szépségápolást ír elő, ott minden ruskinista nemzetgazdasági hipotézis ellenére a gépipari üzem sem haladhat más vonalban, mint a kisipari egykor. Ez a tisztaság és tisztesség útja, mely hovatovább százéves multra néz vissza a Lingel-gyár fejlődésvonalában. Mert körülbelül száz éve, hogy a ma már nagyhírű asztalosfamilia őse német földről idevándorolt. Szerény kisiparos volt, egyike ama névtelen kismestereknek, akik a szabadságharc előtti magyar kézművesség ezernyi gátjával küzdöttek, nyomorúsággal, iparelnyomó politikai hatalmakkal viaskodva. Már a fia, a mostani cégtulajdonosok apja: Lingel Károly a mult század hatvanas éveinek végén a kiegyezés utáni időszak fokozódó városiasodásának szárnyain lett ismertnevű tekintéllyé a faiparban. Rózsa-utcai háza, az, amely a mostani sokemeletes raktárháznak alapja volt, kicsiny, patricius-ház azokban a csöndes, derüs időkben, melyekben a Thékek, Mahunkák s egyéb asztalosdinasztiák alapítói elindultak, hogy nagyhírűvé tegyék a magyar mestermunkát. Az öreg Lingel akkor még nem a bútorokat, hanem a vasúti kocsik favázait fabrikálta, éppen csak szórakozásból és virtusból csinált olykor ismerőseinek lakásberendezést. De fiait már a finomult bútorformák számára jegyzi el. Ketten öröklik műhelyét s mikor a nagyobbik, Károly, a milleniumi kiállítás idején a karlsruhei iparművészeti iskoláról hazatér, nemcsak a festés és rajzolás szeretetét hozza magával, hanem az ottani műhelyekben szerzett gyakorlati tapasztalatok összességét is. A közben virágzóvá lett üzemet atyjától öccsével, Jánossal egyesülve veszi át, kinek hatáskörébe a kereskedelmi vezetéssel és szervezéssel járó teendők mellett a rózsa-utcai kárpítos- és díszítőműhelyek tartoznak.

E munkakörben nemcsak kiváló tehetsége, organizáló és gazdasági ügyek iránti érzéke érvényesül az ifjabb Lingelnek, hanem választékos ízlése is. Gyakori külföldi utazásain megfigyeli a berendezőművészet terén felmerült újabb jelenségeket, a szakmabeli gyártásnak folytonos fejlődését és tapasztalatai alapján végzi a bevásárlásokat a gyár részére. János szemeli ki a magyar viszonyoknak való legjobb modelleket, szöveteket és a lakásdíszítés egyéb kellékeit, úgy hogy az ő munkája harmónikusan egészíti ki bátyja tevékenységét. E vállvetett testvéri együttműködés eredménye pedig az, hogy a Lingel név ma már patriallcharis melegséggel cseng a magyar iparkrónikában.

A kicsiny Rózsa-utcai ház így erős lendületével szinte szimbóluma a polgári munka nagyratörésének. Felsorakozó öt emelete csaknem évgyűrűk módjára mutatja a családfa rétegeződését és a mai százhúsz szobájával, véges-végig mintaszerű termek sokaságával rezidenciája lehetne az üzleti szorgalom gondolatának. Erőt jelez ez, olyan tudatos polgári erőt, melynek — fájdalom — csak kevés párja van a mi hazánkban. És kötelességet is jelent, olyan kötelességérzést, amely szerényen és egyszerűen jelentkezik a Lingel-cég minden munkájában ma is.

Haranghy Jenő: Ex libris.

Talán természetesnek tűnik fel ebből a vázolt fejlődésmenetből, hogy a Lingel-bútorok a mechanikai előállítás modernsége mellett is a tradicionalizmus egészséges formáiban jelentkeznek. Az anyagban gondolkozás, a szerszámok s technikák ismerete mindig féken tartotta a tervező Lingel Károly kezét, mint ahogy az, aki a gyalupaddal elválaszthatatlan rokonságban van, úgyszólván immunis a művészi elragadtatásokkal szemben. Nagy erény minden időkben, hát még oly forrongó, lázadozó korban, amilyenek a kilencvenes évek végén mutatkoztak a szecesszió lázával kapcsolatban. Még ma is meglevő hall- és úriszobarészletek mutatják, mily mértéktartók tudtak lenni a szellemi forrongás idején is az okos józanságukkal. Ám téves volna ebből az ellenkezőre következtetni s ezt hinni: ez üzleti hagyománytisztelet a régi stílusok pedáns szárazságát viszi bele alkotásaik formájába. Erről szó sincs. A bécsi és párisi asztalosdinasztiák ceremóniás ősiségtiszteletе hiányzik innen. Aki valóságos mivoltukból nem ismerné a Lingel-bútorokat, már a fotografikus ábrázolásukból is első pillanatra látja, hogy megjelenésükben egyszerű és elegáns formaszerkezetük a stílusbútorok minden sallangját leveti. Hol barokk-, hol XVI. Lajos-, hol empire- és biedermeier-formák vonalvezetésének remi-

niszcenciáit fedezhetni fel bennük. S legszívesebben az angol késői reneszánsz és a Chippendale-barokk esszenciáját választják. De korszerű párlatuk van; ezek a bútorok csak azt ragadják ki a multból, ami benne szerkezetileg értékes, aminek statikai megbízhatósága van és esztétikailag is megnyugtató.

Ezt a keresetlen életstílust azután pompásan adják a Lingel-gyár bútorai. Nem akarnak mások lenni, mint jó asztalosmester-bútorok s ez különösebb erőfeszítés nélkül sikerül nekik.

Ez a megállapítás nem jelent művészietlenséget. Ellenkezően; azt jelenti, hogy az e bútorokon megnyilvánuló művészetet nem a cikornya adja meg, hanem a fa erezete szép rajzának feltárása, a nemes arány, a logikus szerkezet és a célszerűség szempontjainak artisztikus módon való érvényesülése. Olyanok ezek a bútorok, mint egy rendes, komoly soktagú polgári nemzetség, melynek minden tagja piros-pozsgás, izmos és egészséges, anélkül, hogy a szellem zsenijei vagy a sport akrobatái volnának.

E bútorokat az az üzleti ösztön tartja egyensúlyban, mely nem ingadozik, mert mélyen van megágyazva a talapzata. Csodás biztonságot ad a tervezőjüknek az a tudat, hogy az ő familiája már két emberöltő óta ismeri a magyar közönség igényeit. Mint a gyári márkának, úgy az ő egyes bútorainak sincs szükségük virtuózkodásra éppúgy nem, mint ahogy nem kell a napi egymásralicitálás apró ravaszságaihoz folyamodniok. Ha pompás főúri berendezéssel választékos ízlésű megrendelő igényeit kell kielégíteni, ha egy klubnak falburkolását, berendezését, puha és előkelő kényelmét kell kiszolgálniok, éppoly nyugodalmasan teszik, mint hogyha egy banknak íróasztalait és kartotékszekrényeit szabják és gyártják. Viszont az utóbbi feladatnak sem jut kevesebb figyelem, mint a főrangúnak. Ez megint csak a családi presztizs kérdése, a kis védjegyé, melynek dűlt betűi odakerülnek egy táblácskán minden darabra, még az előszobafal tükre fölé is. De azonfölül a mechanizált tevékenységből, a gépi előállítás szelleméből folyóan is ügyelni kell a legszürkébb s legkisebb feladatokra is. Egy ruhafogas, mely tízezerszámra fog készülni, néha több fejtörést okoz véglegesen használható formájával, mint a csak egy példányban készülő vadászszoba.

A Lingel testvérek büszkén tekinthetnek vissza a csendes és értékes munkájukkal eddig elért számos sikerre. Irígylésre méltó jó érzés töltheti el lelküket, amikor arra gondolnak, hogy sok szép otthont teremtettek meg, melyeknek talpkövei és támaszai a gyárukból kikerült szolíd bútorok.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM EZÜSTKIÁLLÍTÁSA

ÍRTA DIVALD KORNÉL

Végh Gyula, iparművészeti múzeumunk főigazgatója, a most rendezett ezüstkiállítás kalauzának bevezetésében valóságos seregszemlét tart a pusztulásokról és beolvasztásokról, amelyeken egyházaink kincstárai, régi családaink arany-ezüst ötvösművei multunk viharos századai folyamán oly gyakran átestek. Emlékeink száma csodálatosképpen még mindig igen nagy s régi iparművészetünk különböző ágai közül ma is az ötvösség köréből a leghálásabb feladat kiállítást rendezni, holott a mult század hetvenes éveitől kezdve ötvösségünk emlékeit már nem egy, műezüstünk házi bemutatóinál nagyobb apparátussal rendezett kiállításon láthatták.

Az Országos Iparművészeti Múzeum mostani ezüstkiállítása, amelyet *Csányi Károly* igazgató, *Layer Károly dr.* és *Theisz Frigyes* közreműködésével rendezett, szinte csak egy-két főúri család és néhány, múzeumunkkal szorosabb kapcsolatban álló budapesti gyűjtő régi ezüstjének bemutatására szorítkozik.

Az ezernél több darabot magában foglaló gyűjtemény, hol aranyozott, de nagyrészt fehérezüst tárgyaival mégis nemcsak pazar látványt nyújt, de ötvösségünk multjára s egyik-másik mesterének működésére is nem egy esetben új világot vet; azonfelül gyűjtőink birtokában lévő külföldi emlékek bemutatásával az összehasonlításhoz is bőséges anyagot szolgáltat.

A kiállítók sorában egyházak, egyházi emberek, akik birtokukban ötvösségünk legpompásabb emlékeivel dicsekednek, nem szerepelnek. Magángyűjteményeinkből mégis nem egy vallásos vonatkozású tárgy került kiállításunkra.

A középkori ilyfajta munkák sorában az onódi eredetű sodronyzománcos kehely gróf Andrássy Géza gyűjteményéből a legérdekesebb. Keresztény templomi kelyheknél és egyéb kellékeknél jóval nagyobb számmal szerepelnek az ezüstkiállításon

Lingel Károly: Hálószoba. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ✦ Schlafzimmer. ✦ Chambre à coucher.

Lingel Károly: Ebédlő- és hallrészlet. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ✦ Speisezimmer und Teil einer Diele. Salle à manger et une halle.

Lingel Károly: Fényezett diófaszekrény. Készült Lingel Károly és fia gyárában. ✦ Polierter Nussholzschrank. ✦ Armoire en noyer.

1. Hasábos fedeles kupa. XVII. század, Nürnberg. ◆ Becher. Nürnberg, XVII. Jahrhundert. ◆ Hanap. Nürnberg, XVII. siècle.
2. Talpas pohár. XVII. század, Brassó. ◆ Becher. Kronstadt, XVII. Jahrhundert. ◆ Gobelet. Brassó, XVII. siècle.
3. Fedeles kupa. XVI—XVII. század, Nagyszeben. ◆ Becher. Hermannstadt, XVI—XVII. Jahrhundert. ◆ Hanap. Nagyszeben XVI—XVII. s.

Levesestál. 1780, Páris. ◆ Suppenschüssel. 1780, Paris. ◆ Soupière. Paris, 1780.

Lingl Károly

esztergályos

állami aranyérem

Közlezrkiáll

12 30 - l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után . . .

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Lingl Károly

Közlezrkiáll

1386-l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Lingl Karoly

esztergályos

a XII. csop. (fajpar)

juryjunk kinevezett

tagja

Közlerskiáll

1178. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Lingel Károly.

Közlevéltár

1575. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 485418

Lingel János

butorgyáros

l.

Ki-Kinoda?

504. l.

Lingel Károly

bentorgyáros,
iparmüvész

lásd

Ki-Kicsoda?

504. l.

Lingel Károly

László

Budapest,

Kir. var.

162. l.

A hírneves magyar CORDATIC autóabroncsoknak az automobilkiállításon levő pavillonja, amely nagy feltünést keltett ötletes és ízléses volta miatt.

Tervezte: *Falus Elek.*

Magyar Iparművészet
1927. 5–6. 27 kép

Lingel Károly

A Lingel-gyár egyik munkaterme.

LINGEL KÁROLY ÉS FIAI BÚTORGYÁRA

VII., Rózsa-utca 4—6. szám.

Az iparművészeti bútorok gyártása mellett gyárunk egy részével áttértünk a **típus- és szériabútor** gyártására. Ezáltal lehetővé tettük, hogy finom, művészi bútor aranyparitás alatt kapható.

120 mintaszobából álló állandó kiállításunk reggel 8-tól este 7-ig megtekinthető. (Rózsa-utca 4—6.)

Ugyanitt bőrbútor, kárpitos és dekorációs munkák, irodabútorok, amerikai összerakható könyvszekrények és csillárok kaphatók.

LINGEL KÁROLY asztalos, butorgyáros

hét darabból álló szecessziós ebédlő-garnitura

KABA Melinda: A Budapesti Történeti Muzeum évi jelentései 1981-1987. = TBM XXIV. Bp., 1991 264.p.

ráfiája

lélete a magyar művészettörténeti
t, kézirat. 1963.
er St. Elisabeth-Pfarrkirche
tium X/1964/ 229-245
r ungarischen Kunstgeschichts-
tatis Scientiarum Budapestiensis,
43-78.
Slovenska /recenzió/. Acta
74-379.
lom és a késógotikus épitészet.
yi Közlemények 1967. 365-607.
léletének néhány kérdése a két
üvészettörténeti szakirodalomban.
2.
tte von Kaschau. Acta Historiae

rzsébet templom középkori
vészettörténeti Értesitő
/1971/ 261-291.

LINGEL KÁROLY

Prakfalvi E. : Röm. kat. templ.

2003.

23.o.

Carthusiensis által kidolgozott és *Kempis* zárkózottabb, mélyebb fájdalomról tanúskod

A 14. század közepe táján megkezdődik az eredeti ciklikus összefüggéseiből és új form *Passió*ból keletkezett. Legkorábban a *Krisztu* közép-európai, így a magyar művészetben sem
1423 években vált ki a sokalakos *Keresztvitel*-komp Kálvária-oltárán jelentkezik. Ebben az időbe
1212 téma a bécsi és alsó-ausztriai művészetben fo helyi másolatok (például a *nagyszebeni*) formáj A domborművű ábrázolások jó része epitáfi ítéletet idézte, de a transzcendens Krisztu szenvedésére apellálva remélt megértést. A ko fogadta, sőt propagálhatta is, mert a huszitá követői kétségbe vonták ugyanis, hogy Kris kiszolgáltatható.

AZ UTOLSÓ ÍTÉLET

A 14–15. századi művészet az Utolsó ítélet variációját alakította ki. Az egyik alaptípust kori, Máté evangéliumán (25,27 skk) alapuló mandorlában trónoló Úr alakja a passió jeg

Lingel Károly

esperjáltos

Kel 1885

III. k. 2. f. 287. l.

Lingl Károly

esztergályos

433.l

Vas. ujs. 1893. 431. l.
(archeppel)
Az Omnibus Iparegyesület
igazgatósága –

Lingel és Biró, asztalos

Ipparmüvészet 1896-ban 299.

Lingl Károly.

asztalos

l. Edvi Bp.

570. l.

MDK

Lingel Károly asztalos m.

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves o.kiáll.on.
MMÉKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

MDK

Lingel Károly

butor

Áll. vásárlások, Kor.kiáll. Magyar Iparművészet, 1902.43. l.

MDK

Lingel Károly asztalos

Ipm.Társ. karácsonyi kiáll. tárgysorsjáték...
Magyar Iparmüvészet 1902.

♨ **Husvét.** A három nagy ünnep közül az egyetlen magyar nevü. Karácsony, pünkösd bizony idegen származásu. Husvét! Ez már magyarán van mondva. Ez kell a magyarnak. A Rómából visszatért harangok egyre csak azt csilingelik nagyszombaton: Hust végy! Hust végy! Hát veszünk is, mivelhogy az eszem-iszomra vonatkozó egyházi szokásokat sokkal jobban megtartjuk, mint a koplalásra vonatkozókat. A farsangot, husvétot, sokkal többen és lelkiismeretesebben veszik figyelembe, mint a nagy bőjtöt vagy nagypénteket. Ez is a rendje, mert élőből él az ember és bőjtölésből még senki fenn nem tartotta magát. Azért örvendez minden jó keresztyén a husvétnak. Hust venni még az álmoskönyv szerint is jó egészséget jelent. Hát még hust venni valóságban. A jó franczia király, IV. Henrik szerint minden vasárnap tyuknak kellene főnnie minden paraszt fazekában, tehát minden vasárnap husvétnak kellene lennie, de a viszonyok változtával elég, ha a szegény ember egy esztendőben egyszer lát bort az asztalán. Boldog nap ez. Örvendez neki szegény és gazdag egyaránt. Csupán a vegetárianus nem vesz részt ez általános örömben. Sonka helyett mit visz a templomba beszentelni? Talán egy fej karfiolt. Szegény vegetárianus! Talán még neki is ünnep a husvét; mert hisz ilyenkor sarjadzik ki a gyönge laboda, az izletes paraj. Boldog ünnepeket kivánunk még neki is.

* * *

⁂ **Kardot a vasutasoknak!** A vasutasok kardot akarnak s ha a vasutasok erélyesen sürgetik óhajtásukat, a kardot meg is kapják. Most már lesz egyenruhájuk, kardjuk, csákójuk s ha jól megy mihamar puskájuk is. Tiz év mulva a podgyászodat furvézereknek öltözött hordárok fogják elkapkodni, s annak rendje és módja szerint, kardosan, patrontáskásan a szakaszban elhelyezni. A konduktörnek ezentul jegylyukasztó helyett Werndl karabély lóg az oldalán és sarkantyu pöng a csizmáján, a vonatvezető katonai kürttel adja meg az indulási jelt s igy fog kiáltozni: Kassa in-dulj, direkczió Miskolcz! Az állomásoknál ősz tábornokok fogják a vasutat fogadni s e gazdag vállrojtos, aranysarkantyus lovagokban csak kevés ember fog az állomásfőnökre ösmerni. A vonat beérkezése természetesen nagyobb esemény lesz: a hordároknak gwerheraust kiáltanak, mire azok puskákkal szalutálnak, a furvézerek felvonulnak és elrobognak, a gépészek pedig felülnek ágyuikra és haza hajtatnak. Mi sem természetesebb, hogy az utasokat idővel szintén katonai szabályok alá fogják, a jegyváltásnál az embert orvos megvizitálja, káplár megméri s ezek, ha minden rendben van, mondják ki a tauglichot, helyesebben adják ki a jegyet, mire az ember felesküszik, bakancsot huz s azzal Isten nevében mehet Ruttkára.

* * *

♁ **Végeladás.** A históriának, hogy megfelelő üzleti nyelven fejezzem ki magamat, ugylátszik rosszul megy: mert nagy végeladásokat rendez. Mintha az egész glóbus tele volna pingálva nagy piros betükkel: Occásio! Occásio! Kinában már gyönyörüen folyik a dolog. A nagyhatalmak serényen csinálják az üzletet és erélyesen hajtják be azt, amivel Kina a czivilizáczió nak tartozik — önmaguknak. Ez, miután igy van, rendén van. Aki nem tud fizetni, azt elliczitálják. De itt van Spanyolország, amelynek szintén temérdek az adóssága és amelyik szintén nem tudja kielégiteni a hitelezőit. Tőle nem czivilizáczió kérnek, hanem pénzt. És ez az, ami nincs. Ez az oka annak, hogy itt is készül valami végeladásforma. Catalonia kijelenti, hogy — kilép a czégből és a maga firmája alatt működik tovább. Az okos Catalonia példáját mért ne követné az elmés Andalusia és a helyes felfogásu Granada? És egy szép napon Spanyolországból nem marad egyéb, mint az adóságai. Hanem ezek aztán megmaradnak. Kina szétdarabolódik és fizet: Spanyolország is szétdarabolódik de nem fizet. Ugy bukik egy ázsiai czég és igy bukik egy európai czég.

♁ **A jégsport kedvelőit** a fátum üldözi. Nem elég, hogy egész télen megvoltak fosztva a korcsolyázás nemes élvezetétől, ráadásul még az a csapás éri őket, hogy a husvét hétfőjére tervezett korcsolya-ünnep is elmarad. Pedig a virágvasárnap milyen szép reményekkel kecsegtette őket. Valóságos jégvirágvasárnap volt Ez a terv ugyan vizzé vált, sebaj, lesz legalább mivel locsolódni.

* * *

♁ **A nizzai liczitáczio.** A poetai műfajok az életben kegyetlenül összetévesztik egymást . . . Börtön, tébolyda és liczitáczio: micsoda rettenetes befejezése egy idyllnek, amely irgalomba hajszolta ezt az egész elernyedt vén Európát. A hős a fogházban ül, a hősnő hátrahagyott ingóságait pedig liczitálják Nizzában, ahol legaranyosabb a napfény és legillatosabb a levegő. Nagyon felháborodtam azon, mikor Budapesten dupla áron vásárolták a Krivány könyveit: de szinte megszeretném dicsérni azokat az uriasszonyokat, akik nagy bankókkal váltották magukhoz a Koburg Lujza elliczitált selyemruháit, napernyőit, keztyüit. Ebben a botrányban szerelem volt, sok szerelem és a selymek suhogásában mintha egy bus románcz rimei csókolódznának. A liczitáczió csunyaságait megenyhiti az, hogy kiüldözi ebből a bus énekből a hitelezőket, akik nem valók a dalba. Ők megkapták amijük járt; elmehetnek. Azok a szép asszonyok pedig, akik megvették a herczegnő ingóságait, ne sajnálják a pénzüket. Egy szép asszonynak soha se lehet drága az a ruha, amelyet egy herczegnő csináltatott magának, hogy tessék benne a szeretőjének.

* * *

♁ **Két hatalom.** Olvasták a *Löwenstein-Wertheim* herczeg esetét? Királyok a rokonai, a legszebb asszony a felesége és a herczeg megszökött, ott hagyta a királyi rokonait, a herczegnő feleségét, elbujdosott Amerikába, beállt zsoldosnak, mint akár egy kicsapott diák és sanyargott, mig le nem teritette egy spanyol golyó. Igy pusztult el egy herczeg, mert nem volt annyi pénze, hogy kifizesse az adóságait. Ha én volnék a *Pénz:* a mellemre ütnék, és elkiáltanám magamat:

— Hol van az az emberfia, aki urnak meri mondani magát rajtam kivül?

A királyok nem szólnának, a milliomosok bezárkóznának a pánczél-szobáikba. Löwenstein herczeg sápadtan szökik a szép felesége mellől, a hitelezői a hajukat tépik és szeretnék kikutatni véres uniformisa zsebeit, hogy legalább egy shillinget visszahalásszanak a vagyonukból. Mert mindenikük felett ur a pénz. Legfölebb valami sziklaodúból mászna ki egy toprongyos alak, aki alamizsnakenyeret eszik, nyáron kertek alján, télen barlang ölében hál és az üthetne a fekete mellére:

— Itt vagyok!

Az lesz az igazi háboru, mikor ez a két hatalom majd megbirkozik egymással.

* * *

⁂ **A választói jog kiterjesztése.** A választói jog örvendetesen terjed, ha ugyan nem is olyanképpen, mint azt a szocziáldemokráczia óhajtaná. Tessék körülnézni milyen erős küzdelmek folynak egy-egy városi törvényhatósági bizottsági tagságért vidéken és fővárosban egyaránt. Legutóbb Győrött választottak s egy-egy mandátum 5000 frtba, ha nem többe, kerül. Miután, hálistennek, az autonomikus rendszer széles ez országban még szilárdan áll, reményünk lehet rá, hogy ezek az árak számos helyütt fognak megismétlődni, sőt fokozódni. Ha már egy törvényhatósági bizottsági tagság ilyen csinos rekordra vitte, mibe kerülhet egy alispánság, egy főjegyzőség? És tulajdonképen mit vásárolt meg az illető boldog tulajdonos? Puszta czimet, mert a vidéki város-atyaság korántsem az a fejös tehén, melynek messziről látszik. Szóval a bizalom az, aminek ára van, am¡

viszont pontosan mutatja, hogy a bizalom mily ritka és erősen keresett portéka a hazában. E héten az ügyvédi kamara választott s ott is ádáz harczok folytak, csak ugy, mint egy fővárosi kerületben, ahol, az előljáróválasztás izgalmai vetnek alapos hullámokat. Tehát a választói jog örvendetesen terjed, kövéredik s oly területekre lép, melyek eddig ugyan az ővéi voltak, de meddőknek neveztettek. Ki gondolt huszonöt év előtt arra, hogy esküdteket választó jogát érvényesitse? Ma már ez is megtisztelteltetés s ha ma csak jó szóba, holnap már egyébbe is kerülhet. Pár év mulva a bizalom oly ritka és keresett jószág lesz, hogy az önképzőköri helyiségekbe csendőrt kell kiküldeni és egy iskolaszéki mandátumba bele lehet pusztulni. És a képviselő ség! A képviselőházban csak két ember: Wenckheim Frigyes és Károlyi István grófok fognak ülni . . . De ők is megfogyva, megtörve és nyakig betáblázva.

Lingl Károly.

Ha egy műhelybe belépek, ahol a munkát nem pusztán az anyagi nyereségért végzik, hanem az ambicziónak is van része benne, bizonyos áhitatos érzés fog el. Valami rokonság félét fedezek fel annak a munkásnak az öntudatlan ösztöne közt, mely arra sarkallja, hogy a közönséges munkát is csinnal végezze és a saját érzésem közt, mely a szépet öntudatosan keresi. Magyarországon az asztalosokban rendesen drámaés regényirókat szeretünk felfedezni, hogy az asztalosban az asztalost fedezzük fel, az a ritkább esetek közzé tartozik. Az a dekadenczia mely a kézművesek között akkor pusztitott szerte, midőn »egyenlők« lettek a rendekkel s amely avanceálásba csoda, hogy az egész műipar oda nem veszett, csak lassan ád helyet a kézműves czéhek igaz renaissanceának. Hová lett ez a középkorban oly életerős, hutalmas testület, amelybe tartozni disz volt s amely kinai falakkal övezte magát az illetéktelenek ama benyomulása ellen, amit ma a tisztességtelen verseny czimén nem tudunk eleget fölpanaszolni? A klasszikus mesterek eltüntek s helyükbe munkásgyüléseken nevekedett, kátékkal bibelődő proletárok léptek, akik a munkában csak a keserves kenyéradót, de nem a megvigasztaló és fölemelő ambicziót találják meg.

A középkori czéhek mesterére emlékeztet a puritán gondolkozásu, erős kezü, kérges tenyerü, de becsületes szivü asztalos-művész Lingl Károly, akinek a neve maga egy czéhet jelent. Nehéz gondok között, szüntelen munkában jegeczesedett ki hirneve, gondosságot és alapos munkát mutat minden butora, amely az ő kezéből került ki. Az ő kezéből: ezt szó szerint kell venni, mert annak daczára. hogy a Lingl-gyárnak üzeme óriási, az öreg ur, ez a nürnbergi pompás czéhmester, aki egyszerü, mint minden munkája, saját szemével hizlalja a marháját, saját tehetségét, felfogását és akaratát veti latba minden portékája elkészitésénél.

Izlését a munka tisztitotta meg és a munkáját az izlés. A faipar minden csinja-binjába egyformán jártas: az Empire mahagonijának hangulatát csakugy meg tudja adni, mint ahogy az amerikai fák raffinált feldolgozását öntudatosan vezeti. Művészetnek tekinti az asztalos-mesterséget, vele él a finom palisanderrel, a sima diófával és a hatalmas tölgygyel, amelynek izmossága az ő erejére vall. Finomság, erő, öntudatosság, kompozicziő, szolidság és ritka harmónia jellemzi az ő dolgait, amelyek révén régen megszerezte már azokat a prémiumokat, melyek nálunk a mestert diszitik.

1885-ben a koronás arany érmet, 1896-ban a Ferencz József rendjelet kapta, az iparegyesület igazgatótagja lett s ami e kitüntetésekkel csaknem egy értékü: egy csomó olyan munkát kapott, amelynek megbizásában igazi mandátum rejlik, az ő képességeiben, invencziójában, genialitásában való megbizás. Igy az erzsébetvárosi és a kőbányai templom belső berendezését is rábizták s az utóbbi számára készült gyóntatószékeket, a magyar iparnak ragyogó példányait, a párisi világ-

Lingl Károly.

kiállitásra küldik. Ezek a szószékek még sokat fognak magukról beszéltetni. Maga a tervezet is meglepően invenczióz us: a korai olasz styl, magyar és gótikus motivummokkal keverve, mindez oly precziz, féltékenyen gondos, gyönyörű kivitelben, amely a magyar asztalos-müvészet beszélő bizonyitéka. Az sem utolsó érdeme, hogy a gőzvájó ipart ő honositotta meg nálunk.

Hogy Lingl Károlyt az ornamentális hatások nem vezetik félre, az ő neki egyik különös, eléggé meg nem dicsérhető tulajdonsága. Egy-egy butora az épitészetre valló remek: tud bánni a fa anyagával, a tér arányaival és az alakok hatásaival. Összhang és nagy műérzék vonul végig alkotásain. Ami végül munkáinak alaphangját adja meg, az az egyszerűség, mely az ő lelkéből sugárzik szerte. Ez a munkabiró, vagyonos öreg ur maga a szerénység, a keresetlenség, szinte az örökös bocsánatkérés azért, hogy valami olyat mert produkálni, amit egy asztalosmestertől fel se tételeznének. Dolgozik nemcsak azért, hogy vagyont gyüjtsön, hanem, hogy a mesterségének és a nevének is hirt szerezzen. S amily demokrata a munkában, olyan arisztokrata abban, hogy a Lingl-czég gyüjtőnév legyen: a pontosság, a szolidság és a tökéletesség gyüjtő fogalma. Ennek egyik megnyilatkozása, hogy mindakét fiát asztalosmesternek képeztette ki.

Egy mesterember, aki nem doktort csinál a csemetéiből: ez is beszélő adat. Ők már tökéletes környezetben, kitünő mestereknél tanultak s az apjuk megjelölte irányban haladhatnak. A hazai műiparnak ragyogó perspektivája az az idő, mikor a czéhek ilyen formában, ilyen körülmények és erők összehatása folytán uj életre ébrednek.

Mese. Egy muzsikus meghalt, s álmodó lelke megjelent az örök biró előtt. — Bűnös ez az ember? kérdezte az angyal.

— Igen — felelének szomszédai — mindennap folytonosan saját szerzésü zeneműveit játszotta.

— Mi legyen a büntetése? — kérdé az angyal.

— Mindörökké ama müveket hallgassa, kiáltottak a hangok.

A lélek igy a poklokra került, saját zenéje hangjainál.

— Ez a menyország — mondá.

»*Academie.*«

A Hét 1899.

Lingel Károly müasztalos

Haustmann A: A kir.vár belső kiképzése és iparm. felsz. MI. 1903. 162 l.

KIS NŐI IRÓASZTAL.
LINGEL KÁROLYTÓL.

A Királyi palota fölszerelése.
Magyar Iparművészet
1903. 208. l.

ELLENZŐ.
AZ UDVARHÖLGYI LAKOSZTÁLYBAN.

XI. A törvényhatósági bizottsági póttagok névsora betűrendben és életrajzi adatokkal.

Back Fülöp. L.: VII., Holló-utca.

Balogh Ignác dr., nős, ügyvéd. L.: VI., Városligeti fasor 14.

Baránszky Gyula dr., ügyvéd, szül. Zólyomban 1867 február 5-én, iskoláit Szegeden, Kecskeméten, a jogot Budapesten végezte; az ügyvédi oklevél elnyerése után nagyobb utazásokat tett Berlinbe, Moszkvába, Szentpétervárra, a hol különösen a városi ügyek tanulmányozásával foglalkozott. Budapesten letelepedvén, megalakította a «Budai közérdekü egylet»-et, mely az ő elnöklésével a főváros budai részének (Tabán, Kelenföld, Németvölgy) rendezése érdekében nagy tevékenységet fejt ki. L.: IV., Vámház-körút 16.

Bartha Gábor dr., egyetemi magántanár, szül. Técsőn. Orvosi tanulmányait elvégezvén, a Rókus-kórház sebészeti osztályán gyakornok, majd tanársegéd lett. 1892 óta a Rókus-kórház II. sebészeti osztályának helyettes főorvosa. L.: IV. ker., Kecskeméti-utca 4.

Bartolffy János. L.: VII., Garay-utca 42.

Basch Gyula dr., ügyvéd. L.: V., József-tér 8.

Baumgárten Nándor dr., ügyvéd, szül. Budapesten 1873-ban, felsőbb iskoláit Lipcsében, Berlinben és Budapesten végezte, 1904-ben lett bizottsági tag. A magyar jogász-egylet igazgató választmányának tagja. L.: V., Nagykorona-utca 18.

Bayer László, kötszerész. L.: IV., Kossuth Lajos-utca 6.

Berger Rezső dr., szül. 1855 nov. 29-én Irsán, két és fél évig bizottsági rendes tag volt. L.: VII., Erzsébet-körút 44. sz.

Bihari Mór dr., ügyvéd, a budapesti ügyvédi kamara választmányi tagja. L.: VI., Váci körút 21.

Biró Zsigmond, a Pesti első hazai takarékpénztár igazgatója, sz. Szentmártonkeresztúrban, 1850-ben. Iskoláit Budapesten végezte, ugyanott ügyvédi oklevelet nyert. 1869 óta igazgatója a Pesti első hazai takarékpénztárnak. L.: IV., Egyetem-u. 2.

Bochkor Károly dr., tanár, pénzügyi író, szül. Csiksomlyón, 1847-ben. Iskoláit Kolozsvárott végezvén, 1867-ben állami számvivőségi vizsgát tett. Időközben jogi doktorátust szerzett s az egyetemre magántanárnak hívták meg. Jelenleg rendes tanár. Egy izben országgyűlési képviselő is volt.

Bruszt Dávid, szül. Lovasberényben 1849 aug. 21. Nagykereskedő, kereskedelmi tanácsos, iskolaszéki tag. L.: VI., Dalszinház-utca 2.

*

Cherven Flóris, igazgató-tanár, szül. Chizsnén (Árvamegye) 1840-ben. Egyetemet Bécsben végezte, mint tanár Pozsonyban, Besztercebányán és Budapesten működött. 1894 óta igazgatója a VII. ker. főgymnasiumnak, 1896-ban Ő Felsége főigazgatónak nevezte ki. L.: VII., Barcsay-utca 5.

Cserháti Jenő, «Ganz»-gyári igazgató, szül. Győrött, 1855-ben; a műegyetem gépészeti osztályát Zürichben végezte. Az osztrák-magyar államvasutak szolgálatában a budapesti fűtőházban mint főnök működött. 1890-ben biztosi minőségben a vasúti és hajózási főfelügyelőséghez hivatott meg, hol főfelügyelővé neveztetett ki. 1893-ban a fegyver- és gépgyár igazgatója volt, jelenleg a Ganz-gyár gépészeti osztályának igazgatója. L.: II., Szilágyi Dezső-tér 1.

Csery Kálmán. L.: VI., Király-utca 36.

Czakó Adolf. L.: IX., Lónyay-utca 23.

Czettel Gyula. L.: VII., Stefánia-út 38.

Czóniczer Márton dr. L.: IX., Ferenc-körút 16. sz.

*

Dick Béla, szül. Budapesten 1862-ben, fogorvos, a «Napközi otthon» pénztárosa. L.: VIII., Kerepesi-út 11.

Ember Károly, szül. Felsőbaján 1863-ban, az elemi és polgári tanítónőképző igazgató-tanárja; a «Népnevelő» szerkesztője, a «Magyar Tanítók Otthonában» a pedagógiai osztály elnöke, iskolaszéki alelnök. L.: IV., Molnár-utca 11.

Eperjessy István. L.: I., Labanc-utca 31.

Fabinyi Géza kereskedő, szül. Budapesten, a budapesti kereskedelmi akadémia elvégzése után több évig külföldön utazott, 1887-ben mint kereskedő Budapesten telepedett meg. L. : IV., Váci-utca 16.

Fojth István, kalaposmester, szül. Révfalun, 1858-ban 1903 óta bizottsági póttag; az I—III. ker. ipartestület elnöke; a «Méhkas» igazg. tagja; iskolaszéki tag. L.: I., Apród-utca 3. sz.

Felföldy Dániel. L.: I., Csend-utca 8.

Fischer Béla, gyárigazgató; nős. L.: V., Váci-utca 72.

Fon Dezső, l.: V., Sétatér-utca 6.

Frankl Adolf, szül. Debrecenben 1859-ben. Banküzlettulajdonos, az ortodox hitközség alelnöke. L. : VI., Eötvös-utca 19.

Freund István dr. L.: IX., Kén-utca 8.

Fried Vilmos dr., ügyvéd, szül. Hajduböszörményben 1862-ben, iskoláit Budapesten végezte; több nagyobb pénzintézetnek ügyésze, a lipótvárosi kaszinó tiszteletbeli titkárja. L. : V., Bálvány-utca 19.

*

Goldmann Mihály nagykereskedő. L. : V., Erzsébet-tér 1.

Gráf József. L.: IX., Soroksári-utca 53.

Grósz Sándor dr., orvos, az izr. gyermekkórház főorvosa, stb. L.: VII., Károly-körút 7. sz.

Gyarmathy Gyula. L.: IV., Kálvin-tér 1.

*

Hegedüs Lajos, magánzó, szül. Szolnokon, 1861-ben. 1903 óta póttag; iparhatósági elnök; a «Méhkas» budai takarékpénztár és hitelszövetkezet igazg. tagja. L.: I., Országház-utca 16.

Hercog Mór Lipót, (csetei). L.: VI., Lendvay-utca 4.

Heuthaller Frigyes. L.: III., Templom-utca 15. szám alatt.

Hollitscher Szigfried dr., született Budapesten 1874-ben. Kir. közjegyzőhelyettes. L.: V., Szabadság-tér 11.

Horner Samu, az erzsébetvárosi kör pénztárosa. L.: VII., Wesselényi-utca 2.

Horváth Zsigmond, 1903-ig bizottsági tag, azóta pótbizottsági tag. L.: VI., Bajza-utca 34/b.

*

Járitz András. L.: II., Pázsit-utca 12.

Karsai Sándor dr., miniszteri tisztviselő, a községi demokrata párt tagja. L.: VI., Andrássy-út 46.

Kauser Gyula. L.: VIII., Rákócy-tér 23.

Klein Bertold, nagykereskedő, háztulajdonos, szül. Budapesten 1847-ben ; iskoláit ugyanott végezte ; iskoláinak elvégzése után kereskedői pályára lépett ; 1874-ben megalakította Magyarországon az első textilárú bizományüzletet. Három éven át bizottsági tag volt s 1904-ben a póttagok közül újból beválasztották a bizottsági rendes tagok sorába. A főváros kereskedelmi köreiben tevékeny szerepet játszik ; igazgatója a kereskedelmi és iparcsarnoknak, választmányi tagja a főváros jótékonysági egyesületeinek. L : V., Arany János-utca 29.

Klenovits György. L.: IV., Egyetem-utca 9. szám.

Kovács Béla dr., ügyvéd. L. : VII., Baross-tér 17.

Kummer Rezső dr. L.: I., Tárnok-utca 12.

*

Ladányi Zoltán. L.: VIII., Baross-utca 129. szám.

Lakics Vendel, fővárosi elemi és ipariskolai igazgató, az «Országos Közoktatási Tanács» előadói tanácsosa, iskolaszéki tag. L. : VII., Izabella-utca 43.

Laumann József. L.: II., Krisztina-körút 33.

Lekky István. L.: VIII., Szentkirályi-utca 6.

Lill Tivadar. L.: III., Lajos-utca 27.

Lingel Károly, gyáros, szül. Budapesten 1838-ban, iskoláit ugyanitt végezte, 7 év óta bizottsági póttag. Az evangelikus egyház presbytere, az iparegyesület választmányi tagja. Az iparfejlesztés terén szerzett érdemeinek elismeréséül Ő Felsége a koronás arany érdemkereszttel és a Ferenc József-renddel tüntette ki. L.: VII., Rózsa-u. 4.

Lippert Lajos, vendéglős, szül. Budapesten 1849-ben, iskoláit ugyanott végezte. Az Erzsébetvárosi Népbank igazgatója, az Ilona ártézia részv. társ. elnöke, a budapesti vendéglősök egyesületének elnöke, a Szt Baptista spanyol lovagrend, angol Grand Prix, az arany érem, párisi becsületkereszt és a nápolyi koronás érdemkereszt tulajdonosa. L. : VII., Erzsébet-körút 13.

Loránt Dezső, 34 éves, nőtlen, a Független Magyarország felelős szerkesztője. L.: IV., Váci-utca 67.

Ludwik Elemér dr., orvos, szül. Dettán 1872-ben, iskoláit, középiskoláit és az egyetemet Budapesten elvégezvén, a Szt. János-kórházban volt kórházi orvos, jelenleg gyakorló orvos. A budai polgári kör igazgatója, kerületi választmányi tag. L.: II., Iskola-u. 6. szám.

Gúthi J. Fův. almanach 1904.

Lingel Károly á

fia

az alábbi palota

butorait nagyrészt

fenti készítette

M.É. 1914. 9-10. sz.

(A Magyar Alta-

lános Hitelbank

palotája

képekkel.)

EVOESZKÖZGYÁR ROMÁNIAI
VEZÉRKÉPVISELŐJE:

EUGEN FLORENTHAL

CLUJ

Kapható minden órás és ékszer üzletben.

Déri

SZŐRMEDIVATHÁZ

ELEGÁNS MODELLEK

CLUJ

Lingl F. és fiai

anzalosok

kiszítettek a templom

padjait

Kaus Lech

Kauser József – Lechner Jenő:
A Szt István t. építési történetéről – Bp. 1905

MDK

Lingl Károly

asztalos munkák

A szt.István tpl megnyitása. Vállalkozók Közl.
1905. nov. 22. 3-5 l.

MDK

Lingl Károly és fia
a templompadok, imazsámolyok, székek,
sekrestyebutorok

Bpesti Szt.István-templom. Épitő Ipar, 19o5.
nov.2o. 391-94 l. képek

MDK

Lingel

Karácsányi ipm. kiáll. Magyar Iparművészet, 1906. 3-4. füz.

Lingel Károly id

első magyar faáru és
butorgyár tulajdonosa
leányfalvi előnévvel
magyar nemességet
kapott.

Épitő Ipar 1912. 495. l.

Lingl Károly

nagyiparos
a Lingl Károly cipőgyár
cég alapítója meghalt
1913. febr. Budapesten 75 éves korában.

Vas. Kp. 1913. 136.
l. (Halálozások.)

31688.szám

F.é. május 1-

tudomás és további eljárás

miszerint egyidejüleg utas

hogy a müemlékek orsz.bizot

sei háztulajdonosoktól kib

27413.sz.a. kelt rendeletem

kettőszáznegyven/2240/koron

~~Gelhett és fiai~~

~~az elnöki termeket~~

Lingel Karolz és fiai

a pénztár ouzes beren-
dezését

Thék Endre

a Safe szalon bebu-
tovozását és kiképzé-
sét kisutette.

Alpár Ignác: A
Pesti Harai Első Taka-
rékpénztár egyesület
palotája. Magyar Épi-
tőmintaszet. 1915. 5-6. sz
40. l.

jul. 1. 1910.

...tával holuvéktolanul
...i méltóztussék.

...ló tisztelettel

[illegible]

ügyvér

MDK

Lingel Károly butorgyáros

Magyar Iparmüvészet 1923. 7o.o.

niszcenciáit fedezhetni fel bennük. S legszívesebben az angol késői reneszánsz és a Chippendale-barokk esszenciáját választják. De korszerű párlatuk van; ezek a bútorok csak azt ragadják ki a multból, ami benne szerkezetileg értékes, aminek statikai megbízhatósága van és esztétikailag is megnyugtató.

Ezt a keresetlen életstílust azután pompásan adják a Lingel-gyár bútorai. Nem akarnak mások lenni, mint jó asztalosmester-bútorok s ez különösebb erőfeszítés nélkül sikerül nekik.

Ez a megállapítás nem jelent művészietlenséget. Ellenkezően; azt jelenti, hogy az e bútorokon megnyilvánuló művészetet nem a cikornya adja meg, hanem a fa erezete szép rajzának feltárása, a nemes arány, a logikus szerkezet és a célszerűség szempontjainak artisztikus módon való érvényesülése. Olyanok ezek a bútorok, mint egy rendes, komoly soktagú polgári nemzetség, melynek minden tagja piros-pozsgás, izmos és egészséges, anélkül, hogy a szellem zsenijei vagy a sport akrobatái volnának.

E bútorokat az az üzleti ösztön tartja egyensúlyban, mely nem ingadozik, mert mélyen van megágyazva a talapzata. Csodás biztonságot ad a tervezőjüknek az a tudat, hogy az ő familiája már két emberöltő óta ismeri a magyar közönség igényeit. Mint a gyári márkának, úgy az ő egyes bútorainak sincs szükségük virtuózkodásra éppúgy nem, mint ahogy nem kell a napi egymásralicitálás apró ravaszságaihoz folyamodniok. Ha pompás főúri berendezéssel választékos ízlésű megrendelő igényeit kell kielégíteni, ha egy klubnak falburkolását, berendezését, puha és előkelő kényelmét kell kiszolgálniok, éppoly nyugodalmasan teszik, mint hogyha egy banknak íróasztalait és kartotékszekrényeit szabják és gyártják. Viszont az utóbbi feladatnak sem jut kevesebb figyelem, mint a főrangúnak. Ez megint csak a családi presztizs kérdése, a kis védjegyé, melynek dűlt betűi odakerülnek egy táblácskán minden darabra, még az előszobafal tükre fölé is. De azonfölül a mechanizált tevékenységből, a gépi előállítás szelleméből folyóan is ügyelni kell a legszürkébb s legkisebb feladatokra is. Egy ruhafogas, mely tízezerszámra fog készülni, néha több fejtörést okoz véglegesen használható formájával, mint a csak egy példányban készülő vadászszoba.

A Lingel testvérek büszkén tekinthetnek vissza a csendes és értékes munkájukkal eddig elért számos sikerre. Irígylésre méltó jó érzés töltheti el lelküket, amikor arra gondolnak, hogy sok szép otthont teremtettek meg, melyeknek talpkövei és támaszai a gyárukból kikerült szolíd bútorok.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM EZÜSTKIÁLLÍTÁSA

ÍRTA DIVALD KORNÉL

Végh Gyula, iparművészeti múzeumunk főigazgatója, a most rendezett ezüstkiállítás kalauzának bevezetésében valóságos seregszemlét tart a pusztulásokról és beolvasztásokról, amelyeken egyházaink kincstárai, régi családaink arany-ezüst ötvösművei multunk viharos századai folyamán oly gyakran átestek. Emlékeink száma csodálatosképpen még mindig igen nagy s régi iparművészetünk különböző ágai közül ma is az ötvösség köréből a leghálásabb feladat kiállítást rendezni, holott a mult század hetvenes éveitől kezdve ötvösségünk emlékeit már nem egy, műezüstünk házi bemutatóinál nagyobb apparátussal rendezett kiállításon láthatták.

Az Országos Iparművészeti Múzeum mostani ezüstkiállítása, amelyet *Csányi Károly* igazgató, *Layer Károly dr.* és *Theisz Frigyes* közreműködésével rendezett, szinte csak egy-két főúri család és néhány, múzeumunkkal szorosabb kapcsolatban álló budapesti gyűjtő régi ezüstjének bemutatására szorítkozik.

Az ezernél több darabot magában foglaló gyűjtemény, hol aranyozott, de nagyrészt fehérezüst tárgyaival mégis nemcsak pazar látványt nyújt, de ötvösségünk multjára s egyik-másik mesterének működésére is nem egy esetben új világot vet; azonfelül gyűjtőink birtokában lévő külföldi emlékek bemutatásával az összehasonlításhoz is bőséges anyagot szolgáltat.

A kiállítók sorában egyházak, egyházi emberek, akik birtokukban ötvösségünk legpompásabb emlékeivel dicsekednek, nem szerepelnek. Magángyűjteményeinkből mégis nem egy vallásos vonatkozású tárgy került kiállításunkra.

A középkori ilyfajta munkák sorában az onódi eredetű sodronyzománcos kehely gróf Andrássy Géza gyűjteményéből a legérdekesebb. Keresztény templomi kelyheknél és egyéb kellékeknél jóval nagyobb számmal szerepelnek az ezüstkiállításon

vásárlására, tanultabb és jobban fizetett munkások alkalmazására, — szóval a kvalitás fokozására használja a gyáros. Ez az eset a szolíd bútorok nagyüzemében, ahol nem a pillanatnyi előnyök kizsákmányolása a cél, hanem a már megteremtett vevőtartomány hosszú időre való biztosítása.

Végső eredményben tehát a gépi és kézműipari termelés közel félszázados harca nem dönthető el másként, mint csak esetről-esetre haladva. Mert esztétikai értéke az egyén becsületességén fordul meg. Ott, ahol a fejlődés, az előző nemzedékek erkölcsi tartaléktőkéje kötelező szépségápolást ír elő, ott minden ruskinista nemzetgazdasági hipotézis ellenére a gépipari üzem sem haladhat más vonalban, mint a kisipari egykor. Ez a tisztaság és tisztesség útja, mely hovatovább százéves multra néz vissza a Lingel-gyár fejlődésvonalában. Mert körülbelül száz éve, hogy a ma már nagyhírű asztalosfamilia őse német földről idevándorolt. Szerény kisiparos volt, egyike ama névtelen kismestereknek, akik a szabadságharc előtti magyar kézművesség ezernyi gátjával küzdöttek, nyomorúsággal, iparelnyomó politikai hatalmakkal viaskodva. Már a fia, a mostani cégtulajdonosok apja: Lingel Károly a mult század hatvanas éveinek végén a kiegyezés utáni időszak fokozódó városiasodásának szárnyain lett ismertnevű tekintéllyé a faiparban. Rózsa-utcai háza, az, amely a mostani sokemeletes raktárháznak alapja volt, kicsiny, patricius-ház azokban a csöndes, derüs időkben, melyekben a Thékek, Mahunkák s egyéb asztalosdinasztiák alapítói elindultak, hogy nagyhírűvé tegyék a magyar mestermunkát. Az öreg Lingel akkor még nem a bútorokat, hanem a vasúti kocsik favázait fabrikálta, éppen csak szórakozásból és virtusból csinált olykor ismerőseinek lakásberendezést. De fiait már a finomult bútorformák számára jegyzi el. Ketten öröklik műhelyét s mikor a nagyobbik, Károly, a milleniumi kiállítás idején a karlsruhei iparművészeti iskoláról hazatér, nemcsak a festés és rajzolás szeretetét hozza magával, hanem az ottani műhelyekben szerzett gyakorlati tapasztalatok összességét is. A közben virágzóvá lett üzemet atyjától öccsével, Jánossal egyesülve veszi át, kinek hatáskörébe a kereskedelmi vezetéssel és szervezéssel járó teendők mellett a rózsa-utcai kárpitos- és díszítőműhelyek tartoznak.

E munkakörben nemcsak kiváló tehetsége, organizáló és gazdasági ügyek iránti érzéke érvényesül az ifjabb Lingelnek, hanem választékos ízlése is. Gyakori külföldi utazásain megfigyeli a berendezőművészet terén felmerült újabb jelenségeket, a szakmabeli gyártásnak folytonos fejlődését és tapasztalatai alapján végzi a bevásárlásokat a gyár részére. János szemeli ki a magyar viszonyoknak való legjobb modelleket, szöveteket és a lakásdíszítés egyéb kellékeit, úgy hogy az ő munkája harmónikusan egészíti ki bátyja tevékenységét. E vállvetett testvéri együttműködés eredménye pedig az, hogy a Lingel név ma már patrialcharis melegséggel cseng a magyar iparkrónikában.

A kicsiny Rózsa-utcai ház így erős lendületével szinte szimbóluma a polgári munka nagyratörésének. Felsorakozó öt emelete csaknem évgyűrűk módjára mutatja a családfa rétegeződését és a mai százhúsz szobájával, véges-végig mintaszerű termek sokaságával rezidenciája lehetne az üzleti szorgalom gondolatának. Erőt jelez ez, olyan tudatos polgári erőt, melynek — fájdalom — csak kevés párja van a mi hazánkban. És kötelességet is jelent, olyan kötelességérzést, amely szerényen és egyszerűen jelentkezik a Lingel-cég minden munkájában ma is.

Haranghy Jenő: Ex libris.

Talán természetesnek tűnik fel ebből a vázolt fejlődésmenetből, hogy a Lingel-bútorok a mechanikai előállítás modernsége mellett is a tradicionalizmus egészséges formáiban jelentkeznek. Az anyagban gondolkozás, a szerszámok s technikák ismerete mindig féken tartotta a tervező Lingel Károly kezét, mint ahogy az, aki a gyalupaddal elválaszthatatlan rokonságban van, úgyszólván immunis a művészi elragadtatásokkal szemben. Nagy erény minden időkben, hát még oly forrongó, lázadozó korban, amilyenek a kilencvenes évek végén mutatkoztak a szecesszió lázával kapcsolatban. Még ma is meglevő hall- és úriszobarészletek mutatják, mily mértéktartók tudtak lenni a szellemi forrongás idején is az okos józanságukkal. Ám téves volna ebből az ellenkezőre következtetni s ezt hinni: ez üzleti hagyománytisztelet a régi stílusok pedáns szárazságát viszi bele alkotásaik formájába. Erről szó sincs. A bécsi és párisi asztalosdinasztiák ceremóniás ősiségtisztelete hiányzik innen. Aki valóságos mivoltukból nem ismerné a Lingel-bútorokat, már a fotografikus ábrázolásukból is első pillanatra látja, hogy megjelenésükben egyszerű és elegáns formaszerkezetük a stílusbútorok minden sallangját leveti. Hol barokk-, hol XVI. Lajos-, hol empire- és biedermeier-formák vonalvezetésének remi-

Ezt a kultúrmunkát nagyban és jórészben ma minálunk a Lingel-bútorok végzik el. Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy feladataik tökéletesen egybevágóak amazokéval. Mert hiszen a mi hazánk, polgárságunk, középosztályízlésünk és szociális életformáink sem azonosak a bajor vagy szász fogyasztóéval. Nem is lehet azt mondani, hogy nálunk csak éppen ennek az egy cégnek volna joga ezt a kultúrigényt kiszolgálni. De nagyban és egészben: ma az ő szolíd bútoraik, hangsúlyozottan anyagszerű kvalitásaik jelentik a sokféle „kilengés" után azt a biztonságérzést, melyet a középosztályú ember keres. Frázisok nélküli egyszerűséget akarnak ezek a polgári osztályok. De azonkívül a divatokkal dacoló, stílusáramlatok felett álló, gyermekeikre is átszármaztatható értékeket akarnak, legfőként pedig szenvedelem és szenvedésnélküli otthonokat, szobákat akarnak, melyekben nem lángol a mult és nem görbül el az asztallap s eme megnyugtató érzésnek szinte zajtalan, önmagától működő és természetes kezessége: a Lingel-márka.

Ezzel kapcsolatban azonban néhány figyelemreméltó jelenség kínálkozik a dolgok szemlélőjének. Az egyik, hogy csak a legkevesebb ember sejti, mennyire gyári munka az, amit ő a kézművesség diadalának hisz. Kint a külső Kerepesi-út egészen amerikai ízű fejlődésében egy csaknem zárkózott mellékutcában „gyártják" a cég bútorait. Ez a kettő jellegzetes az egész üzemre, a rohanó fejlődésben a csendes elhelyezkedés. Mi más az a józanság és csend, mely itt fogad bennünket, mint a gyárak megszokott üvöltő és tülkölő robaja! De milyen más, mint a gyermekemlékeinkből felvillanó műhely-romantika az ő kis, fütyörésző, gyalupad fölött görnyedő mesteremberkéjével, milyen más itt a famegmunkálógép mellett álló szótlan és komolyan figyelő ember! Itt bizony vége minden romantikának. Nincs füttyszó, kalapácscsattogás, enyvet keverő inasok bolondozása: itt asztalok, gőzfürészek, körvésők, ékvágók, erőművi gyalupadok s még egyébfajta mechanizmusok dolgoznak s mellettük a posztján szótlanul álló gépkatona: az ember. Igaz, hogy a régi romantika szennyes oldalai sincsenek meg; a térdigállás a forgácsban; a végigömlő piszkos és ragadós enyv és a tüdőbajt tenyésztő fűrészpor a levegőben. Ennek az alig tizenötéves gyárnak funkciója olyan, hogy világosságot, rendet, tisztaságot visz minden munkaterembe és egyenesen a munkaasztalokról szivatja fel hatalmas exhaustorokkal a káros port és piszkot. Akárcsak egy plasztikus filmen, úgy kísérhetjük itt végig az emberi erő alól felszabadult fának az útját egészen odáig, míg bútor lesz belőle. A nagy deszkalapok szinte percek alatt hullnak szabályos fiók-, asztal-, szekrény-, ajtó- s egyéb darabformákká és ugyancsak másodpercek alatt lesznek olyan símákká, mint a márványfelület. A vakfára a furnir egyszerű kézmozdulattal kerül, mint ha levélpapirosra borítékot teszünk. És így véges-végig: a csapok kivágása, összeillesztése, a rámák és a füllungok lemérése, egymásba mélyesztése, minden, minden a géppel. Az enyvezéshez nem kell kályha, ecset, vasfazék, a gőzgép melegítő karja ide is benyúlik s percek alatt felmelegíti a kocsonyás anyagot, melynek egyenletes melegtartását a bútorszáradás alatt izoláló horganylemezek biztosítják. Ezeket teszik az összeenyvezett deszkalap alá és fölé a présben. (Éppen ennek az enyvnek egyenletes melege s egyenletes száradása a tartósságnak legnagyobb biztosítéka.) Minden a gépé, az egész munka oroszlánrésze az övé. A gép diktálja a tempót, osztja a szerkezeteket, ő adja a vázat, faragást és díszítményt. Még lirai finomságokat is juttat, mert a berekások négyhat különféle színű fából összeillesztett virágait is ő fűrészeli ki gőzlombfűrészével. Csak éppen a pácolás és fényezés és a faragás történik kézierővel. És természetesen az ülőbútorok kárpitozása.

Ha ma a laikus előtt gépi úton készült bútort emlegetnek, afféle csiri-csári tömegmunkára gondol, melyet az olcsó bútorkereskedések kirakatai szemléltetnek. Továbbá hajlított fabútorokra, vagy amerikai irodaberendezésekre s egyéb ily sablon szerint készült darabokra. De, hogy a polgári lakás, mely a kézműves hagyományok szentségének hitét őrzi, szintén a szabványok, gőzfűrészek és tucatban készülő modellek útjára tért, az megfoghatatlan számára. Még a dologhoz értő ember is hajlamos elhinni, hogy a nagy főformákat gép szabja le, de az összeillesztés gondosságát a kéznek tulajdonítja. Ám a fejlődő géptechnika, mely a háború előtt még valóban csak a legnyersebb munkálatokat tette feleslegessé (felszabdalás, gyalulás, simítás, hornyolás), ma csodás precízségű mechanizmust ad a gyáros kezébe. Mit ér el vele? Elsősorban azt, hogy a munka milliméternyi pontossággal szabályos, a fa kétségtelen bizonyossággal száraz, a csapok és összeillesztések oly biztonsággal vágnak egybe, hogy enyv nélkül is tartanának. Az emberkéz tévedéseit küszöböli ki a gépi bútor. De nemcsak erről van szó. A rendelkezésre álló gépszerkezet, emberanyag, nagyban vásárolt matériák helyzeti előnyt jelentenek a nagyüzemnek a kézműves-iparos berendezkedése felett. S itt kapcsolódik bele a bútor szolídságába és a cég megbízhatóságába egy másik tényező is: az árkalkuláció. A gép gyorsabban is termel amellett, hogy precízebb a teljesítménye. A gép tehát olcsóbban termel, mint a kézzel dolgozó iparos. Hova lesz a különbség, mely így a gyáros javára előáll? Itt válik azután a kérdés a gazdasági etika kérdésévé. Lehet egyszerű profittöbblet belőle — ez az eset a tömegek hiszékenységére alapított ilyfajta üzemek legtöbbjénél. De lehet úgy is, hogy azt a megtakarított munkabért jobb anyag

A LINGEL-BÚTOROKRÓL

ÍRTA NÁDAI PÁL

Korunk válságai közt, melyben mi élünk, kétségkívül a legsúlyosabbak egyike: az otthon válsága. Hosszas és nem egészen ismeretlen okfejtések láncolatát lehetne itt végigteregetni, mely végül is oda konkludálna, hogy nem lévén lakáspolitika, építkezés, kereseti lehetőség, satöbbi, satöbbi, szükségképpen válságba jut az is, amit a családi élet melegének szoktak nevezni. Így mondaná ezt a szociológus és neki kétségtelenül igaza van. Óh — feleli erre a történelmi materializmus tagadója, aki történelmi iskola híve lévén, a lelkiséget teszi a jelenségek rúgójává —, ez önmagában semmit sem mond. Otthonuk azoknak sincs, akik fényes és pompázatos lakást rendeztek be maguknak valamely barátságos istenség vagy isteni barátság segélyével. Mert az otthon több, mint lakás: meleg, egyensúlyba helyezkedett, vagy legalább is derűbe burkolt zártsága az életsorsnak és keretének. Így ütközik össze két történetszemlélet az életnek legelemibb formája körül s nem lehet mondani, hogy ne volna mindakettőnek igaza. Mert végeredményben az otthon-kérdés is a közmorál sokágú kérdésének egyik hajtása, melyet éppoly kevéssé lehet kizárólag szociálpolitikai intézkedésekkel végérvényesen helyreállítani, mint ahogy írott malaszt marad ott minden erkölcsvédő javaslat, ahol a rend és fegyelem alépítményei a társadalom struktúrájából hiányoznak. Ennélfogva nem is egészen megokolatlan egy szaklapszerkesztőnek heves támadása a mai nők ellen, akikre vonatkozólag röviden úgy jellemzi a mai pesti világképet, hogy „batisztkombinékra jut pénze a nőnek, de chaise-longueját kijavíttatni ráér még". S mindjárt hozzá is fűzi egy ügyes, amerikaias ízű ötletét ez a kollégám — Kendi László a neve —, hogy cikkekben, napihírben, csevegésekben, még a divatos színdarabok útján is be kell vinni a köztudatba, bele kell harsogni a világba: lakásodra költsd a pénzedet! Tehát nevelni kell a közönséget okos, racionális lakáskultúrára, — ez volna a dolog lényege. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt azt mondtuk volna: minden városi és tanyai iskolában ott legyen a faliképen és a vetítővásznon a jó lakás, mint példakép. Ma a kérdést a reklámízléshez nevelődött szervezőkéz fogja meg: sajtó-kampány, cikkáradat, pénzáldozat — és hozzuk divatba a lakást!

Mint ősidők óta középutas politikusnak, szabadjon nekem is egy kérdést tennem: és hogy volna az, ha csupa jó bútorral, szolíd, szép és mégsem drága bútorral szoktatnók rá a közönséget a lakás szeretetére? Minek hozakodjak itt elő únosuntig ismert tárgyi érvekkel? Májusi költözések társzekereivel, mikre borzongva gondolunk. Közelmult idők cifra és silány bútor-paráznaságaira, melyekben a féktelen gyönyörhabzsolás van beleírva, mint stílus. Hát igen, árúházak részletfizetéses rongyai és „iparművésztől származó" „remekszép" „faragott" szobaberendezései között álljunk meg egy szóra. És kezünket a szívünkre téve, tisztelt híveim, valljuk meg, nem azjelenti-e a békebeli, a jó, a konszolidált, a forradalmaktól mentes idők igazi beköszöntését, mikor a bútor végre elkezd szolíddá válni. Mikor eltűnnek a közéletből úgy a „gőzölt" szilfahálók (baloldalon), mint a flamand-újpesti reneszánsz műbútorok (jobbról) és marad az egyszerű, kényelmes, jóanyagú asztalos- és kárpitosmunka. Sőt, ha egészen őszinték akarunk lenni, meg kell vallanunk, hogy az egész világon van egy kis — érthető — fáradtság az iparművészkedő zsenialitással szemben. Az egyéniségek csatazaja után a stíluspompába menekült impotencia mindenütt kiváltotta az ellenmérget: csendes, nyugodt, a szó őszinte értelmében vett „polgári" bútort akar a közönség. Nem lehet helyeselni, dehogy is lehet helyeselni, ha a gazdag vagy csak jómódú berendezkedő tárgyal kereskedővel, asztalossal, tapétással és még százféle iparossal s éppen csak az iparművész tevezőmunkájára, esztétikai segítségére nem kíváncsi. De meg lehet érteni, hogy egy zavart fogalmakkal operáló területen és társadalomban az iparművésznek tulajdonítják a sok aranyozást, faragást, berakást, kirakást, mikkel ma már jóllakott az igényes és igénytelen egyaránt.

Röviden szólva: ma nem a bútor esztétikai, hanem becsületes etikai értékét keresik. A berendezkedő tudni akarja: a pénzéért mit kap, tartósat-e vagy silányat, csak külszínre mosolygót-e, vagy belül is végesvégig egészségeset. Lehetne talán úgy is formulázni: ma újból az a sokáig elalélt középosztály jelentkezik vevőül, mely jó pénzzel fizet és kvalitásos holmit óhajt ellenértékeül. Ez a kezdődő egészség jele. Németországban ez abban nyilvánul meg, hogy a nagy Werkstätték, a müncheni, a drezdai, újra elkezdték ama típusbútorok gyártását, melyek egységes, jó művészkézre valló tervezéssel, három-, négy-, tíztucat példányban futnak bele a középosztály lakásaiba, hogy kevés pénzen is szinte tökéletes megbízhatóságú otthont adjanak vásárlóiknak.

Lingel gyér

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 207.-206.o.

A kicsészíthető és átrakható butonól. A Lingel csár uj butortipusa.

Lingel

mübutor antalos

Tér és Forma, 1930

III. évf. 298-300.
Szirmai József: Lakásművészet az árumintaszásáron.

Lingl Károly
minasztalos

vrgd

Kormányfőtanácsosok
Albuma. Bp. 1931.
102. l. archéppel

fenti vulotett Buda
pesten 1874-ben

rafordultan áll, de visszanéz. buzogányt tart, balját pedig d haja, szemöldöke, bajusza irke. Piros bélésű kalpagját es mentéje és atillája világos- piros, derekát öv szorítja, zárú sárga csizmája sarkan- ék, jobbról várral, a mely lirata a fa galyán lévő táb- l leszelt vásznan: »NICOLAUS 1550. TRIUMPHAT FIRMATIS CI REGII AVITIS SUIS JURIBUS NEFICIOR IN ÖRSS ET PEZFY GÓ ÖRSS QVI VIXIT Aº 128«. 22 cm. — Lelt. sz. 573. — Vété- 5389 és az 1895 márczius 26-iki a Lanfranconi gyüjteményéből

Átvétetett 1895 május 5. és 6. yta az 1895 május 30-iki 28402 tvételi jegyzék 556. tétele.

Lingel Károly

l.

Tamóczi

11. 92. l.

Tarnóczi János: A Sol. J. baz. lüchtö lüver. A t. tört-e. 1938

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Lingl Károly

műasztalos

Lásd

Jesch 179
182. l.
185

635. Francesco G

~~Született~~ Velencében 1712-ben,

Isola di Pon

A szigeten balra bástyák sz
mely előtt ketten járkálnak,
odább fák díszlenek s az em
tenger vizét két gondola s
a csolnakban az hajós az eren
pedig a kormánynál ketten
vitorlás hajó tűnik fel a

64

Fa, méretét 18:
Pyrker János Láp

Jesch László: A bpi m. h.
áll. felsőiparisk. emlékhve.
Bp. 1939

Lingel

műasztalos

l.

Schoen Kőbányái

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Lingl Károly
iparművész

Építészet
1942. 26-l

Szépművészet

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp., V., Rothermere-utca 12.
Telefon: [illegible]-937.

Németország megnyitotta kapuit a bolsevista hordák elől kitérő magyar nép előtt

A Führer felszerelést, fegyverzetet és harci eszközöket bocsát a magyar hadsereg rendelkezésére

A Székelyföld megvédését és Délerdély visszafoglalását a kormányzói kamarilla aknamunkája akadályozta meg

Beregfy Károly honvédelmi miniszter, úgy is mint a honvédvezérkar főnöke, kétnapos látogatást tett a német birodalomban. Hitler vezér és kancellár fogadta a nemzetvezetőt és vele együtt a honvédelmi minisztert, aki visszaérkezése után nyilatkozatot adott a magyar sajtónak. Nyilatkozata az utóbbi idők eseményeivel áll szoros kapcsolatban és mind katonai, mind politikai szempontból a szenzáció erejével hat.

A honvédelmi miniszter az elragadtatás hangján emlékezett meg a Führerrel való beszélgetéséről, amelynek folyamán a német nép vezére biztosította a magyar népet Németország szövetségi hűségéről.

— A Führer — mondotta a miniszter — teljes egészségnek örvend és személyes beszélgetésünk folyamán kijelentette, hogy Magyarország sorsa éppen úgy szívén fekszik, mint saját birodalmáé. A magyar medence politikai, népi és gazdasági jelentőségét éppen úgy értékeli, mint mi magyarok. A Székelyföld elvesztése annakidején éppen úgy fájt neki, mint nekünk. Már a román áruláskor az volt a terve, hogy a Székelyföldön indítja meg a hadműveleteket a Kárpátok átjárói és a Vaskapu elfoglalására. Ez azt jelentette, hogy ezeréves határainkat foglaltuk volna vissza. Ebben megakadályozta a kormányzó körüli klikk árulási terve, amit már akkor többszörös bizonyítékkal tagadhatatlanul beigazoltak.

— A német birodalom vezére nem tehette ki magát ismét annak, ami vele Olaszországban és Romániában történt, hogy német seregtesteket az illető ország védelmére előre küldött, a kormány pedig e seregtestek háta mögött elkövette az árulást és így az ellenségnek szabad utat adott. Ennek az árulásnak és szószegésnek köszönhető, hogy hazánk nagyrésze is áldozatul esett.

Beregfy Károly ezután kitért a Führernek ama kijelentésére, hogy erejét a hungarista állam rendelkezésére bocsájtja. A honvédelmi miniszter így folytatta nyilatkozatát:

— A német birodalom vezére annyi német erőt bocsát rendelkezésre már most is, amennyit a hadászati helyzet megenged. Felszerelést, fegyverzetet, harci eszközöket teljes mértékben. A hadigyártás a birodalomban az utolsó hónapokban a bombázások és egyéb behatások ellenére nagyobb volt, mint bármikor a háború alatt és még fokozódni fog. Olyan harceszközök kerülnek a közeljövőben alkalmazásra, amelyek leküzdésére az ellenségnek nem lesz módja és a német fölényt minden téren biztosítani fogják.

— A Führer a hadműveletek folytán átmenetileg feladott magyar területről mindenkit befogad saját területére, aki a független hungarista államért a német szövetséges oldalán továbbharcol a végső győzelemig. Igy befogadja katonai alakulatainkat, katonai iskoláinkat, intézményeinket, stb., iparunkat pedig máris nagyrészben befogadta, a katonák és az áttelepített személyek, polgári munkások családtagjaival együtt. A jövőben tehát harcosaink hozzátartozóit német területre is áttelepíthetjük, ahol így a családok biztonságban lesznek. Csak egy a követelmény: szövetségesünkhöz való hűség és a munkavállalás készsége, ami természetes az élet-halálküzdelemben, amikor hazánk létéről, jövőjéről vagy elpusztulásáról van szó.

— Minden magyarnak elemi kötelessége, — fejezte be nyilatkozatát Beregfy Károly honvédelmi miniszter, — bárhová is teszi a sors, hogy tehetségét teljesen odaadja a közös harc és közös győzelem érdekében. A győzelem biztos, de attól függ, hogy minden egyes férfi, nő és munkaképes ifjú teljes erejét latbavesse. Németországban mindenki a biztos győzelem hitében él és ez a győzelem el is következik. A mi kötelességünk az, hogy hazánk védelmére és elveszett területeink visszaszerzésére annyi harcost állítsunk sorompóba, amennyit fel tudunk szerelni saját erőnkből és német szövetségesünk segítségével, annyi munkást állítsunk munkába a háborús erőkifejtés céljára, amennyi munkaalkalom adódik. Ilyen erőkifejtéssel biztosan megérjük ismét a szebb és boldogabb Magyarországot.

Kora Endre
haditudósító

Nemzetvezetőnk távirata a Führerhez

A Magyar Távirati Iroda jelenti:

Szálasi Ferenc nemzetvezető a német birodalom elhagyásakor az alábbi táviratot intézte a *Führerhez:*

Önagyméltóságának, a nagynémet birodalom Vezérének, vezéri főhadiszállás.

A német birodalmat, Führer, életem egyik legnagyobb élményének legmélyebb benyomásaival hagyom el. Beszéltem Önnel, Führer és szavaiból az a győzelmet tudó akarat és elhatározott tetterő sugároztak, amelyek hivatva vannak arra, hogy ne csak megnyerjék a nemzetiszocialista világnézet eme világtörténelmi háborúját, hanem hogy fel is építsék a nacionalista és szocialista élet becsületes és értékteljes új rendjét.

Boldog és büszke vagyok, hogy a magyar nemzetet ehhez a közös célunkhoz a háború és a béke győzelméhez vezető úton teljes bajtársiasságban, fegyverbarátságban és becsületben Nagyméltóságoddal tökéletes egyetértésben vezethetem. Biztosíthatom, hogy Ön, Führer, sohasem fog csalatkozni nemzetem hűségében, hitében és hősiességében. En és nemzetem történelmi kötelességünket minden körülmények között a magyar-német fegyverbarátság elválaszthatatlan sorsközösségében fogjuk teljesíteni, hogy hozzájárulhassunk a hungarista élet és a nemzetiszocialista új Európa győzelmes felépítéséhez, valamint a világ jó, szép és igazságos újjárendezéséhez. Fogadja, Führer, nagyrabecsülésem kifejezését.

Szálasi Ferenc

Kemény Gábor báró külügyminiszter távirata Ribbentrop birodalmi külügyminiszterhez

Kemény Gábor báró külügyminiszter a német birodalom elhagyásakor az alábbi táviratot intézte *Ribbertrop* birodalmi külügyminiszterhez:

Nagyméltóságú Joachim von Ribbentrop birodalmi külügyminiszter úrnak, Berlin.

Amikor a német területet elhagyom, legmelegebb köszönetemet fejezem ki Nagyméltóságodnak a bajtársias fogadtatásért a Führer főhadiszállásán. Meggyőződésem, hogy ezen a napon Magyarország és a nagynémet birodalom között új, szent és győzedelmes szövetség létesült: a közös nemzetiszocialista világnézet és a győzelmi akarat szövetsége. Amint a nagynémet birodalom és a német nép a nemzetiszocializmustól, úgy Magyarország a hungarizmustól van eltelve és minden tragikus megpróbáltatás és egy, a nemzettől idegen cimboraság áruló kísérletei után elszántan, harcrakészen és a győzelem tudatában áll Németország oldalán. Az út és a cél most világossá váltak és feltartóztathatatlanul vezetnek háborúban fegyverbarátságunk győzelméhez és a béke eléréséhez. Boldog vagyok, hogy ebben az irányban Nagyméltóságoddal a tökéletes bizalom és közös célkitűzés jegyében együttműködhetem.

Kiváló nagyrabecsülésem kifejezésével

Kemény Gábor báró

A honvédelmi miniszter üdvözlő táviratai a német hadsereg vezető férfiaihoz

Beregfy vezérezredes, honvédelmi miniszter Németországból hazatértében a következő üdvözlőtáviratokat intézte a német hadsereg vezető férfiaihoz:

Keitel vezértábornagynak:

Győzelmünkbe vetett szilárd meggyőződéssel üdvözlöm Vezértábornagy Urat a határ átlépése alkalmából. Biztosítom Önt, Vezértábornagy Úr, hogy ebben az értelemben minden erőnket latbavetem. Ehhez kérem az Ön támogatását. *Beregfy* vezérezredes.

Jodl vezérezredeshez:

Ezeréves sorsközösségünk a biztosítéka annak, hogy testvéri fegyverbarátságban együtt küzdünk a végső győzelemig. Biztosítom Önt, Vezérezredes Úr, hogy a győzelem érdekében mindent meg fogok tenni. Ehhez kérem az Ön támogatását. *Beregfy* vezérezredes.

Guderrian vezérezredeshez:

A birodalom területének elhagyásakor fogadja üdvözletemet Vezérezredes Úr! Hajthatatlan elhatározásunk, hogy a harcot a közös győzelemig végigharcoljuk. Meg vagyok győződve, hogy régi fegyverbarátságunk újabb megpecsételése a jobb jövő alapja. *Beregfy* vezérezredes.

Könyvárusitás
a „FORRÁS" vállalat Könyvesboltjában
VII. Dohány-utca 12

Kiskunmajsáról és Jakabszállásról

menekültek figyelmébe, aki bármit tud dr. Nyirády Jánosné szül. Gyöngyössy Judit vagy dr. Balogh Imréné szül. Gyöngyössy Margit volt kiskunmajsai lakosokról, értesítést kér: Dr. Kollarits, Fadrusz-u. 18. 258-650.

A Hazai Fésűsfonó- és Szövőgyár Rt. igazgatósága, felügyelőbizottsága és alkalmazottai őszinte megrendüléssel jelentik, hogy a vállalat felügyelőbizottságának tagja

Richweisz Ferenc ur

okl. gépészmérnök
a Gy. O. K. Textilipari Szakcsoportjának ügyvezető igazgatója

f. hó 6-án tragikus hirtelenséggel elhúnyt. Az elhúnytban igen értékes, széles látókörű és nagy gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező szakembert vesztettünk el, aki nagy tudásával mindig készséggel állt rendelkezésünkre és mint a Magyar Textilipar érdekképviseletének vezetője az egész iparnak és ezen keresztül vállalatunknak is felbecsülhetetlen szolgálatokat tett.

Emlékét mindig kegyelettel fogjuk megőrizni.

Építőipari vállalat keres

okl.

építészmérnököt

vagy

építőmestert

nagy építésvezetői gyakorlattal, 30 éven felül, családfenntartók és nyelvismerettel rendelkezők előnyben. Ajánlatok „Építési vállalat" jeligére **Haasenstein és Vogler r. t.** hirdetőirodába, V. Dorottya-u. 8.

Szétfoszló remények

Milyen nagy elképzeléseket fűzött csak pár esztendővel ezelőtt is még Anglia a demokrata-bolsevista blokk győzelméhez! Milyen szépen kidolgozták a terveket a Foreign Officeben arra: hogyan növelik és szilárdítják meg a szigetország befolyását egész Európában, mint vetik gazdasági és politikai gyámság alá az öreg földrészt! Franciaország, Belgium, Hollandia, a skandináv félsziget, a Földközi-tenger térsége és természetesen Németország is beletartozott volna ebbe az óriási vazallustömbbe, vagy ha úgy tetszik: gyarmatba, mert hiszen e nemzeteknek szánt sors semmivel se lett volna különb, mint Afrika bennszülötteié, vagy Indiáé.

A világbíró tervekbe azonban beleszólt a keleti szövetséges, a vörös-szláv imperializmus, melynek étvágya semmivel se volt kisebb a demokráciákénál, igényét pedig azzal tudta alátámasztani, hogy milliós embercsordáit segítségére hajtotta a kiöregedett plutokráciáknak, s ő vállalkozott a faltörő kos szerepére Európa ellen. Az engedmények, amelyeket Moszkva ezért a segítségért kicsikart Londontól, egyre ijesztőbbekké váltak, napról-napra nagyobbodtak, s végül odáig mérgesedett a helyzet, hogy a londoni politika egyetlen lépést se képes már tenni Sztalinék ellenőrzése nélkül és egyetlen intézkedést se hozhat, egyetlen tervet se készíthet, amibe bele ne szólna a Kreml. Angliának saját biztonsága érdekében legalább a kontinens partmenti országait kellett volna megtartania hatalmi körében, befolyási övezetében, mintegy hídfőként Európa felé, de ezeket a hídfőket is sorra benyomja a diplomáciai offenzívák kulissza mögött folyó, de annál hevesebb küzdelmeiben a vörös szövetséges. Először csak a középeurópai térségből szorította ki a brit imperiumot Sztalin, ma azonban már Franciaország is sokkal inkább szovjet-érdekterületté vált, hiába véreztek el földjének „felszabadításában" sorra az angol, amerikai és kanadai hadosztályok. De Gaulle egy pillanatig se csinált titkot belőle, hogy inkább hajlandó Sztalint szolgálni, mint Churchillt, vagy akár Roosevelteit, mert ez a hiú katona nem tudta elfelejteni a személyét ért sérelmeket. Az a csúnya komédia, melyet Giraud tábornok felhasználásával ellene folytattak, most bosszulja meg magát, amikor de Gaulle fenntartás nélkül ajánlja hazáját a bolsevizmus kegyeibe, vagy inkább szolgálatára, hálából azért, mert a Kreml mellette foglalt állást.

Az engedékenységet gyengeségnek fogták fel a bolsevista diplomácia kissé erőszakos irányítói és most már ők akarják megszabni Nyugateurópa országainak életformáját és magatartását is. A francia nagyhatalmi álmokat csak bolsevista segítséggel lehet valósággá tenni s ez a bolsevista segítség könnyen kínálkozik de Gaulle számára... A Kreml ravasz taktikája és de Gaulle elkanyarodása a moszkvai sinekre, takarodót jelent az angol nyugateurópai befolyásnak és meghiusulását mindannak, amiről Churchillék álmodtak. A szovjettel szemben még Európa nyugati partján se tudnak megkapaszkodni, ha csak az angol politika meg nem elégeli egy napon Sztalinék szemérmetlen hatalmi igényeit, ez viszont olyan ellentéteket támasztana, illetve élesítene ki a ma még szövetséges, de belül eddig is mindig összeegyeztethetetlen világnézeti és politikai hitvalláson lévő hatalmak között, hogy feloldani ez ellentéteket már csak a fegyverek lennének képesek.

A nyugati arcvonal és az olasz front eseményei

Berlin, december 9.

Az angolszász hatalmak ellen folyó háborúról kiadott *pénteki hadijelentés* így szólott:

Az Aachennél három héten át tartott sikertelen áttörési kísérletek után csütörtökön az ellenség csak a Jülichtől nyugatra eső szakaszon támadott nagyobb erővel, de ugyancsak sikertelenül. Vossenacknál egy magaslatért és egyes falvakért elkeseredett harcokra került sor, amelyek még tartanak. Saarlautern szakaszán gránátosaink visszafoglaltak több előretolt kiserődcsoportot, melyet az előző napokon elvesztettünk.

Az ellenség újabb átkelési kísérletei a Saar folyón meghiusultak tüzérségünk tüzében. Azoknak a támadásoknak zöme, amelyeket az ellenség Saaralbentől keletre indított széles arcvonalon, szintén megtört fő harciterünkben; az ellenség újabb 22 páncélost és négy páncélos felderítőkocsit vesztett.

Középső Elzászban elszánt ellentámadásainkkal kiinduló állásaiba vertük vissza a támadó ellenséget, főleg Schlettstadt és Rappolstweiler térségében. Erősebb ellenséges kötelékeknek arra irányuló kísérlete, hogy a maas-münsteri szakaszon benyomják vogézi arcvonalunk déli szárnyát, hasonlóképpen meghiusult, a támadóra nézve jelentős veszteséggel. Josef Fin, a 106-ik Feldherrnhalle páncélosdandár tizedese az alsóelzászi védőharcokban közelharci eszközökkel 24 órán belül hét Scherman-páncélost pusztított el.

Nagylondont és Antwerpen térségét éjjel-nappal lőtték távolható fegyvereink.

Középolaszországban a 8-ik angol hadsereg csütörtökön egészen az éjszakai óráig folytatta erős rohamait Faenzától délnyugatra, gránátosaink és páncélosgránátosaink helytállása azonban megállította. Pideura helysége, amelyért egész napon át folyt a küzdelem, váltakozó szerencsével folyó harcok után estére német kézben maradt. Azokat az ellenséges páncélos kötelékeket, amelyek meglepetésszerű előretöréssel be akarták venni Faenza városát, feltartóztattuk a város peremén.

Nyugatnorvégia tengervidékén német vadászrepülők egy angol torpedórepülőgépkötelékből — amely erős vadászoltalomban repült — 13 gépet lőttek ki, köztük 11 torpedóvetőt s ezzel megakadályozták támadásukat egy német hajókaraván ellen.

Német búvárnaszádok a szovjetarcvonalnak szánt utánpótlásból erős ellenséges védőkísérettel szemben a murmani tengerparton elsüllyesztettek három hajót 22.000 tonnatartalommal és megtorpedóztak más hajókat 30.000 tonnatartalommal. E hajók nagyrészének elsüllyedése bizonyosra vehető.

Az ellenség légitevékenysége a birodalom fölött csütörtökön néhány éjszakai zavaró repülésre korlátozódott.

Szombaton délután 2 órakor a német távirati iroda a véderőfőparancsnokságnak *a Führer főhadiszállásáról* kiadott következő *újabb hivatalos jelentését* közölte:

Jülichnél hídfőink védői az ellenséges támadásoknak egész napon át tartó elkeseredett elhárítása után átküzdötték magukat a Ruhr keleti partjára. A Hürtgen és Vossenack vidékén széles arcvonalon támadó északamerikai kötelékeket lényegében szétvertük. Az ellenség csekély betöréseit elreteszeltük.

Saarlautern térségében gránátosaink egyes állásszakaszokat visszafoglaltak és az oda előrenyomult északamerikai erőket elvágták. Saargemündtől délkeletre ellentámadásokkal összeszűkítettünk egy kis hídfőt, amelyet az ellenség a nap folyamán létesített. Az alsó Vogézek két oldalán levő erdős vidéken az ellenség összefogott erőkkel folytatta támadásait. A támadásokat visszavertük, illetve fő harci térségünkben meghiusítottuk.

Elzászban a Col du Bonhommetól Kiserbergbe vezető hágóúton, valamint a Wasgen-erdő délkeleti lejtőin Mühlhausen és Hamm között saját és ellenséges támadások váltakoztak. A helyzet nem változott lényegesen.

Amerikai csapatok páncélos támogatással megtámadták a lorienti erőd délkeleti arcvonalán levő előretolt biztosító állásainkat. A harcok még folynak. A többi nyugati erőd előtt tovább tart a kölcsönös tüzérségi zavaró tűz.

London továbbra is távolható tüzünk alatt állt.

Középolaszországban Faenza harci térségében az angolok pénteken is a délutáni órákig folytatták erős támadásaikat. Súlyos viaskodás után sikerült rekik csapatainkat a város nyugati szegélyére visszaszorítaniok. Pideura helységéért is egész napon át heves küzdelem folyt. Az ellenségnek egy ponton sem sikerült állásaink keresztbevett áttörése. Összpontosított tüzünkben meghiusultak nagyobb ellenséges erők támadásai, amelyek át akartak kelni a Lamone-szakaszon, Russitól délnyugatra.

Angol terrorrepülők nappal bombákat dobtak Nyugatnémetországra; elsősorban Duisburgban keletkeztek épületkárok.

Az ellenséges mélyrepülők elleni harcban, amelyek Nyugat- és Délnyugatnémetországban bombákkal és tűzfegyverekkel támadták a polgári lakosságot, vadászaink 11 angol-amerikai repülőgépet semmisítettek meg.

Amszterdam, december 9.

Az angol hírszolgálat közlése szerint *a péntekről szombatra forduló éjszaka Délanglia ellen ismét német légitevékenység irányult és károkat, meg veszteségeket okozott.*

Az uj élelmiszerjegyek kiosztása

A főváros közélelmezési ügyosztálya közli, hogy az 1945 január 1-től június 30-ig érvényes élelmiszerjegyek, közellátási szelvényív, szappan- és petróleumutalványok átvételére állandó budapesti lakosok részére Budapesten 1944 december 15-én és 16-án, a környéki övezetben pedig december 15 és 20 között kötelesek megjelenni az illetékes körzeti jegyfióknál a háztulajdonosok, illetve a jegyátvétellel megbízottak.

A ki nem osztható jegyeket és a kiosztási jegyzékeket Budapesten december 17-én és 18-án, az övezetben december 21-én, 22-én és 23-án kell visszaszolgáltatni a jegyfiókoknál.

Az 1944 december elseje előtt budapesti jegyellátásban részesült — Nagybudapesten kívüli területről — menekültek az állandó budapesti lakosokkal együtt kapják kézhez jegyeiket.

Az 1944 december elseje után érkezett menekültek a tartózkodási engedélyül szolgáló menekültügyi igazolás bemutatása mellett a decemberi jegyeiket azonnal, az ezután érvényes jegyeket pedig az általános jegykiosztás után — Budapesten december 19-től, az övezetben december 21-től kezdve — személyesen vehetik át a lakás szerint illetékes körzeti jegyfióknál.

Az övezetből menekültek kötelesek december 19 és 24 között jelentkezni az új lakásuk szerint illetékes körzeti jegyfióknál az új lakásukra kiadott rendőri bejelentőlappal és az összes decemberi budapesti élelmiszerjegyeikkel a XX. kiosztású élelmszerjegyek átvételére, mert az előírt határidő letelte után, vagy ha decemberi budapesti jegyeik nincsenek meg, csak a belügyminiszteri menekült-igazolás alapján lehet jegyeket kiadni.

A zsidók összeköltöztetésével kapcsolatban lakást változtató nem zsidó lakosok a XX. számú kiosztású élelmiszerjegyeket nem a szokásos módon, a háztulajdonostól, vagy a jegy átvételével megbízottaktól vehetik át, hanem családonként egy-egy megbízott köteles jelentkezni az elhagyott lakás szerint illetékes körzeti jegyfióknál, annak új hivatali helyiségében a következő jelentkezési sorrendben és megadott napon: december 15-én A, B; december 16-án C, Cs, D, E, F; december 18-án G, Gy, H; 19-én I, J, K; 20-án L, M; 21-én N, O, P, Q, R; 22-én S, Sch, Sz és 23-án T, U, V, W, X és Z kezdőbetűs fogyasztók.

A Gyáripari Országos Központ Textilipari Szakcsoportjának elnöksége szomorúan jelenti, hogy az elnökség tagja és a Szakcsoport ügyvezető igazgatója

Richweisz Ferenc ur

okl. gépészmérnök,

tragikus körülmények között váratlanul elhúnyt.

Távozása pótolhatatlan veszteséget jelent az egész magyar textilipar számára, melynek boldogulásán fáradozott igazgatónk működésének egész ideje alatt.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

Budapest, 1944 december 8.

A Gyáripari Országos Központ elnöksége és tisztikara mély megrendüléssel közli, hogy a gyári érdekképviseletek tisztviselőkarának közszeretetben álló vezető egyénisége

Richweisz Ferenc

okl. gépészmérnök,
a Gyok Textilipari Szakcsoportjának ügyv. igazgatója,

tragikus körülmények között hirtelen elhúnyt.

Közel negyedszázadon át szolgálta széleskörű tudásával a magyar ipar érdekeit s különösen nagy érdemeket szerzett a hazai textilipar korszerű fejlesztése körül.

Emlékét kegyelettel őrizzük!

Budapest, 1944 december 8.

December 10

Csak a bolsevista propaganda elszánt és körmönfont hitványsága képes olyan fogásokra, mint amilyenekről legutóbb egy hivatalos jelentésben olvastunk. Honvédegyenruhába és német mundérba öltözködött szovjetügynökök követtek el lopásokat, rablásokat, s fosztogattak imittamott, hogy cselekedetük színhelyén gondosan otthagyjanak egy-egy tárgyat, melyről a károsult csak egyet gondolhatott: a magyar, vagy a német hadsereg valamelyik tagja fosztotta meg jogos tulajdonától. Ellentétet szítani a polgári lakosság és az ország földjét annyi hősiességgel, elszántsággal és véráldozattal oltalmazó hadsereg között, megrenditeni a hitet a fegyveres férfiak becsületében, hogy aztán ez a szakadék kimélyülve a váratlan összeomlást, züllést eredményezzen, — ime, ez a bolsevista praktika egyetlen ténye. Ugy látszik azonban, hogy túlságosan kiskorúnak tartják a magyar népet, s feltételezik róla, hogy ilyen durva parasztfogásnak is felül. Hiszen ha valóban katonák rabolnának és fosztogatnának, vajjon oly kínos gonddal ügyelnének-e a hátrahagyot helyszín pontosságára s arra, hogy a károsult maga, vagy a nyomozó hatóságok kétséget kizáró módon megállapithassák: hogy hol kell keresni a tettest!

A nagy méregkeverő, Középeurópa nyughatatlan politikai vigéce, Benes igen furcsán érezheti most magát... Ő volt az, aki a nyugati kultúrának e vitathatatlan birtokát, földjét első izben önszántából ajánlotta fel a bolsevizmusnak, mintegy ugródeszkául végső célja, a világ forradalmasításának tervéhez. S ugyancsak Benes volt, aki az összes emigrációk közül elsőnek sietett Moszkvába, hogy ott aztán a szláv testvériség jelszava alatt, de voltaképpen a maga olthatatlan hatalmi szomjusága és az elmeháborodottság határán járó hiúsága kedvéért eladja nemcsak a jövendő „Csehszlovákiát", hanem valamennyi többi környező országot is Sztalinnak. S most, amikor a számára megigért új prágai imperium egyik részén már vörös csizma tipor, a Sztalinnal kötött szerződés szellemében gyorsan kijelölt hivatalnokait, — akikkel szemben pedig még a konzervatív felfogás vádját se emelhetik Moszkvában, — elküldi Kárpátaljára, ott a vörös tábornokok egyszerüen kirugdalják az „elnök" hiveit. Semmit sem akarnak tudni arról, hogy Benesnek valami köze volna Kárpátaljához, sőt most már arról se kívánnak hallani, hogy a Kreml megtűrne valamiféle egységes Csehszlovákiát, mert a vörös diktátoroknak egészen más tervei vannak ezzel a területtel. Hiába nyilatkozik sértődötten Benes, hasztalanul vág értelmetlen arcot az eseményekhez, s hiába akarja bizonyitani külügyminisztere, a fiatalabbik Masaryk, hogy Csehszlovákiát pedig tisztelni kell, mert a feltámadó prágai imperium lesz majd a híd Nyugateurópa és a szovjet között. A kitanitást a tőle már megszokott gorombasággal a Vojna i Rabocsnij-klassz utasítja vissza, mondván: „Moszkvának igazán nincs szüksége hídra, mert abban a helyzetben van, hogy kapcsolatait a Nyugattal minden idegen segitség nélkül szabályozza"... Szép hegedűszóban ez valami olyanfélét jelent, hogy Benesre és társaságára már nincsen szüksége többé a bolsevizmusnak és Benes nézhet valami uj elfoglaltság után.

Az emberiség újkori történelmének egyik legérdekesebb napja lesz majd az, amelyről megirják az idő távlatában: mint robbantotta ki a keletázsiai térség főhatalmáért folyó háborút az angolszász világ és a felfelé törekvő Japán között. Harmadik esztendeje, hogy ez az esemény bekövetkezett, s bár akkor már lángolt a mennybolt Európa szegény népeinek és a brit imperializmusnak összecsapásától, mégis érezte az emberiség, hogy ez az új fejlemény, ez a tettekben kirobbant rengeteg ellentét egészen mássá teszi, megváltoztatja a második világháború arculatát. Ugyanazok a gondolatok, ugyanaz a cél ösztönözték a felkelő nap birodalmát, hogy fegyvert ragadjon, mert hiszen a százmilliós japán népet is ugyanúgy koldussorsban akarták tartani, ugyanúgy elzárni előle az emberiség közös örökségének kincseit, mint ahogy Európa fiatal, nacionalista nemzeteit is félre szerette volna szorítani az angolszász mohóság ugyanezektől a forrásoktól. Japán hadbalépésével a szegény nemzetek blokkja alakult meg, az azonos világnézet jegyében, s annak a nacionalizmusnak kimeríthetetlen erőtartalékaival, amely egyik legdöntőbb és legnagyobb tényezője lesz az utolsó fordulóban a páratlan mérkőzésnek. A fegyvereket, melyek a nacionalista Európa és Japán fiainak kezében vannak, a jog és az igazság teszi győzhetetlenné, s eljön majd a nap, amikor messzi Ázsia keletén a japán nép vezetése alatt rendeződik újjá az élet ugyanúgy, mint ahogy Európában a győzelem gyümölcseként a Japánnal egy arcvonalon küzdő nacionalista nemzetek fognak hozzá újjáépiteni a romokból a fehér emberiség boldog otthonát.

Az 56, 57, 146 és 147 számú körzeti jegyfiókhoz tartozók a Magyar Művelődés Házában (VIII. Tisza Kálmán-tér); az 58-as számú körzeti jegyfiókhoz tartozók az V. Szent István-tér 13 szám alatt; a 60 és 148 számú körzeti jegyfiókhoz tartozók a VII. Dob-utca 87 szám alatt jelentkeznek.

A megbízottak kötelesek magukkal hozni a családtagokra vonatkozó rendőri bejelentőlapokat és saját személyi igazolásukat s a jegyek átvételénél be kell jelentani az új lakás pontos címét.

Az előírt kiosztási napokon és helyen minden család megbízottja köteles megjelenni, mert a jelzett jegyfiókok a megjelölt idő után működésüket megszüntetik.

Az 58, 60 és 148 számú körzeti jegyfiókhoz tartozó lakóházakból, amelyek nem fognak a zsidók részére kijelölt területbe tartozni, ugyancsak a fent megadott időben és helyen kell jelentkezni az illetékes jegyfióknál, de nem családtagonként, hanem a háztulajdonos, illetve a jegy átvételével megbízottnak, aki átveszi a házban lakók részére kiutalt élelmiszerjegyeket.

A kiosztással kapcsolatosan megállapított rendelkezések végrehajtására a főváros polgármestere által kiadott falragasz részletes utasítást és tájékozatást ad, tehát azt mindenki a saját érdekében gondosan olvassa el.

Egyben közli a közélelmezési ügyosztály, hogy az általános kiosztás keretében kiadásra kerülő zsírjegyek januári szelvényei érvényüket vesztik s azok be nem válthatók, mert egész Nagybudapesten előre kiosztásra kerül decemberben a január havi zsírfejadag, a közellátási szelvényív „21"-es számú szelvényére.

A zsírból önellátottak is váltsák ki a közellátási szelvényív „21" szelvényre kiadásra kerülő januári zsírfejadagot, mert nyilvántartott zsírmegterhelésüknél hivatalból egyöntetűen továbbvitt egy hónap meghosszabbitás nyer előjegyzést.

Leányfalvi Lingel Klára és leányfalvi Lingel Irma, mint gyermekei, Szabady Kálmánné, szül. leányfalvi Lingel Irma mint nővére, id. leányfalvi Lingel János mint öccse, sógornői, sógorai és kiterjedt rokonsága nevében mély fájdalommal tudatják, hogy a forrón szeretett édesapa, testvér és rokon

leányfalvi Lingel Károly

bútorgyáros,
m. kir. kormánytanácsos

f. évi dec. 8-án este 6 órakor, életének 71-ik évében hosszas szenvedés után az Urban csendesen elhúnyt.

Drága halottunk földi maradványait december 11-én d. u. 3 órakor fogjuk a Kerepesi úti temetőben az ág. ev. egyház szertartása szerint megáldatni és az oltári családi sirboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Áldott legyen emléke.

Bp. VII. Rózsa-u. 7

~~Barabás Aladár Cs~~

tovább Lingauer István

közös műterem kiállítása. Bp. I. Attila
Gömb 19. II.
U. 4254

Ujság. 1926. dec. 23
(Műteremkiállítások)

1 levesestál, 2 főzelékestál, 3 salá
tál, 12 levescsésze, 1 halastál. S

131. KÁVÉS KANNA FEDŐVEL, p
ben kinai modoru Herold-jelene
Hausmaler-munka. Meissen, 173

132. KÉT VÁZA FEDŐVEL, régi d

133. DISZEDÉNY, fedővel, Satzuma
XIX. sz.

134. KIS SZEKRÉNY, fajánsz, roko

ca, fehér réteges üveg, szines virágos és madaras

u baluszteres szárral, kelyhén beköszörült levéldisz és

s szárral, harangalaku kelyhén beköszörült cimer és

tött üveg. XIX. sz.

ence, XIX. sz.

szárral. Velence, XIX. sz.

g, szára és talpa aranyozott bronz. Francia, XIX. sz.

nyolckarélyos. Cseh, Biedermeier.

szinesen maratott fák. Francia, modern.

ipán. Francia, modern.

l. Amerika, modern.

, négy recés füllel. Velence, XIX. sz.

el. Modern.

iveg gyémántos diszitéssel. (Kissé csorba.) Cseh, 1830 k.

lán festett magyar cimer és *Emlékül* felirat. Magyar.

Lingauer Istvan
festő

lásd

Arv. Csarnok. (1925
febr.) 27. aukc.
98 – 101. sz.

nénytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Lévy Lép.		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

MDK

Lingauer István

Magyar Művészet 1926. 419.l.

Lingbauer Marton

Győr 1841–1845

l.

Jankó Ötvös-apródok

13. l.

Lingauer Pal

Kiäll.

Nemreti Salon

1926. sept.

Föv. kejst.

MDK

Lingauer István

Szántás, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 27 1.

Lingauer István
festő

Kiállít a Neuszeti Szalon első őni csoportkiállításán.

Magyarság 1926. IX. 4.

Lingauer István
Jestő

Rékt vez a Nemzeti Szalon 50. csoport-
Miállításán.

Magyarság 1926. VIII. 31.

Lingauer István MDK

Besnyői fasor, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Lingauer István festő

— **(Oroszok és magyarok.)** A Nemzeti Szalón ujra megnyitja termeit, hogy a műbarátok számára szórakozást nyujtson. Ezuttal mindjárt első csoportkiállításának szenzációja is van: a *Brailowsky* művészpár bemutatkozása. Brailowsky Leonidas és neje Brailowska Rimma „Viziók a régi Oroszországból" cim alatt csodálatosan mély és elbüvölően szines festmény-sorozatot tárnak elénk, mely mindenütt nagy sikert aratott, ahol eddig bemutatták. Leonidas mester eredetileg épitészmérnök volt s csak később tért át a festészetre s a régi Oroszország utolsó tiz évének egyik legünnepeltebb festője lett. Hazájának összeomlása után 1920-ban Konstantinápolyba, majd olasz földre emigrált s legutóbb Amerikában és Londonban szerepelt. Müveit kitünően jellemzik a katalógus előszavai: „A régi műemlékek bizánci zordonsága s Ázsia keleti szinpompája, a nemzeti brokátok gazdagsága, a végtelen hómezők fehérsége, az észak halványkék éjszakái, a fehérkövü templomok, az aszkéta szomorusága, a főuri lakomák fényüzése s a népmulatságok duhajsága vonul el szemünk előtt..." Igen, a szebbnél szebb orosz templomok kitünő architekturai tudással megrajzolt fantasztikus formái tárulnak elénk a legragyogóbb szinálmokban, hol zöld-rózsaszin, hol arany és piros, hol ultrakék, hol fekete, hol zöld-lila szinakkordokban. Közben régi orosz históriát látunk, hősöket és bojárokat az ősi ikon-festők primitiv stilusában, áthatő aranysárga és piros szinekben, de látunk modern témákat is: a „Tea-ivás"-t, a „Kocsmai kiszolgáló"-t, a „Látogatás a kereskedőnél" cimü jelenetet, ugyancsak a régi stilizálás naivitásaival A mester felesége kétségkivül szorgalmas munkatárs a páratlanul aprólékos ornamentális megmunkálásban.

Pesti Hírl

Az orosz anyag mellett négy magyar festő müvei láthatók. Itt első sorban *Lingauer István* kollekcióját emlitjük, meglepően szép és érett alkotásokat, melyek a fiatal mestert mindjárt első sorba állitják. Szinekben és fakturában erősen Csánky Dénesre emlékeztet, akivel két éven át együtt tanult. Az „Őszi szántás", a „Füzes", az „Őszi nap", az „Isaszegi házak" finom szürkéi és barnái, az „Öreg számadó" mesterien festett karakter-feje egyformán dicsérik az ifju mestert. Mellette vitéz *Leidenfrost Pál* lágytónusu balatoni tájrészletei és *Bizony Ákosné* jó zöldekkel megfestett tájképei érdemelnek figyelmet, köztük egy-egy jó tanulmányfejjel. Érdekes figyelemmel kserni *Gyenes Gitta* kollekcióját, mely a szélső ultramezőkről a legkomolyabb studiumok felé viszi a művésznőt. Még látunk tőle ultra-témákat is, a „Neurasténiá"-t, teljesen szétrángatott női formákkal, — az „Imádat" cimü Krisztus-fej változatot, mely szinben igen finom, csak formáiban szertelen. De látunk krétarajzu aktokat és költői elmélyedéssel készült érdekes önarckép-sorozatot, mely már a komoly művészethez való beérkezést jelenti. (k. k.)

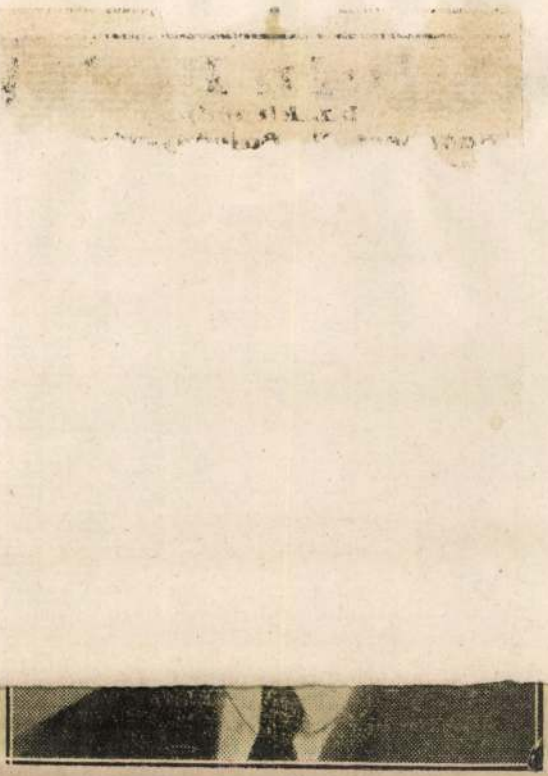

d Robert Cecil angol delegátus. Jobboldali kép: Zalesky, Genfben. Az ő javaslata alapján szervezik át a néptanácsot.

FŐVÁROS.

Tisztujitási harc kezdete.

Szeptember 10-én lejár a polgármesteri pályáza határideje és eddigelé már történtek jelentkezések *Buzáth János* alpolgármester pályázott az alpolgármesteri és polgármesteri állásra, dr. *Folkusházy Lajos* helyettes polgármester szintén az alpolgármesteri és polgármesteri állásokra, dr. *Ripka Ferenc* fő polgármester, dr. *Sipőcz Jenő* polgármesternél, a ki jelölő választmány helyettes elnökénél jelentkezet mint polgármester jelölt, viszont dr. *Sipőcz Jenő* pol gármester dr. *Ripka Ferenc* főpolgármesternek a ki

Lingauer István.

A Nemzeti Szalon 1926-ban kiállitotta müveit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Linganer István
festő

Rékt vek a Nemzeti Szalon 50. csoport-
riállításán.

Magyarság 1926. IX. 7.

Lingauer István

Jestő

Kiállít a Nemzeti Kalon 50. csoport-kiállításán, melynek nyitratartását a nagy érdeklődés miatt meghomabbítottak.

Magarság 1926. IX. 18.

Linganer István
festő

Rézt vesz a Nemzeti Szalon csoport kiállításán. Ez az első kiállítása. Táj képei tünnek ki. Említve: „Reggel", „Ebédidő", és a „Besnyői öregfa".

Nemzeti Ujság, 1926. IX. 5

Lingauer István
festő

Rét vek a Nemzeti Szalon ~~[illegible]~~ csoport-
riállításán, kiemelve tájképei.

Magyarság 1926. IX. 5.

Lingauer István

Kiállít a Nemzeti Szalon 50. csoportkiállításán.

P. N. 1926. IX. 5. (Pesti Napló)

MØK

Lingauer István f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 36. l.

MDK

Lingauer István

Öreg udvar, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 16. l.

MDK

Lingauer István festőm.

e.a: A N.Szal. 5o.csop.kiáll. Az Ujság, 1926.
IX. 5. képek

MDK

Lingauer István, sz.Győr, 1887.

Tabáni részlet,	of.
Isaszegi házak,	"
Akolban,	"
Vásáros szekerek,	"

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

Lingauer István MDK

Ki a legelőre!

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Lingauer István, sz.Győr, 1887.

Hazafelé,	of.
Őszi alkony,	"
Réten,	"

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Lingauer István, sz. Győr, 1887.

Havas házak, of.

Bárkák a Fiumarán, "

Őszi nap, "

I. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Lingauer István, sz. Győr, 1887.

Ebéd idő,	of.
Füzes,	"
Besnyői öregfa,	"

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Lingauer István, sz. Győr, 1887.

Régi Breslau, of.

Faluvége, "

Őszi szántás, "

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Lingauer István, sz. Győr, 1887.

Reggel,	of.
Öreg számadó,	"
Kovácsmühely,	"

L. csop. kiáll. N.Szal. 1926. szept.

MDK

Lingauer István festő

L.csop.kiáll. N.Szal. 1926. szept.

Lingauer István
Öreg udvar , olaj

O.M.K.T. 1925. május. 16 1.

MDK

Lingauer István,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán szepelt müveivel. 1926.

A Nemz. Szal.4oo-ik jub.és a KEVE XX-ik kiáll.-a. 1929.febr.

Lingauer István MDK

Öreg udvar, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Karlsbadi czipőraktár.

A legkitünőbb Karlsbadi czipők egyetlen budapesti raktára

KAJÁRI DEZSŐ-nél Dorottya-utcza 8. sz. Korcsolya, báli és szalon-czipők urak, nők és gyermekek részére.

Lingauer István

Született Györött 1887. Tanulmányait Budapesten kezdte. Mérő István, Baranszky László és Pap Henrik, majd Csánky Dénes voltak tanárai, majd 1908-ban Münchenbe került, hol Csánky Dénessel együtt Kern professornál tanult 2 évig. Ez az első nyilvános szereplése.

Olajfestmények:

166	Reggel	15000
167	Öreg számadó	8000
168	Kovácsműhely	8000
169	Régi Breslau	5000
170	Faluvége	3000
171	Őszi szántás	8000
172	Ebéd idő	10000
173	Füzes	6000
174	Besnyői öregfa	8000
175	Havas házak	2000
176	Bárkák a Fiumarán	8000
177	Őszi nap	6000
178	Hazafelé	6000
179	Őszi alkony	6000
180	Réten	2000
181	Tabáni részlet	4000
182	Isaszegi házak	mgtul.
183	Akolban	4000
184	Vásáros szekerek	5000

Nemzeti Szalon
50. csop. kiáll.
1926. szept.

Lingauer István

Lingauer István
153. Szt. Ferenc. Olajf. Magt.

Nemzeti Szalon
Egyházm.-kiáll.
1926

1314

1314. Loren

Sz. valószinüleg Veneziában 1·
1556

A disputa.

A szemközt álló, der
szerzetes, az őt körülvevő
A rabbinusok közül a balról
vel kötötte be és szemüvegg
fölé a jobbról állók közül az,

van és a kinek fejét zölde
tartja. Az őszülő barát kezeive
tesz. Haja rövid, bajusza és
kék, karinge pedig szűkujjú

Vászon, méretei 59 : 70
tett 1895 augusztus 7-én A. (
— Elszámoltatott 1895 augusz
molásra nézve lásd az 54347-
61301 sz. min. előadmányi íve
1900 november 28-iki 4561 (6
26-iki eln. sz. leirat (464–90
Jegyzet. L. az 1896-iki

III

Vét. 1895

nzei festő.

századból.

haja vállaira omlik és a kinek
ra hajló fejjel van a keresztfán
elt kötöttek, jobb mellén nagy
akzó vér a feszület tövében

— Lelt. sz. 1089. — Vétetett
initől 1400 lirán (1266 K.) —
17-én (279–94). — Az elszámo-
26-iki 12620 és az 1895 május

t. — Az elszámolást elfogadta
(635–900) augusztus 26-iki

. 1. l. — Verzeichniss Nº 133. —

III.

32 (1089).

612 (158).

32

Lingauer István

Moll. kiáll.

Ujság. 1926. szept. 5.

(c.a.: A Nemzeti Szalon ötvenedik csoportkiállítása.)

51

Lingauer István

Besnyői fasor.

Tm. Bp. 1932.

1056. ~~Ismeretlen művész.~~
A XIX. századból.

1056. Atilla.

Mellig, [illegible], jobb
rázolva, hogy haja rövid, bajus
ját a vállon oroszlánfej

ATTILA 441 R

A hátlapon város látképe.

~~Karimája és képes l~~

Rezes ólomdombormű,
12 K. -- Havas Emil ajándé

Lingauer István

festő

~~kül.~~ Győr 1887

1926. szept. koll. Eiáll

a Nemzeti Szalonban.

Életrajz.

SZERDA

7

Romuald, Tódor

CSÜTÖRTÖK

8

M. sz. János, Aranka

PÉNTEK

9

Cirill, Abigail

SZOMBAT

10

Skolasztika, Elvira

gjobb barátai a *Könyv-*
Könyvei. Minden kötete
vel, oktat. Évente 4
neg. 10 pengő előfizetés.

Lingauer István

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 419

Lingauer István

Kul. Gyor 1887. Budapesten tanult Mérő István-nál, Baranski Sándornál Pap Henriknél és ~~[illegible]~~ Csanky Dénesnél. 1908 – tól két évig Münchenben Kern professor-nál tanult. 1926. Koll-kiáll. a Nemzeti Szalonban

Kardok, Anjoukori VT. 134.

Lingauer István

Ungesarnd festő Pécel

1924. tav. kiáll. 462

1925. tav. kiáll. - 187

Illésházyakat a ravatalon ábrázoló festmények VI. 240.

Lingauer Istvan

Magyar Müvészet

1926. 419

Alsó Kubin Csaplovics - Könyvtár

IX. 151.

LINGAUER *István*, festő. * Győr 1887. Budepesten Mérő Istvánnál, Baranski Lászlónál, Pap Henriknél és Csánky Dénesnél, azután Münchenben Kernnél tanult. 1924 óta kiállítója a Műcsarnoknak és a Nemzeti Szalónnak, hol 1926. gyüjt. kiállítása is volt. Besnyői fasor c. műve a Fővárosi Képtárban.

L. G. II. 35 l

~~Baranyai magyar agyagdohánytartó~~

~~IX. 85.~~

Lingauer István

U. 4254

ei 188:7 50 cm.
Templom fesczidal erdeki carsnja.
elöterjesztésre 1898. XIII 31-én Rel+ 81978 sz.
H (384/98), a vételár elszámolatok 1899
hámolát 1900 III. 4-én a 2095 szosz. fo-
ntn. 1900. XI. 5-én (550/900)
/900

1856. Lotz Károly:

Szent István a
császár serege

Középült, egy oszlopos
gos Szűz szobrát, a
és imádkozik, míg job
a császári seregnek, mi
jogatt ⊥ van és balyan
li. Mind kettejök ékesse
násfejét gloria veszi körül,
jobb kezét úgy tartja,
tatja. Mögötte egy fő
sisakjat, örzi és felnyergel
A császári hirnö
be és páncélba öltöz
nork alakja bo
A vezéri nehéz véztet
parancsnoki pálczát
Kodik.

⊥ fogd

⊥ és a lobogó alatt várakozó kiséreten innen

⊥ és visszanéző

Kelta telep. szalacskai VI. 130.

Lingauer István

1926. egyházmův. Kiáll.
a Nemzeti Halomban.
Szt Ferenc, dárf.

Linzenmayer Sándor

Kohner műkincsek gyűjteményén az Ernst Múzeumban szerepelt.

M.934.II.18.